༄༅།། ཨམ་སྐད་ལམ་འཇུག།

ཨམ་སྐད་སྤྱི་མཚན་ཁོལ་ཕྱུང་མ།

AMDO TIBETAN LANGUAGE

An Introduction to Normative Oral Amdo

by

དཔལ་ལྡན་བཀྲ་ཤིས།
Dpal ldan bkra shis

Asian Highlands Perspectives (*AHP*) is a trans-disciplinary journal focused on the Tibetan Plateau and surrounding regions, including the Southeast Asian Massif, Himalayan Massif, the Extended Eastern Himalayas, the Mongolian Plateau, and other contiguous areas.

Hard copy: www.lulu.com/asianhp; Online: www.plateauculture.org/asian-highlands-perspectives; E-mail: ahpjournal@gmail.com

ISSN (print): 1835-7741; (electronic): 1925-6329; Library of Congress Control Number: 2008944256; Call number: DS1.A4739; Subjects: Uplands-Asia-Periodicals; Tibet, Plateau of-Periodicals

Editorial Board: Andrew Smith, Arizona State University; Barbara Brower, Portland State University; Bianca Horlemann, Humboldt University; Bill Bleisch, China Exploration & Research Society; Charlene Makley, Reed College; Daniel Berounský, Charles University; Daniel Miller, US AID; Emily Yeh, University of Colorado; Fernanda Pirie, University of Oxford; Geoffrey Samuel, Cardiff University; Gray Tuttle, Columbia University; Hildegard Diemberger, University of Cambridge; Huadan Zhaxi (Dpal ldan bkra shis དཔལ་ལྡན་བཀྲ་ཤིས), Humboldt University; Jermay Jamsu ('Gyur med rgya mtsho འགྱུར་མེད་རྒྱ་མཚོ), Independent Scholar; Juha Janhunen, University of Helsinki; Katherine Morton, Australian National University; Keith Dede, Lewis and Clark College; Keith Slater, SIL International, East Asia Group and University of North Dakota; Mark Bender, The Ohio State University; Mark Turin, University of British Columbia; Paul K Nietupski, John Carroll University; Sarah E Fraser, Northwestern University; Sienna Craig, Dartmouth College; Toni Huber, Humboldt University; and Veronika Zikmundova, Charles University.

Open Access, Copyright, and Publishing Fees: *AHP* is a green, open access journal. We charge no publishing fees. All works published in *AHP* are subject to a Creative Commons, Attribution-NonCommercial 3.0 Unported.

License: http://creativecommons.org/licenses/by-nc/3.0/deed.en_US. Contributing authors may self-archive and disseminate their work.

Keywords: Tibetan, language, dialogue, grammar

Cover Design: Rin chen sgrol ma རིན་ཆེན་སྒྲོལ་མ།

CITATION: Dpal ldan Bkra shis. 2016. Amdo Tibetan Language: An Introduction to Normative Amdo Tibetan. *Asian Highlands Perspectives* 43.

SUMMARY: *Amdo Tibetan Language* has nineteen chapters, a section on verb conjugation, a section on grammar, three appendices, and a bibliography. Numerous exercises, dialogues, texts, and special phrases are also provided. Each chapter consists of course texts, grammar notes, exercises, a vocabulary list, examples, and supplementary grammar. The texts focus on daily Tibetan life. Sentences are short and syntactically not overly complex. Exercises provide focus-related examples to reinforce chapter contents and include dialogues, sentences, and phrase completion. Dialogues are a major focus and provide a backdrop of communication for practice. Language notes deal with various grammatical, syntactic, and semantic points. An English-Tibetan wordlist is at the end of each chapter. The supplemental grammar section addresses grammatical concepts, new phrasal words, and function words and phrases. Certain phrases and compound words that have not appeared in contemporary dictionaries are provided with English equivalents.

BACK COVER: རྗེམ་པ་པོའི་ཨ་ཕ་མིང་སྲིང་བདུན་དང་བདུན་པོའི་བུ་རབས་ཚ་རྒྱུད། The author's father and his six siblings and their descendants. The oldest, Sha wo 'tsho ཤ་བོ་འཚོ, was born in 1934 and the youngest, Lha mo yag ལྷ་མོ་ཡག, was born in 1952. Their descendants live in Bao'an བོ་རྒྱ་ཞང and Gua shi ze མགར་རྩེ་ཞང townships, Reb gong རེབ་གོང County, Rma lho རྨ་ལྷོ Tibetan Autonomous Prefecture, Mtsho sngon མཚོ་སྔོན Province. The photo was taken in August 2013 by the author in Gua shi ze Township.

All photographs at the beginning of each chapter were taken by Dpal ldan bkra shis unless otherwise indicated.

©2016 *Asian Highlands Perspectives*. All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, translated, licensed, distributed, displayed, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopy, recording, or otherwise, without express prior written permission from *Asian Highlands Perspectives*. Clip art in this publication is used with permission from Microsoft.

Contents

Preface 16
Abbreviations 18
Appendix I: Verb Conjugation 591
Appendix II: Grammar Index 606
Appendix III: Answer Key 614

Chapter 1

Text One 2
- Pronouns 2
- 1.1 Pronouns and possessive pronouns 2
- Note-1: verb "to be": ཡིན 3

Text Two 4
Text Three 5
- 1.2 Pronouns and possessive pronouns 5
- Verb "to be": ཡིན 5
- Note-2: existential verb: ཡོད 6
- 1.3 Verb "to be": རེད 6
- Notes-3: verb "to be" 7
- 1.4 Existential verb: ཡོད 8
- Note-4: genitive case 8
- 1.5 ནས་ཡིན and ནས་རེད 9
- 1.6 Locality: ནས 10
- Notes-5: monosyllabic adjectives 10
- 1.7 Negative adverbs 10
- Note-6: interrogative ཨེ 12

Text Four 13
Text Five 15
- Note-7: ergative case 16
- 1.8 Question words 17
- Note-8: *where*, *how much* and *how* 18

Text Six 22
- Note-9: Interrogative ནས vs. ཨེ 22

Numbers: One to one hundred 24

Note-10: numbers above twenty 25
Supplementary Grammar 27
Vocabulary List 31

Chapter 2

Text One 42
2.1 Ergative case 42
Notes-1: Ladon case 43
Text Two 44
2.2 Negative simple present and Ladon variants 44
Notes-2: Ladon case 45
Notes-3: negative adverbs 46
Text Three 47
2.3 Reportive particle ཀི 48
Notes-4: reportive particle ཀི 48
Notes-5: ནས་ཡིན and ནས་རེད 50
2.4 Intransitive verbs vs. transitive verbs 51
2.5 Negative present tense forms 52
2.6 Interrogative ཨེ 53
Text Four 53
Notes-6: བྱེད, ལས and ཡས 54
Text Five (numbers above one hundred) 55
2.7 Interrogative adverbs in contrast 57
Notes-7: some interrogatives in contrast 57
Supplementary Grammar 62
Vocabulary List 65

Chapter 3

Text One 74
3.1 Frequency words 74
Notes-1: *the same*, *because*, *usually*, and *ever* 75
3.2 Position of frequency words 76
3.3 Position of ཞོང་གིས in questions 77

3.4 Three infinitive cases 80
Text Two 81
3.5 Indefinite articles and definite articles 82
Notes-2: པོ, བོ, and ངོ as definite articles 82
Text Three 85
Notes-3 གང and དེ vs. གཅིག and གཉིས 84
3.6 Subjective statement vs. reportive statement 85
Notes-4: ལྟར་ར and ནང 86
Text Four 86
Text Five 88
Supplementary Grammar (ན, ནས, and some interrogatives) 91
VocabularyList 95

Chapter 4

Text One 104
4.1 Possessive forms of nouns 104
Notes-1: genitive case 106
4.2 Possessive adjectives and possessive pronouns 106
4.3 Possessive adjectives 108
Notes-2: demonstrative pronouns 108
Notes-3: some plurality markers 111
Text Two 113
4.4 Possessive pronouns: singular, dual, and plural 114
Notes-4: singular and plural pronouns 115
Text Three 116
4.5 Possessive pronouns 116
Notes-5: སྒུར vs. ཅང་ར 117
Supplementary Grammar 118
Vocabulary List 121

Chapter 5

Text One 130
5.1 Present continuous tense 131

Notes-1: present continuous tense 131
Notes-2: negative present continuous tense 132
5.2 Questions in continuous tense 133
Notes-3: monosyllabic adjectives in continuous tense structure 134
5.3 Questions with interrogative adverbs 135
Notes-4: གོ་གི in continuous tense structure 135
Text Two 139
5.4 Postpositions 140
Notes-5: postpositions 141
5.5 Temporal postpositions 142
Text Three 146
5.6 Verb + གོ་གི vs. verb + གི་ཡོད 147
Notes-6: ནས in continuous tense questions 147
5.7 Continuous tense with First Person 147
5.8 Negative continuous tense 149
5.9 Types of present and / present continuous tense 150
Supplementary Grammar (ordinal and inclusive numbers) 152
Vocabulary List 154

Chapter 6

Text One 164
6.1 Future tense form: རྒྱུ་ཡིན 165
Notes-1: future tense 165
6.2 Future tense form: རྒྱུ་རེད 165
Notes-2: future tense 166
6.3 Future tense forms in contrast 166
6.4 Imminent future tense form: ཟེར་གི་ཡོད 167
Notes-3: imminent future tense 168
6.5 Questions with future tense forms 172
Notes-4: future tense questions with ཨེ 173
6.6 Negative future tense form 174
Notes-5: negative future tense form 174
Notes-6: future tense forms in clauses 176
6.7 Future tense form of tendency: འགྲོ 176

Notes-7: འགྲོ 177
6.8 Various tenses in contrast 177
Text Two 180
6.9 Prospective present tense form 181
6.10 Various future tense forms 184
6.11 Future tense forms 185
Notes-8: present tense in future tense mood 185
Supplementary Grammar 188
Vocabulary List 192

Chapter 7

Text One 200
7.1 Simple past tense 200
Notes-1: verb tense forms 201
7.2 Common verbs that change with tense 201
7.3 Common verbs that do not change with tense 203
Notes-2: past tense indicative auxiliaries 203
Text Two 204
7.4 Past tense with auxiliaries 205
Notes-3: use of ཐལ 205
7.5 Use of *be* verbs and E-v in past tense 207
Text Three 208
7.6 Negative past tense forms 210
Notes-4 211
Notes-5: emphatic duplication (verb and / or adj.) 212
7.7 Questions in past tense 213
Text Four 218
Supplementary Grammar 220
Vocabulary List 222

Chapter 8

Text One 228
8.1 Positive imperative 228

Notes-1: imperative forms 229
8.2 Negative imperative forms and self-suggestion 232
Text Two 235
8.3 Infinitive case: ན + འདོད 236
Notes-2: infinitive case: ན + འདོད 237
8.4 Infinitive case: གི 237
Notes-3: infinitive case: infinitive case: གི 237
8.5 Infinitive case: རྒྱུ 239
Notes-4: infinitive case རྒྱུ 239
8.6 Infinitive case: རྒྱོ 240
Notes-5: རྒྱུ vs. རྒྱོ 240
8.7 Infinitive case: རྒྱོར vs. རྒྱོའི 241
Notes-6: རྒྱོར vs. རྒྱོའི 241
8.8 Infinitive case རྒྱོ vs. conditional ན 242
8.9 Words that function as modals 244
Text Three 245
8.10 Modal: ཐུབ 246
Notes-7: ཐུབ 247
8.11 Modal: དགོས 248
Notes-8: དགོས 248
8.12 Modal: དགོས with phrasal adverbs 250
Notes-9: དགོས and ཉན 250
8.13 Modal: ན...ཐང, ཉན, and ན…ཆོག 252
Notes-10: ན...ཐང, ཉན, and ན…ཆོག 254
8.14 Modal: ན …ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད 255
Notes-11: ན...ཐང / ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད 255
8.15 Use of འཇུག 257
Supplementary Grammar 259
Vocabulary List 261

Chapter 9

Text One 270
9.1 Classifiers 271
Notes-1: some measure words 271

9.2 མང, མང་ང, མང་ང་གཞིག, དེ་མོ, and དེ་མོ་གཞིག 272
Notes-2: དེ་མོ་གཞིག and དེ་མོ 273
9.3 ཉུང, ཉུང་ཉུང་གཞིག, and ཙིས་ཙ་གཞིག 273
Notes-3: ཉུང་ཉུང་གཞིག and ཙིས་ཙ་གཞིག 274
9.4 ཆ་རེ, ཆ་ཙིག, ལ་ལ, གཞིག, ཙང, and ཁ་ཡས 275
Notes-4: ཆ་རེ and ཙང 275
9.5 ཐལ , སོང, ཡོད, and དྲགས with monosyllabic adjectives 278
Notes-5: Tibetan versions of *too* and *much* 289
Supplementary Grammar 283
Vocabulary List 286

Chapter 10

Text One 290
10.1 Adjectives 291
Notes-1: types of adjectives 292
10.2 Various types of adjectives 293
Notes-2: types of adjectives 294
10.3 Noun modifiers and verb modifiers 295
Notes-3: སྐྱད vs. ས 296
10.4 Adverb of manner 297
Notes-4: adverbializer ཤེད 297
Text Two 300
10.5 དྲགས and ཧོང་གིས 301
Text Three 302
10.6 Clause adverbializer: ཤེད 303
Notes-5: ཤེད and ན…དྲགས 303
Supplementary Grammar 305
Vocabulary List 307

Chapter 11

Text One 312
11.1 Temporal adverbs: དུས, རེག་བར, and ཞོར་ར 313
Notes-1: temporal adverbs 313

11.2 Adverbs: སྔོན་ན, སྔོན་ནས, གཞུག་ན, གཞུག་ནས and མ...གོང 314
Notes-2: temporal and locative adverbs 315
11.3 རིང, ནང, སྐབས་བ, ཉི་ར, རྡང་གིས, and temporal Ladon case 317
Notes-3 Ladon case variants with numbers 318
Text Two 321
11.4 Present perfect tense vs. past perfect tense 322
Notes-4: perfect tense with ཡོད 322
11.5 Experiential perfect tense: མྱོང 324
Notes-5: མྱོང 325
11.6 Present perfect tense vs. experiential perfect tense 326
11.7 Present perfect continuous vs. past continuous tense 329
Notes-6: continuous tense 329
Text Three 331
Supplementary Grammar 337
Vocabulary List 340

Chapter 12

Text One 348
12.1 Participle case vs. infinitive case 349
Notes-1: positive participle case 349
12.2 Distribution of positive participle variants 351
Text Two 352
12.3 Negative participle case 353
Notes-2: མ, མི, and མེད in participle case 353
12.4 Negative participle variants distribution 355
Notes-3: negative participle cases in varied tenses 355
12.5 Review of infinitive cases 356
Supplementary Grammar 362
Vocabulary List 364

Chapter 13

Text One 370
13.1 Adjective clause 371

Notes-1: ནོ in adjective clause 372
13.2 More uses of ནོ 375
Notes-2: ནོ in adjective clauses 375
13.3 Review of ནོ 377
Notes-3: function words ཀྱི, ཀྱུ, and ནོ 377
13.4 Adjective clauses: temporal and locative 381
Notes-4: particle ས 381
13.5 Particles ས and ནོ in adjective clauses 384
Text Two 387
13.6 Review of ནོ 388
Notes-5: ནོ in gerundial cases 389
Supplementary Grammar 394
Vocabulary List 398

Chapter 14

Text One 404
14.1 Comparative forms 405
Notes-1: comparative adverbs 406
14.2 Superlative forms 408
Notes-2: superlative adverbs 418
Text Two 414
14.3 Comparative forms 415
Notes-3: comparative adverbs 416
14.4 Comparative forms 418
Notes-4: comparative adverbs 418
14.5 comparative forms 423
Notes-5: various comparative structures 424
Text Three 428
14.6 Similarity 430
Notes-6: གཅིག and གཅིག་ར་གཅིགin similarity 430
14.7 Similarity 431
Notes-7: words and phrases of similarity 432
Supplementary Grammar (comparative and superlative) 438
Vocabulary List 443

Chapter 15

Text One 450
15.1 Passive voice 451
Notes-1: comparative adverbs 451
15.2 Passive voice vs. active voice 453
Notes-2 454
15.3 ནས in passive sentence 456
Notes-3: ནས as causative conjunction 456
Supplementary Grammar 460
Vocabulary List 463

Chapter 16

Text One 468
16.1 Review of definite articles 469
Notes-1: definite articles 469
16.2 Review of indefinite articles 471
16.3 Demonstrative pronouns 474
Notes-2: དེ and གན 475
16.4 Review of ནོ in adjective clauses 477
Notes-3: ནོ vs. དེ as definite articles 477
16.5 Plural demonstrative pronouns 478
Notes-4: plural demonstrative pronouns 478
16.6 Quantity words 480
Notes-5: quantity words 481
Text Two 482
16.7 གཞན་པ་པོ and གཞན་གཞིག 483
Notes-6: གཞན་པ་པོ, གཅིག་གོ, གཞན་པ་ཟོ and གཞན་གཞིག 483
16.8 Plural demonstrative pronouns 484
Notes-7: plural demonstrative pronouns 485
16.9 Review: ཅང vs. གཅིག 486
Notes-8: ཅང, ཅང་ར, གཅིག, and གཅིག་ར 487
Supplementary Grammar 491
Vocabulary List 492

Chapter 17

Text One 500

17.1 Adverbial clauses 501

Notes-1: adverbial clauses 501

17.2 Temporal clauses 502

Notes-2: temporal clauses 503

Text Two 506

17.3 Clause: reason and purpose 507

Notes-3: clause (reason and purpose) 508

17.4 Contrast conjunctions 510

Notes-4: contrast conjunctions 511

17.5 Conditional conjunctions 514

Notes-5: conditional conjunctions 515

Text Three 519

17.6 Adverbial conjunctions 520

17.7 Special cases of ན 523

Supplementary Grammar 529

Vocabulary List 532

Chapter 18

Text One 538

18.1 Noun clause with ནོ 540

Notes-1: ནོ in noun clauses and adjective clauses 540

18.2 Included-question noun clauses 543

Notes-2: included-question noun clauses 544

Text Two 549

18.3 རྒྱུ in noun clauses and infinitive clauses 550

Notes-3: རྒྱུ as prospective nominalizer 550

18.4 Noun clauses with question words 552

Notes-4: ནོ in noun clauses 552

Text Three 555

18.5 Reported speech and exact quotations 556

Notes-5: citational word ཟེར 556
18.6 ཟེར vs. བཤད 557
Notes-6: ཟེར vs. བཤད 558
Supplementary Grammar 562
Vocabulary List 565

Chapter 19

Text One 570
19.1 Unreal conditions 571
Notes-1: …རྒྱུ་ན …རྒྱུ་རེད 571
19.2 Real condition vs. unreal condition 573
Notes-2: …ན …རྒྱུ་ཡིན vs. …ན …རྒྱུ་རེད 574
Text Two 575
19.3 Past tense unreal condition 576
Notes-3: past tense unreal condition 577
19.4 Wishes and suggestions 580
Notes-4: …རྒྱུ་ན (suggestion) and …མོ (wish) 581
Supplementary Grammar 584
Vocabulary List 587

Preface

Amdo Tibetan Language is a textbook for a systematic study of Amdo Tibetan dialect. Oral Amdo, as I use the term here, refers to a collection of subdialects that are spoken widely and are mutually comprehensible in northeastern Tibetan areas in China. After two months of syllabary and phonology study, students at Humboldt University zu Berlin use this book when learning oral Amdo. A teacher helps students with understanding text contents and relevant grammar points. Exercises include dialogues. All contents are components of a real-time teaching course and provide a curriculum for eight semesters, although an instructor and students might choose to proceed faster or slower depending on individual circumstances.

Key objectives include enabling learners to study Amdo Tibetan contexualized material. All examples and exercises are presented using Tibetan customs, social norms, and ways of thinking.

Students are encouraged to use new skills to communicate, practice diologues in pairs, and through role-play. Communicative skills improve and students gain a rewarding sense upon completion of chapter contents.

Oral Amdo listening and speaking materials may be found in CDs accompanying Kelsang Norbu et al. (2000), Kuo-ming Sung and Lha byams rgyal (2005), and *Video Tibetan Lessons with English Translation* posted in 2014 on the Internet Archive. While recognizing the importance of listening and speaking in learning another language, *Amdo Tibetan Language* focuses on communicate skills and, simultaneously, grammar and syntax, which aids communication.

Each chapter features focal points introducing new grammar and syntax with tables, language notes, and examples. All texts provide lesson focal points, language notes, and exercises.

Chapters are arranged to present increasing levels of linguistic complexity within the confines of chapter objectives. The lessons contain new points that are related to the foregoing chapters. This ensures that each chapter presents new material, while also reviewing what has been presented previously. Material contents cover a wide range of contemporary topics, revealing how and what Tibetans think. This provides culturally rich materials while introducing increasingly complex materials to meet the learner's growing demand for more linguistic complexity. Supplemental materials include phrasal compositions, phrasal expressions, and unique syntactical structures.

Oral Amdo forms vary depending on community. Presenting a 'typical' Amdo dialect is challenging due to phonetic variations between, for example, འབྲོག་སྐད 'Brog skad (dialect typifying herding communities) and རོང་སྐད Rong skad (dialect typifying agricultural communities). The differences between these two large classes of dialects require modification in order to convey relatively universal features of both. I have chosen to emphasize 'Brog skad. With this in mind, the book focuses on current Rtse khog County, and its adjacent areas to the north - མདོ་བ Mdo ba and

བཙན་མོ Btsan mo townships in རེབ་གོང Reb gong County, reflecting contemporary Amdo dialects understood in such Tibetan autonomous prefectures as མཚོ་ལྷོ Hainan, རྨ་ལྷོ Huangnan, མཚོ་བྱང Haibei, ཟ་བ Aba, མགོ་ལོག Guoluo and ཀན་ལྷོ Gannan.

Certain compromises are made in phonetic transcription, for example, some words are transcribed in their written forms instead of oral ones. སློབ་སྦྱོང་བྱེད, in which the stem verb is orally pronounced ཡས, illustrates this. Such compromises have been made because it is easier for a self-learner to check a dictionary. Oral forms are generally not listed in dictionaries. The written forms that I have chosen are generally understood. It also helps the learner to understand the written forms of basic words that well-educated Tibetans increasingly use in oral communication.

དགོས, another typical example, is often orally voiced without suffix but transcribed with the suffix, namely in its written form, which is widely accepted in transcription. Certain syllables are challenging to transcribe precisely as voiced, for example, གི has a slight phonetic distinction. It is a dorsal plosive and vibrant when it follows syllables without suffixes (ཁོ་འགྲོ་གི) and, dorsal plosive and voiceless, when it follows syllables with a suffix (ཁོ་ཡིས་ཀླུ་ལེན་གི). གི is conveniently used to express both, given the lack of an exact laryngeal alphabet. Ladon case markers (ལ་དོན་ཕྲད) are not, or rarely, put in sentences since they are not noticeably voiced. The few exceptions to this are indicated with attention to syntactic components. Simple future tense forms of verbs occasionally appear in, more commonly, nomadic dialects. In this text they are uniformly replaced with the present tense when the statement is vocalized with relevant tense aspect indicative auxiliaries. Present tense forms འཛིན (to arrest) and གཏོང (to set free), for example, are used in replacement of their respective future tense forms གཟུང and གཏང.

Amdo Tibetan Language has nineteen chapters, with each featuring two to five texts that have grammar notes, exercises, vocabulary lists with examples, and supplementary grammar. Course texts commonly revolve around Tibetan daily life. Sentences are short and syntatically within the reach of students' linguistic proficiency.

Exercises includes dialogues and sentence completion. Dialogues play a key role, providing context within which learners may practice and reinforce chapter contents. Language notes engage linguistic points grammatically, syntactically, and symantically. Some linguistic points, if appearing before their chapter focus, are outlined and then dealt with in more detail later.

A word list with English definition and Tibetan example for each entry appears at the end of each chapter. Students should memorize as many words as possible. Polysemous words are defined according to usage in the relevant chapter texts. Sections dealing with supplementary grammar consist of table contents giving, for example, grammar concepts, new phrases, semantic subtlety of certain function words and phrases, and so on. Various phrases and compound words, which are not often defined in contemporary dictionaries, are juxtaposed with English equivalents.

REFERENCES

Kelsang Norbu, Karl Peet, Dpal ldan bkra shis, and Kevin Stuart. 2000. *Modern Oral A mdo Tibetan: A Language Primer*. Lewiston, New York: Edwin Mellen.

Kuo-ming Sung and Lha byams rgyal. 2005. *Colloquial Amdo Tibetan: A Complete Course for Adult English Speaker*s. Beijing: China's Tibetology Press.

Video Tibetan Lessons with English Translation. 2014. www.tinuryl.com, accessed 9 January 2015.

ABBREVIATIONS

FUT	Future tense form
PAT	Past tense form
PRT	Present tense form
E-v	Existential verb *yod*
O-*be*	Objective verb "to be"
S-*be*	Subjective verb "to be"
Adj.	Adjective

I thank the people below for their assistance in making this book a reality:

Professor Dr. Antoni Huber	Institute for Asia and Africa Studies, Humboldt University zu Berlin
Dr. CK Stuart	Shaanxi Normal University, Xi'an City
Dr. Gerald Roche	Asia Institute, The University of Melbourne
Dr. Bdud lha rgyal བདུད་ལྷ་རྒྱལ	Northwest University for Nationalities, Lanzhou City
Gaye Sargent	

དཔལ་ལྡན་བཀྲ་ཤིས།
Dpal ldan bkra shis
Humboldt University zu Berlin
Berlin, Germany

སློབ་ཚན་དང་པོ།

བརྗོད།

- Objective Verb "to be": ཡིན
- Subjective Verb "to be": རེད
- Question Words
- Existential Verb: ཡོད
- Number
- Ladon Cases

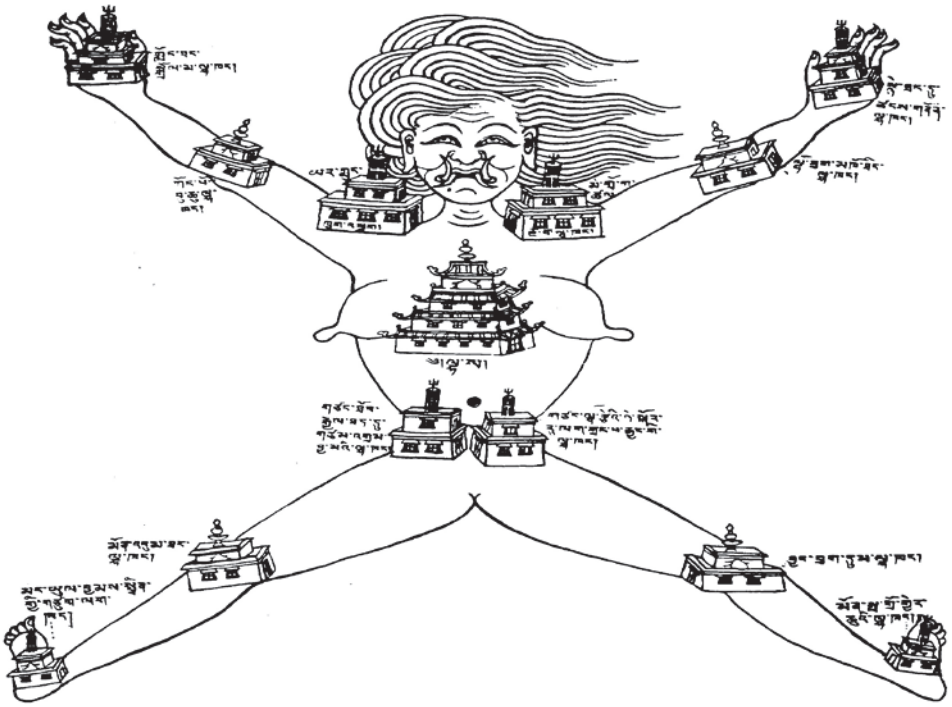

Srin mo gan rkyal སྲིན་མོ་གན་རྐྱལ, a demoness hostile to Buddhism, lies on her back with her vital body parts pinned down by temples built in the seventh century, symbolizing the conquest of evil spirits by Buddhism. Lhasa, TAR (a photograph of an old sketch, Toni Huber).

Text One: *practice these conversations.*

1.1 -- Pronouns and possessive pronouns

Pronoun	English	Possessive pronoun	English
ང	I; me	ངའི	my; mine
སྨུར་གེ / མོ / ཁོ་མོ	she; her	སྨུར་གེའི / མོའི / ཁོ་མོའི	her; hers
ཁྱོད	you	ཁྱོའི / ཁྱོད་ཀྱི	your; yours
ཁོ / ཁྱུར་གེ	he; him	ཁོའི / ཁྱུར་གེའི	his
ངེད་ཚོ	we; us	ངེད་ཚོ་གི	our; ours

Pronoun	English	Possessive pronoun	English
ཁྱེད་ཚོ	you; all of you	ཁྱེད་ཚོའི་གི	your; yours
ཁོ་ཚོ / ཁྱུར་གེ་ཚོ	they (male); them (male)	ཁོ་ཚོའི་གི / ཁྱུར་གེ་ཚོའི་གི	their (male); theirs (male)
མོ་ཚོ / ཁོ་མོ་ཚོ / སྨུར་གེ་ཚོ	they (female); them (female)	མོ་ཚོའི་གི / ཁོ་མོ་ཚོའི་གི / སྨུར་གེ་ཚོའི་གི	their (female); theirs (female)
ང་གཉིས་ཀ / ངེད་གཉིས་ཀ	we two; two of us	ང་གཉིས་ཀ་གི	our (dual)
མོ་གཉིས་ཀ / ཁོ་མོ་གཉིས་ཀ	they; them (female and dual)	མོ་གཉིས་ཀ་གི / ཁོ་མོ་གཉིས་ཀ་གི	their (female and dual)
ཁོ་གཉིས་ཀ	they; them (male and dual)	ཁོ་གཉིས་ཀ་གི	their (male and dual)
ཁྱེད་གཉིས་ཀ	you two (dual)	ཁྱེད་གཉིས་ཀ་གི	their (dual)

Notes-1

1. **ཡིན** is a linking verb "to be" and is used to express something as matter of fact, and is henceforth termed *objective verb to be* (O-*be*).
2. **ནས** is a postposition, corresponding to *from* in this text, expressing *origin*.
3. **གང་ར** *to where.*
4. **གང་ནས** *from where.*

Exercise 11 Complete the dialogue with your partner using these words and phrases: བདེ་མོ, ཨ་རི, ནས་ཡིན, ཡིན, ནས་ཡོང, སུ, གང་ནས, and གང་ར.

དཀོན་མཆོག ཁྱོད་བདེ་མོ།

☺ ང་__________________། ཁྱོད་___________________?

དཀོན་མཆོག ང་བོད་ནས་ཡིན། _______________________________?

☺ ང་ཚེ་བརྟན་ཡིན། ཁྱོད་བདེ་མོ།

དཀོན་མཆོག ང་དཀོན་མཆོག___________________། ང་ཁམས་ནས་ཡིན། ཁྱོད___________________ཡིན།

☺ ང་ར་ཁམས་ནས་ཡིན། ཁྱོད་______________________འགྲོ?

དཀོན་མཆོག ང་ཨ་མདོར་འགྲོ། ཁྱོད་_______________________འགྲོ?

☺ ང་མི་འགྲོ། ང་འདི་ན་འདུག་གི་ཡོད།

དཀོན་མཆོག ___________________།

ཟུར་ལྟའི་སློབ་ཚན། འཛམ་གླིང་གི་ས་ཁྲ་ཞིག

འདི་འཛམ་གླིང་གི་ས་ཁྲ་གཅིག་**ཡིན**། ཨ་ཤི་ཡ་ཤར་ན་**ཡོད**། བོད་
གང་ན་**ཡོད**། འཛར་མན་གང་ན་**ཡོད**། ཨ་མེ་རི་ཁ་གང་ན་**ཡོད**།
བོད་རྒྱ་ནག་ན་**ཡོད**། འཛར་མན་ཡོ་རོབ་ན་**ཡོད**།ཨ་མེ་རི་ཁ་མེ་
གླིང་ན་ཡོད། ཁྱོད་ཡོ་རོབ་ནས་ཨེ་ཡིན། ང་ཨ་ཤི་ཡ་ནས་**ཡིན**།
རེད་དྲ་ང་ཡོ་རོབ་ན་**ཡོད**།

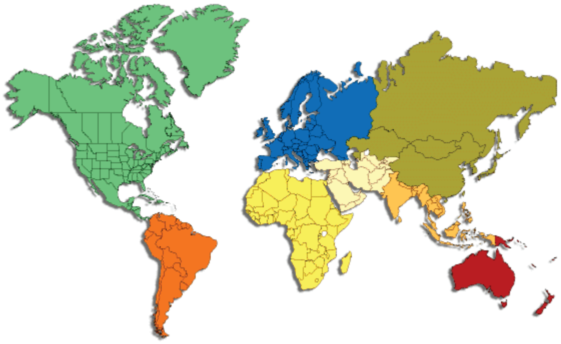

A. Find the four continents in the text above and write them in the blanks below.

ཨ་ཧྲི་རི་ཁ། ____________, ____________, ____________, ____________

B. Which continents are these countries located in?

དཔེར་བརྗོད། ཨེ་ཅི་གང་ན་ཡོད། ཨེ་ཅི་ཨ་ཧྲི་རི་ཁ་ན་ཡོད།

1. ཨུ་རུ་སུ____________
2. སོག་པོ____________
3. བལ་ཡུལ____________
4. པ་ཞི____________
5. འཛར་པན____________
6. ཅ་ན་ཏ____________
7. ཧྥན་གོ____________
8. དབྱིན་ཇི____________
9. ཏྲ་གོ____________

C. Where do you think the content of each picture is from?

གཡག་བོད་**ནས་རེད**། སོག་པོ་**ན་ར་ཡོད**། སྐུ་འདི་ཧྥ་གོ་**ནས་རེད**། ཨ་མེ་རི་ཁ་**ན་ཡོད**། འདི་ཨ་མེ་རི་ཁ་**ནས་ཡིན**། ལྕགས་རི་འདི་རྒྱ་ནག་**ནས་ཡིན**། འདི་རྒྱ་ནག་གི་བྱང་ཕྱོགས་**ན་ཡོད**། སྒོ་མོ་ཆེ་འདི་འཛར་མན་**ནས་རེད**། པོ་ལིན་**ན་ཡོད**། འདི་པོ་ལིན་**ནས་རེད**། ལྕོགས་རིང་འདི་ཧྥ་རན་སི་**ནས་རེད**། པ་ལི་**ན་ཡོད**། བུ་མོ་འདི་ཞབས་བྲོ་མཁན་གཞིག་**རེད**། ཁོ་མོ་ད་པོ་ལིན་**ན་ཡོད**། རེད་དྲ་སྨུར་གེ་པ་ཞི་**ནས་རེད**། མཆོད་རྟེན་འདི་བོད་**ན་ཡོད**། འདི་བོད་**ནས་རེད**། མཆོད་རྟེན་ནེ་པ་ལ་**ན་ར་ཡོད**། གྲྭ་བ་འདི་ཨ་མདོ་**ནས་རེད**། ཁྱུར་གེ་ལྷ་ས་**ན་ཡོད**། ཁྱུར་གེ་དགེ་ལུགས་པ་**རེད**།

Text Three: *Verb "to be," existential verb*, and *postpositions*

ཟུར་ལྷའི་སློབ་ཚན། བོད་ཁམས།

བོད་ཁམས་ས་ཆ་ཆེ་གཞིག་**ཡིན**། བོད་ཁམས་**ན**་ཆོལ་ཁ་གསུམ་**ཡོད**། ཆོལ་ཁ་གསུམ་པོ་དབུས་གཙང་། ཁམས་ར་ཨ་མདོ་**ཡིན**། དབུས་གཙང་རྒྱ་གར་གི་སྟོད་ཕྱོགས་**ན་ཡོད**། ཁམས་བོད་ཆོལ་ཁ་གསུམ་གི་ལྷོ་ཕྱོགས་**ན་ཡོད**། ཨ་མདོ་ཤར་ཕྱོགས་**ན་ཡོད**། ཨ་མདོ་ས་རྒྱ་ཆེ།

དབུས་གཙང་ཀྲུང་གོ་གི་བོད་ལྗོངས་**རེད**། དེའི་ཆབ་སྲིད། དཔལ་འབྱོར། རིག་གནས་གི་ལྟེ་བ་ལྷ་ས་**རེད**། ལྷ་ས་བོད་ལྗོངས་གི་ལྷོ་ཕྱོགས་**ན་ཡོད**། ཁམས་ཞིང་ཆེན་ཆ་ཙིག་གི་ནང་**རེད**། དེའི་ས་ཆ་གཙོ་བོ་གཅིག་དར་རྩེ་མདོ་**རེད**། བོད་གི་མཛེས་ལྗོངས་མང་ང་ཁམས་**ན་ཡོད**། གཙང་བོ་མང་ང་ར་ཁམས་**ན**་ཡོད། དཔེར་བཞག་ན་འབྲི་ཆུ། ཨ་མདོ་གི་ས་ཆ་མཚོ་སྔོན་ཞིང་ཆེན་ར། ཀན་སུའུ་ཞིང་ཆེན། ཟི་ཁྲོན་ཞིང་**ན་ཡོད**། ཨ་མདོ་**ནས**་གྲོང་ཁྱེར་གཙོ་བོ་ཟི་ལིང་རེད། དེ་ན་མི་རིགས་མང་ང་ཡོད།

1.2 --Objective verb "to be": ཡིན

Subject	Complement	*to be*	English	Notes
ང་	ཞ་ཡས་གཞིག་	ཡིན།	I am a child.	▪ appears at the end of a sentence ▪ describes objectively
ངའི་ཨ་ཕ་	གཙང་པོ་		My father is clever.	
ཁྱུར་གེ་	རྩིས་རིག་པ་གཞིག་		He is a mathematician.	
ཨ་མདོ་	ས་རྒྱ་ཆེན་པོ་		Amdo is big in territory.	

Subject	Complement	*to be*	English	Notes
ལྷ་ས་	སྐྱིད་པོ་	ཡིན།	Lhasa is an enjoyable (place).	not required if the complement is a monosyllabic adjective
ངེད་ཚོ་	འཇར་མན་ནས་		We are from Germany.	
ཁྱེད་ཚོ་	བོད་མི་		You are Tibetan (plural).	
ཁོ་ཚོ་	དབྱིན་ཇིའི་མི་		They are British.	

Notes-2

1. ཡོད means *there is* or *have*, e.g., ❶ང་ལ་དཔེ་ཆ་གཞིག་ཡོད། There is a book for me / I have a book. Such expressions indicate *ownship* or the *recipient*. ❷བོད་ན་མཆོད་རྟེན་ཡོད། There are stupas in Tibet. Its grammatical functions are further considered in this chapter.
2. ན...ཡོད tells *something is somewhere*, conveying location, contrary to the possessive notion above.
3. དེ is the demonstrative pronoun *that* in this text.

Exercise 2 Add O-*be* when necessary.

དཔེར་བརྗོད། ཡ་གླིང་གླིང་ཆེན་པོ་གཞིག་ཡིན།

1. ཨ་མདོ་ཆོལ་ཁ་གཞིག_______________།
2. སྡེ་བ་འདི་ཡག_______________།
3. ཁམས་གི་བུ་མོ་འདི་ཡག་མ་_______________།
4. ཨ་མེ་རི་ཁ་ས་རྒྱ་ཆེ_______________།
5. སངས་རྒྱས་གི་ཧྲང་མོ་རིག་པ་རྣོ_______________།
6. རི་མཐོན་པོ་དེ་སྔོན་པོ_______________།
7. དབུས་གཙང་གི་རྒྱ་ཐང་སྒོ_______________།
8. སྨུར་གེ་གཟུགས་མཛེ_______________།

1.3 --Subjective verb "to be": རེད

Subject	Complement	Verb "*to be*"	English	Notes
སངས་རྒྱས་མཚོ་	དཔལ་ལྡན་གི་ཧྲང་མོ་	རེད།	Sang rgyas mtsho is Dpal ldan's sister.	▪ put at the end of a sentence ▪ describes subjectively ▪ not required if the complement is a monosyllabic adjective
ཟི་ལིང་	གྲོང་ཁྱེར་ཆེ་གཞིག་		Xining is a big city.	
དེ་རིང་ནམ་ཟླ་	དྲོན་པོ་		The weather is warm today.	
ཁོ་ཚོ་	བཟོ་ལྟ་ཚ་པོ་		They look imposing.	
ལྷ་ས་	སྐྱིད་པོ་		Lhasa is an enjoyable (place)	
དར་རྩེ་མདོ་	ཐག་རིང་		Dar rtse mdo is far away.	
ཁྱེད་ཚོ་	ངའི་རོགས་པ་		You are my friends.	
བོད་སྐད་	མུར་གེའི་ཕ་སྐད་		Tibetan is her mother tongue.	

1. **རེད** is a linking verb "to be" that provides conjecture, judgment, or an explanatory tone based on the speaker's opinion. It implies *I think, in my view, to my understanding*, *to my knowledge*, and the like, e.g., ཁོ་ལུས་གཙང་མ་**རེད**། He is physically clean (judgmental). It is a subjective verb *to be* (S-*be)*. In contrast, O-*be* describes matter-of-factly without a subjective view, e.g., ཁོ་ལུས་གཙང་མ་**ཡིན**། He is physically clean (factual).
2. **ཡིན** and **རེད** are hereafter generically termed "*be* verb".

Exercise 3 Write *be* verbs if necessary in the blanks.

དཔེར་བརྗོད། ཡ་གླིང་གླིང་ཆེན་གཅིག་རེད / ཡིན།

1. ཟི་ལིང་གྲོང་ཁྱེར་གཅིག________། མཚོ་སྔོན་ཞིང་ཆེན་གཅིག་________།
2. ང་ཚོས་བཟང་སྒྲོལ་མ་________། ཁྱེར་གེ་ངའི་མིང་པོ་མགོན་པོ་ཚེ་རིང་________།
3. དབུས་གཙང་ཚོས་འཕགས་གི་ཕ་ཡུལ________།
4. ང་ར་ཨ་ཕ་གཉིས་ཀ་སྨན་པ________།
5. གཙང་པོ་འདི་རིང་________། རིང་དྲ་དགུ་ཆུ་ཐུང་ཐུང་________།
6. ངེད་ཚའོ་ཚང་མ་ལོ་བདུན་ཅུ________།
7. ད་དུས་ཚོད་བདུན་ར་སྐར་མ་བཞི་བཅུ________།
8. བོད་ཚང་མ་ནང་བསྟན་ཆོས་ལུགས་པ་________།
9. ནགས་ རྫུབས་མོ་དེ་ཐག་རིང་________།
10. བོད་ནམ་ བླྲ་དོ________།

Exercise 4 Make sentences with the given words and, if necessary, a *be* verb.

དཔེར་བརྗོད། Words to use: ཆེ / ས་རྒྱ / བོད། Sentence: བོད་ས་རྒྱ་ཆེ།

1. ཡག / ལྷ་ས ________________________________
2. སྒྲི་གྲངས / ཆེ / འཛར་མན ________________________________
3. སློག་ཆགས / ཨ་རྗེ་རི་ཁ/ ན་ཡོད ________________________________
4. རེད / ནམ་བླྲ / དྲོན་པོ / དེ་རིང ________________________________
5. ནང་ན / གཞུང་སློབ་ཁང་གི / ཡོད / དགེ་རྒན________________________________

6. ཞོག་གྲུ / གསུམ་པོ / ཡོད / ཅོག་ཅེའི་སྟེང་ན ____________________

7. རྒྱ་གར / ཆེ / ཚད་པ ____________________

8. མང་པོ / རྒྱལ་ཁབ / ནུབ་ཕྱོགས / ཡོད / ན ____________________

9. ཨ་ཤེ་ཡ / རྒྱ་གར / ན་ཡོད ____________________

10. ཁྲོད་ར་ངའི / བར་ན / ཡོད / སྒྲོལ་མ་མཚོ ____________________

1.4 --Existential verb: ཡོད

Subject	Locality		English	Notes
བོད་	མཐོ་སྒང་ན་		Tibet is on a plateau.	▪ tells locality with the postposition
ངེད་ཚོའ་	ཨ་མེ་རི་ཁ་ན་		We are in the USA.	
ཨ་ཕ་ར་ཨ་མ་	ཁྲིམ་ན་		(My) father and mother are at home.	▪ possessive with Ladon case ལ
ཀྲུང་གོ་	ཤར་ཕྱོགས་ན་	ཡོད།	China is in the east.	
ཨུ་རུ་སུ་	འཇར་མན་གི་ཤར་བྱང་ན་		Russia is northeast of Germany.	
གནམ་མཚོ་	བོད་ལྗོངས་ན་		Gnam mtsho is in Tibet.	
སློབ་མ་ཚོའ་	སློབ་ཁང་ན་		Students are in the classroom.	
འགྲུལ་བ་ཟློ་	པོ་ཏ་ལའི་ཀླད་ན་		The guests are on top of the Potala Palace.	

Notes-4

1. ཡོད is an *existential verb* (E-v), used with Ladon case markers to express possessiveness or existentiality, e.g., ❶པོ་ལིན་ན་ཁང་བ་མཐོན་པོ་ཡོད། There are high buildings in Berlin. ❷མྱི་དེར་ཀླད་པ་ཡོད། That person has a brain.
2. There are two forms of E-v: ཡོད and འདུག. འདུག is rarely used in oral Amdo.
3. Orally, there are two genitive case markers: གི and འི. The former is put after a syllable that ends with a suffix. In this case, the genitive case marker remains a syllable, e.g., བོད་གི་དགོན་པ། Tibet's monastery; ཚེ་རིང་གི་སློབ་གྲྭ། Tshe ring's school. If a noun ends without a suffix, both markers may be used, e.g., ཀྲུང་གོའི་དཔལ་འབྱོར། ཀྲུང་གོ་གི་དཔལ་འབྱོར། China's economy; ང་གི་ཕ་མ། ངའི་ཕ་མ། My parents.

Exercise 5 — Write *be* verbs, E-v, if needed, postpositions in the blanks.

དཔེར་བརྗོད། བོད་ས་རྒྱ་ཆེ། ཀྲུང་གོའི་ནུབ་ཕྱོགས་ཡིན། རྒྱ་གར་གྱི་བྱང་ཕྱོགས་ན་ཡོད།

1. ཧྥ་རན་སི་ར་དབྱིན་ཇི་གཉིས་ཀ་རྒྱལ་ཁབ་ཆེ་གཉིས__________ རྒྱལ་ཁབ་གཉིས་ཀ་ཡོ་རོབ་__________།
2. ཁམས་ཡུལ་གྲུ་ཆེ་གཟིག__________ ས་ཆ་དེ་བོད་ཀྱི་ལྷོ་ཕྱོགས་__________།
3. ཕོ་བྲང་པོ་ཏ་ལ་ལྷ་ས__________ བོད་ཀྱི་ཨར་ལས་མྱིང་ཅན་གཟིག__________།
4. བོད__________གཉིས་ཀ་རྩེ་ར་ལྷ་ས་གྲོང་ཁྱེར་ཆེ་བོ་གཉིས་ཀ__________།
5. ཁམས་པ་འདི་གཟུགས་ཆེ__________། ཁོ་དར་རྩེ་མདོ__________།
6. ཨ་མེ་རི་ཁ་__________རྒྱ་མང་ང་__________། ཨ་མེ་རི་ཁ__________རྒྱ་སྐད་གལ་ཆེན__________།
7. བོད་__________ཡུལ་སྐད་གསུམ་__________། ཨ་མདོ་__________ཨམ་སྐད་བཤད། ཁམས་__________ཁམས་སྐད་བཤད།
8. ང་ར་ངའི་ཞི་མོ (བུ་མོ) ད་པ་ལི་__________། པ་ལི་__________མི་ཚང་མ་ཧྥ་རན་སེའི་མི__________།
9. གྲོང་ཁྱེར་ཆེན་པོ་__________འཚོ་བ་དཀའ་མོ་__________། མི་མང་ང་སྐྱིད་པོ__________།
10. མི་རིགས་གེ་བྲེལ་བ་ཆེ__________ཁོ་ཟོ་(ཚོ) གྲོག་མ་འདྲ་མོ་__________།

1.5 --Origin: ...ནས...ཡིན; ...ནས...རེད

Subject	Complement	ནས + *be*	English	Notes
གཡག་	བོད་		Yaks are from Tibet.	ནས corresponds to the English preposition *from*.
ཁོ་མོའི་ཨ་ཕ	པ་ཞི་		Her father is from Brazil.	
ཁྱི་རྒན་དེ་	ཁོ་ཚང་		The old dog is from his home.	
ཞི་མོ་དེ་ཟོ་	རྒྱ་ནག་	ནས་ཡིན། / ནས་རེད།	Those girls are from China.	
སྨྱུ་གུ་དེ་	ངའི་ཁུག་མའི་ནང་		The pen is from inside my bag.	
དངོས་པོ་དེ་	སྒམ་དེའི་འགྲམ་		That thing is from next to the box.	
རི་མོ་དེ་	གྱང་ངོ་		The painting is from the wall.	
དཔེ་ཆ་དེ་	ཅོག་ཙེའི་སྟེང་		The book is from the top of the table.	

1.6 --Locality: ནས

Locality	Subject	Complement	English	Notes
པོ་ལིན་ནས	ངེད་ཚོ་	ཧོང་གིས་སྐྱིད།	We are very happy in Berlin.	ནས is used to convey *where* or *in* (more later).
སློབ་ཁང་ནང་ནས་	ངས་	སློབ་སྦྱོང་ཡས།	I study in the classroom.	
འཇར་མན་ནས་	དངོས་པོ་	གོང་དཀའ།	Things are expensive in Germany.	
བོད་ནས་	ནམ་ཟླི་	འཁྱགས།	It is cold in Tibet.	
རྒྱ་ནག་ནས་	གྲོང་ཁྱེར་ཆེ་ཤོས་	ཧྲང་ཧེ་ཡིན།	The biggest city in China is Shanghai.	
གནམ་མཁའ་ནས་	དངོས་པོ་དཀར་པོ་	སྤྲིན་ཡིན།	The white thing is a cloud in the sky.	
རྩྭ་ཐང་ནས་	ཕྱུགས་ཟོག་	དར།	Livestock flourish on grassland.	

Notes-5

1. Neither *be* verb is used when the complement ends with a monosyllabic adjective, e.g., སྨི་འདི་ཡག This person is beautiful. / སྐྱེས་བཟི་འདི་ལོ་ཆེ། This man is old. In these two examples, the complements are monosyllabic adjectives. In the second example, ལོ modifies the monosyllabic adjective ཆེ.
2. There are some noun-adjective converters, e.g., ཆེ and ཅན. ཆེ is attached to a noun to render a monosyllabic adjective, e.g., ཁོ་གཟུགས་ཆེ། He is tall. Such compounded adjectives are treated as monosyllabic. Adjectives ending in ཅན are not treated as monosyllabic and thus a *be* verb is required, e.g., ཁོ་གཟུགས་ཅན་རེད། He is tall.

1.7 --Negative adverbs

Negative adverb	Examples	Translation	Notes
མ་རེད	འདི་ས་ཁྲ་གཞིག་**མ་རེད**།	This is not a map.	▪ negative form of S-*be* ▪ One denies subjectively, probably based on the speaker's view.
	འདི་ཚོ་སྡེར་མ་གཙང་མ་**མ་རེད**།	These are not clean dishes.	
	ཁོ་ཚང་མ་སྨན་པ་**མ་རེད**།	Not all of them are doctors.	
	སྨུར་གི་ཨ་མེ་རི་ཁ་ནས་**མ་རེད**།	She is not from America.	
	ཟླ་བ་ཐག་རིང་**མ་རེད**།	The moon is not distant.	

Negative adverb	Example	Translation	Notes
མིན	རྡོ་སྙི་མོ་**མིན།**	Stone is not soft.	▪ negative form of O-*be* ▪ expressed as a matter of fact
	ངའི་ཨ་ཕ་བཙན་པོ་**མིན།**	My father is not strict.	
	ཁོ་སློབ་མ་ཡིན། དགེ་རྒན་**མིན།**	He is not a teacher, but a student.	
མེད	རོགས་པ་ཚོ་འདི་ན་**མེད།**	The friends are not here.	▪ མེད is the negative form of E-*v*. ▪ locality denied
	གཡག་པོ་ལིན་ན་**མེད།**	Yaks are not in Berlin.	
	དྭ་ཕྲུག་འདིར་ཨ་ཕ་**མེད།**	This orphan does not have a father.	
	གློག་ག་གཟུགས་**མེད།**	Electricity has no shape.	
Intransitive verb + མེད	ང་**དགའ་མེད།**	I am not pleased.	In such statements, the E-*v* plays the role of *be* verb.
	མུར་གེ་**འགྱུར་མེད།**	She is not changed.	
མི + monosyllabic adjective	སློབ་ཁང་**མི་གཙང་།**	The classroom is not clean.	མི is put before a monosyllabic adjective to deny in present tense.
	དབྱིན་ཇི་འདི་ནས་ཐག་**མི་རིང་།**	England is not far from here.	
	དཀོན་མཆོག་གཟུགས་**མི་མཐོ།**	Dkon mchog is not tall.	
མི + verb in PRT	ང་**མི་འགྲོ།**	I don't go.	མི denies in present tense mood.
	སློབ་མ་ཚོས་**མི་ཉན།**	The students do not listen.	
	སྣངས་འཁོར་འདི་**མི་འཁོར།**	This car does not work.	
མ	ཁོ་**མ་དགའ།**	He was not delighted.	▪ **མ** denies verbs in past tense. ▪ **མ** denies monosyllabic adjectives in past tense.
	སློབ་ཁང་**མ་གཙང་།**	The classroom was not clean.	
	ཡི་གེ་ད་པོ་**མ་ཐོན།**	The letter did not arrive.	
མ	ཁྱོས་ཡི་གེ་**མ་འབྲི།**	(You) don't write the letter!	used to convey negative imperative
	ཞ་ཡས་དེའི་མཉམ་པས་**མ་འགྲོ།**	Don't go together with that child!	
	ཁྱོད་**སེམས་མ་སྡུག**	(You) don't be sad!	

Exercise 6 Put in pronouns, *be* verbs, and negative adverbs.

དཔེར་བརྗོད། སློབ་གྲྭ་ཐག་རིང་རེད། ང་རེམ་མ་མི་ཡོན།

1. དེ་རིང་གཟའ་པ་སངས་རེད། ཁ་རྩང་གཟའ་མིག་དམར____________། ནངས་ཀ་གཟའ་ཉི་མ____________།
2. མི་གསུམ་པོ་ཁྱིམ་ན་ཡོད། ____________སྔོ་ན་____________།
3. སྒྲོལ་མ་སློབ་མ་གཞིག་ཡིན། ____________དགེ་རྒན་གཞིག་____________།
4. སློབ་མ་ཚོ་བྲེལ་བ་ཆེ། ____________སོས་དལ་པོ་____________།
5. ངེད་ཚོ་དུས་ཐོག་ག་འགྲོ། ____________སྔ། ____________འཕྱི།
6. ལྕགས་བྱམས་རང་དཔེ་ཁྲིད་གི་སྟེང་ན་ཡོད། ____________ཕྱི་ལོགས་ན་____________།

Notes-6

1. **ཨེ**: This interrogative adverb *ཨེ* is most commonly used to ask a *yes / no* question, e.g., ཁྱོད་ སངས་ རྒྱས་ སྒྲོལ་ མ་ **ཨེ་** ཡིན། Are you Sangs rgyas sgrol ma? To answer, one simply says: ཡིན། ང་སངས་རྒྱས་སྒྲོལ་མ་ཡིན། or: མིན། ང་སངས་རྒྱས་སྒྲོལ་མ་མིན།
2. There are no Tibetan equivalents to English *yes* and *no*. The main verb, or the adjective complement, is spoken first to give a positive answer, then the whole sentence. In a negative answer, the verb or the adjective complement is denied first, then a complete negative statement is put forward, e.g., ཁྱོད་ ལ་ དཔེ་ ཆ་ གཞིག་ **ཨེ་** ཡོད། Do you have a book? མེད། ང་ ལ་ དཔེ་ ཆ་ གཞིག་ མེད། No, I do not have a book. / ཁྱོད་ དཔལ་ ལྡན་ཨེ་ ཡིན། Are you Dpal ldan? མིན། ང་ དཔལ་ལྡན་མིན། No, I'm not Dpal ldan.
3. **Verbs in PRT + གི་ ཡོད structure** conveys a regular action or an ongoing action, e.g., ང་ སློབ་ གྲྭར་ **འགྲོ་ གི་ ཡོད།** I go to school, which indicates *he goes to school on a regular basis* or *he is going to the school.*

Exercise 7 Write *be* verbs, E-v, negative adverbs, and postpositions in the blanks.

ངའི་མིང་ཚེ་དཔལ་___________། ང་བོད་___________། ང་ཧོང་པོ་ཐའི་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོའི་དགེ་རྒན་གཞིག___________། སློབ་གྲྭ་འདི་___________བོད་ཡིག་གི་འཛིན་གྲྭ་གཞིག་___________། ང་འཛིན་གྲྭ་དེའི་དགེ་རྒན་ཡིན། བོད་ཡིག་གི་འཛིན་གྲྭ་ཧོང་གིས ___________ཆེ། འཛིན་གྲྭ___________སློབ་མ་ཉི་ཤུ་___________། ངས་འཇར་མན་གི་སྐད་___________ཤེས། ངས་འཇར་མན་གི་སྐད་སྦྱོང་གི་ཡོད། འཇར་མན་སྐད་གི་འཛིན་གྲྭ___________སློབ་མ་མང་། ངའི་སློབ་གྲོགས་ཚང་མ་ལོ་ཆུང་ཆུང་___________། ངེད་ཚོ་ཚང་མ་རྒྱལ་ཁབ་གཅིག་ནས་_______། རེད་དྲ་ཚང་མ་གིས་དབྱིན་སྐད་བཤད་གི་ཡོད། འཇར་མན་གི་སྐད་དཀའ་མོ་རེད།

ཟུར་ལྷའི་སློབ་ཚན། བོད་མིའི་འཚོ་བ།

མགོན་པོ་མཚོ་ད་བོད་**ན་ཡོད**། བོད་**ནས**མུར་གེ་སྐྱིད་པོ་**ཡེ་རེད**། མུར་གེ་སྐྱིད་པོ་ར་**རེད**། སྟག་མོ་ར་**རེད**། དོན་དག་ཁ་ཡས་ཧྲ་གི དོན་དག་ཁ་ཡས་མི་ཧྲ་གི ཆེ་གཟིག་མི་ཧྲ་གི ཆེ་གཟིག་ཧྲ་གི མུར་གེར་ཁྱིམ་པ་**ཡོད**། མུར་གེས་རང་གི་འདོད་པ་ལས་**གི་ཡོད**། ཆེ་གཟིག་མི་ཧྲ། དངོས་པོའི་གོང་མཐོན་པོ་**རེད**། མུར་གེའི་ཁང་གླ་ཆེ་མོ་གཟིག་**རེད**། ཟླ་བ་གཅིག་གི་ཁང་གླ་སྒོར་མོ་སྟོང་གཅིག་**རེད**། ཁང་པའི་ནང་**ན**་ཉལ་ས་གཅིག་**ཡོད**། སློབ་ཡོན་མཐོན་པོ་མ་**རེད**། སློབ་སྐབས་གཅིག་གི་སློབ་ཡོན་སྒོར་མོ་ལྔ་བརྒྱ་**ཡིན**། བོད་ནས་སྨན་ཡོན་མི་མགོ། བོད་གི་སློབ་གསོ་ཆེ་མོ་གཟིག་**རེད**། མུར་གེས་བཟང་དན་འདྲེས་མ་**རེད**་འདོད། མུར་གེའི་སློབ་གྲོགས་ཟེ་ལོ་**མི་ཚེ**། ཁོ་ཟེ་ལོ་ཉི་ཤུ་གི་ནང་**ཡིན**། མུར་གེ་སློབ་མ་དགའ་གཟིག་**རེད**།

Exercise 8 Answer the teacher's questions using ཡིན, མིན, ཡོད, and མེད.

དཔེར་བརྗོད། Teacher: ཁྱོའི་ཨ་མ་ལོ་ཡེ་ཆེ། You: ལོ་ཆེ། ངའི་ཨ་མ་ལོ་ཆེ། / ལོ་མི་ཆེ། ངའི་ཨ་མ་ལོ་མི་ཆེ། (ཁོ་མོ་ལོ་ལྔ་བཅུ་ཡིན།)

1. ཁྱོའི་ཕ་ཡུལ་ན་མི་མང་ང་ཡེ་ཡོད།________________།
2. ཁྱོའི་ཕ་སྐད་བོད་སྐད་ཡེ་ཡིན།________________།
3. ཁྱོད་ཨུ་རུ་སུ་ནས་ཡེ་ཡིན།________________།
4. ཁྱོད་དབྱིན་ཇི་ནས་ཡེ་ཡིན།________________།
5. བོད་སྐད་དཀའ་མོ་ཡེ་རེད།________________།
6. དེ་རིང་གི་འདྲི་ཚིག་ཡེ་དཀའ།________________།
7. ངའི་སྒྲ་སྒྱུལ་གསལ་པོ་ཡེ་རེད། ________________།
8. ང་དགེ་རྒན་བཙན་པོ་གཟིག་ཡེ་རེད།________________།
9. སློབ་ཁང་འདི་གཙང་མ་ཡེ་ཡིན། ________________།
10. ད་དུས་ཚོད་བརྒྱད་ར་ཚལ་བ་ཡེ་རེད།____________།

Exercise 9 Ask a student questions with the given words.

དཔེར་བརྗོད། གཟུགས / སྐྱེས་པ་འདི / མགོ། Question: སྐྱེས་པ་འདི་གཟུགས་ཡེ་མགོ།

Answer: གཟུགས་མགོ། སྐྱེས་པ་དེ་གཟུགས་མགོ།

1. ཛེད་ཚ་པོ / ཡོད / སྒོ་ན / སློབ་ཁང

Q: ____

A: ____

2. ནང་ན / སློབ་མ / ཡོད / མང་ང

Q: ____

A: ____

3. ཁྱོའི་ཁྱིམ་ནས / ཐག་རིང / སློབ་གྲྭར

Q: ____

A: ____

4. ཟ་ཁང / ནང་ན / སློབ་གྲྭའི / ཡོད

Q: ____________________

A: ____________________

5. གོང / དཀའ་མོ / དཔེ་ཆ / སློབ་གྲྭ་ནས

Q: ____________________

A: ____________________

6. གྱུང་ངོ་ན / ཡོད / གཉིས / སློ་སམ

Q: ____________________

A: ____________________

7. སློབ་གྲྭ / ཁ་མ / འདིའི / རྟ

Q: ____________________

A: ____________________

8. འཛིན་གྲྭ / འདི་ན / མང / སློབ་མ

Q: ____________________

A: ____________________

9. སློབ་ཚན / དཀའ་མོ / དེ་རིང

Q: ____________________

A: ____________________

10. ཁྲོའི་ན་ཟླ / ཡོད / འདི་ན

Q: ____________________

A: ____________________

Exercise 10 Make and answer questions about Mgon po mtsho using the given words based on the text above.

དཔེར་བརྗོད། འབྲོག་པ / ཕྱུག་པོ Question: བོད་ནས་འབྲོག་པ་ཕྱུག་པོ་ཞེ་ཡིན། Answer: བོད་ནས་འབྲོག་པ་ཚང་མ་ཕྱུག་པོ་མིན།

Use these words	Question	Answer
1. སྐྱིད / བོད་ནས / མགོན་པོ་མཚོ		
2. གོང་དཀའ་མོ / ཉོ / དངོས་པོ		
3. ཉལ་ཁང / གཅིག / ཁང་བའི / ནང་ན		
4. སློབ་གྲྭ / སློབ་ཡོན་དཀའ་མོ / རེད		
5. སློབ་ཡོན / སྒོར་མོ་ལྔ་བརྒྱ / སློབ་སྐབས་གཅིག		
6. འགྲོ་སྒོ / སྨན་ཡོན / མི་རང་གི / བོད་ནས		
7. མགོན་པོ་མཚོ / ལོ་ཆུང		
8. ལོ་ཆེ / ཚང་མ / སློབ་གྲོགས		
9. དགེ་རྒན / བཟང / བོད་ནས		
10. བཟང་ངན / འདྲེས་མ / སློབ་གསོ		

Exercise 11 Write *be* verb and, if needed, E-v in the blanks.

དཔེར་བརྗོད། ངེད་ཚང་ན་སྐྱེས་པ་གསུམ་ཡོད། གསུམ་པོ་གི་ནང་གི་གཅིག་ང་ཡིན།

1. ང་དེང་མ་གསར་འགོད་པ་གཞིག་____། ང་ཀྲུང་གོ་ནས་____།
2. གྲོང་ཁྱེར་འདི་ན་ང་རང་ངའི་རྒན་མོ་____། ངེད་གཉིས་ཀ་མཐུན།
3. ངའི་ཞི་ལི་ལོ་དགུ་____། ངའི་ཞི་མོ་ལོ་དྲུག་____།
4. ཁྱོའི་ལས་ཀ་གང་____། དེ་ངའི་ལས་ཀ་____།
5. ཁྱོད་ལོ་དུ་____། ངས་བལྟས་ན་ཁྱོད་ལོ་བཅོ་བརྒྱད་____།
6. མོ་རང་རྒྱ་____། རེད་དྲ་བོད་ཡུལ་ན་____།

Text Five: *Ladon cases*, *postpositions*, *interrogative adverbs*, and *regular action*

མི་འཁོར་འདི་**གང་ན་ཡོད**། ཨ་མདོ་**ན་ཡོད**། མི་འཁོར་འདི་**གང་ནས་ཡོང**། པེ་ཅིན་ནས་**ཨེ་ཡོང**། འོ་ན་རྒྱ་གར་ནས་ཨེ་ཡོང། མི་འཁོར་འདི་པེ་ཅིན་**ནས་ཡོང**། མི་འཁོར་འདི་**གང་ང་འགྲོ**། ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད་ན་ཁམས་མ་འགྲོ། ད་ལོ་ནས་བཟུང་། བོད་**ན**་མི་འཁོར་**ཡོད**། ཉིན་གྲངས་ང་སྒོ་མང་ང་ཤར་ཕྱོགས། ལྷོ་ཕྱོགས། ནུབ་ཕྱོགས། བྱང་ཕྱོགས་**ག་འགྲོ་གི་ཡོད**།

A. Answer based on the text above.

མི་འཁོར་དེ་གང་ནས་ཡོང། ______རྒྱ་གར་______།

མི་འཁོར་དེ་གང་ན་ཡོད། ______བོད་______།

མི་འཁོར་དེ་གང་ང་འགྲོ། ______ཁམས་______།

B. Read the paragraphs below and then read the numbered statements and determine if they are correct.

1 འདི་ཟེ་ལིང་གི་ཨ་ཅེ་སངས་རྒྱས་སྒྲོལ་མ་རེད། སྨུར་གོས་ཨ་མདོ་ན་བྱ་བ་**ལས་གི་ཡོད**། ད་ཡུལ་སྐོར་ར་**འགྲོ་གི་ཡོད**། དེ་རིང་སྨུར་གོ་གཙང་ང་**འགྲོ་གི་ཡོད**། ནངས་ཀ་རྒྱ་གར་**ར་འགྲོ**། དེའི་གཞུག་ནས་ནེ་པ་ལེར་**འགྲོ**། ཨ་ཅེ་སངས་རྒྱས་སྒྲོལ་མ་གསར་འགོད་པ་གཞིག་ཡིན།

1. ཨ་ཅེ་སངས་རྒྱས་སྒྲོལ་མ་གཙང་གི་རེད། ______
2. སྨུར་གོ་རྒྱ་གར་ར་འགྲོ་གི་ཡོད། ______
3. སྨུར་གོ་པེ་ཅིན་ནས་ཡོང། ______
4. སྨུར་གོ་ཟེ་ལིང་ནས་རེད། ______

2 དཀོན་མཆོག་མཚོ་སྔོན་པོ་**ནས་རེད**། ཁོ་**གཉིད་གི་ཡོད**། གཡང་སྐྱིད་ར་བན་དེ་གཉིས་**གཉིད་གི་མེད**། ཁོ་གཉིས་ཀ་ཞོག་ཕེ་**རྩེ་གི་ཡོད**། དཀོན་མཆོག་ར་གཡང་སྐྱིད་ར་བན་དེ་གསུམ་པོ་ཨ་མདོ**ར་འགྲོ་གི་ཡོད**། ཁོ་གསུམ་པོ་མེ་འཁོར་གི་སྟེང་**ན་ཡོད**། ཁོ་ཚ་བོས་**བར་གསེང་གཏོང་གི་ཡོད**། རེད་དྲ་བན་དེ་**སྐྱིད་གི་མེད**། ཁུར་གེས་ཕ་ཡུའུ་ལྷ་ས་**དྲན་གི་ཡོད**།

1. དཀོན་མཆོག་ཕེ་ཅིན་ན་འགྲོ། ________ 2. དཀོན་མཆོག་གི་རོགས་པ་མེ་འཁོར་གི་སྟེང་ན་མེད།________
3. བན་དེ་ལྷ་ས་ནས་རེད། ________ 4. གཡང་སྐྱིད་མེ་འཁོར་གི་ཐོག་ན་གཉིད་གི་མེད། ________

3 **འདི་ན**་ཚོས་མོ་མཚོ་ར་སྐལ་བཟང་གཉིས་ཀ་**ཡོད**། ཁོ་གཉིས་ཀ་ཁྲིན་འདུ་**ན་འདུག་གི་ཡོད**། ཚོས་མོ་མཚོ་ཁམས་**ནས་རེད**། སྐལ་བཟང་ཡུན་ནན་ཞིང་ཆེན་**ནས་རེད**། ཁོ་གཉིས་ཀ་བཟའ་ཟླ་ཡིན། ཁྲིན་ཏུའུན་རྒྱ་སྐད་**སློང་གི་ཡོད**། ཁོ་གཉིས་ཀས་རྒྱ་སྐད་སྐྱིད་པོ་གཟིག་**བཤད་གི་ཡོད**།

1. ཚོས་མོ་མཚོ་ལྷ་ས་ན་འདུག་གི་ཡོད། ________ 2. སྐལ་བཟང་གིས་རྒྱ་སྐད་བཤད་གི་ཡོད། ________
3. སྐལ་བཟང་ར་ཁམས་ནས་རེད། ________ 4. ཁོ་གཉིས་ཀ་ཁྱིམ་ཚང་གཅིག་ནས་མ་རེད། ________

Notes-7

1. Statements in simple present tense may be made in two ways: **a**) simply with verbs in PRT and **b**) with a verb in PRT + གི་ཡོད, e.g., **a**) ང་སློབ་གྲྭར་**འགྲོ**། I go to school. **b**) ང་སློབ་གྲྭར་**འགྲོ་གི་ཡོད**། I go to school (regular action). The first example more likely describes *what someone does at a certain time* while the second describes *what someone does on a regular basis.*
2. **Ergative case**: An ergative case marker is used to mark an agent when the main verb is active and transitive, e.g., **ངས**་ཡི་གེ་གཟིག་འབྲི། I write a letter. Ergative case markers གིས and ས are used in oral Amdo: ས is attached to a syllable without a suffix. གིས does not follow this rule, e.g., དཀོན་མཆོག་**གིས**་རླངས་འཁོར་གཟིག་སྐོར། Dkon mchog drives a car. / ཨ་མ**ས** or ཨ་མ་**གིས**་ཞ་ཡས་སྐྱོད་གི་ཡོད། Mother feeds the child.
3. Ergative case makers are not used if the main verb is spontaneous, passive, or intransitive, e.g., ཁུར་གེ་ལྷ་སར་འགྲོ་གི་ཡོད། He goes to Lhasa. / རླུང་གཡུག་གི་ཡོད། The wind is blowing. / མ་ཎི་འཁོར་ལོ་འཁོར། The prayer wheel turns. / ང་ན་གི I am sick.

Exercise 12 Answer the questions based on the text above. Use ergative case markers if needed.

དཔེར་བརྗོད། Question: བོད་ནས་འབྲོག་པ་གིས་ཞིང་ལས་ཨེ་ལས། Answer: བོད་ནས་འབྲོག་པ་གིས་ཞིང་ལས་མི་ལས།

1….མཚོ་སྔོན་པོ་ནས་སུ་ཡོང་། ________ 2….སུ་གཉིད་གི་ཡོད། ________
3….སུ་གཉིས་ཁྲིན་ཏུའུན་འདུག་གི་ཡོད།________ 4….སུས་རྒྱ་སྐད་བཤད་ཤེས། ________

5....ཨ་མདོར་སུ་འགྲོ་གི་ཡོད།__________________ 6....གཡང་སྐྱིད་སུ་ར་ཤོག་ཕེ་རྩེ་གི་ཡོད།______________

7....སུས་རྒྱ་ཡིག་སྦྱོང་གི་ཡོད། __________________

1.8 --*གང*-headed question words

Subject	*གང*	Verb	English equivalent	Notes
ཕུན་ཚོགས་	གང་ན་	ཡོད།	where	with postposition
ཁྱོད་ཟློ་	གང་ནས་	ཡོང་།	where from	with postposition
མོ་ཟློ་	གང་ང་	འགྲོ།	where to	with dative Ladon case
ངའི་ལེགས་སྐྱེས་	གང་	རེད།	which	original form
རྒྱལ་ཁབ་ཕྱུག་པོ་	གང་གང་	ཡིན།	which (plural)	plural
ཞི་ལི་འདི་	གང་གི་	རེད	from where; of which	with genitive case
རི་མོ་འདི་	གང་ཤེད་	འབྲི་དགོས།	in which way / how	with pronoun-adverb converter

--Other question words

Subject	Question	Verb	English equivalent	Notes
ཁྱོས་	ཆི་	འབྲི་གི་ཡོད།	what	category
ཁྱོས་	ཆི་ཆི་	ཟ་གི་ཡོད།	what	category (plural)
མྱི་དེ་	ཆི་མོ་གཟིག་	རེད།	how / what kind of	what kind of person
འཛར་མན་ན་མྱི་	ཆི་མོ་གཟིག་	ཡོད།	how many / much	quantity
སློབ་གྲྭ་ནས་སློབ་མ་ཟོས་	ཆི་གཟིག་	ཟ།	what	classification
ཁྱོད་	ཆི་གཟིག་ག་	མི་འགྲོ།	why / for what	reason
ཁྱོས་	ཆི་གཟིག་ཤེད་ / ཆི་ཤེད་	བྱ་བ་ལས་གི་ཡོད།	how / in which way	way of doing
ཁྱོའི་ཨ་ཕ་	ནམ་	ཡོང་གི་ཡོད།	when	temporal
ཨང་ཀི་འདི་	དུ་	རེད།	how many / much	quantity
ཁོ་མོ་	དུ་བ་	ཡིན	which number	ordinal number
སྨུར་གེའི་རྒད་པོ་	སུ་	ཡིན།	who	who (singular)
ཁྱོའི་སློབ་གྲོགས་	སུ་སུ་	ཡིན།	who	who (plural)

1. **གང་ནས** and **གང་ན** both mean *where* but function differently in terms of grammar. These differences are clarified in the supplementary grammar in Chapter Three, in connection with ན and ནས.
2. **ཆི་མོ་གཞིག** has three different meanings: *how much*, *how*, and *what kind of*, e.g., ཁྱོད་དུས་ཚོད་**ཆི་མོ་གཞིག**་དགོས། How much time do you need? / དེ་རིང་གི་སློབ་ཁྲིད་**ཆི་མོ་གཞིག**་རེད། How is the class today? / ཞི་མོ་དེ་མི་**ཆི་མོ་གཞིག**་ཡིན། What kind of person is that girl?

Exercise 13 Make a question with either an interrogative adverb or a question word that the corresponding statement answers.

དཔེར་བརྗོད། Question: ཁྱོའི་མིང་ཆི་གཞིག་ཡིན། Answer: ངའི་མིང་སངས་རྒྱས་ཡིན།

1. **དྲི་བ།** མ་ཕམ་གཡུ་མཚོ་________________། **ལན།** མ་ཕམ་གཡུ་མཚོ་དབུས་གཙང་ན་ཡོད།
2. **དྲི་བ།** ཁྱོའི་སྐྱེས་སྐར་________________ཡིན། **ལན།** སྐྱེས་སྐར་ཟླ་བ་བདུན་པའི་ཚེས་པ་ཉེར་བཞི་ཡིན།
3. **དྲི་བ།** སངས་རྒྱས་མཚོའི་དགེ་རྒན་________________རེད། **ལན།** སྨུར་གེའི་དགེ་རྒན་ཆོས་འཕགས་རེད།
4. **དྲི་བ།** པད་མ་མེ་ཏོག་________________ཡིན། **ལན།** པད་མ་མེ་ཏོག་དམར་པོ་གཞིག་རེད།
5. **དྲི་བ།** ཁྱོད་________________འཚབ་གི་ཡོད། **ལན།** དུས་ཚོད་འཕྱི་གི་ཡོད། ང་རེམ་མ་འགྲོ་དགོས།
6. **དྲི་བ།** ཁྱོའི་ཕ་མ་________________ཡིན། **ལན།** བདེ་མོ་རེད། ཁྱོད་བདེ་མོ་ཨེ་ཡིན།
7. **དྲི་བ།** སྐྱེས་པ་དེ་________________ཡོད། **ལན།** ཁྱུར་གེ་ཁང་བ་དེའི་བཞི་ཐོག་ན་ཡོད།
8. **དྲི་བ།** ལོ་སར་བོད་ནས་________________རེད། **ལན།** ད་ལོ་ཟླ་བ་གཉིས་པའི་ནང་རེད།
9. **དྲི་བ།** ཁྱོད་འཛར་མན་ན་________________ཡོང་། **ལན།** ངས་འཛར་མན་གི་སྐད་སྦྱོང་འདོད།
10. **དྲི་བ།** དེ་རིང་ནམ་ཟླ་________________། **ལན།** དེ་རིང་ནམ་ཟླ་ཚ་སྨུགས་ཆེ།
11. **དྲི་བ།** ཁྱོའི་ཕ་རྒན་གིས་________________ལས། **ལན།** ངའི་ཨ་ཕས་ཟ་མ་གཡོ་གི་ཡོད།
12. **དྲི་བ།** སློབ་མ་དེ་ཚའོ་________________རེད། **ལན།** ཁོ་ཚའོ་ཨུ་རུ་སུ་ནས་རེད།
13. **དྲི་བ།** ཁྱོད་ཡུལ་སྐོར་ར་________________འགྲོ། **ལན།** ང་ནྷེངས་འཁོར་ར་འདུག་གི་ཡོད།
14. **དྲི་བ།** མི་དེ་ཟེ་________________རེད། **ལན།** ཁོ་ཚའོ་སངས་རྒྱས། ཚེ་བརྟན། དཀོན་མཆོག་རེད།

Exercise 14 Ask questions with the words in parentheses and write the answers.

དཔེར་བརྗོད། པེ་ཅིན་གྲུང་གོའི་བྱང་ཕྱོགས་ན་ཡོད། (ཧྲ་བ) Question: ཧྲ་བ་གང་ན་ཡོད། Answer: ཧྲ་བ་ཨ་མདོ་ན་ཡོད།

1. སེང་གེ་ཁ་པར་མངའ་རིས་ན་ཡོད། (གཞིས་ཀ་རྩེ)

   དྲི་བ། ______________________________། **ལན།**______________________________།

2. དབུས་གཙང་གི་གྲོང་ཁྱེར་གཙོ་བོ་ལྷ་ས་ཡིན།(ཨ་མདོ་གི་གྲོང་ཁྱེར་གཙོ་བོ)

   དྲི་བ། ______________________________། **ལན།**______________________________།

3. ཁམས་ཆོལ་ཁ་གཟིག་རེད། (མཚོ་སྔོན)

   དྲི་བ། ______________________________། **ལན།**______________________________།

4. དབྱིན་ཇིའི་རྒྱལ་དར་ཁྲ་ཁྲ་རེད། (འཇར་མན་གི་རྒྱལ་དར)

   དྲི་བ། ______________________________། **ལན།**______________________________།

5. སྒྲོལ་མ་མཚོ་ལོ་དགུ་རེད། (སངས་རྒྱས་སྒྲོལ་མ)

   དྲི་བ། ______________________________། **ལན།**______________________________།

6. ངོ་ཚིགས་བོད་ན་ལྟད་མོ་བ་མང་། (པོ་ལིན)

   དྲི་བ། ______________________________། **ལན།**______________________________།

7. ཇོ་མོ་གླ་རི་མཐོ་ཚད་མུས་བརྒྱད་སྟོང་རེད། (གངས་རིན་པོ་ཆེ)

   དྲི་བ། ______________________________། **ལན།**______________________________།

8. འདི་ནས་དུས་ཚོད་དགུ་བ་རེད། (དེ་ནས་དུས་ཚོད)

   དྲི་བ། ______________________________། **ལན།**______________________________།

9. སྐལ་བཟང་གིས་དཔེ་ཆ་ཆེ་གཟིག་ཀློག་གི་ཡོད། (དོན་འགྲུབ་རྒྱལ)

   དྲི་བ། ______________________________། **ལན།**______________________________།

10. འདི་ནས་པོ་ལིན་ན་ས་ཐག་རིང་། (འདི་ནས་དབྱིན་ཇིར)

   དྲི་བ། ______________________________། **ལན།**______________________________།

Exercise 15 Complete the dialogue.

ལྷ་མོ་སྒྲོལ་མ ཨ་རོ། རིག་འཛིན། ཁྱོའི་བོད་ཡིག་གི་སློབ་ཁྲིད་__________རེད།

རིག་འཛིན ཧོང་གིས་ཧྲ་གི ང་ཡིད་ཆེས་མ་གི

ལྷ་མོ་སྒྲོལ་མ ང་བོད་ཡིག་གི་འཛིན་གྲྭ་གསུམ་པ__________། ཁྱོད་འཛིན་གྲྭ་དྲུ་བ་ཡིན།

རིག་འཛིན ང་འཛིན་གྲྭ་ལྔ་བ་ཡིན།

ལྷ་མོ་སྒྲོལ་མ ངའི་བོད་ཡིག་གི་དགེ་རྒན་དཀོན་མཆོག་སྐྱབས་__________། __________དགེ་རྒན་དགའ་གཟིག་རེད། ཁྱོའི་བོད་ཡིག་གི་དགེ་རྒན__________ཡིན།

རིག་འཛིན ཚོས་མོ་མཚོ་ངའི་བོད་ཡིག་གི་དགེ་རྒན་__________། __________ར་དགེ་རྒན་དགའ་གཟིག་རེད།

ལྷ་མོ་སྒྲོལ་མ __________ལོ་ཆེ་གཟིག་__________རེད།

རིག་འཛིན མ་རེད། མུར་གི་ལོ་__________ཆེ། མུར་གི་ལོ་ཆུང་གཟིག་__________། མུར་གི་ཕལ་ཆེར་ལོ་སུམ་ཙུ__________། དཀོན་མཆོག་སྐྱབས་ལོ་__________རེད།

ལྷ་མོ་སྒྲོལ་མ ཁུར་གི་ལོ་ཕལ་ཆེར་དྲུག་ཙུ__________།

རིག་འཛིན ཁུར་གི་གཟུགས་__________མཐོ།

ལྷ་མོ་སྒྲོལ་མ ཁུར་གི་གཟུགས་མུས་གཅིག་ཕྲངས་ཆུང་བརྒྱད་ཡིན།

རིག་འཛིན ཁུར་གི་བོད་གཟིག__________རེད།

ལྷ་མོ་སྒྲོལ་མ རེད། ཁུར་གི་ཨ་མདོ་__________རེད།

རིག་འཛིན __________ཨེ __________།

ལྷ་མོ་སྒྲོལ་མ ངའི་འཛིན་གྲྭ་ཧོང་གིས་ཆེ། སློབ་མ་ཟློ་རྒྱལ་ཁབ་སོ་སོ་__________ཡིན། སློབ་མ་གསུམ་རྒྱ་ནག་__________རེད། སློབ་མ་བདུན་ཡོ་རོབ་__________། ཨ་ཧྥེ་རི་ཁ་གི་སློབ་མ་བདུན__________། སློབ་མ་གཅིག་ཨ་མེ་རི་ཁའི__________། ཨ་ཤེ་ཡ་གི་སློབ་མ་བསྡོམས་པས་དྲུག__________། ཁྱོའི་འཛིན་གྲྭ་__________ཆེ།

རིག་འཛིན མི་ཆེ། ངའི་འཛིན་གྲྭ་__________། ངའི་འཛིན་གྲྭ་ན་སློབ་མ་ཉི་ཤུ__________།

ལྷ་མོ་སྒྲོལ་མ སློབ་མ་ཟློ་རྒྱལ་ཁབ་__________ནས་རེད།

རིག་འཛིན སློབ་མ་ཚང་མ་རྒྱལ་ཁབ་གཅིག་__________ཡིན། ངེད་ཚོའོ་ཚང་མ་འཇར་མན་ནས་ཡིན།

ལྷ་མོ་སྒྲོལ་མ དེ་མ་རེད། ཚོས་མོ་མཚོ་བོད་ནས་རེད། མུར་གི་ཀྲུང་གོ་ནས་རེད། མུར་གི་འཇར་མན་ནས་__________།

རིག་འཛིན ཚོས་མོ་མཚོ་བོད་ནས་རེད། རེད་དྲ་མུར་གི་ད་འཇར་མན་གི་སྤྱི་དམངས་རེད། སྐྱེས་པ་འདི་__________རེད། ཁྱོའི་རོགས་པ་_____ཡིན།

ལྷ་མོ་སྒྲོལ་མ རོགས་པ་མིན། ཁུར་གི་ངའི་མྱིང་བོ་ཡིན།

Exercise 16 Use numbers to put the dialogue in the correct order.

- ☐ ཁྱོའི་མྱིང་ང་ཆི་གཟིག་ཟེར།
- ☐ ང་པར་ལེན་མཁན་གཟིག་ཡིན།
- ☐ ཁྱོའི་ཡུལུ་གང་ནས་ཡིན།
- ☐ ཨོ། ཨ་ཅེ་ཆོས་མོ་མཚོ། ཁྱོད་ལོ་དུ་ཡིན།
- ☐ ཁམས་གི་ཨེ་ཡིན།
- ☐ ང་མཚོ་སྔོན་པོ་ནས་ཡིན།
- ☐ མིན། ཨ་མདོ་ནས།
- ☐ ལོ་ཞེ་བདུན་ཡིན།
- ☐ ཆོས་མོ་མཚོ།
- ☐ ཁྱོའི་བྱ་བ་ཆི་གཟིག་ཡིན།

Exercise 17 Make sentences using the given words as subject pronouns and object pronouns.

དཔེར་བརྗོད། As subject pronoun: སྨུར་གི་ངའི་རྒན་མོ་ཡིན། As object pronoun: ང་སྨུར་གེར་འདང་ཆེ།

Pronouns	As subject pronoun	As object pronoun
ཁོ་མོ	1. ______	1. ______
སྨུར་གི	2. ______	2. ______
ཁོ་མོ་ཟོ	3. ______	3. ______
མོ་གཉིས་ཀ	4. ______	4. ______
མོ་ཟོ	5. ______	5. ______
ང	6. ______	6. ______
ངེད་གཉིས	7. ______	7. ______
ངེད་ཚོ	8. ______	8. ______
འོ་ཟོ	9. ______	9. ______
ང་ཚོ	10. ______	10. ______
ཁྱུར་གི / ཁོ	11. ______	11. ______
ཁོ་གཉིས་ཀ	12. ______	12. ______
ཁོ་ཚོ	13. ______	13. ______
ཁོ་ཟོ	14. ______	14. ______

A. མེ་འཁོར་སྟེང་གི་ཁ་བརྡ་དང་པོ།

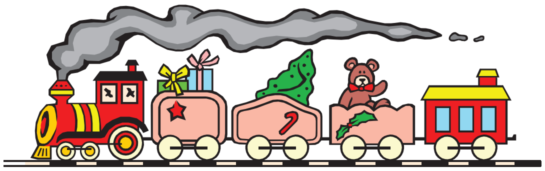

ཚོས་སྒྲོན ཁྱོད་**གང**་ང་འགྲོ།

དབྱངས་ཅན ཟི་ཁྲིན་**ན**་འགྲོ། ཁྱོད་**གང**་ང་འགྲོ།

ཚོས་སྒྲོན པེ་ཅིན་**ན**་འགྲོ། ཁྱོད་གཉིས་ཀ་ཟི་ལིང་**ནས་ཨེ**་ཡོང་།

དབྱངས་ཅན མིན། ངེད་གཉིས་ཀ་གྲོ་ཚང་**ནས**་ཡོང་།

ཟླ་བ ང་གྲོ་ཚང་གི་སྡེ་བ་གཟིག་**ནས**་ཡོང་།

ཚོས་སྒྲོན ཆེ་ཟེར། ཁྱོད་**གང་ནས**་ཡོང་ཟེར།

ཟླ་བ གྲོ་ཚང་གི་སྡེ་བ་གཟིག་**ནས**། ངས་བོད་སྐད་ཆེ་གཟིག་བཤད་མི་ཤེས།

ཚོས་སྒྲོན ཨོ། ཁྱོད་གཉིས་ཀས་ཆེ་གཟིག་ལས་གི་ཡོད།

ཟླ་བ ངེད་གཉིས་ཀ་ཡུལ་སྐོར་**ར**་འགྲོ་གི་ཡོད།

Notes-9

1. **ནས** vs.**ཨེ**: The former is put at the end of a sentence as an interrogative adverb to raise a question, positive or negative, e.g., ཁོ་གསར་འགོད་པ་གཟིག་མིན་**ནས**། Isn't he a journalist? མིན། ཁོ་གསར་འགོད་པ་གཟིག་མིན། No. He is not a journalist. The latter, however, is never used to raise negative questions, e.g., ཁྱོད་སློབ་མ་**ཨེ**་མིན།
2. Additional interrogative adverbs are given in the supplementary grammar in Chapter Three.

Exercise 18 Choose a word from each group and make a question or a statement.

དཔེར་བརྗོད། Question: ཁྱུར་གེས་དབྱིན་སྐད་ཨེ་ཤེས། Statement: ཁྱུར་གེས་དབྱིན་སྐད་མི་ཤེས།

Pronouns to use as subjects	Words to use as complements	Main verbs
ཁྱོད། ང། ཁྱོད་ཚོ། སྨུར་གེ མོ་ཚོ།	མཚོ་སྔོན། ཀན་སུའུ། བོད་ལྗོངས། ཟི་ཁྲིན། སུ།	ཟེར། འགྲོ། བཤད། བསྡད་ཡོད།
ཚོ་རིང་། ངེད་ཚོ། ངེད་གཉིས་པོ།	དཔལ་ལྡན། དབྱིན་སྐད། ཆེ་གཟིག གང་ན།	ཡོང་། ཤེས། སློབ་སྦྱོང་ཡས། རྩེ།
ཁྱུར་གེ ཁོ་གསུམ་པོ།	གང་ནས།	ཡོད། རེད།

1. ______________________ 6. ______________________

2. ______________________ 7. ______________________

3. ______________________ 8. ______________________

4. ______________________ 9. ______________________

5. ______________________ 10. ______________________

Postposition, *Ladon case marker,* and *question word*

B. མི་འགྲོར་སྣེང་གི་ཁ་བརྡ་གཉིས་པ།

ཚོས་སྒྲོན ཁྱོའི་མྱིང་**ཆི་གཟིག**་ཡིན།

ཟླ་བ ངའི་མྱིང་ཟླ་བ་ཡིན།

དབྱངས་ཅན ངའི་མྱིང་**ང**་དབྱངས་ཅན་ཟེར། ཁྱོའི་མྱིང་**ང**།

ཚོས་སྒྲོན ཚོས་སྒྲོན་ཟེར། འདི་ངའི་མྱིང་བྱང་ཡིན། ཁྱོད་གཉིས་ཀ་ངའི་ཕ་ཡུལ་**བ**་ཡོང་ན་ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད།

དབྱངས་ཅན བཀའ་དྲིན་ཆེ། དེ་བཟང་གི ཡང་གཅིག་བཤད་ན་ཁྱོད་ར་གྱོ་ཚང་**ང**་ཡོང་ན་ཐང།

ཚོས་སྒྲོན ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད། ཁྱོད་ཟེ་ལིང་གི་མིན་**ནས**།

དབྱངས་ཅན མིན། ང་གྱོ་ཚང་ནས་ཡིན། གྱོ་ཚང་གི་སྡེ་བ་ཞོལ་མ་ནས་ཡིན།

ཚོས་སྒྲོན སྡེ་བ་ཞོལ་མ་ཟེར་ན།

དབྱངས་ཅན ལུང་མདོ་གི་སྡེ་བ་དེ།

ཚོས་སྒྲོན བཟང་གི འོ་ན་ཁྱོའི་ཁ་པར་ཨང་གྲངས་དུ་ཡིན།

དབྱངས་ཅན ངེད་གཉིས་གི་ཁ་པར་ཨང་གྲངས______________________།

ཚོས་སྒྲོན ______________________། ཚང་མ་གསལ་བོ་རེད། ད་ཡུལ་སྐོར་སྐྱིད་པོ་གཟིག་བྱོས།

དབྱངས་ཅན བཀའ་དྲིན་ཆེ། གཞུག་ནས་ཐུག

C. Numbers from one to one hundred

༡	༢	༣	༤	༥	༦	༧	༨	༩	༡༠
གཅིག	གཉིས	གསུམ	བཞི	ལྔ	དྲུག	བདུན	བརྒྱད	དགུ	བཅུ
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
༡༡	༡༢	༡༣	༡༤	༡༥	༡༦	༡༧	༡༨	༡༩	༢༠
བཅུ་གཅིག	བཅུ་གཉིས	བཅུ་གསུམ	བཅུ་བཞི	བཅོ་ལྔ	བཅུ་དྲུག	བཅུ་བདུན	བཅོ་བརྒྱད	བཅུ་དགུ	ཉི་ཤུ
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
༢༡	༢༢	༢༣	༢༤	༢༥	༢༦	༢༧	༢༨	༢༩	༣༠
ཉེར་གཅིག	ཉེར་གཉིས	ཉེར་གསུམ	ཉེར་བཞི	ཉེར་ལྔ	ཉེར་དྲུག	ཉེར་བདུན	ཉེར་བརྒྱད	ཉེར་དགུ	སུམ་ཅུ
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
༣༡	༣༢	༣༣	༣༤	༣༥	༣༦	༣༧	༣༨	༣༩	༤༠
སོ་གཅིག	སོ་གཉིས	སོ་གསུམ	སོ་བཞི	སོ་ལྔ	སོ་དྲུག	སོ་བདུན	སོ་བརྒྱད	སོ་དགུ	བཞི་བཅུ
31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
༤༡	༤༢	༤༣	༤༤	༤༥	༤༦	༤༧	༤༨	༤༩	༥༠
ཞེ་གཅིག	ཞེ་གཉིས	ཞེ་གསུམ	ཞེ་བཞི	ཞེ་ལྔ	ཞེ་དྲུག	ཞེ་བདུན	ཞེ་བརྒྱད	ཞེ་དགུ	ལྔ་བཅུ
41	42	43	44	45	46	47	48	49	50
༥༡	༥༢	༥༣	༥༤	༥༥	༥༦	༥༧	༥༨	༥༩	༦༠
ང་གཅིག	ང་གཉིས	ང་གསུམ	ང་བཞི	ང་ལྔ	ང་དྲུག	ང་བདུན	ང་བརྒྱད	ང་དགུ	དྲུག་ཅུ
51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
༦༡	༦༢	༦༣	༦༤	༦༥	༦༦	༦༧	༦༨	༦༩	༧༠
རེ་གཅིག	རེ་གཉིས	རེ་གསུམ	རེ་བཞི	རེ་ལྔ	རེ་དྲུག	རེ་བདུན	རེ་བརྒྱད	རེ་དགུ	བདུན་ཅུ
61	62	63	64	65	66	67	68	69	70
༧༡	༧༢	༧༣	༧༤	༧༥	༧༦	༧༧	༧༨	༧༩	༨༠
དོན་གཅིག	དོན་གཉིས	དོན་གསུམ	དོན་བཞི	དོན་ལྔ	དོན་དྲུག	དོན་བདུན	དོན་བརྒྱད	དོན་དགུ	བརྒྱད་ཅུ
71	72	73	74	75	76	77	78	79	80
༨༡	༨༢	༨༣	༨༤	༨༥	༨༦	༨༧	༨༨	༨༩	༩༠
གྱ་གཅིག	གྱ་གཉིས	གྱ་གསུམ	གྱ་བཞི	གྱ་ལྔ	གྱ་དྲུག	གྱ་བདུན	གྱ་བརྒྱད	གྱ་དགུ	དགུ་བཅུ
81	82	83	84	85	86	87	88	89	90
༩༡	༩༢	༩༣	༩༤	༩༥	༩༦	༩༧	༩༨	༩༩	༡༠༠
གོ་གཅིག	གོ་གཉིས	གོ་གསུམ	གོ་བཞི	གོ་ལྔ	གོ་དྲུག	གོ་བདུན	གོ་བརྒྱད	གོ་དགུ	བརྒྱ
91	92	93	94	95	96	97	98	99	100

1. **Numbers above twenty:** Each multiple of ten has a different conjunctive element(s) as shown:

Multiple of ten	Conjunctive element(s)	Example(s)	Multiple of ten	Conjunctive element(s)	Example(s)
ཉི་ཤུ།	རྩ། / ཉེར།	རྩ་གསུམ། / ཉེར་གསུམ།	དྲུག་ཅུ།	རེ།	རེ་དྲུག རེ་དགུ།
སུམ་ཅུ།	སོ།	སོ་ལྔ། སོ་བརྒྱད།	བདུན་ཅུ།	དོན།	དོན་བདུན།
བཞི་བཅུ།	ཞེ།	ཞེ་དགུ། ཞེ་གསུམ།	བརྒྱད་ཅུ།	གྱ།	གྱ་བརྒྱད། གྱ་དགུ།
ལྔ་བཅུ།	ང་།	ང་གཉིས། ང་ལྔ།	དགུ་བཅུ།	གོ།	གོ་དགུ། གོ་གཉིས།

2. Numbers are often abbreviated, e.g., སོ་དགུ་ = སུམ་ཅུ་སོ་དགུ; ཉེར་གསུམ = ཉི་ཤུ་རྩ་གསུམ; དོན་གསུམ = བདུན་ཅུ་དོན་གསུམ
3. For each multiple of ten, the particle *ཐམ་པ* may or may not be added, e.g., སུམ་ཅུ་ཐམ་པ = སུམ་ཅུ; དྲུག་ཅུ = དྲུག་ཅུ་ཐམ་པ
4. There are three terms for *zero*: ཀླད་ཀོར; ཀོར་ཐིག; ཐིག་ལེ

Exercise 19 Mark what your teacher reads.

དགུ། བཅུ། དྲུག རེ་དྲུག དོན་གསུམ། སོ་བཞི། བཞི། བཅུ་དགུ། ཉི་ཤུ། ཉེར་གཉིས། བཅུ་བདུན། བཅུ་གཉིས། གྱ་བརྒྱད། བཅུ་གསུམ། གསུམ། བདུན། གཉིས། ལྔ། གཅིག བཅོ་བརྒྱད། བརྒྱད། གོ་དགུ། ང་དྲུག རྩ་གཅིག ཉེར་བཞི།	9 13 3 6 4 19 7 2 20 17 5 1 12 18 8 73 34 99 56 22 88 23 24

Exercise 20 Write the correct conjunctive elements of ten.

ཉི་ཤུ་		གཉིས།
ལྔ་བཅུ་		བདུན།
བཞི་བཅུ་		བརྒྱད།
དྲུག་ཅུ་		དྲུག
དགུ་བཅུ་		དགུ།

སུམ་ཅུ་		བཞི།
དྲུག་ཅུ་		བརྒྱད།
བདུན་ཅུ་		དགུ།
བརྒྱད་ཅུ་		བརྒྱད།
ཉི་ཤུ་		བདུན།

Exercise 21 Complete the dialogue.

དཔལ་ཆེན བེ།

མཚོ་མོ ཨ་རོ། དཔལ་ཆེན། ང་མཚོ་མོ་ཡིན།

དཔལ་ཆེན ཨ་རོ། མཚོ་མོ། ཁྱོད་བདེ་མོ་ཨེ་ཡིན།

མཚོ་མོ ང་བདེ་མོ་ཡིན། ད་ང་ཁྱིམ་ན་མེད། ངས་ས་ཐག་རིང་གཞིག་ན་ཁ་པར་གཏོང་གི་ཡོད།

དཔལ་ཆེན ཁྱེས་______________________________།

མཚོ་མོ ཟི་ལིང་ན། ངས་འདི་ན་གྲུང་གསེང་གཏོང་གི་ཡོད།

དཔལ་ཆེན ______________________________།

མཚོ་མོ ཧོང་གིས་སྐྱིད་པོ་རེད། ད་ང་སྐུ་འབུམ་དགོན་པར་འགྲོ་གི་ཡོད།

དཔལ་ཆེན ______________________________།

མཚོ་མོ སྐུ་འབུམ་དགོན་པ་ཧོང་གིས་ཆེ། དེ་ན་གྲྭ་བ་མང་ང་ཡོད། དེང་སང་དེ་ན་ཡུལ་སྐོར་བ་ར་མང་ང་ཡོད།

དཔལ་ཆེན ______________________________།

མཚོ་མོ ནམ་ཟླ་ར་ཡག་གི མཚམས་མཚམས་མ་ཅིས་ཅིག་གེ་གཞིག་སྨུགས་གི

དཔལ་ཆེན ཁྱོད་ཁེར་རོ་________________།

མཚོ་མོ མིན། ངའི་ཞི་མོ་ར་ངའི་མཉམ་པས་ཡོད།

དཔལ་ཆེན ______________________________།

མཚོ་མོ མུར་གེ་ལོ་བཅུ་གསུམ་ཡིན། མུར་གེ་ཞེ་གིས་སྐྱིད་གི་ཡོད།

དཔལ་ཆེན ______________________________།

མཚོ་མོ ད་འདི་ནས་དུས་ཚོད་བཞི་ར་སྐར་མ་ལྔ་བཅུ་རེད། ཉི་མ་ད་བོ་ཡོད་གི ཁྱེས་ལག་ན་____________________ལས་གི་ཡོད།

དཔལ་ཆེན ངས་ནུབ་ཚ་སྐོལ་གི་ཡོད། ད་འདི་ན་ས་རུབ་གི་ཡོད། ______________________________།

མཚོ་མོ ཨ་མེ་རི་ཁ་ཟླ་བ་གཅིག་གི་ནང་ཕྱིར་ར་ཡོང་།

དཔལ་ཆེན ཁྱོད་གཉིས་ཀ་ཞེ་ཐག་གིས་སྐྱིད་པོ་རེད།

བྱེད་སྒྲ There are five ergative-cum-instrumental case markers in written Tibetan, as shown below.

བྱེད་སྒྲ Ergative-cum-instrumental case markers					
Five markers	གིས	ཀྱིས	གྱིས	ས	ཡིས
Preceding suffix	ག་ང་	ད་བ་ས	ན་མ་ར་ལ	no suffix or vowel	
Example	དགྲ་དམག་གིས་མེ་མདའ་རྒྱག	བདེ་སྐྱིད་ཀྱིས་ལས་བྱ་འབྲི།	མི་ངན་གྱིས་ངན་བཅལ།	ཨ་མས་ཇ་སྐོལ།	ཨ་མ་ཡིས་ཇ་སྐོལ།
	དབུས་གཙང་གིས་འོས་ལངས་བྱེད།	ཆོས་འཕགས་ཀྱིས་རླངས་འཁོར་ཏོ།	དཔལ་འབྱོར་གྱིས་གླུ་ལེན།	ཨ་ཅེས་ང་ལ་རོགས་བྱེད།	ཨ་ཅེ་ཡིས་ང་ལ་རོགས་བྱེད།

Ergative case vs. instrumental case Ergative case markers *ས* and *གིས* are also employed as instrumental case markers. Instrumental case marker distribution is the same as that of ergative case markers.

As ergative case marker		As instrumental case marker	
ཚེ་རིང་**གིས**་ལས་བྱ་འབྲི།	Tshe ring does his homework.	ཚེ་རིང་གིས་ལས་བྱ་ལྕགས་སྨྱུག་**གིས**་འབྲི།	Tshe ring writes his homework with a pen.
ཞིང་པ**ས**་ལོ་ཏོག་འདེབས།	The farmers sow crops.	ཞིང་པས་ལོ་ཏོག་ལག་པ**ས**་འདེབས།	The farmers sow crops by hand.
སློབ་མ་**གིས**་དཔེ་ཆ་འདོན།	The students read books.	སློབ་མ་གིས་དཔེ་ཆ་སེམས་**གིས**་འདོན།	The students silently read books.
ང**ས**་འགྲུལ་བ་སྐྱེལ།	I see off the guests.	ངས་འགྲུལ་བ་རླངས་འཁོར་**གིས**་སྐྱེལ།	I take the guests with a car.
ཨ་མ**ས**་ཁ་ཏ་ཡས།	(My) mother offers advice.	ཨ་མས་སེམས་**གིས**་ཁ་ཏ་ཡས།	(My) mother advises with sincerity.
ཇ་མ་**གིས**་ཟ་མ་སྐོལ།	The cook cooks food.	ཇ་མ་གིས་ཟ་མ་མེ་**གིས**་སྐོལ།	The cook cooks food with fire.
དགེ་རྒན་**གིས**་ཆེ་ཤེད་བཤད།	How does the teacher talk?	དགེ་རྒན་གིས་ཞེ་**གིས**་བཤད།	The teacher talks with sincerity.

Genitive case markers in written Tibetan

In written Tibetan, there are five genitive case markers, rather than the two in oral Amdo.

འབྲེལ་སྒྲ **Genitive case markers**					
Five case markers	གི	ཀྱི	གྱི	འི	ཡི
Preceding syllable	ག་ང	ད་བ་ས	ན་མ་ར་ལ	འ་དང་མཐའ་མེད	
Example	སློབ་ཁང་གི་སྒོ།	བོད་ཀྱི་འཚོ་བ།	ཤེལ་གྱི་མཆོད་རྟེན།	ཨ་མའི་བུ་མོ།	ང་ཡི་སེམས།
	དག་ཡིག་གི་དཔེ་ཆ།	གངས་ཀྱི་རྩེ།	བསམ་པའི་འགྱུར་ལྡོག	གྲུབ་མཐའི་དགོན་པ།	ཨ་མ་ཡི་གོན་པ།
	མ་བཟང་གི་བུ་མོ།	རྒྱབ་ཀྱི་རི་བོ།	སློབ་ཡོན་གྱི་འགྲོ་སྒོ།	ངའི་སློབ་གྲྭ།	བུ་མོའི་སྐྱེས་ལུས།

ལ་དོན (Ladon case)

Ladon case refers to seven Ladon case variants that have overarching grammatical functions, such as postposition, adjective-adverb converter, and dative case. They also have other subtle features. The seven variants are used dependent on the final syllable they follow - the final sound of the last syllable. The table below deals with the grammatical intricacies of Ladon case and with the fixed distribution of the variants. Since the post-suffix ས is not vocalized, the distribution of the variants corresponds to the suffix.

ལ་དོན: dative case markers				
Variants	Preceding sound	Example	English	Notes
ཀ	ཀ	དགོང་ཚོགས་**ཀ**་མ་འགྲོ།	Don't go to the party!	The variant corresponds to the suffix instead of the post-suffix.
ང	ང	སྨི་བཟང་**ང**་ངོ་སོ་བསྟོད།	Good people are praised.	*People* are recipients of the praise.
ན	ན	ང་མཚོ་སྔོན་**ན**་འགྲོ།	I go to Mtsho sngon.	The variant indicates the *destination*.
བ	བ	ཁེབས་**བ**་ཚོན་གཏོང་།	The paint is smeared on the cover.	The variant points out *where*.
མ	མ	ལྕགས་ཁེམ་**མ**་ལྷམ་པ་བརྒྱབ།	A patch is made to the shovel.	The variant indicates *on what*.
འ	vowel	མཚོ་མོ**འ**་དོན་འདི་མ་བཤད།	Don't tell this to Mtsho mo!	The variant indicates *to whom*.
ར	ད / ར	ལྕགས་མཁར་**ར**་གནོད་མ་ཡས།	Don't damage the wall!	The variant tells *to what* the damage should not be done.
ལ	universal	སློབ་གྲྭ་**ལ**་སློབ་མ་འགྲོ།	The students go to school.	The variant indicates the *destination*.

ལ་དོན Seven ལ་དོན་ variants are distributed in written Tibetan as shown in the table contents.

Seven ལ་དོན་ variants: སུ་རུ་ར་ལ་དུ་ཏུ་ན།			
Preceding suffix	ས ག བ ད	ང ད ན མ ར ལ	No suffix or vowel
Suffix-dependent	**སུ** or **ཏུ**	**དུ**	**ར** or **རུ**
Freely-distributed	**ན** and **ལ**		
སྡེབ། (Tibetan rhymes)	ས་སུ་ག་བ་ད་དྲག་ཏུ། ང་ད་ན་མ་ར་ལ་དུ། འ་ད་མཐའ་མེད་ར་དང་རུ། ན་ལ་གཉིས་ནི་རང་དབང་ཅན།		

ལ་དོན: possessive case markers				
Variants	Preceding sound	Example	English	Notes
ག	ག	དཀོན་མཆོག་**ག**་ཞ་ཡས་མེད།	Dkon mchog has no child.	❶Ladon variants are used with E-v to express possessiveness. ❷ན is a Ladon variant here instead of a postposition.
ང	ང	ཚེ་རིང་**ང**་ཡོན་ཏན་ཡོད།	Tshe ring has knowledge.	
ན	ན	ཚེ་བརྟན་**ན**་རྒྱུ་ཡོད།	Tshe brtan has money.	
བ	བ	རྒྱལ་ཁབ་**བ**་སྟོབས་འབྱོར་ལྡན།	The country has power.	
མ	མ	ནམ་**མ**་འགྲོ་རྒྱུ་མེད།	The night does not pass by.	
འ	vowel	ཁུར་གེའི་སྐད་ཆ**འ**་ཉན་རྒྱུ་མེད།	His speech is too pointless to listen to.	
ར	vowel / ར	རྒྱ་མཚོ**འ**་གྲན་མོ་མེད།	Rgy mtsho does not have a wife.	
ལ	universal	སློབ་གྲྭ་**ལ**་སློབ་མ་མེད།	The school has no students.	

ལ་དོན: postposition *for*				
Variants	Preceding sound	Example	English	Notes
ག	ག	དགོང་ཚོགས་**ག**་ངས་ཞལ་འདེབས་རྒྱག	I donate money for the party.	❶Ladon variants express *for what.* ❷Ladon variants signify *purpose* and *reason.*
ང	ང	ཞི་ལི་འདིས་ཁྱིམ་ཚང་**ང**་བྱ་བ་ལས།	This boy works for his family.	
ན	ན	ཁུར་གེས་མགྲོན་**ན**་ཟ་མ་ལས།	He cooked for the guests.	
བ	བ	ཁེབས་**བ**་ཤིང་ཉོ།	The timber is bought for the cover.	
མ	མ	ཚེ་རྣམ་**མ**་ངས་འདང་མི་རྒྱག	I am not concerned about Tshe rnam.	
འ	vowel	མྱི་ཟོ**འ**་ཁ་ཟས་ཉོ།	The foods are bought for the people.	
ར	ད / ར	ལྕགས་མཁར་**ར**་ས་འདྲུད།	Soil is transported for the enclosing wall.	
ལ	universal	སློབ་གྲྭ་**ལ**་དངུལ་རོགས་ཡས།	Financial aid is given for the school.	

ལ་དོན: postposition *for*				
Variants	Preceding sound	Example	English	Notes
ག	ག	དགོང་ཚོགས་**ག**་ཚོགས་འདུ་འཚོགས།	A meeting is held as a party.	Ladon variants express the notion *instead of* or *in replacement of*.
ང	ང	ཐབ་ཚང་**ང**་ཁང་ཆུང་གཞིག་ལས།	A small room is built as the kitchen.	
ན	ན	མགྲོན་**ན**་ང་ཡོང་།	I come as a guest.	
བ	བ	ལྕགས་ཁེབས་**བ**་ཤིང་ཁེབས་ཉོ།	A wooden cover is bought instead of a metal one.	
མ	མ	ཚེ་རྣམ་**མ**་ངས་ཚབ་ཡས།	I will represent Tshe rnam.	
འ	vowel	ལུག་ཤ**འ**་ར་ཤ་འཚོང་།	Goat meat is sold as mutton.	
ར	ད / ར	ལྕགས་མཁར་**ར**་སབ་བརྒྱབ།	A fence is made instead of an enclosing wall.	
ལ	universal	ཁང་བ་**ལ**་སྦྲ་བཟོ།	A tent is made instead of a house.	

ཐ་སྙད་དང་ཚིག་གྲོགས། སློབ་ཚན་དང་པོ།

འདྲ་པར་སྙིང་གི་ཁ་བརྡ།

བདེ་མོ	comfortable; healthy; goodbye	ང་བདེ་མོ་ཡིན།
མིང	name; reputation	ཁོའི་མིང་དཔལ་ལྡན་ཡིན།
ཟེར	to call; to say	སྨུར་གེས་འགྲོ་ཟེར།
ཀྲུང་གོ	China	ཀྲུང་གོ་ཨ་ཤེ་ཡ་ན་ཡོད།
འཇར་མན	Germany	འཇན་མན་ཡོ་རོབ་ནས་རྒྱལ་ཁབ་ཆེ་གཞིག་ཡིན།
ཡོང	to come	ཁྲུར་གེ་དེ་རིང་མི་ཡོང་།
གང་ནས	from where; where	དགེ་རྒན་འདི་གང་ནས་ཡོང་།
ཐུགས་རྗེ་ཆེ	Thank you!	ཁྱེད་ཐུགས་རྗེ་ཆེ།
གཞུག	behind	ཁྲིས་པ་ཚོའི་གཞུག་ན་ཡོད།
གཞུག་ནས	later	གཞུག་ནས་ཐུག བདེ་མོ།
ཐུག	to meet; to touch	དེད་ཚོའི་བོད་ནས་ཐུག
འདི་ན	here	མཚོ་མོ་འདི་ན་མེད།
མེ་ཏོག	flower	མེ་ཏོག་གན་མི་ཡག
འདི	this	མེ་ཏོག་འདི་ཡག་གི
ཁྱོའི	yours; your	ཁྱོའི་ཟ་མ་ཞིམ་པོ་རེད།
གང་ང	to where / to which	ཁྱོད་དུ་ཕྱི་གང་ང་སོང་།
འབུད	to step; to board	ནམ་གྲུ་འཕྱུགས་མོ་རེད། སྐོར་མ་འབུད།
ང	I; me	ཁྱོད་རང་ང་མཉམ་པས་འགྲོ།

ཟུར་ལྷའི་སློབ་ཚན། འཛམ་གླིང་གི་ས་ཁྲ་ཞིག

འཛམ་གླིང	the world	འཛམ་གླིང་ན་རྒྱལ་ཁབ་དུ་ཡོད།
ས་ཁྲ	map	འདི་འཛམ་གླིང་གི་ས་ཁྲ་གཞིག་རེད།

ཨ་ཤེ་ཡ	Asia	ཨ་ཤེ་ཡ་གླིང་ཆེན་ཆེ་ཤོས་ཡིན།
བོད	Tibet	བོད་ན་དགོན་པ་མང་།
གང་ན	where	སངས་རྒྱས་སློབ་མ་གང་ན་ཡོད།
ཨ་མེ་རི་ཁ	America	ཨ་མེ་རི་ཁ་རྒྱལ་ཁབ་སྟོབས་ཆེ་ཤོས་རེད།
རྒྱ་ནག	China	རྒྱ་ནག་མི་གྲངས་ཆེ།
ར	also	རྒྱ་གར་སྟོབས་འབྱོར་ཨེ་ཆེ།
ཡོ་རོབ	Europe	ཡོ་རོབ་ན་དཔལ་འབྱོར་དར་གྱི་ཡོད།
མི	people	མི་འདི་ཚའོ་ཤར་ཕྱོགས་ནས་མ་རེད།
མང	a lot of; many	སློབ་ཁང་ནང་ན་དཔེ་ཆ་མང་།
མང་ང	a lot of; many	སྒྲོ་ན་མི་མང་ང་ཡོད།
སྐད	voice; language	མུར་གེ་སྐད་ཡག
བཤད	to speak	ཨ་ཕས་གསང་བ་གཟིག་བཤད།
ནང	inside; within	སྣོད་འདི་ནང་གཙང་མ་མ་རེད།
གོང་ན	above	གཙང་པོ་འདིའི་གོང་ན་ནགས་ཚལ་གཟིག་ཡོད།
རྒྱལ་ཁབ	country	ང་རྒྱལ་ཁབ་འདི་ནས་མིན། ང་གྲུང་གོ་ནས་ཡིན།
གླིང་ཆེན	continent	གླིང་ཆེན་འདི་ན་སྡུག་མང་།
ལྔ་པོ	the five (inclusive)	གླིང་ཆེན་ལྔ་པོ་གང་གང་རེད།
ཨ་རུ་སུ	Russia	ཨུ་རུ་སུ་རྒྱལ་ཁབ་ས་རྒྱ་ཆེ་ཤོས་ཡིན།
སོག་པོ	Mongolia	སོག་པོ་རྒྱ་ནག་གི་བྱང་ཕྱོགས་ན་ཡོད།
བལ་ཡུལ	Nepal	བལ་ཡུལ་ན་ར་བོད་པ་མང་ང་ཡོད།
པ་ཞི	Brazil	པ་ཞི་ན་ནགས་ཚལ་ཆེན་པོ་གཟིག་ཡོད།
ཨེ་ཇི	Egypt	ཨེ་ཇི་ལོ་རྒྱུས་རྙིང་གིས་རིང་།
འཇར་པན	Japan	འཇར་པན་གི་ཐོན་རྫས་རྒྱུ་སྤུས་བཟང་།
ཅ་ན་ཏ	Canada	ཅ་ན་ཏ་ཨ་མེ་རི་ཁའི་ཁྲིམ་མཚེས་རྒྱལ་ཁབ་ཡིན།
ཧན་གོ	Korea	ཧན་གོ་ཡོ་རོབ་ན་ཨེ་ཡོད།
དབྱིན་ཇི	England	དབྱིན་ཇི་ན་རྒྱ་སྐད་བཤད་གི་མེད།
ཧྥ་གོ	France	ཧྥ་གོ་ར་ཧྥ་རན་སི་རྒྱལ་ཁབ་གཅིག་རེད།

གཡག	yak	གཡག་བོད་ནས་ཡིན།
སྐུ	statue	སྐུ་འདི་བཞུན་མོ་རེད།
བརྐོས་མ	carved; engraved	ཤིང་སྐུ་འབུར་བརྐོས་མ་འདི་དཔལ་ལྡན་གི་རེད།
ལྕགས་རི	enclosing wall	རྒྱ་ནག་ན་ལྕགས་རི་ཆེ་གཞིག་ཡོད།
བྱང་ཕྱོགས	north	ལྕགས་རི་ཆེ་གཞིག་རྒྱ་ནག་གི་བྱང་ཕྱོགས་ན་ཡོད།
སྒོ་མོ་ཆེ	main door; gate	སྒོ་མོ་ཆེ་འདི་ཧོང་གིས་མཐོ།
པོ་ལིན	Berlin	པོ་ལིན་འཛར་མན་གི་རྒྱལ་ས་རེད།
ལྕོགས་རིང	tower	ལྕོགས་རིང་འདི་མི་ཆུང་།
ཧྥ་རན་སི	France	ཧྥ་རན་སི་ན་ལྕོགས་རིང་མཐོན་པོ་གཞིག་ཡོད།
པ་ལི	Paris	པ་ལི་གྲོང་ཁྱེར་སྐྱིད་པོ་གཞིག་ཡིན་ཟེར།
བུ་མོ	girl; daughter	བུ་མོ་འདི་ཁ་འབྲས་ཡག
ཞབས་བྲོ་མཁན	dancer	ཞབས་བྲོ་མཁན་འདི་པ་ཞི་ནས་རེད།
མཆོད་རྟེན	stupa	མཆོད་རྟེན་འདི་མི་ཆེ།
ནེ་པ་ལེ	Nepal	ནེ་པ་ལེ་ན་ཡུལ་སྐོར་བ་མང་།
གྲྭ་བ	monk	གྲྭ་བ་ཚོ་གྲོང་ཁྱེར་ན་མེད། དགོན་པ་ན་ཡོད།
རེད་དྲ	however; but	སྨུར་གེ་ལུས་པོ་སྐམ་གི རེད་དྲ་བདེ་ཐང་རེད།

ཟུར་ལྷའི་སློབ་ཚན། བོད་ཁམས།

ཁམས	region; area	བོད་ན་ཁམས་གསུམ་ཡོད།
ས་ཆ	place; area	ས་ཆ་འདི་ངོ་མས་སྐྱིད་པོ་རེད།
ཆེན་པོ	big	གན་སྒྱི་ཆེན་པོ་གཞིག་རེད།
གཞིག	a; an	དཔེ་ཆ་གཞིག་ཙོག་ཙེའི་སྟེང་ན་ཡོད།
ཆོལ་ཁ	administration area; region	ཆོལ་ཁ་གསུམ་པོ་གང་གང་རེད།
གསུམ	three	འགྲུལ་བ་གསུམ་དེ་རིང་ཐོན་གི་ཡོད།
ཁམས	*Khams* (region)	ཁམས་ཨ་མདོའི་ཁྱིམ་མཚེས་རེད།
ཨ་མདོ	*Amdo* (region)	ཨ་མདོ་ན་འབྲོག་པ་མང་།
ཨ་ཏུ་གིས	the most	ཨ་ཏུ་གིས་ཞིམ་པོ་སིལ་ཏོག་འདི་རེད།

ཆེ་བོ	the big one	སིལ་ཏོག་ཆེ་བོ་དེ་ཞིམ་པོ་རེད།
ཆེ་ཤོས	the biggest	སིལ་ཏོག་ཆེ་ཤོས་དེ་མི་ཞིམ།
རྒྱ་གར	India	རྒྱ་གར་གི་ཟ་མ་ཞིམ་པོ་རེད་ཟེར།
སྟོད་ཕྱོགས	upper part; above	ལུང་བ་འདིའི་སྟོད་ཕྱོགས་ན་ལུག་མང་།
ལྷོ་ཕྱོགས	south	ལྷོ་ཕྱོགས་ན་ཆར་བ་འབབ་གི་ཡོད།
ཤར་ཕྱོགས	east	ཤར་ཕྱོགས་ན་ཉི་མ་ཤར་གི་ཡོད།
ས་རྒྱ	size of territory	རྒྱལ་ཁབ་འདི་ས་རྒྱ་ཆེ། རེད་དྲ་མི་གྲངས་ཉུང་།
བོད་ལྗོངས	TAR	བོད་ལྗོངས་ཀྲུང་གོའི་ལྗོངས་གཟིག་ཡིན།
ཆབ་སྲིད	politics	ཆབ་སྲིད་རྙོག་དྲ་ཆེ།
དཔལ་འབྱོར	economy	བདེ་སྡུག་དཔལ་འབྱོར་ར་རག་ལས།
རིག་གནས	culture	རིག་གནས་སོ་སོ་མི་འདྲ།
ལྷ་ས	Lhasa	ལྷ་ས་གནས་མཆོག་གཟིག་ཡིན།
ཞིང་ཆེན	province	ཟི་ཁྲོན་ཞིང་ཆེན་ནས་ཟ་མ་ཞིམ་པོ་རེད།
གཙོ་བོ	main	ཟི་ཁྲོན་གི་གྲོང་ཁྱེར་གཙོ་བོ་ཁྲིན་འདུ་རེད།
མཛེས་ལྗོངས	resort; beautiful landscape	གཟུ་ཚ་སྡེ་དགུ་མཛེས་ལྗོངས་གཟིག་ཡིན།
གཙང་བོ	river	ཨ་མདོ་ན་གཙང་བོ་མི་མང་། གཙང་ན་མང་།
ད་བོ	still	འགྲུལ་བ་ཟོ་ད་བོ་ཐོན་མེད།
གྲོང་ཁྱེར	city	གྲོང་ཁྱེར་ན་ཟོག་ལུག་མེད།
མི་གྲངས	population	རྒྱ་ནག་མི་གྲངས་འཛམ་གླིང་སྟེང་གི་ཆེ་ཤོས་ཡིན།
ཆེ་ཤོས	the biggest; the most	མི་ལོ་ཆེ་ཤོས་ཨ་ཁྲུ་སངས་རྒྱས་རེད།
རྒྱ་རིགས	Han Chinese	རྒྱ་རིགས་མི་རིགས་ཆེ་ཤོས་ཡིན།
ཡ་གླིང	Asia	ཡ་གླིང་གླིང་ཆེ་ཤོས་ཡིན།
གླིང	continent	སའི་གོ་ལ་གི་སྟེང་ན་གླིང་ལྔ་ཡོད།
ཧྲང་མོ / སྲང་མོ	sister	ངའི་ཧྲང་མོ་དེ་རིང་ཡུལ་ན་མེད།
རིག་པ	intelligence	ལེ་ལོ་ཆེ་ན། རིག་པ་མི་ཡོང་།
རྣོ	sharp	ཞ་ཡས་འདི་ཧོང་གིས་རྣོ།
རིག་པ་རྣོ	clever; intelligent	ཞ་ཡས་འདི་རིག་པ་རྣོ། རེད་དྲ་བརྩོན་པ་མི་ཆེ།

སྡེ་བ	village	སྡེ་བ་འདི་ན་ལུག་མང་།
ཡག	beautiful	རི་མོ་འདི་ཧ་ཅང་གིས་ཡག
རི	mountain	རི་དེ་མི་ཡག སྟེང་ན་རྩྭ་ར་མེད།
མཐོན་པོ	high	དེ་བ་དཔོན་པོ་མཐོན་པོ་གཞིག་རེད།
སྔོན་པོ	blue	དེ་རིང་ཡུལ་ངན་རེད། སྤྲིན་མང་།
བུ་མོ	girl	བུ་མོ་འདི་སྙིང་རྗེ་རེད།
རྩྭ་ཐང	grassland	རྩྭ་ཐང་ན་ནགས་མེད།
སྔོ	bluish green; green; vegetable	ཟླ་གསུམ་པའི་ནང་བོད་ན་སྔོ་མེད།
སློབ་མ	student	སློབ་ཁྲིད་གི་སྟེང་ན་རྒྱུན་དུ་སློབ་མ་གསུམ་ཡོད།
དེ་རིང	today	དེ་རིང་དགེ་རྒན་མི་ཡོང་།
ནམ་ གཤིས	weather	ང་མི་འགྲོ། དེ་རིང་ནམ་གཤིས་མི་བཟང་།
དྲོན་པོ	warm	སྨུར་གེས་གོན་པ་དྲོན་པོ་གོན།
བཟོ་ལྟ	imposing outlook	སྐྱེས་པ་དེ་བཟོ་ལྟ་ཆེ།
ཐག་རིང	distant	ཁྱུར་གེ་ར་ཁོའི་རྒན་མོ་གཉིས་ཀ་ཁ་ཐག་རིང་།
ཕ་སྐད	mother language	ངས་དབྱིན་སྐད་ཕ་སྐད་ར་བཤད་གི་མེད།
སྤུན་ཡ	brother	སྤུན་ཡ་ཚང་མ་སློབ་གྲྭ་གཅིག་ན་ཡོད།
ཕ་ཡུལ	home	ང་ཕ་ཡུལ་བ་ཐམ།
ཨ་ཕ	father	ཨ་ཕ་རྒྱུན་དུ་ཁྱིམ་ན་མེད།
སྨན་པ	doctor (medical)	སྨན་པ་གཞིག་ར་ནད་པ་གཞིག་མཉམ་པས་ཡོད།
ཐུང་ཐུང	short	བློ་ཐུང་ཐུང་གིས་དོན་མི་འགྲུབ་ངས།
ལོ	year; age	ང་རོགས་པ་ལོ་ཆུང་མང་ང་ཡོད།
ནགས	forest	ནགས་སྟུག་པོ་ན་རི་དྭགས་ཡོད།
སྟུག་པོ	dense; thick	སྟུག་པོ་ནགས་ནས་ལམ་མི་རྙེད།
དྲོ	warm	ཁང་བ་འདི་དྲོ། གན་མི་དྲོ།
ཨ་མ	mother	ཨ་མ་ཁ་རྩང་ཁྱིམ་ན་མེད།
འགྲུལ་བ	traveler; guest	ཁོའི་འགྲུལ་བ་ཚང་མ་བོད་ནས་རེད།
མཐོ་སྒང	plateau	མཚོ་བོད་མཐོ་སྒང་མཐོན་པོ་ཨེ་རེད།

ཁྱིམ	family; home	ཁྱིམ་འདི་ན་མི་གཅིག་ར་མེད།
ཀླད	above; on	ཁང་པའི་ཀླད་ན་སྡོང་པོ་འགའ་ཡོད།
སྲོག་ཆགས	sentient being; animal	མི་སྲོག་ཆགས་ཤེ་ཡིན།
གཞུང་སྒྲུབ་ཁང	office	གཞུང་སྒྲུབ་ཁང་ན་ངས་བྱ་བ་སྒྲུབ་གི་ཡོད།
ཚད་པ	heat	སྒོ་ནས་ཚད་པ་ཆེ། ནང་ང་འགྲོ།
ཚད་པ་ཆེ	hot	དོ་ཚིགས་ཟླ་བ་བདུན་པ་ཚད་པ་ཆེ།
ནུབ་ཕྱོགས	west	ནུབ་ཕྱོགས་ཤར་ཕྱོགས་གི་ལྡོག་ཕྱོགས་རེད།
བར་ན	in between	ཁྱིམ་ཚང་གཉིས་གི་བར་ན་ལྕགས་རི་གཟིག་ཡོད།
ཁྱི་རྒན	old dog	ཁྱི་རྒན་གཟིག་སྒོ་ཁ་ན་ཉལ་ཡོད།
ཞི་མོ / བུ་མོ	girl; daughter	ཞི་ལི་ཧྲ་ནང་ཞི་མོ་ཧྲ། ངས་ངོ་མ་མི་ཤེས།
སྨྱུ་གུ	pen	སྨྱུ་གུ་དཀར་པོ་གོང་དཀའ་མོ་རེད།
དངོས་པོ	thing	དངོས་པོ་འདི་ཧྲ་མོ་མ་རེད།
རི་མོ	picture	ཡུལ་ལྗོངས་འདི་རི་མོ་འདྲ་པོ་རེད།
དཔེ་ཆ	book	དཔེ་ཆ་ཉོ་སླ། རེད་དྲ་ཀློག་དཀའ།
ཁུག་མ	bag	དཔེ་ཆ་དེ་ཁུག་མ་འདིའི་ནང་ན་མེད།
སྒམ	box	སྒམ་དེ་སངས་རྒྱས་གི་རེད།
འགྱམ / འགྲམ	next to	ངེད་ཚང་གི་འགྱམ་ན་སྡོང་ར་ཆེ་གཟིག་ཡོད།
གྱང	wall	གླིང་བཞི་པོ་ན་གྱང་ཡོད།
གྱང་ངོ	surface of wall	གྱང་ངོ་ན་སྒོ་སམ་གཉིས་ཡོད།
ཅོག་ཙེ	table	ཅོག་ཙེ་དེ་མི་བདེ།
དཀར་རོ / དཀར་པོ	white	མི་དཀར་པོའི་མགོར་ཞྭ་ནག་པོ།
ཕྱུགས་ཟོག	livestock	འབྲོག་པ་ན་ཕྱུགས་ཟོག་མང་།
སློབ་སྦྱོང	study	སློབ་གྲྭ་ནས་སློབ་སྦྱོང་ཡས་དགོས།
གོང	price	ཟ་མ་འདི་གོང་ཆེ་མོ་གཟིག་རེད།
གོང་དཀའ	expensive	དངོས་པོ་དེ་གོང་དཀའ་ན། ངས་མི་ཉོ།
ཧིན / སྤྲིན	cloud	དེ་རིང་གནམ་མཁའ་ན་སྤྲིན་ཡོད།
དར	to flourish; to develop	ཁྱིམ་ཚང་འདི་མི་མགོ་དར་གི་ཡོད།

འཛོམས	to summon; to get together	ངེད་ཚའོ་དོ་དགོང་ཁྱིམ་ནས་འཛོམས།
རྒྱལ་དབང	Dalai Lama	རྒྱལ་དབང་ད་ལྟ་རྒྱ་གར་ན་ཡོད།
གདན་ས	a lama's main monastery	བླ་མ་དེའི་གདན་ས་སེ་ར་དགོན་པ་རེད།
འཚོ་བ	life	མང་ཚོགས་གི་འཚོ་བ་སྐྱིད་པོ་རེད།
བྲེལ་བ་ཆེ	engaged; occupied; busy	མྱི་ཚང་མ་བྲེལ་བ་ཆེ། ཁོམ་གི་མེད།
གྲོག་མ / གྲོག་མ	ant	ཁུང་བུ་དེའི་ནང་ན་གྲོག་མ་མང་།
འདྲ་མོ / འདྲ་མ	like	དྲེལ་དེ་བང་ཁ་རྟ་འདྲ་མོ་རེད།
བཙའ་དག	clean; neat	སྐྱེས་བཟི་དེ་ངོ་མས་བཙའ་དག་རེད།
ཐག་ཉེ	near; short in distance	སློབ་གྲྭ་ཐག་ཉེ། སྟབས་བདེ་རེད།
སྐྱག་བཙོག	dirty	ས་འདི་སྐྱག་བཙོག་མ་རེད། བཙའ་དག་རེད།
གཟའ་པ་སངས	Friday	གཟའ་པ་སངས་ང་ལ་སློབ་ཁྲིད་མེད།
གཟའ་མིག་དམར	Tuesday	གཟའ་མིག་དམར་ར་ང་ཕྱི་རྒྱལ་ར་འགྲོ།
གཟའ་ཉི་མ	Sunday	གཟའ་ཉི་མ་ངས་མལ་གསོ།
སྒོ་ན	outdoor; outside	སྒོ་ན་གྲིས་པ་མེད།
ཟ་ཁང	restaurant	ཟ་ཁང་དེ་ཧྲ། རེད་དྲ་ཐག་རིང་།
སྒྱིད་ལུག	laziness	སྒྱིད་ལུག་བརྩོན་འགྲུས་གི་འགལ་ཟླ་རེད།
ལེ་ལོ	laziness	མཚོ་མོ་ལེ་ལོ་ཆེ། བརྩོན་འགྲུས་ཆུང་།
ཏག་ཏག	exact; only	ཁོ་དུས་ཚོད་བརྒྱུད་ཏག་ཏག་གི་སྟེང་ཐོན།
སྔ	early; to be early	དེ་རིང་ཁོ་ཐོན་སྔ།
འཕྱི	to be late	ཁ་རྩང་ཁོ་འགྲོ་འཕྱི།
ཕྱི་ལོགས	outdoor; outside	ཕྱི་ལོགས་ནས་འཁྲུགས་མོ་རེད།

ཟུར་ལྟའི་སློབ་ཚན། བོད་མིའི་འཚོ་བ།

སྡུག་མོ	hard; difficult	རྒན་མོ་དེ་འཚོ་བ་སྡུག་མོ་རེད།
དོན་དག	business; task	དོན་དག་མང་ང་རྒྱ་རྒྱག་བྱེད།
ཁ་ཡས / ཁ་ཤས	some; part	མྱི་ཁ་ཡས་བོད་པ་རེད། ཁ་ཡས་རྒྱ་མི་རེད།
ཧྲ	good	འཛར་མན་ནས་རླངས་འཁོར་ཧྲ།

ཆི་གཟིག	what	ཁྱོས་ཆི་གཟིག་ལས་གི་ཡོད།
ན	if; to become sick; to feel pain	དེ་རིང་སློབ་ཁྲིད་མེད། དགེ་རྒན་ན་གི་ཡོད།
ཁོམ	to have free time	སྒྲོལ་མ་མཚོ་མི་འགྲོ། མུར་གེ་ཁོམ་གི་མེད།
འདོད་པ	desire	བུ་མོ་དེ་འདོད་པ་མི་ཆེ།
ཁ་མ	location; seat; principle	ངའི་ཁ་མ་འདི་མི་བདེ། ཁྱོའི་དེ་ཨེ་བདེ།
ཁང་གླ	house rent	ཁང་གླ་མཐོན་པོ་རེད། རེད་དྲ་ཁང་བ་ཧྲ།
ཆི་མོ་གཟིག	how much; how	ཁྱོས་ཁང་གླ་ཆི་མོ་གཟིག་སྤྲེར་གི་ཡོད།
སྒོར་མོ	money	སྒོར་མོ་སྟོང་གསུམ་ཞུང་ཞུང་མ་རེད།
སྟོང	thousand; empty	ངས་ཁྱོད་སྒོར་མོ་གཅིག་ར་མི་སྤྲེར།
ཉལ་ས	bedroom	ངའི་ཉལ་ས་ཆུང་། མུར་གེའི་ཉལ་ས་ཆེ།
སློབ་སྐབས	semester	སློབ་སྐབས་འདི་ནམ་འགོ་རྩོམ།
སློབ་ཡོན	tuition	སློབ་སྐབས་འདིའི་སློབ་ཡོན་སྒོར་མོ་བཞི་སྟོང་རེད།
སྨན་ཡོན	medical cost	ནད་པ་དེས་སྨན་ཡོན་མཐོན་པོ་སྤྲེར་དགོས།
འགྲོ་སྒོ	expenditure	འགྲོ་སྒོ་ཆེ། རེད་དྲ་ཡོང་སྒོ་ར་མང་།
བཟང་ངན	good or bad; good and bad	བཟང་ངན་ལན་རེར་ཁྱད་པར་ཅོ་གྲུར་གཟིག་ཡིན།
འདྲེས་མ	mixture	དངོས་པ་འདི་རིགས་བཟང་ངན་འདྲེས་མ་རེད།
སློབ་གྲོགས	classmate	དཀོན་མཆོག་གི་སློབ་གྲོགས་ཚང་མ་མོ་སྐྱེས་རེད།
རྒན་པ	senior; elder	བོད་ནས་མྱི་རྒན་པ་ཁ་དབང་ཆེ།
དགའ	to like; to be happy	ངའི་ཕ་མ་གཉིས་ཀ་དགའ་གི་ཡོད།
ན་ཟླ	contemporary; the same age	སྡེ་བའི་ནང་ན་ངའི་ན་ཟླ་མང་ང་མེད།
ཁྱད་པར	difference	མིང་ཚིག་འདི་གཉིས་གི་ཁྱད་པར་ཆི་གཟིག་རེད།
ཚལ་བ	half	སིལ་ཏོག་དེའི་ཚལ་བ་ཁོར་བྱིན།
སྒོ་སམ	blackboard	སྒོ་སམ་ནག་པོ་གཟིག་གྱང་ངོ་ན་ཡོད།
སློབ་ཚན	text	སློབ་ཚན་འདི་དཀའ་མོ་རེད།
འབྲོག་པ	herder	འབྲོག་པ་འབྲོག་ན་ཡོད། རོང་བ་རོང་ན་ཡོད།
ཕྱུག་པོ	rich; rich person	བོད་ནས་འབྲོག་པ་ཕྱུག་ནང་རོང་བ་ཕྱུག

མེ་འཁོར / ཧོ་ཁྲེ	train	མེ་འཁོར་ཐོག་མ་དོ་ཚིགས་ལྷ་སར་ཐོན།
ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད	likely; probably; possible	ནངས་ཀ་ནམ་ཟླ་འཁྱུགས་ན་ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད།
ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད་ན	likely; probably	ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད་ན། དཔལ་ལྡན་ལྷ་སར་འགྲོ།
ད་ལོ	this year	ད་ལོ་ང་ལོ་ཞེ་གསུམ་ཡིན།
...ནས་བཟུང	since; from...on...	ན་ཞིང་ནས་བཟུང་ཁོ་པོ་ལིན་ན་མེད།
ཉིན་གྱངས་ང	every day	མུར་གེ་ཉིན་གྱངས་ང་ཡུལ་ན་ཡོད།
བྱང་ཕྱོགས	north	ངེད་ཚང་གི་བྱང་ཕྱོགས་རི་གཞིག་ཡིན།
བྱ་བ	work; job	ངས་བྱ་བ་མང་ང་ལས་མི་ཐུབ།
ལས	to do	ལས་ཐུབ་ན་ལས། མི་ཐུབ་ན་སྐུར་ཞོག
ཡུལ་སྐོར	traveling	ཡུལ་སྐོར་ད་ལྷ་ཐོན་ལས་ཆེ་གཞིག་རེད།
ནངས་ཀ	tomorrow	ནངས་ཀ་ར་སློབ་ཁྲིད་ཡོད།
གཞུག་ནས	later; in future	གཞུག་ནས་ང་བོད་ར་འགྲོ།
གསར་འགོད་པ	journalist	གསར་འགོད་པ་དེ་ཁོམ་གི་མེད།
གཉིད	to sleep	ང་ཉིན་གུང་གཉིད་གི་མེད།
ཤོག་ཕེ	poker; cards	ཤོག་ཕེ་རྩེད་མོ་དགའ་གཞིག་རེད།
རྩེ	to play	བྱིས་པ་སྐོར་གཞིག་སྐོ་ན་རྩེ་གི་ཡོད།
གསུམ་པོ	the three	ངེད་གསུམ་པོ་བོད་ནས་ཡིན། རེད་དྲ་ཁོ་བོད་པ་མིན།
བར་གསེང་གཏོང	to have a holiday; to have a break	ངས་ལོ་གྱངས་ང་བར་གསེང་གཏོང་གི་ཡོད།
བཟའ་ཟླ	a couple	བཟའ་ཟླ་གཉིས་ཀ་འཆམ་པོ་རེད།
རྒྱ་སྐད	Chinese language	རྒྱ་སྐད་ར་བོད་སྐད་རིགས་འདྲ་མ་རེད།
སྐྱེས་སྐར	birthday	ངའི་སྐྱེས་སྐར་ཟླ་བདུན་པའི་ཚེས་པ་བཞི་བ་ཡིན།
ཚེས་པ	day	དེ་རིང་ཚེས་པ་དྲུ་རེད།
རེམ་མ	quickly	ད་ང་ཚོ་རེམ་མ་འགྲོ།
དོ་ཚིགས	this year; this season	དོ་ཚིགས་ངས་རྒྱ་ཡིག་སྦྱོང་གི་མེད།
ཚ་སྨུགས	heat and humidity	ན་ཞིང་དབྱར་ཁ་ཚ་སྨུགས་ཆེ།
གཡོ	to sway; to cook	སྲང་ན་མི་ཚོགས་གཡོ་གི་ཡོད།

ལྟད་མོ་བ	audience; onlooker	ལྟད་མོ་བ་མང་ཆེ་ཤོས་ཕྱི་རྒྱལ་ནས་རེད།
དུ་བ	which number; which grade	ཁྱོད་ལོ་རིམ་དུ་བ་ཡིན།
ཡིད་ཚིམ	to be satisfied	སྐར་འབྲས་མཐོང་ན། ང་ཡིད་ཚིམ་གི
སོ་སོ	individual; separate; every	སློབ་བུ་སོ་སོ་འདྲ་མཉམ་ཡིན།
བསྡོམས་པས	in total; altogether	འཛར་མན་ན་བསྡོམས་པས་མི་ཆི་མོ་གཞིག་ཡོད།
སྤྱི་དམངས	citizen	ང་རྒྱལ་ཁབ་འདིའི་སྤྱི་དམངས་མིན།
རོགས་པ	friend	ངའི་རོགས་པ་འདི་ཕྱི་ཐག་རེད།
མྱིང་པོ	brother (in relation to sister)	ཁོ་མོའི་མྱིང་པོ་སླན་པ་གཞིག་རེད།

ཟུར་ལྟའི་སློབ་ཚན། མི་འཁོར་སྟེང་གི་ཁ་བརྡ།

གཉིས་ཀ	both	བོད་ན་ནུབ་སླན་ར་བོད་སླན་གཉིས་ཀ་བཀོལ་གི་ཡོད།
ངོ་མ	real; identical	འདི་ཀོ་བ་ངོ་མ་གཞིག་མིན།
མཚམས་རེ	sometimes	མཚམས་རེ་ཁྱུར་གེའི་འཚོ་བ་སྡུག་མོ་རེད།
ལུང་མདོ	lower part of a valley	ལུང་མདོ་ན་རོང་སྡེ་གཞིག་ཡོད།
ཁ་པར	telephone	ཁ་པར་སྟེ་བ་འདིར་ལོ་གཉིས་གི་སྔོན་ན་འཛེན།
ཨང་གྲངས	number	ཨང་གྲངས་འདི་ངའི་ཡིད་ར་མི་ཡོང་།
གསལ་པོ	clear	འདྲ་པར་འདི་གསལ་པོ་མ་རེད།
མལ་ཧྲོ	rest; holiday	མལ་ཧྲོ་མེད་ན། མུར་གེ་ཡུལ་སྐོར་ར་མི་འགྲོ།
གྲྭ་བ	monk	གྲྭ་བ་ལོ་ཆུང་འདི་རོང་ནས་ཡོང་།
ཡུལ་སྐོར་བ	tourist	ཡུལ་སྐོར་བ་མང་ང་གཞིག་ཐོན་ཡོད།
ཅིས་ཅིག་གེ་གཞིག	a little bit	ཁྱུར་གེས་རྒྱ་སྐད་ཅིས་ཅིག་གེ་གཞིག་བཤད་ཤེས།
སྨུགས	humid	དེ་རིང་ནམ་ཟླ་སྨུགས།
ཁེར་རོ	alone	ང་ཁེར་རོ་ཁྱིམ་ནས་འདུག་མི་འདོད།
ཞེ་གིས	sincerely; really	མཚོ་མོ་ཞེ་ལི་དེར་ཞེ་གིས་སེམས་འཁོར་གི་ཡོད།
སྐར་མ	time; minute; coin	ད་དུས་ཚོད་གསུམ་ར་སྐར་མ་བཅོ་ལྔ་རེད།
ངོ་ཐུག	to meet	དུས་ཚོད་གསུམ་པ་གི་སྟེང་ངེད་གཉིས་ངོ་ཐུག

སློབ་ཚན་གཉིས་པ།

བརྡ་སྤྲོད།

- Negative Present Tense
- Infinitive Case: ...ན་འདོད vs. ...གི་འགྲོ
- Present Tense
- Verb + གི་ཡོད / གི་མེད
- Postposition: ན vs. ནས
- Intransitive Verb + ཡོད

The main hall of Gro tshang rdo rje 'chang Monastery གྲོ་ཚང་རྡོ་རྗེ་འཆང་། (Qutan Si 瞿昙寺), Ledu 乐都 County, Haidong 海东 Municipality, Mtsho sngon (Qinghai 青海) Province (2013).

ཟུར་ལྷའི་སློབ་ཚན། སྟོད་ཉི་མ་ལྷ་ས།

ལྷ་ས་བོད་ལྗོངས་གི་གྲོང་ཁྱེར་གཙོ་བོ་ཡིན། དེའི་ལོ་རྒྱུས་ལ་ལོ་སྟོང་གཅིག་ར་སུམ་བརྒྱ་གི་ཡན་ཡོད། ལྷ་ས་བོད་ལྗོངས་གི་ཆབ་སྲིད་ར། དཔལ་འབྱོར་ར། རིག་གནས་ར་འཕྲིམ་འགྲུལ་གི་ལྟེ་བ་རེད། ལྷ་ས་སྐྱིད་ཆུ་གི་འགྲམ**ན**་ཡོད། བྱང་ཕྱོགས་ར་ལྷོ་ཕྱོགས**ན**་རི་ཆེན་པོ་ཡོད། ལྷ་ས་གི་མི་གྲངས**ང**་འབུམ་ལྔ་ཡོད། མི་གྲངས་གི་བརྒྱ་ཆའི་གྱ་བདུན་བོད་རིགས་ཡིན། ལྷ་ས**ན**་བོད་ར། རྒྱ། ཁ་མཆེ་ལ་སོགས་ཡོད།

བོད་ཚང་མ་ལྷ་**སར**་མཇལ་གི་**ཡོང་གི་ཡོད**། ཁོ་ཟོ་ཇོ་ཁང་ར་པོ་ཏ་ལར་**མཇལ་གི་ཡོང**། འཛམ་གླིང་གི་ས་ཆ་ཁག་ནས་ཡུལ་སྐོར་བ་མང་ང་**ཡོང་གི་ཡོད**། ཁོ་ཟོ་བོད་གི་ཡུལ་ལྗོངས**ང་ལྷ་གི་ཡོང་གི་ཡོད**། ཡུལ་སྐོར་བ་ཟོས་ནོར་བུ་གླིང་ཀ་ར་པོ་ཏ་ལར་ལྷ་**འདོད**། འདི་གཉིས་ཀ་རྒྱལ་དབང་གི་དབྱར་ཁ་ར་དགུན་ཁ་གི་བཞུགས་ས་རེད། དབྱར་ཁ་ཉིན་གྲངས་ང་མི་སྟོང་ཕྲག་ཆ་རེ་ཡོང་གི་ཡོད། སྣེ་ཤན་པ་གིས་ཁང་བ་མང་ང་**སྟོན་གི་ཡོད**། རེད་དྲ་རྒྱལ་དབང་ཚང་གི་བཞུགས་ས་ཁ་ཡས་**མི་སྟོན**།

ལྷ་ས**ན**་ད་པོ་གནས་གྲུགས་ཅན་ར་དགོན་པ་གྲུགས་ཅན་མང་ང་ཡོད། དཔེར་བཞག་ན། སེ་འབྲས་དགེ་གསུམ། དགོན་པ་འདི་གསུམ་པོ**ན**་གྲྭ་བ་མང་ང་ཡོད། འདི་གསུམ་པོ་ལོ་རྒྱུས་གི་ཐོག**ནས**་ཧོང་གིས་གལ་ཆེ། བོད་གི་རིག་གཞུང་དགོན་པ་འདི་གསུམ་པོ**ནས**་ཧོང་གིས་དར། དེང་མ་འདི་གསུམ་པོ་དེ་ང་སང་གི་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོ་འདྲ་མོ་ཡིན།

མཇལ་བ་མང་ང་གིས་ཇོ་བོ་རྗེ་རིག་**འདོད**། ཇོ་བོ་རྗེ་གཙུག་ལག་ཁང་གི་ནང**ན་ཡོད**། བོད་གི་མཇལ་བ་རིགས་གིས་མཇལ་ན་གླ་སྟེར་**མི་དགོས**། རེད་དྲ་ཡུལ་སྐོར་བ་རིགས་གིས**སྟེར་དགོས**། ལྷ་སར་མཇལ་ཐུབ་ན། སྣང་བ་ཞེ་ཐག་གིས་སྐྱིད་པོ་རེད།

2.1 --Ergative case markers

Pronoun	With ergative case	Complement	Verb in PRT
ང	ང**ས**	སློབ་ཁང་ནང་ནས་ཡི་གེ་	འབྲི།
ཁྱོད་	ཁྱོ**ས**		
སྨུར་གེ་	སྨུར་གེ**ས**		
ཁོ་ཚ་བོ་	ཁོ་ཚ་བོ་**གིས** / ཁོ་ཚ་བོ**ས**		

--With Ladon case variants

Pronoun	Pronoun with ལ་དོན	Complement	E-v
ང་	ང**ར**་	དཔེ་ཆ་གཟིག་	ཡོད།
ཁྱོད་	ཁྱོད (the variant not voiced)		
སྨུར་གེ་	སྨུར་གེ**ར**་		
ཁོ་ཚ་བོ་	ཁོ་ཚ་བོ**ར**་		

ལ་དོན: Ladon case variants are often not spoken because of a contraction, e.g., དཀོན་མཆོག་མཚོར་ལ་ཉེ་ཡོད། Dkon mchog mtsho has ability. One may hear this sentence as དཀོན་མཆོག་མཚོ་ལ་ཉེ་ཡོད. See the supplementary grammar in Chapter One for more on the use of Ladon variants.

Exercise 1 Complete each statement using ལ་དོན variants.

དཔེར་བརྗོད། ང་བོད་ནས་ཡོང་། (from) (come)

1. ང་ཚོའི་རྒྱལ་ཁབ་____________མི་གྲངས་ཆེ་གཞིག__________། (possessive Ladon case)--(have)
2. གྲོང་ཁྱེར་____________ང་ཚོའི་རྒྱལ་ཁབ་གི་མི་ཉུང་__________། (locative Ladon case)--(there is)
3. ངའི་ཕ་ཡུལ__________། མི་མང་ང་ལུག་ཤ ____________། (Ladon case)--(Ladon variant + like)
4. ངའི་ཕ་ཡུལ་བོད་____________། མི་ཚང་མ་ལྷ་ས__________། (Ladon case)--(Ladon variant + go)
5. རེད་ཟློའི་སྡེ་བ______________མི་མང་ང་______________། (locative Ladon case)--(there is not)
6. ངའི་ཕ་མ་གཉིས་ཀ་འདི་ན་______________________________། (is not here)
7. འཇར་མན་______________ང་______________། (locative Ladon case)--(live)
8. ཁྱུར་གི་བོད____________། ང་བོད་____________། (Ladon case + go)--(do not go to)
9. བོད་མི་འཇར་མན____________། བོད་__________མང་། (locative Ladon case) (negative adverb)
10. འཇར་མན་________སྣངས་འཁོར་བཟོ་ལས་ཆེ་གཞིག______། (possessive Ladon variant)--(have)

Exercise 2 Make statements about regular actions with appropriate tense forms of the words in parentheses and, if necessary, ལ་དོན variants and negative adverbs.

དཔེར་བརྗོད། དཀོན་མཆོག་རང་བབ་གིས་མི་འདྲུ། (འདྲུ)

1. ང་དུས་ཚོད་བདུན་པ་གི་སྟེང ________། རེད་དྲ་ངའི་ཧ་མ་དུས་ཚོད་བརྒྱད་པ་གི་སྟེང________། (ཉལ)
2. ངས་ཉིན་གྲངས་ང་དབྱིན་ཡིག________། རེད་དྲ། དཀོན་མཆོག་གིས་གཏན་ནས་________། (སྦྱོང)
3. ང་________། རེད་དྲ་ངའི་རོགས་པ་མང་ང་________། (བརྩོན་འགྲུས་ཆེ)
4. ངའི་རོགས་པ་ཁ་ཡས་རྒྱལ་ཁབ་འདི་ནས་________། ཁ་ཡས་________། (ཡིན)
5. ང་དགེ་རྒན་དགའ་གཞིག་________། རེད་དྲ། ཁྱུར་གི་དགའ་གཞིག་________། (ཡིན)
6. ང་རྒྱུན་དུ________། རེད་དྲ་ཁྱུར་གི་རྒྱུན་དུ________། (ཁོམ)
7. ཁྱུར་གི________རོགས་པ་ཅན་པ་________། རེད་དྲ་ཁོ་རང་གི་ལད་གི་མེད། (ཡོད)

Verb in PRT + རྒྱུ is an infinitive case, e.g., ཀང་ཐང་ང་འགྲོ་རྒྱུ་ དཀའ་མོ་ཡིན། To go on foot is difficult.

8. ཁྱུར་གིས་མཚམས་མཚམས་མ་ཆང་འཐུང་། རེད་དྲ་ང་ཆང་_______གཏན་ནས་_______། (དགའ)

9. ང་སློབ་གྲྭར་རྒྱུན་འཛུགས་གིས་ _______། རེད་དྲ་ཁོ་སློབ་གྲྭར་རྒྱུན་དུ་_______། (འགྲོ)

10. དེ་ཡིན་ན་ར། ཁྱུར་གི་རིག་པ་_______། ང་_______། (རྫོ)

Text Two: *regular action*, *postpositions*, *infinitive cases,* and *Ladon case*

ཟུར་ལྟའི་སློབ་ཚན། ཨ་ཅེ་ལྷ་མོ།

ཨ་ཅེ་ལྷ་མོ་ད་ལོ་ཉེར་དགུ་ཡིན། ད་བོ་མོ་ཧྲེང་གཞིག་ཡིན། སྨུར་གི་ལྷ་ས**ན་འདུག་གི་ཡོད།** སྨུར་གིས་ཚོང་ལས་**ལས་གི་ཡོད།** སྨུར་གི་འདུག་ས་པོ་ཏ་ལ**ནས་**ཐག་མི་རིང་།

ལྷ་ས**ནས་**འགྲིམ་འགྲུལ་དེ་མོ་མི་བདེ། སྤྱི་གཞུང་གི་རླངས་འཁོར་ཞུང་ཞུང་རེད། དེའི་རྐྱེན་གིས་སྨུར་གི**ར་**རླངས་འཁོར་གཞིག་དགོས་གི་ཡོད། ད་སྨུར་གིས་རླངས་འཁོར་རྙིང་ང་གཞིག་**བཀོལ་གི་ཡོད།** ཁོམ་པ་ཡོད་ན། སྨུར་གི་ཀྲང་ཐང**ང་འགྲོ་གི་ཡོད།** མཚམས་མཚམས་མ་ཀྲང་ཐང**ང་**འགྲོ་**རྒྱུ་**རྩ་མོ་མ་རེད། དབྱར་ཁ་ཐོན་ན་ཡུལ་སྐོར་བ་ར་མཛལ་བ་གིས་ལྷ་ས་འགེང་གི་ཡོད། དེའི་རྐྱེན་གིས་ཀྲང་ཐང**ང་**ར་ཧོང་གིས་མི་བདེ།

ཨ་ཅེ་ལྷ་མོ་ལྷ་ས་ས་གནས་གི་མྱི་མིན། སྨུར་གི་ཨ་མདོ་**ནས་**རེད། སྨུར་གིའི་ཕ་མ་ར་ཤ་ཉེ་ཚང་མ་ཨ་མདོ་**ན་ཡོད།** དེའི་སྐབས་གིས་བྱ་བ་ཆེ་གཞིག་ཡིན་ན་ར། ཚང་མ་སྨུར་གིའི་ཁ**ན་ཡོད།** སྨུར་གི**ར་**རོགས་པ་མང་ང་ཡོད། རོགས་པ་ཟེས་མཚམས་མཚམས་མ་སྨུར་གི་མགྲོན་**ན་འབོད་གི་ཡོད།** ཁོམ་པ་མེད་ནོ་གིས། སྨུར་གི་མགྲོན་ན་འགྲོ་ཐུབ་གི་མེད།

སྨུར་གི་ལྷ་ས**ནས་**ལོ་གཉིས་འགོར་གི་ཡོད། རེད་དྲ་སེ་ར་ར་འབྲས་སྤུངས་ད་པོ་མི་ཤེས། ཕ་ཡུལ་ཨ་མདོ་**ནས་**ཤ་ཉེ་ཟོ་ཡོང་ན། སྨུར་གིས་ཁོ་ཟོ་ལྟ་སྐོར་ར་**ཁྲིད་གི་ཡོད།** རེད་དྲ་ཁོ་མོ་རང་གི་ཡང་ལྷ་ས་ལ་ཆ་རྒྱུས་**མེད།**

2.2 --Negative simple present tense and ལ་དོན variants

Subject	ལ་དོན variants	Object	Negative E-v
བོད་	ར	ལྕགས་ལམ་	མེད།
ང	འ	སྤྱན་ར་སྲིང་མོ་	
མི་དེ	ར	སྤྱི་སྲུང་	
རྒྱལ་ཁབ་མང་ང	འ	སྙིར་ཚུགས་	
ཁོ་མོ་ཚོ	ར / འ	སྙོར་མོ་	
བྱིས་པ་རྣམས་	མ	འདང་རྒྱུག་	

--Negative simple present tense and ergative case

Subject	Ergative case	Complement	Negative adverb	Verb
ཨ་ཅེ་ལྷ་མོ་	N / A	ལྷ་ས་ན་		འདུག
སངས་རྒྱས	་གིས་	རྒྱ་ཡིག་		སྦྱོང་།
འཁོར་ལོ་འདི་	N / A	གཡས་ཕྱོགས་ག་	མི་	འཁོར།
ང	+ ས/ ་གིས་	རླངས་འཁོར་		སྐོར།
ངའི་སྤྲིང་མོ་	N / A	ཟ་མ་ཁ་ཚར་		དགའ།
ཞིང་བ་ཟོ་	+ ས / ་གིས་	ད་བར་ལས་ཀ་		ལས།

Notes-2

ལ་དོན variants are used to express the four seasons and similar temporal concepts, e.g., སྟོན་ཀར་ཞིང་བ་ཟོ་ཁོམ་གི་མེད། Farmers are busy in autumn. / ངས་གཟའ་འཁོར་གསུམ་མ་ཤ་མི་ཟ། I am not going to eat meat for three weeks.

Exercise 3 Write ལ་དོན variants, verbs, ergative case markers and, if needed, negative adverbs in the blanks.

དཔེར་བརྗོད། སྨུར་གེས་གཟའ་འཁོར་རེབ་གྱངས་ང་ཏམ་གཉིས་ཀ་རིག་གི་མེད། (Ladon case) (རིག)

1. ངའི་ཨ་ཕར་བྱ་བ་ཆེ་གཟིག་ཡོད། ཁོ་__________ཁོམ་པ____________། (Ladon case) (don't have)
2. སྨུར་གེར་ལྷ་ས་__________ཤ་ཉེ་ཡོད། རེད་དྲ་རོགས་པ་མང་ང་_______། (locative case) (don't have)
3. ཨ་ཅེ་ལྷ་མོ་དབྱར་ཁ་ཨ་མདོར་འགྲོ་གི་ཡོད། རེད་དྲ་སྨུར་གེ་དགུན་ཁ་ ______། (go)
4. ངས་དཔེ་ཆ་མང་ང་འདོན། རེད་དྲ་ངའི་སྤྱུན་ཡ་____________________། (ergative case) (འདོན)
5. རྒྱ་མྱི་དེ་_____སྒོར་མོ་ཡོད། རེད་དྲ་ཁྱུར་གེས་སྒོར་མོ་________________། (Ladon case) (བཀོལ)
6. ཁྱུར་གེ་__________རྩེད་མོ་རྩོན། ང་_________ལྷོད་མོར་ལྷ། (ergative case) (ergative case)
7. སློབ་མ་ཚང་མ་_____་དབྱིན་ཡིག་སྦྱོང་གི་ཡོད། རེད་དྲ་ཁྱུར་གེས་_________། (ergative case) (སྦྱོང)
8. དེ་རིང་ནམ་ཟླ་___________། རེད་དྲ་ཁ་རྩང་__________། (སྐྱགས)
9. ཟ་མ་ཞིམ་ན་ཁོ་________། ཟ་མ་མི་ཞིམ་ན་ཁོ་_____________། (དགའ)
10. ཁོ་མོ་ཟུ་རེད། ངས་སྨུར་གེ་____________། (ངོ་ཤེས)

Exercise 4 Complete the statements with E-v, Ladon case variants, ergative case markers, and genitive case markers.

དཔེར་བརྗོད། ངས་བོད་སྐད་བཤད་གི་མེད།

1. བསོད་ནམས་མ་རིག་པ______། རེད་དྲ་ཁོ་བརྩོན་འགྲུས་ཆེ།
2. སློབ་མ་འདི་གསུམ་པོ་ཨ་མེ་རི་ཁ་ནས་རེད། རེད་དྲ་ཁོ་གསུམ་པོ______དབྱིན་སྐད་བཤད______།
3. ཁྱུར་གེའི་རྒྱ་སྐད་ཞེ་ཐག་གིས་མི་ཧ། ཁྱུར་གེ______དབོ་ར་རྒྱ་སྐད་སྦྱོང་______།
4. ངས་དྲ་རྒྱ་རྡོང་གིས་བཀོལ་གི་ཡོད། ང་རང་གེ______གློག་ཀླད་______ན་ར།
5. སློབ་མ་ཁ་ཡས་སློབ་གྲྭ་ར་ཐག་ཉེ། རྐང་ཐང་______དེ་མོ་གཞིག་འགྲོ་______།
6. ང______སློབ་རྒྱུ་ཙང་______། རེད་དྲ་སྨུར་གེར་སློབ་རྒྱུ་མང་ང་ཡོད།
7. ང______རྒྱུན་དུ་ཆང་འཐུང་______། མཚམས་མཚམས་མ་འཐུང་ན་ར།
8. སྣོར་མོ་______ན། འཚོ་བ་དཀའ་མོ་ཡིན།
9. གློག་བརྙན་ན་ལྟ་བསམ་ན་ར། ཁྱུར་གེ______དུས་ཚོད་______།
10. དོ་དགོང་འགྲུལ་བ་མང་ང་ཡོང་______། དེའི་རྐྱེན་གིས་ཟ་མ་མང་ང་མི་དགོས།

Notes-3

1. **མི**: This negative adverb is used to deny both verbs and monosyllabic adjectives, in present tense. ❶When a verb is denied, it means *someone does not do something*, e.g., ཁོ་སློབ་གྲྭར་**མི**་འགྲོ། He does not go to school. Such a statement does not suggest regularity or habituality. ❷It denies monosyllabic adjectives in present tense mood to express *something is not so*, e.g., གོན་པ་འདི་**མི**་ཡག This garment is not beautiful.
2. **མིན**: This negative adverb is put at the end of a sentence to deny the complement, e.g., རི་དེ་མཐོན་པོ་**མིན**། That mountain is not high. / ཁོ་སློབ་མ་གཞིག་**མིན**། He is not a student.
3. **མ**: This negative adverb is used with verbs in PRT to convey a negative imperative, e.g., དོན་དག་ངན་པ་**མ་སྒྲུབ**། Don't do bad things!

Exercise 5 Deny the second half of each statement.

དཔེར་བརྗོད། སངས་རྒྱས་མཚོ་གིས་རྒྱ་ཡིག་སྦྱོང་གི་ཡོད། སངས་རྒྱས་མཚོ་གིས་དབྱིན་ཡིག་སྦྱོང་གི་མེད།

1. ཨ་ཅེ་ལྷ་མོ་ལྷ་ས་ན་འདུག་གི་ཡོད། སྨུར་གེ་ཨ་མདོ་ན______________________________།
2. ཨ་ཅེ་ལྷ་མོ་གིས་ཚོང་ལས་ལས། སྨུར་གེའི་ཀྱད་པོ་གིས་ཚོང་ལས་______________________________།

3. སྨུར་གེར་ཐླངས་འཁོར་གཞིག་དགོས། སྨུར་གེར་ལྕགས་རྟ་གཞིག་______________________________།

4. ཨ་ཅེ་ལྷ་མོ་གིས་ཟ་མ་ཟ་ཁང་ནང་ཟ་གི་ཡོད། སྨུར་གེས་ཁྱིམ་ན་ཟ་མ་______________________________།

5. སྨུར་གེས་པོ་ཏ་ལ་ཞེས། རེད་དྲ་སྨུར་གེས་སེ་ར་ར་འབྲས་སྤྱུངས་______________________________།

6. ལྷ་ས་སྐྱིད་ཆུ་གི་ཁ་ན་འཆགས་ཡོད། ལྷ་ས་ཡར་ཀླུང་གཙང་པོ་གི་འགྲམ་ན་______________________________།

7. དབྱར་ཁ་ལྷ་ས་ན་ཡུལ་སྐོར་བ་མང་ང་ཡོད། རེད་དྲ་ལྷ་ས་ན་དགུན་ཁ་ཡུལ་སྐོར་བ་མང་ང་______________________________།

8. བོད་ཚང་མ་ལྷ་སར་མཇལ་གི་འགྲོ། རེད་དྲ་ཁོ་ཟོ་མེ་ཁར་______________________________།

9. མཇལ་བ་དེ་ཇོ་ཁང་ང་འགྲོ་འདོད། ཁྱུར་གེ་ནོར་བུ་གླིང་ཀའི་ནང་ང་______________________________།

10. བོད་གི་རིག་གཞུང་དགོན་པ་ནས་དར། བོད་གི་རིག་གཞུང་གྲོང་སྡེ་ནས་______________________________།

Text Three: *present tense*, *postpositions*, *Ladon cases*, and *ergative cases*

ཟུར་ལྟའི་སློབ་ཚན།

A ཐླངས་འཁོར་གཞིག

ཐླངས་འཁོར་གཞིག་ཡུན་ནན་གི་བདེ་ཆེན་**ནས་ཡོང་གི་ཡོད**། ལམ་གི་སྟེང་**ན**་ཐླངས་འཁོར་མང་། བདེ་ཆེན་གི་**རས**་བྱང་ཕྱོགས་ར་ཤར་ཕྱོགས་**ག**་ཐླངས་འཁོར་མང་ང་འགྲོ་གི་ཡོད། ཐླངས་འཁོར་འདི་ཡང་མིན་བྱང་ཕྱོགས་**ག**་འགྲོ་གི་ཡོད། ཡང་མིན་ཤར་ཕྱོགས་**ག**་བསྐྱོད་གི་ཡོད། བདེ་ཆེན་གྲུང་གོ་གི་ལྷོ་ཕྱོགས་**ན་ཡོད**།

B གཞུང་ལམ་ཆེ་གཞིག

ལམ་འདི་ཟི་ཁྲོན་**ནས**་མཚོ་སྔོན་**ན**་འཕེན་ཡོད་། གཡས་གཡོན་གཉིས་**ན**་རྒྱ་ཐང་ར་སྟོང་པོ་ཡོད། **མཐའ་སྐོར་གི**་ས་ཆར་རྐ་ཁོག་ཟེར། **འདི་ནས** ནམ་ཟླ་འཁྱུགས་གི འདི་**ན**་རོང་སྡེ་ར་འབྲོག་སྡེ་གཉིས་ཀ་ཡོད། ལམ་འདིའི་ཐོག་**ནས**་མཚོ་སྔོན་**ན**་ཡོང་ན། རྐ་ཁོག་ར། དམུ་དགེ་ར། རྨ་ཆུ་རིག་གི ལམ་འདིའི་**སྟེང་ན**་ནམ་ཡིན་ན་ར་འགྲུལ་བ་མང་པོ་**འགྲོ་གི་ཡོད**།

C ཞིང་ཁ་གཞིག་**ན**།

རོང་སྡེ་གཞིག་གི་**མཐའ་སྐོར་ན**་ཞིང་ཁ་གཞིག་ཡོད། འཕྲུལ་ཆས་གཞིག་**གིས**་ཞིང་**འབྲེག་གི་ཡོད**། འཕྲུལ་ཆས་དེ་སྔོན་པོ་རེད། སྟིང་བ་ར་རེད། དེའི་**མཐའ་སྐོར་ན**་ལོ་ཏོག་མང་ང་ཡོད། འཕྲུལ་ཆས་གཞན་པ་གཞིག་གིས་ལོ་ཏོག་**འདྲུད་གི་ཡོད**།

D སྡེ་བ་གཞིག

འདི་གླིང་རྒྱལ་སྡེ་བ་གི་**འདབས་གི**་མཆོད་རྟེན་གཞིག་རེད། དེའི་**རྒྱབ་ན**་རི་ར་ཆུ་མང་ང་ཡོད། མཆོད་རྟེན་གི་**རྒྱབ་གི**་མཚོ་དེ་འདི་**ནས**་མི་རིག་གི ངེད་ཚང་གི་ཁང་བ་སྡེ་བ་འདིའི་ལྷོ་ཕྱོགས་**ན་ཡོད**། སྡེ་བ་འདིའི་སྤྱི་གྲངས་ལོ་གྱུངས་ང་**འཕེལ་གི་ཡོད**། དེའི་རྐྱེན་གིས་སྡེ་མི་མང་ང་གིས་ད་པོ་ཁང་བ་**ལས་གི་ཡོད**།

2.3 --Statements ending with reportive particle ཀྱི

After monosyllabic adjectives				
Subject	**Negative**	**Positive**	**Adjective**	**གི**
བོད་ནས་རི་ཚང་མ་	མི་		དམའ་	གི
ཞི་མོ་གཟུགས་རིང་དེ་			ཡག་	
རླངས་འཁོར་དམར་པོ་དེ་			མགྱོགས་	
ཞི་ལི་གཡེར་པོ་དེ་			བཟང་	
After verbs in PRT				
Subject	**Object**	**Negative**	**Verb in PRT**	**གི**
ཞི་མོ་གཟུགས་རིང་དེས་	ལས་བྱ་	མི་	འབྲི་	གི
རྟ་དེས་	སྟུ་		ཟ་	
སངས་རྒྱས་གིས་	གླུ་		ལེན་	
ཁུར་གིས་	ང་		རིག་	

Notes-4

གི: This reportive function word is put at the end of a sentence signifying a reportive mood. It is never put after statements ending with a *be* verb since *be* verbs have respective connotations. Examples include: ❶After a monosyllabic adjective: མུར་གེ་**ཡག་གི** She is beautiful. The teller reports *what he thinks about her*. Without ཀྱི, the statement is factual. ❷After a verb in PRT: ཁུར་གེས་དཔེ་ཆ་**ལྟ་གི** He reads books. Someone reports *what he has seen*. The primary verbs in such reportive statements are always in PRT though the actions have already happened. If someone has written a letter, it is not expressed as ཁུར་གེས་ཡི་གེ་གཟིག་བྲིས་གི, but as ཁུར་གེས་ཡི་གེ་གཟིག་**འབྲི་གི** ❸It is not used in First Person and First Person Plural if the First Person or First Person Plural is agentive, e.g., incorrectly, ངས་དཔེ་ཆར་**ལྟ་གི** I read a book. ❹It is also not used to ask the Second Person and Second Person Plural because the subject in the answer becomes First Person or First Person Plural. Correct examples are: ཁྱོས་ཆི་གཟིག་ལས་གི་ཡོད། What are you doing? / ཁྱོད་ཆ་བོ་གང་ང་འགྲོ་གི་ཡོད། Where are you going? Incorrect examples are: ཁྱོས་ཆི་གཟིག་**ལས་གི་ཡོད་གི** What are you doing? / ཁྱོད་ཆ་བོ་གང་ང་**འགྲོ་གི་ཡོད་གི** Where are you going? However, an exception is as below: **a)** when the First Person or First Person Plural is not agentive (in this case, the verbs are normally inactive or spontaneous): ང་**ན་གི** I am sick. / ང་**ཚོག་གི** I'm qualified; **b)** the primary verb is the result of the first verb, e.g., ངས་དཔེ་ཆ་དེ་བལྟས་ནས་གོ་གི I read the book and understood.

Exercise 6 Tell your partner what you think about them using the reportive particle.

དཔེར་བརྗོད། ཁྱུར་གེའི་ཨ་མ་______

ངས་བལྟས་ན། ཁྱུར་གེའི་ཨ་མ་བཟང་གི

1. རླངས་འཁོར་དེ་ ______
2. གཞུང་ལམ་འདི་ ______
3. ཞིང་ཁ་གི་འཕྲུལ་ཆས་དེ་ ______
4. ཟི་ཁྲོན་ནས་བདེ་ཆེན་ན་ ______

བཟང	ངན
དལ	མགྱོགས
སྔོང་བ	འཚང་ཁ་ཆེ
ཆེ	ཆུང
ཐག་ཉེ	ཐག་རིང

ང་ཟ་ཁང་འདིའི་ནང་ནས་སྣང་བ་སྐྱིད་གི

5. ཟ་མ་དེ་ ______
6. ང ______
7. ཟ་ཁང་དེ་ ______
8. ཇེད་གཉིས་ཀ་ ______
9. ཇེད་ཚང་ ______
9. ཁོ་གཉིས་ཀའི་ཁྱིམ་ཚང ______
11. ཇེད་གསུམ་པོས་______
11. ཆོས་འཕགས། ཚེ་བརྟན་རང་______

ཞིམ	མི་ཞིམ
འཁྱགས	ཚ
ཆེ	ཆུང
བཟང་ང	ངན་པ
ཕྱུག	དབུལ

གཙང་ན་ཡོད། དབུས་ན་ཡོད། ཁམས་ན་ཡོད།

གླུ་དབྱངས་ལེན། གླུ་དབྱངས་ལེན་གི་མེད།

ཤར་ཕྱོགས་ན་ཡོད། བྱང་ཕྱོགས་ན་མེད།

1. E-v plays the role of a *be* verb when it is used with intransitive or spontaneous verbs, e.g., ལྷ་ས་སྐྱིད་ཆུ་གི་འགྲམ་ན་**ཆགས་ཡོད།** Lhasa is located by the Skid chu River. / ཁོ་**སྐྲག་ཡོད།** He is frightened. / སྨུར་གེ་**དགའ་ཡོད།** She is pleased. / གནམ་**དྭངས་ཡོད།** The sky is cleared up. In negation. ཁོ་སྐྲག་མེད། He is not frightened. / ཁོ་**དགའ་མེད།** He is not delighted. / གནམ་**དྭངས་མེད།** The sky is not cleared up.
2. **ནི་རེད** vs. **ནི་ཡིན**: *ནི*, in the both structures, is a complementizer that converts a complete sentence into a clause subject. O-*be* and S-*be* modify the clause subject. S-*be* conveys an explanatory, an introductory, or conjectural tone, while O-*be* conveys a decisive or a resolute tone, e.g., ཁོ་མདང་དགོང་དུས་ཚོད་བཅུ་ཐམ་པའི་སྟེང་ཉལ་**ནི་རེད།** He went to bed at ten o'clock last night. (explanatory) ངས་གློག་བརྙན་ན་ད་ལྟ་**ནི་ཡིན།** I watch the movie now. (decisive)

Exercise 7 Complete the statements with the phrases given below and, if necessary, with your own words.

ཅང་མེད། ར། སྟེང་ན། ནང་ན། ཡང་མིན...ཡང་མིན། ལམ་ན། ད་པོ། གཡས་གཡོན། སྔུན་ན། ཁོམ། རྒྱབ་ན། མེད། འདི་ན།
མཐའ་སྐོར་ན། ལོ་ར་འགོར། ར...གཉིས་ཀ ནམ་ཡིན་ན་ར། ན།

1. མྱི་ཚ་མེད་འདི་ ________________________________(either from Europe or America)
2. ངེད་གཉིས་ཀ ________________________________(not on the road)
3. སྡེ་བ་འདིའི་ ________________________________(there is a river in front)
4. སློབ་མ་དེ་གི་ ________________________________(books on either side of the student)
5. ཀྱུང་གོ་ཆེ་ནི་རེད________________________________(also has many people)
6. ཁང་བ་དེའི་ ________________________________(there is nothing inside)
7. ཁོ་ཚོ་ ________________________________(happy in Tibet)
8. ངའི་ ________________________________(there are many things around me)
9. འབྲི་དེབ་འདི་ ________________________________(also old)
10. ཁྱུར་གེ་ཚོ་ ________________________________(have both brothers and sisters)
11. ཞི་མོ་གན་ ________________________________(always busy)

2.4 --Intransitive verbs vs. transitive verbs in PRT

A. Transitive verbs

Subject	+ ergative case	Object	Negative adverb	Transitive verb
ང་	ངས་	གོན་རྒྱ་མཐུག་པོ་		གོན།
ལུགས་གཟོང་	གིས་	བོད་སྐད་	མི་	ཤེས།
སློབ་མ་ཟོ་	+ ས་ / ་གིས་	རྩིས་འཁོར་		བཀོལ།
ཨ་མ	+ ས་ / ་གིས་	ཞ་ཡས་ཟོ་		གཉེར།

B. Intransitive verbs

Subject	With ergative case	Complement	ལ་དོན	Negative adverb	Intransitive verb
ང་		སློབ་ཁང་ནང་	ང		འགྲོ།
ལུགས་གཟོང་	N / A	ཞ་ར་མར་	ར	མི་	དགའ།
སློབ་མ་ཚོ་		སྲང་	ང		འཁོར།
ཨ་མ་		ལྷངས་འཁོར་	ར		འདུག

Exercise 8 Deny the underlined words with negative adverbs.

དཔེར་བརྗོད། སྨུར་གེ་ལྷ་ས་ན་འདུག་གི་ཡོད། མཚོ་ནག་ན་འདུག་གི་མེད།
སྨུར་གེ་རྩམ་པར་དགའ། སྨུར་གེ་སྤྱོར་མི་དགའ།

1. ཨ་ཅེ་ལྷ་མོར་དུས་ཚོད་ཡོད། རེད་དུ་སྨུར་གེར་རོགས་པ་ཟོ་ཐུག་ཁོམ་______________།
2. སྨུར་གེའི་ཨ་མར་ཞ་ཡས་མང་། རེད་དུ་སྨུར་གེའི་རྒད་པོ་གི་ཨ་མར་ཞ་ཡས་______________།
3. ཡར་ཀླུང་གཙང་པོ་ཨ་མདོ་ནས་ཐག་རིང་། རེད་དུ་སྐྱིད་ཆུ་ལྷ་ས་ནས་______________།
4. མགོན་པོ་ར་ཆོས་དར་སློབ་མ་ཡིན། རེད་དུ་ང་ར་མཚོ་མོ་སློབ་མ་______________།
5. སྨུར་གེའི་རོགས་དཔལ་ལས་ཀ་ལས་གི་འགྲོ། རེད་དུ་སྨུར་གེ་______________།
6. དོ་དགོང་སྨུར་གེ་གློག་བརྙན་ན་ལྟ་གི་འགྲོ་འདོད། རེད་དུ་སྨུར་གེའི་བཟའ་མི་ཟོ་______________།
7. སྨུར་གེར་ཁོམ་པ་______________ན། ཁུར་གེར་ཁོམ་པ་ཡོད་ནི་རེད།
8. སྒྲི་ཁ་ཡས་གིས་ཨམ་སྐད་སྦྱོང་གི་ཡོད། ཚང་མ་གིས་______________།
9. ལྷ་ས་ལོ་རྒྱུས་གི་ཐོག་ནས་གྲལ་ཆེ། རེད་དུ་དར་རྩེ་མདོ་ལོ་རྒྱུའི་ཐོག་ནས་______________།
10. ངས་ཁོ་རིག་གི། རེད་དུ་ཁུར་གེས་ང་______________།

2.5 --Negative present tense forms

With མི	With མ་རེད	With མིན
ཨ་ཅེ་སྒྲོལ་མ་སྐྱི་**མི་བཟང་**།	ཨ་ཅེ་སྒྲོལ་མ་ཨ་མདོ་ནས་**མ་རེད**།	སྨུར་གེ་ཨ་མདོ་ནས་**མིན**།
ང་ར་དཀོན་མཆོག་**མི་**འཚམས།	ང་ར་དཀོན་མཆོག་འཚམས་པོ་**མ་རེད**།	ངེད་གཉིས་ཀ་འཚམས་པོ་**མིན**།
ཁ་རྒྱང་ནམ་ཟླ་**མི་དྲོ་**གི	ཁ་རྒྱང་གི་ནམ་ཟླ་དྲོན་པོ་**མ་རེད**།	དེ་རིང་ནམ་ཟླ་ར་དྲོན་པོ་**མིན**།
སྐྱི་དེ་ལོ་**མི་**ཆེ།	སྐྱི་དེ་རྒན་པོ་**མ་རེད**།	སྐྱི་དེ་ལོ་ཆེན་པོ་**མིན**།
སྨུར་གེ་ནམ་ཡིན་ན་ར་**མི་ཁོམ**།	སྨུར་གེ་ནམ་ཡིན་ན་ར་ལུས་དལ་མོ་**མ་རེད**།	སྨུར་གེ་ཁོམ་མཁན་གཟིག་**མིན**།
ཁོ་ཆ་བོ་ལས་ཀར་**མི་དགའ**།	ཁོ་ཆ་བོ་ལས་ཀར་དགའ་མཁན་**མ་རེད**།	ཁོ་ཆ་བོ་ལས་སེམས་ཆེན་པོ་**མིན**།
ཁྱུར་གེ་**མི་འགྲོ**།	ཁྱུར་གེ་འགྲོ་མཁན་**མ་རེད**།	ཁྱུར་གེ་འགྲོ་མཁན་**མིན**།
སློབ་མ་ཟེས་སློབ་ན་**མི་འདོད**།	སློབ་མ་ཟེ་སློབ་འདོད་ཆེན་པོ་**མ་རེད**།	སློབ་མ་ཟེ་སློབ་འདོད་ཆེན་པོ་**མིན**།
དཀོན་མཆོག་**ལུས་མི་བདེ**།	དཀོན་མཆོག་བདེ་ཐང་**མ་རེད**།	ཁོ་བདེ་ཐང་**མིན**།
སྐྱི་དེ་གློག་བརྙན་ན་ལྟ་གི་འགྲོ་ན་**མི་འདོད**།	སྐྱི་དེ་གློག་བརྙན་ན་ལྟ་གི་འགྲོ་མཁན་**མ་རེད**།	ཁོ་གློག་བརྙན་ན་ལྟ་འདོད་ཆེན་པོ་**མིན**།

Exercise 9 Complete the dialogue. Use *be* verbs, negative adverbs, verbs in PRT, the reportive particle གི, and the interrogative adverb ཨེ.

ཨ་ཅེ་ལྷ་མོ ཁྱོད་རང་གི་བྱ་བར་ཨེ་དགའ།

མཚོ་སྐྱིད ང་________། བྱ་བ་རྩོང་གིས་ཧ་གི ང་འགོ་བ་དགའ་གཟིག་________། ཁྱུར་གེ་ལས་རོགས་ཨ་རྗེ་གཟིག་________།

ཨ་ཅེ་ལྷ་མོ ངའི་འགོ་བ་ར་སྐྱི་དགའ་གཟིག་རེད། ཁྱོའི་འགོ་བ་གིས་བོད་སྐད་________།

མཚོ་སྐྱིད ཁྱུར་གེས་བོད་སྐད་མི་བཤད། ཁྱུར་གེ་ས་གནས་གི་བོད་པ་________། རེད་དྲ་ཁྱུར་གེས་རྒྱ་སྐད་ར་དབྱིན་སྐད་ཙ་ཡ་གཟིག་
________།

ཨ་ཅེ་ལྷ་མོ ངའི་འགོ་བ་ར་ཧ་________། རེད་དྲ་ཁྱུར་གེས་བྱ་བ་མང་ང་སྟེར་________། ཁྱུར་གེ་ཁ་ར་མགྱོགས་________།
དེའི་རྐྱེན་གིས་མཚམས་མཚམས་མ་ངས་ཚིག་གཅིག་ར་མི་གོ་________། ཁྱོའི་འགོ་བ་བཤད་ན་________མགྱོགས།

མཚོ་སྐྱིད ཨ་ལ་ལ། ཁྱུར་གེ་ཁ་མགྱོགས་________། རེད་དྲ་ཁྱུར་གེས་འོར་བཤད་མང་ང་ཡས་________།

ཨ་ཅེ་ལྷ་མོ ངའི་འགོ་བ་གིས་དེ་________ཡས། ཁྱུར་གེས་འོར་བཤད་མི་ཡས་________། ཁྱོའི་འགོ་བ་སྐྱི་གཙང་མ་གཟིག་________ཡིན།

མཚོ་སྐྱིད དེ་ད་བཤད་དགོས་ནས། ལས་རོགས་ཚང་མ་གི་གོན་རྒྱུ་གཙང་མ་________དགོས། ཁང་བ་ར་ནམ་ཡིན་ན་ར་གཙང་མ་
________དགོས།

ཨ་ཅེ་ལྷ་མོ ངའི་འགོ་བ་གིས། "སྐྱི་གཙང་མ་________ན། ལས་ཀ་ར་གཙང་མ་ཞེད་ལས་________ཐུབ"ཟེར།

2.6 --Interrogative adverb ཨེ

Subject	Complement	Interrogative adverb	Verb / Adjective
ཁྱོད་	སློབ་གྲྭར་		འགྱོ།
དཀོན་མཆོག་མཚོ་	གློག་བརྙན་ན་		དགའ།
ལྟངས་འཁོར་འདི་	ཟེ་ལིང་ང་	ཨེ་	ཐོན།
དངོས་པོ་འདི་	རྩ་		ཆེ།
མི་གན་	གཟུགས་ཆེན་པོ་		རེད།
ཁྱོས་	ཟ་མ་ཟ་ན་		འདོད།
ཨ་པ་འདིས་	ཞ་ཡས་ཟོར་སྐོར་མོ་		སྟེར།

Text Four: *regular action* and *postpositions*

ཟུར་ལྷའི་སློབ་ཚན།

A **ཨ་མདོའི་གྱོ་ཚང་སྡེ་བ།** འདི་གྱོ་ཚང་སྡེ་བ་རེད། འདི་**ན་**ལྟངས་འཁོར་ར་ལྷུགས་ཏེ་**རྒྱུག་གི་མེད།** མི་ཚང་མ་ཀང་ཐང་ང་**འགྱོ་གི་ཡོད།** འདི་**ན་**ཚོང་ཁང་ར་མི་མང་ང་**ཡོད།** རེད་དྲུ་ཚོང་ཁང་ཟོ་**མི་ཆེ།** གྱོ་ཚང་སྡེ་བ་**ན་**མི་མང་། ཁོ་ཟོས་ཞིང་ལས་ར་**ལས་གི་ཡོད།** འབྲོག་ལས་ར་**ལས་གི་ཡོད།** སྡེ་བ་འདི་རོང་མ་འབྲོག་རེད། མི་འདུག་ས་ར་ཚོང་ཁང་ར་སློབ་གྲྭ་ཚང་མ་ཐག་ཉེ་གི ཨ་ཁྲུ་ལྷུགས་བྱམས་སྡེ་བ་འདི་**ནས་**ཡིན། ཁྲུར་གེས་དངོས་པོ་གཟིག་**འཁྱུར་གི་ཡོད།** ཁྲུར་གེ་དེ་རིང་**ཁོམ་གི་མེད།** ཁྲུར་གེས་ཟ་ཁང་གཟིག་**གཉེར་གི་ཡོད།** ཨ་ཁྲུ་ལྷུགས་བྱམས་འབྲོག་**ན་འདུག་གི་མེད།** ཁྲུར་གེས་རོང་**ན་**ཞིང་ལས་**ལས་གི་ཡོད།**

B **རོང་པོ་དགོན་པ།** རོང་པོ་དགོན་པ་རེབ་གོང་**ན་**ཡོད། དེར་ཉིན་གྲུངས་ང་མཇལ་བ་མང་**ང་ཡོང་གི་ཡོད།** དགོན་པ་གི་**མཐའ་སྐོར་ན་**ཁང་བ་གསར་བ་མང་ང་**ལས་གི་ཡོད།** དགོན་པ་གི་**འདབས་ན་**མཆོད་རྟེན་གཟིག་ཡོད། དེ་ད་པོ་**འགྲུབ་གི་མེད།** དགོན་པ་གི་རྒྱབ་གི་རི་དེའི་**སྟེང་ན་**ལྷ་ཁང་ཆེ་གཟིག་ཡོད། དེའི་ནང་ན་ཨ་མྱེས་བྱ་ཁྲུང་ཡོད་ཟེར། ལྷ་ཁང་གི་**འདབས་ན་**བོད་གི་སྡེ་བ་གཉིས་ཡོད། དེ་རིང་མཇལ་བ་མང་ང་གིས་དགོན་པར་སྐོར་ར་རྒྱུག་གི་མེད། མྱི་ཁ་ཡས་གིས་དགོན་པ་ཡུལ་སྐོར་གི་ཡུལ་ལྫོངས་གཟིག་ག་གཏོང་**འདོད་གི་ཡོད།** རེད་དྲུ་མཇལ་བ་མང་ང་དེར་**འཕད་གི་མེད།** ང་ར་**མི་འཕད་གི**

C **རེབ་གོང་ན། If you were Sgrol ma, how would you answer?**

ཨ་ཁུ་རྡོ་རྗེ།

1. ཨ་རོ་ཁྱོད་བདེ་མོ།
2. ཁྱོས་ཆེ་གཞིག་ཡས་གི་ཡོད།
3. དེར་སྐྱོན་མེད་གི ངས་ཁྱོད་སྐྱེལ།

ཨ་ཅེ་སྒྲོལ་མ།

☐ ང་བདེ་མོ་ཡིན། ☐ དེ་མིན་དེ་རེད། ☐ སྐྱིད་པོ་བདེ་མོ།

☐ ང་སྨི་གཞིག་ག་སྒུག་གི་ཡོད། རེད་དྲ་ཁོ་མི་ཐོན་གི

☐ ང་སྟོན་ཐོག་ག་འགྲོ་གི་ཡོད། རྣངས་འཁོར་མི་ཡོང་གི

☐ བཀའ་དྲིན་ཆེ། ཁྱོད་རེས་རེས་ཏ་གི

☐ བཀའ་དྲིན་ཆེ། རེད་དྲ་ང་རྐང་ཐང་ང་འགྲོ་འདོད།

☐ བཀའ་དྲིན་ཆེ། རེད་དྲ་ཁྱོད་འོ་བརྒྱལ་རེད།

Exercise 10 Ask your partner a general question with the interrogative ཨེ. Your partner answers. Use the given phrases.

དཔེར་བརྗོད། འཛར་མན་ན་དཀའ། **དྲི་བ།** ཁྱོད་འཛར་མན་ན་ཨེ་དཀའ། **ལན།** མི་དཀའ། ང་འཛར་མན་ན་མི་དཀའ།

1. དོ་ཚིགས་ཨ་མདོར་འགྲོ། Q: ____________ A: ____________
2. ཁྲིམ་ཚང་ཡོད Q: ____________ A: ____________
3. སྐད་རིགས་མང་ང་བཤད། Q: ____________ A: ____________
4. ཁྱོད་ར་ཁྱོའི་སྲིང་མོ་རེག Q: ____________ A: ____________
5. སློབ་མ་གི་ལས་བྱ་ལྷ་འདོད། Q: ____________ A: ____________
6. འདུག་ས་ཐག་རིང་། Q: ____________ A: ____________
7. ཨ་མ་གཟུགས་མཐོ། Q: ____________ A: ____________
8. མྱིང་སྲིང་བཞི་ཡོད། Q: ____________ A: ____________
9. འཛར་མན་སྐད་དཀའ་མོ་རེད། Q: ____________ A: ____________
10. གོན་པ་ཡག་གི དེ་ཁྱོའི་ཡིན། Q: ____________ A: ____________

Notes-6

1. **བྱེད**: This verb means *do* or *make* and is often combined with nouns as the stem verb deriving a phrasal verb, e.g., ངས་བོད་ཡིག་**སློབ་སྦྱོང་བྱེད**། I study Tibetan. / ཁོ་**ཡུལ་སྐོར་བྱེད**་གི་འགྲོ། He goes traveling. It changes in tense forms: བྱེད (present), བྱས (past), བྱ (future), and བྱོས (imperative). In oral Amdo, it is pronounced ཡས and its tense forms are not

distinguished, e.g., ངས་བོད་ཡིག་**སློབ་སྦྱོང་ལས།** I study Tibetan. / ཁ་སང་ངས་བོད་ཡིག་**སློབ་སྦྱོང་ལས།** I studied Tibetan yesterday.

2. **ལས** vs. **ཡས**: These verbs respectively mean *do* and *make*. The former expresses *a concrete thing being done*, e.g., a job, whereas the latter is used to signify *something intangible or abstract being done*, e.g., ཁྱོས་བྱ་བ་དེ་**ལས།** ངས་འདི་**ལས།** You do that job and I do this! ངས་རྒྱ་མི་**ཡས།** ཁྱོས་བོད་མི་ཚོས། I act like a Chinese and you act like a Tibetan.

Text Five: *numbers above one hundred*

ཟུར་ལྔའི་སློབ་ཚན། བརྒྱ་ནས་ས་ཡ་བར་གྱི་གྲངས་ཀ

100 བརྒྱ	1,000 སྟོང་གཅིག	2,379 སྟོང་གཉིས་སུམ་བརྒྱ་ར་དོན་དགུ
103 བརྒྱ་ར་གསུམ	1,001 སྟོང་གཅིག་ར་གཅིག	10,000 ཁྲི་གཅིག
120 བརྒྱ་ར་ཉི་ཤུ	1,108 སྟོང་གཅིག་ར་བརྒྱ་ར་བརྒྱད	10,569 ཁྲི་གཅིག་ལྔ་བརྒྱ་ར་རེ་དགུ
200 ཉིས་བརྒྱ	1,223 སྟོང་གཅིག་ཉིས་བརྒྱ་ར་ཙ་གསུམ	10,076 ཁྲི་གཅིག་ར་བདུན་ཅུ་དོན་དྲུག
300 སུམ་བརྒྱ	1,657 སྟོང་གཅིག་དྲུག་བརྒྱ་ར་ང་བདུན	19,678 ཁྲི་གཅིག་སྟོང་དགུ་དྲུག་བརྒྱ་ར་དོན་བརྒྱད
310 སུམ་བརྒྱ་ར་བཅུ་ཐམ་པ	1,079 སྟོང་གཅིག་ར་དོན་དགུ	35,890 ཁྲི་གསུམ་སྟོང་ལྔ་བརྒྱད་བརྒྱ་ར་དགུ་བཅུ
407 བཞི་བརྒྱ་ར་བདུན	1,867 སྟོང་གཅིག་བརྒྱད་བརྒྱ་ར་རེ་བདུན	700,854 འབུམ་བདུན་བརྒྱད་བརྒྱ་ར་ང་བཞི
667 དྲུག་བརྒྱ་ར་དྲུག་ཅུ་རེ་བདུན	1,234 སྟོང་གཅིག་ཉིས་བརྒྱ་ར་སོ་བཞི	1,000,900 ས་ཡ་གཅིག་ར་དགུ་བརྒྱ
881 བརྒྱད་བརྒྱ་བརྒྱད་ཅུ་གྱ་གཅིག	2,035 སྟོང་གཉིས་ར་སུམ་ཅུ་སོ་ལྔ	10,000,000 བྱེ་བ་གཅིག
992 དགུ་བརྒྱ་ར་དགུ་བཅུ་གོ་གཉིས	2,222 སྟོང་གཉིས་ཉིས་བརྒྱ་ཙ་གཉིས	100,000,000 དུང་ཕྱུར་གཅིག

Exercise 11 Listen and write what you hear. Write the numbers in Tibetan in the right column.

Check what you hear from your partner.		Write the numbers you hear in Tibetan.
2111	203	
64500	5678	
3114	654	
448	101000	
111000	9999	
809	6843	

Exercise 12 Ask and answer with the words in parentheses and interrogative adverbs.

དཔེར་བརྗོད། བོད་མར་ར་དཀའ། (རྒྱ) (དཀའ) **དྲི་བ།** རྒྱ་མར་ར་ཨེ་དཀའ། **ལན།** དཀའ། རྒྱ་ར་མར་ར་དཀའ།

1. བོད་གི་སྤྱི་དད་པ་ཆེ། (བོད་ཚང་མ)

Q: ______________________________| A______________________________|

2. འབྲོག་ས་ན་འབྲོག་པ་ཟོས་ཕྱུགས་འཚོ། (རོང་ས) (ཞིང་བ)

Q: ______________________________| A______________________________|

3. དགོན་པ་ནས་གློག་བརྙན་ན་ལྟ་མི་ཐུབ། (སྡེ་བ་ནང་ནས) (ལྟ)

Q: ______________________________| A______________________________|

4. ཞི་ལི་མང་ང་གྲྭ་བ་བཅའ་གི་ཡོད། (ཞི་མོ་མང་ང) (ཇོ་མོ)

Q: ______________________________| A______________________________|

5. གསར་བུ་ཚང་མ་གོན་རྒྱུ་ཡ་མཚར་ར་དཀའ། (སྨི་ཀྲན་པ) (དཀའ)

Q: ______________________________| A______________________________|

6. བོད་གི་བླ་མ་ཁ་ཡས་ཁྲིམ་ཚང་ཡོད། (ཕྱི་རྒྱལ་ནས) (ཆོས་སྤྲེལ་མཁན་ཟེ)

Q: ______________________________| A______________________________|

7. ཨ་མདོ་ནས་ཕྲེ་མང་ང་ཟ། (ཁམས་ནས) (ཕྲེ)

Q: ______________________________| A______________________________|

8. རྒྱ་སྐད་ར་བོད་སྐད་འབྲེལ་བ་ཆེ། (སྐད་རིགས་འདི་གཉིས་ཀ) (རིག་འདྲ)

Q: ______________________________| A______________________________|

9. ངས་རྒྱ་སྐད་མི་གོ (ཧྲང་མོ) (གོ)

Q: ______________________________| A______________________________|

10. རྩམ་པ་བོད་ནས་ཧོང་གིས་རྒྱུག་ཆེ། (རྩམ་པ) (སོག་པོ་ནས)

Q: ______________________________| A______________________________|

2.7 --Interrogative adverbs in contrast

ཨེ	Explanation	ནས	Explanation
སྐལ་བཟང་ཁྱོའི་ཞི་ལི་ཨེ་ཡིན།	(Is Skal bzang your son?) It is a *yes* / *no* question.	སྐལ་བཟང་ཁྱོའི་ཞི་ལི་ཡིན་ནས།	One seeks confirmation because he is not so sure.
གཟའ་ཉི་མར་ཁྱོས་སློབ་སྦྱོང་ཨེ་ཡས།	(Do you study on Sunday?) It is *a yes* / *no* question.	གཟའ་ཉི་མར་ཁྱོས་སློབ་སྦྱོང་ཡས་གི་ཡོད་ནས།	One wants to assure himself: people usually do not study on Sunday.
སྒོར་མོ་ལྔ་གིས་ཨེ་འདང་།	(Is five *yuan* enough?) It is a *yes* / *no* question.	སྒོར་མོ་ལྔ་གིས་འདང་ནས།	One doubts and thus wants to be sure.
ཨེ	**Explanation**	**ན**	**Explanation**
ཁྱེད་མགོན་པོ་མཚོ་ཨེ་ཡིན།	(Are you Mgon po mtsho?) It is a *yes* / *no* question.	ཁྱེད་མགོན་པོ་མཚོ་ཡིན་ན།	❶It is used to ask when the last syllable ends with suffix ན. ❷One is in doubt and raises questions.
འདི་ཨ་མེ་རི་ཁའི་རྒྱལ་དར་ཨེ་ཡིན།	(Is this the flag of the USA?) It is a *yes* or *no* question.	འདི་ཨ་མེ་རི་ཁའི་རྒྱལ་དར་ཡིན་ན།	
ཁྱོས་ཟ་མ་དེ་མོ་གཞིག་ཨེ་མནོན།	(Are you able to digest so much food?) It is a *yes* / *no* question.	ཁྱོས་ཟ་མ་དེ་མོ་གཞིག་མནོན་ན།	

Notes-7

1. **ཨེ** vs. **ནས**. ❶The interrogative adverb ཨེ is put before monosyllabic adjectives or main verbs, whereas ནས is put at the end of sentences, e.g., དེ་རིང་ཆར་པ་**ཨེ**་འབབ། Will it rain today? / དེ་རིང་ཆར་པ་འབབ་**ནས**། It will not rain. Will it? **ཨེ** is not used in a question that includes such question words as *how much*, *who*, *what,* and so on. The latter could be termed a tag question. ❷To raise a negative question, ཨེ is never used, e.g., incorrectly, ཁྱེད་དགོང་ཚོགས་ག་འགྲོ་གི་**ཨེ**་མེད།; correctly, ཁྱེད་དགོང་ཚོགས་ག་འགྲོ་གི་མེད་**ནས**། Aren't you going to the party?
2. **ན**: As an interrogative adverb, it is put after syllables ending with suffix ན, e.g., འདི་ཁྱོའི་གོན་རྒྱུ་ཡིན་**ན**། Is this your garment? མུར་གེས་གླུ་དབྱངས་ལེན་**ན**། Is she really good at singing?
3. **ར**: It has various meanings depending on its position: *also*, *too*, and *and*, e.g., ❶ང**ར**་སློབ་མ་ཡིན། I am also a student. ❷ང་སློབ་མ་**ར**་ཡིན། I am a student too. ❸དེ་རིང་ཚེ་རིང་**ར**་དཀོན་མཆོག་ཡོང་མི་དགོས། Dkon mchog and Tshe ring do not need to come today.
4. **ར** ...**ར**: It means *both...and.* ངས་གླུ་**ར**་ལེན། གླུ་ཚིག་**ར**་འབྲི། I both sing and write lyrics.

Exercise 13 Ask a general question. Your partner answers. You continue asking with question words: ཆེ་གཞིག, ཆེ་གཞིག་ག, ནམ, ཆེ་མོ་གཞིག, ཆེ་མོ་གཞིག་ག, ཆེ་གཞིག་ཤེད, ཏུ, གང་ནས, and གང་ང. Use the given phrases.

དཔེར་བརྗོད། ད་ཚོགས་དགུན་ཁ་ཨ་མདོ། (འགྲོ། ཆེ་གཞིག་ག)

Question: ད་ཚོགས་དགུན་ཁ་ཁྱོད་ཨ་མདོར་ཨེ་འགྲོ། Answer: མི་འགྲོ། ང་མི་འགྲོ།

Question: ཆེ་གཞིག་ག Answer: དགུན་ཁ་ཨ་མདོ་འཁྱགས། ང་འགྲོ་ན་མི་འདོད།

1. གོན་རྒྱུ་རྩ་ཆེན་གཞིག (ཉོ་འདོད། ཆེ་མོ་གཞིག)

Q: ______________________________| A: ______________________________|

Q: ______________________________| A: ______________________________|

2. བོད་ན་གཡག་ར་ལུག་མང་། (ཡོད། ཆེ་གཞིག་ག)

Q: ______________________________| A: ______________________________|

Q: ______________________________| A: ______________________________|

3. བོད་ནས་ཞི་མོ་ཟོ་སློབ་གྲྭར། (འགྲོ། ནམ།)

Q: ______________________________| A: ______________________________|

Q: ______________________________| A: ______________________________|

4. ཞིང་པ་ཟོ་རྒྱལ་ནང་ང་སྨུག་གི (འགྲོ། ཆེ་གཞིག་ཤེད།)

Q: ______________________________| A: ______________________________|

Q: ______________________________| A: ______________________________|

5. བོད་ནས་ཟླ་གྲངས་ང་ཁང་གླ། (སྟེར། ཏུ།)

Q: ______________________________| A: ______________________________|

Q: ______________________________| A: ______________________________|

6. བོད་པ་ཟོ་གིས་གྲོང་ཁྱེར། (ལུག་འཚོ། གང་ན།)

Q: ______________________________| A: ______________________________|

Q: ______________________________| A: ______________________________|

7. ཁྱོད་འདི་ནས་ཁྱིམ་མ། (རྐང་ཐང་ང་འགྲོ། ཆེ་མོ་གཞིག་ག)

Q: ______________________________| A: ______________________________|

Q: ______________________________| A: ______________________________|

1. ཁྱོའི་ལས་རོགས་གིས་བོད་སྐད་རྣམ་དག་གཟིགས (བཤད། ཆེ་གཟིགས་ཞེད་སྦྱོང་།)

Q:______________________________། A: ______________________________།

Q:______________________________། A: ______________________________།

9. ཨུར་གེ (ལོ་ཆེ། དུ།)

Q:______________________________། A: ______________________________།

Q:______________________________། A: ______________________________།

10. སྒྲི་ཆ་མེད་འདི་ཐོ་དགོན་པའི་ནང་ང་། (འགྲོ། གང་ང་།)

Q:______________________________། A: ______________________________།

Q:______________________________། A: ______________________________།

Exercise 14 Complete the dialogue based on the content.

སྒྲོལ་མ ཁྱོད་______________________________།

དཔལ་ལྡན ང་དཔལ་ལྡན་ཡིན།

སྒྲོལ་མ ཁྱོད་______________________________།

དཔལ་ལྡན ང་ལོ་སུམ་ཅུ་ཐམ་པ་ཡིན། སོ་གཅིག་ག་འབྱུད་ལ་ཁད་ཡོད།

སྒྲོལ་མ ཁྱོད་______________________________།

དཔལ་ལྡན མེད། ང་བཟའ་ཚང་མེད།

སྒྲོལ་མ ཁྱོད་______________________________།

དཔལ་ལྡན ང་གཉེན་སྒྲིག་རྩིས་ཡོད།

སྒྲོལ་མ ཁྱོད་ཏ་མ་གཉིས་གི་མཉམ་པས་______________________________།

དཔལ་ལྡན ང་ཏ་མ་གཉིས་གི་མཉམ་པས་འདུག་གི་མེད། ཁོ་གཉིས་ཀ་རྒྱལ་ཁབ་འདི་ན་མེད།

སྒྲོལ་མ ཁོ་གཉིས་ཀ་______________________________།

དཔལ་ལྡན གྲུང་གོ་ན།

སྒྲོལ་མ ཁྱོད་འདིར་______________________________ཡོང་ནས།

དཔལ་ལྡན དེང་ཐོག་ང་སློབ་སྦྱོང་ཡས་གི་ཡོང་། ད་ངས་བྱ་བ་ལས་གི་ཡོད།

སྒྲོལ་མ ཁྱོད་གྲོང་ཁྱེར་ནས་______________________________འདུག་ན་འདོད།

དཔལ་ལྡན གྲོང་ཁྱེར་ན་ཚོང་ཁང་ར། རྩེད་ས་མང་ང་ཡོད།

སྒྲོལ་མ ཁྱོད་ཕྱིར་ར་ཕ་ཡུའུ་བ་______________________________།

> ***རྩིས*** is attached to verbs in PRT to declare a plan. Orally, such a sentence normally ends with *E-v* or *be* verb. ང་འདི་ལས་རྩིས་ཡོད། ངས་འདི་ལས་རྩིས་ཡིན། ཁོས་དེ་ལས་རྩིས་རེད། ཁོས་དེ་ལས་རྩིས་ཡིན།

དཔལ་ལྡན དབྱར་ཁ་ཐོན་ན་ད་འགྲོ།

སྒྲོལ་མ ______________________དབྱར་ཁ་ཐོན་ན་འགྲོ།

དཔལ་ལྡན དབྱར་ཁ་ངའི་ཕ་ཡུལ་ཧོང་གིས་སྐྱིད་པོ་ཡིན། གང་ས་གང་ན་མེ་ཏོག་ར་སྤུང་ཡིན། ནམ་ཟླ་ར་དྲོ། དེས་མི་ཚད་ངའི་ཕ་མ་གཉིས་ཀ་ངའི་ཆུང་དུས་གི་དྲན་པ་ཚང་མ་དེ་ན་ཡོད།

སྒྲོལ་མ ཁྱོས་བྱ་བ་______________________།

དཔལ་ལྡན ངས་ཚོང་ལས་ལས་གི་ཡོད། གཙོ་བོ་ཉོ་ཚོང་ར་དོ་དམ་གི་ཕྱོགས་ནས།

སྒྲོལ་མ བྱ་བ་དེ་______________________།

དཔལ་ལྡན བྱ་བ་དེ་བྲེལ་བ་ཆེ། མཚམས་མཚམས་མ་ཟ་མ་ཟ་ཁོམ་ར་མེད་གི

སྒྲོལ་མ དེ་མོ་ཡིན་ན་དཀའ་མོ་རེད། ཁྱོས་བྱ་བ་བརྗེ་ཨེ་འདོད།

དཔལ་ལྡན ངས་བྱ་བ་མི་བརྗེ། ང་བྱ་བ་འདིར་དགའ་གི

སྒྲོལ་མ ཁྱོད་འདུག་ས་ནས་ཁྱོའི་ལས་ཁུངས་ང་______________________།

དཔལ་ལྡན། ཐག་མི་རིང་། རྒྱུན་དུ་ང་བོགས་གཏོང་རླངས་འཁོར་ར་འདུག་གི་ཡོད།

སྒྲོལ་མ། ______________________དགོས།

དཔལ་ལྡན རླངས་འཁོར་ར་ཟླ་བ་གཅིག་ག་སྒོར་མོ་སུམ་ཅུ་དགོས། རེད་དྲ་ངའི་ཕ་ཡུལ་ནས་རླངས་འཁོར་ར་འདུག་མི་དགོས།

སྒྲོལ་མ ______________________།

དཔལ་ལྡན ཁ་ཡས་རྟ་ཞོན་གི་ཡོད། ཁ་ཡས་སྦྲག་སྦྲག་ག་ཞོན་གི་ཡོད། རེད་དྲ་ང་རྟ་ར་མི་ཞོན། ཅང་ང་ར་མི་ཞོན།

སྒྲོལ་མ དེས་ན་______________________།

དཔལ་ལྡན ང་གང་ང་ར་མི་འགྲོ། ནང་ན་ཟ་གི་ཡོད། ནང་ན་གཏོང་གི་ཡོད།

སྒྲོལ་མ དེ་མི་ཧྲ་གི རབ་ཡིན་ན་ཁྱོད་འགྱུལ་ན་རེད།

དཔལ་ལྡན ངས་ར་དེ་འདོད་གི ཐུགས་རྗེ་ཆེ།

Exercise 15 Complete the text.

རྨ་ལྷོ། རྨ་ལྷོ་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ་གཞིག་རེད། ས་དེ་ན་སྐད་རིགས་བཞི་བཤད་གི་ཡོད། བོད་སྐད། ཧོར་སྐད། སོག་སྐད། རྒྱ་སྐད་བཞི་པོ། མི་བརྒྱ་ཆ་གི་(percent) དགུ་བཅུ་ལྷག་གིས་བོད་སྐད་བཤད་གི་ཡོད། རྨ་ལྷོ་རོང་མ་འབྲོག་གི་ས་ཆ་གཞིག་ཡིན། རྫོང་ཁག་བཞི་ཡོད།

1. རྨ་ལྷོ་གི་ལྷོ་ཕྱོགས་________རྨ་ཐང་ཆེན་པོ་ཡོད། དེའི་དཀྱིལ་________རོང་མ་འབྲོག་གི་ས་ཆ་ཡོད། དེ་ན་རེབ་གོང་གསེར་མོ་ལྗོངས་ཆགས་ཡོད། རེབ་གོང་གི་དགོན་པ་གཙོ་བོ་རོང་བོ་དགོན་པ་________།
2. རེབ་གོང་________དགོན་པ་གཙོ་བོ་རོང་བོ་དགོན་པ་ཡིན། རེབ་གོང་________རྨ་ལྷོ་ཁུལ་གི་ཆབ་སྲིད་ལྟེ་བ་ཡོད། ལྟེ་བ་དེ་རོང་བོ

ཡིན། རོང་པོ་གི་ནུབ་ཕྱོགས་______ད་བར་གི་ཁང་བ་ཡོད། ཤར་ཕྱོགས་______་དགོན་པ་ར་སློབ་གྲྭ་གཞིག་ཡོད། དེའི་མཐའ་སྐོར་______བོད་གི་སྡེ་བ་བདུན་ཚགས་______།

3. ཧོནན་རྫོང་རྨ་ལྷོ་གི་རྫོང་ཁག་བཞི་གི་______གཅིག་ཡིན། རྫོང་དེ་རྨ་ལྷོ་གི་ནུབ་ཕྱོགས་ཡིན། དེ་ན་གཙོ་བོ་སོག་པོ་______བོད་ཡོད། རེད་དྲ་སོག་པོ་ཚང་མ་གིས་ཕལ་ཆེར་བོད་སྐད་བཤད་______། ཧོནན་རྫོང་འབྲོག་ནག་གི་རྫོང་ཁག་______།

Exercise 16 Ask questions with ཆེ་མོ་གཞིག, ༤, སྦྱི་ཆེ་མོ་གཞིག, ཆེ་ཆེ་ཡོད, and གང་གང. Answer with the words in parentheses.

དཔེར་བརྗོད། ཨ་མྱེས་རྨ་ཆེན་______________། (ཐག་སྤྱི་ལི་600)

དྲི་བ། ཨ་མྱེས་རྨ་ཆེན་ཐག་ཆེ་མོ་གཞིག་རེད། **ལན།** ལམ་ཐག་སྤྱི་ལི་དྲུག་བརྒྱ་ཡིན།

1. ཟི་ཁྲིན་ནས་མཚོ་སྔོན་ན་______________ (ལམ་ཐག་སྤྱི་ལི1,200)

 དྲི་བ། ______________ **ལན།** ______________

2. བདེ་ཆེན་ནས་བྱང་ཕྱོགས་ག______________ (རླངས་འཁོར་670)

 དྲི་བ། ______________ **ལན།** ______________

3. གྱོ་ཚང་སྡེ་བ་ན་རླངས་འཁོར་______________ (མང་ང་མེད་གི)

 དྲི་བ། ______________ **ལན།** ______________

4. གྱོ་ཚང་སྡེ་བའི་དཀྱིལ་ན་______________ (ཟ་ཁང་ར་མགྲོན་ཁང)

 དྲི་བ། ______________ **ལན།** ______________

5. གྱོ་ཚང་སྡེ་བ་ན་______________ (ཟ་ཁང་ཆུང་ཆུང་ལ་སོགས)

 དྲི་བ། ______________ **ལན།** ______________

6. རོང་པོ་དགོན་པ་______________ (ལོ་560) འགོར་ཡོད།

 དྲི་བ། ______________ **ལན།** ______________

7. རོང་པོ་དགོན་པ་གི་རྒྱབ་གི་རི་དེ་______________ (མཐོ་ཚད་མུས1,100)

 དྲི་བ། ______________ **ལན།** ______________

8. རོང་པོ་ན་______________ (སྨྲི་ཁྲི་2ལྟག) ཡོད།

 དྲི་བ། ______________ **ལན།** ______________

མི vs. མེད

མི is used to deny verbs in present tense, at times, with a sense of judgment, whereas མེད is used to deny matter of fact.

མི + verb / monosyllabic adj.	Notes	Verb in PRT + མེད	Notes
ངེད་གཉིས་ཀ་**མི**་འགྲིག	There is a tendency.	ངེད་གཉིས་ཀ་**འགྲིག་གི་མེད**།	All statements are made as a matter of fact.
ཆུ་འདི་**མི**་བཞུར།	One tells what he thinks.	ཆུ་འདི་**བཞུར་གི་མེད**།	
དགེ་རྒན་དེ་རིང་**མི**་ཡོང་།	One guesses.	དགེ་རྒན་དེ་རིང་**ཡོང་གི་མེད**།	
ཁང་བ་འདིའི་ནང་ནས་ང་**མི**་འཁྱག	He is usually so.	ཁང་བ་འདིའི་ནང་ན་ང་**འཁྱག་གི་མེད**།	
ལུས་རྩལ་བ་འདིས་རྩལ་**མི**་སྦྱོང་།	The athlete might be lazy.	ལུས་རྩལ་བ་འདིས་རྩལ་**སྦྱོང་གི་མེད**།	

Demonstrative pronouns with ན / ནས

Postpositions ན and ནས are both combined with demonstrative pronouns འདི, གན, and དེ, respectively, meaning *here*, *over there*, and *there*. The following rules are followed to combine them.

འདི་ན	Notes	འདི་ནས	Notes
ཁོ་ཚོ་ད་**འདི་ན་འགྲོ**། They walk here now.	in present tense	ཁོ་ཚོ་**འདི་ནས**་མི་འདུག **འགྲོ་རྒྱུ་རེད**། They will not stay here but leave.	future tense
ན་ཉིང་ང་**འདི་ན**་བསྡད་**ཡོད**། I was living here last year.	with E-v	ང་**འདི་ནས**་མ་བསྡད། དེ་ནས་**བསྡད**། I did not stay here but over there.	past tense
གཞུག་ཕྱོགས་ང་**འདི་ན**་འདུག་གི་**ཡོད**་རྒྱུ་མ་རེད། I will not be living here in future.	with E-v	ངས་ཁང་བ་**འདི་ནས་མི་ཉོ**། I will not buy a house here.	future tense
གན་ན	**Notes**	**གན་ནས**	**Notes**
གན་ན་མི་མང་ང་གཟིག་**ཡོད**་གི There are many people.	with E-v	ཁོ་ཚོ་**གན་ནས་མི་འདུག** **འགྲོ་རྒྱུ་རེད**། They will not stay there but leave.	future tense
གཉིས་ཉིང་ཁུར་གེ་**གན་ན**་བསྡད་**ཡོད**། He was staying there the year before last year.	with E-v	ང་**གན་ནས་མ་བསྡད**། དེ་ནས་**བསྡད**། I did not stay there but over there.	past tense
གཞུག་ཕྱོགས་ང་**གན་ན་ཡོད**་རྒྱུ་མ་རེད། I will not be there in future.	with E-v	ངས་ཁང་བ་**གན་ནས་མི་ཉོ**། འདི་ནས་ཉོ། I will not buy the house there but here.	future tense

དེ་ན	Notes	དེ་ནས	Notes
དེ་ན་རྩྭ་མེད། འདི་ན་ཡོད། There is no grass over there but here.	with E-v	དེ་ནས་རྩྭ་མི་སྐྱེ། ས་སྐམ་པོ་རེད། Grass does not grow over there; the soil is dry.	generally
དེ་ན་རྩྭ་མེད་ཐལ། There was no grass over there.	with E-v	དེ་ནས་རྩྭ་མ་སྐྱེས་ཐལ། ས་སྐམ་པོ་ཡིན་ཐལ། Grass did not grow over there; the soil was dry.	past tense
དེ་ན་རྩྭ་ཡོད་རྒྱུ་རེད། ས་ཞེམ་ནོ་གིས། Grass would be there because of the wet soil.	with E-v	དེ་ནས་རྩྭ་སྐྱེ་རྒྱུ་མ་རེད། ས་སྐམ་པོ་རེད། Grass will not grow over there; the soil is dry.	future tense

ནང It is used as both an interrogative adverb and the interrogative conjunction *or*.

As interrogative adverb	Notes	As interrogative conjunction *or*	Notes
སྒྲུར་གེ་ཆོས་སྒྲོན་གྱི་ཨ་མ་རེད་**ནང**། Is she Chos sgron's mother?	❶One stresses ནང to raise a question. ❷ནང appears at the end of a sentence.	བྱ་བ་འདི་ཁྱོས་ལས་**ནང**་ངས་ལས། Shall I do this job or will you do it?	❶The interrogative conjunction is stressed. ❷The conjunction appears between two alternatives.
ཡི་གེ་ཨ་ཧྲ་བོ་ཁྱོས་བྲིས་**ནང**། Did you write the good letter?		འབྲི་དེབ་ཁྱོའི་ཡིན་**ནང**་སྒྲུར་གེའི་རེད། Is this notebook yours or hers?	
ཁྱོད་གཉིས་ཀས་གཉེན་སྟོན་ཡས་རྒྱུ་མིན་**ནང**། Will you really have no wedding?		གཉེན་སྟོན་ཡས་རྒྱུ་ཡིན་**ནང**་མིན། Will the wedding be held or not?	
རས་འདི་བལ་གིས་བཟོས་**ནང**། Are these clothes made of wool?		རས་འདི་བལ་གིས་བཟོས་**ནང**་མ་བཟོས། Is this cloth made of wool or not?	
བྱ་བ་འདི་ཁྱོས་ལས་**ནང**། Will you do this job?		ངས་ལེགས་སྐྱེས་འདི་ཉོ་**ནང**་གན་ཉོ། Shall I buy this gift or that one?	
དགེ་རྒན་གཞིག་ཨ་རུནས་ཡོང་རྒྱུ་རེད་**ནང**། Will a teacher come from the USA?		དགེ་རྒན་ཨ་རུནས་རེད་**ནང**་མ་རེད། Is the teacher from the USA or not?	

ནི་རེད vs. ནི་ཡིན

ནི་རེད is used to express one's assumption or judgment; ནི་ཡིན is used to make intentional or factual statements. Refer to Notes-5, Chapter 2.

ནི་རེད / ནི་མ་རེད	Notes	ནི་ཡིན / ནི་མིན	Notes
ཞ་ཡས་བློས་སྐད་ཆ་རེམ་མ་ཤེས་**ནི་རེད།**	judgment based on what one knows	དུས་ཚོད་འཕྱི་སོང་། ང་འགྲོ་**ནི་མིན།**	decisive or intentional
དགེ་རྒན་གིས་གཞི་གཞི་གཏོང་ནི་**མ་རེད།**	assumption	ལྟེ་མིག་བོར་སོང་། ཟླ་གཅིག་དགོས་**ནི་ཡིན།**	unavoidable solution
ན་ཉིང་ཨ་མ་ཤི་སོང་**ནི་རེད།**	introduction	བྱ་བ་དེ་ངས་ལས་**ནི་ཡིན།**	matter of fact
ཞི་ལི་བྲ་ཚག་འདིས་ཁ་ལ་ཉན་ནི་**མ་རེད།**	judgment	ངས་ཨ་ཕ་གི་ཁ་ཉན་**ནི་ཡིན།**	matter of fact

ཐ་སྙད་དང་ཚིག་གྲོགས། སློབ་ཚན་གཉིས་པ།

སྙོད་ཉི་མ་ལྷ་ས།

ལྷ་ས	Lhasa	ལྷ་ས་བོད་ལྗོངས་གི་ལྟེ་གནས་ཡིན།
བོད་ལྗོངས	TAR	བོད་ལྗོངས་གི་ཁོངས་ན་བོད་གི་ས་ཆ་ཚང་མ་མེད།
གྲོང་ཁྱེར	city	གྲོང་ཁྱེར་ན་སྤྱིར་བཏང་གིས་མི་གྲངས་མང་།
གཙོ་བོ	main	རྒྱལ་ཁབ་འདིའི་སྲིད་འཛིན་གཙོ་བོ་སུ་རེད།
ལོ་རྒྱུས	history	ལོ་རྒྱུས་བཤད་ན་ཁོ་ཧྲ།
སྟོང	empty; thousand	མི་སྟོང་གཉིས་ཁ་རྩང་འདི་ན་ཡོད།
གཅིག	one	ལུག་གཅིག་ར་གཉིས་ལུག་ཁྱུ་མིན།
སུམ་བརྒྱ	three hundred	སུམ་བརྒྱ་བརྩིས་ན་མང་།
ཡན	more; above	ཇོ་མོ་གླ་རི་མཐོ་ཤུས་སྟོང་བརྒྱད་གི་ཡན་ཡིན།
ཆབ་སྲིད	politics	ཆབ་སྲིད་ར་དཔལ་འབྱོར་འབྲེལ་བ་ཟབ།
དཔལ་འབྱོར	economy	དཔལ་འབྱོར་མ་རྒྱས་ན། རིག་གནས་ར་མི་དར།
རིག་གནས	culture	རིག་གནས་ར་དཔལ་འབྱོར་ཕན་ཚུན་ན་རག་ལས།
འགྲིམ་འགྲུལ	transportation	དཔལ་འབྱོར་འགྲིམ་འགྲུལ་ར་རག་ལས།
སྐྱིད་ཆུ	Skyid chu River	ལྷ་སའི་མི་སྐྱིད་ཆུ་ར་དུངས་པ་ཡོད།
ཆགས	to form; to locate	སྡེ་བ་འདི་ཐོག་མར་རི་མགོ་གཞིག་ནས་ཆགས།
བྱང་ཕྱོགས	north	འདི་ནས་བྱང་ཕྱོགས་ག་སོང་།
རི	mountain	རི་ཆུང་། རེད་དྲ་སྟེང་ནས་ནགས་ཚལ་རྒྱས།
ཆེ	big	མི་མིག་དེ་ལྟོ་ཆེ།
བསྐོར	to rotate; to be surrounded	བོད་ཁམས་རི་གིས་བསྐོར།
མི་གྲངས	population	ས་འདི་མི་གྲངས་ཧ་མང་རེད།
འབུམ	ten thousand	མི་གྲངས་འབུམ་གཅིག་གིས་ཧ་མང་རེད།
བཞི	four	བཞིར་ལྟོས་ན་གསུམ་གཅིག་གིས་ཉུང་།
དཀྱིལ	center	འབེན་གི་དཀྱིལ་ར་མ་ཐོག
ཁ་མཆེ	Muslim	ལྷ་ས་ན་བོད་རིགས་ཁ་མཆེ་ཡོད།

བརྒྱ་ཆ	percent	སྟོང་གི་བརྒྱ་ཆའི་སུམ་ཅུ་དྲུ་རེད།
གྱ་བདུན	eighty	ང་ལྗིད་ཚད་སྐྱི་རྒྱ་གྱ་བདུན་ཡིན།
བོད་རིགས	ethnic Tibetan	བོད་རིགས་གཙོ་བོར་ཁམས་གསུམ་ན་ཡོད།
ཚང་མ	all	བོད་པ་ཕལ་ཆེར་ཚང་མ་ནང་བསྟན་པ་རེད།
མཇལ	to see; to visit	ངས་བླ་མ་དེར་ན་ནིང་མཇལ།
ས་ཆ	place	ང་ས་ཆ་མང་པོ་གཟིག་ག་འགྲོ་འདོད།
ཁག	each, responsibility	རྒྱལ་ཁབ་ཁག་གི་འགོ་འཛིན་མཉམ་པས་འཛོམས།
ཡུལ་སྐོར་བ	tourist	ཡུལ་སྐོར་བ་མང་པོ་ཕྱི་རྒྱལ་ནས་ཡིན།
མང་ང	many	ངས་ཟ་མ་མང་ང་མི་ཟ།
ཡུལ་ལྗོངས	landscape	ཡུལ་ལྗོངས་ལ་ལ་ཡག་པོ་མ་རེད།
ནོར་བུ་གླིང་ཀ	Norbu glingka Park	ནོར་བུ་གླིང་ཀ་ད་སྒོ་འབྱེད་གི་མེད།
པོ་ཏ་ལ	Potala	པོ་ཏ་ལ་བརྗིད་ཇམ་ཆེ།
ལྟ	to look	གློག་བརྙན་དེར་ངས་འོར་གིས་ལྟ་འདོད།
འདོད	to want	ངས་ཤ་མི་འདོད། སྒོ་འདོད།
གཉིས་ཀ	both	ཕ་མ་གཉིས་ཀ་སྐུ་སེམས་ཉལ་གི་ཡོད།
རྒྱལ་དབང	Dalai	རྒྱལ་དབང་ད་ལྟ་དགུང་ལོ་མཐོ།
བཞུགས་ས	residency	རྒྱལ་དབང་གི་བཞུགས་ས་པོ་ཏ་ལ་ཡིན།
ཁ་ཡས / ཁ་ཤས	some	ལུག་ཁ་ཤས་ཆོན་པོ་མ་རེད།
སྟོན	to show; autumn	འདྲ་པར་ཁོར་མ་སྟོན། ཁོ་ཁོང་ཁྲོ་ལངས་ན་ཐང།
མིན་ད	except	ཁྲིམ་ན་ང་མིན་ད་མེད།
ད་པོ	still	འཁྲུལ་བ་གཉིས་ཀ་ད་པོ་ལམ་ན་ཡོད།
གནས	location	གནས་འདི་ན་རྒྱལ་པོ་གཟིག་གི་བང་སོ་ཡོད།
གྱགས་ཅན / གྲགས་ཅན	famous	མི་གྲགས་ཅན་འདི་མཚོ་སྔོན་ནས་རེད།
དཔེ	example; to be possible	ཁོ་མོ་སངས་རྒྱས་སྒྲོལ་མ་ཡིན་མི་དཔེ།
དཔེར་བཞག་ན	for example	སྐད་རིགས་སྦྱངས་ན་དཀའ། དཔེར་བཞག་ན་བོད་སྐད།
སེ་འབྲས་དགེ་གསུམ	three monasteries (in Lhasa)	སེ་འབྲས་དགེ་གསུམ་བོད་ལྗོངས་གི་རེད།
དགོན་པ	monastery	དགོན་པས་ཞིང་ལས་མི་གཉེར།

གསུམ་པོ	the three	མི་གསུམ་པོ་རིག་འདྲ་རེད།
གྲྭ་བ	monk	གྲྭ་བ་ར་ཇོ་མོ་མཉམ་པས་མེད།
ཧོང་གིས	very	ཇོ་མོ་འདི་བརྩོན་པ་ཧོང་གིས་ཆེ།
གལ་ཆེ	important	དབྱིན་སྐད་སློབས། དེ་གལ་ཆེ།
རིག་གཞུང	classics	ཁོ་རིག་གཞུང་ང་དང་ག་ཡོད།
དར	to flourish, to develop	དཔལ་འབྱོར་དར་ན་འཚོ་བ་སྐྱིད།
དེང་མ	in the first place	དེང་མ་ང་རྒྱལ་ཁབ་དེ་ནས་ཡོང་།
དེང་སང	nowadays	དེང་སང་ང་རྒྱལ་ཁབ་དེ་ན་མེད།
སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོ	university	སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོ་ནས་རིག་གནས་སློབ།
ལྟ་བུ	like	ཁོ་ཁོའི་ཨ་ཕ་ལྟ་བུ་རེད། ལེ་ལོ་ཆེ།
མཇལ་བ	pilgrim	མཇལ་བ་ཚོ་སྐོར་གཉིས་རེད།
རིག	to find, to see	ངས་ནང་ང་བལྟས་ནས་པད་མ་མཚོ་རིག
གླ	remuneration; rent	མི་མང་ང་ཁང་གླ་སྤེར་རྒྱུ་མེད།
སྤེར	to give	ངས་ཁྱོད་སྐོར་མོ་སྤེར། ཁྱོས་ང་དངོས་པོ་བྱིན།
དགོས	to need, to ought to	གོན་པ་འདིར་སྐོར་མོ་སུམ་ཅུ་སྤེར་དགོས།
རིགས	kind; type	དངོས་པོ་འདི་རིགས་འདི་ནས་མ་འཇོག
ཞེ་ཐག་གིས	sincerely	ང་ཁོ་མོར་ཞེ་ཐག་གིས་དྲུངས།
སྣང་བ	feeling	སེམས་སྐྱིད་ན་སྣང་བ་ཞོར་ར་སྐྱིད།
སྐྱིད་པོ	happy; comfortable; interesting	སེམས་སྐྱིད་པོ་ཡིན་ན་ལུས་བདེ།

ཨ་ཅེ་ལྷ་མོ།

ད་ལོ	this year	ད་ལོ་ནམ་ཟླ་སྤྱིར་བཏང་གིས་མི་འཁྲུགས།
མོ་ཧྲེང	single woman	མོ་ཧྲེང་དེ་ལོ་སོ་ལྔ་རེད།
ཚོང་ལས	business	བོད་མང་ང་གིས་ད་བར་ཚོང་ལས་གཉེར་གི་ཡོད།
དེ་མོ	like that, very much	ཁོ་མོ་དེ་མོ་མི་ཡག
བདེ	comfortable; healthy	ལམ་བདེ་ན་འགྲོ་བདེ།
རླངས་འཁོར	auto	རླངས་འཁོར་དེང་ཐོག་འཛར་མན་ནས་བྱུད།

དེའི་རྐྱེན་གྱིས	therefore	ཁོ་བརྩོན་འགྲུས་ཆེ། དེའི་རྐྱེན་གྱིས་ཡོན་ཏན་ཆེ།
དགོང་མོ	night	ཁོ་དགོང་མོ་སྔ་ཁར་མི་འགྲོ།
ལྷག་ཏུ	more	ཨ་མ་ང་རིག་ན་དགའ། སྤྲིང་མོ་རིག་ན་མི་དགའ།
རྙིང་ང / རྙིང་བ	old	གོན་པ་རྙིང་བ་དེ་སྲུ་ར་མི་དགོས།
བཀོལ	to use	ངས་སློབ་ཁྲིད་ཀྱི་སྐྱེང་ནས་དབྱིན་ཡིག་བཀོལ།
ཁོམ་པ	free time	ང་གློག་བརྙན་ན་ལྟ་རྒྱུའི་ཁོམ་པ་མེད།
རྐང་ཐང་ང	on foot	རྐང་ཐང་ང་འགྲོ། ང་རླངས་འཁོར་ར་མི་འདུག
མཚམས་མཚམས་མ	sometimes	ངས་མཚམས་མཚམས་མ་ཆང་འཐུང་།
རྩ་མོ	easy	དཔེ་ཆ་འབྲི་རྒྱུ་རྩ་མོ་མ་རེད།
བཀང	to be full of	མཛོད་ཁང་འབྲུ་རིགས་ཀྱིས་བཀང་ཡོད།
ས་གནས་ཀྱི	local	དགོན་མཆོག་ས་གནས་ཀྱི་མི་མིན།
ཤ་ཉེ	relative (person)	ང་ཤ་ཉེ་ཚང་མར་འདང་ཆེ།
དེའི་སྐབས་ཀྱིས	therefore	ང་བུ་འདང་ཆེ། དེའི་སྐབས་ཀྱིས་ངས་ཞི་ལི་དྲན་གྱི
ཡིན་ན་ར	although	ལས་ཀ་རྩ་མོ་ཡིན་ན་ར་བྱེས་པ་དེས་མི་ཁྱུག
ཁ་ན	on edge	བྲག་ཁ་ན་སྤྱི་གཞིག་ལངས་ཡོད།
ཁ་ན་ཡོད	to depend on	ཁྱིམ་ཚང་འདི་སྐྱེས་པ་དེའི་ཁ་ན་ཡོད།
རོགས་པ	friend	རོགས་པ་འགའ་མདང་དགོང་འཛོམས།
མགྲོན	guest	མགྲོན་མང་པོ་སྟོན་ཐོག་ན་ཡོད།
མགྲོན་ན་འབོད	to invite (as a guest)	ལྷུགས་གཞོང་གཉེན་སྟོན་གྱི་མགྲོན་ན་འབོད།
སྐོལ	to cook; to boil	ཟ་མ་བསྐོལ་ན། ཁོ་དགའ་པོ་ཡིན།
ཟ	to eat	ངས་ཤ་ཟ། སྔོ་ཚལ་མི་ཟ།
འགོར	to last (time)	ང་པོ་ལིན་ནས་ལོ་གསུམ་འགོར་གྱི་ཡོད།
ན	if	ཁྱོད་གསུམ་པོ་འགྲོ་ན། ང་ར་འགྲོ།
ཁྲིད / ཁྲིད	to lead; to guide	ངས་བྱིས་པ་སློབ་གྲྭར་ཁྲིད་གྱི་ཡོད།
ཆ་རྒྱུས	familiarity	ཆ་རྒྱུས་མེད་ན། དོན་དག་མང་ང་སྒྲུབ་དཀའ།

ཡུན་ནན	Yunnan (a province)	ཡུན་ནན་ནས་བདེ་ཆེན་བོད་གི་ས་ཆ་ཡིན།
བདེ་ཆེན	Bde chen (a prefecture)	བདེ་ཆེན་བོད་གི་རང་སྐྱོང་ཁུལ་གཅིག་ཡིན།
ནས	from	རླངས་འཁོར་འདི་ཡུན་ནན་ནས་ཡོང་།
ལམ	road	ལམ་གསར་པ་གཅིག་ལས་གི་ཡོད།
ཡང་མིན...ཡང་མིན	either...or...	ངས་ཡང་མིན་སྐམས་ཤ་ཟ། ཡང་མིན་ལུག་ཤ་ཟ།
བསྐྱོད	to march	དམག་དཔུང་དཔལ་མོར་བསྐྱོད།
ནས...Ladon case	from...to...	འདི་ནས་ཁོའི་ཁྱིམ་མ་ཐག་མི་རིང་།
གཡས་གཡོན	right and left; both sides	འགོ་ཁྲིད་དེའི་གཡས་གཡོན་ན་སྲུང་དམག་ཡོད།
རྩྭ་ཐང	grassland	རྩྭ་ཐང་ན་ཞིང་ལས་མེད།
སྡོང་པོ	three	སྡོང་པོ་དེའི་སྟེང་ན་ཤིང་ཏོག་མང་།
མཐའ་སྐོར	around	དགོན་པའི་མཐའ་སྐོར་ན་མཇལ་བ་མང་།
ས་ཆ	places	བོད་གི་ས་ཆ་ལ་ལ་ནས་ཤིང་ཏོག་མི་སྐྱེ།
ནམ་ཟླ	weather	དབྱར་ཁར་ནམ་ཟླ་མི་འཁྱགས།
འཁྱགས	cold	བོད་ཀྱི་ནམ་ཟླ་དབྱར་ཁ་དྲོ། དགུན་ཁ་འཁྱགས།
རོང་སྡེ	village (farming)	རོང་སྡེ་ན་སྡེ་མི་ཐོ་མཉམ་པས་བསྡད་ཡོད།
འབྲོག་སྡེ	village (herding)	འབྲོག་སྡེ་ན་འབྲོག་པ་ཚོ་ཁ་ཐོར་ར་ཡོད།
གཉིས་ཀ	both	མི་འདི་གཉིས་ཀ་མགོ་ལོག་ནས་མ་རེད།
དམེ་བ	Dme ba (county)	དམེ་བ་ཟི་ཁྲོན་ཞིང་ཆེན་གྱི་རྫོང་ཁག་གཅིག་རེད།
དམུ་དགེ	Dmu dge (county)	དམུ་དགེ་རྨ་ཆུ་རྫོང་གི་ཁྱིམ་མཚེས་ཡིན།
རྨ་ཆུ	Rma chu (county)	རྨ་ཆུ་མགོ་ལོག་ནས་ཐོན་ནས་རྒྱ་ནག་ག་བཞུར།
བརྒྱུད	to pass through	རྨ་ཆུ་མཚོ་སྔོན་བརྒྱུད་ནས་བཞུར།
ནམ་ཡིན་ན་ར	always; no matter when	ཁྱིས་པ་དེས་ནམ་ཡིན་ན་ར་ཐ་མག་འཐེན།
ཞིང	field (agricultural)	ཞིང་ང་ས་བོན་འདེབ།
ཞིང་ཁ	field (agricultural)	ཞིང་ཁ་ན་མི་ཐོ་སོ་ནམ་མ་བྱེལ།
འཕྲུལ་ཆས	machine	བོད་ན་འཕྲུལ་ཆས་བཀོལ་ཤུང་།
འབྲེག	to reap; to cut	ངེད་ཐོའི་ས་ཆ་ནས་གཙོ་བོར་ཞི་མོ་ཐོས་ཞིང་འབྲེག

སྔོན་པོ	blue	ནམ་མཁའ་ཆི་གཟིག་ག་སྔོན་པོ་ཡིན།
ལོ་ཏོག	crops	ལོ་ཏོག་ད་པོ་ཚོས་མེད།
འདྲུད	to pull; to transport	ངའི་སྤུན་ཡས་ཟོག་ལུག་འདྲུད་གི་ཡོད།
འདབས	below	ལུང་འདབས་ན་འབྲོག་ཁྱིམ་ཁེར་ཆད་གཟིག་ཡོད།
མཆོད་རྟེན	stupa	མཆོད་རྟེན་འོར་གིས་བཞེངས་རྒྱུ་རེད།
རྒྱབ	behind	རི་འདིའི་རྒྱབ་ན་སྡེ་བ་ཆུང་ཆུང་གཟིག་ཡོད།
རིག	to see	བྱ་རྒོད་གིས་རྒྱང་རིང་ནས་རིག་ཐུབ་ཟེར།
ངེད་ཚང	my family	ངེད་ཚང་སྔོན་ཆད་འདི་ན་མེད།
ལས	to do; to build	ཁོས་ལས་མི་ཤེས། རེད་དྲ་ཤེས་ཁུལ་ཡས།
ལོ་གྲངས་ང	every year	དཔལ་འབྱོར་ལོ་གྲངས་ང་རྒྱས་གི་ཡོད།
འཕེལ	to increase	ངེད་ཚང་གི་ཕྱུགས་ཟོག་མི་འཕེལ།
སྡེ་མི	villager	ང་སྡེ་མི་ཚོར་ཤ་ཚ་རིགས་ཕེན།
ད་པོ / ད་རུང	still	ཁོ་མོའི་ཨ་མ་ད་རུང་སློབ་གྲྭ་ན་ཡོད།
ཁང་བ	room; house	ཁང་བ་འདི་བཀོད་པ་མི་ཧྲ།

ཨ་མདོའི་སྐྱོ་ཚང་སྡེ་བ། རོང་པོ་དགོན་པ། རེབ་གོང་ན།

སྡེ་བ	village	སྡེ་བ་གཟིག་དུད་ཁ་གཉིས་གིས་མི་ཡོང་།
འདི་ན	here	འདི་ན་སྐྱིད་གཟིག་མེད།
ལྕགས་རྟ	bicycle	ལྕགས་རྟ་བོད་ན་དེང་མ་མེད།
རྒྱུག	to run	དེང་སང་སྡེ་བའི་ནང་ན་འཕྲུལ་རྟ་རྒྱུག་གི་ཡོད།
རེད་དྲ	although; but	ཁོས་ཆང་འཐུང་གི་ཡོད། རེད་དྲ་ཐ་མག་མི་འཐེན།
ཚོང་ཁང	shop	ཚོང་ཁང་འདི་ནས་ཚོང་མི་རྒྱུག
སློབ་གྲྭ	school	སློབ་གྲྭ་ནས་རིག་གནས་སློབ།
ཚང་མ	all	དགེ་སློབ་ཚང་མ་ཁམས་གསེང་ང་འགྲོ།
ཐག	distance	ཚོང་ཁང་དེ་ཐག་རིང་།
ཐག་ཉེ	near (distance)	ལས་ཁུངས་ཐག་ཉེ་ན་འགྲོ་བདེ།
ཨ་ཁུ	uncle	ཨ་ཁུ་སྔོན་པ་སུ་ཡིན་ངས་མི་ཤེས།

དངོས་པོ	thing	སྐྱེས་པ་དེས་རྒྱུན་དུ་དངོས་པོ་མང་པོ་ཁུར་ཡོད།
འཁུར	to carry on the back	དངོས་པོ་འདི་འཁུར་ན་མི་ཁྱུག
ཁོམ	to have free time	དེ་རིང་ང་མི་ཁོམ།
གཉེར	to manage; to engage in	ཚོང་ལས་གཉེར་རྒྱུ་ཁོའི་འདོད་པ་རེད།
ཆུང་ཆུང	small	ཁོ་ལོ་ཆུང་ཆུང་ལུས་པོ་ཡང་གི
སྡོང་ར	garden	སྡོང་ར་འདིའི་ནང་ནས་སྣང་བ་སྐྱིད།
ཞིང་ལས	agriculture	ཞིང་ལས་བཟོ་ལས་གི་སྔ་ཡིན།
རོང་མ་འབྲོག	agro-pastoral	ངེད་ཟློའི་སྡེ་བ་རོང་མ་འབྲོག་ཡིན།
རྩྭ་ས	grassland	ཕྱུགས་ཟོག་མང་ན། རྩྭ་ས་ཧེ་ངན་ན་ཉན་འགྲོ།
ཕྱུགས་ཟོག	livestock	ཕྱུགས་ཟོག་ཁ་མཐོ་ཚང་མ་བཙོངས་ན་བཟང་།
འཚོ	to herd	ངས་ལུག་འཚོ་ན་མི་འདོད།
རོང	agricultural area	རོང་ན་སྔོ་ཚལ་ཡོད།
ཞིང	farming field	ཞིང་ཐོག་ག་ཚོད་མ་འདེབས།
ཡོད་ས	location; address	རི་དྭགས་ཡོད་ས་ན་མྱི་ཤུང་།
གསར་བ	new	ཚོང་ཁང་འདིའི་ནང་ན་དངོས་པོ་གསར་བ་མང་།
གཏོང	to convert; to let	ཁང་བ་འདི་གློག་བརྙན་ཁང་ང་གཏོང་གི་ཡོད།
འཐད	to agree	མྱི་མང་ཆེ་ཤོས་ཐབས་བཀོད་དེར་མི་འཐད།
འགྲུབ	to be completed	ལོ་གཉིས་ཀྱི་རྗེས་ནས་ཁང་བ་དེ་འགྲུབ་རྒྱུ་རེད།
ལྷ་ཁང	temple	སྡེ་བའི་གཞི་བདག་ག་ལྷ་ཁང་ཞིག་བཞེངས།
ཨ་མྱེས	father-in-law; old man	ཨ་མྱེས་དེ་ལོ་ཆེ།
སྐོར་ར	circumambulation	ཁོ་དགོན་པར་སྐོར་བ་གསུམ་རྒྱག་གི་ཡོད།
སྐོར་ར་རྒྱག	to circumambulate	ང་དེ་རིང་སྐོར་བ་རྒྱག་གི་མི་འགྲོ།
དེ་མིན་དེ	so-so	ནད་པ་དེ་རིང་དེ་མིན་དེ་རེད།
སྐྱོན	problem; mistake; to matter	བུ་བ་སང་ཉིན་མ་ལས་ན་མི་སྐྱོན།
འཕྲོད	to fit	ཞྭ་མོ་འདི་ངའི་མགོར་མི་འཕྲོད།
ཐུད་འགྲོ	to depart	ད་དུས་ཚོད་འཕྱི་ཡོད། ང་ཐུད་འགྲོ།

སློབ་ཚན་གསུམ་པ།

བརྡ་སྤྲོད།

- Frequency Words
- Conditional Wish...ན་འདོད
- Purposive Infinitive Case:...གིའགྲོ
- Infinitive Clause With: ...རྒྱུ
- Articles: གཞིག, དེ, པོ, བོ, ངོ
- གང and དོ vs. གཅིག and གཉིས
- ཁེར, ཉིས, སུམ vs. གཅིག, གཉིས, གསུམ
- More Interrogatives

The groom's female relatives wait for the bride and her relatives, Gcan tsha (Jianzha 尖扎) County, Rma lho (Huangnan 黄南) Tibetan Autonomous Prefecture, Mtsho sngon Province (2008).

ཟུར་ལྷའི་སློབ་ཚན། རེབ་གོང་གི་ལོ་སར།

ལོ་སར་བཟའ་མི་མཉམ་འཛོམས་གི་དུས་ཆེན་གཞིག རྒན་གཞོན་ཕོ་མོ་མཉམ་དགའ་གི་དུས་ཆེན་གཞིག་ཡིན། ལོ་རྙིང་བ་ཕར་སྐྱེལ། ལོ་གསར་བ་ཚུར་བསུ་**རྒྱུའི**་དུས་ཆེན་གཞིག་ཡིན། རེབ་གོང་ནས་ལོ་སར་ཕལ་ཆེར་སྤྱི་ཟླ་གཉིས་པ་གི་ནང་ཡིན། ཡུལ་གྲུ་འདི་ནས་ལོ་སར་རྒྱ་གི་ལི་ཐོ་ལྟར་ར་**བརྩི་གི་ཡོད**། དེའི་རྐྱེན་གིས་རེབ་གོང་ར་ལྷ་ས་གཉིས་ཀ་ལོ་སར་གི་དུས་ཚོད་མི་གཅིག རེབ་གོང་ནས་རྒྱ་ཟླ་དང་པོ་ཚེས་པ་དང་པོ་ལོ་སར་ཡིན།

ལོ་སར་རྟེན་འབྲེལ་གི་དུས་ཆེན་གཞིག་ཡིན་ནོ་གིས། ལོ་སར་གི་སྔོན་ན་ལོ་རྙིང་གི་རྫ་མ་དཀྲི་དགོས། ཁ་ངན་**གཏན་ནས**་གླེང་**མི**་ཉན། ལོ་སར་སྔོན་གི་ཉིན་མ་ཨ་ཀུ་གིས་གཞུག་མར་རེབ་གོང་ནས་གནམ་གང་**ཟེར་གི་ཡོད**། མི་ཚང་མ་གིས་ཁྱིམ་ན་ལོ་སར་ར་**གྲ་སྒྲིག་ཡས་གི་ཡོད**། དགོན་པ་གི་ནང་ང་**ནམ་ཡིན་ན་ར**་མཇལ་**གི་འགྲོ**་ནི་རེད། གཞི་བདག་གི་ལྷ་ཁང་ནང་ང་བསང་**ཕུལ་གི་འགྲོ**། གནམ་གང་གི་དགོང་མོར་ལོ་རྙིང་བ་གི་ཕྱོང་ཇོ་ཕར་རྫོང་ར། ལོ་གསར་གི་གྲོག་ཇོ་**འགུག་གི་ཡོད**།

ལོ་སར་ཚེས་གཅིག་ག མི་རིགས་གེ་སྐྱ་སེས་**ལངས་གི་ཡོད**། ནངས་ཛ་ཕལ་ཆེར་སྐྱ་མོའི་དུས་ཚོད་གསུམ་པ་གི་སྔོན་ན་**འཕུང་གི་ཡོད**། ནངས་ཛ་གི་སྔོན་ལ། ཞི་མོ་རིགས་གིས་ཟ་མ་**སྐོལ་ནི་རེད**། ཞི་ལི་རིགས་གིས་ལྷ་ཁང་ར་དགོན་པ་ནས་**བསང་ཕུད**། ནངས་ཛ་གི་རྗེས་ནས། ཤ་ཉེ་ཐོ་ཕན་ཚུན་ན་ལེགས་སྐྱེས་**སྟེར་གི་འགྲོ**། ལེགས་སྐྱེས་གི་ནང་ན་**རྒྱུན་དུ**་གོ་རེ་ར་སིལ་ཏོག་ར་ཤ་ཡོད། **མཚམས་མཚམས་མ**་ཆང་ར་ཡོད། ཞ་ཡས་ཚུང་ཚུང་རིགས་གེར་ད་བོ་**ནམ་ཡིན་ན་ར**་སྒོར་མོ་སྟེར་གི་ཡོད།

ཞ་ཡས་རིགས་གེར་མཚོན་ན་ལོ་སར་ལོ་གཅིག་གི་ནང་དུས་ཆེན་ཨ་ཀུ་གིས་སྐྱིད་པོ་ཡིན། ཁོ་ཟློས་ལས་ཀ་**ཕལ་ཆེར་ལས་གི་མེད**། ཕ་མ་ཟློ་**ནམ་ཡིན་ན་ར**་ཁོམ་གི་མེད། ཁོ་ཟློས་ལོ་སར་གི་འགྲོ་སྒོ་གཏོང་དགོས། ཕྱི་ནང་གི་བྱ་བ་ཚང་མ་གྲ་སྒྲིག་ཡས་དགོས།

3.1 --Frequency words

Frequency words	English	Frequency
ནམ་ཡིན་ན་ར	always	100 %
རྒྱུན་དུ	frequently	
རྒྱུན་ལྡན་གིས	usually	
ཞོང་གིས	usually / ever	
མཚམས་མཚམས་མ / བར་བར་ར	sometimes	
གཅིག་རེ་གཉིས་རེ	once in a while	
ཕལ་ཆེར...negative (མ / མི / མིན / མེད)	rarely	
གཏན་ནས / བ་གིས...negative adverb (མ / མི / མིན / མེད)	never	0 %

Notes-1

1. **གཅིག**: This cardinal number also means *the same*, e.g., ངེད་གཉིས་ཀ་གཟུགས་གཅིག་ཡིན། We are physically the same.
2. **ནི་གིས** means *because*.
3. **ཞོར་གིས** has two meanings: *usually* and *ever* (in perfect tense), e.g., ངས་ཤ་ཞོར་གིས་མི་ཟ། དེ་རིང་ཟ། I usually do not eat meat but I do today. / ཁྱེས་ཤ་ཞོར་གིས་ཟོས་ཨེ་མྱོང་། Have you ever eaten meat? / ངས་ཤ་ཞོར་གིས་ཟོས་མ་མྱོང་། I've never eaten meat.

Exercise 1 Make true statements about your relatives with frequency words.

དཔེར་བརྗོད། ཨ་མ་གིས་མ་ཆེ་འདོན། ཨ་མ་གིས་ནམ་ཡིན་ན་རང་མ་ཆེ་འདོན།

1. ངའི་ཨ་ཕ་གིས་གློག་བརྙན་ན་ལྟ། ______________________________
2. ངའི་ཏྲང་མོ་གིས་ཟ་མ་སློལ་གི་ཡོད། ______________________________
3. ངའི་ཨ་མ་དགོན་པའི་ནང་ང་མཇལ་སྐོར་ར་འགྲོ། ______________________________
4. ངའི་སྲིང་མོ་གིས་ཚགས་པར་ཀློག་གི་ཡོད། ______________________________
5. ངའི་སྤུན་ཡ་གིས་ཆང་འཐུང་གི་ཡོད། ______________________________
6. ང་ཡུལ་སྐོར་ར་འགྲོ་གི་ཡོད། ______________________________
7. སྲུ་མོ་གིས་ཁང་བ་བཅའ་དག་ཡས་གི་ཡོད། ______________________________
8. ངའི་ཚ་བོ་ཚ་མོ་གིས་རྒྱ་སྐད་བཤད་གི་མེད། ______________________________
9. ངའི་ཨ་ཅེ་གིས་ཟ་མ་སྟུམ་པོ་ཟ་གི་མེད། ______________________________
10. ངེད་ཚང་གིས་ཟ་ཁང་ནང་ནས་ཟ་མ་མི་ཟ། ______________________________

Exercise 2 Make statements about yourself with frequency words.

དཔེར་བརྗོད། ངས་སྒོག་པ་____________མི་ཟ། ངས་སྒོག་པ་གཏན་ནས་མི་ཟ།

1. ངས་དུ་བ་____________________འཐེན།
2. ང་ལྷང་ལི་____________________རྩེ་གི་ཡོད།
3. ངས་ཕྱུགས་ཟོག་____________________འཚོ་གི་ཡོད།
4. ངས་ཨ་མདོའི་གླུ་____________________ལེན་གི་མེད།
5. ངས་བོད་ལྭ་____________________གོན་གི་ཡོད།
6. ངས་ཤ་____________________ཟ་གི་ཡོད།
7. ངས་སྣོ་____________________ཟ།
8. ངས་གོན་རྒྱུ་གོང་དཀའ་མོ་____________________ཉོ།

9. ང་དགོན་པའི་ནང་ང་____________________འགྲོ།

10. ངས་རྩམ་པ་____________________ཟ།

11. ངས་དབྱར་རྩ་དགུན་འབུ་____________________རྐོ།

12. ང་ཏེ་ཞོན་གི་____________________མེད།

3.2 --Position of frequency words

A.

Subject	Frequency	Complement	Verb
ངས་	**གཏན་ནས**	ཆང་	འཐུང་གི་མེད། / མི་འཐུང་།
ཇེད་ཚང་གི་ཀྲན་གྲོན་གཉིས་ཀ་	**མཚམས་མཚམས་མ་**	གློག་བརྙན་ཁང་ང་	འགྲོ། / མི་འགྲོ།
བོད་མང་ང་གིས་	**གཏན་ནས**	ཉ་ཤ་	མི་ཟ། / ཟ་གི་མེད།

B.

Subject	Complement	Frequency	Verb
ངས་	ཆང་	**གཏན་ནས**	འཐུང་གི་མེད། / མི་འཐུང་།
ཇེད་ཚང་གི་ཀྲན་གྲོན་གཉིས་ཀ་	གློག་བརྙན་ཁང་ང་	**མཚམས་མཚམས་མ་**	འགྲོ། / མི་འགྲོ།
བོད་མི་མང་ང་གིས་	ཉ་ཤ་	**གཏན་ནས**	མི་ཟ། / ཟ་གི་མེད།

C.

Subject	Complement	Verb	Frequency	*གི་ཡོད / གི་མེད*
ངས་	ཆང་	འཐུང་གི་	**གཏན་ནས / བ་གིས**	མེད།
ཇེད་ཚང་གི་ཀྲན་གྲོན་གཉིས་ཀ་	གློག་བརྙན་ཁང་ང་	འགྲོ་གི་	**མཚམས་མཚམས་མ་**	ཡོད། / མེད།
བོད་མང་ང་གིས་	ཉ་ཤ་	ཟ་གི་	**གཏན་ནས / བ་གིས**	མེད།

Exercise 3 Complete the dialogue with frequency words and the phrases in parentheses, function words and, if necessary, your own words.

ཆོས་འཕགས གཟའ་མཇུག་འདི་ཁམས་གསེང་ང་འགྲོ་རས།

དབང་ལྡན ང་འགྲོ་མི་ཐུབ། ངའི་དགེ་རྒན་གིས་གཟའ་མཇུག་ཀ་____________________(always; ལས་བྱ་མང་ང་) སྟེར།

དེ་མིན་ན། ངའི་ཕ་མ་གཉིས་ཀས་ར་____________________(often) ང་འདུག་གི་____________________།(འཇུག)

ཆོས་འཕགས ཁྱོད་____________________(often) ཉམ་གཉིས་ཀ་ལྷ་གི་འགྲོ་གི་ཨེ་ཡོད།

དབང་ལྡན ____________________(every week) ང་ཕོ་གཉིས་ཀ་ཐུག་____________________།

ཆོས་འཕགས ཕོ་གཉིས་ཀ་____________________(དེ་མོ་གཟིག; often) ཆེ་གཟིག་ག་ཐུག་གི་ཡོད།

དབང་ལྡན ང་ཕོ་གཉིས་ཀའི་གཅེས་ཕྲུག་ཡིན་ཟེར་གི་ཡོད། དེའི་སྐབས་གིས་ཕོ་གཉིས་ཀས་ང་____________(always; དྲན)

ཚོས་འཕགས དེ་ཡིན་ན་ཞུ་ཆའོ་ཚང་མ་མཉམ་པས་ཁམས་གསེང་ང་འགྲོ།

དཔང་ལྡན ངའི་ཨ་ཕ་ཡར་མར་ར་__________________ (འགྲོ)། སྐོ་ཁ་ར་__________________ (sometimes; འབུད)། ཨ་མ་ཨ་ཕ་ར་__________________ (never) __________________། (འབྲལ)

ཚོས་འཕགས དེས་ན། ཁྱོའི་ཨ་མ་__________________ (usually; སྐོར་འགྲོ)

དཔང་ལྡན __________________ (occasionally; འགྲོ)། རེད་དྲ་__________________ (often; ནང་ན) ______________ (འདུག)།

ཚོས་འཕགས ཁྱོའི་རྟང་མོ་__________________(sometimes) ཏ་མ་གཉིས་ཀ་__________________ (ལྷ་གི་ཡོང)

དཔང་ལྡན སྨུར་གེ་ར་ཡོང་གི་ཡོད། རེད་དྲ་དེད་གཉིས་ཀ་__________________ (occasionally; མི་འགྲིག་གི)།

ཚོས་འཕགས ཁྱོའི་ཕ་མ་གཉིས་ཀ་__________________ (always; ཡིད་ཚིམ; རྒྱུ་རེད།) ཁྱོད་སྐྱིང་སྲིང་གཉིས་ཀ་རིག་ན།

དཔང་ལྡན __________________རྒན་རྒོན་གཉིས་ཀ་ཡིད་ཚིམ་གི་ཡོད། (sometimes) རེད་དྲ་དེ་__________________ (རྟ་མོ; མ་རེད; always)། ཁྱོའི་ཕ་མ་གཉིས་ཀ་ཆི་མོ་གཟིག་ཡིན།

ཚོས་འཕགས ང་ཕ་ཡུལ་བ་འགྲོ་གི་མེད། ཏ་མ་གཉིས་ཀ་སང་__________________ (རིག; rarely)།

དཔང་ལྡན ཁྱོད་འདི་རང་མགོ་རང་རྒྱལ། ལས་དབང་བཟང་གི

3.3 --Position of ཞོང་གིས in questions

Subject	Complement	ཞོང་གིས	Interrogative adverb	Verb
ཁྱོད་	སློབ་གྲྭར་	ཞོང་གིས	ཨེ	འགྲོ།
ཁྱོའི་ཨ་མས་	བལ་ལྭ་			འཐག
གྲྭ་པ་རིགས་གིས་	ཤ་			ཟ།
ཁྲུར་གེའི་རྒན་མོ་	བཟང་མོ་གཟིག་			ཡིན།

Subject	ཞོང་གིས	Complement	Verb	Interrogative adverb
ཁྱོད་	ཞོང་གིས་	སློབ་གྲྭར་	མི་འགྲོ་	ནས།
ཁྱོའི་ཨ་མས་	ཞོང་གིས་	བལ་ལྭ་	མི་འཐག་	
གྲྭ་པ་རིགས་གིས་	ཞོང་གིས་	ཤ་	མི་ཟ་	
ཁྲུར་གེའི་རྒན་མོ་	ཞོང་གིས་	བཟང་མོ་གཟིག་	མིན་	

Exercise 4 Raise questions with ཉོང་གིས and interrogative adverbs. Answer with frequency words.

དཔེར་བརྗོད། ཁྱོས་ཟ་མ་རང་གིས་ཨེ་སློལ།

སློབ་མ་ཀ་བ། ཁྱོད་རང་གིས་ཟ་མ་ཉོང་གིས་ཨེ་སློལ། **སློབ་མ་ཁ་བ།** མཚམས་མཚམས་མ་སློལ་གི་ཡོད།

1. ཁྱོས་བོད་སྐད་བཤད།
   དྲི་བ། ______________________________|
   ལན། ______________________________|
2. ཁྱོད་འཛར་མན་ནས་སྲུན།
   དྲི་བ། ______________________________|
   ལན། ______________________________|
3. ཁྱོད་ར་ཁྱིའི་རྒྱན་མོ་ཕ་ཡུའུ་བ་འགྲོ།
   དྲི་བ། ______________________________|
   ལན། ______________________________|
4. ཁྱོས་ནངས་མོར་ཟ་མ་འཁྱུགས་ཏོ་ཟ།
   དྲི་བ། ______________________________|
   ལན། ______________________________|
5. བོད་རིགས་གེས་ཁྲ་སྦེ་འཐུང།
   དྲི་བ། ______________________________|
   ལན། ______________________________|
6. ཁྱོས་ཆང་འཐུང།
   དྲི་བ། ______________________________|
   ལན། ______________________________|
7. ཁྱོས་གཟའ་མཇུག་ག་ལས་ཀ་ལས།
   དྲི་བ། ______________________________|
   ལན། ______________________________|
8. ཁྱོད་སློབ་ཁྲིད་གི་རྗེས་ལུས།
   དྲི་བ། ______________________________|
   ལན། ______________________________|
9. ཁྱོད་གློག་བརྙན་ན་དགའ།
   དྲི་བ། ______________________________|
   ལན། ______________________________|
10. ཁྱོད་དགོང་མོ་ཉལ་རྒྱུ་འཕྲི།
    དྲི་བ། ______________________________|
    ལན། ______________________________|
11. བོད་ཡིག་དཀའ་མོ་རེད།
    དྲི་བ། ______________________________|
    ལན། ______________________________|

12. ཟི་ལིང་འཁྱགས་མོ་རེད། དྲི་བ། ______________________________།

ལན།______________________________།

13. ཨ་མདོ་ནས་དཀྱུགས་ཇ་འཐུང་། དྲི་བ། ______________________________།

ལན།______________________________།

14. རྒྱ་གིས་རྩམ་པ་ཟ། དྲི་བ། ______________________________།

ལན།______________________________།

Exercise 5 Complete the dialogue using frequency words.

ཚོས་སྒྲོན ཁྱོད་________________།

དབང་གྲགས ང་ཟི་ལིང་ནས་ཡོང་ནི་ཡིན།

ཚོས་སྒྲོན ཁྱོའི་འགོ་བ་________________།

དབང་གྲགས ངའི་འགོ་བ་ཡ་ཁྱུ་སངས་རྒྱས་སྐྱབས་ཡིན།

ཚོས་སྒྲོན ཁྱོས་________________ཟི་ལིང་ན་བྱ་བ་ལས་གི་________________ཡོད།

དབང་གྲགས ངས་མཚམས་མཚམས་མ་ལས་གི་ཡོད།

ཚོས་སྒྲོན ཁྱོད་ཁྱོའི་འགོ་བ་________________དགའ།

དབང་གྲགས ང་རྟོང་གིས་དགའ་གི ཁྱུར་གེ་མྱི་དགའ་གཞིག་རེད།

ཚོས་སྒྲོན ཁྱུར་གེས་རྒྱ་ལྭ་________________།

དབང་གྲགས ཁྱུར་གེས་ཟི་ལིང་ན་གོན་གི་མེད།

ཚོས་སྒྲོན ཁྱུར་གེས་བོད་ལྭ་________________གོན།

དབང་གྲགས གོན་ནི་རེད། ཁོ་བོད་གི་ས་ཆར་འགྲོ་ན་བོད་ལྭ་གོན་གི་ཡོད།

ཚོས་སྒྲོན ______________________________།

དབང་གྲགས ཁྱུར་གེ་ལོ་ཞུང་གཞིག་ཡིན། ཕལ་ཆེར་ལོ་བཞི་བཅུ་ཡས་མས་རེད།

ཚོས་སྒྲོན ཁྱོད་ཚ་བོས______________________________།

དབང་གྲགས བཟོ་གྲྭའི་ནང་ན་རྒྱ་སྐད་བཤད་གི་ཡོད།

ཚོས་སྒྲོན ______________________________།

དབང་གྲགས ཁྱུར་གེས་སྐད་རིགས་མང་ང་གཞིག་ཤེས་གི

ཚོས་སྒྲོན ______________________________།

དབང་གྲགས། བཟོ་གྲྭའི་ནང་ན་རྒྱ་སྐད་མིན་ད་སྐད་ཆ་གཞན་པ་གཏན་ནས་བཤད་གི་མེད།

ཆོས་སྒྲོན ཡ་མཚར་རེད། ཁྱོའི་འགོ་བ་གི་རྒྱུ་མཚན་ང་བཤད་ན་ཆི་མོ་གཞིག་རེད།

དབང་གྲགས ཨ་ཁུ་སངས་རྒྱས་སྐྱབས་ཁམས་ནས་ཡིན། ཁྱུར་གེས་བོད་སྐད་ཁམས་སྐད་མིན་ད་བཤད་གི་མེད། ཨ་མདོ་སྐད་ ________། ཁྱུར་གེས་གྲོང་ཁྱེར་ནས་བོད་ལྭ་________། རེད་དྲ་བོད་གི་ས་ཆ་ནས ________བོད་ལྭ་གོན་གི་ཡོད། ཁྱུར་གེས་སྐད་ཆ་མང་ང་ཤེས་ན་ར། ________བོད་ སྐད་ར་རྒྱ་སྐད་________།

ཆོས་སྒྲོན ཁྱུར་གེའི་ཏྲད་མོ་________རེད།

དབང་གྲགས དེ་མིན་དེ་རེད།

ཆོས་སྒྲོན ________།

དབང་གྲགས སྨུར་གེ་རྒྱུན་དུ་བཟོ་གྲྭ་ནང་ང་ཡོང་གི་མེད།

ཆོས་སྒྲོན ཁྱོད་སྨུར་གེར་________མི་དགའ་ནས།

དབང་གྲགས སྨུར་གེ་སྣང་བ་མཐོ། རྒྱ་སྐད་ཆེ་གཞིག་མི་ཤེས་ན་ར། རྒྱ་སྐད་ཏག་ཏག་ལབ་ནི་རེད། བོད་སྐད་________།

ཆོས་སྒྲོན བོད་སྐད་མ་བཤད་ན་མི་ཧ་ནི་ཨེ་རེད།

དབང་གྲགས དེས་མི་ཚད། རྒྱ་ཡིན་ཁོ་བཙལ། བོད་ལྭ་ར་________་མི་གོན།

ཆོས་སྒྲོན དེས་ན་ཁྱོས________།

དབང་གྲགས ངས་________བོད་ལྭ་གོན། བོད་སྐད་བཤད། རྒྱ་སྐད་________། དྲང་སོར་ལབ་ན་རྒྱ་སྐད་________ཤེས།

ཁོ, pronounced as *ཁྲུལ* at times and as *ཁྲུལ* in writtenTibetan, means *to pretend*, e.g., ཁོས་འབྲི་ཁོ་ཡས། He pretends to write.

3.4 --Conditional wish (see note 2, p. 237), purposive infinitive case, and infinitive clause

A. Conditional wish: verb / adjective + ན་འདོད	
ངས་ཟ་མ་ད་ཟོས་**ན་འདོད**།	I want to eat now.
སྨུར་གེས་ཡག་**ན་འདོད**།	She wants to be beautiful.
སློབ་མ་ཚོ་ཡུལ་སྐོར་ར་སོང་**ན་འདོད**།	The students want to go traveling.
ངས་ཀྲན་མོ་ཡག་མ་ཡིན་**ན་འདོད**།	I hope that my wife is beautiful.
དགེ་རྒན་གིས་སློབ་ཁྲིད་བྱས་**ན་མི་འདོད**།	The teacher does not want to teach.
ཞ་ཡས་དེས་སོང་**ན་མི་འདོད**།	The child does not want to go.

B. Purposive infinitive: verb + **གི་འགྲོ / གི་ཡོང**	
མཇལ་བ་འདི་ལྷ་སར་མཇལ་**གི་འགྲོ**།	This pilgrim goes to Lhasa on pilgrimage.
ནད་པ་འདི་སྨན་ཁང་ནང་ང་སྨན་པར་སྟོན་**གི་འགྲོ**།	This patient goes to the hospital to see a doctor.
ཁོ་སློབ་གྲྭའི་ནང་ང་བོད་ཡིག་སྦྱོང་**གི་འགྲོ**་འདོད།	He wants to go to school to study.
ང་འཇར་མན་ན་འཇར་མན་སྐད་སྦྱོང་**གི་འགྲོ**།	I go to Germany to study German.
ད་ཏ་ནི་ལས་ཀ་**ལས་གི་འགྲོ**།	Now all go to work!
ངོ་དགོང་དེད་ཆ་བོ་**རྩེ་གི་འགྲོ**།	We go play tonight.

C. Infinitive clause: verb + **རྒྱུ**	
ངའི་ལས་འགན་ཁྱིམ་ནས་**ཞ་ཡས་གཉེར་རྒྱུ**་ཡིན།	My duty is to take care of the children at home.
རྐང་ཐང་ང་འགྲོ་རྒྱུ་དཀའ་མོ་རེད།	It is difficult to walk on foot.
བོད་སྐད་གོ་རྒྱུ་རྩ་གི རེད་དྲ་**བོད་སྐད་བཤད་རྒྱུ**་དཀའ་གི	It is easy to understand Tibetan but difficult to speak.
ཁོ་སྦྲོ་ལངས་རྒྱུ་ད་ད་ད་ཡིན།	It is very easy to make him angry.
ཁུར་གོས་ཟ་མ་སྐོལ་རྒྱུ་ངའི་བགོད་པ་ཡིན།	It is my idea that he cooks.
ཁང་ང་འདི་བཙའ་དག་ཡས་རྒྱུ་ངའི་མགོ་ར་ཞ།	It becomes my duty to clean up this room.

Text Two: **ཟུར་ལྷའི་སློབ་ཚན**། གནས་ཚུལ་ཐོར་བུ།

1. ལོ་སར་གི་ཉིན་མ་དང་པོ། རེབ་གོང་ནས་མྱི་ཐོས་ལྷ་ཁང་ར་དགོན་པའི་ནང་ནས་བསང་འགྲོགས་གི་ཡོད།
2. ཁྱིམ་ཚང་རེ་རེ་ན་དར་ལྕོག་རེ་རྩེང་གི་ཡོད། དར་ལྕོག་ཐོ་རས་གིས་བཟོ་གི་ཡོད།
3. སྟེ་བ་ལ་ལ་ནས་མདའ་འཕེན་གི་ཡོད། ལོ་སར་ར་ཉིན་མ་བཅོ་བརྒྱད་ཡོད།
4. རེབ་གོང་ས་ཆ་ན། སྟེ་བ་ཆེ་གཞིག་ག་ལྷ་ཁང་གཞིག་ཡོད་ནི་རེད། སྟེ་བ་ལ་ལར་ད་བོ་ཆ་ཅིག་ཡོད།
5. ཚེས་པ་དང་པོ། ཚེས་པ་གཉིས་པ། ཚེས་བ་གསུམ་པ་ཨ་ཁུ་གིས་སྐྱིད་པོ་རེད། ཉིན་མ་འདི་གསུམ་པོ་སྤྱིར་བཏང་གིས་བཟའ་མྱི་ར་ཤ་ཉེ་ལྷན་འཛོམས་གི་ཉིན་མ་རེད།
6. ཁྱིམ་ཚང་གཞིག་ནས་མཆོད་མེ་གཞིག་ནམ་ཡིན་ན་ར་རྒྱུན་མི་ཆད། ཁྱིམ་ཚང་ལ་ལ་གིས་མཆོད་མེ་ཆ་རེ་འཛོག་ནི་རེད།
7. སློན་ལམ་ཆེན་མོ་ཚེས་བཅུ་བཞི་བ་གི་ཉིན་ཡིན། གསར་བུ་ར་གསར་མོ། མྱི་དད་པ་ཅན་ཚང་མ་མཇལ་གི་འགྲོ་གི་ཡོད།
8. མེ་ཏོག་མཆོད་མཇལ་མྱིང་ཆེ། དེ་སྤྱིར་བཏང་གིས་དགོན་པ་ཆེ་བོ་སོ་སོ་ན་ཡོད་ནི་རེད།
9. རེབ་གོང་གི་སྔགས་པ་ཟོ་མཉམ་པས་འཚོགས་གི་ཡོད། འདོན་པ་འདོན་གི་ཡོད།

3.5 --Indefinite and definite articles

Indefinite article	English	Definite article	English
བྱ་**གཞིག**་ཁངས་ནང་ན་ཉལ་གི་ཡོད།	A bird lies in the snow.	བྱ་དཀར་རོ་**དེ**་ཁངས་ནང་ན་ཉལ་ཡོད།	The white bird lies in the snow.
ངའི་སོ་**གཞིག**་འགྲུལ་གི་ཡོད།	A tooth of mine is moving.	ངའི་སོ་རྡུལ་**བ་བོ**་འགྲུལ་གི་ཡོད།	My decayed tooth is moving.
ལུག་**གཞིག**་ཁེར་ཆད་ར་ཡོད།	A sheep stays alone.	ལུག་དཀར་རོ་**བོ**་ཁེར་ཆད་ར་ཡོད།	The white sheep stays alone.
སྐྱི་ཆ་མེད་**གཞིག**་ལམ་ན་ཡོང་གི་ཡོད།	A stranger comes on the way.	སྐྱི་ཆ་མེད་**པོ**་རི་མགོ་ན་ཡོང་གི་ཡོད།	The stranger comes along the mountaintop.
ངས་རི་**གཞིག**་རིག་གི	I see a mountain.	ངས་རི་མཐོན་པོ་**བོ**་རིག་གི	I see the high mountain.

Notes-2

1. **པོ**, **བོ**, and **ངོ**: These particles are used with adjectives and numbers, creating a latent definite article. *པོ* is used after suffixes ག་ད་བ་ས་ན་མ while *བོ* is used after the suffix འ and words without suffixes. Examples are: སྐྱི་དར་མ་**གསུམ་པོ**་ལས་ཀ་ལས་གི་འགྲོ། སྐྱི་རྒན་པ་**བཞི་བོ**་ཡུའུ་ནས་འདུག The three young people go to work and the four old ones stay at home. The number the latent definite indicates must be more than two because *གཞིག* is used as an indefinite article and *གཉིས་ཀ* as the duality marker, e.g., སློབ་མ་**གཞིག**་གིས་ཁོའི་ཕ་མ་གཉིས་ཀ་ན་གི་ཡོད་ཟེར། A student said both his parents are ill. / ངེད་**གཉིས་ཀ**་ཉལ་གི་འགྲོ། We both go to bed. *ངོ* is used after a syllable that ends with the suffix ང. They might be treated as definite articles, something being singled out, among more than one thing, e.g., སིལ་ཏོག་ཆུང་**ངོ**་ཞིམ་མདོག་ཆེ། The small fruit looks tasty. / སིལ་ཏོག་ཆེ་**བོ**ར་ཞིམ་མདོག་མེད། The big one does not look tasty.
2. **ཚང་མ** means *all*. Since it implies a definite article, an additional article is not required, e.g., འཐུས་མི་**ཚང་མ**་གིས་གྲོས་འགོ་གཅིག་འདྲ་བཏོན། All the representatives proposed the same agenda.
3. Definite articles are not used to express a general tone, e.g., བོད་ནས་ནམ་ཟླ་འཁྱགས། It is cold in Tibet. / ཟི་ལིང་ནས་ཁང་བ་གོང་དཀའ་མོ་མ་རེད། Houses are not expensive in Zi ling.

Exercise 6 Write indefinite and definite articles and plurality markers in the blanks where appropriate.

དཔེར་བརྗོད། ཁྱིས་པ་གཟུགས་རིང་<u>དེ་</u>ངའི་སྤུན་ཡ་ཡིན། ཞ་ཡས་<u>གཞིག་</u>དེ་རིང་སྐྱེ་གི་ཡོད།

1. སྐྱི་རྒན་པ་_______________སྡུག་སྐྱོང་གི་ཡོད།
2. ཨ་མདོ་ནས་སློབ་གསོ་_______________དབར་བཟང་གི

3. བོད་གི་འབྲོག་པ་________སྤོ་མི་དགའ།

4. ཟོག་ཁ་མཐོ________ནམ་ཡིན་ན་ར་ཟོག་ར་ན་ཡོད།

5. ཞ་ཡས་________གིས་སྒེའུ་ཁུང་ནང་ནས་ལྟ་གི་ཡོད།

6. དེ་རིང་ནམ་ཟླ་________ཚ་སྨུགས་ཆེ་གི

7. གློག་ཀླད་________ངས་ཉོ་འདོད།

8. ངའི་རོགས་པ་སྐལ་བཟང་ང་ཟོག་ལུག་________མེད།

9. ལུག་རྫི་________ར་ཟོག་རྫི་________མཉམ་པས་མེད།

10. གོས་སྔོན་པོ་________གོན་ན་ཁྱོད་བཞུན་མོ་རེད།

❶ ***གཟིག*** plays the role of *any* in both question and statement, e.g., ཁྱོད་སྨྱུ་གུ་གཟིག་ཨེ་ཡོད། Do you have a pen? / ང་སྨྱུ་གུ་གཟིག་མེད། I do not have a pen.

❷ ***དེ*** is used as the demonstrative pronoun *that* as well, e.g., དཔེ་ཆ་དེ་དགའ་གཟིག་མ་རེད། That book is not a good one.

Exercise 7 Complete the dialogue between a Tibetan herder and a Muslim butcher.

འབྲོག་པ ངས་ལུག་འཚོང་གི་ཡོད། ཁྱེས་གོང་ཆི་མོ་གཟིག་སྟེར་འདོད།

ཁ་མཆེ་ཚོང་པ གོང་________འདྲ་འདྲ་མིན། ལུག་ཤེད་བཟང་ན། ལུག________སྒོར་མོ་སུམ་བརྒྱ། ལུག་ཤེད་ཞན་ན། སྒོར་མོ་ཉིས་བརྒྱ་ཡས་མས་ཡིན།

འབྲོག་པ གོང་དེ་མོ་________ག་ངས་མི་འཚོང་། ཁྱེས་གོང་ཆེ་________སྟེར་དགོས། དེ་མིན་ད་དེད་གཉིས་ཀར་ཚོང་མེད་གི

ཁ་མཆེ་ཚོང་པ ཁྱེད་བསྡོམས་པས་ལུག________ཡོད།

འབྲོག་པ ཉི་ཤུ་ཐམ་པ་ཡོད། མ་མོ་གསུམ་ར་ཕོང་བ་བཞི། ཤབ་གཟན་ཁ་གང་བཅུ་གསུམ་ཡོད།

ཁ་མཆེ་ཚོང་པ མ་མོ་གསུམ་________ངས་མི་ཉོ། རེད་དྲ་ཤབ་གཟན་བཅུ་གསུམ་________ངས་ཉོ། ར་རེར་སྒོར་མོ་སུམ་བརྒྱ་ར་བཅུ་ཐམ་པ་ཡིན། ཕོང་བ་བཞི་________གོང་ཆེ་________མི་ཡོང་། རེད་དྲ། གོང་འགྲིག་ན། ངས་ཉོ།

འབྲོག་པ གན་དགོས་འདི་མི་དགོས་ཟེར་མི་ཆོག ཉོ་ན་ཚང་མ་གྱབས་གིས་ཉོས།

ཁ་མཆེ་ཚོང་པ མ་མོ________ད་བར་མི་ཚོང་གི

འབྲོག་པ ཁྱེས་ཕོང་བ________སྒོར་མོ་ཆི་མོ་གཟིག་སྟེར།

ཁ་མཆེ་ཚོང་པ སྒོར་མོ་ཉིས་བརྒྱ་ར་བདུན་ཅུ།

འབྲོག་པ དེ་མོ་མི་དཔེ། ཕོང་བ་________ག་ཚ་སྒོམས་གིས་སྒོར་མོ་ཉིས་བརྒྱ་ར་དགུ་བཅུ་དགོས།

ཁ་མཆེ་ཚོང་པ ཨ་ཁུ་འབྲོག་པ། དེས་ན་ངའི་འདི་ན་དེད་གཉིས་ཀར་ཚོང་མེད་གི ཁྱེད་ཚོང་བ་གཞན་པ་________འཚོལ་གི་སོང་།

འབྲོག་པ ཤབ་གཟན་________ངས་ཁྱེད་འཚོང་། སྒོར་མོ་ཁན་ན་སྟོན་དགོས།

ཁ་མཆེ་ཚོང་པ མ་མོ་གསུམ________ར་ཕོང་བ་བཞི་________ཁྱེས་________འདེད།

འབྲོག་པ ངས་ཕྱིར་ར་རྟུ་ནང་ང་འདེད།

ཁ་མཆེ་ཚོང་པ ཨ་ཁུ་འབྲོག་པ། ངས་མ་མོ་གསུམ་__________ར་ཕྱིང་པ་བཞི་པོ་གྱབས་གིས་ཉོས་ན་__________ཚོག

འབྲོག་པ དེ་ཚོག་གི རེད་དྲ་ཁྲིའི་གོང་__________ཡིན།

ཁ་མཆེ་ཚོང་པ ཆ་སྙོམས་གིས་ལུག་__________ག་ཉིས་བརྒྱ་ར་བདུན་ཅུ་དོན་ལྔ་སྟེར།

འབྲོག་པ ཁྲོས་__________མ་ཟེར། མ་མོ་ཧྲོག་གོ་ཤབ་གཟན་ཡིན། རེ་རེར་ཉིས་བརྒྱ་ར་བརྒྱད་ཅུ་ཕྱིན།

ཁ་མཆེ་ཚོང་པ ཡ་ད་དེ་ཡས། ཉིས་བརྒྱ་ར་དོན་ལྔ་སྟེར།

འབྲོག་པ ཚོག་གི བསྡོམས་པས་སྒོར་མོ་དུ་རེད།

ཁ་མཆེ་ཚོང་པ ______________________________།

Exercise 8 Write གཞིག, དེ, གང་ན , ཤེ and ཆེ་ཤེད in the blanks.

A.

སློབ་མ་ཀ་པ དཔེ་ཆ་__________དཔེ་མཛོད་ཁང་ན་གཡོར་རྒྱུ་ཤེ་ཡོད།

སློབ་མ་ཁ་པ ཡོད་གི དཔེ་ཆ་དེ་གཡོར་མཁན་ཞུང་གི

སློབ་མ་ཀ་པ __________གཡར་ན་སྒོར་མོ་__________དགོས།

སློབ་མ་ཁ་པ སྒོར་མོ་དགོས་གི

རྒྱུ encompasses various grammatical functions. In this text, it is an infinitive case, e.g., དཔེ་མཛོད་ཁང་ན་དཔེ་ཆ་འདི་གཡོར་རྒྱུ་ཤེ་ཡོད། Is there this book in the library to borrow? / དེ་རིང་ཁྲིད་ལས་བྱ་འབྲི་རྒྱུ་ཤེ་ཡོད། Do you have homework to do today?

B.

སློབ་མ་ཀ་པ དཔེ་ཆ་འདི་འདི་ནས་བསྒྱུར་དཔར་རྒྱག་ཤེ་ཐུབ།

དཔེ་ཆ་དོ་དམ་པ ཐུབ་ནི་རེད། རེད་དྲ་བསྒྱུར་དཔར་རྒྱག་སྤྱད་__________འདི་ན་མེད།

སློབ་མ་ཀ་པ __________________ཡོད།

དཔེ་ཆ་དོ་དམ་པ ཉིས་ཐོག་ན་ཡོད།

སློབ་མ་ཀ་པ ཉིས་ཐོག་ག་__________འགྲོ་དགོས།

དཔེ་ཆ་དོ་དམ་པ གཡོན་གི་གྲུ་ག་དེ་ན་སྐས་སྐམ __________ཡོད། འགྲོ་ས་__________རེད།

Notes-3

1. *གང* and *དོ* are used in place of *གཅིག* and *གཉིས* to specify a unit, e.g., རྒྱན་འབྲུམ་ཆང་ཤེལ་དམ་**དོ**། two bottles of wine; ཀ་ར་ཕྱེ་མ་སྤྱི་རྒྱ་**གང**། one kg of sugar; ཨ་སྒོར་མའོ་**དོ**། twenty US cents.
2. Numbers *གཅིག*, *གཉིས*, and *གསུམ* are respectively replaced by *ཁེར*, *ཉིས*, and *སུམ* to modify *floor of building* and something resembling a rope, e.g., strip, line, or plait, e.g., **ཁེར**་ཐོག first floor; **ཉིས**་ཐོག second floor; **སུམ**་ཐོག third floor; ཐག་པ་**ཁེར**་རྒྱ། one rope; སྐྲ་**ཉིས**་རྒྱ། two plaits of hair.

ཟུར་ལྷའི་སློབ་ཚན།

ཨ་མདོ་ནས། ལོ་སར་སྦྱིར་བཏང་གིས་རྒྱ་གི་ཧོར་ཟླ་ལྟར་ར་**བརྩི་གི་ཡོད།** དེའི་རྐྱེན་གིས། ལོ་སར་ཀྱི་དུས་ཚོད་བོད་གི་ས་ཆ་ལ་ལ་དང་གཅིག་འདྲ་མིན། ཡིན་ན་ར། དེང་སང་གྲོང་ཁྱེར་ར་གྲོང་བརྡལ་ན་བོད་གི་ལི་ཐོ་ལྟར་ར་ལོ་**གསར་གི་ཡོད།** བོད་གི་ས་ཆ་གཞན་པ་ནས་ལོ་སར་ཆི་གཟིག་ཤེད་རོལ་གི་ཡོད་ནང་།

འབྲས་ལྗོངས་ནས། ལོ་སར་ཟླ་བ་གཅིག་གི་སྔོན་ན་**གསར་གི་ཡོད།** བཤད་སྲོལ་གཟིག་ག ལོ་སར་གི་སྐབས་བ་འཐབ་འཁྲུག་ག་འགྱོ་དགོས་ནོ་གིས། འབྲས་ལྗོངས་གི་རྒྱལ་པོ་གིས་ཟླ་གཅིག་གི་སྔོན་ལ་ལོ་གསར་ནི་རེད། དེང་སང་ཡིན་ན་ར། འབྲས་ལྗོངས་ནས་ལོ་སར་ཟླ་བ་གཅིག་གིས་སྐྱ། ལོ་སར་ཆེས་པ་ལྔ་བ་གི་ཉིན། ནས་ར་སྲུན་མ། ལུག་གི་གྲོད་ཕུ་བཙོས་མ་གིས་ཁུ་བ་གཟིག་**སློལ་གི་ཡོད།** ལུག་གི་ནང་ཁྲོལ་ར་ནས་ཕྱེ་གིས་ཟམ་ཁྱུད་པར་བ་**གཟིག**་ལས་སྲོལ་ཡོད། ཁྱིམ་ཚང་གཟིག་གིས་ར་ར་ར་མ་གཅིག་རེ་**བཤའ་ནི་རེད།** ཤ་ཁོག་མདོག་དམར་རོ་གཏོང་། རྣ་ཅོག་གིས་ཚང་ཕོར་བཅའ་ཟེར།

བོད་གི་ས་ཆ་སྤྱི་ནས་བལྟས་ན། ལོ་སར་དུས་བཟང་**གཟིག**་རེད། ལོངས་སྤྱོད་གི་གོ་སྐབས་**གཟིག**་ར་རེད། བཟའ་མི་ཀུན་འཛོམས་གི་དུས་ཚོད་ར་རེད། ལོ་སར་གི་སྐབས་བ་བཀྲ་ཤིས་**གཡང་འབོད་ཡས་གི་ཡོད།** ཁང་བ་ཚང་མ་གཙང་མ་**ཡས་ནི་རེད།** གོན་རྒྱུ་སོ་མ་**བཟོ་ནི་རེད།** ཁ་མཆུ་ཡོད་ན་**ཐག་གཅོད་ཡས་ནི་རེད།** བུ་ལོན་ཡོད་ན་འཇལ་**དགོས་ནི་རེད།** ཆོས་ལུགས་གི་ཆོ་ག་**སྤྲོལ་གི་ཡོད།** འདི་ཚང་མ་ལོ་སར་གི་སྔོན་གི་དོན་དག་རེད། ལོ་སར་ཆེས་བ་དང་པོ་གི་ཉིན་ན། བཟའ་མི་ཚང་མ་སྣ་སེས་**ལངས་གི་ཡོད།** ཁ་ལག་གཙང་མར་**འཁྲུ།** གོན་རྒྱུ་སོ་མ་**གོན་ནི་རེད།** རྒྱན་ཆ་བྱུ་རུ་ལ་སོགས་**འདོགས་ནི་རེད།** ཟ་མ་གི་རིགས་ཁྱིམ་ཚང་གི་མཆོད་ཁང་ནང་ང་**གཞོམ་གི་ཡོད།** ཁྱིམ་ཚང་**གཟིག**་གི་སྒོ་**གཟིག**་གིས་དགོན་པ་ར་ལྷ་ཁང་ནས་མཆོད་པ་**འབུལ་ནི་རེད།** དེའི་གཞུག་ནས་ད་ཁྱིམ་མི་ཟོས་མཉམ་པས་ཟ་མ་**ཟ་ནི་རེད།** ལོ་སར་གི་སྐབས་བ། ཆོས་ལུགས་གི་ཆོ་ག་མང་ང་ཡོད། དཔེར་བཞག་ན་འཆམ་ར་སྨོན་ལམ་ཆེན་མོ་གཉིས་ཀ དེས་མི་ཚད། ཤོག་སྣག་ད་ནམ་ཡིན་ན་ར་རྒྱུན་མི་ཆད།

3.6 --Subjective expression vs. reportive expression

ནི་རེད	Note	གི	Note
སྨུར་གི་སྐད་ཅན་གཟིག་ཡོང་**ནི་རེད།**	Probably she has the genetic gift.	ངོ་ཚིགས་གི་དབྱར་ཁ་དྲོ་**གི**	These are all de-facto statements, expressing views objectively.
སྨི་ལད་པ་གན་ཅང་ང་ཉན་**ནི་མ་རེད།**	Probably he has no innate quality.	དེ་རིང་གནམ་ངོ་ཐང་ཡོད་**གི**	
ལུག་ར་སྐྱུང་ཀི་འཆམ་**ནི་མ་རེད།**	based on general knowledge	ཞ་ཡས་འདྲིས་ཁ་ཉན་**གི**	
བོད་ནས་ནམ་ཟླ་འཁྱུགས་**ནི་རེད།**	based on one's information	ལུས་རྩལ་བ་དེ་མགྱོགས་**གི**	
སློབ་མ་དགའ་བོ་དེས་ལས་བྱ་འབྲི་**ནི་རེད།**	Probably he always does.	དགེ་རྒན་འདི་ཁ་བདེ་**གི**	
❶after verbs ❷after monosyllabic adjectives ❸not immediately used after disyllabic adjectives		❶put after monosyllabic adjectives ❷used with E-v ❸used with verbs in PRT ❹not used with S-*be* ❺rarely used to describe First Person and First Person Plural	

1. **ལྟར་ར** means *according to* and *like*, e.g., རེབ་གོང་ནས་ལོ་སར་བོད་གི་ལོ་ཐོ་ལྟར་ར་བརྩི་གི་ཡོད། The New Year is calculated according to the Tibetan calendar in Reb gong. / དགེ་རྒན་གི་རེ་བ་**ལྟར་ར**། སློབ་མ་ཚོ་དུས་ཐོག་ག་སློབ་གྲྭར་ཐོན་གི་ཡོད། The students come to school on time as their teacher requires.
2. **ནང** is both a self-question interrogative adverb and the conjunction *or*. ངེད་ཆ་བའོ་ཆི་གཟིག་ཤེད་འགྲོ་**ནང**། རྐངས་འཁོར་སྐོར་**ནང**་ལྕགས་རྟར་ཞོན། How do we go? By bike or car?

Exercise 9 Express your own opinion with ཉི་རེད or make factual statements.

1. ཞ་ཡས་ཟོ་གཉིད་མང་ང་དགོས་________________།
2. བོད་ནས་འཁྱིམ་འགྲུལ་བདེ་མོ་________________།
3. འབྲོག་པ་ཟོས་སྟོ་མང་ང་ཟ་________________།
4. བོད་གི་ས་ཆ་རྒྱ་མང་________________།
5. བོད་ན་གཡག་ར་ལུག་ཡོད་________________།
6. ཨ་མདོ་ནས་ལྷ་སའི་སྐད་བཤད་________________།
7. ཁམས་ན་མི་རིགས་གཞན་པ་ཡོད་________________།
8. བོད་ནས་ཚ་ལུ་མ་སྐྱེ་________________།
9. བོད་གི་ཞི་མོ་རིགས་གེར་ཡུའུ་ལས་མང་________________།
10. འབྲོག་ཁྱི་བཙན་པོ་ཡིན་________________།

Exercise 10 Make reportive or factual statements. Use reportive particles. If unnecessary, leave blank.

1. དེང་སང་གི་གསར་བུ་རིགས་གེ་ང་རྒྱལ་ཆེ་__________།
2. ཞི་མོ་ལོ་ཆུང་དེ་ཡག་མ________________།
3. གསར་བུ་གྲབ་རྒྱུགས་དེ་གཟུགས་ཆེ________________།
4. དེང་སང་འཚོ་བ་དཀའ་________________།
5. སིལ་ཏོག་དམར་རོ་དེ་ཞིམ་པོ་________________།
6. རྒྱུན་འབྲུམ་སྤོ་ཏོག་དེ་སྐྱུར་མོ་________________།
7. དེ་རིང་དགེ་རྒན་ཁམས་དྲངས་ཡོད________________།
8. ལུགས་བྱམས་མི་བཟང་________________།
9. ང་དེ་རིང་དོན་དག་མང་ང་གཟིག་ཡོད________________།
10. ངེད་ཚའོ་སློག་བརྙན་ཁང་འདི་ནས་ཐག་མི་རིང་__________།

Text Four: *articles* and *demonstrative pronouns*

ཟུར་ལྟའི་སློབ་ཚན། གྲོགས་པོ་གཉིས་བར་གྱི་ཁ་བརྡ་དང་པོ།

ཚོས་མཚོ ཡ། ནང་ང་ཤོག

མགོན་པོ་སྐྱིད ཚོས་མཚོ། ཁྱོས་ཆི་གཟིག་ཡས་གི་ཡོད། ངས་ཁྱོད་ར་ཁ་བརྡ་**གཟིག**་ཡས་འདོད་གི

ཚོས་མཚོ དེ་ཚོག་གི དེས་ན་ཐང་ང་སྡོད།

མགོན་པོ་སྐྱིད བཀའ་དྲིན་ཆེ། ཁྱོད་སོས་ཨེ་དལ།

ཚོས་མཚོ ང་སོས་དལ།

མགོན་པོ་སྐྱིད ངས་བྱ་བ་གསར་པ་**གཞིག**་རྙེད་ཡོད། ངས་**དེ**་ལས་ན་ཧོང་གིས་འདོད་གི ཁྱོས་ད་ཆི་གཞིག་ལས་གི་ཡོད།

ཆོས་མཚོ ངས་**ཅང**་ལས་གི་མེད། ང་ཡུའུན་ཡོད། ངས་ཞ་ཡས་ཟོ་གཉེར་གི་ཡོད།

མགོན་པོ་སྐྱིད ཁྱོད་སློན་ཚད་ཆི་གཞིག་ཡིན།

ཆོས་མཚོ ང་སློན་ཚད་ལས་བྱེད་པ་**གཞིག**་ཡིན། ད་ང་རྒྱུན་དུ་ཡུའུན་ཡོད།

མགོན་པོ་སྐྱིད ཁྱོད་ལོ་དུ་ཡིན།

ཆོས་མཚོ ང་ལོ་སོ་བརྒྱད་ཡིན། ད་རེམ་མ་སོ་དགུར་འབུད་གི་ཡོད། ཁྱོད་ཚང་གི་གནས་ཚུལ་རེ་ཤོད་དྲ། མགོན་པོ་སྐྱིད།

མགོན་པོ་སྐྱིད ཆི་གཞིག་ཟེར།

ཆོས་མཚོ ཁྱོད་ཏད་པོ་ཞེ་ཡོད།

མགོན་པོ་སྐྱིད **དེ**་ད་བཤད་དགོས་ནས། ང་ཁྱིམ་ཚང་ཡོད།

ཆོས་མཚོ ཁྱོད་ཞ་ཉོག་འདྲ་ཞེ་ཡོད།

མགོན་པོ་སྐྱིད ལོས་ཡོད། འདི་ན་དེད་ཚང་གི་འདྲ་པར་**གཞིག**་ཡོད།

ཆོས་མཚོ ཁོ་ཚའོ་སུ་སུ་རེད།

མགོན་པོ་སྐྱིད ངའི་ཏད་པོ་ར། ཞི་ལི་ར། བུ་མོ་ར་དེད་ཚའོ་ཡིན།

ཆོས་མཚོ ཁྱོའི་ཞ་ཡས་གཉིས་ཀ་སྙིང་རྗེ་བོ་རེད། ཁྱོའི་ཞི་ལི་ར་བུ་མོ་ལོ་དུ་ཡིན།

མགོན་པོ་སྐྱིད ཞི་ལི་ལོ་བཅུ་གསུམ་ར་ཞི་མོ་ལོ་བཅོ་ལྔ་ཡིན།

ཆོས་མཚོ འོ། **དེ**་མིན་ཁྱོད་ར་སྐྱི་བཞུན་མོ་**གཞིག**་རེད།

Exercise 11 Make a question that each corresponding statement answers.

1. མགོན་པོ་སྐྱིད་གིས་ཁ་བཟ་ཡས་འདོད་གི་ཡོད་གི ____________________
2. ཆོས་མཚོ་གིས་"ཐང་ང་སློད་"ཟེར། ____________________
3. ཁོ་མོ་གཉིས་གིས་ཁ་བཟ་ཡས་གི་ཡོད་གི ____________________
4. མགོན་པོ་སྐྱིད་གིས་བྱ་བ་གསར་པ་གཞིག་རྙེད་གི་ཡོད། ____________________
5. ཆོས་མཚོ་སློན་ཚད་འཁྲོག་པ་གཞིག་ཡིན། ____________________
6. ཆོས་མཚོ་གིས་མོ་རང་གི་ཁྱིམ་ཚང་གི་གནས་ཚུལ་བཤད་གི____________________

ཟུར་ལྔའི་སློབ་ཚན། གྲོགས་པོ་གཉིས་བར་གྱི་ཁ་བརྡ་གཉིས་པ།

ཆོས་མཚོ **དེ**་མིན། མགོན་པོ་སྐྱིད། ཡ་ད་ཁྱེད་རང་གི་འདོད་པ་ཅིག་ཤོད་དྲ།

མགོན་པོ་སྐྱིད འོ། ངའི་འདོད་པ་ཟེར་ན།

ཆོས་མཚོ ཡིན། ཁྱོས་ཆི་གཟིག་ལས་**ན་འདོད་གི**

མགོན་པོ་སྐྱིད ངས་གླུ་དབྱངས་ང་**ཉན་ན་འདོད**། ང་བྲོ་**རྩེས་ན་འདོད**། གློག་བརྙན་ན་**བལྟས་ན་འདོད**། ལས་ཀ་གསར་བ་དེ་ལས་**ན་འདོད**།

ཆོས་མཚོ ཁྱོད་རྒྱལ་སྐྱོང་ང་ཨེ་འགྲོ། འོན་ཁྱོད་ལྷང་ལི་ཨེ་རྩེ།

མགོན་པོ་སྐྱིད རྒྱལ་སྐྱོང་ང་ཕལ་ཆེར་འགྲོ་གི་མེད། རེད་དྲ་ལྷང་ལི་ཟོ་མཚམས་མཚམས་མ་**རྩེས་ན་འདོད་གི**

ཆོས་མཚོ དེས་ན་བཟང་གི ང་ར་ལྷང་ལི་**རྩེ་རྒྱུར**་དགའ། གཞུག་ནས་མཉམ་པས་**རྩེ་གི**་འགྲོ།

མགོན་པོ་སྐྱིད **དེ**་ཡས། ནངས་ཀ་ལྷང་ལི་**རྩེ་གི་འགྲོ**།

ཆོས་མཚོ ཡ་དེས་ན། ནངས་ཀ་སྔ་མོས་དུས་ཚོད་བརྒྱད་གི་ཐོག་ནས་ཐུག

མགོན་པོ་སྐྱིད ཡ་ཡ་ཡ།

Exercise 12 Use the phrases below and ask a student what he / she wants to do. Please refer to Notes-2, Chapter 8.

གླུ་དབྱངས་ང་ཉན	བྱ་བ་ལས	ཁྱོད་རིག
ཡུའུ་བ་འགྲོ	བྲོ་རྩེ	གློག་བརྙན་ན་ལྟ
ཁ་བཟ་ཡས	ཁྱོད་ལ་ཐུག	ལྷང་ལི་རྩེ
ཨམ་སྙད་བཤད	མལ་ཧོར་འགྲོ	ཟ་མ་ཟ

ཁྱོས་ཆི་གཟིག་ལས་ན་འདོད།

ངས་རོགས་པ་གཟིག་ག་ཁ་པར་བཏང་ན་འདོད།

Question

Answer

1. ______________________ 2. ______________________

3. ______________________ 4. ______________________

5. ______________________ 6. ______________________

7. ______________________ 9. ______________________

10. ______________________ 11. ______________________

Exercise 13 Make true statements about yourself using Tibetan frequency words.

དཔེར་བརྗོད། ______________________________(always) ངས་རྒྱུན་དུ་ང་རང་གི་ཞ་ཡས་དྲན་གི

1. ______________________________(seldom)
2. __________________________(sometimes)
3. ______________________________(rarely)
4. ______________________________(usually)
5. _______________________________(never)
6. ______________________________(always)
7. __________________________(sometimes)
8. _______________________________(never)

Exercise 14 Ask a student what Uncle Sgrol ma skyabs does and when according to his calendar.

དཔེར་བརྗོད། Q: ཨ་ཁུ་སྒྲོལ་སྐྱབས་བ་བོད་ཡིག་གི་སློབ་ཁྲིད་ནམ་ཡོད། A: གཟའ་ཟླ་བ་གི་ཉིན་བོད་ཡིག་གི་སློབ་ཁྲིད་ཡོད།

Q: དུས་ཚོད་དུ་བ་གི་སྟེང་བོད་ཡིག་གི་སློབ་ཁྲིད་ཡོད། A: ཕྱི་དྲོའི་དུས་ཚོད་གཉིས་བ་གི་སྟེང་བོད་ཡིག་གི་སློབ་ཁྲིད་ཡོད།

9 གཟའ་ཟླ་བ	10 གཟའ་མིག་དམར	11 གཟའ་ལྷག་པ	12 གཟའ་ཕུར་བུ	13 གཟའ་པ་སངས	14 གཟའ་སྤེན་པ	15 གཟའ་ཉི་མ
9	9	9	9 ཡར་ར་ལངས	9	9	9
10	10	10	10	10	10 ལྷང་ལི་རྩེ	10
11	11 ཁ་བཟ་ཡས	11	11	11	11	11
12	12	12	12	12	12	12
13	13	13	13 གུང་ཇ་འཐུང	13	13	13 གུང་གསེང་བྱེད
14	14	14	14	14	14	14
15 བོད་ཡིག་སློབ་ཁྲིད།	15	15	15	15	15	15
16	16	16 ནོ་ཆ་རྒྱག	16	16	16	16
17	17	17	17	17	17 གློག་བརྙན་ཁང	17
18	18	18	18	18 དགོང་ཚོགས་ག་འགྲོ	18	18
19	19 ཉལ་གི་འགྲོ	19	19	19	19	19

1. Q: ______________________________. A: ______________________________.
   Q: ______________________________. A: ______________________________.
2. Q: ______________________________. A: ______________________________.
   Q: ______________________________. A: ______________________________.
3. Q: ______________________________. A: ______________________________.
   Q: ______________________________. A: ______________________________.
4. Q: ______________________________. A: ______________________________.

Q: ______________________________. A: ______________________________.

5. Q: ______________________________. A: ______________________________.

Q: ______________________________. A: ______________________________.

6. Q: ______________________________. A: ______________________________.

Q: ______________________________. A: ______________________________.

7. Q: ______________________________. A: ______________________________.

Q: ______________________________. A: ______________________________.

Exercise 15 Discuss regular activities you want / do not want to do listed below. Use frequency words.

དཔེར་བརྗོད། ངས་ཟ་མ་བ་གིས་སྐོལ་ན་མི་འདོད། or ངས་ཟ་མ་ནམ་ཡིན་ན་ར་བསྐོལ་ན་འདོད།

ཟ་མ།	སྦྱོང་།
སློབ་གྲྭ།	ལྟ།
གློག་བརྙན།	ལས།
ཁ་བཟ།	སྐོལ།
རྒྱ་སྐད།	འགྲོ།
ལས་ཀ	ཉོ།
སིལ་ཏོག	ལེན།
གླུ།	ཡས།

1. ______________________________
2. ______________________________
3. ______________________________
4. ______________________________
5. ______________________________
6. ______________________________
7. ______________________________
8. ______________________________
9. ______________________________
10. ______________________________
11. ______________________________
12. ______________________________
13. ______________________________
14. ______________________________
15. ______________________________
16. ______________________________

ནས It has many functions as a postposition, causative conjunction, participle particle, and interrogative adverb.

As *from*	Notes	As ablative	Notes
རྒྱ་མཚོ་མཚོ་སྔོན་**ནས**་ཡོང་། Rgya mtsho is from Mtsho sngon.	origin	འདི་**ནས**་ཁྱིམ་**མ**་ཐག་མི་རིང་། It is not far from here to home.	distance
ཁ་ངན་ཕ་མ་གི་ཁ་**ནས**་བསླབས། Bad words are learned from parents.		དུས་ཚོད་བདུན་**ནས**་དགུ་**བར་ར**་ངས་ལས་ཀ་ལས། I work from seven to nine.	starting point of time
དུ་བ་དུ་ཁུང་ནས་འཕྱུར། The smoke came out of a chimney.		སྣངས་འཁོར་འདི་འདི་**ནས**་ཁམས་**མ**་འགྲོ་གི་ཡོད། This bus goes to Khams from here.	starting point of a place

Prep. *through / by*	Notes	Temporal postposition	Notes
ལས་ཀ་ལས་**ནས**་ཆར་དགོས། One must do the job to get it done.	Verbs before ནས are in PAT and lead to a result.	ལོ་བདུན་གི་ཐོག་**ནས**་ཞ་ཡས་སློབ་གྲྭར་མི་སྐྱེལ། The children are not sent to school at the age of seven.	ནས, with numerical words, conveys a temporal notion.
འདི་ཞེད་སོང་**ནས**་ཐོན་རྒྱུ་མ་རེད། (One) will not arrive by walking so.		དུས་ཚོད་བརྒྱད་གི་སྟེང་**ནས**་ང་འགྲོ། I leave at eight o'clock.	
དཔེ་ཆ་མཐུག་པོ་འདི་བལྟས་**ནས**་མི་ཚར། This thick book is so thick that one can never finish reading it.		ཟླ་བ་གཅིག་གི་ནང་**ནས**་ཨ་ཕ་ཡོང་རྒྱུ་རེད། (My) Father will return in a month.	

Causative conjunction	Notes	Participle case	Notes
ཟ་མ་ཟོས་**ནས**་ཚར་སོང་། The food was eaten (up).	In past tense mood, the secondary verbs indicate a result.	ཁོས་རྟ་ཞོན་**ནས**་ལུག་འཚོ། He herds sheep while riding a horse.	The actions take place simulta-neously; the verbs before ནས are always in PAT.
ལས་ཀ་ལས་**ནས**་གྲུབ་ཐལ། The work has been done.		ཞི་མོ་དཔེ་ཆ་བཟུང་**ནས**་སློབ་གྲྭར་འགྲོ། The daughter goes to school holding books.	
ཟོག་བཙལ་**ནས**་རྙེད་སོང་། The livestock was looked for and found.		ང་བལྟས་**ནས**། ཁུང་གིས་ཁ་མ་གྲགས། Looking at me, he said nothing.	

ནས **as an emphatic affirmative particle and as an interrogative particle**		
Question	Statement	Notes
ཁྱོད་སློབ་མ་བཅའ་རྒྱུ་ཡིན་**ནས།**	ང་ལོ་གསུམ་གི་སྔོན་ན་སློབ་མ་བཅོས་**ནས།**	❶Without *ནས*, questions become statements. ❷*ནས* is stressed in a question; whereas the subject is stressed in a statement.
ད་ཁོ་བོ་ཚང་མ་མཇལ་གི་འགྲོ་གི་ཡོད་**ནས།**	ཁྱུར་གི་ར་མཇལ་གི་སོང་**ནས།**	
ཞ་ཡས་བོ་ཉལ་བཏང་**ནས།**	ངས་ཁོ་བོ་བསྐུལ་བཏང་**ནས།**	
ཡི་གེ་འདི་སུས་བྲིས་**ནས།**	དེ་ཨ་ཕས་བྲིས་**ནས།**	
ཁྱོད་ཡུལ་ནས་འདུག་རྒྱུ་ཡིན་**ནས།**	མི་འདུག ང་མདང་དགོང་ར་ཡུལ་ནས་བསྡད་**ནས།**	

ན It has multi-functions such as conditional adverb, temporal postposition, locative postposition, and infinitive case.

Conditional adverb	**Notes**	**Infinitive case**	**Notes**
ཁྱོད་འགྲོ་**ན**་ང་ར་འགྲོ། I will go too, if you go.	All the statements are hypothetical.	བྱ་བ་འདི་ལས་**ན**་སླ། This job is easy to do.	It can generally be treated as infinitive case.
དངོས་པོ་གོང་དཀའ་**ན།** སྒོར་མོ་བརྒྱ་གིས་མི་འདང་། 100 *yuan* is not enough if things are expensive.		དངོས་པོ་འདི་བཀོལ་**ན**་བདེ། This thing is handy (to use).	
ཕ་མ་གཟུགས་ཆེ་**ན།** ཞ་ཡས་ར་ཆེ་རྒྱུ་རེད། The children will also grow tall if their parents are tall.		ངས་འདི་ནས་འདུག་**ན**་མི་འདོད། I do not want to stay here.	

གི: postposition vs. noun-adj. converter			
As postposition	**Note**	**As noun-adj. converter**	**Note**
ཁོ་ནམ་ཡིན་ན་ར་**ལམ་གི**་མི་འགྲོ། ལམ་ལོག་དག་དག He is always not on the right track, but on the wrong one.	on	སྐད་ཆ་དྲང་མོ་**སེམས་གི**་ཡིན། Direct comments are honest.	heart-honest
དཔོན་པོ་གྲགས་ཅན་གཞིག་**པེ་ཅིན་གི**་ཡོང་གི་ཡོད། A well-known leader is coming from Beijing.	from	**སེམས་ཆུང་གི**་མི་ཁྱུར་གི་མིན། He is not a careful person.	care-careful
རླངས་འཁོར་ས་**འདི་གི**་འགྲོ། མི་ཚང་མ་འདི་ནས་འཛོམ་དགོས། The car leaves from here. All people gather here.	from	**བརྩེ་དུངས་གི**་བུ་མོར་སེམས་འཚོར་གི One loses his heart to his beloved girl.	affection-beloved
ཞི་ལི་གཞིག་གིས་**ཐང་གི**་རྡོ་འཐུ་གི་ཡོད། A boy is collecting stones from the ground.	from	**ཐག་རིང་གི**་ཕ་ཡུལ་ཡིད་ར་རྔོང་གིས་དྲན། One misses his distant home-town very much.	long distance-distant
ང་**བྲག་ཁ་གི**་འདུག་མི་ཐུབ། I cannot stand on the edge of the cliff.	on	**ཤ་ཚ་གི**་སྐད་ཆ་མི་སྙན། Caring advice sounds hard to hear.	care-caring

Temporal postposition	Notes	Locative postposition	Notes
དུས་ཚོད་དྲུག་པ་**གི་སྐེང་ན**་གློག་བརྙན་སྟོན་གི་མེད། There is no movie on at seven o'clock.	To express a temporal concept, ན is used with specific number.	གྱང་**གི་ངོ་ན**་སྐྲོ་སམ་གཞིག་ཡོད། There is a blackboard on the wall.	ན is locative if the main verb is the E-v.
ཟླ་བ་འདི**འི་ནང་ན**་དུས་ཆེན་གསུམ་ཡོད། There are three festivals this month.		ངས་ཚོང་ཁང་**གཞིག་ན**་གོ་རེ་ཉོ་གི་ཡོད། I buy bread in a shop.	
ཚེས་པ་བདུན་པ་**གི་ཉིན་ན**་ཨ་ཕ་ཐོན་བཏང་། (My) father came on the seventh day.		རི་**གི་འདབས་ན**་གཙང་པོ་གཞིག་ཡོད་གི There is a river at the foot of the mountain.	

Sensational markers

The following sensational markers are vocalized in a flat tone at the end of a statement to express personal feelings. Such markers, if stressed, convert the statements into tag questions.

Sensational Interrogative Markers				
Various form	**Preceding sound**	**Statement**	**English**	**Notes**
བ	བ	བོད་པ་ཕྱི་རྒྱལ་གི་ཟ་མར་ལོབས་**བ**།	Tibetans can get used to foreign food, can't they?	❶The variant corresponds to the suffix, not to the post-suffix. ❷Stressing the variants, one raises tag questions. ❸Without stressing the variants, they are sensational statements.
ང	ང	ཁྱོད་དོ་དགོང་ཡོང་**ང**།	You would come tonight, wouldn't you?	
ག	ག	མིག་ཤེལ་འདི་གོན་ན་རིག་**ག**	You can see with these glasses, can't you?	
ན	ན	རྒན་མོ་དེས་གོན་རྒྱུ་མང་ང་གོན་**ན**།	The old lady wears many clothes, doesn't she?	
མ	མ	ཟ་མ་འདི་ཧོང་གིས་ཞིམ་**མ**།	This food is tasty, isn't it?	
ག	Vowel	སུར་གེ་རྒྱུན་དུ་སློབ་ཁྲིད་ར་འགྲོ་**ག**	She always goes to the class, doesn't she?	
ར / ལ	ད	ཨ་མ་གི་ཚིག་ལོག་གིས་གནོད་**ར** / **ལ**།	Mother's scolding hurts. Doesn't it?	

ན: postposition		
ཁུར་གེས་ངའི་**སྔོན་ན**་ལས་གི་ཡོད།	He works / is working before me.	❶used to indicate a position of action if the agent is still there ❷used to indicate a position where an action is or was ongoing
ནངས་ཛ་དུས་ཚོད་བརྒྱད་པ་**གི་སྔོན་ན**་འཐུང་གི་ཡོད།	(Someone) has breakfast before eight o'clock.	
སྣྒོ་ན་ཆར་བ་འབབ་གོ་གི	It rains / is raining outside.	
ང**འི་གཞུག་ན**་འབྲོག་པ་ཆ་ཅིག་ཡོང་གི་ཡོད།	Several herders come / are following me.	
རི་**མགོ་ན**་དར་ལྕོག་གཞིག་བརྩེངས་ཡོད།	A prayer flag is erected on the mountaintop.	
ང་ལམ་**གི་འགྲམ་ན**་འགྲོ། ཁུར་གེ་ལམ་**གི་ཐོག་ན**་འགྲོ།	I walk on the side of the road; he walks on the road.	
དགོན་པ་ན་གྲྭ་བ་མང་ང་རིག་རྒྱུ་ཡོད།	There are many monks in a monastery to see.	

ནས: postposition (with locative nouns)		
ཁུར་གེས་**ངའི་སྔོན་ནས**་ལས་རྒྱུ་རེད།	He will work before me.	future tense
ནངས་ཇ་དུས་ཚོད་བརྒྱད་པ་**གི་སྔོན་ནས**་འཐུངས་ཐལ།	(Someone) had breakfast before eight o'clock.	past tense
སྒོ་ནས་ཆར་བ་འབབ་རྒྱུ་རེད་ / བབས་སོང་།	It will rain / rained outside.	future tense / past tense
ངའི་གཞུག་ནས་འབྲོག་པ་ཚ་ཅིག་ཡོང་ཐལ།	Some herders followed after me.	past tense
ང་ལམ་**གི་འགྲམ་ནས**་འགྲོ། ཁྱོད་ལམ་**གི་དཀྱིལ་ནས**་སོང་།	I will walk on the side of the road, and you walk in the center of the road!	in imminent prospect
དགོན་པ་ནས་གྲྭ་བ་མང་ང་རིག་རྒྱུ་རེད།	(One) would see many monks in a monastery	in future tense

ན vs. ནས: locative in various tense			
ན as locative postposition	Notes	ནས locative postposition	Notes
ཁྱིམ་ན་ཁ་རྩང་མི་གཅིག་ར་མེད། Nobody was at home yesterday.	ན with E-v expresses *someone is somewhere.*	ཁ་རྩང་**ཁྱིམ་ནས**་མི་གཅིག་ར་མ་བསྡད། Nobody stayed at home yesterday.	past tense
གཞུག་ནས་ང་**འདི་ན**་ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད། I will not be here in future.		གཞུག་ནས་ང་**འདི་ནས**་འདུག་རྒྱུ་མིན། I will not stay here in future.	future tense
ང་**རེད་ཚང་ན**་འགྲུལ་པ་བཞི་ཡོད་གི There are four guests in our home.		**རེད་ཚང་ནས**་འགྲུལ་པ་བཞི་བོ་མི་འདུག The four guests wouldn't stay at my home.	It tells what might happen.

ཐ་སྙད་དང་ཚིག་གྲོགས། སློབ་ཚན་གསུམ་པ།

རེབ་གོང་གི་ལོ་སར།

ལོ་སར	New Year	ལོ་སར་བོད་ནས་དུས་ཆེན་གཟིག་ཡིན།
བཟའ་མི	family member	ངེད་ཚང་ང་བཟའ་མི་མང་ང་ཡོད།
མཉམ་འཛོམས	gathering	དེ་རིང་སློབ་གྲོགས་ཟོས་མཉམ་འཛོམས་རྒྱག
དུས་ཆེན	festival	བོད་ན་ལོ་གཅིག་ག་དུས་ཆེན་དུ་ཡོད།
སྐྱེས	to be born	ངའི་ཞི་ལི་ན་ཞིང་སྐྱེས།
རྒན་གཞོན	junior and senior; young and old	རྒན་གཞོན་ཚང་མ་གིས་སྒྲིག་ལམ་བརྩི།
མཉམ་དགའ	to be happy together	ང་ཚོ་མཉམ་དགའ་མཉམ་བསྡོད་ཡིན།
ལོ་རྙིང	old year	ལོ་རྙིང་ང་དོན་དག་མང་ང་གྲུབ་སོང་།
ཕར་སྐྱེལ	to see off; to send-off	ཁོ་མོས་དངོས་པོ་ཕར་སྐྱེལ་གི་ཡོད།
བསུ	to welcome	བག་མ་དེ་རིང་བསུ་གི་ཡོད།
ཧ་མ་དཀྲི	to tie up loose ends	དེ་རིང་གི་ཧ་མ་དེ་རིང་དཀྲི་དགོས།
ཚུར་བསུ	to welcome	ལོ་སར་ཚུར་བསུ། ལོ་རྙིང་ཕར་སྐྱེལ།
སྤྱི་ཟླ	month (Gregorian calendar)	ང་སྤྱི་ཟླ་བདུན་པའི་ནང་སྐྱེས།
ཡུལ་གྲུ	region	ཡུལ་གྲུ་འདི་ནས་ཕག་ཤ་མི་ཟ།
ལོ་ཐོ	calendar	བོད་གི་ལོ་ཐོ་ལྟར་ན་ད་ཟླ་བ་གསུམ་པ་རེད།
བརྩི	to count	ངས་ལུག་གི་གྲངས་ཀ་བརྩི།
ནོ་གིས	because	ནམ་ཟླ་འཁྱུགས་ནོ་གིས་གོན་རྒྱུ་སྲབ་གི
ཚར	to be completed: to be finished	ངས་ལས་ཀ་ལས་ཚར།
ཁ་དྲོ	Good luck!	ཁྱོད་ཟོ་ལམ་ནས་ཁ་དྲོ།
གླེང	to talk about; to mention	དོན་དག་ངན་པ་དེ་མ་གླེང་།
ཉན	to listen; to become; to be allowed	ཁྱུར་གིས་ངའི་ཁ་ཉན་གི
ཨ་ཏུ་གིས	the most (superlative)	ཟ་མ་ཨ་ཏུ་གིས་ཞིམ་པོ་ཤ་རེད།
གྲ་སྒྲིག་ཡས	to prepare	ངས་སློབ་ཁྲིད་ར་གྲ་སྒྲིག་ཡས་གི་ཡོད།

གཞི་བདག	mountain deity	ཁྱོད་གཞི་བདག་ག་དྲན་པ་ཨེ་ཡོད།
བསང་ཕུལ	to offer *bsang* (incense)	ད་ནངས་ང་བསང་ཕུལ་གི་འགྲོ།
གཡང	good fortune	དེ་བ་ཚང་ང་གཡང་འཁོར་གི་ཡོད།
སྔོན་ན	before (locative)	ངའི་སྔོན་ན་སྨི་མང་ང་བཞར་ཡོད།
ལེགས་སྐྱེས	present; gift	ལེགས་སྐྱེས་མང་ན་ང་སེམས་དགའ།
ཞ་ཉེ	relative	ངས་ཞ་ཉེ་མང་ང་མགྲོན་ན་བོས་ཡོད།
གོ་རེ	bread	"གོ་རེ"ཟེར་ན་ལྷ་ས་གི་སྨིས་ཧ་མི་གོ
མཚོན་ན	for; in connection with	ཁོར་མཚོན་ན། རྩིས་རིག་དཀའ་མོ་རེད།
འགྲོ་སྒོ	expense	ཡོང་སྒོ་ར་འགྲོ་སྒོ་མགོ་མི་ཐུག
ཕྱི་ནང	inside and outside	ལས་ཁུངས་དེ་ཕྱི་ནང་གཙང་མ་རེད།
ཚགས་པར	newspaper	པོ་ལེན་ནས་ཚགས་པར་གོང་དཀའ་མོ་རེད།
སྲུ་མོ	sister-in-law	ངའི་སྲུ་མོ་ར་སྲིང་མོ་གཉིས་ཀ་མི་མཐུན།
ཚ་བོ	nephew; cousin	ངའི་ཚ་བོ་ད་ལོ་བཅུ་གསུམ་ཡིན།
ཚ་མོ	niece; cousin	ངའི་སྤུན་ཡ་གི་ཞི་མོ་ངའི་ཚ་མོ་ཡིན།
དུ་བ་འཐེན	to smoke	དུ་བ་འཐེན་མཁན་ཧེ་ཅུང་རེད།
བླང་ལི་རྩེ	to play basketball	ཁ་རྩང་དེ་རིང་ང་བླང་ལི་རྩེ་ཁོམ་མེད།
གླུ་ལེན	to sing	གླུ་ལེན། བྲོ་རྩེ། སྐྱིད་པོ་བྱེད།
གོན་རྒྱུ	something to put on; clothes	དེང་སང་གོན་རྒྱུ་གང་དགོས་རེད།
གོང་དཀའ	expensive	ཆོ་ལེན་དེ་གང་དཀའ།
བ་གིས	ever	ཁྱོད་བ་གིས་སློབ་གྲྭར་ཨེ་འགྲོ།
ཁམས་གསེང	camping	དགོན་མཆོག་ཁམས་གསེང་ང་འགྲོ་གི་ཡོད།
རེབ་གྱངས་ང	every time	འདི་ནས་ངས་རེབ་གྱངས་ང་མོག་མོག་ཟ།
གཅེས་ཕྲུག	beloved child	གཅེས་ཕྲུག་མང་ན་འཚོ་བ་ཧེ་དཀའ་རེད།
དྲན	to miss; to remember	ངས་ད་ཕ་ཡུལ་དྲན་གི་ཡོད།
ཞོང་གིས	by nature; normally; ever	ཁོ་ཞོང་གིས་ཞི་ལི་རེད། ཞི་མོར་འདྲ་ན་ར།
སྒོ་ཁ	outdoor	སྒོ་ཁ་ན་ཁྱི་མང་ང་གིས་ངར་ལྟ་གི་ཡོད།
ཡིད་ཚིམ	to be satisfied	ཁྱོད་ཡིད་ཚིམ་ན་ང་དགའ་གི

རང་མགོ་རང་རྒྱལ	wayward; to get one's way	ཞི་ལི་མགོ་སྐྱོང་དེ་རང་མགོ་རང་རྒྱལ་རེད།
ལས་དབང	fate; destiny	རྒྱད་མོ་སྒྲུ་རུ་མ་དེ་ལས་དབང་རྩོག་གི
སྐྱུན	to feel bored; to feel lonely	ང་ཁྲོའི་གཉོག་གཏམ་མ་སྐྱུན་གི
འཁྱགས་ཧྲོ	cold	ངས་ཆུ་འཁྱགས་ཧྲོ་གཏན་ནས་མི་འཐུང་།
རྗེས་ལུས	to be late	ཁོ་ནམ་ཡིན་ན་ར་སློབ་ཁྲིད་གི་རྗེས་ལུས།
བཟོ་གྲྭ	factory	བཟོ་གྲྭ་འདིར་བཟོ་བ་སྟོང་གཉིས་ཡོད།
ན་ར	even though	ཁོ་ཡིས་ན་ན་ར་ལས་ཀ་ལས་གི་ཡོད།
སྣང་བ་མཐོ	haughty; presumptuous	མྱི་ཆུང་ཆུང་། སྣང་བ་མཐོ།
ཆེ་གཟིག	much	ངས་རྒྱ་སྐད་ཆེ་གཟིག་མི་ཤེས།
བཅའ	to make	དོ་དགོང་ངས་ཟ་མ་བཅའ།
ནད་པ	patient	ནད་པ་སྨན་པར་མཇེད་སོང་།
སྨན་ཁང	hospital	སྨན་ཁང་ནང་ན་ནད་པ་ཏག་ཏག་རེད།
སྨན་པ	medical doctor	སྨན་པ་མང་ཤོས་ཞི་ལི་རེད།
ཏ་ནི	all	མྱི་ཏ་ནི་ལམ་ན་ཡོད།
གཉོར	to take care of	རྒན་མོས་བྱིས་པ་གཉོར་གི་ཡོད།
སྤྲོ་ལངས	to get angry	མྱི་ཚོ་ཐུང་དེ་སྤྲོ་ལངས།
ད་ད་ད	instant; immediately	ཁོའི་ཁོང་ཁྲིད་ད་ད་ད་དེངས་འགྲོ།
བཅའ་དག	neat; tidy	ང་ཁང་བ་བཅའ་དག་འདི་དགོས།
མགོར་ཞ	to become one's responsibility	འགན་ལྷི་མོ་འདི་ངའི་མགོར་ཞ།

གནས་ཚུལ་ཐོར་བུ

རེ་རེ	every; each	མི་རེ་རེར་དཔེ་ཆ་གཅིག་རེ་ཡོད།
དར་ལྕོག	prayer flag	སྒང་ཅོག་ཅོག་དེའི་སྟེང་ན་དར་ལྕོག་གཉིས་ཡོད།
བརྩེངས	to erect	དར་ལྕོག་དེ་གཉིས་ཀ་ཁྱུར་གེས་ན་ཞིང་བརྩེངས།
ལ་ལ	some	ཁྱུར་གེ་ས་ཆ་ལ་ལ་གཟིག་ག་མི་དགའ།
མདའ་འཕེན	to shoot an arrow; archery	ངས་མདའ་འཕེན། ཁྲོས་འཕེན་སྟོན།
གཅིག་གིས་མི་ཚད	more than one	ང་སྤུན་ཡ་གཅིག་གིས་མི་ཚད་ཡོད།

ཆ་ཅིག	several	ང་དགའ་རོགས་ཆ་ཅིག་ཡོད་ན་ཅི་མ་རུང་།
ཆ་རེ	several	ཁོ་མོར་གཉེན་ཉེ་ཆ་རེ་ཡོད།
སྨོན་ལམ	prayer; wish	རྒན་མོ་དེས་འཆི་ཁར་སྨོན་ལམ་རྒྱག
གསར་བུ	young man	གསར་བུ་དེ་ཕོ་ཚོད་ཆེ།
གསར་མོ	young woman	གསར་མོ་དེ་སྒོར་མོར་བསེར།
དད་པ་ཅན	pious; devout	མྱི་དད་པ་ཅན་སེམས་སྐྱིད་ཟེར།
སྔགས་པ	lay tantric specialist	སྔགས་པ་རེབ་གོང་ན་གང་མང་རེད།
ཆོས་སྒྲུབ	to practice the dharma	ངས་ཚེ་འདི་ན་ཆོས་སྒྲུབ་གི་མེད།
ཁངས	snow	དེ་རིང་སྔོན་ཁངས་ཆེ་གཟིག་འབབ་གི་ཡོད།
འགྲུལ	to move	སའི་གོ་ལ་འགྲུལ་གི་ཡོད། རེད་དྲ་ངས་མི་ཚོར།
རུལ་བ	rotten; decayed	ཟས་རུལ་བ་ཟོས་ན་ཁོག་མི་བདེ།
ཁེར་ཆད	stray; alone	ལུ་གུ་ཁེར་ཆད་དེ་སྤྱང་ཀིས་ཟ་ཉེན་ཆེ།
ཆ་མེད	strange; unfamiliar	མྱི་ཆ་མེད་དེ་མྱི་ཆེན་གཟིག་རེད་ཟེར།
སྡུག་མྱོང	to suffer	ད་ངས་འདིར་ལོབས་སོང་། སྡུག་མྱོང་གི་མེད།
ད་བར	nowadays	ད་བར་རྒྱ་མི་མང་པོ་ནོགས་པོ་རེད།
ཚ་སྨུགས་ཆེ	sultry	ཀྲུང་གོའི་ལྷོ་ཕྱོགས་ཚ་སྨུགས་ཆེ།
བཞུན་མོ	delicate	ཞི་མོ་གན་བཞུན་མོ་གཟིག་རེད་ནང་།
འདྲ་འདྲ	similar; same	མཆེར་མ་གཉིས་ཀ་འདྲ་འདྲ་རེད།
ཤེད	strength; power	ང་ཤེད་མི་ཆེ། རེད་དྲ་ངའི་སྤུན་ཡ་ཤེད་ཆེ།
དེ་མོ	such; so	དེ་མོ་མ་བཤད། དེ་མིན་ཁོས་འཚིག་པ་ཟ་འགྱོ།
བསྡོམས་པས	all together; in total	བསྡོམས་པས་ལུག་གསུམ་འཚོང་གི་མེད།
ཐོང་བ	sheep (two year old male)	ཐོང་བ་ར་ཤབ་གཟན་ཚང་མ་ཕོ་ལུག་རེད།
ཤབ་གཟན	male sheep	ཤབ་གཟན་གི་ཤ་ཞིམ་པོ་རེད།
ཁ་གང	adult (animal)	ཤབ་གཟན་ཁ་གང་རིན་མཐོ།
གྲུབས་གིས	together	ངས་ཤབ་གཟན་ར་མ་མོ་གྲུབས་གིས་འདེད།
མ་མོ	ewe	མ་མོ་ར་མཆེར་མོ་མོ་ལུག་ཡིན།
འབྲོག་པ	herders	འབྲོག་པ་ཟོས་སྡོ་ཧེ་ཟ་རེད།

འདེད	to drive	ངས་ཕྱུགས་ཟོག་རི་མགོར་འདེད།
གཡོར	to lend	དེང་སང་སྐོར་མོ་གཡོར་སླ། དོམ་བསྡུ་དཀའ།
དག་དག	exact; plenty	ཁྱེར་གེར་སྐོར་མོ་དག་དག་རེད།
པར་རྒྱག	to copy	དཔེ་ཆ་འདི་ངས་པར་རྒྱག
ཤེལ་དམ	bottle	ཤེལ་དམ་དེ་ཆུང་ན་ར་ནང་ང་ཆུ་རྒྱ་མ་གང་ཤོང་།

ཨ་མདོ་ནས། འབྲས་ལྗོངས་ནས། བོད་གི་ས་ཆ་སྤྱི་ནས་བལྟས་ན།

ལྟར་ར	according to	དུས་ཚོད་ལྟར་ར་སློབ་ཁྲིད་ར་འགྲོ།
བརྩི	to count	ཞ་ཡས་དེས་ད་བོ་བརྩི་མི་ཤེས།
དེང་སང	nowadays	དེང་སང་ཆང་འཐུང་མཁན་ཉུང་།
གྲོང་བརྡལ	town	གྲོང་བརྡལ་ན་ཁང་བ་མཐོན་པོ་མང་།
སྐབས་བ	during	འཐབ་འཁྲུག་གི་སྐབས་བ་སྲོག་ཉེན་ཆེ།
འཐབ་འཁྲུག	battle	འཐབ་འཁྲུག་གི་ཁྲོད་ནས་མི་མང་ང་ཤི་སོང་།
རྒྱལ་བོ	king	རྒྱལ་བོ་ར་བཙུན་མོ་གཉིས་འགྲིག་གི་མེད།
སྔ	early	ད་ནངས་སློབ་མ་ཚོ་ཧོང་གིས་སྔ།
ནས	barley	ནས་བོད་གི་ཟ་མ་གཙོ་བོ་གཟིག་རེད།
སྲན་མ	bean	སྲན་མ་བོད་ན་ཧྲ་ཆས་འ་བཀོལ་གི་ཡོད།
གྲོད་པུ	animal's stomach	མིའི་ཕོ་བ་ལ་གྲོད་པུ་མི་ཟེར།
བཙོས་མ	cooked	སྒོ་ང་བཙོས་མ་ང་མི་དགའ།
ཁྲུ་བ	soup	ཁོ་མོ་ཁྲུ་བར་ལྟོས་ན་ཐུག་པ་རྩིག་པོར་དགའ།
ནང་ཁྲོལ	guts	འཛར་མན་ནས་ནང་ཁྲོལ་མང་ང་ཨེ་ཟ།
ཆོས་ལུགས	religion	ཆོས་ལུགས་ར་ཆབ་སྲིད་གཉིས་ཀ་ཁ་ཁ་རེད།
ཆོ་ག	rite; ritual	ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ཆོ་ག་སྣ་ཁ་མང་།
ན་ཅོག	ear	སྤྲང་བོ་དེའི་ན་ཅོག་གྲང་ནས་ཤིང་ཡོད།
ཆང་ཕོར	alcohol cup	འགྲུལ་བས་ཆང་ཕོར་གསུམ་འཐུངས།
ལོངས་སྤྱོད	consumption	ལོངས་སྤྱོད་ར་ཐོན་ཚད་དོ་མཉམ་ན་བཟང་།
གོ་སྐབས	opportunity	གོ་སྐབས་མང་། རེད་དྲ་གཅིག་ར་མི་ཟིན།

ཐན་ལྟས	bad omen	ཕོ་རོག་གྲགས་ན་ཐན་ལྟས་ཡིན།
གཙང་མ་ལས	to clean	ཁང་བ་གཙང་མ་ལས་ན་ང་མི་ཧྲ།
ཁ་མཆུ	argument; quarrel	གྲོད་ཡ་གཉིས་གིས་ན་ཞིང་ཁ་མཆུ་བསླངས།
ཐག་གཅོད་ལས	to make a decision	ན་ཞིང་གི་ཁ་མཆུ་དེ་ཐག་གཅོད་ལས།
བུ་ལོན	debt	ཚོང་ཏ་ལོག་ནས་བུ་ལོན་ཟུག
གདོན	evil	སྨྱོན་པ་དེ་གདོན་གིས་བཟུང་ཡོད་ཁ་རེད།
བར་ཆད	hindrance; obstacle	དོན་དག་བཟང་པོར་བར་ཆད་མང་།
འཁྲུད	to wash	དེ་རིང་ངས་གོན་པ་འཁྲུད་དགོས།
རྒྱན་ཆ	jewelry	ཞི་མོ་མང་ང་གིས་རྒྱན་ཆ་འདོགས།
མཆོད་ཁང	shrine	མཆོད་ཁང་ནང་ན་སྐུ་སྣ་མ་སྣ་ཚོགས་ཡོད།
གང་མང	a lot of; much	འདི་ན་ལྟད་མོ་གང་མང་ཡོད།
འཆམ	a religious dance	ཆོས་པ་བཅུ་བ་གི་ཉིན་ན་འཆམ་སྟེག་རྒྱུ་རེད།
ཤོག་སྦག	fireworks	ཤོག་སྦག་ཞ་ཡས་ཟོར་མཚོན་ན་ཉེན་ཁ་ཆེ།
རྒྱུན་མི་ཆད	do not stop; incessant	ཡུལ་སྐོར་བ་ལྷ་ས་ན་རྒྱུན་མི་ཆད།
འགྲིམ་འགྲུལ	transportation	འདི་ནས་ལྷ་སར་འགྲིམ་འགྲུལ་བདེ།
ང་རྒྱལ་ཆེ	arrogant	ང་རྒྱལ་ཆེ་ན། ཕམ་ཁ་འབྱུང་།
གྲབ་རྒྱགས	haughty; arrogant	མི་གྲབ་རྒྱགས་དེའི་ཁོག་ན་ཅང་མེད།
རྒུན་འབྲུམ	grape	རྒུན་འབྲུམ་ཚང་མ་མངར་མོ་མིན།
སྔོ་རྗོག	unripe; green	ཀུ་ཤུ་སྔོ་རྗོག་གིས་སོར་གཟན།
ཁམས་དྭངས	to be physically good	དེ་རིང་ཨ་ཕ་ཁམས་དྭངས་མེད།
གནམ་ངོ་ཐང	to become sunny	ད་གནམ་ངོ་ཐང་ལས་ཉི་མ་ཤར་ཐལ།
ཁ་བདེ	eloquent	མྱི་ཁ་བདེ་དེ་གྲུང་གོའི་གཙོ་འཛིན་རེད།

ཁྲིམ་བདག་མ་ཆོས་མཚོ་དང་ཁོ་མོའི་གྲོགས་མོ་གསར་བ་མགོན་པོ་སྐྱིད།

སོས་དལ	to be at leisure; to be carefree	དགུན་ཁ་བོད་ནས་ཞིང་བ་ཟོ་སོས་དལ།
སྔོན་ཆད	before (temporal)	སྔོན་ཆད་ཁོ་འབྲོག་པ་གཟིག་རེད།
རེམ་མ	quick	རེམ་མ་འགྲོ། ཆར་བ་འབབ་རྒྱུ་རེད།

འབུད	to turn to; to get on	ཙོག་ཙེའི་སྟེང་ང་མ་འབུད། ཉེན་ཁ་ཆེ།
གནས་ཚུལ	situation; information	ཁྲོའི་ཕྱོགས་ནས་གནས་ཚུལ་གཅིག་ར་མི་གོ
སྙིང་རྗེ་བོ	cute	ཞ་ཡས་ཆུང་ཆུང་དེ་སྙིང་རྗེ་བོ་རེད།
འདོད་པ	desire; want	ང་བདེ་ཐང་ཡིན་ན། འདོད་པ་གཞན་པ་མེད།
རྩལ་སྦྱོང	sport	རྩལ་སྦྱོང་བོད་ནས་མི་དར།
ཤིལ་ཏོག	fruit	ཤིལ་ཏོག་གིས་ལུས་ཕུང་ང་ཕན།
ཨ་ཛ་བོ	the good one	འདི་གཉིས་ཀའི་ནང་ནས་འདི་ཨ་ཛ་བོ་རེད།
མཛེས་མ	beautiful woman	བུ་མོ་མཛེས་མར་མི་དགའ་མཁན་སུ་ཡོད།
རྙིང	old	སྤྱི་ཚོགས་གསར་རྙིང་གི་ཁྱད་པར་ཆེ།
མདོ་མེད	empty-headed; without principle	ཞི་ལི་མདོ་མེད་དེས་སྒོར་མོ་བསྙིམས་ཐལ།
གནང	to give	ཨ་ལག་གིས་མཇལ་བར་ཅང་ར་གནང་གི་མེད།

སློབ་ཚན་བཞི་པ།

བརྡ་སྤྲོད།

- Possessive Pronouns
- ཅང་ར in Negative Statements
- Possessive Forms of Nouns
- Possessive Adjectives
- Forms of Plural Pronouns
- གཅིག་ར in Negative Statements
- སུ་ར in Negative Statements

Two shrines, Sger rtse (Gaize 改则) County, Mnga' ris (Ali 阿里) Administrative Region, TAR (2003, Toni Huber).

ཟུར་ལྷའི་སློབ་ཚན། ཨ་མདོའི་སྡེ་བ་གཞིག་གི་ལུགས་སྲོལ།

དེ་རིང་ངེད་ཚའི་**ཨ་མདོ་གི་**བོད་སྡེ་གཞིག་ག་ལྷ་གི་འགྱོ། གླིང་རྒྱལ་སྡེ་བ་མཚོ་སྔོན་ཞིང་ཆེན་རྨ་ལྷོ་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ་ན་ཡོད། དེ་ཟེ་ཡིང་གི་ལྷོ་ཕྱོགས་གི་རས་ལམ་ཐག་སྤྱི་ལེ་བརྒྱ་ར་དགུ་བཅུ་ཡིན། སྡེ་བ་དེ་ན་ཁྱིམ་ཚང་སུམ་བརྒྱ་ར་ཉི་ཤུ་ར་སྡེ་མི་བསྡོམས་པས་ཉིས་སྟོང་ཉིས་བརྒྱ་ར་བཞི་བཅུ་ཡོད། སྡེ་མི་ཚང་མ་གིས་ཨམ་སྐད་བཤད་གི་ཡོད། ཁང་ལེབ་གི་ནང་ན་འདུག་གི་ཡོད། **ཁོ་ཟེའི་**མེས་པོ་མཚོ་སྔོན་**ཞིང་ཆེན་གི་**ཤར་ལྷོ་མཚམས། **ངེད་སང་གི་**མགོ་ལོག་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ་ནས་ཆད་ཟེར།

སྡེ་མྱི་མང་ཆེ་ཤོས་ཞིང་བ་རེད། ལོ་ཏོག་གཙོ་བོ་གྲོ་རེད། ཞོག་ཁོག ཤྲན་མ། **སྔུམ་རིགས་གི་**ལོ་ཏོག་ར་འདེབས་གི་ཡོད། དེས་མི་ཚད། ཁྱིམ་ཚང་བརྒྱ་ཐམ་པ་འདྲ་མ་གཞིག་གིས་འབྲོག་ན་ཕྱུགས་ཟོག་འཚོ་གི་ཡོད། དེའི་རྐྱེན་གིས། སྡེ་བ་འདི་**རོང་མ་འབྲོག་**རེད་ཟེར་ན་ཆོག་གི འབྲོག་པ་རིགས་གེས་**ཞིང་བ་རིགས་གེའི་**ཕྱུགས་ཟོག་ར་འཚོ། ཞིང་བ་རིགས་གེས་**འབྲོག་པ་རིགས་གེའི་**ཞིང་ར་འདེབས། སྡེ་བ་དེས་མཉམ་ལས་ཡས་གི་ཡོད། སྡེ་བ་ནང་གསེས་གིས་སྡེ་ཚུང་བདུན་ན་བགོས་ཡོད། **སྟོད་ཕྱོགས་གི་སྡེ་བ་བཞི་གི་**མྱིང་ང་ཡར་སྟོད་ར། **སྨད་ཕྱོགས་གི་སྡེ་བ་གསུམ་གི་**མྱིང་ང་མར་སྟོད་ཟེར་གི་ཡོད། སྡེ་བ་བདུན་པོ་**རང་རང་གི་**ས་ན་ཆགས་ཡོད། འདི་ཤེད་སྡེ་བ་སྲུང་ཐུབ། ཞིང་ལས་བདེ་མོ་ཤེད་ལས་ཐུབ་ཟེར།

བཙེངས་འགྲོལ་གི་གཞུག་ནས། སྡེ་བ་དེ་ན་འགྱུར་ལྡོག་མང་ང་འབྱུང་གི་ཡོད། དཔེར་བཞག་ན། སློབ་མ་ར། ལས་བྱེད་པ། ཚོང་བ་མང་ང་སྡེ་བ་འདི་ནས་ཐོན། མྱི་འདི་རིགས་གེ་རྒྱུན་དུ་སྡེ་བའི་ནང་ན་འདུག་གི་མེད། ངེད་མ་ཚོ་བ་གཞིག་ཡིན་ནོ་གིས། གླིང་རྒྱལ་གིས་ད་བོ་ར་**ངེད་མ་གི་**འགྱོ་ལུགས་མང་ང་རྒྱུན་འཛིན་ཡས་གི་ཡོད།

4.1 --Possessive forms of noun

Noun with suffix	Modified words		English	Note
དཀོན་མཆོག་	གི	**དཔེ་ཆ་**འདི་ན་མེད།	Dkon mchog's book is not here.	The genitive case marker *གི* is used to modify nouns.
དེ་བ་ཚང་		**ཕྱུགས་ཟོག་**སྒོ་ཁ་ན་ཡོད།	That family's livestock is outside the house.	
རྩེ་ཁོག་		**ས་ཆ་**ཡག་གི	The land of Rtse khog is beautiful.	
ཆོས་སྒྲོན་		**ཨ་མ་**དེ་རིང་ཡུལ་ན་མེད།	Chos sgron's mother is not at home today.	
ཆོས་དར་		**སློབ་གྲྭ་**ཧ་གི	Chos dar's school is good.	
ན་ཉིང་		**ནམ་ གླ**་དོ་ཚིགས་ར་ཨ་ན་མ་ན་རེད།	The weather last year was exactly the same as this year.	

Noun with suffix	Modified words		English	Note
ཀླུ་བྲང་	གི	དཔེ་ཆ་འདི་ན་མེད།	Dkon mchog's book is not here.	
ཕེ་ཅིན་		ཕྱུགས་ཟོག་སྒོ་ཁ་ན་ཡོད།	That family's animals are outside the house.	
བར་སྣང་		ས་ཆ་ཡག་གི	The land of Rtse khog is beautiful.	

Noun without suffix	Modified words		English	Note
ཨ་མ	འི་ or ་གི་	སྐྲ་བྲི་གི་ཡོད།	(My) mother loses hair.	Either འི or གི is put after a noun without a suffix.
སྒྲོལ་མ		སྐད་ཧོང་གིས་སྙན་གི	Sgrol ma's voice is melodious.	
ང		ཞི་ལི་གང་ན་ཡོད་གི	Where is my son?	
ཕ་ལི		ཨྥེགས་རིང་ཞེ་ཐག་གིས་མཐོ་གི	The Eifel Tower (in Paris) is really tall.	
ཁྱུར་གེ		ཆན་མོ་མྱི་བཙོག་གཟིག་རེད།	His wife is a bad person.	
མྱི་ཚང་མ		འཚོ་བ་ཧེ་དགའ་རེད།	Everybody's life gets better.	

Exercise 1 Write genitive case markers in the blanks.

དཔེར་བརྗོད། བོད་མང་ང་གིས་རང་ གི རུས་མྱིང་བཀོལ་གི་མེད།

1. བོད་______ས་ཆ་མང་ང་ནས་རང་རང་______རུས་མྱིང་མི་བཀོལ།
2. ང______སྤྱུན་ཡ་______ཆན་མོ་ཀྱུ་མོ་གཟིག་ཡིན།
3. བོད་______དགོན་པ་______གྲྭ་བ་གཉེན་མི་སྒྲིག
4. ལྷ་མོ་ཚེ་རིང་______ཨ་ཕ་ལྷ་སར་འགྲོ་ཤག་ཤག་རེད།
5. རི་ཅོག་ལེ་བ་དེ______རྩེ་ན་ཟོག་ལུག་མང་ང་ཡོད།
6. གླིང་རྒྱལ་སྡེ་བ་______གཞི་བདག་______ལྷ་ཁང་སོ་མ་རེད།
7. དཀའ་ལྡན་ཕོ་བྲང་______ཆགས་ས་ལྷ་ས་ན་མེད།
8. སྒྲོལ་མ་______དེང་མ______འདུག་ས་འདི་ནས་ཐག་རིང་།
9. དཀོན་མཆོག་སྐྱིད་______འབྲོག་ས་______འཚོ་བ་སྡུག་མོ་རེད།
10. བོད་ནས་ཆུང་མ་གིས་སྐྱེས་པ་______རུས་མྱིང་བཀོལ་གི་མེད།
11. དོ་དགོང་______ལྷད་མོ་བོད་______སྒོར་རེད།
12. སྡེ་བ་འདི______རྒྱ་བའི་བླ་མ་སྡེ་བ་འདི་ནས་མ་རེད།

ཧེ is a comparative adverb, e.g., འཇར་མན་གི་དཔལ་འབྱོར་ཧེ་བཟང་རེད། The German economy gets better. ཞ་ཡས་དེ་ཧེ་ལས་རེད། That child works more.

1. **ས**, as a particle, combines with a verb in PRT to form a noun, e.g., འགྲོ་ས (destination); འདུག་ས། (address); ཆགས་ས (location). To modify such nouns, genitive case markers are dispensable. ངའི་འགྲོ་ས། = ང་འགྲོ་ས། ཁྱེར་གེ་འདུག་ས། = ཁོའི་འདུག་ས། ལྷ་ས་ཆགས་ས། = ལྷ་སའི་ཆགས་ས།
2. A genitive case marker and a noun together form postpositions that correspond to such English prepositions as *in*, *on*, *at*, etc., e.g., ད་དགོང་གི་ལྷད་མོ་བོད་**གི་སྐོར**་རེད། The performance tonight is about Tibet. / སྒོར་མོ་སུམ་ཅུ**་གི་ཐོག་ག**་ད་སྒོར་མོ་མི་དགོས། No more money is needed on top of thirty *yuan* (someone has).
3. A genitive case marker before a *be* verb can be possessive, e.g., དཔེ་ཆ་འདི་ཚོ་**ང་ཚོ་བོའི**་ཡིན། These books are ours. / འདི་**དཔལ་ལྡན་གི**་རེད། It is Dpal ldan's. / དེ་**དཀོན་མཆོག་གི**་རེད། That is Dkon mchog's. / གན་**སྒྲོལ་མ་གི**་རེད། That one is Sgrol ma's.

4.2 --Possessive adjectives and possessive pronouns

Singular			
Pronoun	Possessive adjective	Possessive pronoun	Example
ང	ངའི	ངའི	ང་ངའི་ཕ་མ་ར་འདང་ཆེ།
ཁྱོད	ཁྱོའི	ཁྱོའི	ཁྱོའི་ཕ་ཡུལ་གང་ན་ཡོད།
ཁོ / ཁྱེར་གེ	ཁོའི / ཁྱེར་གེའི	ཁོའི / ཁྱེར་གེའི	ཁྱེར་གེའི་གཟུགས་མི་ཆེ།
མྱེར་གེ / མོ / ཁོ་མོ	མྱེར་གེའི / མོའི / ཁོ་མོའི	མྱེར་གེའི / མོའི / ཁོ་མོའི	ཁོ་མོའི་རིག་པ་མི་རྣོ།
Dual			
ངེད་གཉིས	ངེད་གཉིས་གི	ངེད་གཉིས་གི	ངེད་གཉིས་གི་འདུག་ས་གཅིག་རེད།
ཁྱོད་གཉིས	ཁྱོད་གཉིས་གི	ཁྱོད་གཉིས་གི	ཁྱོད་གཉིས་གི་ངོ་ཨ་ན་མ་ན་རེད།
ཁོ་གཉིས / ཁྱེར་གེ་གཉིས་ཀ	ཁོ་གཉིས་གི / ཁྱེར་གེ་གཉིས་ཀའི	ཁོ་གཉིས་གི / ཁྱེར་གེ་གཉིས་ཀའི	ཁོ་གཉིས་གི་འབྲུ་དཔར་འདི་རེད།
མྱེར་གེ་གཉིས་ཀ / མོ་གཉིས / ཁོ་མོ་གཉིས་ཀ	མྱེར་གེ་གཉིས་ཀའི / མོ་གཉིས་ཀའི / ཁོ་མོ་གཉིས་ཀའི	མྱེར་གེ་གཉིས་ཀའི / མོ་གཉིས་ཀའི / ཁོ་མོ་གཉིས་ཀའི	མོ་གཉིས་ཀའི་རང་བཞིན་མི་གཅིག་གི

Plural (more than two)			
ངེད་ཚོ	ངེད་ཚོའི་གི	ངེད་ཚོའི་གི	ངེད་ཚོའི་གི་འགྲོ་ས་ཁ་ཁ་རེད།
ཁྱེད་ཚོ	ཁྱེད་ཚོའི་གི	ཁྱེད་ཚོའི་གི	ཁྱེད་ཚོའི་བསམ་རྩུལ་ཆེ་མོ་གཞིག་རེད།
ཁོ་ཚོ / ཁུར་གེ་ཚོ	ཁོ་ཚོའི་གི / ཁུར་གེ་ཚོའི་གི	ཁོ་ཚོའི་གི / ཁུར་གེ་ཚོའི་གི	ཁོ་ཚོའི་གི་མི་རིགས་བོད་རེད།
མོ་ཚོ / ཁོ་མོ་ཚོ / མུར་གེ་ཚོ	མོ་ཚོའི་གི / ཁོ་མོ་ཚོའི་གི / མུར་གེ་ཚོའི་གི	མོ་ཚོའི་གི / ཁོ་མོ་ཚོའི་གི / མུར་གེ་ཚོའི་གི	མོ་ཚོའི་གི་རྒྱ་སྐད་ཧྲང་གིས་ཧྲ་གི
Note: ❶ཚོ་is more often used than ཚོ, although they both are plurality markers, e.g., ཁོ་ཚོ; ངེད་ཚོ; ཁོ་མོ་ཚོ ❷Subject pronouns are also used as object pronouns.			

Exercise 2 Write genitive case markers in the blanks below.

དཔེར་བརྗོད། ཞ་ཡས་ གི་ བློ་ཐུང་།

1. ཁུར་གེས་ང________ལེགས་སྐྱེས་འདོད་གི་མེད། དེ________རྒྱུ་མཚན་ངས་མི་ཤེས།
2. ཁྱེད་ཁྱེད་རང________ལས་ཀར་ཨེ་དགའ། ཁྱེད________ལས་ཀ་དཀའ་མོ་ཨེ་རེད།
3. ཁུར་གེ________གོན་རྒྱུ་ཚང་མ་འཁྱུད་དགོས་གི གོན་རྒྱུ་རིགས་གེ་བཙའ་དག་མ་རེད།
4. མུར་གེ________མྱིང་པོ་ཚང་མ་གིས་ལྷ་ས་ན་ཚོང་རྒྱག་གི་ཡོད།
5. ཁྱེད་ཚོའི་བོད________རྩམ་པ་ཨེ་དགའ། རྩམ་པ་བོད་ནས་ཟ་མ་གཙོ་བོ་གཞིག་ཡིན་ནི་རེད།
6. ཁོ་གཉིས་ཀ________རྩམ་པ་འབྲོག་ན་ཡོད། རོང་ན་མེད།
7. ཁོ་ཚོའི་ཁམས________ཤ་སྐམ་མ་ད་དགའ་གི་ཨེ་ཡོད། དེང་མ་དགའ་གི་མེད།
8. བོད་ནས་སྤྱི་ཚོགས________སྒྲིག་ལམ་ལྗོད། ཨ་མེ་རི་ཁ་ནས་ཆེ་མོ་གཞིག་རེད།
9. ཨ་མདོ________བོད་ཚང་མ་གྲུང་གོ________སྤྱི་དམངས་ཡིན།
10. དགོན་མཆོག་འདང་རྒྱག་ཆེ་གི ཁོ________ཆུང་མ་ར་ཞི་ལི་ཁོ________མཉམ་པས་འདུག་འདོད་གི་མེད།
11. ས་འདི________ཡུལ་ལྗོངས་ཡག་གི རེད་དྲ་མཁའ་དབྱུགས་བཙོག་གི
12. འབྲོག་དཔའ་ཚོ________འདུག་ས་སྦྲ་ཡིན། རེད་དྲ་དེང་སང་ཁ་ཡས________འདུག་ས་ཁང་བ་ཡིན།

རྩམ་པ: A piece of butter is put in a bowl one-third full of hot water and allowed to melt. Cheese and barley flour are added and then mixed with the hand. Sugar is added according to individual preference. As used here, it means *source of livelihood*. ངའི་རྩམ་པ་འདི་ན་མེད། "The source of my livelihood is not here."

Exercise 3 Write genitive case markers and pronouns in the blanks.

1. ལྷུགས་སླུག་འདི་ང________ཡིན། དེ________ཁ་མདོག་ཡག་གི
2. མྱི་འདི་གཉིས________ནང་ནས། གང________གཟུགས་མཐོ། གང________གཟུགས་དམའ་གི
3. ངའི་སློབ་ཡ་ཁོ________དབྱིན་ཡིག________དགེ་རྒན་ན་དགའ་གི་མེད། དེ________རྒྱུ་མཚན་ཁྱོས་ཨེ་ཤེས།

4. དེ་རིང་ངས་ཡུལ་སྐོར་བ་ཆ་ཅིག་རིག དེ་ཚོ་_______རྒྱལ་ཁབ་གང་གང་རེད།

5. ཕྱུགས་ཟོག་གན་ཚོའི་_______བདག་མོ་ཡོང་གི་ཡོད། སུར་གེ_______རྟ་འདི་ནས་ཐག་ཧོང་གིས་རིང།

6. སྟོང་པོ་གན་_______མེ་ཏོག་ཡག་གི རེད་དྲ་དེ_______དྲི་མ་དེ་མོ་གཟིག་མི་ཞིམ་གི

7. སྨན་འདི་ནད་པ་འདི་_______ཡིན། གན་ནད་པ་གན་_______རེད།

8. སྨན་_______རིན་གོང་ཧེ་མཐོ་རེད། བོད་ _______མང་ཚོགས་གིས་དགའ་གི་ཡོད།

> འདོད་ is polysemous:
> ❶to want: ངས་ཀ་ར་འདོད། I want candy.
> ❷to think: ངས་ཁོ་ལྕགས་བྱམས་ཡིན་འདོད། I think he is Lcags byams.

4.3 --Possessive adjectives

Pronoun	Genitive case marker	Example
Singular		
འདི	འི་ / ་གི་	ས་འདི་གི་ཟ་མ་དེ་མོ་གཟིག་མི་ཞིམ་གི
དེ		མེ་ཏོག་དེའི་མགོ་ན་སྦྲང་མ་གཟིག་འཁོར་གི་ཡོད།
གན་		ཞ་ཡས་གན་གི་ལག་ན་དངོས་པོ་ཨ་ཛ་གཟིག་ཡོད་གི
Dual		
འདི་གཉིས་	གི་	དཔེ་ཆ་འདི་གཉིས་གི་རྩོམ་པ་པོ་གཅིག་རེད།
དེ་གཉིས་		མྱི་དེ་གཉིས་གི་ཕ་ཡུལ་གཅིག་མ་རེད།
གན་གཉིས་		ཞྭ་གན་གཉིས་ཆེ་ཡོད། ང་འདི་དགོས།
Plural (more than two in quantity)		
འདི་ཚོ་ / འདི་ཟོ	ཟོའི་ / ་གི་	དངོས་པོ་འདི་ཚོའ་གི་བདག་པོ་སུ་རེད།
དེ་ཚོ་ / དེ་ཟོ		དངོས་པོ་དེ་ཟོའི་རིན་ངས་སྟེར།
གན་ཚོ་ / གན་ཟོ		ཕྱུགས་ཟོག་གན་ཚོའི་ཤེད་བཟང་གི
འདི་རིགས་གེ	འི་ / ་གི་	སློབ་མ་འདི་རིགས་གེ་གི་དགེ་རྒན་དེ་རིང་མི་ཡོང་།
དེ་རིགས་གེ		དཔེ་ཆ་གསར་བ་དེ་རིགས་གེའི་འགྱོ་སྒོ་ངས་སྟེར།
གན་རིགས་གེ		མྱི་གན་རིགས་གེ་གི་འཚོ་རྟེན་ཟོག་ལུག་རེད།

Notes-2

1. The demonstrative pronoun དེ is used to avoid repeating pronouns, e.g., ང་རྩིས་རིག་གི་སློབ་ཁྲིད་གཟིག་ཡོད། རེད་དྲ་ང་དེར་མི་དགའ། I have a math class but I do not like it. / ངའི་གོན་རྒྱུ་མ་གོན། ཁྱོད་རང་གི་དེ་གང་ན་ཡོད། Don't wear my clothes! Where are yours?
2. English phrases such as *my thing* and *his thing* are expressed as ངའི་དེ and ཁུར་གེའི་དེ For example, ལག་ཁྱེར་ཁུར་གེའི་དེ་གན་རེད། His passport is that one. / ངའི་དེ་འདི་ན་ཡོད། Mine is here.

Exercise 4 Write genitive case markers, pronouns, and ergative case markers.

དཔེར་བརྗོད། ངའི་ཨ་མ་སྨི་བའི་ནང་ན་ཡོད། ང་རྒྱུན་དུ་སྨུར་གེ་ལྷ་གི་འགྲོ།

1. ལྷ་ས་______སྐད་ཧོང་གིས་སྟན་གི་ རེད་དྲ་གོ་དཀའ་གི
2. ཁམས་པ་ཐོ་གཟུགས་ཆེ་ཟེར། ______ངེས་ངེས་ཆེ་གི
3. བླ་མ་དེ་______ནང་འཁོར་གཞིག་སྨི་བ་འདི་ནས་ཡིན། ང་______མི་དགའ་གི
4. ལུགས་སྲུག་འདི་ང་______ཨ་མ་______རེད། ངས་ལས་བྱ་འབྲི་དུས་______བཀོལ་གི་ཡོད།
5. དགེ་རྒན་______ཁ་བརྡ་ཚང་མ་དོན་ཡོད་གི ང་______དང་ལེན་ཡས་ན་འདོད།
6. ཞ་ཡས་______སློན་ལས་ན་གཞེ་གཞེ་གཏོང་དགོས་ནི་རེད། དེ་མིན་ད་ ______འོར་གིས་སློན་ལས་ནི་རེད།
7. གྲྭ་བ་______དགོན་པ་ན་ཡོད། ______ཁྲིམ་ར་ན་མེད།
8. རྒྱལ་ཁབ་འདི་______སྒྲིག་ལམ་ཞེ་ཐག་གིས་ཞིབ་གི ______ལག་བསྟར་ཆེ་གཞིག་ཤེད་ཡས་གི་ཡོད།
9. ངས་སྨུར་གེ་______རྒྱུས་ལོན་གི རེད་དྲ་སྨུར་གེས་ང་______རྒྱུས་ལོན་གི་མེད།
10. སློབ་གྲྭ་འདི་______འགོ་བ་ད་ནངས་འདིར་ཡོང་གི་ཡོད། ཁྱེད་ ______ཐུག་ན་ཨེ་འདོད།

> ❶**Genitive + གི་དོན་ན** means *for the sake of*. ང་སྨུར་གེའི་དོན་ན་མི་ཁོམ་གི། I am busy because of her. ❷*ཁ་རེད* conveys the notion *seem* or *likely*, e.g., སྨུར་གེ་འགྲོ་ཁ་རེད། She might go.

Exercise 5 Complete the dialogue.

དཀོན་མཆོག ཁྱེད་______དགའ་རོགས་གསར་བ་ཆེ་མོ་གཞིག་རེད།

ཆོས་གྲགས ང་མོ་______ཐོག་ག་དུངས་གི རེད་དྲ་སྨུར་གེ་མཚམས་མཚམས་མ་དཀའ་ལས་ར་རེད། སྨུར་གེ་______དོན་ན་ང་མི་ཁོམ་གི ཟླ་བ་འདི་______མཇུག་ག་སྨུར་གེ་______ཕ་མ་གཉིས་ཀ་ལྷ་གི་འགྲོ་དགོས། ཁྱེད་ནྲངས་འཁོར་གཞིག་ཨེ་ཡོད།

དཀོན་མཆོག ཡོད། ངས་______བཀོལ་གི་མེད། ཁོམ་པ་ཡོད་ན་ཁྱེད་ཤོག ཁྱོས་ངའི་______ཁྱེར་ན་ཆོག

ཆོས་གྲགས རེད་དྲ། ང་______ཁ་ལོ་བ་བླ་བ་འདིའི་ནང་ང་མེད། ཁུར་གེ་འབྲོག་ག་______ཕ་མ་གཉིས་ཀ་ལྷ་གི་འགྲོ་ནི་རེད། ཁུར་གེ་མེད་ན། ད་ཆི་གཞིག་ཡས།

དཀོན་མཆོག ངས་ཁྱེད་ནྲངས་འཁོར་སྐོར་རྒྱ་སྟོལ་ཡ།

ཆོས་གྲགས ______དཀའ་མོ་ཡིན་ནི་རེད། ངས་ནྲངས་འཁོར་______སྐོར་ནས་གཅིག་ར་མི་ཤེས།

དཀོན་མཆོག དེར་སྐྱོན་མེད། ཉིན་མ་གཉིས་གསུམ་གཞིག་______ནང་ཤེས་ནི་རེད།

ཆོས་གྲགས ______ཁྱེའི་སྟུག་རེད། ངས་ཁྱེད་སྟུག་ག་སྐུར་ན་མི་འདོད།

དཀོན་མཆོག ཁྱོས་ང་སྟུག་ག་སྐུར་གི་མེད། ཁྱེད་རོགས་ཡས་ཐུབ་ན་ང་དགའ་ནི་ཡིན། སང་ཉིན་ཁྱེད་ཤོག

ཆོས་གྲགས དེས་ན་ཆོག་གི ང་______ཞེ་ལི་ཁྲིད་ཡོང་ན་ཆེ་མོ་གཞིག་རེད།

དཀོན་མཆོག ངས་_______ངོ་ཤེ་ཤེས། ངས་_______སྔོན་ཆད་ཤེ་རིག

ཆོས་གྲགས ཁྱེར་གི་ཁྱོད་_______ཞི་མོ་_______སློབ་གྲོགས་ཡིན། དེས་མི་ཚད། ཁོ་གཉིས་ཀ་རོགས་པ་ར་རེད།

དཀོན་མཆོག ཁྱེས་སློབ་མ་ཟེར་ནས། ནངས་ཀ་_______ར་ཁྲིམ་ན་ཡོད། _______ཞི་ལི་ཁྱིད་ར་ཤོག

ཆོས་གྲགས དེས་ན་ང་ནངས་ཀ་ཡོང་།

དཀོན་མཆོག ཚོག་གི ཞ་ཡས་_______ཁྲིམ་ནས་འདུག་གི་འདུག _______མཉམ་པས་རྩེས་ན་ཚོག་གི དེད་_______རླངས་འཁོར་སྦྱོང་གི་འགྲོ།

ཆོས་གྲགས དེས་ན། ཐུགས་རྗེ་ཆེ། ནངས་ཀ་ཐུག

དཀོན་མཆོག ཁ་དྲོ།

Exercise 6 Complete each statement using pronouns, genitive case markers, and ergative case markers.

དཔེར་བརྗོད། སློབ་གྲོགས་ཟོ། ང་འི་ མིང་ང་ཚེ་རིང་ཟེར། ང་ མཛོད་དགེ་ནས་ཡིན། འདི་ངའི་ ཨ་ཕ་ཡིན། ཁྱེར་གིས་ད་ཐེངས་ང་ ཟི་ལིང་ང་ཁྱིད་ཡོང་། ཁྱེར་གི་སང་ཉིན་ཕྱིར་ཕ་ཡུལ་བ་འགྲོ། ངའི་ཧ་མ་གཉིས་ཀ་འགྲོག་ན་ཡོད། ཁོ་གཉིས་ཀ་ མཚམས་མཚམས་མ་ ང་ ལྟ་གི་ཡོང་གི་ཡོད།

1. ད་ལོ་ཟླ་བ་བདུན་པའི་ཚེས་བ་ཉེར་བཞི་གི་ཉིན། ང་ལོ་བཞི་བཅུ་ཡིན། ང་_______ཞི་ལི་གིས་_______"ཨ་ཕ"་མི་འབོད། ཨ་རོ་རྒད་པོ་ཟེར་གི་ཡོད།
2. ང་_______ཧྲང་མོ་གཉིས་ཀ་བོད་ན་མེད། _______ཨ་མེ་རི་ཁ་ན་ཡོད། དོ་ཚོགས་ངའི་ཕ་མ་གཉིས་ཀ་ _______ལྟ་གི་འགྲོ་ཟེར་གི་ཡོད།
3. སློབ་གྲྭ་ནས་ངའི་ཆེད་ལས་བོད་སྐད་ཞིབ་འཇུག་_______སྐོར་ཡིན། རེད་དྲ་ད་ངས་སྲིད་གཞུང་ང་བྱ་བ་ལས་གི་ཡོད།
4. ང་_______འདུག་རོགས་ར་ངེད་གཉིས་ཀ་ཁང་བ་གཅིག་གི་ནང་ནས་ལོ་གསུམ་འགོར་གི་ཡོད། _______་ང་རྒྱ་ཡིག་སློབ་རོགས་ཡས་གི་ཡོད།
5. ལྟུགས་བྱམས་བལྟས་ན་བོད་གཟིག་རེད། རེད་དྲ་_______བོད་སྐད་བཤད་གི་མེད། _______ཧ་མ་ར་སྨིང་སྲིང་_______བོད་སྐད་རྣམ་དག་གཟིག་བཤད་གི _______བོད་སྐད་བཤད་མི་ཤེས་ནང་བཤད་མི་འདོད་ནང་།
6. ཁྱེར་གིས་འགྲོག་ན་ཟོག་འཚོ་གི་ཡོད། རེད་དྲ་_______སེམས་གྲོང་ཁྱེར་ཆེ་གཟིག་ན་ཡོད། _______དགའ་རོགས་གི་ཐོག་ག་ཧོང་གིས་དྲངས་གི་ཡོད།
7. དཀོན་མཆོག་གི་ཞི་ལི་_______ཕྱུགས་འཚོ་རོགས་ཡས་གི་ཡོད། དེ་ཡིན་ན་ར། _______སློབ་གྲྭ་འགྲོ་འདོད་གི་ཡོད།
8. ཁྱེར་གི་ལྟུང་ལུང་སྡེ་བ་ནས་རེད། ང་སྨད་པ་སྡེ་བ་ནས་ཡིན། _______ཧོང་གིས་ཐག་མི་རིང་།
9. སྨུར་གི་སྨྱི་སྐོར་ལོག་གཟིག་རེད། _______ངའི་ཁ་བརྡ་མི་ཉན་གི
10. དེ་རིང་ངའི་ལག་ག་ལེགས་སྐྱེས་གཉིས་འབྱོར། རེད་དྲ་_______མ་རེད། _______ཧྲང་མོ་གི་རེད།

11. སྨུར་གེ་སྨྱི་དགའ་གཟིག་རེད། ང་_______རྫོང་གིས་དགའ་གི

12. སྨུར་གེ་ད་ཨ་མ་གཟིག་རེད། _______ཞ་ཡས་གཉིས་ཡོད། _______ཞ་ཡས་ལོ་ཆེ་བོ་ལོ་ལྔ་ར་ཆུང་ངེ་ལོ་གཉིས་ཡིན།

13. སྒྲོལ་མ་ར་དགོན་མཆོག་སྐྱབས་ངའི་ཁྱིམ་མཚེས་ཡིན། ______བོད་གི་སྡེ་བ་གཟིག་ན་ཡོད། _______ཞེ་གིས་སྐྱིད་པོ་རེད། _____ཁང་བ་ཙ་ཡ་གཟིག་ཡོད།

14. ཁང་བ་སྐྱུག་བཙོག་འདི་_______མ་རེད། ཁོ་གཉིས་གི་ཁང་བ་ནམ་ཡིན་ར་བཙའ་དག་ཡིན།

15. ཞ་ཡས་འདི་གསུམ་པོ་བོད་པ་རེད། _______བོད་ནས་ཡོང་ནི་རེད། ད་_______དབྱིན་སྐད་བྱང་མ་གཟིག་བཤད་གི་ཡོད།

16. ཡུལ་སྐོར་བ་མང་ང་གཟིག་འདི་ན་ཡོད་གི _____ངོ་མ་དཀའ་གི ཡུལ་སྐོར་བ་གསུམ་གིས་བོད་སྐད་བཤད་མི་ཤེས། ངས་_____ཁ་བརྡ་ཡས་མི་ཐུབ།

17. དེ་བོད་ཡིག་གི་དཔེ་ཆ་རེད། རེད་དྲ______ཁྱོའི་མ་རེད། _______འདི་ན་མེད། སང་ཉིན་ངས་འཁྱེར་ཡོང་།

18. སྤྱུང་ཀི་ཟེར་ན་སེམས་ཅན་གཟིག་རེད། _______ཤ་ཟ་རྐྱོར་དགའ། _______ཚོང་སྡེ་བའི་ནང་ན་མེད།

19. སྒྲོག་ཆགས་གཟིག་ནམ་རིག་རྫོང་གིས་གསལ། _______བལྟས་ན་སྙིང་རྗེ་བོ་ཡིན། _______རྒྱུན་དུ་ཆུའི་ནང་ན་ཡོད། _______ མཆུ་གཏོ་རིང་། _______མདོག་སྔོ་ནག་ཡིན། སྒྲོགས་ཆགས་_______གང་རེད།

20. ངས་སྒྲོག་ཆགས་དེར་ལྟ་འདོད། _______གང་ན་ཡོད། ང་འཚོལ་གི་འགྲོ།

21. ངེད་ཆ་བོས་ཨམ་སྐད་སྦྱོང་གི་ཡོད། སྐད་ཆ_______དཀའ་མོ་མ་རེད།

22. ངེད་ཆ་བོའི་དགེ་རྒན་རྫོང་གིས་བཟང་གི _______ངེད་ཚོའི་འདྲི་ཚིག་མང་ང་འདྲི་གི

23. ང་ར་ངའི་ཧྲིང་མོ་དེ་རིང་ཧྲང་ང་སོང་། ཧ་མ་གཉིས་ཀས་______ཉོ་དགོས། _____ཉོ་དགོས་ཟེར། རེད་དྲ་ཚོང་ཁང་ནང་ནས___་གཅིག་ར་མི་དྲན་གི

24. ཧ་མ་གཉིས་ཀ་ར་ང། ངའི་ཧྲིང་མོ་རྒྱུན་དུ་མཉམ་པས་ཡོད། _______རྫོང་གིས་འཆམས།

25. ཁྱོད་གསར་གྲོད་གཟིག་རེད་འདོད་གི་ཡོད། ཞི་མོ་མང་ང་གཟིག་_______དགའ་གི་ཡོད།

26. ཕོར་འདི་ཁྱོའི་ཨ་མ་_______རེད། ཁྱོད་______མ་རེད། ཕོར་གཉིས་ཀ་ཨ་ན་མ་ན་ཡིན་ན་ར།

27. ཁྱོད་བྱ་བ་མང་ང་ཡོད། _______ཞེ་ཐག་གིས་དཀའ་ལས་ཆེ།

28. ངའི་ཁང་བ་ཆུང་གི _______ཆེ་མོ་གཟིག་རེད། ངས་ཁྱོད་ར་ཁང་བ་བརྗེ་འདོད། ཁྱོས་བལྟས་ན་______ཆེ་མོ་གཟིག་རེད།

Notes-3

1. Plurality markers *ཟོ*, *རིགས་ གི*, and *ཚོའ* are put after a noun to pluralize, e.g., སློབ་ མ་ ཟོ། (all the students); སློབ་མ་**རིགས་གི** (the students); བཟའ་མི་**ཚོའ** (the family members).
2. **རིགས་གི**: This inclusive plurality marker categorizes. ཞིང་པ་**རིགས་གི**་གཏན་སྡོད་ཡིན། འབྲོག་པ་**རིགས་གིས**་གཞི་སྐྱོ། Farmers are sedentary; herders are migratory.
3. **དེ** is used both as the definite article *the* and as the demonstrative pronoun *that*.

Exercise 7 **Complete the dialogue between a foreigner and an Amdo man using pronouns, possessive pronouns, and genitive case markers.**

ཕྱི་གླིང་པ ཁྱོད་______རུས་ཅི་གཞིག་ཡིན།

བོད་པ ངས་རུས་བཀོལ་གི་མེད།

ཕྱི་གླིང་པ དེ་ཡ་མཚར་རེད། བོད་ར་ཞོང་གིས་རུས་མེད་ནི་ཨེ་རེད།

བོད་པ བོད་མྱི་ར་རུས་ཡོད་ནི་རེད། དཔེར་བཞག་ན་ང་ཡོད་ངག་དབང་འཛིགས་མེད། ང་ཡོད་མྱི་______རུས་རེད།

ཕྱི་གླིང་པ དེས་ན་ཁྱོད་______རུས་མིང་ཅི་གཞིག་ཡིན།

བོད་པ ཞ་ལུ། འདི་ང______ཨ་མ______ཕྱོགས་གི་རུས་རེད།

ཕྱི་གླིང་པ བོད་གིས་ཨ་ཕ་______རུས་མི་བཀོལ་ནི་ཨེ་རེད།

བོད་པ མ་རེད། རྒྱུ་མཚན་འདི་མོ་གཞིག་རེད། ______ཨ་ཕ་ངའི་ཨ་མ་ཚང་གི་མག་པ་ཡིན་ནི་རེད། དེའི་རྐྱེན་གིས་ཞ་ཡས་གི་རུས་ཨ་མ་______རུས་ཡིན་དགོས། ངའི་ཨ་མ་མནའ་མ་ཡིན་ན། ངས་ཨ་ཕ་______རུས་བཀོལ་ནི་རེད། རེད་དྲ་དེང་སང་ནངས་ཀ་གཅིག་ར་གཅིག་རེད། མྱི་རིགས་གེས་རུས་བཀོལ་གི་ར་མེད། རུས་ཤེས་གི་ར་མེད།

ཕྱི་གླིང་པ ______ཨ་ཕ་མག་པ་ཡིན་ན། ཁྱུར་གེས་ར་______ཨ་མ་གི་རུས་བཀོལ་དགོས་ནི་ཨེ་རེད།

བོད་པ བཀོལ་དགོས་ནི་མ་རེད། དཔེ་དེ་མོ་གཞིག་མེད། གཉེན་སྒྲིག་ཡས་ནི་ར་མྱིང་བརྗེ་སྒྲོལ་བོད་ན་ཕལ་ཆེར་མེད།

ཕྱི་གླིང་པ དེ་མོ་གཞིག་ཡིན་ན་རྟོག་དྲ་མི་ཆེ། དེང་སང་______རྒྱལ་ཁབ་ན་ར་མྱི་མང་ང་གིས་གཉེན་སྒྲིག་ན་རུས་མྱིང་བརྗེ་གི་ཡོད། རེད་དྲ་ཞི་མོ་མང་ང་གིས ______ཞི་མོ་ཟེར་མཚོན་ན་འདྲ་མཉམ་མ་རེད་འདོད་གི་ཡོད།

བོད་པ རེད། བོད་ནས་མྱི་རིགས་གེ་སོས་དཔལ་ནི་རེད། ད་བར་ཡང་རུས་མང་ང་གཞིག་དར་གི་ཡོད།

ཕྱི་གླིང་པ དེ་རྟོག་དྲ་ཆེ་གི ______གནས་ཚུལ་ང་ཤོད་དྲ།

བོད་པ གྲོང་ཁྱེར་ནང་ན་རང་གི་སྡེ་བ་ར་ཚོ་བ་______མྱིང་རུས་ལ་བཀོལ་གོ་གི ____རིགས་པ་གཞིག་གིས་ཞ་ཡས་ལག་ཁྱེར་ལེན་རྒྱོ་དཀའ་གི་ཟེར།

ཕྱི་གླིང་པ ______རྒྱུ་མཚན་ཅི་གཞིག་རེད།

བོད་པ བཟའ་བ་གཉིས་ཀས་འཛར་མན་ནས་ཞ་ཡས་གཞིག་བཙས་ནི་རེད། ______མྱིང་ང"ཞ་ལུ་དཀོན་མཆོག་ཚེ་རིང"འདོགས་འདོད་ནི་རེད། དེའི་ནང་ནས"ཞ་ལུ"རུས་ཡས། རེད་དྲ། ལག་ཁྱེར་གི་སྟེང་གི་ཨ་ཕ་______རུས"ཚེ་བརྟན"ར་ལག་ཁྱེར་སྟེང་______ཨ་མ་______རུས"ལྷ་མོ་མཚོ"རེད། འཛར་མན་གི་འབྲེལ་ཡོད་མྱི་སྣ་གིས་______མྱི་ཆོག ཞ་ཡས་གི་རུས་ཕ་མ་སུ་གཅིག་གི་རུས་ར་མ་རེད། རུས་______འདོགས་ན་ཀྲུང་གོ་གཞུང་ཚབ་ཆེན་མོ་ཁང་གི་ཆོག་མཆན་ཡི་གེ་དགོས་ཟེར་ནི་རེད།

ཕྱི་གླིང་པ ______རྟོག་དྲ་ཆེ་གི དེའི་གཞུག་ནས་ཅི་གཞིག...

བོད་པ ཕ་མ་གཉིས་ཀས་རུས་ཡོད་ན་བཟང་བསམམས། འབྲེལ་ཡོད་ལས་ཁུངས་གི་ཡི་གེ་ར་ལོན་སོང་། དེའི་རྐྱེན་གིས་ཞ་ཡས་གི་རུས

སྨིང་ང་"ཞ་ལུ་"ཐོགས་ཡོད་གི

ཕྱི་གླིང་བ་བོད་པ

ཕ་མ་གི་ལག་ཁྱེར་སྟེང་གི་རུས་________ཆེ་གཟིག་རེད།

______རུས་མིང་མ་རེད། ______མིང་རེད། ཨ་ཕའི་མིང་ང་དཀོན་མཆོག་ཚེ་བརྟན་ཟེར་ནི་རེད། ཨ་མའི་མིང་ང་ལྷ་མོ་མཚོ་ཟེར་ནི་རེད། ལག་ཁྱེར་ལེན་དུས། "ཚེ་བརྟན་"རུས་བཅོས། "དཀོན་མཆོག་"མིང་ང་བཅོས། དེས་མི་ཚད། ལྷ་མོ་མཚོ་གི་ལག་ཁྱེར་གི་སྟེང་ན་མིང་རྩ་བ་ནས་མེད་གི མིང་གི་ཚབ་བ་xxx བཀྱབ་ཡོད་གི དེར་འབོད་སྲོལ་གཟིག་ཨེ་ཡོད།

Text Two: *possessive pronouns* and *possessive adjectives*

ཟུར་ལྟའི་སློབ་ཚན། ཨ་མདོའི་སྡེ་བ་གཟིག་གི་ལུགས་སྲོལ།

གླིང་རྒྱལ་སྡེ་བ་ན་དགོན་པ་གཟིག་ཡོད། **དེའི་**མིང་ང་ *ས་དཀར་ཤར་*ཟེར་ནི་རེད། **དགོན་པ་གི་**འགྲོ་སྒོ་ར་**གྲྭ་བ་གི་**ཡོང་ཁུངས་གླིང་རྒྱལ་སྡེ་བ་རེད། དགོན་པ་དེ་**སྡེ་བ་རང་གི་**དགོན་པ་རེད། དགོན་པ་འདི་ར་དགོན་པ་ཆེ་གཟིག་གི་ཁོངས་ང་གཏོགས་ནི་རེད། **དགོན་པ་ཆེ་དེར་**"རོང་བོ་དགོན་པ་"ཟེར། རོང་བོ་དགོན་པ་**རེབ་གོང་ས་ཆ་གི་དགེ་ལུགས་པ་གི་**དགོན་པ་ཨ་ཧུ་གིས་ཆེ་བོ་ར་ཨ་ཧུ་གིས་གལ་ཆེ་བོ་ཡིན། **དེའི་**དགོན་བདག་ག་ཤར་སྐལ་ལྡན་རྒྱ་མཚོ་ཟེར་ནི་རེད།

གླིང་རྒྱལ་སྡེ་བ་གིས་གཞི་བདག་མང་ང་སྟེན་གི་ཡོད། **སྡེ་བ་གཞུང་གི་**གཞི་བདག་**གཙོ་བོ་གི་**མིང་ང་ཨ་མྱེས་ལྷ་རི་ཟེར་གི དེ་མིན་ད། སྡེ་བ་སོ་སོར་**རང་རང་གི་**གཞི་བདག་ར་ཡོད་ནི་རེད། **གཞི་བདག་ཟོ་གི་**འདུག་ས་སྤྱི་བཏང་གིས་རི་ཆེ་ཏག་ཏག་རེད། རེད་དྲ་སྡེ་བ་སོ་སོ་ན་ཁོ་ཟོར་ལྷ་ཁང་ལས་ཡོད། གཞི་བདག་ཟོ་མྱི་དཔའ་བོ་ར་**སྨྱི་ཁྱད་པར་ཅན་གི་**སྐྲུལ་བ་ཡིན་འདོད་གི་ཡོད། ལ་ལ་གཟིག་སྔོན་ཚད་གི་དམག་དཔོན་ཡིན་འདོད་གི་ཡོད། དཔེ་རྒྱུན་ན། བསྟན་མ་བཅུ་གཉིས། **དེང་མ་གི་བསྟན་པའི་**དགྲ་བོ་**བོད་གི་**གཞི་བདག་ཐོག་མ་ཟོ་ཡིན་ཟེར།

གཞི་བདག་ཧོག་གོས་ཚེ་ཕྱི་མ་ནས་ཕན་མི་ཐོགས་འདོད་གི་ཡོད། དེས་མི་ཚད། གཞི་བདག་ཟོ་མྱི་ཞེད་ཆེ་ཟེར། ཁོ་ཟོ་མཁྲིག་པ་སྦྱོད་རྒྱུར་དགའ། ཤ་ཟ། ཐྲག་འཐུང་ཟ། ཞེ་སྡང་ར་ཆེ་ཟེར། དེ་ཡིན་ན་ར། ཚེ་འདི་ནས་མྱི་གཟིག་ག་དཀའ་ངལ་ར་བར་ཆད་ཡོད་ན། གཞི་བདག་དགོས་པ་ཆེ་འདོད་གི་ཡོད། ནང་བསྟན་པ་རྣམ་དག་གཟིག་ཡིན་ན། གཞི་བདག་དེ་མོ་གལ་ཆེན་གཟིག་ག་བརྩི་གི་མེད། གླིང་རྒྱལ་སྡེ་བ་ན་གླུ་བ་བདུན་པའི་ནང་གླུ་རོལ་ཡོད། **དེའི་**དམིགས་ཡུལ་གཞི་བདག་ཟོ་དགའ་གི་འཇུག་རྒྱུ་རེད། གཞི་བདག་དགའ་ན་ལོ་ལེགས་ཡོང་ཐུབ་ཟེར།

4.4 --Possessive pronouns

Singular གང				
Subject	Pronoun	Genitive case	Complement	English
མི་	གང་		ལྷུགས་སྨྱུག་འདི་རེད།	Whose pen is this?
དངོས་པོ་	གང་		མདོག་དཀར་པོ་རེད།	Which thing is white?
རྒྱལ་ཁབ་	གང་		རྒྱལ་ས་པེ་ཅིན་ཡིན།	Which country does Beijing belong to?
གཞི་བདག་	གང་	ཀྱི་	ལྷ་ཁང་གན་རེད།	Which mountain deity's shrine is that?
ལྷུགས་སྨྱུག་འདི་	མི་གང་		རེད / ཡིན།	Which person's is this pen?
ལྷ་ཁང་གན་	གཞི་བདག་གང་		རེད / ཡིན།	Which mountain deity's shrine is that?
པེ་ཅིན་	རྒྱལ་ཁབ་གང་		རེད / ཡིན།	Which country is Beijing a part of?
ཚེ་རིང་	ས་གང་		རེད / ཡིན།	From which place is Tshe ring?

Dual / Plural གང				
Subject	Pronoun	Genitive case	Complement	English
མི་	གང་གང་		ལྷུགས་སྨྱུག་འདི་ཚོ་རེད།	Whose pens are these?
དངོས་པོ་	གང་གང་		མདོག་དཀར་པོ་རེད།	Which things are white?
རྒྱལ་ཁབ་	གང་གང་		རྒྱལ་ས་པེ་ཅིན། མའོ་སི་ཁོ་ར་ པ་ལི་རེད།	Which countries' capitals are Beijing, Moscow, and Paris?
གཞི་བདག་	གང་གང་	ཀྱི	ལྷ་ཁང་གན་ཚོ་རེད།	Which mountain deities' shrines are those?
ལྷུགས་སྨྱུག་འདི་ཚོ་	མི་གང་གང་		རེད / ཡིན།	Whose pens are these (pens)?
ལྷ་ཁང་གན་ཚོ་	གཞི་བདག་གང་གང་		རེད / ཡིན།	Which mountain deities' are those shrines?
པེ་ཅིན་ར་མའོ་སི་ ཁོ་ར་ཕ་ལི་	རྒྱལ་ཁབ་གང་གང་		རེད / ཡིན།	In which countries are Beijing, Moscow, and Paris?
ཚེ་རིང་ར་དཀོན་ མཆོག་	ས་གང་གང་		རེད / ཡིན།	From which places are Tshe ring and Dkon mchog?

1. One ཀང is used to singularize *which* and two ཀང are used to pluralize, e.g., ཁྱོད་དངོས་པོ་**གང**་ང་དགའ། Which thing do you like? / ཁྱོད་དངོས་པོ་**གང་གང**་ང་དགའ། Which things do you like?
2. One སུ is used to singularize *who* and two སུ are used to pluralize, e.g., ཁྱོའི་ཁྱིམ་ན་**སུ**་ཡོད་། Who is at your home? / ཁྱོའི་ཁྱིམ་ན་**སུ་སུ**་ཡོད། Who are at your home?.
3. One རང is used to singularize *own* (or *each*) and two རང are used to pluralize, e.g., ངས་ང་**རང**་གི་ལས་ཀ་ལས། I do my own job. / ཁོ་ཚོས་ཁོ་ཚོ་**རང་རང**་གི་ལས་ཀ་ལས། They do their own jobs.
4. One ཆི is used to singularize *what* and two ཆི are used to pluralize, e.g., ཁྱོས་བྱ་བ་**ཆི**་ལས་གི་ཡོད། What do you do (as a job)? / ཁྱོས་བྱ་བ་**ཆི་ཆི**་ལས་གི་ཡོད། What work do you do?

Exercise 8 Several people are planning a trip to Amdo. Fill in singular pronouns, dual and plural pronouns, Ladon case markers and, if necessary, other appropriate words based on the context.

བཀོད་སྒྲིག་པ ལོ་གཞུག་མའི་ནང་ང་། ངེད་ཆ་བོ་ཨ་མདོར་ཅིག་འགྲོ། ________འགྲོ་འདོད།

སློབ་མ ངེད་ཆ་བོ་ཚང་མ་འགྲོ་འདོད། ངེད་ཆ་བོ་ཨ་མདོ་གི་ས་ཆ་________འགྲོ།

བཀོད་སྒྲིག་པ དེང་ཐོག་པོ་ལིན་ནས་པེ་ཅིན་ན་འགྲོ། པེ་ཅིན་ན་འགྲོ་ས་ཆ་ཅིག་ཡོད།

སློབ་མ ས་ཆ་དེ་ཚོ་________རེད།

བཀོད་སྒྲིག་པ བོད་གི་རིག་གནས་ཞིབ་འཇུག་ཁང་ར་ཀྲུང་དབྱང་མི་རིགས་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོ།

སློབ་མ ངེད་ཚོ་ནམ་འགྲོ།

བཀོད་སྒྲིག་པ ཟླ་བ་བདུན་པ་གི་ཚེས་བཅུ་བཞི་གི་ཉིན། ངེད་ཚོ་པོ་ལིན་ནས་ལམ་མ་ཆས།

སློབ་མ ངེད་ཚོ་པེ་ཅིན་ནས་________འདུག

བཀོད་སྒྲིག་པ ཉིན་མ་གསུམ་མ་འདུག ཁོམ་པ་ཡོད་ན། ________གི་འགྲོ་སར་ར་སོང་ན་ཆོག

སློབ་མ པོ་ལིན་ནས་པེ་ཅིན་ན་འཕུར་ན་སྐོར་མོ་________དགོས།

བཀོད་སྒྲིག་པ གསལ་པོར་མི་ཤེས། གཞུང་ན་རེ་རེར་སྐོར་མོ་ལྔ་བརྒྱ་ཡོད། ______་མ་འདང་ན་ཁྱོད་ཚོ་________གིས་སྣོན་དགོས།

སློབ་མ ངེད་ཆ་བོ་མཉམ་པས་འགྲོ་ནང་། ________གི་ས་ནས་འགྲོ།

བཀོད་སྒྲིག་པ རབ་ཡིན་ན། ཚང་མ་མཉམ་པས་འགྲོ། ________ཚེས་པ་བཅུ་བཞི་གི་ཉིན་འགྲོ་མི་ཐུབ།

སློབ་མ ང་ར་སློབ་མ་གཞན་གསུམ་ཉིན་མ་དེར་འགྲོ་མི་ཐུབ།

བཀོད་སྒྲིག་པ ________ཡིན།

སློབ་མ དཀོན་མཆོག་སྐྱབས། ཚེ་ལོ། བཀྲ་དོན་ར་ང་། ________ཡང་མིན་ཚེས་པ་བཅུ་གསུམ་ཡང་མིན་བཅོ་ལྔ་ལ་འགྲོ། དེ་ཡིན་ན་________ཆོག

ཆོག is polysemous: to be allowed, to be OK, to be good enough, e.g., ❶ཁྱོད་ད་བོ་སོང་ན་མི་ཆོག You are not allowed to go now. ❷དེ་རིང་ནམ་གློ་འཁྱགས་གི སྟོད་ལྭ་འདིས་ཨེ་ཆོག The weather is cold today, is this jacket good enough? ❸འདི་ཆོག་གི རེད་དྲ་དེ་མི་ཆོག་གི This is good but that is not good.

བཀོད་སྒྲིག་པ དེ་ཚོག་གི དེ་ཡིན་ན། གནམ་གྲུ་གི་ཕེའོ་________གིས་ཉོས། གཞུག་ནས་ངས་སྐོར་མོ་ཕྱིར་སྟེར།

སློབ་མ ཨ་མདོ་ནས་ཉིན་མ་ཆི་མོ་གཟིག་འདུག ས་ཆ་________འགྲོ། ངེད་ཚ་བོས་དངོས་པོ་________འཛིན་དགོས།

བཀོད་སྒྲིག་པ ཨ་མདོ་ནས་དེང་ཐོག་ཟི་ལིང་ང་འཕུར། བལྟས་ན། ངེད་ཚའོ་དེ་ནས་ཉིན་མ་བཞི་འདུག་དགོས། དེ་ནས་རེབ་གོང་ར་རྒྱེ་ཁོག་ག་འགྲོ། གོན་རྒྱུ་ར་དངོས་པོ་མང་ང་མི་དགོས།

སློབ་མ ཉིན་མ་________རེབ་གོང་ནས་ར་ཉིན་མ་________རྒྱེ་ཁོག་ནས་འདུག

བཀོད་སྒྲིག་པ ཚེས་པ་ཉེར་གཅིག་ནས་ཉེར་བཞི་གི་བར་ར་རེབ་གོང་ནས། ཚེས་པ་ཉེར་ལྔ་ནས་ཉེར་བདུན་གི་བར་ར་རྒྱེ་ཁོག་ནས།

སློབ་མ ངེད་ཟོས་________གི་རོགས་པ་ཁྱིད་ཡོང་ན་ཨེ་ཚོག

བཀོད་སྒྲིག་པ ཐུགས་བརྒྱལ་མ་བཞེངས། ______མི་ཚོག འགྲོ་རོགས་ཚང་མ་ཚན་ཁག་འདིའི་སློབ་མ་ཡིན། _______གི་རོགས་པ་སུས་ར་ཁྲིད་ཡོང་མི་ཚོག

Text Three: *genitive cases and kinship terms*

ཟུར་ལྷའི་སློབ་ཚན། མགོན་པོ་སྐྱིད་ལ་འབྱོར་བའི་འཕྲིན་ཡིག

ངའི་རོགས་པ་མགོན་པོ་སྐྱིད་ལགས།

ངས་ནམ་ཡིན་ན་ར་ཁྱོད་དྲན་གི་ཡོད། ང་ར་བཟའ་མི་ཚང་མ་གིས་ཁྱོད་འདུག་ས་སྐྱིད་པོ་རེད་འདོད་གི་ཡོད། ངས་ཁྱོད་ལྷ་གི་ཡོང་བསམས་ནི་ར། ཁོ་ཚའོ་ར་འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན་ཟེར། ཁོ་ཚའོ་ཟེར་ན།

ངའི་མྱིང་ཧྲང་སྒྲོལ་མ་སྐྱབས། སྒྲོལ་མ་མཚོ། ཕ་མ་སྒྲོལ་མ་འབུམ་ར་སངས་རྒྱས་མཚོ། ཨ་ཁུ་སྒྲིན་པ། ཨ་ནེ་ཉི་མ་སྒྲོལ་མ་ཡིན། ད་འུ་ཚའོ་རེམ་མ་ཐུག་ཐུབ་རྒྱུ་ན།

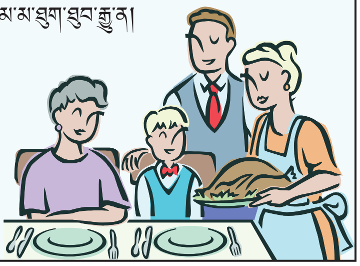

ངེད་ཚའོ་རེབ་གཅིག་ག་ཡོང་ན་ཨེ་ཚོག ཡོང་ན་འདུག་ས་གིས་ཨེ་འདང་།

ཁྱོའི་རོགས་པ་ཆོས་འཕགས་གིས།

༢༠༠༥ལོའི་ཟླ་གཉིས་པ་གི་ཚེས་༡༥ཉིན།

4.5 --Pronouns

Singular སུ			
Subject	Pronoun	Complement	English
མྱི་འདི་	སུ་	རེད / ཡིན།	Who is this person?
དཀོན་མཆོག་གི་ཨ་ཕ་	སུ་	རེད / ཡིན།	Who is Dkon mchog's father?
Plural སུ			
མྱི་གན་ཟོ་	སུ་སུ་	རེད / ཡིན།	Who are those people?
དཀོན་མཆོག་གི་ཧྥ་མ་	སུ་སུ་	རེད / ཡིན།	Who are Dkon mchog's parents?
སུ་སུ with genitive case marker			
འབྲི་དེབ་འདི་ཟོ་	སུ་སུའི / གི་	རེད / ཡིན།	Whose notebooks are these?
གསར་བུ་འདི་	སློབ་མ་སུ་སུའི / གི་	དགེ་རྒན་རེད / ཡིན།	Which students' teacher is this young man?

1. Question ཡུལ་ན་མི་སུ་སུ་ཡོད might have two answers: **a)** ཡུལ་ན་མི་སུ་ར་མེད། (No one is at home.) and **b)** ཡུལ་ན་མི་གཅིག་ར་མེད། (There is not even a single person at home.) In the first answer, སུ means *anyone*, not *who*.
2. ཅང refers to something inanimate in questions and negative answers, corresponding to *any*, e.g., ཁྱོད་དངོས་པོ་**ཅང**་འཁྱེར་རྒྱུ་ཨེ་ཡོད། Do you have anything to carry? / མེད། ང་དངོས་པོ་**ཅང**་འཁྱེར་རྒྱུ་མེད། No, I do not have anything to carry. For detail, refer to Notes 4, Chapter 9.

Exercise 9 A young herder and his friends trespass on a private grassland to herd animals. Complete the dialogue between the young man and the land owner.

A

ས་བདག ནོག་ཁྱུ་གན་______རེད། ནོག་ཚང་མ་དེད་ཚང་གི་རྩྭ་སའི་ཐོག་ན་ཡོད་གི

ལྷ་དཔལ ཞི་ལི་གཟུགས་རིང་______རེད། ______ནམ་ཡིན་ར་འདི་ན་ནོག་འཚོ་གི་ཡོད།

ས་བདག ཁོའི་ཕ་མ་______རེད། གནས་ཚུལ་འདི་ངས་ཁོ་ཚང་ང་བཤད་དགོས། གཞན་གི་ས་ཐོག་ནས་ནོག་འཚོ་སྲོལ་གང་ན་ཡོད།

ལྷ་དཔལ ཨ་མ་ཆོས་མཚོ་སྐྱིད་ར་ཨ་ཕ་སྐལ་བཟང་གཉིས་ཀ་རེད།

ས་བདག ______ན་གང་ན་ཡོད། འདི་ནས་ཐག་ཨེ་རིང་།

ལྷ་དཔལ རི་འདིའི་ཕར་ནང་ན་ཡོད། རེད་དྲ་ཁོ་གཉིས་ཀ་ཡུལ་ན་མེད་གི

ས་བདག ______གང་ན་ཡོད་གི

ལྷ་དཔལ ངས་མི་ཤེས། རེད་དྲ། ཁོ་གཉིས་ཀ་ལྷ་སར་མཇལ་གི་འགྲོ་ཟེར་གི་ཡོད། ལྷ་ས་གི་ལམ་ན་ཡོད་ན་ཐང་།

B

ས་བདག ______འདི་ནས་ནོག་འཚོས་ན་ཆོག་ཟེར།

ལུག་རྫི ཧམ་གཉིས་ཀས། རེད་དྲ། ཐུགས་རྒྱ་མ་བཞེངས། དེང་སང་______རྩྭ་སའི་ཐོག་ན་རྩྭ་ཟ་རྒྱུ་མེད་གི

ས་བདག རྩྭ་མེད་ནི་རེད། དེང་སང་སུ་ལ་རྩྭ་ས་མེད་གི ཧྲོག་གཏམ།

ལུག་རྫི དོ་ཚིགས་དབྱར་ཁ་ཐན་པ་ཆེ་གི རྩྭ་སྐམ་ཐལ། དཔྱིད་ཀ་གནམ་འཛོ་ཞན་གི དེད་ཚའོ་བཀོད་པ་གཟིག་མེད་གི

ས་བདག དེད་ཆ་བོ་ཟེར་ན་______རེད། ཁྱོད་མིན་དད་བོ་རྫི་བོ་གཞན་པ་ར་འདི་ན་ཡོད་ནས།

ལུག་རྫི ཡོད། ______རི་དེའི་རྒྱབ་ན་ཡོད། ངས་འདི་ན་ས་བདག་ཁྱོད་མྱུལ་གི་ཡོད།

ས་བདག ཨ། གདོན་ཕྲུག ས་བདག་བཙན་པོ་ང་རེད། ཁྱོད་དཀའ་ངལ་______ཡོད་ན། ངས་དེ་ཟོ་མི་བསམ། ཁྱོད་ར་ཁྱོའི་རོགས་པ་ཟོ་གིས་______གི་ནོག་ལུག་ཐེད། ནོག་ག་ཆད་པ་སྐྱོར་མོ་བཅུ་ཐམ་པ་སྟེར་དགོས།

ལུག་རྫི ཆེ་ནོག་ག་ངས་ཆད་པ་སྟེར། ཁ་ཆུང་ང་______ཆད་པ་མི་སྟེར། ཁ་ཆུང་རིགས་གིས་______ཟ་མི་ཐུབ། ལུག་འཚོས་ན་ཨེ་ཆོག

ས་བདག ཡ། ཞི་ལི། ཁྱོད་ཧྲ་མི་ཐང་ན། འོ་གཉིས་ཀ་གཞུང་ང་གཏུག་གི་འགྲོ།

བདག་སྒྲ Certain nominals are utilized to personalize, or as noun-adjective converters.

Personalizing particles						
པ་པོ་བ་བོ་མ་མོ་ཅན་ལྡན་མཁན						
Word	English	Particle	Personalized		Tibetan	English
བདག	I; ownership	པོ	བདག་པོ	owner	གན་གི་བདག་པོ་སུ་རེད།	Who is the owner of that?
རྒན	old	མོ	རྒན་མོ	old lady	ངའི་ཨ་མ་རྒན་མོ་གཟིག་ཡིན།	My mother is an old lady.
ཞབས་བྲོ	dance	པ	ཞབས་བྲོ་པ	dancer	ཞབས་བྲོ་པ་དེ་ཕོ་སྒོ་ཡག	The dancer is handsome.
ལས	to work; task	མཁན	ལས་མཁན	doer; worker	ལས་མཁན་ཁོ་མ་རེད།	He is not the person who did it.
ཇ	tea	མ	ཇ་མ	cook	ཇ་མ་འདི་དེ་རིང་ཡོང་།	This cook came today.
གླེན	stupid	མ	གླེན་མ	idiot (female)	རྒན་མོ་གན་གླེན་མ་གཟིག་རེད།	The old lady is an idiot.
Note	མོ	normally refers to the female gender				
	མཁན	usually combined with verbs				
	ཅན and ལྡན	noun-adjective converters				

Noun - adjective converter ཅན						
Nouns	English	ཅན	Combined words		Tibetan	English
ཡོན་ཏན	knowledge	ཅན	ཡོན་ཏན་ཅན	with knowledge; knowledgeable	ཁྲུར་གེ་མི་ཡོན་ཏན་ཅན་རེད།	He is a knowledge-able person.
སྐད	voice		སྐད་ཅན	with voice	མུར་གེ་སྐད་ཅན་རེད།	She is a singer with a nice voice.
རྭ་ཅོ	horn		རྭ་ཅོ་ཅན	with horns; horned	ལུག་རྭ་ཅོ་ཅན་དེ་ཟུངས།	Please catch the sheep with horns!
དབང་ཆ	power		དབང་ཆ་ཅན	with power; powerful	ཁོ་མི་དབང་ཆ་ཅན་གཟིག་ཡིན།	He is a powerful man.
རིག་པ	intelligence		རིག་པ་ཅན	with intelligence; intelligent	ཁོ་མི་རིག་པ་ཅན་གཟིག་རེད།	He is an intelligent person.
རྩྭ	grass		རྩྭ་ཅན	with grass; grassy	རི་རྩྭ་ཅན་ན་རི་དྭགས་འཁོར།	Animals roam on grassy mountains.
Note	In most cases, *ཅན* can be treated as the equivalent of *with* or *of*, e.g., མི་དབང་ཆ་ཅན། a man of power; ལུག་རྭ་ཅོ་ཅན། sheep with horns. Attributive adjectives are followed by a genitive case marker to modify a noun, e.g., ཁོ་རིག་པ་ཅན་**གྱི**་མི་གཟིག་རེད། He is an intelligent man.					

Verb - adjective converter						
མ						
Verb PAT	English	མ	Combined words		Tibetan	English
དཔར	to copy	མ	དཔར་མ	copied	འདི་ཡི་གེ་དཔར་མ་གཅིག་རེད།	This letter is a copied one.
བྲིས	to write		བྲིས་མ	written	ཡིག་ཆ་འདི་དཔར་མ་མ་རེད། བྲིས་མ་རེད།	This document is not copied, but hand-written.
བསྒྱུར	to translate		བསྒྱུར་མ	translated	གློག་བརྙན་དེ་བསྒྱུར་མ་གཅིག་རེད།	That movie is a dubbed one.
བཤུས	to copy from		བཤུས་མ	duplicated	འདི་མ་རྩོམ་མ་རེད་བཤུས་མ་རེད།	This article is not the original, but a duplicated one.
བསྒྲིགས	to edit		བསྒྲིགས་མ	collected	དཔེ་ཆ་འདི་བསྒྲིགས་མ་གཅིག་རེད།	This book is a collection of articles.
བྲོས	to escape		བྲོས་མ	escaped	བཙོན་མ་བྲོས་མ་དེ་སུ་རེད།	Who is the escaped prisoner?

Noun - adjective converter						
ལྡན						
Noun	English	Particle	Combined word		Tibetan	English
ཤེས	know-ledge	ལྡན	ཤེས་ལྡན	knowledge-able	ཁོ་མི་ཤེས་ལྡན་གཅིག་ཡིན།	He is a knowledg-eable person.
སྐད	voice		སྐད་ལྡན	sonorous / resonant	མུར་གི་གླུ་མ་སྐད་ལྡན་གཅིག་རེད།	She is a singer with a sonorous voice.
བློ	mind; opinion		བློ་ལྡན	opinionated; intelligent	མི་བློ་ལྡན་ཡིན་ན་དོན་འགྲུབ།	Intelligent people do things success-fully.
དབང	power		དབང་ལྡན	powerful	མི་དབང་ལྡན་ན་ཁ་ངོ་ཡོད།	A powerful man is influential.
སྲོག	life		སྲོག་ལྡན	sentient	རྩི་ཤིང་སྲོག་ལྡན་ཨེ་ཡིན།	Are plants sentient?
རྩྭ	grass		རྩྭ་ལྡན	with grass	རི་རྩྭ་ལྡན་ན་རི་དྭགས་འཁོར།	Animals cling to grassy mountains.
Not e	❶ ***ལྡན*** means *have*, e.g., ཁོ་ལ་ཡོན་ཏན་ལྡན། He has knowledge. ❷As an adjective converter, it is combined with monosyllabic nouns.					

Tibetan	English
ཞ་ཡས་**གི་ཚེད་ར**་བཟའ་བ་འདི་གཉིས་མཉམ་པས་ཡོད།	This couple stays together because of the child.
སྨུར་གེའི་བདེ་འཛགས་**གི་ཚེད་ར**་ཞི་ལི་དེས་སེམས་ཁུར་ཡས་གི་ཡོད།	That man is concerned for her safety.
གྲལ་ཨ་ཙ་གཟིག་ལོན་**རྒྱུའི་ཚེད་དུ**་སྨུར་གེ་སྔ་སེས་འགྲོ་གི་ཡོད།	She goes early in order to get a good seat.

Definite article latent adjective: པོ་བོ་མ་མོ						
Adj.	English	Particle	Combined word		Tibetan	English
བྲ་ཚག	naughty		བྲ་ཚག་པོ	naughty person	བུ་ཆུང་བྲ་ཚག་པོ་ལོ་ཧྲང་གིས་ཆུང་།	The naughty boy is very young.
སྡུག་མོ	sad, unlucky		སྡུག་མོ་མ	unlucky person	ངས་སྡུག་མོ་མ་དེར་སྙིང་རྗེ་གི	I sympathize with the ill-fated woman.
རྒོད་པོ	undisciplined; violent	པོ བོ	རྒོད་པོ་བོ	undisciplined person	ཞི་ལི་རྒོད་པོ་བོ་དེ་ཅང་ར་མི་ཉན།	That undisciplined man is good for nothing.
ནོགས་མོ	rich	མ མོ	ནོགས་མོ་མ	a rich (female)	ནོགས་མོ་མ་དེ་སེར་སྣ་ཆེ།	The rich lady is stingy.
མགོ་སྟོང	empty-headed / stupid		མགོ་སྟོང་མ	empty-headed person	མགོ་སྟོང་མ་གན། མི་ལས་དགུ་ལས།	She is a stuipd woman.
གཡོ་ཅན	cunning; foxy		གཡོ་ཅན་པོ	trickster	མྱི་གཡོ་ཅན་པོ་གི་ཁར་མ་ཉན།	Do not trust that trickster!
Note	Words ending with མ and མོ usually indicate the female gender; whereas, words ending with པོ and བོ indicate the male gender.					

ཐ་སྙད་དང་ཚིག་གྲོགས། སློབ་ཚན་བཞི་བ།

ཨ་མདོའི་སྡེ་བ་གཟིག་གི་ལུགས་སྲོལ།

མཚོ་སྔོན	Qinghai	མཚོ་སྔོན་གི་ཞིང་ཆེན་གཅིག་ཁམས་གི་ས་ཆ་ཡིན།
རང་སྐྱོང	autonomous	ས་ཆ་འདི་དཔལ་འབྱོར་གི་ཐོག་ནས་རང་སྐྱོང་ཡིན།
ཁུལ	prefecture	མཚོ་སྔོན་ན་རང་སྐྱོང་ཁུལ་དྲུག་ཡོད།
གི་རས	from	འདི་གི་རས་ངའི་ཁྱིམ་མ་ཐག་རིང་།
ལམ་ཐག	distance	ནངས་ཀ་ཁོ་ཚོའི་ལམ་ཐག་རིང་ང་འགྲོ་དགོས།
སྤྱི་ལེ	kilometer	འདི་ནས་ངའི་ཁྱིམ་མ་སྤྱི་ལེ་བརྒྱད་ཡོད།
བསྡོམས་པས	in total; altogether	ང་ལ་བསྡོམས་པས་སློར་མོ་བརྒྱད་ཡོད།
བཤད་མཁན	speaker; eloquent person	ཁོ་བཤད་མཁན་གཟིག་རེད།
ཁང་ལེབ	bungalow	ཁང་ལེབ་འདི་ད་བོ་གྲུབ་མེད།
གོ་ནོ	what (one) heard	ངས་གོ་ནོ་གླུ་སྐད་སྙན་མོ་གཟིག་རེད།
མགོ་ལོག	Mgo log (place)	མགོ་ལོག་འབྲོག་ས་ཡིན།
བོད་རིགས	ethnic Tibetan	བོད་རིགས་གནས་ས་མཐོ་སྒང་ཡིན།
ཚོ་བ	tribe	ཚོ་བ་གསུམ་གཞོག་ཀ་འདིའི་ཁོངས་ང་གཏོགས།
ཚོ་མི	tribal people	ཚོ་བ་འདི་ནས་ཚོ་མི་ཚང་མ་འདྲ་མཉམ་ཡིན།
ནང་གསེས	a part of; affiliation	ལས་ཁུངས་འདི་ཚོགས་པ་ཆེ་གཟིག་གི་ནང་གསེས་ཡིན།
སྡེ་ཆུང	small village	སྡེ་ཆུང་འདི་སྡེ་ཆེན་ན་ཉན་གི་ཡོད།
བགོས	to be divided (PAT)	སྣག་ཚང་མ་ཁྱིམ་ལྔར་ར་བགོས།
སྟོད་ཕྱོགས	upper direction	སྟོད་ཕྱོགས་ན་སྤྲིན་འཐིབ་གི་ཡོད།
ཡར	up	ཡར་ལ་མ་འགོ་ཉེན་ཁ་ཆེ།
ཡར་སྟོད	upper direction	ལུང་བ་འདིའི་ཡར་སྟོད་ནས་འབྲུ་མི་སྐྱེ།
སྨད	down; lower	སྨད་ར་མ་འགྲོ། འདི་ནས་སྡོད།
མར་སྟོད	lower direction	མར་སྟོད་ན་འབྲུག་ལྡིར་གི་ཡོད།
རང་རང	one's own (plural)	འབྲུས་མི་ཚོས་རང་རང་གི་བསམ་པ་གླེང་།

ཆགས	to form; to be situated	ལྷ་ས་དབུས་ན་ཆགས།
བཤད་ནོ	what (some) said	དགེ་རྒན་གིས་བཤད་ནོ་ངས་ཧ་མི་གོ
སྲུང	to protect; to defend	ཞ་ཡས་འདི་སྲུང་དཀའ་གི
མང་ཆེ་ཤོས	the most	མྱི་མང་ཆེ་ཤོས་བོད་རིགས་རེད།
ལོ་ཏོག	crops	ལོ་ཏོག་མེད་ན་ཟ་རྒྱུ་མེད།
གྲོ	wheat	ཞིང་པ་ཟོས་གྲོ་འདེབས་གི་ཡོད།
ཞོག་ཁོག	potato	ཞོག་ཁོག་དེང་ཐོག་བོད་ནས་མ་རེད།
སྣུམ	oil	སྣུམ་མེད་ན་ཟ་མ་ཞིམ་པོ་མ་རེད།
སྣུམ་རིགས	all kinds of oil	སྣུམ་རིགས་ཚང་མ་ཟ་མ་མ་རེད།
འདེབས	to sow	ཞིང་ང་སྔོ་ཚོད་མ་འདེབས།
དེས་མི་ཚད	furthermore; more than that	དེས་མི་ཚད། ཁོ་སྣ་ཐུང་གཟིག་ར་རེད།
འདྲ་མ	similar; around; or so	སྒོར་མོ་སུམ་ཅུ་འདྲ་མ་གཟིག་གིས་དེ་མི་ཁུག
འཚོ	to be alive; to herd	ངས་ལུག་འཚོ། ཁྱིས་ཟོག་ཚོས།
འབྲོག	herding area	འབྲོག་ན་ཞིང་ས་ཉུང་ནི་རེད།
རོང	valley; agricultural area	རོང་ན་རྩྭ་ས་དཀོན་ནི་རེད།
ཞིང་ས	farmland	ཞིང་ས་མེད་ན་ཞིང་པ་ལས་ཀ་མེད།
ཆོག	to be OK; to be allowed	སྒོར་མོ་གསུམ་གིས་ཆོག་གི
རིགས་གེ	all (plural)	མྱི་རིགས་གེ་གང་ང་འགྲོ་གི་ཡོད།
མཉམ་ལས	cooperation	མཉམ་ལས་ཡས་ན་སེམས་སྐྱིད་གི
ཆོག་ཆོག	definitely OK	ད་ཁྱོད་སོང་ན་ཆོག་ཆོག་ཡིན།
བཅིངས་འགྲོལ	liberation	བཅིངས་འགྲོལ་གི་སྔོན་ན་ལམ་འདི་མེད།
གཞུག་ནས	after; behind; later	ལམ་འདི་གཞུག་ནས་ལས་ནི་རེད།
འགྱུར་ལྡོག	change	ས་འདི་ན་འགྱུར་ལྡོག་ཆེ་འགྱུར་གི་ཡོད།
འདི་རིགས	this kind	དངོས་པོ་འདི་རིགས་གང་ང་འཛོག
རྒྱུན་དུ	regularly; always	ང་རྒྱུན་དུ་ཡུལ་ན་མེད།
ནོ་གིས	because; due to	ཁོ་གཟུགས་རིང་ནོ་གིས། མྱི་གཟུགས་ཅན་རེད།
ད་བོ་ར	still	ཁོ་ད་བོ་ར་ལངས་མེད།

འགྲོ་ལུགས	custom	འགྲོ་ལུགས་ག་བཟང་ངན་མེད།
རྒྱུན་འཛིན	to maintain; maintenance	འགྲོ་ལུགས་འདི་རྒྱུན་འཛིན་བྱེད་རྒྱུ་གལ་ཆེ།
སྐྲ	hair	ཁོའི་སྐྲ་སེར་རོ་རེད། ངའི་དེ་ནག་གོ་ཡིན།
བྲི	to lose hair	ཁོའི་སྐྲ་སེར་རོ་བྲི་གི་ཡོད།
སྙན	melodious	གླུ་སྙན་ན་ཉན་འདོད་སྐྱེ།
མི་བཙོག	bad person	མི་བཙོག་ག་དགའ་མཁན་ཉུང་།
རུས་མིང	family name	མི་དེའི་རུས་མིང་ངས་མི་དྲན་གི
ཞེ་ཐག་གིས	sincerely	ང་ཞེ་མོ་གན་ན་ཞེ་ཐག་གིས་དྭངས་གི
གཉེན་སྒྲིག	marriage; to marry	ང་ད་གཉེན་སྒྲིག་ཡས་ཡོད།
ཤག་ཤག	to doubt; certain	ཁོ་འགྲོ་ཤག་ཤག་རེད། ད་མ་འགོག
ཙོ་ལེ་བ	squat	རི་ཙོ་ལེ་བ་དེ་གནས་མཆོག་གཟིག་རེད།
དགའ་ལྡན་ཕོ་བྲང	Dga' ldan Authority	དགའ་ལྡན་ཕོ་བྲང་དེ་ང་མ་སྲིད་གཞུང་ཡིན།
ཆུང་མ	wife	ངའི་ཆུང་མ་ལོ་ཉུང་གཟིག་ཡིན།
སྐྱེས་པ	man; husband	ཆུང་མ་བཙན་ན་སྐྱེས་པ་གིས་གློད་གི་ཡོད།
ལྷད་མོ	performance; entertainment	དེ་རིང་སྔོན་ན་ལྷད་མོ་མང་།
སྐོར	about; group	བོད་གི་སྐོར་ནས་ཁུར་གེས་མང་ང་ཤེས།
བླ་མ	lama	བོད་ན་བླ་མ་མང་།
འུ་ཚོའ	we	འུ་ཚོའ་གློག་བརྙན་ན་ལྟ་གི་འགྲོ།
འདང	to be enough; affection	ཁང་ང་ལས་ན་ཤིང་ཚ་གིས་མི་འདང་།
འདང་ཆེ	to have an affection	ང་ངའི་ཞེ་མོར་འདང་ཆེ།
རིག་པ་རྣོ	intelligent	ངའི་རོགས་པ་འདི་རིག་པ་རྣོ་གི
ཨ་ན་མ་ན	exactly the same; identical	དངོས་པོ་ཨ་ན་མ་ན། རེད་དྲ་རིན་གོང་མི་འདྲ།
འདྲ་པར	picture	འདྲ་པར་འདི་སོ་མ་རེད།
རང་བཞིན	nature; characteristic	ཁུར་གེ་རང་བཞིན་གྱོང་།
འགྲོ་ས	destination	དོ་དགོང་ང་འགྲོ་ས་མེད།
ཁ་ཁ	separate	ཆུང་མ་རང་ང་ཁ་ཁ་ཤེད་ཡོད།
བསམ་ཚུལ	idea; thought	བསམ་ཚུལ་ད་བཟང་གི རེད་དྲ་ཁོ་དེར་འཐད་གི་མེད།

འཁྲུད	to wash	གོན་རྒྱུ་ཚང་མ་ངའི་རྒན་མོ་གིས་འཁྲུད།
ཚོང་རྒྱག	to do business	ངས་སློབ་གྲྭ་འདོན། ཁྱུར་གེས་ཚོང་རྒྱག
ཤ་སྐམ	dry meat	ཤ་སྐམ་གིས་རེམ་མ་ཕོ་མི་རྒྱག་གི
འདང་རྒྱག	concern; to think	ད་ང་འདང་རྒྱག་གཅིག་ར་མེད།
འདང་རྒྱག་ཆེ	full of concern	སློབ་སྦྱོང་གི་ཐོག་ནས་ཁོ་འདང་རྒྱག་ཆེ།
ཡུལ་ལྗོངས	scene; landscape	ཡུལ་ལྗོངས་ཡག་ས་ན་ཡུལ་སྐོར་བ་མང་།
མཁའ་དབུགས	air	གྲོང་ཁྱེར་ནས་མཁའ་དབུགས་མི་བཟང་།
འབྲོག་དཔའ	herder	འབྲོག་དཔའ་ཟོས་ཟོག་འཚོ་གི་ཡོད།
སྦྲ	Tibetan tent	དེང་སང་སྦྲ་གི་ནང་ན་འདུག་མཁན་ཉུང་།
རྩོམ་པ་པོ	author	དཔེ་ཆ་འདིའི་རྩོམ་པ་པོ་སུ་རེད།
ཁ་མདོག	color	ཁ་མདོག་ག་སྣ་ཁ་མང་།
རུ	nomad household; wing	འབྲོག་པའི་རུ་རོང་ནས་ཐག་རིང་།
དྲི་མ	smell	འདི་ན་དྲི་མ་ཞིམ་པོ་གཟིག་ཞེན་འདུག
དེ་མོ་གཟིག	so much; so	ང་ཤ་དེ་མོ་གཟིག་མི་དགའ།
རིན་གོང	value; price	རིན་ཐང་རིན་གོང་གིས་མི་མཚོན།
སྟོད་ལྭ	jacket	སྟོད་ལྭ་མ་གོན་ན་ནམ་ཟླ་འཁྱགས་གི
ངེས་ངེས	virtually; truly	ཞི་མོ་གན་ངེས་ངེས་མཛེས་གི
བཀོལ	to use	ངས་ཧླངས་འཁོར་བཀོལ་གི་མེད།
དོན	interest; meaning	རྩོམ་དེ་ར་དོན་མེད།
དོན་ཡོད	to be interesting; to be meaningful	ཡོ་ལེ་མ་ཡས། བྱ་བ་དོན་ཡོད་སྒྲུབས།
དང་ལེན	acceptance	བྱ་བ་འདི་དང་ལེན་ཡས་མཁན་མི་ཉུང་།
སྐྱོན	mistake; a wrong	ཞ་ཡས་སློབ་གྲྭར་མི་འགྲོ་ན་ངའི་སྐྱོན་མིན།
གཤེ་གཤེ་གཏོང	to scold	དགེ་རྒན་དེ་གིས་རྒྱུན་དུ་གཤེ་གཤེ་གཏོང་གི
ཁྲོམ་ར	market	ཁྲོམ་ར་ན་ཚོང་ཟོག་ཏོང་གིས་མི་མང་།
རྒྱུས	familiarity	མྱི་དེ་ར་རྒྱུས་ཡོད་མཁན་ཁོ་རེད།
རྒྱུས་ལོན	to get familiar	ངས་སྐྱེས་མ་གན་ན་རྒྱུས་མི་ལོན།
ཐུག	to encounter; to meet	རོགས་པ་གསུམ་པོ་དེ་རིང་ཐུག་ནི་རེད།

དུངས	to be affectionate	བདག་པོ་རིག་ནས་ཁྱི་དུངས་གི་ཡོད།
འཁྱེར	to take; to carry	ཞ་ཡས་དེས་དངོས་པོ་ལྡིད་མོ་འཁྱེར་མི་ཐུབ།
ཁ་ལོ་བ	driver	ཁ་ལོ་བ་དེས་རླངས་འཁོར་མགྱོགས་མོ་ཤེད་སྐོར།
སྦྱོལ	to teach	ངས་ཁྱུར་གེ་རྩིས་རིག་སྦྱོལ་གི་ཡོད།
གཉིས་གསུམ་གཟིག	a couple of	མྱི་གཉིས་གསུམ་གཟིག་གིས་ཆོག
སྡུག་ག་སྐྱུར	to cause trouble	ཞི་ལི་གིས་ང་སྡུག་ག་སྐྱུལ།
ཟླ་བ	month	ད་ཟླ་བ་གསུམ་པ་རེད།
ཆེད་ལས	major	ངའི་ཆེད་ལས་གློག་ཀླད་གི་སློར་ཡིན།
སྐད་རིགས	languages	ཁྱོས་སྐད་རིགས་དུ་ཤེས།
ཞིབ་འཇུག	research; study	བོད་རིག་གནས་ཞིབ་འཇུག་ཁང་འདི་ན་ཡོད།
སྲིད་གཞུང	government	སྲིད་གཞུང་དབང་ཆེན་འབབས་མི་སྡུག
འགོར	to take (time); to last	ང་པོ་ལིན་ནས་ལོ་གསུམ་འགོར་གི་ཡོད།
རྣམ་དག	perfect; flawless	ཁྱུར་གེས་བོད་སྐད་རྣམ་དག་ཅིག་བཤད་གི
འབྱོར	to reach; to receive	ང་ལ་དེ་རིང་འཕྲིན་ཡིག་གཟིག་འབྱོར།
ཆེ་བོ	the big one	ཆེ་བོ་རེ་ར་ཆུང་ངོ་རྣོ་རེད།
ཆུང་ངོ	the small one	ཁྲིས་པ་ཆུང་ངོ་ཞི་ལི་གཟིག་ཡིན།
ཁྱིམ་མཚེས	neighbor	ངའི་ཁྱིམ་མཚེས་གིས་ང་མགྲོན་ན་འབོད་གི་ཡོད།
སྐྱུག་བཙོག	dirty	ཁོར་ཡུག་སྐྱུག་བཙོག་བདེ་ཐང་ང་གནོད་ར།
བྱང་མ	skillful; versed	ཁོ་མོ་ལག་རྩལ་པ་བྱང་མ་གཟིག་ཡིན།
སྤྱང་ཀི	wolf	སྤྱང་ཀི་ར་ལུག་གཉིས་དགྲ་བོ་ཡིན།
རྣམ་རིག	intelligence	རྣམ་རིག་རྒྱས་ན་འཛིན་ཐང་དར།
མཆུ་ཧྲོ	beak; lip	བྱ་དེའི་མཆུ་ཧྲོ་རིང་།
ནག་གོ	black	ལྭ་ནག་གོ་དེ་གོན་ན་མི་ལོ།
གསར་རྐྱོད	young and brave man	གསར་རྐྱོད་དེས་ཞི་མོའི་སེམས་འགུག
དཀའ་ལས	difficulty; trouble	དཀའ་ལས་མྱངས་ན་བསམ་ཤེས།
དཀའ་ལས་ཆེ	difficult; troublesome	འབྲོག་ལས་དཀའ་ལས་ཆེ།
བརྗེ	to exchange	ངས་ཆེད་ལས་བརྗེ་འདོད།

ཡ་མཚར	interest; interesting	དོན་ཆུང་དེ་ར་ཡ་མཚར་མེད།
འདི་མོ་གཟིག	this much	ཁྱོད་འདི་མོ་གཟིག་འཚིག་པ་ཟ་དོན་མེད།
མག་པ	groom	མག་པ་ར་ཨ་ཞང་འགྲིག་གི་མེད།
མནའ་མ	bride	མནའ་མ་གིས་ཞ་ཡས་གཉེར་གི་ཡོད།
གཅིག་ར་གཅིག	not different; exactly the same	འདི་ཟོ་གཅིག་ར་གཅིག་རེད། བཟང་ངན་མེད།
སྲོལ	the way (one does something)	ཁྱོའི་འབྲི་སྲོལ་མི་ཧ་གི
རྙོག་དྲ	complication; confusion	རྙོག་དྲ་མ་བཟོ། དེ་མིན་དོན་མི་འགྲུབ།
དར	to flourish; to be popular	རྒྱ་ནག་དཔལ་འབྱོར་དར་གི་ཡོད།
བཙས	to give birth	ན་ཞིང་ཞི་མོ་དེས་ཞི་ལོ་གཟིག་བཙས།
མྱིང་འདོགས	to give a name	ཞ་ཡས་གི་མྱིང་ངས་འདོགས།
ལག་ཁྱེར	ID; passport	ལག་ཁྱེར་མེད་ན་རྒྱལ་ཁམས་མ་འགྲིམ།
འབྲེལ་ཡོད	related	ངས་གཞུང་ལས་ར་འབྲེལ་ཡོད་གི་བྱ་བ་མི་ལས།
མི་སྣ	figure; person	དེ་རིང་མི་སྣ་གསུམ་གིས་གཏམ་བཤད་གི་ཡོད།
ཡི་གེ	document; letter	ངས་ཡི་གེ་གཏན་ནས་མི་སྐྱུར།
ལོན	to get; to obtain	དཔང་ཡིག་དེ་རིང་ལོན་དགོས།
ཚབ	substitute; replacement	བུ་ལོན་གི་ཚབ་བ་ངས་ཟོག་སྟེར།
ཡོང་ཁུངས	source; origin	ཡོང་ཁུངས་མེད་ར་འགྲོ་ཁུངས་ཏག་ཏག་རེད།
གལ་ཆེ་བོ	the important one	གལ་ཆེ་བོ་ཉན་རྒྱུ་རེད།

རེབ་གོང་གི་ལོ་སར།

འགྲོ་སྒྲོ	expense	འགྲོ་སྒྲོ་མེད་ན་ཡོང་སྒྲོ་མེད།
དགེ་ལུགས་པ	Dge lugs Sect; Dge lugs follower	ཨ་མདོ་ནས་མྱི་ཚང་མ་དགེ་ལུགས་པ་མིན།
དགོན་བདག	abbot of a monastery	དགོན་བདག་དེ་བྱིན་རླབས་ཆེ་ཟེར།
སྐྱེན	to take refuge in; to beseech	སྐྱེ་མི་ཟོས་གཞི་བདག་སྐྱེན།
སོ་སོ	individual; every	མྱི་སོ་སོ་གིས་ཞལ་འདེབས་རྒྱག
ཏག་ཏག	plenty; exact	ཕྱུག་པོ་དེ་ར་སྒོར་མོ་ཏག་ཏག་ཡིན།
དཔའ་བོ	hero	སྟར་མ་མེད་ན་དཔའ་བོ་གིས་ཆི་གཟིག་ལས།

ཁྱད་པར་ཅན	special; characteristic	ཁོ་འདི་མི་ཁྱད་པར་ཅན་གཞིག་རེད།
སྔོན་ཆད	previously; before	སྔོན་ཆད་རི་ཤོད་ཚང་མ་ནགས་ཡིན་ཟེར།
དམག་དཔོན	military leader	དམག་དཔོན་དེའི་ཕོ་བ་བསྣུར་ཡོད།
ངག་རྒྱུན	legend	ངག་རྒྱུན་ཚང་མ་བདེན་པ་མིན།
བསྟན་མ	worldly deity	བསྟན་མ་བཅུ་གཉིས་བོ་སྲུང་མ་རེད།
བསྟན་པ	Buddhism	བོད་བསྟན་པ་དར།
ཐོག་མ	original; first	ང་ཐོག་མར་བོད་ནས་ཡོང་།
མི་ཞད	human character	ལད་པ་དེར་མི་ཞད་ཅིག་མེད།
མཁྲིག་པ	sexual intercourse	མཁྲིག་པ་སྐྱོད་ན་ནད་ར་འཛེམ་དགོས།
མཁྲིག་པ་སྐྱོད	to have sex	བཙུན་པ་ཟོས་མཁྲིག་པ་མི་སྐྱོད།
ཕྲག་དོག	jealousy	ཕྲག་དོག་མེད་མཁན་སུ་རེད།
ཕྲག་དོག་ཟ	to be jealous; to envy	ང་ཁོར་ཕྲག་དོག་ཟ།
ཞེ་སྡང	hatred	ཞེ་སྡང་དེ་མོ་གཞིག་གང་ནས་ཡོང་ནི་རེད།
བརྩི	to respect; to regard; to count	ངས་དགེ་རྒན་བརྩི་གི་ཡོད།
ཀླུ་རོལ	a folk festival	ཀླུ་རོལ་ཟླ་བ་དྲུག་པའི་ནང་ཡིན།
ལོ་ལེགས	bumper harvest	ལོ་ལེགས་བྱུང་ན་སེམས་དྲོ་གི
རྒྱལ་ས	capital city	ང་རྒྱལ་ས་པེ་ཅིན་ན་འགྲོ།
གཞུག་མ	latter	སྔོན་མར་ལྟོས་ན་གཞུག་མ་བཟང་གི
དེང་ཐོག	originally	དེང་ཐོག་ང་ཡོང་མི་བསམ་གི
མི་རིགས	ethnicity	རྒྱ་གར་ན་མི་རིགས་མང་།
སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོ	university	སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོ་ན་བསམ་བློ་གསར་བ་ཡོད།
ལམ་མ་ཆས	to get on the road	དམག་དཔུང་དེ་རིང་ལམ་མ་ཆས།
ཉིན་མ	day	ཉིན་མ་གསུམ་གིས་ང་ཚོ་འགྲོ།
འཕུར	to fly	བྱ་ར་གནམ་གྲུ་འཕུར་ཐུབ།
ཡང་མིན…ཡང་མིན…	either…or…	ཡང་མིན་ཁྱོད་སོང་། ཡང་མིན་ང་འགྲོ།
གནམ་གྲུ	airplane	གནམ་གྲུ་བྱ་ལྟར་མི་འཕུར།
ཕེའོ	ticket (*Chinese*)	ཕེའོ་མེད་ན་གློག་བརྙན་ན་ལྟ་གི་མི་འཇུག

ནས...བར་ར...	from...to...	སའི་གོ་ལ་ནས་ཟླ་བའི་བར་ར་སྤྱི་ལེ་དུ་ཡོད།
ཚན་ཁག	unit	དངོས་པོ་འདི་ཚན་ཁག་གསུམ་པ་གི་རེད།
ཁྲིད	to take; to guide	འདི་ནས་ཉེན་ཁ་ཆེ། ཞ་ཡས་ཕར་ཁྲིད་རོགས།
གསར་བུ	young man	གསར་བུ་ཟོ་དྲན་སྐྲོ་མང་།
ཁྲུ	flock; group	ཟོག་ཁྲུ་གཉིས་ལྷན་གཅིག་ག་འདྲེས་ཡོད།
ཟོག་ཁྲུ	flock of animals	ཁོ་ཚང་ང་ཟོག་ཁྲུ་ཆེ་གཞིག་ཡོད།
རྩྭ་ས	grassland	རྩྭ་ས་མེད་ན་ཟོག་གི་འཕེལ་ཁ་མི་དར།
ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད་ན	probably	ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད་ན་ང་ཕྱི་རྒྱལ་ར་འགྲོ།
རྙོག་གཏམ	nonsense	རྙོག་གཏམ་མ་བཤད། ངར་ཉན་ཁོམ་མེད།
ཚད་པ	heat	དོ་ཚིགས་ཚད་པ་ཆེ་གི
གནམ་འཇོ	precipitation	གནམ་འཇོ་མེད་ན། རྩྭ་ཚུ་མི་རྒྱས།
ཞན	bad; not good	ཁོའི་སློབ་འབྲས་ཞན་གི
ཛི་བོ	herd	ཛི་བོ་གཞིག་སྐྱུག་པའི་ཁྲོད་ན་ཡོད།
རྒྱབ	back	ངའི་རྒྱབ་ཡམ་མེ་ན།
རྒྱབ་ན	behind	ངེད་ཚང་གི་རྒྱབ་ན་རི་ཆེ་གཞིག་ཡོད།
བཙན་པོ	strict; shrewish	ཨ་ཅེ་གན་བཙན་པོ་ཨ་ཏྭ་གཞིག་ཡིན།
དཀའ་ངལ	difficulty	དཀའ་ངལ་མྱངས་ན་གཉོམ་ལག་རྒྱས།
ཆད་པ	fine; punishment	སློབ་མ་ཕྲ་ཚག་ག་ཆད་པ་ཆོད།
ཁ་ཆུང	young (*animal*)	ཟོག་ཁ་ཆུང་ང་གོང་མི་ཡོང་།
ཏྭ་མི་ཐང	to overact; overbearing	ཁོ་འདི་ང་རྒྱལ་གིས་ཏྭ་མི་ཐང་།
གཞུང་གཏུག	lawsuit; litigation	གྲོད་ཡ་གཉིས་ཀས་གཞུང་གཏུག་ཡས།
རེབ་གཅིག་ག	altogether; at one time	བྱ་བ་ཚང་མ་རེབ་གཅིག་ག་མི་འགྲུབ།
ལྟོགས	to be hungry	ད་ང་ལྟོགས་གི་ཡོད།
ཟ་མ་སྐོལ	to cook	ང་ཟ་མ་བསྐོལ་ན་མི་ཧ།
བདེ་འཇགས	safety	བདེ་འཇགས་མིན་ན་ང་སེམས་མི་བདེ།
སེམས་ཁུར	concern	སེམས་ཁུར་མ་བྱེད། བདེ་འཇགས་རེད།
སྔ་སེས	early	ནངས་གྲངས་ང་ང་སྔ་སེས་ལངས་གི་ཡོད།

སློབ་ཚན་ལྔ་བ།

བརྗོད།

- Verb + གོ་ནས Structure
- Postposition
- Verb + གོ་གི Structure
- Verb + གི་ཡོད Structure
- Present Continuous Tense
- Cardinal No. and Ordinal No.

Landscape, Sger rtse (Gaize) County, Mnga' ris Administrative Region, TAR (2003, Toni Huber).

ཟུར་ལྷའི་སློབ་ཚན། ཨ་མདོ་གི་འབྲོག་པ་གཞིག

ང་ཨ་མདོ་གི་དམེ་བ་རྫོང་གི་འབྲོག་པ་གཞིག་ཡིན། ངས་འདི་ནས་འཚོ་བ་གི་སྐོར་འགའ་རེ་བཤད་འདོད། ངས་ཆུང་དུས་གི་རས་བཟུང་ཕ་ཡུལ་ནས་ཛི་བོ་ཡས། ང་དུ་སྦྲ་གི་ནང་ན་**འདུག་གི་མེད།** རེད་དྲ་ཧ་མ་གཉིས་ཀ་ར་མིང་སྤྱིང་རིགས་གེ་སྦྲ་གི་ནང་ན་**འདུག་གི་ཡོད།** དེ་ཆི་གཞིག་རེད་ཟེར་ན། དེད་ཟོས་ཟོག་ལུག་ཁ་ཁ་ཤེད་**འཚོ་གི་ཡོད།** དེ་རིང་ངས་ལུག་ཛི་**ཡས་གི་ཡོད།** ངའི་འདུག་རོགས་ས་གནས་གི་ཛི་བོ་གཞན་པ་ཆ་ཅིག་ཡིན། ཁོ་ཚའོ་གིས་ར་ལུག་**འཚོ་གི་ཡོད།** ནངས་གྲངས་ང་ལུག་ཟོ་ཐང་ང་གཏོང་། དེ་ནས་ང་ཚོ་ཁ་གཅིག་ག་འདུ་གི་ཡོད། ཐང་སྟོང་ནས་ཁེར་རོ་ལུག་འཚོ་རྒྱོ་ཞེ་ཐག་གིས་དཀའ་གི དེད་ཚའོ་གིས་རྒྱུན་དུ་མཉམ་པས་ཉིན་མ་གཏོང་གི་ཡོད། དེ་རིང་ལུག་ཛི་རོགས་པ་ཚའོ་ངའི་མཉམ་པས་མེད། ངས་སྲུང་ན་ཟ་རྒྱུ་རེ་**ཉོ་གི་ཡོད།** ཁོ་ཚའོ་གིས་རི་མགོ་ན་ལུག་**འཚོ་གི་ཡོད།**དེ་ཆི་རེད། འབྲོག་ས་ན་ཚོང་ར་མེད་ཟེར་ན། དེང་སང་འབྲོག་ས་ན་འཕྲུར་ལྕོག་ཆེ་**འཕྲུང་གི་ཡོད།** འདི་རེད་གན་རེད་སྟོན་རྒྱོ་དཀའ་མོ་རེད། རེད་དྲ་ཐ་ཐོར་གཞིག་བཤད་ན་འདི་མོ་གཞིག་རེད།

དེད་ཚང་གི་ར་རྫོང་ཐོག་གི་ཐག་ཉེ་ས་ན་ཡོད། རྫོང་ཐོག་ན་ཁང་བ་གསར་བ་མང་ང་**ལས་གོ་གི** རྒྱལ་ནང་གི་མྱི་མང་ང་ར་འདིར་**འོང་གོ་གི** མྱི་གསར་འགྱུར་འདི་རིགས་གེས་གཙོ་བོར་ཚོང་ལས་**ལས་གི་ཡོད།** རྒྱ་གི་ཟ་ཁང་ར་ཧེ་མང་ང་**ཡོང་གི་ཡོད།** ཁང་བ་གསར་བ་ཚོང་ཁང་གསར་བ་གན་ན་འདི་ན་རེད། རྫོང་ཐོག་ན་འཕྲུར་ལྕོག་མགྱོགས་མོ་**འཕྲུང་གི་ཡོད།** ང་རྫོང་ཐོག་ནས་རྒྱ་སྐད་ཤེས་རྒྱོ་ཧོང་གིས་གལ་ཆེ་གི དེ་མིན་ད། རྫོང་ཐོག་ནས་འདུག་རྒྱོ་དཀའ་མོ་རེད། དེ་རིང་ངས་ཨ་མ་སྟོད་ལྭ་གསར་བ་གཞིག་ཉོ་བསམ་གི རེད་དྲ་ངས་དཀའ་ལས་**མྱོང་གི་ཡོད།** ཚོང་རྒྱག་མཁན་གིས་བོད་སྐད་མི་ཤེས་གི ངས་རྒྱ་སྐད་མི་ཤེས། དེད་གཉིས་ཀས་ཕན་ཚུན་ན་གོ་བརྡ་མི་འཕྲོད་གི རེད་དྲ། དེང་སང་ས་གནས་གི་བོད་མང་ང་གིས་ར་ཚོང་ཁང་**སློ་འཁྱེད་གི་ཡོད།** ད་ངས་བོད་སྐད་བཤད་མཁན་གཞིག་འཚོལ་དགོས་གི ཁ་རྒྱང་བོད་གཞིག་གིས་ཚོང་ཁང་གསར་བ་གཞིག་**སློ་འཁྱེད་གོ་གི** ད་ང་དེ་བ་ཚང་ང་གོན་རྒྱུ་ཉོ་གི་འགྲོ།

ངའི་འཚོ་བ་གི་ཐོག་ན་ང་མི་དགའ་ས་མང་ང་ཡོད་གི དོ་ཆོགས་དཔྱིད་ཀ་ཆར་བ་དེ་མོ་གཞིག་མི་འབབ་གི དབྱར་ཁ་ཚད་པ་ཆེ་གི དེའི་རྐྱེན་གིས་རྩྭ་ཐང་ནས་རྩྭ་མི་ཧ་གི དེས་མི་ཚད། རྩྭ་ས་ཧེ་ངན་ར་ཧེ་ཞུང་། མྱི་ཧེ་མང་རེད། ཟོག་གི་འཕེལ་ཁ་ར་**དར་གི་མེད།** འབྲོག་པ་མང་ང་གཞིག་གིས་ཁང་བ་**རྒྱག་གོ་གི** ད་ངེད་ཚང་གིས་ར་ཁང་བ་ལས་རྒྱོར་**གྲ་སྒྲིག་ཡས་གོ་གི** ཟོག་མ་འཕེལ་ན་ཡོང་སློ་མེད། ཡོང་སློ་མེད་ན་ཁང་བ་གཞིག་ཆི་གཞིག་ཤེད་ལས།

གང་ལྟར་ན་ར། ང་ཚེ་གང་བོར་ཟོག་ཛི་ཡིན་ནི་རེད། དེར་སྤྱོན་མེད་གི ངས་རང་གི་ཞ་ཡས་གཉིས་ཀ་སློབ་གྲྭར་སྐྱེལ་**འདོད་གི་ཡོད།** ངའི་ཧ་མ་གཉིས་ཀས་ར་དེ་བཀོད་པ་དགའ་གཞིག་རེད་**འདོད་གོ་གི** རེད་དྲ་ང་སློབ་གྲྭ་སོང་ན་འཕྱི་སོང་ཟེར།

5.1 --Present continuous tense

Verb in PRT + **གི་ཡོད**			
Subject	Verb in PRT	གི་ཡོད།	English
ངས་	འབྲི་		I am writing. / I write.
ཁྱེས་	ལས་		You are working. / You work.
ལྕགས་བྱམས་གྱིས་	ལྟ་	གི་ཡོད།	Lcags byams is watching. / Lcags byams watches.
ངེད་ཚ་བོ་	འགྲོ་		We are walking. / We walk.
ཁུར་གིས་	འདོན་		He is reading. / He reads.
ཁྱི་རྒན་དེ་	ཟུག་		The old dog is barking. / The old dog barks.

Verb in PRT + **གོ་གི**			
Subject	Verb in PRT.	གོ་གི	English
ཁོ་ཚ་བོས་	འབྲི་		They are writing.
ཁྱེས་	ལས་		You are working.
ལྕགས་བྱམས་གྱིས་	ལྟ་	གོ་གི	Lcags byams is watching.
ངེད་ཚའོ་	སྐོམ་		We are getting thirsty.
ཁུར་གིས་	འདོན་		He is reading.
ཁྱི་རྒན་དེ་	ཟུག་		The old dog is barking.

Notes-1

1. **Verb in PRT + གི་ཡོད structure** signifies various tense moods: simple present tense, indicating a regular action, and present tense or past tense continuous. The tense mood depends on the context. The question *What are you doing?* might receive this answer: ངས་ དཔེ་ཆ་**འདོན་གི་ཡོད།** in which the tense is present continuous, given the context. To answer the question *What do you do?* (regular action), the same answer is used.
2. **Verb in PRT + གོ་གི structure** is the contracted form of *verb PRT+ ཀྱི་ཡོད + reportive particle ཀྱི*, which is used to make a reportive statement on an ongoing action. A specific time is often clarified with such temporal adverbs as *yesterday*, *today*, and the like, e.g., ཁ་སང་ཁུར་གིས་ལས་བྱ་**འབྲི་གོ་གི** (འབྲི་གི་ཡོད་གི) He was writing homework yesterday. / ད་ཁུར་གིས་ལས་བྱ་ **འབྲི་གོ་གི** (འབྲི་གི་ཡོད་གི) He is writing his homework now.

Exercise 1 Write གོ་གི or གི་ཡོད, appropriate tense forms of the verbs in the blanks. Use postpositions, negative adverbs, and, if necessary, ergative case markers.

དཔེར་བརྗོད། ངས་གློག་བརྙན་གཟིག་ག་ལྟ་གི་ཡོད། ཁྱེར་གིས་གློག་བརྙན་གཟིག་ག་ལྟ་གོ་གི

1. སྐར་མ་སྒྲོལ་མ་ར་དཀོན་མཆོག་________སློབ་སྦྱོང་ཡས་___________།
2. ངས་ལས་ཁུངས་______________བྱ་བ་ལས་_____________།
3. འབྲོག་པ་དེ་ཟོ་གིས་རྟ་ཐང་____________ཕྱུགས་ཟོག་འཚོ་____________།
4. ང་ར་ངའི་ཏ་མ་གིས་རོང་______________ཞིང་ལས་ལས་____________།
5. ངས་སློབ་གྲྭ་______________དངོས་ལུགས་སྦྱོང______________།
6. ཁ་རྩང་ང་ས་ཆ་དེ་ན་ཁྲོད་སྐྱུག་______________།
7. ངེད་ཚ་བོ་བོད་ན་པོ་ཏ་ལའི་ལོགས་______________འགྲོ་____________།
8. རྒྱ་གར་_____________བོད་མང་ང་གིས་ཆི་གཞིག་ལས་____________།
9. ཁོ་ཚའོ་ཕྱི་____________རྩེ་___________མེད། ནང་___________རྩེ་____________།
10. བོད་______________མི་མང་ང་ཕྱི་རྒྱལ་ར་འགྲོ་______________།

Notes-2

1. **Verb in PRT + གི་མེད structure**: It is the negative form of the *verb in PRT +* གི་ཡོད *structure*, e.g., ངས་ལས་བྱ་འབྲི་གི་མེད། I am not writing my homework (continuously); or, I do not write my homework (usually). / ངས་གློག་བརྙན་ན་ལྟ་གི་མེད། I am not watching a movie (continuously); or, I do not watch movies (usually).
2. **Verb in PRT + གོ་གི structure**: To deny this structure, E-v in its positive original form གི་ཡོད is replaced with its negative form མེད, and then the reportive particle is used, e.g., ཁོ་ཚའོ་སྣ་ན་**རྩེ་གི་མེད་གི** They are not playing outside.

Exercise 2 Confirm or deny, in regular tense or continuous tense.

Regular actions

1. ངས་དགུན་ཁ་གོན་རྒྱུ་དྲོན་པོ་གོན____________།
2. ཞི་མོ་དེ་ཆ་བོས་ཤ་ཚོན་པོ་ཟ་_____________།
3. ཁྲོས་ཟ་རྒྱུ་མང་ང་སྐོལ་________________།
4. དཀོན་མཆོག་གློག་བརྙན་ན་དགའ____________།

Present continuous tense

1. ང་ར་ཆོས་འཕགས་སློབ་གྲྭར་འགྲོ་____________།
2. ད་ཆེ་བཏན་གིས་རྒྱ་ཡིག་སྦྱོང་_____________།
3. མི་གསུམ་ལམ་ན་ཡོང་________________།
4. ང་ར་ངའི་རོགས་པ་ལྷ་གིས་ཞབས་བྲོ་རྒྱག་_______།

5. ང་སློབ་གྲྭར་འགྲོ་འདོད་__________།

6. ངེད་ཚ་བོ་ཁང་པ་གཅིག་གི་ནང་ན་འདུག་______།

7. སྨ་དྲེར་སློབ་ཁྲིད་ཡོད་__________།

8. སློབ་སྐབས་འདིའི་ནང་རྩོམ་ཡིག་འབྲི་དགོས་_____།

9. སློབ་མ་ཚོའི་གིས་བོད་སྐད་བཤད་__________།

5. དཔེ་ཆ་འདི་འཚོང་__________།

6. ངེད་བཞི་བོས་ཉོ་ཆ་རྒྱག་__________།

7. དེ་རིང་ང་ཚོས་འཕགས་ཀ་ཐུག་__________།

8. ཁོ་གསུམ་པོ་གིས་ཁ་བཟ་ཡས་__________།

9. མི་འགོར་ད་ཟེ་ལིང་ང་ཐོན་__________།

Exercise 3 Report what you and your classmates do or are doing. Use the given phrases.

དཔེར་བརྗོད། སྨྱུ་གུ་གཞིག་ཉོ། ཁྱུར་གེས་སྨྱུ་གུ་གཞིག་ཉོ་གོ་གི / ཁྱུར་གེས་སྨྱུ་གུ་གཞིག་ཉོ་གི་མེད་གི

About yourself

1. བོད་ར་འགྲོ ____________________

2. རྩེས་རིག་སྦྱོང་____________________

3. ཁ་ཡར་གཏོང་____________________

4. སྣོར་མོ་སྙེམ ____________________

5. སྣོར་མོ་གསོག་____________________

6. སྨ་སེས་ལངས་____________________

7. དཀྲུགས་ཇ་འཐུང་____________________

8. ཟམ་སྐོལ་____________________

9. ཏམ་དྲན་____________________

About others

1. རྩམ་པ་ཟ་____________________

2. ཕ་ཡུལ་དྲན་____________________

3. ཐ་མག་འཐེན་____________________

4. ལས་ཀ་ལས་____________________

5. ང་ལ་སྨད་____________________

6. རྒྱ་སྐད་སློབ་____________________

7. དཔེ་ཆ་འཚོང་____________________

8. མྱི་གཞིག་ག་ཐུག་____________________

9. སྦོ་ཏག་ཏག་ཟ་____________________

5.2 --Questions in continuous tense

A. With question words stressed

Subject	Question words	Continuous tense structure
ངའི་ཏམ་གཉིས་ཀས་	ཆི་གཞིག་	ལས་གོ་གི / ལས་གི་ཡོད།
ཁྱོད་	ཆི་གཞིག་ག་	སྣོ་ན་འདུག་གི་ཡོད།
ཚོ་རིང་གིས	ཆི་གཞིག་ག་	རྒྱ་ཡིག་སྦྱོང་གི་ཡོད / སྦྱོང་གོ་གི
དགེ་རྒན་དེས་	གང་ན་	བོད་ཡིག་ཁྲིད་གོ་གི / ཁྲིད་གི་ཡོད།
བསོད་ནམས་	ཆི་གཞིག་ག་	ལས་ངན་གོ་གི / ལས་ངན་གི་ཡོད།

Subject	Question words	Continuous tense structure
འདི་བ་ཚང་	གང་ང་	སྐྱོར་གི་ཡོད / སྐྱོར་གོ་གི
ང་	ཆི་གཟིག་ག་	འཛར་མན་ན་འདུག་གི་ཡོད།
ཛེད་ཆ་པོ་	ཆི་གཟིག་ག་	ཉོ་ཆ་རྒྱུག་གི་འགྲོ་གི་ཡོད།

B. The words in bold are stressed.

Subject	Question words	Continuous tense structure
ཁྱེད་	**སྔོན་**ཆི་གཟིག་ག་	འདུག་གི་ཡོད།
ཚེ་རིང་གིས་	**རྒྱ་ཡིག་**ཆི་གཟིག་ག་	སྦྱོང་གི་ཡོད / སྦྱོང་གོ་གི
དགེ་རྒན་དེས་	**བོད་ཡིག་**གང་ན་	ཁྲིད་གོ་གི / ཁྲིད་གི་ཡོད།
བསོད་ནམས་	**ལས་**ཆི་གཟིག་ག་	རན་གོ་གི / རན་གི་ཡོད།
འདི་བ་ཚང་	**ས་ཆ་**གང་ང་	སྐྱོར་གི་ཡོད / སྐྱོར་གོ་གི
ང་	**འཛར་མན་ན་**ཆི་གཟིག་ག་	འདུག་གི་ཡོད།
ཛེད་ཆ་པོ་	**ཉོ་ཆ་རྒྱུག་གི་**ཆི་གཟིག་ག་	འགྲོ་གི་ཡོད།

Notes-3

Monosyllabic adjectives + གོ་གི / གི་ཡོད structure: Monosyllabic adjectives are used in such structures to convey continuous tense mood, e.g., དཀོན་མཆོག་གིས་**དཀའ་གོ་གི** / **དཀའ་གི་ཡོད།** Dkon mchog is having / has a difficult life. / སྒྲོལ་མ་ལས་**བཙོག་གོ་གི** / ལས་**བཙོག་གི་ཡོད།** Sgrol ma is having / has bad luck.

Exercise 4 Tell what you and others are undergoing with the given phrasal adjectives.

དཔེར་བརྗོད།

With དཀའ་གོ་གི — ཆོས་འཕགས་གིས་དཀའ་གོ་གི ཀྲན་མོ་གཟའ་འཁོར་གཅིག་ག་མེད་ན།

With དཀའ་གི་ཡོད། — ང་སྐྱོར་མོ་མེད། ངས་དཀའ་གི་ཡོད།

About yourself

1. སེམས་སྡུག ____________________
2. གནས་ཚུལ་བཙོག____________________
3. ནད་ངན ____________________
4. གཟུགས་མཐོ ____________________
5. སྐྱོར་མོ་ལུང་____________________
6. ཀླད་པ་ཞན____________________

About others

1. སེམས་སྡུག ____________________
2. གནས་ཚུལ་བཙོག____________________
3. ནད་ངན ____________________
4. གཟུགས་མཐོ ____________________
5. སྐྱོར་མོ་ལུང་____________________
6. ཀླད་པ་ཞན____________________

7. འཚོ་བ་སྐྱིད་______________________________ 7. འཚོ་བ་སྐྱིད་______________________________

8. སེམས་དོ་______________________________ 8. སེམས་དོ་______________________________

9. ལུས་ངར་______________________________ 9. ལུས་ངར་______________________________

5·3 --Questions with interrogative adverbs

Subject	Complement	Verb + གི	Interrogative adverb	E-v
ཁྱོས་	ལུག་	འཚོ་གི་		
ཞིང་བ་གན་གིས་	འབྲོག་ལས་	ཡས་གི་		
ཕྱི་གླིང་བ་འདི་	ཟེ་ཡིང་ན་	འདུག་གི་		
ངེད་གསུམ་པོ་	སློག་བརྙན་ན་ལྟ་གི་	འགྲོ་གི་	ཨེ་	ཡོད།
བླ་མ་	དེ་རིང་འདིར་	ཡོང་གི་		
སྨི་ཚང་མ་	ནངས་ཀ་རྩེ་གི་	འགྲོ་གི་		
ཁྱོད་གཉིས་ཀ་	འདི་ནས་དོ་དགོང་	འདུག་གི་		

Subject	Complement	Verb + གི	E-v	Interrogative adverb
ཁྱོས་	ལུག་	འཚོ་གི་		
ཞིང་བ་གན་གིས་	འབྲོག་ལས་	ཡས་གི་		
ཕྱི་གླིང་བ་འདི་	ཟེ་ཡིང་ན་	འདུག་གི་		ནང་།
ངེད་གསུམ་པོ་	སློག་བརྙན་ན་ལྟ་གི་	འགྲོ་གི་	ཡོད་	ནས།
བླ་མ་	དེ་རིང་འདིར་	ཡོང་གི་		ར།
སྨི་ཚང་མ་	ནངས་ཀ་རྩེ་གི་	འགྲོ་གི་		
ཁྱོད་གཉིས་ཀ་	འདི་ནས་དོ་དགོང་	འདུག་གི་		

Notes-4

Interrogative adverbs in the table contents, apart from ཨེ, are put at the end of sentences to raise questions, e.g., ཞིང་བ་ཚོས་ཞིང་འབྲེག་གོ་གི་**ནས**། or ཞིང་བ་ཚོས་ཞིང་འབྲེག་གི་ཡོད་གི་**ནང**། Are the farmers harvesting?

Exercise 5 Make questions and answers in pairs about what we are doing using the given phrases.

དཔེར་བརྗོད། དགེ་རྒན / སྒྲོ་སམ་སྐྱིང་ང / ཡི་གེ་འབྲི Question: དགེ་རྒན་གིས་སྒྲོ་སམ་སྐྱིང་ང་ཡི་གེ་འབྲི་གི་ཤེ་ཡོད།

Answer: འབྲི་གོ་གི ཁྱུར་གིས་སྒྲོ་སམ་སྐྱིང་ང་འབྲི་གི་ཡོད་གི

Words to use	Question	Answer
1. སློབ་གྲོགས་གཞན་པ་ཚོ / ཡོང	1. ____________	1. ____________
2. དགེ་རྒན་གིས / སློབ་ཁྲིད་ཡས	2. ____________	2. ____________
3. སློབ་མ་ཚོས / ཉན	3. ____________	3. ____________
4. དགེ་རྒན་གིས / ས་སྨྱུག་བཀོལ	4. ____________	4. ____________
5. ངེད་ཆ་བོས / སློབ་ཚན་ལྟ་བ་སློབ	5. ____________	5. ____________
6. སློབ་གྲོགས་གཞན་པ་ཚོས / ལས	6. ____________	6. ____________
7. ངས / སློབ་ཁྲིད་ཧ་གོ	7. ____________	7. ____________
8. ངེད་ཆ་བོས / བོད་སྐད་ཐ་སྙད་སྦྱོང	8. ____________	8. ____________
9. ཁྲོས / ཡར་མར་ར་ལྷ	9. ____________	9. ____________
10. སློབ་གྲོགས་གཞིག་དེ་རིང་ཡོང	10. ____________	10. ____________
11. ང་ལྟུགས་སྨྱུག་གཞིག་དགོས	11. ____________	11. ____________
12. ཁྲོད / ལྟོགས	12. ____________	12. ____________

Exercise 6 Ask and answer to talk about yourselves using the given phrases.

དཔེར་བརྗོད། ཁྲོས་ད་ལོ་བོད་ཡིག་སྦྱོང་། Question: ཁྲོས་ད་ལོ་བོད་ཡིག་སྦྱོང་གི་ཤེ་ཡོད། / ཁྲོས་ད་ལོ་བོད་ཡིག་སྦྱོང་གི་ཡོད་ནམ།

Answer: སྦྱོང་གི་ཡོད། ད་ལོ་ངས་བོད་ཡིག་སྦྱོང་གི་ཡོད།

Words to use	Question	Answer
1. འདོད / ཁྲོས་ལྟུགས་རྟ་གཞིག / ཉོ་ན	1. ____________	1. ____________
2. ཁྲོད་བོད་ར / འགྲོ / ལོ་གྲུངས་ང	2. ____________	2. ____________
3. ཁྲོས་ཆེ་གཞིག / ལས / ད་བར	3. ____________	3. ____________
4. ཁྲོས་གོན་རྒྱུ / གོན / འདི	4. ____________	4. ____________
5. ཁྲོས་དྲུ་བ / འཐེན/	5. ____________	5. ____________
6. ཁྲོའི་དབྱིན་ཡིག / སྦྱོང / ཞི་ལི་གིས	6. ____________	6. ____________

7. ཁྱོད་ལྷ་གི / འགྲོ / སློག་བརྙན་ན 7. ______ 7. ______

8. ཁྱོའི་དབྱིན་ཡིག / དཀའ / ཞི་ལི་གིས 8. ______ 8. ______

9. ཞི་ལི་ར་རྒྱན་མོ / འདུག / མཉམ་པས 9. ______ 9. ______

10. ཁྱོས་དགའ་རོགས / འཚོལ / གཟིག 10. ______ 10. ______

11. ཁྱོས་བྱ་བ / ལས / ལས་ཁྲུངས་ན་ 11. ______ 11. ______

12. ཁྱོད / སྐྱིད 12. ______ 12. ______

Exercise 7 Ask and answer using the phrases in parentheses.

དཔེར་བརྗོད། ངས་སྐད་རིགས་སྦྱོང་གི་ཡོད། (ཆི་གཟིག)

Question: ཁྱོས་སྐད་རིགས་ཆི་གཟིག་སྦྱོང་གི་ཡོད་ནས། Answer: ངས་བོད་སྐད་སྦྱོང་གི་ཡོད།

Sentence	Words	Question	Answer
1. ངས་གླུ་དབྱངས་ང་ཉན་གི་ཡོད།	(གང་ང)	1. ______	1. ______
2. ཁྲུར་གིས་ལྤགས་རྟ་ལས་གོ་གི	(ཆི་གཟིག)	2. ______	2. ______
3. ཨ་མ་གིས་ཟ་མ་སྐོལ་གི་ཡོད།	(སུ་གཟིག་ག)	3. ______	3. ______
4. ཨ་ཕ་གིས་ཇ་འཐུང་གོ་གི	(གང་ན)	4. ______	4. ______
5. ངེད་ཆ་བོ་མཉམ་པས་འདུག་གི་ཡོད།	(གང་ན)	5. ______	5. ______
6. ངེད་ཆ་བོས་བྱ་བ་མང་ང་ལས།	(ཆི་ཆི)	6. ______	6. ______
7. ང་སེམས་ཁམས་དྭངས་གི་མེད།	(ཆི་གཟིག་ག)	7. ______	7. ______
8. ཨ་མ་གཟུགས་གཞི་བདེ་ཐང་རེད།	(ཆི་མོ་གཟིག)	8. ______	8. ______
9. ངོ་དགོང་འགྲུལ་བ་གཉིས་ཡོང་།	(སུ་སུ)	9. ______	9. ______
10. ངས་ཟ་མ་མང་ང་གཟིག་སྐོལ།	(གང་གང)	10. ______	10. ______
11. ཨ་ཕ་གིས་སེམས་བདེ་གོ་གི	(ཆི་གཟིག་ཤེད)	11. ______	11. ______

Exercise 8 Complete the dialogue between the two classmates.

པ་སངས ཨ་རོ། ཁྱོད་སུ་ཡིན།

གཡུ་སྒྲོན ང་ཁྱོའི་སློབ་གྲོགས་གཡུ་སྒྲོན་ཡིན།

པ་སངས ཁྱོད་བདེ་མོ། ཁྱོས་ཁ་པར་གང་ན་______། (གཏོང)

གཡུ་སྒྲོན ངས་ཆབ་ཆ་གི་ཀླངས་འཁོར་ས་ཚོགས་ན་གཏོང་གི་ཡོད། ཁྱོས་ཆི་གཟིག་______། (ལས)

པ་སངས ངས་ཁྲིམ་ན་ཞ་ཡས་________། ཁྱོད་དེ་རིང་གང་ནས་ཡོང་། (གཉེར)

གཡུ་སྒྲོན ཟི་ལིང་ནས། ང་ཁྱོད་ཐུག་ན་________། (འདོད)

པ་སངས དེ་ཚོག་གི ངའི་རྒན་མོ་གིས་ཟ་མ་________། ངེད་ཆ་བོས་མཉམ་པས་ཟ། (སྐོལ)

གཡུ་སྒྲོན རེད་དྲ། དེའི་སྔོན་ན་ང་འགྲོ་ས་གཞན་པ་གཟིག་ཡོད།

པ་སངས ཁྱོད་ཆབ་ཆན་ངོ་ཤེས་མེད། ད་ཁྱོད་གང་ང་འགྲོ་________། (དགོས)

གཡུ་སྒྲོན ང་སྐྱི་བདེ་ལས་ཁུངས་ང་ཅིག་འགྲོ་དགོས། དེ་ན་ངའི་ཤ་ཉེ་གཟིག་གིས་ང་ར་ཐུག་ན་________(འདོད)

པ་སངས ________?

གཡུ་སྒྲོན ཁྲུར་གེ་སྐྱི་བདེ་ལས་ཁུངས་གི་ར་སྐོར་གི་ནང་ན་________། ང་ད་ཡོད་ས་ནས་ཐག་མི་རིང་། (འདུག)

པ་སངས ཁྱོད་དུས་ཚོད་ཆི་མོ་གཟིག་________། (དགོས)

གཡུ་སྒྲོན ང་ཡུན་རིང་གཟིག་ག་མི་འདུག ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད་ན་དུས་ཚོད་ཚལ་བ་གཟིག

པ་སངས ཁྱོད་ཡོང་ན་ངའི་རྒན་མོ་ར་________། (དགའ) སྨུར་གེས་ཁྱོད་རེམ་མ་རིག་ན་________(འདོད)

གཡུ་སྒྲོན སྨུར་གེ་________། (སྐྱིད)

པ་སངས སྨུར་གེ་སྐྱིད་པོ་རེད། ཕུང་བོ་ཧེ་སྦོམ་མ་འགྲོ་གི་ཡོད་གི ཁྱོའི་ཤ་ཉེ་གིས་སྐྱི་བདེ་ལས་ཁུངས་ན་ཆི་གཟིག་________། (ལས)

གཡུ་སྒྲོན ཁྲུར་གེས་________། (ཚོང་རྒྱག) རེད་དྲ་ཁོའི་རྒན་མོ་གིས་སྐྱི་བདེ་ལས་ཁུངས་ན་བྱ་བ་________། (ལས) དེའི་རྐྱེན་གིས་ཁོ་དེ་ན་________། (འདུག)

པ་སངས ད་ངས་ར་ཁྱོད་རེམ་མ་རིག་ན་________། ཐེངས་སྔོན་མ་ངེད་གཉིས་ཀ་ལོ་དྲུག་གི་སྔོན་ལ་ཐུག་ནི་རེད།(འདོད)

གཡུ་སྒྲོན རེད་ཡ། དུས་ཚོད་ཆི་མོ་གཟིག་མགྱོགས་གི ད་ཁྱོས་ཆི་གཟིག་________། (ལས)

པ་སངས དུས་དེབ་གཟིག་གི་རྩོམ་སྒྲིག་པ་______། རེད་དྲ་ངའི་ལས་ཁུངས་ནང་ན་སྨི་མང་ང་གིས་ལས་ཀ་______། (བཅའ) (འཚོར)

གཡུ་སྒྲོན དེས་ན་ཁྱོད།

པ་སངས ངས་ད་དེའི་ཕྱོགས་ག་འདང་རྒྱག་གི་མེད། རེད་དྲ་ཞོར་ར་ངས་ར་ལས་ཀ་གསར་བ་________། (འཚོལ)

གཡུ་སྒྲོན ཁྱོས་བྱ་བ་ཆི་མོ་གཟིག་རྙེད་ན་________། (འདོད)

པ་སངས དེ་ད་ངས་ར་________། རྒན་མོ་གིས་ངས་སྐོར་མོ་འཚོལ་འདོད་གོ་གི (ཤེས)

གཡུ་སྒྲོན ཨོ། དེ་ཟེར་ར། སྨུར་གེ་ཧོང་གིས་________། དེ་མོ་གཟིག་ཡིན་ན། ངས་ཁྱོད་བྱ་བ་གཟིག་རྙེར། ཁྱོད་ཤེ་དགོས། (འགྲུར)

པ་སངས ད་ངེད་གཉིས་ཀས་ཁ་པར་ནང་ནས་མི་བཤད། ད་ངས་ཁྱོད་ལྷག་དུ་རེམ་མ་རིག་ན་________། (འདོད)

གཡུ་སྒྲོན དེས་ན་དུས་ཚོད་དྲུག་པ་གི་སྟེང་ནས་ཐུག་ན་ཆི་མོ་རེད།

པ་སངས དེས་ན་དེ་ཡས། ཁྱོད་རེམ་མ་ཤོག འགོར་འགྱངས་མ་ཡས།

ཟུར་ལྷའི་སློབ་ཚན།

འབྲོག་པ་ཚེ་རིང་ལ་འབྱོར་བའི་འཕྲིན་ཡིག་ཅིག

ཆུང་རོགས་ཚེ་རིང་ལགས།

དུ་ཕྱིའི་**བར་རར**་ང་མ་ཁོམ་ཐལ། དེ་རིང་ང་ཁོམ་གི་ རེད་དྲ་སློབ་ཁང་གི་ནང་ན་སེམས་སྐྱིད་གི་མེད། ཟླ་བ་གཅིག་པོ་**འདིའི་རིང**་འཚོ་བའི་**ཕོག་ནས**་ངས་དོན་དག་གསར་བ་མང་ང་**རིག་གི་ཡོད**། ང་**སྨན་གི་ཨེ་ཡོད**། སློབ་སྦྱོང་གི་**ཕོག་ནས**་དཀའ་གི་ཨེ་ཡོད། ཁྱོས་འདྲི་ཚིག་འདི་མོ་མང་ང་འདྲི་གི་ དེ་རིང་ངས་ཁྱོད་གནས་ཚུལ་མང་ང་གཞིག་བཤད་**འདོད་གི་ཡོད**།

ད་ཐེངས་ང་ཕོག་དང་པོར་ཕྱི་ལོགས་ག་ཡོང་ནི་རེད། མི་སྨན་གི་ཟེར་ན་ཧྲུན་རེད། གཙོ་བོར་ཕ་མ་ཟོ། སྐྱིད་སྡིང༌། ནང་སློགས་སུ་ཁྱོད་དྲན་གི སློབ་སྦྱོང་གི་**ཕོག་ནས་དཀའ་གི་ཨེ་ཡོད**། ངས་དེ་འདྲ་དཀའ་གི་མེད། སློབ་མ་མང་ང་གཞིག་གིས་འདི་མང་གི་ གན་མང་གི་**ཟེར་གི་ཡོད**། མང་ཀྱོ་མང་གི་ རེད་དྲ་ལས་ཀྱུ་མེད་ན། ངའི་སེམས་ཡང་ཕ་ཡུ་ལུ་ར་གཉེན་ཉེ། ཁྱོའི་ཕོག་ག་འཁོར་གི་ དེའི་རྐྱེན་གིས། ང་མཚོན་ན། ལས་ཀྱུ་མང་ན་མཐའ་གཅིག་ག་དོན་དག་ངན་པ་གཞིག་མ་རེད།

སྦྱིར་གིས། རྒྱལ་**ནང་ནས**་མི་ཚང་མ་**སློ་གོ་གི** ལ་ལ་གིས་སློར་མོ་**བསམ་གོ་གི** ལ་ལ་གིས་གཞུག་ཕྱོགས་ག་**འདང་རྒྱུག་གོ་གི** གང་ཡིན་ན་ར། ད་ཆེ་གཞིག་ཡས་དགོས་གི་ གཞུག་ནས་ཆེ་གཞིག་ཡས་**དགོས་གི་ཡོད**། འདྲི་ཚིག་འདི་རིགས་ནམ་ཡིན་ན་ར་ཁོ་ཟོའི་མགོ་ན་**འཁོར་གི་ཡོད**། མཐར་གཏུགས་ན། དམིགས་ཡུལ་འཚོ་བ་བཟང་ང་གཞིག་ག་རོལ་རྒྱུ་རེད། ངའི་ཁང་བ་གཅིག་གི་འདུག་རོགས་གཉིས་ཀ་གིས་གཟའ་མཐུག་**ག** རྒྱུན་དུ་སློར་མོ་**འཚོལ་གི་ཡོད**། ཁོ་གཉིས་ཀ་དེ་རིང་འདི་**ན**། ནངས་ཀ་གན་**ན**་ཡོད་ནི་རེད། ང་ངོ་མས་**ཚད་གི་ཡོད**། དེད་ཟོའི་ཕ་ཡུལ་**ནས**་མི་རིགས་གེ་དེ་མོ་མ་རེད། མི་ལ་ལ་གཞིག་ཆ་རྐྱེན་མི་ཧྲན་ར་**སེམས་སྐྱིད་གི་ཡོད**། **ལུས་དལ་གི་ཡོད**། འདི་ཁྱོས་སེམས་བླུན་སྐྱིད་ར་ལུས་བླུན་དལ་རེད་འདོད་ན་ཐང༌། རེད་དྲ་འདི་ན་མི་ཚང་མ་འཚོ་བའི་**དོན་ན**་སེམས་ཆད་ལུས་ཆད་ར་**འགྲོ་གི་ཡོད**།

གྲོང་ཁྱེར་**ན**་མི་ཧྲོག་གོ་ཟེད་ལོང་ལོང་**ཡས་གི་ཡོད**། རྒྱ་ཐང་གི་དགུང་གི་སྐར་མ་འདྲ་མོ་རེད། མི་དེ་མོ་མང་ང་རིག་ན་ཚད་གི་ གང་ས་གང་ན་ཟེད་ལོང་ལོང༌། མི་**གཏུ་གི་ཡོད**། ཟ་ཁང་གི་**ནང་ན**། ཚོང་ཁང་གི་**ནང་ན**། མི་འཚོག་ས་གཞིག་**ན**་འུར་དི་རི་རི། ཕན་ཚུན་**ན**་གོ་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱོ་ར་དཀའ་མོ་རེད། རླངས་འཁོར་ཧྲོག་གོ་གང་ས་གང་**ན་རྒྱུག་གོ་གི** ཁ་ལོ་བ་ཏ་ནི་**སློ་གོ་གི** མི་འདི་ཟོ་བསམས་ན། ངས་ཡང་ཕ་ཡུལ་གི་གནམ་སྔོན་པོ། ས་ཁ་ཡངས། སྤང་སྔོན་པོ་དྲན་གི

ངས་སློབ་ཁྲིད་གི་**བར་ན**་ཡི་གེ་འདི་**འབྲི་གི་ཡོད**། སྐར་མ་བཅུ་ཐམ་པ་གི་**གཞུག་ན**་སློབ་ཁྲིད་གཞིག་ཡོད། སློབ་གྲོགས་ཟོ་ཕྱིར་ར་**ཡོང་གི་ཡོད**། སློབ་མ་མང་ང་གིས་རྐང་ཐུང་ར་སྟོད་ཐུང་**གོན་གི་ཡོད**། ངས་དེ་ང་ཕོག་མི་འདི་རིགས་དམར་རྗེན་ན་**འགྲོ་གི་ཡོད**་འདོད། རེད་དྲ་ཁ་རྩང་དེ་རིང་ང་ངས་ར་རྐང་ཐུང་གཞིག་**གོན་གི་ཡོད**། མ་གོན་ན་ཚད་པ་མི་ཁྲུག་གི

ཁྱོའི་ཤ་སྨམ་ར་རྩམ་པ་ངས་**ཟ་གི་ཡོད**། འདི་ནས་རྒྱ་གི་ཟ་མ་ང་ཁ་མི་མཛིད་ན་ར། ཡུའུ་གི་ཟ་མ་མཚམས་མཚམས་མ་ཞེ་ཐག་གིས་དགེ་བ་རེད།
གཞུག་ནས་ད་མ་སྐྱུར། ད་འདི་ནས་ངས་འབྲི་མཚམས་འཇོག ཡི་གེ་གཞུག་མའི་**ནང**་ངའི་འདུ་པར་གཟིག་ཁྱོད་བསྐྱུར་ཡ།

ཁྱོའི་ཆུང་རོགས་སྒྲོལ་མ་གིས།
སྤྱི་ཟླ་ཚེས་ལ།

5.4 --Postpositions

Subject	Noun + genitive case	Post-position	E-v	English
དབྱིན་ཇི་	ཡོ་གླིང་	ན་		Britain is in Europe.
ཟླ་བ་	གནམ་མཁའ་	ན་		The moon is in the sky.
མེ་ཏོག་	ལྡུམ་རྭའི་	ནང་ན་		The flowers are in the garden.
སློབ་མ་	སློབ་གྲྭ་	ན་		The students are at school.
ང་	ཁང་པའི་	ནང་ན་	ཡོད།	I'm in the room.
ང་ཚོ་	མཚོ་	ཁ་ན་		We are by the river.
ཁོ་རང་	བོད་	ན་		He is in Tibet.
ལུག་ཚང་མ་	རི་	མགོ་ན་		All the sheep are on a mountain.
ཟ་མ་	ཇ་ཁང་གི་	ནང་ན་		The food is in the kitchen.

With postposition		Subject	E-v	English
ཅོག་ཙེའི་	སྟེང་ན་	དཔེ་ཆ་		The books are on the table.
སྲང་	ན་	ཚོང་ཁང་		Shops are on the street.
སློབ་གྲྭའི་	ནང་ན་	ང་	ཡོད།	I am in the school.
ལས་ཁྲོག་	ན་	ཁོ་མོ་		She is at work.
སློབ་ཁང་གི་	ནང་ན་	སློབ་མ་ཚོ་		The students are in the classroom.
སློབ་མ་ཚོའི་	མདུན་ན་	སྒྲོ་སམ་		The blackboard is in front of the students.

With postposition		Subject	E-v	English
ཅོག་ཙེའི་	རྒྱབ་ན་	ཨ་ཕ་		At the back of the desk is (my) father.
མི་གཉིས་ཀྱི་	བར་ན་	མུར་གེ་		She is between two people.
སྒྲོ་སམ་གྱི་	གོང་ན་ / གཉའ་ན་	དགེ་ཆོས་ཀྱི་འདྲ་པར་		Above the blackboard is Dge chos' picture.
ཅོག་ཙེའི་	འོག་ན་	དཔེ་ཆ་		The book is under the table.
དཔེ་ཆའི་	ཡོགས་ན་ / འགྲམ་ན་	སྨྱུ་གུ་	ཡོད།	A pen is next to the book.
རྒྱ་མཚོའི་	དཀྱིལ་ན་	མཚོ་གྲུ་		A ship is in the middle of the ocean.
དམ་བུའི་	ཞབས་ན་	ཆང་		Alcohol is at the bottom of the bottle.
གླིང་ཀ་གི་	ཁ་གདོང་ན་	ཚོང་ཁང་གཞིག་		Across from the park is a shop.

Notes-5

1. **Genitive case maker + locative noun + ན་ཡོད:** ❶Postpositions generally consist of a genitive case marker, a locative noun, and a Ladon case variant, e.g., དཀོན་མཆོག་**གི་རྒྱབ་ན་**ཁྱི་གཞིག་ཡོད་གི། There is a dog behind Dkon mchog. / རི་**གི་མགོ་ན་**དར་ལྕོག་གཞིག་ཡོད་གི། There is a prayer flag on the mountain. ❷If the locative noun itself is a geographical term, then the genitive case marker is not used, e.g., ང་བོད་ན་ཡོད། I am in Tibet. / ང་ཁྱིམ་ན་ཡོད། I am at home. / ཁོ་ཡོ་རོབ་ན་ཡོད། He is in Europe.
2. The following temporal adverbs do not require Ladon variants in order to express temporal concepts: ད་རིང, ནངས་ཀ, ཁ་རྒྱང, ཁེར་ཉིན, གཞེས་ཉིན, དོ་དགོང, ད་ནངས, ན་ཉིང, དོ་ཚོགས, etc.

Exercise 9 Complete the dialogue with regular or ongoing actions using the Tibetan equivalent of the English words in parentheses.

	Person from Khams	Person from Amdo
1.	ཁྱོས་འདི་ན་ཆི་གཞིག་______ནས། (doing)	ངས་______། (in school...studying)
2.	ཁྱོས་______ཆི་གཞིག་སྦྱོང་གི་ཡོད། (in school)	ངས་ཧ་ཞི་______། (studying)
3.	ཧ་ཞི་ཟེར་ན་ཆི་གཞིག་རེད།	ཧ་ཞི་ཟེར་ན་ཚང་མ་ཟེར་ནི་རེད། ཨ་མདོ་ན་མི་ཚང་མ་གིས་ ____། (using)
4.	ཁྱོད་______འདུག་གི་ཡོད། (where)	ང་སློབ་གྲྭ་གི་______འདུག་གི་ཡོད། སློབ་མ་གི་ཉལ་ཁང་ནང་ན་མི་མང་གི(outside)
5.	ཁམས་ན་______མི་མི་མང་། སློབ་གྲྭར་ཡོང་མཁན་མང་	______སློབ་གྲྭར་འགྲོ་མཁན་ཏག་ཏག་ཡིན། (in Amdo)

ང་མེད། (in the dormitory)	ཁམས་རོང་ས་ཤེ་ཡིན།
6. ________ཞིང་ལས་མང་ང་མེད། (in Khams)	རེད་དྲ་ངའི་ཕ་ཡུལ་________ཞིང་ལས་ལས་མཁན་མང་། (in Amdo)
7. ________་བོད་གི་ནང་ན་རྒྱ་སྐད་བཤད་མཁན་མང་ང་མེད་གི (in Amdo)	དེ་མ་རེད། ངའི་བོད་རིགས་རོགས་པ་________་རྒྱ་སྐད་བཤད་མཁན་དག་དག་ཡིན། (among)
8. ________བོད་ལྱ་གོན་མཁན་ཧེ་ཞུང་རེད། (in Khams)	________གོན་མཁན་ཧེ་ཞུང་རེད། (also in Amdo)
9. ཁྱེད་________རོགས་པ་མང་ང________། (in Amdo...have)	ཡོད། རེད་དྲ། ངའི་རོགས་པ་ཟེ་________མེད། ཁྱོའི་________ཆི་གཟིག་ཡོད། (in school) (in hand)
10. ང________་ཕྲེང་བ་གཟིག་ཡོད། (in hand)	ཁྱོས་མ་ཧི་____________________། (regularly chant)
11. ལོས་ཡོད། ________ངས་འདོན་གི་ཡོད། (even in the classroom)	ངས་________________། ______________དཔེ་ཆ་དག་དག་འདོན་གི་ཡོད། (in the classroom) (on the street)
12. མི་ཁྱོད་འདྲ་མོ་________དད་པ་ཅན་ཡོད་གི་མེད། (among)	དེ་མ་རེད། ང་དད་པ་ཆེ། རེད་དྲ་འདོན་ཁོམ་མེད་གི
13. ཁྱོད་སང་ཉིན་________ཡོད། ངས་ཁྱོད་ཐུག་འདོད་གི (where)	ནངས་ཀ་ར་________ཡོད། ཁྱོད་ཤོག(here)
14. ཐུགས་རྗེ་ཆེ། ནངས་ཀ་ཐུག	བདེ་མོ།

5.5 --Postposition of time

Post-position		Question	Answer	English
ཉིན་ན	days	ནམ་**གི་ཉིན་ན**་ཁྱོད་ལྷ་སར་འགྲོ།	ང་གཟའ་ཉི་མ་**གི་ཉིན་ན**་འགྲོ།	Which day do you go to Lhasa? I go to Lhasa on Sunday.
ནང་ང	months	ཁྱོད་ཟླ་བ་གང་**གི་ནང་ང**་ལྷ་སར་འགྲོ།	ང་ཟླ་བ་གསུམ་པ**འི་ནང་ང**་ལྷ་སར་འགྲོ།	In which month will you go to Lhasa? I will go to Lhasa in March.
ར	years in the morning in the afternoon in the evening at night	ཁྱོད་ནམ་གི་ལོར་ལྷ་སར་འགྲོ།	ང་ད་ལོར་ལྷ་ས་འགྲོ།	In which year will you go to Lhasa? I will go to Lhasa this year.
		དགོང་མོར་ཁྱོད་གང་ན་ཡོད།	དགོང་མོར་ང་ཁྱིམ་ན་ཡོད།	Where are you at night? I am at home at night.
		ཕྱི་དྲོར་ཁྱོས་ཆི་གཟིག་ཀློག་གི་ཡོད།	ངས་ཕྱི་དྲོར་བརྩམས་སྒྲུང་ཀློག་གི་ཡོད།	What do you read in the afternoon? I read novels in the afternoon.
		ཁྱོས་ལས་བྱ་ནམ་འབྲི།	ངས་ལས་བྱ་ནངས་མོར་འབྲི།	When do you do your homework? I do it in the morning.

Post-position		Question	Answer	English
སྐེང་ང	hours	ཁྱོད་ནམ་ལངས་གི་ཡོད།	ང་དུས་ཚོད་བདུན་**གི་སྐེང་ང**་ལངས་གི་ཡོད།	When do you get up? I get up at seven o'clock.
		ཁྱོས་གུང་ཇ་ནམ་འཐུང་གི་ཡོད།	དུས་ཚོད་བཅུ་གཉིས་**གི་སྐེང་ང**་འཐུང་གི་ཡོད།	When do you have lunch? I have lunch at twelve o'clock.
ར	seasons	ཁྱོས་དགུན་ཁ**ར**་ཆི་གཞིག་ལས་གི་ཡོད།	དགུན་ཁ**ར**་ང་ཁོམ་ཡོད།	What do you do in the winter? I am free in the winter.
		དབྱར་ཁ**ར**་ཁྱོད་གུང་གསེང་ཨེ་ཡོད།	ཡོད། དབྱར་ཁ**ར**་ང་གུང་གསེང་ཡོད།	Do you have holidays in the summer? Yes, I have holidays in the summer.
ནས...བར་ར	from ... to	དུས་ཚོད་བདུན་པ་**ནས**་བརྒྱད་པ**འི་བར་ར**་ཁྱོད་ཁྱིམ་ན་ཨེ་ཡོད།	མེད། དེ**འི་བར་ར**་ང་ཁྱིམ་ན་མེད།	Are you at home from seven to eight? No, I am not at home during that period.
		ཚེས་པ་གསུམ་པ་**ནས**་ལྔ་བ་**གི་བར་ར**་ཁྱོས་སྨོམ་པ་ཨེ་སྲུང་།	མི་སྲུང་། ངས་དེ**འི་བར་ར**་སྨོམ་པ་མི་སྲུང་།	Are you on fast from the third to the fifth days? No, I am not fasting during that period.
གུང་ང	midday midnight	ནམ་**གུང་ང**་ཁྱོད་གང་ང་འགྲོ།	ནམ་**གུང་ང**་ང་གང་ང་མི་འགྲོ།	Where do you go at midnight? I go nowhere at midnight.
		ཉིན་**གུང་ང**་ཁྱོས་ཟ་མ་ཟ་གི་ཨེ་ཡོད།	མེད། ཉིན་**གུང་ང**་ངས་ཟ་མ་ཟ་གི་མེད།	Do you eat at noon? No, I do not eat at noon.

Exercise 10 Ask and answer. Pay attention to ongoing actions, regular actions, and postpositions.

Postposition	Phrases to use	Question	Answer
1. ནས་བར་ར	ཚེས་པ། ཁྱོས་ལས	1. ____________	1. ____________
2. གུང་ང	ནམ་གུང་། ཁྱོད་ཁྱིམ་ན	2. ____________	2. ____________
3. སྐེང་ང	དུས་ཚོད། རྒྱལ་སྒྲིང་ང་འགྲོ	3. ____________	3. ____________
4. ར	སྟོན་ཀ། ཁྱོས་ལོ་ཏོག་བསྡུ	4. ____________	4. ____________
5. སྐེང་ང	དགུ་བ། ཁྱོད་ཁོར་ཐུག	5. ____________	5. ____________
6. ནང་ང	ཟླ་བ། ཚད་པ་ཆེ	6. ____________	6. ____________
7. ཉིན་ན	དབྱིན་ཇིར་འགྲོ	7. ____________	7. ____________
8. གུང་ང	ཉིན་གུང་། ཉི་འོད་བཙན	8. ____________	8. ____________

9. ར	དགོང་མོ། ནམ་ཟླ་སྨུགས	9. ________________	9. ________________
11. ནང་ང	ཟླ་བ་འདི། ཁྱོས་ཉོ་ཚ་རྒྱུག	10. ________________	10. ________________
11. ཉིན་ན	ཉིན། ཁྱོད་རྒྱུགས་གཟིག་ཡོད	11. ________________	11. ________________
12. ནས་བར་ར	ལོ་གསུམ་གི་སྔོན། ཁྱོས་ཆི་ལས	12. ________________	12. ________________
13. ནང་ང	ཟླ་བ་གསུམ། ཆར་བ་འབབ	13. ________________	13. ________________
13. ར	ནངས་མོ། ཁྱོས་ནངས་ཇ་འཐུང	14. ________________	14. ________________

Exercise 11 Write temporal and locative postpositions and, if necessary, genitive case markers in the blanks.

དཔེར་བརྗོད། ཚེས་པ་བཅོ་ལྔ་གི་ ཉིན་ན ་ང་སློབ་གྲྭར་འགྲོ།

1. དོ་ཆོགས་གི་སྔོན་ཀ________________ངེད་ཚང་གི་བཟའ་མི་ཚང་མ་ཕ་ཡུལ་བ་འགྲོ།
2. ཨ་མདོ་________________ལོ་གསར་རྒྱ་ཟླ་གཉིས་པའི་________________རེད།
3. ངའི་སྐྱེས་སྐར་ཟླ་བ་བདུན་པ་________________ཚེས་པ་དྲུག་པ་ཡིན།
4. ངས་དགོང་མོ་________________ཅང་ར་ལས་གི་མེད།
5. དབྱར་ཁ་________________ངས་འབྲོག་________________ལུག་འཚོ་གི་ཡོད།
6. ཁྱོས་ནངས་མོ་________________ཆི་གཟིག་འཐུང་གི་ཡོད།
7. ངེད་ཟློའི་ཡུལ་________________སྤྱི་མང་ང་དགུན་ཁ་________________ཁོམ་ཡོད།
8. ངས་དུས་ཚོད་དགུ་བ________________དགོང་མོའི་དུས་ཚོད་དྲུག་པ________________བྱ་བ་ལས་གི་ཡོད།
9. ནངས་མོ་________________དུས་ཚོད་བདུན་པ་________________ང་ལངས་གི་ཡོད།
10. ཟླ་བ་འདི་________________ང་དོན་དག་མང་། ད་ང་མགོ་ན་གི་ཡོད།
11. ཉིན་གུང་________________ཁྱོད་གཉིད་གི་ཨེ་ཡོད། ང་གཉིད་གི་མེད།
12. ཟླ་བ་གཞུག་མ________________ང་དོན་དག་གཅིག་ར་ལས་རྒྱུ་མེད།
13. ཁྱོད་ཁྱིམ་མ་དུས་ཚོད་དུ________________ཐོན་གི་ཡོད།
14. ད་ནངས་དུས་ཚོད་དྲུག་________________སློན་གྲགས་རྒྱུ་གོ་རྒྱུ་མང་གི

Exercise 12 Write the time in the blanks indicated by each watch.

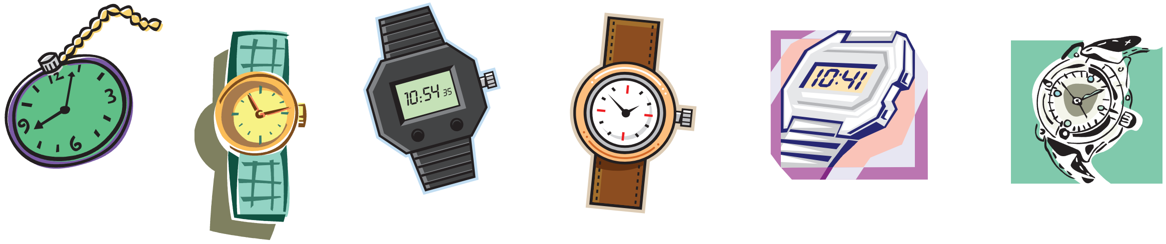

❶ ད་དུས་ཚོད་གཉིས་ར་ཚལ་བ་རེད། ______________

❷ ______________

❸ ______________

❹ ______________

❺ ______________

❻ ______________

❼ ______________

Exercise 13 Use the given words and phrases to tell what you do at the given time.

དཔེར་བརྗོད། 10.56 / ཁུར་གེ / སློབ་གྲོགས / རྩེ

དུས་ཚོད་བཅུ་ཐམ་པ་ར་སྐར་མ་ང་དྲུག་གི་སྔེང་ང་ཁུར་གེ་ར་སློབས་གྲོགས་ཐོ་ལྷང་ལི་རྩེ་གི་ཡོད།

1. 9:07 / སློབ་ཁང་ / ཐོན ______________
2. 2:30 / ཕྱི་དྲོའི་ལས་ཀ / ལས ______________
3. 7:16 / ངས / འགོ་རྩོམ ______________
4. 12:00 / ཟ་མ / ཟ་གི་ཡོད ______________
5. 4:40 / ལས་ཀ / གྲོལ་གི་ཡོད ______________
6. 12:06 / སློབ་ཁང་ནང་ནས / ཡོང ______________
7. 17:45 / ཚོང་རྒྱག ______________
8. 23:34 / ཉལ / འགྲོ ______________
9. 19:30 / དཔེ་ཆ / ཀློག ______________
10. 24:57 / ཉལ་ཁང་ན / གཉིད ______________
11. 11:07 / ལས་རེས / ཐོག / ལས ______________
12. 16:25 / ལུས་ཚད / ལས་ཁུངས ______________

ཟུར་ལྟའི་སློབ་ཚན། གནས་མཆོག་གངས་རིན་པོ་ཆེ།

གངས་རིན་པོ་ཆེ་ས་མགོ་མུས་རྫོང་དྲུག་བདུན་བརྒྱ་བཅུ་བཞི་རེད། སྤྱིར་ང་གངས་ཏི་སེ་ར་འབོད་གི་ཡོད། འཛིག་རྟེན་གི་དཀྱིལ་ན་ཆགས་ཡོད་ནོ་གིས། གནའ**ནས**་ད་བར་**ར**། བོད་**ནས**་ནང་བསྟན་པ། རྒྱ་གར་**ནས**་མི་མང་ང་གཞིག་གིས་གངས་རིན་པོ་ཆེ་གནས་མཆོག་ཡ་མེད་གཞིག་**ག**་བརྩི་གི་ཡོད། རྒྱ་གར་བ་ཟེ**ར**་མཚོན་ན། དེ་ཁོ་ཟེའི་སྐྱབས་མགོན་གི་བཞུགས་ས་ཡིན། ནང་བསྟན་པ་རིགས་གེ**ར**་མཚོན་ན། དུས་འཁོར་གི་མཚོན་བྱེད་ངོ་མ་ཡིན་ནི་རེད། ས་ཆ་ལ་ལ**་ནས**་བོན་པོ་རིགས་གིས། གངས་རིན་པོ་ཆེ་རི་བོ་རྡོ་རྗེ་བང་རིམ་དགུ་བརྩེགས་ཅན**་ན**་གོ་གི་ཡོད། དེའི་**སྟེང་ང**་བོན་ཆོས་གི་སྲོལ་གཏོད་པ་པོ་སྟོན་པ་གཤེན་རབ་གནམ**་ནས**་བབས། རྒྱ་གར་སྐམ་ས་ཆེན་པོའི་**སྟེང་གི**་ཆུ་ཆེན་བཞི་བོ་ར་གངས་རིན་པོ་ཆེ་གི་**ཁ་ཁོར་ནས**་འབྱུང་གི་ཡོད།

མཇལ་བ་རྣམ་དག་ཟེ་གངས་རིན་པོ་ཆེར་གངས་སྐོར་**ར**་གནམ་མཚོ**ར**་མཚོ་སྐོར་ཡས་གི་སྤྱི་ཚེ་གང་བོའི་**ནང**་ཐེངས་གཅིག**་ག**་འགྲོ་ནི་རེད། མཇལ་སྐོར་འདི་མོ་གཞིག་ཚེ་གཅིག་ལུས་གཅིག་གི་མཛད་པ་ཆེ་གཞིག་རེད་ཟེར་ན་ཆོག་ཆོག་རེད།

སྤྱི་ལོ་སྟོང་གཉིས་ར་གཉིས་གི་ལོ་བོད་གི་ཆུ་རྟ་ལོ་རེད། གངས་རིན་པོ་ཆེ**ར**་གངས་སྐོར་ར་གནམ་མཚོ**ར**་མཚོ་སྐོར་ཡས་ན་ལོ་སྐལ་ཡ་མེད་གཞིག་རེད། ལོ་འཁོར་དྲུག་ཅུ་གི་**ནང**་ང་ལོ་སྐལ་འདི་ཐེངས་གཅིག་ཐོན་གི་ཡོད། འཛམ་གླིང་གི་ཡུལ་གྲུ་སོ་སོ**་ནས**་མཇལ་བ་ཟེས་གངས་རིན་པོ་ཆེར་མཇལ་སྐོར་ར་ལུས་ངག་ཡིད་གསུམ་གི་དད་པ་རྣམ་དག་ཡས་འདེད་གི་ཡོད། ནང་སྐོར་སུ་མཇལ་དུས་ཟླ་བ་ཞ་གང་ན་ལྟག་གིས་ཏ་ཟེར། ཏ་གི་ལོ**ར**། གངས་རིན་པོ་ཆེ**ར**་མཇལ་ཐུབ་ན་ཚོགས་གསོག་ལྟབ་འགྱུར་གིས་ཇེ་ཆེ་ཡིན་ནི་རེད།

གངས་རིན་པོ་ཆེ། གནས་མཆོག་བླ་ན་མེད་པ་ཞིག

གངས་རིན་པོ་ཆེ་དང་གནམ་མཚོར་ཉིན་མ་བཅུ་བཞིའི་རིང་ལ་མཇལ་སྐོར་བྱེད་པ། དུས་ཚིགས་ཆེས་དགའ་བོ། ཟླ་བ་ལྔ་བ་ནས་ཟླ་བ་བཅུ་བའི་བར།

འགོ་རྩོམ་པའི་ཉིན--ཉིས་སྟོང་ལྔ་ཡི་ལོ

1	ཟླ་བ་ལྔ་པའི་ཚེས་པ། ༧ནས༡༠བར	1	ཟླ་བ་བརྒྱད་པའི་ཚེས་པ། ༣ནས་༡༦་བར
2	ཟླ་བ་དྲུག་པའི་ཚེས་པ། ༦ནས༡༩བར	2	ཟླ་བ་དགུ་པའི་ཚེས་པ། ༢ནས་༢༥བར
3	ཟླ་བ་བདུན་པའི་ཚེས་པ། ༥ནས་༢༢བར	3	ཟླ་བ་བཅུ་པའི་ཚེས་པ། ༡ནས་༢༩བར

ཁྱེར་འགྲོ་ཡིན་ན། དུས་ཚོད་ད་རུང་གྲོས་བྱས་ན་ཆོག ཚང་མ་ཆེས་བཅོ་ལྔ་ཟླ་བ་ཉ་གང་ཡོད་དུས་གངས་རིན་པོ་ཆེར་ཐོན་དུ་འཛུག

ལྷ་ས་ཡུལ་སྐོར་ཀུང་ཟིས་བོད་ཀྱི་མཇལ་བ་དང་ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་ཡུལ་སྐོར་བ་ཚོར་འགྲུལ་སྐྱོད་ཀྱི་རོགས་རམ་དང་འཁོར་ཆ་འདོན་གྱི་ཡོད། ང་ཚོས་ད་རུང་ཞར་བ་ཡང་གླ་ཡི་ཡོད། ཞར་བ་ལས་རོགས་པ་ཚོས་ཡུལ་སྐོར་བ་དང་མཇལ་བ་དག་ལ་འགྲུལ་བཞུད་རྣམ་པའི་ཆ་ནས་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ། རྒྱུ་སྐུས་ཀྱི་ཆ་ནས་བླ་ན་མེད་པ་ཞིག་འདོན་གྱི་ཡོད།

5.6 --*Verb* + གོ་གི structure vs. *verb* + གི་ཡོད structure

Verb + གོ་གི		Verb + གི་ཡོད	
Example	Note	Example	Note
སྒྲོལ་མ་གིས་ཇ་**སྐོལ་གོ་གི**	❶The action is happening.	སྒྲོལ་མ་གིས་ཇ་**སྐོལ་གི་ཡོད**།	❶The action is either regular or ongoing.
མྱི་གཞིག་གིས་ཁ་རྒྱང་གཏམ་**བཤད་གོ་གི**		མྱི་གཞིག་གིས་གཏམ་**བཤད་གི་ཡོད**།	
སྒོ་ན་ཁངས་**འབབ་གོ་གི**	❷seldom refers to First Person and First Person Plural	སྒོ་ན་ཁངས་**འབབ་གི་ཡོད**།	❷Monosyllabic adjectives can be used with it.
མྱི་གཞིག་**ཧྲུ་གོ་གི**		མྱི་གཞིག་**ཧྲུ་གི་ཡོད**།	
ཞ་ཡས་དེ་གཟུགས་**སྐྱེ་གོ་གི**	❸used with monosyllabic adjectives	ཞ་ཡས་དེ་གཟུགས་**སྐྱེ་གི་ཡོད**།	❸It is not reportive.
ཨ་མ་ཧོང་གིས་**སྐྱིད་གོ་གི**		ཨ་མ་ཧོང་གིས་**སྐྱིད་གི་ཡོད**།	
ལྷད་མོ་བ་རིགས་གེ་**བཤོད་གོ་གི**	❹One reports what he knows.	ལྷད་མོ་བ་རིགས་གེ་**བཤོད་གི་ཡོད**།	
སྨུར་གེ་མགོ་**དཀར་གོ་གི**		སྨུར་གེའི་མགོ་**དཀར་གི་ཡོད**།	

Notes-6

Verb + གོ་ནས Structure is the contracted form of *verb in PRT* + གི་ཡོད + ནས, in which ནས is self-reportive, is used by First Person and First Person Plural to express reportive statements in continuous tense mood, e.g., ངས་ད་སྡོང་བོ་**འཛུགས་གོ་ནས**། I am planting trees. / ངས་ན་ཉིང་སྡོང་བོ་**འཛུགས་གོ་ནས**། I was planting trees last year.

5.7 --Continuous tense with First Person and First Person Plural

Verb PRT + གོ་ནས				
Subject	Verb	གོ་ནས།	English	
ངས་	གླུ་དབྱངས་ང་ཉན	གོ་ནས།	I'm listening to music.	❶One reports what he himself is / was doing. ❷describes First Person and First Person Plural
ངེད་གཉིས་ཀས་	ཁ་པར་གཏོང་		We two are making a phone call.	
ངེད་ཚ་བོ་	སྒོ་ཁ་ན་རྩེ་		We are playing at the entrance.	
ངེད་ཚ་བོ་	ཁྲིམ་མ་འགྲོ་		We are going home.	
ངས་	དཔེ་ཆ་འདོན་		I am reading a book.	
ང་ར་ཕ་མ་གཉིས་ཀས་	སིལ་ཏོག་ཟ་		I and my parents are eating fruit.	
དཀོན་མཆོག་རང་	ཞེ་གིས་དགའ་		Dkon mchog and I are (being) happy.	

Exercise 14 Use Tibetan words that correspond to the English words in parentheses and complete the dialogue between two villagers.

ལམ་པ་ཀ་བ ཨ་རོ། ཁྱོས་ཅི་གཟིག་________། (do)

ལམ་པ་ཁ་བ ང་ཞ་ཡས་________། (wait) ད་མཚམས་ངའི་ཞ་ཡས་སློབ་གྲྭ་ནས་ཕྱིར་ར་________། (come) ཞོར་ར་________ ལས་ཀ་ཆུང་ཆུང་གཟིག་ཡོད་གི (here)

ལམ་པ་ཀ་བ ལས་ཀ་ཆུང་ཆུང་________ཡོད། (what)

ལམ་པ་ཁ་བ ལྟོས་ར། རྐ་འདི་འགག་གི་ཡོད་གི ཆུ་རྒྱུག་______། (negative adverb) ངས་འདི་ལས་_____། (want to do)

ལམ་པ་ཀ་བ དེ་སྐྱོན་ཆེ་གཟིག་མ་རེད། ཁྱོད་ཤོག ངེད་གཉིས་ཀས་ཡུལ་སྐོར་བ་གན་ཟེར་ལྟ།

ལམ་པ་ཁ་བ གན་ཚོའ་________རེད། (from where) ཆ་ལུགས་ཡ་མཚར་རེད།

ལམ་པ་ཀ་བ དགུ་གསུམ་པའི་ནང་ང་འདི་ཚོའ་________ ________། (to where) (go) གོན་རྒྱུ་ར་ཞུང་ཞུང་གོན་ཡོད་གི

ལམ་པ་ཁ་བ ________ཞི་ལི་རིས་བོད་ལྷ་གཟིག་གོན་ཡོད་གི (on the right) ཁོ་བལྟས་ན་རྫ་མོ་གཟིག་ག་རིག་གི རེད་དྲ་ཁོ་ཐག་ག་ཞི་ལི་གཟིག་རེད།

ལམ་པ་ཀ་བ རེད། ཁུར་གེའི་________སྨི་དེ་ཞི་མོ་གཟིག་ཨེ་རེད། (next to) གཟུགས་རྡོག་གོ་རྟ་རེད།

ལམ་པ་ཁ་བ ངས་མུར་གེ་ཡག་མ་གཟིག་རེད་ ________། (think) རེད་དྲ་གཟུགས་ཙེ་གྲུར་གཟིག་ཆེ་སོང་།

ལམ་པ་ཀ་བ ཞི་ལི་ཆུང་ཆུང་དེ་________ཡིན། (who) ཁུར་གེས་དངོས་པོ་________གཟིག་ཨེ་ཁྱུག (so much)

ལམ་པ་ཁ་བ ཁྱོས་འདི་________ཁྱིམ་ཚང་གཅིག་ནས་ཡིན་ཨེ་འདོད། (the three)

ལམ་པ་ཀ་བ ______ཞེས། (who) ཡིན་ན་མིན་ན། ཁོ་གསུམ་པོས་སྡུག་______། (to experience) ང་གི་རྟུལ་ནག་ག་ལྟོས་ར།

ལམ་པ་ཁ་བ ཁོ་ཚོའ་________ན་ཐང་། (to be happy) ངེད་གཉིས་ཀ་ལུང་ཁོག་འདིའི་ཧྲན་ན་འགྲོ་མི་ཐུབ་མོ།

ལམ་པ་ཀ་བ ཁྱོས་ཅི་གཟིག་________། (think) ལུང་ཁོག་འདིའི་ཧྲན་ན་འགྲོ་མི་ཐུབ་ན་ར། ངས་སྐྱིད་སྡུག་ལོས་ཞེས།

ལམ་པ་ཁ་བ ད་______་མ་བཤད། (anything) ཁོ་ཟེ་______ (arrive) ཁ་རོག་གེར་སྡོད།

ལམ་པ་ཀ་བ ད་ཁྱོའི་ཞ་ཡས་ར་________ཡོང་གོ་གི (on the way)

ལམ་པ་ཁ་བ ཨ་ཡ་མཚར། ཞི་མོ་གན་གིས་རྐང་ཐུང་གཟིག་རྐང་སྣམ་________གོན་ཡོད་གི (on top of)

ལམ་པ་ཀ་བ ________ད་པོ་བླ་མ་གཟིག་གི་འདྲ་པར་གཟིག་ར་ཡོད་གི (on top of that) དཀོན་མཆོག་གསུམ་པོ།

ལམ་པ་ཁ་བ ད་ང་འགྲོ། ཞ་ཡས་གན་ན་________ (arrive)།

5.8 --Negative continuous tense

Verb in PRT + གི་མེད					
Subject	Object	Verb / adjective	གི་མེད	English	
ངས་	བོད་ཡིག་	སློབ་	གི་མེད།	I am not studying Tibetan.	The tense is present continuous or past continuous depending on the context.
མུར་གེས་	གླུ་དབྱངས་	ལེན་		She is not singing a song.	
གན་ཚ་བོ་	འཚོ་བ་	སྐྱིད་		Those (people) are not happy with life.	
ངེད་ཚ་བོ་	སྒོག་པ	དགའ་		We do not like garlic.	
སྐྱེས་བཟི་དེས་	དངོས་པོ་	འཁུར་		That man is not carrying anything.	
མི་དེ་གསུམ་པོ་གིས་	དུ་བ་	འཐེན་		The three people are not smoking.	
དཀོན་མཆོག་ར་ངས་	ཆང་	འཐུང་		Dkon mchog and I are not drinking.	

Exercise 15 Make negative statements using the verbs in parentheses.

དཔེར་བརྗོད། སློབ་མ་མཚོ་ཟི་ལིང་ན་སྡུན་གི་མེད། (སྡུན) ཞར་བ་གཟིག་གིས་ལམ་རིག་གི་མེད། (རིག)

1. ཉ་ཉོག་དེ་______________________། (ཕེ་འདེབས)
2. མི་མང་ང་གཟིག་ཁ་འཁོག་ན་____________། (ཡོང)
3. ཁྱུར་གེས་བོད་གི་འཚོ་བ་____________། (ཤེས)
4. རྒྱལ་ཁབ་གཉིས་ཁ་རྒྱང་དེ་རིང་________། (འགྲིག)
5. འཛམ་གླིང་དོ་ཞག་ཞི་བདེ་__________། (ཡོང)
6. ནམ་ཟླ་ད་བོ་རྗེ་འཁྱུགས་ཀ་________།(འགྲོ)
7. ཨ་མ་གིས་ཞ་ཡས་_____________། (གཉེར)
8. བཟའ་ཟླ་གཉིས་ཀས་དེ་རིང་_______། (ཁ་རྟོད་ཡས)
9. ཞར་མ་གཟིག་གིས་ལམ་__________། (རིག)
10. ཁྱུར་གེ་སྤྲོ་ཚོགས་གི་སྟེང་ན་________། (བསོད)

Exercise 16 Use the question words in parentheses and convert each statement into questions.

དཔེར་བརྗོད། མགོན་པོ་སྐྱིད་ཞེ་གིས་བསོད་གི་ཡོད། (ཚི་གཟིག་ག) མགོན་པོ་སྐྱིད་ཚི་གཟིག་ག་ཞེ་གིས་བསོད་གི་ཡོད།

1. ངས་དོ་ཞག་རྒྱན་མོ་གི་དོན་ན་དགའ་ལས་མང་ང་སྒྲོང་གི་ཡོད། (སུ་གཟིག་གི་ཆེད་ར)______________________________
2. ཨ་ཕ་ར་ཨ་མ་གཉིས་ཀས་ངའི་ནུ་བོར་གོན་རྒྱུ་གོན་གི་ཡོད། (སུ་གཟིག་ག)______________________________
3. རྡོ་བོ་རྡོ་མོ་རིགས་གེས་རྟ་ཐང་ན་ཕྱུགས་ཟོག་འཚོ་གོ་གི (གང་ན) ______________________________

4. ཞི་ལི་ལོ་ཆུང་གཞིག་གིས་ར་ལུག་འདེད་གོ་གི (ཆེ་མོ་གཞིག) ______________________

5. ཞི་མོ་གསུམ་གིས་ངོ་ལྷ་གི་སྔོན་ན་ཡག་ལས་ཡས་གོ་གི (སུ་སུ་གིས)______________________

6. བོད་ནས་ཞི་ལི་ར་ཞི་མོ་གིས་སློ་ནས་ལག་འཇུ་ཡས་གི་མེད། (ཆེ་གཞིག་ག)______________________

7. བོད་མྱི་གིས་སྔོ་ཚོད་མང་ང་ཟ་གི་མེད། (སུས)______________________

8. ངའི་ཡུའུ་བ་ཕྱི་གླིང་བ་ལོ་གྲངས་ང་མང་ང་ཡོང་གི་ཡོད། (ཆེ་མོ་གཞིག)______________________

9. ང་པོ་ལིན་ནས་ལོ་གསུམ་འགོར་གི་ཡོད། (ལོ་ཆེ་མོ་གཞིག)______________________

10. ཕ་ཡུའུ་གི་སྐོར་ནས་ངས་ལུག་ཤ་དྲན་གི་ཡོད། (ཆེ་གཞིག)______________________

5.9 --Types of present tense and present continuous

Simple present		Continuous / habitual / regular	
ཨ་མདོ་ནས་རྒྱ་སྐད་ར་**བཤད**།	Chinese is also spoken in Amdo.	ཨ་མདོ་ནས་རྒྱ་སྐད་ར་**བཤད་གི་ཡོད**།	Chinese is also spoken in Amdo.
ཤིལ་ཏོག་འབྲོག་ས་ནས་**མི་སྐྱེ**།	Fruits do not grow in herding areas.	ཤིལ་ཏོག་འབྲོག་ས་ན་**སྐྱེ་གི་མེད**།	Fruits do not grow / are not growing in herding areas.
ངས་ཁ་ཧྥེ་མི་**འཐུང**།	I do not drink coffee.	ངས་ཁ་ཧྥེ་**འཐུང་གི་མེད**།	I am not drinking / do not drink coffee.
ཁྲུར་གི་མཚོ་སྔོན་ན་འདུག	He stays in Qinghai.	ཁྲུར་གི་མཚོ་སྔོན་ན་**འདུག་གི་མེད**།	He is not living / does not live in Qinghai.
མུར་གི་སྔོ་ཚོད་ར་**མི་དགའ**།	She does not like vegetables.	མུར་གི་སྔོ་ཚོད་ར་**དགའ་གི་མེད**།	She does not like vegetables.
ངའི་ཕ་མས་སྣུངས་འཁོར་**མི་སྐོར**།	My parents do not drive (a car).	ངའི་ཕ་མས་སྣུངས་འཁོར་**སྐོར་གི་མེད**།	My parents are not driving / do not drive a car.
བོད་ནས་རྟ་ཤ་**མི་ཟ**།	Horse meat is not eaten in Tibet.	བོད་ན་རྟ་ཤ་**ཟ་གི་མེད**།	Horse meat is not eaten in Tibet.
སྤྱང་ཀི་ར་ལུག་**མི་འཆམས**།	Wolf and sheep are not harmonious.	སྤྱང་གི་ར་ལུག་**འཁྲིག་གི་མེད**།	Wolf and sheep are in conflict (right now).

Exercise 17 Fill in Tibetan words that correspond to the English words in parentheses and postpositions to express either regular or ongoing actions.

སློབ་མ་ཀ་བ ཨ་རོ། ཁྱོད་བདེ་མོ།

སློབ་མ་ཁ་བ གླུ་མོ་མཚོ། ཁྱོད་བདེ་མོ། ད་ཞག་ཁྱོད་བབ་གིས་མི་རེག ཁྱོས་ཆེ་གཞིག་_______། (to do)

སློབ་མ་ཀ་བ ངས་དངོས་ལུགས་གི་དཔེ་ཆ་གཞིག་_______། དེས་ན་ཁྱོས། (to look for)

སློབ་མ་ཁ་བ ངས་ཅང་ར་_______། ལས་རྒྱུ་མེད་ན་ང་སྣུན་གི (do not do)

སློབ་མ་ཀ་བ དེས་ན་དེང་གཉིས་ཀ་མཉམ་པས་གུང་ཇ་འཐུང་གི་འགྲོ། སློབ་མ་གཞན་པ་རིགས་གེས་ད་ _______། (to drink)

སློབ་མ་ཁ་བ ངད་པོ་འགྲོ་མི་ཐུབ། ཤ་ཉེ་གཟིག་ད་_______། (to come) ང་ཁྱུར་གེར་_______། (to wait) རེད་དྲ་ད་ང་ར་_______། (hungry)

སློབ་མ་ཀ་བ དེས་ན་དེང་གཉིས་ཀ་མཉམ་པས་ཁྱོའི་ཤ་ཉེ་སྨུག ཁྱོའི་སློབ་སྦྱོང་ཆི་མོ་གཟིག་རེད།

སློབ་མ་ཁ་བ ས་རྒྱུས་ར་ལོ་རྒྱུས་གི་ཐོག་ནས་ང་ཇེ་བཟང་ང་_______། (to become) དགེ་རྒན་ར་ཏོང་གིས་བཟང་གི ངས་མི་ཤེས་ན། ཁྱུར་གེས་ང་_______། (to help)

སློབ་མ་ཀ་བ ཁྱུར་གེའི་མིང་ང་ཆི་གཟིག་ཟེར། ངས་ཁོ་ངོ་ཤེས་ན་ཐང་།

སློབ་མ་ཁ་བ མིང་ངས་མི་དྲན་གི གཟུགས་ཏོང་གིས་མཐོ་གི རྒྱུན་དུ་བོད་ལུ་_____། (to wear) ཁྱུར་གེ་མགོ་སུ་ལུ། ངོ་ནག ཁ་སྐྱོ་ཡག

སློབ་མ་ཀ་བ དེ་ཡ་མཚར་རེད། དེང་སང་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོ་གི་དགེ་རྒན་གི་_______བོད་ལུ་གོན་མཁན་མེད། (among) ཁྱུར་གེ་དགེ་རྒན་བཙན་པོ་གཟིག་ཨེ་རེད།

སློབ་མ་ཁ་བ བཙན་པོ་མ་རེད། སློབ་མ་ཟེར་ཁར་མི་ཉན་ན། ཁྱུར་གེས་མཚམས་མཚམས་མ་_______། (to punish) ཁྱུར་གེ་སློབ་ཁང་_________ཡར་མར་ར་འགྲོ་གི་ཡོད། (in) དེའི་རྐྱེན་གིས་ _____________། (who listen) _______། (who do not listen) ཁྱུར་གེས་ཤེས་ནི་རེད།

སློབ་མ་ཀ་བ ཁྱུར་གེའི་སློབ་ཁྲིད་དཀའ་མོ་ཨེ་རེད། སྤྱིར་བཏང་གིས་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོ་_______དགེ་རྒན་ཟེ་ཁ་མགྱོགས་གི (in)

སློབ་མ་ཁ་བ ཁྱུར་གེས་མགྱོགས་མོ་ཤེད་_______། (do not speak) རེད་དྲ་ཁོ་དཔལ་མོ་ར་མ་རེད། ཁྱུར་གེས་སློབ་ཁྲིད་དཀའ་མོ་རྒྱ་མོ་ཤེད་_______། (teach) རེད་དྲ་ཁྱུར་གེས་སློབ་མ་ཟེ་ཁོམ་གི་མི་འདུག

སློབ་མ་ཀ་བ ཆི་གཟིག་ག སློབ་མ་ཟེས་སློབ་སྦྱོང་ཏག་ཏག་ཡས་ན་མི་འགྲིག་གི

སློབ་མ་ཁ་བ ཁྱུར་གེས་ལས་བྱ་མང་ང་_______། (to give) ངའི་སློབ་རོགས་ཟེ་བབ་གིས་_______། (to have no free time) དོ་དགོང་དེད་ཆ་བོས་འཛམ་གླིང་ལོ་རྒྱུས་གི་སྐོར་གི་གློག་བརྙན་གཟིག་ག་_______། (to watch)

སློབ་མ་ཀ་བ དེར་ཉན་ན་ནང་དོན་ཡོད་གི ད་ང་ར་འགྲོ་ན་_______། (to want)

སློབ་མ་ཁ་བ ཁྱོས་དངོས་ལུགས་_______། (to study) ལོ་རྒྱུས་གི་སྐོར་གི་གློག་བརྙན་ན་ཆི་གཟིག་ག་ལྟ་འདོད།

སློབ་མ་ཀ་བ ང་ནམ་ཡིན་ན་ར་དཔེ་མཛོད་ཁང་གི་_____________། (in) (to stay) ད་ང་ར་སྡུན་གི དོ་དགོང་སེམས་གཡེང་གི་འགྲོ།

སློབ་མ་ཁ་བ མྱི་མང་ང་གིས་ངའི་དགེ་རྒན་མྱི་དགའ་གཟིག་རེད་_______། (to think) ཁྱོད་ར་ཁོར་དགའ་ན་ཐང་།

སློབ་མ་ཀ་བ དེས་ན་ད་ངས་སྨུག་མི་བཟོད་གི ང་ཁོའི་ཐོག་ག་ཞེ་བསམ་པས་དགའ་འགྲོ་ན་ཐང་།

སློབ་མ་ཁ་བ ཏོག་གཏམ། ཁྱུར་གེ་བཟའ་ཚང་ཡོད་མཁན་གཟིག་རེད། དེས་མི་ཚད་རང་ཚུགས་ར་ཡོད་གི

སློབ་མ་ཀ་བ ཨ་ལ། ཀུ་རེ་ཡིན། ཁྱོའི་དགེ་རྒན་ངོ་ནག་གན་ཨེ་ཡིན།

སློབ་མ་ཁ་བ མ་རེད། མ་རེད། གན་ངའི་ཤ་ཉེ་དེ་རེད། ཁོ་_______ (to come)། ད་ང་འགྲོ། གཞུག་ནས་ཐུག

Cardinal number + པ / བ / པོ

This converts cardinal numbers into ordinals.

Cardinal number	Combined with པ / བ	English	Tibetan examples
གཅིག	དང་པོ	first	ང་སློབ་གྲྭའི་འདིའི་ནང་ང་ཐེངས་**དང་པོར**་ཡོང་།
གཉིས	གཉིས་པ	second	མུར་གེའི་སྐར་འབྲས་ཡང་**གཉིས་པ**་རེད།
བཞི	བཞི་བ	fourth	ད་དུས་ཚོད་**བཞི་བ**་རེད།
བདུན	བདུན་པ	seventh	དུས་ཚོད་**བདུན་པའི**་སྟེང་ས་སྟུབ་འགྲོ།
བརྒྱད	བརྒྱད་པ	eighth	ཡང་**བརྒྱད་པ**་སུ་ཡིན།
བཅུ	བཅུ་བ	tenth	ཚེས་པ་**བཅུ་བ**་གི་ཉིན་ང་བོད་ར་འགྲོ།
བཅོ་ལྔ	བཅོ་ལྔ་བ	fifteenth	བང་རིམ་**བཅོ་ལྔ་བའི**་ཐོག་ནས་ང་མགོ་ཡུ་འཁོར།
བརྒྱ་ཐམ་པ	བརྒྱ་ཐམ་པ་བ	hundredth	སློབ་མ་བསྡོམས་པས་བརྒྱ་ཡོད། ཁྱུར་གེ་ཡང་**བརྒྱ་ཐམ་པ་བ**་རེད།

Note: ❶For *first*, དང་པོ replaces གཅིག་པ.❷The particle པ is added to a cardinal number that ends with a suffix. The particle བ is added to cardinal numbers ending without a suffix as shown in the table. ❸ཡང often appears in front of a ordinal number to express a sequential notion, e.g., ཡང་དང་པོ; ཡང་གཉིས་པ; ཡང་བཅོ་ལྔ་བ, respectively meaning, *number one, number two,* and *number fifteen*.

Cardinal + པོ / བོ

This singles out or includes holistically, deriving a latent definite article.

Cardinal number	With པོ / བོ	English	Tibetan example
གཅིག	གཅིག་པོ	the one	ཁྱོད་**གཅིག་པོ**་སྡོད། ངེད་**གསུམ་པོ**་འགྲོ།
བདུན	བདུན་པོ	the seven	ཁྱོའི་སློབ་མ་**བདུན་པོ**་སུ་སུ་ཡིན།
བརྒྱད	བརྒྱད་པོ	the eight	ལྡེ་མིག་འདི་**བརྒྱད་པོ**་ངའི་ཡིན། ཁྱོའི་མ་རེད།
བཅུ	བཅུ་བོ	the ten	སྒོར་མོ་**བཅུ་བོ**་ངར་བྱིན།
བརྒྱ་ཐམ་པ	བརྒྱ་ཐམ་པ་བོ	the one hundred	ཡུལ་སྐོར་བ་**བརྒྱ་ཐམ་པ་བོ**་དེ་རིང་སྐུ་འབུམ་ལ་འགྲོ།

Note: ❶The particle པོ is added as shown in the table to a cardinal number that ends with a suffix and བོ is added to cardinal numbers that end with no suffix. ❷Such a number is either inclusive or exclusive depending on context, e.g., ངེད་གསུམ་པོ་འགྲོ། We three go. If there are only three people, the number is inclusive. However, if there are more than three, it excludes the remaining people, e.g., ང་འདུག ཁྱོད་གསུམ་པོ་སོང་། I stay here and you three go!

སུ་ར + **negative**	This word can be translated *anyone* in negative sentences, e.g., ཁྱིམ་ན་མི་**སུ་ར་**མེད་ནས། Is there anyone at home? / མེད། ཁྱིམ་ན་**སུ་ར་**མེད། No. There is nobody at home.

Question	Affirmative	Negative
ཁྱོའི་ཁྱིམ་ན་**སུ་སུ་**ཡོད།	ངའི་ཁྱིམ་ན་མི་མགོ་གསུམ་ཡོད།	ངའི་ཁྱིམ་ན་**སུ** / **སུ་ར་**མེད།
དེ་རིང་ཚོགས་ཐོག་ག་**སུ་**ཡོང་ཡོད།	མི་མང་ང་གཟིག་ཡོང་ཡོད།	མི་**སུ་ར་**ཡོང་མེད།
སྤྲོ་ཚོགས་ག་ཁྱོས་མི་**སུ་སུ་**འབོད་གི་ཡོད།	ངས་ངའི་སློབ་མ་གསུམ་པོ་འབོད་གི་ཡོད།	ངས་**སུ་ར་**འབོད་གི་མེད། ཁྱོད་མིན་ད།
དོན་དག་འདི་**སུས་ར་**མི་ཤེས་ནས།	ཤེས། མི་མང་ང་གཟིག་གིས་ཤེས།	**སུས་ར་**མི་ཤེས། རེད་དྲ་ཁྱོས་ཤེས་ཡོད།
མི་འདི་གསུམ་པོའི་ནང་ནས་ཁྱོད་**སུ་ར་**དགའ།	ང་ཁོ་གསུམ་པོར་དགའ།	ང་**སུ་ར་**མི་དགའ།
འདི་ནས་**སུ་ར་**ཁྱོའི་ཤ་ཉེ་མིན་ནས།	ཡིན། ཁྱུར་གེ་ངའི་ཤ་ཉེ་ཡིན།	མིན། ཁོ་ཚ་བོའི་ནང་ནས་**སུ་ར་**ངའི་ཤ་ཉེ་མིན།

ཅང་ར + **negative**	This connotes *anything* in negative sentences, e.g., ཁྱོའི་ཡིད་ར་**ཅང་ར་**མི་ཡོང་གི་ནས། Don't you remember anything? / ངའི་ཡིད་ར་**ཅང་ར་**མི་ཡོང་གི No, I don't remember anything.

Question	Affirmative	Negative
ཁྱོའི་ཤ་ཉེ་དེ་ར་**ཅང་ར་**མེད་ནས།	ཡོད། ཁྱུར་གེ་ནོགས་མོ་ཡིན།	མེད། ཁྱུར་གེ་ར་**ཅང་ར་**མེད།
ཁྱོས་**ཅང་ར་**མི་ཉོ་ནས།	ཉོ། ངས་ཟ་མ་རེ་ཉོ་འདོད།	ངས་**ཅང་ར་**ཉོ་མི་འདོད།
ཁྱོས་སློབ་གྲྭ་ན་**ཅང་ར་**སྦྱོང་གི་མེད་ནས།	ངས་དངོས་ལུགས་སྦྱོང་གི་ཡོད།	ངས་**ཅང་ར་**སྦྱོང་གི་མེད།
ཞིང་པ་ཟོས་ད་པར་**ཅང་ར་**མི་ལས་ནས།	ཁོ་ཟོས་བྱ་བ་མང་ང་ལས་གི་ཡོད།	ཁོ་ཟོས་**ཅང་ར་**ལས་གི་མེད།
ཁྱོས་ཆང་**ཅང་ར་**མི་འཐུང་ནས།	ངས་འཐུང་ང་།	འཐུང་གི་མེད། ཆང་ངས་**ཅང་ར་**མི་འཐུང་།
ཁྱོའི་ཞི་ལི་**ཅང་ར་**མི་ཉན་གི་ནས།	ད་ཚོག་གི ལམ་མ་འགྱོ་གོ་གི	ཁྱུར་གེ་**ཅང་ར་**མི་ཉན་གི སྨྱུག་གཟན་དེ།

གཅིག་ར + **negative**	This expresses *even one* or *a little bit* in negative statements or in questions, e.g., དཔེ་ཆ་འདི་ཁྱོའི་ཚོང་ཁང་ན་**གཅིག་ར་**མེད་ནས། Isn't there even one copy of this book in your shop? / ངའི་ཚོང་ཁང་ན་དཔེ་ཆ་དེ་**གཅིག་ར་**མེད། No, there is no single copy of that book in my shop.

Question	Affirmative	Negative
བཟའ་བ་དེ་གཉིས་ཀར་ཉ་ཉོག་**གཅིག་ར་**མེད་ནས།	ཁོ་གཉིས་ཀར་ཉ་ཉོག་གཉིས་ཡོད།	ཁོ་གཉིས་ཀར་ཉ་ཉོག་**གཅིག་ར་**མེད།
ཁྱོད་རྒྱ་མི་ངོ་ཤེས་**གཅིག་ར་**མེད་ནས།	ང་རྒྱ་མི་ངོ་ཤེས་མང་ང་ཡོད།	ང་རྒྱ་མི་ངོ་ཤེས་**གཅིག་ར་**མེད།
ཁྱོད་ཕྱི་རྒྱལ་ནས་སྲུན་སྣང་**གཅིག་ར་**མེད་ནས།	ང་སྲུན་སྣང་ཡོད།	མེད། ང་སྲུན་སྣང་**གཅིག་ར་**མེད།
ཚེ་རིང་གིས་ཡི་གེ་**གཅིག་ར་**འབྲི་གི་མེད་ནས།	ཁྱུར་གེས་འབྲི་གི་ཡོད།	མེད། ཁྱུར་གེས་ཡི་གེ་**གཅིག་ར་**འབྲི་གི་མེད།
ཁྱོད་ཤ་**གཅིག་ར་**མི་དགའ་ནས། ཤ་ཟོས་ན་ཞིམ།	ང་ཤ་དགའ་གི	ང་ཤ་**གཅིག་ར་**མི་དགའ།

ཐ་སྙད་དང་ཚིག་གྲོགས། སློབ་ཚན་ལྔ་པ།

ཨ་མདོ་གི་འབྲོག་པ་གཞིག

ཛ་མོ	easy	ཕྱུགས་ཟོག་འཚོ་རྒྱུ་ལས་ཛ་མོ་མ་རེད།
འབྱུང	to happen; to take place	བོད་ན་འཚོ་བར་འགྱུར་ལྡོག་ཆེན་པོ་འབྱུང་གི་ཡོད།
ཆུང་དུས	childhood	ཆུང་དུས་གི་རོགས་པ་བརྗེད་མི་ཐུབ།
ལུག་རྫི	shepherd	ལུག་རྫི་ར་ར་རྫི་ཚང་མ་རྫི་བོ་རེད།
ས་གནས་གི	local	ང་ས་གནས་གི་ཟ་མ་དགའ་གི
རུབ	to close in; to become dark	ད་ས་རུབ་གི་ཡོད།
ཁེར་རོ	alone	ཀད་པོ་སྐྱིང་མ་རྫེ། ནམ་ཡིན་ན་ར་ཁེར་རོ་རེད།
ཉིན་མ་གཏོང	to kill time; to spend time	ཉིན་མ་མ་གཏོང་། ལས་ཀ་ལས།
ཐ་ཐོར	a little bit; scattering	གནས་ཚུལ་ཐ་ཐོར་གཞིག་ངས་ཤེས།
རྫོང	county	རྨ་ལྷོ་ན་རྫོང་བཞི་ཡོད།
རྫོང་ཐོག	county seat	རྫོང་ཐོག་ནས་ཁང་གླ་དཀའ་མོ་རེད།
རྒྱལ་ནང	domestic (country)	རྒྱལ་ནང་གི་དངོས་པོ་རྒྱུ་སྤུས་ཚོག་གི
གསར་འགྱོར	new arrival	སློབ་མ་གསར་འགྱོར་འདི་སྲུན་གོ་གི
ཟ་ཁང	restaurant	ཟ་ཁང་འདི་སོ་མ་རེད། བཙའ་དག་ར་རེད།
མགྱོགས་མོ	fast; quick	ཞ་ཡས་དེ་ཀླད་པ་མགྱོགས་མོ་རེད།
དཀའ་ལས་མྱོང	to suffer; to experience hardship	སློབ་མ་མང་ང་གིས་དཀའ་ལས་མྱོང་གི་མེད།
ཚོང་རྒྱག་མཁན	businessman; seller	ཚོང་རྒྱག་མཁན་དེ་སྣང་བ་མཐོ།
ཕན་ཚུན	mutual; each other	ངེད་གཉིས་ཕན་ཚུན་ན་འདང་ཆེ།
གོ་བརྡ	signal; communication	ཞི་མོ་གཞིག་གིས་གོ་བརྡ་མ་བསྟན།
འཕྲོད	to fit; to obtain; to be lucky	ད་འཕྲོད་སོང་། ངས་བུ་བ་གཞིག་རྙེད་ཐལ།
གོ་བརྡ་འཕྲོད	to communicate well	ངས་དབྱིན་སྐད་གིས་གོ་བརྡ་མི་འཕྲོད།
དགའ་ས	hobby; something one likes	ང་ལ་དགའ་ས་ཅང་མེད། ཇ་གཞིག་གིས་ཚོག
ཆར་བ	rain	དགུན་ཁ་བོད་ནས་ཆར་མི་འབབ།

འབབ	to fall	དེ་རིང་ས་རྡུལ་འབབ་གི་ཡོད།
ཆར་པ་འབབ	to rain	ཆར་པ་འབབ། རླུང་གཡུག ང་སྐུན་གི
འཕེལ་ཁ	growth; development	ཕྱུགས་ཟོག་འཕེལ་ཁ་ཧོང་གིས་བཟང་།
ཁང་པ་རྒྱག	to build a house	ཁང་པ་ཆི་གཞིག་ཤེད་རྒྱག སྒོར་མོ་མེད་ན།
གང་ལྟར་ན་ར	anyway	གང་ལྟར་ན་ར། ཁང་པ་འདི་རྒྱག་དགོས།
ཚེ	life	རྒན་མོ་འདི་ཚེ་རིང་གི
གང་པོ	whole; entire	ཁོག་གང་པོ་ཆང་རེད། ཆང་ཀྲུལ་འདི།
ཚེ་གང་པོ	whole life; entire life	ཚེ་གང་པོར་མུར་གེ་མོ་ཀྲུང་གཞིག་ཡིན།
སྐྱེལ	to send; to escort; to transport	སྨན་པ་གིས་ནད་པ་སྨན་ཁང་ནང་ང་སྐྱེལ།
སློབ་གྲྭར་སྐྱེལ	to send to school	ད་ལོ་ངའི་ཞི་ལི་སློབ་གྲྭར་སྐྱེལ་གི་ཡོད།
ཞིང་ལས	agriculture	ཞིང་ལས་ར་ཕྱུགས་ལས་ཁ་ཁ་རེད།
དངོས་ལུགས	physics	དངོས་ལུགས་སྦྱོང་མཁན་མང་ང་ཡོད།
ཕྱི་རྒྱལ	foreign country	ཕྱི་རྒྱལ་གི་གནས་ཚུལ་ཁུར་གེས་མང་ང་ཤེས།
དྲོན་པོ	warm	ནམ་ཟླ་དྲོན་པོ་རེད། ད་མེ་ཏོག་བཀད་གི་ཡོད།
ཚོན་པོ	fat (adj.)	ཤ་ཚོན་པོ་མིན་ན་མི་ཞིམ།
ཟ་རྒྱུ	something to eat; food	ཟ་རྒྱུ་རིག་ན་དགའ། ལས་རྒྱུ་རིག་ན་སྡུག
ཉོ་ཆ་རྒྱག	to buy; to go shopping	མུར་གེ་ཉོ་ཆ་རྒྱག་རྒྱོར་དགའ།
སྟིམ	to squander	ཞི་ལི་མ་རབས་དེས་སྒོར་མོ་སྟིམ་གི་ཡོད།
གསོག	to save	ང་ལ་སྒོར་མོ་གསོག་རྒྱུ་མེད།
དཀྲུགས་ཇ	butter tea	ང་དཀྲུགས་ཇར་མི་དགའ།
སྡང	to hate; to resent	ཁོ་མི་གཞན་ན་སྡང་གི
སེམས་སྡུག	sad; depressed	སེམས་སྡུག་ནས་ཨ་མ་ན་སོང་།
ཉུང	few; little	ཁ་ལབ་ཉུང་ན་བཟང་།
ཀླད་པ	brain	ངས་ལུག་གི་ཀླད་པ་མི་ཟ།
ཀླད་པ་ཞན	low in IQ; stupid	སློབ་མ་ངན་པ་དེ་ཀླད་པ་ར་ཞན་གི
སེམས་དྲོ	to be happy; free and easy	ཟ་རྒྱུ་མང་ན་སེམས་དྲོ་གི
ངར	excitement; to get hot	ལུགས་ལེབ་ད་ངར་ཡོད། ཤ་སྣག་དེའི་ཐོག་ག་ཞོག

ཁ་ཡག	sweet words; sweet-talk	ཁ་ཡག་ངོ་དགའ་མ་བཤད།
ཉལ	to sleep	ང་ཉལ་ན་ཉལ་མི་ཐུབ། ལངས་ན་ལངས་མི་ཐུབ།
སད	to wake up	གཉིད་མི་སད་ན་ཆུ་འཁྱུགས་གིས་ངོ་ཁྲུས།
གཞས	song	གཞས་གོ་ནི་ར་མུར་གེ་དུ་གི་ཡོད།
གཞས་གཏོང	to sing	རི་མགོ་ན་མྱི་གཟིག་གིས་གཞས་གཏོང་གི་ཡོད།
ས་སྨུག	chalk	ས་སྨུག་དགེ་རྒན་གི་ལག་ན་མེད།
ཡར་མར	up and down	དགེ་རྒན་གིས་ས་སྨུག་ཡར་མར་ར་བཙལ།
དུ་བ	smoke; cigarette	དུ་བ་དབྱིངས་ང་འཐེན་འདུག
དུ་བ་འཐེན	to smoke	དུ་བ་འཐེན་ན་གནོད་པ་ཆེ་ཟེར།
ལས་ཁུངས	work unit	ལས་ཁུངས་ཟོས་གཟའ་ཉི་མ་སྒོ་རྒྱག་གི་ཡོད།
གཟུགས་གཞི	body	གཟུགས་གཞི་བདེ་ན་སེམས་ཁམས་ར་དྭངས།
བདེ་ཐང	healthy	བདེ་ཐང་ཡིན་ན་ཕྱུག་པོ་ཡིན།
སེམས་བདེ	to be care-free	སེམས་བདེ། ལུས་བདེ། འཚོ་བ་སྐྱིད།
ཁ་པར	telephone	ངས་ཁ་པར་གི་སྟེང་ནས་ཁ་བརྡ་ཡས་མི་ཤེས།
ས་ཚིགས	station	ས་ཚིགས་རྗེས་མ་ནས་ངེད་གཉིས་འབབ་དགོས།
སྐྱོད	to feed (child)	ཞ་ཡས་སྐྱོད་ཀྱི་ངའི་ལས་ཀ་ཡིན།
ངོ་ཤེས	acquaintance; to know (someone)	ཁོའི་སྤྱུན་ཡ་ངའི་ངོ་ཤེས་ཡིན།
སྤྱི་བདེ	public order	སྤྱི་བདེ་སྲུང་མཁན་གིས་སྒྲིག་ལམ་བརྩི་དགོས།
ཤ་ཉེ	relative	ཤ་ཉེ་ཚང་མ་དེ་རིང་ཡུའུ་བ་ལོག་གི་ཡོད།
ཡུན་རིང	long time	ངས་མུར་གེ་ཤེས་ནས་ཡུན་རིང་།
ཕུང་པོ	body; figure	ཕུང་པོ་དར་ན་ལུས་སྟོབས་རྒྱས།
སྦོམ	big in circumference	བུད་མེད་འདི་ཧེ་སྦོམ་ར་ཧེ་སྦོམ་རེད།
ཐེངས	time (frequency)	ཁྲིས་རྟོག་གཏམ་དེ་ཐེངས་དུ་ལབ་ནི་ཡིན།
ཐེངས་སྔོན་མ	last time	ཐེངས་སྔོན་མ་ང་སྒྲོ་ཚོགས་གི་སྟེང་ན་མེད།
རྙེད	to find	ངས་བྱ་བ་གསར་བ་གཟིག་རྙེད་གི་ཡོད།
རྩོམ་སྒྲིག་པ	editor	རྩོམ་སྒྲིག་པ་དེས་གཅིག་ར་མི་ཤེས་གི
ཞོར་ར	meanwhile; at the same time	ང་ཟེ་ལིང་ང་འགྲོ། ཞོར་ར་རྒྱལ་ནང་ང་འགྲོ།

ལྷག་ཏུ	even more; more	ད་སྐད་ཆ་ལྷག་ཏུ་མ་བཤད།
འགོར་འགྱངས	delay	འགོར་འགྱངས་མ་བྱེད། རེམ་མ་ཤོག

འབྲོག་པ་ཚེ་རིང་ལ་འབྱོར་བའི་འཕྲིན་ཡིག་ཅིག

ལགས	Sir, Miss; Mr. (honorific)	སྙིང་གྲོགས་ལགས། ཁྱོའི་སྐད་ཆ་གིས་ང་སེམས་སྡུག
དུ་ཕྱི	not long ago; recently	དུ་ཕྱི་ཁྱོད་རིག་རྒྱུ་མེད། གང་ང་སོང་།
སུན	to become bored; to feel lonely	ང་ཁེར་རོ་ཞེ་ཐག་གིས་སུན་གི
ཐོག་དང་པོ	first time	ཁྱོད་ཨ་མདོར་ཐོག་དང་པོར་ནམ་ཡོང་།
ཕྱི་ཕྱོགས	outside; other place	ཕྱི་ཕྱོགས་ནས་སེམས་ཆུང་བྱུས།
རྫུན	lie	ཡང་རྫུན་རེད། ཁྱུར་གིས་བདེན་པ་མི་བཤད།
གཉེན་ཉེ	relatives	ང་གཉེན་ཉེ་ཟེར་ར་ཧོང་གིས་མི་འདྲིས།
མཐའ་གཅིག་ག	altogether	མཐའ་གཅིག་ག་དགག་པ་རྒྱག་མི་ཉན།
སྤྱིར་གིས	generally	སྤྱིར་གིས་ངས་ཆང་མང་ང་མི་འཐུང་།
སྨྱོ	to get mad	ཚོང་བ་དེ་སྐོར་མོའི་དོན་ན་སྨྱོ་གི་ཡོད།
གཞུག་ཕྱོགས	future	གཞུག་ཕྱོགས་ག་དེ་མོ་འདང་མ་རྒྱག
གང་ཡིན་ན་ར	in any case	གང་ཡིན་ན་ར། ཤི་བོའི་བླ་མ་སྐྱོལ།
མཐར་གཏུགས་ན	in conclusion	མཐར་གཏུགས་ན་ཁོའི་སྡོམ་ཚིག་མི་འགྲིག་གི
དམིགས་ཡུལ	goal	དམིགས་ཡུལ་མ་གྲུབ་ན་ངས་མི་གཏོང་།
རོལ	to enjoy	གླུ་དབྱངས་ང་རོལ་ན་སེམས་དྲོ།
ཆད	to get tired	ད་ང་ཆད་གི ཉལ་འདོད་གི
ཆ་རྐྱེན	condition; financial condition	ཆ་རྐྱེན་མེད་ན། ཧོ་གཏམ་མ་བཤད།
ཟེད་ལོང་ལོང	the condition of people jostling	མི་ཚོགས་ཟེད་ལོང་ལོང་སྨྱིག་སྒྲིད་གི
སྐར་མ	star (astral)	ནམ་མཁའ་ན་སྐར་མ་མང་།
གང་ས་གང་ན	everywhere	གང་ས་གང་ན་ཕྱུགས་ཟོག་རེད།
གཏུ	to seethe; to boil	ཆུ་དེམ་གི་ནང་ན་ལྦོག་ལྦོག་གཏུ་གི་ཡོད།
ཙུར	noise	ཙུར་མ་རྒྱག ཧོན། ཧོན། ཧོན།
དི་རི་རི	clamoring	ཙུར་དི་རི་རི། ངས་གཅིག་ར་མི་གོ

ཏ་ཉི	all	འདི་ནས་ངས་ཀྱི་ཏ་ཉི་མི་ཤེས།
ཁ་ཡངས	spacious; vast (land)	རྟ་ས་ཁ་ཡངས་དེའི་སྟེང་ན་ཧ་རྒྱུག་འཐེན།
སྟོད་ཐུང	T-shirt	སྟོད་ཐུང་འདི་ངེས་ངེས་ཅིག་ཡག་གི
དམར་རྗེན	naked; nude	ང་དགོང་མོ་དམར་རྗེན་ན་ཉལ་གི་ཡོད།
མཇེད	to get tired of; to be bored with	ཁོ་རང་གི་ཀྲན་མོར་མཇེད་ཡོད།
ཁ་མཇེད	to get tired of (food)	ཟ་མ་དེ་ཞིམ་ན་ར་ད་ཁ་མཇེད་གི
སྐུར	to send	ངས་རྒྱུན་དུ་ཡི་གེ་མི་སྐུར།
མཚམས་འཇོག	to stop	འཁྲུག་པ་དེས་ལས་ཀ་མཚམས་འཇོག་ན་འདོད།
ཆུང་རོགས	childhood friend	ཆུང་རོགས་བརྗེད་དཀའ་གི
ཕྲེང་བ	rosary / string of prayer beads	ལག་ག་ཕྲེང་བ་ཟུངས། ཁ་ནས་མ་ཎི་ཐོན་ཟེར།
སྟོན་ཀ	autumn	སྟོན་ཀར་ནམ་ཟླ་བསིལ་མོ་རེད།
སྐྱེས་སྐར	birthday	ཞ་ཡས་གི་སྐྱེས་སྐར་ར་ངས་གཅིག་ར་མི་ཧོ།
དགུན་ཁ	winter	དགུན་ཁ་གོན་རྒྱུ་དྲོན་པོ་གོན་ན་བཟང་།
མགོ་ན	to have a headache	ང་མགོ་ཡམ་མེ་ན།
གྲོལ	to be over / finished	སློབ་ཁྲིད་ད་སོ་མ་གྲོལ་གི་ཡོད།

གནས་མཆོག་གངས་རིན་པོ་ཆེར་མཇལ་སྐོར་འགྲོ་བ།

གནས་མཆོག	holy place	བོད་ན་གནས་མཆོག་གང་མང་རེད།
གངས་རིན་པོ་ཆེ	Mount Kailash	གངས་རིན་པོ་ཆེ་སྐད་གྲགས་ཆེ་གི
མཇལ་སྐོར	pilgrimage	ངས་མཆོད་རྟེན་ན་མཇལ་སྐོར་ཡས་གི་ཡོད།
ས་མགོ	altitude	རི་འདི་ས་མགོ་མུས་བཞི་སྟོང་ཡིན།
མུས	meter	མུས་ར་འདོམ་པ་རིང་ཐུང་མི་གཅིག
འཇིག་རྟེན	universe	འཇིག་རྟེན་འདི་ཆི་མོ་གཟིག་ཆེ་ཤང་།
གནའ	ancient time	གནའ་ནས་ད་བར་ལོ་ཆི་མོ་གཟིག་འགོར་སོང་།
ད་བར	nowadays	ད་བར་ང་འཚོ་བའི་སྟེང་ན་དཀའ་ཁག་མེད།
ནང་བསྟན་པ	Buddhist	བོད་ཚང་མ་ནང་བསྟན་པ་ཡིན།
མཆོན་ན	for; with regard to	ང་མཆོན་ན། དོན་དེ་རྟོག་དྲ་མི་ཆེ།

ཡ་མེད	matchless; extremely good	ཁོའི་ཨ་ཕ་མི་བཟང་ཡ་མེད་གཟིག་ཡིན།
སྐྱབས་མགོན	protector; spiritual leader	སྐྱབས་མགོན་ཚང་དེ་རིང་དགོན་པ་ན་མེད་གི
མཚོན་བྱེད	manifestation; symbol	ལྷག་བསམ་མཚོན་བྱེད་ར་དམོད་པ་མི་འགྲོ།
བོན་པོ	Bon follower	རེབ་གོང་ན་བོན་པོ་ར་མང་ང་ཡོད།
བང་རིམ	layer; story	མཆོད་རྟེན་དེ་ར་བང་རིམ་གསུམ་ཡོད།
བརྩེགས་མ	folded; storied	ཁང་བ་དགུ་བརྩེགས་མ་འདི་མཐོ།
སྲོལ་གཏོད་པ་པོ	founder	ནང་བསྟན་གི་སྲོལ་གཏོད་པ་པོ་སུ་རེད།
སྐམ་ས	continent	འཛམ་གླིང་ན་སྐམ་ས་ཆེན་པོ་དྲུ་ཡོད།
འབྱུང	to originate	རྨ་ཆུ་མགོ་ལོག་ན་འབྱུང་གི་ཡོད།
ཚེ་ཕྱི་མ	next life	ཚེ་ཕྱི་མ་མ་ཤི་ན་མེད།
ཚེ་གཅིག་ལུས་གཅིག	the course of one's life	ཚེ་གཅིག་ལུས་གཅིག་གི་ཉམས་མྱོང་ང་ལ་མང་།
མཛད་པ	deed	བླ་མ་དེ་མཛད་པ་ཐུ་གི
གངས་སྐོར	pilgrimage to snow mountains	ན་ཞིང་གངས་སྐོར་ར་འགྲོ་མཁན་མང་།
གནམ་མཚོ	Gnam mtsho Lake	གནམ་མཚོ་ཟེར་ན་གནས་མཆོག་གཟིག་རེད།
ཡུལ་གྲུ	region; community	ཁྱོད་ཡུལ་གྲུ་གང་ནས་ཡོང་ནས།
ཉ་གང་ཟླ་བ	full moon	ཉ་གང་ཟླ་བ་ཚེས་བཅོ་ལྔའི་དགོང་མོར་ཡོད།
ལྡབ་འགྱུར	exponential; double	ཁེ་ཚོང་གི་འབུད་ལྡབ་འགྱུར་རེད།
དུས་ཚིགས	season	ལོ་གཅིག་ག་དུས་ཚིགས་བཞི་ཡོད།
ཁེར་འགྲོ	walking alone	ཁེར་འགྲོ་མ་བྱེད། ཉེན་ཁ་ཆེ།
གྲོས	discussion	དོ་དགོང་ཁྱོད་ཤོག་ར་ངེད་གཉིས་ཀས་གྲོས་བྱེད།
འཁོར་ཆ	peripherals	འཕྲུལ་ཆས་འདིར་འཁོར་ཆ་མང་།
ཤར་བ	Sherpa	ཤར་བ་ཟེར་ན་ཤར་ཕྱོགས་གི་མི་ཟེར་ནི་རེད།
གླ	to hire; remuneration	གླ་བཙའ་དམའ་ན་ང་བྱ་བ་དེ་མི་དགོས།
རྣམ་པ	form	ཁོ་ལ་ཆ་ལུགས་རྣམ་པ་མང་།
ཆ་ནས	in; regarding	རིག་པའི་ཆ་ནས། ཁོ་རྒོད་ཤོས་རེད།
རྒྱུ་སྤུས	quality	རྒྱུ་སྤུས་མེད་ན། གྲངས་ཀས་མི་ཕན།
བླ་ན་མེད	outstanding; super	དགེ་བ་བླ་ན་མེད་ནི་གཞན་དོན་སྒྲུབ་རྒྱུ་ཡིན།

ངུ	to cry	ང་རྒྱུ་མཚན་མེད་ར་ངུ་མི་འདོད།
བསོད	to become delighted	ལེགས་སྐྱེས་ཐོབ་ནི་ར། ཕུར་གི་བསོད་ཐལ།
ཧ	ditch	ཧ་འདི་ལས་མཁན་ང་མིན།
འགགས	to be blocked	ངའི་སྐད་འགགས་གོ་གི
ཆ་ལུགས	dress (style of clothing worn by somebody)	ཁྲིའི་རིགས་པ་ཆ་ལུགས་བཙོག་གི
བོད་ལྭ	Tibetan robe	བོད་ལྭ་བོད་གི་ས་ཆ་ནས་འཕྲོད་གི
ཇོ་མོ	nun	ཇོ་མོ་དེ་དེང་མ་ཡག་མ་གཟིག་ཡིན།
ཤ་སྟག	certain; sure	ང་དོ་ཚོགས་པ་ཡུལ་བ་འགྲོ་ཤ་སྟག་ཡིན།
ཁྱུག	to be able to carry	ངའི་ཞི་ལི་གིས་དངོས་པོ་དེ་མི་ཁྱུག
རྔུལ་ཆུ	sweat	རྔུལ་ཆུ་ངའི་མགོ་ན་ལངས་གི་ཡོད།
ལུང་ཁོག	valley	ལུང་ཁོག་དེ་ན་རོང་འབྲོག་གཉིས་ཀ་ཡོད།
ཕན་ན	beyond	ལུང་ཁོང་འདིའི་ཕན་ན་ཁོ་མི་འགྲོ།
ཁ་རོག་གེར	silently	རྐུན་མ་ཁ་རོག་གེར་འཛབ།
ཁ་འོག	down; below	ཁ་འོག་ན་ལམ་པ་གཟིག་མདུང་ངེ་མདུང་ངེ།
ད་ཞག	in these days	ད་ཞག་ཨ་མ་ཁམས་དྭངས་གི་མེད།
ཞི་བདེ	peace	ཞི་བདེ་དང་འཁྲུག་རྩོད་མཉམ་པས་མི་ཡོང་།
ཁ་རྩོད	argument	ཁ་རྩོད་ཀྱི་གཞུག་ནས་ལག་རྩོད་རེད།
སྒྲོ་ཚོགས	party	ང་སྒྲོ་ཚོགས་ག་འགྲོ་མི་བསམ།
ནུ་བོ	younger brother	ངའི་གོང་འོག་ན་ནུ་བོ་ར་ཕུ་བོ་ཡོད།
ངོ་ལྷོ	mirror	ངོ་ལྷོ་འདི་ཤེལ་གིས་མ་ལས།
སྔུན་ན	before; in front of	ལུག་གི་སྔུན་ན་སྤྱུག་པ་ཁེངས་ཡོད།
ལག་འཛུ	hand in hand	ཁྲིས་པར་ལག་འཛུ་ཁྲིས།
སྔོ་ཚོད	vegetable	སྔོ་ཚོད་གིས་ལུས་ཕུང་ང་ཕན་ཟེར་གི་ཡོད།
ལུག་ཤ	mutton	ལུག་ཤ་ཟོས་ན་སྙི་མོ་ཡིན།
ས་རྒྱུས	geography	ང་ས་རྒྱུས་ལ་གཏན་ནས་མི་དགའ།
ལོ་རྒྱུས	history	ལོ་རྒྱུས་ཤེས་ན་ཕན་ཐོགས་ཆེ།
མགོ་སི་ལི	with curly hair	ལོ་བཙོ་ལྷའི་སྙེང་ཁོ་མགོ་སི་ལི་རེད།

ཁ་སྣོ་ཡག	good-looking	བྲིས་པ་དེ་ཁ་སྣོ་ཧེ་ཡག་རེད།
ཁ་མི་ཉན	do not listen; to refuse	ཁོ་འགྲོ་ཁ་མི་ཉན།
ཁ་མགྱོགས	fast in speech	ཁོ་མོ་ཁ་མགྱོགས་གི ངས་གཅིག་ར་མི་གོ
དཔེ་མཛོད་ཁང	library	དཔེ་མཛོད་ཁང་ན་དཔེ་ཆ་ལྟ་མཁན་མེད།
ཞེ་བསམ་པས	sincerely	ཁོ་མོར་ང་ཞེ་བསམ་པས་དགའ་གི་ཡོད།
རང་ཚུགས	independence	རང་ཚུགས་ཟིན་ན་ཕན་ས་མང་།
ཀུ་རེ	joke	ཀུ་རེ་ཡས་ན་འདུག་རོགས་སེམས་སྐྱིད།

སློབ་ཚན་དྲུག་པ།

བརྗོད་གཞི།

- Future Tense Form: རྒྱུ་ཡིན
- Future Tense Form: རྒྱུ་རེད
- Future Tense Form: ཟེར་གི་ཡོད
- Future Tense Form: ཟེར་གོ་གི
- Future Tense: འགྱུ
- Imminent Future Tense Form

Klu rol ཀླུ་རོལ, a summer festival in Gling Rgyal (Langjia 浪加) Village, Reb gong (Tongren 同仁) County, Rma lho, Mtsho sngon Province (2013).

ཟུར་ལྟའི་སློབ་ཚན། ཁྱིས་པ་རྒྱང་རྒྱང་ཞིག་གི་སྐྱེས་སྐར།

དཀོན་མཆོག་མཚོ་ ཨ་རོ། John ཁྱོད་གང་ང་འགྲོ།

ཕྱི་གླིང་པ་ ང་རོགས་པ་གཟིག་གིས་ཁོའི་ཞི་ལི་གི་སྐྱེས་སྐར་ར་འབོད་གོ་གི ཚོང་ཁང་གི་ནང་ང་ལེགས་སྐྱེས་ཉོ་གི་འགྲོ།

དཀོན་མཆོག་མཚོ་ སུས་འབོད་གོ་གི སངས་རྒྱས་མིན་ན།

ཕྱི་གླིང་པ་ རེད། ཁོ་རེད། ངས་ལེགས་སྐྱེས་གཟིག་ཉོ་**དགོས་རྒྱུ་རེད**།

དཀོན་མཆོག་མཚོ་ སངས་རྒྱས་གིས་ང་ར་འབོད་གོ་གི སྐྱེས་སྐར་གི་སྟོན་མོ་དེ་ང་མ་བོད་ན་སྤྲོལ་མེད། ད་ཆི་གཟིག་ཡས་ནང་།

ཕྱི་གླིང་པ་ ཁྱོད་**འགྲོ་རྒྱུ་ཨེ་ཡིན**། སྟོན་མོ་གི་ཐོག་ན་ངོ་ཤེས་མེད་ན། ང་འདུག་ན་མི་འདོད་གི

དཀོན་མཆོག་མཚོ་ ང་ར་འགྲོ་རྩིས་ཡོད། དེ་མིན་ད་སངས་རྒྱས་འཚིག་པ་**ཟ་རྒྱུ་རེད**། ལེགས་སྐྱེས་ཆི་གཟིག་ཉོ་ནང་།

ཕྱི་གླིང་པ་ ངས་སྒོར་མོ་སྟེར་**ཟེར་གི་ཡོད**། དེ་ཡིན་ན་ཞ་ཡས་གིས་གང་འདོད་ཉོས་ན་ཆོག་གི

དཀོན་མཆོག་མཚོ་ སྤྱིར་གིས་བོད་ནས་སྒོར་མོ་མི་སྟེར། ངས་གོན་རྒྱུ་གཟིག་**ཉོ་རྒྱུ་ཡིན**། ངའི་རྒད་པོ་གི་བསམ་ཚུལ་ར་དེ་རེད།

ཕྱི་གླིང་པ་ ཁྱོའི་རྒད་པོ་ར་**འགྲོ་རྒྱུས་ཟེར་གི་ཡོད**་ནས། ངེད་གཉིས་ཀ་སེམས་མཐུན་གི

དཀོན་མཆོག་མཚོ་ ཁྱུར་གིས་**འགྲོ་ཟེར་གི་ཡོད**། རེད་དྲ་ངས་བལྟས་ན་ཁོ་**ཁོམ་རྒྱུ་མ་རེད**། ང་མེད་ན། ཁྱུར་གིས་ཞ་ཡས་གཉེར་**དགོས་རྒྱུ་རེད**།

ཕྱི་གླིང་པ་ དེ་རིང་ངེད་གཉིས་ཀ་མཉམ་པས་ལེགས་སྐྱེས་ཉོ་གི་འགྲོ། སྐྱེས་སྐར་གི་སྟོན་མོའི་ཐོག་ནས་སྤྱིར་བཏང་གིས་ཆི་གཟིག་ལས་ནི་རེད།

དཀོན་མཆོག་མཚོ་ གྲོང་ཁྱེར་ར་གྲོང་བརྡལ་ན་བོད་ཁ་ཡས་གིས་སྐྱེས་སྐར་གི་སྟོན་མོ་བསྐྱུ་གི་ཡོད། རེད་དྲ་བོད་གི་སྡེ་བ་ན་དཔེ་དེ་མོ་མེད། ཕ་མ་གཉིས་ཀས་ཟ་མ་མང་ང་སྐོལ་ནི་རེད། ཞ་ཡས་གོན་རྒྱུ་ར་རྩེད་སྒྲུད་གི་རིགས་ཉོ། འགྲུལ་བ་ཟོས་ཡིན་ད་མིན་ད་ལེགས་སྐྱེས་ཉོ་མི་དགོས། སྤྱིར་བཏང་གིས་ཞ་ཡས་གི་གོན་རྒྱུ་ཉོ་མཁན་མང་གི དེ་མིན་ད་ཏུན་གོ་རྟོག་གོ་ར་ཉོ་གི་ཡོད། ཆང་འཐུང་མཁན་ཟོས་ཆང་འཐུང་གི་ཡོད།

ཕྱི་གླིང་པ་ དེས་ན་འདི་རྒྱ་གི་ལུགས་སྲོལ་གཟིག་ཨེ་ཡིན།

དཀོན་མཆོག་མཚོ་ རེད། དེ་རྒྱ་གི་ལུགས་སྲོལ་རེད། དེ་ཡིན་ན་ར། ཞ་ཡས་ཟོ་སྟོན་མོར་དགའ་གི་ཡོད། ངས་བལྟས་ན་ད་ར་སྲོལ་འདི་ཧ་གི

ཕྱི་གླིང་པ་ ཨོ་མས་ཡ་མཚར་རེད། ངའི་ཡུལ་ནས་སྐྱེས་སྐར་གི་སྟོན་མོ་གལ་ཆེ། ངས་ད་ཐེངས་རང་གི་སྐྱེས་སྐར་གི་སྟོན་མོའི་སྟེང་ང་མི་མང་ང་**འབོད་ཟེར་གི་ཡོད**། ངས་ར་ཟ་མ་ར་ཆང་**གྲ་སྒྲིག་ཡས་རྒྱུ་ཡིན**། ད་པོ་ངས་ཁྱོའི་རྒད་པོ་ར་**འབོད་རྒྱུས་ཟེར་གི་ཡོད**།

དཀོན་མཆོག་མཚོ་ དེ་བཟང་གི ངེད་གཉིས་ཀ་ཕྱི་དྲོ་ནམ་ཐུག་རྒྱུ་ཡིན།

ཕྱི་གླིང་པ་ དུས་ཚོད་གསུམ་ར་སྐར་མ་བཞི་བཅུའི་སྟེང་ཐུག་ན་ཆི་མོ་གཟིག་རེད།

དཀོན་མཆོག་མཚོ་ དེ་ད་ལོས་ཆོག འཕྱི་གི་མ་འདུག

6.1 --Future tense form: རྒྱུ་ཡིན

Subject	Complement	Verb	Positive form	Negative form
ངས་	དབྱིན་སྐད་	སྦྱོང་	རྒྱུ་ཡིན།	རྒྱུ་མིན།
ངེད་གཉིས་	ལྷ་སར་	འགྲོ་	རྒྱུ་ཡིན།	རྒྱུ་མིན།
ཁོ་བཞི་པོ་	མཉམ་པས་	འདུག་	རྒྱུ་ཡིན།	རྒྱུ་མིན།

Notes-1

1. **རྒྱུ་ཡིན**: This phrasal auxiliary is used with monosyllabic adjectives and verbs in FUT to form an intentional future tense. ❶It is mainly applied to refer to First Person and First Person Plural, e.g., ངས་འདི་ནངས་ཀ་**འབྲི་རྒྱུ་ཡིན།** (intentional) I will write this tomorrow. / ངེད་ཚོ་དོ་དགོང་**ཐུག་རྒྱུ་ཡིན།** (intentional) We will see each other tonight. ❷It is used to ask Second Person or Second Person Plural because when the answers are given, the pronoun becomes either First Person or First Person Plural, e.g., ཁྱོད་ནམ་**འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན།** When will you go? / ང་སང་ཉིན་**འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན།** I will go tomorrow. Adverbs may be inserted between *རྒྱུ་ཡིན*, e.g., ངས་ལས་ཀ་དེ་འོར་གིས་**ལས་རྒྱུ་གཏན་ནས་མིན།** I will never do that work again.
2. **རྒྱུས** is the contraction of *རྒྱུ་ཡིན*, e.g., ངས་**ལས་རྒྱུ་ཡིན།** = ངས་**ལས་རྒྱུས།** ངེད་ཚང་མ་**འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན།** = ངེད་ཚང་མ་**འགྲོ་རྒྱུས།** It is not used in questions.

Exercise 1 Use the correct future tense forms of the verbs in parentheses.

དཔེར་བརྗོད། ཁྱོད་སློབ་གྲྭར་ནམ་ <u>འགྲོ་རྒྱུ་</u> ཡིན།

1. ང་དོ་ཚིགས་སློབ་མ་གཟིགས་________། (བཅའ)
2. ངེད་གཉིས་ཀ་སྟོན་ཐོག་ག་________། (ཡོང་)
3. ང་ར་སངས་རྒྱས་སྐྱོལ་མ་ཁྱིམ་ནས____། (འདུག)
4. ངེད་གསུམ་པོ་དངོས་པོ་དེ་ལེན་གི____། (འགྲོ)
5. ངེད་ཚ་བོས་ཕྱི་རྒྱལ་ནས་ཁང་པ་________། (ཉོ)
6. ང་ར་ངའི་བཟའ་མི་ཟོ་བཟའ་ཁ་________། (འཛོམ)
7. ང་སློབ་ཁང་གི་ནང་ང་ཕྱི་དྲོར་________། (འགྲོ)
8. དོ་དགོང་ངས་དཔེ་ཆ་____________། (ཀློག)

6.2 --Future tense form: རྒྱུ་རེད

Subject	Complement	Verb	Positive form	Negative form
ཁྲུར་གེས་	ཚོང་ལས་	གཉེར་	རྒྱུ་རེད།	རྒྱུ་མ་རེད།
ཁོ་གཉིས་ཀ་	གཞུག་ནས་	འཆམས་		

Subject	Complement	Verb	Positive form	Negative form
ཁོ་ཚོ་	ངའི་རོགས་དཔའ་	ཉན་		
ཁྱེད་ཚོ་	གཟུགས་	སྐྱོ་		
ཁྱེད་གཉིས་ཀ་	ཁ་སློ་ཡ་ན་མ་ན་	ཡིན	རྒྱུ་རེད།	རྒྱུ་མ་རེད།
ཁྱེས་	དོན་དག་དེ་	སྒྲུབ་ཐུབ་		
སྨུར་གི་	ལེགས་སྐྱེས་འདིར་	དགའ་		
གན་ཟྲོ་	རྒྱ་མི་	ཡིན་		

Notes-2

1. **རྒྱུ་རེད**: This phrasal auxiliary is used to express conjecture in future tense, e.g., རྒན་མོ་ཡོང་ན། ང་**དགའ་རྒྱུ་རེད།** I would be happy if my wife comes. / ང་**ན་རྒྱུ་རེད།** I will get sick. / ང་**ཚོག་རྒྱུ་རེད།** I would be qualified. / ཁྱེད་**ན་རྒྱུ་རེད།** གོན་རྒྱུ་མ་གོན་ན། You will get sick if you do not put on clothes.
2. **ཡིན** vs. **རྒྱུ་རེད**: The former is used to express one's intention while the latter is used to put forward a guess, e.g., ང་**འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན།** (intentional) I will go. / ང་**འགྲོ་རྒྱུ་རེད།** I will go (conjectural under given conditions).

Exercise 2 Fill in the correct future tense forms using the words in parentheses.

དཔེར་བརྗོད། ཁོ་སློབ་གྲྭར་ནམ་ __འགྲོ་རྒྱུ་__ རེད།

1. ནམ་ཟླ་ཧེ་འཁྱུགས་ག་ནམ་______________། (འགྲོ)
2. སངས་རྒྱས་______________________། (དགའ)
3. ངའི་རྣད་པོ་ར་མགྲོན་ན______________། (འབོད)
4. ནངས་ཀ་ཆར་པ་________________། (འབབ)
5. ཁྱུར་གི་དོ་ཚིགས________________། (གཉེན་བསྒྲིག)
6. ཁྱེད་ཚོ་ངའི་རོགས་པ་_____________། (ཉན)
7. མི་གཞན་པ་ཟྲོས་ལེགས་སྐྱེས་__________། (ཏོ)
8. ཁོ་ཟྲོས་དགོང་ཇ་དུས་ཚོད་དྲུག་གི་སྟེང་____།(འབྱུང)

6.3 --Future tense forms in contrast

Conjectural structure vs. intentional structure			
རྒྱུ་རེད		**རྒྱུ་ཡིན**	
ཁྱུར་གིས་**གཉེན་སྒྲིག་ཡས་རྒྱུ་རེད།**	He will get married.	ང་**གཉེན་བསྒྲིག་རྒྱུ་ཡིན།**	I will get married.
མཚོ་མོ་**དགའ་རྒྱུ་མ་རེད།**	Mtsho mo would not be happy.	ཉེད་གཉིས་ཀ་སློབ་གྲྭར་**འགྲོ་རྒྱུ་མིན།**	We two will not go to the school.
ཁོ་ཟྲོ་**འདུག་རྒྱུ་མ་རེད། འགྲོ་རྒྱུ་རེད།**	They will not stay, but go.	ང་ར་ཆོས་འཕགས་རོགས་པར་**ཉན་རྒྱུ་མིན།**	I and Chos 'phags will not become friends.

ཞ་ཡས་འདི་**གཟུགས་མཐོ་རྒྱུ་རེད།**	This child will be tall.	ངས་གླུ་དབྱངས་ང་**ཉན་རྒྱུ་མིན།**	I will not listen to music.
འདི་ཚོ་སློབ་མ་**ཡིན་རྒྱུ་རེད།**	These will be students.	ངེད་ཚ་བོ་ད་བོ་**ཉལ་རྒྱུ་མིན།**	We will not sleep now.
ངེད་གཉིས་ཀས་དཔེ་ཆ་**འདོན་རྒྱུ་རེད།**	We two will read books.	ད་ནངས་ངས་ཟ་མ་**བཟའ་རྒྱུ་ཡིན།**	I will eat food this morning.
ངེད་ཚ་བོས་གློག་བརྙན་ན་**བལྟ་རྒྱུ་མ་རེད།**	We will not watch a movie.	ངས་ལས་ཀ་འདི་**བསྒྲུབ་རྒྱུ་མིན།**	I will not do this job.
Note: The narrator guesses what might happen.		Note: The narrator decides what he will do.	

Exercise 3 Write questions for the answers using appropriate future tense forms.

དཔེར་བརྗོད། Answer: ཁོ་སློབ་གྲྭར་འགྲོ་རྒྱུ་རེད། Question: ཁོ་གང་ང་འགྲོ་རྒྱུ་རེད།

Answer | Question

1. ངས་ལེགས་སྐྱེས་གཟིག་རེམ་མ་ཉོ་རྒྱུ་ཡིན། 1. ______________________
2. ཁྱུར་གེ་ནངས་ཀ་མཚོ་སྔོན་ན་འགྲོ་རྒྱུ་རེད། 2. ______________________
3. ངེད་ཚ་བོ་དེ་རིང་ཕྱི་དྲོར་ལྷང་ལི་རྩེ་རྒྱུ་ཡིན། 3. ______________________
4. ངའི་ཧ་མ་གཉིས་ཀ་དོ་ཚོགས་གི་དགུན་ཁ་ཡུའུ་ནས་འདུག་རྒྱུ་རེད། 4. ______________________
5. ང་ར་རྒྱད་མོར་སང་ལོ་ཞ་ཡས་ཡོད་རྒྱུ་རེད། སྨུར་གེས་ཞ་ཡས་འདོད་གོ་གི 5. ______________________
6. ངས་དཀོན་མཆོག་ག་གཞུག་ནས་ཡིད་ཆེས་རྒྱུ་མ་རེད། ཁོས་རྫུན་ལབ་སོང་། 6. ______________________
7. གཞུག་ཕྱོགས་ང་འདི་ན་ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད། ངས་བྱ་བ་མི་རྙེད་གི 7. ______________________
8. ངས་བྱ་བ་དེ་ལས་རྒྱུ་ཡིན། བྱ་བ་དེར་དུས་ཚོད་མང་ང་དགོས་རྒྱུ་རེད། 8. ______________________
9. ང་ཁྱིམ་མ་འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན། སྣོ་ནས་འཁྲུགས་གི 9. ______________________
10. ཚོ་གཟུངས་ད་འགྲོ་རྒྱུ་རེད། ཁྱུར་གེར་བྱ་བ་གལ་ཆེན་གཟིག་ཡོད། 10. ______________________

6.4 --Imminent future tense form: ཟེར་གི་ཡོད and ཟེར་གོ་གི

Subject	Complement	Verb	Positive--ཟེར་གི་ཡོད	Negative--ཟེར་གི་མེད
ང་	ཚོང་ཁང་གི་ནང་ང་	འགྲོ་	ཟེར་གི་ཡོད།	ཟེར་གི་མེད།
ངེད་ཚ་བོས་	ལས་ཀ་འདི་ད་	ལས་		
ང་ར་ངའི་རྒྱན་མོ་གེས་	ཟ་མ་ཞིམ་པོ་གཟིག་	སྐོལ་		
སྨུར་གེས་	ལེགས་སྐྱེས་གཟིག་	ཉོ་		

Subject	Complement	Verb	Positive--ཞེར་གོ་གི	Negative--ཞེར་གི་མེད་གི
ལུགས་བྱམས་གིས་	གོན་རྒྱུ་	**འཐུད་**		
ཏ་མ་གཉིས་ཀ་	སྟོན་མོར་	**ཞུགས་**		
སློབ་མ་ཚོས་	ལས་བྱ་	**འབྲི་**	**ཞེར་གོ་གི**	**ཞེར་གི་མེད་གི**
ངའི་སྤུན་ཡ་གིས་	རླངས་འཁོར་གཅིག་	**ཉོ་**		
འགྲུལ་བ་ཚོས་	གནས་ཚང་གཅིག་	**འཚོལ་**		

Notes-3

1. **Verb in PRT + ཞེར་གི་ཡོད་ structure** expresses an imminent plan, e.g., ཨ་ཕ་ཁྱིམ་མ་ཕྱིན་དུས། ང་དགོང་ཚོགས་གཅིག་གི་ཐོག་ཀ་**འགྲོ་ཞེར་གི་ཡོད།** When Father returns home, I am about to leave for a party.
2. **Verb in PRT + ཞེར་གོ་གི structure**: ❶It is the contraction of ཞེར་གི་ཡོད་ + གི and is used to report what is going to happen, e.g., ཏ་མ་གཉིས་ཀ་**འགྲོ་ཞེར་གོ་གི** From the statement, one can infer the narrator knew what his parents were going to do and describes it in a reportive tone. This structure, however, is not applied to refer to First Person and First Person Plural pronouns because of the same rules applied to the reportive particle གི. ❷In negation, this contraction gives way to its original negative form ...ཞེར་གི་མེད་གི. However, an exception is made when the primary verb, rather than the structure, is denied. The two examples are correct: ཁུར་གིས་རླངས་འཁོར་འཁྱེར་**ཞེར་གི་མེད་གི** ཁུར་གིས་རླངས་འཁོར་**མི་འཁྱེར་ཞེར་གོ་གི** (He is not going to take the car.) An incorrect example is ཁུར་གིས་རླངས་འཁོར་**འཁྱེར་མི་ཞེར་གོ་གི**
3. རྒྱུ་ཡིན (or its contraction form རྒྱུས) and the imminent future tense form may appear in juxtaposition in a statement, though either alone may suffice to convey future tense mood, e.g., ང་**འགྲོ་ཞེར་གི་ཡོད།** = ང་**འགྲོ་རྒྱུས་ཞེར་གི་ཡོད།** I am going to leave. ཁོ་ཕེ་འདེབ་**ཞེར་གོ་གི** = ཁོ་ཕེ་འདེབ་**རྒྱུ་ཡིན་ཞེར་གོ་གི** He is going to cry.
4. There are two ways to deny imminent future tense mood, either with the negative adverb མི or with མེད, with the former denying the primary verb and the negative E-v the future tense form, e.g., ཁུར་གིས་ཤ་ཚོན་པོ་**མི་ཟ་ཞེར་གི་ཡོད་ / གོ་གི** (He is not going to eat fat meat.) / ངས་ལས་བྱ་**འབྲི་ཞེར་གི་མེད།** (I am not going to do homework.)

Exercise 4 Write appropriate future tense forms in the blanks below.

དཔེར་བརྗོད། མུར་གེས་མགྲོན་པོ་ཚང་མར་ལེགས་སྐྱེས་ཉོ་རྒྱུས་ཟེར་གི་ཡོད། ཁོ་སློབ་གྲྭར་འགྲོ་ཟེར་གོ་གི

1. ངས་གཉེན་སྟོན་གི་ལེགས་སྐྱེས་གཟིག________________། (ཉོ)
2. སྐྱེས་སྐར་གི་དགོང་ཚོགས་ཁྱིམ་ནས་________________། (བསྡུ)
3. ང་སྐྱེས་སྐར་གི་སྟོན་ཐོག་ག་________________། (ཞུགས)
4. སྟོན་ཐོག་ནས་ཚང་མ་གིས་ཆང་________________། (འཐུང)
5. སངས་རྒྱས་གིས་ཤ་ར་________________། (འཚོད)
6. ངའི་རྣན་མོ་གིས་ལེགས་སྐྱེས་གོ་ཆོད་གཟིག་__________། (སྟེར)
7. རྣན་མོ་འགྲོ་ན། ང་མི་འགྲོ________________། (ཟེར)
8. མྱི་གན་གིས་ཞི་མོ་ལ་ཉི་ཅན་གཟིག་________________། (འཚོལ)

Exercise 5 Tell what you are going to / not do using the given phrases.

དཔེར་བརྗོད། ལོ་སར་ར་གོན་རྒྱུ་གསར་བ་ཆ་རེ་ཉོ། ངས་ལོ་སར་ར་གོན་རྒྱུ་གསར་བ་ཆ་རེ་ཉོ་རྒྱུས་ཟེར་གི་ཡོད།

1. ཆར་གི་གཞུག་ནས་ལུག་འཚོ ________________________________
2. གཞུག་ཕྱོགས་གྲུང་གོ་ནས་འདུག ________________________________
3. དོ་དགོང་སློབ་སྦྱོང་ཡས ________________________________
4. ཁྱིམ་ནས་ཞ་ཡས་གཉེར ________________________________
5. ཁང་བ་སོ་མ་གཟིག་ཉོ ________________________________
6. དོ་ཚོགས་ཞི་ལི་སློབ་གྲྭར་སྐྱེལ ________________________________
7. ནངས་ཀ་དུས་ཚོད་བདུན་གི་སྟེང་ལངས ________________________________
8. ཕྱི་དྲོར་ནད་པ་གཟིག་ག་ལྟ་གི་འགྲོ ________________________________

Exercise 6 Talk about yourself and others in future tense mood.

དཔེར་བརྗོད། ལས་བྱ་འབྲི། ངས་དོ་དགོང་ལས་བྱ་འབྲི་ཚར་རྒྱུ་ཡིན། བརྡ་སྦྲོད་སྦྱོང་། མུར་གེས་དེ་རིང་བརྡ་སྦྲོད་སྦྱོང་རྒྱུ་རེད།

About others

1. སློབ་ཚན་འདི་དཀའ____________________

About yourself

1. ང་སློབ་ཁྲིད་འདིར་ཞུགས ____________________

2. མཚོ་མོ་དེ་རིང་ཡོང______________

3. དགེ་རྒན་གི་ཞི་མོ་གཟུགས་མཐོ______________

4. ངའི་བོད་སྐད་ཧེ་དགའ་ཡིན______________

5. ནངས་ཀ་ནམ་ཟླ་ཐང______________

6. ཨ་མ་གི་ཟ་མ་ཞིམ______________

7. སློབ་གྲོགས་ཟོ་བོད་ར་འགྲོ______________

8. ཁོ་གཉིས་ཀ་ཨ་ཤེ་ཡ་ནས་མིན______________

9. དཔེ་ཆ་འདི་དེ་རིང་དགོས______________

2. ཕྱི་དྲོར་ངས་ཇ་འཐུང______________

3. ང་གྲང་གི ང་འགྲོ______________

4. ངེད་ཆ་བོ་རོགས་པ་ཉན______________

5. དོ་དགོང་ངེད་གཉིས་ཀས་ཟ་མ་བསྐོལ______________

6. ངས་རྒན་མོར་ཁ་པར་གཏོང______________

7. ངས་གོན་རྒྱུ་གསར་བ་གཟིག་ཉོ______________

8. ངས་དཔེ་ཆ་འདི་རེམ་མ་འབྲི་ཚར______________

9. ངེད་ཆ་བོས་དགོང་ཚོགས་གཏོང______________

Exercise 7 Talk about what you are going to do or what will happen to you using the given phrases.

དཔེར་བརྗོད། ཟ་མ་མང་། ང་ནངས་ཟ་མ་མང་སོང་། ད་ངས་ཟ་རྒྱུ་མིན། དེ་མིན་ང་ཁོག་པ་ན་རྒྱུ་རེད།

1. ང་སློབ་མར་ཉན། ______________
2. ངས་ཐ་མག་འཐེན། ______________
3. ངེད་ཆ་བོ་ན། ______________
4. ངེད་གཉིས་ཀས་གླུ་དབྱངས་ལེན། ______________
5. ང་སྒྲོ་ཚོགས་ག་འབོད། ______________
6. ངས་མྱུར་གི་སྟོན་ཐོག་ག་འབོད། ______________
7. རེམ་མ་འགྲོ། དེ་མིན་ང་འཁྱུག ______________
8. ཨ་ཕ་ཡོང་གི་ཡོད། ངེད་ཆ་བོ་གསོད། ______________
9. ང་ར་རྒན་མོ་ལོ་ལོན། ______________
10. ང་ལོ་གིས་འཁྱེར་གི་ཡོད། ངའི་སྙེད་པ་སྒྲུར། ______________

Exercise 8 Fill in appropriate future tense forms.

དཔེར་བརྗོད། ལུགས་བྱམས་གིས་ང་སྟོན་ཐོག་ག་འབོད་གི་ཡོད། རེད་དྲ་ང་ཁོམ་གི་མེད། ང་འགྲོ་རྒྱུ་མིན།

1. དེ་རིང་ནམ་ཟླ་འཁྱུགས་གི ངས་མྱེ་བསྐོར______________།
2. ཁང་པ་གི་ནང་ན་སྒྱི་མང་ཡོད་གི ངའི་རོགས་དཔལ་སྒྱི་མང་ན་དགའ་གི་མེད། ངའི་རོགས་དཔལ་འདུག______________།

3. ཀུང་ཞི་འདི་ལག་རྩལ་པ་གསར་བ་གཞིག་དགོས་གི་ཡོད། རེད་དྲ་ང་ཚོག______________________________།

4. ངའི་ཞི་ལི་བོད་ར་འགྲོ། ངེད་གཉིས་ཀ་ཁ་ཐག་རིང་། ད་ངས་ཁོ་རྒྱུན་དུ་དྲན______________________________།

5. ལུག་ཤ་མེད་ན་ངའི་ཨ་ཕ་སེམས་མི་བདེ། ཁྱུར་གེས་ཕྱི་དྲོར་ལུག་ཤ་མང་ང་གཞིག་ཉོ______________________________།

6. དགོན་མཆོག་སྐྱིད་གིས་སྨུར་གེའི་བྱ་བ་ལས་འདོད་གི་མེད། སྨུར་གེས་བྱ་བ་སོ་མ་གཞིག་འཚོལ་______________________________།

7. ངའི་ཀྲན་མོ་ཟླ་གཞུག་མའི་ནང་ང་ང་ལྷ་གི་ཡོང་______________________________། སྐབས་དེ་ཐོན་ན། ད་ང་ར་སྐྱིད་______________________________།

8. ངའི་ཨ་ཅེ་གིས་རྒྱུན་དུ་ཕ་ཡུའུ་དྲན་གོ་གི མོ་དོ་ཚོགས་ཕྱིར་ར་ཡོང་______________________________། རེད་དྲ་ཞི་ལི་གིས་ཡོང་______________________________།

9. ཞི་མོ་འདིའི་ཨ་མ་ཡག་མ་གྲུགས་ཅན་གཞིག་ཡིན། སྨུར་གེ་ར་ཡག་མ་གཞིག་ག་ཡོང་______________________________།

10. ངས་དགེ་ཀྲན་གཞིག་བཅའ་______________________________། ཁྱུར་གེ་ལས་བྱེད་པ་གཞིག་བཅའ་______________________________།

Exercise 9 Tell what you might foresee.

དཔེར་བརྗོད། སྨྱུང་ལྷོགས / ཤ་ཚྭོན་པ / སྟོབ Prophecy: སྨྱུང་ལྷོགས་ཤ་ཚྭོན་པ་དེར་སྟོབ་རྒྱུ་རེད།

1. སྨྱི་ངན་འདི / སྐྱེས་བ་གཞུག་མ / སྨྱི་གཞིག ______________________________

2. ཀྲད་པོ་འདི / ལུས་ཕུང་ཧྲ / ཚེ་ཐག་རིང ______________________________

3. ངེད་ཆ་བོའི་འཚོ་བ / ཐན་པ་གི་སྐབས་གིས / ཧེ་སྡུག ______________________________

4. ཕྱུགས་ཟོག་མང་ཡོད / རྩྭ་ས་ཉུང / རྩྭ་ས་ཧེ་བཙོག ______________________________

5. བོད་མང་ང་གིས / བོད་སྐད / བོད་གི་རིག་གནས་ཉམས / མི་ཤེས______________________________

6. དོ་ཚོགས་གནམ་འཛེ / རྩྭ་ས་བཟང / ཧྲ་གི ______________________________

7. རིན་ཆེན / རི་ནང་ང་འགྲོ / གྲོང་ཁྱེར་ར་ལོབས་ཡོད ______________________________

8. ཚན་རིག་ལག་རྩལ / བདེ་བ་ཅན་ན་ཐོན / ཧེ་དར ______________________________

Exercise 10 A naughty child promises a few things to his mother. Fill in appropriate future tense forms.

ཨ་མ། ཁྱོད་སྒོ་མ་ལངས། ང་ཞ་ཡས་དཀའ་གཞིག་བཅའ______________________________། ཁྱོད་མིན་ད་ང་ཤ་ཉེ་གཅིག་ར་མེད། ངས་ཡོད་ཡོད་ཁྱོད་སྟེར ______________________________། ཨ་མ་ལོ་ལོ། གཞུག་ནས་ངས་དོན་དག་དེ་རིགས་ལས______________________________། ཁྱོས་སེམས་བདེ་མོ་བྱོས། དེང་ཕྱིན་ཆད། ངས་དུ་བ་འཐེན______________________________། ཆང་འཐུང་______________________________། རྟུང་རེས་ཡས______________________________། དེ་མིན་དགོང་མོ་ང་ཁྱོའི་མཉམ་པས་འདུག______________________________། སྤང་ང་སྨུག་______________________________། ཨ་མ་ཁྱོད་ཚེ་སྡུག་རེད། རེད་དྲ་ངས་ཁྱོད་སྐྱིད་གི་འཇུག་______________________________། ངས་ཕྱིན་ཆད་རྒྱུ་ར་ནོམ་པ་མང་ང་འཚོལ་______________________________། ཞིང་ལས་ར་ལས་______________________________། དེ་ཡིན་ན། ཁྱོད་ལྷོགས་______________________________། ཀྲང་______________________________། དེ་ཡས་ན་ཁྱིམ་ཚང་འདི་རང་མགོ་རང་ཐོན་ཡོང་______________________________། ཨ་མ་ཁྱོད་ར་ཧེ་སྐྱིད་ཡིན་______________________________།

6.5 -- Question with future tense forms: ཞེར་གི་ཡོད, རྒྱུ་ཡིན and རྒྱུ་རེད

Subject	Adverb	Verb (+ རྒྱུས)	ཞེར་གི་ཡོད / ཞེར་གོ་གི
ཁྲིས་	གཞུག་ཕྱོགས་ཆེ་གཞིག་	ལས་རྒྱུས	ཞེར་གི་ཡོད།
བཟོ་བཟོ་	དེ་རིང་ནམ་	འགྲོ་རྒྱུས	ཞེར་གི་ཡོད། / ཞེར་གོ་གི
མྱི་	སུ་སུ་	ཡོང་རྒྱུ་མིན་	ཞེར་གི་ཡོད། / ཞེར་གོ་གི
དཔེ་ཆ་	གང་གང་	འཚོང་རྒྱུ་མིན་	ཞེར་གི་ཡོད། / ཞེར་གོ་གི
སྒྲོལ་མ་	སང་ལོ་གདངང	འགྲོ་རྒྱུས	ཞེར་གི་ཡོད། / ཞེར་གོ་གི

Subject	Object / Complement	Verb + རྒྱུས	ཞེར་གི་	ཨེ	ཡོད	Answer
སྨུར་གེས་	ཞ་ཡས་	ལེན་རྒྱུས་	ཞེར་གི་	ཨེ་	ཡོད།	ལེན་རྒྱུས་ཞེར་གི་མེད།
ང་	སྟོན་ཐོག་ག་	འབོད་རྒྱུས་	ཞེར་གི་			འབོད་རྒྱུས་ཞེར་གོ་གི
ངས་	ལེགས་སྐྱེས་གཞིག་	ཉོ་རྒྱུས་	ཞེར་གི་			ཉོ་རྒྱུས་ཞེར་གི་མེད་གི
སྨུར་གེ་	སྟོན་ཐོག་ག་	འགྲོ་རྒྱུས་	ཞེར་གི་			འགྲོ་རྒྱུས་ཞེར་གི་ཡོད / གོ་གི

Subject	Adverb + complement	Verb / verb + རྒྱུ་ཡིན
ངས་	ནམ་ཟ་མ་	བསྐོལ་རྒྱུ་ཡིན།
ང་ར་སྤུན་ཡ་	ཆེ་གཞིག་ག་ཁྲིམས་མ་	འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན།
ངེད་གཉིས་ཀས་	ནམ་རྒྱང་སྒྲོག་ག་	ཉན་རྒྱུ་ཡིན།
ངེད་ཚ་བོ་	ནམ་ཟི་ལིང་ནས་	འཁོར་རྒྱུ་ཡིན།

Subject	Adverb + complement	Verb / verb + རྒྱུ་རེད
ང་	ནམ་ཚོང་བ་གཞིག་ག་	ཉན་རྒྱུ་རེད།
ཁུར་གེ་	ཆེ་གཞིག་ག་མྱི་མ་རབས་	ཡིན་རྒྱུ་རེད།
ང་	སང་ལོ་གདན་	ཡོད་རྒྱུ་རེད།
ཨ་མ་གིས་	ལེགས་སྐྱེས་ཆེ་གཞིག་	འདོད་རྒྱུ་རེད།

The interrogative adverb ཨེ is put before ཡོད to raise a question in imminent future tense mood, e.g., ཁྱེད་དུ་བ་འཐེན་རྒྱུ་**ཟེར་གི་ཨེ་ཡོད**། Are you going to smoke? Other interrogative adverbs are always put at the end of sentences, e.g., ཁྱེད་དུ་བ་འཐེན་རྒྱུ་**ཟེར་གི་ཡོད་ར**། Are you going to smoke?

Exercise 11 Complete the statements with various future tense forms.

དཔེར་བརྗོད། **ཀ་བ** ད་ངས་དཀའ་གི་ཡོད། སློར་མོ་ར་བཙལ་མི་ཐུབ་གི

ཁ་བ ཁྱེད་དེ་མ་ཟེར། ངས་ཁྱེད་འི་དོམ་ཕྱིར་ར་སྟེར་རྒྱུ་ཟེར་གི་ཡོད།

1. **ཀ་བ།** ངས་དུ་བ་གཏོང་འདོད། རེད་དྲ་ཞེ་ཐག་གིས་དཀའ་མོ་རེད།

   ཁ་བ། ཁྱེད་སྨི་སྙིང་རུས་ཅན་གཟིག་ཡིན། ________________________།

2. **ཀ་བ།** ངའི་ཨ་མ་སྨན་གཟིག་དགོས་གི རེད་དྲ་ང་ཚོང་རར་འགྲོ་ཁོམ་མེད་གི

   ཁ་བ། ང་ཚོང་རར་འགྲོ་གི་ཡོད། ངས་སྨན་དེ ________________________།

3. **ཀ་བ།** སྨི་ཆ་མེད་དེ་ཉིན་གྲུངས་ང་ཡོང་གི ད་ང་ངོ་མ་གིས་སྨུན་གི ཁོ་དོ་དགོང་མི་ཡོང་རྒྱུ་ན།

   ཁ་བ། སྨི་ཆ་མེད་གཟིག་རིག་མི་ཉན། སེམས་བདེ་མོ་བྱེས། དོ་དགོང་ཁོ________________________།

4. **ཀ་བ།** དཀར་ཡོལ་ནམ་ཡིན་ན་ར་ངས་འཁྱུད་གི་ཡོད། ལས་ཀ་དཀའ་མོ་ཚང་མ་ངས་ལས་དགོས་གི

   ཁ་བ། དེ་མ་ཟེར། གཞུག་ནས་དཀར་ཡོལ་ངས་འཁྱུད། ཁྱེད་གཞུག་ནས་ལས་ཀ་ཡོད________________________།

5. **ཀ་བ།** ཨ་མ། དོ་ཞག་ནམ་ཟླ་འཁྱུགས་གི ང་གཞུག་ནས་སློབ་གྲྭར་མི་འགྲོ།

   ཁ་བ། ངའི་གཅེས་ཕྲུག དེར་སྨྱོན་མེད། ངས་ཁྱེད་གོན་རྒྱུ་སོམ། དྲོན་པོ__________། སློབ་གྲྭར་ཁྱེད་འགྲོ་དགོས__________།

6. **ཀ་བ།** ཚེ་བརྟན་ར་དཀོན་མཆོག་ག་འདྲུག་ས་མེད་གི ས་འདིར་ཆ་རྒྱུས་ར་མེད་གི

   ཁ་བ། སྐབས་ཐོག་གིས་ཁོ་གཉིས་ཀ་ངའི་ཁྱིམ་ནས་སྡོད། ངས་ཁང་བ་གཞན་པ་གཟིག________________________།

7. **ཀ་བ།** ཚེ་རིང་ང་ཡོང་རྒྱུ་མེད། སྒྲོལ་མར་རིག་རྒྱུ་མེད། འདི་གཉིས་ཀ་གང་ན་ཡོད།

   ཁ་བ། ཁོ་གཉིས་ཀ་ནངས་ཀ་ཡོང____________། ཁྱེད་སྒྲོལ་མར་དེ་མོ་གཟིག་དུངས་ན།

8. **ཀ་བ།** དབྱར་ཁ་འཁོར་གི་འགྲོ། བོད་གི་ས་ཆ་དབྱར་ཁ་རྡོན་པོ་ཡིན་ནི་རེད་ཟེར།

   ཁ་བ། ང་འགྲོ་ཐུབ____________། དུས་ཚོད་མེད་ན། དེས་མི་ཚད། ང་སློར་མོ་ར་མེད།

   ཀ་བ། ཁྱེད་དུས་ཚོད་ཡོད་ན། སློར་མོ་ངས་ཁྱེད་དོམ་མ་གཏོང________________________།

9. **ཀ་བ།** པོ་ལིན་ནས་ཁང་གླ་དཀའ་གི བྱ་བ་འདི་མེད་ན། ང་ཁང་བའི་ནང་ནས་འབུད་དགོས________________।

   ཁ་བ། སེམས་ཁྲུར་མ་ཡས། བྱ་བ་འདི་ཤོར་ན། ཁང་གླ་རྒྱལ་ཁབ་གིས་སྟེར________________________།

6.6 --Negative future tense form

Subject	Complement	Verb / verb + རྒྱུས	ཟེར་གི་མེད / ཟེར་གི་མེད་གི
སྦྱོད་པ་གིས་	གཞུག་ཕྱོགས་སླུ་བ་	བཅའ་རྒྱུས་	ཟེར་གི་མེད།
ཁྱུར་གེས་	ནངས་ཀ་སྔོང་བོ་	འཛུག་རྒྱུས་	ཟེར་གི་མེད་གི
འདི་གསུམ་པོ་	ཨ་མདོར་	འགྲོ་རྒྱུ་མིན	ཟེར་གི་ཡོད།

Subject	Complement	Verb + རྒྱུ་མིན
ངས་	ཟ་མ་	**བསྐོལ་རྒྱུ་མིན།**
ང་	ཆི་གཞིག་ག་ཁྲིམ་མ་	**འགྲོ་རྒྱུ་མིན།**
ངས་	རྒྱང་སྒྲོག་ག་	**ཉན་རྒྱུ་མིན།**
ཛེད་ཚ་བོ་	དེ་རིང་ཟི་ཤིང་ནས་	**འཁོར་རྒྱུ་མིན།**

Subject	Complement	Verb + རྒྱུ་མ་རེད
ང་	ནམ་ཡིན་ན་ར་ཚོང་བ་གཞིག་ག་	**ཉན་རྒྱུ་མ་རེད།**
ཁྱུར་གེ་	ཆི་གཞིག་ག་སྐྱི་མ་རབས་གཞིག་	**ཡིན་རྒྱུ་མ་རེད།**
ང་	བོ་ཡིན་ན་སྨང་ལོ་ཆི་གཞིག་ག་	**ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད།**
ཨ་མ་གིས་	ཞ་ཡས་རིགས་གེར་ཆི་གཞིག་	**སྤྱེར་རྒྱུ་མ་རེད།**

Notes-5

1. **མིན structure** is the negative form of *རྒྱུ་ཡིན*, e.g., ཁྱུར་གེས་ངའི་ཁར་**ཉན་རྒྱུ་མིན།** (This person is resolute.) He will not listen to me. / ངས་འགོ་བར་ཡར་ཞུ་**ལས་རྒྱུ་མིན།** I will not report to my boss.
2. **མ་རེད structure** is the negative form of *རྒྱུ་རེད* , e.g., ངས་དོ་དགོང་འགོ་བར་ཡར་ཞུ་**ལས་རྒྱུ་མ་རེད།** I will not write a report to my boss tonight. (This person is probably too tired to write.) / ཁྱུར་གེས་ཁ་**ཉན་རྒྱུ་མ་རེད།** He will not listen to me. (He probably does not usually listen to others.)

Exercise 12 Ask *yes* / *no* questions in future tense mood. Your partner answers. Then raise another relevant question with the phrases in parentheses.

དཔེར་བརྗོད། དབྱར་ས་འདི་ནས་གནས་སྐོ (ནམ) **དྲི་བ།** འདི་བ་ཚང་དབྱར་ས་འདི་ནས་གནས་སྐོ་རྒྱུ་ཤེ་རེད། **ལན།** སྐོ་རྒྱུ་རེད།
དྲི་བ། ནམ་སྐོ་རྒྱུས་ཟེར་གི་ཡོད། **ལན།** དོ་ཚོགས་ཟླ་བ་བདུན་པའི་ནང་ང།

1. ཞོར་ལས་ཡས་གི་འགྲོ། (ཞོར་ལས་ཆེ་གཟིག)

དྲི་བ།______________________________། ལན།______________________________།

དྲི་བ།______________________________། ལན།______________________________།

2. ཟློག་ལུག་བཙོང་། (གང་ནས)

དྲི་བ།______________________________། ལན།______________________________།

དྲི་བ།______________________________། ལན།______________________________།

3. སྐད་རིགས་གཟིག་སྦྱང་། (གང)

དྲི་བ།______________________________། ལན།______________________________།

དྲི་བ།______________________________། ལན།______________________________།

4. ལས་རོགས་མང་། (གང་ན)

དྲི་བ།______________________________། ལན།______________________________།

དྲི་བ།______________________________། ལན།______________________________།

5. ལམ་རོགས་གཟིག་དགོས། (སུ)

དྲི་བ།______________________________། ལན།______________________________།

དྲི་བ།______________________________། ལན།______________________________།

6. ལས་ཀ་དེ་མི་གཅིག་གིས་ལས་ཐུབ། (ཆེ་གཟིག་ག)

དྲི་བ།______________________________། ལན།______________________________།

དྲི་བ།______________________________། ལན།______________________________།

7 ཉོ་ཚ་རྒྱུག་གི་འགྲོ། (སུའི་མཉམ་པས)

དྲི་བ།______________________________། ལན།______________________________།

དྲི་བ།______________________________། ལན།______________________________།

8. ཞིང་ལས་ལས། (ཆེ་གཟིག་ཤེད)

དྲི་བ།______________________________། ལན།______________________________།

དྲི་བ།______________________________། ལན།______________________________།

9. རྒྱ་མཚོའི་ཁར་འགྲོ། (ནམ)

དྲི་བ།______________________________། ལན།______________________________།

དྲི་བ།______________________________། ལན།______________________________།

10. ཤེས་བྱ་གསར་བ་སྦྱོང་འདོད། (ཚི་གཟིག་ག)

དྲི་བ། ______________________________ ། ལན། ______________________________ །

དྲི་བ། ______________________________ ། ལན། ______________________________ །

6.7 --Future tense forms in clauses

Sub-clause	Main clause
དུས་ཚོད་ཡོད་ན།	ང་ཡུལ་སྐོར་ར་**འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན།**
ཁྱེད་རང་མི་འགྲིག་ན།	ངེད་གཉིས་ཀ་བཟའ་ཚང་**འཁོར་རྒྱུ་རེད།**
ཁུར་གེ་ཁྱིམ་མ་ཐོན་དུས།	བཟའ་མི་ཐོས་ཁུར་གེ་**བསྡིག་རྒྱུ་རེད།**
སྐོར་མོ་གིས་འདང་ན།	ངས་རྒྱན་མོར་དུས་ཚོད་གཟིག་**ཉོ་རྒྱུ་ཡིན།**
ཞི་མོ་ལག་ཆགས་ནི་ར།	ང་འདང་རྒྱུག་**ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད།**

Notes-6

1. A sub-clause usually precedes a main clause.
2. Future tense structures are always put in main clauses.

Exercise 13 All statements are made based on a folktale. Read the excerpt and complete each statement. Use future tense forms and the verbs in parentheses.

དཔེར་བརྗོད། ཚོང་འདི་བརྒྱུགས་ན། ང་ཕྱུག་པོར་ཡོང་རྒྱུ་རེད། (ཚོང་རྒྱག)(ཡོང)

Cutting: དོན་འགྲུབ་ལས་ཀར་མི་དགའ། ཁོ་མེད་པོ་ཡིན། རེད་དྲ་ཕྱུག་པོ་གཟིག་ཡིན་ན་འདོད། ཉིན་མ་གཟིག་ག་ཀྱི་སྙིང་རྗེ་ཅན་གཟིག་གིས་ཁུར་གེར་ནས་སྐྱེ་གང་བྱིན། ཁུར་གེས་ནས་སྐྱེ་གང་པོ་སྐྱུགས་མཐོན་པོ་གཟིག་གི་སྟེང་ང་བཞག་ནས་རང་གིས་གང་འདོད་དྲན།

1. ངས་ནས་སྐྱེ་གང་ངོ་འདི་________། ངས་མྱི་གཟིག་________། (འཚོང) (གླ)
2. ངའི་གླ་བ་གིས་ཞིང་ལས་________། ངས་ལས་ཀ་ལས་________། འཕེལ་ཏོག་ཆེ་ཤེད་ལོན་རྒྱུ་རེད། (ལས) (དགོས)
3. འཕེལ་ཏོག་________། ང་________། དེ་ནས་ངས་________། (ཡོད) (འབགས) (སྐྱིད་རྒྱག)
4. སྐོར་མོ་མང་ང་________། ས་གནས་གི་ཞི་མོ་ཨ་ཏུ་གིས་ཡག་མ་ངས་________། (ཡོད) (ལག་ག་ལོན)
5. རྒན་མོ་གཟིག་________། ལས་ཀ་ཇེ་ཤུང་ང་________། དེ་ནས་ངེད་གཉིས་ཀ་བུ་ར་བུ་མོ་________། (ཡོད) (འགྲོ) (ཡོད)
6. འདི་ཚང་མ་________། ད་ང་གུང་ཞལ་ར་གུང་ལངས་________། (འཛོམས) (ཡས་ན་ཚོག)
7. རྒན་མོ་ཁྱིམ་ན་________། སྨུར་གིས་ཟ་མ་ཞིམ་པོ་________། (ཡོད) (བསྐོལ)

8. གླ་བ་སྙོ་ན་_______། ལས་ཀ་ཚང་མ་_______། (ཡོད) (ལས)

9. ཞ་ཡས་གཉིས་ཀ་_______། ང་རྒད་པོ་_______། (ལག་ཆགས) (གཉེར)

10. འཚོ་བ་འདི་མོ་གཟིག་_______། ང་འདང་རྒྱུག་གཅིག་ར་_______། (ཡོད) (ཡོད)

6.8 --Future tense form of tendency: འགྲོ

འགྲོ	
གོན་རྒྱུ་འདི་**རིང་འགྲོ**།	The garment will be too long.
ཁྱུར་གེ་ཞ་ཡས་དགའ་གཟིག་ག་**ཉན་འགྲོ**།	He will become a nice child.
ང་ར་དཀོན་མཆོག་དེ་རིང་**ཐུག་འགྲོ**།	I and Dkon mchog will meet today.
ལྟོ་ལྟོགས་ན་ལ་ཉེ་**མེད་འགྲོ**།	If hungry, one will lose ability.
འགྲུལ་བ་ཐོ་ནངས་ཀ་**ཐུད་འགྲོ**།	The guests will leave tomorrow.
ཁང་བ་དེ་ཟླ་བ་གཉིས་གི་ནང་ང་**འགྲུབ་འགྲོ**།	That house will be finished in two months.

Notes-7

འགྲོ is put at the end of sentences to expresses a tendency in future tense mood, e.g., ཆར་བབས་ན་ཆུ་ལོག་**ཐོན་འགྲོ**། A flood will come if it rains (a statement based on common sense). / ཟ་མ་རུལ་བ་ཟོས་ན་ཁོག་པ་**ན་འགྲོ**། One will have stomach problems if he eats spoiled food.

Exercise 14 Tell what will happen under these conditions.

དཔེར་བརྗོད། ང་རེམ་མ་སོང་ན། <u>དུས་ཚོད་གསུམ་གིས་ཐོན་རྒྱུ་རེད།</u> / ངས་ཆང་མང་ང་འཐུངས་ན། <u>མགོ་ན་འགྲོ</u>།

1. ངས་བོད་ཡིག་རྒྱུན་དུ་སྦྱངས་ན། ________________

2. ང་པྲ་ཚག་བཙོས་ན། ________________

3. ངས་ཡི་གེ་འདི་མ་བསྐུར་ན། ________________

4. ངས་གོན་རྒྱུ་དྲོན་པོ་མ་གོན་ན། ________________

5. ང་རླངས་འཁོར་གི་རྗེས་ལུས་ན། ________________

6. ངས་རླངས་འཁོར་སོ་མ་གཟིག་ཉོས་ན།________________

7. ནངས་ཀ་སློབ་ཁྲིད་མེད་ན། ________________

8. དེ་རིང་ནམ་ཟླ་ཧ་ན། ________________

Exercise 15 The program officer and the program participants have this dialogue. Complete it with appropriate future tense forms and the words in parentheses.

ལས་གཞིའི་འཐུས་མི ད་ཐེངས་ཀྱི་གསོ་སྦྱོང་འདིའི་ཐོག་ནས། དེད་ཚ་བོས་རྩྭ་ས་བདག་སྐྱོང་གི་སྐོར་(ཁྲིད)__________། གསོ་སྦྱོང་ང་ཞུགས་མཁན་ཟླ་ཉིན་གྲངས་ང་ཡོང་(དགོས) __________། ཐལ་ཆེར་མི་སུམ་ཅུ་གིས་མི་ཚད་(ཞུགས)__________། ཁྱོད་ཟླ་བསམ་འཆར་ཆི་གཟིག་ཡོད།

འབྲོག་པ་ཀ་བ ངས་བལྟས་ན། རྩྭ་ས་བདག་སྐྱོང་མིན་ད། ནད་རིགས་འགོག་བཅོས་གི་སྐོར་སྦྱོང་འདོད་མཁན་(མང)__________། མི་སྐོར་གཟིག་གིས་ཁོ་ཚོའི་ར་གསོ་སྦྱོང་འདིའི་ནང་ང་(ཞུགས)__________ ཟེར། དེའི་རྐྱེན་གིས། ཚོད་མེད་ན། ཞུགས་མཁན་ཧེ་མང་ང་(འགྲོ)__________། ང་རང་གི་ཐད་ནས། ཟམ་ར་འདུག་ས་གི་འགྲོ་སྒོ་སུས (སྟེར)__________།

ལས་གཞིའི་འཐུས་མི ཞུགས་མཁན་མང་ན་སྐྱོན་(འབྱུང) __________། ད་ཐེངས་མི་བད་ན། ཐེངས་རྗེས་མ་ཁོ་ཟླ་ལྷངས་ན་ཚོག་གི ནད་རིགས་འགོག་བཅོས་ར་བྱ་བ་གལ་ཆེན་གཟིག་རེད། རྩྭ་འཛུགས་འདེབས་སང་ལོར་དེའི་ཐོག་ནས་ཡང་གསོ་སྦྱོང་གཟིག་(ཡས) __________། ཟམ་གི་འགྲོ་སྒོ་རྩྭ་འཛུགས་འདེབས་(སྟེར)__________། འདུག་ས་གི་འགྲོ་སྒོ་གི་ཚལ་བ་ཞུགས་མཁན་རང་གིས་སྟེར་དགོས། དེའི་འཕྲོ་མ་རྩྭ་འཛུགས་འདེབས་(ཁ་གསབ་རྒྱག)__________།

འབྲོག་པ་ཁ་བ ཞུགས་མཁན་ཚང་མ་སྐྱེས་པ་རེད། ཟླ་བ་གཞུག་མའི་ནང་ང་(ལུ་གུ་གཏོང)__________། ལུག་རྫི་མེད་ན་(ལམ་མ་འགྲོ)__________། དེ་ཡིན་ན། གསོ་སྦྱོང་ཉིན་མ་ཉི་ཤུའི་ནང་ང་(ཚར)__________?

ལས་གཞིའི་འཐུས་མི ཐལ་ཆེར་(ཚར)__________། ངས་རྩིས་གཟིག་རྒྱག གཟའ་འཁོར་གཅིག་ག་(སློབ་ཁྲིད་ཡས)__________། དེའི་གཞུག་ནས་ཉིན་མ་ལྔ་རང་རང་གི་ཉམས་མྱོང་(གྲོས་བསྡུར་ཡས)__________། དེ་ནས་ཐལ་ཆེར་ཉིན་མ་དྲུག་ག་རྩྭ་ས་བཟང་ས་ར་མི་བཟང་སར་(ལྟ་སྐོར་ར་འགྲོ)__________། ཉིན་མ་ཉི་ཤུ་གིས་(འདང)__________།

འབྲོག་པ་ཁ་བ རྒྱ་སྐད་ར་ཕྱི་རྒྱལ་གི་སྐད་ཆ་གོ་མཁན་གཅིག་ར་མེད། ངས་བལྟས་ན་(གོ་བརྡ་འཕྲོད)__________། ད་(དཀའ) __________།

ལས་གཞིའི་འཐུས་མི ཁྲིད་གཞིའི་དཔེ་ཆ་ཚང་མ་བོད་ཡིག་གི་ཡིན། ཁྲིད་མཁན་ར་རྩྭ་འཛུགས་འདེབས་བོད་རིགས་ཆེད་ལས་པ་(བླ)__________། དེའི་ཕྱོགས་ནས་སེམས་ཁུར་མ་ཡས། དཀའ་ངལ་ཡོད་ན། ངེད་ཟློས་ཕན་ཚུན་ན་རོགས་ཡས་ཐུབ་ནི་རེད།

འབྲོག་པ་ཀ་བ གསོ་སྦྱོང་ནམ་(གྲོལ)__________།

ལས་གཞིའི་འཐུས་མི སློབ་རྒྱུ་ཚང་མ་བསླབས་ནི་ར། གྲོལ་ན་(ཚོག)__________། རེད་དྲ། གཙོ་བོར་འབྲས་བུ་ཐོན་དགོས། དེའི་རྐྱེན་གིས། ཚང་མ་གི་འདོད་ཐོག་ག་ཡོང་ན། གསོ་སྦྱོང་(གྲོལ)__________། དེ་ཆི་མོ་རེད།

འབྲོག་པ་ཀ་བ ཚོག་གི ཚོག་གི དེ་མིན་གཞན་པ་ད་ཅང་ཨེ་ཡོད།

ལས་གཞིའི་ གསོ་སྐྱོང་ཚར་ནི་ར། རྟ་འཛུགས་འདིས་ད་བོ་ཟོག་སྣན་གོ་ཆོད་འགའ་ཁྲིམ་ཚང་སོ་སོར་(སྐྱེར)__________།

འཕྲུལ་མི གནངས་ཉིན་ཆོས་བ་བཞི་བ་གི་ཉིན་གསོ་སྐྱོང་གི་(འགོ་རྩོམ)__________། དེ་དུས་ད་དེད་ཆའི་ཐུག་ཡོང་།

འགྲོག་པ་བོ ཆོག་གི ཆོག་གི

Exercise 16 Complete the dialogue with appropriate future tense forms.

རོགས་པ ངས་ཁང་བ་ཆེ་གཟིག་(ཉོ)__________།

ཁྱོད ངོ་མ་གིས། དེ་དོན་དག་ཆེ་གཟིག་རེད། ཁྱོས་ས་གང་ནས་(ཉོ)__________།

རོགས་པ གྲོང་ཁྱེར་གི་ནང་ཡིན་ན་(བཟང་)__________། གྲོང་ཁྱེར་གི་རས་ཐག་རིང་ན་ར་མི་ཧ་གི ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད་ན། སྡེ་བ་ཐག་ཉེ་གཟིག་ནས་(ཉོ) __________།

ཁྱོད དེ་མོ་གཟིག་ཡིན་ན། ཁང་བ་གི་གོང་དེ་མོ་གཟིག་(དཀའ)_____། དེ་ཡིན་ན་ར་སློར་མོ་མང་ང་(དགོས)_____།

རོགས་པ དེ་མིན་ད། ངས་འཆར་གཞི་གཞན་པ་གཟིག་ར་འཐེན་གི་ཡོད། ང་(བཟའ་ཚང་བཙའ)__________།

ཁྱོད ཨ་ལ་ལ། ཁྱོས་ཞི་ལི་ཆི་མོ་གཟིག་(འཚོལ) __________། ཁྱོད་ད་བོ་དགའ་རོགས་གཟིག་མེད་མོ།

རོགས་པ ང་སངས་རྒྱས་ར་(གཉེན་བསྒྲིག)__________། ཁུར་གོས་རེམ་མ་(བསྒྲིག)__________། ཁུར་གོས་གྲོང་ཁྱེར་ནས་འདུག་འདོད་གི་མེད།

ཁྱོད ཡ་རྟེན་འབྲེལ་ཡག་གི ཁྱོད་གཉིས་ཀས་སྟོན་མོ་ཆེ་གཟིག་(ཡས)__________།

རོགས་པ ཟེར་གི་མེད། ཁུར་གོའི་ཧམ་ར་ཤ་ཉེ་ཚང་མ་བདེ་ཆེན་ན་ཡོད། ཡོང་ན་ལམ་ཐག་རིང་གི དེའི་རྐྱེན་གིས་སྟོན་མོ་ཆེ་གཟིག་བསམ་གི་མེད།

ཁྱོད སྟོན་མོ་མི་ཆེ་ན་ར། ང་ཁྱོས (འབོད)__________། བཟའ་ཚང་ཡོད་ན་ར་རོགས་པ་(དགོས)__________།

རོགས་པ ཁྱོད་ད་ཡོས་འབོད། ཁྱོད་ད་བོ་མག་རོགས་ར་བཙའ་(དགོས)__________།

ཁྱོད སྟོན་མོ་གང་ནས་(བཤམ)__________། ཁྱོད་གཉིས་ཀ་བོད་གི་ལུགས་ག་(འགྲོ)__________རྒྱ་གི་ལུགས་ག་(འགྲོ)__________།

རོགས་པ ལུགས་སྲོལ་གང་ངར་(འགྲོ)__________། ཁྲིམ་ནས་སྟོན་མོ་ཆུང་ཆུང་གཟིག་བཤམ་__________། ཨ་རོ་དེ་མིན་ད། ང་ད་བོ་གསང་བ་གཟིག་ཡོད། ཁྱོས་གཞན་ན་(བཤད)__________།

ཁྱོད ཁྱོས་རློམ་ན་ཤོད། མི་རློམ་ན་མ་བཤད། ཁྱོས་བཤད་ན་མི་འདོད་ན། ངས་ར་ཤེས་ན་མི་འདོད།

རོགས་པ ང་ཞ་ཡས་ཡོད་གི ད་གཉེན་མ་བསྒྲིགས་ན། ང་ངོ་ཚ་གི

ཁྱོད ངོ་ཚ་མི་དགོས། ཞ་ཡས་ཡོང་ན་དོན་བཟང་གཟིག་རེད། ཞི་ལི་གཟིག་(ཡིན)__________ཞི་མོ་གཟིག་(ཡིན)__________། ཁྱོས་བལྟས་ན།

རོགས་པ ངས་ཆི་ཤེད་ཤེས་ཐུབ། འདོད་པ་བཤད་ན། ཞི་ལི་འདོད་གི གང་ཡིན་ན་ར། ཟླ་བ་ཆ་ཅིག་གི་གཞུག་ནས་(ཤེས)

__________།

ཁྱོད། ཞ་ཡས་གི་སྨིང་ང་ཆི་གཟིག་(འདོག)__________།

གྲོགས་པ། ཞི་ལི་ཡིན་ན་*ནོར་བུ་བསམ་གཏན།* ཞི་མོ་ཡིན་ན། *དབྱིད་དཔལ་དབང་མོ་*(འདོག)__________། རེད་དྲ་སྨིང་བཟེ་ན་ཐང་།

ཁྱོད། གཉེན་བསྒྲིགས་ནི་ར། ཁྱོད་སུ་མཐུད་རས་སློབ་གྲྭར་(ཡོང)__________། ཁྱོད་མེད་ན། ང་སྟོང་ང་(ཡིན)

__________།

གྲོགས་པ། ལོ་གཅིག་ག་རྩ་བ་ནས་ཡོང་(ཐུབ)__________། ཁྲིམ་ནས་ཞ་ཡས་གཏོར་(དགོས)__________། དེའི་གཞུག་ནས་(ཡོང)__________།

ཁྱོད། ཁྱོད་ར་རྒད་པོའི་མཉམ་པས་སུ་སུ་ (འདུག)__________། ཁྱོད་རང་གི་ཤ་ཉེ་ར་སངས་རྒྱས་གི་ཤ་ཉེ་གི་མཉམ་པས་(འདུག)__________།

གྲོགས་པ། ད་ཕྱིན་ཆད། ང་སངས་རྒྱས་ཚང་གི་ཡིན་ནི་རེད། སངས་རྒྱས་གི་རྒན་རྒོན་གཉིས་གི་མཉམ་པས་འདུག་(དགོས)

__________།

ཁྱོད། དེས་ན། སྨྱུག་པོ་ར་སྨྱུག་མོ་གཉིས་ཀས་ཁྱོད་(རོགས་ཡས)__________།

གྲོགས་པ། ངེད་གཉིས་ཀས་ཟླ་བ་བརྒྱད་པ་གི་ཚེས་པ་གསུམ་པ་གི་ཉིན་ན(གཉེན་བསྒྲིག)______། ཁྱོད་ཡོང་དགོས་ནི་རེད།

ཁྱོད། ཡ་ང་དུས་ཚོད་ལྷར་ར་ཐོན་ན། རོགས་ཡས་དགོས་ན། ཁ་པར་ཐོངས།

Text Two: *future tense* and *present tense*

ཟུར་ལྟའི་སློབ་ཚན། ཨ་ཁུ་ཚེ་བརྟན་གྱི་འཆར་གཞི་ཆུང་ཆུང་ཞིག

ཆུ་མ་སྟེ་བ་ན་དའི་བཟང་ས་ཨ་ཁུ་ཚེ་བརྟན་ཡོད། ཁུར་གེ་ར་སྒྲོལ་མ་གཉིས་ཀ་བཟའ་ཚང་རེད། ད་དབྱིད་ཀ་གི་ཞིང་ལས་ཚང་མ་**ལས་ཚར་གི་ཡོད།** ཟླ་བ་བཞི་བ་ཐོན་ན། བཟའ་བ་གཉིས་ཀ་**ཁོམ་རྒྱུ་མ་རེད།** རྒྱུ་མཚན་ཆི་གཟིག་རེད་ཟེར་ན། ཁོ་གཉིས་ཀ་དབྱར་རྩྭ་དགུན་འབུ་བསྐོ་གི་འགྲོ་**དགོས་རྒྱུ་རེད།**

དབྱར་རྩྭ་དགུན་འབུ་སྨན་རྩྭ་གཟིག་ག་**གོ་གི་ཡོད།** དེ་ས་མགོ་མཐོ་ས་ར་བརླན་ཆེ་ས་ན་སྐྱེ་གི་ཡོད། སྨན་རྩྭ་འདི་ཉུས་བ་ཆེ། ཉོ་མཁན་མང་ནོ་གིས། རྐོ་མཁན་ཟོས་ཁེ་གཙང་མཐོན་པོ་**ལོན་གི་ཡོད།** ཨ་ཁུ་ཚེ་བརྟན་ཚང་གི་ཡོང་སྒོ་དབྱར་རྩྭ་དགུན་འབུའི་ཁ་ན་ཡོད་ཟེར་ན་ཆོག

དེ་རིང་ཨ་ཁུ་ཚེ་བརྟན་ར་ཁོའི་འགྲོ་རོགས་སྐོར་གཟིག་ཉོ་ཚ་རྒྱུག་གི་**འགྲོ་རྒྱུ་རེད།** གཙོ་བོ་ཤ་ར་སྡོ་**ཉོ་རྒྱུ་རེད།** སྤྱིར་བཏང་གིས། ལོ་གྲངས་ང་དབྱར་རྩྭ་ཉིན་མ་བཞི་བཅུ་བརྐོ་དགོས་ནི་རེད། དེས་མི་ཚད། དབྱར་རྩྭ་བརྐོ་སས་སྟོང་ལུང་སྟོང་ཡིན་ནོ་གིས། ཟ་རྒྱུ་ཉོ་ས་མེད། དེའི་རྐྱེན་གིས་འབུ་རྐོ་མཁན་ཟོས་ཟ་མ་འཁྱེར་**དགོས།** ཨ་ཁུ་ཚེ་བརྟན་གིས་ཕྱེ་ར་གོ་རེ་**ཉོ་རྒྱུ་མིན་**ཟེར། དེ་ཟོ་ཁོ་རང་གེར་ཡོད་ཟེར།

ཨ་ཁུ་ཚེ་བརྟན་ར་སྒྲོལ་མ་གཉིས་ཀ་ཞིང་བ་**ཡིན།** ཁོ་གཉིས་ཀ་ཞིང་ལས་གི་ཐོག་ན་ནམ་ཡིན་ར་**ཁོམ་གི་མེད།** ནམ་ལངས་ན་ས་རུབ་ན། ཁྲིམ

ལས་ར་ཞིང་ལས་ཏག་ཏག་**ཡིན**། དེའི་ཐོག་ག སྒོར་མོ་འཚོལ་རྒྱུ་ཨ་ཁྱུ་ཚེ་བརྟན་གི་འགན་ཁུར་ཡིན། ཁྱུར་གེ་གྲོང་ཚོག་ག་ར་**འགྲོ་གི་ཡོད**། སྒྲོལ་མ་རྒྱུན་ལྡན་གིས་ཁྱིམ་ལས་ར་ཞིང་ལས་ལས་མཁན་ཡིན། རེད་དྲ་དོ་ཚིགས་མུར་གེ་ར་དབྱར་རྟ་བསྐོ་གི་**འགྲོ་རྒྱུས་ཟེར་གོ་གི** ཁོ་གཉིས་ཀ་ཞ་ཡས་གཉིས་ཡོད། གཅིག་སློབ་ཆུང་ར་གཅིག་དམའ་འབྲིང་ན་ཡོད། ད་ཞ་ཡས་གཉིས་ཀ་སློབ་གྲྭར་**འགྲོ་གི་ཡོད**།

ཨ་ཁྱུ་ཚེ་བརྟན་གིས་མང་ང་གཞིག་ག་**འདང་རྒྱུག་གི་ཡོད**། "ངས་ཁེར་རོས་དབྱར་རྟ་བསྐོས་ན། ལག་འབབ་ཆེ་གཞིག་**ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད**། ངས་རྟན་མོ་ར་**འཁྱིད་རྒྱུ་ཡིན**། དེ་ཡིན་ན། ལག་འབབ་སྒོར་མོ་ཁྲི་གཅིག་ར་སྟོང་ལྔ་**ཡོད་རྒྱུ་རེད**། ཞ་ཡས་གཉིས་ཀ་ཕྱིན་ཆད་འཁྱིད་ཤན་**རྒྱུ་མ་རེད**།" ཁྱུར་གེས་དབྱར་རྟ་མེད་ན། འཚོ་བ་**དཀའ་རྒྱུ་རེད**་འདོད་གི་ཡོད། འོ། ངས་བརྗོད་གོ་གི ཁྱུར་གེའི་སྨྱུན་ཡ་གཞིག་ཁོ་ཟོའི་མཉམ་པས་ཡོད། སྨྱུན་ཡ་བཟའ་ཚང་བཅའ་དུས། ཨ་ཁྱུ་ཚེ་བརྟན་གིས་ད་པོ་ཁང་བ་གཞིག་ལས་དགོས། ཁྱུར་གེས་འཁོར་བའི་ནང་ནས་ཐར་**ཐུབ་རྒྱུ་མ་རེད**་འདོད་གོ་གི རེད་དྲ་ཁྱུར་གེ་སྡེ་བའི་ནང་ནས་སྐྱི་ཆ་རྐྱེན་ཅན་གཞིག་རེད།

དབྱར་རྟ་ཆེ་མོ་གཞིག་བཟང་ན་ར། ཁོ་ཚང་ང་མཚོན་ན། ཞིང་ལས་གཙོ་བོ་**ཡིན་གི་ཡོད**། བཟང་ན་ངན་ན། ཟ་མ་གི་ཡོང་ཁུངས་ར་ཁྱིམ་ཚང་གི་ཁེན་ས་ཞིང་ལས་རེད། ངས་བལྟས་ན། ཁོ་ཚང་འཚོ་བ་སྐྱིད་གི འཚོ་བ་དཀའ་ན། བཟའ་མི་ཟོ་ན་ཚ་ཡོད་དུས་**ཡིན་རྒྱུ་རེད**། སྨན་ཡོན་མཐོ། གནད་འགག་འདིར་ཐུག་ན། ཁྱུར་གེའི་ལག་པ་སྒོར་མོར་**ཐོགས་གི་ཡོད**།

6.9 --Various tenses in contrast

Present tense: verb in PRT	
Example	Use
ཨ་ཁྱུ་ཚེ་བརྟན་གིས་ཞིང་ལས་**ལས་གི་ཡོད**།	❶regular actions
ཆོས་མཚོ་གིས་བོད་ཡིག་ར་དཔལ་ལྡན་གིས་**རྒྱ་ཡིག་སྦྱོང**།	❷current time
དཔལ་ལྡན་གིས་རྒྱ་ཡིག་ཨེ་སྦྱོང་། **མི་སྦྱོང**།	
ཆོས་མཚོ་གིས་བོད་ཡིག་**སྦྱོང་གི་ཨེ་ཡོད**།	
དཔལ་ལྡན་ན་ཧྲང་མོ་**ཨེ་ཡོད**།	

Present continuous tense: Verb in PRT + གི་ཡོད	
Example	Use
ཨ་ཁྱུ་ཚེ་བརྟན་གིས་ཞིང་ལས་**ལས་གི་ཡོད**།	❶ current ongoing action
ཆོས་མཚོ་གིས་བོད་ཡིག་ར་དཔལ་ལྡན་གིས་རྒྱ་ཡིག་**སྦྱོང་གི་ཡོད**།	❷ previous ongoing action
དཔལ་ལྡན་གིས་རྒྱ་ཡིག་**སྦྱོང་གི་ཨེ་ཡོད**། **སྦྱོང་གི་ཡོད**།	
ཆོས་མཚོ་གིས་བོད་ཡིག་**སྦྱོང་གི་ཨེ་ཡོད**། **སྦྱོང་གི་མེད**།	

Conjectural future tense: verb in FUT + རྒྱུ་རེད	
Example	Use
ཨ་ཁུ་ཚེ་བརྟན་གིས་དབྱར་རྩྭ་བརྐོ་རྒྱུ་རེད།	❶likelihood ❷conjectural
ཁུར་གཞིའི་སྨྱུན་ཡར་ཁང་བ་གཞིག་དགོས་རྒྱུ་རེད།	
ཁུར་གཞིའི་ཞ་ཡས་གཉིས་དབྱར་རྩྭ་བརྐོ་གི་འགྲོ་རྒྱུ་མ་རེད།	
ཁོ་ཚང་གིས་བད་རྒྱུ་ཨེ་རེད། ཁོ་ཚང་གིས་བད་རྒྱུ་རེད།	
སུ་འདང་རྒྱུག་ཆེ་རྒྱུ་རེད། ཨ་ཁུ་ཚེ་བརྟན་འདང་རྒྱུག་ཆེ་རྒྱུ་རེད།	

Intentional future tense: verb in FUT + རྒྱུ་ཡིན	
Example	Use
ཨ་ཁུ་ཚེ་བརྟན་གིས་དབྱར་རྩྭ་**བརྐོ་རྒྱུས** / **རྒྱུ་ཡིན**།	❶decisive ❷intentional
ངས་དཔེ་ཆ་**འདོན་རྒྱུས** / **རྒྱུ་མིན**།	
ཞ་ཡས་གཉིས་ཀ་སློབ་གྲྭར་**འགྲོ་རྒྱུས**། དབྱར་རྩྭ་བརྐོ་གི་**འགྲོ་རྒྱུ་མིན**།	
ང་ར་ངའི་རྒན་མོ་གིས་ར་དབྱར་རྩྭ་**བརྐོ་རྒྱུ་ཡིན**།	

Imminent future tense: verb in FUT + ཟེར་གི་ཡོད	
Example	Use
ཨ་ཅེ་སྒྲོལ་མས་དབྱར་རྩྭ་བརྐོ་གི་**འགྲོ་རྒྱུས་ཟེར་གི་ཡོད**།	❶plan ❷inclination
གནམ་ངོ་**རུབ་རྒྱུས་ཟེར་གི་ཡོད**།	
ཞ་ཡས་གཉིས་ཀ་སློབ་གྲྭར་**འགྲོ་ཟེར་གི་ཡོད**།	
སུ་སུས་ཉོ་ཆ་རྒྱག་གི་འགྲོ་རྒྱུས་ཟེར་གི་ཡོད།	

Future tense of tendency: འགྲོ	
Example	Use
ཞ་ཡས་མ་གཙུན་ན་**ལད་འགྲོ**།	❶prediction ❷tendency
བོད་ཡིག་མ་བཀོལ་ན་**བརྗེད་འགྲོ**།	
ངན་བཤད་ན་རྒད་པོ་**སྡུག་འགྲོ**།	
དུས་ཚོད་བདུན་གི་སྔེང་ཉི་མ་**ནུབ་འགྲོ**།	

Exercise 17 Write the appropriate tense forms of the verbs, adjectives, and future tense auxiliaries in the blanks.

དཔེར་བརྗོད། ཨ་ཁུ་ཚེ་བརྟན་གིས་དབྱར་ཀྭ་<u>རྐོ་ཟེར་གི་ཡོད།</u>

1. ཟླ་བ་བཞི་བ་ཐོན་ནི་ར། ཨ་ཁུ་ཚེ་བརྟན(ཁོམ)__________________________།
2. དབྱར་ཀྭ་རྐོ་གི་འགྲོ་ན། ཁུར་གིས་ཉོ་ཆ(རྒྱག)__________________________།
3. ཕྱི་ར་གོ་རེ་ཡུའུན་ཡོད་ན། ཁུར་གིས(ཉོ)__________________________།
4. རྒད་པོ་འགྲོ་ན། རྒན་མོ་སྒྲོལ་མ་ར(འགྲོ)__________________________།
5. ཁོ་གཉིས་ཀས་བརྐོས་ན། ཡོང་འབབ་ཆེ་མོ་གཟིག(ཡོད)__________________________།
6. ཀྭ་ཀུ་ཆེན་དེ་མེད་ན། ཁོ་ཚང་གིས(དཀའ)__________________________།
7. ཁོ་ཚང་ཆ་རྐྱེན་ཧ་གི འཚོ་བ་དཀའ་མོ(ཡིན)__________________________།
8. དབྱར་ཀྭ་བརྐོས་ན། ཁོ་ཚང་གི་ཡོང་སྒོ(ཆེ)__________________________།
9. ད་གི་རས། ཞ་ཡས་གཉིས་ཀ་དབྱར་ཀྭ་བརྐོ་གི(འགྲོ)__________________________།
10. འཚོ་བ་དཀའ་ན། བཟའ་མི་ཟོ་ན་དུས(ཡིན)__________________________།

Exercise 18 Deny the underlined words. Pay attention to various tense forms.

དཔེར་བརྗོད། ཨ་ཁུ་ཚེ་བརྟན་ཞི་ལི་གཟིག་<u>རེད།</u> ཞི་མོ་གཟིག་<u>ཡིན་རྒྱུམ་རེད།</u>

1. ཡུལ་སྐོར་བ་ཟོ་ཟི་ལིང་ནས་<u>ཡོང་རྒྱུ་རེད།</u> ལྷ་ས་ནས__________________________།
2. ངེད་གཉིས་ཀར་ཞ་ཡས་གཅིག་<u>ཡོད་རྒྱུ་ཡིན།</u> ཞ་ཡས་གཉིས་__________________________།
3. ལོ་དྲུག་གི་ཞི་མོ་འདི་དཀའ་མོ་<u>རེད།</u> སྨུར་གེའི་སྤུན་ཡ་__________________________།
4. ངས་དཔེ་ཆ་<u>ལྟ་གི་ཡོད།</u> རེད་དྲ་སྐལ་བཟང་གིས་__________________________།
5. ཁོ་ཟླ་བ་བཞི་བའི་ནང་ང་<u>འགྲོ་རྒྱུ་རེད།</u> ཟླ་བ་ལྔ་བའི་ནང་__________________________།
6. ངས་དོ་དགོང་ཧུབ་<u>བསྐོལ་རྒྱུ་ཡིན།</u> གོ་རེ་བཅའ__________________________།
7. སྐལ་བཟང་གིས་གོན་རྒྱུ་སོ་མ་<u>ཉོ་ནི་རེད།</u> ཁྲོས__________________________།
8. ཞིང་པ་ཟོ་<u>ཁོམ་རྒྱུ་རེད།</u> རེད་དྲ་འབྲོག་པ་ཟོ་__________________________།
9. ངས་པེ་ཅིན་ན་<u>འགྲོ་ཟེར་གི་ཡོད།</u> རེད་དྲ་སྨུར་གེས__________________________།
10. སྐྱི་ཁ་ཡས་གིས་དཔེ་ཆ་<u>ལྟ་གི་ཡོད།</u> ཁ་ཡས་གིས་__________________________།
11. ལྷ་མོ་དགའ་<u>ཡོད་</u>ན། སྨུར་གེའི་དགྲ་ཡ་དགའ__________________________།

12. མུར་གེས་ལྷངས་འཁོར་གསར་བ་ཉོ་ན། ངས་____________________________________།

Exercise 19 Ask and answer with the words in parentheses.

དཔེར་བརྗོད། ཞི་ལི་འདི་སོག་རུ་སྡེ་བ་ནས་རེད། (ཞིང་བ)

Question: ཁུར་གེ་ཞིང་བ་གཞིག་ཡིན་རྒྱུ་ཨེ་རེད། Answer: ཡིན་རྒྱུ་རེད། ཁུར་གེ་བལྟས་ན་ཞིང་བ་གཞིག་ཡིན་རྒྱུ་རེད།

1. ཨ་ཁུ་དཀོན་མཆོག་གིས་སྐྱིད་པོ་ལས་ན་བསམ་གི་ཡོད། (དབུས་གཙང་ང་འཁོར་གི་འགྲོ)

Q: ______________________________། A:______________________________།

2. ངས་བྱ་བ་གསར་བ་གཞིག་རྙེད་ནི་ར། ལྷངས་འཁོར་སོམ་གཞིག་ཉོ་རྒྱུས། (ཁང་བ་སོམ་གཞིག་ཉོ)

Q: ______________________________། A:______________________________།

3. ཞ་ཡས་རྙེད་ནི་ར། ཨ་ཕ་གིས་གཉོག་རྒྱུས་ཟེར་གོ་གི (ཨ་མ་གིས་གཉོག)

Q: ______________________________། A:______________________________།

4. སྒྲོལ་མ་གིས་གཞུག་ནས་རྩིས་རིག་སྦྱོང་རྒྱུ་རེད། (དངོས་ལུགས་སྦྱོང)

Q: ______________________________། A:______________________________།

5. ཉི་མ་བཙན་ན། མེ་ཏོག་རྙེད་འགྲོ། (རྩི་ཤིང་ཚང་མ་རྙེད)

Q: ______________________________། A:______________________________།

6. ངེད་ཆ་པོ་རི་མགོར་འགོ་གི་འགྲོ་རྒྱུས་ཟེར་གི་ཡོད། (ཆུར་རྐྱལ་གི་འགྲོ)

Q: ______________________________། A:______________________________།

6.10 --Prospective present tense form

Future tense mood in PRT			
Verb PRT	Tibetan	English	Note
ལྟ	དོ་དགོང་ངས་རྩེད་མོར་**མི་ལྟ**།	I will not watch the performance tonight.	❶Such a statement is in present tense but expressed as a prospect. ❷This pattern conveys an imminent action. ❸It could be treated as either simple present tense or future tense, depending on the context.
འབྲི	ཁྱོས་**ཤོད**། ངས་**འབྲི**།	You say, I will write.	
འགྲོ	ང་**འགྲོ**། མུར་གེ་མི་འགྲོ་ན་ར།	I will go though she will not.	
རོགས་ཡས	ངས་ཁོར་**རོགས་ཡས**།	I will help him.	
ཉན	ཁྱོས་**གླུ་ལོངས**། ངས་**ཉན**།	You sing a song! I will listen.	
ཁས་ལེན	ཁུར་གེས་**ཁས་མི་ལེན**།	He will not promise.	

Statements in prospective present tense form might express future tense mood in certain contexts. In this case, an imminent action is expected, e.g., ཁྱོས་དེ་**ལས།** ངས་འདི་**ལས།** You do that and I do this. It might be ཁྱོས་དེ་**ལས།** ངས་འདི་**ལས་རྒྱུ་ཡིན།**

6.11 --Future tense forms

Future tense	Type	Example	Question	Answer
ཟེར་གི་ཡོད	planning	ང་ར་ཨ་མ་གཉིས་ཀས་ཟ་མ་**བསྐོལ་ཟེར་གི་ཡོད།**	བསྐོལ་**ཟེར་གི་ཨེ་ཡོད།**	མེད། བསྐོལ་**ཟེར་གི་མེད།**
ཟེར་གོ་གི	reportive	སངས་རྒྱས་མཚོ་གིས་**རྒྱལ་སྤྱོད་ཡས་རྒྱས་ཟེར་གོ་གི**	རྒྱལ་སྤྱོད་ཡས་རྒྱས་**ཟེར་གི་ཨེ་ཡོད་གི**	ཡོད་གི **ཟེར་གི་ཡོད་གི**
རྒྱུ་ཡིན	decisive; intentional	ང་**འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན།**	ཁྱེད་**འགྲོ་རྒྱུ་ཨེ་ཡིན།**	མིན། ང་**འགྲོ་རྒྱུ་མིན།**
རྒྱུ་རེད	conjectural; tendency	ཨ་མ་རིག་ན། ཆོས་མོ་མཚོ་**དྲ་རྒྱུ་རེད།**	ཆོས་མོ་མཚོ་**དྲ་རྒྱུ་ཨེ་རེད།**	མ་རེད། **དྲ་རྒྱུ་མ་རེད།**
འགྲོ	tendency	ཉི་མ་བཙན་ན་མེ་ཏོག་**སྐྱིད་འགྲོ།**	མེ་ཏོག་**སྐྱིད་ཨེ་འགྲོ།**	མི་འགྲོ། **སྐྱིད་མི་འགྲོ།**

Exercise 20 Fill in the blanks with the appropriate future tense forms and your own words.

དཔེར་བརྗོད། ང་སྐྱེས་པ་གཞུག་མར་ཞི་མོ་གཟིག་ཡིན་རྒྱུ་རེད། ང་ཞི་མོ་གཟིག་ཡིན་འདོད།

1. ངེད་གཉིས་ཀ་སྐུ་འབུམ་མ་མཇལ་སྐོར་ར་________། ཁྱེད་ ________འགྲོ།
2. ངས་ཏ་ཞེན་མ་ཡས་ན། སློབ་མ་དགའ་བོ་དེའི་གཞུག་ག་ཆོད་ ________།
3. ད་ཐེངས་གི་སྐྱེས་སྐར་ར། སངས་རྒྱས་གིས་འཁྲུལ་བ་མང་ང་གཟིག་འབོད________།
4. ངེད་ཚོའི་ཅང་མ་འགོར་ར་འགྲོ་དགོས་རྒྱུ་རེད། དེ་མིན་ད་འཁྱི________། དགོང་མོར་འཁྱི་ན་བདེ་འཇགས་ཡིན་________།
5. ངས་ངའི་གོན་པ་________། ཁྱོས་རང་གི་གོན་རྒྱུ་ཁྲུས། དེ་ཡིན་ན་རེམ་མ་འཁྲུད་ཚར་________།
6. ང་ཕྱིར་ར་ཐོན་ནི་ར། ངས་ཁྱོད་རྩིས་རིག་གི་ལས་བྱ་སྟེར________།
7. ཁྱོས་བོད་ཡིག་གི་མ་འོངས་པ་ད་བོ་ཤེས་གི་མེད། གཟའ་འཁོར་གཞུག་མར་ད་བོ་མ་འོངས་བ་འཁྲིད________།

8. ཨ་ཕ། བདེ་མོ། ང་འཛར་མན་ན་ཕོན་ནི་ར་ཁྲིམ་མ་ཁ་པར་________།

9. ནད་པ་ཁྱོད་འདྲུམ་གཟིག་གིས་ཤ་ཟ་མི་ཉན། དེ་མིན་ད་ནད་ཇེ་སྡུག་ཡིན་________།

10. **ནད་པ།** ཤ་མེད་ན། ངས་ཟ་མ་ཟ་ན་མི་འདོད། **སྨན་པ།** གང་ཡིན་ན་ར། ངས་ཁྱོད་ཤ་ཟ་གི་འཇུག་________།

Exercise 21 Fill in the blanks with the negative forms of the underlined words.

དཔེར་བརྗོད། First person: གླུ་དབྱངས་སྙན་མོ་འདི་ར་མི་ཚང་མ་དགའ་རྒྱུ་རེད།

Second person: མི་ཚང་མ་དགའ་རྒྱུ་མ་རེད། ངའི་ཨ་ཕ་གླུ་དབྱངས་ང་མི་དགའ།

1. ངེད་གཉིས་ཀས་ཁང་བ་སོ་མ་གཞིག་ཉོ་རྒྱུ་ཡིན། ངེད་གཉིས་ཀས་ཁང་བ་རྙིང་བ་གཞིག་________________།
2. ཁུར་གེས་སློར་མོ་ཁ་ཡས་བཀོལ་རྒྱུ་རེད། ཁུར་གེས་སློར་མོ་ཚང་མ་________________།
3. ངས་མགྲོན་འབོད་ཡས་རྒྱུས་ཟེར་གི་ཡོད། རེད་དྲ་ངའི་རྣན་མོ་གིས་མགྲོན་འབོད་ཡས________________།
4. སྒྲོལ་མ་གིས་དོན་གྲུབ་ན། ང་དགའ། རེད་དྲ་ལྷུར་གེའི་རྣད་པོ་སྐོར་ལོག་དེ་________________།
5. འགྲུལ་བ་ཟོ་ཡོང་ན། ཟ་མ་ངས་བསྐོལ། ཁྱོས་________________། ངས་དེ་ཤེས་ནི་རེད།
6. སང་ཉིན་ཁྱོས་ངའི་དགའ་རོགས་རིག་རྒྱུ་རེད། རེད་དྲ་ངའི་ཧྲམ་གིས་________________། ཁུར་གེ་མི་བློ་འབབ་གཞིག་ཡིན།
7. ཚོ་གཟུངས་གིས་བྱ་བ་ཚང་མ་དེ་རིང་ལས་ཟེར་གོ་གི་ རེད་དྲ། ཁོའི་ལས་རོགས་གིས་________________།

Exercise 22 Write present tense forms, future tense forms, and other necessary words in the blanks.

1. **སློབ་མ་ཀ་བ།** ཁ་རྩང་དེ་རིང་ང་བབ་གིས་ཁོམ་________། ཁྱོད་ཆི་མོ་གཞིག་རེད།

   སློབ་མ་ཁ་བ། ང་དེ་མོ་མ་རེད། ཁོམ་_____། ནངས་ཀ་ཧྲམ་གཉིས་ཀ་ཕ་ཡུལ་བ་འགྲོ་______། དེ་ཡིན་ན་ང་ལྷག་ཏུ་ཁོམ་____།

2. **ཨ་ཕ།** སྒྲོལ་མ། ཁྱོས་ཆི་གཞིག་ཡས________། ཁྱོས་ལས་བྱ་འབྲི་________ནས།

   བུ་སྒྲོལ་མ། ཨ་ཕ། ང་ལྟོགས་གི ལྟོགས་ན་ངས་ལས་བྱ་འབྲི་ཐུབ་________།

3. **མགྲོན་པོ།** ཟ་མ་ཆི་གཞིག་ཟ་རྒྱུ་ཡོད། ཆང་འཐུང་རྒྱུ་ཨེ་ཡོད། ང་མིན་ད་རོགས་པ་མང་ང་ཡོང________།

   ཕྱུག་བདེ། ཚང་མ་ཡོད། ཁྱོད་ཟོ་ཆི་གཞིག་དགོས་ན། ངས་ཚང་མ་རེམ་མ་འཁྱེར་ཡོང་། སྐུ་མགྲོན་ཁྱོས་ཆི་གཞིག་བཟའ་ ______།

4. **ལས་བདག** ཁྱོད་ངའི་བློར་འབབ་________། ཁྱོད་ཕལ་ཆེར་དགོས་________།

   ལས་ཀ་བ། ང་ཟླ་བ་གཅིག་ག་གླ་བཙའ་ཆི་མོ་གཞིག་སྟེར་________། གྲོང་ཁྱེར་ནས་འགྲོ་སྐོ་ཆེ་གི ང་འདུག་ས་ར་འདི་ནས་ཐག་རིང་གི དེའི་རྐྱེན་གིས་འགྲོ་སྐོ་ཇེ་ཆེ་ཡིན་________།

5. **རྣད་པོ།** དེ་རིང་ངས་ལས་ཀ་ཚང་མ་ལས་ཚར་________། ཁྱོས་ཞ་ཡས་གཉིས་ཀ་ར་ཁྱོད་རང་གི་དངོས་པོ་ཚང་མ་དོ་དམ་བྱོས། ནངས་ཀ་ངེད་ཆ་བོ་ཡུལ་སྐོར་ར་འགྲོ་________།

སྨན་མོ། རེད་དྲ། ངས་ནངས་ཀ་འགྲོ་____། ནངས་ཀ་ཞ་ཡས་གཉིས་ཀ་སློབ་གྲྭར་འགྲོ་དགོས་ ______། གནངས་ཉིན་སོང་ན་ ____ཆོག

6\. ནད་པ། ངའི་ནད་དྲག་______། སྨན་པ། ངའི་སྣང་བ་དོ་ཞག་ཧོང་གིས་སྐྱིད་གི་ ངི་ཤི་______། སྨན་པ་ལོ་ལོ།

སྨན་པ། དེ་ཁྱོད་རང་གི་ལག་ན་ཡོད་____། སྨན་པའི་ཁ་ལ་ཉན་ན་དྲག་རྒྱུ་རེད། ཁྱོས་དབོ་ཟ་མ་སྣུམ་ཅན་ཟོས་ན། ཁྱོད་རེམ་མ་ཤི་____།

7\. ཚོང་པ། སྒོ་འདི་རིགས་གེ་གསར་བ་ཡིན། ད་རེམ་མ་བཙོངས་ཚར་______། ཁྱོས་ཉོ་ན། ངས་གོང་བདེ་མོ་སྟེར།

ཉོ་མཁན། ཚོད་དཀར་རྒྱ་མ་གང་ང་སྒོར་མོ་ཆི་མོ་གཟིག་ཡིན། གོང་འགྲིག་ན། ངས་རྒྱ་མ་ཉི་ཤུ་ཐམ་པ་______།

Exercise 23 Read each statement and then make questions with the words in parentheses. Your partner answers. Pay attention to tense forms.

དཔེར་བརྗོད། མུར་གེས་ཞིང་སྟེ་ན་ཞིང་ལས་ལས་གི་ཡོད། (གང་ན)

དྲི་བ། མུར་གེས་གང་ན་ཞིང་སྟེ་ན་ཞིང་ལས་ལས་གི་ཡོད། ལན། རེབ་གོང་ན་ཞིང་སྟེ་གཟིག་ན།

1. ལྷུགས་བྱམས་དེ་རིང་སྲུན་གོ་གི ཁྱུར་གེས་ལས་རྒྱུ་འཚོལ་གོ་གི (ཆི་གཟིག་ག)

   དྲི་བ། ______________________________། ལན། ______________________________།

2. འབྲོག་དཔལ་འདི་ལྷ་སར་འགྲོ་བསམ་གི་ཡོད། ཁྱུར་གེས་ནངས་ཀ་ལམ་རོགས་གཟིག་འཚོལ་རྒྱུ་རེད། (སུ)

   དྲི་བ། ______________________________། ལན། ______________________________།

3. ངས་འཆར་གཞི་ཞིབ་མོ་གཟིག་བཟོ་གི་ཡོད། ང་རྒྱལ་ནང་ང་འགྲོ་རྒྱུས། ཕྱི་རྒྱལ་ར་འགྲོ་རྒྱུས། (གང་གང་ང)

   དྲི་བ། ______________________________། ལན། ______________________________།

4. བྱམས་པ་ར་ང་ནླངས་འཁོར་གི་སྟེང་ན་འགྲོ་གི་ཡོད། འདི་ཤེད་སོང་ན་དེད་གཉིས་ཀ་དུས་ཚོད་ལྟར་ར་ཐོན་རྒྱུ་མ་རེད། (ཆི་ཤེད)

   དྲི་བ། ______________________________། ལན། ______________________________།

5. ད་ངའི་མགོ་ན་གོ་གི མདའ་དགོང་གི་རོགས་པ་ཟོ་ར་མགོ་ན་གི་ཡོད་རྒྱུ་རེད། (ཆི་གཟིག་ག)

   དྲི་བ། ______________________________། ལན། ______________________________།

6. མུར་གེས་འདིར་མི་འགྲོ། གན་ན་མི་འགྲོ། འདི་མི་ལས། གན་མི་ལས་ཟེར། (ཆི་ཆི)

   དྲི་བ། ______________________________། ལན། ______________________________།

7. ཁྱུར་གེ་ཚོང་ཁང་ང་འགྲོ་རྒྱུ་རེད། མུར་གེ་དགའ་སྐྱིད་གཟིག་མ་ཉོས་ན། འཕྲོད་རྒྱུ་མ་རེད། (ཆི་གཟིག)

   དྲི་བ། ______________________________། ལན། ______________________________།

Subjective markers Subjective statements are made with various subjective markers, in the sense of prediction.

Various markers	Preceding suffix	Example	English	Notes
ག	ག	དེ་མ་ཡས། ཨ་མ་སྐྲག་**ག**	Don't do that! Mother might get frightened.	❶All statements are in simple present tense mood, although they suggest *something might happen*. ❷One makes such comments based on his knowledge.
ང	ང	བྲོ་འདིས་འདང་**ང**།	The food suffices.	
ན	ན	ཨ་ཕ་གིས་ཞ་ཡས་གི་མགོ་མནོན་**ན**།	(My) Father would be able to control the children.	
བ	བ	ཁྱེར་གེས་ཁ་རྒྱབ་ཁེབས་**བ**།	He is independent financially.	
མ	མ	རྩམ་པ་ཞིམ་**མ**།	*Rtsam pa* is tasty.	
འ	Vowel	རྩིས་རིག་དཀའ་**འ**།	Mathematics is difficult.	
ར	ར	ཙྭ་ས་འདི་ནས་ཕྱུགས་ཁ་དར་**ར**།	Animals flourish on this grassland.	

ནི་རེད vs. རྒྱུ་རེད The two adverbial phrases both express conjecture, but with slightly different connotations. The former makes a guess with the speaker's view revealed, while the latter is purely reflective of an usual tendency in future tense, without revealing the speaker's view.

ནི་རེད		རྒྱུ་རེད	
Tibetan	Note	Tibetan	Note
ཁྱོད་མ་ཛམ། ཁྱེར་གེ་**ཡོན་ནི་རེད**། Don't be impatient! He will come.	The speaker's view is revealed.	ཁྱོད་མ་ཛམ། ཁྱེར་གེ་**ཡོན་རྒྱུ་རེད**། Don't be impatient! He will come.	What might happen is expressed according to the tendency.
ཆང་འཐུངས་ན་མགོ་**ན་ནི་རེད**། One will get a headache from drinking.	The speaker reveals common sense.	ཆང་འཐུངས་ན་མགོ་**ན་རྒྱུ་རེད**། One would get a headache from drinking	A result is foreseen as a matter of fact.
གཏམ་འདི་གོ་ན་ཨ་མ་**སྡུག་ནི་རེད**། (My) Mother would be sad to hear this news.	The speaker probably knows his mother well.	གཏམ་འདི་གོ་ན་ཨ་མ་**སྡུག་རྒྱུ་རེད**། Mother will be sad to hear this news.	A tendency is foreseen given the nature of the news.
ཟླ་བ་བདུན་པ་ཧ་དྲོ་**ཡིན་ནི་རེད**། It will get warmer in July.	The speaker thinks this given the perennial weather.	ཟླ་བ་བདུན་པ་ཧ་དྲོ་**ཡིན་རྒྱུ་རེད**། It will get warmer in July.	It is a foreseeable tendency.

བལྟསན / ལྟོསན The former is used to express *in someone's opinion* and the latter is used to compare. Ladon case markers are not vocalized in both cases.

In comparison		In one's opinion	
Tibetan	English	Tibetan	English
གོན་རྒྱུ་འདི་གན་ན་**ལྟོསན**་ཧྲ་གི	Compared to the other one, this garment is better.	ངས་**བལྟསན**། གོན་རྒྱུ་འདི་ཧྲ་གི	In my opinion, this garment is good.
ཁྲུར་གི་ང་ལ་**ལྟོསན**་ར་ལོ་ཆེ།	He is even older than me.	ངས་**བལྟསན**། ཁྲུར་གི་ལོ་རྫོང་གིས་ཆེ།	I think he is very old.
སྡོག་ཆགས་འདི་གཞན་པ་ཟོར་**ལྟོསན**་རོ་ཆེ་གི	This animal is physically bigger, compared to the others.	དོ་དམ་པ་གིས་**བལྟསན**། སྡོག་ཆགས་འདི་རོ་ཆེ་གི	The manager thinks this animal is very big.
དཔེ་ཆ་གན་ན་**ལྟོསན**་འདིས་ཡིད་འཕྲོག་གི	This book, compared to the other one, is more appealing.	འདོན་མཁན་ཟོས་**བལྟསན**། དཔེ་ཆ་དེས་ཡིད་འཕྲོག་གི	The readers think this book is appealing.

རེ It means *each*, *some*, and *(to) expect*. It is dealt with as *each* and *some* below.

Each		Some	
Tibetan	English	Tibetan	English
མྱི་མགོ་**རེ**ར་ཤ་རྒྱ་མ་གང་ཐེམས།	Each person gets a half kilo of meat.	ང་ཟོག་ལུག་**རེ**་ཡོད། རེད་དྲ་མང་ང་མེད།	I have some livestock, but not many.
ཐུན་**རེ**ར་སྨན་རིལ་བུ་**རེ**་བསྟེན།	Each time, take one pill!	ན་ཉིང་དོ་ཚིགས་ང་ས་གཞན་པ་**རེ**་སོང་ང།	I traveled to some places in recent years.
སྒམ་གཅིག་**རེ**འི་ནང་ན་སྣོད་གསུམ་**རེ**་ཡོད།	There are three containers in each box.	འགྲུལ་བ་གིས་ཆང་**རེ**་འཐུང་འདོད་གི་ཡོད།	The guest wants to drink some alcohol.
སྡེ་བ་**རེ**ར་ལྷ་ཁང་རེ་ཡོད།	Each village has a temple.	ངས་དེ་རིང་ལེགས་སྐྱེས་**རེ**་ཉོས་སོང་།	I purchased some presents today.
Notes	This word has other functions: ❶གཅིག་རེ་གཅིག་རེ། (one by one): སྨན་པ་གིས་མྱི་གཅིག་རེ་གཅིག་རེ་ཤོག་ཟེར། ❷གཉིས་རེ་གཉིས་རེ། (in a group of two; two for each): ཁང་བ་འདིའི་ནང་ང་མྱི་གཉིས་རེ་གཉིས་རེ་འགྲོ་དགོས། ❸གཅིག་རེ་གཉིས་རེ། (a few): ངས་མྱི་གཅིག་རེ་གཉིས་རེ་རིག་སོང་།		

ཞིམ་རྒྱུ་ཞིམ།	རྒྱུ is put between duplicated monosyllabic adjectives or between duplicated verbs. Statements with such phrases are made with reservation.

Between duplicated monosyllabic adjectives		**Between duplicated verbs**	
Tibetan	English	Tibetan	English
ཁྱུར་གེ་**མཐོ་རྒྱུ་མཐོ།** རེད་དྲ་མཉེན་འགྱུག་མེད།	He is not nimble, although he is tall.	ངས་**ལས་རྒྱུ་ལས**་བཏང་། རེད་དྲ་ཁྱུར་གེ་ཡིད་ཚིམ་མེད།	Although I did it, he was not satisfied.
ས་ཆ་འདི་**བརླན་ཆེ་རྒྱུ་ཆེ།** རེད་དྲ་ཞིང་སར་མི་ཉན་གི	This place is wet but not suitable for farming.	མདང་དགོང་གནམ་**བབས་རྒྱུ་བབས**་ཐལ། རེད་དྲ་ཞིང་ས་ད་བོ་སྐམ་པོ་རེད།	Although it rained last night, the field is still dry.
ཞི་མོ་འདི་**ཡག་རྒྱུ་ཡག** ཡིན་ན་ར་ངའི་བློར་མི་འབབ་གི	This girl is not my type although she is beautiful.	ངས་གོན་རྒྱུ་འདི་**བཟོ་རྒྱུ་བཟོ།** རེད་དྲ་ཡག་རྒྱུ་མ་རེད།	I will tailor this garment, but it will not look good.
མྱི་འདི་**ཕྱུག་རྒྱུ་ཕྱུག** རེད་དྲ་སེར་སྣ་ར་ཆེ།	This person is rich but also stingy.	ཁྱུར་གེས་བོད་ཡིག་**སྦྱོང་རྒྱུ་སྦྱོང**་རྒྱུ་རེད། རེད་དྲ་ཁྱུར་གེས་དཀའ་རྒྱུ་རེད།	He will study Tibetan but he will find it difficult.
ཇ་མོང་གི་སྐེ་དུ་**རིང་རྒྱུ་རིང**་གི་རེད་དྲ་གནམ་མཁའ་གི་སྐར་མ་མི་ལོན།	Camels have a long neck, but it is not long enough to reach the stars in the sky.	ང་ར་ཕྱུག་པོ་ཡིན་**འདོད་རྒྱུ་འདོད**་གི རེད་དྲ་ལག་ལེན་ཡས་གི་མེད།	I want to be rich but I do not pursue it.

ཁ	If put before S-*be,* it describes a noun clause, with the connotation of the English word *seem.* If put before an adjective complement, it generates an infinitive clause subject.

Seem		**Infinitive case**	
Tibetan	English	Tibetan	English
ཁྱུར་གེ་སྐྱིད་པོ་ཡིན་**ཁ**་རེད།	He seems happy.	བྱ་བ་འདི་ལས་**ཁ**་ཟ་མོ་ཡིན།	It is easy to do this job.
ཡུལ་སྐོར་བ་འདི་བོད་ར་འགྲོ་**ཁ**་རེད།	It seems that this tourist goes to Tibet.	དབྱིན་ཡིག་སློབ་**ཁ**་དཀའ་གི	English is difficult to study.
མྱི་འདི་བརྟན་པོ་གཟིག་ཡིན་**ཁ**་རེད།	This person seems reliable.	བཤད་**ཁ**་ཟ། ལས་**ཁ**་དཀའ།	It is easy to say, but difficult to keep one's word.
ཁྱོད་སངས་རྒྱས་ཡིན་**ཁ**་རེད། ཨེ་ཡིན།	You seem to be Sang rgyas (I think you are Sangs rgyas). Right?	རྒྱ་ཡིག་འབྲི་**ཁ**་དཀའ་མོ་རེད།	It is difficult to write Chinese.

གང Its combination with verbs gives phrasal adjectives, signifying an extreme.

As a question word		As phrasal adjective	
Tibetan	English	Tibetan	English
ཁྱོད་མི་**གང་**ང་དགའ། འདི་འོ་ན་གན།	Which person do you like? This one or that one?	མི་འདིས་བྱ་བ་**གང་ལས་གང་འགྲུབ་**རེད།	This person is successful at whatever he does.
པོ་ལིན་ནས་ཁྱོས་**གང་གང་**རིག་འདོད་གི	What do you want to see in Berlin?	ཟོག་དེ་**གང་འགྲོ་འདི་འགྲོ་**མེད།	That animal roams everywhere.
ཁྱོད་**གངང་**མ་འགྲོ། ང་རེམ་མ་ཡོང་།	Do not go anywhere! I will come soon.	ཕྱུག་པོ་དེ་ར་རྒྱུ་**གང་ཡོད་གང་མེད་**རེད།	The rich man has everything.
གང་སྤྱོད་པ་དོན་འགྲུབ་རེད།	Which is Spyod pa don 'grub?	ཞི་མོ་འདི་ཡག་**གང་ཡོད་གང་མེད་**རེད།	This girl is as beautiful as one can imagine.

ཆི Its combination with verbs derives phrasal adjectives.

As question word		As phrasal adjective	
Tibetan	English	Tibetan	English
ཁྱོད་**ཆི་**དགོས། ཆང་དཀར་འོ་ཕྱུ་ཆང་།	What do you need? Spirits or beer?	ཁོ་**ཆི་འདོད་ཆི་ལས་**ཡིན།	He does whatever he wants to do.
དེ་རིང་ཁྱོས་**ཆི་**ལས་ནས།	What did you do today?	སློབ་མ་འདི་རིག་པ་**ཆི་ཡོད་ཆི་མེད་**རེད།	This student is as intelligent as one can imagine.
ཁྱོད་ཕམ་སོང་ན། ཁྱོས་**ཆི་**འདོད།	What will you think if you lose?	ཁོར་**ཆི་བཤད་འདི་བཤད་**མེད།	He talks off the top of his head.
ཆི་ཟེར། ངས་མ་གོ་ཐལ།	What? I did not hear.	ཁྱོད་ལ་**ཆི་ཡིན་འདི་ཡིན་**མེད།	You are so confused.

ཐ་སྙད་དང་ཚིག་གྲོགས། སློབ་ཚན་དྲུག་པ།

བྱིས་པ་ཆུང་ཆུང་ཞིག་གི་སྐྱེས་སྐར།

སྐྱེས་སྐར	birthday	ངའི་སྐྱེས་སྐར་ཟླ་བ་དགུ་བ་གི་ཚེས་བ་བརྒྱད་པ་ཡིན།
འབོད	to call; to invite	དེ་རིང་འདི་བ་ཚང་གིས་འགྲུལ་བ་འབོད་གི་ཡོད།
ཚོང་ཁང	shop	དཔལ་འབྱོར་རྒྱས་ན་ཚོང་ཁང་ཧེ་མང་རེད།
ལེགས་སྐྱེས	present; gift	ངའི་རྒན་མོ་སྐྱེས་སྐར་གི་ལེགས་སྐྱེས་དགའ་གི་མེད།
སྟོན་མོ	feast; party	སྟོན་མོ་ཕོམ་ར་ཆེན་འགྲོ་སྐོར་ཆེ།
སྲོལ	way; custom	བོད་ན་སྐད་ཆ་ངན་པ་འདི་མོ་བཤད་སྲོལ་མེད།
ངོ་ཤེས	acquaintance	ངོ་ཤེས་མང་ན་བཟང་།
འགྲོ་རྩིས	to plan to go	ཁྱུར་གེར་ང་འབོད་རྩིས་མེད་ན། ང་ལ་འགྲོ་རྩིས་ར་མེད།
འཚིག་པ་ཟ	to become unhappy / angry	ཁྱུར་གེ་བྱ་བ་མ་གྲུབ་ན་འཚིག་པ་ཟ་གི་ཡོད།
གང་འདོད	at one's will; whatever wanted	ཞི་ལི་འདིས་སྐོར་མོ་གིས་དངོས་པོ་གང་འདོད་ཉོ་གི
སྤྱིར་གིས	generally; generally speaking	སྤྱིར་གིས་ཁྱིམ་ཚང་འདི་ནོགས་མོ་གཟིག་ཡིན།
བསམ་ཚུལ	view; opinion	ཁྱོས་རང་གི་བསམ་ཚུལ་ཤོད་དྲ།
སེམས་མཐུན	to have mutual affinity	བཟའ་ཟླ་གཉིས་ཀ་སེམས་མཐུན་གི བཟའ་སྐྱིད་རེད།
ཁོམ	to have free time	ལས་ཀ་བ་ཟོ་ཁོམ་ན། ལས་བདག་དགའ་གི་མེད།
གཉེར	to take care of	ཞ་ཡས་གཉེར་ཀྱོ་ལས་དཀའ་མོ་ཡིན་རྒྱུ་མ་རེད།
མཉམ་པས	together	ང་ར་ལས་རོགས་མཉམ་པས་ལོ་དྲུག་འགོར་སོང་།
གྲོང་ཁྱེར	city	གྲོང་ཁྱེར་ན་སྤྱིར་བཏང་གིས་མི་མང་།
གྲོང་བརྡལ	town	གྲོང་བརྡལ་ན་མི་མང་འདུ་འཛི་ཆེ།
ཁ་ཡས	some	ལུག་ཁ་ཡས་ཤེད་བཟང་། ཁ་ཡས་མི་བཟང་།
སྟོན་མོ་བསྐྱུ	to have a party; to celebrate	ཟླ་ཡོགས་ཧེ་མཐོར་སོང་ནོ་གིས། ངས་སྟོན་མོ་བསྐྱུ།
ཕལ་ཆེར	almost; nearly	པགས་པ་བདུན་གིས་བོད་ལྷ་གཟིག་ཕལ་ཆེར་ཡོང་།
ད་བོ	still	ལོ་བཅུ་གི་སློབ་མ་ད་བོ་ལོ་རིམ་དང་པོ་རེད།

རྩེད་སྒྲུད	toy	ཞ་ཡས་ཚོའི་རྩེད་སྒྲུད་གོང་ཧེ་དཀའ་ཧེ་དཀའ་རེད།
འགྲུལ་བ	traveler; guest	འགྲུལ་བ་མང་ང་ཡོང་ན་ང་མཚམས་མཚམས་མ་སྲུན་གི
ཉོ་མཁན	buyer	ཉོ་མཁན་གིས་དངོས་གོང་མཐོ་གི་འདོད་གི་ཡོད།
ཏན་གོ	cake	སྐྱེས་སྐར་གི་ཉིན་ན་ཏན་གོ་རྒྱུན་དུ་ཉོ།
ཆང་འཐུང་མཁན	drinker (alcohol)	ཆང་འཐུང་མཁན་ཚོས་རང་རང་བརླག་གོ་གི
ལུགས་སྲོལ	custom	ལུགས་སྲོལ་སྐྱིང་བ་ཉམས་དཀའ།
དར་སྲོལ	trend; tendency	ཞི་བདེ་མཉམ་གནས་ད་བར་གི་དར་སྲོལ་རེད།
ཡ་མཚར	interesting; surprising	རང་བྱུང་ཁམས་ཞེ་ཐག་གིས་ཡ་མཚར་རེད།
གྲ་སྒྲིག་ཡས	to prepare	ངས་གྲ་སྒྲིག་མ་ཡས་ན་རྒྱུགས་མི་འཕྲོད།
ནམ	when; time	ཁྱོས་ལས་ཀ་འདི་ནམ་འགྲུབ་རྒྱུ་རེད།
དུས་ཚོད	time; hour	དུས་ཚོད་དགུ་བ་གི་སྟེང་ང་གློག་བརྙན་སྟོན་རྒྱུས།
སྐར་མ	minute; coin	དེས་སང་མའོ་ར་སྐར་མ་གིས་ས་རྒྱ་མི་ཚོད།
འཕྱི	to be late	ཟ་མ་ཟོས་ཚར་སོང་། ཁྱོད་ཡོང་འཕྱི་སོང་།
ཡ	yes	ཁ་ནས་ཡ་ཡ་ཡ། ལག་ན་གཅིག་ར་མེད།
འདྲི	to ask; to say hello	ང་དེ་རིང་ནད་པ་གཞིག་འདྲི་གི་འགྲོ།
འཛོམ	to get together	གཟའ་པ་སངས་ང་སློབ་གྲོགས་ཚོ་འཛོམ་གི་ཡོད།
ལེན	to take; to pick up	རྒྱད་པོ་འདི་སློབ་གྲྭར་ཚ་པོ་ལེན་གི་འགྲོ་གི་ཡོད།
ཨ་ན་མ་ན	exactly the same; identical	མཚེ་མ་འདི་གཉིས་ཀ་བལྟས་ན་ཨ་ན་མ་ན་རེད།
དོན་དག	thing; issue; business	དོན་དག་དེ་དྲན་ན་ཁྲུར་གེ་ཞེད་གི་ཡོད།
ས་བོན	seed	ས་བོན་མི་ཧྲ་ན་ལོ་ཏོག་སྐྱེ་རྒྱུ་མ་རེད།
གནས་ཚང	a place to stay overnight	སྤྲང་བོ་གཞིག་གནས་ཚང་མེད་ར་སྲང་ན་ཉལ་ཡོད།
འཚོད	to broil	ཤ་འཚོད་ན། འགྲོ་སྣོ་ཚང་མ་ངས་གཏོང་།
གོ་ཚོད	to be useful; to be of help	ཞི་ལི་ཆུང་ཆུང་འདི་མི་དགོས། ཁྲུར་གེས་གོ་མི་ཚོད།
ལ་ཉེ་ཅན	capable; able	དེ་བ་ཚང་གི་ཞ་ཡས་ཚང་མ་ལ་ཉེ་ཅན་ཏག་ཏག་རེད།
འཚོལ	to look for	ལས་ཤོར་མི་སྣ་གང་མང་གིས་བྱ་བ་གསར་བ་འཚོལ།
སྐྱོད	to feed	ཞ་ཡས་སྐྱོད་ན་ཨ་མ་གི་ནུ་མ་རབ་ཡིན།
ཧེ་སྡུག	to become worse	ནད་པ་འདི་ལུས་པོ་ཧེ་སྡུག་རེད།

ཇེ་བཙོག	to become worse / uglier	དཔལ་འབྱོར་གྱི་གནས་བབ་ཇེ་བཙོག་ཇེ་བཙོག་རེད།
ལོབས	to get used to	ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་ཟ་མར་དང་ལོབས་ཡོད།
བཅའ	to act as; to make	ཤིང་ལྕགས་ག་བཅའ་མི་ཐུབ།
གཉེན་ཉེ	relative (by marriage)	གཉེན་ཉེ་གཟིག་སློབ་གྲྭ་གི་ནང་ནས་མཐར་ཕྱིན།
ནོར་པ	things; property	ནོར་པ་མང་ན་ཁོ་མགོ་ཞྭ་ནང་ང་མི་ཤོང་།
རང་མགོ་རང་ཐོན	independence	རང་མགོ་རང་ཐོན་མ་ཡོང་ན། གཞན་གྱིས་སྐྱོབ་མི་ཐུབ།
དུ་བ་གཅོད	to stop smoking	དུ་བ་གཅོད་ན་མནའ་མ་བོར། ཚོད་སེམས་ཡོད་དགོས།
ཆ་མེད	unfamiliar	མྱི་ཆ་མེད་གི་ཁ་ལ་རྒྱུག་མི་ཉན།
སྐབས་ཐོག་གིས	temporarily	སྐབས་ཐོག་གིས་མྱི་ནོགས་མོ་དེས་ར་དཀའ་གི་ཡོད།
ཆ་རྒྱུས	familiarity	ཆ་རྒྱུས་མེད་ན། རོགས་པ་ཡིན་ན་ར་སློར་མོ་མ་བསྐྱི།
ཁང་གླ	rent	ཁང་གླ་དེ་མོ་གཟིག་མཐོ་སོང་།
རྒྱང་སྒྲོག	radio broadcast	རྒྱང་སྒྲོག་གི་ནང་ནས་གསར་འགྱུར་ར་ཉན་གི་ཡོད།
མ་རབས	degenerated; derailed	ཞ་ཡས་མ་རབས་དེ་སུ་ཚང་གི་རེད།
ཞོར་ལས	side work; part-time job	ཞིང་པ་ཟོས་ཞོར་ལས་མ་ལས་ན་ཁ་མི་སོས།
སྡིགས	to scold	མྱི་ངན་པར་མ་བསྡིགས་ན་མགོར་ཤོར་འགྲོ།
མེད་པོ	poor	ཁྲིམས་ཐོག་ནས་མེད་པོ་ར་ཡོད་པོ་འདྲ་མཉམ་ཡིན་ཟེར།
ཕྱུག་པོ	rich	ཕྱུག་པོ་མེད་པོར་འགྱུར་རྒྱུ་ཉིན་ཞག་གི་དོན་དག་རེད།
སྙིང་རྗེ་ཅན	kind; compassionate	མྱི་སྙིང་རྗེ་ཅན་ཁ་ལས་དགེ
སྒྱེ	bag (made of yak hair)	དོ་ཚིགས་ཀྱི་སྒྱེ་དྲུག་ཙུ་ལོངས་ཐལ།
གླ	to hire	མྱི་གླ་རྒྱུ་སྟེ་བའི་ནང་ན་ཡོད། རྩ་ཐང་ན་མེད།
གླ་བ	servant	གླ་བ་འདི་ངོ་མ་སྙིང་མ་རྗེ། རང་དབང་ར་མེད།
འབུད	profit	འབུད་མེད་ན་ཁེ་བ་གང་ནས་ཡོང་།
འབགས	to get contaminated; to get rich	སྟོན་ཚད་གི་སྦྲང་བོ་ད་འབགས་ཡོད་གི
སྐྱིད་རྒྱག	to have a happy life	ཚེ་འདི་ནས་སྐྱིད་རྒྱག ཚེ་ཕྱི་མར་ནོམ་པ་འཁྱེར་མི་ཐུབ།
ལག་ཆགས	to grow up	ང་སྐྱེ་བ་ནས་ལག་ཆགས་དུས་གློག་མེད་ཐལ།
འདང་རྒྱག	concern; to think over	འདང་མ་རྒྱག དེས་གོ་མི་ཆོད།
ཧྲག་སེ་བཏང	to have a blackout	གློག་གློ་རྒྱག་ག་ཧྲག་སེ་བཏང་ཐལ།

ཕྲ་ཚག	naughty	ཞ་ཡས་ཕྲ་ཚག་ཡིན་ན་བློ་རིག་གྲོད་ཟེར།
རྗེས་ལུས	to be left behind; to be backward	གཞན་གི་རྗེས་ལུས་ན་ཁྱོད་རང་གི་ངོ་ཚ་རེད།
བདག་སྐྱོང	management	རྫུ་ས་བདག་སྐྱོང་ལས་མཁན་ངའི་ནུ་བོ་ཡིན།
གསོ་སྦྱོང	training	གསོ་སྦྱོང་གི་ཐོག་ནས་ངས་གཅིག་ར་མ་ཤེས་ཐལ།
བསམ་འཆར	opinion	བསམ་འཆར་འདོན་ན་ཉན་མཁན་ཡོད་དགོས།
འགོག་བཅོས	prevention (of sickness)	ནད་རིགས་འགོག་བཅོས་ངའི་མགོར་ཞ་ཐལ།
ཚོད་མེད	endless; without control	ཚོད་མེད་ར་བཀོལ་ན་སྒོར་མོ་གིས་ཆི་གཟིག་ཤེད་འདང་།
འཕྲོ་མ	remaining	སྒོར་མོ་འཕྲོ་མ་ཚང་མ་བླ་མ་གཟིག་ག་ཕུལ་སོང་།
ལམ་མ་འགྲོ	to get on the right track	སེམས་བཟང་ན་ལས་ལམ་མ་འགྲོ་ཟེར།
བད	to satisfy; to suffice	མྱི་གསུམ་མ་ཆང་རྒྱུ་མ་གང་གིས་མི་བད།
ཚལ་བ	a half	སྐལ་ཡིན་ན་བགོས་ན་ཆོག མྱི་ཚལ་བར་གཏོང་མི་ཐུབ།
ཁ་གསབ	add; subsidy	འཚོ་བ་གི་ཁ་གསབ་བ་སྒོར་མོ་སུམ་ཅུ་ཅང་མ་རེད།
ཉམས་མྱོང	experience	ཉམས་མྱོང་ཡོད་ན་ཡོན་ཏན་རེད།
གོ་བརྡ	understanding	རྒྱ་བོད་གཉིས་ཀས་ཕན་ཚུན་ན་གོ་བརྡ་མི་འཕྲོད།
ཁྲིད་གཞི	teaching subject	དེ་རིང་ཁྲིད་གཞི་དཔལ་འབྱོར་གི་སྐོར་རེད།
འཆར་གཞི་འཐེན	to plan	འཆར་གཞི་འཐེན་ན་བྱ་བ་ལེགས་འགྲུབ་ཡོང་།
བཟའ་ཚང་བཅའ	to have a family	ངའི་ཞི་ལི་བཟའ་ཚང་བཅའ་རན་སོང་།
རྟེན་འབྲེལ་ཡག	to be auspicious	ཁྱོད་ར་ཐུག་སོང་། ད་རྟེན་འབྲེལ་ཡག་གི
བག་རོགས	bridesmaid	བག་རོགས་ཞི་མོ་ཡག་མ་གཟིག་ཡིན་མི་དགོས།
གསང་བ	secret	ཁྱེར་གེ་ཁ་ཞེ་གཉིས་མེད། གསང་བ་གཅིག་ར་མེད།
སློམ	to trust; to believe	ངས་མྱི་ལབ་རྒྱལ་དེར་མི་སློམ་གི
ངོ་ཚ	to be shamed `	ངོ་ཚ་ན། ཕྱིན་ཆད་བྱ་བ་དེ་མོ་མ་ལས།
མུ་མཐུད་རས	incessantly; continuously	འགོ་བ་གིས་ཡང་མུ་མཐུད་རས་བཤད་ཐལ།
སྟོང་ང	empty	བློ་སྟོང་ང། འཆར་གཞི་སྟོང་ང། བྱ་བ་ཆི་ཤེད་སྒྲུབ་རྒྱུས།
ཙ་བ་ནས	entirely	ང་ཟ་མ་འདིར་ཙ་བ་ནས་མི་དགའ་གི
ཕྱིན་ཆད	from now on	"ཏ་མ་གཉིས་ཀ ཕྱིན་ཆད་ང་ཕྲ་ཚག་མི་བཅའ།"
སྐྱུག་པོ	father-in-law	སྐྱུག་པོ་གིས་མནའ་མར་ཧོང་གིས་གཅེས།

སྒྱུག་མོ	mother-in-law	སྒྱུག་མོ་འདིའི་སྐད་ནས་མནའ་མ་སྒྱུག་ཟེར།

ཨ་ཁུ་ཆོས་བརྟན་གྱི་འཆར་གཞི་ཆུང་ཆུང་ཞིག

བཟང་ས	good friend	བཟང་ས་མང་ན་ངན་གཟིག་མ་རེད།
རྐོ	to dig	ས་སྐྱི་ས་ནས་གྲོ་མ་མ་རྐོ་ཟེར།
ས་མགོ	elevation	ས་མགོ་མཐོ་ས་ནས་མགོ་གཟེར་གི
བརླན་ཆེ	wet	བོད་གི་ས་ཆ་སྤྱིར་བཏང་གིས་བརླན་མི་ཆེ།
ནུས་པ	ability; effect	ཞི་ལི་དེ་ནུས་པ་ཞེ་ཐག་གིས་ཆེ་གི
ལོན	to be able to get	ཁོས་ཆུང་བ་མིག་གིས་མི་མཐོང་། ཆེ་བོ་ལག་ག་མི་ལོན།
ཁ་ན་ཡོད	to depend on	ཁྱིམ་ཚང་ཉིལ་བོ་ཁུར་གེའི་ཁ་ན་ཡོད།
ཉོ་ཚ་རྒྱག	to shop	གཟའ་མཇུག་ག་ང་རྒྱུན་དུ་ཉོ་ཚ་རྒྱག་གི་འགྲོ།
ས་སྟོང	empty place	ས་སྟོང་ང་བོའུ་སྟོང་མ་འཕེན།
ལུང་སྟོང	empty valley	ལུང་སྟོང་དེ་ན་སྤྱང་ཀི་མང་ང་འཚོག་གི་ཡོད།
ཕྱེ	flour	ཕྱེ་ར་འབྲས་གི་གང་བཟང་།
ནམ་ལངས	for the day to break; to dawn	དབྱར་ཀ་དུས་ཚོད་དྲུག་གི་སྔེང་ནམ་ལངས་གི་ཡོད།
ས་རུབ	it gets dark	ས་རུབ་ན་ངའི་ཨ་ཅེ་སློར་འགྲོ་མི་ཐུབ།
འགན་ཁུར	task; responsibility	འགན་ཁུར་ཆེ་ན་དབང་ཆ་ར་ཆེ་དགོས།
གྲོང་ཆོག	ritual performed for a fee	དེང་སང་གྲོང་ཆོག་ག་སོང་ན་སྐོར་མོ་རག་ཐུབ།
རྒྱུན་ལྡན་གིས	usually; daily basis	རྒྱུན་ལྡན་གིས་ཁྱིམ་ནས་འདུག་མཁན་ང་མིན།
དམའ་འབྲིང	middle school	དམའ་འབྲིང་ནས་ཁུར་གེ་སློབ་མ་དགའ་གཟིག་མིན།
ཁེར་རོས	alone	ཁྱོད་ཁེར་རོས་དངོས་བོ་དེ་མི་ཁྱག
ལག་འབབ	income	ལག་འབབ་མེད་ན་ཁྱོད་གཞན་གི་གཡོག་པོ་རེད།
སྤུན་ཡ	brother	ངའི་སྤུན་ཡ་གིས་འཕྲིན་ཡིག་གཏན་ནས་མི་འབྲི།
འཁོར་བ	samsara	འཁོར་བ་ན་སྡུག་མི་མྱོང་མཁན་སུ་ཡོད།
ཐར	to survive	ང་འཁོར་བ་ལས་ཐར་ན་མི་འདོད།
ཚ་རྐྱེན་ཅན	affluent; well-off	སྨི་ཚ་རྐྱེན་ཅན་ཁ་ཧྗེ་དར་གི
བཟང་ན་ངན་ན	no matter bad or good; anyway	བཟང་ན་ངན་ན། ངས་མ་རྐང་འདི་ཉོ་རྒྱུས།

ཁེན་ས	something one depends on	ཁེན་ས་གཞིག་མེད་ན། མྱི་གཉོམ་ཆུང་གིས་དཀའ།
སྨན་ཡོན	expense for medical treatment	སྨན་ཡོན་རྫོག་གོ་མཐོན་པོ་གནམ་རེད།
གནད་འགག	key point; critical point	དོན་རྐྱེན་འདི་ཐག་གཅོད་ན། གནད་འགག་ཁོ་རེད།
ཐོགས	to be short of; to stumble over	འཚོ་བ་གི་ཐོག་ནས་ཁུར་གེ་སྐོར་མོར་ཐོགས་གི་མེད།
གཉོག	to beat	ཞ་ཡས་ཟེར་གཉོག་ན་ནག་ཉེས་རེད་ཟེར་གི
དངོས་ལུགས	physics	རྩིས་རིག་མི་ཤེས་ན་དངོས་ལུགས་ར་དཀའ་རྒྱུ་རེད།
བཙན	strict; fierce; strong	ཉི་མ་བཙན་ན་མེ་ཏོག་སྙིད་འགྲོ།
སྙིད	to wither	དྲོད་ཁང་ནང་གི་མེ་ཏོག་སྙིད་སླ།
རྩི་ཤིང	plant	རྩི་ཤིང་གི་ཕྱུགས་ནས་ངས་ཅང་མི་ཤེས།
ཁས་ལེན	to promise; to admit to	རང་སྐྱོན་རང་གིས་ཁས་ལེན་མཁན་ཉུང་།
རྩལ་སྦྱོང	sports	རྩལ་སྦྱོང་ཡས་ན་ལུས་ཁམས་དྭངས།
སྐྱེས་བ་གཞུག་མ	next life	ང་སྐྱེས་བ་གཞུག་མར་གང་ན་ཡོད་ནང་།
བདེ་འཇགས	safe; safety	ལྷངས་འཁོར་བསྐོར་ན་བདེ་འཇགས་གཙོ་བོ་ཡིན།
མ་འོངས་བ	future	མ་འོངས་བ་ནངས་ཀ་རེད། སང་ལོ་ར་རེད།
བློ་འབབ	cute; lovely	རྒྱ་མི་འདི་མྱི་བློ་འབབ་གཞིག་རེད།
སྐུ་མགྲོན	guest	སྐུ་མགྲོན་ཟོ། ཁྱོད་ཟོ་བདེ་མོ།
དོ་དམ	management	དོ་དམ་ཡས་མཁན་གིས་རྒྱུ་ཚང་མ་ཉར་གསོག་ཡས།
ནད་དྲག	to recover from sickness	ནད་དྲག་ན་སྐོར་མོ་ཅང་ང་བརྩེ་གི་མེད།
དོ་ཞག	recently; lately	དོ་ཞག་ཆབ་སྲིད་གི་མཁའ་དབུགས་ཧེ་སྡུག་རེད།
ལོ་ལོ	please	ཨ་མ་ལོ་ལོ། ཁྱོས་ང་མ་གཉོག
སྣུམ་ཅན	oily; with oil	ཁོག་པ་མི་བདེ་ན་ཟ་མ་སྣུམ་ཅན་མ་ཟ།
གོང་འགྲིག	to agree on a price	ཉོ་མཁན་ར་ཚོང་བ་གཉིས་ཀ་གོང་འགྲིག་སོང་།
ཞིབ་མོ	detailed	དོན་དག་ཞིབ་མོ་ཤོད་མ་བཤད། རགས་མོ་ཤོད་ཤོད།
དགའ་སྐྱིད	something that appeals to someone	མྱི་དགའ་སྐྱིད་ར་ལེགས་སྐྱེས་རྩ་ཆེན་ཡིན་མི་དགོས།
འཕྲོད	to fit; to be precise; to one's liking	ད་འཕྲོད་སོང་། ང་ར་ཁྱོའི་ལྷངས་འཁོར་ར་འདུག་རྒྱུས།

སློབ་ཚན་བདུན་པ།

བརྡ་སྤྲོད།

- Simple Past Tense
- Past Tense With Auxiliary Verbs
- Auxiliary Verbs ཐལ, སོང, and བཏང
- Negative Past Tense Forms
- Interrogative Past Tense Forms
- ནས in Past Tense Sentences

Thang kha known as Dgu thang (Nine-Thang kha-in-one), short biography of the Buddha, Reb gong County, Rma lho Prefecture, Mtsho sngon Province (2011).

ཟུར་ལྟའི་སློབ་ཚན། ཐང་སྟོང་རྒྱལ་པོ།

ཐང་སྟོང་རྒྱལ་པོ་བོད་ཀྱི་ཚང་མ་གིས་གཙོ་ས་གཞིག་ཡིན། ༡༣༦༡ལོར་གཙང་གི་ཞིང་ཁྲིམ་གཞིག་ནས་**སྐྱེས**། ཁྲུར་གེས་ཚེ་གང་བོར་སེམས་ཅན་ན་དགེ་དོན་མང་ང་**ལས**། ལྕགས་ཟམ་**འཛུགས་སྐྲུན་ཡས**། ལྷ་མོ་ཟློས་གར་**གསར་གཏོད་ཡས**། འདི་ཟོ་ཁྲུར་གེའི་མཛད་རྗེས་ཆེ་གཞིག་ག་བརྗེ་གི་ཡོད།

ཐང་སྟོང་རྒྱལ་པོ་ལོ་ཆུང་དུས་ནས་རིག་པ་རྣོ། ཧ་མ་གཉིས་ཀས་ཁོ་དགོན་པའི་ནང་ང་ཡོན་ཏན་སློབ་གི་**བསྐྱལ**། ཁྲུར་གེས་བོད་ཡིག་ར་རྒྱ་གར་གི་སྐད་རིགས་**སྦྱངས**། ཨ་མ་གི་རེ་བ་ལྟར་ར། བྱང་སྡིངས་དགོན་པ་གི་སློབ་དཔོན་ཉི་མ་སེང་གེའི་ལོགས་ནས་གྲྭ་བ་**བཙོས**། ཁྲུར་གེས་རྒྱ་གར་ར་བལ་ཡུལ་ནས་ལོ་བཅོ་བརྒྱད་གི་རིང་ང་ཆོས་མང་ང་**སློབ་སྦྱོང་ཡས**། ཐང་སྟོང་རྒྱལ་པོ་གང་ས་གང་ང་འགྲོ་མཁན་གཞིག་ཡིན། ཐེངས་གཅིག་ག་གཉན་པ་ངན་པ་གཞིག་ག་**ཐུག་སོང**་ཟེར། སྒོར་མོ་མེད་ནོ་གིས། གཉན་པ་དེས་ཁོ་ཆུ་ནང་ནས་**བསྐྱུར་བཏང**་ནི་རེད། ཐང་སྟོང་རྒྱལ་པོ་གིས། "ལ་ཁ་ནས་ཐག་པ་ར་ཆུ་ཁ་ནས་གཉན་པ"ཟེར་ནོ་ངོ་མ་གིས་བདེན་གི་འདོད། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ར་འཚོ་བའི་ནང་ན་དཀའ་སྡུག་གཅིག་འདྲ་ཡོད་རྒྱུ་རེད་འདོད་ནོ་གིས། ཁྲུར་གེས་ཟམ་པ་འཛུགས་རྒྱུའི་**དམ་བཅའ་བཞག**

ཐང་སྟོང་རྒྱལ་པོ་ཁྲུར་གེའི་སློབ་མ་ཟོས་ཀོང་པོ་ཡུའུ་ར་དབུས་གཙང་ཁམས་ནས་ལྕགས་ཟམ་མང་ང་**འཛུགས་སྐྲུན་ཡས**། དཔེར་བཞག་ན། ལྷ་ས་སྐྱིད་ཤོད་གི་ཟམ་པ་ར་ཡར་ལུང་ཉ་མགོ་གྲུ་ཁ་གི་ལྕགས་ཟམ། ཟམ་པ་གཞུག་མ་བོ་ཐང་སྟོང་རྒྱལ་པོ་གི་ཟམ་པ་གཞུག་མ་བོ་ཡིན། ཚེ་གང་བོའི་ནང་ང། ཁྲུར་གེས་དབུས་གཙང་ཁམས་གསུམ་ནས་བསྡོམས་པས་ལྕགས་ཟམ་ལྔ་བཅུ་ང་བརྒྱད། ཤིང་ཟམ་དྲུག་ཅུ་ཐམ་པ། འདུ་ཁང་ར་གཙུག་ལག་ཁང་བརྒྱ་ར་ཉི་ཤུ མཆོད་རྟེན་བརྒྱ་ར་བཅུ་གཉིས་**བརྩེངས**། དེས་མི་ཚད་བོད་གི་ལྷ་མོའི་ཟློས་གར་ར་**གསར་གཏོད་མཛད**། ཟམ་པ་ཚང་མ་བཟོ་དབྱིབས་གི་ཐོག་ནས་དཔྱང་ཟམ་ཡིན། ལོ་ངོ་བརྒྱ་ཕྲག་དུ་མ་གི་རིང་ང་ཆར་ཆུ་གིས་**མ་འཇིགས**། བོད་གི་འཁྲིམ་འཁྲུལ་གི་ཐད་ར་ད་རུང་ཡིན་ན་ར་དགེ་མཚན་འདོན་གི་ཡོད། དེང་སང་ཡིན་ན་ར། བོད་ལྗོངས་གི་ལུང་ཁུག་འགྲོ་མི་བདེ་ས་ན། ཐང་སྟོང་རྒྱལ་པོ་གི་ལྕགས་ཟམ་ད་བོ་བེད་སྤྱོད་ཡས་གི་ཡོད།

ཁྲུར་གེའི་ཟམ་པ་རིགས་གིས་བོད་མིའི་འཚོ་བ་ཧེ་**བདེར་བཏང**། སྐྱི་ཚེ་གང་ངོ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་གི་དོན་དུ་དགེ་བ་**བསྒྲུབས**་ནོ་གིས། བོད་མིའི་ཁྲིམ་ཚང་ན་ཁྲུར་གེའི་སྐུ་འདྲ་དེང་སང་ར་རིག་རྒྱུ་ཡོད།

7.1 --Simple past tense

Subject	Complement	Verb in PAT	Verb in PRT	Verb in FUT
ང་	ལྷ་སར་	སོང་།	འགྲོ།	**འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན།**
ཞི་མོ་དེས་	གླུ་དབྱངས་	བླངས།	ལེན།	**ལེན་རྒྱུ་རེད།**
ཁོ་གཉིས་ཀ་	ཨ་རུ་ནས་ / ན་མཉམ་པས་	བསྡད།	འདུག	**འདུག་རྒྱུ་རེད།**
ང་	ཆོས་འཕགས་ག་	དགའ་སོང་།	དགའ།	**དགའ་རྒྱུ་རེད།**

1. Many verbs are irregular in tense form, thus irregular tense forms must be memorized.
2. Many verbs do not change in tense form. In this case, auxiliaries are applied to clarify various tenses.

7.2 --Some common verbs that are flexible in tense form

Present tense	Past tense	Future tense	Imperative	English
འགྲོ	སོང	འགྲོ	སོང	to go
སྐུར	བསྐུར	བསྐུར	སྐུར	to send
འཁུར	ཁུར	འཁུར	ཁུར	to carry (on back)
སྐོར	བསྐོར	བསྐོར	སྐོར	to turn; to drive (a car)
གོན	གོན	གོན	ཁོན	to put on
ཉལ	ཉལ	ཉལ	ཉོལ	to sleep
ཉན	ཉན	ཉན	ཉོན	to listen
སྦྱོང	སྦྱངས	སྦྱང	སྦྱོངས	to study

Exercise 1 Find proper Tibetan verbs listed in the table above and write them in the correct tense forms in the blanks below.

དཔེར་བརྗོད། ཁྱོད་སློབ་གྲྭར་ནམ་སོང་། (to go) ང་སློབ་གྲྭར་དུས་ཚོད་བདུན་གི་སྐེད་སོང་།

1. **དྲི་བ།** ཁྱོས་རླངས་འཁོར________(to drive)། **ལན།** ངས་རླངས་འཁོར་ལོ་གཉིས་གི་སྔོན་ན་________།
2. **དྲི་བ།**________(to carry)། **ལན།** དཀོན་མཆོག་གིས་དངོས་པོ་ལྷི་མོ་དེ་________།
3. **དྲི་བ།**________(to send)། **ལན།** ཨ་མར་ངས་ལེགས་སྐྱེས་གསེར་གི་རྣ་ལུང་གཟིག་________།
4. **དྲི་བ།**________(to put on)། **ལན།** མདང་དགོང་ངའི་རྒྱང་མོ་གིས་ཀོ་གི་གོན་རྒྱུ་གཟིག________།
5. **དྲི་བ།** ཁྱོས་སུ་ར་མཉམ་པས་________(to study)། **ལན།** ངས་ཞི་ལི་འདི་གཉིས་ཀ་གི་མཉམ་པས་________།
6. **དྲི་བ།**________(to listen)། **ལན།** འདི་ནས་མྱི་ཚང་མ་གིས་བོད་གླུ་________།
7. **དྲི་བ།**________(to sleep)། **ལན།** སྨུར་གེ་དུས་ཚོད་དགུ་བ་གི་སྐེད་ནས་________།

7.3 --Some common verbs that do not change in tense form

Present	Past tense	Future tense	Future tense	English
དགའ	དགའ	དགའ	དགའ	to like; to be interested
འཁོར	འཁོར	འཁོར	འཁོར	to rotate; to turn
རིག	རིག	རིག	རིག	to see
འདོད	འདོད	འདོད	འདོད	to want; to desire
དགོས	དགོས	དགོས	དགོས	to be required
གཟེར	གཟེར	གཟེར	གཟེར	to have a sharp pain
རེག	རེག	རེག	རེག	to earn; to touch
འཕུར	འཕུར	འཕུར	འཕུར	to fly

Notes-2

1. Many verbs do not change in terms of tense form. To express past tense, such past tense indicative auxiliaries are often applied as: ཐལ, སོང, བཏང, and བྱུང.
   ཁུར་གེའི་མགོ་**གཟེར་ཐལ**། He had a sharp pain in his head.
   ངའི་མགོ་**གཟེར་བཏང**། I had a sharp pain in my head.
   ངའི་མགོ་**གཟེར་སོང**། I had a sharp pain in my head.
2. Spontaneous verbs do not change in tense form. To convey past tense, the auxiliaries listed above are used, e.g., ཁུག་མ་ངའི་ལག་ནས་**ཤོར་ཐལ**། The bag slipped out my hand. / རླངས་འཁོར་གི་འཁོར་ལོ་**འཁོར་བཏང**། The car's wheels turned.
3. Auxiliaries still can be added, though a statement is already clear in tense form.
   ཆོས་མཚོ་གིས་ལས་བྱ་**བྱས** (བཏང་)། Chos mtsho already did her homework.
   སློབ་མ་འདིས་གློག་བརྙན་ན་**བལྟས**(ཐལ)། This student watched the movie.
4. A monosyllabic adjective complement needs an auxiliary to clarify the past tense, e.g., ཁ་སང་གི་ཟ་མ་ཏོང་གིས་**ཞིམ་སོང**། Yesterday's foods were really tasty.
5. **ར**: This reportive particle is used after a transitive verb in past tense form. or after past tense indicative auxiliaries such as སོང and བཏང to express a reportive mood when subject First Person and First Person Plural are agentive, e.g., དེ་རིང་ཕྱི་དྲོར་དེད་ཐོས་ལྷང་ལེ་**རྒྱས་བཏང་ང**། To ask Second Person and Second Person Plural, one uses it as well, since the subject becomes First Person in answer.

Exercise 2 Make past tense statements using the given words.

དཔེར་བརྗོད། ཞི་མོ -- ཐུག ང་ཞི་མོ་དེ་ར་ད་ཅི་ཐུག་སོང་། སྨུར་གེ་སློབ་ཁང་གི་ནང་ང་འགྲོ་གི་ཡོད་གི

With changeable tense form

ན་ནིང / མེ་ཏོག / སྐྱེ ❶ ______

སྔོང་བོ / འཛུགས ❷ ______

བྱ་བ / སྒྲུབ ❸ ______

མདང་དགོང / གླུ་ལེན ❹ ______

With unchangeable tense form

སློབ་ཁྲིད / ཉན ❶ ______

ལྟད་མོ / རིག ❷ ______

ནད་པ / ན ❸ ______

བྱ་བ / འགྲུབ ❹ ______

Spontaneous verbs

སྔོང་ལོ / ལྷུང ❶ ______

ཉི་མ / ཤར ❷ ______

ཆུ / བཞུར ❸ ______

འཁོར་ལོ / འཁོར ❹ ______

Exercise 3 Use a dictionary to find the past tense forms of the verbs and write them in parentheses. Use auxiliaries if necessary.

དཔེར་བརྗོད། ཐང་སྟོང་རྒྱལ་པོ་གང་ནས་སྐྱེས (སྐྱེ) ཐང་སྟོང་རྒྱལ་པོ་ཞིང་པ་གཞིག་གི་ཁྱིམ་ནས་སྐྱེས།

1. ཁྲུར་གེས་ཆི་གཞིག་ལས་ན་______(འདོད) **ལན།** ཁྲུར་གེས་______།
2. ཐང་སྟོང་རྒྱལ་པོ་དགོན་པའི་ནང་ང་______(སྐྱེལ)______། **ལན།** ཁྲུར་གེ་______།
3. སློབ་དཔོན་ཉི་མ་སེང་གེ་ཁྲུར་གེའི་དགེ་རྒན་ན་(ཉན)______། **ལན།** ཁྲུར་གེའི་དགེ་རྒན་ན་______།
4. ཁྲུར་གེ་ལོ་བཅོ་བརྒྱད་ར་གང་ནས་______(སྡོད)། **ལན།** ཁྲུར་གེ་______།
5. སུ་སུ་གིས་ཁྲུར་གེའི་མཉམ་པས་ལྟུགས་ཟམ་______(ལས)། **ལན།** ཁྲུར་གེའི་______།
6. ཟམ་པ་གང་ཁྲུར་གེས་མཐའ་མཇུག་འཛུགས་སྐྲུན་______(བྱེད)། **ལན།** ཁྲུར་གེས་______།
7. ལྟུགས་ཟམ་མིན་ད། ཁྲུར་གེས་ད་བོ་ཆི་གཞིག་______(རྩོམ)། **ལན།** ཁྲུར་གེས་______།
8. ཁོ་ས་ཆ་གང་གང་ང་______(འགྲོ)། **ལན།** ཁྲུར་གེ་______།
9. ཁྲུར་གེས་མཆོད་རྟེན་བསྟོམས་པས་དུ་______(རྩིང)། **ལན།** ཁྲུར་གེས་______།
10. ཁྲུར་གེས་མི་ཚེ་གང་བོར་སུ་སུ་གི་དོན་ན་དགེ་དོན་______སྒྲུབ)། **ལན།** ཁྲུར་གེས་______།

ཟུར་ལྟའི་སློབ་ཚན། གླིང་རྒྱལ་གླུ་རོལ་གྱི་ལོ་རྒྱུས་ཐུང་ཐུང་།

གླིང་རྒྱལ་སྡེ་བ་གི་ཕ་མེས་ཡང་མེས་ཟེ་ལོ་ལྔ་བརྒྱ་དྲུག་བརྒྱ་གི་སྔོན་ན་དེང་སང་གི་ཆགས་སར་**ཐོན།** ཐོན་ནས་ས་རྐོད་རྨོ་ཞིང་ང་**བསྒྱུར།** འཚོ་རྟེན་ན་བཙོས། སྡེ་བའི་ནང་ན་མི་དུད་པ་ཅན་ཨ་ལ་སྐྱེས་ཟེར་མཁན་གཟིག་ཡོད། ཁོ་ས་རྐོད་གཟིག་གི་སྟེང་ནས་**གཞི་ཆགས་སོང་།** ས་རྐོད་དེ་སྡེ་བ་གི་རས་སྤྱི་ལེ་གཉིས་ཡས་མས་ཡིན། ཨ་ལ་སྐྱེས་གིས་ས་དེ་རྨོ་ཞིང་ང་སྒྱུར་**འདོད་སོང་།** ས་ཞིང་ང་ཆུ་གིས་མ་འདང་ནོ་གིས། ལོ་དྲུ་མང་ང་ལོ་ལེགས་**མ་ཐོབ།** སྐབས་དེར་གླུ་སྟོང་ལུང་ང་ན་ཆུ་མིག་གཟིག་ཡོད། ཆུ་མིག་དེ་གླུ་གིས་**བཟུང་ཡོད་**ཟེར། ཆུ་མིག་དེ་གླིང་རྒྱལ་སྡེ་བ་ནས་ལམ་ཐག་སྤྱི་ལེ་གསུམ་བཞི་གཟིག་ཡིན། ས་མགོ་ཨ་ལ་སྐྱེས་གི་ས་རྐོད་ར་ལྟོས་ན་མཐོ། གཞུག་ནས། ཨ་ལ་སྐྱེས་གིས་ཞིང་བ་**རྩ་འཛུགས་ཡས།** ཆུ་མིག་དེ་ར་ས་རྐོད་གི་བར་ནས་ཆུ་ཀ་གཟིག་**འཐེན།** ཞིང་ང་**ཆུ་བཏང་།** ལོ་གཞུག་མའི་ནང་ང་། ཁོར་ལོ་ལེགས་ཆེན་པོ་**ཐོབ་སོང་**ནི་རེད། དྲིན་ལན་མཇལ་རྒྱུའི་ཆེད་ར། ཁྱུར་གེས་ཆུ་མིག་གི་རྩ་ནས་གླུ་རིགས་ག་འབྲུ་ར་ཟ་མ་རིགས་གཞན་པ་**མཆོད།** གླུ་མང་ང་**དགའ་སོང་**ཡས། ཆུ་མིག་གི་ནང་ནས་**འཐུར་ཡོང་**ནི་རེད། བྲོ་སྣ་མ་སྣ་ཚོགས་**རྩེས་སོང་།** དེའི་ཕྱི་ཉིན། ཨ་ལ་སྐྱེས་ར་རོགས་པ་ཆ་ཅིག་ཕྱིར་**སོང་།** དེང་ཐོག ཁོ་ཚ་བོས་**བསང་མཆོད་ཡས།** གླུ་རིགས་**བོས།** གླུ་ཟེ་ཅང་མ་འགོར་ར་ཆུ་ནང་ནས་**འཐུར་**ཡོང་། ཞབས་བྲོ་མང་ང་**རྩེས།** རེད་དྲ་ཨ་ལ་སྐྱེས་མིན་ད། མི་གཞན་པ་རིགས་གིས་གླུ་གི་ཞབས་བྲོ་**མ་རིག་**ཟེར།

ཨ་ལ་སྐྱེས་གིས་ཞབས་བྲོ་**ལད་མོ་ཡས།** རང་གི་རོགས་པ་ཟེར་**བསྟན།** གཞུག་ནས་ཨ་ལ་སྐྱེས་ལོ་གྲངས་ང་ཆུ་མིག་ཡོད་སར་**སོང་།** ལོ་གཞུག་མའི་ནང་ང་ལོ་ལེགས་ཡོང་ཆེད་གླུ་ར་གླུ་མོ་དགའ་གི་**བཙུག** རྗེས་ནས་ས་རྐོད་སློག་མཁན་ཧེ་མང་ང་**སོང་།** དེའི་རྐྱེན་གིས། ཆུ་ཀ་ཧེ་མང་ང་བཀོ་**དགོས་སོང་།** ཆུ་ཀ་ཀོ་མཁན་ཟེ་ཚུ་ཁག་དྲུག་ག་**བགོས།** ཚུ་ཁག་རེ་རེ་གིས་རང་སྐལ་**བཀོས་**ནི་རེད། གཞུག་ནས་ཚུ་ཁག་དྲུག་པོ་གི་མི་ནམས་གིས་ཨ་ལ་སྐྱེས་གི་ལས་སྲོལ་**རྒྱུད་འཛིན་ཡས་**ནི་རེད། གཞུག་ནས་གླིང་རྒྱལ་སྡེ་བ་གི་མི་ཚང་མ་ཆུ་མིག་གི་འགྲམ་ནས་ལོ་རེ་རེར་རྩེད་མོར་**ཞུགས་**ནི་རེད། ལས་སྲོལ་འདི་དུས་ཆེན་གཟིག་ག་**ལོག་སོང་།** ཚུ་ཁག་དྲུག་པོ་ནང་གི་གཅིག་གིས་དུས་ཆེན་རྩ་འཛུགས་གི་འགན་ཁུར། ཚུ་ཁག་གཞན་པ་ཟེ་**རྩེད་མོ་རྩེས་**ཟེར།

ལོ་མང་ང་གི་གཞུག་ནས། ས་གནས་གི་གཞི་བདག་ཟེ་ར་ཚོག་འདིར་**དགའ་སོང་**ཟེར། གཞི་བདག་ཆ་བོ་གིས་མགོ་ནག་མི་གི་མཉམ་པས་དུས་ཆེན་འདིར་རོལ་**འདོད་སོང་།** ནང་སློས་སུ། གཞི་བདག་གཙོ་བོ་ཨ་མྱེས་ལྷ་རི་**དགའ་སོང་།** སྡེ་མི་ཚང་མ་ཚོག་འདིར་ཞུགས་གི་**བཙུག** དེ་ཤེད་དུས་ཆེན་འདི་སྡེ་བ་ཡོངས་གི་རྩེད་མོ་གཟིག་ག་**ཉན་སོང་།** དེང་སང་ནངས་ཀ་ཚོག་འདིར་གླུ་རོལ་འབོད་གི་ཡོད། གླུ་རོལ་ལོ་གྲངས་ང་ཧོར་ཟླ་དྲུག་པའི་ཚེས་བ་༢༧གི་ཉིན་ན་འགོ་རྩོམ་གི་ཡོད། ཚེས་བ་༢༩གི་ཉིན་ན་མཇུག་བསྡུ་གི་ཡོད། དུས་ཆེན་འདི་ད་བར་ཨ་ལ་སྐྱེས་ར་ཁྱུར་གེའི་རོགས་པ་ཆ་བོའི་རྒྱུད་པ་ཟེ་ཏག་ཏག་ག་གཏོགས་གི་མེད།

7.4 --Past tense with auxiliaries

Subject		Complement	Verb with auxiliary	Notes
ཐལ	ཆོས་སྐྱོང་	སློབ་གྲྭ་འདིའི་སློབ་མ་གཟིག་	ཡིན་ཐལ།	Someone reports as a witness. Without ཐལ, the tense is unclear.
	མང་ཚོགས་ཟོ་	སྐྱིད་པོར་	ཡོད་ཐལ།	Someone reports about what he has known. Without ཐལ, the tense is unclear.
	ཁོ་གཉིས་ཀ་	མཉམ་པས་	ཐུད་ཐལ	Someone reports as a witness.
	ཆོས་མཚོ་གིས་	ཧ་མ་གཉིས་ཀར་ཁ་པར་	བཏང་ཐལ།	Although the verb is in PAT, ཐལ is still added to convey reportive mood.
	ཁྲུར་གེས་ ངེད་གཉིས་ཀ་	ལམ་ནས་སྒོར་མོ་གཟིག་ རྒྱ་གར་ར་	རྙེད་ཐལ། དགའ་ཐལ།	Without ཐལ, the tense is unclear because the verb does not change in tense form.
བཏང	ཨ་མ་གིས་	ཟ་མ་	བསྐོལ་བཏང་།	Someone reports if his mother cooked or not.
	ངས་	ཡི་གེ་ཚང་མ	བཏང་བཏང་།	In this sentence, the first བཏང is the past tense form of གཏོང, which means *send*.
	འགྲུལ་པ་ཟོ་	ད་ཅི་	ཐོན་བཏང་།	Someone reports the guests' arrival.
	གློག་བརྙན་དེ་	མདང་དགོང་	བསྟན་བཏང་།	Someone tells when the movie was shown.
	ངེད་གཉིས་ཀས་	དཔེ་ཆ་ཡོངས་རྫོགས་	བསྒྲུགས་བཏང་།	Nominative First Person or First Person Plural uses ར to render a reportive mood.
	ངས་	ཞ་ཡས་དེ་ར་ཟ་མ་	བྱིན་བཏངང་།	First Person reports if he fed the child.
སོང	ཞ་ཡས་	དུས་ཐོག་ག་ཁྲིམ་མ་	ཐོན་སོང་།	The statements put forward in general past tense mood are neither explanatory nor reportive.
	ཕྱུགས་ཟོག་ཟོ་	ངོ་ཚིགས་	ཁ་དག་སོང་།	
	ནད་པ་	ཟླ་བ་གཉིས་གི་གཞུག་ནས་	དྲག་སོང་།	
	ངས་	ཞི་མོ་དེ་སྟོན་ཆད་	རིག་སོང་།	
	མྱི་རྒན་པ་དེ་	དེ་རིང་	མེད་སོང་།	
	མྱི་ཚང་མ་	སྟོན་ཐོག་ནས་སྐྱིད་པོ་	ཉན་སོང་།	

Notes-3

1. *ཐལ* is used as a particle, denoting the narrator as the witness of the action, to refer to all nominative pronouns. It, however, has a complex relationship with the nominative First Person and First Person Plural. Here are key points of how it should and should not be used to describe these two pronouns. It may not refer to nominative First Person and First Person Plural when the main verb is proactive and describes the action itself only.

Incorrect	Correct	Correct	Notes
ངས་བོད་ཡིག་**སྦྱངས་ཐལ།**	ངས་བོད་ཡིག་སྦྱངས་སོང་།	ངས་བོད་ཡིག་སྦྱངས་བཏང་།	First Person-proactive
ང་**ཉལ་ཐལ།**	ང་ཉལ་སོང་།	ང་ཉལ་བཏང་།	First Person-proactive
ངེད་ཚ་བོ་**སོང་ཐལ།**	ངེད་ཚ་བོ་བུད་སོང་།	ངེད་ཚ་བོ་བུད་སོང།	First Person-proactive
ངེད་གཉིས་**ཕེ་བཏབས་ཐལ།**	ངེད་གཉིས་ཕེ་བཏབས་སོང་།	ངེད་གཉིས་ཕེ་བཏབས་།	First Person-proactive

2. *ཐལ* may refer to nominative First Person when First Person subjects are on the receiving end of a charge. In this case, the main verb reflects no effort from the subject, i.e., the pronouns are not agentive, e.g., ཁ་རྩང་ང་**ན་ཐལ།** I was sick yesterday. / གཏམ་ངན་པ་གོ་ནི་ར། ངེད་གསུམ་པོ་**སྐྲག་ཐལ།** We (three) were terrified when we heard the bad news. / ང་**ཤ་ཞུད་ཐལ།** I became thinner.
3. *ཐལ* may refer to nominative First Person when the main verb expresses a result of proactive action rather than the proactive action itself. It thus could be inferred that a primary verb (i.e., causative or proactive) is latent and so the causative conjunction *ནས* may be inserted between the two verbs, e.g., ངས་བལྟས་ནས་**རིག་ཐལ།** I looked and saw. / ངེད་ཟོ་སོང་ནས་**ཐོན་ཐལ།** We went and arrived.

Incorrect	Reason	Correct	Reason
ངས་ལས་བྱ་**བྲིས་ཐལ།**	❶The action is direct and active.	ངས་ལས་བྱ་བྲིས་ནས་**ཚར་ཐལ།**	Writing leads to completion.
ངེད་ཚ་བོས་ཟ་མ་**ཟོས་ཐལ།**		ངེད་ཚ་བོས་ཟ་མ་ཟོས་ནས་**བཀྲུགས་ཐལ།**	One feels full after eating.
ངེད་གཉིས་ཀས་ལྟད་མོར་**བལྟས་ཐལ།**	❷The action is carried out by First Person.	ངེད་གཉིས་ཀས་ལྟད་མོར་བལྟས་ནས་**རིག་ཐལ།**	One tried to look at and saw.
ང་ར་ཨ་མ་མཉམ་པས་**བསྡད་ཐལ།**		ང་ར་ཨ་མ་མཉམ་པས་བསྡད་ནས་**འགྲིག་ཐལ།**	*Being in harmony* is the result of *staying together*.

Exercise 4 Write an answer or a question for each blank based on the foregoing text. Use auxiliaries if necessary.

དཔེར་བརྗོད། **དྲི་བ།** ཨ་ལ་སྐྱེས་གང་ང་__________(འགྲོ) **ལན།** ཨ་ལ་སྐྱེས་ཆུ་མིག་གཞིག་གི་འགྲམ་མ་སོང་།

1. **དྲི་བ།** ཨ་ལ་སྐྱེས་གང་ནས་གཞི་ཆགས། **ལན།** ཨ་ལ་སྐྱེས་____________________།
2. **དྲི་བ།** ____________________། **ལན།** ཁོ་ཟོས་སྐྱོ་ཞིང་བཙལ་ནས་རྙེད་ནི་རེད།
3. **དྲི་བ།** ཆི་གཞིག་ཁོ་ཟོའི་འཚོ་རྟེན་ན་ཉན་སོང་། **ལན།** ____________________།
4. **དྲི་བ།** ཨ་ལ་སྐྱེས་____________________། **ལན།** ཁྲུར་གེ་སྒྱི་དད་པ་ཅན་གཞིག་རེད།
5. **དྲི་བ།** ཆི་གཞིག་ག་ཁྲུར་གེས་ཆུ་རྐ་བཀོས་ནི་རེད། **ལན།** ____________________།

6. **དྲི་བ།** ______________________________། **ལན།** གླུ་རིགས་བྲོ་སྣ་མ་སྣ་ཚོགས་རྩེས་སོང་།

7. **དྲི་བ།** ཆི་གཟིག་གི་གྲངས་ཀ་ཇེ་མང་ང་སོང་། **ལན།** ______________________________།

7.5 --Use of the *be* verb and E-v in past tense

ཡིན / མིན	Notes
ཁྱེར་གེ་**ལོ་གཉིས་གི་སྔོན་ན་**སློབ་མ་**མིན** / **ཡིན།**	❶O-*be* does not change in tense form. ❷To indicate past tense, a temporal concept is mentioned or a past tense indicative auxiliary is applied.
སྟོང་པོ་འདི་**ན་ཉིང་**འདི་མོ་གཟིག་**མིན** / **ཡིན།**	
དངོས་པོ་འདི་**སྔོན་ཆད་**ཁྱེར་གེའི་**མིན** / **ཡིན།**	
རེད / མ་རེད	**Notes**
ཁྱེར་གེ་**ལོ་གཉིས་གི་སྔོན་ན་**སློབ་མ་**རེད** / **མ་རེད།**	❶S-*be* does not change in tense form. ❷A concrete time is specified to indicate past tense. ❸S-*be* is rarely followed by auxiliaries.
སྟོང་པོ་འདི་**ན་ཉིང་**འདི་མོ་གཟིག་**རེད** / **མ་རེད།**	
དངོས་པོ་འདི་**སྔོན་ཆད་**ཁྱེར་གེའི་**རེད** / **མ་རེད།**	
ཡོད / མེད	**Notes**
ད་ཅི་དཔེ་ཆ་འདི་ཅོག་ཙེའི་སྟེང་ན་**ཡོད** / **མེད།**	❶E-v and its negative form do not have past tense forms. ❷Auxiliary verbs may be added to express the past tense.
ལོ་གསུམ་གི་སྔོན་ན་ང་འཛར་མན་ན་**ཡོད** / **མེད།**	
དེང་མ་ང་ལ་སློར་མོ་འདི་མོ་**ཡོད་སོང** / **མེད་སོང་།**	

Exercise 5 Read each statement and raise a question with the phrases in parentheses. Your partner answers.

དཔེར་བརྗོད། ཐང་སྟོང་རྒྱལ་པོ་མི་གྲུགས་ཅན་གཟིག་ཡིན། (ཆི་གཟིག་ག)

དྲི་བ། ཐང་སྟོང་རྒྱལ་པོ་ཆི་གཟིག་ག་མི་ཆེ་གཟིག་ཡིན།

ལན། ཁྱེར་གེས་ལྕགས་ཟམ་འཛུགས་སྐྲུན་ཡས། ལྷ་མོ་བློས་གར་གསར་གཏོད་ཡས།

1. ཐང་སྟོང་རྒྱལ་པོ་ས་ཆ་གཞན་ན་བསྐྱལ་བཏང་ནེ་རེད། (ཆི་གཟིག་ག)

   དྲི་བ། ______________________________། ལན། ______________________________།

2. ཁྱེར་གེས་དངོས་པོ་མང་ང་གསར་གཏོད་ཡས་ནེ་རེད། (ཆི་ཆི)

   དྲི་བ། ______________________________། ལན། ______________________________།

3. ཁྱེར་གེ་ས་ཆ་གཞན་པ་ནས་ལོ་བཅོ་བརྒྱད་ར་བསྡད་བཏང་ནེ་རེད། (ས་ཆ་གང་ནས)

   དྲི་བ། ______________________________། ལན། ______________________________།

4. ཁུར་གེས་ལྷུགས་ལམ་བཟོ་རྒྱུའི་དམ་བཅས་ནི་རེད། (ཆི་གཟིག་ག)

དྲི་བ། ______________________________| ལན། ______________________________|

5. ཁུར་གེར་དེང་ཐོག་གི་རས་ལྷུགས་ཟམ་ལས་རོགས་མང་ང་ཡོད། (སུ་སུ)

དྲི་བ། ______________________________| ལན། ______________________________|

6. ཡར་ལུང་ཉ་མགོ་གྲུ་ཁ་གི་ཟམ་པ་ར་ཁུར་གེའི་ལས་ནི་རེད། (ཟམ་པ་ཆི་གཟིག)

དྲི་བ། ______________________________| ལན། ______________________________|

7. ཁུར་གེས་མཆོད་རྟེན་ར་མང་ང་བརྩེངས་ནི་རེད། (མཆོད་རྟེན་མིན་ད་ཆི་ཆི)

དྲི་བ། ______________________________| ལན། ______________________________|

8. ཁུར་གེས་ཟམ་པ་ཟོ་གནའ་གཟིག་ག་ལས་ནི་རེད། (ལོ་ཆི་མོ་གཟིག་གི་སྔོན)

དྲི་བ། ______________________________| ལན། ______________________________|

9. བོད་ན་ཁུར་གེའི་ཟམ་པ་ད་བོ་བེད་སྤྱོད་གཏོང་གི་ཡོད། (ས་ཆ་ཆི་མོ་གཟིག་ན)

དྲི་བ། ______________________________| ལན། ______________________________|

10. བོད་མིའི་ཁྱིམ་ཚང་ན་ཁུར་གེའི་སྐུ་འདྲ་ད་བོ་སྟོན་རྒྱུ་ཡོད། (ཆི་གཟིག་ག)

དྲི་བ། ______________________________| ལན། ______________________________|

Text Three: *past tense*

ཟུར་ལྷའི་སློབ་ཚན། ཨ་ཁུ་ལྷུགས་འབུམ་རྒྱལ་ལྷ་ས་གྲོང་ཁྱེར་ན།

དེ་རིང་ཨ་ཁུ་ལྷུགས་འབུམ་རྒྱལ་ལྷ་ས་གྲོང་ཁྱེར་ན་ཡོད། ཁུར་གེས་གསར་འགྱུར་ཁང་གཟིག་ག་གྲོང་ཁྱེར་གི་འཚོ་བ་གི་སྐོར་འབྲི་དགོས།

ལྷ་ས་གྲོང་ཁྱེར་མི་ཆེ། རེད་དྲ་མི་ཆ་མེད་གཟིག་ཡར་མར་ར་འགྲོ་མི་ཤེས། ཁུར་གེ་དེང་ཐོག་གནས་ཚུལ་འདྲི་ས་གཟིག་ག་**སོང་**། ཁུར་གེ་གྲོང་ཁྱེར་གི་ས་ཁྲ་གཟིག་ར་ལག་དེབ་གཟིག་**དགོས་སོང་**། ཁུར་གེ་ཇ་ཁང་གཟིག་གི་ནང་ང་**སོང་**། དེ་ནས་ཁོས་ལག་དེབ་དེར་**བལྟས**། ས་ཁྲ་གཟིག་ག་ར་**བལྟས**། "འདི་ནས་ཆི་གཟིག་ཧ་ནང་།" ཁུར་གེ་གང་ང་འགྲོ་རྒྱུ་རེད།

ལྷ་ས་གི་མི་གཟིག་གིས་པོ་ཏ་ལ་ཧ་**ཟེར**། ཨ་ཁུ་ལྷུགས་འབུམ་རྒྱལ་པོ་ཏ་ལའི་རྩེར་**འགོས**། གྲོང་ཁྱེར་རྩིལ་བོར་**བལྟས**། ཁུར་གེས་གཙུག་ལག་ཁང་ར་སེ་ར་ར་འབྲས་སྤུངས། པོ་ཏ་ལ་གི་མདུན་གི་ཐང་ཆེན་**རེག་ཐལ**། དེ་ནས་ཁུར་གེས་སེ་ར་དགོན་པར་ལྷ་སྐོར་ར་**བུད་ཐལ**། དེའི་གཞུག་ནས་ཁོ་རི་མགོར་**འགོས**། པར་མང་ང་**བརྒྱབ་སོང་**། གཞུག་ནས་ཁུར་གེ་**ལྟོགས་སོང་**། དེའི་རྐྱེན་གིས་ཁུར་གེ་ཟ་ཁང་གཟིག་གི་ནང་ང་**སོང་**། དེའི་ནང་ན་མོག་མོག་ར། སྔོ་ཚོད། ཤ་བཙོས་མ། ཐུག་པ་ཡོད་གི ཟ་མ་ཟོ་ཧྲོང་གིས་**ཞིམ་སོང་**།

མཐའ་མཇུག་ཁྱུར་གེ་རྐང་གསུམ་འཁོར་ལོ་གཟིག་ག་**བསྡད**། གྲོང་ཁྱེར་གི་དཀྱིལ་ར་**སོང**། དེ་ནས་ཁང་བ་ཡག་པོ་མང་ང་**རིག་ཐལ**། ཚོང་ཁང་མང་པོ་ཡོད། ཁྱུར་གེས་ཚོང་ཁང་གཟིག་གི་ནང་ནས་ལྷུགས་སྨྱུག་གོང་ཆེན་གཟིག་**ཉོས་ཐལ**། ཁྱུར་གེ་བོད་ལྗོངས་གི་རྟེན་མཛོད་ཁང་ང་ཕེ་**སོང**། ཁྱུར་གེ་ཧོང་གིས་**ཆད་སོང**་ཟེར། ཁྱུར་གེ་མགྲོན་ཁང་ནང་ང་**ལོག་སོང**། ཁྱུར་གེས་རྟེན་མཛོད་ཁང་ང་གཞུག་ནས་འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན་ཟེར།

Exercise 6 Put the letter in the table that corresponds to the numbered sentence.

1	2	3	4	5	6
D					

1. ཨ་ཁྲུ་ལྷུགས་འབུམ་རྒྱལ་ས་ཁྲ་གཟིག་མགོ་སོང་།
2. ཁྱུར་གེ་ལྗོགས་བཏང་ཐལ།
3. ཁྱུར་གེས་གྲོང་ཁྱེར་ཧྲིལ་པོར་ལྟ་འདོད་སོང་།
4. ཁྱུར་གེར་རྩོམ་ཡིག་འབྲི་སྨྱུད་གཟིག་ཉོ་བསམས་ཐལ།
5. ཁྱུར་གེས་གྲྭ་བ་ར་སློལ་རྒྱུན་གི་ཁང་བ་རིག་འདོད་ཐལ།
6. ཁྱུར་གེ་ཆད་བཏང་ཐལ།

a. ཁྱུར་གེ་པོ་ཏ་ལའི་ཀླད་ལ་བུད་བཏང་ཐལ།
b. ཁྱུར་གེ་ཟ་མ་ཟ་ས་གཟིག་ག་བུད་སོང་།
c. ཁྱུར་གེ་དགོན་པའི་ནང་ང་ལྟ་སྐོར་ར་བུད་ཐལ།
d. ཁྱུར་གེ་གནས་ཚུལ་འདྲི་ས་གཟིག་ག་བུད་ཐལ།
e. ཁྱུར་གེ་དངོས་གོང་མཐོ་ས་གཟིག་ག་སོང་ནི་རེད།
f. ཁྱུར་གེ་ཕྱིར་ར་མགྲོན་ཁང་ང་ལོག་སོང་ནི་རེད།

Exercise 7 Put appropriate tense forms of the verbs in parentheses and, if the verb is not changeable in tense form, auxiliaries.

དཔེར་བརྗོད། ས་གྲོད་དེ་གླིང་རྒྱལ་སྟེ་བ་གི་འཚོ་རྟེན་ན་གྱུར་སོང་། (འགྱུར)

1. གླིང་རྒྱལ་སྟེ་བ་གི་ཕ་མེས་ཡང་མེས་རིགས་གེར་ས་གྲོད་གཟིག་______། (ཡོད)
2. མི་དུད་པ་ཅན་དེའི་མིང་ང་ཨ་ལ་སྐྱེས་______། (ཟེར)
3. ཨ་ལ་སྐྱེས་ས་གྲོད་དེའི་སྟེང་ནས་______། (གཞི་ཆགས)
4. ཨ་ལ་སྐྱེས་གིས་ཆུ་མིག་གཟིག་ར་ས་གྲོད་དེ་གཉིས་གི་བར་ར་རྐ་གཟིག་______། (རྐོ)
5. རྐ་དེའི་ནང་ནས་ཁྱུར་གེས་ཞིང་ང་______། (ཆུ་གཏོང)
6. ཀླུ་ར་ཀླུ་མོ་རིགས་གེ་སྟོང་མགོ་ནས་བྲོ་སྣ་ཚོགས་______། (རྩེ)
7. ཨ་ལ་སྐྱེས་གིས་རང་གི་ལམ་རོགས་ཟོ་རྩེད་མོ་______། (སྟོན)
8. རྗེས་ནས་ས་གྲོད་སློག་མཁན་ཧེ་མང་ནས་ཧེ་མང་ང་______། (འགྲོ)
9. ཨ་ལ་སྐྱེས་ར་ཁྱུར་གེའི་རོགས་པ་ཆ་པོའི་ལས་སློལ་དེ་དུས་ཆེན་གཟིག་ག་______། (ཉན)
10. སྟེ་བ་གི་གཞི་བདག་ར་______། (དགའ) ཁོ་ར་དུས་ཆེན་གི་ནང་ང་______། (ཞུགས)

Exercise 8 Select a verb in the frame and write it in its correct tense form and, if necessay, auxiliaries.

དཔེར་བརྗོད། ང་ཆུང་དུས་ལུག་རྫི་ར་<u>ཉན་སོང་།</u>

1. ཁ་རྩང་ངས་ཏམ་གཉིས་ཀ་____________། དེ་རིང་ང་ཕོ་གཉིས་ཀར་ལྷ་གི་མི་འགྲོ།
2. ད་ནངས་དམ་པི་ཅོག་ཙེའི་སྟེང་ང་____________། ད་ཐང་ན་ཆག་ཡོད།
3. ཐེངས་སྔོན་མ་ང་ཁྲུར་གེའི་མཉམ་པས་____________། ད་ཐེངས་ར་འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན།
4. ཨ་ཙེ་____________། དེ་རིང་ང་དགའ་རྟགས་སྟེར་རྒྱུ་ཡིན་ཟེར།
5. ཨ་ཁྲུ་ཚང་རྒྱལ་དེའི་ལག་ག་ཚང་དམ་པི་གང་ཡོང་ཐལ། ཁྲུར་གེ་____________།
6. ཁོ་དེང་མ་སྨྱི་ལད་པ་གཟིག་____________། རེད་དྲ་དེང་སང་སྨྱི་དགའ་གཟིག་ག་ཉན་ཡོད།
7. ཚོང་བ་གི་ལག་ནས་འདི་____________། ནངས་ཀ་ཕྱིར་ར་སྟེར་དགོས།
8. ངའི་སྨྱུན་ཡ་གིས་ཟ་མ་མང་ང་____________། ད་ཁོ་ཕོ་ན་གི་ཡོད།
9. སློབ་གྲྭ་གྲོལ་ནི་ར། ལྷུགས་བྱམས་གིས་ལས་བྱ་ཚང་མ་____________།
10. ངས་དཔེ་ཆ་དེ་____________། ཁོང་གིས་མི་ལྷ།

འགྲོ། འཛོག དགའ། བསོད།
ཡིན། འབྲི། རིག འདོན།
ལེན། ཟ། གཡོར།

7.6 --Negative past tense forms

Affirmative	Negative		Notes
གླིང་རྒྱལ་གི་གནའ་སྒྱི་གིས་རྫོ་ཞིང་**བཅལ་**ནི་རེད།	གླིང་རྒྱལ་གི་གནའ་སྒྱི་གིས་རྫོ་ཞིང་	**མ་བཅལ།** **བཅལ་ནི་མ་རེད།**	❶ *མ* is put before the main verb or *be* verb. ❷ *མ* is put either before monosyllabic adjectives or before the auxiliary.
ཨ་ཁྲུ་ལྷུགས་བྱམས་གི་ཟ་མ་**ཞིམ་སོང་།**	ཨ་ཁྲུ་ལྷུགས་བྱམས་གི་ཟ་མ་	**ཞིམ་མ་སོང / མ་ཞིམ།**	
ཨ་ལ་སྐྱིས་ས་གྲོད་གཟིག་གི་སྟེང་ནས་**གཞི་ཆགས།**	ཨ་ལ་སྐྱིས་ས་གྲོད་གཟིག་གི་སྟེང་ནས་	**གཞི་མ་ཆགས།** **གཞི་ཆགས་ནི་མ་རེད།**	*མ* is put before the main / *be* verb.
ཚུ་ཀ་ཧེ་མང་ང་རྐོ་**དགོས་སོང་།**	ཚུ་ཀ་ཧེ་མང་ང་རྐོ་	**མ་དགོས།** **དགོས་མ་སོང་།**	❶ *མ is* put before the verb that does not change in tense form. ❷ *མ* is put before auxiliaries.
ཚེ་གཟུངས་གིས་གླུ་དབྱངས་ང་**ཉན་ཐལ།**	ཚེ་གཟུངས་གིས་གླུ་དབྱངས་ང་	**མ་ཉན།** **མ་ཉན་ཐལ།**	
དུས་ཆེན་འདི་སྐྱེ་བ་ཡོངས་གི་དུས་ཆེན་ན་**ཉན་སོང་།**	དུས་ཆེན་འདི་སྐྱེ་བ་ཡོངས་གི་དུས་ཆེན་ན	**ཉན་མ་སོང་།** **མ་ཉན།**	*མ* is put before verbs that have no past tense form.

1. *མིན* has no past tense form. The tense must be understood in context.
2. *མ་རེད* does not tell the tense. The tense must be understood in context.
3. The negative adverb *མ* denies in the past tense mood, e.g.,རི་མ་མཐོ་ནོ་གིས། ཁུར་གེ་མ་འགོས། He did not climb the mountain because it was not high.

Exercise 9 Deny the italics in past tense mood.

དཔེར་བརྗོད། ཁ་རྩང་ང་ལས་ཀར་འགྲོ་*དགོས་ཐལ*། ངའི་སྔུན་ཡ་འགྲོ་མ་དགོས་ཐལ།

1. ཨ་ལ་སྐྱེས་གིས་ས་སྒྲོད་དེང་ཐོག་*བསྒྲོགས་ནི་*རེད། ཁུར་གེའི་སྔོན་ན་མི་གཞན་པ་གིས་ས་སྒྲོད་དེ་____________།
2. ཁུར་གེས་ས་དེ་སྨོ་ཞིང་ང་བསྐྱུར་*འདོད་ནི་*རེད། ཁུར་གེས་ས་དེ་ཁང་པའི་གཞི་མ་____________།
3. ཆུ་མིག་དེ་གླིང་རྒྱལ་སྐྱེ་བ་གི་རས་སྤྱི་ལོ་བདུན་བརྒྱད་གཅིག་____________། སྤྱི་ལོ་གསུམ་བཞི་གཅིག་*ཡིན*།
4. ལོ་དང་པོའི་ནང་ང་ཁུར་གེ་ལོ་ལེགས་____________། ལོ་གཉིས་པ་གི་ནང་ང་ལོ་ལེགས་*ཐོབ་སོང་ནི་*རེད།
5. ཆུ་མིག་གི་ནང་ནས་གླུ་འཛུར་*ཡོང*། ལུག་ར་རྣམ་འཛུར་____________།
6. ཨ་ལ་སྐྱེས་གིས་རྩེད་མོ་ཚང་མ་*རིག་སོང*། རེད་དྲ་མི་གཞན་པ་རིགས་གེས་____________།
7. ས་གྲོད་སློག་མཁན་ཇེ་མང་ང་*སོང་ནི་*རེད། ཇེ་ཉུང་ང་____________།
8. གླུ་རོལ་གི་ནང་ང་སྐྱེ་མི་ཁེར་རོ་____________། ས་གནས་གི་གཞི་བདག་ར་*ཞུགས་སོང*།
9. གླུ་སྟོང་ནང་ན་ཆུ་མིག་གཅིག་*ཡོད*། ཇ་ཆུ་ཆེ་གཅིག་____________།
10. ཆུ་ཀ་གི་ནང་ནས་ཞིང་ང་ཆུ་*དྲངས་ནི་*རེད། བཏུང་ཆུ་____________།
11. གླུ་བྲོ་རི་ནང་ནས་____________། ཆུ་མིག་གི་ནང་ནས་*ཐོན*།
12. གཞུག་ནས་སྐྱེ་མི་ཧ་ནི་གླུ་རོལ་*རྩེས་ནི་*རེད། སྐྱེ་མི་ཁ་ཡས་____________།
13. དེང་སང་ཚོག་འདིའི་སྙིང་ང་གླུ་རོལ་*ཞེར་གི་ཡོད*། དེང་མ་____________།
14. གླིང་རྒྱལ་སྐྱེ་བ་དེང་མ་ར་འབྲོག་སྐྱེ་____________། དེང་སང་ར་ད་བོ་རོང་སྐྱེ་*ཡིན*།

Exercise 10 Describe your experiences of learning Tibetan using the past tense forms of the verbs in parentheses and, if necessary, auxiliaries.

དཔེར་བརྗོད། ལོ་གསུམ་གི་སྔོན་ན། ངས་བོད་སྐད་མ་སྦྱངས། ན་ནིང་ད་ངས་ཨ་མདོ་བ་གཅིག་གི་ལོགས་ནས་བོད་སྐད་སྦྱངས། (སྦྱོང)

1. ང་ངའི་བོད་ཡིག་གི་དགེ་རྒན་ན་ན་ནིང་________________। (ཐུག)
2. ངས་བོད་ཡིག་ཐེངས་ཐོག་མ་བོད་ནས་________________। (སློབ)

3. ང་བོད་ར་མ་སོང་གོང་། བོད་ཡིག་______________________________། (བཀོལ)

4. དགེ་རྒན་གི་ཨམ་སྐད་ངས་སློབ་ཚད་བབ་གིས་____________________། (གོ)

5. ངས་བོད་སྐད་བོད་ནས་______________________________________། (སྦྱོང)

6. དེང་ཐོག་ངས་བོད་སྐད་དཀའ་མོ་རེད་____________________________། (འདོད)

7. བོད་གི་ཕྱོགས་ནས་ངས་སློབ་ཚད་མང་ང་__________________________། (ཞེས)

8. བོད་ར་མ་སོང་གོང་། ངས་གཡག་______________________________། (རིག)

9. ང་བོད་ར་སོང་ནེ་ར། འཚོ་བ་སྐྱིད་པོ་____________________________། (ཡོང)

10. ངས་བོད་ནས་རྒྱུང་དུས་གི་རོགས་པ་ཟོ་__________________________། (དྲན)

Notes-5

1. Verbs in PAT are repeated to emphasize, e.g., ཁུར་གེས་ལས་བྱ་**ཕྱིས་ཕྱིས་བཏང་**། He did his homework (for a long time). / ཞ་ཡས་ཨ་མར་**བསྒུགས་བསྒུགས་ཐལ**། The child waited for his mother (for a long time).
2. Monosyllabic adjectives are repeated in past tense mood to emphasize, e.g., ཁ་རྫང་ནམ་ལྷ་**དྲོ་དྲོ་ཐལ**། The weather was (very) warm yesterday. / ཟླ་བ་སྔོན་མ་གི་ནང་ངམུར་གེ་**སྡུག་སྡུག་ཐལ**། She was (very) sad last month.
3. The table contents below deal with cause-effect conjunctions. Such conjunctions are put between the primary verb and the secondary verb or between adjectives. The various conjunctions are distributed, as shown below, with respect to the suffix of the syllable they follow.

Verb + causative conj.	Adjective+ causative conj.	Notes
ཁོ་ཟོས་ཞིང་བཟང་པོ་བཙལ་**ནས་**རྙེད།	མུར་གེ་སྡུག་སྡུག་**ཡས**ནད་བྱུང་བཏང་།	❶Various causative conjunctions include the ones in bold. ❷All causative conjunctions can be replaced with *ནས*. ❸Normally, what appears before the conjunction explains what follows.
མ་ཏི་འཁོར་ལོ་བསྐོར་**རས་**འཁོར་བཏང་།	ས་སྐམ་**མས་**རྩྭ་མ་སྐྱེས།	
ངེད་ཚ་བོ་སོང་སོང་**ཡས་**ཐོན་ཐལ།	རྒྱུ་ཉུང་**ཡས་**ཟོག་གི་ཁ་དག་ཐལ།	
ཉི་མ་ཤར་**རས**ནམ་ལྷ་དྲོ་ཐལ།	ནམ་ལྷ་དྲོ་དྲོ་**ཡས་**ལོ་ཏོག་སྨམ་ཐལ།	
ཚར་བབས་**ཡས་**ས་ཆློན་སོང་།	མུར་གེ་སྐྱིད་**རས་**ཤ་བརྒྱུགས་ཐལ།	

Exercise 11 Tell if you did or did not do the things listed below. Explain in detail.

དཔེར་བརྗོད། བྱ་བ་གསར་བ་གཟིག་བཙལ།

Example: ཟླ་བ་སྔོན་མ་ངས་བྱ་བ་གསར་བ་བཙལ་རས་རྙེད་ཐལ། གཟའ་འཁོར་གཞུག་མའི་ནང་ང་ངས་བྱ་བ་དེ་ལས་རྒྱུ་ཡིན།

1. ཡུལ་སྐོར་ར་འགྲོ།
2. དཔེ་ཆ་མང་ང་གཟིག་ག་ཀློག
3. གོན་རྒྱུ་གོང་ཆེན་ན་དགའ།
4. གཏམ་རྒྱུད་འདི་གོ
5. ཞ་ཡས་གཉོར།
6. བོད་ནས་སྐྱིད་པོ་ཡོང་།
7. ལོ་གསུམ་གི་སྔོན་ན་སློབ་གྲྭ་འདིར་ཡོང་།
8. དཀའ་ལས་མང་ང་སྦྱོང་།
9. སྔོན་ཆད་ངས་འོ་ཇ་འཐུངས།
10. བོད་གི་གླུས་གར་རིག
11. ལུས་རྩལ་སྦྱོང་བརྡར་ཡས།
12. དཔེ་ཆ་གཟིག་འབྲི
13. ཐ་མག་མང་ང་འཐེན།
14. ཆང་ཅིག་གེ་གཟིག་ལོངས་སྤྱོད་ཡས།

7.7 --Questions with verbs in PAT

Subject	Complement / Question words	Verb	Notes
ཁྱོད་	**ཁ་རྩང་ཆེ་གཟིག་ག་**	**ཡོང་།**	At the end of such questions, auxiliaries may be added.
བཟོ་བ་ཟོས་	**དུ་ཕྱི་ཆེ་གཟིག་**	**ལས།**	
གནམ་གྲུ་	ཨ་མེ་རི་ཁར་དུས་ཚོད་**དུ་**	**འཕུར་སོང་།**	
མྱི་ནོགས་མོ་དེར་	སྔོར་མོ་**ཆེ་མོ་གཟིག་**	**ཡོད།**	
ཁྱོའི་ཨ་ཅེ་	བོད་ར་**ནམ་**	**སོང་ནས།**	
སུས་	བྱ་བ་འདི་ཚང་མ་	**ལས་**ནི་རེད།	

Subject	Complement	Interrogative choice one	Verb	Interrogative choice two	Note
ཁྱོད་	**ཁ་རྩང་**སློབ་ཁང་ནང་ང	**ཨེ་**	**ཡོང་།**	**ནས།**	❶Without the interrogative adverb, the sentences are statements.
བཟོ་བ་ཟོས་	**དུ་ཕྱི་**ཁང་བ་འདི་		**ལས།**		
གནམ་གྲུ་	ཨ་མེ་རི་ཁར་		**འཕུར།**		

Subject	Complement	Interrogative choice one	Verb	Interrogative choice two	Note
སྨི་ནོགས་མོ་དེར་	སྒོར་མོ་	ཨེ་	**ཡོད།**	**ནས།**	❷Interrogative choices one and two are alternative.
ཁྲིའི་ཨ་ཅེ་	བོད་ར་		**སོང་།**		
དཀོན་མཆོག་གིས་	བྱ་བ་འདི་ཚང་མ་		**ལས།**		

Subject	Complement	Interrogative	Auxiliary verbs	Note
ཁྲིད་	ཁ་རྟང་སྟོན་ཐོག་ནས་བསོད་	ཨེ་	**ཐལ** / **སོང་།**	ཨེ་ is put between the main verb and the auxiliaries, or between the monosyllabic adjective and the auxiliaries.
ལྷགས་བྱམས་གིས་	དོན་དག་གྲུབ་		**ཐལ** / **སོང་།**	
ཁ་རྟང་ནམ་ཟླ་	རྡོ་		**ཐལ** / **སོང་།**	
སྨུར་གི་	ངའི་ལེགས་སྐྱེས་ར་དགའ་		**ཐལ** / **སོང་།**	
ཁྲིས་	བྱ་བ་ཚང་མ་ལས་ཚར་		**ཐལ** / **སོང་།**	
ཆར་བ་ཆེ་གཞིག་	མདང་དགོང་བབས་		**ཐལ** / **སོང་།**	

Exercise 12 Ask a question about each statement and then answer. Refer to the text *Uncle Snying lcags rgyal in Lhasa* above.

དཔེར་བརྗོད། ཨ་ཁུ་ལྷགས་བྱམས་རྒྱལ་གིས་གྲོང་ཁྱེར་གི་འཚོ་བ་གི་སྐོར་འབྲི་དགོས་སོང་།

དྲི་བ། ཨ་ཁུ་ལྷགས་བྱམས་རྒྱལ་གིས་ཆེ་གཞིག་འབྲི་དགོས་སོང་། **ལན།** གྲོང་ཁྱེར་གི་འཚོ་བ་གི་སྐོར་འབྲི་དགོས་སོང་།

1. ཨ་ཁུ་སྙིང་ལྕགས་རྒྱལ་ཟི་ལིང་གྲོང་ཁྱེར་ན་ཡོད་ཐལ།

   དྲི་བ། ______________________________། ལན། ______________________________།

2. ལྷ་ས་གྲོང་ཁྱེར་ཆེ་གཞིག་མིན་ཐལ།

   དྲི་བ། ______________________________། ལན། ______________________________།

3. ཨ་ཁུ་སྙིང་ལྕགས་རྒྱལ་ལྷ་ས་ནས་འགྲོ་མ་ཤེས།

   དྲི་བ། ______________________________། ལན། ______________________________།

4. ཁྲུར་གེར་ལྷ་ས་གྲོང་ཁྱེར་གི་ས་ཁྲ་གཞིག་དགོས་ཐལ།

   དྲི་བ། ______________________________། ལན། ______________________________།

5. ཁྲུར་གིས་ལག་དེབ་གཞིག་ར་ཉོ་དགོས་སོང་།

   དྲི་བ། ______________________________། ལན། ______________________________།

6. ཁྱུར་གེས་ལྷ་ས་ནས་ཚི་གཞིག་ཏྲ་མི་ཏྲ་ཤེས་སོང་།

དྲི་བ། ______________________________། ལན། ______________________________།

7. ཨ་ཁྲུ་ལྷུགས་བྱམས་རྒྱལ་གྱིས་གྲོང་ཁྱེར་ཧྲིལ་བོ་རིག་ཐལ།

དྲི་བ། ______________________________། ལན། ______________________________།

8. ཁྱུར་གེས་དགོན་པ་ནང་ནས་པར་མང་ང་བརྒྱབ་སོང་།

དྲི་བ། ______________________________། ལན། ______________________________།

9. ཉིན་མ་དེར་ཁྱུར་གེས་ཟ་མ་གཅིག་ར་མ་ཟོས།

དྲི་བ། ______________________________། ལན། ______________________________།

10. ཟ་ཁང་གཞིག་གི་ནང་ནས་ཟ་མ་ཟོ་ཞིམ་མ་སོང་།

དྲི་བ། ______________________________། ལན། ______________________________།

11. གྲོང་ཁྱེར་གི་དཀྱིལ་ནས་ཁྱུར་གེས་ཁང་བ་ཡག་པོ་མང་ང་རིག་སོང་།

དྲི་བ། ______________________________། ལན། ______________________________།

12. ཁྱུར་གེ་གྲོང་ཁྱེར་གི་དཀྱིལ་ར་རྐང་ཐང་ང་བུད་སོང་།

དྲི་བ། ______________________________། ལན། ______________________________།

13. ཁྱུར་གེས་ལྷུགས་སྨྱུག་གོང་ཆེན་གཞིག་ཉོས་བཏང་།

དྲི་བ། ______________________________། ལན། ______________________________།

14. ཁྱུར་གེ་ཧོང་གིས་ཆད་བཏང་།

དྲི་བ། ______________________________། ལན། ______________________________།

15. ཁྱུར་གེ་མགྲོན་ཁང་ནང་ང་བུད་ཐལ།

དྲི་བ། ______________________________། ལན། ______________________________།

16. བོད་ལྗོངས་རྟེན་མཛོད་ཁང་གི་ནང་ནས་ཁྱུར་གེས་ལྟད་མོ་མང་ང་རིག་བཏང་།

དྲི་བ། ______________________________། ལན། ______________________________།

Exercise 13 Ask questions with the phrases in parentheses that the corresponding statement answer.

དཔེར་བརྗོད། ཚོང་ཁང་གཞིག་གི་ནང་ནས་ལྷུགས་སླུག་གཞིག་ཉོས། (གང་ནས) **དྲི་བ།** གང་ནས་ལྷུགས་སླུག་གཞིག་ཉོས།

1. ཆུ་མེད་ནོ་གིས། ས་ཀྲོད་གི་ཐོག་ནས་ལོ་དྲུ་མང་ང་ལོ་ལེགས་མ་ཡོང་། (ཆི་གཞིག་ག)

   དྲི་བ། ____།

2. ཨ་ལ་སྐྱེས་ཀྱི་དད་པ་ཅན། ཀྱི་སྟུག་རུས་ཅན་གཞིག་རེད། (ཆི་མོ་གཞིག)

   དྲི་བ། ____།

3. ཞིང་པ་རྒྱ་འཛུགས་ཡས་རས་ཆུ་ཀ་གཞིག་བཀོས་སོང་། (སུ)

   དྲི་བ། ____།

4. གཞུག་ནས་ཁུར་གེས་ཞིང་ང་ཆུ་བཏང་ཡས་ལོ་ལེགས་ཐོབ་སོང་། (ཆི་གཞིག་ཤེད)

   དྲི་བ། ____།

5. ཨ་ལ་སྐྱེས་གིས་ཆུ་མིག་གཞིག་གི་ཁ་ནས་ཀླུ་མང་ང་རིག་སོང་། (གང་ནས)

   དྲི་བ། ____།

6. ཁུར་གེས་ཀླུ་བོ་དགའ་ཆེད་ཆུ་མིག་གི་ཁ་ནས་འབྲུ་ར་ཟ་མ་གི་རིགས་གཞན་པ་མཚོད་ནི་རེད། (ཆི་གཞིག་ག)

   དྲི་བ། ____།

7. ཨ་ལ་སྐྱེས་གིས་རང་གི་རོགས་པོ་ཆ་ཅིག་ཁྲིད་རས་ཕྱིར་ར་ཆུ་མིག་གི་ཁར་སོང་ནི་རེད། (སུ་སུ)

   དྲི་བ། ____།

8. ཆུ་མིག་གི་ནང་ནས་ཀླུ་ར་ཀླུ་མོ་འཛུར་ཡོང་། (ཆི་གཞིག)

   དྲི་བ། ____།

9. ཆུ་ཀ་ཀོ་མཁན་ནོ་རུ་ཁག་དྲུག་ག་བགོས་ཐལ། (ཆི་མོ་གཞིག་ག)

   དྲི་བ། ____།

10. དུས་ཆེན་རྒྱ་འཛུགས་གི་བྱ་བ་སྟེ་བ་གཅིག་གིས་ཁུར་ནི་རེད། (དུ)

    དྲི་བ། ____།

11. ལས་སྒྲོལ་དེ་རིམ་བཞིན་དུས་ཆེན་གཞིག་ག་ཉན་སོང་། (ཆི་གཞིག)

    དྲི་བ། ____།

12. ཀླུ་རོལ་གནའ་གི་རས་ཨ་ལ་སྐྱེས་གི་རྒྱུད་པ་ནོ་ཁེར་རོ་མ་གཏོགས། (སུ)

    དྲི་བ། ____།

Exercise 14 Imagine that you have done the things listed below. Your partner asks questions with the words in parentheses and you answer.

དཔེར་བརྗོད། ངས་སྟོན་ཚད་ཞིང་ལས་ལས། (ཆི་གཟིག་ག)

Question: ཁྱོས་ཆི་གཟིག་ག་ཞིང་ལས་ལས་ནས། Answer: ང་སློབ་གྲྭར་འགྲོ་མ་ཐུབ། ལས་རྒྱུ་ལག་ག་མ་ཡོང་།

1. ང་སྟོན་ཚད་བོད་ར་སོང་། (ནམ) Q:____________ A:____________།
2. ངས་ལོ་ཆ་ཅིག་ག་རྒྱ་ཡིག་སྦྱངས་ང་། (གང་ནས) Q:____________ A:____________།
3. ངས་ཆོག་མཛོད་གཟིག་ཉོས། (སྐོར་མོ་ཆི་མོ་གཟིག་ག) Q:____________ A:____________།
4. ང་ན་ཞིང་ཕྱི་རྒྱལ་ར་སོང་ནས། (སུ་སུ) Q:____________ A:____________།
5. ངས་ལེགས་སྐྱེས་དཀའ་གཟིག་ཉོས་བཏང་ང་། (སུ་ལ) Q:____________ A:____________།
6. ངས་མདང་དགོང་ཚང་ཡུ་ཅིག་འཐུངས་སོང་། (རྒྱུ་མ་ཏུ) Q:____________ A:____________།
7. ངས་བོད་ཡིག་ཡུ་ཅིག་སྦྱངས་བཏངས་ང་། (ཆི་མོ་གཟིག)Q:____________ A:____________།
8. ང་མཐོ་འཁྲིད་ནས་མཐར་ཕྱིན་སོང་ང་། (ནམ་གཟིག་ག)Q:____________ A:____________།
9. ངས་ན་ཞིང་བྱ་བ་ལས་ནི་ཡིན། (ཆི་གཟིག་ག) Q:____________ A:____________།
10. ངས་ཏམ་གཉིས་ཀ་དྲན་ཐལ། (ཆི་མོ་གཟིག) Q:____________ A:____________།

Exercise 15 Complete the dialogue between a nomad and a city dweller. Use the past tense forms of the verbs in parentheses and, if necessary, auxiliaries.

གྲོང་མི ང་འབྲོག་ནས་______། (སྐྱེ) རེད་དྲ་ལོ་ཉི་ཤུ་གི་སྔོན་ན་ང་གྲོང་ཁྱེར་ར་_____ནི་ཡིན། (ཡོང) ཁྱོད་གང་ནས་སྐྱེས།

འབྲོག་པ འབྲོག་ས་རྩེ་ཁོག་ནས། རེད་དྲ་ངའི་ཏམ་གཉིས་ཀ་རྩེ་ཁོག་ས་གནས་གི་མི་མིན། ང་མ་སྐྱེས་གོང་ཁོ་གཉིས་ཀ་རོང་ནས ______། (གནས་སྤོར)

གྲོང་མི ཆི་གཟིག་ག་རྩེ་ཁོག་ག་______ནི་རེད། (གནས་སྤོར)

འབྲོག་པ ལྔ་བརྒྱད་གི་སྐབས་བ། རོང་ས་ནས་འཚོ་བ་དཀའ་མོ་______། (ཉན) ཁོ་གཉིས་ཀ་______ནི་རེད། (ཕོ་བ་མི་རྒྱག) ཡིན་ན་ར། ངའི་ཨ་མ་རྩེ་ཁོག་ན་ཤ་ཉེ་_____ནི་རེད། (ཡོད) ཁོ་གཉིས་ཀ་ཤ་ཉེ་ཟོ་______ནི་རེད། (ཁེན)

གྲོང་མི རོང་ས་ནས་འཚོ་བ་ཆི་གཟིག་ག་དཀའ་མོར་ཉན་སོང་ནི་རེད།

འབྲོག་པ རྒྱལ་ཁབ་ཡོངས་ནས་འགྲུལ་བསྐྱོད་ལངས། ཞིང་ལས་ཕམ་ཁ་______རོང་བ་ཟོ་ཟ་རྒྱུ་______། (འབྱུང)(མེད)

གྲོང་མི ཁོ་གཉིས་ཀ་རྩེ་ཁོག་ནས་ལོ་ཆི་མོ་གཟིག་ག______། (འདུག)

འབྲོག་པ ལོ་བཞི་བཅུ་ལྷག་གཟིག་འགོར་སོང་། ད་ང་ར་ལོ་སོ་དགུར་______། (འབྱུད) ཁྱོའི་ཁྱིམ་མི་ཟོ་གང་ན་ཡོད།

གྲོང་མི ང་ར་ངའི་རྒན་མོ། ཞ་ཡས་ཟོ་འདི་ན་ཡོད། དེང་མ་ཞ་ཡས་ཟོ་སྡེ་བའི་ནང་ནས་སློབ་གྲྭར་______ནི་རེད། (འགྲོ) བོད་

སྐད་ར་འོས་མོ་གཅིག་________། (བཤད) རེད་དུ...དགྲོང་ཁྱེར་ནས་བྱ་བ་ལས་ནས་ལོ་ཉི་ཤུ་འགོར་ཐལ། ཕ་ཡུའུ་གི་རྣམ་པ་ཟོ་ར་ཕལ་ཆེར་________ (བརྗེད)

འབྲོག་པ ཁྱོའི་རྒན་རྒོན་གཉིས་ཀ་གྲོང་ཁྱེར་ནས་མི་སྡུན་གི་ནས།

གྲོང་མི རྒན་རྒོན་གཉིས་ཀ་ལོ་དུ་མང་གི་སྟོན་ན་________། (མེད) དཤུལ་ན་ངའི་སྤུན་ཡ་གཅིག་ར་སྲིང་མོ་གཅིག་ཡོད།

འབྲོག་པ ངས་བལྟས་ན། ཁྱོད་སློབ་གྲྭར་________། (འགྲིམ) དེའི་རྐྱེན་གྱིས་འདི་ནས་བྱ་བ་________། (རྙེད)

གྲོང་མི ཡིན། ངའི་སྤྱིང་ཧྲང་ཚང་མ་གིས་ང་སློབ་གྲྭར་____ནི་རེད། (སྐྱེལ) ཁོ་ཟོ་མེད་རྒྱུ་ན། ང་ར་འདི་ན་ཡོད་ཐུབ་ནི་མ་རེད།

འབྲོག་པ ངས་བལྟས་ན། འདི་ན་ར་སྐྱིད་མེད་གི ཞ་ཡས་ཟོ་བོད་གི་ས་ནས་ལག་ཆགས་ན་རེད།

གྲོང་མི ཡུའུ་ནས་ངའི་ལག་ནས་ཚང་མ་________། (འཚོར) འདི་ནས་ངས་ཁང་བ་________། (ཉོ) ____________། (གཞི་ཆགས) ད་ས་གཞན་ན་འགྲོ་ས་མེད།

འབྲོག་པ སྙིང་རྗེ། ...

Text Four: *past tense* and *present tense*

ཟུར་ལྟའི་སློབ་ཚན། འཚོ་བའི་ཐད་ཀྱི་ཁ་བརྡ་ཐེངས་ཞིག

སློབ་པ་དོན་འགྲུབ ཁྱོད་སྟོན་ཆད་འདིར་**ཨེ་ཡོང**།

བདེ་ཆེན་ལྷ་མོ ཡོང་ང་། ཕྱི་དྲོར་ང་འདི་ནས་ཇ་འཐུང་རྒྱུར་**དགའ**། ཁྱོད་དར་རྩེ་མདོ་ནས་རེད་པ།

སློབ་པ་དོན་འགྲུབ མིན། ང་རྔ་བ་ས་ཆ་ནས་**ཡོང**། སྟོན་ཆད་གསར་འགོད་པ་གཅིག་ཡིན། ངས་དཔེ་ཆ་མང་ང་**བྲིས་བཏང**།

བདེ་ཆེན་ལྷ་མོ འོ། དེ་མོ་ཟེར། ཁྱོད་ད་བོ་བྱ་བ་གཞན་པ་མང་ང་ཡོད་རྒྱུ་རེད་པ།

སློབ་པ་དོན་འགྲུབ ཡོད་ཡོད་ཡོད། ང་ནམ་ཡིན་ན་ར་ཁོམ་གི་མེད།

བདེ་ཆེན་ལྷ་མོ དེ་ཟེར་ན་ང་ར་ཁོམ་པ་**མེད**་གི ང་ར་རྫོང་གིས་ཧྲུར་པོ་**ཡིན**་ཡ།

སློབ་པ་དོན་འགྲུབ དེང་མ་ཁྱོའི་ལས་ཀ་ཆི་གཅིག་ཡིན།

བདེ་ཆེན་ལྷ་མོ ང་ཚོང་བ་གཅིག་ཡིན། ཅ་ལག་**བཙོངས**། ངའི་ཕ་མ་གཉིས་ཀས་གཙོད་ནས་རྒྱུན་མཁོའི་ཚོང་ཁང་གཅིག་**ཕྱེས་སོང**། ཚོང་ཁང་ཆུང་ན་ར། ང་མང་ང་ལས་རྒྱུ་**ཡོད་གི** དེང་སང་ཚོང་ཁང་ཚང་མ་ཆེ་གི

སློབ་པ་དོན་འགྲུབ དེ་མི་ཧྲ་གི་ནས། དངོས་པོ་ཚང་མ་ཁ་མལ་གཅིག་ནས་**ཉོ་ཐུབ**་གི

བདེ་ཆེན་ལྷ་མོ མ་རེད། རེད་དུ་དེང་མ་ཚོང་ཁང་ཟོ་ཆུང་གི ཉོ་མཁན་ཟོ་ངོ་ཤེས་ཏག་ཏག་རེད། དེའི་རྐྱེན་གྱིས་དུས་ཚོད་མང་ང་ཁ་བརྡ་ཡས་ན་ཆོག ཉོ་མཁན་ར་ཚོང་བ་གཉིས་ཀ་འབྲེལ་འདྲིས་ཆེ་གི དེང་སང་དེ་མོ་མ་རེད།

སློབ་པ་དོན་འགྲུབ དེས་ན་སྟོན་ཆད་ཚང་མ་བཟང་ནི་ཨེ་རེད།

བདེ་ཆེན་ལྷ་མོ མ་རེད། རེད་དུ་སྤྱི་ཚང་མ་དུས་ཚོད་ལྷག་ཏུ**ཡོད་ཐལ**། དེང་སང་ར་ཧྲ་གི དངོས་པོ་ཚང་མ་ཉོ་ཐུབ་གི ལྷད་མོ་ཚང་མ་རེག

འགྲོ་གི ཁ་རྒྱང་ངང་དབོ་གློག་བརྙན་ན་ལྟ་གི་**སོང**། ཁྱོད་ཧ་བ་གི་ས་ཆ་གང་གི་ཡིན།

སྦྱོང་པ་དོན་འཁྱབ ང་ཧ་བ་གི་ཀ་ཁོག་ནས་ཡིན།

བདེ་ཆེན་ལྷ་མོ འོ། དེ་ཟེར། ཀ་ཁོག་ས་ཆ་ཆེ་མོ་གཟིག་ཡིན། ཅིག་ཤོད་དྲ།

Exercise 16 Identify the tense at the end of each statement, then convert past tense statements into the present tense or vice versa.

དཔེར་བརྗོད། སྔོང་བོ་འདི་ཆུ་ནང་ནས་སྐྱེས། འདས་པ། Converted: སྔོང་བོ་འདི་ཆུ་ནང་ན་སྐྱེ་གི་ཡོད།

Tense mood | Tense - converted

1. ང་ཕྱི་དྲོར་འདི་ནས་འདུག་རྐྱོར་དགའ།__________ 1. __________________________________།
2. ངས་དཔེ་ཆ་མང་ང་འབྲི།__________ 2. __________________________________།
3. སྔོན་ཆད་དཔེ་ཆ་བྲིས་ན་ལས་ཚོགས་མི་ཆེ། __________ 3. __________________________________།
4. ན་ཞིང་དོ་ཚོགས་ག་ང་ཁོམ་གི་མེད། __________ 4. __________________________________།
5. ངས་ཆང་ར་ཐ་མག་འཚོང་གི་ཡོད། __________ 5. __________________________________།
6. ཏ་མ་གཉིས་ཀས་བཟོ་གྲྭ་གཟིག་མ་ཕྱེས། __________ 6. __________________________________།
7. ངས་གློག་བརྙན་ན་ལྟ་མ་ཐུབ། __________ 7. __________________________________།
8. ཁྱོད་ས་ཆར་འདིར་ཨེ་ཡོང་། __________ 8. __________________________________།
9. དེང་སང་འཚོ་བ་དཀའ་མོ་རེད། __________ 9. __________________________________།
10. ང་གཅོད་ནས་ལོ་ཆ་ཅིག་ག་བསྡད། __________ 10. __________________________________།

Exercise 17 Talk about what you did and what you do now with your partners.

དཔེར་བརྗོད།

འདས་པ། ང་སྔོན་ཆད་ཏ་མ་གཉིས་གི་མཉམ་པས་པོ་ལིན་ནས་བསྡད། སློབ་གྲྭར་ར་དེ་ནས་སོང་། པོ་ལིན་ནས་བསྒོམས་པས་ལོ་བཅུ་གསུམ་འགོར་སོང་། ༢༠༠༩ ལོར་མཐོ་འབྲིང་ནས་མཐར་ཕྱིན་ནི་ར། སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོ་འགྲིམས། སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོའི་ནང་ནས་སློབ་སྦྱོང་གི་ཐོག་ནས་དཀའ་ལས་མ་མྱངས། རྒྱུན་དུ་ཁོམ་པ་མེད་ན་ར། ངས་རྒྱུན་དུ་སློབ་སྦྱོང་ཏག་ཏག་ཡས་ནི་ཡིན། སྒོ་ཁ་ར་མཚམས་མཚམས་མ་སོང་ནི་ཡིན།

ད་ལྟ་བ། ད་བོད་ཡིག་སྦྱོང་གི་ཡོད། སྦྱོང་མཁན་ང་མིན་ད་ད་བོ་མི་གཞན་པ་གསུམ་ཡོད། ངེད་ཆ་བོ་ཆེད་ལས་མི་གཅིག གཅིག་གིས་རི་མོ་སྦྱོང་གི་ཡོད། གཅིག་ཁང་བ་ལས་མཁན་གཟིག་ཡིན། ང་ར་གཞན་པ་དེ་གཉིས་ཀ་སློབ་མ་ངོ་མ་མིན། སྔོར་ཆད་བྱུང་ན། ངས་ཟ་ཁང་གཟིག་གི་ནང་ན་ཞོར་ལས་ཡས་གི་ཡོད། སྤྱིར་གིས་འཚོ་བ་སྐྱིད་པོ་རེད།

མོ It is put at the end of a sentence to refute, with a latent tag question.

Statement	English	Statement with མོ	English
དེང་སང་གནས་ཚུལ་དེ་མོ་མ་རེད།	Nowadays, the situation is not like that.	དེང་སང་གནས་ཚུལ་དེ་མོ་རེད་**མོ**།	Nowadays, the situation is so. Isn't it?
དངོས་པོ་འདི་རྒྱུ་སྤུས་དག་གི	This thing is of good quality.	དངོས་པོ་འདི་རྒྱུ་སྤུས་མི་དག་གི་**མོ**།	This thing is not of good quality. Is it?
ཞ་ཡས་འདི་གྲིམ་པོ་རེད།	This child is intelligent.	ཞ་ཡས་འདི་གྲིམ་པོ་མ་རེད་**མོ**།	This child is not intelligent. Is he?
འགྲུལ་བ་ཟོ་བུད་ཐལ།	The guest left.	འགྲུལ་བ་ཟོ་བུད་མ་ཐལ་**མོ**།	The guests did not leave, right?

ན It has various grammatical functions. This table's contents reveal its functions in forming conditional and infinitive cases.

Conditional case	Note	Quasi-Infinitive case	Note
དགེ་ལས་**བསྒྲུངས་ན**་གཞན་གྱིས་བཀུར། One will get respect if he does things for others.	conditional	དགེ་ལས་**སྒྲུང་ན**་ཡར་སེམས་དགོས། Motivation is required to engage in philanthropical work.	purposive
དོན་དག་ངོ་མ་**བཤད་ན**་གཞན་གྱིས་ཡིད་ཆེས། People will trust you if you tell the truth.	conditional	**གཞོབ་གཏམ་ཤད་ན**་རིག་པ་ཆེ་གཟིག་མི་དགོས། It doesn't take much intelligence to lie.	purposive
རིམ་མ་**སོང་ན**་རིམ་མ་ཐོན་རྒྱུ་རེད། One will arrive earlier if (he) walks faster.	conditional	ཁྱོད་ལྷ་སར་**འགྲོ་ན**་རླངས་འཁོར་ར་སྡོད། Take the bus if you go to Lhasa!	method
ཟ་མ་སྣུམ་པོ་**ཟོས་ན**་གཉིད་ཡོང་ང་། One will get sleepy if he eats fat food.	under certain conditions	ནད་པ་དྲག་ན་**འདོད་ན**་སེམས་གཡེང་དགོས། The patient must be mentally relaxed in order to recover.	method
དཔེ་ཆ་གི་སྟེང་ང་ན་གེ་ནོག་གེ་**བྲིས་ན**་མི་ཆོག It is not allowed to scribble in the book.	conditional	བོད་སྐད་**སློབ་ན**་བོད་སྐད་གི་ཁོར་ཡུག་ཡོད་ན་ཧ། It is good to have an ideal Tibetan environment to study Tibetan.	purposive
གཞན་ན་ངན་**བཅོས་ན**་རྣམ་སྨིན་འཁོར་ཟེར། One allegedly gets retribution for maltreatment done to others.	conditional	མི་གཞན་ན་**ངན་བཅའ་ན**་རྣམ་སྨིན་ན་མ་དོགས། Do not hesitate about retribution if (one) wants to harm others.	method
དཀོན་མཆོག་**སོང་ན**་འགྲོགས། Dkon mchog walks fast.	in what	ངའི་**ཁ་ལེན་ན**་ཐོག་མར་ཁྲིས་དུ་བ་ཆོད། You have to stop smoking if you listen to me.	method
སློབ་མ་འདི་དཔྱད་རྩོམ་**བྲིས་ན**་མི་བཟང་། This student does not write essays well.	in what	**འཕུར་ན**་གནམ་གྲུ་ཆེ་བོ་ཟོ་བདེ་འཇགས་ཡིན། Big planes are safe if one wants to fly.	conditional

རས vs. པ They are put at the end of a sentence to raise a question or to offer a suggestion.

With རས	English	With པ	English
ད་ཕྱིར་ར་འགྲོ་**རས།**	Shall we go back now?	ངས་འདི་ལས་**པ།**	I do this. (What do you think about it?)
ད་ལས་ཀ་ལས་**རས།**	Shall we start to work now?	དངོས་པོ་འདིར་འཇོག་**པ།**	Put the things here. Is it OK?
ཁྱོས་ང་སྡུག་ག་མ་སྐྱོལ་**རས།**	Please do not trouble me. OK?	ནད་པ་འདི་དྲག་རྒྱུ་རེད་**པ།**	This patient will recover, won't he?
ད་ཆང་མི་འཐུང་**རས།**	Shall we stop drinking?	སྨན་པ་འདི་མྱི་དགའ་གཞིག་ཡིན་**པ།**	This doctor is a good person. Isn't he?
ང་མི་འགྱོ་**རས།** ཁྱོད་གཉིས་སོང་།	I stay and you two go. How is that?	ཆང་འདིས་ང་བཟི་རྒྱུ་རེད་**པ།**	I will get drunk with this liquor, won't I?

ཡོང / འགྱོ vs. བཏང / སོང

ཡོང and འགྱོ are used as particles to convey future tense mood while བཏང and སོང are used to convey past tense mood.

ཡོང / འགྱོ		བཏང / སོང	
ལས་ཀ་མ་ལས་ན་འགོ་བ་གིས་བསྡིག་**འགྱོ།**	The boss will scold (you) if the work is not done.	ཆར་བབས་**བཏང**། ནམ་ཟླ་འཁྱག་འགྱོ།	It rained. It will get cold.
ཡི་གེ་ངས་འབྲི་**ཡོང**། རེད་དྲ་ངས་སྐུར་མི་ཐུབ།	I will write the letter but cannot send it.	ལྷད་མོ་རིག་**སོང**། ངས་འོར་གིས་ལྟ་མི་**ཡོང**།	I have seen the performance and will not see it again.
ངས་ཁྱོའི་སྐད་ཆ་དེ་སེམས་མ་འཛིན་**ཡོང**།	I will remember your words.	ཁྱུར་གིས་སེམས་རྒྱུ་བཅིངས་**བཏང**། དོན་དག་དེ་མོ་ཡིད་ར་འཛིན་མི་**ཡོང**།	He tried to understand and will not bear a grudge.
མྱི་ཐ་ཆད་དེས་ཁ་ཏ་གོ་མི་**འགྱོ།**	The hopeless man wouldn't take the advice.	མྱི་ངན་དེ་ར་ཁ་ཏ་ཡས་**བཏང**། རེད་དྲ་ཁྱུར་གིས་ཁ་ལེན་མི་**ཡོང**།	The bad guy was advised but he wouldn't listen.
དགེ་རྒན་འདི་སློབ་ཁྲིད་ར་ཆད་མི་**འགྱོ།**	This teacher would not miss the class.	རྩིས་རིག་གི་དགེ་རྒན་སློབ་ཁྲིད་ར་ཆད་**སོང**།	The math teacher was absent from the class.

ཐ་སྙད་དང་ཚིག་གྲོགས། སློབ་ཚན་བདུན་པ།

ཐང་སྟོང་རྒྱལ་པོ།

ཟེར་ནོ	so-called	ཁྲིའི་གོན་རྒྱ་སོ་མ་ཟེར་ནོ་འདི་ཡིན་ནས།
ཞིང་ཁྱིམ	peasant household	ཞིང་ཁྱིམ་ཚང་མ་ཁ་ཐོར་ར་ཆགས་ཡོད།
གཙི	respect	ངས་མྱི་ཞི་དུལ་གཙི་འདོད།
ཡི་རང་བྱེད	to admire	མྱི་གཟུགས་ཅན་གན་ན་ཡི་རང་བྱེད་མཁན་མང་།
ཚེ་གང་པོ	whole life	ངས་ཚེ་གང་པོར་སྐྱིད་ཏག་ཏག་བརྒྱབ་སོང་།
མི་དམངས	the mass; people	མི་དམངས་གི་འཚོ་བ་རྗེ་དགའ་རྗེ་དགའ་རེད།
ལྕགས་ཟམ	metal bridge	ལྕགས་ཟམ་མེད་ན་ལུང་བ་འདི་བརྒལ་མི་ཐུབ།
འཛུགས་སྐྲུན	construction	འཛུགས་སྐྲུན་གི་ཐོག་ག་སྟོབས་ཤུགས་འབུལ་དགོས།
ཟློས་གར	play	ང་སྒྲོལ་རྒྱན་གི་ཟློས་གར་ར་ལྟ་འདོད་མི་ཆེ།
གསར་གཏོད	creation; invention	གསར་གཏོད་མེད་ན་སྟོན་ཐོན་ན་མི་ཡོང་།
མཛད་རྗེས	contribution	མྱི་མཛད་རྗེས་ཅན་ན་ངོ་སོ་བསྟོད་དགོས།
རིག་པ་རྣོ	intelligent; sharp	ཁོ་རིག་པ་རྣོ། རེད་དྲ་ལེ་ལོ་ཆེ།
ཐེངས་གཟིག་ག	one time	བོད་ཁམས་ཐེངས་གཟིག་ག་རྒྱ་མཚོ་ཡིན་ཟེར།
སྟབས་གིས	due to; because of	ཆམ་པ་གི་སྟབས་གིས་ང་སློབ་གྲྭར་འགྲོ་མ་ཐུབ།
ཡོན་ཏན་སློབ	to learn	ཡོན་ཏན་སློབ་ན་བརྩོན་འགྲུས་བསྐྱེད་དགོས།
སྐད་རིགས	languages	ཡོ་རོབ་ན་སྐད་རིགས་མང་ང་ཤེས་མཁན་མང་།
སློབ་དཔོན	saint; professor	སློབ་དཔོན་གིས་གཞུང་ལུགས་དཀའ་མོ་གཟིག་བཤད་བཏང་།
ལོགས་ནས	nearby; next to	ཞི་ལི་འདི་ད་ལ་ཐུག་གི་བར་ཨ་མ་གི་ལོགས་ནས་བསྡད།
གང་ས་གང་ང	everywhere	ལྟོམ་པོ་ཟེར་ན་གང་ས་གང་ང་འགྲོ་མཁན་གཟིག་ཡིན།
མཉན་པ	boatman	མཉན་པ་ཚང་མ་གིས་ཉ་འཛིན་གི་མེད།
བསྐྱུར	to discard; to ignore	རོགས་པ་དཀའ་ལས་ཡོད་དུས་བསྐྱུར་མི་ཉན།
དམ་བཅའ་བཞག	to take a vow	ངས་ཕྱིན་ཆད་ཆང་མི་འཐུང་རྒྱུའི་དམ་བཅའ་བཞག་ཡོད།
དཔེར་བཞག་ན	for example	ང་ནམ་ཟླ་དྲོན་པོར་དགའ། དཔེར་བཞག་ན་ཁ་རྩང་གི་ནམ་ཟླ།

གྲུ་ཁ	wharf	དེ་རིང་གྲུ་ཁ་ན་འགྲུལ་བ་ཟེད་ལོང་ལོང་།
ཨ་ཧུ་གིས	the most	སློབ་མ་ཨ་ཧུ་གིས་དགའ་བོ་དེ་རིང་ཐོན་མེད།
གཞུག་མ	the next	ལོ་གཞུག་མའི་ནང་ང་སློབ་ཁྲིད་ཆེ་གཟིག་མེད།
འདུ་ཁང	temple; meeting hall	འདུ་ཁང་གི་ནང་ན་རྒན་པ་ཟོས་གྲོས་ཡས་གི་ཡོད།
གཙུག་ལག་ཁང	temple	གཙུག་ལག་ཁང་ཨ་ཧུ་གིས་མྱིང་ཅན་དབུས་ན་ཡོད།
བཟོ་དབྱིབས	shape (of architecture)	བཟོ་དབྱིབས་མི་འདྲ་ན་ར་ཁང་བ་གཉིས་ཀ་བློ་འབབ་རེད།
དཔྱང་ཟམ	suspension bridge	ང་དཔྱང་ཟམ་གི་ཐོག་ནས་མགོ་ཡུ་འཁོར་གི
འཇིགས	to be damaged; to be ruined	དེང་མ་དགོན་སྙིང་དེ་ཕལ་ཆེར་འཇིགས་ཡོད།
དུས་རབས	century	དུས་རབས་འདིའི་ནང་འགྱུར་ལྡོག་ཆི་མོ་གཟིག་ཡོད་ནང་།
ལོ་རབས	decade of a century	ཁོ་ལོ་རབས་བརྒྱད་ཅུ་བའི་ནང་ཕྱི་རྒྱལ་ནས་བསྡད།
འགྲིམ་འགྲུལ	traffic; transportation	འགྲིམ་འགྲུལ་མི་བདེ་ན་དཔལ་འབྱོར་འཕེལ་མི་བདེ།
དགེ་མཚན་འདོན	to benefit; to contribute	གཞན་དོན་དུ་དགེ་མཚན་འདོན་ན་ཡར་སེམས་རེད།
ཐད	with regard to; regarding	རྩིས་རིག་གི་ཐད་ནས་ང་དགེ་རྒན་ཙ་ཡ་གཟིག་མིན།
ཕན་པ	benefit	ཕན་པ་མེད་ན། སངས་རྒྱས་གིས་སྟུག་ལག་ག་མི་ལེན།
ཕན་པ་བཏོན	to benefit	སྤྱི་དཔོན་གིས་སྤྱི་བའི་དོན་ན་ཕན་པ་གང་ཡོད་བཏོན།
བེད་སྤྱོད་ཡས	to use; to make use of	དོན་དག་སྒྲུབ་ན་གོ་སྐབས་བེད་སྤྱོད་ཡས་དགོས།
མ་གྲུར་སེམས་ཅན	sentient beings	མ་གྲུར་སེམས་ཅན་ན་སྙིང་རྗེ་འཛིན་དགོས།
དོན་དུ	for; for the sake of	སྤྱན་ཡ་གི་དོན་ན་སངས་རྒྱས་སེམས་ཚོགས་གི་ཡོད།
དགེ་སེམས	good-will; mercy	དགེ་སེམས་བཟུང་ན་གཞན་གིས་བརྩི་ནི་རེད།
སྐུ་འདྲ	picture	སྐུ་འདྲ་དེ་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་གི་རེད།
སྟོན	to show	ཁྲིའི་རྩིས་རིག་གི་སྐར་འབྲས་ང་སྟོན་ར།

གླིང་རྒྱལ་ཀླུ་རོལ་གྱི་ལོ་རྒྱུས་ཐུང་ཐུང་།

ཕ་མེས	ancestor	ཕ་མེས་ཡང་མེས་གི་རིང་ང་སྤྱི་བ་གི་མཐའ་སྐོར་ནགས་རེད།
སྨོ་ཞིང	crop field	རྡུ་ས་སྨོ་ཞིང་ང་བསྒྱུར་ན་ཉེན་ཁ་ཆེ།
རྙེད	to find	ཞ་ཡས་འདིས་དེ་རིང་གསེར་གི་རྣ་ལུང་གཟིག་རྙེད་སོང་།
ས་རྒོད	wild land	ཞིང་ས་ལོ་དུ་མང་ང་ས་རྒོད་ར་ལུས་སོང་།

བློར་བབས	to be to one's liking	སྨུར་གེས་བཤད་ནོ་ངའི་བློར་བབས།
འཚོ་རྟེན	life resources	སྒོར་མོ་བརྒྱ་པོ་འདི་ཟླ་བ་འདིའི་འཚོ་རྟེན་རེད།
དད་པ་ཅན	faithful; pious	མི་དད་པ་ཅན་ཚང་མ་གྲྭ་བ་མིན།
གཞི་ཆགས	to settle down; to be located	གླིང་རྒྱལ་ལོ་དྲུག་བརྒྱ་གི་སྔོན་ན་ས་འདི་ནས་གཞི་ཆགས།
ཡས་མས	or so; about	ཉིན་མ་དྲུག་ཡས་མས་ལ་ལས་ཀ་འདི་འགྲུབ་རྒྱུ་རེད།
བསྒྱུར	to convert; to turn into	ཡིག་རྩོམ་འདི་ཁྲུར་གེས་བོད་ཡིག་ག་བསྒྱུར།
ལོ་ལེགས	good harvest	ལོ་ལེགས་མ་ཡོང་ན་མུ་གེ་ཐོན་རྒྱུ་རེད།
ཆུ་མིག	spring; well	ཆུ་མིག་མེད་ན་སྡོང་པོ་འདི་སྐམ་རྒྱུ་རེད།
བཟུང	to grab	ཉེན་རྟོག་པ་གིས་རྐུན་མ་བཟུང་བཏང་།
ཆུ་རྐ	ditch	ཆུ་རྐ་འདིའི་ནང་ན་ཆུ་ཞོང་གིས་མེད།
ཆུ་བཏང	to irrigate	ཁྱིམ་ལྔོས། ཆུ་བཏང་ན་ལོ་ཏོག་ཧ་ནོ་ཁོ་ཐག་རེད།
དྲིན་ལན་མཛལ	to feel grateful	དྲིན་གཟོ་ཟེར་ན་དྲིན་ལན་མཛལ་རྒྱུ་རེད།
མཆོད	to offer	དགོན་པ་གི་ནང་ནས་དམར་མི་མཆོད།
སྣ་མ་སྣ་ཚོགས	various	ཚོང་ཁང་འདིའི་ནང་ན་དངོས་པོ་སྣ་མ་སྣ་ཚོགས་རེད།
ཅང་མ་འགོར་ར	shortly	ཅང་མ་འགོར་ར་ཁྲུར་གེ་ཉལ་བཏང་།
ཞབས་བྲོ	dance	ཞབས་བྲོ་རྒྱག་མཁན་དེ་ཞི་མོ་ཡག་མ་གཟིག་རེད།
ལད་མོ་ཡས	to mimic	ཁྱིའུ་དེས་སྐད་ཆ་ལད་མོ་ཡས་འགོ་རྩོམ་གི་ཡོད།
ས་རྒོད་སློག	to cultivate wild lands	ས་རྒོད་སློག་མཁན་གླིང་རྒྱ་སྡེ་བ་གི་སྡེ་མི་རེད།
རུ་ཁག	group	རུ་ཁག་བརྒྱད་པ་གི་མི་དེ་རིང་ལས་ཀར་ཡོང་མི་དགོས།
རང་སྐལ	one's own portion	རང་གི་ལས་སྐལ་མ་གྲུབ་ན་གླ་བཅའ་སྟེར་གི་མེད།
ལས་སྲོལ	behavior; tradition	གཞི་བདག་ག་དམར་མཆོད་ཡས་རྒྱ་སྲོལ་མི་ཧྲ།
ཡང་གིས་ཡང་གིས	gradually	ཚད་པ་མེ་ལ་ཡང་གིས་ཡང་གིས་ལོབས་སོང་།
ལོག	to become; to return	ཞི་ལི་ཡ་རབས་པོ་མི་ངན་པ་གཟིག་ག་ལོག་སོང་།
གཞི་བདག	mountain deities	གཞི་བདག་གི་ལྷ་ཁང་ཟོ་སྐྱིར་བཏང་གིས་མི་ཆེ།
མགོ་ནག་མི	human being	མགོ་ནག་མི་ཟླ་བ་གི་སྟེང་ན་མེད།
ཚོག	ritual; rite	ཆོས་ལུགས་གི་ཚོག་མང་ང་གཟིག་ངས་མ་རིག
ལྷ་བ	spirit medium	ལྷ་བ་གཞི་བདག་གི་མཆོན་བྱེད་གཟིག་ཨེ་ཡིན།

དེ་ཤེད	so; in that way	ཁྱོས་ཟ་མ་དེ་ཤེད་མ་ཟ། དལ་མོ་ཤེད་ཟོ།
དེང་སང་ནངས་ཀ	recently; lately	དེང་སང་ནངས་ཀ་ཁྲུར་གེ་བབ་གིས་ཁོམ་གི་མེད།
མཇུག་བསྡུ	to end	ད་སྟོན་ལས་མཇུག་བསྡུ་ལ་ཁད་ཡོད།
ད་ཅི	shortly before; a moment ago	ད་ཅི་ཁྱོས་ཆི་གཞིག་ལབ་བཏང་། ངས་མ་གོ་ཐལ།
ཡོངས་རྫོགས	entire; whole	སློབ་མ་ཡོངས་རྫོགས་བོད་ཏག་ཏག་ཡིན།

ཨ་ཁུ་ལྷུགས་འབུམ་རྒྱལ་གྲོང་ཁྱེར་ཞིག་ན།

གསར་འགྱུར་ཁང	news agency	གསར་འགྱུར་ཁང་ནས་ལས་ཀ་ལྟི།
གནས་ཚུལ	situation; news	གནས་ཚུལ་མི་ཤེས་ན་ཧོལ་རྒྱུག་མ་ཡས།
ཞོར་ར	while; meantime	ཞོར་ར་ངས་ད་པོ་བོད་ཡིག་ར་སྦྱོང་རྒྱུ་ཡིན།
འགྲིག	to be congenial; to be OK	ང་ར་ཁང་བ་གཅིག་གི་འདུག་རོགས་མི་འགྲིག
ཐང་ཆེན	plaza; square	ཐང་ཆེན་འདི་ན་མི་སྣ་མ་སྣ་ཚོགས་རིག་རྒྱུ་ཡོད།
འགོས	to become contaminated	ཆམ་པ་སློབ་མ་མང་ང་གཞིག་ག་འགོས་ཡོད།
ལྟོགས	to be hungry	ཁོ་ལྟོགས་ལྟོགས་སྐྱོམ་སྐྱོམ་ནས། མཐའ་མཇུག་བརྒྱལ་སོང་།
མོག་མོག	dumpling	མོག་མོག་ག་ང་ཨ་ཁུ་གིས་དགའ།
སྔོ་ཚོད	vegetable	སྔོ་ཚོད་ཟོས་ན་ལུས་ཕུང་བདེ་ཟེར་གི་ཡོད།
ཤ་བཙོས་མ	cooked meat	ཤ་བཙོས་མ་དགོས་ནང་ཤ་བསྲེགས་མ་དགོས།
ཐུག་པ	noodle	ཐུག་པ་ཨ་མདོ་ནས་གཙོ་བོ་འཕེན་ཐུག་རེད།
རྐང་གསུམ་འཁོར་ལོ	tricycle	རྐང་གསུམ་འཁོར་ལོ་ཟེར་ན་མི་མང་ང་གཞིག་གིས་མི་ཤེས།
བསྒར་རས	in queue; standing in line	ཁང་བ་མཐོན་པོ་གྲོང་ཁྱེར་ན་བསྒར་རས་ཡོད།
རྟེན་མཛོད་ཁང	museum	རྟེན་མཛོད་ཁང་འདི་ནས་ཐག་མི་རིང།
ཆད	to get tired; to be broken	ང་ཆད་གི དེད་ཚོས་ཟ་མ་ཟོས་ན་ཆི་མོ་གཞིག་རེད།
མཁོ	to be required; to be needed	ཟླ་བ་བདུན་པའི་ནང་ང་བོད་ནས་གོན་རྒྱུ་མཐུག་པོ་མི་མཁོ།
དམ་བི	bottle	ཁྱོས་ཆང་དམ་བི་གང་ཉོས། ངས་ཟ་མ་ཉོ།
ཆང་རྐྱལ	alcoholic	ཆང་རྐྱལ་ཁྱོད། ལག་ནས་རྐྱན་མོ་ར་ཤོར་རྒྱུ་རེད།
ལད་པ	degenerated; spoiled	ཆང་རྐྱལ་དེ་མྱི་ལད་པ་ཨ་ཏྲམ་གཞིག་ཡིན།
ཕོ་ན	to have a stomachache	མདང་དགོང་ཟ་མ་མང་སོང་། ད་ང་ཕོ་ན་གི་ཡོད།

གནའ་མྱི	ancient people	གནའ་མྱི་ཟོས་དེང་སང་གི་དོན་དག་མི་ཤེས།
ཁེར་རོ	alone	རྒད་པོ་འདི་སྙིང་མ་རྗེ། ཁོ་ཁེར་རོ་བསྡད་ཡོད།
ཆུ་དྲངས	to channel water	ནགས་ནང་ང་ཆུ་དྲངས། སྟོང་ལོ་སྟོན་པོར་ཉན་ཐལ།
སྐམ	dry	རྫ་སྐམ། ཆུ་སྐམ། ད་ཕྱུགས་ཟོག་སྐམ་གི་ཡོད།
དཀའ་ལས	difficult work	ཁོ་དཀའ་ལས་རིག་ན་སྡུག ཟས་ཞིམ་པོ་རིག་ན་དགའ།
རྩོམ	article; essay	ཁྱུར་གེའི་རྩོམ་དེ་དེ་རིང་ཚགས་པར་གི་སྙིང་ང་འགོད་རྒྱུ་རེད།
ལོངས་སྤྱོད་ཡས	to enjoy; to consume	རྒྱུ་ཡོད་ན་ལོངས་སྤྱོད་ཡས་དགོས། ཚེ་ཕྱི་མ་འཁྱེར་མི་ཐུབ།
གཏོགས	to belong to	ང་རྩ་འཛུགས་གང་ང་ར་མི་གཏོགས།
ཚིག་མཛོད	dictionary	བོད་སྐད་སྦྱོང་ན་ཚིག་མཛོད་ཨ་ཛ་གཟིག་དགོས།
ཡུ་ཙིག	a lot of	ཤ་རྒྱུ་མ་བཙུ་ཐམ་པ་ཡུ་ཙིག་རེད། དེ་མོ་གཟིག་མི་དགོས།
མཐོ་འབྲིང	senior middle school	མཐོ་འབྲིང་ནས་མཐར་ཕྱིན་ན་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོར་འགྲོ།
རོང	valley; agricultural area	རོང་ན་ཟོག་ལུག་རིག་རྒྱུ་ཉུང་།
གནས་སྤོར	to move; to migrate	དེ་བ་ཚང་ལོ་གཅིག་ག་ཐེངས་གཅིག་ག་གནས་སྤོར་གི་ཡོད།
འགུལ་བསྐྱོད་ལངས	to have a campaign	ལོ་དྲུག་ཅུ་གི་སྟོན་ནས་ཀྲུང་གོ་ནས་ལས་འགུལ་མང་ང་ལངས།
འོས་མོ་གཟིག	decent	ཞི་མོ་གན་མྱི་འོས་མོ་གཟིག་རེད། གཞན་སེམས་ཆེ་གི

འཚོ་བའི་ཐད་ཀྱི་ཁ་བརྡ་ཐེངས་ཤིག

གསར་འགོད་པ	reporter; journalist	གསར་འགོད་པ་གཟིག་གིས་ངའི་ལོ་རྒྱུས་ཐུང་ཐུང་གཟིག་བྲིས།
ཧུར་པོ	active	རྒད་པོ་ལོ་བདུན་ཅུ་ཅན་པོ་རྣམ་རིག་ཧོང་གིས་ཧུར་པོ་རེད།
ཁ་མ	location; principle	ཞི་ལི་དེར་ཁ་མ་མེད། དེའི་ཁ་མ་ཉན།
འབྲེལ་འདྲིས་ཆེ	to have much social contact	ང་ར་སློབ་མ་ཟོ་ཕན་ཚུན་ན་འབྲེལ་འདྲིས་ཆེ།
ཐ་མག	tobacco	ཐ་མག་གིས་ལུས་ར་གནོད་ཟེར། མ་འཐེན་ན་རབ་ཡིན་རྒྱུ་རེད།
བསྡོམས་པས	in total	འདི་ན་བསྡོམས་པས་སྒོར་སུམ་ཅུ་ཡོད། ད་པོ་མི་འདང་གི
སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོ	university	བོད་གི་དགོན་མ་དེང་མ་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོ་ར་རེད།
འགྲིམས	to make a journey; to travel	ང་རྒྱལ་ཁབ་མང་ང་འགྲིམས་སོང་། དོན་དག་མང་ང་གོ་སོང་།
ཆེད་ལས	the major (of study)	ངའི་ཆེད་ལས་བོད་གི་ལོ་རྒྱུས་ཞིབ་འཇུག་ཡིན།
སྒོར་ཆད	short of money; debit	ཚོང་ཁང་འདིས་སྒོར་ཆད་མི་འཛོག

སློབ་ཚན་བརྒྱད་པ།

བརྡ་སྤྲོད།

- Positive Imperative
- Negative Imperative
- Past Tense with Auxiliaries
- Suggestion Particles
- ན in Infinitive Case
- གི in Infinitive Case
- རྒྱུ in Infinitive Case
- རྒྱོ in Infinitive Clauses
- Modals

Tibetan newlyweds, Madison, Wisconsin, the USA (2007, Roger Dunkelberger).

ཟུར་ལྷའི་སློབ་ཚན། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཁང་སྟོན།

སངས་རྒྱས མཚོ་མོ། ངས་ཁྱོད་ཡུད་གཟིག་ག་མ་རིག་ཐལ། དོ་དགོང་ཁྱོའི་རྒད་པོ་ར་ཁྱོད་གཉིས་ཀ་ངེད་ཚང་ང་**ཤོག་པ**།

མཚོ་མོ ཚོག་གི རེད་དྲ་ངའི་རྒད་པོ་ཡོང་ཐུབ་རྒྱུ་མ་རེད། དོ་དགོང་ཁྲུར་གེར་དགོང་ཚོགས་གཟིག་ཡོད་ཟེར།

སངས་རྒྱས ཁྱོའི་རྒད་པོ་ནམ་ཡིན་ན་ར་ཁོམ་གི་མེད། དོ་དགོང་ངས་ཁང་སྟོན་ཡས་རྒྱུ་ཡིན། ཁྲུར་གེ་མ་ཡོང་ན་མི་ཚོག ཁྱོས་ཁྲུར་གེར་ད་**ཁ་པར་ཐོངས**། ཁྲུར་གེ་ཡིན་ད་མིན་ད་ཡོང་དགོས།

མཚོ་མོ དེ་ཚོག་གི རེད་དྲ་ཁྱོད་གཉིས་ཀས་ཆང་**མ་འཐུང**། ཆང་འཐུངས་ན་ང་ངེས་ངེས་གིས་ཞུན་གི

སངས་རྒྱས ཡ་ཡ་ཡ། ངས་ཁྱོའི་ཁ་ལེན། ཁྱོད་གཉིས་ཀའི་ཞི་ལི་ཕྱུན་ཚོགས་ར་ཁྲིད་**ཤོག་རས**།

མཚོ་མོ ཁྲུར་གེ་ཁྲིད་ཡོང་། རེད་དྲ་ཁྱོས་ཟ་མ་མང་ང་**གྲ་སྒྲིག་མ་ཡས**། ཁང་སྟོན་ན་ལེགས་སྐྱེས་ཆེ་གཟིག་ཧོ་རྒྱུས།

སངས་རྒྱས ལེགས་སྐྱེས་ཅང་ར་**མ་ཧོ**། ལེགས་སྐྱེས་ཁྲེར་ཡོང་ན་ང་མི་དགའ། ཁྱོད་གཉིས་ཀ་ཐོན་བཏང་ན་ང་དགའ་ནི་ཡིན།

མཚོ་མོ ཁྱོའི་ཁང་གསར་གང་ན་ཡོད། ཁྱོས་ང་ཅིག་**ཤོད་དྲ**།

སངས་རྒྱས ཁང་གསར་ཁྱོད་གཉིས་ཀ་འདུག་ས་ནས་ཐག་མི་རིང་། མཚོ་སྔོན་མི་རིགས་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོ་གི་རྒྱ་སྒོར་ཐོན་ནི་ར། ཤར་ཕྱོགས་ཀ་**སྐྱོགས**། སྐྱོགས་དེ་ནས་ངེད་ཚང་ང་ལམ་ཐག་མུས་ལྔ་བཅུ་འདྲ་འདྲ་གཟིག་ཡིན། གཡས་ཕྱོགས་གི་ཁང་བརྩེགས་བཞི་ཐོག་ཅན་དེའི་ནང་ན་ཡོད།

མཚོ་མོ ངེད་ཚའོ་དུས་ཚོད་དུའི་སྐེང་ཐོན་ན་ཧ་གི དུས་ཚོད་དྲུག་པ་གི་སྔོན་ན་ཐོན་རྒྱུ་མ་རེད།

སངས་རྒྱས དུས་ཚོད་བདུན་པ་ཆེ་མོ་གཟིག་རེད།

མཚོ་མོ ཚོག་གི ངེད་གཉིས་ཀ་དུས་ཐོག་ག་ཐོན་གི་འཇུག ཁྱོད་གང་ང་ར་**མ་འགྲོ**། ཡོང་མི་ཤེས་ན། ངས་ཁྱོད་ཁ་པར་གཏོང་ཡ།

སངས་རྒྱས ཡ་དེས་ན་དེ་**བྱོས**། བདེ་མོ།

8.1 --Positive imperative

Examples	Use	Notes
ཁྱོས་**གླུ་དབྱངས་ལོངས**།	direct suggestion	A request is made in a neutral tone, without trying to be polite or demanding.
ཁྱོད་གཉིས་ཀ་ངེད་ཚང་ང་**ཤོག**		
རྒད་པོ་ར་**ཁ་པར་ཐོངས**།		
སློབ་ཁྲིད་ར་**ཉོན**།		

Examples	Use	Notes
ཁྱེས་གཞའ་གཏམ་གཞིག་**ཤོད་དྲ།**	polite request	This form is more polite than the one above.
ཁྱེད་གཉིས་ཀ་ངེད་ཚང་ང་**ཤོག་དྲ།**		
ཁྱེའི་ཀྲད་པོར་ཁ་པར་གཞིག་**ཐོངས་དྲ།**		
སློབ་ཁྲིད་ར་**ཉོན་དྲ།**		
ཁྱེས་ཨ་མར་ཡི་གེ་གཞིག་**ཕྲིསཔ / རས།**	polite suggestion	One politely suggests.
ཁྱེད་ཚོང་ཁང་ནང་ང་**སོངཔ / རས།**		
ཁྱེས་ང་ཆང་དམ་བི་གང་**ཉོསཔ / རས།**		
གོན་རྒྱུ་འདི་**ཁྲུསཔ / རས།**		

Notes-1

1. The imperative form of a verb is used to express positive imperatives. Below is a list of verbs in various tense forms.

Present tense	Past tense	Future tense	Imperative tense	English
ཉན	ཉན	ཉན	ཉོན	to listen
ལས	ལས	ལས	ལས	to do
བཤད	བཤད	བཤད	ཤོད	to speak
ཟ	ཟོས	བཟའ	ཟོ	to eat

2. Some particles are put after the imperative form of a verb to create a polite suggestion.

Statement without particles	With alternative particles	English	Notes
ཁྱེས་ཐ་མག་བག་ཆ་གཞིག་**ཉོས།**	**པ / རས**	Please (you) buy a package of cigarettes!	Without the particles, each statement sounds direct and mandatory.
ཁྱེས་སིལ་ཏོག་**ཐོགས།**		Please (you) pick the fruit!	
ཁྱེད་གསུམ་པོ་**སོང་།**		Please (you three) go!	
ངའི་གཏམ་བཤད་ར་**ཉོན།**		Please listen to my speech.	

3. More particles such as དྲ and ར are utilized to make polite imperative statements as well, e.g., ཁྱོས་ཉོན་དྲ། ཞ་ཡས་ཕེ་འདེབས་ཀི་ཡོད་ཁ་རེད། Listen! It seems that the child is crying. ཁྱོས་ལྟོས་ར། ཞ་ཡས་ལྟོགས་ཀི་ཡོད་ན་ཐང་། You check! The child might be hungry. The distribution of such particles depends on the suffix of the syllable they follow as shown below.

Particles	Preceding sound	Example	English
ར	ག	ཞ་ཡས་ལ་མ་གཉོག་ར།	Don't beat the child!
དྲ	ད	འབུ་དེ་སོད་དྲ།	Kill the insect!
ར	ང	འདི་ནས་སྐུངས་ར།	Hide here!
དྲ	ན	གླུ་དབྱངས་ང་ཉོན་དྲ།	Listen to the music!
དྲ	བ	ཆུ་ནང་ང་ཚྭ་ཁུ་ཐོབས་དྲ།	Put salt in the water!
དྲ	མ	ཁ་དིག་མ་སྡོམ་དྲ།	Don't tie (the container) closed!
ར	འ	རིད་པ་མ་འཆའ་ར།	Don't gnaw the bone!
དྲ	ར	རླུང་རྟ་འདི་སྤུར་དྲ།	Make the wind-horse fly!
དྲ	ལ	ཞི་ལི་སྙོལ་དྲ།	Put the boy in bed!

Exercise 1 Make imperative statements with Tibetan words corresponding to the English in parentheses.

དཔེར་བརྗོད། ངེད་ཚང་ང་ཤོག ངས་ཁང་སྟོན་ཡས་རྒྱུས།

1. སྟོན་ཐོག་ག་ཁྱོད་ཚང་གི་བཟའ་མི་ཚང་མ་________། (to come)
2. སྟོན་ཐོག་ནས་________། ཚང་མ་འཕྲང་། (to have a good time)
3. ཟ་མ་ཁྱོས་ ________། ངས་ལས་ཀ་ལས་ཡ། (to buy)
4. ཁྱོས་ཁུར་གི་________། ཁུར་གི་ཡིན་ད་མིན་ད་ཡོང་དགོས། (to make a phone call)
5. ཙ་ལག་ཚང་མ་ཅོག་ཙེའི་སྟེང་ང་________། ད་འཕྲང་ཡ། (to put)
6. སྟོན་ཐོག་ནས་ཚང་མ་བོད་རེད། བོད་སྐད་ཁེར་རོ་________། (to speak)
7. ཁྱོད་ཚོའི་དུས་ཚོད་བདུན་པའི་སྟེང་དུས་ཐོག་ག་________། (to make sure that you arrive)
8. ཡོང་མི་ཤེས་ན། སྒོ་ཁ་ནས་________། ང་ལེན་གི་ཡོང་། (to wait)

Exercise 2 **Make imperative statements and suggestions with various particles and the correct tense forms of Tibetan words that correspond to the English verbs.**

དཔེར་བརྗོད། ཨ་མ། ནངས་ཛ་སྐོལ་ར། ང་ལྟོགས་གོ་གི

1. ཁྱེད་ཡོང་ཐུབ་ན། ཚེས་བ་བཞི་གི་ཉིན་ན་སྔོན་ཐོག་ག་________། (to come)
2. ངའི་ཁང་བ་གསར་བ་སྤྲུབ་སོང་། ཁྱེས་ང་ཙ་ལག་སྤྱི________། (to help to move)
3. ཟ་མ་སྟེར་མ་འདི་གཉིས་ཀ་ངས་མི་ཁྱུག་གི འདི་ཁྱོས་________། (to carry)
4. ཁྱོའི་རྒྱད་པོ་ད་བོ་མ་ཐོན་ཐལ། ཁྱོས་ཁ་________________། (to call)
5. སངས་རྒྱས་འདིར་ཡོང་ཤེས་གི་མེད། ཁྱོས་སྐོ་ནས་________। (to look)
6. ངས་ཆང་འཐུང་ན་མི་འདོད། ཁྱོས་ཁ་ཟོའི་མཉམ་པས་________། (to drink)
7. ང་དེ་མོ་མི་བདེ་གི ཁྱོས་ང་སྨན་པ་གཟིག་ག་____________། (to show)
8. དུས་ཚོད་བཅུ་བ་ཐོན་བཏང་། ད་སྟོན་མོ____________། (to end)

Exercise 3 **Below is a recipe for making Tibetan steamed dumplings. Connect the verbs with their imperative forms and then complete the recipe with the imperative forms.**

དཔེར་བརྗོད། ཟ་མ་འདི་ཞིམ་གི འདི་ཆི་གཟིག་ཤེད་གསོ་དགོས་ནི་རེད།

ཤ་ཁུ་གི་ནང་ང་སྒོ་ཐོབས། སྒོ་ཚོས་ནི་ར། ཚ་ཁུ་གཏུལ། དེའི་ནང་ང་ཅོང་ར་ཤ་བསྒྲིགས་མ་ཕོངས།

ལྷུག	གཙོབས
སྒོ	ཐོབས
འདེབ	སྲོས
བཙའ	སྒོས
གཙབས	སྦེབས
སྦེབ	ཚོས
སྲེ	ལྷུགས

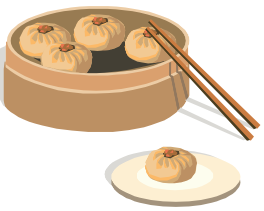

གདལ	སྐོལ
ཁ་རྒྱག	ཐུས
འཇུག	ཐུམས
འཇོག	ཆུགས
འཐུ	ཁ་རྒྱོབས
བཏུམ	གདོལ
སྐོལ	ཞོག

Recipe ཕྱེ་གི་ནང་ང་ཆུ་ཞུང་ཞུང་གཞིག་________། ཕྱེ་ར་ཆུ་གཉིས་སྦྲུས་ནས་________། བསྒོས་ཚར་ནི་ར། སྐམས་ཤ་ལེབ་མོ་གཞིག་________། ཙོང་ར་སྐམས་ཤ་གཙབས་མ་མཉམ་པས་________། དེའི་ནང་ང་ཆུ་ཞུང་ཞུང་བླུགས། ཚ་ལྦུ་ར་གཡེར་མ་________། དེ་ཚང་མ་མཉམ་པས་________།དེ་ནས་ཕྱེ་འོར་གིས་སྐར་མ་གང་དོ་གཞིག་ག་སྔོས། ཕྱེ་ལོག་ལོག་ཆུང་ཆུང་________། དེའི་གཞུག་ནས་ལེབ་མོར་________། དེའི་སྙིང་ང་གོང་གི་ཤ་ཙོང་བསྲེས་མ་དེ་________། ཁ________། འདིའི་མྱིང་ང་མོག་མོག་ར་ཆོད་མ་ཟེར་གི་ཡོད། ཆོད་མ་ཟ་གཞེབ་མ་གཞིག་གི་སྙིང་ང་________། སླ་ང་གཞིག་གི་ནང་ང་ཆུ་________། ཆུ་འཁོལ་ནི་ར་གཞེབ་མ་སླ་ང་གི་ནང་ང་________། ཆོད་མ་ནང་ནས་སྐར་མ་བཅུ་ཐམ་པ་གདུ་གི་________། ཅང་མི་འགོར་ར། བོད་གི་ཟས་ཞུད་གཞིག་ཟླངས་པ་ཐུ་ལི་ལི་ཐོན་འགྱོ།

8.2 --Negative imperative

Examples	Use	Notes
	Negative imperative	
ཁྱེས་**སླུ་དབྱངས་མ་ལེན།** ང་གཉིད་མི་ཐུབ།	instruction or order	The negative adverb མ is used with verbs in PRT to instruct or to order.
ཁྱོད་གཉིས་ཀ་ངེད་ཚང་**མ་ཡོང་།** ང་ཁོམ་གི་མེད།		
རྒད་པོ་ར་**ཁ་པར་མ་གཏོང་།**		
མྱི་ངན་གི་**ཁར་མ་ཉན།**		
ཁྱེས་གཞའ་གཏམ་**མ་བཤད་དྲ།**	polite request with particles	This particle is put at the end of a negative imperative sentence.
ཁྱོད་གཉིས་ཀ་ངེད་ཚང་ང་**མ་ཡོང་དྲ།**		
ཁྱེའི་རྒད་པོ་**ཁ་པར་མ་གཏོང་དྲ།**		
མྱི་ངན་གི་**ཁ་མ་ཉན་དྲ།**		
ཁྱེས་ཨ་མར་ཡི་གེ་གཟིག་**མ་འབྲི་པ / རས།**	suggestion with particles	The particles པ and རས are put at the end of a negative imperative to politely suggest.
ཁྱོད་ཚོང་ཁང་ནང་ང་**མ་འགྲོ་པ / རས།**		
ཁྱེས་ང་ཚང་འདི་**མ་ཉོ་པ / རས།**		
གོན་རྒྱུ་འདི་ད་ཐེངས་**མ་བཀྲུ་པ / རས།**		

-Self-suggestion

Examples	Use	Notes
	པ and **རས**	
ཁྱོད་སྡོད། ང་འགྱོ་**པ / རས།**	suggestion (with an expectation for confirmation)	Imperative forms are not applied to First Person and First Person Plural. པ or རས is used to make a self-suggestion.
ངེད་ཚོ་སྒྲང་ང་འགྱོ་**པ / རས།** ང་ནང་ནས་སྒུན་གི		
ལས་ཀ་དེ་རིང་མི་ལས། ནངས་ཀ་ལས་**པ / རས།**		
ངས་གོན་རྒྱུ་འདི་གོན་**པ / རས།** དེ་རིང་ནམ་ཟླ་དྲོ་གི		

ང་འགྲོ་ཡ། ཁྱོད་སྡོད།	self-suggestion (with no expectation for confirmation)	This particle is used to make a self-suggestion expecting no agreement from others.
ངས་ཆུ་ལེན་ཡ། ཁྱོད་གསུམ་པོས་དངོས་པོ་སྒྲིལ།		
ངེད་གཉིས་ཀ་འགྲོ་ཡ། མིན་ད་འཕྱི་རྒྱུ་རེད།		
ངེད་ཚང་མ་འདི་ནས་འདུག་རྒྱུ་མིན་ཡ། ཁྱོས་སེམས་བདེ་མོ་བྱོས།		

Exercise 4 Fill in the blanks with appropriate words given below and negative adverbs. Have the dialogue with your partner. You may use one word multiple times.

ཤོད་དྲ། ན་གི སྔོན་ན། ཁ་གདོངས། ཕྲུངས། གསལ་པོ། འཐུང་། བྱེད། ཟ། ན། འཐུང་།
མི་དྲག་གི མ་ཐུབ། དགོས་རྒྱུ་མ་རེད། ཟོས་སོང་། སྟེན། ཐོངས། ལྟ་པ།

སྨན་པ ཨ་རོ། ཁྱོད་བདེ་གི་མེད་ཟེར། ཨེ་བདེན།

ནད་པ འོ། སྨན་པ། ངའི་ཁོག་པ་__________། ཉིན་མ་གསུམ་བཞི་གཟིག་འགོར་ཐལ། རེད་དྲ་ནད་འདི་__________། ཚོས་པ་བརྒྱུད་པ་གི་ཉིན་ན་ང་ཐག་རིང་གཟིག་ག་འགྲོ་དགོས།

སྨན་པ ད་པོ་ཉིན་མ་ཆ་ཅིག་ཡོད་གི ངས་ཅིག་__________། ན་སྒྲོལ་ང་ཅིག་__________།

ནད་པ ང་ནམ་ཡིན་ན་ར་སྐྱུག་རྒྱུ་ཡོང་གི དེའི་ཞོར་ར་མཚམས་མཚམས་མ་ཁོག་པ་གཟེར་གི ན་བཏང་__________། གོམ་པ་སྤོ་རྒྱུ་ར་དཀའ་མོ་རེད།

སྨན་པ དོ་ཞག་ཁྱོས་ཟ་མ་ཆེ་གཟིག་ཟ་གི་ཡོད། ས་ཆ་གང་གང་ང་སོང་།

ནད་པ ང་ཉིན་མ་གསུམ་གི་__________ས་ཐག་རིང་གཟིག་ནས་ཕྱིན་ནས། ལམ་ཁ་ནས་ཉིན་མ་གསུམ་འགོར་ཐལ། འདི་ནས་ངས་སིལ་ཧྲོག་ར་ཟ་མ་སྣ་མ་སྣ་ཚོགས་ཟོས། ཟ་མ་མ་ཕྱིགས་ནི་ཨེ་རེད། སྨན་པ།

སྨན་པ ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད། ཁྱོས་__________།

ནད་པ ཨ...

སྨན་པ ངས་བལྟས་ན། རྒྱུ་རྐྱེན་__________རེད། ལམ་ཁ་ནས་ཁྱོས་སྡུག་མྱངས། དེའི་རྐྱེན་གྱིས་ལུས་ཟུངས་ཟད་སོང་ནི་རེད། དེའི་ཐོག་ག་ཁྱོས་ཟ་མ་མང་ང་__________། ཟ་མ་འཇུ་མ་ཐུབ་གཟིག ད་ཁྱོད་ཁོག་ཚ་ར་ཡོད་གི

ནད་པ ད་ཆི་གཟིག་ཡས་དགོས་གི ང་སྨན་ཁང་ང་འདུག་ཨེ་དགོས།

སྨན་པ སྨན་ཁང་ང་འདུག་__________། ངས་ཁྱོད་སྨན་ཆ་ཅིག་སྟེར། སྨན་འདི་ཚ་སྨན་ཡིན། ཐུན་གཅིག་ག་རིལ་བུ་གཉིས་རེ་__________། བསྟུད་རས་ཉིན་མ་བཞིར་__________། འདི་ཁོག་སྨན་གཟིག་ཡིན། སྟེན་སྒྲོལ་གཅིག་ར་གཅིག་ཡིན།

ནད་པ དེ་མིན་ན་གཞན་པ་ཆི་གཟིག་ཡོད། ཨ་ཁུ་སྨན་པ།

སྨན་པ ཁྱོས་ཁ་འཛིན་དགོས་རྒྱུ་རེད། ཆང་__________། ལས་ཚོགས་__________། སྣུམ་ཟས་__________། ཆུ་མང་ང་__________། དེ་ཡས་ན་གཟའ་འཁོར་གཅིག་གི་ནང་ང་ཁྱོད་དྲག་འགྲོ།

ནད་པ སྨན་ཁང་ང་འདུག་མི་དགོས་ན། དེ་ད་ཧྭ་མོ་རེད།

སྒྲོན་པ གཞུག་ནས་ཚ་ཧེ་མཐོར་སོང་ན། ང་ཁ་པར་__________། ནད་འཛོག་མི་ཉན།

ནད་པ ཡ་ཡ་ཡ། སྨན་པ། བཀའ་དྲིན་ཆེ་ཐལ།

Exercise 5 Complete the travel plan with appropriate tense forms of Tibetan words that correspond to the English verbs in parentheses, various particles, and your own words and phrases.

རོགས་པ་གཉིས་བར་གྱི་ཁ་བརྡ།

རོགས་པ་ཀ་བ ངེད་གཉིས་ཀ་གནངས་ཉིན་ལན་གྲིག་ག་________། ང་ཞོང་གིས་སོང་མ་མྱོང་། (go)

རོགས་པ་ཁ་བ ཆོག་གི མེ་འཁོར་ར་__________། (will take)

རོགས་པ་ཀ་བ མེ་འཁོར་ར་འདུག གནམ་གྲུ་གི་ཐེའོ་གོང་དཀའ་གི དེས་མི་ཚད། ལན་གྲིག་ཐག་ར་མི་རིང་།

རོགས་པ་ཁ་བ པ་སེ་ངས་ཉོ། ལམ་བྲོ་ཟོ་ཁྱེས་__________། (to buy)

རོགས་པ་ཀ་བ ཆོག་གི ཆི་ཆི་ཉོ་རྒྱུ་ཡིན།

རོགས་པ་ཁ་བ གོ་རེ་རྒྱུ། ཟ་མ་བཙོས་མ་__________། (to buy) དེའི་རྗེན་ཚད་ནས་ཏག་སེ་གཟིག

རོགས་པ་ཀ་བ རེད། ད་ང་ཁོམ་གི་མེད། ཕྱི་དྲོའི་དུས་ཚོད་གཉིས་པ་གི་གཞུག་ནས་ཉོ་གི་འགྲོ། ངེད་གཉིས་མཉམ་གིས་__________། (to go)

རོགས་པ་ཁ་བ དེ་རིང་ཕྱི་དྲོ་ང་ར་མི་ཁོམ། ངས་ད་བོ་མེ་འཁོར་གི་པ་སེ་ར་ཉོ་དགོས། ངས་ཁ་པར་བཏང་ཡས་རྒྱུ་མཚན་འདྲི། དགོང་མོ་ངས་ཁྱེད་རྒྱུ་མཚན་གསལ་པོ་ཤེད་བཤད།

རོགས་པ་ཀ་བ ཆོག་གི དེས་ན་དོ་དགོང་__________། (to talk)

པ་སེ་འཚོང་མཁན་དང་རོགས་པ་ཁ་བ།

པ་སེ་འཚོང་མཁན བེ། དོན་དག་ཆི་གཟིག་ཡོད་ནས། ཁྱེད།

རོགས་པ་ཁ་བ ལན་གྲིག་ག་མེ་འཁོར་ནངས་ཀ་______________________________།

པ་སེ་འཚོང་མཁན ཕྱི་དྲོའི་དུས་ཚོད་བཞི་ར་ལྔ་གཉིས་ཀ་གི་སྟེང་ན་ཐེངས་གཅིག་རེ་ཡོད་གི། ཁྱེད་གང་དགོས།

རོགས་པ་ཁ་བ དུས་ཚོད་བཞི་བ་གི་དེ། ལམ་ཁ་ནས་______________། (to stop)

པ་སེ་འཚོང་མཁན ལམ་ཁ་ནས་མི་འདུག ཁ་ཐུག་ག་འགྲོ་གི་ཡོད། ཕར་ཚུར་གཉིས་ཀ་གི་པ་སེ་ཨེ་དགོས།

རོགས་པ་ཁ་བ ཕར་ཚུར་གཉིས་ཀ་དགོས། མི་གཉིས་འགྲོ་གི་ཡོད། ________________________________།

པ་སེ་འཚོང་མཁན བསྡོམས་པས་སྒོར་མོ་བརྒྱ་ར་བཅུ་ཐམ་པ་རེད།

རོགས་པ་ཁ་བ སྒོར་མོ་འགྲོ་ཁ་བྱིན་ན་______________།

པ་སེ་འཚོང་མཁན ཆོག་ནི་རེད། ངས་པ་སེ་གཉིས་ཁྱེད་གཉིས་ཀར་འཛོག

ཟུར་ལྷའི་སློབ་ཚན། བོད་པ་གླུ་བ་གྲགས་ཅན་ཞིག་ལ་བཅར་འདྲི་བྱས་པ།

གསར་འགོད་པ ཁྱོས་དོ་ཚོགས་གླུ་དབྱངས་ཀྱི་VCD་གཞིག་ཕྱུལ་**བཏང་ཐལ།** ད་བར་VCD་འདི་བོད་མི་ར་རྒྱ་མི་གཉིས་ཀའི་ནང་ན་རྒྱུག་ཆེ་གི་འདི་ཆེ་ཞེད་གྲུབ་ནི་ཡིན།

གླུ་བ འདི་ང་མཐོ་འབྲིང་ན་ཡོད་དུས་ཀྱི་དོན་དག་གཞིག་རེད། དེ་དུས་ང་གླུ་དབྱངས་ལེན་**རྒྱུར**་ཧོང་གིས་**དགའ།** རང་གིས་གླུ་དབྱངས་གི་སྒྲིན་ཐག་གཞིག་འབྱུལ་**འདོད་སོང་།** སྐབས་དེར་བོད་གི་གླུ་དབྱངས་ང་འཚར་ལོངས་འབྱུང་འགོ་རྩོམ་གི་ཡོད། འཕེལ་ཁ་འདིས་ང་ལ་བག་ཆགས་ཆེ་གཞིག་**བཞག་ཐལ།** ངེས་མི་ཚད། ཕ་མ་གཉིས་ཀ་ར་རོགས་པ་མང་ང་གིས་ངས་སྒྲིན་ཐག་གཞིག་འབྱུལ་**རྒྱུར་ཡར་གཏོག་བརྒྱབ་ཐལ།** བོད་གི་གླུ་མ་གྲགས་ཅན་སྒྲོལ་མ་གིས་སྒྲིན་ཐག་གཞིག་ཕྱུལ་ནས་མི་ཚད། གླུ་དབྱངས་གི་འཕེལ་ཕྱོགས་གསར་བ་གཞིག་ར་**གཏད་སོང་།** འགྲོ་ཕྱོགས་གསར་བ་དེས་ང་རང་གི་**བློ་སྒོ་ཕྱེས།** སྨིག་རྒྱ་ཧེ་ཆེར་**བཏང་ཐལ།** དར་སྲོལ་འདིའི་ནང་ང་ཞུགས་འདོད་ནོ་གིས། ང་རང་གིས་རང་གི་གླུ་དབྱངས་ཀྱི་རུ་ཁག་གཞིག་**བཙུགས**་ནི་ཡིན། ལོ་ཆ་ཅིག་གི་གཞུག་ནས། སྤྱི་ཚོགས་གི་སྟེང་ནས་ངའི་གླུ་དབྱངས་ང་ཉན་མཁན་ཆེ་གཞིག་**བྱུང་སོང་།** དེ་ནས་ངས་གླུ་ཚིག་ར་དབྱངས་ཚང་མ་རང་གིས་རྩོམ་**འདོད་ཐལ།** བརྙན་འཕྲིན་གི་སྟེང་ནས་རང་གི་གླུ་དབྱངས་ང་དགའ་མཁན་ཐོར་ཐུག་རྒྱུ་ན་བསམས། ན་ཉིང་གི་ལོ་སར་དགོང་ཚོགས་གི་སྟེང་རང་གི་འདོད་པ་འདི་**གྲུབ་སོང་།** དེའི་འཕྲོར་རང་གི་སྟོན་ཆད་གི་གླུ་དབྱངས་ཚང་མ་**ཕྱོགས་བསྡུས་ཡས་བཏང་།** དོ་ཚོགས་VCD་འདི་**ཕུད**་ནི་ཡིན།

གསར་འགོད་པ ཁྱོས་VCD་འདི་ཆེ་གཞིག་ཞེད་**ཕུད**་ནས།

གླུ་བ ངོ་མས་བཤད་ན། ངས་སྟོན་ཆད་VCD་གཞིག་ཕྱུལ་མ་མྱོང་། དོན་དག་མང་ང་གཞིག་ག་འདང་རྒྱུག་**མ་ཐུབ**་གཞིག་ གླུ་དབྱངས་གི་རུ་ཁག་གཞིག་**རྩ་འཛུགས་ཡས་རྒྱུ**་དཀའ་མོ་རེད། བོད་མི་ཡང་ཡིན། གླུ་དབྱངས་ང་ཡང་མཁས་མཁན་**སྙེད་རྒྱུ**་ལྷག་ཏུ་དཀའ་གི་སྒྲིན་ཐག་གཞིག་**ཕུད་རྒྱུ**་དེ་མོ་དཀའ་མོ་མ་རེད། རེད་དྲ་VCD་གཞིག་**འབྱུལ་རྒྱུ**་ཞེང་གིས་མི་གཅིག་གི་ སྒྲ་ཕབ་སྒྱུད། གཟུགས་བརྙན་ལེན་སྒྱུད་ཚང་མ་དགོས་གི ངེས་མི་ཚད་ལྷ་མོ་བ་ར་སྐྱེགས་བུ་ཚང་མ་དགོས་གི ངེས་མི་ཚད་སྒོར་མོ་གིས་**འདང་རྒྱུ།** དུས་ཐོག་ག་**འགྲུབ་རྒྱུ**་ར་རྩ་མོ་མ་རེད། རེད་དྲ་VCD་འདི་འབྱུལ་**རྒྱུར**་སྤྱི་ཚོགས་གི་སྟེང་ནས་**རྒྱབ་སྐྱོར་ཡས་ཐལ།** གཅིག་ནས་སྒོར་མོ་གི་ཐོག་ནས། གཉིས་ནས་ལས་ཀ་**ལས་རྒྱུའི**་ཐོག་ནས། ཚང་མ་**མགྱོགས་ཡང་མགྱོགས།** **ཧ་ཡང་ཧ་རྒྱུ**་དེད་ཚང་མ་གི་འདོད་པ་རེད། དེའི་རྐྱེན་གིས་སུ་སུ་སྐྱེགས་བུ་གི་སྟེང་ང་**འབྱུད་རྒྱུ་ཐག་གིས་གཅོད་རྒྱུ།** འཁོར་ཡུག་ག་ཅག་ག་**བཅའ་རྒྱུ།** ནང་སྒྲོས་སུ་སྐྱེགས་བུ་ཁྲིད་པར་བ་གཞིག་**ལས་རྒྱུར**་ཟླ་བ་ཆ་ཅིག་**འགོར་ཐལ།** དོན་དག་འདི་ངའི་ཚེ་ཐོག་གི་དོན་དག་གལ་ཆེན་གཞིག་ཡིན་ནོ་གིས། ང་སྐྱེགས་བུའི་སྟེང་ང་ཆེ་ཞེད་འབྱུད་ནང་། ཉམས་འགྱུར་ཆེ་མོ་གཞིག་འཛིན་ནང་། འདྲི་ཚིག་འདི་རིགས་གན་རིགས་ག་ངས་**འདང་མང་ང་བརྒྱབ**་ནས། དོན་དག་ཆེ་ཆུང་ཚང་མ་**ལས་ཁ**་དཀའ་མོ་རེད། ཡིན་ན་ར། ཧེད་ཆ་བོས་བསླབས་ནོས་མི་ཚད་གྲུབ་ཡང་**གྲུབ་ཐལ།**

གསར་འགོད་པ ཁྱེད་ད་བོ་VCD་**ལས་རྒྱུའི་**འཆར་གཞི་ཨེ་ཡོད།

གླུ་པ ཡོས་ཡོད། ངས་དེང་ཐོག་སྒྲིན་ཐག་ཕྱུལ་ནོ་ལོ་བཅུ་ཐམ་པ་གི་སྟོན་གི་དོན་དག་གཞིག་རེད། སྐབས་དེར་ང་ཞི་ལི་ལོ་ཞུང་གཞིག་རེད། ངས་བལྟས་ན། འདིའི་ཕྱོགས་ནས་ངའི་སྐྱི་ཚེ་ད་སོ་མ་**འགོ་བརྩམས**་ནི་རེད། ད་བོ་རང་ང་ལོ་རྒྱུང་གི་ཟེར་ན་ཚོག་ཚོག་རེད། དེང་མ་ངའི་སྐད་དྭངས་མོ་ཡིན་ན་ར། ཤུགས་མི་ཆེ། འགྲུགས་ར་རྒྱུང་གི ལོ་ཇེ་ཆེར་སོང་ན། སྐད་ད་བོ་ཇེ་བཟང་ང་ཡོང་ནི་རེད། གང་ལྟར་ན་ར། ད་སྐབས་ངས་རང་གིས་ལས་འདོད་ནོ་ལས་གི་ཡོད། དེ་ཧོང་གིས་གལ་ཆེན་རེད།

གསར་འགོད་པ ཁྱེད་ཕྱིར་ར་འབྲོག་ས་འགྲོ་རྩིས་ཨེ་ཡོད།

གླུ་པ ང་འགྲོ་འདོད་གི**འདང་ཞིབ་མོ་བརྒྱབ**་ན། འབྲོག་ས་ནས་ངས་བྱ་བ་ལས་ཐུབ་རྒྱུ་མ་རེད། ཟི་ལིང་ནས་ང་ཚོ་གང་ངོར་འདུག་མི་བསམ་གི རེད་དྲ་ད་སྐབས་ངའི་བྱ་བར་ཟི་ལིང་གིས་ཕན་གི ང་ཕྱིར་འགྲོ་ན། ཞུང་ན་ར་ལོ་ཉི་ཤུ་གི་རྗེས་ནས་ཡིན་རྒྱུ་རེད།

གསར་འགོད་པ VCD་གཞུག་མ་ནམ་འབུལ་ཐུབ་རྒྱུ་རེད། ཁྱོས་བལྟས་ན།

གླུ་པ གཞུག་གི་གླུ་བ་བཅུ་གཉིས་པ་གི་ནང་ང་ཐུབ་རྒྱུ་རེད་པ།

གསར་འགོད་པ ད་གི་རས་ལོ་ལྔ་གི་རྗེས་ནས། ལོ་ཐོང་ཐོང་གི་སྐབས་བ་ཁྱོད་གང་ན་ཡོད་རྒྱུ་རེད།

གླུ་པ དེ་ད་**བཤད་རྒྱུ**་དཀའ་མོ་རེད། དེ་དུས་ང་ལོ་སུམ་ཅུ་རེད། སྟོན་གི་གླུ་བ་གསུམ་གི་ནང་ང་དོན་དག་མང་ང་གཞིག་**བྱུང་བཏང**། ལོ་ལྔ་གི་ནང་ང་ཆི་མོ་གཞིག་**འབྱུང་རྒྱུ་ད་ཞེས་ཁ**་དཀའ་གི ངའི་རེ་བ་ཡིན་ན། ལོ་ལྔ་བོ་གི་ནང་བ། སྟོན་ཚད་ལྟར་ར། **ལས་དྲང་རྒྱུ**་གལ་ཆེན་རེད། བྱ་བ་སྣ་ཁ་མང་ང་མི་འདྲུ། སྣ་གཅིག་ཏན་ཏིག་གིས་སྒྲུབ་འདོད་གི ངེས་མི་ཚད་སྨྱིག་རྒྱ་ར་བློ་རྒྱ་**སྐྱེད་རྒྱུ**་ངའི་འདོད་པ་རེད། དེའི་རྟན་ཚད་ནས། **བཟའ་ཚང་བཙའ་རྒྱུའི**་རེ་བ་ཡོད། ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད་ན། སྐབས་དེར་ང་ཞ་ཡས་གཅིག་གཉིས་གཞིག་ར་ཡོད་རྒྱུ་རེད།

8.3 --Infinitive case: ན...འདོད

Subject	Infinitive case	Verb	English
ངས་	སྒྲིན་ཐག་གཞིག་འབུལ་**ན**་	**འདོད་གི་ཡོད།**	I want to produce a tape.
གླུ་བ་དེས་	གླུ་ཚིག་ར་དབྱངས་རང་གིས་རྩོམ་**ན**་	**འདོད་གི་ཡོད།**	The singer wants to compose lyrics and a melody by himself.
ཁྱུར་གེས་	བྱ་བ་སྣ་གཅིག་ཏན་ཏིག་གིས་སྒྲུབ་**ན**	**འདོད་གི་ཡོད།**	He wants to do one thing single-mindedly.
ཞ་ཡས་དེས	ཁོ་ལོ་ཆེ་**ན**་	**འདོད་གོ་གི**	The child wants to be older.

Notes-2

...**ན་འདོད**: The first syllable expresses a hypothetical notion *if*, which leads to a conditional clause, the second syllable being the main verb, which means *want*. This structure is used to express *It is desired if something happened or was so*. Such expressions, in English, are put forward as infinitive *want to do / to be*, with an infinitive verb rendering *to do* and, with an infinitive monosyllabic adjective *to be*. Since the clause is hypothetical, the infinitive verb and the infinitive adjective are treated in past tense notion, e.g., ཁོ་ལྷ་སར་སོང་ན**འདོད་ཐལ**། He wanted to go to Lhasa. / ཁོ་ལྷ་སར་སོང་ན**འདོད་གི་ཡོད**། He wants to go to Lhasa. / ཁོ་མོ་ཡག་ན་འདོད་གི་ཡོད། She wants to be attractive.

Exercise 6 Write Tibetan equivalents and infinitive cases in the blanks.

དཔེར་བརྗོད། ཉིན་གུང་སློབ་ནས་སྒྲི་མང་གི ང་སོང་ན་མི་འདོད། (do not want to go)

1. ངས་རི་དྭགས་ཁང་______________། (do not want to see)
2. ལྟད་མོ་མི་རྟ་གི མ་ཚར་གོང་ང། ལྟད་མོ་བ་ཟོ་____________________། (want to leave)
3. དུས་ཚོད་ཐོན་བཏང་ཐལ། རེད་དྲ་དགེ་རྒན་གིས་ད་བོ་སྨུ་མཐུད་རས་______________། (want to talk)
4. ཞ་ཡས་དེས་ཆུ་ནང་ནས་______________། (want to swim)
5. ངས་སེམས་ཅན་གཞིག་ག་______________། (do not want to harm)
6. ངས་སྣང་ས་འཁོར་______________། (want to drive)
7. སློབ་གྲྭ་གྲོལ་ཉེ་ར། ཁྱེས་ཟ་མ་ཆེ་གཞིག་______________། (want to eat)
8. གླུ་བ་གིས་རེམ་མ་བཟའ་ཚང་______________། (want to have a family)

8.4 --Infinitive case marker: གི

Subject	Infinitive case	Verb	English
ཁྱེད་	དུས་ཚོད་བདུན་གི་སྟེང་**ཐོན་གི་**	ཆུགས།	Please make sure to arrive on time.
ང་	དཔེ་ཆ་གཞིག་**ཉོ་གི་**	འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན།	I will (go and) buy a book.
ཁྱེད་	ཞ་ཡས་**གཉེར་གི་**	སོང་།	You go and take care of the child.
ཁྱེད་གཉིས་ཀ་	དོ་ཞག་སློབ་གྲྭའི་ནང་ང་བོད་ཡིག་**སྦྱོང་གི་**	སོང་ནས།	Did you both go to school these days to study Tibetan?

Notes-3

1. **གི** is used to alter an infinitive case so as to state a *purpose*, e.g., ང་ཨ་མར་**ལྟ་གི**་ཡོང་། I came to visit my mother. / ཁོ་གློག་བརྙན་ན་**ལྟ་གི**་འགྲོ། He is going to watch a movie. Such verbs follow གི

to derive purposive infinitive case: འགྲོ; སོང; ཡོང; ཤོག; འཇུག; ཆུགས; ཐོན

2. The negative adverb denies the primary verb in this infinitive case, e.g., ང་བོད་ཡིག་སྦྱོང་གི་**མ་སོང**། རྒྱ་ཡིག་སྦྱོང་གི་སོང་། I did not go to study Tibetan but Chinese.

Exercise 7 A young man has high expectations for the coming year. Complete the statements with the given phrases.

དཔེར་བརྗོད།

དུ་བ / གཅོད། དུ་བ་འཐེན་ན། ལུས་ཁམས་མི་བདེ་གི ངས་དུ་བ་བཅད་ན་འདོད།

ལུས་རྩལ / སྦྱོང་། ང་ཚོན་པོར་ཉན་ཡོད། ང་ལུས་རྩལ་སྦྱོང་གི་འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན།

1. ཤ་ཆེན་པོ་ཟ... རེད་དྲ་ངས་ཉུང་ཉུང་... ______________________________།
2. ཁང་བ་གསར་བ་གཞིག་ཉོ... སྐོར་མོ་མང་ང་འཚོལ ______________________________།
3. བཟའ་ཚང་གཞིག་ཡོད ... ཞི་མོ་དགའ་གཞིག... ______________________________།
4. གློག་ཀླད་བཀོལ་སྟངས་ཤེས ... དེའི་སྐོར་གི་གསོ་སྦྱོང་གཞིག་ལེན... ______________________________།
5. ཕྱི་རྒྱལ་ར་སླུག... རེད་དྲ་སྐོར་མོ་མེད་ན... ______________________________།
6. རོགས་པ་ཚང་མ་འདི་ན་ཡོད...དེ་ཡིན་ན་ང་སྡུན... ______________________________།
7. བྱ་བ་ཉུང་...རེད་དྲ་གླུ་བཙའ་མཐོ... ______________________________།
8. ལག་རོགས་གཞིག་ར་ཡོད...ཡོད་ན་ང་ཁོམ... ______________________________།
9. འདི་ཚང་མ་སྒྲུབ....དེ་ཡིན་ན་ང་སྐྱིད... ______________________________།

Exercise 8 Check the boxes indicating what the boy will possibly do if he listens to his mother.

ཨ་མ ཁྱོད་འདི་ནས་མ་འདུག བོད་ཡིག་སྦྱོང་གི་སོང་།

ཞི་ལི ཨ་མ། ང་ཆད་གི ང་རྩེད་མོ་རྩེ་གི་སོང་ན་ཨེ་ཆོག

ཨ་མ མི་ཆོག ང་ཟ་མ་ཉོ་གི་འགྲོ། ཁྱོད་གང་ང་རམ་འགྲོ།

ཞི་ལི དེས་ན། ངས་གློག་ཀླད་གི་སྟེང་ནས་བྱ་བ་ལས་ན་ཨེ་ཆོག

ཨ་མ དེ་ར་མི་ཆོག ནངས་ཀ་གི་སློབ་ཁྲིད་ར་བྲ་སྒྲིག་བྱས།

ཞི་ལི ནངས་ཀ་སློབ་ཁྲིད་མེད། ནངས་ཀ་ང་རླངས་འཁོར་གཏོང་གི་འགྲོ་རྒྱུས།

ཨ་མ སློབ་སྦྱོང་མི་ཡས་ན། རང་གི་ཁང་བ་བཙའ་དག་ཡས་གི་སོང་།

ཞི་ལི རྩེ་གི་མི་འདུག་ན། ང་གང་ང་ར་མི་འགྲོ། ཅང་ར་མི་ལས།

ཨ་མ སློབ་སྦྱོང་མི་ཡས་ན། ངས་ཁྱོད་ལས་རྒྱུ་མང་ང་གཞིག་སྟེར།

□ བོད་ཡིག་སྦྱོང་གི་འགྲོ།

□ ཟ་མ་ཉོ།

□ གྲོགས་པོ་གཞིག་ག་ཐུག

□ གློག་ཀླད་གི་ཐོག་ནས་བྱ་བ་ལས།

□ རླངས་འཁོར་གཏོང་གི་འགྲོ།

□ རྩེད་མོ་རྩེ་གི་འགྲོ་རྒྱུ་རེད།

□ ནངས་ཀ་གི་སློབ་ཁྲིད་ལ་བྲ་སྒྲིག་ཡས་དགོས།

□ ལས་རྒྱུ་མང་ང་སྟེར་རྒྱུ་མ་རེད།

□ གང་ང་ར་མི་འགྲོ། ཅང་ར་མི་ལས།

8.5 --Infinitive case marker: རྒྱུ

Subject	Infinitive case	Verb	English
ང་ལ་	དཔེ་ཆ་**ཀློག་རྒྱུ**	ཡོད།	I have books to read.
གཡག་	འཇར་མན་ན་**རིག་རྒྱུ**	མེད	There are no yaks in Germany to see.
ཞི་ལི་དེ་ར་	**ལྟ་རྒྱུ**་ཅང་	མེད	The boy has nothing to expect.
ང་ལ་	བྱ་བ་**ལས་རྒྱུ**་མང་ང་	ཡོད།	I have much (work) to do.

Notes-4

1. **Verb + རྒྱུ + ཡོད / མེད structure**: This forms an infinitive case, e.g., ཁོང་ད་བོ་སྟོབས་ཤུགས་**ངོམ་རྒྱུ་ཡོད།** He still has more energy to expend. / ཀྲུང་གོར་འདི་ཤེད་ད་བོ་**འཕེལ་རྒྱས་སུ་འགྲོ་རྒྱུ་ཡོད།** China has still more (potential) to develop in this way. / ང་ལ་བྱ་བ་**ལས་རྒྱུ་མང་ང་མེད།** I have not much to do. / ཁྲུར་གེའི་གཞུག་ན་དོན་དག་གཅིག་འཕྲོར་གཅིག་ཤེད་**འབྱུང་རྒྱུ་ཡོད།** Many problems came, one on the heels of another. **རྒྱུ** is used to form an infinitive clause, e.g., **ཀུང་ཟིས་ཁེ་གཙང་ཟ་རྒྱུ**་སྤྱི་གི་འགྲོ་ཕྱོགས་རེད། It is normal for companies to make profit.
2. Verbs in PRT and *རྒྱུ* are combined to derive quasi-noun phrases, e.g., ལས་རྒྱུ, ལྟ་རྒྱུ, ངོམ་རྒྱུ, རྫོགས་རྒྱུ, etc. These nouns can be translated, respectively, as *something to do*, *something to watch*, *desire to be met*, *something to be ended*. Their core meaning is derived from the stem verbs, e.g., **གོན་རྒྱུ**་གིས་རླུང་མི་ཁོག་ན་མི་སྐྱོན། It is fine if the garment is not windproof.

Exercise 9 Complete the dialogue with infinitive cases.

ཚོས་མཚོ ནངས་ཀ་ཁྱོས་________________________________།

མགོན་པོ་སྐྱིད ངས་ར་མི་ཤེས་གི རྒྱུན་དུ་གློག་བརྙན་ན་བལྟས་ན་འདོད། རེད་དྲ་ནངས་ཀ་ཆི་གཟིག་ལས་ནང་།

ཚོས་མཚོ ཁྱོད་རྩལ་སྦྱོང་_________________། གླུ་དབྱངས་ལེན་_________________། ངས་གློག་བརྙན་ན་ལྟ་ན་མི་འདོད།

མགོན་པོ་སྐྱིད ང་རྩལ་སྦྱོང་གི་མི་འགྲོ། གླུ་དབྱངས་ལེན་མི་ཤེས། ཡིན་ན་ར་ཉན་___________________།

ཚོས་མཚོ དེས་ན། འོ་གཉིས་ཀ་གླུ་དབྱངས་འཁྲབ་ལེན་གི་སྒྲོ་ཚོགས་གཟིག་ག་འགྲོ་རས།

མགོན་པོ་སྐྱིད དེ་ཚོག་གི རེད་དྲ་ཐོག་མར་བྱ་བ་མང་ང་གཟིག་___________________། ཁྱོས་ང་རོགས་ཡས་ཨེ་ཐུབ།

ཚོས་མཚོ ཡོས་ཐུབ། ནངས་ཀ་སྔ་མོས་ང་རོགས་ཡས་_________________། ངེད་གཉིས་ཀ་གླུ་དབྱངས་ང་ཉན་___________།

མགོན་པོ་སྐྱིད འོ་གཉིས་ཀ་ནངས་ཀ་ནམ་ཐུག་རྒྱུས།

ཚོས་མཚོ སྔ་མོས་དུས་ཚོད་དགུ་བ་གི་སྟེང་ཐུག་ན་ཆི་མོ་རེད།

མགོན་པོ་སྐྱིད ཚོག་གི

8.6 --Infinitive clause: རྒྱོུ

Infinitive clause subject	Complement	English
བྱ་བ་འདི་**འགྲུབ་རྒྱོུ་**	དཀའ་མོ་ཡིན་རྒྱུ་རེད།	To finish this work would be difficult.
བཤད་རྒྱོུ་	རྩ་མོ་རེད།	To talk (about something) is easy.
ལས་རྒྱོུ་	རྩ་མོ་མ་རེད།	But to do (something) is difficult.
གཏམ་བཟང་འདི་**གོ་རྒྱོུ་**	ཡིད་ར་མ་ཤར།	(Someone) did not expect to hear the good news.

Subject	Infinitive clause complement	English
ངའི་ལས་ཀ་	ཞ་ཡས་འདི་**གཉེར་རྒྱོུ་**ཡིན།	My work is to take care of this child.
འཆར་གཞི་	ནངས་ཀ་ལམ་མ་**ལངས་རྒྱོུ་**ཡིན།	The plan is to get on the way tomorrow.
ངས་	དུས་ཚོད་བདུན་པ་གི་སྟེང་**འགྲོ་རྒྱོུ་**ཡས།	I decide to leave at 7 o'clock.
ཆང་འདི་	གནངས་ཉིན་སྟོན་ཐོག་ནས་**འཐུང་རྒྱོུ་**ཡིན།	This liquor is to be drunk at the feast the day after tomorrow.

Notes-5

རྒྱོུ vs. **རྒྱུ**: They have subtly different grammatical functions: ❶རྒྱོུ is the contraction of རྒྱུ་བོ, in which བོ is a definite article, and thus it designates something more specific while རྒྱུ does not, e.g., **དེ་རིང་ལས་ཀ་ངས་ལས་དགོས་རྒྱོུ**ཁུར་གིའི་ལྟབ་གསུམ་རེད། (The) work I need to do today is three times what he does. / **དགོན་པ་ནས་ལས་རྒྱོུ**ལས་གནམ་མ་བཅོལ་རྒྱུ་རེད། (What) one does in a monastery is to put his fate in the hands of the sky (deity). རྒྱུ, however, does not specify. **དཔེ་ཆ་འདོན་རྒྱུ**་དོ་དགོང་གི་ལས་བྱ་ཡིན། To read books is the homework tonight. ❷རྒྱོུ is used in a clause adjective with a latent definite article, e.g., གནམ་གྲུ་འདི་**དུས་ཚོད་བདུན་པ་གི་སྟེང་འཕུར་རྒྱོུ**་རེད། This plane is (the one that) will take off at 7 o'clock. In this statement, འཕུར་རྒྱོུ denotes *the one that is yet to fly*. ❸རྒྱོུ signifies a *what-included* noun clause depending on the context, e.g., **དུས་ཚོད་བདུན་གི་སྟེང་འཕུར་རྒྱོུ**གནམ་གྲུ་འདི་རེད། What is to take off at seven o'clock is this plane. ❹རྒྱུ is sometimes conveniently pronounced as རྒྱོུ. This makes the differences mentioned above somewhat confusing, e.g., ཁུར་གིའི་ལས་ཀ་**ཟ་མ་སྐོལ་རྒྱོུ**(རྒྱུ) ཡིན། His job is to cook. / **ངས་ཆང་མི་འཐུང་རྒྱོུ**(རྒྱུ) ངའི་རྒན་མོ་གི་སྨོན་པ་རེད། (I) Not to drink is my wife's wish. / ཁུར་གིའི་བྱ་བ་**ཞ་ཡས་ཟེ་གཉེར་རྒྱོུ**(རྒྱུ) རེད། His job is to take care of children.

Exercise 10 Check what the teacher says.

སྤྲ་མོས་ལངས་རྒྱུ་ཞེ་ཐག་དཀའ་གི ད་ནངས་ང་དུས་ཚོད་དྲུག་པ་གི་སྟེང་ལངས། ངས་ལས་རྒྱུ་བོད་ཡིག་ཁྲིད་རྒྱུ་ཡིན། དུས་ཚོད་བརྒྱད་གི་རས་བཅུ་ཐམ་པ་གི་བར་ར། ངས་ཨམ་སྐད་ཁྲིད། དེའི་གཞུག་ནས་ངས་ཁྲིད་རྒྱུ་དེང་རབས་བོད་ཡིག་ཡིན། སློབ་མ་བཞི་ཉན་གི་ཡོན་བཏང་། རེད་དྲ་ངས་དེ་རིང་སློབ་ཁྲིད་ཡས་ན་གཉིང་ནས་མི་འདོད་གི རེད་དྲ་ངའི་འགན་ཁུར་སློབ་ཁྲིད་ཡས་རྒྱུ་རེད། ད་ངས་སློབ་ཁྲིད་ཡས་ཚར་སོང་། རེད་དྲ་ནངས་ཀ་གི་སློབ་ཁྲིད་ར་ད་བོ་གྲ་སྒྲིག་ཡས་མེད། ད་ང་ཟ་མ་བཟའ་གི་སོང་ན་འདོད། སྒོར་འཁོར་གི་སོང་ན་འདོད། ང་ཕྱིར་ར་ཁྲིམ་མ་འགྲོ་ཚོག་རྒྱུ་ན།

- ☐ ཁྱུར་གི་ཉལ་སའི་ནང་ནས་ལངས་ན་འདོད་གི་མེད།
- ☐ ཁོམ་རྒྱུ་ཁྱུར་གིའི་འདོད་པ་རེད།
- ☐ ཟ་མ་ཟན་འདོད་གོ་གི
- ☐ ཁྱུར་གིས་དེང་རབས་བོད་ཡིག་ར་ཁྲིད་ཐལ།
- ☐ ཁྱུར་གིས་སློབ་ཁྲིད་ར་གྲ་སྒྲིག་ཡས་ཡོད།
- ☐ ལས་རྒྱུ་མེད་ན། ཁྱུར་གིས་གློག་བརྙན་ན་བལྟ་རྒྱུ་རེད།
- ☐ སློབ་མ་བཞི་ཡོན་ཐལ།
- ☐ ཁྱུར་གི་ད་ནངས་དུས་ཚོད་བརྒྱད་ར་ཚལ་བ་གི་སྟེང་ལངས།
- ☐ ཁྱུར་གི་དེ་རིང་དགའ་གི་མེད།

8.7 --རྒྱུར vs. རྒྱུའི

རྒྱུའི	English	རྒྱུར	English
ངས་བྱ་བ་དེ་**ལས་རྒྱུའི**་ཁས་ལེན།	I promise to do that work.	ང་བྱ་བ་དེ་**ལས་རྒྱུར**་དགའ།	I like to do that work.
ཁྱུར་གིས་**འགྲོ་རྒྱུའི**་འཆར་གཞི་འཛིན་བཏང་།	He made the plan to leave.	རོགས་པ་ཐོས་ངས་སྒྲིན་ཐག་འབྱུལ་**རྒྱུར**་ཡར་གཏོག་བརྒྱབ།	My friends encouraged me to produce a tape.
ངས་དུ་བ་**གཏོང་རྒྱུའི**་ཐག་བཅད་བཏང་ང་།	I made the decision to give up smoking.	ཁོ་**ཡོན་རྒྱུར**་ངས་རེ་བ་ཡས་གི	I expect him to arrive.
ཁྱུར་གིས་དབྱིན་ཡིག་**སྦྱོང་རྒྱུའི**་ཚོད་ལྟ་ཡས།	He tried to study English.	ཁྱུར་གི་དབྱིན་ཡིག་**སྦྱོང་རྒྱུར**་བློ་རྩ་བརྟན་གི	He is resolute to study English.

Notes-6

1. **རྒྱུར**: This is རྒྱུ and Ladon variant ར combined, with the Ladon variant indicating *at what, with what, on what, for what*, etc., e.g., ང་གླུ་དབྱངས་ང་**ཉན་རྒྱུར**་དགའ། I like to listen to music. / ང་ཁྱུར་གི་ར་མཉམ་པས་**འདུག་རྒྱུར**་སུན་གི I get tired of staying together with him. / ཁོ་དངོས་པོ་གསར་བ་**སློབ་རྒྱུར**་སྤོབས་པ་ཆེ། He is brave to learn new things. / ཁྱུར་གི་རྩིག་རིག་**སྦྱོང་རྒྱུར**་རིག་པ་ཞན། He is not talented to learn mathematics. / བོད་སྐད་**ཧ་གོ་ཡོང་རྒྱུར**་ཁྱོད་བརྩོན་པ་ཆེ་དགོས། You must work hard to improve your Tibetan.

2. **རྒྱུའི**: This is རྒྱུ plus genitive case marker and it, as an infinitive case, modifies nouns, e.g., ངས་ཚོགས་འདུ་**འགོ་རྩོམ་རྒྱུའི་གཏམ**་བཤད། I made the speech to start the meeting. / ངས་**སློབ་གྲྭར་འགྲོ་རྒྱུའི་འཆར་གཞི**་འཛིན། I made the plan about going to school. It is often pronounced རྒྱུ་གི.

Exercise 11 Put infinitive cases we have learned in the blanks below.

དཔེར་བརྗོད། ཨ་ཕ་གིས་ལས་རྒྱུ་ཆང་འཐུང་རྒྱུ། ཡབ་རྒྱག་རྒྱུ་རེད། ཞི་ལི་ང་ཚ་རྒྱུར་ཁུར་གེས་ཅང་ང་བསམ་གི་མེད།

1. སྨུར་གེ་ལས་ཀ་འགོ་རྩོམ་__________དཀའ། རེད་དྲ་མཇུག་བསྡུ་__________མི་དཀའ།
2. ང་རྩེས་རིག་གི་རྒྱུགས་སྤྲོད་ __________སྐྲག་གི
3. ཁྱོད་ལུར་རྒྱག་__________མ་སྤྲོ། ཞ་ཡས་སད་ན་ཁྱོས་ཆེ་གཟིག་ཡས་རྒྱུ་ཡིན།
4. ཆུར་རྐྱལ་__________སུས་ཁྱོད་བསྐུལ་ནས།
5. ཉེན་རྟོག་པ་གི་འགན་ཁུར་ནག་ཉེས་པ་འཛིན་__________ཡིན།
6. ཁོ་ཞི་མོ་དེ་མོ་གཟིག་ག་དཀའ་__________ངའི་ཡིད་ལ་ར་མ་ཤར།
7. ཁྱོད་དོ་དགོང་འདི་ནས་འདུག་__________ཐག་ཆོད་ཡིན་ན། མེ་འཁོར་གི་རྗེས་ལུས་__________སེམས་ཁུར་མ་ཡས།
8. ཁོ་ཟོ་ཚང་མ་དུས་ཚོད་ལྟར་ར་སློབ་གྲྭའི་ནང་ང་ཐོན་__________རེ་བ་མ་འཛིན།
9. ལས་ཐུབ་མིན་ཐག་ཆོད་མིན་ན། བྱ་བ་དེ་ལས་__________ཁས་ལེན་མ་ཡས།
10. ཁུར་གེས་རྒྱུགས་འཕྲོད་__________རེ་བ་མ་འཛིན།
11. འཆར་གཞི་གསར་པ་མ་བཟོས་གོང་། བྱ་བ་གི་མགོ་སྣ་ཚང་མ་འདང་རྒྱག__________ཧྲོང་གིས་གལ་ཆེ།
12. སྨུར་གེས་ངེད་ཚོའི་ཁང་བ་ནང་ནས་འབུད་__________རེ་བ་ཞུས་ཐལ།
13. འགོ་བ་ང་ར་ཐུག་__________འཐད་ཐལ།
14. ངས་ཆང་མི་འཐུང་__________སེམས་ཐག་བཅད་བཏང་།

8.8 --Infinitive case རྒྱུ and conditional ན in contrast

Infinitive case		Conditional	
ལྕགས་རྟར་**ཞོན་རྒྱུ**་རྩ་མོ་རེད།	It's easy to ride a bicycle.	ལྕགས་རྟར་**ཞོན་ན**་ཉེན་ཁ་མེད།	There is no risk if one bikes.
དཔེ་ཆ་**འདོན་རྒྱུར**་བརྩོན་པ་དགོས།	Diligence is required to read books (to study).	དཔེ་ཆ་**འདོན་ན**་བརྩོན་པ་དགོས།	Diligence is required to study.
གཟུགས་**ཆེ་རྒྱུ**་ཆ་རྐྱེན་གཟིག་རེད།	It's a requirement to be physically big.	གཟུགས་**ཆེ་ན**་ཆ་རྐྱེན་བཟང་ང་གཟིག་རེད།	It's an advantage if one is tall.
སྒོར་མོ་**བཀོལ་རྒྱུ**་མགྱོགས་གི	The money is spent quickly.	སྒོར་མོ་**བཀོལ་ན**་མགྱོགས་གི	Money is exhausted quickly.

Exercise 12 Complete the statements with infinitive cases.

དཔེར་བརྗོད། འདི་ནས་རས་ཁྱིམ་མ་རྐང་ཐང་ང་འགྲོ་________། འདི་ནས་རས་ཁྱིམ་མ་རྐང་ཐང་ང་འགྲོ་རྒྱུ་རྩ་མོ་རེད།

1. དེང་སང་དབྱིན་ཡིག་ཤེས་________________།
2. བོད་སྐད་གི་ཐ་སྙད་ལ་ལ་འདོན་________________།
3. དངོས་པོ་འདི་འགྲིག________________།
4. བྱ་བ་ལས་ནས་གློག་ཀླད་གཟིག་ཡོད་________________།
5. བོད་ཡིག་འབྲི་རྒྱུ་རྩ་གི རེད་དུ་ནང་དོན་གོ________________།
6. ལུས་རྩལ་པ་ལུས་སྟོབས་ཆེ་________________།
7. སེམས་ཁམས་དྭངས་________________།
8. འཚོ་བ་སྐྱིད་པོ་ཡོང་________________།

Exercise 13 Ask a question that the second person's statement answers.

ཀ་བ ________________________། ཁ་བ ངེད་ཚོའི་རྒྱལ་ཁབ་ནས་རྒྱ་སྐད་ཤེས་རྒྱུ་རྩོང་གིས་གལ་ཆེ།

ཀ་བ ________________________། ཁ་བ བོད་སྐད་བཤད་ན་ང་ནོར་འཆུག་འབྱུང་རྒྱུར་མི་སྐྲག་གི

ཀ་བ ________________________། ཁ་བ ངེད་ཚོའི་རྒྱལ་ཁབ་ནས་རྒྱ་སྐད་མི་ཤེས་ན་བྱ་བ་རྙེད་རྒྱུ་དཀའ་མོ་རེད།

ཀ་བ ________________________། ཁ་བ འདི་ནས་ལྷངས་འཁོར་ནང་ནས་སྐེ་རགས་འཆིང་རྒྱུ་ཡིན་ད་མིན་ད་མིན།

ཀ་བ ________________________། ཁ་བ གློག་ཀླད་ཉོ་རྒྱུ་རྩ་མོ་རེད། རེད་དུ་བཀོལ་རྒྱུ་དཀའ་མོ་རེད།

ཀ་བ ________________________། ཁ་བ ང་བོད་ནས་འདུག་རྒྱུར་དགའ་གི ངས་བལྟས་ན། ས་འདི་སྐྱིད་པོ་རེད།

Exercise 14 Fill in appropriate infinitive cases and conditional ན.

དཔེར་བརྗོད། ང་ལོན་ཏུན་ན་སོང་ན་འདོད་གི་ཡོད།

1. དེང་ཐོག་ངས་དམག་མི་གཞིག་བཅའ་________འདང་བརྒྱབ། རེད་དུ་དམག་གི་ནང་ང་ཞུགས་________ལོ་ཉེར་ལྔ་གི་མན་ཡིན་དགོས། ང་ལོ་ཉེར་བདུན་ན་བུད་ཡོད།
2. ང་བྱ་བ་ལས་གི་མི་འཛུག་ ________ར་སློབ་གྲྭ་ནང་ང་སྐྱོལ་________གཉིས་ཀ་ངའི་ཨ་ཕ་གི་བགོད་པ་ཡིན།
3. གྲུ་སྙིང་ང་འདི་མོ་གཞིག་ག་འདུག་ ________ང་ཞེ་ཐག་གིས་སྐྲག་གི
4. ཚེ་རིང་གིས་ཁོ་འགྲོ་________ཡིན་ད་མིན་ད་ཡིན་ཟེར།
5. ནངས་མོར་སྔ་སེས་ལངས་________ང་ལོབས་ཡོད་གི རེད་དུ་ད་ནངས་ལུས་ཉལ་ས་ནང་ང་འབྱར་ཐལ།
6. ང་ཞི་མོ་གནན་ན་ཁ་བརྡ་ཡས་________བསམ་པ་མེད་གི ཁྲོས་སྨུར་གེར་ཁ་བརྡ་ཡས་________ཨེ་འདོད།
7. སློལ་མ་བཤད་________ཧ་གི རེད་དུ་ང་ཉན་________སུན་གི
8. ཁྲོད་ར་རེམ་མ་ཐུག་________ངས་རེ་བ་བཅའ་གི་ཡོད། ང་ཁེར་རྐྱང་ཚ་མེད་འདི་ནས་སུན་གི

9. དམག་མི་ཐོར་ཕར་རྒོལ་བྱེད་_______བཀའ་བབས་བཏང་། རེད་དུ་བཀའ་དང་ལེན་ཡས་མཁན་མེད་གི

10. ཁྱོས་དགོང་གྱངས་ང་བརྟན་འཕྲིན་ན་ལྷ་_______ང་མི་འཐད། རེད་དུ་ངའི་ལྷ་རྩལ་དང་ལེན་ཡས་_______ཁྱོད་རང་འགྲུལ་ཡིན་མིན་གི་བྱ་བ་གཞིག་རེད།

11. **ཚེ་བརྟན།** "ཁ་རྒྱང་ངས་ཁྱོད་ཡི་གེ་གལ་ཆེན་གཞིག་བྱིན་ན། ཁྱོས་ཡི་གེ་དེ་ལམ་ནས་སྐུར་_______མ་བརྗེད་པ།" **མཚོ་མོ།** "ང་སྦྲགས་ཁང་གི་ནང་ང་སོང་ང་། རེད་དུ་ངའི་ལག་ན་སྒོར་མོ་ལྔ་ཏག་ཏག་ཡོད། ཡི་གེ་བསྐུར་_______སྒོར་མོ་གིས་མ་འདང་ཐལ།"

12. **ཚེ་བརྟན།** "ཁྱོའི་སློབ་ཁྲིད་ཆེ་མོ་གཞིག་རེད།" **མཚོ་མོ།** "སློབ་ཁྲིད་ར་ནང་དོན་མེད་ཟེར། རེད་དུ་ང་སློབ་ཁྲིད་ར་འགྲོ་_______སེམས་ཉིས་འགལ་མིན། ང་སློབ་ཁྲིད་གི་སྟེང་ནས་རོགས་པ་མང་ང་ཐུག་ཐུབ་གི"

8.9 --Tibetan versions of modals

Modals	English equivalents	Use
ཐུབ	can could	It expresses *capability*, not *probability*. ❶ཁྱུར་གེས་ལུག་**འཚོ་ཐུབ**། He can herd sheep. / ལྕགས་འདི་འཁྱགས་མོར་**ཉན་ཐུབ**། This metal can get cold. ❷It is not used to express *permission*. *ཁོ་འགྲོ་ཐུབ* means *He is able to go*.
དགོས	should must need	It expresses a *requirement*. ❶ད་འཕྱི་ཡོད། ང་**འགྲོ་དགོས**། It is late now. I should go. ❷It is not as strong as *must* in English. To get the strong tone of *must*, adverbs such as *ཡིན་ད་མིན་ད* are added. བྱ་བ་འདི་ངས་དེ་རིང་**ཡིན་ད་མིན་ད་ལས་དགོས**། I must do this job today. This word alone means *need* (together with a Ladon case variant). **ངར**་སྒོར་མོ་ཉི་ཤུ་ཐམ་པ་**དགོས**། I need twenty *yuan*.
འགྲོ	would	It expresses a *tendency*. ❶སིལ་ཏོག་སྒོ་ནས་བཞག་ན་**རུལ་འགྲོ**། The fruits would become rotten if kept outside. ❷ང་ད་མ་སོང་ན། ཁྱུར་གེ་འཚིག་པ་ཞེ་གིས་**ཟ་འགྲོ**། He would get very angry if I do not go now.
ཉན	may should	It signifies *suitability* or *feasibility* based on certain given reasons, such as regulations, common sense, expected results, and the like. ❶ལྕགས་ཚ་མོ་འདིར་རེག་**མི་ཉན**། This hot metal may not be touched. ❷ཞ་ཡས་ཆུང་ཆུང་རིགས་ཆུ་ཁར་**འགྲོ་མི་ཉན**། Young children should not go to the riverbank. ❸ཁྱོད་ཡོང་སྐྱིགས་དེའི་སྟེང་ནས་**འདུག་ཡོས་ཉན**། ཁྱོད་འགྲུལ་བ་རེད། Of course, you may sit that chair. You are the guest.

Phrases with the function of modals

Auxiliary and adverb	English equivalent	Use
ན་...ཆོག	may	One authorizes, in contrast to **ཉན**. དེ་རིང་ཁྱོད་རྩེ་གི་སོང་**ན་ཆོག** Today, you can go play. (It's OK if you go play.)
ན་...ཐང	might	It expresses *likelihood*. ང་ད་ལོར་ཕ་ཡུལ་བ་འགྲོ་**ན་ཐང་**། This year, I might go home. (It's likely that I go home this year.)
ན...ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད	may; might	It expresses *likelihood* or *possibility*. ང་དོ་དགོང་ཡུལ་བ་མི་ཡོང་**ན་ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད**། I may not come home tonight. (It's likely that I do not come back home tonight.)
མི / མ...ཀ་མེད	no choice but	It is used in double-negative statements, denoting *one has no choice but ...* འཐབ་འཁྲུག་གི་ནང་ནས་མི་**མི་**ཤི / **མ་**ཤི་**ཀ་མེད་**རེད། It is impossible that nobody dies in a battle.

Adverb	English equivalents	Use
ཡིན་ད་མིན་ད	must	It is used either as an adjective or as an adverb to express *must*. ❶ལས་ཀ་འདི་ད་ལས་རྒྱུ་**ཡིན་ད་མིན་ད་**རེད། This work must be done now. (It is a must to do this job now.) ❷དེ་རིང་ལས་ཀ་འདི་**ཡིན་ད་མིན་ད་**ལས་**དགོས**། This work must be done today.
ཡིན་གཅིག་ མིན་གཅིག	no choice but; resolute	It expresses either *no choice but* or *resolution*. ❶ཨ་ཕ་གིས་ང་**ཡིན་གཅིག་མིན་གཅིག་**སྨན་པ་བཅའ་**དགོས་**ཟེར། (My)father said I have no choice but to be a doctor. ❷ངས་དཔེ་ཆ་འདི་ད་ལོ་**ཡིན་གཅིག་མིན་གཅིག་**འབྲི་ཚར་གི་འདུག་རྒྱུ་ཡིན། I must finish this book this year.

Text Three: *modal*, *infinitive cases, past tense,* and auxiliaries

ཟུར་ལྟའི་སློབ་ཚན། སྡེ་དཔོན་ཞིག་གི་གཏམ་བཤད།

ལོ་ལྔ་བཅུ་གི་གཞུག་ནས། སྡེ་བ་གཞན་པ་ར་སྐྱི་ཚོགས་སྤྱི་ཡར་རྒྱས་འགྲོ་གི་ཡོད་དུས། དེད་ཆ་བོའི་སྡེ་བ་ད་བོ་གནས་ཚུལ་སྡུག་མོ་གཟིག་ན་ཡོད་གི དེའི་རྒྱུ་མཚན་ཆེ་གཟིག་ཡིན་རྒྱུ་རེད། ངས་ལོ་དུ་མང་ང་**འདང་བརྒྱབ**། གནད་དོན་མང་ང་ཡོད་གི **ཐག་གཅོད་ཡས་རྒྱོའི་**བསམ་པ་ཡོད་ན། མི་མང་ང་གིས་ཅིག་ཡིན་སྲོལ་ར་ཅིག་མིན་སྲོལ་བཤད་གི རེད་དྲ་དེད་ཆ་བོ་ངོ་མས་དོན་དག་ཚབས་ཆེན་གཟིག་ག་ཐུག་ཡོད་ནོ་སྲུས་ཤེས་**ཐུབ**། ལོ་སུམ་ཅུ་ཡན་གི་སྡེ་མི་གཟིག་ཡིན་ན། སྔོན་ཚད་དེང་སང་གི་ཁྱུ་ཁ་གན་ཆེ་མོ་གཟིག་ཡིན་ནོ་གསལ་བོ་ཡིན་ནི་རེད། ང་ཆུང་དུས། གྲུམ་པ་ཚང་མ་སྟོང་བོ་ར། ལྟོན་ཤིང་ར། མཚེར་མ་ར། སྤྲང་ཏག་ཏག་ཡིན། རེད་དྲ་ས་ཆ་ར་སྟོང་བོ་ཚང་མ་སྙེར་ར་བྱིན་གི་རས། སྡེ་བ་འདིས་རང་གི་ནུས་པ་ཚང་མ་བཏོན་ནས་ཁྱུ་ཁ་གི་ཡོད་ཡོད་ཚང་མ**རྩ་རྫོགས་ཡས་བཏང**། དེང་མ་གི་ཉེའུ་གསིང་དཀའ་བོ་དེང་སང་གི་གྲུམ་པར**ཉན་ཐལ**། ད་ཕྱིར་སླར་གསོ་ཡས་རྒྱུ་ན། ངའི་རིང་ང་རིག་གང་ནས**ཐུབ**། ངའི་བུའི་རིང་ང་སྔོན་ཚད་གི་དེ་མོ་གཟིག་རིག**རྒྱོ**་དཀའ་མོ་རེད། ངེས་ངེས་སྙིང་ན་གི

རེད་དྲ་དོན་འདི་ཁེར་རོ་མ་རེད།

ཕ་མེས་ཡང་མེས་ཀྱི་རིང་ང་། སྡེ་བ་འདི་རོང་མ་འབྲོག་གི་ས་ཆ་རེད། འབྲོག་ནས་ཆར་ཆུ་འཛོམ་**གྱི།** རོང་ནས་ཆུ་ཀ་མི་སྙམ་**གྱི་**དེད་ཚང་མ་གི་སྒྲོག་ག་ཐུག་ཡོད། འབྲོག་གི་ཆར་ཆུ་**འཛོམ་གྱི་**དེད་ཆ་བའི་དབང་ན་མེད། རེད་དྲ་དེང་སང་ཆུ་ཀ་སྙམ་གི་ཡོད་ནོ་དེད་ཚང་གི་རྣམ་སྨིན་རེད། རྒྱུ་མཚན་སྡེ་མི་ཚང་མ་གིས་ཞེས་**དགོས་**གི ལོ་བཙུ་ཁ་ཉི་ཤུའི་རིང་ང་ལུང་སྟོད་གི་ནགས་**ཚར་གཅོད་ཡས།** རི་འདབས་གི་ལྗོན་ཤིང་ཆ་མར་**བཏུས་ཐལ།** རི་སྐེད་ར་རི་མགོ་གི་སྡོང་བོ་ཤིང་ཆར་**ལངས་བཏང་ཐལ།** རྩྭ་ར་རྩི་ཤིང་ཚང་མ་གཟན་ན་**བྲེགས་ཐལ།** དེང་མ་གི་གཡང་ས་སྨུམ་པོ་སྦྲི་ཐེར་ར་**བཏང་ཐལ།** རི་སྟེང་གི་ཆུ་མགོ་མེད་ན། རི་ཤོད་གི་ཆུ་རྒྱུན་གང་ནས་ཡོང་**ཐུབ་**རྒྱུ་རེད། དེང་སང་ཞིང་ང་ཆུ་མི་འདང་གི གྲུམ་པ་གི་སྡོང་བོ་ཚང་མ་མེད་ནོ་གིས། འབུད་ཤིང་ང་ཁང་བ་བཤིག་**དགོས་**གི འདི་ཚང་མ་ཐན་ལྟས་རེད། ད་ང་ཚོས་ཅི་གཟིག་ཡས་རྒྱུ་ཡིན།

རྒད་པོ་ལ་ལ་གིས་བཤད་ན། "སྡེ་དཔོན་ཁྲོས་ཁ་ངན་མ་བཤད། གནས་ཚུལ་སྡུག་**ན་ཐང་**ར། སྡེ་བ་ཟེ་གནས་ཚུལ་དེ་མོ་གཞིག་གི་ཁ་ན་མེད། ངའི་རིང་ང་འཚོ་བ་ཇེ་སྐྱིད་ར་ཇེ་སྐྱིད་རེད། ཆག་འཛིག་དེ་མོ་གཞིག་ཡོང་ཞེ་**ཐུབ།**"ཟེར། ཕྱི་ཤེས་རྒྱ་ཅན་གིས་འདང་རྒྱུབས། རང་ཁེར་རོ་བསམ་རྒྱུ་ནང་། མི་རབས་རྗེས་མ་ར་བསམ་རྒྱུ་ཡིན། མི་རབས་རྗེས་མ་བསམ་ན། ལུ་ཟློས་ཚང་མ་ཚར་གཅོད་**རྒྱུའི་**སྡུག་ལས་འདི་ཚང་མ་མཚམས་འཛོག་**དགོས་**གི ཞིང་ང་གཏོང་ཆུ་ར། མགོ་ནག་ཕྱིར་འབྱུང་ཆུ་**དགོས་**ན། ཆུ་གི་མགོ་ཁུངས་སྲུང་**དགོས་**ནི་རེད།

དེང་མ་འགོ་རྩོམ་དུས། རྣམ་སྨིན་འདི་མོ་གཞིག་འཁོར་**གྱི་**ཤུའི་ཡིད་ལ་ར་**མ་དྲན།** གཞུག་ནས་མཇུག་འབྲས་ཆེ་མོ་གཞིག་ཡོང་**གྱི་**བཤད་དཀའ་གི རེད་དྲ་ཇེ་སྡུག་ཡིན་**གྱི་**ཁོ་ཐག་རེད། ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད་ན། སྡེ་བ་ཡོངས་གི་ཆག་འཛིག་ག་ཐུག་ཡོང་རྒྱུ་རེད། དེ་རིང་འདི་ནས་ངས་ངན་**འདང་བརྒྱབ་**ནས། སྒྲིག་ལམ་འགག་**བཟོ་རྒྱུའི་**གྲོས་འགོ་འདོན། མགོ་སེ་བརྡ་ཅན་གི་ལོ་ལོན། སྐྱེས་གསར་བུ་གསར་མོ་ཚང་མ་གིས་གྲོས་བྱས།

1. ཕྱིན་ཆད་གྲུམ་པ་ནས། རྩྭ་འབྱུ་མི་**ཚོག** སྡོང་བོ་བཅད་ན་**མི་ཚོག**
2. རི་མགོ་ར་རི་ཤོད་ནས་སྡོང་བོ་ར་ལྗོན་ཤིང་། རྩི་ཤིང་གི་རིགས་གཏན་ནས་བཏུས་**མི་ཚོག** དེའི་རྗེན་ཆད་ནས་ཟོར་ར་ར་སྟ་རེ་ལག་ག་འཛིན་**མི་ཉན།**
3. ཁྲིམ་ཚང་བཟའ་མགོ་ལྷ་ཅན་གིས་ལོ་གྲངས་ང་གྲུམ་པ་ར་རི་འདབས་ནས་སྡོང་བོ་སྲུམ་ཅུ་**ཡིན་ན་མིན་ད་**འཛུགས་**དགོས།**
4. སྔོ་ཟོག་ར་འབྲོག་ས་གི་ཕྱུགས་ཟོག་ཕྱིན་ཆད་ས་ཆ་འདི་གཉིས་ཀ་ནས་བབ་གིས་འཚོ་**མི་ཚོག**

8.10 --ཐུབ

Tibetan	English	Notes
ནད་པ་**འགྲོ་ཐུབ་**གི	The patient can walk now.	❶indicates *ability*
ཀྲུང་གོའི་སྒོར་མོ་ཕྱི་རྒྱལ་ནས་**བཀོལ་མི་ཐུབ།**	Chinese *yuan* cannot be used abroad.	❷often pronounced ཐིག
ངས་བལྟས་ན། ཁུར་གིས་བྱ་བ་རྙེད་**ཐུབ་རྒྱུ་རེད།**	In my opinion, he can find a job.	

Notes-7

1. མི་ is put before ཐུབ་ to deny present tense.
2. མ་ is put before ཐུབ་ to deny past tense.

Exercise 15 Write appropriate modals in the blanks based on the content.

དཔེར་བརྗོད། ངས་དཔེ་ཆ་འདོན་ཐུབ། རེད་དྲ་ངའི་ནུ་བོ་གིས་འདོན་མི་ཐུབ།

1. ངས་གནམ་གྲུ་སྐྱོར་_______། རེད་དྲ་རླངས་འཁོར་སྐྱོར་རྒྱུ་རྩ་མོ་རེད།
2. ངས་གློག་ཀླད་བཀོལ་_______། ཧ་མ་གཉིས་ཀས་བཀོལ་མི་ཚོག་ཟེར།
3. ང་ལས་རྒྱུ་མང་ང་གཟིག་ཡོད། སྐོར་འགྲོ་_______།
4. ཁྱུར་གེས་རྒྱ་སྐད་ཤེས་ན་ར། མྱི་མང་ང་གི་ནང་ནས་བཤད་_______། ཁྱུར་གེ་སྦྱོབས་པ་ཆུང་གི
5. བྱ་བ་དེ་དཀའ་མོ་རེད། རེད་དྲ་མྱི་ཚང་མ་གིས་ལས་ན་སྒྲུབ་_______།
6. ཞི་ལི་དེ་ལད་པ་གཟིག་རེད། ཧ་མ་གཉིས་ཀ་ཁྱུར་གེར་ཁེན་_______།
7. མྱི་དེ་འཇོན་པོ་གཟིག་རེད། བྱ་བ་ཚང་མ་ལས་_______།
8. སྐད་མགོ་དམའ་མོ་ཡིན་ན། ཀྲན་མོ་ལོ་ལོན་དེས་གོ་_______།
9. སྐྱེས་པ་མགོ་སྟོང་དེ། ཁ་ནས་མི་ཤེས་དགུ་ཤེས། ལག་ནས་གཅིག་ར་ལས་_______།
10. དོ་ཚིགས་ལོ་ལེགས་ཡོང་_______། གནམ་འཛེ་མེད་ན།

Exercise 16 Your partner reads and you check what the boy cannot do.

ཞི་ལི ང་རྩེ་གི་ནམ་འགྲོ་ཐུབ།
ཨ་ཕ ལག་གི་ལས་ཀ་ལས་ཚར་ནི་ར།
ཞི་ལི དེས་ན། ངས་ལས་ཀ་རེམ་མ་ལས་ཡ། སྔ་སེས་ལས་ཚར་ན། ང་རྩེ་གི་འགྲོ་ཐུབ་ནི་རེད།
ཨ་ཕ ཁྱོད་རྩེ་གི་འགྲོ་ཐུབ་ནི་མ་རེད། ནངས་ཀ་སྔ་སེས་ཁྱོད་སློབ་གྲྭར་འགྲོ་མི་དགོས་ནས།
ཞི་ལི དེས་ན། བརྙན་འཕྲིན་ན་བལྟ་རྒྱུ་ཡིན། ཨ་ཕ།
ཨ་ཕ དོ་དགོང་། གློག་མེད་གི དེའི་རྐྱེན་གིས་ཁྱོས་བརྙན་འཕྲིན་ན་ར་ལྟ་ཐུབ་རྒྱུ་མ་རེད།
ཞི་ལི སྟག་ཐུག་རེད་དུས། དོ་དགོང་གཅིག་ར་ལས་ཐུབ་རྒྱུ་མ་རེད། ལག་གི་ལས་ཀ་འདི་མིན་ད།
ཨ་ཕ ཁྱོས་སེམས་མ་སྟུག ཀ་ཙ་རིགས་གེ་ར་ཁྱོས་འབྲུད་དགོས་རྒྱུ་རེད། ཨ་མ་མེད་ཤུལ་ནས།
ཞི་ལི ཨ་ཕ། ཁྱོད་ད་ཨ་ཕ་བཙན་པོ་རྫིག་གོ་རེད།

_________རྩེ་གི་འགྲོ་ཐུབ།
_________ཁྱུར་གེ་སློབ་གྲྭར་འགྲོ་མི་ཐུབ།
_________ཁྱུར་གེས་བརྙན་འཕྲིན་ན་ལྟ་ཐུབ།
_________ལག་གི་ལས་ཀ་ཚར་ཐུབ་རྒྱུ་རེད།
_________ཁྱུར་གེ་དགོང་མོ་སྔ་སེས་ཉལ་ ཐུབ་རྒྱུ་རེད།

8.11 --དགོས

Tibetan	English	Notes
ཁྱེས་**དུ་བ་གཅོད་དགོས་**གི	You should stop smoking.	❶Advice is offered.
ཞ་ཡས་གིས་**སྡུག་སྦྱོང་དགོས་**གི	Children should experience a hard life.	❷can be treated as *should*
བྱ་བ་འདི་དེ་རིང་**ལས་དགོས།**	This job should be done today.	❸*need*
ཁྱེད་**ཡིན་ད་མིན་ད་ཡོང་དགོས།**	You must come.	

Notes-8

1. If a statement ends with an auxiliary, one may deny the auxiliary instead of the primary verb, e.g., ཉེན་རྟོག་པ་གིས་རྐུན་མ་**འཛིན་དགོས་མ་སོང་།** The police did not need to arrest the thief.
2. ཉན express *suitability* while དགོས expresses a *requirement*, e.g., སྨན་དེ་བཙན་གི **འཐུང་མི་ཉན།** The drug is powerful, (one) should not take it. / ཁྱེས་སྨན་**འཐུང་མི་དགོས།** ཁྱེད་ན་གི་མེད། You don't need to take the medicine since you are not ill.

Exercise 17 Put ཐུབ, དགོས, and ཉན in the blanks.

དཔེར་བརྗོད། བྱ་བ་འདི་ར་ལས་མི་ཐུབ་ན། ངོ་དགོང་ཁྱེས་དགོང་ཇ་འཐུང་མི་དགོས།

1. **ཞིང་པ།** "ངེད་ཚང་གི་སྟོང་པོ་མི་སྐྱེ་གི ངས་ཆི་གཞིག་ཡས་_______རྒྱུ་རེད།" **སློབ་འདོན་མཁན།** "སྟོང་པོ་རྒྱས་མི་_______ན། ཙུ་མང་ང་གཏོང་_______ནི་རེད།"
2. **འཕྲུལ་བ།** "ང་བླ་བྲང་ང་འགྲོ་གི་ཡོད། རེད་བྲ་ང་རླངས་འཁོར་མེད་ན་ཐོན་_______།" **ལམ་པ།** "ཁྱོད་རྫོང་ཐོག་ག་འགྲོ་_______ན། དེ་ན་རླངས་ འཁོར་མང་ང་ཡོད།"
3. **ཞི་ཡི།** "ཁྱེད་མེད་ན། ང་འདུག་_______རྒྱུ་མ་རེད། ཁྱེད་མེད་ན། ངས་ཆི་གཞིག་ཡས་རྒྱུས།" **ཞི་མོ།** "ཁྱེད་མེད་ན། ངས་ར་དཀའ་རྒྱུ་རེད། ང་མེད་དུས། ཞི་མོ་གཞན་པར་ཁ་གདངས་_______།"
4. **ཨ་མ།** "ཞི་མོ། ཁྱོད་འདུག་མི་_______། ཁང་བ་ནང་ང་ཙག་ག་བྱོས།" **ཞི་མོ།** "ང་སྲུན་གི ཁང་བ་ཨ་ཕ་གིས་བཙའ་དག་བཟོ་ནི་རེད། ངས་བཟོ་_______ནི་མ་རེད།"
5. **སྨན་པ།** "ཁྱེད་ཁོག་ནས་ན་ན། ཟ་མ་སྣུམ་པོ་ཟ་མི་____།" **ནད་པ།** "ངས་ཟ་མ་སྣུམ་མེད་ཟ་____གི ད་ངས་ཆི་གཞིག་ཟ་ནང་།"
6. **མཛལ་བ།** "ཨ་ལགས། ཨ་མ་ན་ཐལ། གསོན་ཨེ་_____གི" **བླ་མ།** "སེམས་ཁྲེར་ཡས་མི་___། མུར་གེ་ད་པོ་ལམ་མ་ཆས་མེད།"
7. **སྤེ་དཔོན།** "སྟོང་པོ་གཅོད་___།" **སྤེ་མི།** "སྟོང་པོ་མ་གཅོད། དེས་ན་ཆ་མ་གང་ནས་ཡོང་རྒྱུས། ཟ་མ་ཆི་གཞིག་ཤེད་གཡོ་___རྒྱུས།"
8. **ཚོང་བ།** "ངའི་འདི་གོང་མི་དཀའ། དཀའ་ན། ཁྱེས་ཉོ་_______།" **ཉོ་མཁན།** "ཁྱེའི་འདི་ཉོ་མི་དགོས་ན། གཤག་དགོས་ནི་ཨེ་རེད། ངས་ཉོ་_______རུང་མི་ཉོ།"

Exercise 18 Check if you agree. Write your reason on the right using the Tibetan words that correspond to English modals.

དཔེར་བརྗོད། ས་བཅུད་སྲུང་དགོས། མ་བསྲུངས་ན་སྤྱི་མི་གིས་ཁ་སོས་རྒྱུ་མ་རེད། ✓

རྒྱུ་མཚན། ས་བཅུད་ཤོར་ན་ལོ་ཏོག་མི་སྐྱེ། ལོ་ཏོག་མི་ཏྲན་ན་ཟ་རྒྱུ་མེད།

བསམ་ཚུལ

1. སྤྱི་བ་གཞན་པ་ཡར་རྒྱས་ཡོང་གི་ཡོད་དུས། སྤྱི་བ་འདི་ར་ཡར་རྒྱས་ཡོང་དགོས་གི____
2. དེང་མ་གི་ནེའུ་གསིང་ཕྱིར་ར་སླར་གསོ་ཡས་དགོས་གི ______
3. འབྲུད་ཤིང་ང་ད་ཁང་པ་བཤིགས་ན་ཧ་གི ______
4. སྤྱི་ཚང་མ་གིས་སྤྱི་རབས་རྗེས་མ་བསམ་དགོས་ནི་རེད། ______
5. མགོ་ནག་སྤྱིར་འཐུང་ཆུ་དགོས་ན། ཆུ་གི་མགོ་ཁུངས་སྲུང་དགོས་ནི་རེད། _____
6. གནས་ཚུལ་སྡུག་མོ་དེར་སྤྱི་བ་ཡོངས་གིས་འདང་རྒྱག་དགོས་གི ______
7. ཕྱིན་ཆད་གྲུམ་པ་ནས་རྫ་མི་འབྱུ་རྒྱུའི་ར། སྡོང་པོ་མི་གཙོད་རྒྱུའི་སྒྲིག་ལམ་དགོས་གི ____
8. རི་མགོ་ར་རི་ཤོད་ནས་དེང་ཕྱིན་ཆད་སྣ་རེ་ལག་ག་མི་འཛིན་རྒྱུའི་སྒྲིག་ལམ་དགོས་གི ____
9. བཟའ་ཚང་གཞིག་ཡིན་ན། སྡོང་པོ་སུམ་ཅུ་ལོ་རེ་རེར་འཛུགས་དགོས་གི ______
10. ཡང་མིན་ད། སྤྱི་དར་མ་གཞིག་ཡིན་ན། ལོ་རེར་སྡོང་པོ་བཅོ་ལྔ་འཛུགས་དགོས་གི ____
11. ཕྱུགས་ཟོག་ས་འདི་གཉིས་ནས་མི་འཚོ་རྒྱུའི་སྒྲིག་ལམ་བཟོ་དགོས།______

རྒྱུ་མཚན

1. ______________________
2. ______________________
3. ______________________
4. ______________________
5. ______________________
6. ______________________
7. ______________________
8. ______________________
9. ______________________
10. ______________________
11. ______________________

Exercise 19 Read each statement and then ask a question with the phrases in parentheses. Your partner answers.

དཔེར་བརྗོད། སྤྱི་སྤྱི་གིས་སྡོང་པོ་གཙོད་དགོས་སོང་ནི་རེད། (ཆི་གཞིག་ག)

ཆི་གཞིག་ག་སྡོང་པོ་གཙོད་དགོས་བཏང་ནི་རེད། སྡོང་པོ་མ་བཅད་ན་སྤྱི་སྤྱི་ཟོར་ཆ་མ་མེད་འགྲོ།

1. སྤྱི་བ་འདིས་དོན་དག་མང་ང་གཞིག་ཐག་གཅོད་ཡས་དགོས་གི (གང་གི་ཐོག་ནས)

   Q: ______________________ A: ______________________
2. སྟོན་ཆད་གི་ཆུ་ཁ་ཤེས་དགོས་ན་སྤྱི་སྤྱི་གཞིག་ལོ་སུམ་ཅུ་ཡིན་དགོས་ནི་རེད། (ཆི་གཞིག་ག)

   Q: ______________________ A: ______________________
3. རོང་ནས་ཆུ་ཀ་གི་ནང་ན་ཆུ་ཡོད་དགོས་ནི་རེད། (ཆི་གཞིག་ག)

   Q: ______________________ A: ______________________
4. སྤྱི་མི་ཟོ་གིས་ལྷོན་ཤིང་འབྱུ་དགོས་ཐལ། (གང་ནས)

   Q: ______________________ A: ______________________
5. རི་སྙིད་ར་རི་མགོ་གི་སྡོང་པོ་ཚང་མ་ཡངས་བཏང་ཐལ། (ཆི་གཞིག་གི་དོན་ན)

Q: ______________________ A: ______________________

6. ལ་ལ་གིས་བལྟས་ན། གནས་ཚུལ་དེ་མོ་གཟིག་མི་སྡུག སེམས་ཁུར་ཡས་མི་དགོས། (སུ་སུ་གིས)

Q: ______________________ A: ______________________

7. སྡེ་དཔོན་གིས་ཆུ་གི་མགོ་ཁུངས་ལ་སོགས་སྲུང་དགོས་འདོད་གི་ཡོད། (གང་གང)

Q: ______________________ A: ______________________

8. གྲམ་པ་ནས་ཤིང་འབྲུ་ཚོག་ནི་མ་རེད། (ནམ་གཟིག་ག)

Q: ______________________ A: ______________________

9. ཁྲིམས་ཚང་གིས་སྤྱི་གྲངས་ལྟར་ར་སྐྱོང་པོ་འཛུགས་དགོས་ནི་རེད། (ཆི་གཟིག་ག)

Q: ______________________ A: ______________________

8.12 --ཡིན་ད་མིན་ད / ཡིན་གཅིག་མིན་གཅིག / ངེས་པར་དུ...དགོས

Tibetan	English	Notes
ཁྱོས་**ཡིན་ད་མིན་ད་དུ་བ་གཅོད་དགོས་**གི	You must stop smoking.	❶ དགོས gives an order. ❷ དགོས, together with adverbial phrases, means *have to* or *must*.
ཞ་ཡས་གིས་**ཡིན་གཅིག་མིན་གཉིས་སྡུག་མྱོང་དགོས་**གི	Children must experience hardship.	
བྱ་བ་འདི་**ཡིན་ད་མིན་ད་**དེ་རིང་**ལས་དགོས།**	This job must be done today (in any case).	
ཁྱོད་**ཡིན་གཅིག་མིན་གཉིས་**ཡོང་**དགོས།**	In any case, you must come.	

Notes-9

1. *དགོས*, together with the adverbial phrases mentioned above, expresses *must* or *have to*, e.g., ཁྱོས་དུ་བ་**ཡིན་ད་མིན་ད་**གཅོད་**དགོས།** You must stop smoking. In a negative statement, it does not suggest *something is prohibited* but *something is not required*, e.g., ཁྱོས་བོད་ཡིག་**ཡིན་གཅིག་མིན་གཅིག་**སྦྱོང་**མི་དགོས།** You do not have to study Tibetan.
2. *ཉན* is used to express *suitability* or *feasibility*, e.g., ཁྱོད་ད་འགྲོ་**ཉན།** You may go now (under certain conditions). / འདི་ནས་དུ་བ་འཐེན་**མི་ཉན།** One may not smoke here (probably according to regulations).

Exercise 20 What should be done if you see these signs. Use phrases: ཡིན་ད་མིན་ད / ཡིན་གཅིག་མིན་གཅིག / ངེས་པར་དུ...དགོས, ཆོག, and ཉན.

1. ཁྲོས་འདི་རིག་ན། ____|

2. ཧྲགས་འདི་རིག་ན། ____|

3. ཧྲགས་འདིར་ལྷག་ནི་ར།____|

4. གློག་རིགས་འདི་རིག་ན། ____|

5. ལམ་ཐོག་ནས་ཉེན་ཁ་ཆེ། ____|

6. ལམ་ན་སྨྱི་ཡོད་ན་ཐང་། ____|

7. ཐེད་ཚང་ན་ཞ་ཡས་ཡོད། ____|

8. མེ་འཁོར་གཟིག་ཡོང་གི་ཡོད། ____|

Exercise 21 Describe what you need to / must do each week.

དཔེར་བརྗོད། གཞུང་སྒྲུབ་ཁང་ནས་བྱ་བ་ལས། ངས་ཡིན་ན་མིན་ད་གཞུང་སྒྲུབ་ཁང་གི་ནང་ནས་བྱ་བ་ལས་དགོས།

1. རྒྱ་ལྷ་གོན། ____________________________|
2. གཞུང་སྒྲུབ་ཁང་ང་དུས་ཐོག་ག་ཐོན།____________________|
3. གཟའ་ཉི་མ་གི་ཉིན། ________________________|
4. གཟའ་སྤེན་པ་གི་ཉིན། ______________________|
5. ན་བཏང་ན། ཡར་ཞུ་ཡས།_______________________|
6. འགོ་བར་ཁ་ཡག་བཤད།_________________________|
7. གློག་ཀླད་བཀོལ།__________________________|
8. ལས་ཆད་བྱུང་ན།___________________________|
9. ཚང་མ་གིས་དབྱིན་སྐད་བཤད།____________________|
10. གཞུང་སྒྲུབ་ཁང་ནས་སྐད་མགོ་དམའ།_________________|

Exercise 22 A couple tells their daughter what she should / should not / must / must not do. Write དགོས, མི་དགོས, ཡིན་ད་མིན་ད, ཡིན་གཅིག་མིན་གཅིག, ཉན, ན་ཆོག and ཐུབ in the blanks.

ཞི་མོ ཨ་ཕ། ཁྱེད་གཉིས་ཀ་སོང་ནི་ར། ང་སློབ་གྲྭ་____________|

ཨ་ཕ སློབ་གྲྭ་འགྱོ་མི་དགོས། རེད་དྲ་ཁྲོས་ཁྲིམ་ལས་མང་ང་ལས་____________|

ཞི་མོ རེད་དྲ། དགེ་རྒན་གིས་སློབ་གྲྭ་____________ཡོང་____________ཟེར། ཁྲོས་དགེ་རྒན་ན་ཡར་ཞུ་ཡས་__________|

ཨ་ཕ དེ་བྱས་__________། ང་ཡར་ཞུ་ཡས་གི་འགྱོ། དེ་མིན་ད་ཁྱོད་དབྱར་རྒྱ་བརྐོ་གི་ར་འགྱོ་____________|

ཞི་མོ ང་མི་འགྱོ། ན་ཞིང་ར་ང་སོང་ང་། ངོ་ཚོགས་ངའི་མྱང་ངོ་སོང་____________|

ཨ་ཕ ཁྲུང་གེ་ལོ་ཆུང་གི་ འགྲོ་________། ཁྱོད་ར་མི་འགྲོ་ན་མི་འགྲོ། རེད་དྲ། ཁྱོས་སྤྱིང་བོར་བདག་སྐྱོང་ཨ་ཇ་ཡས་ ________།

ཞི་མོ དེ་མིན་ད་ངས་ཆི་གཞིག་ལས________། ཟོག་ལུག་ར་ངས་འཚོ་དགོས་ནི་ཨེ་རེད།

ཨ་ཕ ཟོག་ལུག་ཁྱོས་འཚོ________། ཕྱུགས་ཟོག་འཚོ་རྒྱུ་ངས་ཁྱོའི་ཨ་ཁྲུང་བཅོལ་ཡོད།

ཞི་མོ དབུས་ནས་ཡུན་རིང་ང་གཞིག་ག་མ་འདུག ཁྱོད་གཉིས་ཀ________རེམ་མ་ཕྱིར་ར་ཡོང་________།

ཨ་ཕ དབུས་ནས་ངེད་གཉིས་ཀས་གནས་མང་ང་གཞིག་ག་མཇལ་________། རེད་དྲ་ངེད་གཉིས་གང་མགྱོགས་གིས་ཕྱིར་ར་ཡོང་།

ཨ་མ འོ། ངེས་མི་ཚད། ཉིན་དཀར་ཁྱིམ་ནས་མྱི་སྡོད། དགོང་མོར་སྣོ་བརྟན་པོ་ཡས________།

ཞི་མོ ཡ། ཨ་མ། ཁྱོས་སེམས་བདེ་མོ་བྱོས།

Exercise 23 Tell what the villagers should / should not do based on the preceding text.

དཔེར་བརྗོད། སྡེ་མི་ཟོས་རྩེ་ཤིང་སྲུང་སྐྱོང་ཡས་དགོས། དེ་མིན་རྩེ་ཤིང་ཇེ་ཉུང་ཡིན་རྒྱུ་རེད།

1. སྡེ་མི་ཟོས་གྱོས་ཡས________། ཁོ་ཟོ་འཁོར་ཡུག་གི་གནད་དོན་ཆེ་གཞིག་ག་ཐུག་ཡོད་གི
2. སྡེ་མི་རིགས་གིས་སྔོང་པོ་འཇུགས________། དེ་མིན་གཞུག་ནས་ཁོ་ཟོར་འབྱུད་ཤིང་ར་ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད།
3. རི་འདབས་གི་ལྗོན་ཤིང་གཙོད________། ཁོར་ཡུག་ཇེ་བཟང་ང་གཏོང་ན།
4. འཐུང་ཆུ་གི་གནད་དོན་ཐག་གཙོད་ཡས་ན། རྟ་འབྲེག་________།
5. རང་ཁེར་ཪོ་མི་བསམ་ན། སྔོང་པོ་གཙོད་________ཟེར།
6. ཞིང་ང་ཆུ་གཏོང་ང་ན། མགོ་ནག་མྱི་གིས་ཆུ་འཐུང་ང་ན། ཆུ་གི་མགོ་ཁུངས་གཙོད་ ________། སྲུང་________།
7. སྔོང་པོ་འཇུགས་________རྒྱོ། སྡེ་མི་ཚང་མ་གིས་ཕལ་ཆེར་ཤེས་ཡོད་གི
8. རྩེ་ཤིང་སྲུང་________ན། ཕྱུགས་ཟོག་ས་ཆ་གཞན་པ་ནས་འཚོ་དགོས་ནི་རེད།

8.13 --ན...ཐང; ཉན; ན...ཚོག

ན...ཐང		
Tibetan	English	Notes
ང་ས་ཆ་འདིར་ཧོང་གིས་དགའ་གི ཁྱོད་ར་དགའ་**ན་ཐང་**།	I like this place very much. You may like it as well.	The phrase expresses likelihood and possibility.
ངས་བོད་སྐད་མི་ཤེས། མྱི་གན་གིས་ཤེས་**ན་ཐང་**།	I don't know Tibetan. That person might know.	
ཚོང་ར་ནས་སྨྱུ་གུ་འདིར་སྒོར་མོ་དྲུག་དགོས་**ན་ཐང་**།	This pen may costs six *yuan* in the market.	

ཉན		
ཁང་པ་འདིའི་ནང་ནས་དུ་བ་འཐེན་**མི་ཉན**།	It is not OK to smoke in this room.	It expresses, without mandatory tone, feasibility in the respect of, say, regulations, rules, natural laws, etc.
རྒྱལ་ཁབ་འདིའི་སྒྲིག་ཁྲིམས་ལྟར་ན། རྒན་མོ་གཉིས་ལེན་**མི་ཉན**།	According to the laws of this country, it is not OK to have two wives.	
ཆམ་པ་བྱུང་ན། འཁྱག་གི་འཇུག་**མི་ཉན**།	If (one) contracted a cold, one should not get cold.	
ན...ཆོག		
ཁྱོད་དོ་དགོང་སྒོར་རྩེ་གི་སོང་**ན་ཆོག**	You are allowed to play outside.	It expresses *permission*.
ངའི་སྒོར་མོ་ཁྱོས་བཀོལ་**ན་མི་ཆོག**	You are not allowed to spend my money.	
གསང་གཏམ་འདི་གཞན་ན་བཤད་**ན་མི་ཆོག**	It is not allowed to tell this secret to other people.	

Notes-10

1. **ན...ཐང**: What appears before ན is a clause. The second syllalbe, which means *likely*, as the complement, modifies the clause subject, e.g., ཁོ་གློག་བརྙན་ཁང་ང་འགྲོ་**ན་ཐང**། There are two ways to put it in English: It is likely that he goes to the cinema. He might go to the cinema. To deny, a negative adverb is put in the clause subject, e.g., ཁོ་གློག་བརྙན་ཁང་ང་**མི་**འགྲོ་**ན་ཐང**། It is likely that he does not go to the cinema.
2. **ན...ཆོག**: What precedes ན is a conditional clause. The second syllable means *to be OK*, *to be allowed*, etc., and, as the predicative verb, modifies the conditional clause. Since something is assumed to have happened in the clause, the verb in the clause, if there is one, is in PAT. e.g., ཁྱོད་སོང་**(ན) མི་ཆོག** ཁྱོད་སོང་**(ན) ཆོག** It is OK that you go. Or, You may go.
3. **ཉན** and **ཆོག**: Both could be used as modal verbs in addition to being used as predicative verbs as in No. 2 above, e.g., དཔེ་ཆ་གི་སྙིང་ང་ན་གེ་ནོག་གེ་**འབྲི་མི་ཉན**། One should not scribble in one's book; ཁྱོས་དཔེ་ཆའི་སྙིང་ང་ན་གེ་ནོག་གེ་འབྲི་མི་ཆོག You must not scribble in the book.

Exercise 24 Tell what can be done and what might happen.

དཔེར་བརྗོད། སྒོ་ན་གནམ་འབབ་གི་ཡོད། ཁྱོད་འཁྱག་ན་ཐང་།

1. **རྒད་པོ།** ཆོས་མཚོ། ངས་ལུག་མ་མི་རྙེད་གི ལུག་མ་གང་ན་ཡོད་འདུག་ཁྱོས་ཨེ་ཤེས།

   རྒན་མོ། ངས་མི་ཤེས། རེད་དྲ་ཞི་ལི་གིས་__________། རེད་དྲ་དུས་ཚོད་འགྱི་གི ཁྱོའི་ལུག་མ་གི་དོན་ན་སེམས་ཁུར་མ་ཡས། ད་ཁྱོད་སོང་། དེ་མིན་ཁྱོད་ལས་ཀ་གི་གཞུག་ག་ལུས__________།

2. **སྡེ་དཔོན།** རྩི་ཤིང་འཛུ་རྒྱུ་མཚམས་མ་བཞག་ན། འཚོ་བ་དབོ་རྗེ་སྡུག་ག་འགྲོ__________།

ནད་པོ་ཞིག ཇ་སྟུག་ག་མི་འགྲོ་________། ངས་ཚོ་གང་བོར་ཤིང་ཆ་བླངས། རེད་དྲ་འཚོ་བ་ཇེ་སྐྱིད་རེད།

3. **ཚོས་འཕགས།** ཞི་མོ་འདི་ཆ་ཡོད་ཆ་ཡོད་གཟིག་རེད། ངས་མུར་གེ་སྟོན་ཆད་རིག་ཡོད་________།

4. **ཀ་བ།** གཟའ་མཇུག་འདིར་མཚོ་སྟོན་པོར་འགྲོ་____། ཁྱོད་རྒྱ་ཐང་ནས་དགོང་མ་གཅིག་རེ་གཉིས་རེ་འདུག་ན་ཨེ་འདོད།

ཁ་བ། འདུག་ཡོས་འདོད། རེད་དྲ་ང་ཐལ་ཆེར་འགྲོ་________། ངའི་རྒྱན་མོ་རྒྱལ་ནང་ནས་ཕྱིར་ར་དེ་རིང་ཡོང་____།

5. **ཡུལ་སྐྱོར་བ།** ས་ཆ་འདི་ནས་དངོས་པོ་གོང་དཀའ་གི ཁྱོད་ཐོས་ལེགས་སྐྱེས་གཅིག་ར་ཉོ་________།

སྣེ་ཤན་པ། འདི་ནས་གོང་བདེ་________། ས་ཆ་གཞན་པ་ནས་དངོས་གོང་ཧོང་གིས་མཐོ།

6. **རྐོ་མཁན།** དོ་ཚིགས་ངས་འབུ་འཚོང་________། ན་ཞིང་གོང་བུད་ཐལ། དོ་ཚིགས་ར་གོང་འབུད་________།

ཉོ་མཁན། དེ་བཤད་དཀའ་མོ་རེད། གོང་འབབ་འགྲོ་________།

Exercise 25 Make the sentences complete using ན་ཚོག and ན་ཞན. Read the cutting first.

དཔེར་བརྗོད། སྔོན་གནམ་འབབ་གི་ཡོད། ཁྱོད་སྐོར་འགྲོ་མི་ཞན། ཟ་མ་མི་ཟ་ན། རྒྱ་གི་སོང་ན་མི་ཚོག

Cutting: ཉིན་མ་གཟིག་ག དོན་འགྲུབ་ཚང་གི་ཕྱུགས་ཐོག་ལྷས་རར་སྤྱ་སེས་ཐོན་སོང་། ཨ་མ་རྒན་མོ་ར་མུར་གེའི་ཞི་མོ། མག་པ་དོན་འགྲུབ་ར་ཚ་བོ་ཚ་བོས་ཁ་བརྡ་འདི་ཡས་ནི་རེད། གང་ལྟར་ན་ར། ཨ་མ་རྒན་མོ་དགའ་གི་མེད།

1. **ཨ་མ་རྒན་མོ།** ང་འདི་ནས་འདུག་________། ཕྱུགས་ཐོག་ཚང་མ་སྒོ་ཁ་ན་ཡོད་གི

ཚོས་སྒྲོན། ཨ་མ། སངས་རྒྱས་སོང་________། ཁྱུར་གེས་ཕྱུགས་ཐོག་འཚོ་ཐུབ་ནི་རེད།

2. **སངས་རྒྱས།** ང་འགྲོ་____ངས་ལས་བྱ་ར་ཁྲིས་མེད། ནངས་ཀ་དགེ་རྒན་གིས་ང་བསྡིག་རྒྱུ་རེད།

ཚོས་སྒྲོན། ཞི་ལི། ཁྱོད་འགྲོ་________། དགེ་རྒན་གིས་ཁྱོད་མི་བསྡིག

3. **སངས་རྒྱས།** ཨ་ཕ། ཨ་མ་གིས་ང་ཕྱུགས་ཐོག་འཚོ་གི་སོང་ཟེར།

དོན་འགྲུབ། ཞི་ལི། ཁྱོས་ཕྱུགས་ཐོག་འཚོས་______། དེ་ཞོང་གིས་ཁྱོའི་ལས་ཀ་མ་རེད། ཁྱོས་ཡིན་ད་མིན་ད་ལས་བྱ་འབྲི་དགོས།

4. **ཨ་མ་རྒན་མོ།** སངས་རྒྱས་གིས་ཁོ་འགྲོ་________ཟེར། དོན་འགྲུབ་གིས་སངས་རྒྱས་འགྲོ་________ཟེར། དེས་ན་ང་འགྲོ། ལོ་རྒས་ན་ལས་ཀ་ཇེ་མང་རེད།

ཚོས་སྒྲོན། ཨ་མ། ཁྱོས་དེ་ཟེར་ཨེ་________། དོན་འགྲུབ་གིས་ཁྱོད་ལས་ཀ་སྟེར་འདོད་ནི་མ་རེད། ཕྱུགས་ཐོག་གི་བཟླ་ཁུར་གེ་སོང་________ནི་རེད།

5. **ཨ་མ་རྒན་མོ།** མྱི་རྒས་ན་ཁ་ལྷག་རེད། ལས་ཀ་མ་ལས་ན་________།

དོན་འགྲུབ། ཨ་མ། ཁྱོས་དེ་མ་ཟེར། ཕྱུགས་འཚོ་གི་ང་སོང་______། ངས་ཁྱོད་སྟུག་ག་མི་གཏོང། ད་ཁྱོད་ལོ་ཆེ་གི ཕྱུགས་ཐོག་འཚོ་གི་འགྲོ་མི་________།

6. **སངས་རྒྱས།** ང་འགྲོ་________ན། ཨ་མ་རྒན་མོ་ར་འགྲོ་________། ང་ལོ་ཆུང་གི ཕྱུགས་ཐོག་འཚོ་རན་མ་རེད། མུར་གེ་ལོ་ཆེ་གི ཕྱུགས་ཐོག་འཚོ་རན་མ་རེད།

7. **དོན་འགྲུབ།** སངས་རྒྱས་བདེན་གི ཕྱིན་ཆད་ཁྱོད་གཉིས་ཀ་ཕྱུགས་ཐོག་འཚོ་གི་འགྲོ་________། འདི་ཚོས་སྒྲོན་ར་ངེད་གཉིས

ཀའི་ལས་ཀ་ཡིན།

ཚིས་སྒྲོན། ཨ་མ། ཁྲོས་ལྷ་རྩལ་དེ་མོ་འཛིན་__________། དོན་འགྲུབ་བསོད་རྒྱ་མ་རེད།

8. **ཨ་མ་རྒན་མོ།** འདི་མི་_________། གན་མི་_________། མྱི་རྒས་ན། ཞེ་ཐག་གིས་དཀའ་མོ་རེད། ད་ངས་ལུས་ར་མི་ཁྲུག་གི

8.14 --ན...ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད

ན...ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད		
Tibetan	English	Notes
ཇོ་ཞག་ཁུར་གེ་བོད་ན་ཡོད་**ན་ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད།**	He may be in Tibet these days.	This phrasal complement describes the clause before ན, signifying *possibility* or *likelihood*.
བྱ་བ་འདི་ནངས་ཀ་འགྲུབ་**ན་ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད།**	This job may well be finished tomorrow.	
ཞ་ཡས་འདི་གཟུགས་ཆེ་**ན་ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད།**	This child may get physically large.	

Notes-11

1. **ན་...ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད:** *ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད* is a negative phrasal adjective, which means *likely*, *possible*, etc. It is usually used, as the predicative complement, to modify what the clause expresses. Negative adverbs are put in the clause, e.g., ཁུར་གེ་མི་ཡོང་ན་ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད། (It is possible that he would not come.) He might not come.
2. **ན...ཐང** and **ན...ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད:** They are alternative.

Exercise 26 Make a question for each statement using དགོས, ཐུབ, ན་ཚོག, ཉན, ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད, ན་ཐང, ཡིན་ད་མིན་ད, ཡིན་གཅིག་མིན་གཉིས, etc.

དཔེར་བརྗོད། ངས་ཁྲོས་ཐ་མག་འཐེན་མཚམས་བཞག་ན་འདོད་གི ཁྲོས་ཐ་མག་འཐེན་མཚམས་བཞག་ན་ཨེ་ཚོག

Without modals

1. ཁྲོའི་ལག་གི་ཟ་མ་དེ་ཞིམ་མདོག་ཆེ་གི ངས་ར་ཟོས་ན་འདོད་གི
2. ནམ་མཁའ་ནས་མེ་ཏོག་བཀད།
3. གློག་བརྙན་ན་ལྷ་ན་དེང་ཐོག་པ་སེ་དགོས་ནེ་རེད།
4. སྒྲོད་ཁང་། སྒྲོད་ཁང་། ངས་གཅིན་ཤོར་གོ་གི
5. ནངས་ཀ་ང་སྟོན་མོ་གཟིག་ག་འགྲོ་དགོས།
6. ཆང་མང་ང་འཐུངས་ན་ཁྲོའི་ལུས་ཕུང་ང་གནོད་ནེ་རེད།
7. སྨན་པ་གིས་ཞ་ཡས་གིས་ཟས་མངར་མོ་སོས་ན་མི་ཧྲ་ཟེར།

With modals

1. ______________________________
2. ______________________________
3. ______________________________
4. ______________________________
5. ______________________________
6. ______________________________
7. ______________________________

8. ནད་པ་སྨན་པར་སྟོན་རྒྱུ་བྱ་བ་གལ་ཆེན་རེད། སྨན་ཁང་ང་ཁྲིད།
9. གནམ་ངོ་སྡུབ་ཐལ། ཚ་རླུགས་ར་ཆེ་གི གནམ་འབབ་ཁ་རེད།
10. རོགས་པ་ཚང་མ་ཡར་མར་ར་བུད་ཐལ། ང་ཁེར་རོ་ཡིན་རྒྱུ་རེད།
11. ཡུལ་སྐོར་བ་ཟོ། ཁང་བ་དེ་ལྷ་ཁང་གཞིག་རེད། ནང་ང་མ་འགྲོ།
12. ངོ་དགོང་ཨ་ཕ་ཁྱིམ་ན་ཡོད། ཆང་འཐུངས་ན་ཁུར་གེས་ཤེས་འགྲོ།
13. ནངས་ཀ་སློབ་གྲྭ་ན་རྒྱུགས་གལ་ཆེན་གཞིག་ཡོད། ངས་ཆད་གི་མི་འདུག
14. ཁུར་གེས་ཡོང་ཟེར། རེད་དྲ་ཁུར་གེར་མཐའ་གཅིག་ག་སློམ་མཁན་མེད།

8. ______
9. ______
10. ______
11. ______
12. ______
13. ______
14. ______

Exercise 27 Complete the statements about *what can, might, should,* and *must be done*. Use infinitive cases and negative adverbs if necessary. Leave blank if they are already complete.

དཔེར་བརྗོད། Positive: ངས་ཞ་ཡས་ཡིན་ན་མིན་ད་གཉེར་དགོས། Negative: ངས་ལས་ཀ་དེ་མོ་ལས་རྒྱུ་ཡིན་ད་མིན་ད་མིན།

Positive statement	Negative statement
1. ང་དོ་ཚོགས་གི་རས་སློབ་གྲྭ་ནང་ང་འགྲོ་______།	རེད་དྲ་ང་ལོ་བདུན་གི་སྟེང་སློབ་གྲྭ་ནང་ང་འགྲོ་______།
2. མྱི་རྒན་པ་ཡོང་ན་ཡར་ར་______ལངས་______།	མྱི་ལོ་ཆུང་ཡོང་ན་ཡར་ར་ལངས་______།
3. ཐྲག་ཁ་དམའ་ས་ནས་ཕྱིད་འདུག་______།	ས་ཆ་ཉེན་ཁ་ཆེ་ས་ནས་ཕྱིད་འདུག______།
4. བོད་ནས་ལུག་ཤ་མང་ང་ཟ་______།	རེད་དྲ། ཕག་ཤ་ར་ཉ་ཤ་མང་ང་ཟ______།
5. དགེ་རྒན་དེ་ཐ་མག་འཐེན་______དགའ་གི	ཁུར་གེས་ཐ་མག་འཐེན་ན། སློབ་མ་ཟེ་ནང་ནས་འདུག་______།
6. དོན་དག་འདི་གྲོས་ཡས་______དུས་ཚོད་ཡོད།	དོན་དག་འདི་རེབ་གཅིག་ག་ཐག་གཅོད་______མགྱོགས______།
7. ལོ་བཅོ་བརྒྱད་ཡན་གི་མྱི་དར་མ་གིས་ཆང་འཐུང་______།	རེད་དྲ་ལོ་བཅོ་བརྒྱད་མན་གི་ལོ་ཆུང་རིགས་གིས་______།
8. རང་གི་མ་སྐད་སློབ་______རྒྱ་མོ་རེད།	རེད་དྲ། སྐད་རིགས་གཞན་པ་སློབ______རྒྱ་མོ་ཡིན______།
9. དེ་རིང་ནམ་ཟླ་ཡག་གི གནམ་གྲུ་འཕུར་__ཁོ་ཐག་རེད།	ཁ་རྩང་ནམ་ཟླ་མི་ཧྲ་གི གནམ་གྲུ་མང་ང་གཞིག་འཕུར་______།
10. ངེད་གཉིས་ཀ་དོ་དགོང་གི་སྟོན་ཐོག་ག་འགྲོ______།	ངེད་གཉིས་ཀ་ཁ་རྩང་གི་སྟོན་ཐོག་ག་______།
11. ད་དུས་ཚོད་འཕྱི་གི ངེད་གཉིས་ཀ་ཡུའུ་བ་འགྲོ______།	ད་བོ་དུས་ཚོད་སྔ་གི ངེད་གཉིས་ཀ་ཡུའུ་བ་འགྲོ______།
12. ངའི་ཨ་མ་ཡིན་ད་མིན་ད་སྨན་པར་སྟོན་______རྒྱུ་རེད།	ངས་བལྟས་ན། མུར་གེ་སྟོན་______རྒྱུ་མ་རེད།

Exercise 28 Put in appropriate adverbial phrases, modals, and auxiliaries in the match-making dialogue. Use infinitive cases if necessary.

ཞི་ལིའི་ཨ་ཕ ངེད་ཚང་གི་ཞི་ལི་ར་ཕྲུད་ཚང་གི་ཞི་མོ་གཉིས་ཀ་མཐུན་ཡོད་གི དེ་ཕྱོས་ར་ཤེས་ནི་རེད། ང་དེ་རིང་ཁྱེད་གི་ཞི་མོ་མནའ་མར་

སློང་གི་ཡོང་ནི་ཡིན།

ཞི་མོའི་ཨ་ཕ ཁྱོད་ཚང་ར་རེད་ཚང་གཉིས་ཀ་ཕན་ཚུན་ན་ཆ་རྒྱུས་ཡོད། རེད་དྲ་ངས་ད་ད་འཐད་གི་ཟེར་__________དཀའ་མོ་རེད། ངས་རྣན་མོ་ར་ཅིག་འདྲི་དགོས་རྒྱུ་རེད།

ཞི་ལིའི་ཨ་ཕ ཁྱེད་གི་ཞི་མོ་ངའི་མྱིག་འོག་ནས་ལག་ཆགས་ནི་རེད། ངས་མུར་གེ་རང་གི་ཞི་མོར་བརྩེས་______། ཁྱོས་དེའི་ཐོག་ནས་སེམས་ཁྲུར་ཡས་མི་______།

ཞི་མོའི་ཨ་ཕ དེ་ད་ལོས་ཡིན། ཤག་པོ་དགའ་པོ། རེད་དྲ། མ་སྣད་གཉིས་ཀ་མེད་ན། ང་ཁེར་རོས་ཐག་གཅོད་___________། དེས་མི་ཚད་ཤ་ཉེ་གཞན་པ་རིགས་གེར་ར་བཤད་___________རྒྱུ་རེད།

ཞི་ལིའི་ཨ་ཕ དེས་ན་ང་ནངས་ཀ་ཕྱིར་ར་ཡོང་ན་ཨེ་___________།

ཞི་མོའི་ཨ་ཕ ཅོག་གི ནངས་ཀ་ཕྱི་དྲོ་ཤོག དེ་དུས་ངེད་ཚང་གི་མྱི་ཚང་མ་ཡོད། ཤ་ཉེ་ཆ་རེ་ར་ཡོད་_______།

ཕྱི་ཉིན་གི་ཕྱི་དྲོ།

ཞི་མོའི་ཨ་ཕ ཞི་མོ་འཐད་གི ངེད་ཏ་མ་གཉིས་ཀ་ལོས་འཐད། ཁྱོད་ཚང་འགྲུལ་ལྷས་ཡག་གི དེའི་ཐོག་ག ངེད་ཚའོ་ཚང་མ་བཟང་ས་རེད།

ཞི་ལིའི་ཨ་ཕ དེས་ན་དེ་རིང་ཆང་ས་བརྒྱབ་___________། ཅོག་ན། ངས་གཉེན་རྟགས་གི་ཆང་འཁྱེར་ཡོང་གི་འདུག

ཞི་མོའི་ཨ་ཕ ___________། ཉིན་མ་ཆ་ཅིག་གི་ནང་ང་གཉེན་ཆང་བླུད་ན་རེད། དེ་དུས་སྐྱེ་མྱི་ཚང་མ་སྐྱེ་བ་ནང་ན་ཡོད་རྒྱུ་རེད།

ཞི་ལིའི་ཨ་ཕ ངོ་ཚིགས་ལོ་ནང་ང་གཉེན་སྒྲིག་ཡས་ན། ཁྱོས་བལྟས་ན་ཆི་མོ་གཟིག་རེད།

ཞི་མོའི་ཨ་ཕ ལོ་ནང་ང་གཉེན་སྒྲིག་ཡས་___________། ངོ་ཚིགས་རྣན་མོ་གི་ཨ་མ་མ་ལོ། སང་ལོ་གི་ལོ་སྟོད་ར་ཡས་ན་ཨེ་______།

ཞི་ལིའི་ཨ་ཕ ཅོག་གི ཅོག་གི ཨ་རོ། བཟང་ས། ལོ་སྟོད་ར་ཞི་མོ་ཡིན་ད་མིན་ད་སྐྱིལ་ཡོང་________། དེ་ད་ངའི་རེ་བ་ཁེར་རོ་ཡིན།

ཞི་མོའི་ཨ་ཕ ཅོག་གི དེ་ངས་བྲང་ཁར་བརྒྱབ་ནི་ཡིན།

8.15 --Use of འཇུག

<table>
<tr><th>Example</th><th>Past tense</th><th>Present tense</th><th>Notes</th></tr>
<tr><td>ཞ་ཡས་ཚང་མ་སློབ་གྲྭར་འགྲོ་གི་</td><td rowspan="3">བཅུག</td><td rowspan="3">འཇུག</td><td rowspan="3">❶Implies someone gets / let something be done.

❷Connotes someone is asked, made, allowed, or let to do something.</td></tr>
<tr><td>ཞི་ལི་ལོ་རྒྱུང་དེ་ཐ་མག་འཐེན་གི་</td></tr>
<tr><td>ནད་པ་དེ་སྨན་ཁང་ང་འཛུག་གི་</td></tr>
<tr><th>Example</th><th>Positive imperative</th><th>Negative imperative</th><th>Notes</th></tr>
<tr><td>གླུ་དབྱངས་གི་སྒྲ་ཆེ་གི་</td><td rowspan="4">ཆུགས།</td><td rowspan="4">མ་འཇུག</td><td rowspan="4">Let is the closest English equivalent.</td></tr>
<tr><td>སློབ་མ་ཟོ་གློག་གླད་རྒྱུན་དུ་བཀོལ་གི་</td></tr>
<tr><td>ཨ་ཕ་ཆང་རྒྱུན་དུ་འཐུང་གི་</td></tr>
<tr><td>ཟ་མ་ཞིམ་པོ་དེ་ལད་གི་</td></tr>
</table>

Exercise 29 Translate the English statements into oral Amdo. Use འཇུག, བཅུག, and ཆུགས.

English	Tibetan
1. They made me do it.	1. ____________________
2. I wasn't allowed to go.	2. ____________________
3. They didn't allow anyone to go there.	3. ____________________
4. Mother, please ask Father to let me go!	4. ____________________
5. You are not allowed to smoke here.	5. ____________________
6. Will they allow us to do it?	6. ____________________
7. I was allowed to take a trip.	7. ____________________
8. Who let them come in?	8. ____________________
9. He found it difficult to make him understand.	9. ____________________

Exercise 30 Make each statement complete using འཇུག, ཉན, or ན་ཆོག.

1. འཛར་མན་ནས་ཀྲུང་གོའི་ཤོག་སྒོར་བཀོལ______________།
2. བོད་ནས་མྱིང་སྲིང་གི་བར་ནས་ཕོ་མོ་གི་དོན་དག་བཤད________།
3. མྱི་དགའ་གཟིག་བཅའ་ན། མྱི་གཞན་ན་ཁོག་གནག་བཅའ་_____།
4. སློབ་གྲྭ་ནས་ཞ་ཡས་ཟོ་ཡོན་ཏན་སྦྱོང་________________།
5. སེམས་ཅན་གསོད་____________། རྣམ་སྨིན་འཁོར་ནི་རེད།
6. བཟོ་གྲྭ་ནང་ནས་ཟ་མ་ཟ་གི་______། རེད་དྲ་ཁ་བརྡ་ཡས་_____།
7. རྒན་མོ་འདིར་ན་ཚ་ཆེ་གཟིག་ཕོག་ཡོད། ཡུལུ་ནས་འཇོག་______།
8. བོད་གི་ས་ཆ་ནས་ཤ་བསྲེག་________། དེ་འཛེམ་རྒྱུ་གཟིག་རེད།
9. གྲྭ་ཤག་ནས་ཞི་མོ་གཟིག་ཞག་འདུག་ཡས་གི་འཇུག་_________།
10. གཞན་ན་འགོམ་ཡུག་གཏོང་__________________________།
11. གསང་གཏམ་འདི་བཤད་________། དེ་མིན་ཆག་སྒོ་ཡོང་རྒྱུ་རེད།

འགྲོ and ཡོང as auxiliaries

They are often combined with verbs as morphemes.

Word list		Tibetan		English
འཁྱེར་འགྲོ	འཁྱེར་ ཡོང	ཁྱོའི་གོན་རྒྱུ་ངས་**འཁྱེར་འགྲོ**།	རེད་དྲ་ངས་ནངས་ཀ་**འཁྱེར་ཡོང**།	I take your garment but will bring it back tomorrow.
བུད་འགྲོ	བུད་ཡོང	འགྲུལ་བ་ཐོ་སང་ཉིན་**བུད་འགྲོ**།	སླངས་འཁོར་དུས་ཐོག་ག་**བུད་ཡོང་ན**།	If the bus comes on time, the guests will depart tomorrow.
བྲོས་སོང	བྲོས་ཡོང	ན་ཞིང་ཞི་མོ་འདི་གནས་ར་**བྲོས་སོང**།	དོ་ཚིགས་སྐུར་གེ་ཁྱིར་ར་**བྲོས་ཡོང**།	This girl eloped last year but escaped back home this year.
འཕུར་འགྲོ	འཕུར་ཡོང	ང་དེ་རིང་པེ་ཅིན་ན་**འཕུར་འགྲོ**།	རེད་དྲ་གཟའ་འཁོར་གཞུག་མ་**འཕུར་ཡོང**།	Today, I fly to Beijing but will fly back next week.
Notes	འགྲོ expresses *outwards* and ཡོང *inwards* and, combined with འཁྱེར, for example, འཁྱེར་འགྲོ and འཁྱེར་ཡོང, respectively, meaning *take* and *bring*.			

འཇུག with spontaneous and / or active verbs

This table shows how འཇུག with spontaneous verbs is different from its use with active verbs.

With spontaneous verbs	English	With active verbs	English
ངས་རླུང་འཁོར་**འཁོར**་གི་བཅུག	I let the fan run.	ངས་འཁོར་ལོ་**བསྐོར**་གི་བཅུག	I had (someone) rotate the wheel.
ཞིང་ནང་ནས་རྩྭ་**སྐྱེ**་གི་འཇུག	Weeds are allowed to grow in the field.	ཞིང་ནང་ནས་ཤིལ་སྡོང་**འཛུགས**་གི་མི་འཇུག	(People) are not allowed to plant fruit trees in the field.
གསར་བུ་ཐོ་**ངར་ལངས**་གི་མ་འཇུག	Don't let the young guys get excited.	གསར་བ་ཐོར་ངར་**ལྷུད**་གི་མ་འཇུག	Don't let (someone) stimulate the young guys.
ཁང་བའི་ནང་ང་ཉི་མ་**ཤར**་གི་ཆུགས།	Let the sun shine into the house!	མེ་ཏོག་གི་སྟིང་ང་ཉི་མ་**འགོག**་གི་ཆུགས།	Ask someone to block the sunlight from shining on the flowers.
Notes	❶With spontaneous verbs, it indicates *something is allowed* or *not allowed to keep its way*. ❷With active verbs, it indicates *someone allows* or *doesn't allow another person to do something*.		

རྒྱུ Its grammatical functions are further dealt with: infinitive case indicative and future tense indicative.

With ཡོད		**With ཡིན / རེད**	
Tibetan	English	Tibetan	English
དཔྱིད་ཀ་ཞིང་པ་ཚོར་**ལས་རྒྱུ་**མང་ང་ཡོད།	The farmers have much to do in the spring.	ཁྱོད་འགྲོ་འདོད་ན་ར། ང་འགྲོ་**རྒྱུ་མིན**།	I will not go even if you want to go.
ད་བོ་ལམ་རིང་ང་**འགྲོ་རྒྱུ་**ཡོད།	There is still quite a distance to go.	བལྟས་ན་གནམ་འབབ་**རྒྱུ་རེད**།	It seems that it will rain.
ཁུར་གེའི་གཏམ་མ་**ཉན་རྒྱུ་**ཡོད།	His speech has something to listen to.	ངའི་སྐེད་པ་ན་གི ང་ན་**རྒྱུ་རེད**།	There is a pain in my back. I think I will get sick.
དེ་རིང་སྡེ་བའི་ནང་ན་ལྟད་མོ་**ལྟ་རྒྱུ་**ཡོད།	There is a performance in the village to enjoy.	ངེད་ཚ་བོ་བོད་ར་འགྲོ་**རྒྱུ་ཡིན**།	We will go to Tibet.
…རྒྱུ་ཡོད		**རྒྱུ + indefinite article + *be* verb**	
ང་ལ་དོན་དག་གསུམ་བཤད་**རྒྱུ་ཡོད**།	I have three points to mention.	དངོས་པོ་འདི་བཀོལ་**རྒྱུ་གཞིག་རེད**།	This thing is something to be used.
ཟ་མ་ཟ་རྒྱུ་ར་འཇོག་**རྒྱུ་མེད་**གི	There is not enough food to eat and to save (keep some).	ལས་ཀ་འདི་རེམ་མ་ལས་**རྒྱུ་གཞིག་ཡིན**།	This work is one that should be done quickly.
བར་དེ་ན་ཁྱོད་ལ་སྡུག་**རྒྱུ་མེད**།	In that moment, you do not have anything to feel bad about.	འདི་ཚང་མ་འཚོང་**རྒྱུ་ཏག་ཏག་ཡིན**།	They (all) need to be sold.

ནང vs. གཞིག ནང is used as an exclamation and གཞིག is used as a reportive particle in past tense mood.

ནང		**གཞིག**	
ཞི་མོ་འདི་བྲིས་ན་མགྱོགས་གི་**ནང**།	How fast the girl writes!	ཞི་མོ་དེས་ཚང་མ་བྲིས་བཏང་**གཞིག**	The girl has written all. (reportive)
ཁྱིམ་ཚང་འདི་སྐྱིད་པོ་རེད་**ནང**།	Wow, this family is so happy!	ཁྱིམ་ཚང་དེ་དེང་མ་མེད་པོ་ཡིན་**གཞིག**	That family was poor before. (reportive)
ས་ཆ་འདི་སྐྱིད་པོ་རེད་**ནང**།	Wow, this place is so enjoyable!	ས་ཆ་དེ་སྐྱིད་པོ་ཡིན་**གཞིག**	That place was a good place. (reportive)
ཀྲུང་གོ་ན་མི་མང་གི་**ནང**།	There are so many people in China!	སྡེ་བ་དེ་མི་དཔུང་ཆེ་**གཞིག**	That village had a huge (amount) of man-power. (reportive)

ཐ་སྙད་དང་ཚིག་གྲོགས། སློབ་ཚན་བརྒྱད་པ།

སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཁང་སྟོན།

ཡུན་གཟིག་ག	for a long time	འགྲུལ་བ་ཟོ་ཡུན་གཟིག་ག་མ་ཐོན་ཐལ།
ཁང་སྟོན	house-warming party	ཁང་སྟོན་ཡས་ན་འགྲོ་སྒྲོ་ཆེ།
ངེས་ངེས་གིས	really	ས་ཆ་འདི་ངེས་ངེས་གིས་ཆེ།
ཁ་ལེན	to listen to	སྐྱུང་ཀི་གིས་ལུག་གི་ཁ་མི་ལེན།
སྐྱོགས	to turn; to disturb	ངེད་ཚང་ང་འགྲོ་ན་གཡོན་ན་སྐྱོགས་དགོས།
འདྲ་འདྲ	about; or so; similar	ང་ལ་སློབ་མ་སུམ་ཅུ་འདྲ་འདྲ་གཟིག་ཡོད།
ཁང་བརྩེགས	building	ཁང་བརྩེགས་འདིར་བང་རིམ་གསུམ་ཡོད།
བཞི་ཐོག་ཅན	four-storied	ཁང་བ་བཞི་ཐོག་ཅན་དེ་ན་ཉིང་ལས།
ཅ་ལག	things	ཅ་ལག་མང་ན་ཁང་བ་འཁོབས་ཧེ་ཆུང་ཡིན།
སྒོ་ཁ	entrance	ཚོང་ཁང་གི་སྒོ་ཁ་ན་མྱི་མང་ང་བཞུར་ཡོད།
སྤོར	to move; to migrate	སང་ལོར་ང་ས་གཞན་གཟིག་ག་སྤོར་རྒྱུས།
ཁྱུག	to be able to carry / to take	རྟ་གི་ཁལ་བོང་བུས་མི་ཁྱུག
སྦྲུས	to mix	ངས་ཕྱེ་སྦྲུས། ཨ་མ་གིས་སྤོ་ཚོད་བཀྲུས།
སྡོ	to knead	འདམ་སྡོ་མཁན་ཟོ་རྒྱུ་དག་དག་རེད།
སྣམས་ཤ	yak meat	བོད་ནས་སྣམས་ཤ་འཚོང་མཁན་ཁ་མཆེ་ཡིན།
གཙབས་མ	minced	ཤ་གཙབས་མ་རྒྱུ་མ་གང་གིས་འདྲང་རྒྱུ་རེད།
བླུགས	to pour; to mould	སྐྱུ་འདི་ཟངས་གིས་བླུགས།
ཚྭ་ཁྲུ	salt	མྱི་ལ་ལ་གིས་ཚྭ་མེད་ན་ཇ་མི་འཐུང་།
གཡེར་མ	prickly ash	གཡེར་མ་ངས་རྒྱུན་དུ་བཀོལ་གི་ཡོད།
ལོག་ལོག	round; ball	ཁྱིའི་ལག་གི་དངོས་པོ་ལོག་ལོག་དེ་ཆི་གཟིག་ཡིན།
ཙོང	onion	ཙོང་བོད་གི་ཟ་མ་ཚང་མ་གི་ནང་ང་བཀོལ།
གཟེབ་མ	steamer	གཟེབ་མ་མེད་ན་མོག་མོག་འཚོད་མི་ཐུབ།
འཁོལ	to get boiled	ཆུ་བསྐོལ་ནས་འཁོལ་ཐལ།

གདུ	to seethe	ཆུ་གདུ་གི་ཡོད་དུས་དེམ་མ་རེག་མི་ཉན།
ཟས་ཕུད	nutritious food	འགྲུལ་བ་གལ་ཆེན་ན་ཟས་ཕུད་བསྐོལ།
རླངས་ཀ	steam	ཆུ་འཁོལ་ན་རླངས་ཀ་འཕྱུར་ནི་རེད།
ཐུ་ལི་ལི	steaming	ཟ་མ་ཚ་མོ་སྟེར་མ་གང་ངོ་རླངས་ཀ་ཐུ་ལུ་ལུ།
ཤིལ་ཏོག	fruit	ཤིལ་ཏོག་ཟོས་ན་ལུས་པོ་བདེ།
ལྟིགས	to be able to digest	ངས་ཟོས་ཟོས་ནས་ཁོག་ན་ལྟུགས་གི་མེད།
ལུས་སྲོ	physical strength / stamina	རྩྭ་བཟང་གི ཟོག་ག་ལུས་སྲོ་འབབ་གི་ཡོད།
ཟད	to be consumed; to wear out	ལས་ཀ་བ་ཟོ་ལུས་ཟུངས་ཟད་གི་ཡོད།
དེའི་ཀླད་ལ	in addition; on top of	སྐོར་མོ་ཉི་ཤུ དེའི་ཀླད་ལ་གསེར་འདི་སྟེར།
འཛུ	to grab	ངའི་ལག་པ་མ་འཛུ། ང་མི་བདེ་གི
ཁོག་ཚ	fever in chest	ཁོག་ཚ་རྒྱས་ན་ཁ་སྐོམ་ནི་རེད།
ཚ་སྨན	medicine for high fever	ཚ་སྨན་རྒྱུན་དུ་བསྟེན་རྒྱུ་གཞིག་མིན།
ཐུན་གཅིག	a meal; a dose	སྨན་ཐུན་གཅིག་འཐུང་རྒྱུ་བརྗེད་སོང་།
བསྟུད་རས	continuously; consecutively	ངས་བསྟུད་རས་དུས་ཚོད་གསུམ་མ་དཔེ་ཆ་བལྟས།
བསྟེན་སྲོལ	use (of medicine)	སྨན་པ། སྨན་འདི་བསྟེན་སྲོལ་ང་ཤོད་པ།
ཁ་འཛེར་ཆེ	to avoid certain food; picky (food)	ཞ་ཡས་འདི་ཁ་འཛེར་ཆེ། འདི་མི་ཟ་གན་མི་ཟ།
ལམ་བྲོ	provision; food prepared for a trip	ལམ་རིང་ཐུང་ང་ལམ་བྲོ་བཟུང་ན་ཧ།
གོ་རེ	bread	གོ་རེ་ཟ་རྒྱུར་ང་མི་དགའ།
ཧན་ཚད་ནས	other than; since	དེ་རིང་ཧན་ཚད་ནས་ཁྱོད་ངེད་གཉིས་ཕ་བུ་མིན།
ཁ་ཐུག་ག	directly	ཞི་ལི། ཁ་ཐུག་ག་སློབ་གྲྭར་སོང་།
ཕར་ཚུར	back and forth	ཕར་ཚུར་ར་འཕྱུར་ན་གནམ་གྲུ་གོང་མི་དཀའ།
འགྲོ་ཁ	when (someone) departs	ང་འགྲོ་ཁར་སེམས་ཧོང་གིས་སྡུག

བོད་པ་སླུ་བ་གྲགས་ཅན་ཞིག་ལ་བཙར་འདྲི་བྱས་པ།

ཕུད	to issue; to get published	ན་ཉིང་རྩོམ་པ་པོ་འདིས་དཔེ་ཆ་གཞིག་ཕུད་སོང་།
རྒྱུག་ཆེ	popular	དཔེ་ཆ་དེ་རྒྱུག་ཆེ་ན་བྲིས་བཙོག་རྒྱུ་མ་རེད།
གླེང	to talk; to mention	དོན་རྐྱེན་དེ་མ་གླེང་། སྨུར་གེ་ཡང་སྡུག་རྒྱུ་རེད།

སྒྲིན་ཐག	tape	སྒྲིན་ཐག་འདིའི་ནང་ན་གླུ་སྣ་ཚོགས་ཡོད།
འཚར་ལོངས	development; growth	ས་འདི་ན་དཔལ་འབྱོར་འཚར་ལོངས་འབྱུང་།
བག་ཆགས	impression	མཁས་པ་དེས་ང་ལ་བག་ཆགས་ཟབ་མོ་གཞིག་བཞག
ཡར་གཏོག	encouragement	མི་བཟང་ང་ཡར་གཏོག་རྒྱག་དགོས།
འཕེལ་ཁ	trend; tendency	རང་དབང་བརྩི་ནོ་དེང་སང་གི་འཕེལ་ཁ་རེད།
བློ་སྒོ	mind; intelligence	བློ་སྒོ་ཡངས་ན་དོན་དག་འགྲུབ།
མིག་རྒྱ	horizon (in one's view)	མིག་རྒྱ་མེད་ན་ཁོག་རྒྱ་ཆུང་།
དེའི་འཕྲོར	thereafter	དེང་ཐོག་ཁྱུར་གེ་ངོ་ཁྲིག་ཐལ། དེའི་འཕྲོར་ངོ་ལྷུང་ཐལ།
ཕྱོགས་བསྡུས	collection	དཔེ་ཆ་འདི་རྩོམ་ཡིག་ཕྱོགས་བསྡུས་གཞིག་རེད།
མཁས	to be versed; to be skillful	ཞི་ལི་མགོ་སྐོང་ཞི་མོར་མཁས།
སྟེགས་བུ	stage; platform	སྟེགས་བུ་སྟེང་ང་འབུད་ཀྲོ་ཙ་མོ་མ་རེད།
རྒྱབ་སྐྱོར	support	རྒྱབ་སྐྱོར་མེད་ན། མེད་པོ་ཟོས་དཀའ་གོ་གི
ཅག་ག་ཡས	to put in order; to make neat	ཚུགས་ཀ་མེད་ན་ར་ཅག་ག་བཅའ་དགོས།
ཁྱད་པར་བ	special; unique	རྡོ་འདི་ཁྱད་པར་བ་གཞིག་མ་རེད། རང་གའི་རེད།
ཉམས་འགྱུར	deportment; bearing	ཁྱོས་གར་མཁན་དེའི་ཉམས་འགྱུར་ར་ལྟོས་ར།
ལོ་ཉུང	young	དེང་སང་ལོ་ཉུང་མང་ང་གཞིག་གྲབ་རྒྱུགས་རེད།
ད་སོ་མ	just now	ངས་ཟ་མ་ད་སོ་མ་ཟོས་བཏང་།
དྭངས་མོ	clear; good (physically)	ནད་པ་དེ་རིང་ལུས་ཁམས་དྭངས་མོ་རེད།
ལོ་ཐོང་ཐོང	prime of life	ལོ་ཐོང་ཐོང་གི་སྐབས་བ་དོན་ཆེན་སྒྲུབ་དགོས།
རེ་བ	hope; wish	ཁྱུར་གེ་མི་རེ་བ་ཆེ་འཛིན་མཁན་གཞིག་མིན།
ལས་དྭང	to be lucky	ཁྱུར་གེ་དཔོན་གོ་ས་གི་ཐོག་ནས་ལས་དྭང་གི་ཡོད།
ཏན་ཏིག་གིས	seriously; earnestly	བུ་བ་ཏན་ཏིག་གིས་བསླབས་ན་འགྲུབ་ཡོང་།
གླུ་ཚིག	lyrics	གླུ་ཚིག་འདི་འབྲི་མཁན་བོད་གཞིག་མ་རེད།
དབྱངས	tone; melody	གླུ་ཚིག་ར་དབྱངས་གཉིས་ཀ་ཧོང་གིས་ཧྲ།
ཚོན་པོ	fat	ཤ་ཚོན་པོ་མང་ང་མ་ཟ།
མྱུག	to wander; to roam	ཟླ་བ་གཞུག་མའི་ནང་ང་རྒྱལ་ནང་ང་མྱུག་གི་འགྲོ།
འཕུར	to fly	འཕུར་ཐུབ་མཁན་ཚང་མ་འདབ་ཆགས་མ་རེད།

གནངས་ཉིན	the day after tomorrow	གནངས་ཉིན་ང་ལས་ཁུངས་ང་མི་འགྲོ།
སྒོར་འཁོར	to get out; to wander outside	ངའི་ཞི་ལི་དེ་རིང་དུས་ཚོད་གསུམ་མ་སྒོར་འཁོར།
བློ་རྩ་བརྟན	to be resolute	སློབ་མ་འདི་བོད་སྐད་སྦྱོང་རྒྱུར་བློ་རྩ་བརྟན།
འུར་རྒྱག	to make noise	འུར་རྒྱག་ན་སྒོར་སོང་། འདི་ནས་རྒྱག་མི་ཆོག
རྒྱུགས་སྤྲོད	to take an exam	རྒྱུགས་སྤྲོད་རྒྱུའི་ཉིན་མ་ཐོན་བཏང་།
བསྐུལ	to teach	ཁུར་གེས་ལོ་བཞི་བཅུ་གི་རིང་བོད་ཡིག་བསྐུལ།
ཉིན་རྟོག་པ	police	ཉིན་རྟོག་པ་ཟོ་མྱི་ངན་དག་དག་རེད།
ནག་ཉེས	crime	ནག་ཉེས་མེད་ན་འཇིགས་དོན་མེད།
ཡིད་ར་ཤར	to remember	མྱུར་གེ་རིག་ན་ངའི་ཨ་ཅེ་ཡིད་ར་ཤར་གི
ཨུ་ཚུགས	stubbornness	མྱི་ཨུ་ཚུགས་ཅན་རྟོག་གོ་ཁོ་རེད།
འགྱོག	to lift up	མྱི་སྟོབས་ཅན་འདིས་རྒྱ་མ་སུམ་བརྒྱ་འགྱོག་ཐུབ།
ནོར་འཁྲུག	mistake	ནོར་འཁྲུག་བྱུང་ན་ཡོ་བསྲང་བྱེད་རྒྱུ་གལ་ཆེ།
དམག་མི	soldier	དམག་མི་ཟོ་ལོ་ཆུང་ཁྲུང་ཁྲུང་རེད།
བཀོད་པ	idea; arrangement	མྱི་བཀོད་པ་ར་ཕག་ག་སྣ་དགོས་ཟེར།
བཀའ་བབས	to give an order	བཀའ་བབས་ནི་ར། དམག་ཟོ་མདུན་ན་མཆོངས།
དང་ལེན	to accept	གན་རྒྱ་འདི་ཕྱོགས་གཅིག་གིས་དང་ལེན་མ་ཡས།
ཉིས་འགལ	contradiction; dichotomy	ང་སེམས་ཉིས་འགལ་རེད། འགྲོ་ནང་མི་འགྲོ།

སྡེ་དཔོན་ཞིག་གི་གཏམ་བཤད།

ཡར་རྒྱས	development	ཡར་རྒྱས་ཡོང་དགོས་ན་སློབ་གསོ་གལ་ཆེ།
སྡུག་མོ	bad; miserable	འབྲོག་པ་མང་པོ་འཚོ་གནས་སྡུག་མོ་རེད།
ཚབས་ཆེན	serious	གངས་སྐྱོན་གི་གནོད་པ་ཧོང་གིས་ཚབས་ཆེན་རེད།
ཡན	more than; further than	དེའི་ཡན་ན་མ་འགྲོ། ཐག་ཁ་རེད།
གྲུམ་པ	river floor	སྟོང་བོ་མེད་ཐལ། གྲུམ་པ་ན་རྡོ་མིན་ད་མེད།
ལྗོན་ཤིང	shrubs	ལྗོན་ཤིང་རྒྱས་ན། ས་ཆ་བཅུད་མི་འཚོར།
མཚེར་མ	thorn; thorny shrubs	མཚེར་མ་བཙུགས་ན་ཟོག་ལུག་ནང་ང་མི་ཡོང་།
སྤང	grassy land	སྤང་ནས་བསྡད་ན་སྣང་བ་སྐྱིད་པོ་རེད།

སྒེར	private	རྒྱལ་ཁབ་འདི་ནས་རྒྱུ་ནོར་ཚང་མ་སྒེར་རེད།
རྩ་རྫོགས	extermination	ན་ཞིང་གི་ལོ་ཏོག་དེ་ཚིགས་རྩ་རྫོགས་ཡས་སོང་།
ཉེའུ་གསིང	grassy marshland	ཉེའུ་གསིང་ན་ལུ་གུ་གནམ་ལྡིང་ས་ལྡིང་།
རིང་ང	during; in one's life	ངའི་རིང་ང་ངས་སྣངས་འཁོར་གཟིག་ཉོ་ཨེ་ཐུབ།
ཆར་ཆུ	rainfall	ཆར་ཆུ་མོད་ན་རྩྭ་ར་ལོ་ཏོག་ཡོང་རྒྱུ་རེད།
འཛོམ	to be rich; to be plentiful	དེ་བ་ཚང་ང་མྱི་རྒྱུ་གཉིས་ཀ་འཛོམ།
དབང་ན་མེད	not to be in one's control	ཁྲིམ་ཚང་གི་དོན་ཆེན་ངའི་དབང་ན་མེད།
རྣམ་སྨིན	retribution	ལས་ངན་ན་རྣམ་སྨིན་འཁོར་ནི་རེད།
ཚར་གཅོད	eradication; extermination	དགྲ་བོ་ཚང་མ་གཞུག་ནས་ཚར་གཅོད་བྱས་བཏང་།
རི་འདབས	bottom of a mountain	རི་འདབས་ན་ཆུ་བོ་གཉིས་འདྲེས་ཡོད།
རི་སྙེད	center of a mountain	རི་སྙེད་ན་རི་དྭགས་མང་ང་རྒྱུ་གི་ཡོད།
བྲེགས	to cut; to raze	ཞིང་བ་ཟོས་ཉིན་མ་ལྔ་ལོ་ཏོག་བྲེགས།
གཡང་ས	blessing place	གཡང་ས་ནས་ཕྱུགས་ཁ་དར།
སྣུམ་ཀྲིག་སེ	shiny; oily	ས་ཆ་འདི་སྣུམ་ཀྲིག་སེ། ཕྱུགས་ཟོག་ག་ཧ་རྒྱུ་རེད།
སྐྱི་ཐེར	naked; bare	རི་ཡོངས་རྫོགས་སྐྱི་ཐེར་རེད། རྩྭ་བ་གིས་མེད།
མགོ་ཁུངས	origin	ཁ་བཤད་ངན་པ་འདིའི་མགོ་ཁུངས་གང་རེད།
རི་ཞོད	lower part of a mountain	རི་ཞོད་ན་ཆུ་བོ་གཟིག་ཤང་ཤང་ཤང་།
བཤིག	to destroy	ཁང་བ་འདི་ཙང་མ་འགོར་ར་བཤིག་རྒྱུ་རེད།
ཐན་ལྟས	bad omen	ཕོ་རོག་གྲགས་ན་ཐན་ལྟས་ཡིན་ཟེར།
ཁ་ངན	bad speech; bad talk	ཁ་ངན་མ་བཤད། ཁ་ཐོག་ག་འགྲོ་ན་ཐང་།
ཆག་འཇིག	catastrophe	ཆག་འཇིག་གི་ནང་ནས་མྱི་མང་ང་ཤི་སོང་།
མི་རབས	generation	མི་རབས་གསུམ་མ་ལོ་ཆི་མོ་གཟིག་ཡོད།
མགོ་སེ་བཟ་ཅན	grey-haired	མགོ་སེ་བཟ་ཅན་གི་མྱིར་བདག་སྐྱོང་ཡས་དགོས།
གསར་མོ	young girl	གསར་བུ་གསར་མོ་ཟོ་ཆ་ཆ་རེད།
ཟོར་ར	sickle	ལོ་ཏོག་འབྲེག་ན་ཟོར་ར་ལག་ཆ་གཙོ་བོ་རེད།
སྟ་རེ	ax	ཡོན་ཏན་གི་སྟ་རེས་རྨོངས་བ་གི་སྡོང་བོ་གཅོད།
སྤྲོབས་པ་ཆུང	cowardly	སྤྱིར་བཏང་གིས་ཞི་མོ་ཟོ་སྤྲོབས་པ་ཆུང་།

འཛོན་ཐང་ཅན	capable	མི་འཛོན་ཐང་ཅན་བློ་རིག་གྲོད།
སྐད་མགོ	pitch (of sound); volume	སྐད་མགོ་མ་མཐོ། ཞ་ཡས་གཉིད་ཡོད།
གནམ་འཛོ	precipitation	འཛར་མན་གནམ་འཛོ་ཧོང་གིས་ཆེ།
སྐྱེ	to grow; to be born	ཛོ་གསེང་ནས་སྔོང་བོ་རེམ་མ་མི་སྐྱེ།
བློ་འདོན་མཁན	consultant	བློ་འདོན་མཁན་གིས་རང་མགོ་ར་ཐོན་གི་མེད།
ཉུང་མཐའ་ར	at least	ཁྱུར་གི་ཉུང་མཐའ་ར་ལོ་སུམ་ཅུ་ཡོད་རྒྱུ་རེད།
ཡར་ཞུ	report	དོན་དག་མེད་ན་ཡར་ཞུ་ཆི་གཞིག་ཡས་རྒྱུས།
བདག་སྐྱོང	management	ཁེ་ལས་གཉེར་ན་བདག་སྐྱོང་གལ་ཆེ།
ཨ་ཛྷ	good	མི་ཁྲབ་རྒྱུགས་དེ་ཞེ་ནས་མི་ཨ་ཛྷ་གཞིག་རེད།
བཙོལ	to entrust with	ལས་ཀ་འདི་ཨ་ཕ་གིས་ང་ལ་བཙོལ་སོང་།
གང་མགྱོགས་ཅི་མགྱོགས	as fast as possible	གང་མགྱོགས་ཅི་མགྱོགས་གིས་སོང་ན་མི་འཕྱི།
ཁྱུག་མ	bag	ཁྱུག་མ་གི་ནང་ན་དངོས་བོ་གང་མང་ཡོད།
ཆ་ཡོད	familiar	མི་འདི་བལྟས་ན་ཆ་ཡོད་ཆ་ཡོད་ཅིག་རེད།
གོང་ཐུད	to increase in price	ན་ཞིང་གསེར་ར་གོང་ཐུད་བཏང་།
གོང་ཆག	to decrease in price	ཁང་བ་གོང་ཆག་ན། ཉོ་མཁན་ཡོད་ཁོ་ཐག་ཡིན།
ཁ་ལྷག	over; excessive; more than needed	འདི་བ་ཚང་ང་ལུག་སུམ་བརྒྱ་ཁ་ལྷག་ཡོད།
སྡུག་ག་གཏོད	to cause trouble	ཨ་ཕ་ལོ་ལོ། ཁྱོས་ང་སྡུག་ག་མ་གཏོད།
ཕྱིན་ཆད	henceforth	དེ་མ་ཟེར། ཕྱིན་ཆད་མུར་གི་དགོས་དུས་ཡོད།
བསོད	to be delighted; to be pleased	ཨ་མ་རིག་ནི་ར་ཕུན་ཚོགས་བསོད་སོང་།
ཞིམ་མདོག་ཆེ	to look tasty	སྔོང་མགོའི་སིལ་ཏོག་ཞིམ་མདོག་ཆེ།
སྒྲུད་ཁང	bathroom	གྲོང་ཁྱེར་ནས་སྒྲུད་ཁང་རྙེད་དཀའ།
གནམ་ངོ་ཧུབ	to become downcast	བསྟུད་རས་ཉིན་མ་གསུམ་མ་གནམ་ངོ་ཧུབ་ཐལ།
ཚ་རླུགས་ཆེ	humid	ཚ་རླུགས་ཆེ་ན། ང་བེ་ཅིན་ན་མི་འགྲོ།
མཐའ་གཅིག་ག	entirely	ཁྱོས་མུར་གི་མཐའ་གཅིག་ག་ངན་གི་མ་ཟེར།
མ་སྐད	mother language	རང་གི་མ་སྐད་བརྗེད་ན་ངོ་ཚ་ཡིན་ཟེར།
ཕག་ཤ	pork	ཕག་ཤ་དེང་སང་གོང་འབུད་གི་ཡོད།
ཉ་ཤ	fish	བོད་མི་རྒན་པ་ཟོས་ཉ་ཤ་མི་ཟ།

ཤག་པོ	intimate friend	ཁྱུར་གེ་ངའི་སྤྱི་ཚོགས་རྙིང་བ་གི་ཤག་པོ་རེད།
མ་སྨད	mother and daughter	མ་སྨད་གཉིས་ཀ་དེ་རིང་ཁྲོམ་མ་བུད་ཐལ།
འགྱུལ་ལྟས	the way people behave	ཁྱིམ་ཚང་འདིའི་འགྱུལ་ལྟས་ཡག་གི་ནང་།
གཉེན་རྟགས་བརྒྱབ	to become betrothed	ང་ར་སྒྲོལ་མ་གཉིས་ག་གཉེན་རྟགས་བརྒྱབ་ཡོད།
ལོ་སྟོད	the first half of a year	ད་ལོའི་ལོ་སྟོད་ར་ངའི་ཁེ་ཚོང་མ་ཧ་ཐལ།
བྲང་ཁར་བརྒྱབ	to guarantee; to promise	ངས་བྱ་བ་འདི་ལས་ཀྱི་བྲང་ཁར་བརྒྱབ་ཡོད།
ཁོག་ནག	ill-intention	ཁོག་ནག་མ་ཡས། ཁྱུར་གེ་ར་སྙིང་མ་རྗེ།
འགོམ་ཡུག	stepping over one's head	གཞན་ན་འགོམ་ཡུག་བཏང་ན་མི་རུང་།
ཆག་སྒོ	accident	ཆག་སྒོ་བྱུང་ན་ར་སྨི་གཅིག་ར་ཤི་མེད།

སློབ་ཚན་དགུ་པ།

བརྡ་སྤྲོད།

- Classifiers
- མང; མང་ང; མང་ང་གཟིག
- དེ་མོ; དེ་མོ་གཟིག
- ཉུང; ཉུང་ཉུང་གཟིག; ཅོས་ཙ་གཟིག
- ཚ་རེ; ཚ་ཅོག; ལ་ལ; གཟིག; ཙང
- Adverb: *too*

Monks, Bla brang Monastery, Bsang chu County (Xiahe 夏河), Gan lho (Gannan 甘南) Tibetan Autonomous Prefecture, Gansu 甘肃 Province (2011).

ཟུར་ལྷའི་སློབ་ཚན། བོད་པའི་བཟའ་བཅུད།

བོད་མི་གིས་སྤྱི་བཏང་གིས་ཟ་མ་ཆི་གཞིག་ཟ་ནང་། བོད་གི་ས་རྒྱ་ཆེ་ནོ་གིས། ས་ཆ་རེ་རེ་བཟའ་བཅུད་གི་ཐོག་ནས་ཧོང་གིས་མི་གཅིག་ན་ཐང་། ཨ་མདོ་ས་ཆ་ནས་ཕྱེ་ར། རྩམ་པ། ཤ་ར། མར་ར། འོ་མ་ལ་སོགས་རེད། སྟོ་བཟའ་མཁན་ཧོང་གིས**ཞུང་གི** ནང་སློས་སུ་འབྲོག་ན། ནས་བོད་ཡོངས་གི་ཟ་མ་གཙོ་བོ་**གཞིག**་རེད། བཟའ་བཅུད་གི་སྣ་ཁ་འདི་རིགས་བོད་མི་གིས་ལོ་ངོ་སྟོང་ཕྲག་**ཚ་རེ**་གི་རིང་ང་ལོངས་སྤྱོད་ཡས་ནི་རེད།

རེད་དྲ་དེང་སང་**ལལ**་གིས་བོད་གི་སྲོལ་རྒྱུན་གི་ཟ་མ་མི་ཧྲ་ཟེར། **ལལ**་གིས་བོད་གི་ཟ་མ་གི་ཡན་ན་ཟ་མ་གཞན་མེད་ཟེར་གི་ཡོད། ལྷ་ཚུལ་འདི་གཉིས་ཀ་དམིགས་གཞི་གཅིག་རེད། བོད་གི་བཟའ་བཅུད་ང་བཅུད་ཡོད་མེད་ཤེས་འདོད་གི་ཡོད།

ཟ་མ་བཅུད་ཅན་ཟ་རྒྱུ་ཧོང་གིས་གལ་ཆེན་རེད། ལུས་ཁམས་གི་བདེ་སྡུག་ར་མི་ཚེ་གི་རིང་ཐུང་ང་ཐུག་ཡོད། བོད་གི་བཟའ་བཅུད་གི་ནང་ནས་གང་ང་བཅུད་ཡོད་ནང་། མཐའ་གཅིག་ག་འདི་བཅུད་ཅན་རེད། གན་བཅུད་ཅན་མ་རེད་ཟེར་མི་ཉན། གཅིག་ནས། ཟ་མ་སྣ་ཁ་གཅིག་གི་ནང་ན་ཟ་མ་གི་བཅུད་ཚང་མ་མེད། རེད་དྲ། མི་གི་ལུས་ཁམས་མ་བཅུད་སྣ་ཁ**མང་ང**་གཞིག་དགོས། གཉིས་ནས། ཟ་མ་བཅུད་བཟང་ངན་ར་ཁོར་ཡུག་ག་ཐུག་ཡོད། དེའི་རྐྱེན་གིས་ཁ་ཟས་སྟེབ་རན་རྒྱུ་ར་སྣ་འཛོམས་རྒྱུ་གལ་ཆེན་རེད།

མིའི་ལུས་ཟུངས་ཐོན་ས་གཙོ་བོ་ཕྱེ་ར་ཞུབ་མ། ནས་ཇོག འབྲས། ཐུག་པ་**ལ་སོགས**་རེད། ཟ་མ་འདི་རིགས་ཟ་མ་སྐོར་ཁག་དང་པོ་ནང་ང་གཏོགས་གི་ཡོད། འདིའི་ཐོག་ནས་བལྟས་ན། བོད་གི་ཟ་མ་གི་ནང་ནས། གོ་རེ། ནང་སློས་སུ་རྩམ་པ་ཨ་ཏུ་གིས་དགའ་བོ་རེད། རྩམ་པ་གི་ནང་ན་ཞུབ་མ་ར་ཡོད་ནོ་གིས། ཟ་མ་གཞན་པར་ལྟོས་ན་ལྟོགས་གསོད་ཆེ། ཁྲག་ནང་གི་ཀ་ར་ཡང་ཚད་འཚམས་པོ་གཞིག་ནས་འཛིན་ཐུབ། ཟ་མ་འདི་རིགས་རྒྱུན་དུ**མང་ང**་ཟ་དགོས་ཟེར། སྔོ་ཚོད་ར་སིལ་ཏོག**མང་ང**་ཟ་དགོས། འདི་རིགས་ཟ་མ་སྐོར་ཁག་གཉིས་པ་གི་ནང་ང་གཏོགས་གི་ཡོད། ཟ་མ་འདི་རིགས་སྙིང་ནད་ར་སྐྲན་ནད། ཁྲག་ཚད་མཐོན་པོ་སྔོན་འགོག་ཡས་རྒྱུར་ཕན། དེས་མི་ཚད། ལོ་དྲུག་ཅུ་ཡན་གི་མི་རྒན་པོ་ཟེར་མཚོན་ན། མིག་མི་ཞར་རྒྱུར་ཕན་ཐོགས་ཆེ། དེ་མོ་ཡིན་ན་ར། བོད་གི་ནང་ན་སྔོ་ཟ་མཁན་**ཙང**་མེད། ཤ སྲན་མ། འོ་མ། སྒོང་། ཉོ། ཕྱུར་ར་ཟ་མ་སྐོར་ཁག་བཞི་པ་ར་ལྔ་པ་གི་ནང་ང་གཏོགས་གི་ཡོད། དེའི་ཉོར་ར་ཉིན་གྲངས་ང་ཚུ**མང་ང**་འཐུང་དགོས་ཟེར་གི་ཡོད། སྐོར་ཁག་བཞི་པ་གི་ནང་གི་ཤ་ར། འོ་མ། ཉོ། ཕྱུར་ར། སྒོང་**མང་ང**་ཟོས་ན་མི་ཧྲ་ཟེར་གི་ཡོད། འདི་ཚ་བོའི་ནང་གི་རྫས་cholesterol སྙིང་ང་མི་ཧྲ་ཟེར། ལུས་སྟེང་ན་རྫས་འདི་**ཞུང་ཞུང་གཞིག**་ཡོད་ན་ལུས་ཁམས་མ་ཕན་ཟེར། རེད་དྲ་མང་སོང་ན་སྙིང་གི་སྡུག་ཡིན།

རེད་དྲ་ལྷ་ཚུལ་འདི་མི་ཚོགས་ཆེ་ས་ར་ས་མགོ་དམའ་ས། ལས་ཀ་བཟོ་གྲྭ་ནས་ལས་དགོས་ས་ནས་ཡོང་ནི་རེད། བོད་གི་འབྲོག་པ་ར་ཞིང་བ་ཟེར་མཚོན་ན**དེ་མོ་གཞིག**་ཨེ་ཡིན། ས་མགོ་མཐོ་ས། ས་ཆ་འཁྱགས་ས། ལས་ཀ་**མང**་ས་ནས་ལུས་ཟུངས་ལྷག་ཏུ་རྒྱས་དགོས་གི

གོས་བཟང་བོ་དབྱར་གསུམ་ཆར་གིས་ཟག མི་བཟང་བོ་དྲུག་ཅུ་ལོ་གིས་ཐུབ་ཟེར་ར། མི་ནུས་ན། བཟའ་བཅུད་གི་ཐོག་ནས་རང་ཚོད་ལྷག་ཏུ་ཐིག་དགོས་ནི་རེད། ཟ་མ་ཧེ་**ཞུང་ང**་གཏོང་རྒྱུ་གལ་ཆེ། དེ་མིན་ད་ལུས་པོ་ཧེ་ལྡིད་ཉན་འགྲོ། རྫས་ཀའི་ཟེར་ནོ་དེ་ལྷག་ཏུ་དགོས་ནི་རེད། འོ་མ་ར།

ཕྱུར་ར་ར་ཞོ་དེའི་འབྱུང་ཁུངས་གཙོ་བོ་རེད།

ངས་བལྟས་ན། ད་བར་གི་སྤྱི་གི་ལྟ་ཚུལ་འདི་བོད་ནས་ཧོང་གིས་མི་འཕྲོད་གི སྨུམ་ཟས་སྨུམ་ཆུ་མེད་ན། ལས་ཀ་ལྷི་མོ་བོད་གི་ཁོར་ཡུག་བཙན་པོ་འདི་ནས་ཁྱུག་རྒྱུ་མ་རེད། ཡིན་ན་ར། སྡོ་ར་སིལ་ཧྲོག་གི་རིགས་**མངང**ཟོས་ན་ཚོག་ཚོག་རེད། གྲོང་ཁྱེར་གི་བོད་རིགས་གེར་མཚོན་ན། གང་ལོབས་ར་གང་འདོད་མིན་ན། ཁ་འཛི་**རེ**ཡས་ན་བཟང་རྒྱུ་རེད།

9.1 --Classifiers

By container	By measurement	By whole piece	Others
ཆང་**དམ་པི**་གང	ཤ་**སྤྱི་རྒྱ**་གཅིག	ཤ་**ལེབ་མོ**་གཟིག	གསང་གཏམ་གཟིག
ཆུ་**ལྩུགས་ཟྦོ**་གང	གཡིས་**རྒྱ་མ**་དོ	ཚོད་དཀར་**མགོ་ཏུ**་གསུམ	ཅ་ལག་གཟིག
སིལ་ཧྲོག་**ལྩུགས་གྲིན**་བཞི	གསེར་**རྫང**་དྲུག	ལོ་ཧྲོག་**སློ་མ**་གཟིག	གཙང་བོ་གཟིག
ཕྱེ་**ཁུག་མ**་གཅིག	ཀ་ར་**ཁེམ་ཐུ**་གང	ཤིང་**ལེབ་མོ**་གཉིས	གནས་ཚུལ་གཉིས
འོ་མ་**དཀར་ཡོལ**་གཅིག	ལུག་བལ་**དོས**་གཉིས	ཞི་ལི་**སྨྱི་མགོ**་གཉིས	བྱ་བ་གཟིག
ཕྱུགས་ཟོག་**ལྷས་ར**་གང	རས་**ཡུག**་གཅིག	ཟ་མ་**ཐུན**་གཅིག	གོམ་པ་གང
སྨན་**ཤོག་སྣམ**་གང	ལོ་**འཁོར་མ**་གཅིག	ཟོག་**ཁྱུ**་བདུན	ཁྱིམ་ཚང་གཟིག
ཇ་**བག་ཆ**་གཉིས	རིང་ཚད་**མཐོ**་གང	ལྕུགས་**ལེབ**་གཅིག	ཚོང་ཁང་གཟིག

Notes-1

1. Measure words follow nouns, e.g., ངས་སྣྱུག་ཆུ་དམ་པི་གང་ཉོས། I bought a bottle of ink. They are often not used for the sake of convenience.
2. To measure by container, amount, etc., numerical words གང and དོ are used, respectively, equivalent to *one* and *two*, e.g., ཆང་དམ་པི་དོ་གིས་འདང་། Two bottles of liquor will suffice. / དངོས་པོ་དེ་སྐར་མ་གང་གིས་མི་ཁུག One *yuan* is not enough to buy that stuff.

Exercise 1 Write measure words and numerical adjectives in the blanks. Refer to the list of measure words above and on the next page.

དཔེར་བརྗོད། མུར་གེས་ལུག་ཤ་རྒྱ་མ་དོ་ཉོས་ཐལ།

1. **ཞི་ལི།** ཨ་མ། དོ་དགོང་ཤ་བཙོད་ཡ། ཤ་རྒྱ་མ་ཆེ་མོ་གཟིག་ཉོ་རྒྱུས།
   ཨ་མ། དོ་དགོང་ངེད་གཉིས་ཀ་མིན་ད་མེད། ཤ________མི་དགོས།
2. **ཞི་ལི།** ཨ་མ། ཁྲོད་ཚོན་པོར་ཉན་ཡོད་གི ད་ཁྲོས་ཟ་མ________ཟ་དགོས།

ཨ་མ། བདེན་གི ངས་ར་དེ་འདོད་གི་ཡོད། ངས་ལུས་ཤ་__________ཞུད་གི་འཇུག་རྒྱུ་ཡིན།

3. **ཞི་ལི།** འགྲུལ་བ་གིས་ཐུག་པ་__________མ་ཟོས། ངས་བལྟས་ན། ཚོག་རྒྱུ་མ་རེད།

ཨ་མ། ཞོང་གིས་ཁོ་རྫུ་ཅན་གཞིག་མིན། རེད་དྲ་ཁ་འཛིང་ཆེ། ནན་མ་ཡས།

4. **ཞི་ལི།** ཨ་མ། ཞིང་ཁ་ན་མྱི་__________། ཁོ་ཐོ་ཤུ་ཤུ་རེད།

ཨ་མ། འདི་ནས་ངས་ར་མི་རིག་གི ཁོ་ཐོ་ཤུ་ཤུ་ཡིན་རྒྱུ་ནང་།

5. **ཞི་ལི།** ཨ་མ་གི་སྨྱུང་གནས་གི་སྐབས་བ། ཟ་མ་__________ཟ་ཨེ་ཉན།

ཨ་མ། སྤྱིར་བཏང་གིས་སྨྱུང་གནས་གི་ཉིན་ན་ཟ་མ་མི་ཟ།

6. **ཞི་ལི།** ཨ་མ་ཁྲིའི་རྩམ་པ་གི་ནང་ང་ཀ་ར་ཆི་མོ་གཞིག་དགོས།

ཨ་མ། ཀ་ར་__________གཉིས་དགོས།

7. **ཞི་ལི།** ཨ་མ། དེ་རིང་ང་གྲོང་ང་འགྲོ། ཇ་ཆི་མོ་གཞིག་ཉོ་རྒྱུས།

ཨ་མ། ཇ་__________ཉོས་ན་ཚོག་རྒྱུ་རེད།

8. **ཞི་ལི།** ཐོག་__________རྡུ་སྐོར་འདི་ནས་མ་རེད། རེད་དྲ་དེད་ཐོའི་རྩྭ་ས་ན་ཡོད་གི

ཨ་མ། མྱི་གཞན་པ་གིས་ལོ་གཅིག་ག་འདི་ན་རྩྭ་ས་གླས་ཡོད། ཟླ་བ་གཞུག་མའི་ནང་ང་འགྲོ་རྒྱུ་རེད།

9.2 --མང; མང་ང; མང་ང་གཞིག; དེ་མོ; དེ་མོ་གཞིག

མང་ང; མང་ང་གཞིག; དེ་མོ; དེ་མོ་གཞིག			
	Tibetan	English	Notes
Affirmative	ངས་ཟ་མ་**མང་ང་གཞིག**ཟོས་བཏང་།	I had a lot of food.	*མང་ང་གཞིག* and *མང་ང* both mean *a lot of*
	ཁུར་གེར་རྒྱུན་དུ་འདོད་པ་**མང་ང**ཡོད།	He is always demanding.	
	སློབ་མ་དེ་རིག་པ་**དེ་མོ་གཞིག**རྣོ།	That student is so clever.	
Negative	གསུམ་གྲངས་ཀ་**མང་ང**གཞིག་མིན།	*Three* is not a big number.	*དེ་མོ་གཞིག* means *so much*, *much*, or *like that*
	ཁུར་གེ་རིག་པ་**དེ་མོ་གཞིག**མི་རྣོ།	He is not so clever.	
	ངས་སྒོར་མོ་**མང་ང**ལག་ག་མི་འཛིན།	I do not take much cash.	
Question	ཁྱོད་སློབ་མ་དེ་མོ་**མང་ང་གཞིག**ཡོད་ནས།	Do you have so many students?	*དེ་མོ* means *so many*, *much*, or *like that*
	ལྷ་ས་ན་མཇལ་བ་**དེ་མོ་མང་ང**ཨེ་ཡོད།	Are there many pilgrims in Lhasa?	
	ཚོགས་ཐོག་ནས་ཁྱོས་**མང་ང**གཞིག་ཨེ་ལབ།	Did you talk a lot at the meeting?	

1. **དེ་མོ་གཞིག** means *so*, *like that*, *so much*, and *so-so*, e.g., ང་དཔེ་ཆ་**དེ་མོ་གཞིག**་མེད། I do not have a book like that. / ང་རིག་པ་**དེ་མོ་གཞིག**་མེད། I do not have so much brain power. / ང་ཤ་**དེ་མོ་གཞིག**་མི་དགའ། I don't like meat very much. / གློག་བརྙན་**དེ་མོ་གཞིག**་རེད། The film is so-so.
2. **དེ་མོ** and **དེ་མོ་གཞིག** are alternative.

Exercise 2 Put མང་ང, མང་ང་གཞིག, དེ་མོ, and དེ་མོ་གཞིག in the blanks.

དཔེར་བརྗོད། ཁྱུར་གེ་ཐུག་པ་དེ་མོ་གཞིག་དགའ། རེད་དྲ་ཁྱུར་གེའི་ཕྱིང་མོ་དེ་མོ་གཞིག་མི་དགའ།

First half--positive	Second half--negative
1. སློབ་མ་འདི་སློབ་སྦྱོང་ང་________དགའ།	1. རེད་དྲ་ཁྱུར་གེའི་ནུ་མོ་________________________།
2. ཨ་མེ་རི་ཁ་རྒྱལ་ཁབ________ཕྱུག་པོ་རེད།	2. དེའི་མི་གྲངས་________________________།
3. པེ་ཅིན་ན་མི་________མང་།	3. རེད་དྲ་སྡེ་བ་འདི་ན________________________།
4. ཁ་རྩང་ནམ་མཁའ་ན་སྤྲིན________ཡོད་གི	4. ཡིན་ན་ར་ཆར་________________________།
5. རྩྭ་ཐང་ན་དབྱར་ཁ་མེ་ཏོག________ཡོད་གི	5. རེད་དྲ་དགུན་ཁ________________________།
6. བོད་གིས་ཤ་________ཟ་གི་ཡོད།	6. ཁོ་ཟོས་སྡོ་ཚོད________________________།
7. ཆུ་________འཐུངས་ན་ཕན་ཐོགས་ཆེ་ཟེར།	7. ཆང་________________________འཐུངས་ན་མི་ཧ་ཟེར།
8. ཞ་ཡས་ར་མི་རྒྱན་པ་རིགས་གིས་འོ་མ་_འཐུང་དགོས།	8. རེད་དྲ་རྒན་པ་རིགས་གིས་ཆང________འཐུང་མི་ཉན།
9. ཁྲོས་ཉིན་གྲངས་ང་ཆུ་________འཐུང་གི་ཡོད།	9. ངས་ཆུ________________________འཐུང་གི་མེད།
10. ཁྱུར་གེ་མི་ལས་ཅན་རེད། བསོད་ནམས་____ཆེ་གི	10. རེད་དྲ་མི་ཚང་མ་ལས་ཅན་________________མ་རེད།
11. ཐེངས་སྔོན་མ་ཁྲོས་གཏམ་________བཤད་ཐལ།	11. དེ་རིང་ཚོགས་ཐོག་ནས་________________མ་བཤད།

9.3 --ཉུང་ཉུང་གཞིག; ཙམ་ཙ་གཞིག

ཉུང་ཉུང་གཞིག			
Amount; quantity	ཆོས་འཕགས་གིས་སྒོར་མོ་**ཉུང་ཉུང་གཞིག**་བཀོལ།	Chos 'phags spends little money.	It means *a few*, *a little*, or *small amount*. It is used to modify something countable in number and measurable by portion and degree.
	གྲོང་ཁྱེར་འདི་ན་མི་**ཉུང་ཉུང་གཞིག**་ཡོད།	This city has a small population.	
	ཀྲུང་གོ་ན་ཡེ་ཤུའི་ཆོས་ལུགས་པ་**ཉུང་ཉུང་གཞིག**་ཡོད།	There are a few Christians in China.	

ཙིས་ཙ་གཞིག			
Size; portion; degree	ངས་ཟ་མ་**ཙིས་ཙ་གཞིག**་ཟོས།	I ate a little food.	*ཙིས་ཙ་གཞིག* means *a little bit* or *small*, referring to something measurable by size, degree, period of time, or portion.
	ཞི་ལི་གན་**ཙིས་ཙ་གཞིག**་རེད།	That boy is small.	
	ང་ས་འདི་ནས་**ཙིས་ཙ་གཞིག**་སྐྱིད་གི	I am a little bit happy in this place.	

Notes-3

1. **ཉུང་ཉུང་གཞིག** modifies amount and number, e.g., ཁྱེར་གེས་གནད་དོན་དེ་ར་འདང་**ཉུང་ཉུང་གཞིག**་བརྒྱབ་ཐལ། He thought about the problem a little bit. / གྲྭ་བ་དེས་ཞལ་འདེབས་**ཉུང་ཉུང་གཞིག**་བརྒྱབ་བཏང་། The monk made a small donation.
2. **ཙིས་ཙ་གཞིག** modifies size, portion, and degree, e.g., ཁྱེར་གེས་ང་ཤ་**ཙིས་ཙ་གཞིག**་བྱིན་ཐལ། He gave me a small piece of meat. / ཚོ་བ་འདི་**ཙིས་ཙ་གཞིག**་རེད། This tribe is small. / ནད་པ་**ཙིས་ཙ་གཞིག**་ཧེ་དགའ་རེད། The patient is a bit better.
3. **ཙིས་ཙ་བོ** means *the small one*, *བོ* indicating a latent definite article, e.g., ཞ་ཡས་**ཙིས་ཙ་བོ**ར་ཡི་ག་ཆེ་གཞིག་ཡོད་གི The small child has a big appetite.
4. **ཉུང** is often used as a complement, e.g., ད་ལོར་ལྷ་ས་ན་ཡུལ་སྐོར་བ་མི་**ཉུང**། The tourists in Lhasa are not few this year.

Exercise 3 Complete the statements with ཉུང, ཉུང་ཉུང་གཞིག, and ཙིས་ཙ་གཞིག.

དཔེར་བརྗོད། ངས་ཟ་མ་ཉུང་ཉུང་གཞིག་ཟ། ཁུར་གེས་ཙིས་ཙ་གཞིག་ར་མི་ཟ་ཟེར།

1. སློབ་མ་__________གིས་ལས་བྱ་བྲིས་མེད།
2. ཁྱེར་གེ་ཟ་མ་__________གིས་མི་རྒྱུག
3. ཁོ་ཚང་ན་ཁྱིམ་སྐྱི་__________།
4. སྨར་མོ་__________གིས་དངོས་པོ་ཆུང་ཆུང་དེ་མི་ཁྱུག
5. དཀོན་མཆོག སྔོ་ནས་__________བདེ་འཇགས་མ་རེད།
6. ཁྱོད་__________་སྐྱུགས།
7. ལོ་གང་ངོ་གནམ་འཛོ་__________།
8. ཁོ་ལོ་__________རེད།
9. མདང་དགོང་ཚང་__________གཞིག་འཕྱུངས་ང་།
10. ངས་ཙྭ་ཁྱུ་__________ར་ཟ་མི་ཉན་ཟེར།

1. སློབ་མ་ལས་བྱ་བྲིས་མེད་མཁན་__________།
2. ཡིན་ན་ར་ཨ་མ་གིས་ཟ་མ་__________གྲ་སྒྲིག་ཡས་ཡོད་གི
3. ངེད་ཚང་ང་ར་ཁྱིམ་སྐྱི་__________ཡོད།
4. དངོས་པོ་__________གོང་དཀའ་མོ་རེད།
5. སྔོ་ནས་__________སེམས་ཆུང་བྱོས།
6. ང་སྐར་མ་__________གི་ནང་ང་ཐོན་ན།
7. སྟོན་ཀ་ལོ་ཏོག་__________ལེན་དགོས་རྒྱུ་རེད།
8. རེད་དྲ་ཁོ་ཁ་ལོ་__________མ་རེད།
9. རེད་དྲ་དེ་རིང་མགོ་ཁུ་__________ཤེ་ན།
10. རེད་དྲ་རྒན་མོ་གིས་ཙྭ་ཁྱུ་__________་ར་མེད་ན་ཟ་མ་མི་ཞིམ་ཟེར།

9.4 --ཚ་རེ; ཚ་ཅིག; ལ་ལ; གཞིག; ཅང; ཁ་ཡས

ཚ་རེ; ཚ་ཅིག; ལ་ལ; གཞིག; ཅང; ཁ་ཡས			
	Tibetan	English	Notes
ཚ་རེ	ང་སྐད་ཆ་བཤད་རྒྱུ་**ཚ་རེ**་ཡོད།	I've something to say.	❶a number that is at least more than two ❷*some* or *a couple of*
	ཚོགས་ཐོག་ག་མྱི་**ཚ་རེ**་མ་ཡོང་ཐལ།	Some people did not come to the meeting.	
	ཁུར་གིས་ཐ་སྐད་**ཚ་རེ**་སྦྱངས།	He learned some vocabulary.	
ཚ་ཅིག	འབྲོག་ཁྱིམ་དེ་ར་རྟ་ར་**ཚ་ཅིག**་ཡོད།	The nomad household has several horses as well.	*several*
	ལུག་**ཚ་ཅིག**་མདང་དགོང་ལྷས་རར་མ་ཡོང་།	Several sheep did not come to the yard last night.	
	ང་སིལ་ཏོག་མང་ང་མི་དགོས། **ཚ་ཅིག**་གིས་ཆོག	I don't need a lot of fruit; several are enough.	
ལ་ལ	བོད་**ལ་ལ**་གིས་སྔོ་བབ་གིས་མི་ཟ།	Some Tibetans do not eat vegetables at all.	❶*some* ❷One singles out something from the majority.
	རྒྱལ་ཁབ་**ལ་ལ**་ད་བོ་ར་རྟོང་གིས་མེད་པོ་རེད།	Some countries are still very poor.	
	རུ་**ལ་ལ**་ད་བོ་མཆེར་གསར་ར་བསྒྱུར་མེད་གི	Some herder households have not yet moved to the new camp.	
གཞིག	ཁ་རྒྱང་དེ་རིང་ཁུར་གི་འགྲུལ་བ་**གཞིག**་ཡོད།	He has a guest these days.	an indefinite article
	ཞིང་པ་གཞིག་ཞིང་ཁ་**གཞིག**་ན་ཡོད།	A farmer is in a field.	
	མྱི་ཁ་ངན་དེ་སེམས་ནས་མྱི་དགའ་**གཞིག**་རེད།	The bad-mouthed person is a kind person.	
ཅང	ངོ་ཞག་ཁྱོས་**ཅང**་ཨེ་ལས།	Did you do anything recently?	❶*anything* ❷used in questions, negative statements, and negative imperatives
	ཁྱིམ་ཚང་དེ་མེད་པོ་**ཅང**་མེད་གཞིག་རེད།	That family is poor and has nothing.	
	སེམས་མ་ཚེགས། **ཅང**་མ་ལས། ནད་དྲག་འགྲོ།	Do not be concerned and don't do anything! The sickness will be overcome.	
ཁ་ཡས	མེ་ཏོག་**ཁ་ཡས**་བཀད་ཡོད། **ཁ་ཡས**་བཀད་མེད།	Some flowers are in blossom and some are not.	*some* or *the half*
	སྡེ་བ་གི་**ཁ་ཡས**་སོག་པོ་ཏག་ཏག་ཡིན།	Half the village is Mongolian.	
	སིལ་ཏོག་**ཁ་ཡས**་ཟ། **ཁ་ཡས**་འཛོག	Eat some fruit and keep some.	

Notes-4

1. **ཚ་རེ** vs. **ལ་ལ**: ❶ཚ་རེ means *several* and it does not specify something, e.g., གནམ་གྲུ་**ཚ་རེ**་བར་སྣང་ན་ཡོད། Some airplanes are in the sky. ❷ལ་ལ means *some,* singling out the rest, e.g., སྡེ་བ་འདིའི་ནང་ནས་ཁྱིམ་ཚང་**ལ་ལ**་རྒྱ་རེད། Some households in this village are Chinese. It implies that most households are not Chinese.

2. **ཅང**: ❶It generally refers to inanimate things, signifying *any* in questions and *anything* in both negative statements and negative imperatives, e.g., ངས་ཐག་རིང་གི་ལུག་ཁྱུ་དེ་རིག་གི ཁྱོས་**ཅང**་ཨེ་རིག I can see the distant flock of sheep. Can you see any? / མི་རིག་གི ངས་**ཅང**་མི་རིག་གི No, I don't see anything. / ཟ་མ་གི་ནང་ང་**ཅང**་མ་འདེབས། Do not put anything in the food! ❷It is occasionally used to express *much* and *many*, e.g., ང་པེ་ཅིན་ནས་ལོ་**ཅང**་ང་མ་བསྡད། I didn't live in Beijing for many years. / ཁུར་གེ་ཀ་ར་**ཅང**་མི་དགའ། He does not like sugar very much.

Exercise 4 Write ཆ་རེ, ཆ་ཅིག, ལ་ལ, གཞིག, and ཅང in the blanks.

དཔེར་བརྗོད། ཁུར་གེས་གླུ་སྐད་མོ་གཞིག་ལེན་རྒྱུས་ཟེར་གི་ཡོད། ཉན་སྒོ་ཡོད་གི་རྒྱུགས།

1. འགྲུལ་བ་མང་ན། ཤ་རྒྱུ་མ་གང་གིས་མི་ཆོག ཤ་རྒྱུ་མ་__________ཉོ་དགོས་རྒྱུ་རེད།
2. ང་གནའ་ཇོས་__________ཡོད། ངས་ཚང་མ་འཚོང་རྒྱུ་ཡིན།
3. ཨ་ཕ་གིས་དོ་དགོང་མོག་མོག་བཅའ་ཟེར། དེས་ན་ཙོང་__________ར་དགོས་རྒྱུ་རེད།
4. སྨི་__________ཟ་མ་སྣུམ་ཅན་ན་དགའ་གི་ཡོད། རེད་དྲ་སྣུམ་ཟས་ལུས་ཁམས་མ་མི་ཏྲ་ཟེར་གི་ཡོད།
5. ངས་སློབ་གྲོགས་མང་ང་མགྲོན་ན་བོས་ཡོད། ངས་ལུག་__________བཤའ་འདོད་གི
6. ཁྱོས་ཚྭ་ཁུ་ཟ་མི་ཉན་ཟེར། ངས་ཟ་མ་གི་ནང་ང་ཚྭ་ཁུ་__________བཏབས་མེད།
7. ང་སྤྱིར་གིས་ཟ་མ་གི་རིགས་ཚང་མ་དགའ། རེད་དྲ། འདི་ནས་ཟ་མ་__________ཞིམ་པོ་མ་རེད།
8. ཉིན་མ་__________ག་ངས་དབྱིན་ཡིག་བྱང་ཆུབ་པ་གཞིག་ཤེས་རྒྱུ་རེད།
9. སྨི་ཚང་མ་དེ་མོ་ངན་པ་གང་ནས་ཡིན། __________ཡིན་ན་ར།
10. དོ་ཚིགས་ང་ལྷ་སར་མི་འགྲོ། རེད་དྲ་ན་ཉིང་ང་ཐེངས་མ་__________སོང་ང།

Exercise 5 Write measure words in the blanks.

དཔེར་བརྗོད། སྨན་པ་གིས་བལྟས་ན། ནད་པ་འདིས་ཟ་མ་ཤུང་ཤུང་ཟ་དགོས། ལུས་རྩལ་མང་ང་སྦྱོང་དགོས།

First half--positive

1. ཤ་__________གིས་ཆོག་ནི་རེད།
2. དོ་ཞག་ང་ཤ་__________ཐོགས་ཡོད་གི
3. ཞ་ཡས་འདིས་དེ་རིང་གོམ་པ་__________སྤྱོས་བཏང་།
4. ལོ་འཁོར་གཅིག་གི་ནང་ང་ངས་དོན་དག་__________གྲུབ་ཐལ།
5. གོན་རྒྱུ་__________ཁུར་གེས་ར་གཅིག་ཉོས་ཐལ།

Second half--negative

1. མང་ན་ར་ལུག་ཤ་ཤ་ཁོག་__________མི་དགོས།
2. ངས་ཟ་མ་__________མ་ཟོས་ན་ར།
3. ཟླ་བ་སྔོན་མ་ནང་ང་ཁུར་གེ་__________ལངས་ར་མི་ཐུབ།
4. ངས་ལོ་གྲངས་ང་__________མི་འགྲུབ།
5. རེད་དྲ་ངས་མདོག་__________བློར་མི་འབབ།

6. ཟམ་མ་གི་ནང་ཙྭ་ཁུ་__________ན་ཏྲ་ཟེར།
7. ངས་ཆང་__________ཉོས་བདང་ང།
8. མྱི་དེ་གིས་སྐད་ཆ་__________བཤད་ཐལ།
9. འཛིན་གྲྭ་ཆེ་བོའི་ནང་ན་སློབ་མ་__________།
10. དངོས་པོ་རྒྱུ་སྒྱུས་__________ཞན་གི་ཟེར།
11. བོད་ར་འགྱོ་ན་སྒོར་མོ་__________གཟིག་དགོས།
12. ངས་ཁ་རྩང་དེ་རིང་ཞི་ལི་__________དྲན་གི
13. ཁང་བ་__________གི་ནང་ང་མྱི་ཚང་མ་ཤོང་།
14. མྱི་མང་གི ད་བོ་དཀར་ཡོལ་__________དགོས་རྒྱུ་རེད།
15. ནད་པ་འདིས་སྨན་__________འཐུང་དགོས་གི
16. སྨན་པ་གན་__________བཙན་གི
17. མྱི་དེ་ཚང་མ་གི་ནང་ནས་__________ངས་ངོ་ཤེས།

6. ཟམ་མ་གི་ནང་ན་ཙྭ་ཁུ་__________ན་མི་ཏྲ་ཟེར།
7. རེད་དྲ་རྒན་མོ་གིས་ང་ཚང་__________ར་འཐུང་གི་མི་འདུག
8. རྒྱུན་དུ་ཁུར་གེས་སྐད་ཆ་__________མི་བཤད།
9. རེད་དྲ་སློབ་མ་སློབ་ཁང་ན་__________མེད།
10. ངས་བལྟས་ན་__________མ་རེད།
11. __________མི་དགོས། སྒོར་མོ་སྟོང་གཉིས་གིས་ཚོག་རྒྱུ་རེད།
12. རེད་དྲ། ཁུར་གེས་ང་__________དྲན་གི་མེད།
13. ཤོང་རྒྱུ་མ་རེད། ཁང་ང་________གི་ནང་ང་ཚང་མ་ཤོང་རྒྱུ་མ་རེད།
14. ངས་འཐུང་རྒྱུ་མིན། གཉིས་གིས་ཚོག དཀར་ཡོལ་__མི་དགོས་གི
15. རེད་དྲ། ཐེངས་གཅིག་ག་རིལ་བུ་__________འཐུང་མི་ཉན།
16. ངེད་གཉིས་ཀ་ལས་དབང་ཏྲ་གི སྨན་པ་བཙན་པོ་_____ཐེམས་མེད།
17. རེད་དྲ་ཁུར་གེས་__________ངོ་ཤེས་གི་མེད།

Exercise 6 A religious activity is going to be held on behalf of an old man. Complete the dialogue between him and a man from his clan with measure words.

ཁྱིམ་ཁ་ཡ ཁྱོས་ང་འཚོལ་གི་ཡོད་ཟེར། དེ་རིང་ཉོ་ཆ་རྒྱག་རྒྱུ་________ཨེ་ཡོད།

ཁྱིམ་བདག ངས་མྱི་________མངགས་བདང་། རེད་དྲ་ཁྱིམ་ཁ་ཡ་གཅིག་ར་ལག་ག་མི་ཚུད་གི ད་རྒྱུག་མཁན་ཁྱོད་མིན་ན་མེད་གི

ཁྱིམ་ཁ་ཡ དེར་སྐྱོན་མེད་གི ཁྱོས་ཆི་ཆི་ཉོ་རྒྱུ། ཆི་མོ་གཟིག་ཉོ་རྒྱུ་ཤོད་དྲ། ངས་ཚང་མ་ཉོ།

ཁྱིམ་བདག ནངས་ཀ་སྡེ་བ་ཡོངས་ང་དགོང་ཇ་ལྟུད་དགོས་ནི་རེད། དངོས་པོ་________ད་བོ་དགོས་གི་ཡོད། ཤ མར། འབྲས། རྩམ་པ། འོ་མ། ཇ། ཀ་ར་ཇ་གིས་མི་འདད་གི དེ་མིན་ད་ཙྭ་ཁུ་ར་དགོས་གི

ཁྱིམ་ཁ་ཡ ལུག་ཤ་________དགུ་ཁ་རྩང་ཉོས་བདང་ང་། དེས་ལོས་འདང་། ཁྱོས་མ་ཤེས་ནི་མིན་ན།

ཁྱིམ་བདག ཨོ། དེ་ངས་མ་ཤེས། འབྲས་______________ཡིན་ད་མིན་ད་དགོས་གི ཁུག་མ་གཅིག་ག་སྒོར་མོ་བརྒྱ་དགོས་རྒྱུ་ཨེ་རེད།

ཁྱིམ་ཁ་ཡ ཁུག་མ་གཅིག་ག་སྒོར་མོ་________ཨེ་དགོས། ངས་བལྟས་ན། སྒོར་མོ་བདུན་ཅུ་གིས་ཚོག་རྒྱུ་རེད།

ཁྱིམ་བདག མར་ཚང་མ་ཚར་ཐལ། ________________་ར་ལུས་མེད། འགྲུལ་བ་ཟོ་ཡོང་ན། མར་________དགོས་རྒྱུ་རེད།

ཁྱིམ་ཁ་ཡ དུ་ཕྱི་ངས་ཞིང་མར་མང་ང་གཟིག་རིག་ག གོང་ར་________________བདེ་གི མར་གི་དོད་ར་ཞིང་མར་ཉོས་ན་ཨེ་ཚོག

ཁྱིམ་བདག ཞིང་མར་མ་ཉོ། དེང་མ་ངས་ར་ཞིང་མར་________ཉོས། མར་ར་མི་དོ་གི གསོན་དགེ་ཆེ་གཅིག་ག་ཐེངས་གཅིག་རེད། ད་ཐེངས་གོང་ང་________________མ་ལྟ།

ཁྱིམ་ཁ་ཡ ཚོག་གི འོ་མ་ད་བོ་སྟོད་གསུམ་ཡོད་གི དེ་ཡིན་ན་ར། འོ་མ་ཉོ་རྒྱུས།

ཁྲིམ་བདག	དེ་གིས་འདང་རྒྱུ་མ་རེད། ངས་བལྟས་ན། ནངས་ཀ་ཇ་འཐུང་མཁན་________ཡོད་ནི་རེད། སྡེ་བ་གི་མི་གི་ཐོག་ག ངའི་ཞ་ཉེ་ཕལ་ཆེར་དྲུག་ཅུ་བདུན་ཅུ་ཡོང་རྒྱུ་རེད། འོ་མ་སྣུམ་གཅིག་གི་ནང་ན་འོ་མ་________ཉི་ཤུ་ཡོད་རྒྱུ་ཞེ་རེད།
ཁྲིམ་ཁ་ཡ	སྣུམ་________གི་ནང་ན་འོ་མ་________མེད། ཏ་ལམ་རྒྱུ་མ་བཙུ་ཐམ་པ་ཡོད། འོ་མ་________གི་ནང་ང་ཚུར་བརྒྱབ་ཡོད་གི
ཁྲིམ་བདག	དེས་ན་ཁྲོས་ལྷོས། ཆི་མོ་གཟིག་དགོས་ན་________ཉོས། དེའི་རྗན་ཚད་ནས་ཀ་ར་རྫི་བག་ཐུམ་________དགོས་གི བག་ཐུམ་བཙུ་ཐམ་པ་ཆི་མོ་རེད།
ཁྲིམ་ཁ་ཡ	དེས་འདང་རྒྱུ་མ་རེད། གནངས་ཉིན་ད་བོ་ཁྲྭ་བ་ཚང་མ་འདོན་གི་ཡོང་རྒྱུ་རེད། དེ་དུས་ར་ཀ་ར་________དགོས་ནི་རེད།
ཁྲིམ་བདག	ཚོག་གི དེ་མིན་ད་གཞན་པ་ཉོ་རྒྱུ་ཨེ་ཡོད།
ཁྲིམ་ཁ་ཡ	དེ་རིང་________བྱོས། གཞུག་ནས་ཉོ་རྒྱུ་བྱུང་ན། ང་འོར་གིས་སོང་ན་ཚོག་གི
ཁྲིམ་བདག	ད་ཁྱོད་འོ་བརྒྱལ་རེད། མི་གོ་ཆོད་ཁྱོད་ཁེར་རོ་རེད། ཁྲིམ་ཁ་ཡ་གཞན་པ་ཚང་མ་བྲོས་སོང་ཁ་རེད། ཡང་ཁྱོད་འགྱོ་དགོས་ཐལ།

9.5 --ཐལ; སོང; ཡོད; and དྲགས with monosyllabic adjectives

ཐལ; སོང; ཡོད; དྲགས			
Example	Tibetan	English	Notes
མང་ཐལ	ད་ནངས་ནངས་ཛ་**མང་ཐལ།** ང་མི་བདེ་གི	The breakfast was too much this morning. I'm not well.	❶combined with monosyllabic adjectives to express *too much* ❷A *be* verb is not needed with monosyllabic adjective.
	མདང་དགོང་ཆང་འཐུངས་ནོ་**མང་ཐལ།** ང་མགོ་ན་གི	The alcohol I had last night was too much. I have a headache.	
	ཁུར་གེ་**མང་ཐལ།** ཁིས་ཟ་རྒྱུ་རེད།	He is too much. He himself will be the victim of being so.	
ཉུང་ཐལ	སྒོར་མོ་སུམ་ཅུ་**ཉུང་ཐལ།** ཅ་ལག་ཁུག་རྒྱུ་མ་རེད།	Thirty *yuan* is too little to buy the things.	
	སྣོད་གསུམ་**ཉུང་ཐལ།** སྣོད་བཞི་དགོས་གི	Three containers are too few. Four containers are needed.	
	ང་གཉིད་ནོ་**ཉུང་ཐལ།** ད་བོ་གཉིད་ཡོང་གི	The nap I took is too short. I'm still sleepy.	
མང་སོང	སློབ་མ་**མང་སོང་།** སློབ་ཁང་གི་ནང་ང་མི་ཤོང་།	Too many students! The classroom cannot contain them.	❶combined with monosyllabic adjectives to express *too much*;❷A *be* verb is not needed.
	ངས་ཆུ་འཐུངས་ནོ་**མང་སོང་།** གཅིན་ཤོར་གི་ཡོད།	I drank too much water. I cannot control my urine.	
	ཞི་ལི་དེ་ར་ཞ་ཡས་**མང་སོང་།** ཁུར་གེས་དཀའ་གི་ཡོད།	The man has too many children; he has a difficult life.	

ཐལ; སོང; ཡོད; དྲགས			
ཉུང་སོང	ཤ་རྒྱ་མ་གང་**ཉུང་སོང་**། འདང་རྒྱུ་མ་རེད།	A half-kilo of meat is too little to be enough.	
	རོགས་པ་བརྒྱ་**ཉུང་སོང་**། དགྲ་བོ་གཅིག་མང་སོང་།	One hundred friends are too few; one enemy is too many.	
	ལག་རོགས་**ཉུང་སོང་**། ད་ཆི་གཞིག་ཡས་ནང་།	The assistants are too few. What shall we do?	
ཆེ་ཡོད	གོན་རྒྱུ་དེ་ཡག་གི རེད་དྲ་**ཆེ་ཡོད**།	The garment is nice but too big.	combined with monosyllabic adjectives to express *too*
	རྩམ་པ་གི་ནང་ན་མར་**མང་ཡོད**།	There is too much butter in the *rtsam pa*.	
	མགྱོགས་ཚད་འདི་**དམའ་ཡོད**། དུས་ཐོག་ག་ཐོན་རྒྱུ་མ་རེད།	The speed is too slow. (One) would not arrive on time.	
དྲགས	ཤ་རྒྱ་མ་གང་**ཉུང་དྲགས**། རྒྱ་མ་གསུམ་**མང་དྲགས**།	A half-kilo of meat is too little and 1.5 kilos is too much.	❶*too* ❷A *be* verb is not needed.
	མི་**ང་རྒྱལ་ཆེ་དྲགས་**ན་ལད་འགྲོ།	One becomes degenerate if he is too arrogant.	
	ཟ་མ་**མང་དྲགས་ན**་ཕོ་མི་བདེ།	Too much food upsets one's stomach.	

Notes-5

1. **དྲགས:** It is commonly used in standard written Tibetan.
2. **སོང, ཐལ,** and **ཡོད**, combined with monosyllabic adjectives. Each expresses *too* (*much*) in complements.

As complement	English	In clause adjective	English
འབྲས་དེ་མོ་གཞིག་**མང་ཐལ**།	That much rice is too much.	འབྲས་**མང་ཐལ་**ནོ་ཚོངས།	Sell the excess rice!
དངོས་པོ་དེ་**ལྗི་སོང**། ངས་མི་ཁྱུག	It's too heavy. I cannot carry it.	དངོས་པོ་**ལྗི་སོང་**ནོ་འདི་ནས་འཇོག	Keep the (too) heavy stuff here!

Exercise 7 Write མང་སོང, ཉུང་ཐལ, དེ་མོ་གཞིག, ཙོས་ཙ་གཞིག, དེ་མོ, མང་ང, ཆུང་སོང, ཉུང་ཉུང, and Tibetan versions of *too much* in the blanks.

དཔེར་བརྗོད། ཞི་མོ་དེ་ལོ་ཆུང་སོང་། གཡོ་སྐོལ་བྱེད་ཐུབ་རྒྱུ་མ་རེད།

1. ཀ་བ། ཁྱོད་སྒོར་མོ་སུམ་ཅུ་ཤེ་ཡོད། ངས་ཅ་ལག་འདི་ཉོས་ན་འདོད།
   ཁ་བ། __________མང་ང་གཞིག་མེད། རེད་དྲ་སྒོར་མོ་ཉི་ཤུ་རྩ་ལྔ་ཡོད།
   ཀ་བ། དེ་མོ་གཞིག__________། ཉི་ཤུ་རྩ་ལྔ་གིས་ཅ་ལག་འདི་མི་ཁྱུག
2. ཀ་བ། ཁང་བ་འདི་__________། འཁྱུལ་བ་ཟོ་ཤོང་རྒྱུ་མ་རེད།

ཁ་བ། འགྲུལ་བ་__________ཨེ་ཡོད།

3. ཀ་བ། གློག་བརྙན་འདི་__________། བལྟས་ར་མི་ཚར་གི

ཁ་བ། __________མི་རེད་གི ད་བོ་དུས་ཚོད་གཅིག་ཏག་ཏག་འགོར་གཟིག

4. ཀ་བ། ལས་བྱ་མང་ང་གཟིག་འབྲི་རྒྱུ་ཡོད། ང་སྲུན་གི

ཁ་བ། __________མང་ང་གཟིག་མེད། རྩོམ་གཟིག་ར་ཁ་སྐོང་ཆ་ཅིག་མིན་ད་འབྲི་མི་དགོས།

ཀ་བ། __________ང་མཚོན་ན་__________།

5. ཀ་བ། ས་ཆ་འདི་ནས་ང་ཡུན__________བསྡད་བཏང་། ད་ང་ས་ཆ་གཞན་པ་ར་__________འགྲོ་མི་འདོད།

ཁ་བ། ཁྱོད་འདི་ནས་ལོ་བདུན་འགོར་སོང་། ལོ་འགོར་ནོ་ཞེ་ཐག་གིས་__________།

6. ཀ་བ། ངའི་ཟླ་ཡོགས་__________། མགོ་ཐོན་རྒྱུ་མ་རེད།

ཁ་བ། ཟླ་ཡོགས__________། ཁྱོས་སྐོར་མོ་གསོག་འཇོག་མང་ང་ཡས་ཡོད་ཟེར།

7. ཀ་བ། ངེད་ཆ་བོ་ཟ་མ་__________ཞེམས་ཡོད། དེས་འདང་རྒྱུ་མ་རེད།

ཁ་བ། ངས་བལྟས་ན་ར་__________གིས་འདང་རྒྱུ་མ་རེད།

8. ཀ་བ། ཁྱོས་སྐྱིད་པོ་མ་བཤད། ལས་ཀ་འདི་__________ཛ་མོ་གཟིག་མ་རེད།

ཁ་བ། བདེན་གི བདེན་གི ལས་ཀ་དེ་ཁྱོད་མཚོན་ན་__________།

Exercise 8 Put སོང, ཐལ, ཡོད, and monosyllabic adjectives in the blanks to express *too*.

དཔེར་བརྗོད། དོ་ཚིགས་གནམ་འཛེ་ཉུང་སོང་། ལོ་ཏོག་ག་ཕན་རྒྱུ་མ་རེད།

1. ཆུ་ཟོ་དོ་__________། ཉུང་མཐའ་ར་ཟློ་ལྟ་དགོས་རྒྱུ་རེད།
2. དགེ་རྒན་__________། སློབ་མ་ཟོ་སྐྲག་གི་ཡོད།
3. ང་འདུག་ས་ཡུལ་བ་ཐག་_____། འགྲུལ་བ་རྒྱུན་མི་ཆད་གི
4. ཞ་ཡས་འདི་སེམས་ ______། ཁོ་ཁེར་རོ་ཉལ་མི་ཐུག་ཟེར།
5. དུས་ཚོད་བཞི་______། སློབ་མ་ཟོས་ལས་ཀ་ཚར་གི་མེད།
6. ང་ལྗིད་ཚད་________། ངས་ཟ་མ་མང་ང་ཟ་དགོས་ཟེར།
7. དེ་རིང་འགྲུལ་བ་________། ངེད་ཚང་ན་ཉལ་ས་མེད་གི
8. བོད་སྐད་སྦྱངས་ན་ལོ་གསུམ་_____། དེའི་རིང་ང་ཅང་ཤེས་རྒྱུ་མ་རེད།
9. སྒོ་ནས་ཚ་སྡུག་________། ནང་ནས་སྡོད།
10. ང་ཁོམ་པ་________། ད་ཅི་གཟིག་ལས་ནང་།

Exercise 9 Complete the dialogue with measure words and Tibetan versions of *too*.

ཞི་མོ་ར་ཨ་པ་གཉིས་ཀྱི་ཁ་བརྡ།

ཞི་མོ ཨ་པ། ཁྱིའི་གནས་ཚུལ་ཚང་མ་ངས་ཤེས་ཡོད། ཁྱིའི་ཁྲུག་ཚད་ ________ཟེར། ལུས་པོ་ཆེ་________ཟེར། དེ་མིན་ད་གཅིན་གི་ནང་ནས་ཀ་ར་ར་འདྲེས་གི

ཨ་པ ________ཡིན་ན། ངས་ཟ་མ་གང་གང་ང་ཁ་འཛོ་དགོས་ནི་རེད།

ཞི་མོ ཤ་________ཟ་དགོས་ནི་རེད། ཆོལ་གཏན་ནས་ཟ་མི་ཉན། ཚོ་ལྡུ་ར་________ཟ་དགོས་ཟེར།

ཨ་པ དེ་ཡིན་ན། ཉིན་མ་འཁྱོལ་རྒྱུ་མ་རེད། ངས་སྟོན་ཚད་ལྷར་ར་ཤ་________ཐོས་ན་དྲག་ནི་རེད། རེད་དྲ་ཚོ་ལྡུ་________ཟ་རྒྱུ་ཡིན།

ཞི་མོ དེ་མི་ཆོག ཨ་པ། ཕྱིན་ཚད། ཨ་མ་ར་ངེད་གཉིས་ཀས་ཁྱོད་ཤ་ར་ཕྱེ་གི་རིགས་________ཟ་གི་མི་འདུག དེས་མི་ཚད། སྤོ་ར་སིལ་ཏོག་________ཟ་དགོས།

ཨ་པ དེ་འཛིགས་ཆེ________། ངས་བད་རྒྱུ་མ་རེད།

ཞི་མོ སྨན་པ་གིས་བཤད་ན། ཁྱོས་ད་པོ་སྦྱོང་བརྡར་________ཡས་དགོས་ཟེར། ཁྱིའི་ལུས་པོ་ར…

ཨ་པ དེར་སྐྱོན་མེད། ད་ང་ལོ་དྲུག་ཅུ་རེད། འདུག་ཁོམ་________མེད།

ཞི་མོ ________་མ་ཟེར། ཨ་པ། ད་ཁྱོད་ཁ་གཡོར་ས་མེད། ནངས་ཀ་གི་རས། ཚང་མ་ངའི་ལག་ན་ཡོད།

ཨ་པ ཞི་མོ་ལོ་ལོ། ངས…

ཞི་མོ་ར་ཨ་མ་གཉིས་གི་ཁ་བརྡ།

ཞི་མོ ཨ་མ། ཤ་________ར་སྟོ་མང་ང་ཐོས་ན་ཧ་ཟེར་གི་ཡོད། ཁྱོས་ར་ཨ་པ་སྟོ་________ཟ་གི་ཆུགས།

ཨ་མ ཁྱོད་འདི་རང་གིས་འདོད་འདོད་བཤད་རས། རེད་དྲ་ཨ་པ་ཤ་རྐྱང་རྐྱང་ཟ་སྐྱོར་དཀའ་གི

ཞི་མོ སྨན་པ་གིས་བཤད་ན། ཨ་པ་གིས་ཤ་ཐོས་ནོ་______། ཤ་ཉུང་ཉུང་ཟ་དགོས་གི་ཟེར། དེས་མི་ཚད། ཚོ་ལྡུ་ཐོས་ནོ་ར______ཟེར།

ཨ་མ ད་ཁྲུར་གེ་ལོ་ཆེ་གི ནམ་ཚོད་________མེད་གི ཁྲུར་གེ་ཆི་མོ་གཞིག་དགོས་ན། ________ཁྲུར་གེ་ཟ་གི་ཆུགས།

ཞི་མོ ཁྲུར་གེ་ལོ་________མི་ཆེ། ད་བོ་ལོ་དྲུག་ཅུ་རེད། སྨན་པ་གི་ཁ་མ་ཉན་ན། ཁྲུར་གེ་ཚེ་ཐག་ཐུང་རྒྱུ་རེད།

ཨ་མ ད་ངས་ཆི་གཞིག་ཡས་རྒྱུས། ཟ་མ་གི་ནང་ན་ཤ་________མེད་ན་ཟ་ཁ་མི་ཉན་གི ཚོ་ལྡུ་________མེད་ན། ཁྲུར་གེས་ཟ་མ་ཆུ་རེད་ཟེར་གི ཁྲུར་གེས་སྟོ་________མི་ཟ།

ཞི་མོ ཨ་མ། དེས་ན་ནངས་ཀ་གི་རས། ངས་ཁྲུར་གེ་ཟ་མ་བསྐོལ། ཞོགས་ཇ་ཁྲུར་གེ་འོ་མ་________། མར་________ གོ་རེ་ར་________ཟ་གི་འདུག

ཨ་མ ནངས་ཇ་གོ་རེ་________ཟ་གི་མ་འདུག ནས་ཕྱེ་ར་རྩམ་པ་ཧ་གི་ཟེར་གི་ཡོད།

ཞི་མོ དེ་ཚོག་གི གུང་ཇ་ཟ་མ་མང་ང་གཞིག་མི་དགོས། རེད་དྲ་ཁྲུར་གེས་________མ་ཐོས་མ་འབྱུངས་ན་ཉན་རྒྱུ་མ་རེད། སིལ་ཏོག་ར་སྟོ་ཏག་ཏག་ཐོས་ན་ཆི་མོ་གཞིག་རེད།

ཨ་མ ཧྲ་རྒྱ་ཧྲ་གི རེད་དྲ་ཁྱུར་གོས་ཟ་ཁ་མི་ཉན། ངས་བལྟས་ན། ཁྱུར་གོས་ཤ་________ཟ་ཉན་རྒྱུ་རེད།

ཞི་མོ ངས་ཟ་མ་ཚང་མ་གི་ནང་ང་རྩ་ཁྱུ་____________འདེབས། རྩ་ཁྱུ་__________ན། མི་ཧྲ་ས་མང་། དཔེར་བཞག་ན་མཁལ་མ་གི་ཁྱུར་པོ་རྡེ་ཆེ་ར་ཁྲབ་ཤུགས་རྡེ་མཐོར་འགྱོ་ནི་རེད།

ཨ་མ དགོང་ཇ་ཧྲུབ་དཀར་ཡོལ་དོ་ར་ཚོ་________ཆི་མོ་རེད།

ཞི་མོ དེ་མོ་གཟིག________། ངས་བལྟས་ན། ཧྲུབ་དཀར་ཡོལ་གང་ར། ཚོ________། དེ་མིན་ད། སིལ་ཏོག་ཟོས་ན་ཧྲ་ནི་རེད།

ཨ་མ འཆར་གཞི་ཧྲ་གི རེད་དྲ་ཁྱུར་གོས་ཁར་ཉན་ནི་མ་རེད། ད་ཧྲུབ་ཁོལ་ཐལ།

ཞི་མོ ངས་ཅིག་ལྟ་ར། ཡིན། ཞིམ་རྒྱུ་མི་ཞིམ་གི རྩ་ཁྱུ་ར་ཤ་________མེད་ན། རེད་དྲ་ཨ་ཕ་ཁྱུར་གོར་ཕན་རྒྱུ་རེད།

ཚར vs. ཡག They are put after primary verbs, the former as a secondary verb and the latter as an adverb, to express a consequence.

ཚར		ཡག	
དེ་རིང་གི་བྱ་བ་ཚང་མ་ལས་**ཚར**་སོང་།	All the tasks for today have been completely done.	ཁྱུར་གེས་བྱ་བ་གཅིག་ར་ལས་**ཡག**་མི་ཡས།	He doesn't complete a single task completely.
ཞིང་པ་ཐོས་ལོ་ཏོག་ད་བོ་བྲེགས་**ཚར**་མེད།	The farmers have not yet finished the harvest.	བྱ་བ་ཚང་མ་ལས་ནས་སླུབ་**ཡག**་བྱོས།	Please get every job completely done!
གློག་བརྙན་ད་སྟོན་ཚར་གི་ཡོད།	The movie is about to end.	ཁ་རྟིང་ཨ་མ་ཞེ་ཐག་གིས་དགའ་**ཡག**་རེད།	(My) mother was absolutely happy yesterday.
ཁྱུར་གེའི་ནང་མི་ཐོ་ཤི་**ཚར**་སོང་།	His close relatives have all died.	ཨ་ཕ་གིས་ངའི་ནུ་བོར་རློམ་**ཡག**་རེད།	(My) father completely trusts my younger brother.
དེ་རིང་གི་བྱ་བ་དེ་རིང་ལས་**ཚར**་དགོས།	Today's job must be completed today.	དོན་དག་ཚང་མ་ཉིན་མ་གཅིག་ག་ལས་**ཡག**་མི་ཡོང་།	All the work cannot be finished in one day.

གཟིག In addition to its function as an indefinite article, this word is used to make reportive statements in past tense mood and, with numerical or temporal words, to put forward a period of time.

As reportive marker		With temporal words	
སློབ་མ་ཐོས་སློབ་ཚན་བདུན་པ་བསླབས་**གཟིག**	The students studied the seventh text.	ངས་དེར་ཉིན་མ་ལྔ་**གཟིག**་ག་བལྟས་བཏང་།	I have read it for about five days.
ཕྱོགས་གཉིས་ཀ་གྲོས་མཐུན་མ་ཡོང་**གཟིག**	The two sides did not reach an agreement.	ལོ་དྲུག་**གཟིག**་ག་ངའི་ཞི་ལི་ལྷ་ས་ནས་འདུག་རྒྱུ་རེད།	My son will stay in Lhasa for six years.
མེ་འཁོར་དུས་ཐོག་ག་མ་ཐོན་**གཟིག**	The train did not arrive on time.	རྟེད་མོ་འདི་ཉིན་མ་བདུན་**གཟིག**་ག་ཡོད་རྒྱུ་རེད།	This performance will be on show for a week.
གཞུག་ནས་བཟའ་བ་གཉིས་ཀ་ཐོར་སོང་**གཟིག**	The couple finally divorced.	དཀོན་མཆོག་ག་ཞ་ཡས་བདུན་**གཟིག**་ཡོད། ད་བོ་ར་ཡོད་ན་འདོད་གི་ཡོད།	Dkon mchog, already with about seven children, still wants to have more.
དཔེ་ཆ་དེ་དཔེ་མཛོད་ཁང་ན་གཡོར་རྒྱུ་མེད་སོང་**གཟིག**	The book was not in the library to borrow.	ཁང་བ་འདིར་བང་རིམ་ལྔ་**གཟིག**་ཡོད།	This building has five stories.

བཤད་ན It expresses *according to* or *with respect to*.

According to		With respect to	
སྨན་པ་གིས་**བཤད་ན།** ཤ་མང་ང་ཟ་མི་ཉན།	Meat shouldn't be eaten a lot, according to the doctor.	མུ་གེ་དེ་**བཤད་ན།** དེ་ང་སང་གི་འཚོ་བ་སྐྱིད་ནི་རེད།	Thinking about the famine, life is good today.
མགོ་ལོག་**བཤད་ན་**ས་མགོ་མཐོ།	Mgo log is allegedly high (in elevation).	ཡུལ་ཕྱོགས་དེ་**བཤད་ན།** དེ་ངོ་མ་གིས་བདེ་བ་ཅན་ཡིན།	That region is a paradise if it is mentioned.
དབྱར་རྩྭ་**བཤད་ན་**གོང་ཆེ།	Caterpillar fungus, it is said, is expensive.	སློབ་གསོ་**བཤད་ན།** ཁུར་གེ་ཞེ་ཐག་གིས་བཀའ་དྲིན་ཆེ།	As far as education is concerned, he has made a huge contribution.
མུར་གེའི་མིང་པོ་**བཤད་ན་**ཕོ་སྒོ་ཏྲ།	Her brother is said to be very handsome.	སྐྱོན་**བཤད་ན།** མི་སྐྱོན་མེད་གཅིག་ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད།	Regarding shortcomings, no one is perfect.

བཤད་གི་ར This phrase is equivalent to *based on one's statement* or *according to*.

Tibetan	English
གནམ་གཤིས་སྔོན་བརྡ་གིས་**བཤད་གི་ར།** སང་ཉིན་ཆར་བ་འབབ་རྒྱུ་རེད།	According to the weather forecast, it will rain tomorrow.
མཁས་པ་འདི་གིས་**བཤད་གི་ར།** འཛམ་གླིང་གི་དཔལ་འབྱོར་ཉམས་ཉེས་གི་ཁ་ན་ཡོད།	The world economy is on the edge of decline, according to this scholar.
འགོ་པ་གིས་**བཤད་གི་ར།** གླ་བ་གཞུག་མ་གླ་ཕོགས་གཏོང་རྒྱུ་རེད།	People will get a raise according to the boss.
ཨ་ཅེ་གིས་**བཤད་གི་ར།** མུར་གེའི་ཞི་ལི་ལམ་མ་འགྲོ་གི་མེད།	My sister said that her son is not on the right track.
སྒྲུང་གཏམ་གི་ནང་ནས་**བཤད་གི་ར།** གེ་སར་དཔའ་བོ་གཞིག་རེད།	Gesar is a hero. It is said so in the story.

Genitive case + དོན་ན This phrase expresses *for what* or *for what reason*, e.g., ཞི་ལི་འདིའི་དོན་ན་ངས་སྡུག་མང་ང་མྱངས་སོང་། I had a very hard time for the sake of this son.

Tibetan	English
ཞི་བདེ་**གི་དོན་ན།** དམག་མི་མང་ང་གཞིག་གཤེགས་སོང་།	So many soldiers have died for peace.
སྒོར་མོ་ར་གོ་གནས་**གི་དོན་ན།** ཁུར་གེས་རང་གི་ཁྱིམ་ཚང་བོར་སོང་།	He lost his family for money and position.
ནད་པ་འདི**འི་དོན་ན་**མིང་མང་ང་གཞིག་གིས་སེམས་ཚོགས་ཆེ་གཞིག་ཡས་སོང་།	Many people were concerned for this patient.
ངའི་སློབ་གསོ**འི་དོན་ན།** ཕམ་གཉིས་ཀས་ལོ་ངོ་སུམ་ཅུའི་རིང་ང་སྡུག་མཐོང་།	My parents have worked hard for thirty years for my education.
ལྷངས་འཁོར་གི་ཆག་སྒོ**འི་དོན་ན།** ངོ་བདག་གིས་ཆད་པ་སྒོར་མོ་སུམ་བརྒྱ་མཛལ།	The person concerned paid 300 *yuan* as a fine for the car accident.

རྒྱུང vs. གཅིགས They are used with verbs in PRT, deriving adjectives, to express, with the former, a *fully prepared situation* and, with the latter, a *resolution*.

རྒྱུང		**གཅིགས**	
ང་རང་སེམས་ཁུར་ཅང་མེད། སྐྱིད་པོ་ཡས་**རྒྱུང**་ཡིན།	I am carefree and fully ready to enjoy life.	ཁྱོས་ང་མ་འགོག བྱ་བ་འདི་ངས་ལས་**གཅིགས**་ཡིན།	Don't stop me! I am determined to do this.
གྲ་སྒྲིག་ཡས་ཚར་སོང་། ད་ཚོགས་འདུ་འགོ་རྩོམ་**རྒྱུང**་ཡིན།	The meeting is absolutely ready to begin; all is prepared.	ད་འཐབ་རྩོད་འགོ་རྩོམ་**གཅིགས**་རེད།	The campaign is fully ready to start.
རྒན་མོ་འདི་སེམས་ཡག ཚེ་ཕྱི་མར་འགྲོ་**རྒྱུང**་ཡིན།	This old lady is kind and she is fully ready to die.	རྒན་མོ་འདི་ཚེ་ཕྱི་མར་འགྲོ་**གཅིགས**་རེད། སྐུར་གི་སེམས་ཁུར་མི་ཆེ།	This old lady is ready to die since she is not worried.
ང་ད་བོ་འགྲོ་**རྒྱུང**་མིན། ཁ་པར་གཞིག་ག་སྒུག་དགོས།	I am not fully ready to leave: I have to wait for a phone call.	ང་ད་བོ་ལས་ཐོག་ནས་འགྲོ་**གཅིགས**་མིན། དུས་ཚོད་མ་ཐོན་ན།	I am not so willing to leave the work since the time is still too early.
ཁྱོད་ད་བོ་དགའ་**རྒྱུང**་མ་རེད། བྱ་བ་དེ་ཁྱོད་མི་སྟེར་ན་ཐང་།	You shouldn't be too glad: you might not get the job.	འགོ་བ་བྱ་བ་དེ་ཁྱོད་སྟེར་**གཅིགས**་མ་རེད།	The boss is not decided about offering you the job.

ཐ་སྙད་དང་ཚིག་གྲོགས། སློབ་ཚན་དགུ་བ།

བོད་ཀྱི་བཟའ་བཏུང།

བཟའ་བཏུང	cuisine	རྒྱ་གི་བཟའ་བཏུང་ང་བོད་མི་མང་ང་དགའ།
སྣ་ཁ	variety; kind	ཚོང་གི་སྣ་ཁ་མང་ནོ་གིས་སྣ་མང་ཚོང་ཁང་ཟེར།
དུ་མ	several	ས་དཀྱིལ་ཚོ་བ་སྡེ་བ་དུ་མར་བགོས་ཡོད།
དམིགས་གཞི	aim; target	དམིགས་གཞི་མེད་ན་ལས་ཀ་འགོ་མ་རྩོམ།
བཅུད	nutrition	ཟས་ངན་ངོན་ན་བཅུད་མེད།
བཅུད་ཅན	nutritious	ཟ་མ་བཅུད་ཅན་ཟ་རྒྱུ་ཧོང་གིས་གལ་ཆེ།
བདེ་སྡུག	well-being	མྱི་གི་བདེ་སྡུག་དཔལ་འབྱོར་གི་ཁ་ན་ཡོད།
རིང་ཐུང	length	སྡོང་པོ་འདི་གཉིས་ཀར་རིང་ཐུང་མེད།
ཐུག་ཡོད	to depend on	ང་འགྲོ་མི་འགྲོ་དཀོན་མཆོག་ག་ཐུག་ཡོད།
ཁ་ཟས	food	ཁ་ཟས་ཟོས་ནོ་ཞུང་ན་ལུས་ཁམས་བདེ།
སྦེབ	to combine; to put together	ཕྱུ་ཚང་ར་ཚང་དཀར་མ་སྦེབ།
ཕུར་མ	wheat bran	ཕུར་མ་གིས་ཟོག་གསོས་ན་བཅུད་ཧྲ།
ལྟོགས་གསོད་ཆེ	able to make feel full (food)	རྩམ་པ་ལྟོགས་གསོད་ཧོང་གིས་ཆེ།
འཚམས་པོ	proper; appropriate	ཞ་ཡས་གིས་བེམ་པོ་རིག་ན་འཚམས་པོ་མིན།
སྙིང་ནད	heart disease; hatred	དགྲ་བོར་སྙིང་ནད་དེ་མོ་མ་འཛིན།
སྐྲན་ནད	cancer	སྐྲན་ནད་ནད་ཐབས་རྟུགས་གཟིག་ཡིན།
ཁྲག་ཚད	blood pressure	ཁྲག་ཚད་མཐོ་ན་སྐམས་ཤ་མང་ང་ཟ་མི་ཉན།
ཞར	to become blind	རྒད་པོ་འདི་ན་ནིང་ཞར་སོང་།
ཕན་ཐོགས་ཆེ	beneficial; good for	རྒྱ་ཡིག་ཤེས་ན་ཕན་ཐོགས་ཆེ།
སྲན་མ	pea; bean	སྲན་མ་གི་ནང་ན་ཧན་པེ་ཀྱི་མང་།
སྒོང	egg	སྒོང་ཆུང་ན་ར་བཅུད་ཆེ།
ཞོ	yogurt	ཞོ་སྐྱུམ་པོ་གི་ནང་ན་མར་ཆགས་ཡོད་གི
ཕྱུར་ར	cheese	ཕྱུར་ར་འོ་མ་མེད་ན་ལས་སྒྲོལ་མེད།

ཟག	to be threadbare	གོན་རྒྱུ་ཆར་ར་ཉི་མ་གིས་ཟག་ཐལ།
ཐིག	to be able to measure / to control	མྱི་མགོ་སྐྱོང་དེས་རང་ཚོད་ཐིག་གི་མེད།
འབྱུང་ཁུངས	origin; source	བོད་སྐད་གི་འབྱུང་ཁུངས་ངས་ར་མི་ཤེས།
ལྕགས་ཟོ	bucket	ལྕགས་ཟོ་འདིའི་ནང་ང་ཆུ་མང་ང་མི་ཤོང་།
གཡིས	oil	སྐེ་ཚེ་གི་གཡིས་བོད་ནས་ཟ་གཡིས་གཙོ་བོ་རེད།
ཚོད་དཀར	cabbage	ཚོད་དཀར་སྔོ་ཚོད་གོང་བདེ་མོ་གཟིག་ཡིན།
ལྕགས་གྲིན	can (canned food); tin	ལྕགས་གྲིན་ནང་གི་ཟ་མ་རྒྱུན་དུ་མ་ཟ།
ཧྲང	gram	ཤེལ་ཧྲོག་ག་རྒྱ་མ་གང་ར་ཧྲང་དྲུག་ཡོད།
ཁེམ་བུ	spoon	ངས་ཆུང་དུས་ར་ཁེམ་བུ་བཀོལ་མ་མྱོང་།
ལུག་བལ	wool	ལུག་བལ་འདིས་ས་གདན་གཟིག་མི་ཡོང་།
དོས	bundle	དོ་ཚིགས་ལུག་བལ་དོས་གསུམ་ལོན།
ལྷས་ར	courtyard	ལུག་སྐྱིར་བཏང་གིས་ལྷས་ར་ཡོང་གི་ཡོད།
ཡུག	piece (of cloth)	རས་ཡུག་གཅིག་གིས་དར་ལྕོག་བཟོས།
བག་ཆ	box	ངས་ཉིན་གཅིག་ག་དུ་བ་བག་ཆ་གཅིག་འཐེན།
ཞུད	to lose weight	ལས་ཀ་ལྷི་སོང་། ངའི་ཤ་ཞུད་སོང་།
ཛུ་ཅན	polite	མྱི་ཛུ་ཅན་འདིས་ངེད་ཚང་ནས་ཟ་མ་མི་ཟ།
ནན་ཡས	to push; to force	ངའི་རྒན་མོ་གིས་འགྲུལ་བ་ཟ་མ་ནན་མི་ཡས།
སྨྱུང་གནས	fast	སྨྱུང་གནས་བཟུང་ན་ཞེ་ཐག་གིས་ལྟོགས་གི
ཙིས་ཙ་གཟིག	a little bit	དོ་ཞག་ང་ཤ་ཙིས་ཙ་གཟིག་ཐོགས་ཡོད།
ཁྲུག	to be enough to buy	སྐོར་མོ་བཅུ་གིས་དཔེ་ཆ་དེ་མི་ཁྲུག
དོ་ཞག	recently	དོ་ཞག་ངའི་དགེ་རྒན་སྨན་ཁང་ན་ཡོད།
ཅང་མེད	poor; impoverished	ཨ་ནེ་ཅང་མེད་དེ་ཁ་དཔངས་མཐོ།
སེམས་ཚོགས	concern; pressure	ཞི་ལི་མ་ཡོང་ན། ངས་སེམས་ཚོགས་ཡས་གི
སྙན་མོ	melodious	སྐད་སྙན་མོ་ཡིན་ན་ཚོགས་བསགས་རེད།
གནའ་རྫས	cultural relic; antique	གནའ་རྫས་ཟེར་ནོ་ཚང་མ་དངོས་པོ་སོ་མ་རེད།
ཤ་ཁོག	carcass of a slaughtered animal	ལུག་ཤ་ཁོག་གཅིག་གིས་ཟླ་བ་གཉིས་ལ་འདང་།
གོམ་པ་སྤོས	to step	ཁྱེའུ་འདིས་ཟླ་བ་དྲུག་གི་ཐོག་ནས་གོམ་པ་སྤོས།

ཤོང	to find enough room / space	ཁང་བ་འདིའི་ནང་ང་མྱི་སུམ་ཅུ་ཤོང་།
ཐེམས	to get; to obtain	དྲུག་གསུམ་མ་བགོས་ན་གཉིས་ཐེམས།
ཁྱིམ་ཁ་ཡ	kinship member (family)	ཁྱིམ་ཁ་ཡ་ཟློས་ཕན་ཚུན་ན་རོགས་ཡས་གི་ཡོད།
ཀ་ར་རྡོ	crystal sugar	ཀ་ར་རྡོ་དེང་སང་གང་ས་གང་ན་ཡོད།
དོ	to be able to match / compete	དངུལ་རིན་ཐང་གསེར་ར་མི་དོ།
བག་ཐུམ	brick / box	ཇ་བག་ཐུམ་གསུམ་ཉོས་ན་ཆེ་མོ་གཟིག་རེད།
འོ་བརྒྱལ	trouble	ཁྱོད་འོ་བརྒྱལ་རེད། རེད་དྲ...
ཁེས་ཟ	to suffer a loss	སློབ་གྲྭར་མི་འགྲོ་ན། ཁྱོས་ཁེས་ཟ་རྒྱུ་རེད།
སྐྱག	to be afraid of	ང་ངའི་དགེ་རྒན་ན་དེ་མོ་གཟིག་མི་སྐྱག
མགོ་ཐོན	to become independent	བཟའ་བ་དེ་གཉིས་ཀས་མགོ་ཐོན་གི་མེད།
གསོག་འཇོག	saving	གསོག་འཇོག་མེད་ར་སློར་མོ་སྟིམ་རྒྱོ་རྩ་མོ་རེད།
ཚིལ	fat	ང་དགའ་ནོ་ཚིལ་མིན། ཤ་སྣག་རེད།
ཉིན་མ་འཁྱོལ	to get by	ངས་དེ་རིང་ཁྱིམ་ན་ཉིན་མ་འཁྱོལ་གི་མེད།
ཁ་གཡོར་ས	excuse	ཁ་གཡོར་ས་དེས་གོ་ཚོད་རྒྱུ་མ་རེད།
ལག་ན་ཡོད	in one's control	ཁྱོད་སོང་ཚོག་མིན་ངའི་ལག་ན་ཡོད།
མཁལ་མ	kidney	མཁལ་མ་གི་ནང་ང་རྡོ་འཆག་འགྲོ།

སློབ་ཚན་བཅུ་བ།

བརྡ་སྤྲོད།

- Types of Adjectives
- Noun Modifiers
- Verb Modifiers
- Adverbs of Manner
- དགས and ཧོང་གིས
- Duplicated Adjectives
- Duplicated Adverbs

A tent housing Dpal skyid (b. 1900), and four generations of his descendants, Sger rtse County, Mnga' ris Administrative Region, TAR (2003).

ཟུར་ལྟའི་སློབ་ཚན།

བཟའ་བཏུང་ཐོག་གི་ཉེས་འགལ།

མཚམས་མཚམས་མ་སྡིག་པ་བསགས་ན་**ཁག་མེད**་རེད་འདོད་གི བོད་ཀྱི་རིགས་**སྤྱིར་བཏང་གིས་དད་པ་ཆེ**། སྡིག་པ་ཡས་ཀྱོར་**ཧོང་གིས**་འཛེམ་ནི་རེད། སེམས་ཅན་གཟིག་གི་སྲོག་བླངས་ན་**ལྷག་གིས་སྡིག་ཉེས་ཆེ**། སྡིག་པ་བསགས་ན་རྣམ་སྨིན་འཁོར་ནི་རེད་ཟེར་གི དེ་མོ་གཟིག་ཡིན་ན་ར། བོད་ནས་**སྤྱིར་བཏང་གི**་འཇིག་རྟེན་པ། བླ་མ་**སྙིང་རྗེ་ཅན**། **ཐར་པ་འདོད་མཁན་གི**་ཆོས་ལུགས་པ། ཀྱི་སུ་ཡིན་ན་ར་ཚང་མ་གིས་དམར་ཟས་ཟ་གི་ཡོད། ཀྱི་**དད་པ་ཅན**་རྣམ་དག་འདི་རིགས་གིས་དམར་གང་ནས་ཡོང་ནོ་ཤེས་རྒྱུ་རེད། དེས་ན་ཁོ་ཟོས་ད་པོ་ཟ་དོན་ཆི་གཟིག་རེད།

ཟ་མ་གི་ཐོན་ཁུངས་**ཕུན་སུམ་ཚོགས**་མིན་རྒྱུ་རྐྱེན་གཟིག་རེད་བསམ་གི བོད་ན་**དམར**་ཟས་མིན་ད་ཟ་མ་རིགས་གཞན་པ་**མང་ང**་མེད་གི **གྲོ་ནས**། **འོ་མ་རིགས་གི**་ཐོན་རྫས་གི་ཏན་ཆད་ནས། **སྔོ་གི**་རིགས་ཉུང་ཉུང་རེད། **དབར་གི་ཚན་རིག་གི**་ལྟ་ཚུལ་ལྟར་ན། ས་འཁྱུགས་ས་ར་ས་མགོ་མཐོ་ས་ནས་**སྣུམ་གི**་རིགས་**ལྷག་ཏུ་མང་ང**་དགོས་འདོད་གི་ཡོད། དེ་ཡིན་ན། **བོད་གི**་ས་ཆ་ཏན་ན་ས་ཆ་དེ་མོ་གཟིག་འཚོལ་སྲོལ་མེད་གི གནས་ཚུལ་འདི་མོ་གཟིག་གི་འོག་ནས། ཤ་**མི་ཟ་རང་ཟ**་རེད། དམར་གཙོད་མཁན་གཟིག་གིས་བོད་ནས་སྡུག་**ཆེན་པོ**་མཐོང་རྒྱུ་རེད།

ཡིན་ན་ར། བོད་**མང་ཆེ་ཤོས**་སྡིག་པར་སྐྲག་ནི་རེད། ཤ་ཟ་རྒྱུ་དགོས་མཁོ་གཟིག་ཡིན་བཏང་ན། སྡིག་པ་གཡོལ་རྒྱུར་བྱེད་ཐབས་**གང་བཟང**་འཚོལ་གི་ཡོད་གི ཤ་ཟ་འདོད། རེད་དྲ་སྡིག་པ་ཡས་མི་འདོད་ན། བོད་**ཁ་ཡས་གིས**་བཤད་པ་གླུ་གི་ཡོད། རེད་དྲ་སྡུག་ཡོངས་སྤྱོད་མཁན་ཁོ་ཟོ་རང་རང་རེད། **དེང་སང་གི་ཚོང་ར་གི**་མཁོ་སྤྱོད་གནས་ལུགས་ལྟར་ན། བྱེད་ཐབས་འདི་རང་མགོ་རང་གཡོགས་ཡས་ནི་རེད། དེ་ཡིན་ན་ར་འདི་སྡིག་པ་གཡོལ་ཐབས་གཟིག་ག་བརྩིས་ན་ཆོག་གི་ཡོད། དེ་མིན་ད། བོད་ཀྱི་ཟོ་ཀྱི་**གླེན་པ**་ཕྱུགས་ཟོག་བཤའ་མི་ཤེས་ནོ་མ་རེད། **ངའི**་རོགས་པ་གཟིག་གིས་དོན་དག་**སྙིང་པོ**་གཟིག་བཤད་ཐལ། **ཁུར་གའི**་ཨ་ཕ་གིས་**ས་རྐོ་སྤྱད་གི**་འཕྲུལ་ཆས་**ཆེ**་གཟིག་ཉོ་འདོད་ནི་ར། ཨ་མ་**གཉིང་ནས**་མ་དགའ་ཐལ། འཕྲུལ་ཆས་གིས་ས་བརྐོས་ན། **ས་འོག་གི**་འབབ་འབུ་གསོད་རྒྱུ་རེད། དེ་**ཉེས་པ་ཆེ**་ཟེར། **ཁྱིམ་ཚང་གི**་བདེ་སྡུག་**འཕྲུལ་ཆས་དེའི**་ཁ་ན་ཡོད་ན་ར། མཐའ་འཇུག་**ཨ་མ་གི**་དབང་ང་བྱུད་ཐལ་ཟེར། རེད་དྲ་ཨ་མ་མོ་རང་གིས་དམར་ཟས་མེད་ན་ཉིན་མ་མི་འགྲོལ་ཟེར།

རིང་ས་ནས། **ཟ་མ་གི**་སྣ་**མང**་ནོ་གིས། ཡང་མིན་ད་ཕྱུགས་ཟོག་ཉུང་ནོ་གིས། རིང་བ་ཟོས་ཤ་འགྲིག་དཔའ་ཟོའི་**དེ་མོ་གཟིག**་ཟ་གི་མེད། **དེའི**་རྐྱེན་གིས་འགྲིག་པ་ཟོས་ར་ཤ་ཟ་རྒྱུ་**རེ་ཉུང**་ང་གཏོང་ཐུབ་རྒྱུ་རེད་འདོད་ན་ཐང་། རེད་དྲ། འགྲིག་ས་ནས་**དེ་མོ་གཟིག**་ཡིན་རྒྱུ་དཀའ་རྒྱུ་རེད། སྒོ་ཁ་ན་ཕྱུགས་ཟོག་**གང་མང**་རེད། ལག་རྒྱུག་ས་ཁེར་རོ་ར་ཕྱུགས་ཟོག་ཏག་ཏག་རེད། གནས་ཚུལ་འདི་ཆེ་ས་གཟིག་ག་བཞག་ན། **མཚོ་བོད་མཐོ་སྒང་གི**་སྟེང་ནས་ས་རྒྱ་**མང་ཆེ་ཤོས**་རྩྭ་ཐང་རེད། རྩྭ་ཐང་ན་ཡོད་ནོ་ཕྱུགས་ཟོག་མིན་ད་གཞན་མ་རེད།

ངའི་སྤྱི་པོ་ར་**ཤ་དགའ་ཨ་ཏྲམ**་གཟིག་ཡིན། **དད་པ་ཅན་ར་ཨ་ཏྲམ**་གཟིག་ཡིན། ཁུར་གིས་ལུག་བཤའ་དུས། **ངོ་རོད་རོ**་ཡས། ཁ་ནས་མ་ཎི་འདོན་ནོ་**ངའི**་མིག་ལམ་ན་**གསལ**་གི ཁ་ལབ་**མང**་ན། ཁུར་གིས་གཤེ་གཤེ་**མནན་མོ**་གཏོང་ཡོང་། **ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད་ན**། ཁུར་གིས་དགོས་མཁོ་ར་སྡིག་པ་གི་བར་ནས་སྡུག་མྱངས་ཡོད་**ན་ཐང**།

དེང་སང་ཡུལ་སྐོར་བ་**མང་ང**་གིས་བོད་ནས་འཚོ་བ་**དགའ**་ཟེར་གི་ཡོད། སྔོ་ར་ཟ་མ་ཁོ་ཟོ་དགའ་ནོ་བོད་ན་མེད་ཟེར། རེད་དྲ་**བོད**་ཀྱི་ཟོས་མི

རབས་ནས་མི་རབས་བར་ར་ས་འདི་ནས་འཚོ་བ་སྐྱིད་སྡུག་**འདྲེས་མ**་རེ་ལ། **དེའི**་རིང་ང་ཤ་ར་**ངམ་ངམ་ཤུགས་གིས**་ཟ་མ་**ཨ་ཏུ་གིས་དགའ་པོར**་ཞུན་ཡོད། འདི་མེད་གན་མེད། ལས་ངན་ན་བོད་ནས་ཐ་ན་བཟའ་བཏུང་ར་ལོངས་སྤྱོད་ཡས་མི་ཐུབ་གི་འདོད་མི་ཞུན། དེ་རང་རང་ལོབས་ཐུབ་མི་ཐུབ་གི་དོན་དག་རེད། **དབར**་སྔོ་ར་ཟ་མ་རིགས་**གཞན་པ**་ཡོད་ན་ར། སྔུམ་ཟས་སྔུམ་ཚུད་པོ་གཙོ་པོ་ཡིན་གི་ཡོད། འདི་ཆི་གཞིག་རེད་ཟེར་མཁན་ཡོད། རེད་དྲ་ཤ་མི་ཟ་རྒྱ་བོད་རིགས་གེར་མཆོན་ན་གདམ་ཀ་གཞིག་མ་རེད། ཤ་ཟ་རྒྱ་རྒྱུད་ར་གྲུབ་ཡོད་ནི་གཞིག་རེད། **བོད་རིགས་གི**་གྲོང་བ་ལ་ཞིས་གིས་ད་བོ་འདི་མོ་འདོད་གི་ཡོད། ཤ་ཟོས་ན་གན་ན་མི་ཧྲ། འདི་ར་མི་**ཧྲ**་ཟེར། བརྟན་འཕྱིན་ལ་སོགས་གི་ནང་ནས་གོ་རྒྱུ་མང་ན། ཤ་ར་ལུས་**ཚོན་པོ**་བར་ར་འབྲེལ་བ་ཆེ་གཞིག་བྱུང་ཡོད། འདི་ཟོ་མྱི་འཚོ་བ་**རྒྱབ་ལྗོངས་མི་གཙིག་ནོའི**་འདོད་ཚུལ་རེད། སྡིག་པ་**འཇིགས་ཆེ**་ནོ་བོད་མྱི་**བྱིངས་གི**་ལྟ་ཚུལ་རེད། རེད་དྲ་ཤ་**མི་ཟ་རང་ཟ**་ཡིན་བཏང་ན། ལྟ་ཚུལ་གང་ཡིན་ན་ར་གཙིག་གིས་ར་ས་རྒྱ་ཚོད་གི་མེད། སྡིག་པ་**སེམས་ཙན་གི**་བདེ་སྡུག་**མཐོང་མེད་རིག་མེད**་གཞིག་ག་ཐུག་ཡོད། ཤ་ཟ་མིན་**འཚོ་བ་གི**་བདེ་སྡུག་ཏག་ཏག་ག་ཐུག་ཡོད། གནས་ཚུལ་འདི་འི་འོག **སྡིག་པ་གི**་རྣམ་སྨིན་**ཐག་རིང**་ཞིག་ག་འདང་རྒྱུག་རྒྱུ་**དཀའ་གི་ཡོད**།

10.1 --Adjectives

Example	Explanation
ཞི་མོ་**ཡག་མ**་འདི་ཁྱུར་གེའི་ནྲན་མོ་རེད། ང་གོན་རྒྱུ་**མདོག་ཙན**་ན་མི་དགའ། ཞི་ལི་**གཟུགས་རིང**་དེ་ཆེ་བརྟན་རེད།	Two-syllabic adjectives follow nouns.
མཐོན་པོ་རི། **ཨ་སྔོན**་དབྱིངས། **འཕོབས་ཡངས**་ཐང་། **སླན**་བུ་མོ་གནས་ལ་འགྲོ་དུས། **རྩུང**་རོགས་པ་སེམས་པ་འཁོར་ས། **དྲིན་ཆེན**་ཕ་མ་བསམ་པ་ཐོགས་ས།	Adjectives can be put before a noun when one rhythmically gives a speech, a style seldom used in daily conversations.
ཨ་མདོ་ནས་ནམ་བླྭ་**འཚུགས་མོ**་རེད། ཏ་རག་རག་འདི་བརྒྱུགས་ན་**མགྱོགས་མོ**་རེད།	Two-syllabic adjectives are the complement.
མེ་ཏོག་འདི་**ཡག** མེ་ཏོག་གན་**བཙོག** རྡོ་མོ་བླ་རི་ཨ་མྱེས་རྨ་ཆེན་ན་ལྟོས་ན་**མཐོ**།	Monosyllabic adjectives are alone as the complements.
བླ་མ་འདི་**སྙིང་རྗེ་ཙན**་རེད། ཚེ་ཚེ་ར་ཚང་མ་**ར་ཙོ་ཙན**་མིན། ཕག་གྲོག་ཚགས་**རིག་པ་ཙན**་གཞིག་རེད།	Many ཙན-ending words are adjectives: སྙིང་རྗེ་ཙན; གོམ་པ་ཙན; ར་ཙོ་ཙན; རིག་པ་ཙན
མེད་པོ་ཡར་ཡོང་**སྣང་བ་ཆེ**། སྨི་ངན་**ཡབ་ཆེ**། འཁྱོར་བོ་**ཧྲང་ཆེ**། སངས་རྒྱས་**ཡས་ཆེ**་ན་ར། ཁྱུར་གེའི་ནྲན་མོ་**འདུག་ཆེ**།	Many adjectives are derived from the combination of a noun and monosyllabic adjective. Most such adjectives are treated as monosyllabic.

1. Nouns are put before monosyllabic adjectives to derive phrasal adjectives.

   ཐོག་དེ་**ཁ་མཐོ།** མི་གན་**གཟུགས་མཐོ།** མི་**གཟུགས་མཐོ་**དེ་ངའི་སྤུན་ཡ་ཡིན།

   རས་དེ་**མདོག་ཆེ།** རྒྱལ་པོ་**དབང་ཐང་ཆེ།** རས་**མདོག་ཆེ་**ནོ་དེ་ཚོང་ཁང་འདིའི་ནང་ན་མེད།

2. The monosyllabic adjective ཆེ is often combined with nouns to render phrasal adjectives.

   ཁྲིམས་ཚང་འདི་**བསོད་ནམས་ཆེ།** **རྒྱུ་ཆེ།** སློབ་མ་འདི་**ལོ་ཆུང་།** རེད་དུ་**བློ་ཆེ།**

   ཞི་ལི་དེ་**ངན་ཆེ།** ཁ་མ་དཀྲུ། ལོ་ཆེ་ན་**ཉམས་མྱོང་ཆེ་**ཟེར།

3. Phrasal adjectives can be split by inserting adverbs.

   བོད་ཡིག་ཧོང་གིས་**རྟོག་འཛིང་ཆེ།** བོད་ཡིག་**རྟོག་འཛིང་ཧོང་གིས་ཆེ།**

   མུར་གེ་ཙིས་ཙ་གཞིག་**གཟུགས་ཆུང་།** མུར་གེ་**གཟུགས་ཙིས་ཙ་གཞིག་ཆུང་།**

4. Articles and declarative pronouns follow adjectives.

   ངས་གོན་རྒྱུ་**གོང་དཀའ་མོ་དེ་**འདོད་གི མི་**ཆ་མེད་གཞིག་**དེ་རིང་ངེད་ཚང་ང་ཐོན་ཐལ།

   མི་**མགོ་སྐོང་དེ་**སློབ་མ་ར་ལད་པ་གཞིག་རེད། དགོན་པ་**ཆེན་པོ་དེ་**ན་ཞིང་ལས་ཚར་སོང་།

Exercise 1 Complete each statement by selecting one of the two adjectives given for each line. You may convert monosyllabic adjectives into disyllabic ones.

དཔེར་བརྗོད། གྲྭ་བ་འདི་ཤེས་ཡོན་ཅན་གཞིག་རེད། ཁུར་གེ་ཆུང་དུས་ནས་བརྩོན་འགྲུས་ཆེ / ལེ་ལོ་ཆེ།

གྲྭ་བ་འདི་ཤེས་ཡོན་ཅན་རེད། ཁུར་གེ་ཆུང་དུས་ནས་བརྩོན་འགྲུས་ཆེ།

1. ངའི་ཞི་ལི་བདེ་གི་མེད། ང་སེམས་སྡུག / སྐྱིད་____________________
2. ཁ་རྩང་ལས་ཀ་ལས་ལས། དགོང་མོ་ང་ཡི་ག་ཆེ / ཆུང་།____________________
3. རྒྱ་སྐད་ར་བོད་སྐད་མི་གཅིག བོད་སྐད་རྒྱ་མི་གིས་སྦྱངས་ན་རྩ / དཀའ། ____________________
4. ཞི་མོ་མོ་བཙོག/ མོ་ཡག་དེ་སེམས་བཟང་ན་ར། མུར་གེར་དགའ་མཁན་མེད། ____________________
5. གྱེན་ན་འགོ་རྒྱོ་དཀའ་མོ / རྩ་མོ་རེད། ཐུར་ར་ཡོང་ན་རྐང་བ་སྣད་འགྲོ། ____________________
6. མི་འདི་ཡོན་ཏན་ཅན་གཞིག་ཡིན། བལྟས་ན་ཁོ་གླུན་ན་གླེན་ནེ་____________________
7. ཐོག་ལུག་ཚང་མ་ཁ་མ་དག་ཐལ། ཁ་ཆུང / ཁ་མཐོ་གཉིས་ཀ ____________________
8. མི་འདི་བློ་ཅན་ཡིན་ན། ཁུར་གེ་རིག་རྩོག / རིག་ཡག་ར་ཡིན་རྒྱུ་རེད། ____________________

Exercise 2 Put appropriate articles, demonstrative pronouns, and other appropriate words in the blanks below.

A lazy man and a compassionate lama met each other on their way. The man was famous for telling lies.

"Hey! Liar, can you tell me a lie?" said the compassionate lama.

"My kind mother passed away. It's difficult to come up with a lie when I'm unhappy. But if you, my lama, come to my home tomorrow to pray for my mother, it would be a great blessing and meaningful. And my offering wouldn't be too little," said Liar.

"May the Three Great Jewels bless your mother! She was a good person. Anyway, this world is full of hardship. I will come tomorrow," said the compassionate lama.

The following day was very nice. Liar was lying by a big river. The lama came in a brand new monk vestment.

གཞུང་གཏམ་ཞིག

ཞི་ལི་______ར་བླ་མ་______ལམ་ཁ་ནས་ངོ་ཐུག་ནི་རེད། ཞི་ལི་དེ་____ཆེ། དེའི་སྐབས་གིས་ཁོ་_____། བླ་མ་སྙིང་རྗེ་ཅན་གིས། "ཨ་རོ། རྫུན་རྒྱལ། ཁྱོས་རྫུན་_____ལབ་ན་ཆི་མོ་གཞིག་རེད།"ཟེར། "ངའི་ཨ་མ་______འདས་སོང་། སེམས་______དུས། རྫུན་སྦྲིག་རྒྱུ་_____རེད། ཨ་ལགས་ལོ་ལོ། ནངས་ཀ་ཁྱེད་རེད་ཚང་ང་ཕེབས་ནས། མ་བཟང་གི་དོན་ན་སྐྱབས་འཇུག་རེ་ཞུས་ན་______། འབུལ་བ་_______ཁོ་ཐག་ཡིན།" རྫུན་རྒྱལ་གིས་དེ་ཤེད་བཤད། ཨ་ལགས་སྙིང་རྗེ་ཅན་གིས"དཀོན་མཆོག་གསུམ་པོ། ཁྱོའི་ཨ་མ་མི་_____གཞིག་ཡིན། ཡིན་ན་ར་འཇིག་རྟེན་འཁོར་བ་_____། ངནངས་ཀ་ཡོང་།"ཟེར།

ཕྱི་ཉིན་ནམ་ཟླ་______། ཞི་ལི་རྫུན་རྒྱལ་ཆུ་_______གི་འགྲམ་ན་ཡོག་ཡོད། བླ་མ་གིས་མནབས་གཟབ་______གོན་ནས་ཐོན་སོང་། "ཁྱོས་འདི་ན་ཆི་གཞིག་ལས་གི་ཡོད། ཁྱོའི་ཨ་མ་འདས་སོང་ནི་མིན་ནས། "ཨ་ལགས་གིས་དྲིས་ན། རྫུན་རྒྱལ་གིས"ཨ་ལགས། ཁྱོས་རྫུན་ཤོད་ཟེར། ངས་རྫུན་ལབ་ནི་ཡིན།" ཟེར།

10.2 --Various types of adjectives

ལྡན; ཡོད: མེད: as adjective converters	
Example	Explanation
བུ་**རིག་ལྡན**་འདི་སློབ་གྲྭར་ཡིན་གཅིག་མིན་གཉིས་འགྱོ་དགོས། This smart boy has no choice but to go to school.	The three particles convert nouns into adjectives.
ད་ཐེངས་གི་ཡུལ་སྐོར་**དོན་ལྡན**་རེད། དོན་དག་མང་ང་གཞིག་ཤེས་ཐལ། The trip is really meaningful this time. I learned many new things.	
ཁོ་མི་**གུས་མེད**་གཞིག་ཡིན། མི་གི་ཆེ་ཆུང་ང་མི་ལྟ། He is not a polite person, disregarding young and old.	
རོགས་མང་ང་གཞིག་ཡས་བཏང་། རེད་དྲ་ཚང་མ་**དོན་མེད**་རེད། ངོ་མ་ལོན། (One) did a big favor but earned nothing for it. It is all meaningless.	

Notes-2

1. When a monosyllabic adjective is the complement, an auxiliary adverb can be added to clarify the tense.

In general	Past tense	Conjectural
སྣང་འཁོར་དེ་**འགྱོགས་གི**	སྣང་འཁོར་**དེ་འགྱོགས་ཐལ**།	སྣང་འཁོར་དེ་**འགྱོགས་ཀྱུ**་རེད།
རྫོག་དེ་**ཁ་མཐོ་གི**	རྫོག་དེ་**ཁ་མཐོ་སོང**།	རྫོག་དེ་**ཁ་མཐོ་ཀྱུ**་རེད།
དེ་རིང་གི་ཟ་མ་དེ་**ཞིམ་གི**	ཁ་རྩང་གི་ཟ་མ་ར་**ཞིམ་ཐལ**།	དེ་རིང་གི་ཟ་མ་ར་**ཞིམ་ཀྱུ**་རེད།

2. Monosyllabic adjectives are put before subject nouns, in poetic statements.

Before a subject-noun	In complement
མཐོ་དཔོན་པོ་ངོ་འཕྲུགས་རེད།	དཔོན་པོ་ངོ་འཕྲུགས་དེ་གོ་གནས་**མཐོན་པོ**་རེད།
ཡག་བུ་མོ་ལས་ཅན་རེད།	བུ་མོ་ལས་དབང་ཅན་དེ་སྐྱེས་ལུས་**ཡག**
ནག་མཚན་མོ་གཉིང་མཐའ་མེད།	མཚན་གཉིང་མེད་སླག་**ནག**

3. Genitive case markers are used to convert nouns and verbs into adjectives. Such adjectives are attributive.

Verb-adjective converted	Noun-adjective converted	Regular adjective
འགྲོགས་གི་བུ་མོར་སེམས་འཚོར་གི	**ཡག་གི**་བུ་མོར་སེམས་འཚོར་གི	བུ་མོ་**ཡག་མ**་ལ་སེམས་འཚོར་གི
འགྲོ་གི་ཞི་ལི་བདེ་མོ་བྱུས།	**སེམས་གི**་སྐད་ཆ་རྣམ་དག་རེད།	ཞི་ལི་དེ་**སྙིངྡན**་རེད། རྗེས་མ་འབྲངས།
འཕྱུར་གི་བྱུ་མོ་སྟོད་བྲ།	**མེ་གི**་ཉིན་མ་བུད་ཐལ།	དེ་རིང་ཚད་པ་**མེ**་རེད།

Exercise 3 Based on the context, write appropriate adjectives, function words, and other necessary words in the blanks.

དཔེར་བརྗོད། ཁ་རྩང་ང་སེམས་__________། (སེམས་སྡུག) ཁ་རྩང་ང་སེམས་སྡུག་ཐལ།

Present tense:

1. དངོས་པོ་དེ་__________། (ལྗི) ཞ་ཡས་དེས་________། (ཁྱུག)
2. སྒོ་འདི་__________། (ཆེ) ང__________། (ཤོང)
3. གསོལ་སྟོན་__________། (འགྲུ་སྒོ་ཆེ) སྒོར་མོ་གིས་________། (འདང)
4. ཨ་ཅེ་འདི་ད་པོར་______། (ཡག) སྨུར་གེ་__________། (ཡག་མ)
5. ཞིང་ལས་__________། (སྡུག་ཆེ) ལས་འདོད་མཁན་____། (མང)
6. ཁྱིམ་ཚང་འདི་________། (ནོགས) ད་པོར་__________། (ཅང་མེད)

Past tense:

1. དངོས་པོ་དེ་______________། (ལྟ) ཞ་ཡས་དེས་ ________། (འཁྱག)
2. སྒོ་འདི་ན་ཞིང་______________། (ཆུང) ང______________། (ཤོང)
3. གསོལ་སྟོན་______________། (འགྲོ་སྒོ་ཆེ) སྒོར་མོ་གིས་__________། (འདང)
4. ཨ་ཅེ་འདི་དེང་མ་ཧོང་གིས་_____། (ཡག) ད་པོ་ར་______________། (འགྱུར)
5. ཞིང་ལས་______________། (སྐྱག་ཆེ) ལས་འདོད་མཁན་_____། (མང)
6. ཁྲིམ་ཚང་འདི་______________། (ཅང་མེད) དེང་སང་_________ན་ར། (ནོགས)

Future (conjectural) tense:

1. དངོས་པོ་དེ་______________། (ལྟ) ཞ་ཡས་དེས་__________། (འཁྱག)
2. སྒོ་འདི་མི་ཆེ་ན། ང་_________། (ཤོང)
3. གསོལ་སྟོན་______________། (འགྲོ་སྒོ་ཆེ) སྒོར་མོ་སྟོང་གིས་_______། (འདང)
4. ཨ་ཅེ་འདི་______________། (ཡག) སྨུར་གེའི་ཞི་མོ་ར་_______། (ཡག)
5. ཞིང་ལས་______________། (སྐྱག་ཆེ) ལས་ན་འདོད་མཁན་____། (མང)
6. ཁྲིམ་ཚང་འདི་______________། (ཧ་ནོགས) ཁྲིམ་མི་ཚང་མ་________། (ལས་ཆེ)

10.3 --Noun / Verb modifiers

--Verb modifiers

Verb + ས / སྤྱད	English	Explanation
ང་**འདུག**་ས་པོ་ལིན་གི་ཤར་ཕྱོགས་ན་ཡོད།	My address is in the east of Berlin.	It indicates *someone usually stays there.*
ཁུར་གི་**འགྲོ**་ས་འདི་ནས་ཐག་རིང་གིས་རེད།	His destination is very far from here.	It signifies *the place where someone is about to go.*
སངས་རྒྱས་གིས་དཔེ་ཆ་**བཏོན**་ས་པེ་ཅིན་ཡིན།	The place where Sang rgyas studied is Beijing.	The action has already taken place in Beijing, and thus the verb is in PAT.
ཁོ་**སོང**་ས་ར་ང་མི་ཐོན།	I cannot reach the place where he has already been.	The action has taken place, and thus the verb is in PAT.
བོད་ཡིག་**འབྲི**་སྤྱད་རང་གའི་ལྷུགས་སྨྱུག་འདི་མིན།	The Tibetan writing tool is not this normal pen.	སྤྱད is compounded with a verb in PRT to derive a noun, referring to a tool.
མཇལ་བ་ཟེ་ལྷ་སར་**འགྲོ**་སྤྱད་རླངས་འཁོར་རེད།	The vehicle the pilgrims take to Lhasa is an auto.	

--Noun modifiers

Noun + noun	English
ད་འབྲོག་པ་ཚོ་**དབྱར**་ས་ན་ཡོད།	The herders are now on the summer pasture.
ད་**དགུན**་ལྭ་གོན་རན་རེད།	It is time to wear winter coats.
མི་འཛོན་ཐང་ཅན་དེ་ར་**མཐོ་འབྲིང**་སློབ་གསོ་ར་ཐོབ་མེད།	That capable man does not even have a senior high school education.
ལམ་རོགས་གཉིས་ཀ་སོང་གིས་སོང་གིས་མ་འཆམས།	The two traveling companions did not get along while traveling.
འབྲོག་ནས་**འཚོ**་རྟེན་ཕྱུགས་ཟོག་ཡིན།	The life resources in herding areas are the livestock.

Notes-3

1. **སྐྱུད**: This article is compounded with verbs in PRT to form a noun. Such nouns usually refer to a tool, e.g., **འདྲུད་སྐྱུད**་མེད་ན་ངས་དོས་པོ་ལྗིད་མོ་འདི་མི་ཁྱག I cannot carry this heavy load without a transportation vehicle.
2. **ས**: This particle is compounded with verbs either in PAT or in PRT to refer to *where*, e.g., ཁོ་**སོང་ས**་ལྷ་ས་རེད། **འགྲོ་སྐྱུད**་ལྕགས་རྟ་རེད། He went to Lhasa riding a bicycle. / ང་འགྲོ་**འདོད་ས**་བོད་མིན། The place I want to travel to is not Tibet.

Exercise 4 Make sentences with the verbs ས and སྐྱུད.

དཔེར་བརྗོད། With ས: ངས་འབྲི་ས་སློབ་ཁང་ནང་ཡིན། (འབྲི) With སྐྱུད: འབྲི་སྐྱུད་པིར་ཡིན། (འབྲི)

Verb	Verb + ས	Verb + སྐྱུད
1. བཤད	1. ____	1. ____
2. འཕུར	2. ____	2. ____
3. ཉོ	3. ____	3. ____
4. ལས	4. ____	4. ____
5. རིག	5. ____	5. ____
6. སློལ	6. ____	6. ____
7. འདོན	7. ____	7. ____

10.4 --Adverb of manner

Statement with adjectives	Statement with adverbs	Explanation
ཕྱུགས་རྫི་ཕོ་ཆུང་འདི་**སྡུག་རྡུས་ཆེ།**	ཕྱུགས་རྫི་ཕོ་ཆུང་འདིས་**སྡུག་རྡུས་ཆེ་ཤེད**ཕྱུགས་ཟློག་འཚོ།	❶ཤེད is added after adjectives to convert to adverbs
རོང་བ་རིགས་གེ་ཞོང་གིས་**ཁ་མགྱོགས།**	རོང་བ་རིགས་གེས་**མགྱོགས་མོ་ཤེད**བཤད།	❷The instrumental case marker ས is used as an adjective-adverb converter, e.g., ཁྱོད་མགྱོགས་མོས་སོང་།
འཛར་མན་ནས་སྐྱི་ཚང་མ་**བྲེལ་བ་ཆེ།**	འཛར་མན་ནས་སྐྱི་རིགས་གེས་**བྲེལ་བ་ཆེ་ཤེད**ལས་གི་ཡོད།	
དགེ་རྒན་ཚེ་རིང་**རྡོ་འཁྱུགས**ཡིན།	དགེ་རྒན་ཚེ་རིང་**རྡོ་འཁྱུགས་ཤེད**འདུག་གི	
ང་གོན་རྒྱུ་**སོ་མ**མང་ང་ཡོད།	ངས་གོན་རྒྱུ་མང་ང་**སོ་མ་ཤེད**གོན་གི་ཡོད།	
བུ་ཆུང་འདི་**སེམས་སྡུག་ཆེ།**	བུ་ཆུང་འདི་**སེམས་སྡུག་ཆེ་ཤེད**ཡོད།	

Notes-4

1. **ཤེད** is used with disyllabic adjectives to form adverbs of manner:

Correct	Incorrect
ཉི་མ་**དལ་མོ་ཤེད**ཡལ་ཐལ།	ཉི་མ་**དལ་ཤེད**ཡལ་ཐལ།
མུར་གེས་གླུ་དབྱངས་**སྙན་མོ་ཤེད**བླངས།	མུར་གེས་གླུ་དབྱངས་**སྙན་ཤེད**བླངས།
མེ་འཁོར་འདི་**མགྱོགས་མོ་ཤེད**འགྲོ་གི	མེ་འཁོར་འདི་**མགྱོགས་ཤེད**འགྲོ་གི

2. Verbs are normally put either after a noun or before a verb, e.g., སངས་རྒྱས་གིས་ཡི་གེ་**མགྱོགས་མོ་ཤེད**བྲིས། Sang rgyas quickly wrote a letter. / སངས་རྒྱས་གིས་**མགྱོགས་མོ་ཤེད**ཡི་གེ་བྲིས། Sang rgyas wrote a letter quickly.
3. **ཆེ་མོ་གཞིག་ཤེད** might be contracted as ཆེ་ཤེད, e.g., ཞ་ཡས་འདིས་བྱ་བ་དཀའ་མོ་འདི་**ཆེ་ཤེད**(ཆེ་མོ་གཞིག་ཤེད) ལས་ཐབས་ཡས་ནི་རེད། How did this child manage to do this difficult job?

Exercise 5 Complete the statements with the phrases in parentheses and ཤེད.

དཔེར་བརྗོད། དགོན་པ་ནང་ནས་སྐད་མཐོན་པོ་ཤེད་བཤད་མི་ཉན། (སྐད་མཐོན་པོ)

1. མནའ་མ་གིས་ཨ་མྱེས་ར་ཨ་ནེ་____________གཉོར་དགོས། (སྙིང་རྗེ་ཆེ)
2. གསར་བུ་ཟློས་ ____________རྒན་པ་རིགས་གི་ཁ་ལ་ཉན་དགོས། (བརྩི་ལེན་ཆེ)
3. སྐྱི་མང་གི་ཁྲིད་ནས་____________འོ་བྱེད་མི་ཉན། (གསལ་པོ)
4. ཉི་དྲུ་གི་བར་ནས་ཕོ་མོ་གི་དོན་དག་ ____________གླེང་དགོས། (ལྷེམ་པོ)
5. ཏ་མར་ཚིག་____________བཤད་ན་མི་ཧ་ཟེར། (རྒྱབ་མོ)

6. ཟ་མ་____________མ་ཟོས་ན། ཁ་ཟ་རྒྱུས་མི་ཚོད་ཟེར། (ཁ་རོག)

7. དཔྱིད་ཀ་གོན་རྒྱུ་____________གོན་དགོས། དེ་མིན་ད་འཚིག་འགྱོ། (སྲབ་མོ)

8. བླ་མ་ར་དཔོན་པོ། སྨི་ལོ་ཆེ་ཟོ་____________བཤད་དགོས། (ངག་འཇམ་པོ)

Exercise 6 Convert the adjective in the first part of each statement to an adverb and put the adverb in the blank in the second half of the same sentence.

དཔེར་བརྗོད། ཁྱེར་གེ་དགེ་རྒན་ཤ་ཚ་གཟིག་ཡིན། ཁྱེར་གེས་ཤ་ཚ་ཤེད་སློབ་ཁྲིད་ཡས་གི

1. ཁྱེར་གེ་སྨི་དྲང་མོ་གཟིག་ཡིན། ཁྱེར་གེས་ནམ་ཡིན་ན་ར་____________བཤད་གི
2. འབྲོག་ཁྱིམ་ཟོ་ཕན་ཚུན་ནས་རྫོང་གི་ཐག་རིང་ཡིན། འབྲོག་ཁྱིམ་ཟོ་ཕན་ཚུན་ན་____________ཡོད།
3. རྒན་མོ་འདི་ནམ་ཡིན་ར་མྱིག་ཆུ་གོར་རོ་རོ། མྱིག་ཆུ་རྒྱུན་དུ་མྱིག་མཐའ་ན་____________ཡོད།
4. གླུ་མ་པད་མཚོ་སྐད་སྙན་མོ་རེད། མུར་གེས་གླུ་དབྱངས་____________ལེན་གི
5. ཁྲི་ར་སྤྱང་བོ་ལམ་ན་འཆམས་པོ་མིན་ཟེར། སྨི་འདི་གཉིས་ཀ་____________མི་འདུག
6. ཆླུང་མེད་ན་བར་སྣང་གི་སྤྲིན་དལ་མོ་རེད། སྤྲིན་____________འགྱོ་གི་ཡོད།
7. བཟའ་བ་གན་གཉིས་ཀ་བལྟས་ན་སྟུག་གི ཁོ་གཉིས་ཀ་ནམ་ཡིན་ར་____________བསྡད་ཡོད།
8. དོ་ཚིགས་དབྱར་ཁ་ཚད་པ་ཆེ་གི དོ་ཚིགས་དབྱར་ཁ་____________ཡལ་ཐལ།
9. དཀར་ཡོལ་འདི་འོད་ཀྱུག་སེ། ངས་ཉོ་འདོད་གི དཀར་ཡོལ་འདི་____________ཡོད།
10. ངའི་རོགས་པ་ཆང་གིས་ཧ་ནེ་ཧོན་ནེ་རེད། ཁྱེར་གེ་____________ཐོན་བཏང་།

Exercise 7 Tell how you do these things using adverbs. Next, reconstruct the same sentences using adjectives.

དཔེར་བརྗོད། ཟ་མ་ཟ། ངས་ཟ་མ་རྒྱུན་དུ་དལ་མོ་ཤེད་ཟ། ང་ཟ་མ་ཟོས་ན་དལ་མོ་ཡིན།

Action	With adverbs	With adjectives
1. བོད་སྐད་བཤད	1. ____________	1. ____________
2. ཆང་འཐུང	2. ____________	2. ____________
3. ལས་བྱ་འབྲི	3. ____________	3. ____________
4. གོན་རྒྱུ་ཉོ	4. ____________	4. ____________
5. བྱ་བ་ལས	5. ____________	5. ____________
6. རྫུན་བཤད	6. ____________	6. ____________
7. ལྟངས་འཁོར་སྐོར	7. ____________	7. ____________

8. བུ་ལོན་འཇལ 8. __________________ 8. __________________

Exercise 8 Write adjectives, articles, *be* verbs, and other necessary function words in the blanks. Convert the adjectives into adverbs if necessary.

དཔེར་བརྗོད། བོད་ལུ་དེ་རྫོབ་པོ་རེད། (རྫོབ་པོ) སངས་རྒྱས་གིས་བོད་ལུ་དེ་རྫོབ་པོ་ཤེད་གོན་བཏང་ཐལ། (རྫོབ་པོ)

ཀ་བ ཁྱོད་བོད་ར་བུད་སོང་ཟེར་གི ཨེ་བདེན།

ཁ་བ སོང་ང་། ང་བོད་ར་བུད་སོང་ང་། འགོ་རྩོམ་དུས་འགྲོ་རོགས་ཁ་ཡས་ངེས་ངེས་ __________། (དཀའ) ཁ་ཡས་གཟིག་__________། (རང་མགོ་རང་རྒྱལ་) དོན་དག་ __________མི་ལས་གི (དཀའ་མོ) ས་གནས་གི་མྱིར་__________། (བརྩི་བཀུར་མི་ཆེ) ནངས་མོར་__________ལངས་གི (འཕྱི་མོ) སྔ་སེས་ཡར་ལོངས་ཟེར་ན། ཁོ་ཟོ་__________། (འོན་པ) དེང་ཐོག་ཡུལ་སྐོར་དེ་མོ་__________གཟིག་མ་རེད། (སྐྱིད་པོ) ངེད་ཚའི་ཚང་མ་__________ཡོང་ང་། (དཀའ་མོ)

ཀ་བ ཆེ་གཟིག་མ་ཉན་ནས།

ཁ་བ འགྲོ་རོགས་གསུམ་གིས་ཞ་མི་ཟ། ཁོ་གསུམ་པོ་__________། (དཀའ) བོད་ན་ཞ་__________། (གང་མང་མང) རེད་དྲ་སྡོ་__________། (གང་ཉུང་ཉུང) ཁོག་ག་ཟ་མ་མ་བབས་ན། ངོ་__________འདུག་གི (སྡུག་མོ) དེས་མི་ཚད། འདི་__________། (གཙང་མ) གན་གཙང་མ་མ་རེད་ཟེར། ས་གནས་གི་མྱི་གིས་__________མི་ཟ་ཟེར། (གཙང་མ)

ཀ་བ ཉན་ན། ཁྱོས་ལས་ཀ་__________གཟིག་ལས་བཏང་གཟིག (དཀའ་མོ)

ཁ་བ བཞད་དགོས་ནས། མྱི་མང་ང་གཟིག་མགོ་སྣུད་ཡས་རྒྱུ་__________།(དཀའ་མོ)

ཀ་བ དེ་མིན་ད་ཁྱོས་ཆེ་གཟིག་མཐོང་ཐལ།

ཁ་བ དེ་མིན་ད་ང་མྱི་སྐྱིད་པོ་ར་__________ཐུག་ཐལ། (མང་ང) ང་ཇྫ་བ་གི་གསར་བུ་__________ཐུག་ཐལ། (ལོ་ཉུང) ཟླ་བ་བདུན་པའི་ནང་ང་། རྟ་ཐང་__________གང་ས་གང་ན་ཡོད། (ཆེན་པོ) གང་ས་གང་ན་རྟ་ཐང་__________། (སྔོ་ལྗང་སེ) མེ་ཏོག་ཇོག་གོ་__________། (སེར་ལམ་མེ) ངེས་ངེས་__________། (སྐྱིད་པོ) ངེད་གཉིས་ཀ་མཉམ་པས་ཡུལ་སྐོར་ར་སོང་། ངེད་གཉིས་ཀ་__________མ་སོང་། (དལ་མོ) __________ཡར་མར་ར་སོང་ང་། (མགྱོགས་མོ)ཁྱུར་གེ་སེམས་རྒྱ་ཡངས་གི __________________གི (སྤྲོབས་པ་ཆེ) སྤྲོབས་པ་གླིང་ན། ངས་ཡང་དོན་དག་སྐྱིད་པོ་གཟིག་དྲན་གི

ཀ་བ ཁྱོས་ཤོད་དྲ།

ཁ་བ ཉིན་མ་དེ་ཧོང་གིས་__________། (ཚད་པ་ཆེ) ཁོ་ར་ངེད་གཉིས་__________རྡུནང་གཟིག་ག་ཐོན་ཐལ། (འཕྱི་མོ) སྐབས་དེར་ཁྱི་རྒན་གཟིག་ཟུག་བཏང་། འབྲོག་ཁྱི་__________། (བཙན་པོ) རེད་དྲ་ཁྱུར་གེ་__________

ཧླངས་འཁོར་གི་ནང་ནས་སྐོར་བྱུད་བཏང་། (སྤྱོབས་པ་ཆེ) ཁྱུར་གི་ཁྱིམ་བདག་འཚོལ་གི་བྱུད་ཐལ། སློ་རྒྱུག་གཞིག་ག ཁྱི་རྒན་སྟག་འདྲ་མོ་དེ་ཤོར་ཐལ།

ཀ་བ ཨ་ཙི། ཞི་ཐག་གིས__________། (འཛིགས་ཆེ)

ཁ་བ དེ་ཡིན་ན་ར། ཁྱུར་གི་__________སྦྲ་གི་ཕྱོགས་ག་བྱུད་ཐལ། (བཙན་པོ) རེད་དྲ་ཁྱི་རྒན་དེ་སྐྱོ་དྲགས་ཆེ་གི ཁྱི་རྒན་ངའི་ཕྱོགས་ག་བརྒྱུགས་ཡོང་ཐལ། ངཧླངས་འཁོར་གི་ནང་ནས་ __________བསྡད་ར། (སྤྱོབས་པ་ཆེ) རེད་དྲ་ངའི་ཞབས་ནས་ཟ་འཕྲུག་ལངས་ཐལ། ཁྱི་རྒན་__________ཐོན་ཐལ། (མགྱོགས་མོ) དེས་ང་འཇུན་ཐང་། དེ་ནས་ང ཧླངས་འཁོར་གི་ནང་ནས་སྐོར་བྱུད། བྲོས་བཏང་ང།

ཀ་བ ཁྱོད་འདི་ཆེ་མོ་གཞིག་__________། (གླིན) བཙན་ས་ཧླངས་འཁོར་ནང་ནས...

ཁ་བ སྐབས་དེར། ཡག་ཡག་ག་ཁྱིམ་བདག་__________ཐོན་ཐལ། (མགྱོགས་མོ) བརླ་ཐོག་ག་ད་བོ་ར་ཟ་འཕྲུག་ལངས་གི

Text Two: *adverbs* and Tibetan versions of *too*

ཟུར་ལྟའི་སློབ་ཚན། བོད་པ་སྤྲོ་མོ་ཞིག

ངའི་སྤྲོ་མོ་ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ་ངེད་ཚང་ནས་སྨྱི་འདྲད་ཅན་གཞིག་ག་བརྩེ་གི་ཡོད། སྨུར་གི་དགུན་ཁ་ཟེ་ཡིང་ན་འདུག་གི་ཡོད། སྡེ་བ་གི་ནང་གི་འཚོ་བ**རྫོང་གིས**དཀའ་མོ་ཡིན་ན་ར། གྲོང་ཁྱེར་གི་ནང་ནས་བསྡད་ན་སྨུར་གི་ལོ་ཆེ་སོང་། མི་ལོབས་གི་ཟེར། སྨུར་གི་རང་གི་ཞིང་བ་གི་འཚོ་བར**རྫོང་གིས**དྭངས་གི་ཡོད།

སྨུར་གི་༡༩༢༩ལོར་རྒྱ་ཁོག་རྫོང་གི་འབྲོག་ཁྱིམ་གཞིག་ནས་སྐྱེས། སྐྱེས་ནས**ཙང་མ་འགོར་ར།** སྨུར་གིའི་ཨ་མ་ཤི་སོང་ཟེར། སྨུར་གིར་མྱིང་སྲིང་བཞི་ཡོད། དེའི་ནང་ནས་སྨུར་གི**ཨ་ཧྲུ་གིས**ཆུང་ངོ་རེད། ཉིན་མ་གཞིག་ག རབ་གོང་གི་སྐྱེས་པ་ཆ་མེད་གཞིག་ཁོ་མོ་ཚང་ང་ཐོན་སོང་། སྐྱེས་བཟི་དེས་སྨུར་གི་རོང་སར་ཁྲིད་སོང་། སྨུར་གིས**ད་བོ་ར**སྐབས་དེ་དྲན་གི་ཡོད། སྨུར་གིས"ངའི་སྐྲ་ཨ་བོ་དེའི་རྨུམ་ན**ལྟབ་ལྟབ**ཡས་གི་ཡོད།"ཟེར།

ཨ་བོ་ཆ་མེད་དེ་གཞུག་ནས་སྨུར་གིའི་ཨ་ཕར་ཉན་སོང་། ཨ་ཕ་གིས་སྨུར་གི་གཅེས་རྒྱ**མང་སོང་།** **དེའི་རྐྱེན་གིས**སྨུར་གི་ཆུང་དུས་ངན་ལང་ང་བྱུད་སོང་ཟེར། ལོ་བཅོ་བརྒྱད་གི་ཐོག་ནས་སྨུར་གི་གཉེན་སྒྲིག་ཡས་ནི་རེད། ཞི་ལི་གཞིག་བཙས**ནི་ར།** སྨུར་གི་བཟའ་ཚང་ཐོར་སོང་། **དེའི་གཞུག་ནས**སྨུར་གི་ངའི་སྤྲོ་བོ་ར་བཟའ་ཚང་བཙོས། ཁོ་གཉིས་ཀར་ཞི་མོ་གཞིག་ཡོད། ཞི་མོ་**གཞུག་ནས**རྒྱལ་ཁབ་གི་ལས་བྱེད་པ་ར་ཞ་ཡས་ལྷ་གི་ཨ་མར་ཉན་སོང་།

ང་ཆུང་དུས་གི་རབས་སྤྲོ་མོ་གི་ལོགས་ནས་ལག་ཆགས་ནི་ཡིན། ཆུང་དུས་གི་རྒྱབ་གི་གོན་རྒྱུ་ཧ་མ་གིས་བྱིན་ན་ར། ཁ་ཟས་ཕལ་ཆེར་སྨུར་གིས་བཏོན་ནི་རེད། **ནངས་སྔ་ལངས་ར་དགོང་འཕྱི་ཉལ་ཤེད**དེད་སྨྱིང་སྲིང་ཐོར་ཟ་མ་བཙོས་ནི་རེད། སྨུར་གིས་དེང་སང་གི་སྨྱི་བསོད་ནམས་ཆེ་འདོད

གི་ཡོད། ཆི་གཟིག་དགོས་ན་ལག་བསྒྲིངས་ན་ཆོག་ཟེར།

སྨུར་གོ་ལྷ་ས་འགྲོ་སེམས་ཆེ་ནོ་གིས། ངེད་གཉིས་ཀ་མཉམ་པས་ལྷ་སར་སོང་ནི་ཡིན། སྨི་མང་ང་གིས་ལྷ་ས་ས་མགོ་**ཧོང་གིས**མཐོ། དེར་འགྲོ་རྒྱུ་**ཧོང་གིས**དཀའ་ཟེར། སྨུར་གོས་ལུགས་བྱུར་ཐེངས་གཅིག་ག་འདུག་ཐུབ་རྒྱུ་ན་ཟེར། ཐེངས་དེར་གནམ་གྲུར་བསྡད་ནོ་སྨུར་གོས་མི་བརྗེད་གི་ཟེར། ད་སྨུར་གོ་ལོ་གྲུ་བཞིར་བུད་ཡོད། **རེད་དྲ།** སྨུར་གོ་ཨ་མེ་རུ་ཁར་ཚ་བོ་ར་ཚ་མོར་ལྷ་གི་འགྲོ་འདོད་གི་ཡོད། ད་སྨུར་གོ་ཨ་རིར་སོང་ན་**ལོ་ཆེ་སོང**། དེའི་ཐོག་ག་ཨ་རིའི་གཞུང་ཚབ་ཁང་ནས་ཡི་གེ་ལེན་རྒྱུ་རྩ་མོ་མ་རེད། **དེ་ཡིན་ན་ར**སྨུར་གོ་སེམས་ཤེ་གི་མེད།

10.5 --དྲགས vs. ཧོང་གིས

	With verb	With adjective	Explanation
དྲགས	དེ་རིང་ལས་ཀ་**ལས་དྲགས**སོང་།	དེ་རིང་ལས་ཀ་**མང་དྲགས**ཐལ།	*དྲགས* expresses *too much.*
	ཚོ་རིང་གིས་**བཤད་དྲགས**ཐལ།	ཚོ་རིང་གི་གཏམ་བཤད་**རིང་དྲགས**ཐལ།	
	མདང་དགོང་**བཟི་དྲགས**ཐལ།	མདང་དགོང་ཆང་**མང་དྲགས**སོང་།	
ཧོང་གིས	རྒན་མོ་འདིས་དཔེ་ཆར་**ཧོང་གིས**ལྟ།	སྨུར་གོར་དཔེ་ཆ་**ཧོང་གིས**མང་།	*ཧོང་གིས* expresses *very* or *very much.*
	ལྷངས་འཁོར་འདི་**ཧོང་གིས**རྒྱུག་གི	རྟ་འདི་གོམ་ཁ་**ཧོང་གིས**དལ།	
	ཞི་ལི་འདིས་འདང་རྒྱག་**ཧོང་གིས**ཡས།	ཁྱུར་གོ་འདང་རྒྱག་**ཧོང་གིས**ཆེ།	

Exercise 9 Write *དྲགས*, *ཧོང་གིས*, and other function words to express *too much* in the blanks.

དཔེར་བརྗོད། དགུན་ཁ་བོད་ནས་ཧོང་གིས་འཁྱུགས་གི འདི་ནས་བསེར་བུ་ཆེ་དྲགས། ངས་མི་བཟོད་གི

1. ཟ་མ་ཟོས______ན་འབྱུང་གཞི་མི་བདེ།
2. གོན་རྒྱུ་ཞུང་______ན་ཆམ་པ་ཡོག་རྒྱུ་རེད། འདི་ར་ཁོན།
3. པོ་ལིན་ནས་ཁ་དབུགས་______གཙང་མ་རེད། ཁོར་ཡུག་ར་______ཡག་གི
4. སློབ་མ་འདི་གསུམ་པོ་______སྟུག་རྡུས་ཆེ། རྒྱུགས་འཐྲས་མི་བཟང་ན་ར།
5. གོ་རེ་འདི་རློན་______ཡོད། ད་པོ་ཟ་མི་ཉན།
6. ལྷང་ལི་རྩེ་ན་ང་གཟུགས་ཐུང་ ___། གཞན་གི་དོ་ཡ་མ་རེད།
7. ཞ་ཡས་པྲ་ཚག་ཡིན་______མི་བཟང་གི
8. དགེ་རྒན་གིས་གཤེ་གཤེ་གཏོང་______ཐལ། སློབ་མ་ཟོ་______དགའ་གི་མེད།
9. དགུན་ཁ་པོ་ལིན་ནས་ཉིན་མ་______ཐུང་གི
10. ལྷ་སར་འགྲོ་ན་དེང་སང་______རྩ་མོ་རེད།
11. དེ་རིང་གི་ཉི་མ་ཚ་______། སྒོ་ནས་འདུག་མི་ཐུབ།
12. ཞི་མོ་འདི་སྐམ་______། སྨུར་གོས་ཟ་མ་______མི་ཟ།
13. སྨི་འདི་ཁ་མགྱོགས་______། ངས་______ཧ་མི་གོ་གི

14. ནད་པ་འདིས་གཞུག་ཕྱོགས་སྐམ་ཟས་______ཟ་མི་ཉན། 16. ཡར་མར་ར་_____མ་འགྲོ། ས་འདི་ཉེན་ཁ་ཆེ་______།

15. ཁ་བཤད་མང་_______ན། མགོ་གིས་ཉོ་ཟེར།

Text Three: *adverbs*

ཟུར་ལྟའི་སློབ་ཚན། ཨ་ཕྱིས་པིས་ཟ་རེག་པར། ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་གྲོགས་པོ་ཞིག་གིས་གཞུང་ཚབ་ཁང་ལ་མཚམས་སྦྱོར་ཡི་གེ་བྲིས་པ།

སྙིང་ཉེ་བའི་རོགས་པ་Johnལགས།

ངས་**འདི་ནས**ཁྱོད་ངའི་རོགས་པ་ངོ་རྟག ཨ་ཅེ་ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ་མཚམས་སྦྱོར་ཡས། སྨུར་གེ་ད་ལོ་བརྒྱད་ཅུ་**ལྷག**ཡིན། སྨུར་གེའི་ཚ་བོ་ར་ཚ་མོ་བཞི་ངའི་ཤག་པོ་ཏག་ཏག་ཡིན། ཁོ་ཟོ་ངའི་སྟོན་ཚད་ཀྱི་སློབ་མ་**ར**ཡིན། ང་སྨུར་གེའི་ཁྱིམ་ཚང་ང་ར་**ཧོང་གིས**གསལ་ཆ་མེད། དེ་རིང་ཡི་གེ་བྲིས་ནས་དོན་འདི་བཤད་འདོད་ནི་ཡིན།

ཨ་ཅེ་ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ་གིས་ཨ་རིའི་གཞུང་ཚབ་ཁང་ནས་Visa ལེན་གི་ཡོད། ཡི་གེ་ལོན་ན་སྨུར་གེ་ཨ་མེ་རི་ཁར་ཚ་མོ་ར་ཡང་ཚ་གཉིས་ཀ་ལྟ་གི་འགྲོ་རྒྱུ་རེད། སྨུར་གེ་**ཧོང་གིས**བདེ་ཐང་རེད། **དེ་ཡིན་ན་ར**། ཚེ་སྒྲོག་ལ་ཁའི་ཉི་མ་འདྲ་མོ་རེད། **ད་ཐེངས**སྨུར་གེའི་གོ་སྐབས་**ཨ་ཏུ་གིས**གཞུག་མ་ཡིན་ན་ཐང་།

༡༩༩༩ལོར་ངས་ཨ་ཅེ་ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ་ངོ་ཤེས་ནི་ཡིན། **དེ་གི་རས**། ང་སྨུར་གེ་ར་གསལ་ཆ་ཡོད། སྨུར་གེར་སྲོལ་རྒྱུན་གྱི་ཁྱིམ་ཚང་གཟིག་ཡོད། ཁྱིམ་ཚང་འདིའི་ནང་ན་སྨུར་གེའི་ཞི་མོ། མག་པ། ཚ་རིགས་དྲུག་ཡོད། སྨུར་གེའི་ཞི་མོ་ར་མག་པ་གཉིས་ཀ་ལས་བྱེད་པ་ར། ཚ་རིགས་དྲུག་པོ་སློབ་མ་ཡིན་**དུས**། སྨུར་གེ་སྐྱེས་ཡུལ་ནས་ཞིང་བ་བཙོས། ཚ་རིགས་དྲུག་པོ་སློབ་གྲྭ་ན་ཡོད་**དུས**། སྨུར་གེས་རྒྱབ་སྐྱོར་ཡས། ད་ཚ་རིགས་ཟོར་བརྟན་འཛུགས་ཀྱི་བྱ་བ་ཐོབ་ཡོད། སྨུར་གེའི་ཞི་མོ་**ར**མག་པ་ལས་འབྱུར་ཡས་ཡོད།

ད་སྨུར་གེ་ར་ཞི་མོ་ར་མག་པ་ཟོ་ཚ་བོ་ཚེ་རིང་གི་ཁྱིམ་ཚང་ན་**མཉམ་པས**བསྡད་ཡོད། སྨུར་གེ་ཚང་གི་མག་པ་**དེང་མ**ས་གནས་སྲིད་གཞུང་གཟིག་གི་འགོ་བ་ར། **གཞུག་ནས**ཞིང་ཆེན་རིམ་པ་གི་འགོ་བ་གཟིག་རེད། སྨུར་གེའི་ཞི་མོ་**ཚེ་གང་རོར**ལས་བྱེད་པ་བཙོས། ལོ་དྲུག་གི་**སྔོན་ན**ལས་འབྱུར་ཡས་སོང་། སྨུར་གེའི་ཚ་བོ་ཚེ་རིང་གིས་ཕྱི་རྒྱལ་ན་བྱ་བ་གཉེར་གི་ཡོད། སྨུར་གེའི་ཚ་མོ་གཟིག་གིས་ཕྱི་རྒྱལ་ནས་སློབ་གྲྭ་བཏོན། ད་མཚོ་སྔོན་ན་དགེ་རྒན་གི་བྱ་བ་སྐྱོང་གི་ཡོད། སྨུར་གེའི་ཚ་མོ་ལྷ་མོ་གིས**ད**ཨ་ཅེ་ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ་ཨ་མེ་རི་ཀར་འབོད་གི་ཡོད། **དེའི་རྐྱེན་གིས**སྨུར་གེས་Visaལེན་ཟེར་གི་ཡོད།

ཨ་མེ་རི་ཁ་གི་བཅའ་ཁྲིམས་གི་ནང་ན། Visa ལེན་མཁན་ཚང་མ་ཁྱིམ་གཞི་སྤོ་འདོད་མཁན་ན་བསྐྱེ་དགོས་ཟེར་ཡོད་གི ཨ་ཅེ་ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ་**ཕྱིར་ར**ཡོང་ནོ་ཁོ་ཐག་ཡིན། སྨུར་གེ་བོད་ཡིག་གི་ཐོག་ནས་ཡིག་རྨོངས་ཡིན། རྒྱ་སྐད་ར་རྒྱ་ཡིག་མི་ཤེས། དབྱིན་སྐད་ཚིག་འབྲུ་གཟིག་ར་མི་ཤེས། དེས་མི་ཚད། སྨུར་གེ་ཁྱིམ་ཚང་གི་གཅེས་པ་ར་སྡེ་མི་ཚང་མ་དགའ་ས་གཟིག་ཡིན། སྨུར་གེ་ཨ་མེ་རི་ཁ་ནས་བསྡོད་རྒྱུ་རེད། **དེ་ཡིན་ན་ར**སྨུར་གེ་ཕྱིར་ར་ཡོང་ཀྱི་ཧམ་ཀྱུ་རེད། སྨུར་གེ་གནས་མི་སྤོ་ནོ་ཁོ་ཐག་ཡིན།

ཡི་གེ་འདི་བསྐྱུགས་ནོ་བཀའ་དྲིན་ཆེ། གནས་ཚུལ་**རེ་དྭ་པོ**ཤེས་འདོད་ན། ང་ར་འབྲེལ་གཏུག་ཡས་ན་ཆོག

པིས་ཨེར་གིས་**སྙིང་ཐག་པ་ནས**།

10.6 --Clause adverbializer: ཤེད

	With verb	English	Explanation
ཤེད	ངས་སྐད་ཆ་**བཤད་ནོ་ཤེད**་བརྩི་རྒྱུ་ཡིན།	I will keep my word as I said.	Someone promises to strictly keep his word.
	ངས་གསང་གཏམ་འདི་**ཤེས་ནོ་ཤེད**་འདུག་རྒྱུས།	I will act as though just I know the secret.	It hints that someone will not pretend.
	ངས་ལས་ཀ་འདི་ལས་**ཐུབ་ནོ་ཤེད**་ལས་ནས།	I did this job as well as I could.	Someone did his best to finish the job, probably single-mindedly.
	ལབ་རྒྱུག་ན་གཞན་གིས་**མི་ཤེས་ནོ་ཤེད**་རྒྱོབས།	If you want, boast about yourself without being discovered!	Someone suggests that boasting is not something that others should be able to discover.
	ཁྱོད་སློབ་མ་ཡིན་ན་**ཡིན་ནོ་ཤེད**་སྡོད།	Act as a student if you are a student!	It's a suggestion for a student who probably did not act properly.

Notes-5

1. **ཤེད** is used with verbial phrases to derive adverbial clauses. ❶With a verbial phrase in past tense mood: དཔང་མི་གིས་དོན་དག་**རང་གིས་རིག་ནོ་ཤེད**་བཤད་བཏང་། The witness clarified everything according to what he had seen. ❷With a verbial phrase in present tense mood: སྡེ་དཔོན་གིས་**རང་གེར་རེ་བ་འདོན་གི་ཡོད་ནོ་ཤེད**་སྡེ་དཔོན་གི་བྱ་བ་ལས། The village leader acts as he is supposed to act as the leader. ❸With a verbial phrase in future tense mood: སློབ་མ་ཚོས་**ཁོ་ཚོ་སློབ་གྲྭ་ནས་ལོ་གསུམ་འདུག་རྒྱུ་ཡིན་ནོ་ཤེད**་སྔོན་རྩིས་བཟོ་གི་ཡོད། The students make their budgets based on the plan to be in the school for three years.
2. **ན** ... **དྲགས** is applied to express *something is too much in being so* or *to do*, e.g., མུར་གེ་ལྷ་སར་སོང་**ན**་ལོ་ཆེ་**དྲགས**། She is too old to go to Lhasa. / ཆང་འདི་མོ་གཟིག་འཐུངས་**ན**་མང་**དྲགས**། This much alcohol is too much to drink.

Exercise 10 Use *ན ... དྲགས* and necessary auxiliaries to express *something that is too much to do.*

དཔེར་བརྗོད། ཞི་མོ་འདི་ཧོང་གིས་བཙན་པོ་རེད། བཟའ་ཟླར་མི་རུང་གི (བཟའ་ཟླ་བཅའ) ཞི་མོ་འདི་བཟའ་ཟླ་བཅོས་ན་བཙན་དྲགས།

Words to use	Original statement	With ན ... དྲགས Structure
(ཞོན)	1. པེ་ཅིན་ཐག་རིང་གི ལུགས་རྟར་མ་ཞོན།	1. ______
(གོན)	2. དེ་རིང་ཚད་པ་ཆེ་གི གོན་རྒྱུ་འདི་མཐུག་གི	2. ______
(བཞེས)	3. ཆང་འདི་བཙན་གི མང་ང་མ་བཞེས།	3. ______
(བྱིན)	4. དཔེ་ཆ་འདི་གོང་དཀའ་གི གོང་སྒོར་མོ་སུམ་ཅུ་རེད།	4. ______

(འཕྲངས)　5. ཟ་མ་འདི་གཙང་མ་མ་རེད།　5. ______________

(སྒྲོལ)　6. ད་བོ་ཕྱི་དྲོ་རེད། དགོང་ཇ་སྣ་སོང་།　6. ______________

(ལོ་ཆུང)　7. ཁོ་ལོ་ཆུང་རེད། ལས་འགྱུར་ཡས་རན་མེད།　7. ______________

(ཁྱེར)　8. དངོས་བོ་འདི་ལྷི་མོ་རེད། ངས་མི་ཁྱུག་གི　8. ______________

Exercise 11 Fill in adjectives and adverbs.

དཔེར་བརྗོད། གཡང་སྐྱིད་སྒྲོལ་མ་ཞི་མོ་རྒྱུད་བཟང་གཟིག་མ་རེད། (རྒྱུད་བཟང) མུར་གིས་བྱ་བ་རྒྱུད་བཙོག་ཤེད་ལས་གི (རྒྱུད་བཙོག)

1. གནམ་གཤིས་__________། (འཁྱུགས) ཁྱུར་གིས་ཕྱུགས་ཟོག་________འཚོ་གི་ཡོད། (དལ་མོ) ཕྱུགས་ཟོག་_________འཚོས་ན། (མགྱོགས་མོ) ཕྱུགས་ཟོག་གི་ཤེད་ཉམས་འགྲོ།
2. ངའི་ཨ་ཅེ་སྨི་___________། (ངག་འཇམ) རེད་དྲ་ངའི་ནུ་མོ་གིས་___________བཤད་གི་ཡོད། (སྐད་འགྲགས་ཆེ)
3. ངའི་ཨ་ཁུ་སྨི་___________། (རིག་ཡག) སློབ་གྲྭར་མ་སོང་ན་ར་རྒྱ་སྐད་___________བཤད་ཐུབ། (བྱང་མ)
4. དེ་རིང་སྔོ་ནས་_________། (ཧྲོ) ངེད་ཚའོ་སྔོ་ནས་__________འདུག (དྲོན་པོ) ནང་ནས་ཧོང་གིས་_________། (འཁྱུགས)
5. སྨི་མང་ང་རྩམ་པ་___________དགའ་གི་ཡོད། (ཞིབ་མོ) རེད་དྲ་ང་མི་དགའ། རྩམ་པ་___________ཟོས་ན་ཞིམ། (ཚག་མོ)
6. སངས་རྒྱས་གིས་__________བཤད་གི (རིམ་མ) ངས་ཧ་མི་གོ་གི ཁྱུར་གའི་རྒན་མོ་གིས་ར་_________ཧ་མི་གོ་ཟེར། (ཡང་དག)
7. ཚེ་རིང་དེ་ང་མ་བྱིས་པ་________། (བྲ་ཚག) ད་________གཟིག་རེད། (ལྷོད་པོ) _____རང་ལས་སྐྱོང་གི་ཡོད། (ཡར་སེམས་ཆེ)
8. ཆོས་སྒྲོན་གི་ཏད་པོ་གིས་ _______སྒོར་མོ་བསགས་ན། (སེམས་ཆུང) ཁྱུར་གའི་ཏད་མོ་གིས་_________སྙིམ་གི་ཡོད། (གང་འདོད)
9. དོ་ཆིགས་དབྱར་རྟུ་___________། (གོང་མཐོ) ཚོང་བ་མང་ང་གིས་དབྱར་རྟུ་__________ཉོས་བཏང་། (གོང་མཐོན་པོ) རེད་དྲ་ད་ཚོང་བ་ཟོས་དབྱར་རྟུ་___________འཚོང་གི་ཡོད། (གོང་དམའ་མོ)
10. སློབ་མ་ཟོ་ནམ་ཡིན་ན་ར་_______སློབ་ཁྲིད་ར་ཐོན་གི་ཡོད། (དུས་ཐོག) དགེ་རྒན་ཡང་ར་ཡང་གིས་ _______ཐོན་གི་ཡོད། (འཕྱི་མོ)

Verb duplication Verbs are duplicated to stress *the degree of an effort*, e.g., ངས་ལས་ལས་སོང་། I worked for a long time.

Tibetan	English	Notes
ངེད་ཚའོ་**སོང་སོང་**ནས་དགོན་པ་གཟིག་ག་ཡོན།	We went a long way and reached a monastery.	❶Verb duplication is emphatic. ❷Verb duplication emphasizes a lingering duration or process.
ཁྱུར་གེའི་རྩུགས་ཀར་བལྟས་ན། ཁྱུར་གེས་དེ་རིང་**ལས་ལས་**རྒྱུ་རེད།	Observing his readiness, I think he will do a lot today.	
ཚོགས་ཐོག་ནས་ངས་**བཤད་བཤད་**བཏང་།	I talked (a lot) at the meeting.	
ཟོག་འདི་**གསོས་གསོས་**བཏང་། རེད་དྲ་སྒྲོ་མ་བབས།	This animal had been fed (a lot) but did not get strong.	
ངས་**ཟོས་ཟོས་**བཏང་། རེད་དྲ་ད་བོ་མ་བཀྱགས་ཐལ།	I ate a lot but still did not feel full.	

Adverb duplication Adverbs are repeated to emphasize a manner, e.g., ངས་ཡི་གེ་མགྱོགས་མོ་མགྱོགས་མོ་ཤིད་འབྲི། I write very fast.

Tibetan	English	Notes
པེ་ཅིན་**མགྱོགས་མོ་མགྱོགས་མོ་ཤིད་**ཆེ་ཆེ་ཉན་ཐལ།	Beijing became very large very quickly.	❶Duplication emphasizes the manner of action. ❷Duplication hints *very much*.
ལྕགས་གཟོང་གིས་ལས་ཀ་**སྔ་སེམས་སྔ་སེམས་ཤིད་**གྲུབ་ཐལ།	Lcags gzong completed his job very early.	
ངས་བྱ་བ་འདི་**རྩལ་རྩལ་ཤིད་**ལས་རྒྱུ་ཡིན། བྱ་བ་འདི་ངེས་ངེས་བསོད་གི	I will work on this job very hard. It is very interesting.	
ཁང་བ་འདི་དཔར་གི་སྙིང་ན་**ཆེ་ཆེ་ཤིད་**ཡོད་གི ངོ་མ་གིས་དེ་མོ་གཞིག་མི་ཆེ།	This building looks very large in the picture; it is in fact not so big.	
ནམ་མཁའ་ན་སྤྲིན་**མཐུག་པོ་མཐུག་པོ་ཤིད་**ཡོད་གི ཆར་འབབ་རྒྱུ་རེད།	The clouds are very thick in the sky. It is going to rain.	

Adjective duplication

Adjectives are repeated in order to emphasize, e.g., བདག་མོ་ངར་ཧྲ་ཧྲ་ཐལ། The hostess was very kind to me.

Tibetan	English	Notes
དེ་རིང་གནམ་ངོ་**དྭངས་མོ་དྭངས་མོ་**རེད།	The sky is (very) clear today.	❶Adjective duplication is emphatic. ❷Duplication hints *very*.
ཨ་མ་གི་ཟ་མ་རྒྱུན་དུ་**ཞིམ་པོ་ཞིམ་པོ་**རེད།	My mother's food is always (very) tasty.	
ཞ་ཡས་གན་**སེམས་ཆུང་སེམས་ཆུང་**གཟིག་རེད།	That child is (very) careful.	
ན་ཉིང་ངས་དབྱར་རྩྭ་**མང་ང་མང་ང་**རྙེད་ཐལ།	I found (a lot) of caterpillar fungi.	
ངའི་ཞི་ལི་ཧོག་པ་**གསལ་པོ་གསལ་པོ་**རེད།	My son is very understanding.	

Spontaneous verb + auxiliary

Such combinations indicate either a result or a situation.

Tibetan	English
ལས་ཀ་ལས་ལས་ནས་ང་**ཆད་སོང་**།	I am exhausted after working for a long time.
གློག་བརྙན་འདི་རིག་ནི་ར། འབྲོག་པ་གཟིག་**ཡ་མཚར་ཐལ**།	A herder was amazed as soon as he saw the movie.
ལྷ་ས་སྐྱིད་ཆུའི་འགྲམ་ན་**ཆགས་ཡོད**།	Lhasa is located by the Skyid chu River.
ཟོག་ལུག་**ཚར་སོང་**། ད་འཚོ་རྟེན་གཅིག་ར་མེད།	The livestock are all gone and there is nothing left to live on.
བཟའ་བ་སྐྱིད་པོ་གཉིས་ཀ་ན་ཉིང་**ཕྱོར་ཐལ**།	The happy couple were divorced last year.

གིས

With what / out of what something is done is expressed by instrumental case markers compound with nouns, e.g., ངས་སེམས་གིས་སྐད་ཆ་བཤད། I spoke with heartfelt sincerity.

Tibetan	English
ཁྲུར་གེས་**སྙིང་ནད་གིས་**དགྲ་བོ་བསད།	He killed his enemy with hatred.
དགེ་རྒན་གིས་སློབ་མ་**སྐུལ་སློང་གིས་**བསྐྱངས།	The teacher brought up his students encouragingly.
བྱམས་ར་སྙིང་རྗེ་གིས་སེམས་ཅན་སྐྱོང་དགོས།	People should be taken care of kindly and compassionately.
འདུན་པ་གིས་སྦྱངས་ན་མགྱོགས།	One learns fast with compassion.
བརྩེ་དུངས་གིས་བཟའ་ཟླ་གཉིས་ཀ་སྐྱིད་པོ་ཉན།	Love made the couple happy.

ཐ་སྙད་དང་ཚིག་གྲོགས། སློབ་ཚན་བཅུ་བ།

བཟའ་བཏུང་ཐོག་གི་ཉིས་འགལ།

སྡིག་པ	sin	འབའ་འབུ་བསད་ན་སྡིག་པ་ཡིན་ཟེར་གི
བསགས	to accumulate; to commit	མི་སུ་ཡིན་ན་ར་སྡིག་པ་བསགས་ན་མི་འདོད།
ཁག་མེད	to be forgivable; to be reasonable	ཁྲོད་འཚིག་པ་ཟློས་ནོ་ཞེ་ཐག་གིས་ཁག་མེད།
དད་པ་ཆེ	faithful; pious	དད་པ་ཆེ་ན་མ་ཎི་འདོན་དགོས་དོན་མེད།
སྡིག་ཉེས	sin	སྡིག་ཉེས་བསམས་ན་ངས་ཤ་བཅད་ན་འདོད།
འཇིག་རྟེན་པ	layman	འཇིག་རྟེན་པ་རིགས་གིས་ར་ཐར་བ་དམིགས་ན་ཆོག
ཐར་བ	salvation	ཐར་བ་འདོད་ན་དཀའ་ལས་སྤྱོད་དགོས།
ཆོས་ལུགས་པ	religious person	ཆོས་ལུགས་པ་གིས་བདེན་བསྐྱུངས་ན་འགྲིག
དམར	meat; non-vegetarian food	དམར་ཟ་མཁན་ཁང་བ་འདིའི་ནང་ང་ཡོང་མི་ཆོག
རྣམ་དག	serious; strict; perfect	ང་ཆོས་པ་མིན། གྲོང་བ་རྣམ་དག་གཟིག་ཡིན།
དམར་ཟས	non-vegetarian food	སྨན་པ་འདིས་དམར་ཟས་གཏན་ནས་མི་ཟ།
ནས	barley	ནས་རྩམ་པ་གི་རྒྱུ་ཆ་གཙོ་བོ་ཡིན།
ཚན་རིག	science	ཚན་རིག་དར་ན། དཔལ་འབྱོར་རྒྱས།
ལྟར་ན	according to	གཞུང་ལུགས་ལྟར་ན། བཤད་སྲོལ་འདི་མི་འགྲིག
དགོས་མཁོ	need	དགོས་མཁོ་མེད་ན་སྐོར་མོ་མ་སྟིམ།
བྱེད་ཐབས	method; technique	བྱེད་ཐབས་མེད་ན་བྱ་བ་འགྲུབ་དཀའ།
བཤན་པ	butcher	བོད་ནས་བཤན་པ་ཟློ་ཁ་མཆེ་ཡིན།
མཁོ་སྤྲོད	supply	མཁོ་སྤྲོད་ཆེ་སོང་ན། དངོས་གོང་ཆག་འགྲོ།
གནས་ལུགས	reason	གནས་ལུགས་མི་བཤད་ན་རྫོག་ལི་རེད།
རང་མགོ་རང་གཡོག	self-deception	རང་མགོ་རང་གཡོགས་གིས་མགོ་མི་ཐོན།
གླེན་པ	fool	གླེན་པ་ར་གྲུང་པོ་ཁྱད་པར་ཅིས་ཅ་གཟིག་རེད།
འཕྲུལ་ཆས	machine	འཕྲུལ་ཆས་ལས་ན་འཇར་མན་ཧྲ།
འབའ་འབུ	insects	དཔྱིད་ཀར་འབའ་འབུ་ཟོ་དབུགས་རྒྱས་འགོ་རྩོམ།

དབང་ང་བུད་ཐལ	to become subject to	དོན་འདི་ཡང་མི་ཁ་རྫེ་ཅན་དེའི་དབང་ང་བུད་ཐལ།
ལག་རྒྱག	to take; to grab	གཞན་གི་དངོས་པོར་ལག་མ་རྒྱག
ཨ་ཧྲམ	very bad	དངོས་པོ་དེ་རྒྱུ་སྤུས་ཨ་ཧྲམ་གཞིག་རེད།
བཤའ	to slaughter	བཤན་པ་གིས་ད་ལུག་གཞིག་བཤའ་གི་ཡོད།
རོད་རོ	serious	ཨ་ཕ་རྡོ་རོད་རོ་ཤེད་ཡོད་གི
ཁ་ལབ	talk	ཁ་ལབ་མང་ན་དོན་མི་འགྲུབ།
གཤེ་གཤེ་གཏོང	to scold; to criticize	ཨ་ཕ་གིས་རྒྱུ་མཚན་མེད་ར་གཤེ་གཤེ་གཏོང་།
གདམ་ཀ	choice	སྐད་རིགས་གང་སྦྱོང་སློབ་མ་ཚོའི་གདམ་ཀ་ཡིན།
རྒྱུད་ར་གྲུབ	to imbed in one's personality	རྫུན་ལབ་ཀྱོ་ཁུར་གེའི་རྒྱུད་ར་གྲུབ་ཡོད།
རྒྱབ་ལྗོངས	background	སྐྱོད་པ་གིས་ཁོའི་རྒྱབ་ལྗོངས་ཤེས་གི
ས་རྒྱ་ཆོད	to be able to be effective	མི་གཉོམ་ཆུང་དེས་གང་ནས་ར་ས་རྒྱ་མི་ཆོད།
མཐོང་མེད་རེག་མེད	invisible	མཁའ་དབྱུགས་མཐོང་མེད་རེག་མེད་གཞིག་ཡིན།
མདོག་ཅན	colorful; bright colored	ཤན་པ་ཟོས་གོན་རྒྱུ་མདོག་ཅན་གོན་ན་ཡག
འཁོབས་ཡངས	spacious	ཏུ་ས་འདི་ཆེ་མོ་གཞིག་འཁོབས་ཡངས་གི
འཕྱོར་པོ	dandy (person)	ཞི་ལི་འཕྱོར་པོ་གོན་རྒྱུ་ཏུ་ཆེན་གོན་ཀྱོར་དགའ།
ཧང་ཆེ	cocky	མི་བློ་དམན་ཧང་ཆེ།
ལས་ཆེ	lucky; workaholic	སྨུར་གེའི་རྐྱད་པོ་ལས་ཆེ། སྨུར་གེ་དེ་མོ་མིན།
འདུག་ཆེ	reluctant to work	སྨུར་གེ་ལས་མི་ཆེ། སྨུར་གེ་འདུག་ཆེ།
ཤེས་ཡོན་ཅན	intellectual	ཤེས་ཡོན་ཅན་འཕྱུགས་ན་སྐྱོན་ར་ཆེ།
གླན་ན་གླེན་ནེ	fool; stupid	ཞི་ལི་འདི་གླན་ན་གླེན་ནེ་གཞིག་རེད།
བློ་ཅན	intelligent	མི་བློ་ཅན་གིས་ལས་ཀ་ཏུ་མོ་ཤེད་ལས་ཐུབ།
སྐྱབས་འཇུག	prayer	ང་མི་སྐྱབས་འཇུག་ཞུ་མཁན་གཞིག་མིན།
འབུལ་བ	offer; donation	འབུལ་བ་ཞུང་ན་བླ་མ་དགའ་གི་མེད།
མནབས་གཟབ	monk robe	གྲོང་བ་གི་ནང་ན་མནབས་གཟབ་གོན་མཁན་མེད།
རིག་ལྡན	thoughtful; intelligent	རི་བོང་རིག་ལྡན་གིས་སེང་གེ་བསད་ཟེར།
གུས་མེད	impolite	མི་གུས་མེད་མ་བཅའ། ཡ་རབས་ཤིག་བྱོས།
ངོ་ལོན	to save face	ཁ་ཡག་གིས་ཁུར་གེའི་ངོ་མི་ལོན།

ངོ་འཁྲུགས	grim; unhappy expression	ཨ་ཁུ་སྦྱིན་པ་ཞེ་ཐག་གིས་ངོ་འཁྲུགས་རེད།
འོ་བྱེད	to kiss	འོ་བྱེད་རྐྱོ་བོད་ནས་མི་དར།
རྩུབ་མོ	rough	ཉལ་གདན་རྩུབ་མོ་རེད། ང་ཉལ་མ་ཐུབ།
ཁ་རོག	silence	རྐུན་མ་གཟིག་ཁ་རོག་ཤེད་ཐོན་བཏང་།
སྲབ་མོ	thin	གོན་རྒྱུ་སྲབ་མོ་འདི་དབྱར་ཁ་དགེ་བ་རེད།
ངག་འཇམ་པོ	gentle (in talk)	ཞི་མོ་ངག་འཇམ་པོ་གན་སུ་རེད།
གོར་རོ་རོ	brimming (with tears)	ཨ་མ་མེད་ན། ཞ་ཡས་དེ་མིག་ཆུ་གོར་རོ་རོ།
འཆམས་པོ	congenial; harmonious	སྤྱང་ཀི་ར་ལུག་འཆམས་པོ་གང་ནས་ཡིན།
ཧ་ནེ་ཧོན་ནེ	dumbfounded; to be in a daze	སློབ་མ་འདི་ཧ་ནེ་ཧོན་ནེ། གཅིག་ར་མི་ཤེས།
རྫོབ་ཐོ	ugly; unkempt	ཁང་བ་རྫོབ་ཐོ་འདིར་གཙང་དག་བྱོས།
རང་མགོ་རང་རྒྱལ	wayward	སློབ་ཁང་གི་ནང་ནས་རང་མགོ་རང་རྒྱལ་མི་ཡོང་།
མགོ་སྐྱུད་ཡས	to organize	ཚོགས་འདུ་འདི་མགོ་སྐྱུད་ཡས་མཁན་ང་མིན།
སྔོ་ལྗང་སེ	glittering and green	ཟླ་བདུན་པའི་ནང་ང་རྩྭ་ཐང་སྔོ་ལྗང་སེ།
སེར་ལམ་མེ	glittering and yellow	མེ་ཏོག་སེར་ཆེན་ཐང་ན་སེར་ལམ་མེ།
སེམས་རྒྱ་ཅན	broadminded	མྱི་སེམས་རྒྱ་ཅན་གི་བློ་མིག་ཁྲོས་མི་ཐིག
སྨྱོ་ཧྲགས་ཆེ	overacting; crazy	ཁྲུར་གེ་མིག་དཔེར་མ་འཛིན། སྨྱོ་ཧྲགས་ཆེ།
ཟ་འཕྲུག་ལངས	to feel itchy	གློག་བརྙན་དེར་བལྟས་ན། ང་ཟ་འཕྲུག་ལངས།
ཡག་ཡག་ག	fortunately	ཡག་ཡག་ག་ཨ་ཕ་གིས་སྒོར་མོ་བསྐུར་ཡོང་།
རང་གཞི	normal; ordinary	ཞི་མོ་རིག་རྐྱོད་དེ་རང་གཞི་མ་རེད།
འདང་ཅན	beloved	ཞི་མོ་ཐ་ཆུང་ཁྲུར་གེའི་ཞ་ཡས་འདང་ཅན་ཡིན།
བརྩི	to respect; to take into account	ངས་མྱི་ངན་དེ་རོགས་པར་བརྩི་གི་མེད།
དྲུངས	to show affection	ཁྲི་ཁྲི་བདག་ག་དྲུངས་གི་ཡོད།
ཨ་བོ	man	ཨ་མདོ་ནས་སྐྱེས་པ་ཚང་མ་ཨ་བོ་རེད།
ལྷབ་ལྷབ	fluttering	དར་ལྕོག་རི་མགོ་ན་ལྷབ་ལྷབ་གཡོ་གི་ཡོད།
ངན་ལང	spoiled	གཅེས་དྲགས་ན། ཁྲུར་གེ་ངན་ལང་ང་བྱུད་འགྲོ།
བསོད་ནམས་ཆེ	lucky	བསོད་ནམས་མ་ཆེ་ན་ལས་དྲང་སྲོལ་མེད།
ཚ་བོ	nephew; grandson	ངའི་ཚ་བོ་སློབ་འབྲིང་ན་ཡོད།

ཚ་མོ	niece; granddaughter	ཚ་མོ་ཚང་མ་ཨ་ཁུ་ནད་པར་ལྟ་གི་འགྲོ།
གཞུང་ཚབ་ཁང	embassy	གཞུང་ཚབ་ཁང་ང་འགྲོ་འདོད་ས་གཟིག་མིན།
འབྱུང་གཞི	origin; source; body	དོན་རྐྱེན་འདིའི་འབྱུང་གཞི་ཡང་ཞི་ལི་དེ་རེད།
ངོ་རྟག	reliable	རོགས་པ་ངོ་རྟག་ཡིན་ན་ཕྱི་ཐག་ཡོད་དགོས།
མཚམས་སྦྱོར	introduction	མི་རྒྱུས་ཅན་ཕན་ཚུན་ན་མཚམས་སྦྱོར་ཡས་མི་དགོས།
ཤག་པོ	intimate friend	ངའི་ཤག་པོ། ཁྱོད་ཡོང་ནོ་རྟེན་འབྲེལ་ཡག་གི
གསལ་ཆ	familiarity	ལོ་གཉིས་འགོར་རྫུང་ངས་མོར་གསལ་ཆ་མི་ལོན།
ལ་ཁ	pass; on top of a mountain	ལ་ཁ་ན་ལུག་ཁྱུ་ཆེ་གཟིག་ཡོད།
མག་པ	bridegroom; son-in-law	མག་པ་ཡིན་ན་ཨ་ཞང་བཀུར་དགོས།
བརྟན་འཛགས	constant; steady	ཁྲིམ་གཞི་བརྟན་འཛགས་ཡོང་ན་རང་མགོ་ཐོན།
ལས་འཁྲུར་ཡས	to be retired	ལས་བྱེད་རྒན་པ་དེ་ངལ་འཁྲུར་ཡས་ཡོད།
བཅའ་ཁྲིམས	law	བཅའ་ཁྲིམས་སྦྱོང་མཁན་ཧེ་མང་ཧེ་མང་རེད།
ཡིག་རྨོངས	illiterate	ཡིག་རྨོངས་དེང་སང་ཕལ་ཆེར་མེད།
ཚིག་འབྲུ	sentence	ཚིག་འབྲུ་བཞི་གིས་སྐན་ངག་གཟིག་བྲིས།
སྡབ	to be longing for; to be voracious	སྤྱང་ལྟོགས་ཤ་སྡབ་གི་ཡོད།
འབྲེལ་གཏུག	contact	སྡིག་ག་ཐུག་ན་ང་ར་འབྲེལ་གཏུག་བྱོས།
རྒྱུད་བཙོག་ཤེད	reluctantly	ལས་ཀ་བ་ཟློས་ལས་ཀ་རྒྱུད་བཙོག་ཤེད་ལས།
འགྲགས་ཆེ	resonant (voice)	ཞ་ཡས་ལོ་ཞུང་དེའི་སྐད་འགྲགས་ཧེ་ཆེ་རེད།
བྱང་མ	skilled; versed	སྡེ་དཔོན་ཆབ་སྲིད་པ་བྱང་མ་གཟིག་ཡིན།
རྣལ་མ	concentrated; single-minded	རྣལ་མ་ཡིན་ན། བྱ་བ་འདི་དཀའ་མོ་མིན།
ཚག་མོ	coarse	ཕྱེ་འདི་རྟུབ་བསྐོལ་ན་ཚག་མོ་རེད།
ཡང་དག	correct	ཁྲོས་ལན་བཏབས་ནོ་ཡང་དག་མ་རེད།
ལྷོད་པོ	relaxed; loose	ལྷོད་པོ་བྱོས། ད་བོ་དུས་ཚོད་མང་གི

སློབ་ཚན་བཅུ་གཅིག་པ།

བརྡ་སྤྲོད།

- དུས; རེག་པར; ཞོར་ར; སྐབས་བ
- སྔོན; གཞུག་ནས; མ...གོང་ང
- རིང་ང; ནས...བར
- གི་རས; གི་རས...བར་ར
- Present Perfect Tense
- Past Perfect Tense
- Experiential Perfect Tense
- Perfect Continuous Tense
- གང་མང; གང་ཡོད; གང་འདོད
- ཤུལ་ནས; གཞུག་ནས

Bla brang Monastery, Bsang chu County, Gan lho Prefecture, Gansu Province (2011).

ཟུར་ལྟའི་སློབ་ཚན། བླ་བྲང་བཀྲ་ཤིས་འཁྱིལ།

བླ་བྲང་བཀྲ་ཤིས་འཁྱིལ་ནང་བསྟན་གི་གྲུབ་མཐའ་དགེ་ལུགས་པ་གི་དགོན་པ་ཆེ་ཤོས་དྲུག་གི་ནང་གི་གཅིག་ཡིན། དེང་སང་གི་ཀན་སུའུ་ཞིང་ཆེན་གི་བསང་ཆུ་རྫོང་ན་ཆགས་ཡོད། ཀན་ལྷོ་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ་གི་ཁོངས་ང་གཏོགས། བོད་ལྗོངས་གི་དགོན་པ་ཕན་ཆད་ནས། བླ་བྲང་དགོན་པ་ན་གྲྭ་བ་གི་མི་གྲངས་ཨ་ཏུ་གིས་ཆེ་བོ་ཡོད་ཟེར། ས་འདི་ན་བོད་རིགས་གིས་མི་གྲངས་སྤྱིའི་བརྒྱ་ཆ་གི་བདུན་ཅུ་ཟིན།

དགོན་པ་འདི་དགེ་ལུགས་པ་གི་སྟོབས་ཤུགས་ཇེ་ཆེར་འགྲོ་**དུས** འཇམ་དབྱངས་བཞད་པ་སྐུ་ཕྲེང་དང་བོ་གིས་ ༡༧༠༩ལོར་བཏབས་ནི་རེད། དུས་རབས་བཅོ་ལྔ་བ་གི་མཇུག ཙོང་ཁ་བ་གིས་དགེ་ལུགས་པ་གི་གྲུབ་མཐའ་བཙུགས་**གི་རས་བཟུང་**། དགེ་ལུགས་པ་གི་སྟོབས་ཤུགས་ཇེ་ཆེ་ནས་ཇེ་ཆེར་བྱུང་སོང་། དཔལ་འབྱོར་གི་སྟོབས་ཤུགས་ར་སྤྱི་ཚོགས་གི་ཤེད་ཤུགས་གི་ཐོག་ནས་ཨ་ཏུ་གིས་ཆེ་བོ་ཉན་སོང་། དགོན་པ་བཙུགས་**གི་རས** བླ་བྲང་དགོན་པ་ཡང་གིས་ཡང་གིས་ཁམས་ར་ཨ་མདོ་ས་ཆ་ནས་དགོན་པ་ཨ་ཏུ་གིས་ཆེ་བོར་ཉན་སོང་། **ད་རིག་བར**ཨ་མདོ་ཤར་ལྷོ་ཕྱོགས་གི་དགེ་ལུགས་པ་གི་སྲིད་ཆོས་གཉིས་གི་ལྟེ་གནས་རེད། དུས་སྐབས་འདིའི་**རིང་ང་**། བླ་མ་ར། མཁས་པ། སྐྱེས་ཆེན་དམ་པ་མང་ང་གཟིག་འདི་ནས་བྱུང་། དཔེར་བཞག་ན་དགེ་འདུན་ཆོས་འཕེལ་གིས་ར་དེ་ནས་སློབ་གཉེར་ཡས་མྱོང་།

བླ་བྲང་དགོན་པ་གི་སྤྱི་ཨ་ཏུ་གིས་གཙོ་བོ་དགོན་བདག་འཇམ་དབྱངས་བཞད་པ་རེད། ཁྱུར་གེའི་འོག་ན་གསེར་ཁྲི་བཞི། མཁན་པོ་བརྒྱད་ར་གྲྭ་བ་སྟོང་གསུམ་གི་ཡན་ཡོད། བླ་བྲང་དགོན་པ་གི་གྲྭ་ཚང་དྲུག་གི་ནང་ན། གྲྭ་བ་ཐོས་གཏན་ཚོགས་རིག་པ། སྐར་རྩིས། སྨན། དབྱངས་ར་བློས་གར། ཐང་ཀ་ར་འབག་བཟོ་སྦྱོང་གི་ཡོད། དགོན་པ་འདིའི་ཁོངས་གཏོགས་ན་དགོན་ཚང་༡༠༨ཡོད།

དགོན་པ་བཏབས་ནའི་**གཞུག་ནས** འཕྲུར་ལྷོག་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པ་བྱུང་ཡོད། འཇམ་དབྱངས་བཞད་པ་སྐུ་ཕྲེང་དང་བོ་གི་རིང་**གི་རས**སྐུ་ཕྲེང་ལྔ་བའི་**བར་ར** འདུ་ཁང་ཆེན་མོ་༥། ལྷ་ཁང་༤༩། མ་ཎི་ཁང་ར་གྲྭ་ཤག་སྟོང་ལྷག མཆོད་རྟེན་གང་མང་བཞེངས། **ད་རིག་བར** བླ་བྲང་དགོན་པ་གྲོང་ཁྱེར་ཆུང་ཆུང་བོད་གི་ཁྱད་ཆོས་ཅན་གཟིག་ག་ཆགས་ཡོད། བླ་བྲང་དགོན་པ་ཨ་མདོ་ས་ཆ་གི་ཆོས་ལུགས། སློབ་གསོ་ར་རིག་གནས་གི་ལྟེ་བ་གཟིག་རེད། དེས་མི་ཚད། སྒྱུ་རྩལ་གི་གཏེར་ཁ་གཟིག་ར་རེད། འབག་སྐུ་སྣ་ཚོགས་ཁྲི་གསུམ་ཡས་མས་ཡོད། དུས་རབས་དུ་མའི་**རིང་ང་**། གཙུག་ལག་ར་བརྩམས་ཆོས་ཁྲི་དྲུག་ལྷག་བཏོན་ཡོད། ལོ་རྒྱུས་གི་གནའ་རྫས་ར་བཟོ་རྩལ་གི་ཐོན་རྫས་ར་གང་མང་ཡོད། འབག་སྐུ་ཁ་ཡས་ལི་སྐུ། ཁ་ཡས་གསེར་སྐུ། ཁ་ཡས་གཡུ་སྐུ། ཁ་ཡས་ཤེལ་སྐུ་རེད། འདི་ཚང་མ་གི་ནང་ནས། ཨ་ཏུ་གིས་རྩ་ཆེ་བོ་ཤཱཀྱ་མུ་ནེའི་འབག་སྐུ་རེད། འབག་སྐུ་འདི་**དུས་རབས་བརྒྱད་པ་གི་ནང**བལ་ཡུལ་ནས་འཁྱེར་ཡོང་ཟེར། ཙོང་ཁ་བ་གིས་རབ་གནས་ཡས་མྱོང་ཟེར། དགོན་པའི་ནང་གི་ལྡེབས་བྲིས། ཐང་ཀ གོས་གྲུབ། གཙགས་གྲུབ། མེ་ཏོག་མཆོད་མདལ་ལ་སོགས་བོད་གི་སྒྱུ་རྩལ་གི་དྭངས་མ་རེད། དེང་སང་། དགོན་པ་གི་དུས་ཆེན་གཙོ་བོ་སྨོན་ལམ་ཆེན་མོ་རེད། དུས་ཆེན་འདི་ལུགས་རྙིང་གི་ཟླ་བ་དང་བོའི་ཚེས་པ་༣**ནས**༡༥གི་**བར**རེད། ༡༩༨༢**ལོར**། རྒྱལ་སྲིད་སྲི་ཁྱབ་ཁང་གིས་བླ་བྲང་དགོན་པ་"རྒྱལ་ཡོངས་གནའ་རྫས་སྲུང་སྐྱོབ་སྟེ་ཁག་རྩེ་གྲས"གི་ཁོངས་ང་བཞག

11.1 --དུས; རིག་བར; ཞོར་ར

Time word	Example	Notes
དུས	ང་གཉེན་སྒྲིག་ཡས་**དུས།** ལོ་བཅོ་བརྒྱད་ཡིན།	❶when
	མདང་དགོང་ཨ་མ་ཕྱིར་ར་ཡོང་**དུས།** ངས་ལས་བྱ་ད་བོ་བྲིས་ཚར་མེད།	❷while
	འགྲུལ་བ་ཟོ་འགྲོ་བསམ་**དུས།** ཆར་བ་ཆེ་ཤེད་བབས་ཐལ།	❸during
	ལོ་ཆུང་**དུས**སྐད་རིགས་སྦྱངས་ན་མགྱོགས།	
རིག་བར / **རིག་གེར**	ད་**རིག་བར**ཟླ་བྲང་དགོན་པ་ལོ་སུམ་བརྒྱ་འདྲ་མ་གཞིག་འགོར་ཡོད།	❶lingering period of time
	སློབ་འབྲིང་ང་འགྲོ་**རིག་བར།** ང་ཞིང་སྡེ་ཆུང་ཆུང་གཞིག་ནས་བསྡད།	❷until
	ཤི་**རིག་གེར**ཁུར་གེ་རྩོམ་པ་པོ་གྲགས་ཅན་གཞིག་ག་མ་ཉན།	
	ནམ་ཟླ་ཧེ་དྲོར་ཡོང་རིག་གེར། འབྲོག་པ་ཟོ་དགུན་ས་ནས་འདུག་རྒྱུ་རེད།	
ཞོར་ར	ཕྱུགས་རྫི་གཞིག་གིས་ཕྱུགས་ཟོག་འཚོ་**ཞོར་ར**གླུ་ལེན།	❶during; while
	སློབ་མ་མང་ང་གིས་སློབ་སྦྱོང་ཡས་**ཞོར་ར**བྱ་བ་ར་ལས་གི་ཡོད།	❷by the way
	ཁྱོད་ཚོང་ཁང་ནང་ང་འགྲོ་ན། **ཞོར་ར**ཕྱ་ཚང་ཤེལ་དམ་གང་ཉོས་ཤོག	
	ཟ་མ་གི་**ཞོར་ར།** ཆུ་མང་ང་མ་འཐུང་།	
ནས…བར / **གི་རས…བར་ར**	ལྷངས་འཁོར་འདི་གྲོང་ཁྱེར་**ནས**གྲོང་གསེབ་**བར**རྒྱུག་གི་ཡོད།	❶from…to
	ངེད་ཚང་**ནས**ཁོ་ཚང་གི་**བར**ན་ཁྱིམ་ཚང་གསུམ་ཡོད།	❷in between
	འདི་**གི་རས**ཆུ་ཁ་**བར་ར**སྦྲི་ལེ་གཅིག་ཡོད།	
	ས་འདི་**གི་རས**སྐང་གན་གི་**བར་ར**སྟོང་པོ་འཛུགས།	

Notes-1

1. **བར་རིག་ག** vs. **རིག་གེར**: The former means *during* or *between*, e.g., ང་དབྱིན་ཇི་ནས་ལོ་གསུམ་མ་བསྡད། དེའི་**བར་རིག་ག** ངས་དབྱིན་སྐད་སྦྱངས། I stayed in Britain for three years. During that time, I studied English. The latter means *until*, e.g., ན་ཉིང་**རིག་གེར**ང་དབྱིན་ཇི་ནས་བསྡད། I stayed in England until last year.
2. **ཞོར་ར** means *while*, *by the* way, or *at one's convenience*, e.g., ❶**ཞོར་ར**ངས་ཁྱོད་ལ་བློ་གསལ་གཞིག་རྒྱག ལས་བྱ་འབྲི་རྒྱུ་མ་བརྗེད། By the way, I remind you not to forget your homework. ❷**ཞོར་ར**ཁྱོད་ང་འདུག་སར་ཅིག་ཤོག Please come to my place at your convenience! A lingering period of time is emphasized by repeating the verb and ཞོར་ར, e.g., ངས་ཕ་མ་དྲན་ཞོར་དྲན་ཞོར་ར། མིག་ཆུ་གོར་རོ་རོ་ཉན་ཐལ། Missing my parents, my eyes brimmed with tears.

Exercise 1 Write the main clause for each time clause.

དཔེར་བརྗོད། ང་ཁམས་མ་༡༩༩༨ལོར་སོང་དུས། <u>ང་ངའི་ད་སྐབས་ཀྱི་རྒན་མོར་ཐུག</u>

Time clause | Main clause

1. ང་བོད་སྐད་ཐེངས་ཐོག་མ་སྦྱངས་དུས། ______________________
2. ང་ལོ་བཅུ་བདུན་ན་འབུད་རེག་པར། ______________________
3. ང་བོད་ར་བོད་སྐད་སྦྱོང་གི་ཡོང་དུས། ______________________
4. ངས་གློག་བརྙན་ཐོག་དང་པོ་རིག་དུས། ______________________
5. ང་སྡེ་བ་ནང་ནས་སློར་འབུད་རེག་པར། ______________________
6. ང་ད་ཐེངས་འཛར་མན་ན་ཡོང་རེག་པར། ______________________

Exercise 2 Write the main clause for each time clause.

དཔེར་བརྗོད། སྔོན་མོ་འདིའི་གཞུག་ནས། <u>ང་ད་བོ་སྔོན་མོ་གཟིག་ག་ཞུགས་དགོས།</u>

Time clause | Main clause

1. བོད་མོ་ཡག་མ་འདིར་ལྷ་ཞོར་ར། ______________________
2. ངས་དགའ་རོགས་ག་ཁ་པར་གཏོང་ཞོར་ར། ______________________
3. ངས་བོད་སྐད་བཤད་ཞོར་བཤད་ཞོར་ར། ______________________
4. ལས་ཀ་འདི་ལས་ནོའི་གཞུག་ནས། ______________________
5. ང་ངའི་ད་བར་གི་བྱ་བར་དགའ་ཞོར་ར། ______________________
6. ང་སློབ་གྲྭ་ནས་མཐར་ཕྱིན་ནོའི་གཞུག་ནས། ______________________

11.2 --སྔོན་ན; སྔོན་ནས; གཞུག་ན; གཞུག་ནས; མ...གོང་ང

Time word	Example	Explanation
སྔོན་ན	ལོ་གསུམ་གྱི་**སྔོན་ན།** ང་འཛར་མན་ན་མེད། བོད་ན་ཡོད།	❶ago ❷before (both locative and temporal)
	གཟའ་འཁོར་གསུམ་གྱི་**སྔོན་ན།** ངས་མཐར་ཕྱིན་རྩོམ་ཡིག་འདི་འབྲི་གི་ཡོད།	
	ཁྱེད་དུས་ཚོད་གསུམ་པ་གི་**སྔོན་ན**་སོང་། ང་ཁྱེའི་གཞུག་ནས་ཡོང་།	
	ཕྱི་དྲོའི་དུས་ཚོད་བརྒྱད་ཀྱི་**སྔོན་ན**་གནམ་གྲུ་འཕུར་རྒྱུ་རེད།	

སྔོན་ནས	གཟའ་འཁོར་གསུམ་གི་**སྔོན་ནས**། ངས་མཐར་ཕྱིན་རྩོམ་ཡིག་འདི་བྲིས།	❶ago; before ❷used in past tense and future tense mood
	གནམ་གྲུ་དུས་ཚོད་བརྒྱད་པ་གི་**སྔོན་ནས**་འཕུར་ཐལ།	
	ངས་སློབ་གྲྭ་ལོ་གཉིས་གི་**སྔོན་ནས**་བཏོན་ཚར་སོང་།	
	དོ་ཚིགས་ལོ་ཏོག་ཟླ་བ་བདུན་པའི་**སྔོན་ནས**་བྲེགས་བཏང་།	
གཞུག་ན	ཚོགས་འདུ་གི་**གཞུག་ན**། སྒྲོ་ཚོགས་གཞིག་ཡོད།	after (both locative and temporal)
	གཟའ་འཁོར་འདིའི་**གཞུག་ན**། བྱ་བ་མང་ང་གཞིག་ཡོད།	
	དེ་རིང་གི་**གཞུག་ན**་ནངས་ཀ། བྱ་བ་ངས་ངེས་ངེས་མི་ཁྱུག་གི	
	དུས་ཚོད་གསུམ་གི་**གཞུག་ན**་ང་རྩིས་རིག་གི་སློབ་ཁྲིད་ཡོད།	
གཞུག་ནས	ལོ་བརྒྱ་གི་**གཞུག་ནས**་མཚོ་འདི་སྐམ་རྒྱུ་རེད།	❶behind ❷after ❸also means *in future*
	ངའི་**གཞུག་ནས**་ཚེ་རིང་ནང་ང་ཐོན་ཐལ།	
	དགོང་ཇ་གི་**གཞུག་ནས**་ངས་གཅིག་ར་མ་ལས།	
	ལོ་གསུམ་གི་**གཞུག་ནས**་ང་ཕྱི་རྒྱལ་ར་བུད་ཡོང་།	
མ + **གོང**	ང་ཕྱི་རྒྱལ་ར་**མ**་ཡོང་**གོང**། ངའི་དབྱིན་སྐད་འདི་མོ་གཞིག་མི་ཧྲ།	❶before (temporal) ❷In a time clause, the verb is in PAT.
	ངའི་སྤྱོ་བོ་ལྷ་སར་**མ**་སོང་**གོང**། ཁྱུར་གེ་འབྲོག་པ་གཞིག་ཡིན།	
	ཁྱུར་གེ་བཟའ་ཚང་**མ**་བཙོས་**གོང**། སྒྲི་རྐྱང་ཞེད་ལོ་མང་ང་འགོར་སོང་།	
	གནས་ལ་**མ**་སོང་**གོང**། ཞི་མོ་འདི་སྐྱེ་བ་འདི་ནས་རེད།	

Notes-2

1. *གཞུག་ན* and *གཞུག་ནས* both mean *behind* and *after*, alternative to *རྗེས་ན* and *རྗེས་ནས*.

གཞུག་ན	ངའི་**གཞུག་ན**་ཚེ་རིང་ཡོད།	*behind*--locative--with E-v
	ཉིན་གཉིས་གི་**གཞུག་ན**་དུས་ཆེན་གཞིག་ཡོད།	*after*--temporal--with E-v
གཞུག་ནས	ངའི་**གཞུག་ནས**་ཚེ་རིང་བསྡད།	*behind*--locative--past tense
	ངས་ལོ་གསུམ་གི་**གཞུག་ནས**་ལས་རྒྱུས།	*after*--temporal--future tense

2. *སྔོན་ན* and *སྔོན་ནས* both mean *ago*, *before*, and *in front*.

སྔོན་ན	ངའི་**སྔོན་ན་**དངོས་པོ་མང་ང་ཡོད།	*before*--locative--with E-v
	ཉིན་གཉིས་གི་**སྔོན་ན་**དུས་ཆེན་གཞིག་ཡོད།	*before* or *ago*--temporal--with E-v
སྔོན་ནས	ངའི་**སྔོན་ནས་**ཚེ་རིང་བསྡད།	*before* --locative--past tense
	ངས་བྱ་བ་འདི་**སྔོན་ནས་**ལས་སོང་།	*before*--temporal--in past tense

3. **མ** + **སོང** is used to express *before* (temporal); the verb in time clause is in PAT, e.g., ངས་**མ་**དྲིས་**སོང་**ང་། ཁུར་གེས་ཁོ་སངས་རྒྱས་ཡིན་ཟེར། Before I asked, he said he was Sangs rgyas.
4. **སྔོན་ན** means *before* (temporal), usually with nouns, e.g., དུས་རབས་གསུམ་པ་གི་**སྔོན་ན**། ས་ཆ་འདི་ད་པོ་ས་རྒོད་རེད། The land was still wild before the third century.
5. **སྔོན་ན** vs. **སྔོན་ནས**: They are selectively used with respect to tenses. The rules concerning postpositions *ན* and *ནས* are also applicable.
6. **སྔོན་ན**: *སྔོན་ལ*, in oral Amdo, becomes *སྔོན་ན*, because the Ladon variant *ལ* is pronounced *ན*. Consequently, it also means *to the front*. ངའི་**སྔོན་ན་**(སྔོན་ལ) མ་འགྲོ། Do not get ahead of me!

Exercise 3 Below is a short introduction of my grandfather. Complete it using temporal words.

དཔེར་བརྗོད། སྤོ་བོ་ར་སྤོ་མོ་བཟའ་ཚང་ཐོར་དུས། ང་ད་པོ་སྐྱེས་མེད་ཟེར།

ངའི་སྤོ་བོ་ཆུང་ཆུང་ཡིན་______། ཁུར་གེ་འབྲོག་པ་གཞིག་ཡིན། ཁུར་གེ་ཁྱིམ་ཚང་ཕྱུག་པོ་གཞིག་གི་བུ་ཐ་ཆུང་ཡིན། བཅིངས་འགྲོལ་གི་______། ཁུར་གེ་འབྲོག་པ་བཙོས་ནི་རེད། དེ་______ཁུར་གེ་རོང་ནས་བསྡད། ཁུར་གེ་འབྲོག་ན་ཡོད་______། ངའི་ཨ་མ་སྐྱེས་ནི་རེད། བཟའ་ཚང་གང་པོ་ཧོང་གིས་སྐྱིད་པོ་ཡིན་ཟེར། ཁུར་གེས་ཕྱུགས་ཟོག་འཚོ་______ཁེ་ཚོང་བརྒྱབ་ནི་རེད། ཁུར་གེ་ལོ་ཉི་ཤུ་ལྔག་ཡིན་______། རྐང་ཐང་ང་ལྷ་སར་སོང་། ལོ་གཅིག་གི་______། ཁུར་གེ་ཕྱིར་ར་ཡུའུ་བ་ལོག་སོང་ཟེར། ཁུར་གེས་ཚོང་རྫས་མང་ང་ཁྱེར་ཡོང་།

༡༩༤༥ལོར། ཁུར་གེ་བཙོན་ན་བཙུག་སོང་། བཙོན་ནས་འདུག་______ཁུར་གེས་རྒྱ་སྐད་ཐེངས་ཐོག་མ་སྦྱངས་ནི་རེད། བཙོན་ནས་འབུད་______ཁུར་གེས་རྒྱ་སྐད་བྱང་མ་ཤེད་བཤད་ཐུབ། ལོ་གཉིས་གི་______། ཁུར་གེ་བཙོན་ནས་བཏང་། ཁུར་གེ་ཕྱིར་ར་ཡུའུ་བ་ཐོན་______། ངའི་ཨ་མ་ར་སྤོ་མོ་གཉིས་ཀ་ཁྱིམ་ན་མེད་ཟེར། ཁུར་གེ་བཙོན་ནས་བཏང་______། ཁུར་གེའི་ཁང་བ་གཞུང་གི་བུ་རྫི་ཁང་ང་བཙོས་ཡོད་ཟེར། དེའི་______། ངའི་ཨ་མ་ར་སྤོ་མོ་གཉིས་ཀས་སྡུག་ལས་མང་ང་མྱོངས་ཟེར། གཞུག་ནས་ཁོ་གསུམ་པོ་འོར་གིས་འབྲོག་པ་བཙོས། དེ་ཤེད་ལོ་དུ་མང་འགོར་སོང་། དེའི་______། ཁུར་གེས་ཨ་ཅེ་གཞན་གཞིག་ག་བལྟས་སོང་། ངའི་སྤོ་མོ་ར་སྤོ་བོ་གཉིས་ཀ་ཐོར་______། སྤོ་མོ་ལོ་བཞི་བཅུ་ལྔག་རེད་ཟེར། དེ་______། ཨ་མ་ར་སྤོ་མོ་གིས་མཉམ་པས་ཐབ་བཟུང་ནི་རེད། རེད་དྲ་དོན་དག་འདི་ཁུར་གེ་ཤི་______། སྤོ་བོ་གིས་ང་ལ་གླེང་མ་མྱོང་།

Exercise 4 Write སྔོན་ན, སྔོན་ནས, and མ...གོང in the blanks.

དཔེར་བརྗོད། ཚོགས་ག་མ་ཞུགས་གོང་ང། གྲྭ་བ་ཟོ་ཁོམ་གི་མེད།

1. མྱི་ཚོགས་གི་________རྒྱ་ཕྲ་མཁན་གཞིག་ཡོད་གི
2. རྟ་ཐང་གི་མེ་ཏོག་ཟླ་བ་གསུམ་པ་གི་_____བཀོད་རྒྱུ་རེད།
3. ལོ་བཅུ་____ལོན་____། ཁུར་གེས་ཟླངས་འཁོར་བསྐོར།
4. ཞ་ཡས་ཟོ་________འགྲོ་གི་ཚུགས། དུས་ཚོད་འཕྱི་ཡོད།
5. འགོ་བ་གི་________ཁུར་གེས་གཅིག་ར་བཤད་མ་ཐུབ།
6. ངའི་ཟ་མ་ཚང་མ་ཉིན་མ་གཉིས་གི་________ཚར་སོང་།
7. དུས་ཚོད་བརྒྱད་ར་___ཕྱོན་___། ཞ་ཡས་ཟོ་ཉལ་གི་ཚུགས།
8. གཏམ་བཤད་_____། ཉན་མཁན་ཚང་མ་ཁ་ཁ་བྱུད་སོང་།
9. ངས་དཔེ་ཆ་སོ་མ་འདི་ཟླ་བ་གཉིས་གི་________བལྟས།
10. ང་____ཆད་____། ངས་དོན་དག་འདི་ཚང་མ་ལས་རྒྱུ་ཡིན།
11. དགུན་ཁ་གི་________། གོན་རྒྱུ་དྲོན་པོ་ཉོ་དགོས་རྒྱུ་རེད།
12. པོ་ཏ་ལ་གི་________། མྱི་དད་པ་ཅན་པོ་ཕེ་བཏབས་སོང་།

11.3 --རིང་ང; ནང་ང; སྐབས་བ; ནི་ར; རྫུང་གིས and temporal Ladon case

Time word	Example	Notes
རིང་ང	ངའི་སྤྱོ་བོ་གི་**རིང་ང**། ཁུར་གེས་དོན་དག་མང་ང་རིག་སོང་།	❶time-span ❷Ladon case markers are occasionally omitted.
	སློབ་གྲྭ་ནས་ལོ་གསུམ་གི་**རིང་ང**་ངས་ཡུའུ་ཏག་ཏག་དྲན་ཐལ།	
	དུས་ཚོད་གཅིག་གི་**རིང་ང**་ངས་ཚིག་གཉིས་ཏག་ཏག་བྲིས་ཡོད།	
	ཕྱི་དྲོའི་**རིང་ང**་ཆར་ལུད་བཏང་ཐལ།	
	ཟླ་བ་གཅིག་གི་རིང་ང་གནས་ཚུལ་གཞིག་མ་གོ	
ནང་ང	ཚོང་ཁང་འདི་དུས་ཚོད་གཅིག་གི་**ནང་ང**་སྒོ་རྒྱག་རྒྱུ་རེད།	❶within a period of time ❷Ladon case marker is occasionally omitted.
	ཟོག་ལུག་ཟོ་ལོ་གཅིག་གི་**ནང་ང**་ཁ་དག་ཐལ།	
	རྒྱུགས་སྤྲོད་མཁན་ཟོས་དུས་ཚོད་གཉིས་གི་**ནང་ང**་འབྲི་ཚར་དགོས།	
	ང་ཟླ་བ་གཅིག་གི་**ནང་ང**་དགུན་ཁ་ཕྱོན་རྒྱུ་རེད།	
Ladon case variants	ཉིན་མ་གསུམ་**མ**་ནད་པ་གིས་ཟ་མ་ཅང་མ་ཟོས།	Ladon case markers after a number convey a period of time.
	ཟླ་བ་བརྒྱད་**ར**་ཁྲིམ་མྱི་ཟོ་ཁ་མ་ཐུག	
	མྱི་རིང་དྲུག་**ག**་ས་ཆ་འདིར་འགྱུར་ལྕོག་མ་བྱུང་།	
	ཞི་མོ་འདི་གནས་ནས་ལོ་བདུན་**ན**་ལུས་སོང་།	

སྐབས་བ	ཨ་ཕ་ཡོད་དོའི་**སྐབས་བ**། ཁྱིམ་ཚང་འདི་ཆ་རྐྱེན་ཧྲོང་གིས་ཧྲ།	❶when ❷in the moment ❸A genitive case marker is added to modify temporal nouns.
	ང་ས་ཆ་འདིར་ཡོང་དོའི་**སྐབས་བ**། ས་ཆ་འདི་བདེ་འཛུགས་རེད།	
	ཁྲི་སྲོང་ལྡེ་བཙན་ཁྲི་ཐོག་ན་ཡོད་དོའི་**སྐབས་བ**། བོད་མངའ་ཐང་ཆེ།	
	ང་འགྲོ་དོའི་**སྐབས་བ**་ཡང་འགྲུལ་བ་གཟིག་ཐོན་ཐལ།	
ཞི་ར / ཟུང་གིས	ང་ཐོན་**ཞི་ར**། རྒན་མོ་གིས་བསྒྲིགས་ཐལ།	❶as soon as ❷no sooner than
	ཉི་མ་ཤར་**ཞི་ར**། མེ་འཁོར་བུད་འགྲོ།	
	སྨུར་གེ་རིག་**ཟུང་གིས**། ངས་རང་གི་ཞི་ལི་དྲན་ཐལ།	
	དགེ་རྒན་ཐོན་**ཟུང་གིས**། སློབ་མ་ཚོ་དལ་ཅག་སེ་བུད་ཐལ། འབྲུག་གྲགས་ཞི་ར་གློག་དམར་འཁྱུགས།	

Notes-3

Ladon case variants are combined with a concrete number to express a time period. Distribution of Ladon case variants is shown below.

Regular			**Irregular**		
Number	Ladon variants	Example	Number	Ladon variants	Example
གཅིག	ག	གཅིག་ག	གཉིས་	འེ	གཉིས་འེ
གསུམ	མ	གསུམ་མ	བཞི	འེ	བཞིའེ
དྲུག་	ག	དྲུག་ག	ལྔ	variant is not vocalized	
བདུན	ན	བདུན་ན	བརྒྱད	ར	བརྒྱད་ར
			དགུ	འེ	དགུའེ

Exercise 5 Write གཞུག་ནས, གཞུག་ན, སྔོན་ན, and སྔོན་ནས in the blanks. Pay attention to tense.

སྔོན་ན / སྔོན་ནས

1. ལོ་དྲུག་གི་_____། ཁུར་གེར་ན་ཚ་ཆེ་གཟིག་བྱུང་།
2. གྲུབ་མཐའ་འདི་ལོ་བརྒྱ་གི་______ཡོད།
3. ངས་ས་ཆ་འདི་______ར་རིག་སྐྱོང་ཁ་རེད།
4. ཕྱི་དྲོ་དུས་ཚོད་གསུམ་གི་______ཟ་མ་བསྐོལ།
5. ཞ་ཡས་གི་______སྐད་ཆ་མང་ང་བཤད་མི་ཉན།

གཞུག་ན / གཞུག་ནས

1. ངས་ ______དབྱིན་སྐད་ར་སྦྱོང་དགོས།
2. དགོན་མཆོག་གི་__སྐྱི་ཆ་མེད་གཉིས་ར་ཡོང་ཐལ།
3. "ཞི་ལི། སྨུན་སྣང་མ་སྐྱེ། འདིའི་__དབྱུ་བ་མེད"
4. ངའི་______མ་འདུག སྔོན་ན་ཤོག
5. ཐོག་ཁྲུ་ས་སྲོད་གི་______མ་རིག

6. ལོ་གཅིག་གི་___ངས་ད་བོ་བོད་སྐད་མི་ཤེས།

7. སྟག་གི་______རུས་པ་ལེན་རྒྱུ་མེད།

8. གཉེན་སྒྲིག་གི་___། ངས་བུ་བ་གཅིག་ར་མ་བཙལ།

9. ___ཁྱུར་གེ་མི་ཧྲང་རྒྱལ་གཞིག་མིན། རེད་དྲ་ད...།

10. ཟླ་བ་བདུན་པ་གི______སྟོང་བོ་སྟོ་ལྡང་ས།

6. ང་______འབྲོག་པ་བཅའ་ན་མི་འདོད།

7. ______ཛེད་ཟོ་ཡུལ་སྐོར་ར་འགྲོ།

8. ཁྱུར་གེའི་___། ངས་ཡང་དུ་སྟོ་རྒྱུའི་ཐག་བཅད།

9. མི་མང་གི་སྔོན་ན་མ་འགྲོ། ______སྔོད།

10. སློབ་ཁྲིད་འདིའི་___ང་ད་བོ་ལས་རྒྱུ་མང་ང་ཡོད།

Exercise 6 Complete the statements with temporal words learned in this chapter.

དཔེར་བརྗོད། ང་བོད་ནས་ལོ་དྲུག་ག་བསྡད། དེའི་རིང་ང་ངས་བོད་སྐད་ར་རྒྱ་སྐད་མང་ང་གཞིག་ཤེས་ཐལ། གཞུག་ནས་ང་ད་བོ་འདི་ནས་འདུག་རྒྱུ་ཡིན།

1. ཞི་ལི་ད་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོ་གི་ལོ་རིམ་གསུམ་པ་གི་སློབ་མ་གཞིག་རེད། ཁྱུར་གེས་ལོ་བཅུ་གསུམ་མ་འབྱུད་_______གྲོང་ཁྱེར་རིག་མ་མྱོང་། ཁྱུར་གེ་དབྱར་ཁ་ཡུལ་ན་ཡོད་_______ད་བོ་ར་ཕྱུགས་ཟོག་འཚོ་གི་ཡོད།

2. ང་ཞ་ཡས་ཆུང་ཆུང་གཞིག་ཡིན་_______། ཞིང་ལས་ར་ལས་མྱོང་། ཕྱུགས་ལས་ར་ལོ་གསུམ་_______ལས་མྱོང་། དེའི་_______སྒྲོ་མོ་ར་སྒྲོ་བོ་གཉིས་གི་མཉམ་པས་བསྡད་ནས།

3. ཁྱུར་གེས་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོ་ནས་མཐར་ཕྱིན་_______བུ་བ་མ་རྙེད། ལོ་གཉིས་གི་_______ཁྱུར་གེས་བུ་བ་གཞིག་རྙེད་སོང་།

4. ཁྱུར་གེས་ལྷངས་འཁོར་སྐོར་_______ཁ་པར་གཏོང་གི ལྷངས་འཁོར་མགྱོགས་མོ་ཤེད་གཏོང་གི ང་ཁྱུར་གེའི་མཉམ་པས་འགྲོ་_______ཧོང་གིས་སྐྲག

5. ངས་སློབ་འབྲིང་ང་རྒྱུགས་སྤྲོད་དུས་ལོ་ཉི་ཤུ་གི་_______རེད། སྐབས་དེར་ངའི་ནུ་བོ་ད་བོ་ལོ་ཟླ་བ་གཉིས་གསུམ་གཞིག་ཡིན།

6. ངའི་རྒན་མོ་ཟེ་ལིང་ང་མ་སྨར_______རེབ་གོང་ནས་བསྡད་ནི་རེད། དེའི་______མྱུར་གེ་ཚང་ར་དེད་ཚང་གཉིས་ཀ་ཁྱིམ་མཚེས་ཡིན། རེད་དྲ་དེད་གཉིས་ཀས་ཕན་ཚུན་_______ངོ་ཤེས་ནི་ཡིན།

7. མྱུར་གེའི་ཨ་ཕ། ངའི་གྲོགས་པོ་ལོ་ཉི་ཤུ་ལྷག་ག་སློབ་གྲྭ་གཞིག་གི་དགེ་རྒན་ཡིན། དེའི་___ཁྱུར་གེ་རང་གི་གྲོགས་པོ་ར་མཉམ་པས་བསྡད།

8. ངའི་ཨ་མ་གིས་རོང་ལས་ལས་_______འབྲོག་ལས་ར་ལས་ནི་རེད། དཀའ་ངལ་གི་______། མྱུར་གེ་འབྲོག་ནས་བསྡད་ཟེར།

9. ངའི་ནུ་མོ་ཁེ་རུ་གཞིག་སློབ་གྲྭར་ལོ་གསུམ་_______སོང་། དེ་ནས་མྱུར་གེ་ཁྱིམ་མ་ལྡུང་སོང་། དེའི་རྒྱུ་རྐྱེན་ངའི་ནུ་བོ་རེད། མྱུར་གེ་མེད་ན། ཁྱུར་གེ་གཉོར་མཁན་མེད་སོང་།

10. དེང་སང་མ་ཙང་རྩེད་མཁན་ཟེ་མང་ཟེ་མང་རེད། ཁོམ་_______། ང་ར་ངའི་རོགས་པོ་ཟོ་མ་ཙང་རྩེ་གི་ཡོད།

11. བཟའ་ཚང་གང་བོ་ལྷ་སར་མཇལ་སྐོར་ར་འགྲོ་རྒྱུས་ཟེར། མཇལ་སྐོར་གི་_____མྱུར་གེ་གཙོ་བོ་བཀྲ་ཤིས་ལྷུན་པོ་ནས་འདུག་རྒྱུས་ཟེར།

12. མྱུར་གེ་མོ་རྒྱུང་གཞིག་ཡིན་_______། རྒྱུན་དུ་བཟའ་ཚང་ཡོད་འདོད། མྱུར་གེར་བཟའ་ཚང་ཡོད་_______། མྱུར་གེས་རང་དབང་ཅོས་ཙ་གཞིག་མེད་ཟེར་གི་ཡོད།

13. ངའི་ཨ་ཕ་གིས་ཡུལ་ཤུལ་ནས་ལོ་བདུན་________བྱ་བ་ལས། ཁྱུར་གེའི་ཟླ་ཕོགས་ར་ཡུལ་ཤུལ་ན་ཡོང་གི་ཡོད། ལོ་བདུན་གི་ ________ཁྱུར་གེས་སྤྱི་རྒྱུང་ཤེད་འཚོ་བ་བསྐྱལ།

14. ངའི་ཨ་ནེ་(གྲེས་མོ) གིས་ལས་ཁྱུངས་གཞིག་ནས་བྱ་བ་ལོ་ཉི་ཤུ་________ལས་སོང་། སྨུར་གེའི་ཨ་ཕ་རྒྱས་ཡོད་________། སྨུར་གེས་ལས་འཁྱུར་ཡས་ནི་རེད། སྨུར་གེས་དུས་ཚོད་ཉེར་བཞི་གི་________ཕ་རྒྱན་གཉེར་གི་ཡོད།

15. ངའི་ཨ་ཅེ་པེ་ཅིན་ནས་ལོ་བརྒྱད་________བསྡད། དེའི་རིང་ང་སྨུར་གེས་ཀུང་ཟི་གཞིག་གི་ནང་ནས་བྱ་བ་ལས། རེད་དྲ། སྨུར་གེ་ཡུའུ་དྲན་________རྒྱུན་དུ་ཕ་ཡུའུ་བ་ཡོང་གི་ཡོད། ལོ་གཅིག་གི་________སྨུར་གེ་ཐེངས་གཅིག་ཐོན་ཐལ།

16. བདུན་གཉིས་གི་________ངའི་ཚ་བོ་ངར་ལྷ་གི་ཡོང་རྒྱུ་རེད། ངེད་གཉིས་ཀ་མཉམ་པས་རྒྱལ་ཁབ་མང་ང་ལྷ་སྐོར་ར་འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན།

17. ལོ་གསུམ་གི་________། ང་ཨ་མེ་རི་ཁར་ཐེངས་གཅིག་ག་སོང་། སྨི་མང་ང་གཞིག་གིས་ང་རྒྱ་སྨི་རེད་འདོད་གི་ཡོད།

18. ཚོང་མ་བཟིབས་______ངའི་ཨ་ཁུ་ས་གནས་གི་སྨི་ཕྱུག་པོ་གཞིག་ཡིན། ཁྱུར་གེའི་ཚོང་བཟིབས་སོང་། ད་ཁྱུར་གེས་ཡུའུ་ན་ཞིང་ལས་གཉེར་གི་ཡོད།

19. ངས་བདུན་གཉིས་གི་________ཡིག་བསྒྱུར་གི་བྱ་བ་འདི་ལས་ཚར་དགོས། ད་དུས་ཚོད་ཅང་མེད་གི ད་ང་བློ་བདེ་གི་མེད།

20. དཀོན་མཆོག་གིས་སྨི་གཞིག་ག་ཁ་པར་གཏོང་གི་ཡོད། ངས་ཁྱུར་གེ་སྐར་མ་བཅུ་ཐམ་པ་གི་________ཕྱིར་ར་ཁ་པར་གཏོང་གི་ འདུག

21. ནངས་ཀ་གི་སློབ་ཁྲིད་དུས་ཚོད་བརྒྱད་ཏག་ཏག་གི་སྟེང་ཡིན། སློབ་མ་ཚང་མ་དུས་ཚོད་བརྒྱད་པ་གི་________ཐོན་གི་ཆུགས།

22. སློབ་མ་ཟོ་ཁེམ་གི་མེད། སློབ་སྐབས་འདི་མཇུག་མ་གྲིལ་______བོད་ཡིག་གི་རྒྱུགས་གཞིག་ཡོད། ཁོ་ཟོས་ད་གྲ་སྒྲིག་ཏག་ཏག་ཡས་གི་ཡོད།

23. ངས་བྱ་བ་གསར་བ་གཞིག་རྙེད་ཡོད། ཟླ་བ་གཅིག་གི་________ལས་བཅའ་སྐོར་མོ་སྟོང་གཞིག་ཡིན། རེད་དྲ་ངས་ལོ་མང་ང་གཞིག་ ______ལས་ན་མི་འདོད།

24. ངའི་ཨ་ཕ་ད་ལས་འཁྱུར་ཡས་ཡོད། ངའི་ཨ་མ་ར་ལོ་གཅིག་གི་______ལས་འཁྱུར་ཡས་རྒྱུ་རེད། དེའི་______ཁོ་གཉིས་ཀ་ཕྱི་རྒྱལ་ར་འགྲོ་རྒྱུ་རེད།

25. ལོ་གཞུག་མ་______ཐོན་________། ངའི་ཨ་མ་གིས་ལས་འཁྱུར་མི་ཡས་ཟེར། སྨུར་གེར་ལས་ཀ་མེད་ན་འདུག་ཐུབ་གི་མེད།

26. མདང་དགོང་ཁྱུར་གེས་ཟ་མ་སྐོལ་______། ལག་པ་མེ་གིས་བསྲེགས་སོང་། སྨན་པ་གིས་ལྷ་________། སྨན་པ་ཁྱུར་གེར་ན་ཚ་ལངས་གི་ཡོད།

27. ཨ་རོ་ཞི་ལི། ངའི་________མ་འདུག ངའི་གཞུག་ནས་བཤར་ཁ་ཐོངས། ང་ཁྲོའི་________ཐོན་ནི་ཡིན།

28. ཞ་ཡས་ཟོ་སློབ་གྲྭ་ནས་མ་ཐོན་________། ངས་ཁྲིམ་ལས་ར་གཡོ་སྐོལ་དུས་ཚོད་མང་ང་གཞིག་ག་ལས་སོང་།

29. ཁ་རྩང་དེ་རིང་བཟའ་བ་འདི་གཉིས་ཀ་འགྲིག་གི་མེད་ཟེར། ཁོ་གཉིས་ཀས་མཉམ་པས་ལོ་བཞི་བཅུ་གི་______འཚོ་བ་བསྐྱལ་ནི་རེད།

30. ལོ་མང་ང་གཞིག་གི་________། ས་ཆ་འདིར་སྨུ་གེ་ཆེ་གཞིག་བྱུང་སོང་། དེའི་________སྨི་ཟོག་གཉིས་ཀ་ཁ་དག་སོང་།

ཟུར་ལྷའི་སློབ་ཚན།

གླིང་ཕྱོགས་གསར་པ་ཞིག

དུས་རབས་སྔོན་མ་གི་ལོ་རབས་བརྒྱད་ཅུ་པ་གི་རིང་། བོད་གི་ས་ཆ་ན་གླིང་གཞི་གསར་པ་མང་ང་གཟིག་**དར་གི་ཡོད།** བོད་གི་སྲོལ་རྒྱུན་རིག་གནས་འཕེལ་རྒྱས་གི་ལམ་གང་ན་ཡོད། བོད་སྐད་འཕེལ་རྒྱས་གི་ཁ་ཕྱོགས་གང་ན་ཡོད། བོད་མི་རིགས་གི་སློབ་གསོ་ཆེ་གཟིག་ཤེད་སྤྱེལ་དགོས། ཞེས་ཡོན་པ་མང་ང་གཟིག་གིས་ད་རེག་བར་དཔྱད་རྩོམ་མང་ང་**སྤུལ་ཡོད།**

གླིང་གཞི་འཕེལ་ཁ་འདི་མཐར་གཏུགས་ན་བོད་སྤྱི་ཚོགས་གི་གནས་ཚུལ་སྤྱི་ཁོག་གཟིག་ནས་**བྱུང་ཡོད།** བོད་མྱི་གི་སྤྱི་ཚོགས་འདི་དཔལ་འབྱོར་འཕེལ་རྒྱས་གི་ཚད་མི་མཐོ། སྤྱི་ཚོགས་གཞན་གི་རྗེས་ན་**ལུས་ཡོད།** སྲོལ་རྒྱུན་གི་རིག་གནས་ར་སྤྱི་ཚོགས་གསར་པ་གི་དགེ་མཚན་གཉིས་ཀ་ཕན་ཚུན་ན་འཕལ་ཀ་**འཁྱོད་མེད།** སྐབས་ཐོག་གི་སློབ་གསོ་འཛིན་ཕྱོགས་མི་འགྲིག་ཟེར་གི་ཡོད། དཔལ་འབྱོར་འཕེལ་རྒྱས་གི་ཚད་མི་མཐོ་ནོའི་ཐོག་ནས། ཞེས་ཡོན་པ་སྐོར་གཟིག་གིས་དགོན་པ་ར་ཆོས་ལུགས་ག་ལེ་ལན་**འདེད་གི་ཡོད།** བོད་མྱི་རིགས་གིས་རྒྱུ་ནོར་དགོན་པ་ར་བླ་མ་ར། སྤྱིར་ན་ཆོས་ལུགས་གི་ཐོག་ག་**བསྙིམས་ཡོད།** མུ་མཐུད་རས་**སྙིམ་གི་ཡོད།** འགྲོ་སྟངས་འདི་མང་ཚོགས་ག་གདོས་རེད། ཚོང་ལས་མ་རྩ་ར་དེ་ཤེད་གསོག་**ཐུབ་མེད་**ཟེར། མྱི་ལ་ལ་གཟིག་གིས་བོད་མང་ཚོགས་ག་ཚོང་ལས་གི་འདུ་ཤེས་མེད་ཟེར། དེར་རྒྱུ་རྐྱེན་མང་ང་གཟིག་ཡོད་ན་ར། གཙོ་བོར་ཚོང་ལས་སྣང་ཆུང་། འདོད་ཆུང་ཆོག་ཤེས་གིས་ཤན་ཤུགས་ཆེན་པ་**བཏང་ཡོད་**ཟེར། རྒྱུ་རྐྱེན་འདི་གཉིས་ཀ་ར་ཆོས་ལུགས་ག་འབྲེལ་བ་**བཙུགས་ཡོད།** ཆོས་ལུགས་གིས་བལྟས་ན། ཚོང་ལས་གིས་ལས་རྒྱུ་འབྲས་མི་བསམ། འདོད་ཆུང་ཆོག་ཤེས་མེད་ན་ལས་ལམ་མ་མི་འགྲོ།

རེད་དྲ། བོད་མྱི་གི་ས་རྒྱུས་གི་འཚོ་གནས་གིས་བོད་མིའི་དཔལ་འབྱོར་གི་ཐོག་ག་ཤན་ཤུགས་**བཏང་ཤེ་ཡོད་**ཟེར་ན། དེའི་ཐད་ར་འདང་རྒྱག་མཁན་རྟོང་གིས་ཞུང་། བོད་གི་ས་ཆ་འཛམ་གླིང་གི་སྟེང་ནས་ས་མགོ་ཨ་ཏུ་གིས་མཐོ་ས་རེད། ས་མགོ་ཆ་སྙོམས་གིས་མྱུས་སྟོང་4གི་ཡན་རེད། ས་རྒྱ་སྤྱི་ལེ་གྲུ་བཞི་མ་ས་ཡ་2.5གི་སྟེང་ན་མྱི་ས་ཡ་5.6ད་རེག་བར་**འཚོ་གི་ཡོད།** ས་རྒྱ་འདི་མོ་ཆེ་གཟིག མྱི་གྲངས་འདི་མོ་ཆུང་ཆུང་གཟིག ཚོང་ལས་གི་ཐོག་ནས་མཉམ་འབྲེས་ཡོང་རྒྱོ་རྟོང་གིས་དཀའ་གི་ཡོད།

བོད་གི་སྲོལ་རྒྱུན་གི་རིག་གནས་ཆེ་གཟིག་ཤེད་སྲུང་སྐྱོང་ཡས་རྒྱུ་ཡིན། གླིང་གཞི་འདི་དེང་མ་ར་**གླེང་ཡོད།** དཔེར་བཞག་ན་དགེ་འདུན་ཆོས་འཕེལ་གིས་དེའི་ཕྱོགས་ནས་མང་ང་**བྲིས་ཡོད།** འདི་ད་བོ་ར་མྱི་མང་ང་གཟིག་གིས་**གླེང་གི་ཡོད།** གཙོ་བོར་དེང་སང་གི་འཕེལ་རྒྱས་མགྱོགས་མོ་འདིའི་འོག རང་གི་ཁྱད་ཆོས་མཚོན་བྱེད་བོད་ལྭ། བོད་སྐད། ནང་བསྟན་ཆོས་ལུགས། ཡུལ་སྲོལ་གོམས་འདྲིས་ཚང་མ་འགྱུར་ལྡོག་གི་སྣ་བཙན་པོའི་ཁ་ན་ཡོད། དཔེར་བཞག་ན། སྡེ་བ་ལ་ལ་གི་ནང་ན་བོད་ལྭ་གོན་མཁན་རེག་རྒྱུ་མེད། གྲོང་ཁྱེར་ནང་གི་བོད་མང་ང་གིས་བོད་སྐད་བཤད་མི་ཤེས། གནས་ཚུལ་འདིས་མྱི་མང་ང་གཟིག་བདེ་གི་འཇུག་གི་མེད།

མི་རིགས་སློབ་གསོ་གི་གནད་དོན་མི་རིགས་གི་བདེ་སྡུག་ག་**ཐུག་ཡོད།** སྤྱིར་ན་སློབ་གསོ་གི་ཐོག་ན་གནད་དོན་མང་ང་གཟིག་ཡོད། བོད་ཡིག་གི་ཐོག་ནས་སློབ་གསོ་ཐོབ་ན། སློབ་གསོ་ཐོབ་མཁན་ཟེས་སྤྱི་ཚོགས་གི་སྟེང་ན་བྱ་བ་**རྙེད་གི་མེད།** འདི་ད་མྱི་མང་ང་འདང་རྒྱག་ཆེ་དོན་རེད། གནད་དོན་འདིའི་རྒྱུ་རྐྱེན་གཙོ་བོ་བོད་ཡིག་བཀོལ་རྒྱ་ཆུང་ནོ་རེད། བོད་གི་ས་གནས་སོ་སོ་ནས་བོད་ཡིག་སློབ་གྲྭན་མ་གཏོགས། ས་གནས་རང་

གི་སྲིད་གཞུང་མ་ལག་ན་ར་བོད་ཡིག་**བཀོལ་གི་མེད།** བོད་སྐད་བོད་གི་ས་ཆ་ནས་གཞུང་ཕྱོགས་ཀྱི་སྐད་ཆ་ཡིན་ནོ་ངག་ཐོག་རེད། ངོ་ཐོག་ན་རྩ་བ་ནས་མེད། གནས་ཚུལ་འདིའི་འོག བོད་མང་ང་གཞིག་གིས་ད་རྒྱ་ཡིག་**སྦྱོང་གི་ཡོད།**

གླིང་ཕྱོགས་འཕེལ་ཁ་འདིས་བོད་མིའི་སྤྱི་ཚོགས་ག་བགྲོད་ལམ་གསར་བ་གཞིག་སྟོན་ཆད་ནས་གཏོད་**འདོད་གི་ཡོད།** མི་རིགས་གཞན་ར་བར་གི་འབྲེལ་བ་ཇེ་དམ། བོད་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་གནད་དོན་གང་མང་ད་བོ་མུ་མཐུད་རས་ལྷང་ང་བུད་ན། གླིང་ཕྱོགས་འཕེལ་ཁ་འདི་ར་ཞོར་རང་ད་བོ་ཇེ་ཆེར་འགྲོ་རྒྱུ་རེད།

11.4 --Present perfect tense and past perfect tense

Subject	**Complement**	**Verb in PAT + ཡོད**	**Note**
ཤེས་ཡོན་པ་མང་ང་གིས	རྩོམ་ཡིག་གང་མང་གཞིག	**ཕུལ་ཡོད།**	*verbs in PAT +* ཡོད / མེད forms either past perfect tense or present perfect tense
སྡེ་བ་འདིས	དགོན་པ་གི་ཐོག་ག་སྒོར་མོ་	**བསྐྱིམས་ཡོད།**	
ཀྲུང་གོ་ར་འཛར་མན་གིས	ཕྱི་འབྲེལ་གི་འབྲེལ་བ་	**བཙུགས་ཡོད།**	
དགེ་འདུན་ཆོས་འཕེལ་གིས་	སྲོལ་རྒྱུན་གི་སྐོར་ནས་དཔེ་ཆ་མང་ང་	**བྲིས་ཡོད།**	
ངས་	སྐྱི་གསུམ་མ་སྐྱི་ལྔ་གི་ཟ་མ་	**བསྐོལ་ཡོད།**	

With spontaneous verbs	**English**	**With active verbs**	**English**
ལྷ་ས་དབུས་ན་**ཆགས་ཡོད།**	Lhasa is located in central Tibet.	ཇོ་ཁང་དབུས་ན་**ལས་ཡོད།**	Lhasa is / has been built in central Tibet.
ཁུར་གེ་ཞི་མོ་འདི་ར་**སེམས་འཁོར་ཡོད།**	He is interested in this girl.	ཁུར་གིས་སེམས་ཞི་མོ་དེ་ར་**བསྐོར་ཡོད།**	He has given his heart to that girl.
ཁང་བ་གསར་བ་དེ་**གྲུབ་ཡོད།**	The new house is finished (in construction).	ཁང་བ་གསར་བ་གཞིག་**བརྩེགས་ཡོད།**	A new house has been constructed.
ཟ་མ་ཚང་མ་**ཚར་ཡོད།**	All food is gone.	ཟ་མ་ཚང་མ་**ཟོས་ཡོད།**	All the food has been eaten.

Notes-4

Verbs in PAT + ཡོད / མེད: This perfect tense structure forms either past perfect tense or present perfect tense. In this case, ཡོད is a perfective adverb rather than E-v. ❶Whether a statement is in past perfect tense or in present perfect tense depends on context, e.g., ངས་ད་ལས་ཀ་ལས་**ཚར་ཡོད།** I've finished my work now. / ཁྱོད་མ་ཡོང་གོང་། ངས་ལས་ཀ་ལས་**ཚར་ཡོད།** Before you came, I had finished my work. ❷When spontaneous verbs are with E-v, the statements may not convey the sense of past / present perfect tense.

Exercise 7 **Complete the dialogue with the correct verb tense forms in parentheses and necessary function words, for example ཡོད and སོང.**

ཀ་བ ཁྱོས་དགོང་ཛ་________། (འཐུང)

ཁ་བ འཐུངས་མེད། ཨ་མ་གིས་ད་བོ་ཟ་མ་________། (སྐོལ)

ཀ་བ དེ་རིང་ཁྱོད་ཚང་ཁོམ་གི་མེད། དེ་རིང་ཁྱོས་ཆི་གཟིག་________། (ལས)

ཁ་བ ངས་ཆི་གཟིག་ལས་མེད། ངས་དེ་རིང་ལས________། (ཐུབ) ང་ཙོས་ཙ་གཟིག་མི་བདེ་གི རེད་དྲ་ངས་ཨ་མར་གུང་ཛ་སྐོལ་རོགས་________། (ཡས)

ཀ་བ ང་ཕ་ཡུལ་ལ་ཐོན་རྡུང་ཡིན། ཐོན་ནས་དུས་ཚོད་བཞི་དག་དག________ (འགོར)

ཁ་བ ཁྱོད་ཕྱིར་ར་གྲོང་བརྡལ་ར་ནམ་________། (འགྲོ) ཉིན་མ་གཉིས་གི་གཞུག་ནས་འགྲོ་ན་ང་ར་མཉམ་པས་འགྲོ། གྲོང་བརྡལ་ན་ང་ཉོ་རྒྱུ་ཆ་རེ་ཡོད།

ཀ་བ ད་ཐེངས་ངས་བདུན་གཉིས་གི་གུང་གསེང་________། (ལེན) རེམ་མ་མི་འགྲོ། ན་ཞིང་དོ་ཚོགས་ཁྱོས་ཆི་གཟིག་________། (ལས)

ཁ་བ ངས་བྱ་བ་མང་ང་གཟིག་གི་________། (འགོ་རྩོམ) ཕྱུགས་ཟོག་ཉིས་བརྒྱ་སུམ་བརྒྱ་གཟིག་________། (གསོ) དེས་མི་ཚད་ངས་ད་བོ་ཕྱུགས་ཟོག་གསོ་སྐྱོང་གི་སྐོར་ནས་དཔེ་ཆ་གཟིག་________། (འབྲི) ཁྱོད་དགོས་ན། ངས་ནངས་ཀ་དཔེ་ཆ་གཟིག་འཁྱེར་ཡོང་།

ཀ་བ དེ་མོ་གཟིག་ཡིན་ན། ཁྱོས་སྡུག་ཆེ་གཟིག་________རྒྱུ་རེད། (མཐོང) ཁྱོས་དཔེ་ཆ་དེ་ལོ་ཆི་མོ་གཟིག་ག་________། (འབྲི)

ཁ་བ ལོ་གཉིས་གསུམ་________། (Ladon case) དེའི་ནང་ན། ཕྱུགས་རྒྱུད། ཕྱུགས་གསོ་སྐྱོང་། ཕྱུགས་རྩྭ་འདེབས་ཀྱི། ཕྱུགས་ཟོག་ལྷ་སྐྱོང་བྱེད་ཐབས་ཚང་མ་________། (གླེང)

ཀ་བ དེས་ན་ཁྱོད་སྐབས་ཆེན་རེད། ངས་ར་ཁྱོའི་དཔེ་ཆ་དེ་ཉོས་ན་འདོད་གི ཁྱོད་ལ་དཔེ་ཆ་འཚོང་རྒྱུ་ཨེ་ཡོད།

ཁ་བ ངས་ཁྱིམ་ན་ད་བོ་དཔེ་ཆ་ཆ་རེ་________། (འཛིན) ཁྱོས་ཉོ་མི་དགོས། ངས་ཁྱོད་ལ་གཅིག་སྟེར།

ཀ་བ བཟང་གི དེས་ན་ཐུགས་རྗེ་ཆེ།

ཁ་བ ཅེད་གཉིས་ཀ་ཡུན་རིང་གཟིག་ག་________། (ངོ་ཐུག) དེ་རིང་ཅེད་གཉིས་ཀས་འདི་ནས་ཟ་མ་ཟ། དགོང་ཛ་གི་གཞུག་ནས་ཅེད་གཉིས་ཀ་ཁྱོད་ཚང་ང་འགྲོ། ངས་ཁྱོའི་ཕ་མ་གཉིས་ཀ་ར་ཡུན་གཟིག་ག་________། (རིག)

Exercise 8 Write function words, tense indicative auxiliaries, and necessary verbs in the blanks based on the context.

དཔེར་བརྗོད། ཀ་བ། ཁྱོས་བོད་སྐད་ཆེ་མོ་གཞིག་ག་སྐྱངས་ཡོད། **ཁ་བ།** ས་ཆ་འདིར་ཡོང་གི་རེས། ངས་སྦྱོང་གི་ཡོད། ད་ལོ་དྲུག་འགོར་ཡོད།

ཀ་བ ཁྱོད་བླ་བྲང་ནས་ཆེ་མོ་གཞིག་______།

ཁ་བ ང་འདི་ནས་ལོ་ལྔ་དྲུག་གཞིག་ག་______། ད་ངའི་བཟའ་མི་ཚང་མ་ར་འདི་ན་ཡོད།

ཀ་བ ཁྱོད་ཚང་འདི་ནས་སྐྱིད་པོ་ཡིན་ན།

ཁ་བ སྐྱིད་གི སྐྱིད་གི ས་འདིར་ཡོང་གི་རེས། རྒན་མོ་ར་ཞལ་ཡས་གཉིས་ཀ་ར་སྐྱིད་______། ཁོ་ཟོ་འདིར་མ་ཡོང་______། ང་ཁེར་རོ་ཅིས་ཅ་གཞིག་སྡུན་ཐལ།

ཀ་བ བླ་བྲང་གི་མཐའ་སྐོར་ན་དགོན་པ་ར་རྫུ་ཐང་མང་ང་ཡོད། ཁྱོད་ལྷ་གི་______སོང་།

ཁ་བ ངའི་ཞལ་ཡས་ར་རྒན་མོ་ཟོ་སོང་______། རེད་དྲ་ངད་པོ་______། ང་རྒྱུན་དུ་ཡར་མར་ར་འགྲོ་ཁོམ་མེད་གི དེའི་རྐྱེན་གིས་ས་ཆ་མང་ང་གཞིག་ད་བོ་རིག་______།

ཀ་བ དཔེ་ཆ་ཨ་མདོའི་ཁ་སྐད་ཟེར་ནོ་ཁྱོས་རྙེད་ཨེ་______། ཟླ་བ་གཅིག་གི་སྔོན་ན་ཁྱོས་དཔེ་ཆ་དེ་འཚོལ་གི་ཡོད་མོ།

ཁ་བ ངས་རྙེད་ཐལ། དཔེ་ཆ་ངེས་ངེས་ཧ་གི གཟའ་འཁོར་སྔོན་མ་གི་རེས། ངའི་རྒན་མོ་གིས་ར་བཀོལ་______། རེད་དྲ་ཞལ་ཡས་གཉིས་ཀ་གིས་ད་བོ་བོད་སྐད་སྦྱངས་ན་འདོད་གི་མེད།

ཀ་བ གཟའ་འཁོར་གཞུག་མར་ང་གཙོད་ར་འགྲོ་རྒྱུས་ཟེར་______། མཉམ་པས་འགྲོ་ཐུབ་ན། ངེད་ཟོ་སྐྱིད་པོ་ཡོང་______།

ཁ་བ ངས་ར་དེང་མ་གི་རེས་སོང་ན་འདོད་______། དེར་སོང་ན། ཉིན་མ་ཆེ་མོ་གཞིག་དགོས་______།

ཀ་བ ཉིན་མ་གཉིས་གསུམ་གཞིག འདུག་ས་ངས་བཙལ་______། ངེད་གཉིས་ཀ་ངའི་རོགས་པ་ཚང་ནས་འདུག

ཁ་བ དེས་ན་ངེད་གཉིས་འགྲོ་རྒྱུ་ཡས།

11.5 --Experiential perfect tense

Subject	Complement	Verb in PAT + སྐྱོང	Note
རྨ་ཆེན་རྗོང་	དེང་མ་རྗོང་ཁག་ཕྱུག་པོ་གཞིག་	**ཡིན་སྐྱོང་།**	❶tells *what one has done* ❷In past tense, the adverb མ is used to deny. ❸In perfect tense, མེད is generally used to deny.
དཀོན་མཆོག་གི་ཨ་མ་གིས་	སྨན་པ་ར་	**བཅོས་སྐྱོང་།**	
ངས་	སྔོན་ཆད་རྩིས་འཁོར་སྦྱོང་ན་	**འདོད་སྐྱོང་།**	
ཁྱུར་གེ་རང་	ད་རེག་བར་གཏན་ནས་	**འགྲིག་མ་སྐྱོང་།**	
གྲྭ་བ་འདི་	དེང་མ་གྲྭ་ས་ནས་	**བསྡད་སྐྱོང་མེད།**	
ངའི་སྤྲོ་མོ་	ཨ་མེ་རི་ཁ་ཞོང་གིས་	**སོང་མ་སྐྱོང་།**	

Verb in PAT+ མྱོང་: ❶It is used to express that *something has ever been done* or *something that has happened*. ❷To deny, either the adverb *མེད* is put after *མྱོང་* or *མ* is put before *མྱོང་*, e.g., མཚོ་བོད་མཐོ་སྒང་འདི་མོ་གཞིག་**འཁྱགས་ཨེ་མྱོང་།** Has the Tibet Plateau ever been so cold? / ངའི་ཚེ་ཐོག་ནས་འདི་མོ་གཞིག་**འཁྱགས་མ་མྱོང་།** ངའི་ཚེ་ཐོག་འདི་ནས་འདི་མོ་གཞིག་**འཁྱགས་མྱོང་མེད།** It has never been so cold in my life. In negative statements, adverbs such as *ཞོར་གྱིས* and *གཏན་ནས* are often added, e.g., ང་ཞི་མོ་དེ་ར་**ཞོར་གྱིས**་དགའ་**མ་མྱོང་།** I have never been interested in that girl. Therefore, in this structure, *མྱོང་* is an experiential perfective adverb instead of a verb (as a verb, it means *to experience*).

Exercise 9 Write tense-indicative function words and other necessary verbs in the blanks.

དཔེར་བརྗོད། ཀ་བ། ཁྱོས་ཁྱི་ཤ་ཟོས་ཨེ་མྱོང་། ཁ་བ། ངས་ཁྱི་ཤ་གཏན་ནས་ཟོས་མ་མྱོང་། བོད་མྱི་གིས་ཁྱི་ཤ་མི་ཟ།

སྒྲོལ་མ ཨེ། ལྷ་མོ་སྐྱབས། ཁྱོས་འདི་ན་ཆི་གཞིག་ཡས་གི་ཡོད།

ལྷ་མོ་སྐྱབས ང་དེ་རིང་འགྲུལ་བ་ཆ་རེ་ཡོད། ད་རེད་ཆ་བོས་འདི་ནས་གྲུང་ཇ་འཐུང་ཟེར་______། ཁྱོད་གང་གཞིག་ནས་ཡོང་།

སྒྲོལ་མ ང་ད་ལས་ཁྱུངས་ནས་ཡོང་ནི་ཡིན། ཁྱོས་སྟོན་ཚད་ཟ་ཁང་འདིའི་ནང་ནས་ཟ་མ་________། བལྟས་ན་ཟ་ཁང་དགའ་གཞིག་རེད།

ལྷ་མོ་སྐྱབས འདི་ནས་ཟ་མ་ཧོང་གིས་ཧ་གི འབའ་འབུ་གི་རིགས་མང་གི ངས་འདི་ནས་ཉ་ཤ་ཚོད་ལྷ་ཡས་______། འདི་ནས་ཞར་གསར་བ་རེད།

སྒྲོལ་མ ངས་ཞ་གཏན་ནས་ཟོས་______། རེད་དྲ་དེ་རིང་ཚོད་ལྷ་ཡས་ན་ཚོག་གི

ལྷ་མོ་སྐྱབས དེས་ན་དེད་ཆ་བོས་མཉམ་པས་ཟ་མ་ཟ། ཞོར་ར། ཁྱོས་ཡར་ཞུ་ཡི་གེ་དེ་བྲིས་ཚར་ཨེ་______།

སྒྲོལ་མ ངས་ད་བོ་______། རེད་དྲ་དེ་རིང་ངས་འབྲི་ཚར་གི་འཇུག་ ____། ཁ་རྟང་འགོ་བ་གིས་ང་བསྡིགས་བསྡིགས་བཏང་། ངས་མྱི་ཀུ་ཐུག་ཁྱུར་གི་འདྲ་མ་གཞིག་རིག་______།

ལྷ་མོ་སྐྱབས དེར་སྐྱོན་མེད། ངས་ར་བྲིས་ཚར་______། སྟོན་ཚད་ཡིག་ཆ་དེ་མོ་ངས་གཏན་ནས་བྲིས་______། བློ་རྒྱུག་ག་བྲིས་ན་དཀའ་མོ་དཀའ་མོ་གཞིག་རེད།

སྒྲོལ་མ ཡ་ད་ཟ་མ་ཐོན______། ཚང་མ་གིས་ཟོ། ལྷ་མོ་སྐྱབས། ཁྱོའི་ལོགས་གི་མྱི་དེ་སུ་ཡིན།

ལྷ་མོ་སྐྱབས ཁྱུར་གི་ངའི་ཚ་བོ་སངས་རྒྱས་རེད། ཁྱུར་གིས་ལྷ་ས་ནས་ཚོང་ལོ་བཅུ་ཐམ་པ་བརྒྱབ་______། ཁ་རྟང་དེ་རིང་འདི་ན་ཤ་ཚོང་རྒྱག་______།

སྒྲོལ་མ སངས་རྒྱས་ཁྱོད་ཆ་ཡོད་ཆ་ཡོད་རེད། འུ་གཉིས་ཀ་གང་ནས་ཐུག་ཡོད་རྒྱུ་རེད། ཁྱོད་གཞིས་ཀ་རྩེར་སོང་ཨེ་____།

སངས་རྒྱས	ང་སོང་____། ང་རྒྱུན་དུ་ལྷ་ས་ན་འདུག་གི་ཡོད། དེའི་རྐྱེན་གྱིས། རིག་ཡོད་ན་ཕལ་ཆེར་ལྷ་ས་ནས་ཡིན་རྒྱུ་རེད།
སྒྲོལ་མ	ཁྱོད་ལྷ་ས་ནས་ཚོགས་འདུར་ཞུགས་ཨེ་_____། ངས་ཁྱོད་ཚོགས་འདུ་གཞིག་གི་སྟེང་ནས་ཐུག་______ཁ་རེད།
སངས་རྒྱས	ན་ཞིང་གི་ནུབ་བྱང་ཞིང་ཆེན་གསུམ་གི་ཤ་ལས་ཐོན་སྐྱེད་ཚོགས་འདུའི་སྟེང་དང་ཞུགས་ག། དེའི་ཐོག་ནས་མིན་ན།
སྒྲོལ་མ	རེད་རེད། དེའི་སྟེང་ནས་རེད། ཚོགས་འདུ་དེར་ང་ར་ཞུགས་ག
སངས་རྒྱས	ཨོ། ཨ་ཅེ་སྒྲོལ་མ། ཁྱོད་ཅིས་ཅ་གཞིག་སྟོད། ངའི་རྣན་མོ་གིས་ཁ་པར་གཏོང་_____། ཅིས་ཅ་གཞིག་སྟོད།

ཁ་པར་གྱི་ནང་ནས

མཚོ་མོ	ཝེ། ཁྱོད་གང་ན་ཡོད་ནས། ཞ་ཡས་གཉིས་ཀ་སློབ་གྲྭར་སྐྱེལ་རན་ཐལ།
སངས་རྒྱས	ང་ད་པོ་ཟ་ཁང་གཞིག་གི་ནང་ན་ཡོད། ང་ད་པོ་ལྷ་མོ་སྐྱབས་བ་ཁ་བྲལ་______།
མཚོ་མོ	ཁྱོད་རང་གིས་ལྟོས། ངས་མང་ང་གཞིག་མི་བཤད་། ཁྱོད་ད་ནངས་གི་རས་སྒོ་ནས་ལུས་ཐལ།
སངས་རྒྱས	ཡ་ཡ་ཡ། ང་ད་རེམ་མ་ཡོང་། བདེ་མོ།

11.6 --Present perfect tense and experiential perfect tense

Present perfect tense	Explanation	Experiential perfect tense	Note
Positive			
ཁྱོད་བོད་ནས་ཆི་མོ་གཞིག་ག་**བསྡད་ཡོད།**	a lingering time until then	ཁྱོད་བོད་ནས་ཆི་མོ་གཞིག་ག་**བསྡད་མྱོང་།**	how long one has stayed until then
ངས་བརྩམས་སྒྲུང་འདི་ཐེངས་མ་གསུམ་མ་**བཏོན་ཡོད།**	reoccurring until then	ངས་ར་བརྩམས་སྒྲུང་དེར་ཐེངས་མ་གསུམ་མ་**བལྟས་མྱོང་།**	frequency until then
ངས་དེ་རིང་ཟ་མ་ཁ་ཚ་ཏག་ཏག་**ཉོས་ཡོད།**	actions that have already happened	སྔོན་ཆད་ངས་ར་ཟ་མ་ཁ་ཚ་**ཉོས་མྱོང་།**	what one has done until then
ང་ཕྱི་རྒྱལ་ར་ཐེངས་གཉིས་ལ་**སོང་ཡོད།**	frequency of going abroad until then	ང་ཕྱི་རྒྱལ་ར་ཐེངས་གཉིས་ལ་**སོང་མྱོང་།**	something experienced before
Negative			
ང་བོད་ནས་ཡུན་རིང་གཞིག་ག་**བསྡད་མེད།**	time span lingering until then	ང་བོད་ནས་ཞོང་གིས་**བསྡད་མ་མྱོང་།**	something never experienced
ངས་བརྩམས་སྒྲུང་འདི་ཐེངས་མ་གསུམ་མ་**བཏོན་མེད།**	until then frequency denied	ངས་སྒྲུང་དེ་ཐེངས་བཞི་ལ་**བལྟས་མ་མྱོང་།**	until then frequency denied
ངས་དེ་རིང་ཟ་མ་ཁ་ཚ་ཏག་ཏག་**ཉོས་མེད།**	something not yet happened at a certain time	ངས་ཟ་མ་ཁ་ཚ་གཏན་ནས་**ཉོས་མ་མྱོང་།**	until then experience denied
ང་ཕྱི་རྒྱལ་ར་ཐེངས་གཉིས་**སོང་མེད།**	until then frequency of going abroad denied	ང་ཕྱི་རྒྱལ་ར་ཐེངས་གཅིག་མིན་ད་**སོང་མ་མྱོང་།**	until then experience denied

Exercise 10 Write the correct tense forms of the verbs in parentheses in the blanks using past / present perfect tense and, if necessary, auxiliaries.

དཔེར་བརྗོད། ང་ལོ་སུམ་ཅུར་འབྱུང་རིག་བར་གནམ་གྲུར་བསྡད་མ་མྱོང་། (འདུག)

1. ད་ཕྱི་དྲོའི་དུས་ཚོད་དགུ་ར་ཚལ་བ་རེད། ང་འདི་ནས་དུས་ཚོད་གཅིག་གི་ཡན་ན་__________། (སྒུག) ཚེ་རིང་དུ་སྐར་མ་ལྔ་གི་ནང་ང་མི་ཡོང་ན། ང་འགྲོ་ཟེར་གི་ཡོད།
2. ང་ཁ་སང་ཚེ་རིང་གི་ཐོག་ག་ངེས་ངེས་འཚོག་པ་ཟ་གི ཁྱུར་གི་ཐོན་དུས། ང་ཞུང་མཐའ་ར་དུས་ཚོད་གཅིག་ག་__________། (འདུག) ཅིས་ཙ་གཟིག་གིས་ང་ཁེར་རོ་བྱུད་སོང་།
3. ལྷུགས་བྱམས་ཀུང་ཟི་དེའི་ནང་ནས་བདའ་བཏང་ཟེར། ཁྲོས་ཨེ་གོ ཁྱུར་གིས་ཚོང་ལས་ཀུང་ཟི་དེའི་ནང་ནས་ལོ་བཅུ་གི་ཡན་ན་ལས་ཀ་__________། (ལས) ཁྱུར་གིས་ཀུང་ཟི་གི་ཚན་ཁག་རེ་རེ་གི་ནང་ནས་བྱ་བ་__________། (སྒྲུབ) ཀུང་ཟི་ལ་ཆ་རྒྱུས་ཨ་ཏུ་གིས་ཡོད་ནོ་ཁོ་རེད།
4. ང་ཨེ་ཅིར་མ་སོང་གོང་། ངས་མཆོད་རྟེན་གླིང་གསུམ་མ་གི་འདྲ་པར་མང་ང་གཟིག་__________། (རིག) འདྲ་པར་ཟོས་བསྟན་ནོ་ངོ་མ་གཟིག་མ་རེད། དོན་དངོས་གིས་མཆོད་རྟེན་ཟོ་ལྷག་ཏུ་ཆེ་གི
5. ཞི་ལི་འདི་ཇོ་མོ་གླ་རིའི་སྙིང་ང་__________། (འགོ) ལྷུགས་རྟ་ཞོན་ནས་སའི་གོ་ལ་སྐོར་ར་__________། (རྒྱུག) རྐང་ཐང་ང་བྱུང་ཐང་ང་__________། (འགྲོ) ཁྱུར་གིས་ངེས་ངེས་ཉེན་ཁར་མི་འཛེམ་གི ཁྱུར་གི་ལོ་སོ་ལྔར་བྱུད་དུས། སྤྱི་མང་ཆེ་ཤོས་གིས་ཚེ་གང་བོར་མྱོང་དཀའ་ནོ་ཁྱུར་གིས་__________། (མྱོང)
6. ཁ་སང་སྒྲོལ་མ་ལས་ཁྱུངས་ནང་ང་ཡོང་དུས། སྨུར་གིའི་མིག་དམར་པོ་རེད། མིག་ཆུ་ར་__________། (སྐམ) ངས་བལྟས་ན། སྨུར་གི་ཁོ་ཐག་ག་__________། (ཕེ་འདེབས)

Exercise 11 Complete the statements with appropriate tense forms of the verbs in parentheses. Pay particular attention to past tense and perfect tense.

དཔེར་བརྗོད། ངས་ངའི་རྒན་མོ་ངོ་ཤེས་གི་རས། ད་ལོ་ཉི་ཤུ་འགོར་ཡོད། (འགོར) དེའི་རིང་ང་དེད་གཉིས་ཀ་ཁ་རྩོད་གཟིག་ར་ཡས་མ་མྱོང་། (ཡས)

1. ང་མདང་དགོང་ཁྱིམ་མ་ཐོན་དུས། ས་__________། (ནུབ) རྒན་མོ་གིས་མོག་མོག་__________། (བཟོ)
2. ང་སློབ་གྲྭ་ནང་ང་ཐོན་གི་རས། ངས་དོན་དག་ཆེ་གཉིས་__________། (འགྲུབ) གཅིག་ནས་ངས་དཔེ་ཆ་གཟིག་__________། (འབྲི) གཉིས་ནས་ཁང་བ་གཟིག་ར་__________། (ཉོ) རེད་དྲ་ང་ཁང་བ་གསར་བ་དེའི་ནང་ན་__________། (འདུག) ངའི་ཕ་མ་གཉིས་ཀ་འདུག་གི་ཡོད།
3. ང་གཞུང་སྒྲུབ་ཁང་གི་ནང་ང་ཐོན་དུས། ཚོགས་འདུ་____། (འགོ་རྩོམ) ངའི་འགོ་བ་ཧྲོ་ལངས་ཡས། ང་ཚོགས་ཐོག་ནས་བདའ་བཏང་།

4. ངས་སྒྲ་སྐུད་འཁོར་ལོ་གི་ཁ་ཕྱེས་ན་ར། གླུ་དབྱངས་ཚ་ཡོད་གཞིག་___________། (གོ) ངས་གླུ་དབྱངས་དེ་ལོ་མང་ང་གཞིག་ག་___________། (གོ) ཉན་ཞོར་ར། ངས་དེ་ང་མ་གི་དོན་དག་མང་ང་གཞིག་___________། (དྲན)

5. གཟའ་འཁོར་སྔོན་མ་གི་ནང་ང། ང་དེ་ང་མ་གི་དཀའ་རོགས་གཞིག་ག་___________། (ཐུག) དེད་གཉིས་ཀ་ལོ་མང་ང་གཞིག་___________། (ངོ་ཐུག) དེད་གཉིས་ཀར་འགྱུར་ལྡོག་ཆེ་གཞིག་___________། (འབྱུང) མུར་གེར་ཁ་བརྡ་ཡས་གི་ཡས་གི ང་ཞེ་གིས་སྐྱིད་པོར་ཉན་ཐལ། དེ་ནས་ངས་མུར་གེ་ཡང་སྐོར་___________། (འབོད) དོ་དགོང་དེད་གཉིས་ཀས་ཟ་མ་མཉམ་པས་ཟ་ཟེར་གི་ཡོད།

6. ལྷུགས་གཟོང་ནང་ང་ཐོན་ན་ར། ངས་ཁུར་གེ་ངོ་___________། (ཤེས) ཁུར་གེ་ཞེ་གིས་___________། (ཤ་ཞུད) རྒྱ་ར་___________། (སྐྱེ) ཁུར་གེ་ཆ་མེད་ཆ་མེད་གཞིག་རེད།

7. མ་ཡ་མྱི་གིས་དེང་སང་གི་མོ་ཞེ་ཁོ་ནས་དཔལ་ཡོན་ཚད་མཐོན་པོ་གཞིག་___________། (སྐྲུན) རེད་དྲ། ནུབ་ཕྱོགས་གི་མྱི་སྐམ་ས་གསར་བ་ཐོན་དུས། མ་ཡ་རིག་གནས་རྒྱ་བ་ནས་___________། (འཛིག)

8. ང་ཁམས་མ་ཡོང་གི་རས། ངས་ཆ་ཡག་ས་མང་ང་གཞིག་ག་ལྟ་གི་___________། (འགྲོ) ཁམས་མ་མ་ཡོང་གོང། ས་ཆ་དར་རྩེ་མདོ་ར་སྡེ་དགེ་ཟོ་ངས་___________། (གོ)

Exercise 12 Tell if you have ever done or are willing to do the actions below.

དཔེར་བརྗོད། ཨ་ཧྥེ་རི་ཁར་འགྲོ། ང་ཨ་ཧྥེ་རི་ཁར་ཞོར་གིས་སོང་མ་མྱོང། རེད་དྲ་ང་སོང་ན་འདོད།

1. བོད་ནས་འཚོ་བ་རོལ ___________
2. དབྱིན་ཡིག་སྦྱོང ___________
3. ཟས་མངར་མོར་དགའ ___________
4. རྟར་ཞོན ___________
5. སྒོར་མོ་གསོག ___________
6. ཡུལ་སྐོར་ར་འགྲོ ___________

Exercise 13 Make your own statements with temporal words such as རེག་བར, མྱོང, གི་རས, and so on.

དཔེར་བརྗོད། ང་མགོ་ན། ད་ནངས་གི་རས་ང་མགོ་ན་ཐལ། ད་ང་སྨན་པ་གཞིག་དགོས་གི

1. ངས་བོད་ཡིག་ཤེས། ___________
2. ང་བོད་གི་ཟ་མ་ལ་དགའ། ___________
3. ངས་རྟ་མ་གཉིས་ཀ་རིག ___________

4. ངས་འཛིན་གྲྭ་འདི་ནས་སྦྱངས། ________________

5. ངས་པོ་ཏ་ལ་རིག ________________

6. ངས་ཁྲི་ཤ་ཟ། ________________

7. ངས་ལས་ཀ་ལས་ནས་ལོ་དྲུག་འགོར།________________

8. དགེ་རྒན་ཐང་ཆད། རེད་དྲ་སློབ་ཁྲིད་གྲོལ་མ་རན།________________

9. ང་མཚོ་སྔོན་པོར་ཐེངས་གཉིས་སོང་།________________

10. དུས་ཚོད་དྲུག་པ་གི་སྔོན་ན་ང་མི་ལངས།________________

11.7 --Present perfect continuous and past continuous tense

Past continuous	Notes	Present perfect continuous	Notes
ཁྲིད་ཡོང་དུས། ང་**ཁོམ་གི་ཡོད།**	❶ongoing in the past ❷Something was occurring in the past.	ང་འདི་ནས་ལོ་གསུམ་**འགོར་གི་ཡོད།**	❶still ongoing ❷Without the temporal phrase, the tense is not clarified.
ཁ་རྐྱང་ཨ་མ་**མགོན་གི་ཡོད།**		ན་ཉིང་གི་རས་ང་ཚོང་ང་**འཇོག་གི་ཡོད།**	
ང་ཁྱིམ་མ་ཐོན་དུས། ཆར་ཆེ་ཤེད་**འབབ་གི་ཡོད།**		ཁྲིད་ཡོང་དུས། ངས་ལས་བྱ་**འབྲི་གི་ཡོད།**	
ཨ་མ་གིས་ཟ་མ་ཁྱེར་ཡོང་དུས། ཞ་ཡས་**གཉིད་གི་ཡོད།**		ཨ་ཕ་གིས་འབོད་དུས། ང་ཐང་ན་**རྩེ་གི་ཡོད།**	
Negative	**Notes**	**Negative**	**Notes**
ཁྲིད་ཡོང་དུས། ང་**ཁོམ་གི་མེད།**	❶at a certain point in time ❷ongoing	ང་ས་ཆ་འདི་ནས་ལོ་གསུམ་**འགོར་གི་མེད།**	❶ until-then, lingering time denied ❷It could be either present continuous or present perfect continuous tense.
ཁ་རྐྱང་ཨ་མ་**མགོན་གི་མེད།**		ན་ཉིང་གི་རས་ང་ཚོང་ང་**འཇོག་གི་མེད།**	
ང་ཁྱིམ་མ་ཐོན་དུས། ཆར་ཆེ་ཤེད་**འབབ་གི་མེད།**		ཁྲིད་ཡོང་དུས་ངས་ལས་བྱ་**འབྲི་གི་མེད།**	
ཨ་མ་གིས་ཟ་མ་ཁྱེར་ཡོང་དུས། ཞ་ཡས་**གཉིད་གི་མེད།**		ཨ་ཕ་གིས་འབོད་དུས། ང་ཐང་ན་**རྩེ་གི་མེད།**	

Notes-6

Verb in PRT+ གི་ཡོད structure: It expresses both past tense continuous and perfect tense continuous. To clarify the tense, a specific temporal word is used, e.g., ❶ང་ནང་ང་ཡོང་དུས་ཆུ་**གདུ་གི་ཡོད།** The water was boiling when I came in. ❷ན་ཉིང་གི་སྔོན་ན་ངས་**ཚོང་རྒྱག་གི་ཡོད།** I had been doing business before last year. ❸ན་ཉིང་གི་རས་ངས་**ཚོང་རྒྱག་གི་མེད།** I have not been doing business since last year.

Exercise 14 Below is a foreigner's experience in China. Complete the narration with correct tense forms of the verbs in parentheses. Use function words as needed.

དཔེར་བརྗོད། ངའི་སྲིང་མོ་གིས་རྩེད་སྒྱུད་གཞིག་རྟེད་ཡོད། (རྟེད) ངས་དེ་མོ་གཞིག་ཞོང་གིས་རིག་མ་སྐྱོང་། (རིག)

ངའི་བོད་སྐད་ཐེ་དགའ་ར་ཐེ་དགའ་རེད། ༢༠༠༢གི་རས། ངས་བོད་སྐད་_________།(སྦྱོང) ན་ཞིང་དོ་ཚོགས་ག་ང་གོང་འཕེལ་ལ་ཆེ་ཤེད་_________། (ཡོང) ང་༢༠༠༢ལོར་བོད་ར་མ་ཡོང་གོང་། ངས་ར་ལོ་གཉིས་གསུམ་གཞིག་ག་_________། (སྦྱོང) རེད་དྲ། སྐབས་དེར་ངས་ཆེ་གཞིག་བཤད་_________། (ཤེས) ལོ་ཆ་ཅིག་གི་རིང་ང་། ངས་བཟ་སྦྱོད་ར་ཐ་སྐད་གི་སློབ་སྦྱོང་ང་_________། (ཧ་ཞེན་ཡས) རེད་དྲ་ཕན་ཁེ་ཆེ་_________། (ཐོགས) དེའི་རྐྱེན་གིས། ངས་བོད་ནས་བོད་སྐད་སློབ་ཀྱི་_________། (ཐག་གིས་གཅོད)

ངས་གྲུང་གོ་ནས་རིག་གནས་བརྗེ་རེས་གི་ལས་གཞི་གཞིག་_________། (རྟེད) དེ་ང་དགོས་ནོ་ར་ཡིན་ཁ་རེད། ཟླ་བ་གཅིག་གི་རིང་ང་ཁྱིམ་ཚང་གཞིག་ནས་_________། (གནས་ཚང་བཙལ) མཐའ་མར་ཡིད་ཆད་གི་སྟོན་པ་རེད། གནས་ཚང་ཚང་ན་ང་ལ་ལས་རྒྱ་གཅིག་ར་_________། (མེད) གནས་ཚང་ཚང་གི་ཏུད་པོ་ར་ཏུད་མོ་གཉིས་ཀར་ཁ་བཟ________། (མེད) ངས་སྐད་ཆ་གཅིག་ར་བཤད________། (ཐུབ) དེའི་རྐྱེན་གིས་ལག་པ་གཉིས་ཀ་སྟོང་བ་རེད།

ང་ཕྱིར་ར་རང་གི་རྒྱལ་ཁབ་བ་_________ (ལོག) སྐད་རིགས་གི་ཐོག་ནས་ང་ལོ་དྲུ་མང་ང་དགའ་ངལ་ར་_________། (འཕྲད) ངས་གནད་དོན་འདི་ང་རང་གའི་རོགས་པ་གཞིག་ག་_________། (བཤད) ཁུར་གིས་ང་བོད་སྐད་བཤད་ས་གཞིག་ག་འགྲོ་ཀྱི་_________། (ཡར་གཏོག་རྒྱག) ངས་ཡང་བོད་ར་འགྲོ་ཀྱི་_________། (ཐག་གིས་གཅོད) གཟའ་འཁོར་གཉིས་གི་རིང་ང་ངས་བཙལ་བཙལ་ཡས་བོད་སྐད་ཆེད་ཁྲིད་གི་འཛིན་གྲྭ་གཞིག་_________། (རྟེད) དེ་ནས་ང་ཨ་མདོར་བུད་ཡོང་། ངེས་ངེས་གོ་ཚོད་ཐལ། ད་རིག་བར་ངས་ཨ་མདོ་ནས་ལོ་གཉིས་_________། (སློབ་སྦྱོང་ཡས) _____________། (འཚོ་བ་རོལ) ང་ཕྱིར་ར་འགྲོ་རིག་བར་ང་དབོ་ལོ་གཅིག་_________། (འདུག) སྐབས་དེར་ཐོན་ན། ང་བོད་སྐད་གི་ཐོག་ནས་བྱུང་མ་_________། (ཡིན)

Exercise 15 Complete the dialogue based on the context, using various tenses.

དཔེར་བརྗོད། **ཀ་བ།** ཁྱོས་དྲུ་བ་འཐེན་གི་ཡོད་ནས། ངས་ཁྱོས་དྲུ་བ་བཅུད་བཏང་འདོད་གི་ཡོད། **ཁ་བ།** བཅུད་ར། གཙོད་མི་ཐུབ་གི
ཀ་བ། ཕྱིར་ར་འཐེན་ནས་ཆི་མོ་གཞིག་འགོར་ཡོད། **ཁ་བ།** ལོ་གཅིག་འགོར་ཡོད།

Question	Answer
ཀ་བ ཁྱོས་ད་བོ་ར་ཕྱུགས་འཚོ་____________།	**ཁ་བ** ང་ད་བོ་ར་འབྲོག་པ་ཡིན། ངས་ཕྱུགས་____________།
ཀ་བ ཁྱོས་ཕྱུགས་________________________།	**ཁ་བ** ལོ་ཉི་ཤུ་____________།
ཀ་བ ཁྱོད་ཟོའི་འཚོ་བ་____________།	**ཁ་བ** ངེད་ཟོ་སྐྱིད་པོ་རེད། ཞ་ཡས་ཟོ་ར་སློབ་གྲྭར་འགྲོ་______།

ཀ་བ	ཁྱེད་གཉེན་སྒྲིག་ཡས་______།	ཁ་བ	ལོས་ཡོད། ངེད་གཉིས་ཀ་མཉམ་པས་ལོ་དྲུག______བསྡད།
ཀ་བ	ཁྱོས་ཤ་ཟ་གི་མེད་ནས། སྡིག་པ་བསམསམས་མས།	ཁ་བ	ངས་དོ་ཞག་ཤ་______། རེད་དྲ་སྡིག་པ་བསམ་གི་མེད།
ཀ་བ	ཁྱོས་ཆི་མོ་གཞིག་ག་ཤ་______།	ཁ་བ	ངས་ལོ་གསུམ་______།
ཀ་བ	ཁྱོས་རྒྱ་སྐད་བཤད་______།	ཁ་བ	མེད། བཤད་མི་ཤེས། རེད་དྲ་རྒྱ་སྐད་མི་ཤེས་ན་དཀའ་གི
ཀ་བ	ཁྱོད་དེ་རིང་སྦྲང་ནས་དུས་ཚོད______འཁོར་བཏང་།	ཁ་བ	དུས་ཚོད་དྲུག་པ་གི་རས་___། ད་བོ་འཁོར་ཚར་མེད།
ཀ་བ	ཁྱོའི་ཧ་མ་གིས་ཁྱོད་ཆང་འཐུང་གི་འཇུག་གི་___ཡོད།	ཁ་བ	ད་བོ་ར་འཐུང་གི་འཇུག་______།
ཀ་བ	______འཐུང་གི་བཅུག་མེད།	ཁ་བ	དུ་ཕྱི་གྱོད་བྱུང་གི་རས་འཐུང་གི་བཅུག་མེད།
ཀ་བ	དེ་ཧ་གི ཁྱོས་བོད་ཡིག་གི་དཔེ་ཆ་བྲིས་ཚར་______།	ཁ་བ	ད་བོ་ཚར་གི་མེད། དཔེ་ཆ་གཞིག་འབྲི་ན་དུས་ཚོད______།
ཀ་བ	ཁྱོས་སྔོན་ཆད་ར་དཔེ་ཆ་གཞིག་____ཟེར། ___།	ཁ་བ	དེ་མི་བདེན། ངས་སྔོན་ཆད་དཔེ་ཆ་བྲིས་______།
ཀ་བ	ཁྱོས་བོད་གི་རིག་གནས་______ནས།	ཁ་བ	ཡོད། ངས་བོད་གི་རིག་གནས་ཞིབ་འཇུག་ཡས་གི་ཡོད།
ཀ་བ	བསམ་པ་ཧ་ཅེ་ཨེ་རེད།	ཁ་བ	བསམ་པ་ཧ་ཅེ་རེད་པ། ང་དེའི་གྲོག་ག་སེམས་འཁོར་___།
ཀ་བ	ཁྱོད་ངོ་མ་ཁྲུར་པར་བ་རེད།	ཁ་བ	ང་དེང་མ་སློབ་གྲྭར་སོང་ནས། ______བྱ་བ་མ་རྙེད་ཐལ།
ཀ་བ	ངས་ཁྱོའི་ཀུན་མོ་______།	ཁ་བ	རིག་མྱོང་མེད། སྨུར་གོ་ད་ཐེངས་ར་འདི་ན་མེད།

Text Three: *present perfect tense* and *past tense*

ཟུར་ལྟའི་སློབ་ཚན།

སློག་སྐད།

དུས་རབས་སྔོན་མ་གི་ལོ་རབས་བརྒྱད་ཅུ་བའི་ནང་། སློག་སྐད་བུད་གི་རས། ལག་རྩལ་གི་ཐོག་ནས་འགྱུར་ལྡོག་ཆེ་གཞིག་**ཕྱུང་ཡོད།** སློག་སྐད་ཐོག་མ་ཐོ་སྨང་གཞི་གི་བྱེད་ནུས་མིན་ད་མེད། ཤོང་རྒྱ་ཆུང་། བྱེད་པ་ཞུང་། ནུས་པ་ཆུང་། གོང་དཀའ་མོ་རེད། ཉོ་མཁན་རིགས་གིས་སློག་སྐད་གཞིག་ག་སྒོར་མོ་ཁྲི་གི་ཡན་**བྱིན**། རེད་དྲ་བྱེད་ནུས་**མ་ཆེ**། སློག་སྐད་དེ་ཐོ་བྱེད་པ་གཅིག་རེ་གཉིས་རེ་གིས་**གྲུབ་ནི་རེད**། རྒྱུན་དུ་ཡི་གེ་གཏགས་སྤྱད་ར་**བཀོལ་ནི་རེད**།

ད་དུས་རབས་**འགྱུར་ཡོད་གི** སློག་སྐད་འཕྲུལ་ཆས་བཀོལ་རྒྱ་ཅན་སྟོབས་ཅན་གཞིག་ག་**ཉན་ཡོད**། མཉེན་ཆས་འདོན་མཁན་ནོས་མཉེན་ཆས་སྣ་ཞིང་ཚོགས་པ་གཞིག་**བརྡོན་ཡོད**། མཉེན་ཆས་འདི་ནོ་བཀོལ་ནས། ངེད་ནོས་བྱ་བ་མང་ང་གཞི**ག་སླེབ་གི་ཡོད**། དཔེར་བཞག་ན། བོད་ཡིག་གི་ཐོག་ནས་ཕན་ཚུན་ན་ཡི་གེ་སྐུར་ཐུབ། སྐད་རིགས་མི་འདྲ་བ་ར་སློག་སྐད་གི་སྟེང་ནས་ཐད་ཀར་དུ་སྦྱོང་ཐུབ། ངེད་ནོས་རྩེད་མོ་གི་རིགས་མང་ང་རྩེ་ཐུབ། དེང་སང་རྩེད་མོ་གི་རིགས་**རྩེས་ན**། ཧེ་མགྱོགས་ག་**སོང་ཡོད**། དེས་མི་ཚད་མྱི་གི་ཡིད་དབང་འཕྲོག་ཐུབ་ནོ་ཧག་ཧག་རེད། སློག་སྐད་བཀོལ་མཁན་རིགས་གིས་དྲ་རྒྱ་གི་སྟེང་ནས་སློག་སྐད་བཀོལ་མཁན་གཞན་པ་ནོར་འབྲེལ་གཏུགས་ཡས་**ཐུབ་གི་ཡོད**། སློག་སྐད་གི་སྟེང་ནས་ངེད་ནོས་རྒྱལ་སྤྱི་གི་སྤྱི་ཚོགས་གཞིག་**བཙུགས་ཡོད་**གི མདོར་བསྡུས་ན། དེང་མ་གི་འཕྲུལ་ཆས་ཐབས་རྟགས་དེ་དེང་སང་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཤེས་བྱའི་བང་མཛོད་གཞིག་ག་**འཕེལ་ཡོད**།

Exercise 16 **Make questions with phrases such as ཆེ་མོ་གཞིག, དུ, ཆེ་མོ་གཞིག་ག, མྱོང, perfective adverbs, and so on. Your partner answers. Pay particular attention to perfect tense forms.**

དཔེར་བརྗོད། ཐེངས / ཆོས་འཕགས / རེག   Question: ཁྱེས་གཟའ་འཁོར་འདིའི་ནང་ཆོས་འཕགས་ཐེངས་དུ་རེག་ཡོད།

Answer: ངས་ཁྱུར་གེ་ཐེངས་བཞིར་རེག་ཡོད།

Words to use	Question		Answer	
དཔེ་ཆ / དུ / བལྟས	**ཀ་བ**	________	**ཁ་བ**	________
དུ་བ / འཐེན	**ཀ་བ**	________	**ཁ་བ**	________
སྙོར་མོ / བཀོལ	**ཀ་བ**	________	**ཁ་བ**	________
ཟ་མ / བསྐོལ / རང་གིས	**ཀ་བ**	________	**ཁ་བ**	________
གློག་བརྙན / ལྟ	**ཀ་བ**	________	**ཁ་བ**	________
སློབ་ཁྲིད་ར / ཆད	**ཀ་བ**	________	**ཁ་བ**	________
སློབ་གྲོགས / གསར་པ་སྒྲིག	**ཀ་བ**	________	**ཁ་བ**	________

Exercise 17 **Describe what you have and have not done. Pay particular attention to tense forms of the verbs.**

དཔེར་བརྗོད། ཨ་ཧྥི་རི་ཁ / སོང **ཀ་བ།** ཁྱོད་ཨ་ཧྥི་རི་ཁར་སོང་ཨེ་མྱོང་། **ཁ་བ།** མྱོང་མེད། ང་ད་རེག་གེར་འགྲོ་ཐེབས་བྱུང་མེད།

Words to use	Question		Answer	
སྡོང་པོ / འཛུགས	**ཀ་བ**	________	**ཁ་བ**	________
ཨ་མདོ་གི་གླུ / སློབ	**ཀ་བ**	________	**ཁ་བ**	________
སྐོར་བྲོ / སྦྱོང	**ཀ་བ**	________	**ཁ་བ**	________
བོད་གི་ཞི་མོར / འགྲོགས	**ཀ་བ**	________	**ཁ་བ**	________
བོད་གི་ཟ་ཁང་ནས / ཟ	**ཀ་བ**	________	**ཁ་བ**	________
བོད་ནས་རྟར / ཞོན	**ཀ་བ**	________	**ཁ་བ**	________
གན་མོ་ར / ཁ་རྟོད་རྒྱུག	**ཀ་བ**	________	**ཁ་བ**	________

Exercise 18 Tell what happened and was happening using temporal clauses.

དཔེར་བརྗོད། ང་ཁྲིམ་མ་ཐོན་དུས། ཞི་ལི་གིས་བརྙན་འཕྲིན་ལ་ལྟ་གི་ཡོད། རྒན་མོ་གིས་གོན་རྒྱུ་གཞིག་འཐག་གི་ཡོད།

1. ཨ་མ་གིས་ཁང་བ་__________། (བཅའ་དག་ཡས) ཞ་ཡས་གཉིས་ཀ་སློབ་གྲྭ་ནས་ཕྱིར་ར་__________། (ཐོན)
2. འགྲུལ་བ་གཞིག་རྟ་ཐོག་ན་__________། (ཡོང) ཁྱི་ཟུག་__________། (འགོ་རྩོམ) འགྲུལ་བ་སྦྲ་གི་ལོགས་ག་ཡོང་མ་ཐོད་ཐལ།
3. ཀུན་མ་གིས་མུར་གེའི་སྒོར་མོ་__________། (རྐུ) མུར་གེས་ད་བོ་མེ་ལོང་གཞིག་གི་ནང་ང་__________། (ལྟ) མུར་གེ་སྒིང་མ་རྗེ།
4. ང་ཁྲིམ་མ་__________། (ཐོན) རྒན་མོ་གིས་ཟ་མ་ཅོག་ཅེའི་སྟེང་ང་__________། (འཛོག) ཟ་མ་ཁ་ལྟངས་བྱུ་ལུ་ལུ། ངའི་ཡི་ག་བསྙེད་ཐལ།
5. རྒད་པོ་ལོ་དྲུག་ཅུའི་སྟེང་__________། (ཤི) མུར་གེ་ལོ་སུམ་ཅུར་__________། (འབུད) མུར་གེ་ད་བོ་གསར་མོ་ཡིན་ན་ར། ཚོ་གང་བོར་འོར་གིས་__________། (ཁྲིམ་ཚང་བཅའ)
6. ངའི་ཨ་ཡ་ཟེ་ལིང་ནས་ཕྱིར་ར་__________། (ཐོན) ང་རྟོང་གིས་ __________། (སྐྲག) ང་ཉིན་མ་གཉིས་གསུམ་གཞིག་ག་སློབ་གྲྭར་མ་སོང་། རེད་དྲ་ཁུར་གེས་ང་ལ་གཤེ་གཤེ་མ་བཏང་།
7. ང་ཕྱི་རྒྱལ་ནས་ཡུའུ་བ་__________། (ཐོན) སྟེ་མི་ཚང་མ་གིས་ཞིང་__________ (འབྲིག) ཡིན་ན་ར། ངེད་ཚང་ང་ས་ཞིང་མེད་ནོ་གིས། ང་ལ་ལས་ཀ་ལས་རྒྱུ་མེད།
8. རོགས་པ་གིས་__________། (ཁ་པར་གཏོང) ང་__________། (ཉལ) ཁུར་གེས་ཕྱི་མང་ང་གཞིག་གི་མཉམ་པས་སྐྱིད་པོ་ཡས་གི་ཡོད། རེད་དྲ་ང་མ་སོང་།
9. ང་ཞི་མོ་ཡག་མ་གཞིག་ག་__________། (གཅེར) མུར་གེ་ལྕུ་ར་__________། (ཁ་འཕོར) ངོ་ཚ་ཐལ། མུར་གེ་ར་ངོ་དམར་རོ་ཉན་ཐལ།
10. ན་ཞིང་གི་ཟླ་བ་གསུམ་པའི་ནང་ངའི་ཧྲང་མོ་__________། (གཉེན་སྒྲིག་ཡས) ངས་ད་བོ་ལས་ཁུངས་ན་__________། (བྱ་བ་ལས) ངས་མུར་གེར་ཁ་པར་གི་ཐོག་ནས་རྟེན་འབྲེལ་ཞུས།
11. ངས་ལས་ཀ་ཚང་མ་__________། (སྒྲུབ) འགོ་བ་གིས་ཡང་ལས་ཀ་གཉིས་__________། (སྟོན) སྐབས་དེར་ངའི་ཁོག་ན་__________། (མེ་འབར)
12. ངས་གོན་རྒྱུ་སོ་མ་གོང་དཀའ་མོ་གཞིག་ཨ་མ་__________། (སྟེར) མུར་གེ་__________། (སེམས་འགྲུལ) མིག་ནང་ན་མིག་ཆུ་གོར་རོ་རོ།
13. འགྲུལ་བ་གིས་ཞྭ་མོ་ཕུད་ཞོར་ར། "ཟ་མ་མ་ལས། ང་ལྟོགས་གི་མེད།" ཟེར། ང་ཕྱིར་ར་ཟ་ཁང་ནང་ང་______། (ཡོང) ཁུར་གེས་ཟ་མ་__________། (སྦྲན)
14. ཁུར་གེར་ཚག་སྒོ་__________། (འབྱུང) ཁུར་གེས་__________། (ཁ་པར་གཏོང) ལྟངས་འཁོར་__________ཁ་པར་

བཏང་ན་ཉེན་ཁ་ཆེ། (སྐོར)

15. ངའི་ཕུ་བོ་སློབ་ཆུང་ན་__________། (ཡོད) ངས་སློབ་འབྲིང་ན་__________། (སློབ་སྦྱོང་ཡས) ཁྱུར་གེ་སློབ་འབྲིང་ན་__________། (ཐོན) ང་སློབ་འབྲིང་ན་__________། (མཐར་ཕྱིན) ཏ་མ་གཉིས་ཀས"ཆེ་བོ་རོ་ར་ཆུང་ངོ་རྣ་རེད།"ཟེར།

16. ད་ནངས་ཉི་མ་__________། (ཤར) ངས་རི་མགོ་ན་ཕྱུགས་ཟོག་__________། (འཚོ) ཟོག་ལུག་གངས་གང་ན་རེད། རེད་དྲ་རྫི་རོགས་གཅིག་ར་མ་རེག

17. རྒན་མོ་འདི་ནམ་ཡིན་ན་ར་སྒོ་ཁ་ན་ཡོད། ན་ཞིང་ང་འདིར་__________། (ཡོང) མྱུར་གེས་སྐད་ཆ་གསལ་པོ་ཤེད་________། (བཤད) དུ་ཕྱི________། (རེག) མྱུར་གེ་ཕལ་ཆེར་__________། (ཧོན་ལོག)

18. ཉེན་རྟོག་པ་གིས་__________། (འདྲི) བཙོན་མ་__________། (སླག) བཙོན་མ་གིས་__________། (ལན་འདེབས) ཉེན་རྟོག་པ་གིས་__________། (རློམ)

19. ངའི་རྒན་མོ་སྡེ་བ་འདིའི་ནང་ང་__________། (གནས་ལ་ཡོང) རྒྱ་ཁ་ན་སྟོང་པོ་ཏག་ཏག་__________། (སྐྱེ) རེད་དྲ་དེང་སང་རྒྱ་ཁ་གྲམ་པ་སྐམ་པོ་གཞིག་ག་ཉན་ཡོད།

20. ངས་དགའ་རོགས་__________། (དྲན) དགའ་རོགས་གི་ཡི་གེ__________། (ལག་ག་འཁྱོད) མྱུར་གེའི་སྐྱེས་ལུས་ངའི་མྱིག་ལམ་ན་ཡང་ལྷང་ངེ་ཡོད་གི

Exercise 19 Write such temporal words as གཞུག་ནས, ནང་ང, དུས , སྐབས་བ, སྔོན་ན, and so on in the blanks below.

དཔེར་བརྗོད། ང་ལོ་གསུམ་གི་རས་སྡེ་བ་ནང་ནས་བསྡད། ལོ་བཅོ་ལྔ་འབྱུད་དུས་གྲོང་ཁྱེར་གཞིག་ག་གནས་སྤྲར།

1. ཟླ་བ་གཉིས་པ་________། བོད་གི་ས་ཆ་ཁ་ཡས་ནས་ནམ་ཟླ་ཧེ་འཁྱགས་ག་ཆེ་གཞིག་མི་འགྲོ།
2. བོད་གི་འགྲོ་ལུགས་ལྟར་ན། འགྲུལ་བ་མང་________ཞ་ཡས་ཟོ་འགྲུལ་ཁང་ནང་ནས་མི་འདུག
3. གློག་བརྙན་གཞིག་ག་ལྟ་________། ངས་རང་གི་དོན་དག་གཞིག་དྲན་ཐལ། "ང་འཁྲོག་ན་ཡོད་________། རི་སྙེད་གཞིག་ནས་སྦྱང་གི་གཞིག་ག་ཐུག་སོང་།"
4. བྱ་བ་འདི་ལས་_______ཚར་_______ང་ཁྱིམ་མ་འགྲོ་མི་ཉན། ངས་བྱ་བ་འདི་དེ་རིང་དུས་ཚོད་བཅུ་ཐམ་པ་གི་_____ལས་ཚར་དགོས།
5. ད་དུས་ཚོད་བདུན་________། མིས་བཟོས་སྲུང་སྐར་གཞིག་ཟླ་བ་གི་ཁ་ཁོར་ར་ཐོན་རྒྱུ་རེད། རྒྱལ་ཁབ་འདིས་ལོ་གང་མང་_____མིས་བཟོས་སྲུང་སྐར་དེ་ལས།
6. སློབ་མ་________། ཁྱུར་གེ་ངའི་སློབ་མ་ཨ་ཏུ་གིས་དགའ་བོ་རེད།
7. ད་རེམ་མ་འགྲོ། མེ་འཁོར་སྐར་མ་ཉི་ཤུ་གི་________འགྲོ་རྒྱུ་རེད། ད་ངེད་གཉིས་ཀར་དུས་ཚོད་ཅང་མེད།
8. འགྲོ་________། ཁྱུར་གེ་ས་ཆ་ཐག་རིང་དེ་མོ་གཞིག་ག་འགྲོ་ན་མ་འདོད། རེད་དྲ། དུས་ཚོད་གཉིས་གི་__________། ཡུའུ་བ་

ཕྱིར་འཁོར་ན་ར་ཐག་རིང་གི

9. ལོ་བཅུ་གསུམ་གི་________། སུའུ་ལེན་ཁ་ཚང་ང་ཡོད། སུའུ་ལེན་ཁ་ཐོར་________། དེའི་སྟོབས་ཤུགས་རིམ་བཞིན་ཉམས་སོང་།

10. སིལ་སྟོང་གི་མེ་ཏོག་བཀད་ནོའི་________། སྟོང་མགོར་བད་གིས་བརྒྱབ་ཐལ། དོ་ཚིགས་སིལ་ཟ་རྒྱུ་ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད།

11. ལས་འགྱུར་ཡས་ནོའི་________། སྐྱེས་པ་འདི་ཉིན་གྲངས་ང་སྐོར་ར་འགྱོ་གི་ཡོད། ཁྱུར་གེ་དགེ་རྒན་གཞིག་ཡིན་________། ཁྱུར་གེ་དེ་མོ་གཞིག་དད་པ་མི་ཆེ།

12. ངས་རྩོམ་ཡིག་ཐུང་ཐུང་འདི་ཉིན་མ་གསུམ་________བལྟས་ཡོད། ངས་མཚམས་མཚམས་མ་གཅིག་ར་ཧ་མི་གོ ངབོད་ཡིག་ག་ཧ་རྒྱུ་ན།

Exercise 20 Write appropriate tense forms of the verbs in parentheses in the blanks and, if necessary, add function words.

ཁ་བརྡ་དང་པོ།

ཀ་པ ངས་བལྟས་ན། ཞབས་ཞུ་བ་གིས་ཌེད་གཉིས་ཀ་________། (བརྗེད) ཌེད་གཉིས་ཀས་འདི་ནས་དུས་ཚོད་གཅིག་ག་________། (སྐྱུག) རེད་དྲ། ཁྱུར་གེས་ཌེད་གཉིས་ཀ་མིག་གིས་ར་________། (ལྟ)

ཁ་པ ངས་བལྟས་ན། ཁྱོད་བདེན་གི ཞབས་ཞུ་བ་ཌེད་གཉིས་གི་སྟེན་ནས་ཕར་ར་ཚུར་ར་ཐེངས་བདུན་བརྒྱད་གཞིག་ག་________། (འགྱོ) ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད་ན། ཁྱུར་གེས་ཌེད་གཉིས་ཀས་ཟ་མ་བླངས་ཡོད་________། (འདོད)

ཀ་པ བཟའ་བ་གན་གཉིས་ཀར་ལྟོས། ཁོ་གཉིས་ཀ་འདི་ནས་སྐར་མ་ཆ་ཅིག་མིན་ད་________། (འགོར) རེད་དྲ་ཁོ་གཉིས་ཀའི་ཟ་མ་________། (ཐོན)

ཁ་པ ཌེད་གཉིས་ཀས་ཟ་མ་བླངས་མེད་ནོ་ཁྱུར་གེས་________། (ཤེས) ཌེད་གཉིས་ཀ་འདི་ནས་ཁྱུར་གེར་བལྟས་ནས་ར་དུས་ཚོད་གཞིག་________། (འགོར)

ཀ་པ ཁྱུར་གེས་________ནི་རེད། (མཉམ་འཛོག་ཡས) ཁྱུར་གེ་ཅོག་ཙེ་འདི་གི་རས་གན་ན་________། (རྒྱུག)

ཁ་པ བདེན་གི ཁྱུར་གེས་ཌེད་གཉིས་ཀའི་ཕྱོགས་ག་ཐེངས་གཅིག་ར་________། (ལྟ)

ཁ་བརྡ་གཉིས་པ།

ཀ་པ ཁྱོས་ཀྲུང་གོ་ནས་ལོ་ཆི་མོ་གཞིག་ག་སློབ་སྦྱོང་ཡས་ཡོད།

ཁ་པ ངས་འདི་ནས་ལོ་ལྔ་དྲུག་________། (སློབ་སྦྱོང་ཡས)

ཀ་པ ང་ར་ཀྲུང་གོ་ནས་ལོ་མང་ང་གཞིག་________། (འགོར) རེད་དྲ་ཟླ་བ་གཞུག་མའི་ནང་ང་________། (འགྱོ)

ཁ་པ ཆི་གཞིག་ག ཁྱོས་འདི་ནས་སྐྱིད་པོ་རེད་ཟེར། འཚོ་བ་གི་ཐོག་ནས་དཀའ་ངལ་ཨེ་ཡོད།

ཀ་པ ན་ཞིང་གི་རས། ང་ར་ངའི་རྒན་མོ་གཉིས་ཀ་ཧོང་གིས་________། (འབྲིག) སྨུར་གེས་ཁ་ཁ་ཤེད་བསྟད་ན་དཀའ་མོ་རེད་ཟེར།

ཁ་པ ངའི་རོགས་པ་མཆོ་མོ་ར་གཞན་དོན་གཅིག་ག་________། (ཐུག) ད་སྨུར་གེའི་རྒྱུད་པོ་ཕྱི་རྒྱལ་ནས་________། (ཡོང) རེད་དྲ་འབྲེལ་བ་དབོ་ར་ཧོང་གིས་མཐུན་པོ་མ་རེད།

ཀ་བ　ངེད་གཉིས་ཀི་ཞི་ལི་སྐྱེས་གི་རས། སྨུར་གེས་ཞི་ལི་________། (གཉེར) ད་རེག་བར་སྨུར་གེས་ང་________། (རྒྱབ་སྐྱོར་ཡས) ད་སྨུར་གེས་བྱ་བ་དགའ་གཟིག་________། (རྙེད) སྨུར་གེས་ནམ་ཡིན་ན་ར་ཡུའུ་ནས་འདུག་ན་མི་འདོད་ཟེར།

ཁ་བ　ཧོ་ཞག་ངས་ར་ཞ་ཡས་ཡོད་ན་_____། (འདོད) དེ་མོ་གཟིག་ཡིན་ན། ངས་སློབ་སྦྱོང་མ་ཚར་གོང་། ཞ་ཡས་དགོས་_____། (ཉན)

ཀ་བ　ངས་ཧ་གོ་ཐལ། ལོ་བཞི་གི་རིང་ང་ངེད་གཉིས་ཀ་མཉམ་པས་______། (འདུག) ང་སོང་ཤུལ་ནས། འབྲེལ་བ་ཆད་གི་མ་འདུག

གང་མང་ It conveys quantitative concepts such as *very much, so much as, so many,* and the like.

Question	Statement	Notes
ཁྱོས་དེ་རིང་དངོས་པོ་གསར་པ་མང་ང་ཨེ་རེག	ངས་དེ་རིང་དངོས་པོ་གསར་པ་**གང་མང་**རེག་ཐལ།	❶a lot; so many ❷as much as one can
དཀོན་མཆོག་གིས་ཁ་ལབ་ཆེ་མོ་གཞིག་ཡས་ཐལ།	དཀོན་མཆོག་གིས་ཁ་ལབ་**གང་མང་**གཞིག་ཡས་སོང་།	
ཟ་མ་མང་ང་ཟོས་ན་ཁོག་པ་བདེ་རྒྱུ་ཨེ་རེད།	ཟ་མ་**གང་མང་**ཟོས་ན་ཁོག་པ་མི་བདེ།	
ཁྱུར་གེས་གནད་དོན་ཆེ་ཤེད་ཐག་གཅོད་ཡས་ཐལ།	ཐབས་**གང་མང་**འཐེན་ནས་གནད་དོན་ཐག་གཅོད་ཡས།	
རྒྱལ་ཁབ་མང་ང་གཞིག་ནས་ད་པོ་དབྱར་ཁ་ཨེ་ཡིན།	རྒྱལ་ཁང་**གང་མང་**གཞིག་ན་ད་པོ་དབྱར་ཁ་རེད།	

གང་ཡོད་ It conveys quantitative concepts such as *whatever available,* and *available in plenty*.

Question	Statement	Notes
དོ་དགོང་གི་དགོང་ཟ་ཁྱོས་ཆེ་གཞིག་འབྱུང་འདོད།	ངས་དེ་རིང་**གང་ཡོད་**འབྱུང་རྒྱུ་ཡིན།	❶everything available ❷something available in plenty ❸everything one has
ཁྱོས་སྒོར་མོ་ཆེ་མོ་གཞིག་གཡར་ན་འདོད།	ངས་སྒོར་མོ་**གང་ཡོད་**གཞིག་གཡར་ན་འདོད།	
ཁྱོད་ལ་རྒྱུ་ཟོག་ཆེ་མོ་གཞིག་ཡོད།	ངའི་ལག་ན་**གང་ཡོད་**ལུག་འདི་གསུམ་པོ་རེད།	
ཚོང་ཁང་ནང་ན་དངོས་པོ་ཆེ་མོ་གཞིག་མང་གི་ནང་།	ཚོང་ཁང་ནང་ན་དངོས་པོ་**གང་ཡོད་**རེད།	
ཁྱོས་འདི་ཚང་མ་ཉོ་རྒྱུ་ཨེ་ཡིན།	ངས་**གང་ཡོད་**མི་ཉོ། ངས་འདི་གཉིས་ཀ་ཉོ།	

གང་འདོད་ It expresses *whatever someone wants* or *something available* as he pleases.

Question	Statement	Notes
ངར་རྒྱུས་ཅན་གི་རྒྱལ་ཁབ་ནས་སྒོར་མོ་གང་འདོད་ཨེ་རེད།	སྒོར་མོ་**གང་འདོད་**མ་རེད། ལས་ཀ་མ་ལས་ན།	❶availability ❷whatever someone wants
ཁྱོས་དངོས་པོ་ཆེ་མོ་གཞིག་ཉོ་རྒྱུས།	གོང་བདེ་གི ངས་**གང་འདོད་**གཞིག་ཉོ་རྒྱུ་ཡིན།	
ཨ་ཕ། ཁྱོས་ང་གོན་རྒྱུ་གན་ཉོས་པ།	ཞི་ལི། **གང་འདོད་**མ་བཤད། ཨ་ཕ་མེད་པོ་ཡིན།	
ཚོང་ཁང་ནང་ན་དངོས་པོ་ཆེ་མོ་གཞིག་མང་གི	ཚོང་ཁང་ནང་ན་དངོས་པོ་**གང་འདོད་**རེད།	
དོ་ཚིགས་གནམ་འཛེ་ཆེ་མོ་གཞིག་རེད།	དོ་ཚིགས་གནམ་འཛེ་རྫོག་གོ་**གང་འདོད་**རེད།	

སྔོན་ན vs. སྔོན་ནས This table illustrates subtle differences between the two temporal terms.

སྔོན་ན	སྔོན་ནས
before	**earlier / ago / before**
ལོ་རབས་བརྒྱད་ཅུ་བ་གི་**སྔོན་ན**་རི་འདི་ད་བོ་ནགས་རེད། This mountain was a forest before the 80s.	ལོ་ཉི་ཤུ་གི་**སྔོན་ནས**་རི་དེ་སྐྱ་ཐེར་ཐེར་ཞན་ཐལ། The mountain became bare 20 years ago.
སློབ་སྐབས་མཇུག་གི་གཟའ་འཁོར་གཅིག་གི་**སྔོན་ན**་ང་ཡུལ་བ་འགྲོ། I will go home one week before the semester ends.	གཟའ་འཁོར་གཅིག་གི་**སྔོན་ནས**་ང་ཡུལ་བ་འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན། I will go home one week earlier.
མུར་གེའི་**སྔོན་ན།** ང་ཨ་མེ་རི་ཁར་ཐོན། I came to America before her.	མུར་གེས་ལོ་བཞིའི་**སྔོན་ནས**་ཨ་མེ་རི་ཁར་འགྲོ་རྒྱུའི་གྲ་སྒྲིག་ཡས། She started to prepare for going to the USA 4 years ago.
དུས་ཚོད་གསུམ་པ་གི་**སྔོན་ན**་ངས་ལས་ཀ་ཚང་མ་ལས་ཚར་སོང་། I did all the work before 3 o'clock.	དུས་ཚོད་གསུམ་པ་གི་**སྔོན་ནས**་ངས་ལས་ཀ་ལས་རྒྱུ་ཡིན། I will work before 3 o'clock.
ཁུར་གེའི་**སྔོན་ན།** མཁས་པ་ཁོ་འདྲ་མ་གཟིག་མེད། There was no scholar like him before.	ལོ་ཉི་ཤུ་གི་**སྔོན་ནས།** མཁས་བ་ཁོ་འདྲ་མ་མང་ང་བྱུང་ཐལ། Many scholars like him came onto the stage 20 years ago.
ནང་དམེ་གི་**སྔོན་ན**་ར་ཁྱིམ་མཚེས་གཉིས་ཀ་འཁྲིག་གི་མེད། The two families were already in a dispute before the internal killing.	ལོ་གསུམ་གི་**སྔོན་ནས**་ཁྱིམ་མཚེས་གཉིས་ཀ་འཁྲིག་གི་མེད། The two families had a dispute three years ago.

བཞག This adverb is put after the main verb in PAT at the end of a sentence to signify perfect tense or past tense. It can often be translated *already*.

Perfect tense	Past tense
ཕྱི་དྲོའི་དུས་ཚོད་བདུན་པ་ཐོན་དུས་ཚོགས་འདུ་**གྲོལ་བཞག** The meeting was already over before 7 p.m.	ཚེ་རིང་**ཐོན་བཞག** རེད་དྲ་བླ་མ་མ་ཐོན། Tshe ring came but Lama did not.
ལོ་བརྒྱད་ར་འབྱུད་རེག་གེར་ཁུར་གེ་སློབ་ཆུང་ནས་**མཐར་ཕྱིན་བཞག** He had already graduated from the primary school before he became 8 years old.	གློག་བརྙན་འདི་གསུམ་པོ་ངས་མདང་དགོང་**བལྟས་བཞག** I watched these three movies last night.
ལོ་ཏོག་མ་བཏབས་གོང་། ལུད་ཚང་མ་ཞིང་ནང་ང་**བརྒྱབ་བཞག** All manure has been spread in the field before sowing seeds.	ངས་དགའ་རོགས་ག་ད་ནངས་ཁ་པར་གི་ཐོག་ནས་ཁ་བརྡ་**ཡས་བཞག** I talked to my lover this morning over the phone.
ཨ་ཕ་གིས་ཁ་མ་འགྲུལ་གོང་**ལག་འགྲུལ་བཞག** (My) father had started to beat me before reasoning with me.	ཉེས་ཅན་གི་ཀུན་སློང་ཉེན་རྟོག་པ་གིས་རྩད་བཅད་ནས་**ཤེས་བཞག** The police investigated and discovered the criminal's motivation.

ནས་བཟུང *ནས་བཟུང*, synonym of *གི་རས*, means *since*. It is not commonly used in oral Amdo.

With ནས་བཟུང	With གི་རས
ང་ལོ་དྲུག་ག་བུད་གི་**ནས་བཟུང་།** ངས་མྱིག་ཤེལ་གོན་གི་ཡོད།	ང་ལོ་དྲུག་ག་བུད་**གི་རས།** ངས་མྱིག་ཤེལ་གོན་གི་ཡོད།
ང་རྒྱལ་ཁབ་འདིར་ཡོང་གི་**ནས་བཟུང་།** བོད་མི་གཅིག་ར་རིག་མ་མྱོང་།	ང་རྒྱལ་ཁབ་འདིར་ཡོང་**གི་རས།** བོད་གཅིག་ར་རིག་མ་མྱོང་།
ཁྱུར་གེ་སློབ་མ་གཟིག་ཡིན་གི་**ནས་བཟུང་།** བྱ་བ་བཙལ་མ་མྱོང་།	སློབ་མ་གཟིག་ཡིན་**གི་རས།** ཁྱུར་གེས་བྱ་བ་བཙལ་མ་མྱོང་།
དེ་རིང་ཉི་མ་ཤར་གི་**ནས་བཟུང་།** ང་ཁོམ་གི་མེད།	དེ་རིང་ཉི་མ་ཤར་**གི་རས།** ང་ཁོམ་གི་མེད།
བྱ་བ་ལས་གི་**ནས་བཟུང་།** ཁོ་དགེ་རྒན་བཙོས་ནི་རེད།	བྱ་བ་ལས་**གི་རས།** ཁོ་དགེ་རྒན་བཙོས་ནི་རེད།
ཁྱིམ་ཚང་ཡོད་གི་**ནས་བཟུང་།** ངའི་ཨ་ཅེ་ཕྱི་ལོག་ག་འགྲོ་མ་ཐུབ།	ཁྱིམ་ཚང་ཡོད་**གི་རས།** ངའི་ཨ་ཅེ་ཕྱི་ལོག་ག་སོང་མ་མྱོང་།

ཤུལ་ནས It conveys the temporal adverb *after* as a synonym of the temporal word *གཞུག་ནས*.

ཤུལ་ནས	གཞུག་ནས
ཁྲིད་སོང་**ཤུལ་ནས།** སུས་བོད་སྐད་གི་སློབ་ཁྲིད་ཡས་རྒྱུ་ཡིན།	ཁྱུར་གེ་སོང་**གཞུག་ནས།** རྣམ་རྒྱལ་གིས་བོད་སྐད་འཁྲིད་རྒྱུ་རེད།
ཨ་མ་མེད་**ཤུལ་ནས།** ཞ་ཡས་གཉིས་ཀས་ཞེ་གིས་དཀའ་ཐལ།	ཨ་མ་མེད་**གཞུག་ནས།** ཨ་ཕ་གིས་ཞ་ཡས་གཉིས་ཀ་གཉེར་ཐུབ་གི་མེད།
ཁ་ཟས་མེད་**ཤུལ་ནས།** མང་ཚོགས་གིས་དཀའ་སྡུག་མྱུངས།	དཔལ་འབྱོར་ཉམས་**གཞུག་ནས།** མང་ཚོགས་གིས་དཀའ་སྡུག་མྱུངས།
གོ་གནས་གསར་བ་ཐོབ་**ཤུལ་ནས།** ཁྱུར་གེའི་མགོ་སྐྲང་ཐལ།	གོ་གནས་གསར་བ་ཐོབ་**གཞུག་ནས།** ཁྱུར་གེ་ཧང་ཐལ།
སྟོན་མོ་གྲོལ་**ཤུལ་ནས་**ཚང་རྒྱལ་ད་བོ་འགྲོ་ཁ་མ་ཉན།	སྟོན་མོ་གི་**གཞུག་ནས།** འགྲུལ་བ་ཟེ་ད་བོ་དུས་ཚོད་གཅིག་ག་མ་སོང་།
ཟླ་བ་ཆ་ཅིག་གི་**ཤུལ་ནས།** ནད་པར་དབུགས་རྒྱུས་སོང་།	ཟླ་བ་ཆ་ཅིག་གི་**གཞུག་ནས།** ནད་པ་དྲག་སོང་།

Duplication of *Verb* + ཞོར Emphasizes a lingering period of time.

Not emphasized	Emphatic duration	Notes
བྱ་བ་ཡོད་**ཞོར་ར།** ངས་བྱ་བ་གཞན་གཟིག་བཙལ་ན་འདོད།	**གླུ་ལེན་ཞོར་ལེན་ཞོར་**ར། མུར་གེ་སེམས་སྡུག་ཐལ།	❶lingering duration
ལམ་ཁ་ནས་འགྲོ་**ཞོར་ར།** ཞིང་བ་གཟིག་གིས་གླུ་ལེན་གི་ཡོད།	**སློབ་སྦྱོང་ཡས་ཞོར་ཡས་ཞོར་**ར། བོད་སྐད་ཇེ་དཀའ་རེད།	❷ an action either lingering or recurring
ཀྲུང་ཇ་འཐུང་**ཞོར་ར།** ང་དགོང་ཇར་འདང་རྒྱག་ཆེ།	ལམ་ནས་**ཡོང་ཞོར་ཡོང་ཞོར་**ར། ང་ཁྲོ་ཇེ་ཆེ་རེད།	
སྡུག་གི་ཟེར་**ཞོར་ར།** ཁྱུར་གེ་དགོད་གི་ར་ཡོད།	སྙོར་མོ་མེད་**ཟེར་ཞོར་ཟེར་ཞོར་**ར། སྙོར་མོ་སྙིམ་གི་ཡོད།	
སྐྱིད་**ཞོར་ར་**སྡུག་**ཞོར།** མི་ཚེ་དེ་ཤེད་ཚར་ཐལ།	ཡག་མ་དེར་**ལྟ་ཞོར་ལྟ་ཞོར་**ར། ང་ཡིད་དབང་ཤོར་ཐལ།	

ཐ་སྙད་དང་ཚིག་གྲོགས། སློབ་ཚན་བཅུ་གཅིག་པ།

བླ་བྲང་བཀྲ་ཤིས་འཁྱིལ།

ནང་བསྟན	Buddhism	ནང་བསྟན་གི་རྒྱལ་ཁབ་ཆེ་ཤར་ཕྱོགས་ན་ཡོད།
ཀན་སུའུ	Gansu (a province of China)	ཀན་སུའུ་གི་ལྷོ་ཕྱོགས་ཨ་མདོ་གི་ས་ཆ་ཡིན།
ཞིང་ཆེན	province	ཞིང་ཆེན་ཁུལ་གི་ཆེ་ཡིན།
སྟོབས་ཤུགས	power	ས་ཆ་འདི་དཔལ་འབྱོར་སྟོབས་ཤུགས་ཆེ།
བཏབ	to found	དགོན་པ་འདི་ལོ་སུམ་ཅུའི་སྔོན་བཏབས།
ཤེད་ཤུགས	influence; power	ཟས་བཅུད་ཅན་ཟོས་ན་ཤེད་ཤུགས་རྒྱས།
བཙུགས	to be established	འཛིན་གྲྭ་གསར་པ་འདི་ན་ནིང་བཙུགས།
སློབ་གཉེར	study	འདི་ན་བོད་ཡིག་སློབ་གཉེར་བྱེད་མཁན་ཉུང་།
གསེར་ཁྲི	a high position in a monastery	བླ་བྲང་དགོན་པ་ན་གསེར་ཁྲི་བཞི་ཡོད།
མཁན་པོ	specialist; a position in monastery	མཁན་པོ་སྤྱིར་བཏང་གིས་མྱི་ལོ་ལོན་གཟིག་ཡིན།
གཏན་ཚིགས་རིག་པ	logic	གཏན་ཚིགས་རིག་པ་ངས་སྦྱོང་ན་མི་འདོད།
སྐར་རྩིས	astronomy	བོད་གི་སྐར་རྩིས་གནའ་ནས་ཡོད།
ཟློས་གར	dance and performance	ཟློས་གར་རིག་གནས་ཆུང་བ་ལྷ་གི་ནང་ཡིན།
འབག	statue	དགོན་པ་ན་འབག་རྩ་ཆེན་མང་།
བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ	unimaginable	ཡུལ་འདིའི་མཛེས་ལྗོངས་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ།
སྐུ་ཕྲེང	incarnation	ཏཱ་ལའི་བླ་མ་སྐུ་ཕྲེང་ལྔ་བ་ཁམས་ནས་ཡིན།
འདུ་ཁང	meeting hall	འདུ་ཁང་འདི་ལོ་དྲུག་ཅུ་གི་སྔོན་ན་ལས།
གྲྭ་ཤག	monk's residence	གྲྭ་ཤག་ཟོ་སྤྱི་བཏང་གིས་མི་ཆེ།
ཁྱད་ཆོས་ཅན	uniquely characterized	སྐྱེས་པ་འདི་མྱི་ཁྱད་ཆོས་ཅན་གཟིག་རེད།
ཚན་རྩལ	scientific technology	སྤྱི་ཚོགས་དར་དགོས་ན་ཚན་རྩལ་མེད་མི་ཉན།
སྒྱུ་རྩལ	art	སྒྱུ་རྩལ་གི་ཐོག་ནས་ངས་གཅིག་ར་མི་ཤེས།
གཏེར་ཁ	mine	གཏེར་ཁ་བོད་ན་མང་། རེད་དྲ་བསྔོག་མི་ཐུབ།
བརྩམས་ཆོས	works (academic)	ཁུར་གེར་བརྩམས་ཆོས་མང་། རེད་དྲ་ཨ་ཛ་ཉུང་།

བཟོ་རྩལ	craft; art; technology	བཟོ་རྩལ་མི་ཧྲ་ན་ཐོན་རྫས་རྒྱུ་སྤུས་ར་མི་བཟང་།
གཡུ་སྐུ	jade statue	གཡུ་སྐུ་རྩ་ཆེ་རྒྱུ་རེད།
ཤེལ་སྐུ	statue made of crystal	ཤེལ་སྐུ་ངས་མང་ང་རིག་མ་མྱོང་།
བལ་ཡུལ	Nepal	བལ་ཡུལ་ན་མཆོད་རྟེན་གྲགས་ཅན་གཟིག་ཡོད།
རབ་གནས	consecration (ritual)	ལི་སྐུ་དེ་རབ་གནས་ཡས་ནི་ར་ནང་ང་བཞག
ལྡེབས་བྲིས	fresco	ལྡེབས་བྲིས་འདི་མངའ་རིས་ནས་ཐོན་ནི་རེད།
གཙགས་གྲུབ	embroidery	ཐང་ཀ་གཙགས་གྲུབ་ལས་ཆོགས་ཆེ།
རྩ་ཆེ་པོ	the valuable	ཁྱོད་ལ་གང་དགོས། རྩ་ཆེ་པོ་འོ་ན་རྩ་ཆུང་ངོ་།
དྭངས་མ	essence; gist	ས་སྐྱ་ལེགས་བཤད་ལེགས་བཤད་གི་དྭངས་མ་རེད།
ལུགས་རྟིང	lunar calendar	ལུགས་རྟིང་ལྟར་ན་ཟླ་བ་ཉིན་སོ་གཅིག་ཅན་མེད།
རྒྱལ་སྲིད་སྤྱི་ཁྲབ་ཁང	State Council	རྒྱལ་སྲིད་སྤྱི་ཁབ་ཁང་སྲིད་འཛིན་ལས་ཁུངས་ཡིན།
རྩེ་གྲས	elite; top	ཁོ་མི་དབང་ཅན་རྩེ་གྲས་གཟིག་ཡིན།
ཁོངས་ང་བཞག	to be grouped; to be categorized	ང་སྐོར་ཁག་གསུམ་པ་གི་ཁོངས་ང་བཞག་ཡོད།
སྤོ་བོ	paternal grandfather	སྤོ་བོ་ཆུང་དུས། འཚོ་བ་དཀའ་མོ་ཡིན་ཟེར།
སྤོ་མོ	maternal grandmother	སྤོ་མོ་ར་སྤོ་བོ་ཆེ་གང་ང་མཉམ་པས་བསྡད།
ཐ་ཆུང	youngest	ངའི་ཞ་ཡས་ཐ་ཆུང་ད་ལོ་གསུམ་ཡིན།
ཁེ་ཚོང	business	ཁེ་ཚོང་བརྒྱབ་ན་ཉེན་ཁ་ར་ཡོད།
བཙོན་ན་བཙུག	to imprison	ས་འདི་ནས་མི་མང་ང་བཙོན་ན་བཙུག་མྱོང་།
བུ་ཛྲི་ཁང	kindergarten	ཞ་ཡས་འདི་བུ་ཛྲི་ཁང་ང་འགྲོ་ཁ་མི་ཉན།
ཐོར	to get divorced	ཞི་མོ་འདི་ན་ཞིང་བཟའ་ཚང་ཐོར་སོང་།
ཐབ་བཟུང	to have a family	ངའི་སྤུན་ཡ་གིས་རང་གི་ཐབ་བཟུང་ཡོད།
གནས་ལ་སོང	to marry	སྒྲོལ་མ་ལོ་བཅུ་བདུན་གི་ཐོག་གནས་ལ་སོང་།
ཐྲ་མཁན	acrobat	ཐྲ་མཁན་གིས་ཐྲ་བསྟན་ན། ཁྲུར་གེས་སྙོམ་སོང་།
བཀད	to explode	ང་ཕོ་བ་སྦོས་ནས་བཀད་ལ་ཁད་ཡོད།
ལྟད་མོ་བ	audience	ལྟད་མོ་བ་མང་གི རེད་དྲ་གླུ་མ་སྐྲག་གི་མེད།
རིད	thin	སྤྲང་པོ་དེ་ཤ་རིད། ལུས་སྐྱག་བཙོག་ཤེད་ཡོད།
རྔང་རྒྱལ	cocky; haughty	རྔང་རྒྱལ་དེའི་མཉམ་པས་མ་འགྲོ། ཞེ་ལི།

སུན་སྣང	loneliness; being bored	སུན་སྣང་སྐྱེས་དུས་ངས་རྒྱུན་དུ་དཔེ་ཆ་ཀློག
སྒོ་རྒྱག	to close; to shut down	གློག་ཀླད་ཀྱི་སྒོ་མ་རྒྱག ངས་བཀོལ་རྒྱུས།
མངའ་ཐང་ཆེ	powerful	ཀྲུང་གོ་མངའ་ཐང་ཧ་ཅང་ཆེ་རེད།
པང་ཁེབས	apron	ཇ་མ་གིས་མོ་རང་གི་པང་ཁེབས་རྙིང་གི་མེད།
གྱོས་པོ	father-in-law	གྱོས་པོ་རོང་ན་ཡོད། ངས་རྒྱུན་དུ་མི་རིག
རོང་ལས	agricultural activities	རོང་ལས་ལས་ན་ཁོམ་རྒྱུ་མེད།
འབྲོག་ལས	nomadic activities	ངས་སྔོན་ཆད་འབྲོག་ལས་ར་ལས་མྱོང་།
མ་ཅང	mahjong (*majiang*)	མ་ཅང་རྩེད་མཁན་ཟོ་ཕལ་ཆེར་གསར་བུ་ཡིན།
མོ་རྐྱང	single woman	མོ་རྐྱང་དེས་ད་པོ་མོ་རྐྱང་ང་འདུག་རྒྱུ་ཡིན་ཟེར།
བདུན་གཉིས	a fortnight; two weeks	ནད་པ་འདི་སྨན་ཁང་ནས་བདུན་གཉིས་བསྡད།
ཚོང་བཤིབས	to go bankrupt	ཁོ་ཚོང་བཤིབས་ནས་སེམས་མ་སྐྱིད།
ཡིག་སྒྱུར	translation	ཡིག་སྒྱུར་ལས་ཀ་དཀའ་མོ་རེད།
བློ་བདེ	relaxed; carefree	བུ་བ་མ་ཐུབ་ན་ང་བློ་མི་བདེ།
མཇུག་གྲིལ	to end	ཚོགས་འདུ་ད་སོ་མ་མཇུག་གྲིལ་སོང་།
ལས་བཅའ	remuneration; fee	ལས་བཅའ་མེད་ན་གཡོག་པོ་རེད།
བསྲེགས	to burn; to get burned	ཡི་གེ་མེ་ནང་ང་བསྲེགས་བཏང་།
བཤར་ཁ	queue	ཕྱི་རྒྱལ་ནས་རྒྱུན་དུ་བཤར་ཁ་གཏོང་།
མུ་གེ	famine	དེང་སང་མུ་གེ་འབྱུང་ས་དཀོན།

གླེང་ཕྱོགས་གསར་པ་ཞིག

གླེང་གཞི	theme; topic	ཚོགས་ཐོག་གི་གླེང་གཞི་རང་དབང་གི་སྐོར་རེད།
དཔྱད་རྩོམ	essay	དཔྱད་རྩོམ་ཚང་མ་དཔེ་ཆ་འདིའི་ནང་ན་ཡོད།
མཐར་གཏུགས་ན	to put in a nutshell	མཐར་གཏུགས་ན་འདི་དོན་དག་ཆེ་གཟིག་མ་རེད།
འཕལ་ག་འཁྱོད	to fit well	སྒོ་འདི་འཕལ་ཀ་འཁྱོད་མེད།
འཛིན་ཕྱོགས	the way of doing something	སློབ་གསོ་འཛིན་ཕྱོགས་ཕྱི་རྒྱལ་ནས་ཧ་གོ
ཤེས་ཡོན་པ	intellectual	ཤེས་ཡོན་པ་ཡིན་ན་དཔེ་ཆ་བ་ཡིན་རྒྱུ་རེད།
ལེ་ལན་འདེད	to blame for	དོན་དག་བྱུང་བཏང་། ད་ཁོར་ལེ་ལན་མ་འདེད།

མ་རྩ	capital	མ་རྩ་མེད་ན་ཁེ་ཚོང་རྒྱག་ཐབས་མེད།
འདུ་ཤེས	idea; mind; consciousness	རྩེ་ཤིང་ང་འདུ་ཤེས་མེད།
སྨད་ཆུང་ཡས	to belittle	མི་གཞན་ན་སྨད་ཆུང་མ་ཡས།
འདོད་ཆུང་ཚོག་ཤེས	sense of satisfaction	འདོད་ཆུང་ཚོག་ཤེས་ཡིན་ན་སེམས་སྐྱིད།
ལས་རྒྱུ་འབྲས	karma	ལས་རྒྱུ་འབྲས་བསྲུངས་ན་ཁ་ལས་དགེ
ལས་ལམ་མ་འགྲོ	to have a stroke of luck	ལས་ལམ་མ་འགྲོ་ཀྱོ་རང་རང་གི་ཁ་ན་ཡོད།
ས་རྒྱུས	geography	ངས་ཆུང་དུས་ས་རྒྱུས་བབ་གིས་མ་ཤེས།
སྤྱི་ལེ་གྲུ་བཞི་མ	square km	འཛན་མན་ས་རྒྱ་སྤྱི་ལེ་གྲུ་བཞི་མ་དུ་རེད།
ཡུལ་སྲོལ	local custom	ཡུལ་སྲོལ་གོམས་འདྲིས་མ་བརྩེས་ན་མི་ཉན།
བཀོལ་རྒྱུ་ཆུང	not very useful; useless	རྒྱ་སྐད་ཨ་རུ་ནས་ར་བཀོལ་རྒྱུ་མི་ཆུང་།
མ་ལག	system	འདི་ནས་སྤྱི་ཚོགས་གི་མ་ལག་ཆ་ཚང་ཡིན།
གཞུང་ཕྱོགས	official	གཞུང་ཕྱོགས་གི་ཡིག་ཆ་འདི་གལ་ཆེ།
ངག་ཐོག	verbal	ངག་ཐོག་ནས་ཁྱུར་གེས་བྱ་བ་འདི་ཁས་བླངས།
ལག་ཐོག་ནས	in practice; practically	ལག་ཐོག་ནས་ཁྱུར་གེས་གཅིག་ར་མི་ལས།
བགྲོད་ལམ	path; road	གྲྭ་སྒྲིག་བྱུས་ཡོད་ན་བགྲོད་ལམ་ཡོད་རྒྱུ་རེད།
ཁར་བུད	to emerge; to appear	ཆུ་ནང་ནས་ཕྱུགས་ཟོག་ཁར་བུད་བཏང་།
ཕྱི་འབྲེལ	foreign relationship	རྒྱལ་ཁབ་བར་གི་འབྲེལ་བ་ཕྱི་འབྲེལ་རེད།
སེམས་འཁོར	to think about (with affection)	ང་རྒན་མོ་གི་སྙིང་ང་སེམས་འཁོར་གི
པེ	at all (in negation)	ཁ་རྩང་ངའི་ལས་རོགས་པེ་མ་ཡོང་ཐལ།
ཐོན་རུང	to (just) arrive	ཁྱོད་ཐོན་དུས། ང་ར་ཐོན་རུང་ཡིན།
གསོ་སྐྱོང	upbringing; care	ཞ་ཡས་གསོ་སྐྱོང་ཨ་ཛ་ཡས་ཀྱོ་གལ་ཆེ།
ཕྱུགས་རྒྱུད	animal breeding	ཕྱུགས་རྒྱུད་བཟང་ན་ཤ་ཤེད་བཟང་།
ལྷབས་ཆེན	great	མི་ལྷབས་ཆེན་ཚང་མ་བརྗེད་མི་འགྲོ།
འགྲོ་རན	to be the time to go	ད་འགྲོ་རན་སོང་། ས་རུབ་ཐལ།
ལས་ཁུངས	work unit	ལས་ཁུངས་འདི་གསར་བཙུགས་གཟིག་ཡིན།
ཞ	to be paralyzed	ཞ་བོ་འདི་ལོ་གསུམ་གི་སྙིང་རྐང་བ་ཞ་སོང་།
ཀུ་ཐུག	discouraged; narrow-minded	མི་ཀུ་ཐུག་འདི་སྒྲོལ་མ་གི་ཕུ་བོ་རེད།

ལོགས	next to; nearby	ཅོག་ཙེ་གི་ལོགས་ན་ཨོང་སྟེགས་གཞིག་ཡོད།
ཤ་ཚོང	meat business	ཤ་ཚོང་རྒྱག་མཁན་དེ་ཨ་མདོ་ནས་རེད།
ཤ་ལས	meat industry	ཤ་ལས་བོད་ནས་མི་དར།
ཐོན་སྐྱེད	production	ཐོན་སྐྱེད་མ་རྒྱས་ན། འཚོ་བ་ཡར་ཡོང་མེད།
ཁ་ཚ	hot; urgency	ཟི་ཁྲོན་གི་ཟ་མ་ཁ་ཚ།
བདའ	to get fired	སྨྱི་ལེ་ལོ་ཅན་དེ་ལས་ཁུངས་ནས་བདའ་བཏང་།
འཛེམ	to hesitate	ཨ་ཕ་གིས་ང་གཉོག་ཀྲེར་མི་འཛེམ།
ཁོ་ཐག་ག	certainly	ཁུར་གེ་བལྟས་ན་ཁོ་ཐག་ག་དབུས་ནས་རེད།
ཁ་རྩོད	argument; altercation	ཁ་རྩོད་མ་ཡས། སྐྱིད་པོ་ཤེད་སྡོད།
སྨ་ར	beard	ཁ་མཆེ་ཟོས་སྨ་ར་འཇོག་གི
དཔལ་ཡོན	civilization	ས་ཕྱོགས་འདི་རིག་གནས་དཔལ་ཡོན་རྒྱས་ཡོད།
མངར་མོ	sweet	ཇ་མངར་མོ་འཐུང་མཁན་ལྷ་ས་ན་མང་།
གོང་འཕེལ	development	སློབ་སྦྱོང་གི་ཐོག་ནས་གོང་འཕེལ་ཡོད་དགོས།
བརྡ་སྤྲོད	grammar	བོད་ཡིག་གི་བརྡ་སྤྲོད་དཀའ་མོ་ཡིན་གི་ཡོད།
ཐ་སྙད	vocabulary	ཐ་སྙད་མང་ང་སྦྱངས་ན་རིག་པ་རྒྱས།
ཧ་ཞེན	diligence	ལས་ཀར་ཧ་ཞེན་ཡས་ན་འབྲས་བུ་ལོན།
ཕན་ཁེ	benefit	ཁེ་ཚོང་གི་ཐོག་ནས་ཕན་ཁེ་མེད་སོང་།
ལས་གཞི	project	ལས་གཞི་འདིར་འགོ་བ་གིས་རྒྱབ་སྐྱོར་མ་ཡས།

གློག་ཀླད།

གློག་ཀླད	computer	བོད་ན་གློག་ཀླད་ཡོད་མཁན་མང་ང་མེད།
རྨང་གཞི	basis; foundation	རྨང་གཞི་བརྟན་ན་ཁང་བ་བཀན་མོ་ཡོང་།
བྱེད་ནུས	function; ability	ཐོན་རྫས་འདིའི་བྱེད་ནུས་ཆེ་གཞིག་རེད།
ཤོང་རྒྱ	capacity	གློག་ཀླད་འདི་ཤོང་རྒྱ་ཆེ།
བྱེད་པ	function	རླངས་འཁོར་འདི་བྱེད་པ་ཞུང་།
ཡི་གེ་གཏགས	to type; to input	དྲུང་ཡིག་དེ་ཡི་གེ་གཏགས་ན་མགྱོགས།
མཉེན་ཆས	software	མཉེན་ཆས་མེད་ན་གློག་ཀླད་གིས་གོ་མི་ཆོད།

སྣ་ཞིང་ཚོགས་པ	various	དོན་དག་བྱུང་ནོ་རྒྱུ་རྐྱེན་སྣ་ཚོགས་པས་རེད།
ཡིད་དབང་འཕྲོག	be engrossed	ཡག་མ་ཟློས་ཞི་ལི་ཟློའི་ཡིད་དབང་འཕྲོག་འགྲོ།
འབྲེལ་གཏུགས་ཡས	to contact	ངས་དགེ་རྒན་ན་འབྲེལ་གཏུགས་ཡས་གི་ཡོད།
རྒྱལ་སྤྱི	international	རྒྱལ་སྤྱིའི་སྟེང་ནས་དབྱིན་ཡིག་བཀོལ་རྒྱུ་ཆེ།
ཐབས་ཧྲུགས	terrible (in condition)	ཁྱིམ་ཚང་དེའི་གནས་བབས་ཐབས་ཧྲུགས་རེད།
བང་མཛོད	storehouse; trove	རིག་གནས་བང་མཛོད་ན་སློབ་རྒྱུ་མང་།
དྲྭ་བ	net	དྲྭ་བ་གི་ནང་ང་ཉ་གཟིག་ཐེབས་ཡོད།
བརྙན་འཕྲིན	TV set	ངའི་རྒན་མོ་གིས་བརྙན་འཕྲིན་ན་མི་ལྟ།
རྐུན་མ	thief	རྐུན་མ་གིས་ངའི་སྒོར་ཁྱུག་བརྐུས་སོང་།
མེ་ལོང	mirror	གསར་མོ་འདིས་རྒྱུན་དུ་མེ་ལོང་བཟུང་ཡོད།
ས་ཞིང	cropland	ས་ཞིང་ད་བར་ཁྱིམ་ཚང་ང་བྱིན་བཞག
གཅེར	to stare	ཞ་ཡས་དེ་རྩེད་མོ་གི་ཐོག་ག་གཅེར་ཡོད།
ཚུ་ར	this side (direction)	ཚུ་ར་ཤོག དེ་ནས་ཉེན་ཁ་ཆེ།
ཁ་འཁོར	to turn around	ཁྱུར་གེ་ཁ་འཁོར་ནས། ཡང་བདེ་མོ་བྱོས་ཟེར།
སྣོན	to add	ད་ངའི་ཐོག་ག་ལས་ཀ་མ་སྣོན།
སྦྲན	to gobble up	ཟ་མ་སྦྲན་མཁན་ཁྱོད་ཡིན། ང་མིན།
གྲམ་པ	river floor	གྲམ་པ་ན་རྡོ་མིན་ད་ཅང་མེད།
སྐྱེས་ལུས	body	ཞི་མོ་དེ་སྐྱེས་ལུས་ར་ཡག
ལྷང་སེ	conspicuous; outstanding	མྱི་གཟུགས་ཅན་དེ་སྲང་ན་ལྷང་སེ་ཡོད།
སྤྱང་ཀི	wolf	སྤྱང་ཀི་ར་གཡང་དཀར་ལུག་མི་འཆམས།
མིས་བཟོས་སྲུང་སྐར	satellite	མིས་བཟོས་སྲུང་སྐར་ཐང་ན་མེད་དགུང་ན་ཡོད།
ཉམས	to decline	བོད་བཙན་པོ་ཡང་གིས་ཡང་གིས་ཉམས་སོང་།
ཞབས་ཞུ་བ	waitress	ཞབས་ཞུ་བ་གིས་གླུ་བཙའ་ཆེ་གཟིག་མི་ཡོན།
མཉམ་བཞག	to pay attention; to heed	ངས་གནད་དོན་དེར་མཉམ་མ་བཞག
མཐུན་པོ	harmonious; congenial	འགོ་བ་ར་ལག་རོགས་མཐུན་པོ་མ་རེད།
འབྲེལ་བ་ཆད	to have no contact	དཀོན་མཆོག་ར་སྒྲོལ་མ་འབྲེལ་བ་ཆད་སོང་།

སློབ་ཚན་བཅུ་གཉིས་པ།

བརྡ་སྤྲོད།

- Duplication of *Verbs in PRT* + གྱི
- Infinitive Case vs. Participle Case
- Use of Participle Particles
- Duplication of *Verb PAT* + གྱི
- Review of Infinitive Case
- Participle Case

Two stupas in the compound of Gro tshang rdo rje 'chang Monastery, Ledu County (2013).

ཟུར་ལྷའི་སློབ་ཚན། ཨ་ཁུ་དཀོན་མཆོག་གི་ལས་དབང་།

ཞིང་བཟོ་དཀོན་མཆོག་ཞིང་ལས་**ལས་རྒྱུར**་དགའ་གི་མེད། ཡོ་གི་ཁར་ལོ་**བཞག་ཡས**། ཁུར་གིས་ཞིང་ལས་ལས་ནི་རེད། དབྱར་ཁ་ཙད་ནང་ནས། དགུན་ཁ་ཙག་ནང་ནས། སྣོ་ཕྱི་ནང་ནས། ཐང་ང་**ཙོག་ཡས**། ཡར་ར་**ལངས་ཡས**། **ཉུར་རས**་ལོ་བཅུ་ཐམ་པ་གི་རིང་ང་སྡུག་གི་འཚོ་བ་མྱངས། ཁང་བ་གྲུབ་ནི་ར། ཁང་བ་ཧྲུ་གི་ཟེར་མཁན་ཞོང་གིས་མེད། ཡོད་ན་ར། ཞིང་བཟོ་གི་ལག་རྒྱལ་ཧྲུ་གི་མི་ཟེར་ར། ཁང་བ་གི་ཤིང་ཆ་ཧྲུ་གི་ཟེར། སྐབས་འདི་མོར་ཐོན་ན། ཁུར་གི་ངོ་མ་གིས་སྙིང་ལངས་གི་ཡོད།

ཟླ་བ་བརྒྱད་པ་གི་ཚེས་པ་དགུ་བའི་ཉིན། ཁུར་གི་ཡང་ཡི་ཚད་སོང་། ཁུར་གིས་ཨ་ཁུ་ཆེ་ལོ་ཚང་གི་ཁང་བ་གསར་བ་**འགྲུབ་གི**་འཛུག་རྒྱུས་ཟེར། དེ་བ་ཚང་ནས་ཟླ་བ་གསུམ་གི་རིང་ཞིང་ལས་ལས་ན་ར། ཁུར་གེར་ཇ་དཀར་ཡོལ་གང་ར་བླུད་མ་མྱོང་། ཐན་གྱུང་ཇ་ར་ཁོ་རང་གིས་འཁྱེར་ཡོང་དགོས། སྤྱིར་བཏང་གིས། ཁང་བ་གཞིག་གྲུབ་ན། སྔོན་མོ་གཞིག་**ལས་རྒྱུ**ས་ཆ་དེའི་དཔེ་རེད། རེད་དྲ་ཨ་ཁུ་ཆེ་ལོ་གིས་ཚོད་ཙིག་ར་**གྲ་སྒྲིག་ཡས་ན**་འདོད་གི་མེད། ཁུར་གིས་ད་བོ་ལས་གླ་ར་ཟླ་བ་གཅིག་གཉིས་གཞིག་ག་སྟེར་མི་ཐུབ་ཟེར།ཟ་མ་གཞིག་ཟོས་ན་**འདོད་རས**། ཨ་ཁུ་དཀོན་མཆོག་ཁོ་རང་གི་གྲོ་ཁ་**ལེན་གི**་སོང་། རེད་དྲ་གྲོ་ཁ་བབ་གིས་**རེག་རྒྱུ**་མེད་སོང་། ཡ་ད་དེར་སྐྱོན་མེད་གི དཕྱི་དྲོའི་དུས་ཚོད་དྲུག་ག་ཐོན་ལ་ཁད་ཡོད། ལས་ཀ་ར་འགྲུབ་ལ་ཁད་ཡོད་གི ཁུར་གིས་རང་གི་ཁྱིམ་ནས་དགོང་ཇ་ནོགས་མོ་གཞིག་ཟོས་ན་ཆོག་འདོད།

ཨ་ཁུ་དཀོན་མཆོག་གིས་ཙ་ལག་ཚང་མ་དོ་དམ་**ཡས་རས**་ཐང་ང་བསྡད། ད་བྱ་བ་ཚང་མ་གྲུབ་སོང་། ཁོ་དེ་བ་ཚང་ནས་འགྲོ་རན་རེད། སྐབས་དེར་ཁུར་གིས་སྒོ་འགྲམ་ན་ཅི་གྱུ་གཞིག་ཐྲིག་ཐྲིག་གྱུགས་གི་ཡོད་ནོ་གོ་སོང་། ཞིང་བཟོ་མ་སོང་གོང་ང་། ཁང་བ་གསར་བ་གི་ནང་ན་ཅི་གྱུ་ཡོད་ན་མ་རེད་**བསམས་མས**། སྒོ་འགྲམ་གི་ཁུང་དུ་ཀུང་ཀུང་དེའི་ནང་ང་འོ་ཅོ་གཞིག་གིས་གཙགས། **གཙགས་གཙགས་ཡས**། བར་གཞིག་ག་ཅི་གྱུ་**གྱུགས་རྒྱུ**་མེད་སོང་། བྱ་བ་གྲུབ་སོང་**བསམས་མས**། ཁུར་གིས་ཨ་ཁུ་ཆེ་ལོ་ཁོ་རང་གི་ལས་ཀར་**ལྟ་གི**་བོས་སོང་།

ཨ་ཁུ་ཆེ་ལོ་གིས"ཁྱོས་བྱ་བ་ལས་ནོ་**བཤད་རྒྱུ**་མེད།"ཟེར་ཞོར་ར། ཁང་བའི་ནང་ང་ཞིབ་ལྟ་གཞིག་ཡས། "ངས་ཁྱོད་སྒོར་མོ་ཟླ་བ་གཅིག་གི་གཞུག་ནས་བསྐུར་ཡོང་།" ཨ་ཁུ་དཀོན་མཆོག་གིས། "ཆོག་གི ལས་ཡོན་ན་བསྡོམས་པས་སྒོར་མོ་སྟོང་ལྔ་ཡིན། ཁྱོའི་ལག་ན་སྒོར་མོ་ཡོད་ན། ཁྱོས་ཟླ་བ་གཅིག་གི་ནང་ང་ཅིག་སྐུར།"ཟེར། ཁུར་གིས་རང་གི་ཙ་ལག་ཟོ་**ཁུར་རས**། ཨ་ཁུ་ཆེ་ལོ་ཚང་ནས་སྒོར་བུད། ཨ་ཁུ་ཆེ་ལོ་གིས་ཁོ་སྒོ་ཁ་རིག་གེར་སྐྱེལ་མ་ཡས།

ཨ་ཁུ་ཆེ་ལོ་སྒོ་ཁ་ནས་ཕྱི་ར་འཁོར་ཞོར་ར། "ཨ་ཁུ་དཀོན་མཆོག ལས་ཀ་ལས་ཞོར་ར། ཁྱོས་ལོའུ་ཕྲུག་མ་རིག་ག ལོའུ་ཕྲུག་སྙིང་རྗེ་གཞིག་ཡིན། ངས་དེ་རིང་སྔ་དྲོ་སྒོར་**འགྲོ་གི**་བཙུག་བཏང་། རེད་དྲ། སྐབས་འདིར་ཐོན་ན། ལོའུ་ཕྲུག་ནམ་ཡིན་ན་ར་ཕྱིར་ར་ཁྱིམ་མ་ཡོང་ང་། ལོའུ་ཕྲུག་ཧྲན་གི་ར་མྱི་འདྲ་མ་གཞིག་ཡིན། ལོའུ་ཕྲུག་གིས་འདི་མོ་ཞོང་གིས་མི་ཡས།"ཟེར།

ཨ་ཁུ་དཀོན་མཆོག་གིས"ཨ་ཁུ་ཚེ་ལོ། ངས་མ་རིག་ཐལ།"ཟེར་ཞོར་ར་ལམ་མ་བུད། སྐབས་དེར། ཨ་ཁུ་ཚེ་ལོ་གིས"ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད་ན། ཁྲིམ་གི་སྒོ་འགྲུམ་ན་ཡོད་རྒྱུ་རེད།"ཟེར། དེ་ནས་ཨ་ཁུ་དཀོན་མཆོག་གིས་ཅི་གྲུ་དེ་དྲན་སོང་། "ཨ་ཅིས། དེ་ལོའུ་ཕྲུག་ཡིན་ནང་། དེ་ཅི་གྲུ་ཡིན་རྒྱུ་རེད།" ཨ་ཁུ་དཀོན་མཆོག་གི་གོམ་ཁ་ཇེ་མགྱོགས་ག་བུད་སོང་། ཁུར་གིས་ལུས་ཆད་ར་སྒོར་ཆད་ཚང་མ་བརྗེད་སོང་།

12.1 --Participle cases vs. infinitive cases

Participle	English	Infinitive	English
ངས་སྐད་རིགས་གསུམ་**བསླབས་ཡས**་ཤེས་སོང་།	I learned three languages by studying.	སྐད་རིགས་གསུམ་**སློབ་རྒྱུ**་ངའི་འཆར་གཞི་ཡིན།	To study three languages is my plan.
དོན་དག་འདི་**བཤད་རས**་ཐག་མི་ཆོད།	This issue cannot be solved by talking.	ཐག་གཅོད་མི་ཐུབ་ན་ར། དོན་དག་གླེང་རྒྱུ་གླེང་དགོས།	It is necessary to mention the issue even though it cannot be solved.
མིག་གིས་**བལྟས་ནས**་དངོས་པོ་མང་ང་གཟིག་མི་རིག	One cannot see many things by looking with the eyes.	ངས་**ལྟ་རྒྱུ**་དཔེ་ཆ་མཐུག་པོ་མཐུག་པོ་འདི་ཡིན།	(The thing) I need to read is this (very) thick book.
འགོ་བ་རྟར་**ཞོན་ནས**་ཐོན་བཏང་།	The leader came riding a horse.	ཁྱོད་ཐོན་འདོད་ན། རྟར་**ཞོན་རྒྱུ**་ཐོས།	If you want to get there, please decide to ride the horse.
འདི་ནས་ལོ་གཉིས་**བསྡད་རས**་ངས་འཇར་མན་གི་སྐད་ཤེས་ཐལ།	Staying here for two years, I learned the German language.	འཇར་མན་གི་སྐད་ཤེས་འདོད་ན། ལོ་གཉིས་འདི་ནས་**འདུག་རྒྱུ**་ཐོས།	If one wants to learn German, it is better to decide to stay here for two years.
ང་རླངས་འཁོར་ར་**བསྡད་རས**་འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན།	I will go by car.	རླངས་འཁོར་ར་**འདུག་རྒྱུར**་ང་མི་དགའ། རེད་དྲ་ཐབས་མེད།	I do not like to take a car, but there is no choice.
ཁུར་གེར་**ཁ་བརྡ་ཡས་རས**་ངས་གནས་ཚུལ་གསལ་པོ་གཟིག་ཤེས་ཐལ།	Talking to him, I clearly understood the situation.	གནས་ཚུལ་གསལ་པོ་ཤེས་ན་འདོད་ན། ཁུར་གེར་**ཁ་བརྡ་ཡས་རྒྱུ**་གལ་ཆེ།	If one wants to know the situation well, it is important to talk with him.

Notes-1

Positive participle case: ❶It consists of a verb in PAT plus a participle variant or consists of a monosyllabic adjective plus a participle variant. It describes *how something takes place* or *how someone does something*, e.g., ཁུར་གེ་**ཅ་ལག་ཁུར་རས**་ཨ་ཁུ་ཚེ་ལོ་ཚང་ནས་སྒོར་བུད། He came out of Tshe lo's home carrying his stuff. / ཁོ་མོ་**ཡག་ཡག་ཡས**་གྲགས་ཐལ། She became famous by being so beautiful.❷The participle case is not used as subject or object. ❸Participle case variants

can be treated at times as the causative conjunction *and*, e.g., མེ་ཏོག་བཀོད་**རས།** ས་ཆ་ཚང་མ་ཆེ་མོ་གཟིག་ཡག་གི The flowers have blossomed and the whole area is so beautiful. (The whole area is so beautiful, with the flowers blossomed.)

Exercise 1 Write infinitive case and participle case in the blanks using the verbs in parentheses. Refer to the participle variants distribution on the next page.

དཔེར་བརྗོད། ཚེ་ལོ་གིས་དབྱིན་ཡིག་སྦྱོང་རྒྱུའི་འགོ་རྩོམ་གི་ཡོད། (སྦྱོང་)

1. ཨ་ཙེ་སངས་རྒྱས་མཚོ་ཡུལ་སྐོར་ར་________དགའ། (འགྲོ)
2. བྱ་བ་གི་གཞུག་ནས། ལྷགས་བྱམས་གིས་གློག་བརྙན་ན་________འགྲོ་ཟེར། (ལྟ)
3. ཁྱོས་རྒྱ་སྐད་________གང་ནས་སྦྱངས། (བཤད) ཁྱུར་གེས་ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད་ན་པེ་ཅིན་ནས་སྦྱངས་ཡོད།
4. དཔེ་ཆ་དེ་དོ་དགོང་ངས་________རེད། (ལྟ) རེད་དྲ་ཁྱོས་བལྟས་ན་འདོད་ན་ཁྱེར་ན་ཚོག
5. དངོས་པོ་འདི་ཚང་མ་མི་གཅིག་གིས་________དཀའ་མོ་རེད། (སྐྱེལ) ངས་ད་པོ་མི་ཆ་ཅིག་འཁྱིད་ཡོང་།
6. ཁྱོད་པེ་ཅིན་ནས་________ཆི་མོ་གཟིག་འགོར་སོང་། (འདུག) ང་ར་དེ་ནས་ལོ་གཉིས་གསུམ་གཟིག་ག་བསྡད་མྱོང་།
7. མུར་གེ་འདི་ཤེད་ཞ་ཡས་ལས་ཁུངས་ནང་ང་________ཡོང་ན། (འཁྱིད) ཉིན་གཟིག་ག་ལས་ཁུངས་ནང་ནས་བདའ་རྒྱུ་རེད།
8. རྒད་པོ་གིས་ཟ་མ་________བསྐུགས་ཡོད། (ཟ) རྒན་མོ་ལས་ཀ་________ཁོམ་གི་མེད། (ལས)
9. བཟང་མོ་གིས་མུར་གེའི་སྐོར་ཁུག་________བརྗེད་སོང་། (འཁྱེར་ཡོང) ངས་མུར་གེར་སྐོར་མོ་སུམ་བཅུ་བསྐྱིས་བཏང་ང་།
10. ང་དེང་མ་ས་ཆ་འདི་ནས་______བསྡད་མྱོང་། (རྡེ) རེད་དྲ་ངས་གཅིག་ར་མི་དྲན་གི ང་ལོ་གཉིས་ཡིན་དུས། ང་འདི་ནས་ལོ་གཅིག་ག་བསྡད་ཟེར།
11. ཆོས་སྒྲོན་གིས་ད་________འཚོ་བ་རོལ་གི་ཡོད། (སྡུག་མཐོང) མུར་གེ་རྒད་པོ་ཨ་ཇ་པོ་ར་_____ཞི་ལི་མགོ་སྐོང་གཟིག་ར་ཁྲིམ་ཚང་བཙོས། (ཐོར)
12. ཁྱོས་རང་གི་དགུན་ལྭ་________མ་བརྗེད། (འཁྱེར་ཡོང) བོད་ནས་གནམ་གཤིས་འཁྱགས་མོ་ཡིན། འདར་སིག་སིག་ཡས་ན། ཁྱོད་སྐྱིད་རྒྱུ་མ་རེད།
13. དེང་མ་ངེད་གཉིས་ཀས་________འཚོ་བ་བསྐྱལ་ནི་རེད། (འགྲོག) དེང་སང་ངེད་གཉིས་ཀ་________ཁོམ་པ་ར་མེད་གི (ངོ་ཐུག)
14. མུར་གེས་གདམ་ངན་དེ་ཆི་ཤེད་________མ་ཤེས། (བཤད) ཆི་གཟིག་ཡས་ན་ར་གདམ་ངན་ཁ་ནས་འབུད་མ་ཐུབ།
15. ཁ་པར་གི་ནང་ནས་མཚོ་མོ་ངུས་བཏང་། ཆི་གཟིག་གོ་རྒྱུ་རེད་________ང་ལུས་ཡོངས་རྫོགས་སྦྲིད་ཐལ། (བསམ)

12.2 --Distribution of positive participle variants

Preceding suffix	With positive participle variants	English	Note
ག	ང་དེ་རིང་བརྒྱུགས་**ཡས**་ཡོང་།	I came running today.	❶Participle variants are distributed with regard to the suffix of the syllable they follow. ❷All participle case variants can be replaced by ནས, a more common usage in written Tibetan.
ག	ཞི་ལི་འདི་སྐད་ཡག་**ཡས**་གྲགས་ཐལ།	This boy became famous, his voice being melodious.	
ང	ངའི་ཨ་ཕ་གིས་ཚེ་གང་ང་སྡུག་མྱངས་**ཡས**་བུད་སོང་།	My father passed away having experienced hardship during his entire life.	
ང	བུ་ལྷོམ་པོ་ཁ་ཏའི་རོ་བཟུང་**ཡས**་ཆུ་ཁ་གཞིག་ག་ཐོན།	The tramp boy came to a river holding the corpse of a crow.	
ན	ལུ་གུ་གིས་ཨ་མ་དྲན་**ནས**་ཕྱིར་ར་ཐོན་བཏང་།	Missing his mother, the lamb returned.	
མ	སང་ཉིན་གི་དོན་དག་བསམས་**མས**། ང་གཉིད་མི་ཁུག	I cannot sleep thinking about tomorrow's work.	
ད	མེ་ཏོག་བཀད་**རས**། ས་ཆ་ཚང་མ་ཆེ་མོ་གཞིག་ཡག་གི	How beautiful the whole place is with the flowers blossomed!	
བ	ཁངས་བབས་**བས**། ནམ་ཟླ་ཧེ་འཁྱུགས་རེད།	Having snowed, it is getting colder.	
འ	ཨ་མ་དགའ་**ཡས**་བཟི་ཐལ།	Being happy, the mother got drunk.	
ས	ང་ཡུན་རིང་ང་ལས་ཀ་ལས་**ནས**་ཆད་བཏང་།	I was tired having worked for a long time.	
ར	མུར་གི་ཏླངས་འཁོར་བསྐོར་**རས**་ཐག་རིང་ང་སོང་།	She went to a far off place driving a car.	
ལ	ཁུར་གེས་སེམས་གཡེལ་**རས**་བཤད་འགོ་བརྩམས།	Being relaxed, he started to speak.	
No suffix	ཁུར་གེ་རྐང་ང་ཞ་**ཡས**་སློབ་གྲྭར་སོང་།	He went to school with a paralyzed leg.	

Exercise 2 Write infinitive cases and participle cases in the blanks, paying particular attention to participle variants.

དཔེར་བརྗོད། ཕྱི་དྲོར་ངར་ལས་རྒྱུ་ཅང་མེད། (ལས) ངས་ཁྲིམ་ནས་ཛ་འབྱུངས་ཡས་འདུག་རྒྱུ་ཡིན། (འབྱུང)

1. རོགས་པ་ཐོ། ང་དགོང་དེད་ཚང་ང་འགྲོ། ངའི་ཐན་མོ་གིས་________ར་________མང་ང་གྲ་སྒྲིག་ཡས་ཡོད། (ལྟ) (ཟ)
2. དཀོན་མཆོག་ཚེ་རིང་ལྷ་ས་ནས་______འདོད་གི་ཡོད། (འདུག) ཁུར་གེ་དེ་ན་ཏམ་གཉིས་ཀ་ར་ཞ་ཡས་གཞིག་_____ཡོད། (གཏོར)
3. ངའི་ཏྲང་མོ་གིས་ཉིག་ཡོ་ནས་____འདོད་གི་ཡོད། (འཚོ་བ་རོལ) དེ་ནས་འཚོ་བ་རོལ་____དཀའ་མོ་རེད། དངོས་པོ་གོང་དཀའ་གི
4. ངའི་སྤུན་ཡ་སྤེ་བ་ཆུང་ཆུང་ནས་ཞོང་གིས་_____མི་འདོད། (འདུག) རེད་དུ་གྲོང་ཁྱེར་ནས་_____ཁུར་གེར་སྐོར་མོ་མེད། (འཚོ་བ་སྐྱེལ)
5. ཁྱོད་ལས་ཀར་སོང་། ངའི་ཕྱོགས་ན་_______ཅང་མེད། (འདང་རྒྱུག)
6. ང་དའི་ཨ་མྱེས་ར་ཨ་ཡིས་མཉམ་པས་ལོ་གཅིག་གཉིས་གཞིག་ག་འདུག་འདོད། ད་ཁོ་གཉིས་ཀའི་_______ཅང་མེད། (ཚེ་ཐག་ཟད)
7. དེ་རིང་ནང་ནས་ཚད་པ་ཆེ་གི ང་སྐོར་སྐྱང་གི་ཐོག་ནས་སྐྱི་ཐེར་ར་འདུག _______། (འགྲོ)

8. ཁྱོད་ _______ཨེ་ཡོད། (འགྲོ) རོགས་པོ་ཟློ་སློ་ཁ་ནས་_______དུས་ཚོད་ཚལ་བ་གཞིག་འགོར་ཐལ། (སྒྲུག)

9. ལུག་ར་གནག་ཟོག་ཚང་མ་མཆེས་སར་ཐོན་རེག་ག་ཁུར་གེ་རི་མགོ་གཞིག་ནས་_______བསྡད། (གཅོག)

10. _______ར་_______ཐོག་ནས། (ཟ) (འདུག) ཁུར་གེའི་ཡན་ན་མི་གཞིག་མེད།

11. གཞུག་ནས་དཔལ་འབྱོར་______ཆེད་ར། (སློབ) ངས་ར་རྩིས་རིག་སྦྱོང་གི་ཡོད། དེའི་རྐྱེན་གིས་ང་______མེད། (ཁོམ)

12. ཆོས་མཚོ་གོན་རྒྱུ་_______མི་འཐད་གི (ཉོ) རེད་དྲ་ངས་_______________བཅུག་བཏང་། (བཙན་པོ་ཡས) (ཉོ)

13. བོད་ནས་ཕྱི་རྒྱལ་ར་_______དོན་དག་རྩ་མོ་གཞིག་མ་རེད། (ཡོང) གཅིག་ནས་སྐད་རིགས་ཤེས་དགོས། གཉིས་ནས་གོམས་སྲོལ་ལོབས་དགོས།

14. རྩལ་སྦྱོང་བ་འདི་_______འགྲོ་ར་ཐུབ་གི་མེད། (ཚད) རྒྱུག་གང་ནས་ཐུབ་རྒྱུས།

15. ཨོ་ཧོ། ངས་གློག་ཐབ་གི་གློག་_______བརྗེད་སོང་། (གཞིམ) ང་ཕྱིར་ར་ཁྱིམ་མ་གློག་གཞིམ་_______། (འགྲོ)

16. ཁ་རྩང་དེ་རིང་མུར་གེ་སྐྱིད་གི་མེད། མུར་གེས"_______ཡོད། _______མེད་རྒྱུ་ན།"འདོད་གི་ཡོད། (ཟ) (ལས)

17. ངེད་ཚོའི་མེ་འཁོར་གི་གཞུག་ག་མ་ཆོད། ངེད་ཚོའི་མེ་འཁོར་གཞུག་མ་_______བསྒྲུགས། (ཡོང)

18. ལྷགས་བྱམས་གཟའ་འཁོར་གཞིག་ག་སློབ་ཁྲིད་ར་མ་ཡོང་ཐལ། ཁུར་གེ་______འདོད་ན་ར། (ཡོང) ______དགའ་གི་ཡོད། (ཡོང)

Text Two: *Participle cases and infinitive cases*

ཟུར་ལྟའི་སློབ་ཚན། གློག་བརྙ་ཚན་པ་གཉིས།

གློག་བརྙ་དང་པོ།

དཀོན་མཆོག་གིས་འབྲོག་ནས་གནས་ཚང་གཞིག་**རྙེད་རྒྱུ་**དཀའ་གི་ཡོད། ཁུར་གེས་ཐབས་བཀོད་ཚང་མ་**བཀོལ་རས་**བཙལ་ནི་རེད། རེད་དྲ་གཅིག་ར་**མ་རྙེད་ར་**ཁོ་ཡིད་ཆད་ཐལ། ཁུར་གེས་ཐག་ཉེ་གི་མགྲོན་ཁང་ང་ཁ་པར་**བཏང་ཡས་**ཁང་བ་ཡོད་མེད་དྲིས་ཐལ། རེད་དྲ་ཁ་པར་གི་ནང་ན་**ཞུགས་རྒྱུ་**གཅིག་ར་མེད་གི ལམ་པ་གཞིག་གིས་མདུན་ཕྱོགས་གི་རི་གཞིག་གི་རྒྱབ་ན་འབྲོག་ཁྱིམ་གཞིག་ཡོད། དེ་བ་ཚང་ནས་ཁུར་གེ་ཞག་འདུག་ཡས་ན་ཆོག་ཟེར། རེད་དྲ་ཁུར་གེ་འབྲོག་ཁྱིམ་དེར་ཐོན་རྒྱུ་མ་རེད། ཁུར་གེར་དངོས་པོ་ལྗིད་མོ་**ཁུར་རྒྱུ་**ཡོད། ཁ་ར་སྐོམ་གི་ཡོད། འཐུང་རྒྱུ་**མེད་ར་**ཁུར་གེས་མྱོང་གོ་གི ཁོ་ཕྱིར་ར་སོང་ན། དུས་ཚོད་གཅིག་གི་ལམ་རེད། སྔུན་ན་སོང་ན། **འགྲོ་རྒྱུ་**དུས་ཚོད་ཚལ་བ་གཞིག་གི་ལམ་རེད། ཁུར་གེ་དངོས་པོ་ཚང་མ་**ཁུར་རས་**འབྲོག་ཁྱིམ་དེར་བསྐྱེགས། ངོ་མ་གིས་བཤད་ན། དེ་རིག་གེར། ཁུར་གེས་རྟ་ཐང་ནས་ཁྱིམ་ཚང་གཅིག་ར་མ་རིག ཁོ་རེམ་མ་མ་ཐོན་ན། ཁུར་གེ་ལུས་**ཚད་རྒྱུ་**ད་ད་ད་རེད།

གློག་བརྙ་གཉིས་པ།

སྨན་པ་གྲགས་ཅན་ཨ་ཁུ་བླ་མ་གིས་ནད་པ་ཁ་ཡས་ཁུར་གེའི་ནང་ང་**ཡོང་གི**་མི་འདུག ཁུར་གེས་རྒྱ་སྐད་མི་ཤེས་ནོ་གིས། རྒྱ་གི་ནད་པ་ཡོང་ན་ཁུར་གེས་ཆེ་**བཤད་རྒྱུ་**ཤེས་གི་མེད། དེས་མི་ཚད། ཞི་མོ་ནད་པ་གཞིག་ཡོང་ན། ཁུར་གེས་ཆེ་**ཡས་རྒྱུ་**ཤེས་གི་མེད། ལག་པ་གིས་**རྩ་བརྟག་རྒྱུ་**ར་འདྲི་ཆོག **འདྲི་རྒྱུ་**དཀའ་གི་མེད། རེད་དྲ་ལུས་ཐོག་ནས་ནད་བརྟག་ཡས་ན། ཁུར་གེ་ངོ་ཚ་གི་ཡོད། ཁུར་གེས་བུད་མེད་ར་བར་ཐག་**བཟུང**

ངསགྲུ་བ་གི་འཚོ་བ་རོལ་ནི་རེད། རེད་དྲ་ད་སྐྱ་སར་ལྷུང་ན། ཁྱུར་གེར་**སློབ་རྒྱུ**གང་མང་ཡོད་གི

ཨ་ཁུ་བླ་མ་ར་ཁྱུར་གེའི་དགའ་རོགས་གཉིས་ཀ་གཉེན་སྒྲིག་རྒྱུས་ཟེར་གི་ཡོད། རེད་དྲ་ཁྱུར་གེའི་དགའ་རོགས་ལྷ་སར་**འགྲོ་རྒྱུར**་འཐད་གི་མེད། གཅིག་ནས། སྨུར་གེས་ལྷ་ས་ནས་དངོས་པོ་གོང་དཀའ་གི་འདོད། གཉིས་ནས་དགོན་པ་དཀག་དཀག་ག་**མཇལ་རྒྱུ**་བཟོད་གི་མེད། སྨུར་གེས་**འདོད་རྒྱུ**རྒྱལ་ནང་ང་**སྐྱུལ་རྒྱུ**་རེད། རེད་དྲ། ཨ་ཁུ་བླ་མ་གིས་གནས་མཆོག་ལྷ་ས་གི་ཕན་ན་འགྲོ་ས་མེད་ཟེར། དགའ་རོགས་གིས་**གཉེན་སྒྲིག་རྒྱུ**་ཚོ་གཅིག་གི་དོན་དག་རེད། རྒྱལ་ནང་ང་**སྐྱུལ་གི**་འགྲོ་ཟེར། དད་པ་སྙིང་ཁོམ་གཞུག་ནས་དཀག་དཀག་ཡིན་ཟེར། རེད་དྲ་ཨ་ཁུ་བླ་མ་གིས་ཇོ་བོ་གི་མདུན་ནས་སྐྱེས་པ་གཅིག་གི་སྐྱབས་བཙལ་**ན་འདོད**་གི་ཡོད།

12.3 --Negative participle cases

Negative participle case		
With negative participle case	English	Note
རེད་གཉིས་ཀ་དུ་བ་**མི་འཐེན་ན**། **ཆང་འཐུངས་ཡས**་འདུག་གི་ཡོད།	We stay here not smoking but drinking (alcohol).	❶If a whole statement is in present tense mood, the verb in participle case is PRT. ❷The negative adverbs མ and མི are used in negative participle cases, respectively conveying past tense and present tense mood.
སངས་རྒྱས་གིས་**མི་བསམ་མ**་མི་བཤད། ཁྱུར་གེའི་གཏམ་བཤད་གི་ནང་ན་ལེན་རྒྱུ་ཡོད།	Sangs rgyas does not speak without thinking. His speech is worth listening to.	
དགོང་མོ་**སྣངས་འཁོར་མི་སྐོར་ར**་སོང་། ལམ་ཁ་ནས་ཉེན་ཁ་ཆེ།	Don't go out driving at night! It's dangerous on the way.	
ཁྱུར་གེས་**སེམས་ཆུང་མ་ཡས་ར**་ཁྱུས་ཟོས།	He suffered a loss, not being careful.	
དམག་དཔོན་**རྒྱལ་ཁབ་མ་ཡོན་ན**་མ་ཐོན། རྒྱལ་རས་ཐོན།	The general returned not having been defeated but having won the battle.	
ས་ཆ་འདི་ན་འདྲེ་གཟིག་ཡོད་ཟེར། རེད་དྲ་ཁྱུར་གེ་**མ་སྐྱུག་ག**་བུད་ཐལ།	It is said that there is a ghost. But he went without being scared.	
ངས་བྱ་བ་འདི་**མ་ཁུག་ག**་ལོ་གསུམ་མ་ལས་བཏང་།	I have done this job for three years being barely able to stand it.	
ཨ་མའི་གཞེ་གཞེ་ཡིད་ར་**མི་འཛིན་ན**་ཞ་ཡས་གིས་ཨ་མའི་ཁ་གློང་གི་ཡོད།	The child is trying to amuse his mother without being offended by her criticism.	
མྱོ་གཞན་པ་གི་**བླ་མི་སྐྱུལ་བ**་ཨ་ཡིས་འདི་ཁ་རོག་གེར་བསྡད།	This old lady remained quiet without gossiping about others.	

Notes-2

Negative adverbs མ, མི, *and* མེད are used to form negative participle cases, respectively, in the past tense, present tense, and continuous tense mood, e.g., ❶རེད་ཟོ་རྟ་**མི་ཞོན་ན**་འགྲོ། We go, not riding the horse. ❷རེད་ཟོ་རྟ་**མ་ཞོན་ན**་སོང་། We left without riding the horse. ❸ཕ་**ཡོད་གི་མེད་ར**། ཞི་ལི་གིས་དཀའ་གི་ཡོད། The boy is suffering, having no father. ❹ཁྱུར་གེས་ཆར་གདུགས་**འཛིན་གི་མེད་ར**་ཆར་ཆེད་གི་ནང་ང་བརྒྱུགས། He rushed into the heavy rain, holding no umbrella.

Exercise 3 Write infinitive cases and participle cases in the blanks, particularly noting their negative forms. Refer to the distribution of negative participle variants on the next page.

དཔེར་བརྗོད། ཕྱིན་ཚད་ སྟུག་མི་མཐོང་ང་འདུག་རྒྱུ་ཡིན། (སྟུག་མཐོང) མི་ཚོ་ཐུང་ཐུང་རེད། དེ་མོ་གཞིག་སྟུག་མཐོང་དགོས་དོན་མེད།

1. སངས་རྒྱས་ཀི་བྱས་རྗེས་གི་ཆེད་ར། ཁྲུར་གེར་དཀའ་རྟགས་ཆེ་གཞིག་འབབ་གི ཁྲུར་གེས་དཔལ་འབྱོར་________ཐོག་ནས་ཕྱུག་རྗེས་མི་དམན་པ་གཞིག་བཞག་ཡོད། (འཕེལ་རྒྱས་སུ་གཏོང) དེས་མི་ཚད། ཁྲུར་གེས་ང་རྒྱལ་________ད་པོ་སྨུ་མཐུད་རས་འབད་པ་ཡས་གི (འཛིན)

2. ཁྱོས་བོད་ནས་ཤ་མི་________མ་ཡས། (ཟ) ཨ་ཕ་ལོ་ལོ། བོད་ནས་ཤ་མི་ཟ་རང་ཟ་རེད། དེའི་ཐོག་ག ཁྱོས་གོན་རྒྱུ་དྲོན་པོ་གཞིག་ར་________འགྱོ་གི་ཡོད། (ཁྱེར་གི་མེད) ཁྱོད་བོད་ནས་ཆེ་ཤེད་འདུག་རྒྱུས། ཁྱོའི་________གོ་རེ་སྐམ་པོ་ར་________ལུ་འདི་མོ་གཞིག་ཡིན་ནས། (ཟ)(གོན) ཁྱོས་བོད་ནས་དཀའ་རྒྱུ་རེད།

3. ཚེ་རིང་མཚོ་གིས་སློར་མོ་________སང་ལོ་ཕྱི་རྒྱལ་ར་འགྱོ་འདོད་གི་ཡོད། (གསོག) སྨུར་གེས་སློར་མོ་མང་ང________གསོག་ཐུབ་ན། (བཀོལ) སྨུར་གེ་ལོ་གཅིག་གི་ནང་ང་འགྱོ་ཐུབ་རྒྱུ་རེད།

4. ཞི་མོ་གཞིག་ལྷ་ཁང་གི་ནང་ང་འགྱོ་དུས། སྐྱེས་བཟི་གཞིག་གིས་སྨུར་གེ་________མ་བཅུག (འགྱོ) ཁྲུར་གེས་རྒྱུ་མཚན་གསལ་པོ་ཤེད་བཤད་ཐལ། ལྷ་ཁང་གི་ནང་ང་སྦྱིར་བཏང་གིས་ཞི་མོ་ཟོ་སོང་ན་མི་ཆོག ཞི་མོ་དེ་________བུད་ཐལ། (སྤོ་ལངས)

5. གློག་ཀླད་________ཆ་འཕྲིན་འཚོལ་________ལག་རྩལ་རེད། (བཀོལ) (ཤེས) ལག་རྩལ་འདི་སློབ་མ་ཚང་མ་གིས་________གཞིག་རེད། (ཤེས) དེའི་རྐྱེན་གིས། སློབ་ཚུང་ནང་ནས་གློག་ཀླད་________སྲིད་གཞུང་གིས་ཡར་སྐྱུལ་ཡས་གི་ཡོད། (ཁྲིད) ཁྱིམ་ནས་ལས་བྱ་ཏག་ཏག་________། (འབྲི) ཁོ་ཟོ་གློག་ཀླད་གི་སྟེང་ནས་________ར་གཡལ་ཆེ། (འདུག)

6. ང་མགོ་ན་གི་ཡོད། སྨན་པ་གིས་བལྟས་ན། ང་________མང་སོང་། (ལས) ________ཉུང་སོང་། (ཉལ) ཁྲུར་གེས་བལྟས་ན། ངས་ཁྱིམ་ནས་ཉིན་མ་ཆ་རེར་ངལ་གསོ་དགོས།

7. ཨ་མ་གི་ཁོག་ན་སྨྱེ་འབར་གི་ཡོད། རེད་དྲ་ཞི་ལི་ཚུང་ཚུང་གཞིག་སྨུར་གེའི་ཀྲང་ང་________ཕེ་འདེབས་གི་ཡོད། (གཏོང) ཁྲུར་གེས་ཀ་ར་________འདོད་གི་ཡོད། (ཚོ) རེད་དྲ་ཨ་མ་གིས་________འདུག་གི་ཡོད། (ཚོ་ཁ་ཉན) སྨུར་གེས་ད་པོ་ཕྱིན་ཆད་ཁྲུར་གེས་ཀ་ར་ཟོས་ན་མི་ཆོག་ཟེར་གི་ཡོད།

12.4 --Participle variants distribution in negative participle cases

Preceding suffix	Variants in negative participle case	English
ག	རྟ་སྣངས་འཁོར་གི་པེ་པེར་མི་འདྲོག་**ག**་སོང་།	The horse went by, not being startled by the car honking.
ང	ཁྱུར་གེས་ཚུར་ར་མ་ཡོང་**ང**་ང་བོས།	He called me without coming forward.
ད	གཟུ་བ་གིས་མི་བགོད་**ར**་ཁ་ཡ་གཉིས་ཀ་བར་འདུམ་ཡས་གི་ཡོད།	Without smiling, the middle man mediates between the two sides.
ན	ཁྱུར་གེ་ཞ་ཡས་མི་འཛིན་**ན**་སྐོར་འགྲོ་རྒྱོར་དགའ།	He likes going out without taking his baby.
བ	གནམ་མི་འབབ་**བ**། འབྲུག་ཏག་ཏག་གྱུགས་གི	It is only thundering without rain.
མ	འགྲུལ་བ་གིས་ཟ་མ་མི་འགམ་**མ**་དལ་མོ་ཤེད་ཟོས།	The guest slowly eats the food, not gobbling.
འ	ལུ་གུ་མི་འབའ་**འ**་མ་མོ་གི་འོག་ན་ཡོད།	The lamb is under a ewe making no sound.
ར	ཨ་མ་གིས་དབྱེ་བ་མི་བགར་**ར**་ཞ་ཡས་ཚང་མར་གཅེས་གི	The mother cares about her children without discriminating.
ལ	དམག་དཔུང་མཁར་མ་བརྟོལ་**ར**་མཁར་རྫོང་གི་ནང་ང་གླུགས།	The army stormed into the fortress without breaking the enclosing wall.
ས	ཞིང་བ་ཟོས་ལས་ཀ་མི་ལས་**འེ**་ཞིང་ཁ་ན་བསྡད་ཡོད།	The peasants remain in the field without working.
No suffix	ངས་ལས་བྱ་མི་འབྲི་**འེ**་ནང་ན་ཁ་གདངས་ཡོད།	I fool around at home without doing homework.

Notes-3

1. **Negative participle cases in present tense mood**: Describe something ongoing or imminent. དངོས་པོ་མང་ང་**མི་འཁྱེར་ར**་འགྲོ། དེ་མིན་ད་ངེད་ཟོ་ཕོན་རྒྱུ་མ་རེད། We'll go without taking much stuff, otherwise, we wouldn't get there. The verb in participle case is in PRT.
2. **Negative participle cases in past tense mood**: It describes something that has already occurred, e.g., ངེད་ཟོ་དངོས་པོ་མང་ང་**མ་ཁྱེར་ར**་ཡོང་། དེ་མིན་ད་པོ་ཕོན་ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད། We came without bringing much stuff, otherwise we wouldn't have arrived here yet. The verb in the participle case is in PAT.
3. There is no strict rule on which tense mood should be applied in participle cases as long as the whole statement is in the past tense mood, e.g., ངས་གློག་ཀླད་**མི་བཀོལ་ར**་བྱ་བ་ལས་སོང་། / ངས་གློག་ཀླད་**མ་བཀོལ་ར**་བྱ་བ་ལས་སོང་། I did my work without using a computer.

Exercise 4 Write participle cases and infinitive cases in the blanks, paying particular attention to their negative and positive forms.

དཔེར་བརྗོད། དོན་དག་ཚང་མ་མི་འགྲུབ་བ་ལས་སྐྱོ་ཙ་མོ་རེད།

1. བྱ་བ་ཤོར་སོང་ན་ར། མུར་གེས་ _________(འཁང་ར་ཡས) རང་གིས་རང་ང་བྱ་བ་གཞིག་_________ལས་གི་ཡོད། (སྙིར)

2. ལྷ་རིས་མཚོ་གིས་ཧྲུའུ་ཀྱི་བོར་སོང་ངོ་གིས། མུར་གེར་རྒྱལ་ཁབ་གི་ཕྱི་ར་________གོ་སྐབས་ཡོད་གི་མེད། (འགྱོ)

3. པོ་ཏ་ལ་གི་ཀླུད་ནས་________ཡུལ་ལྗོངས་རིག་མི་ཐུབ། (འདུག)པོ་ཏ་ལ་གི་ཀླུད་ནས་བལྟས་ན་ད་ངོ་མ་སྣང་བ་སྐྱིད་པོ་རེད། ཡུལ་ལྗོངས་ར་རིག་ཐུབ།

4. པ་སེ་ཚང་མ་བཙོངས་ཚར་སོང་། ཁྱོད་སྒུག་ན་ཨེ་འདོད། དུས་ཚོད་བདུན་པ་གི་སྟེང་གི་གློག་བརྙན་ན་པ་སེ་____ཡོད་ན་ཐང་། (འཚོང)

5. རི་མགོར་________བགོད་པ་དཀའ་གཞིག་མ་རེད། (འགོ) ངའི་རྐང་ཚིགས་ན་ཡས་གཟའ་འཁོར་གཞིག་འགོར་ཡོད། ངས་ད་ཐེངས་སྨན་པ་གི་ཁ་ཞན་དགོས། ད་ཐེངས་ཆག་སྒོ་འདིའི་ནང་ན་________མང་ང་གཞིག་ཡོད། (སློབ)

6. ངད་བོད་ན་ཡོད་རྒྱུ་ན། ངས་ཆང་________རོགས་པ་ཚོའི་མཉམ་པས་ཡོད་རྒྱུ་རེད། (འཐུང) བོད་ནས་དགུན་ཁ་འཁྱུགས་ན་ར། ཉི་མ་ཉིན་གྲངས་ང་ཤར་ནི་རེད། དགུན་ཁ་འདི་ནས་________། (འདུག) དབྱར་ཁ་བོད་ནས་________འཚོ་བ་རོལ་ན་ཁོ་ཐག་ག་སྐྱིད་རྒྱུ་རེད། (འདུག) འདི་ནས་ཉི་མ་______ཉིན་གྲངས་ང་ལས་ཀ་མང་ང་ལས་ནས་_______དཀའ་མོ་རེད། (རིག) (འདུག)

7. དགེ་རྒན་གིས་ལས་བྱ་________སློབ་མ་ཚང་མ་གི་ལས་འགན་ཡིན་ཟེར། (འབྲི) རེད་དྲ་ཁྲུར་གེས་ལས་བྱ་________ནམ་ཡིན་ན་བརྗེད་འགྱོ། (ལྟ) ད་ཐེངས་ཁྲུར་གེས་སློབ་མ་ཟོར་________ལས་བྱ་མང་ང་གཞིག་བཞག་ཐལ། (སྙིང་རྗེ)

8. མུར་གེས་བྱ་བ་________ཕ་མ་གཉིས་ཀ་གཉོར་ན་འདོད་གི་ཡོད། (འཕེན) དེ་མིན་ད་བྱ་བ________ར་ཁོ་གཉིས་ཀ་
________རྒྱུ་རྒྱུག་ཡོང་ན་མུར་གེས་དཀའ་སྡུག་མྱོང་གི་ཡོད། (ལས) (གཉོར)

9. ངེད་ཚང་གི་ཁྱི་རྒན་________འགྱོ་ཐུབ་གི་མེད། (ཡོ་ཡོན) ཁྲུར་གེ་ཆུང་དུས། ང་________མེད་ན་ཁྲུར་གེ་སྲུན་ནི་རེད། (རིག) ངའི་མྱིག་ལམ་ན་ཁྲུར་གེ་ཡང་________ཡོང་གི་ཡོད། (ལྡིང)

12.5 --Review: infinitive cases

Infinitive subject with verbs in PRT		
Tibetan	English	Explanation
དཔེ་ཆ་གཞིག་འབྲི་རྒྱུལོ་གཅིག་གི་དོན་དག་གཞིག་མ་རེད།	A book cannot be written in a year (To write a book is not one year's task.)	❶infinitive case as subject ❷with verb in PRT
ལས་ཀར་མི་ཆད་རྒྱུར་**ལས་ཀ་དུས་ཐོག་ག་འགྲུབ་རྒྱུ**ཀུང་ཟི་འདི་ན་ཡིན་ན་ད་མིན་ད་རེད།	Not to be absent from work and to finish work on time are mandatory in this company.	
ཟ་མ་ཟ་རྒྱུངའི་ལས་ཀ་ཁེ་རྐྱ་བོ་ཡིན།	To eat is my only task.	

Infinitive subject with monosyllabic adjectives		
རྒན་མོ་ཡག་རྒྱུརྒད་པོ་གི་འདོད་པ་རེད།	All husbands hope their wives are beautiful.	Monosyll-abic adjectives are used in infinitive case as well.
སྣངས་འཁོར་བཀན་རྒྱུགལ་ཆེ། དེ་མིན་ལམ་ནས་ཆག་རྒྱུ་རེད།	It is very important that the car is very sturdy. Or it will break down en-route.	
སེམས་སྐྱིད་རྒྱུབདེ་ཐང་གི་ཆ་རྐྱེན་རེད།	To be happy is indispensable for good health.	
གོན་རྒྱུ་མདོག་དམར་རྒྱུཡང་ར་ཡང་གིས་བཤད་ཐལ།	It is emphasized that the garment should be red.	

Quasi-nouns		
ང་ལས་ཀ་ལས་ནས་ཆད་གི ང་**ཟ་རྒྱུ**་དགོས།	Working and working, I am tired. I need something to eat.	Such quasi-nouns consist of verbs in PRT plus infinitive particle རྒྱུ.
བཟོ་བ་འདིས་**ལས་རྒྱུ**་མང་ང་ལེན།	This worker accepts more work to do.	
དེང་སང་ཁུར་གེར་**འདོན་རྒྱུ**་མེད།	Recently, he has no books to read.	
ད་དགོང་ང་ལ་**ལྟ་རྒྱུ**་མང་ང་ཡོད།	I have (a lot) to read tonight.	
Infinitive case as complement		
ཨ་ཕ་གིས་ཞ་ཡས་ཟོ་**ཉལ་གི**་བཅུག	The father asked the children to go to bed.	Infinitive case appears in complement.
ཁྲིའུ་ར་འོ་མ་**ནུ་རྒྱུ**་བྱིན།	The baby is given milk to drink.	
ཞིང་བ་ཟོས་ལས་ཀ་**ལས་ཀྱི**་གཞུག་ག་བཞག	The farmers postponed the work that needs to be done.	
གླུ་མ་སངས་རྒྱས་མཚོ་གིས་**གླུ་ལེན་ཀྱི**་སྦྱངས།	Singer Sang rgyas mtsho studied how to sing songs.	
Purposive infinitive case		
ཕྱུག་པོར་ཡོང་ཀྱིར་ཁུར་གེས་ཚོང་རྒྱག་གི་ཡོད།	He is doing business to become rich.	ཀྱི / རྒྱུ is attached Ladon variant ར to put across *reason*.
རྒྱུགས་སྤྲོད་ཀྱིར་ཐོ་འགོད་ཡས་དགོས་གི་ཡོད།	One must get registered to take the exam.	
འདི་འབྲི་ཀྱིར་ངར་སྨྱུ་གུ་གཟིག་དགོས།	I need a pen to write it.	
ཨ་མ་དགའ་གི་འཇུག་ཀྱིར་ཆེ་གཟིག་མི་དགོས།	It does not take much to please (my) Mother.	
Infinitive case with postposition		
བྱ་བ་འདི་ལས་ཀྱིའི་ཆེད་ར་ངས་ལས་རོགས་བོས།	I called my colleague to do this job.	A genitive case marker is necessary after an infinitive case in order to generate postpositions.
གྲོས་མཐུན་ཡོང་ཀྱིའི་ཐོག་ནས་ཕྱོགས་གཉི་ཀས་ལྷོད་དགོས།	Both sides have to compromise to reach an agreement.	
ལས་འགན་ལེན་ཀྱིའི་སྐོར་ནས་ལས་རོགས་གསུམ་པོ་འགྲིག་གི་མེད།	The three colleagues are not reaching a consensus on the division of labor.	
གྲོགས་ཚོགས་བསྡུ་ཀྱིའི་ཐོག་ནས་ང་ལ་བསམ་འཆར་གསུམ་ཡོད།	I have three points to make on how to hold the meeting.	

Exercise 5 Write appropriate tense forms of the verbs in the blanks, paying particular attention to infinitive case, participle case, and participle cases.

དཔེར་བརྗོད། ཞ་ཡས་གིས་ལས་བྱ་བྲིས་ནས་གཉིད་ཐལ། (འབྲི) དེང་སང་ཞ་ཡས་ཟོར་ལས་རྒྱུ་ཆི་མོ་གཟིག་མང་གི (ལས)

1. ངས་མཚོ་མོ་______མ་རྙེད་ཐལ། (འཚོལ) རེད་དྲ་མུར་གེ་ཚང་ནས་______ངེད་གཉིས་ཀས་གྲོས་ཡས་ཡོད། (ཐུག)

2. ཕྱིར་ར་ཡུའུ་བ་ཡོང་ཞོར་ར། སྨུར་གེས་སྟོ་________ཡིད་ར་དྲན་ཐལ། (ཉོ) རེད་དྲ་སྨུར་གེས་སྒོར་མོ་________བརྗེད་སོང་། (འཛིན)

3. དགེ་རྒན་གྱིས་ཕ་སྐད་གསར་པ་མང་ང་གཞིག་________བྲིན་ཐལ། (སློབ) སློབ་ཁྲིད་གི་ཐོག་ནས་ངས་མིང་ཚིག་དེ་ཐོ་
________བརྗེད་སོང་། (ཡིད་ར་འཛིན)། ད་ངས་གཏན་ནས་མི་དྲན་གི

4. ཁྲོས་དཀོན་མཆོག་གི་ཁ་པར་ཨང་གྲངས་________མ་འཇུག (བོར) ཅོས་ཙ་གཞིག་གི་ནང་ང་ཁུར་གེར་དོན་དག་གཞིག་________
ཡོད། (བཤད)

5. གསེར་མོ་མཚོར་________མང་། (འདྲི) བློ་ལྡན་ན་________མང་། (ལས) བློ་ལྡན་________ཤུན་གི་ཡོད།
(ལན་འདེབས)

6. ང་སྨུར་གེར་ཐུག་མྱོང་ཡོད་ཁ་རེད། ན་ནིང་ལོ་སར་གི་སྐབས་བ་དངོས་གྲུབ་ཚང་ནས་ཐུག་གཞིག ངེད་གཉིས་ཀས་མཉམ་པས
________ངོ་ཤེས་སོང་། (གླུ་དབྱངས་ལེན)

7. བོད་ཡིག་________ལོ་གཉིས་བྱུད་ཐལ། (སྦྱོང) བོད་གི་སྤྱིས་ཁ་བཟ་ཡས་དུས་ད་བོ་ར་________ཆེ་གཞིག་མེད། (གོ) ངའི་
སྤུན་ན་ད་བོ་ལམ་ཐག་རིང་ང་གཞིག་________ཡོད། (འགྲོ)

8. **ཀ་བ།** ཇོ་མོ་གླང་རི་གི་མགོར་________རྩ་མོ་ཡིན་རྒྱུ་མ་རེད། (འགོ) དེ་མིན་ད་སྤྱི་མང་ང་གཞིག་འགོས་ཡོད་རྒྱུ་རེད། **ཁ་བ།** ངས་དེ་
ཤེད་མི་འདོད་གི འགོ་ཁ་རྩ་མོ་ཡིན་ན་ར། འགོ་དོན་མེད།

9. དཔེ་ཆ་འདི་ཁྲོའི་ལག་ན་________ཡིད་ར་མ་ཤར། (ཡོད) ངས་ད་བོ་དཔེ་ཆ་འདི་བོར་སོང་འདོད་ར།

10. ངེད་ཚོ་ཉིན་གང་ངོ་________མེ་འཁོར་________བསྒུགས། (འདུག) (ཐོན) ད་ངེད་ཆ་བོས་མི་________ཡས་གི་ཡོད། (སྒུག)

11. ཨ་ཕ། ཁྱོད་ཨོང་སྐྱོགས་གི་སྟེང་ང་________ཉིན་གང་ངོ་བརྙན་འཕྲིན་ན་བལྟས་ཐལ། (ལོག) ད་ཁྱོད་འགྲུལ་ན་ཧ་རྒྱུ་རེད།

12. དབྱིན་ཇིའི་བརྡ་སྤྲོད་ར་________མེད་ཟེར། (ཧ་གོ) ངས་བལྟས་ན། དབྱིན་ཇིའི་བརྡ་སྤྲོད་དེ་མོ་དཀའ་མོ་མ་རེད།

13. ཁུར་གེས་སྣང་ས་འོད་འབུམ་མ་________བརྗེད་གི་མེད། (ལྟ) ཐེངས་གཞུག་མ། ངས་ཁུར་གེ་________འགྲོ། (འཁྲིད)

14. དེང་ཐོག་ཨ་ཡས་བསོད་ནམས་སྐྱིད་འགྲོ་ཐུབ་རྒྱུ་མ་རེད་འདོད་ར། རེད་དྲ་________ཐོག་ནས་སྨུར་གེའི་ཡན་ན་སུ་གཅིག་ར་མེད། (འགྲོ)

15. འགྲུལ་བ་ཟོ་སྦྲ་མོས་གཞིག་གིས་________གྲ་སྒྲིག་ཡས་ཡོད། (འགྲོ) ནངས་ཛ་ར་སྦྲ་སེས་བསྐོལ་དགོས་རྒྱུ་རེད།

16. རྒན་མོ་གིས་བཤད་ན། སྨུར་གེར་________གཅིག་ར་མེད་ཟེར། (དགོས) རེད་དྲ་སྨུར་གེའི་སྐྱེས་སྐར་ར་________གཅིག་ར་མེད་ན་
ང་བདེ་མོ་མ་རེད། (སྟེར)

17. ཁོ་ཚོ་________འཕྱི་སོང་། (ཐོན) རླངས་འཁོར་ད་ནངས་གཞིག་ནས་བྱུད་སོང་། ད་ཁོ་ཚོ་གིས་________ཡས་གི་ཡོད། (འདུག)

18. ནང་ལས་________ཐོག་ནས། (བགོ་བྱ་ཡས) བུ་ཆེ་བོ་གིས་ཉལ་ཁང་________། (བཅའ་དག་ཡས) བུ་འབྲིང་བ་
གིས་འགྲུལ་ཁང་________། (བཅའ་དག་ཡས) བུ་ཆུང་ངོ་གིས་ཀ་ཅ་________ཡས་ཐལ། (ཡར་འཛོག་ཡས)

19. པེ་ཅིན་ནས་མེ་འཁོར་གི་པ་སེ་________ཐོག་ནས། (ཉོ) Mike གིས་སྡུག་ཆེ་གཞིག་སྨྱངས་སོང་། རྒྱ་སྐད་ཚིག་གཅིག་ར་མི་ཤེས།

20. དོན་དག་འདི་________རྩ་མོ་རེད་དྲ། (བཤད) ________དཀའ་མོ་རེད། (ལས)

21. __________ཐོག་ནས། (ཡུལ་སྐོར་ར་འགྲོ) ངས་ཏ་མ་གཉིས་ཀ་འདྲི་དགོས།

22. ཤ་__________ཐོག་ནས། (ཟ) ལུར་གེ་ཀློ་རྩ་བརྟན་པོ་རེད། བོད་ནས་ར་ཤ་ཁམ་གང་ར་མ་ཟོས། རེད་དྲ་ཕུང་བོ་ཆ་མ་རེད།

Exercise 6 Complete the two paragraphs with appropriate tense forms of the verbs in parentheses. Use infinitive and participle cases if necessary.

དཔེར་བརྗོད། འབྲུག་སྒྲ་ལྡི་རི་རི། ང་སྐྱག་ཡས་ཁང་བ་གི་ནང་ང་འཛུལ་བཏང་། (སྐྱག)

ཀ་བ། ང་རང་ངའི་རྒན་མོ་གཉིས་ཀས་__________གཟིག་འཚེམ་གི་ཡོད་དུས། (གོན) ཞི་མོ་ཆུང་ངོ་__________ནང་ང་ཐོན་ཐལ། (སྐྱག) དུ་ཞག་སྔོ་བྲིང་ངེ་ར་ནང་ནས་འཕུར་ཐལ། ང་རང་རྒན་མོ་གཉིས་ཀ་__________ལྟ་གི་སོང་། (རྒྱུག) ལོ་བཞི་ཅན་གི་ཞི་ལི་__________འགྲུལ་ར་ཐུབ་གི་མེད། (སྐྱག) གང་ཡིན་སན་མེ་ལྟེ་རེད། སྟོང་བོ་གི་རྩ་ན་__________། (སྦེ་འབར) མེ་ལྟེ་སྟོང་མགོར་__________དད་དད་རེད། (རྩེབས) སྦེ་མགོ་མནན་ནེ་ར། ང་ཞི་ལི་__________སོང་། (འཚོལ) ཞི་ལི་བར་དེ་ནས་__________མེད་སོང་། (རིག) ཁུར་གེ་ཁྲིམ་གི་གྲུ་ག་གཟིག་ན་__________བསྡད་ཡོད། (སྐྱུང) ཕུང་བོ་འདར་ར་ར། སྙིང་མ་རྗེ།

ཁ་བ། ད་ཟླ་བ་བཅུ་བ་རེད། ནམ་ཟླ་__________རྩ་མོ་རེད། (འཁྱག) དེ་རིང་ནམ་ཟླ་ཧེ་འཁྱགས་ག་འགྲོ་རྒྱུ་རེད་ཟེར། ལོ་གྲངས་ང་ཟླ་བ་བཅུ་བའི་ནང་ང་ནམ་ཟླ་འཁྱག་འགྲོ། ནངས་ཀ་ང་རྗེ་སོལ་__________འགྲོ། (ཉོ) དེ་མིན་ད་དེད་ཚང་ང་__________མེད། (འབུད) ས་འཁྱགས་ན། ཞ་ཡས་ཟོ་ར་སློབ་གྲྭར་འགྲོ་__________། (འདོད་གི་མེད) སྤྱིར་ན་ང་དགུན་ཁར་མི་དགའ་གི རེད་དྲ་དགུན་ཁ་__________དཔྱིད་ཀ་ཆི་ཤེད་ཡོང་རྒྱུས། (ཡོང་) དགུན་ཁ་སྦེ་རིགས་གེར་__________ཁོམ་པ་ཡོད། (འདུག) སྟོན་གཞུག་གི་ཡུལ་ལྗོངས་ཆི་མོ་གཟིག་ཡག་གི ད་ཐེངས་གི་གཟའ་འདུག་ག་ནམ་ཟླ་ཧ་ན། དེད་ཚང་__________འགྲོ་རྒྱུས། (སྐྱིད་པོ་ཡས) སྟོང་ལོ་ཟོ་ལྷུང་ན། ངོམས་སེམས་ནས་མི་བསོད་གི

Exercise 7 Make factual statements with infinitive cases about yourself using monosyllabic adjectives in infinitive case subject.

དཔེར་བརྗོད། Infinitive case as subject with adjective: ང་ཕུང་བོ་ཧ་རྒྱ་མལ་གསོ་རྒྱའི་ཁ་ན་མེད། ཟ་མ་གི་ཁ་ན་ཡོད།

Infinitive case as complement with verb: ངའི་ལོ་གསུམ་གི་འཆར་གཞི་བོད་ཡིག་སྦྱོང་རྒྱུ་ཡིན།

Infinitive case subject: adjective-included	Infinitive case complement: verb-included
1. ______________________________	1. ______________________________
2. ______________________________	2. ______________________________
3. ______________________________	3. ______________________________
4. ______________________________	4. ______________________________
5. ______________________________	5. ______________________________
6. ______________________________	6. ______________________________

Exercise 8 Write infinitive cases and participle cases in the blanks, paying particular attention to tense forms of the verbs in parentheses.

ཀ་པ ངས་ཁྱོད་བསླལ་བ་གཞིག་ག་མ་རེག ཁྱོད་__________ཆེ་གཞིག་ལས་གི་ཡོད། (ཁོམ)

ཁ་པ ང་དོན་དག་མང་ང་གཞིག་__________ཐོག་ན་ཁོམ་གི་མེད། (ལས) ཟླ་བ་སྟོན་མ་གི་ནང་ང་། ང་པེ་ཅིན་ན་ཚོགས་འདུ་གཞིག་ག་__________སོང་། (ཞུགས) ལས་རྒྱུ་ཆེ་གཞིག་__________པེ་ཅིན་ནས་ཉིན་མ་ཉི་ཤུ་འགོར་ཐལ། (མེད) དེ་ནས་ང་ཟླ་བྲང་དགོན་པ་གི་ནང་ནས__________མེད་ཐལ། (ཁོམ) ངའི་ཧ་མ་གཉིས་ཀ་ད་ལོ་བདུན་བཅུ་གི་ཡན་རེད། མ་ཤི་གོང་ང་། དགོན་པོ་ནས་__________ངེད་ཐོའི་དཔེ་རེད། (ཚོས་སློལ) དགོན་པ་ནས་__________ཐོག་ནས། (ཚོས་སློལ) ང་ཟླ་བྲང་ནས་བདུན་གཉིས་གཞིག་ག་བསྡད་བཏང་། ཁྱོས་ཤེས་ནོ་རེད། ངའི་ཧ་མ་གཉིས་ཀ་འབྲོག་ནག་ཡིན་ནོ་གིས། གྲོང་ནས་ཁོ་གཉིས་ཀ་ཚོད་ཅིག་ར་མི་ཉན་གི ངའི་རྐྱན་མོ་གིས་ཁོ་གཉིས་ཀ་__________རོགས་ཡས་ནི་རེད། (མིག་ལྟ་ཡས) དེས་མི་ཚད། ད་ངས་ལས་ཁུངས་ན་ར་བྱ་བ་__________འདོད་གི་མེད། (ལས)

ཀ་པ ཁྱོས་ཆེ་གཞིག་ག་ལས་ན་འདོད་གི་མེད། ལུགས་གི་དཀར་ཡོལ་དེ་ཤེད་ __________མ་ཡས། (འཕེན) ཁྱོས་བྱ་བ་དེ་མོ་ __________དཀའ་མོ་རེད། (ལག་ག་ཡོང)

ཁ་པ སྐྱིར་ན་ངའི་ལས་ཁུངས་མི་ཧྲ་གི ངའི་འགོ་བ་__________མེད། (འདོད་པ་ཆེམ) མཚམས་མཚམས་མ་ངས་གཞའ་འཇུག་ག་ར་ལས་ཀ་ལས་དགོས། ཉིན་གྱུངས་ང་བྱ་བ་__________བཙོན་མ་གཞིག་ག་རེག་གི (ལས) ང་བཟའ་ཚང་གི་མཉམ་པས་ར་__________འདོད་གི (འདུག) དུས་ཡུན་འགོར་གི་འགོར་གི ང་ངའི་བྱ་བ་ར་ཧེ་མི་དགའ་རེད།

ཀ་པ དེས་ན་ཁྱོས་ཆེ་གཞིག་ལས་རྩིས་ཡོད།

ཁ་པ ན་ཞིང་གི་རས། ངས་ཚོང་རྒྱུག་གི་ཡོད། ན་ཞིང་དོ་ཚོགས་ག་དབྱར་རྩྭ་གི་གོང་ཧྲ་གི ངེད་ཚང་གི་དགུན་ས་སྨ་ཙྷུ་གི་དངུལ་ར་ན་ཡོད། ས་ཆ་དེ་ན་དབྱར་རྩྭ་ཨ་ཛྷ་མང་ང་__________ཡོད། (རྐོ)

ཀ་པ རེད་དྲ། སྲིད་གཞུང་གིས་__________འཇུག་གི་མེད་ཟེར། (རྐོ) ན་ཞིང་དེད་ཚོའི་སྡེ་བ་ནང་ནས་མྱི་མང་ང་གཞིག་ཁྱོད་ཟོའི་ས་ཆར་དབྱར་རྩྭ་__________སོང་། (རྐོ) རེད་དྲ་ཁོ་ཟོ་ཚང་མ་__________ཕྱིར་ར་ཐོན་ཐལ། (ལག་སྟོང) སྨ་ཙྷུ་དབྱར་རྩྭ་རྐོ་གི་འགྲོ་ས་གཞིག་མ་རེད་ཟེར།

ཁ་པ བདེན་ནི་རེད། སྨ་ཙྷུ་རྫོང་སྲིད་གཞུང་གིས་__________འཇུག་གི་མེད་ཟེར། (རྐོ) རེད་དྲ། ས་གནས་གི་མྱི་ཁེ་ཧྲུགིས་འབྱུ__________དཀའ་མོ་རེད། (རྐོ) ཁོ་ཟོ་ཕྱི་གི་འབུ་རྐོ་མཁན་ཟོ་__________འཕད་གི་མེད། (འགོག) བཀག་ན་མ་བཀག་ན། འབུ་རྐོ་མཁན་ཟོས་གང་ལྟར་ན་ར་ས་ཐོག་ནས__________འབུ་རྐོ་གི་ཡོད། (རིག་གི་མི་འདུག)

ཀ་པ ཁྱོས་ང་དབྱར་རྩྭ་__________ཐོག་གི་གནས་ཚུལ་གསལ་པོ་གཞིག་ཤོད་དྲ། (རྐོ)

ཁ་པ ངེད་ཟོའི་ས་ཆ་བཤད་ན། ཁྱིམ་ཚང་རེ་རེར་__________དངུལ་ས་རེ་ཡོད། (ཕྱུགས་འཚོ) དངུལ་ས་ས་མགོ་མཐོ། དབྱར་རྩྭ་མང་ས་གཞིག་ཡིན་ནོ་གིས། ན་ཞིང་དོ་ཚོགས་ག་འབྲོག་པ་ཟོ་__________བསོད་ནམས་ཡོད་ཁ་རེད། (རྒྱུ་ཐོག་ག་རྒྱག) ཡིན་ན་ར། ཁོར་ཡུག__________ཨ་ཏུ་གིས་གཡལ་ཆེན་ཡིན་ཟེར། (སྲུང་སྐྱོང་ཡས) སྲིད་གཞུང་གིས་ཕྱི་གི་མྱི་

__________འབུ་བཀྲ་གི་འདུག་གི་མེད། (འགོག)

ཀ་བ ཁྱོད་ཕྱིར་ར་སོང་ཡས་དབྱར་རྡུ་བཀྲ་རྒྱུ་ཨེ་ཡིན།

ཁ་བ ངས་དབྱར་རྡུ་བཀྲ་རྒྱུ་མིན། རེད་དྲ་དབྱར་རྡུ་བཀྲ་རྒྱུའི་ཟླ་བ་གཉིས་གི་ནང་ང། ངས་ངེད་ཚང་གི་ས་ཆ་མ་གཞན་གཞིག་ག་__________འཚོང་རྒྱུ་ཡིན། (འབུ་ཀྲ) སྲིད་གཞུང་གིས་འོར་གིས་ཀྲ་གི་མི་འདུག་ན། ངས་ཁ་རོག་གེར་མ་__________འབུ་བཀྲ་རྒྱུ་ཡིན། (སླ) གང་ལྟར་ཀྱང་། ངེད་ཟོའི་ཡུལ་རྫོང་ཐོག་ནས་ཐག་རིང་ནོ་གིས། སྲུང་བརྡང་གིས་སྲིད་གཞུང་གིས__________དཀའ་རྒྱུ་རེད། (ཤེས) ཤེས་སོང་ན་ར། ང་ར་འབུ་ཀྲ་མཁན་ཟོ་ཁོག་མཉམ་ན་ཚོག་ཚོག་རེད།

ཀ་བ དེ་ཟེར་ན།

ཁ་བ ངེད་ཟོའི་ཁྲིམ་མཚེས་མཚོ་སྔོན་ཞིང་ཆེན་གི་གཅིག་སྒྲིལ་རེད། མཚོ་སྔོན་ནས་ད་རེག་བར་འབུ་__________འདུག་གི་ཡོད། (ཀྲ) ཉིན་རྟོག་པ་ཐོན་ན། འབུ་བཀྲ་མཁན་ཟོ་མགོ་ལོག་གི་ས་ཐོག་ག་བུད་འགྲོ། ཉིན་རྟོག་པ་སོང་ནི་ར། ཁོ་ཟོ་ཕྱིར་ར་ཡོང་གི་ཡོད།

ཀ་བ ངས་བལྟས་ན། བྱེད་ཐབས་འདི་ས་གནས་གི་མི་གི་འཚོ་བ་______________རག་ལས་ཡོད། (རྗེ་ལེགས་ག་གཏོང) ངས་ཁྱོད་རྒྱབ་སྐྱོར་ཡས་ན་འདོད་གི རེད་དྲ་ཁྲོས་མ་གང་ནས་__________འདང་ཨེ་བརྒྱབ། (འཚོལ)

ཁ་བ མ་__________ཐོག་ནས། (འཚོལ) ང་སེམས་ཁུར་ཆེ་གི ཡང་མིན་ངས་འབུ་ཀྲ་རྒྱུའི་དབང་ཆ་རེབ་གཅིག་ག་མ་གཞིག་ག་བཙོང་རྒྱུ་ཡིན། དེ་ཡིན་ན། མ་__________ས་ཆ་ཉོ་མཁན་གི་འགན་ཁུར་རེད། (འཚོལ) འབུ་ཀྲ་མཁན་ཟོ་སྲུང་བརྡང་གིས་རོང་བ་ཟོ་རེད། ང་རོང་ན་ངོ་ཤེས་གཅིག་ར་མེད།

ཀ་བ ངས་ར་ཁྱོའི་དོན་ན་ས་ཆ་ཉོ་མཁན་གཞིག་བཙལ་ཡ། འབུ་ཀྲ་རྒྱུའི་དབང་ཆ་__________སྔོར་མོ་ཆེ་མོ་གཞིག་དགོས། (ཉོ)

ཁ་བ དེར་ང་ར་གསལ་པོ་གཞིག་__________མེད། (བཤད)

ཀ་བ སྐྱེར་གིས་བལྟས་ན། ཁྲོས་རང་གི་______________བྱ་བ་འདི་མོ་ལས་ན་འགྲིག་གི (བྱ་བ་གཡུག) དེང་སང་སྲིད་གཞུང་གི་བྱ་བར་__________བྱ་བ་གཞན་པ་མ་ལས་ན་ཁ་གསོ་མི་ཐུབ། (བརྟེན)

ཁ་བ ཁྲོས་ར་དེ་འདོད་ན། ངེད་གཉིས་ཀས་____________ཚོང་བརྒྱབ་ན་ཆེ་མོ་རེད། (མཉམ་ལས་ཡས)

ཀ་བ ངས་བྱ་བ་དེ་མོ་གི་ཕྱོགས་ག་ད་སྔ་སེམས་འཁོར་གི་མེད། རེད་དྲ་ངས་ར་འདང་རྒྱུག གང་ལྟར་ན་ར། དོན་དག་འདིའི་སྟེང་ནས་ཁྱོད་__________ཤ་སྟག་ཡིན། (རོགས་ཡས) ཁྱོའི་བློ་སྤོབས་__________དཀའ་མོ་རེད། (ཡོད)

ཁ་བ ཉེ་རིང་ངེད་གཉིས་ཀ་__________དོན་དག་ཞིབ་མོར་གླེང་ན་ཆེ་མོ་གཞིག་རེད། (ཁ་ཐུག)

ཀ་བ ང་ནང་མ་གི་ནང་ང་ཕུ་ཚང་འཁྲུང་གི་______དགའ། (འགྲོ) ངེད་གཉིས་ཀ་ནང་མ་གི་ནང་ནས་སེམས་ཕྱོད་པོར་ཤེད་བསྡད་ན།

ཁ་བ ང་ལ་བཤད་རྒྱུ་མེད། དེ་རིང་ར་ནངས་ཀ་གཉིས་ཀ་ང་ཁོམ་གི་མེད། ད་ཐེངས་གི་གཟའ་འདུག་ག་__________ཡས་ན་ཆེ་མོ་གཞིག་རེད། (ཐུག)

ཀ་བ ཚོག་གི ངས་ཁྱོད་ལ་གཞུག་ནས་ཁ་པར་གཏོང་ཡོང་།

Duplication of *verb in PRT* + *གི* is used to stress *how something is done* in present tense mood, often treated as a participle case.

Tibetan	English	Notes
ང་**རྩེ་གི་རྩེ་གི**་རྫ་ར་འགྲོ།	Jovial and playful, I wander to the rocky mountain;	❶used as participle case ❷process of an action emphasized ❸The verbs are in PRT since the action (was) is lingering.
རྫ་ཁྲ་ཡག་རྩེ་ན་ང་ར་རྩེ།	I dance, jovial and playful, if the wild yaks do.	
ང་**རྩེ་གི་རྩེ་གི**་ཁྲོམ་མ་འགྲོ།	Jovial and playful, I wander to the party.	
འདི་ཁྲོམ་པ་རྩེ་ན་ང་ར་རྩེ།	I play, jovial and playful, if all the guests do.	
ཞ་ཡས་གཟིག་**ལྡིང་གི་ལྡིང་གི**་ཡོང་གི་ཡོད།	Jumping and jumping, a child is coming.	
སྒོར་མོ་**ཡོད་གི་ཡོད་གི** ཁུར་གི་ཇེ་བསེར་རེད།	Having ever more money, he becomes stingier.	
རྩལ་སྦྱོང་བ་དེ་**རྒྱུག་གི་རྒྱུག་གི**་ཇེ་མགྱོགས་རེད།	Running and running, the athlete runs faster.	

Duplication of *verb in PAT* + *གིས* is used to stress *how something was done* in past tense mood, usually treated as a participle case.

Tibetan	English	Notes
ངས་**བྲིས་གིས་བྲིས་གིས**་ལག་པ་ན།	Writing and writing, my fingers were painful.	❶as participle case ❷a progressive or lingering process emphasized
ཁུར་གིས་**བསྟན་གིས་བསྟན་གིས**་བཤད་ཐལ།	He spoke, emphasizing more and more.	
ཟ་མ་**ཟོས་གིས་ཟོས་གིས**་ཇེ་ཞིམ་རེད།	Eating and eating, the food became tastier.	
སྡུག་**མཐོང་གིས་མཐོང་གིས**། འཚོ་བ་ཇེ་སྡུག་ཇེ་སྡུག་རེད།	Having suffered more from hardship, life became still ever worse.	
ཞོན་པ་**སོང་གིས་སོང་གིས**་ཆད་ཐལ། ང་རྐང་ཐང་ང་མི་འགྲོ་ཀ་མེད།	The mount, marching and marching, was exhausted. I had no choice but to walk.	

Verb in PAT + རྫུང It expresses *something happened shortly before.*

Tibetan	English	Notes
ཁྱོད་ཐོན་དུས། ང་**སོང་རྫུང**་ཡིན།	When you came, I had just left.	❶used with verbs in PAT ❷indicates a very short time has passed
ཇ་**འཁོལ་རྫུང**་ཡིན། སེམས་ཆུང་ཞེད་ཐུངས།	The tea is just boiled. Drink carefully!	
ཁྱོད་སློབ་གྲྭ་ནས་**མཐར་ཕྱིན་རྫུང**་ཡིན་ན།	Have you just graduated from the school?	
ཁྱོད་བདེ་མོ། ངས་ཁྱོད་**ཁ་པར་བཏང་རྫུང**་ཡིན།	How are you? I just phoned you.	

མི + verb in PRT + རང the same verb is used to express *someone has to do something with no choice*, in present tense mood.

Tibetan	English	Notes
ད་གནམ་གྲུ་གི་པ་སེ་ར་ཉོས་བཏང་། **མི་འགྲོ་རང་འགྲོ་**རེད།	The air ticket has already been bought. We have no choice but to go.	❶It conveys *no choice ...but* ❷used to describe something unstoppable
གན་རྒྱ་བྲིས་བཏང་། ད་སྒོར་མོ་གྲངས་ཀ་ལྷར་ར་**མི་སྤེར་རང་སྤེར་**རེད།	The contract is already signed. The payment must be made in full.	
ཀྲུང་གོར་འགྲོ་ན། རྒྱ་ཡིག་**མི་སྦྱོང་རང་སྦྱོང་**རེད།	If (one) travels to China, he has no choice but to learn Chinese.	
ངས་**མི་རེམ་རང་རེམ་**རེད། དུས་ཚོད་ད་ཐོན་བཏང་།	I must hurry up. The deadline is due.	
མི་བཟང་ན། ཁ་ལས་**མི་དགེ་རང་དགེ་**རེད།	If (someone) is a good person, he certainly will get public praise.	

མ+ verb in PAT + རང + the same verb expresses *someone had no choice but to do* in past tense mood.

Tibetan	English	Notes
དགེ་རྒན་གི་ཁ་**མ་ཉན་རང་ཉན་**རེད། ཁོང་གི་དེ་མོ་གཟིག་བཙན་གི	I had to obey my teacher. He was so strict.	❶used to express *one had no choice but...* ❷The duplicated verb is in PAT since something is described in past tense mood.
ང་སྨན་པ་གི་ལོགས་ག་**མ་སོང་རང་སོང་**རེད། སོ་ན་ཡས་ཤི་ལ་ཁད་ཡོད།	I had no choice but to see a doctor. I was almost dying of toothache.	
ཨ་མ་གིས་ཕྱེ་**མ་ཉོས་རང་ཉོས་**རེད། ཟ་མ་ཚང་མ་ཟོས་ཚར་སོང་།	The mother had to buy flour. All the food was consumed.	
ཁོང་གི་སེམས་**མ་སྡུག་རང་སྡུག་**རེད། ཁ་རྒྱང་ཁོང་གིའི་ཨ་མ་མ་ཡོ་ཟེར།	He must have been really sad. His mother passed away yesterday.	
ངས་ཧྲངས་འཁོར་**མ་བསྐོར་རང་བསྐོར་**རེད། ཁ་རྒྱང་རེམ་མ་འགྲོ་དགོས།	I had to leave yesterday in a hurry. So I had to drive my car.	

ཚེ་མོ་གཞིག + verb / adjective + ན་ར It is equivalent to the English phrase *no matter how much...*

Tibetan	English
དོན་དོན་འདི་**ཚེ་མོ་གཞིག་དཀའ་ན་ར**། ངས་ལས་ཁོ་ཐག་ཡིན།	No matter how difficult it is, I will certainly do it.
ཁོང་གི་**ཚེ་མོ་གཞིག་མི་དགའ་ན་ར**། ངས་དོན་དག་ངོ་མ་ཤེད་བཤད་རྒྱུས།	No matter how unhappy he might be, I am going to tell it as it is.
མང་ཚོགས་གིས་**ཚེ་མོ་གཞིག་དཀའ་གི་ཡོད་ན་ར**། སྲིད་གཞུང་གིས་དོ་སྣང་མི་ཡས།	No matter how big the people's problems are, the government ignores them.
གོན་རྒྱུ་གོང་**ཚེ་མོ་གཞིག་དཀའ་ན་ར**། རྒྱུ་བ་ཇོག་གོ་ཨ་ཧེ་རེད།	No matter how expensive the clothes are, they still look cheap.
ངས་བྱ་བ་**ཚེ་མོ་གཞིག་ཤེད་ལས་ན་ར**། ངའི་ཨ་ཕ་གིས་བཟང་གི་མི་ཟེར།	No matter how hard I do my job, my father does not say "good."

ཐ་སྙད་དང་ཚིག་གྲོགས། སློབ་ཚན་བཅུ་གཉིས་པ།

ཨ་ཁུ་དཀོན་མཆོག་གི་ལས་དབང་།

ཤིང་བཟོ	carpenter	ཨ་མདོ་ནས་ཤིང་བཟོ་མང་ཆེ་ཤོས་རྒྱུ་རེད།
ཤིང་ལས	woodwork; carpentry	ཤིང་ལས་ད་བར་དེ་མོ་དར་གི་མེད།
ཙད	heat	ཞིང་པ་ཟོ་གིས་ཙད་གི་ནང་ནས་ལོ་བྲེགས།
ཙག	coldness	ཙག་གི་ནང་ན་ཞ་ཡས་ཟོ་འདར་ར་ར།
ནུར	to creep	སྤྲུང་གིས་ནུར་རས་ལུག་བཟུང་།
ལག་རྩལ	technology	ལག་རྩལ་ཡོད་ན་བྱ་བ་རྙེད་སླ།
སྙིང་ལངས	to get upset	སྙིང་ལངས་ན་ངས་སྐད་ཆ་ར་བཤད་མི་ཐུབ།
ཡི་ཆད	to be disappointed	ཡི་མ་ཆད། ད་བོ་རེ་བ་ཡོད་གི
བླུད	to feed; to offer food	ནད་པ་ལ་ཟམ་བླུད་མེད།
དཔེ	custom	ཇ་མོང་གི་འོ་མ་འཐུང་རྒྱུ་བོད་གི་དཔེ་མ་རེད།
ཚོད་ཅིག་ར	anything (in negation)	སྤྱི་འཛིན་པོ་ཟེར་ནོ་གིས་ཚོད་ཅིག་ར་མི་ཤེས།
ཙི་གུ	mouse	བྱི་མི་ཡོད་ན་ཙི་གུ་ཡོད་མི་ཐུབ།
ཁུང་དུ	hole	ངས་ཁུང་དུ་བརྐོས། དེའི་ནང་ང་ཁྲི་བཏགས།
འོ་ཅོ	stick	འོ་ཅོ་ལག་ན་ཡོད་ན། ཁྱིར་སྐྱག་མི་དགོས།
གཙགས	to poke; to prick	ཁབ་གིས་གཙགས་ན་རྔོང་གིས་ཚ།
ཞོར་ར	while; meanwhile	ཁུར་གིས་ཟ་ཞོར་ར་འཐུང་ཞོར། ཟ་མཁན་རེད།
ཞིབ་ལྟ	perusal; careful look	འཚོ་བར་ཞིབ་ལྟ་ཡས་ན་རིག་རྒྱུ་མང་།
བསྐུར	to send	ངས་ཡི་གེ་གཞིག་ཨ་ཅེར་བསྐུར་བཏང་།
ལས་ཡོན	payment for work	ལས་ཡོན་མེད་ན་ང་ལས་ཀར་མི་འགྲོ།
སྐྱེལ་མ	see-off	སྐྱེལ་མ་ཡས་མཁན་ཟོ་སྐྱེས་བཟི་ཏག་ཏག་རེད།
སེམས་བདེ	relaxed	ཨ་མ་གིས་མཚན་གང་བོར་སེམས་མ་བདེ།
ལོའུ་ཤྲུག	kitten	ལོའུ་ཤྲུག་སེམས་ཅན་ཆུང་ཆུང་གཞིག་ཡིན།

ན་གི་ར…འདྲ་མ	so…that…	ཁྱུར་གེ་སྤྱི་ཧྲན་གི་ར་གསེར་འདྲ་མ་གཞིག་རེད།
སྒོ་འགྲམ	behind a door	ལྷུགས་ཟེ་སྒོ་འགྲམ་ན་བཞག་ཡོད།
ཨ་ཙོས	oh	ཨ་ཧྲིས། ཕྲི་རྒྱན་འདི་འཇིགས་ཆེ་གི་ནང་།
གོམ་ཁ	step	གོམ་ཁ་རེམ་མ་སྤྱོས། ཁྱོད་གཞུག་ག་ལུས་ཡོད།
ལུས་ཆད	physically tired	འགོ་བདག་སེམས་ཆད་ལུས་ཆད་ར་སོང་ཡོད།
སྐོར་ཆད	unmet payment	སྐོར་ཆད་མེད་ན་ཕྱུག་པོ་ཡིན་ཟེར།
ཐག་ཆོད	to be decided; to be solved	དོན་དག་འདི་ཚོགས་ཐོག་ནས་ཐག་མི་ཆོད།
བདའ	to kick out; to chase	སྤྱི་ལྷག་མ་ཟེ་ཀུང་ཟི་གིས་བདའ་རྒྱུ་རེད།
སྐོར་ཁུག	wallet	ཀོ་གི་སྐོར་ཁུག་དེ་ཞེ་ཐག་གིས་བློ་འབབ་གཞིག་རེད།
བསྐྱིས	to lend; to borrow	སྐོར་མོ་བདུན་བརྒྱ་སུམ་གེའི་ལག་ནས་བསྐྱིས།
འདར་སིག་སིག	shaking	འདར་སིག་སིག ཁྱུར་གེས་ཅང་ར་བཤད་མ་ཐུབ།
གཏམ་ངན	bad news	གཏམ་ངན་གོ་ན་སེམས་མི་སྐྱིད།
སྦྲིད	to become numbed	གཏམ་ངན་དེ་གོ་ནི་ར་ང་སྦྲིད་ཐལ།
སེམས་གཡེལ	to relax	སེམས་མ་གཡེལ། དགྲ་བོ་ཟོ་ད་བོ་སོང་མེད།
ཞ	to become paralyzed	ཁྲུག་ཚོད་མཐོ་ནོ་གིས། ཁྱུར་གེ་ཞ་སོང་།
འཚོ་བ་སྐྱེལ	to make a living	ཕྱི་གླིང་བ་འདིས་ལྷ་ས་ནས་འཚོ་བ་སྐྱེལ་རྒྱུ་རེད།
མཚེར་ས	nomad camp	མཚེར་ས་གསར་བ་ནས་ལུག་དགོང་མོར་མི་འདུག
གཙོག	to sit down	གཙོག ཡར་ར་ལངས་མི་དགོས།
གློག་ཐབ	electronic stove	གློག་ཐབ་དགེ་བ་རེད། མེ་འབུད་མ་དགོས་ན།

ཀློག་བྱ་ཚན་པ་གཉིས།

ཐབས་བཀོད	idea	ཐབས་བཀོད་མེད་ན་བཀོད་འདོམས་པ་མིན།
ལམ་པ	traveler	ལམ་པ་གཞིག་གིས་གནས་ཚང་གཡོར་གི་ཡོད།
མདུན་ཕྱོགས	front	མདུན་ཕྱོགས་ན་ཁང་བ་ཆེ་གཞིག་ཡོད།
སྔུན་ཕྱོགས	front	སྔུན་ཕྱོགས་ནས་སྤྱི་ཚོགས་གཞིག་ཐོན་བཏང་།
ད་ད་ད	now; immediately	ཞི་མོ་འདི་ད་ད་ད་འཚོག་པ་ཟ་འགྲོ།
རྩ་བརྟག	to feel the pulse	རྩ་བརྟག་ན་མི་སེམས་ཨེ་ཤེས།

ནད་བརྟག	to diagnose	ནད་བརྟག་མཁན་སྨན་པ་ཨ་ཛ་རེད།
སྐྱ་ས	layman's life	སྐྱ་ས་ནས་གྲྭ་བ་འདི་ཞོང་གིས་སྐྱིད་མ་མྱོང་།
བཟོད	to stand; to be able to tolerate	ངས་ནམ་ཟླ་སྐྱུག་བཙོག་འདི་མི་བཟོད།
ཚེ་གཅིག	life span	ཚེ་གཅིག་ག་སྐྱེས་པ་འདིས་ལས་གཅིག་ར་མ་གྲུབ།
སྐྱེས་གཅིག	life span	སྐྱེས་གཅིག་གི་ཀྱུ་ཡ་མྱི་བཟང་ཡིན་དགོས།
སྐྱབས་བཙལ	to pray; to take refuge from	ངས་མྱི་གཞན་ན་སྐྱབས་མི་བཙལ།
ཁ་གློང	to entice; to provoke	ཁྲི་བཙན་པོ་གི་ཁ་མ་གློང་།
ཀླ་སྒྲུལ	to gossip; to disgrace	ཁྲོས་ངེད་ཚང་གི་ཀླ་མ་སྒྲུལ། ཕྱིན་ཆད་དེ་མོ་མ་ཡས།
འབབ	to deserve	ངའི་ལས་བཙའ་ལ་སྐོར་མོ་བརྒྱ་འབབ།
མི་དམན་པ	not bad	སྡེ་དཔོན་གིས་བྱས་རྗེས་མི་དམན་པ་བཞག་ཡོད།
ཨ་རྒྱ	man	ས་ཆ་ལ་ལ་ནས་སྐྱེས་པ་ཟེར་ཨ་རྒྱ་ཟེར་གི་ཡོད།
ཆ་འཕྲིན	information	ཆ་འཕྲིན་ཡོད་ན་མྱི་གོ་རྒྱུ་ཆེ།
ཡར་སྐུལ	encouragement	མྱི་གོ་བ་ཅན་ན་ཡར་སྐུལ་ཡས་དགོས།
ཁོག་ན་མྱེ་འབར	to become very thirsty	ཁྱུར་གེས་ཟ་མ་མ་ཟོས། ཁོག་ན་མྱེ་འབར་གི་ཡོད།
པེ་པེ	honk	པེ་པེ་གོ་ན་ཧ་འདྲོག་རྒྱུ་རེད།
འདྲོག	to be startled	ཧ་འདྲོགས་ན་སེམས་ཆུང་ཡས་དགོས།
གཟུ་བ	mediator	གཟུ་བ་གིས་དྲང་གཏམ་བཤད་དགོས།
བར་འདུམ	mediation	བར་འདུམ་མ་ཡས་ན་འགྲིག་མཐུན་མི་ཡོང་།
འབྲུག	dragon	འབྲུག་གྲགས་ན་ཆར་འབབ་རྒྱུ་རེད།
འགམ	to gobble	ཁྱུར་གེས་རྩམ་པ་འགམ་གི་ཡོད།
དབྱེ་བ་བགར	to distinguish; to discriminate	མིང་སྲིང་གི་བར་ནས་ངས་དབྱེ་བ་མི་བགར།
གཏོར	to destroy; to break through	མེ་སྒྱོགས་གིས་མཁར་རྫོང་གཏོར་སོང་།
མཁར་རྫོང	fortress	མཁར་རྫོང་གིས་དམག་མི་སྲུང་ཐུབ།
མཐའ་འཁྱོལ	to be able to sustain / to survive	འདི་ཤེད་འཚོ་བ་མཐའ་མི་འཁྱོལ།
བྱ་བ་ཤོར	to become unemployed	གནས་ཚུལ་མི་ཧ་གི བྱ་བ་ཤོར་མཁན་ར་མང་།
སྒོ་ཡིག	passport; certificate	སྒོ་ཡིག་མེད་ན་སྒོ་སྲུང་གིས་འགོག་རྒྱུ་རེད།
གོ་སྐབས	chance; opportunity	གོ་སྐབས་དམ་འཛིན་ཡས་ན་རྒྱལ་ཁ་འཐོབ།

སྒྲིག་ལམ	regulation; rule	སྒྲིག་ལམ་ཉོག་ན་མགོ་མེད་ལུགས་མེད་ཡིན།
འདོད་པ	desire; want	འདོད་པ་ཆེ་ན་སེམས་མི་སྐྱིད།
བཀན	sturdy; strong	སྒྲོར་མ་འདི་བཀན། རེད་དྲ་གན་དེ་མོ་མ་རེད།
བདེ་ཐང	health	བདེ་ཐང་ང་མཉམ་འཇོག་བྱོས།
ཕྲིའུ	infant	ཕྲིའུ་གིས་ཨ་མ་གི་འོ་མ་འཐུངས་ན་རབ་ཡིན།
ལྷོད	to relax; to compromise	དགྲ་གྲོགས་གཉིས་ཀས་གྲོས་ཐོག་ནས་ལྷོད་བཏང་།
བརྒལ	to go across	ལམ་པ་ཆུར་བརྒལ་སོང་།
འདོད་མ་ཚིམ	to become unsatisfied	ཁྱུར་གེ་སྲིད་པ་ལེན་པ་ཆེ། འདོད་མ་ཚིམ།
ཡིད་ར་འཛིན	to keep in mind	ཞེ་སྡང་ཡིད་ར་འཛིན་མི་ཉན།
བོར	to get lost	གྲོང་བ་གཟིག་གྲོང་ཁྱེར་ནས་བོར་སོང་།
ཨོང་སྐྱེགས	chair	ཨོང་སྐྱེགས་མེད་ན་ཀྲང་བ་ན་གི
བགོ་བྱ་ཡས	to divide	སིལ་ཏོག་རྒྱ་མ་བཞི་བོ་བགོ་བྱ་ཡས་རྒྱུ་རེད།
ཁམ་གང	a mouthful	དེ་རིང་ཁྱུར་གེས་ཟ་མ་ཁམ་གང་ར་མ་ཟོས།
བཙེམ	to sew	གོན་རྒྱུ་འདི་བཙེམ་མཁན་མྱུར་གེ་རེད།
དུ་ཞག	plume	སྡེ་བ་གི་ཀླད་ན་དུ་ཞག་འཁྲིགས།
སྔོ་བྲེང་ངེ	dark green and stretching out	དུ་ཞགས་སྔོ་བྲེང་ངེ་བར་སྣང་ང་ཟུག་འདུག
མེ་ལྕེ	flame	རླུང་ཡོད་ན་མེ་ལྕེ་ཧེ་ཆེ་ཡིན།
སྟོན་གཞུག	late autumn	སྟོན་གཞུག་མྱི་ཟོར་ལས་ཀ་ཞུང་།
འབྲོག་ནག	pure herder	འབྲོག་ནག་ཟོས་ཞིང་ལས་མི་ལས།
ལག་སྟོང	empty-handed	འགྲུལ་བ་འདི་ནམ་ཡིན་ན་ར་ལག་སྟོང་རེད།
དགུན་ས	winter pasture	དགུན་ས་ན་སྤྱང་ཀི་མི་མང་།
རྒྱུ་ཕྱོག་ག་རྒྱག	to get rich	ཚོང་མ་བརྒྱུགས། ཚོང་བ་རྒྱུ་ཕྱོག་ག་རྒྱག་མ་ཐུབ།
མཉམ་ལས་ཡས	to cooperate	རྒྱལ་ཁབ་ཚང་མ་གིས་མཉམ་ལས་ཡས་གི་ཡོད།
ཤ་སྟག	certain	ཁྱུར་གེ་འགྲོ་ཤ་སྟག་རེད།

སློབ་ཚན་བཅུ་གསུམ་པ།

བརྗོད།

- Adjective Clauses
- ནོ; མཁན; ས
- Temporal Adjective Clauses
- Adjective Clause: locative
- Adjective Clause: personalizer
- Complementizer and Nominalizer: ནོ

Audience gathered for Cham, an annual religious dance performance, Bla brang Monastery, Bsang chu County, Gan lho Prefecture, Gansu Province (2011).

ཟུར་ལྟའི་སློབ་ཚན། ལམ་པ་ར་སྨུ་མི།

མཚོ་སྐྱིད་གིས་རང་གི་རླངས་འཁོར་སོ་མ་**ཉིན་མ་གཉིས་གི་སྔོན་ན་ཉོས་ནོ་**བསྐོར་རས། རྨ་ལྷོ་རྫོང་ཐོག་ག་སོང་། དུས་ཚོད་དྲུག་པ་གི་ཡས་མས་རེད། ཉི་མ་ལ་ཁ་ནུབ་ལ་ཁད་ཡོད། ཟླ་བ་བཅུ་གཅིག་པ་གི་ནང་ང་། དུས་ཚོད་བདུན་པ་གི་སྔེང་ས་རུབ་འགྱོ། མཚོ་སྐྱིད་འདར་སིག་སིག རླངས་འཁོར་གི་ནང་ནས་མི་གྲང་ན་ར། སྔོང་བོ་**རླུང་འཚུབ་གི་ནང་ན་བཀག་གི་ཡོད་ནོ་**ར་ཞིང་ཁ་གི་ཁངས་སྤྱུངས་**སྔོན་ཉིན་མ་བབས་ནོ་**རིག་ཡས། མུར་གི་གྲང་ཤ་ཟོས་སོང་། མུར་གི་**འཁྱུལ་བ་གཞིག་ལེན་གི་འགྱོ་**ས་ད་བོ་དུས་ཚོད་གཅིག་གི་ལམ་ཐག་རེད། སྨུག་རི་ནག་ར་ནམ་ཟླ་འཁྱུགས་ནོ་གིས། མུར་གི་ཅིས་ཙ་གཞིག་བསོད་གི་མེད།

མུར་གི་ལྷུང་སྐྱ་སྦེ་བ། **རོང་པོ་ནས་ཐག་ཉེ་ནོའི་**བོད་སྡེ་གཞིག་ག་ཐོན་ནི་ར། མུར་གིས་ཨ་ཡས་**ལམ་འགྲམ་ན་འདས་ཡོད་ནོ་**གཞིག་རིག་སོང་། ཨ་ཡས་དེས་ཤོག་ལྷེ་**སྔེང་ན་ང་རྨ་ལྷོ་རྫོང་ང་འགྱོ"བྲིས་ཡོད་ནོ་**གཞིག་བཟུང་ཡོད། མཚོ་སྐྱིད་ཡ་མཚར་སོང་། མུར་གིས་ཨ་ཡས་རྒན་མོ་**རླངས་འཁོར་ར་སྒུག་མཁན་**གཞིག་རིག་མ་མྱོང་། ཨ་ཡས་རྒན་མོ་**ལོ་དེ་མོ་མཐོན་པོ་གཞིག་**ཅག་ནང་ན་བསྐུགས་ཡོད་ནོ་རིག་ཡས། མཚོ་སྐྱིད་གིས་སྙིང་རྗེ་ཤོར་སོང་། མོ་གང་ཡིན་ཁྲིད་ན་ཉེན་ཁ་ཆེ་བསམས་མས། སྐྱིར་བཏང་གིས་མུར་གིས་ལམ་པ་འཁྲུ་གི་མེད། རེད་དྲ་ཨ་ཡས་རྒན་མོ་གཞིག་ཆི་གཞིག་ཤེད་ཉེན་ཁ་ཆེ་ནང་། མཚོ་སྐྱིད་གིས་རླངས་འཁོར་འདུག་གི་བཙུག་ནི་ར། ཨ་ཡས་གཡོན་གི་གཡོན་གི་ཚུ་ར་ཐོན།

ཨ་ཡས་རླངས་འཁོར་གི་ནང་ང་བྱུད་ནི་ར། མཚོ་སྐྱིད་གིས་མུར་གི་རོ་མི་ཚུང་ནོ་ཤེས་སོང་། ལུས་ཞེང་ཆེ། ཤ་བརྒྱགས་པོ་ལུས་ཚོན་"པོ་ཡིན་ནོ་གིས། རླངས་འཁོར་གི་ནང་ང་འབྱུད་རྒྱུ་མུར་གིས་དཀའ་གི་ཡོད། ཨ་ཡས་དེས་བོད་ལུ་གཞིག་ཤམ་ཤམ་ཤེད་གོན་ཡོད། ཞྭ་མོ་གཞིག་ངོ་ཐུར་ར་གོན་ཡོད། མུར་གིས་ལག་གི་ཁྱུག་མ་ཆེ་དེ་རྐང་འོག་གི་ཐང་ང་བཞག སྐད་མགོ་དམའ་མོ་གཞིག་གིས། "ཐུགས་རྗེ་ཆེ། ང་རྨ་ལྷོ་རྫོང་ང་འགྱོ།"ཟེར། རེད་དྲ་སྐད་མགོ་དམའ་ནོ་གིས། མཚོ་སྐྱིད་གིས་གོ་མ་གོ་གཞིག་ཡས་སོང་།

"ཁྱོད་རྨ་ལྷོ་རྫོང་ན་འདུག་གི་ཡོད་ནས།" མཚོ་སྐྱིད་གིས་དྲིས། མོ་རང་གིས་ས་ཆ་དེ་ནས་ལོ་དུ་མང་ང་རླངས་འཁོར་བོགས་ག་བཏང་ནི་རེད། ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད་ན། ཨ་ཡས་དེ་**མཚོ་སྐྱིད་གི་རོགས་པ་མང་ང་ངོ་ཤེས་མཁན་**གཞིག་ཡིན་ན་ཐང་།

"ང་དེ་ན་འདུག་གི་མེད། ཞི་མོ།" ལམ་པ་གིས་ངག་འཇམ་པོ་ཤེད་ལམ་བཏབས། "ང་**རོགས་པ་གཞིག་ག་ལྟ་གི་འགྱོ་མཁན་**གཞིག་ཡིན། ངའི་རོགས་པ་གིས་ཁྱུར་གི་ང་ལེན་གི་ཡོང་ཟེར། གཞུག་ནས། ཁྱུར་གིར་ཡོང་སྐྱུད་མེད་ར་ཡོང་མ་ཐུབ། ངས་འགྱོ་སྐྱུད་གཞིག་བཙལ་ན་རྟེན་རྒྱུ་རེད་བསམས་མས། ལམ་ཁ་ནས་བསྒུགས་ནི་ཡིན།"

ཨ་ཡས་དེའི་བཤད་སྟངས། ཡར་མར་ར་ལྟ་སྟངས་གིས་མཚོ་སྐྱིད་ཧོང་གིས་བདེ་གི་མ་བཙུག ཨ་ཡས་གིས་མགོ་ནས་རྟ་མ་བར་ར་ཞྭ་མོ་གི་འོག་ནས་མདུན་ཕྱོགས་ག་བལྟས་ནས་བསྡད། མུར་གིར་ཚོར་བ་ཡ་མཚར་གཞིག **མུར་གི་ཉིན་ཁ་གི་ཁ་ན་ཡོད་ནོའི་**ཚོར་བ་གཞིག་སྐྱེས་སོང་། རེད་དྲ། ཨ་ཡས་རྒན་མོ་གཞིག་གིས་ཆི་གཞིག་ཡས་ཐུབ་རྒྱུས།

མཚོ་སྐྱིད་ལམ་པ་གི་ཕྱོགས་ག་ཁ་འཁོར་མ་ཐུབ། མིག་ཟུར་གིས་བལྟས། མུར་གེས་ཞྭ་མོ་ར་**ཆེ་ལ་ཚགས་ཡོད་ནོ་གི**་གོན་རྒྱུའི་གོང་ཁ། གྲུ་བཞི་གླིང་བཞི་གི་ཚུགས་ཀ། ལག་པ་གཡས་གཡོན་གི་སྟེང་གི་རྨ་ཁར་ཞིབ་ལྟ་ཡས།

ལག་པ་རྨ་ཁ་ཅན་... ད་མ་འཕྲོད། མཚོ་སྐྱིད་ཤིང་སོང་། ལམ་པ་མོ་སྐྱེས་གཟིག་མིན་ན་ཕོ་སྐྱེས་གཟིག་རེད།

དེང་ཐོག་མུར་གེས་ཆི་གཟིག་ཡས་རྒྱོ་མ་ཤེས། གློ་རྒྱུག་ག་ཡིད་ར་བློ་གཟིག་ཤར་སོང་། མུར་གེས་ཁ་ལོ་ཤེད་གིས་གཙུས་ནས། ཧླངས་འཁོར་ཀྱི་ལི་གཟིག་འཁོར་གི་བཙུག

"ད་མ་འཕྲོད།"མཚོ་སྐྱིད་གིས་འག་བཏབས། "ཞ་ཡས་གཟིག ངས་ཞ་ཡས་གཟིག་གཙུར་བཏང་།"

ལམ་པ་ཧླངས་འཁོར་ཀྱི་ལི་གཟིག་འཁོར་རས་བསྡུངས་ཡོད། "ངས་གཅིག་ར་མ་རིག ཞི་མོ། ངས་བལྟས་ན། དོན་དག་གཅིག་ར་མེད་གི"ཟེར། མཚོ་སྐྱིད་གིས"ཞ་ཡས་གཟིག་ག་བརྒྱབ་བཏང་ནོ་ཁོ་ཐག་ཡིན།"ཟེར། "ཁྱོད་སློར་བུད་ར་ལམ་སྟེང་ན་ཅང་ཡོད་མེད་ར་ལྟོས་པ།" མཚོ་སྐྱིད་གིས་དབུགས་ལོན་གི་མེད།

ལམ་པ་དལ་མོ་ཤེད་ཧླངས་འཁོར་གི་ནང་ནས་སློར་བུད། ཁུག་མ་ལག་ག་མ་བཟུང་ང་། ལམ་པ་སློར་བུད་རུང་གིས། མཚོ་སྐྱིད་གིས་གཡིས་སློ་མནན་ནས་དྲང་ཤད་སེ་བུད་སོང་། མཚོ་སྐྱིད་གིས་ཁ་ལོ་གཙུས་ནི་ར། སློར་བརྒྱབ་སོང་། ཅང་མ་འགོར་ར། ལམ་པ་ར་མཚོ་སྐྱིད་གཉིས་གི་བར་ར་ཤུང་མཐའ་ར་ལམ་ཐག་སྤྱི་ལེ་དྲུག་ཆད་སོང་། སྐབས་དེར་ཐོན་ནི་ར། མཚོ་སྐྱིད་གིས་ཐང་གི་ཁུག་མ་དེ་དྲན་སོང་། ཁུག་མ་དེའི་ནང་གི་དངོས་པོར་བལྟས་ན། ལམ་པ་**ཞི་མོ་མིན་ནོ**་དེ་ངོ་མ་གིས་སུ་ཡིན་ཤེས་ཐུབ་ན་ཐང་། ཧླངས་འཁོར་ལམ་གི་མཐའ་ཁ་ནས་བསྡུད་ནི་ར། མཚོ་སྐྱིད་གིས་ཁུག་མ་ལྦིད་མོ་དེ་ཕང་ང་བླངས།

ཁུག་མའི་ནང་ན་སྣ་རེ་གཟིག་མིན་ད་གཞན་གཅིག་ར་མེད། སྣ་རེ་**དཔེ་ཁ་སྟོན་པོ་སྒྲ་གྱི་འདྲམ**་གཟིག ཁུག་མ་གི་ནང་ཕྱོགས་ན་ཁྲག་ཐིག་སྐམ་པོ་ཆ་རེ་ར་ཡོད། མཚོ་སྐྱིད་ལག་པ་འདར་ར་ར། སྐད་མགོ་དམའ་མོ་ཤེད་སྒྲེང་འགོ་བརྩམས།

13.1 --Adjective clauses

Adjective clauses without genitive case		
སློབ་ཁྲིད་**ང་དགའ་ནོ**་རྩིས་རིག་གི་སློབ་ཁྲིད་མ་རེད། དབྱིན་ཡིག་གི་སློབ་ཁྲིད་རེད།	The class I like is not math class but the English one.	Such an adjective clause follows the noun it describes.
ས་ཆ་**ཁུར་གེ་སོང་མྱོང་ནོ**་ལུང་བ་འདིའི་ཕྱན་ན་མེད།	All the places he has ever been to are not beyond this valley.	
མུར་གེ་ལེགས་སྐྱེས་**ངས་ཉོས་ནོར**་དགའ་གི་མེད། ཁུར་གེས་**ཉོས་ནོར**་དགའ་གི་ཡོད།	She does not like the present I bought, but the one he bought.	
ཞི་ལི་**དེང་མ་ཁྱོད་ར་གཉེན་སྒྲིག་ཡས་ནོ**་ད་ངའི་རྒད་པོ་ཡིན།	The man you married is now my husband.	

Adjective clause with genitive		
Attributive adjective clause	English	Note
ང་དགའ་ནོའི་ཟ་མ་མོག་མོག་རེད། རེད་དྲ་ང་མོག་མོག་ལས་རྐྱོར་མི་དགའ།	One of the dishes I like is dumplings. But I do not like making it.	If such a clause precedes the noun it describes, a genitive case is necessary.
དགེ་འདུན་གྱིས་བསྐུར་ནོའི་ཡི་གེ་དེ་རིང་འབྱོར་ཐལ།	The letter Dge 'dun sent was received today.	
སངས་རྒྱས་གྱིས་བཤད་ནོའི་གཏམ་ཚང་མར་ཉན་མི་ཉན། ཁ་ཡས་གཞོབ་ཡིན།	One should not accept all that Sang rgyas said; some of it are lies.	
ངས་བལྟས་ནོའི་དཔེ་ཆ་དམར་པོ་འདི་རེད། དཔེ་ཆ་ཁྱུར་གྱིས་བལྟས་ནོ་རྒྱ་སྨུག་དེ་རེད།	The book I read is the red one; the brown one is the one he read.	
ཕ་མ་གྱིས་བཞག་ནོའི་རྒྱུ་ནོར་ཚང་མ་ཞི་ལིས་བསྐྱིམས་ཚར་སོང་།	The son squandered all the property his parents left behind.	

Notes-1

1. **ནོ** is used to form an adjective clause.

In PRT	
ངས་འཚོལ་གྱི་ཡོད་ནོའི་དངོས་པོ་འདི་ན་ཡོད།	The thing that I am looking for is here.
དངོས་པོ་**ཁྱོས་འཚོལ་གྱི་ཡོད་ནོ་**གན་ན་ཡོད།	The thing that you are looking for is there.
In FUT	
འགྲུལ་པ་**ངས་འབོད་རྒྱུ་ཡིན་ནོ་**བཟང་ས་ཆ་རེ་ཡིན།	The guests whom I will invite are some good friends.
ང་ར་གཉེན་སྒྲིག་ཡས་རྐྱོའི་བུ་མོ་ངས་ད་པོ་རྙེད་མེད།	I have not yet found the girl who will marry me.
In PAT	
ཟིན་བྲིས་**ངས་བཏབས་ནོ་**བོར་སོང་།	The note that I had kept was lost.
སྨུར་གེ**ས་ཉོས་ཡོང་ནོའི་**ཆང་གིས་མ་བད་ཐལ།	The liquor which she had bought did not suffice.

2. **ནོ** is used with monosyllabic adjectives to form adjective clauses, with a latent definite article, e.g., ཁྱིམ་ཚང་འདི་ནས་ཞ་ཡས་**ཡག་ནོ་**སྨུར་གེ་རེད། (The child who is beautiful in this family is her.) The beautiful child in this family is her. / ཤ་**ཞིམ་ནོ་**ལུག་ཤ་ཡིན། (The meat that is delicious is mutton.) The delicious meat is mutton. This particle is also used with verbs in PRT to personalize, e.g., དེ་རིང་**གཏམ་བཤད་ནོ་**སྡེ་དཔོན་རེད། The person who gives a speech is the village leader. / ཁ་སང་དབྱིན་ཡིག་**འདོན་ནོ་**སློབ་མ་འདི་ཚོ་མིན། People who read English yesterday were not these students.

Exercise 1 Ask a question that the corresponding statement answers. Use the words in parentheses and ནི་ so as to include an adjective clause in the questions.

དཔེར་བརྗོད། Statement: མཚོ་སྐྱིད་གིས་ཁུག་མ་གཞིག་པང་ང་བླངས།

Question: <u>དངོས་པོ་མཚོ་སྐྱིད་གིས་པང་ང་བླངས་ནི་</u>ཆི་གཞིག་རེད། (ལེན)

Statement	Question
1. མཚོ་སྐྱིད་ཀི་ཐླངས་འཁོར་སོ་མ་སོ་རྒྱུང་གཞིག་རེད།	1. ______________________(ཉོ)
2. ཨ་ཡས་རྒན་མོ་ལོ་ལོན་ལོན་སྨུག་གཞིག་རེད།	2. ______________________(ནང་ང་བུད)
3. ཞི་མོ་ཁ་ལོ་བ་དེ་མཚོ་སྐྱིད་ཡིན།	3. ______________________(ཐླངས་འཁོར་བསྐོར)
4. ཨ་ཡས་གིས་མཚོ་སྐྱིད་ཀི་རོགས་པ་མང་ང་ངོ་མི་ཤེས།	4. ______________________ (རོགས་པ་ཡིན)
5. ཨ་ཡས་གིས་བོད་ལུ་གཞིག་གོན་ཡོད།	5. ______________________(གོན་རྒྱུ་གོན་ཡོད)
6. ལམ་པ་གིས་ཁུག་མ་ཐླངས་འཁོར་གི་ནང་ང་བཞག	6. ______________________(འཇོག)

Exercise 2 Write adjective clauses in the blanks using ནི་.

དཔེར་བརྗོད། **ཀ་བ།** <u>སློར་མོ་ངར་བསྐུར་ནི་</u>གིས་ངེས་ངེས་གོ་ཆོད་ཐལ། (སྐུར) <u>སློར་མོ་སྐུར་ནི་</u>ཁྱོད་ཨེ་ཡིན། (སྐུར)

ཁ་བ། སློར་མོ་སྐུར་ནི་ང་མིན། <u>སློར་མོ་ཁྱོའི་ལག་ག་འཕྲོད་ནི་</u>ངའི་རྒན་མོ་གིས་བསྐུར་ནི་རེད། (འཕྲོད)

ཁྱོས་ལྟོས་ར། ས་ཞིང་ངའི་ལག་ག་__________ཞིང་ས་འདི་རེད། (ཐོབ) ངའི་ལག་ག་འཐོབ་རྒྱུར་ངས་རེ་བ་ཆེ་གཞིག་མ་བཟུང་། ཁ་རྟང་ངའི་ལག་ག་སྲིད་གཞུང་གིས་__________ཡི་གེ་འབྱོར་ཐལ། (སྐུར) ཡི་གེའི་ཁ་མ་ཕྱེས་གོང་ང་། ཞིང་ས་འདི་ངའི་ལག་ག་ཡོང་རྒྱུ་མ་རེད་བསམས་ཐལ། ང་ཞིང་ས་འདིར་ལྟ་གི་ཡོང་དུས། མི་ཉི་ཤུ་སུམ་ཅུ་གཞིག་གིས་ར་ཞིང་ས་འདིར་ལྟ་གི་ཡོད། ཁོ་ཟོ་ཚང་མ་སྔན་ཞུ་ཡི་གེ་བྲིས་__________དག་དག་རེད། (ཡོང) དེས་མི་ཚད་ཁོ་ཟོ་ངའི་སྔོན་ན་__________རེད། (ཐོན) ང་ཡི་ཆད་ཐལ། རེད་དྲང་ཡི་གེ་འབྲི་རྒྱུར་__________ལས་བྱེད་པ་གཞིག་རེད། (སྐྱལ་མ་གཏོང) ཡི་གེ་________ཚང་མ་ས་ཞིང་ཐོབ་རྒྱུའི་གོ་སྐབས་འདྲ་མཉམ་ཡིན་ཟེར། (འབྲི)

རེའུ་མིག་ང་__________ངས་ཁ་སྐོང་ཡས་ར། (སྡེར) རེའུ་མིག་ནང་ལན་མི་__________འདྲི་ཚིག་ཚང་མ་ངས་བསྐྱར་བཏང་། (ཤེས) ས་ཞིང་ང་ད་བར་__________སུའུ་གྲངས། (ཡོང) ས་ཞིང་དེ་དག་ག་ཁེན་གི་ཡོད་ནའི་མི་གྲངས་ཚང་མ་ནང་ང་འབྲི་དགོས་གི དེད་ཚང་ང་ཞིང་ས་མང་ནི་གིས། ངས་གནས་ཚུལ་འདི་རིགས་ཁ་སྐོང་ཡས་ན་མ་འདོད། ངས་ཞིང་ས་དེད་ཚང་ང་________གྲངས་ག་ངོ་མ་གསང་བཏང་། (དབང) དེད་ཚང་ན་__________མི་གི་གྲངས་ཀ་ར་གསང་བཏང་། (ཡོང)

ས་ ཞིང་ ད་ ཐེངས་ ལག་ ག་ __________ འདི། (ཐོབ) དེད་ ཚང་ ང་ མཆོན་ ན་ ཧོང་ གིས་ གལ་ ཆེ་གི ལོ་ བཅོ་ ལྔ་ གི་ སྔོན་ ན་ དེད་ ཚང་ ན་

________སྐྱི་གྲངས་གསུམ་རེད། (ཡོད) རེད་དྲ། ངེད་ཚང་སྐྱི་མགོ་རྫོག་གོ་ཞེ་ཐག་གིས་དར་ཐལ། ད་བཟའ་མགོ་བཙུ་ཐམ་པ་ཡོད། འབྲུ་རིགས་ན་ཞིང་________གིས་ངེད་ཚང་ང་མ་འདང་ཐལ། (ཡོན) ད་ང་བཟའ་དཔོན་སྟུག་ག་ཐུག་ཡོད། ངེད་ཚང་མགོ་ཐོན་ཁ་དཀའ་མོ་རེད། རེད་དྲ་ད་ཐེངས་ངེད་ཚང་ལས་དབང་ཧ་གི

Exercise 3 Rewrite the sentences by personalizing the bolded italic verbs.

དཔེར་བརྗོད། ངའི་ཏམ་གཉིས་ཀས་རྒྱུན་དུ་***ཤ་ཟ*** ངས་ནམ་ཡིན་ན་***སྔོ་ཟ***

རྒྱུན་དུ་ཤ་ཟ་ནོ་ཏམ་གཉིས་ཀ་ཡིན། ནམ་ཡིན་ན་ར་སྔོ་ཟ་ནོ་ང་ཡིན།

without personalizing particle

1. ཁ་རྩང་ངས་ཞ་ཡས་ཟོར་གོན་རྒྱུ་***ཉེས*** རྒན་མོ་ཁྱིམ་ནས་***བསྐྱད***
2. ལུག་རྫི་གཞིག་གིས་***གླུ་བླངས*** ལམ་པ་གིས་ལམ་ཁ་ནས་***སེམས་ཉེར***སོང་།
3. ཨ་ཅེ་ར་སྤུ་མོ་གཉིས་ཀ་ཚོང་རྒྱག་གི་***འགྲོ***རྒྱུ་རེད། ང་ནང་ནས་***འདུག་དགོས***
4. དཀོན་མཆོག་མཚོ་མོ་***ཡག་གི*** ཕུར་གའི་སྐྱིད་སྡིང་གཞན་པ་ཟོ་དེ་མོ་***མིན***
5. ཨ་ཁུ་གིས་དངོས་པོ་***ཉེས་ན*** སློར་མོ་ངས་***སྡེར་དགོས***
6. ཕུར་ག་བྲིས་ན་མགྱོགས། ཚེ་རིང་བྲིས་ན་***དལ***
7. བློ་ལྡན་གིས་བོད་ཡིག་***ཁྲིད་སོང་*** སློབ་མ་གསུམ་གིས་བོད་ཡིག་***སྦྱངས་གི***

with personalizing particle

1. ________________
2. ________________
3. ________________
4. ________________
5. ________________
6. ________________
7. ________________

Exercise 4 Complete the statements with the appropriate tense forms of the verbs in parentheses, ནོ, and མཁན.

དཔེར་བརྗོད། ད་ནངས་ཧ་སློལ་ནོ་ང་ཡིན། (སློལ) གོ་རེ་ཟྲེག་ནོ་ཨ་མ་རེད། (ཟྲེག)

1. ཁྱིམ་ཚང་འདི་ན་རྒད་པོ་གཞིག་ར་རྒད་མོ་གཞིག་ཡོད། ནང་ལས་______རྒད་མོ་རེད། (ལས) ཕྱི་ལས______རྒད་པོ་རེད། (ལས)
2. སྐྱི་ཤེས་བྱ་______ར་ཤེས་བྱ་______ཞོང་གིས་མི་གཅིག་ཟེར། (མེད) (ཡོད) རེད་དྲ་མཁས་པ་འཕྱུགས་ན་འདོམས་གང་། གླེན་པ་འཕྱུགས་ན་མཐོ་གང་ཟེར།
3. སློབ་མ་________ར་________སོ་སོར་བགར་བཏང་། (བརྩོན་འགྲུས་ཆེ) (བརྩོན་འགྲུས་ཆུང) ང་སློབ་མ་________ནང་ན་ཡོད་གི (ཧུར་བརྩོན་ཡས)
4. མེ་ཏོག་དབྱིད་ཀ་________ད་དགུན་གཞུག་ག་བཀད་གི་ཡོད། (བཀད) དེ་དེང་སང་ནམ་ཟླ་འགྱུར་ལྡོག་ཆེ་ནོ་གིས་རེད།
5. གློག་གླད་འདི་ངས་________རེད། (ཉོ) རེད་དྲ་དེ་________ངའི་སྤུན་ཡ་ཁེར་རོ་ཡིན། (བཀོལ)
6. འོ་མ་མི་འཐུང་________དཀོན་མཆོག་ཡིན། (ཟེར) རེད་དྲ་རྒྱུན་དུ་ཁུར་གས________འོ་མ་ཏག་ཏག་རེད། (འཐུང)

7. རྒྱུན་དུ་________(གཞོབ་གཏམ) ________ཞུང་། (ཡིད་ཆེས) དཔེར་འཛོག་ག་བླ་མ་ཚེ་རིང་ཁྲིགས་སེ་རེད། ཁྱུར་གེ་གཞོབ་ཀྱལ་ཨ་ཧྲམ་གཟིག་ཡིན།

8. ཤ་ཧི་བརྒྱུགས་ཧི་བརྒྱུགས་རེད། ཁྱུར་གེ་ཁོ་ཐག་གིས་རྩལ་སྦྱོང་ང་མི་______ (འགྲོ) ཟ་མ་ཡང་མང་ང་______ཡིན་རྒྱུ་རེད། (ཟ)

9. ཁྲོད་གསུམ་པོའི་ནང་ནས་བྱ་བ་སྒྲུབ་________དཀོན་མཆོག་ཚེ་རིང་ཡིན། (སྒྲུབ) ____________ར་ཁྱུར་གེ་རེད། (ང་རྒྱལ་ཆེ)

10. བྱ་བ་ངས་________སློབ་ཁྲིད་ཡས་རྒྱུ་ཡིན། (འདེམ) རེད་དྲུང་དེའི་ཐོག་ག་བསམ་པ་གཏན་ནས་མི་འཁོར་གི

13.2 --More uses of ནོ

Tibetan	English	Note
Adjective clause subject with personalizer--present tense mood		
རྒྱུན་དུ་མི་གཞན་ན་ཤ་ཚ་ནོ་གིས་རང་དོན་དེ་མོ་མི་བསམ།	People who care about others do not care much about their own business.	verbs in the adjective clauses are in PRT
ངེད་ཚང་གི་ལས་ཀ་ལས་ནོ་ང་ཡིན།	I'm the person who gets things done.	
འདི་བ་ཚང་གི་ལུག་འཚོ་ནོ་ཁ་རྩང་དེ་རིང་ན་གི་ཡོད།	The person who herds this family's sheep has been sick recently.	
Adjective clauses that modify nouns in past tense mood		
གློག་བརྙན་ངས་བལྟས་ནོ་བོད་གི་འཚོ་བ་གི་ཕྱོགས་རེད།	The movie I watched was about Tibetan life.	❶verbs in the clause are in PAT ❷auxiliaries may follow verbs to clarify tense
རི་མོ་རིག་ལྡན་གིས་བྲིས་ནོར་དགའ་རྟགས་ཐོབ།	The painting Rig ldan drew won a prize.	
ཞི་མོ་ཁོ་དགའ་སོང་ནོ་ཁམས་ནས་རེད།	The girl he fell in love with is from Khams.	
Adjective clause subject--future tense mood		
གློག་བརྙན་སང་ཉིན་སྟོན་རྒྱུ་ཡིན་ནོ་ཨ་མེ་རི་ཁ་གི་རེད།	The movie that will be shown tomorrow is from the USA.	verbs in the clause are in FUT
སང་ལོ་ངས་འདོན་རྒྱུ་ཡིན་ནོ་རྒྱ་ཡིག་ར་དབྱིན་ཡིག་ཡིན།	What I will study next year are Chinese and English.	
ཚོགས་ཐོག་ནས་གླེང་རྒྱུ་ཡིན་ནོ་སྒྲིག་ལམ་གི་སྐོར་རེད།	The issue that will be discussed at the meeting is about the regulations.	

Notes-2

ནོ often implies a noun in an adjective clause. In this case, the noun is not vocalized since it can be inferred from the context, e.g., ❶in subject: ང་**ཐུག་ནོ་**ཁོ་ཡིན། (The person) I met is him. / ངས་**བཏོན་ནོ་**གེ་སར་གི་སྒྲུང་ཡིན། What I read is the Gesar epic; ❷in object: ངས་**སྣུམ་མེད་ནོ་**ཟ། I eat (food) that contains no fat. However, in order to emphasize, it is vocalized, e.g., ང་**ཟ་ལར་ལུག་འདེད་ནོ་**གཟིག་ག་སྒུག་གི་ཡོད། I am waiting for a Salar who transports sheep. / **ཞི་མོ་ཁྱུར་གེ་དགའ་ནོ་**ངའི་དེང་མ་གི་དགའ་རོགས་རེད། The girl he loves is my ex-girlfriend.

Exercise 5 Translate the English phrases into Tibetan and complete the Tibetan statements.

དཔེར་བརྗོད། Tibetan version: བོད་གི་དཀྲུགས་ཇ་འཐུངས་མ་མྱོང་ནོ་གཞིག་བོད་གི་ནངས་ཇ་དགའ་རྒྱུ་མ་རེད།

English version: A person who has never drunk Tibetan butter tea...

Blanks to fill in	Complement	English Version
1. ____________________	སྤྱིར་བཏང་གིས་རྫ་ས་བགོ་ནི་རེད།	A family which has two sons...
2. ____________________	སྔོ་ཚེ་གཞིག་མི་ཟ།	A Tibetan who often eats meat...
3. ____________________	འབྲོག་ལས་ལས་མི་ཤེས།	A farmer who lives in an agricultural area...
4. ____________________	སྤྱིར་གིས་བོད་ལྗོངས་ང་དངོས་པོ་སྐྱེལ་གི་ཡོད།	A businessman who often goes to Lhasa...
5. ____________________	རྒྱལ་ནང་ན་ཞེ་ཐག་གིས་དཀའ་གི་ཡོད།	A herder who does not know Chinese...
6. ____________________	རྒྱུན་དུ་ཁྲིམ་ནས་བསྟན་འཕྲིན་ན་ལྟ་རྒྱོར་དགའ།	A child who does not want to go to school
7. ____________________	གྲོང་ཁྱེར་ནས་རྩམ་པ་དྲན་གི་ཡོད།	Tibetans who often eat *rtsam pa*...
8. ____________________	རྫ་ས་གཞན་པའི་ལག་ནས་བླུ་གི་ཡོད།	The nomads who have a lot of livestock...
9. ____________________	ད་བར་སྔོར་མོ་མང་ང་རག་གི་ཡོད།	The farmer who sells vegetables...
11. ____________________	དབུས་ནས་ཕྱིར་ར་ཐོན་རུང་རེད།	The pilgrim who looks tired...

Exercise 6 Write appropriate verb tense forms in parentheses and ནོ་ in the blanks.

དཔེར་བརྗོད། ངས་བསླབ་བྱ་དགེ་རྒན་གིས་བྱིན་ནོ་གཏིང་གིས་བརྗེད་སོང་། (སྟེར) ད་ང་དེ་རིང་འགྲོ་ས་ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད།

1. མདང་དགོང་ང་ཕྱིར་ར་མགྲོན་ཁང་ང་ལོག་ནོ་འཕྱི་སོང་། སྔོ་__________གིས་ང་ནང་ང་འགྲོ་གི་མ་བཅུག (སྲུང)
2. སློག་བརྟན་གི་པ་སེ་__________ངའི་ཕུ་བོ་གི་ངོ་ཤེས་གཞིག་རེད། (འཚོང) ཁྲུར་གེས་ང་པ་སེ་མེད་ར་སློག་བརྟན་ན་ལྟ་གི་བཅུག་ཐལ།
3. ཞི་ལི་ང་དུ་ནངས་ལམ་ཁ་ནས་__________ཆ་ཡོད་ཆ་ཡོད་གཞིག་རེད། (ཐུག) རེད་དྲ་ངས་གསལ་པོ་ཤེད་ངོས་འཛིན་མ་ཐུབ།
4. དཀོན་མཆོག་སྒྲོལ་མ་གིས་ __________མལ་རྫོ་རྒྱོ་རེད། (ཤེས) ཇ་འཐུང་རྒྱོ་རེད། མྱི་གི་བླ་སྒྲུལ་རྒྱོ་རེད།
5. དངོས་པོ་__________ཚང་མ་གསར་པ་རེད། (ཉོ) རེད་དྲ་ནང་ནས་གོན་རྒྱུ་གསུམ་མ་སྨྱོན་ཡོད་གི
6. ངའི་ལག་ན་__________སྔོར་མོ་ཚང་མ་ཞི་མོར་བྱིན་བཏང་། (ཡོད) ད་ང་ཕྱིར་ར་འགྲོ་སྐྱོད་གི་ལམ་གྲོན་ར་མེད།
7. ཨ་མ་__________ཞ་ཡས་ཆུང་ངོ་ཡིན། (སེམས་ཐོགས) ཞ་ཡས་ཆུང་ངོ་མྱི་མདོ་མེད་ཨ་ཏྲམ་གཞིག་ཡིན་ནོ་གིས།
8. སྔོག་ཆགས་ཡ་མཚར་ཁྲུར་གེས་__________་རི་དྭགས་ཁང་ན་ཡོད་ཟེར། (རིག) ང་ཡིན་གཅིག་མིན་གཉིས་ལྟ་གི་འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན།

9. སློབ་མ་__________________གསུམ་པོ་སློབ་གྲྭ་ནང་ནས་འགྱོ་གི་བཅུག་བཏང་། (སྐྲིག་ལམ་མ་འགལ) སྙིང་མ་རྗེ།

10. ང་ཕྱིར་ར་ཁྱིམ་མ་ཐོན་དུས། ལུག་ང་ཨ་ཧུ་གིས་ __________བཤུས་བཏང་གཞིག (འདང་ཆེ) ང་ཉིན་གང་ངོར་མ་སྐྱིད་ཐལ། ངའི་ཨ་ཕ་གཉེན་རྗེ་གཞིག་རེད།

13.3 --Review of ནོ

Adjective clause in present tense mood	
Tibetan	English
ངས་ད་ལམ་ཁ་ན་**ཟ་ལར་ལུག་ཉོ་ནོ་**གཞིག་ག་སྒུག་གི་ཡོད།	I am waiting on the road for a Salar (person) who buys sheep.
ངའི་ཧྲང་མོ་གིས་ཟ་མ་**སྣུམ་མེད་ནོ་**ཟ། སྣུམ་ཆེ་ན། སྐུར་གེ་སྐྲག་གི་ཡོད།	My sister eats food that does not contain fat; she gets scared if food contains much fat.
དགེ་རྒན་གིས་སློབ་མ་**སློབ་ཁྲིད་ར་མི་ཡོང་ནོར་**ཆད་པ་གཅོད།	The teacher punishes the students who are absent from the class.
Adjective clause in past tense mood	
Tibetan	English
དཔེ་ཆ་འདི་**ཁ་རྫང་ངས་བོར་སོང་ནོ་**རེད། དེ་རིང་རྙེད་རྒྱུ་ཡིད་ལ་ར་མ་དྲན།	This book is the one I lost yesterday. I had never thought I would find it today.
ཨ་མ་གིས་ཟ་མ་**དབང་ལྡན་གིས་མ་ཟོས་ནོ་**ཚང་མ་ཡར་འཇོག་ཡས་བཏང་།	The mother finished all the food that Dbang ldan had not eaten.
ཕ་མ་གཉིས་ཀས་ཁོ་གཉིས་གི་ཞི་མོ་**ངའི་སེམས་ན་ཡོད་ནོ་**གཞན་ན་ཆང་ས་བརྒྱབ་བཏང་།	The parents betrothed their daughter, with whom I fell in love, to another man.
Adjective clause in future tense mood	
Tibetan	English
མི་མང་གིས་**རྒྱལ་ཁབ་འདིའི་གཙོ་འཛིན་ན་འདུག་རྒྱུ་ཡིན་ནོ་**དེ་རིང་རིག་ཐུབ་རྒྱུ་རེད།	Many will be able to see the person who will be the leader of this country.
ངས་**ངའི་སློབ་ཁྲིད་ར་ཞུགས་རྒྱུ་ཡིན་ནོ་**ཟོ་འདིར་བོས་ཡོད།	I have asked everyone, who will take part in my class, to come here.
ཨ་ཕ་གིས་གཏམ་**ཨ་མ་གིས་གོ་ན་འདོད་རྒྱུ་ཡིན་ནོ་**འགོ་མ་འགོར་བཤད།	The father told much news and first was what the mother would like to hear.

Notes-3

1. **རྒྱུ** and **རྒྱུ** are discussed in more detail in Notes 4, 5, and 6 in Chapter Eight in connection with infinitive adjective clauses. Refer to these notes to do the following exercises.
2. **ནོ**: If an adjective clause is in future tense, infinitive adjective clauses are often used in place of ནོ-included adjective clause, e.g., དེ་རིང་ཕྱི་དྲོ་དགེ་རྒན་ནད་པ་ལ་ལྟ་གི་**འགྲོ་རྒྱུའི་**དུས་ཚོད་ཡིན། This afternoon is the time to visit the sick teacher. / དེ་རིང་ཕྱི་དྲོ་དགེ་རྒན་ནད་པ་ལ་ལྟ་གི་**འགྲོ་ནོའི་**དུས་ཚོད་ཡིན། This afternoon is the time of visiting the sick teacher. / འདི་ཁུར་གིས་ཉོས་ན་**འདོད་རྒྱུའི་**དཔེ་ཆ་རེད། Or, འདི་ཁུར་གིས་ཉོས་ན་**འདོད་ནོའི་**དཔེ་ཆ་རེད། This is the book that he will want to buy.

Exercise 7 Translate the English phrases into Tibetan and complete the Tibetan sentences.

དཔེར་བརྗོད། Tibetan version: ང་མྱི་ཡིད་ཆེམ་རྒྱུ་མེད་ནོའི་མྱི་ར་འགྲོགས་ན་མི་འདོད།

English version: People who are difficult to satisfy.

Subject	Tibetan version	Verb	English version
1. ཟླ་བ་གི་ཧྲང་མོ་	____________	དགའ་གི་མེད།	Her husband who has cheated her
2. ངས	____________	མི་རེག	Things that I need urgently
3. མཚོ་མོ་ར་མོ་གི་ཐད་པོ་	____________	ངོ་ཤུག་སོང་།	Someone who they both know
4. ངའི་སྤུན་ཡ	____________	རྟིང་གིས་དགའ།	People who are honest
5. ཚོང་རྒྱག་རྒྱུ་	____________	ཡིན།	Something that I want to do
6. སློབ་མ་ཟོ་	____________	དགའ་གི་ཡོད།	The teacher who speaks very clearly
7. ང་	____________	ཞེ་སྡང་ཆེ།	People who only flatter
8. ངས་	____________	ཡིད་ར་མི་དྲན་གི	All that I have learned yesterday
9. དགུན་ཁ་གྲང་རྒྱུ་	____________	མིན།	An issue he cares about
10. རྩིས་རིག་སྦྱོང་རྒྱུ་	____________	རེད།	A task I do not like to do
11. ངས་	____________	དེ་མོ་རིག་མ་མྱོང་།	A person who is good-looking
12. ངའི་ཐན་མོ་	____________	ཡིན་དགོས།	A girl who is always good-tempered
13. ངའི་ཁ་ལོ་བ་	____________	རེད།	A reliable person who I like
14. སྤྱ་སེམས་ཡར་ལངས་རྒྱུ་	____________	མིན།	Something I want to do

Exercise 8 Write an appropriate adjective clause in the blanks, using appropriate verb tense forms in parentheses and articles.

དཔེར་བརྗོད། ང་ར་ངའི་རོགས་པ་མང་ང་གིས་མཉམ་པས་ཟ་མ་ཟོས། ཟ་མ་ངས་ཟོས་ནོ་ཚང་མ་བསྐུགས་བཏང་། (ཟ) ངའི་མཉམ་པས་ཟ་མ་ཟ་ནོ་ཟོ་ར་ཁོག་པ་བདེ་གི་མེད། (ཟ)

1. འདི་སངས་རྒྱས་གི་ས་གནས་མིན་ཁ་རེད། སངས་རྒྱས་གིས____________མིང་བྱུང་ཁྲོའི་ལག་ན་ཨེ་ཡོད། (སྟེར)
2. ངའི་ལག་ན་གློག་བརྙན་གི་པ་སེ་ལྷག་མ་གཉིས་ཡོད། ངའི་མཉམ་པས་འགྲོ་ན་____________སུ་ཡོད། (འདོད)
3. ང་མིན། གོན་རྒྱུ་འབྲུད་སྤྲོད་གི་གློག་སྒོ་____________ང་མིན། (འབྱེད) ང་བོན་དུས་གློག་སྒོ་ཕྱེས་ཡོད་གི
4. ལྷངས་འཁོར་ལམ་དཀྱིལ་ནས་____________སུ་རེད། (འཛོག) མགོ་མེད་ལུགས་མེད། ལྷངས་འཁོར་གཞུག་ནས་______ཚང་

མ་འགྲོ་ཐུབ་གི་མེད། (ཡོང)

5. ཉིན་རྟོག་པ་གིས་ཤི་བོ་ཚང་ནས་ཡི་གེ་གཟིག་རྟེན་སོང་། ཉིན་རྟོག་པ་གིས་ད་ཡི་གེ་དེ__________རྗུད་གཙོད་གི་ཡོད། (འབྲི)
6. སློབ་མ་སློབ་སྐབས་འདིའི་བྱ་དཀའ__________་ངའི་ཧྲང་མོ་རེད། (ཐོབ) ངའི་ཨ་མ་གིས་ཡང་ངའི་མདུན་ནས་མུར་གེ་ཧྲ་སྤྲོལ་རྒྱུན་སྤྲོལ་བཤད་རྒྱུ་རེད།
7. ངེད་ཚོའི་འཛིན་གྲྭ་ནང་ནས། སློབ་མ་ཨ་ཏུ་གིས__________མཚོ་མོ་ཡིན། (ཧྲ) རེད་དྲ། ལོ་གྲངས་ང་དགའ་རྟགས__________མུར་གེ་མ་རེད། (ལོན)
8. མི་སྲུ་གཟིག་ག་རྒྱབ་སྐྱོར་ཡས__________ངས་ཤེས་གི (དགོས) དེང་སང་མང་ཚོགས་ཚོ་ངེས་ངེས་སྙིང་མ་རྗེ། འཚོ་བ་ཛེ་སྡུག་རེད།
9. གསར་བུ་འདི་རྒྱ་གར་ནས་ཡོང་ནི་རེད། ཁུར་གེ་ཇོ་མོ་བླ་རིའི་སྟེང་ང__________རེད། (འགྲོ)
10. ཁྱིམ་ཚང་བརྩམས་སྒྲུང་གི་ནང་ན་ཞིབ་འབྲི་ཡས__________ལོ་རྒྱུས་ཐོག་གི་ཁྱིམ་ཚང་དབང་ཅན་གཟིག་རེད། (ཡོད) དེ་བ་ཚང་གི་ལོ་རྒྱུས་བཅིངས་འགྲོལ་གི་སྔོན་ན་མཛུག་རྫོགས་སོང་།
11. ངེད་ཚང་གི་ཞ་ཡས __________ཞ་ཡས་གཞན་པ་ཟོ་སུ་སུ་རེད། (གཉོག) ཁྱོས་ང་བཤད་ན་ཨེ་ཚོག
12. ངེད་ཟོའི་སྟེ་བ་གི་སྐྱི་ལོ་བདུན་གི་སྔོན་ན་__________ད་ཕྱིར་ར་ཐོན་ཡོད་ཟེར། (འཛིན་བཟུང་ཡས) ཁོ་ཟོ་དེང་མ་གནའ་རྫས__________ཡིན། (ཚོང་རྒྱག)

Exercise 9 Write adjective clauses in the blanks using appropriate verb tense forms in parentheses.

དཔེར་བརྗོད། ང་མི་བདུན་གི་མཉམ་པས་གནས་མཇལ་ར་སོང་། གནས་མཆོག་སྐྱིང་ཆེ་ནོ་མང་ང་གཟིག་ག་སོང་། (སྐྱིང་ཆེ)

Mick John ཁྱོད་ད་ཐེངས་ཨ་མདོར་སོང་ནོ་ཆི་མོ་གཟིག་རེད།

John ང་པེ་གིས་མ་སྐྱིད་ཐལ།

Mick ཆི་གཟིག་མ་ཉན་ནས། ཁྱོད་དགེ་རྒན་ར་སློབ་གྲོགས་ཟོའི་མཉམ་པས་སོང་ནི་རེད། ________ད་པོ་ས་གནས་གི་ཨ་མདོ་བ་གཟིག་རེད། (ལམ་ཁྲིད)

John རླངས་འཁོར་ངེད་ཟོས__________མི་ཧྲ་གི (གླ) རླངས་འཁོར་བདེ་མོ་མ་རེད། མགྱོགས་མོ་ར་མ་རེད།

Mick རླངས་འཁོར་དཔལ་ན་ཧྲ་གི་མོ། བདེ་འཛུགས་རེད། དེ་མིན་ད་སྐྱིར་བཏང་གིས་ཨ་མདོ་ནས__________སྨྱོན་པ་ཏག་ཏག་ཡིན། (རླངས་འཁོར་སྐོར)

John ཨ་མདོ་གི་ཟ་མ་ང་མི་ཁམས་གི ________ངས་གཏོང་མི་ཐུབ་གི (ཟ) ངའི་ལམ་རོགས་གཞན་པ་ཟོ་ར་གནད་དོན་འདི་ཡོད་ཐལ།

Mick ངས་བལྟས་ན། ཁྱོས__________ཤ་ཏག་ཏག་ཡིན་རྒྱུ་རེད། (ཟ) ཤ་ཟ་རྒྱུ་མང་སོང་ན། མཚམས་མཚམས་མ་རྒྱ་འགག་འགྲོ།

John ____________ར་____________ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་ལྟ་སྐོར་བ་རེད། (རིག) (གོ) ང་ཨ་མདོར་རང་གིས་རིག་མ་____________ལྟ་གི་སོང་། (སྒོང) རེད་དྲ། གང་ཡིན་སར་ན། ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་ལྟ་སྐོར་བ་རེད།

Mick ཁྱོའི་མཉམ་པས་____________མི་ཐོ་ཆེ་མོ་རེད། (འགྲོ)

John ཁོ་ཐོ་ར་དེ་མིན་དེ་རེད། ལམ་ནས་འགྲོ་རོགས་མང་ན། དོན་དག་མང་གི་ ཟ་མ་ངས་________གན་གིས་མི་འདོད། (འདོད) ཟ་མ་གན་གིས་འདོད་ནོ་ངས་མི་འདོད། ཧ་སྐལ་གཟིག་ཐོས་ན་དུས་ཚོད་ཆ་རེ་དགོས་གི་ དོན་དག་ངས་བལྟས་ན་ཡ་མཚར་_______། (ཡིན) འགྲོ་རོགས་ཁ་ཡས་ཞེན་པ་ལོག་གོ་གི

Mick ཁྱོས་འདྲ་པར་ཨེ་བླངས།

John ངས་འདྲ་པར་མང་ང་གཟིག་བླངས་ང་། རེད་དྲ་བདུན་གཅིག་གི་གཞུག་ནས། ངའི་པར་ལེན་སྤྱད་བརྒྱུས་སོང་། ངས་__________ཚང་མ་ར་བརྒྱུས་སོང་། (པར་ལེན) ཁྱོས་བལྟས་ན་འདོད་ན་ར།

Mick ཞེ་སྣང་མ་ལངས། ཁྱོས་ས་གནས་གི་མི་ར་ཁ་བཟ་ཨེ་ཡས།

John ངས་འདི་ནས་____________ཨམ་སྐད་གིས་གོ་གཅིག་ར་མ་ཆོད། (སྦྱོང) སྐད་ཆ་གཞན་གིས་____________ངས་ཏ་མ་གོ (བཤད) ངས་བཤད་ནོ་གཞན་གིས་གོ་བ་མ་ལོན་ཐལ།

Mick ཨ་མདོ་ནས་དངོས་པོ་གོང་བདེ་ཟེར། ཁྱོས་ཉོ་ཆ་མང་ང་ཨེ་བརྒྱབ།

John ཉོ་ཆ་མ་བརྒྱབ། དངོས་པོ་འདི་ནས་____________མང་སོང་། (འཁྱེར) ཨ་མདོ་ནས་གོན་རྒྱུ་མཐུག་པོ་མ་དགོས་ཐལ།

Mick དེས་ན། ཁྱོས་ཨ་མདོ་གི་ནམ་ཟླ་ཅིག་ཤོད་དྲ།

John ངེད་ཚའོ་ཨ་མདོར་ཐོན་གི་རེས། གནམ་སྟོན་པོར་____________ཆར་རེད། (ཡོད) ཆར་བསྟུད་རས་ཉིན་མ་གསུམ་མ་བབས་ཐལ། དེའི་གཞུག་ནས་ཉི་མ་བཙན་པོ་ཐོན་ནས། ངའི་ལུས་གི་ཤུན་པགས་ར་འཚོག་ཐལ།

Mick ཨ་མདོ་མིན་ད་ཁྱོད་ས་ཆ་གཞན་པ་གང་གང་ང་སོང་།

John ང་ལྟ་སར་སོང་ན་འདོད་ཐལ། རེད་དྲ་ཚོག་མཆན་ཡི་གེ་གཟིག་མེད་ན། ཕྱི་གླིང་བ་ལྟ་སར་སོང་ན་མི་ཆོག་གི ཚོག་མཆན་ཡི་གེ་ལེན་རྒྱུར་____________སྒོར་མོ་སྟོང་ཚོ་གཉིས་ཀ་ངས་སྟེར་ན་མ་འདོད། (མཁོ)

Mick ཁྱོད་འདི་སྙིང་མ་རྗེ།

John རེད་དྲ་ངས་རོགས་མོ་གཟིག་རྙེད་ཐལ། ཞི་མོ་ངས་____________ནང་ནས་མུར་གོ་ཨ་ཏུ་གིས་ཡག་ནོ་རེད། (ཤེས) ངའི་མིག་ནང་ན་མུར་གོ་ཏག་ཏག་རེད། ངད་དད་ཕྱིར་ར་ཨ་མདོར་འགྲོ་འདོད་གི

13.4 --Adjective clause: temporal and locative

Adjective clause--temporal		
Tibetan	English	Note
ཟླ་བ་བཞི་བ་བོད་རིགས་གིས་ཆོས་ལུགས་གི་ཆོ་ག་མང་ང་སྒྲིལ་ནོའི་དུས་ཚོད་གཅིག་ཡིན།	The fourth lunar month is a time when Tibetans hold many religious rituals.	A genitive case marker follows ནོ་ to modify a temporal concept such as a specific day and year.
ལོ་སར་ངེད་ཚང་གི་བཟའ་མི་ཚང་མ་མཉམ་འཛོམ་ཡོང་ཐུབ་ནོའི་དུས་ཆེན་ཁེར་རོ་རེད།	The New Year is the only festival during which all my family members can get together.	
༢༠༠༧་ལོ་ཀྲུང་གོ་ནས་དོན་ཆེན་མང་ང་བྱུང་ནོའི་ལོ་གཅིག་རེད།	The year 2007 is the one during which many events took place in China.	
དུས་ཚོད་དགུ་བ་ནས་བཅུ་བ་གི་བར་ང་ཨ་ཧུ་གིས་མི་ཁོམ་ནོའི་དུས་ཚོད་ཡིན།	From 9 to 10 o'clock is the time when I am busiest.	

Adjective clause --locative		
Tibetan	English	Note
ཨ་ཅེ་བསྡད་(ནོའི)་ས་ནས་ང་འདུག་རྒྱུས།	I will stay in the place where my sister stayed.	ས put after ནོའི points out *where*. In such statements, ནོའི is often not vocalized.
རྒྱལ་ཁབ་མི་ཉུང་(ནོའི)་ས་ན་སྒྲིག་ལམ་ར་ཡོད།	The countries which have a small population are well organized.	
འཚོ་བ་སྐྱིད་པོ་ཡིན་(ནོའི)་ས་ནས་འདུག་རྒྱུ་ཚང་མ་གི་རེ་བ་རེད།	Everyone hopes to live in places where life is comfortable.	
རོགས་མོ་འདུག་གི་ཡོད་(ནོའི)་ས་ལུང་ཁོག་ར། ཞི་ལི་འགྲོ་གི་ཡོད་(ནོའི)་ས་རི་སྒང་རེད།	The girlfriend lives in a valley but her lover lives on a mountain.	
རྒྱལ་ཁབ་ང་སོང་(ནོའི)་ས་གི་ནང་ན་ཨ་མེ་རི་ཁ་ར་ཡོད།	The USA is among the countries that I have already been to.	

Notes-4

ས is attached to verbs to modify *where*. Such combinations could be taken as quasi-nouns or as a clause, e.g., ཁྲུར་ གེ་ **འགྲོས་** ལན་ ཀྱིག་ ཡིན། Lanzhou is the place where he goes. / ཁྲུར་ གེ་ **སོང་ས་** ལན་ ཀྱིག་ཡིན། Lanzhou was the place where he went.

Exercise 10 **Write ནོ, ས, genitive case markers, and postpositions in the blanks and complete the sentences. Use adjective clauses and the correct tense forms of the verbs in parentheses.**

དཔེར་བརྗོད། ས་ཆ་བརླན་ཆེ་ས་གཞིག་ནས་བསྡད་བསྡད་རས། (བརླན་ཆེ) ང་མཐའ་མཇུག་ཨ་མདོར་ཕྱིར་ར་སོང་། ཨ་མདོ་ནས་ས་ཆ་སྣམ་ཆེ་ནོ་གིས། ལོ་གཅིག་གི་ནང་ང་ངའི་ཁ་ངོ་ཚང་མ་གྱོང་ཐལ། ཨ་མདོ་རང་གི་ལག་ཆགས་ས་ཡིན་ན་ར། (ལག་ཆགས)

1. སློབ་གྲྭ་ངའི་ཞི་ལི་གིས་དཔེ་ཆ་__________(འདོན) ངའི་ཁྲིམ་མཚོས་གི་ཞ་ཡས་གཉིས་ཀས་ར་དཔེ་ཆ་འདོན་གི་ཡོད།
2. སྤྱིར་བཏང་གིས་ངའི་སྤྱན་ཡ་ར་ངེད་གཉིས་ཀ་__________གཅིག་ཡིན། (འདུག) རེད་དྲ། སློབ་སྐབས་འདིའི་ནང་ང་ཁྱུར་གེ་པེ་ཅིན་གི་སློབ་གྲྭ་སྐད་རིགས་__________གཞིག་ན་ཡོད། (སྦྱོང)
3. ཞ་ཡས་ཉལ་__________ནས་འུར་མ་རྒྱག ཁྱུར་གེ་ད་བོ་གཉིད་གིས་འདང་མེད། (ཡོད)
4. སྔོར་ཐོན་ནི་ར། ངས་ཆར་གདུགས་མེད་ནོ་ཤེས་སོང་། ཐལ་ཆེར་ང་__________གླིང་ཀ་ནང་ནས་བརྗེད་སོང་། (འདུག)
5. རྒྱུན་དུ་ཆར་__________གཞིག་ནས་ང་འདུག་ན་མི་འདོད། (འབབ) སྟོ་ར་སྟོང་ངོ་__________སྐྱིད་པོ་ཡིན་ན་ར། (ཡོད)
6. ངས་__________ཚང་ཁང་གི་ནང་ཡིན། (ཁ་པར་གཏོང) འདི་ནས་འུར་ཆེ་གི འདི་ན་ཡོད་ནོའི་ཚང་མ་སྐད་མགོ་ཨ་ཧྲ་གཞིག་མཐོ་གི
7. John ཡུལ་སྐོར་ར་འགྲོ་རྒྱུར་དགའ། ཁྱུར་གེ་བོད་གི་ས་ཆ་མང་ང་གཞིག་ག་སོང་། ཁྱུར་གེས་ད་ཁྱུར་གེ་__________སྐོར་གི་དཔེ་ཆ་གཞིག་འབྲི་གི་ཡོད། (འགྲོ) དཔེ་ཆ་ཁྱུར་གེས་__________དགའ་གཞིག་ཡིན་རྒྱུ་རེད། (འབྲི)
8. **ཚེ་རིང་།** དོ་དགོང་ང་__________ཟ་མ་ཟ་གི་ཡོང་རྒྱུ་ཨེ་ཡིན།(འདུག) **དོན་འགྲུབ།** ང་ཡོང་ཐུབ་རྒྱུ་མ་རེད། རོགས་པ་གཞིག་གིས་__________གཞིག་ག་འགྲོ་ཟེར། (བྲོ་རྩེ)
9. ངས་གོན་རྒྱུ་__________བཞི་མདོ་གི་ཚོང་ཁང་དེ་ཡིན། (ཉོ) གོན་རྒྱུ་གོང་ཧོང་གིས་བདེ་གི གོན་རྒྱུ་__________གི་རྒྱུ་སྤུས་མི་དགའ་ན་ར། (གོང་བདེ) དེ་བ་ཚང་ནས་དེ་མོ་གཞིག་མ་རེད།

Exercise 11 **Put in temporal adjective clauses.**

དཔེར་བརྗོད། ཟླ་བ་དགུ་བ་ང་པོ་ལེན་ན་མེད་ནོའི་ཟླ་བ་གཞིག་རེད། ཟླ་བ་དགུ་བ་ང་ཨ་མདོར་འགྲོ་རྒྱུའི་དུས་ཚོད་གཞིག་རེད།

1. གནམ་འཁོར་གཅིག་གི་སྔ་མོའི་དུས་ཚོད་____________________ཡར་ར་ལངས་____________________།
2. ལོ་གཅིག་གི་ནང་ང་ཧ་མ་____________________ཟླ་བ་____________________།
3. ཟླ་བ་རེ་རེ་གི་ཚེས་པ་____________________ཟླ་ཕོགས་____________________།
4. བདུན་ཕྲག་གཅིག་གི་ནང་ང་ངས་ངལ་གསོ་____________________།
5. གནམ་འཁོར་གཅིག་གི་ནང་____________________ང་ཨ་ཏུ་གིས་ཁྲིམ་____________________།
6. ལོ་རེ་རེ་གི་ཟླ་བ་__________ཚེས་པ་____________________ང་སྐྱེས་____________________།

7. འགོ་བ་གིས་ང་ལ་གཞི་གཞི་གཏོང་དུས་ངའི་སེམས________________________________།

8. དུས་ཚོད་________________ངས་གྱུང་ཇ་________________________________།

9. ངའི་ཁམས་མི་དྭངས་________________________ང་ལྟོགས་གི་ཡོད་________________________།

10. ཚད་པ་གི་ནང་ནས་ལས་ཀ་ལས་དུས་སྐྱོམ་ཆུ་ཨ་ཏུ་གིས་མཁོ་________________________________།

Exercise 12 Fill the blanks with adjective clauses to modify place, people, or something. Use the appropriate tense forms of the verbs in parentheses.

དཔེར་བརྗོད། ངེད་གཉིས་ཀ་སོང་སོང་ཡས་རི་མགོ་གཞིག་ག་ཐོན་བཏང་། ཡོང་ས་བསེ་ཚང་སྟེ་བ་ཐག་རིང་ཐག་རིང་ན། (ཡོང) ངེད་གཉིས་ཀ་འགྲོ་ས་ད་པོ་ཐག་རིང་རེད། (འགྲོ) དེས་ མི་ ཚད། ཟ་མ་ ལམ་ ནས་ཟ་ རྒྱུ་ ར་ ཟོས་ ཚར་ སོང་། (ཟ) ད་ཆི་ གཞིག་ཡས་ ནང་།

དེ་རིང་ང་ཨ་མེྲིས་རྨ་ཆེན་གི་མགོར་____________ཉིན་མ་དང་པོ་རེད། (འགོ) ད་ང་ཚད་གི་ སྦྱིད་པ་འདར་ར་ར། རི་སྙེད་འདི་ན་ད་ང་____________གཞིག་མེད་གི (འགྲོ) རེད་དྲ། ང་ཡི་ཚད་གི་མེད། ངའི་རྐང་བ་བསྣད་རས་ཁྲུག་འཛར་གི་ཡོད་ན་ར། མགོ་ལོག་གི་རྨ་ཆེན་རྫོང་ཞེ་ཐག་གིས་ས་________(སྐྱིད)། ____________གཞིག་རེད། (ཡིད་དབང་འཚོར) དེའི་ཐོག་ག་ད་སྐབས་ས་ཆ་འདི་ཨ་ཏུ་གིས་__________དུས་རེད། (སྐྱིད) རི་འདབས་གི་ཆུ་ར་ལུང་བ། མདུན་ཕྱོགས་གི་རི་ངོས་གི་ཤུག་སྡོང་། གསོན་ཉམས་ཆི་མོ་གཞིག་ལྡན་གི རེད་དྲ་ད་ང་ཤེ་ལ་ཁད་ཡོད་གི ད་ང་ཚུ་__________གན་ན་ཡོད་རྒྱུ་ན། (ཡོད) ངས་ཚུ་རྒྱུ་མ་བཙུ་ཐམ་པ་ལམ་སང་འཁྱུང་རྒྱུ་རེད།

ང་མགོ་ལོག་ག་དེང་ཐོག་ཐོན་དུས་དཔྱིད་ཀ་__________སྐབས་རེད། (ཡལ་གི་ཡོད) ངས་བད་ཚོད་ར་ཐུབ་ཚོད་གིས་ང་རང་གེ་_________མྱི་ཚང་མ་རྒྱུས་ལོན་ཨ་ཇ་གཞིག་ཡས་ནས། (འདུག) རེད་དྲ་ས་གནས་གི་བོད་སྐད་སྦྲོང་རྐྱོ་ཞེ་ཐག་གིས་དཀའ་གི རེད་དྲ་ཨ་མདོའི་སྐད་_________མགོ་ལོག་གི་ཡན་གཞིག་མེད། (སྦྲོང) ངས་ཆེ་གཞིག་མི་གོ་ན་ར། ངས་__________དུས་ཚོད་ནང་ང་། (སྦྲོང་བ་ཡས) ངས་བློ་གཅིག་སེམས་གཅིག་ཡས་ནས། ད་ངས་ངའི་ལམ་__________ ར་ཁ་བཟ་ཡས་ཐུབ་གི (ཁྱིད) དེ་མིན་ད་རི་ཁྲོད་ངེད་ཟོ་____________འདི་ན་བཙོས་ཀ་ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད། (ཡོད)

ངའི་འགོ་རོགས་གཅིག་དབྱིན་ཇི་ནས་____________སློབ་མ་གཞིག་ཡིན། (ཡོང) ཁྱུར་གེ་མྱི་དགའ་གཞིག་ཡིན་ན་ར། སྣ་ཐུང་ཨ་ཏྲམ་གཞིག་ར་རེད། ངའི་སྤུན་བཅད་རས་____________ཁྱུར་གེ་རེད། (འགོ) ང་དཔལ་མོ་ཡིན་ནོ་གིས། ཁྱུར་གེས་འཁང་ར་རྒྱུན་མི་ཚད་ར་ཡས་གི ང་ཁྱུར་གེ་____________ཏྲ་ལ་ཤེད་འགོས་ན། (ཡོད) ཁྱུར་གེ་ཡང་ང་ལྟོས་ན་མཐོ་ས་གཞིག་ན་ཡོད། ཁྱུར་གེ་ང་ལྟོས་ན་ལོ་ཆུང་། ལུས་སྟོབས་ར་ཆེ། ད་ང་ཐུས་སོང་གཞིག ལམ་པ་ར་ཁོ་གཉིས་ཀར་ཁ་བཟ་____________དུས་ཚོད་ར་ཡོད་གོ་གི (ཡས) ངའི་ངོ་ན་ཧྲུལ་ནག་ཙ་ར་ར། ཁྱུར་གེས་དུས་ཚོད་བཞེ་གི་སྙིང་ཐོན་ས་གཞིག་ནས་ངལ་གསོ་ཟེར། རེད་དྲ་དེ་རེག་བར་ད་པོ་སྐར་མ་ཉི་ཤུ་ཡོད་གི ང་རི་འདབས་གི་ས་ཆ་ཕྱུགས་ཟོག་གིས་____________དེར་ཕྱིར་ར་ཐོན་ཡོད་རྒྱུ་ན། (བཀང)

ཕྱི་ཇ་______________དུས་ཚོད་ཐོན་ལ་ཁད་ཡོད། (འབྱུང) ཇ་རྐྱང་རེ་གོ་རྐྱང་། ཁྲིའུ་ཟམ་དེ་རིགས་ཆེ་མོ་གཞིག་ཞིམ་ཡང་། རི་འདབས་གི་ངེད་ཐོ་___________ ཞབས་ཞབས་གཞིག་ན་ཡོད། (ཡོང) ད་ནངས་གི་ལུག་རྗེ་ངེད་གསུམ་པོ་གིས_____________ད་མིག་མཐོང་ན་མེད་གི (རིག) ངའི་ཐང་བ་འདི་བསྟད་མེད་རྒྱུན། དཀོན་མཆོག་གསུམ་པོ། ངེད་ཐོ་ལམ་འཁྱུག་མི་ཉན།

13.5 --ས and ནོ in adjective clauses

Adjective clause--locative		
ནོ with postposition	ས without postposition	Note
ང་**ནང་ནས**་བསྐྱད་ནོའི་ཁང་བ་ད་བཞིགས་བཏང་གཞིག	ང་རང་གེར་བསྐྱད་**སྦྱོང་ས**་ངས་རྒྱུན་དུ་དྲན་གི	Post-positions are used in adjective clauses to clarify more specifically *where*.
ངས་**ནང་ནས**་བྱ་བ་ལས་ནོའི་ཚོང་ཁང་བཙེབས་སོང་།	མགོ་ལོག་ས་ཆ་ཡིད་དབང་**འཚོར་ས**་གཞིག་རེད།	
ཁྱུར་གེས་**ནང་ན**་བྱ་བ་ལས་གི་ཡོད་ནོའི་ལས་ཁུངས་ཇེ་འགྱུར་རེད།	ཁྱུར་གེ་ཉེས་པ་ཆེ། ཚོ་ཕྱི་མ་ན་**འགྲོ་ས**་མེད།	
ཁང་བ་དཀྱུན་ཁ་**ནང་ནས**་མེ་ཏོག་བཀད་ནོ་བོད་ན་ཤུང་།	གུང་གོ་ན་རྒྱ་རིགས་**མེད་ས**་གཞིག་མེད།	

With ས that signifies *to which*, *to whom*, and *from which*		
Tibetan	English	Note
བདེན་བཤད་སའི་དཔོན་མེད། **ལས་བཅོལ་སའི་**ལྷ་མེད།	There is no officer to whom one can hand in his complaint; and there is no deity with whom one can entrust his fate.	སindicates a target, recipient, or an origin in adjective clause.
བཤད་ས་ཞི་མོ་ར་**ཉན་ས་**མནའ་མ།	One talks to the daughter, but the listener is the daughter-in-law. (a proverb)	
ངས་ཁྲོད་གཏུགས་རྒྱག་བསམས་ན། **ཁྲོད་ཡིག་ཞུ་ས་**གཞིག་ར་མི་ཤེས་གི	I do want to file a lawsuit, but do not know where to submit the paper.	

Exercise 13 Fill in the adjective clauses to modify time, locality, people, or things. Use the appropriate tense forms of the verbs in parentheses.

དཔེར་བརྗོད། བྱ་བ་ངས་<u>བསླབས་ནོ</u>་ཚང་མ་འགོ་བ་གི་བློར་འབབ་གི་ཡོད། (སླབ) སྤྱིར་གིས་ང་ད་བུད་སོང་ན་ཆོག རེད་དྲ་ངའི་ལས་རོགས་ལས་ཀར་ཡོང་མ་ཐུབ་ནོ་གིས་ང་ལ་ལས་བཅོལ་ཡས་ཐལ། ད་ངས་ཁྱུར་གིས་<u>ལས་རྐྱོའི</u>་བྱ་བ་ལས་དགོས། (ལས)

1. རེབ་གོང་གི་སྟེ་བ་ཆུང་ཆུང་གཞིག་ང་___________རེད། (སྐྱེ) ང་___________ད་བར་གྲོང་སྟེ་གཞིག་ག་ཉན་ཡོད།(སྐྱེ)
2. ཆུང་དུས་ང་ཕྱུགས་ཐོག་_________དེ་མོ་གཞིག་མ་དགའ་གཞིག (ཡོད) རེད་དྲ་ཕྱུགས་ཐོག་གཅིག་ར་__________ས་ཆ་ནས་ངས་ཕྱུགས་ཐོག་དྲན་གི (མེད)
3. འདི་ནས་སྒྱི་མང་ང་གིས་འབྲི་ཆིག་འདི་འབྲི་གི བོད་ན་ཚོང་ཁང་དངོས་པོ་འདི་མོ་___________ཨེ་ཡོད། (མང)

4. ང་གྲོང་ཁྱེར་འཚོ་བ་གི་ཆ་རྐྱེན་__________ཧོང་གིས་དགའ་འ་གི (འཛོམ) གྲོང་ཁྱེར་དེ་མོ་ནས་ལུས་ཁམས་དྭངས་གི

5. གྲོང་ཁྱེར་རླངས་འཁོར་མང་ང་__________ནས་ངའི་ཧ་མ་གཉིས་ཀ་མགོ་ན་གི་ཡོད། (རྒྱུག་གི་ཡོད)

6. ང་ད་སྐྱེ་བ་རང་གེ་__________སོང་ན་འདོད། (སྐྱེ) བོད་གི་གཏམ་དཔེ་ར། བྱ་རྒས་ན་ཚང་དྲན། མི་རྒས་ན་ཡུལ་དྲན་ཟེར།

7. ངས་དུས་ཚོད་གཟའ་འཁོར་སྔོན་མ་__________ཉོས་ན་འདོད། (རིག) རེད་དྲ་ངའི་རྒན་མོ་གིས་དེ་དེ་མོ་གཟིག་མ་རེད་ཟེར།

8. ངའི་ཧ་མ་གཉིས་ཀས་ད་ཁོ་གཉིས་ཀ་ནང་ན__________ཁང་བ་འཚོང་རྒྱུ་ཡིན་ཟེར། (འདུག་གི་ཡོད) ཁང་བ་གཞན་པ་ཁོ་གཉིས་ཀའི་__________ཉོ་རྒྱུ་ཡིན་ཟེར། (བློར་འབབ)

9. དཔྱིད་ཀ་རྩ་ཐང་ནས་__________དུས་ཚོད་རེད། (སྐྱིད) རེད་དྲ་ཕྱུགས་ཟོག་ག་__________དུས་ཚོད་ཟླ་བ་དྲུག་པ་ནས་བརྒྱུད་པ་རེད། (སྤྲོ་འབབ)

10. ལོ་བཅོ་བརྒྱད་གི་ཞི་མོ་གནས་ལ་འགྲོ་རན་རེད་ཟེར། རེད་དྲ། ངས་བལྟས་ན་ལོ་བཅོ་བརྒྱད་ ________ལོ་མ་རེད། (གནས་ར་འགྲོ)

11. ཉིན་ནག་ཟེར་ན་བོད་མི་གིས་ཧོང་གིས་__________ཉིན་མ་གཟིག་རེད། (འཛོམ) དཔེར་བཞག་ན། ལོ་སར་གི་ཚེས་པ་བདུན་པ་གི་ཉིན་ན། ཧ་མ་ཟོས་ཞ་ཡས་ཟོ་སྐོར་མོ་ར་བཀོལ་གི་མི་འདྲུག

12. ཁོ་གཉིས་__________ཉིན་མ་ཁོ་གཉིས་ཀ་ཨ་ཧྲུ་གིས་__________ཉིན་མ་རེད། (གཉེན་སྟོན་ཡས) (སྐྱིད)

13. ཨ་མདོ་ན་__________ཧོར་ཟླ་གི་ལོ་ཐོ་ར་ལྷ་ས་ན་__________ཧོར་ཟླ་གི་ལོ་ཐོ་གཉིས་ཀ་མི་གཅིག (བཀོལ་གི་ཡོད)
(བཀོལ་གི་ཡོད)

14. ____________________། (སྣང་བ་སྐྱིད) ____________________ལོ་ཟླ་ད་བཞུད་སོང་། (འདང་རྒྱུག་མེད)

15. ཁྱིམ་ཚང་གི་མགོར་བརྒྱབ་ན། རོགས་པ་ཟེར་ཐུག་______________ར་མེད་གི (ཁོམ་པ)

Exercise 14 Convert the phrases in parentheses to adjective clauses and put them in the blanks.

དཔེར་བརྗོད། དོ་ཚོགས་ཟླ་བ་གཉིས་པ་གི་ཚེས་པ་བདུན་ན་རྒྱ་ལོ་ཐོན་གི་ཡོད།(ལོ་སར་ཐོན) ཚེས་པ་བདུན་པ་ལོ་སར་ཐོན་དོའི་ཉིན་ན་ང་ཨ་མདོར་འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན།

1. ________________________________། ང་ཁྱིམ་ན་མེད། ང་སློབ་ན་ཡོད། (ཡུལ་ཕྱོགས་ནས་འགྲུལ་བ་གཟིག་ཐོན)

2. ________________________________ཉིན་རྟོག་ཁང་ང་བྱིན་བཏང་། (ངས་སྒོར་ཁྲུག་གཟིག་རྙེད། དེ་སྒོར་མོ་གིས་བཀག་ཡོད)

3. འགོ་བ་གིས་________________________ཉིན་མ་ཆ་རེ་ལས་ཀར་ཡོང་མི་དགོས་ཟེར། (ངའི་ལས་རོགས་གཟིག་ན་གི་ཡོད)

4. (ཞི་ལི་གཟིག་གིས་སངས་རྒྱས་མཚོ་ཉལ་ཁང་ན་འཚོལ་གི་ཡོད)________________________________ཕྱིར་ར་བུད་ཐལ། ཁྱུར་གི་ཐོན་དུས། སངས་རྒྱས་མཚོ་རང་གེར་མལ་ཁང་ནང་ན་མེད་ཐལ།

5. ________________________________། (ཁ་རྩང་སྨུར་གིས་བརྙན་འཕྲིན་ན་ལྟ་གི་ཡོད) དེ་རིང་སྔི་གཞན་པ་ཟེར་ལྟ་གི་ཡོད།

6. ________________________________། (ངས་ཁྱོད་དགུང་ཧ་གི་གཞུག་ནས་ཁ་པར་བཏང་ང) ཁྱོས་མ་ཉན་ཐལ།

7. འགོ་བ་གིས་ཡང་སྐད་མགོ་མཐོན་པོ་ཤེད་ལས་རོགས་གཟིག་ག་གཤེ་གཤེ་གཏོང་གི་ཡོད། ཁྱུར་གེ་ཡང་སྐྱི་______________________
__________(ལས་ཀ་གི་གཞུག་ག་ལུས་ན་ནམ་ཡིན་ན་ར་གཤེ་གཤེ་གཏོང་གི་ཡོད)

8. ཞབས་ཞུ་བ་གིས____(ཕྱུར་གེས་རེའུ་མིག་གཟིག་བཙལ་བཙལ་བཏང) ང་བྱིན། ཡང་སྐད་མགོ་དམའ་མོ་ཤེད་ངས་རེའུ་མིག་ཁ་སྐོང་ཡས་དགོས་ཟེར། ལིང་ཚེ་____ (ངས་ཁ་སྐོང་ཡས་དགོས) གང་གང་ཡིན་ནང།

9. ངས་བརྙན་འཕྲིན་གི་ནང་ནས་གློག་བརྙན་ན་ལྟ་གི་ཡོད་དུས་གློག་ཆད་ཐལ། ____________________________________མཇུག་འབྲས་ཆེ་མོ་གཟིག་ཡིན་ནང། (ངས་གློག་བརྙན་སྐྱིད་པོ་གཟིག་ག་བལྟས)

10. (ཞ་ཡས་གིས་ཁང་བ་མེར་བཏང) མཚོ་མོ་__________________________ཁང་བ་དེའི་ནང་ན་ད་པོ་ཡོང་གི་མེད། བཟ་བརྒྱབ་ན་ར།

11. ____________________________________(ངས་ཁྱོའི་སྐད་གོ་དགོས་གི) ངས་ཁྱོད་ཏོང་གིས་དྲན་གི་ཡོད། མ་བསམས་ས་ནས། ཁྱོའི་ཁ་པར་ཐོན་བཏང།

12. (ཡུལ་སྐོར་བ་གཟིག་གིས་ས་གནས་གི་ཐོན་རྫས་ཁྱད་པར་ཅན་ཉོས་ན་འདོད་གི་ཡོད) ཚོང་བ་གཟིག་གིས་____________________
____________དེར་དངོས་པོ་ཆ་ཅིག་བཙོངས་ན་འདོད་གོ་གི

13. (སྐྱེས་པ་གཟིག་གིས་ཚོང་ཁང་ནང་ན་གོང་གཏམ་གི་ཡོད།) ____________________________________སྙིང་མ་རྗེ། ཁྱུར་གེས གོང་སྐོར་མོ་གསུམ་ཅན་གི་དངོས་པོ་གཟིག་ག་སྐོར་མོ་ཉིས་བརྒྱ་བྱིན་བཏང།

14. (སྐྱེས་པ་གཟིག་གིས་སྲང་ན་སིལ་ཏོག་འཚོང་གི་ཡོད) ང་____________________________________དེའི་ལོགས་ག་སོང་ཡས་ ཁྱུར་གེའི་སིལ་ཏོག་ཉོས།

15. (ངའི་ཁྱིམ་མཚེས་གི་ཞི་མོ་ན་ཞིང་གནས་ཐག་རིང་གཟིག་ག་བུད་སོང) ____________________________________མ་སྐྱིད་ཐལ་ ཟེར། སྤྱུག་མོ་བཙན་པོ་གཟིག་ར་སྙིད་མོ་ཁོག་ངན་གཟིག་གིས་ཕྱུར་གེ་མནར་སོང།

16. (དཀར་ཡོལ་ཟེ་སྐྱུག་བཙོག་ཡིན།) ངས་______________________________འབྱུད་དགོས། དཀར་ཡོལ་གཙང་མར་བཏང་ནེ་ར། ངའི་འདུག་རོགས་གིས་བཀོལ་གི་ཡོད། རེད་དྲ་ཕྱུར་གེས་གཏན་ནས་མི་འབྱུད། ཕྱུར་གེས་མཚམས་མཚམས་མ་ངའི་སྙིང་མགོར་རྒྱུག་གི

Exercise 15 Write adjective clauses in the blanks using the appropriate tense forms of the verbs and phrases in parentheses.

དཔེར་བརྗོད། ཚོང་ར་ནང་ང་ཤ་ཐོན་ནོའི་ཉིན་ན། (ཤ་ཐོན) ཤ་ཉོ་མཁན་ཟོ་སྐྱོས་བཏང། (ཤ་ཉོ) ཁ་རྩང་དེ་རིང་ཤ་འཚོང་ནོ་གིས་ཤ་སྤྱད་ཐུབ་གི་མེད། (ཤ་འཚོང) ཤ་ཟ་ནོ་གིས་ཤ་ཉོ་ཐུབ་གི་མེད། (ཟ) ཨ་མདོའི་ཟོག་ལུག་ཤ་རོ་མ་ཡོད་ས་དཀོན་གི (ཡོད)

མདང་དགོང། ངས་འགྲུལ་བ་གིས ______________________ཟ་མ་འཕྲོ་མ་གཙང་མ་ཡས་གི་ཡོད་དུས། (ཟ) ངའི་རོགས་པ་ནང་མ་གཟིག་གི་ཞི་ལི་གྲགས་པ་གིས་ཁ་པར་བརྒྱབ་ཐལ། ཁྱུར་གེས______________________སྲང་གཟིག་ཡིན་ཟེར། (ཁ་པར་གཏོང) ཁྱུར་གེ་སློབ་གྲྭ་ནས་སྤྲིལ་ལམ་མ་འགག་ལ་སོང། ཁྱུར་གེ་སློབ་ཁྲིད་ར་ཞུགས་གི་འཇུག་གི་མེད་ཟེར། དགུན་ཁ་ནམ་ཟླ་འདི་མོ་གཟིག་__________

__________ཉིན་མ་གཟིག་ག (འབྲུགས) ཞ་ཡས་ལོ་ཆུང་གཟིག་སྒོ་ནས་བཞག་ན་མི་འགྲིག ཚད་པ་དེ་མོ་གཟིག__________ སུ་ཡིན་ནང་། (གཙོད) གྲགས་པ་གྲུང་ཡས་ཁ་བརྡ་ར་ཡས་ཐུབ་གི་མེད། གྲགས་པ་གི་ཏ་མ__________ གཉིས་ཀས་གོ་རྒྱུ་ན། (ཐག་རིང་ན་ཡོད) ཁོ་གཉིས་ཀ་སྐྱོ་རྒྱུ་རེད། ངས་ཁྱུར་གེ__________གང་ཡིན་དྲིས། (ཡོད) ཁྱུར་གེས་སློབ་གྲྭའི་རྒྱ་སྒོའི་གཡས་ཕྱོགས་ན། ཚོང་ཁང་ཆུང་ཆུང་དུ་ཆང__________གཟིག་གི་ནང་ན་ཡོད་ཟེར། (འཚོང)

ཞ་ཡས་ལོ་ཆུང__________སྒོ་ཁ་ན་ང་བསྒུགས་ཡས་ཡོད། (རང་མགོ་མི་ཐོན) གྲགས་པ་གིས་ཁྱུར་གེར__________རྒྱུ་མཚན་བཤད་ཐལ། (ཚད་པ་གཙོད) ཉིན་མ་དེའི་ཕྱི་དྲོའི་དུས་ཚོད་གསུམ་པ་རྩིས་རིག་དགེ་རྒན་གིས__________དུས་ཚོད་ཡིན། (སློབ་ཁྲིད་ཡས) མུར་གེའི་སློབ་ཁྲིད་ར་ནང་དོན་མེད་ནོའི་མི་ཚད། སློབ་ཁྲིད་ཏ་ལ་ཤེད་ར་མི་ཡས། དེའི་རྐྱེན་གིས་སློབ་ཁྲིད་གི་སྟེང་ན་སློབ་མ__________རྒྱུན་དུ་མང་ང་ཡོད། (གཉིད) ལས་སྡུག་གྲགས་པ་སློབ་མ་སློབ་ཁྲིད་ར་རྒྱུན་དུ__________གཟིག་ཡིན། (ཉན) རེད་དྲ་ཉིན་མ་དེར་སློབ་ཁྲིད་གི་སྟེང་ནས__________སློབ་མ་ཁོ་ཁེར་རོ་རེད། (གཉིད) གྲགས་པ་གིས་བཤད་ན། ཁོ་འཛིན་གྲྭའི་ནང་ནས་བོད་ཁེར་རོ་ཡིན་ནོ་གིས། དགེ་རྒན་གིས་ཁྱུར་གེ་ཞོང་གིས་བློར་མི་འབབ། ཁྱུར་གེ་མིན་ད། སློབ་མ་གཞན་གཟིག་ག་ར་སློབ་ཁྲིད་གི་སྟེང་རི་མོ་བྲིས་ནོ་གིས་ཚད་པ་ཐེབས་སོང་། སློབ་མ་དེས__________རི་མོ་དགེ་རྒན་གིས་བཤགས་བཏང་ཟེར། (འབྲི)

དགེ་རྒན་གིས་གྲགས་པ་འདིར་མི་ཧྲ། གན་ན་མི་ཧྲ་ཟེར། མུར་གེས__________ལས་བྱ་འབྲི་ཁ་མི་ཉན་ཟེར། (སྟེར) ངས་གྲགས་པ་སློབ་སྦྱོང་གི་ཐོག་ནས་ཆེ་མོ་གཟིག་རེད་དྲིས་ན། མུར་གེར་བཤད་རྒྱུ་གཅིག་ར་མེད། དགེ་རྒན__________ཟེར་ཁྱུར་གེ་སློབ་མ་ཨ་ཇ་བོ་ཡིན་ཟེར། (གྲགས་པ་ལ་དགའ) གང་ལྟར་ན་ར། དགེ་རྒན་ར་སློབ་མ་གཉིས་ཀ་གཅིག་གཅིག་གི་སྲོག་ཐོག་ག་སོང་ཡོད། ངས་བལྟས་ན་ར། རྩིས་རིག་གི་དགེ་རྒན་ཞེ་ཐག་གིས__________ གཟིག་རེད། (སྙིང་རྗེང)

Text Two: *adjective clauses*

ཟུར་ལྟའི་སློབ་ཚན། **རྒྱུན་དུ་ཨར་ཅིས་བཀོལ་ན།**

དོ་ཞག་ཞིབ་འཇུག་**སྤྱི་ཚོགས་ཚན་རིག་ཁང་གིས་སྤེལ་ནོ**་ལྟར་ན། སྐྱེས་ཕོ་མོ་**ཆུང་དུས་ནས་ཟ་ཅོག་རྒྱུན་དུ་རེད་མཁན**་གཟིག་གིས་རྒྱུན་དུ་བཀོལ་ན། ཨར་ཅིས་**ཟ་གི་དབང་པོ་ཉམས་རྐྱེར**་ཉེན་ཁ་ཆེ་ཟེར་གི་ཡོད།

སྔོན་ཚད་གི་ཞིབ་འཇུག་གི་ནང་ན། ཨར་ཅིས་བཀོལ་རས་རྒྱུན་དུ་སླུ་དབྱངས་**སྒྲ་ཆེ་ནོར**་ཉན་ན། ཟ་གི་དབང་པོ་ཉམས་སྐྱེད་**ཉེན་ཁ་ཆེ་ནོ**་གཟིག་ག་ཉན་འགྲོ་ཟེར། **ཨ་རུནས་དམག་ག་ཞུགས་གི་ཡོད་ནོའི**་ལོ་ཆུང་སྟོང་གཟིག་ག་བརྟག་དཔྱད་ཡས་རས། **ཟ་གི་དབང་པོ་ཉམས་ཡོད་ནོ**་མང་ང་གཟིག་རྟེད་སོང་། རེད་དྲ། མ་བསམས་ས་གཟིག་**ཡོད་ནོ**། **ཟ་གི་དབང་པོ་ཉམས་ཡོད་ནོ**་ཟོ་གསར་བུ་**ཨར་ཅིས་བཀོལ་མཁན་ཏག་ཏག**་མ་རེད། ཁོ་ཟོ་ཆུང་དུས་ནས་**ཟ་བར་མ་གི་གཉན་ཚད་ཡང་ར་ཡང་གིས་སྦྱོང་མཁན**་ར་རེད།

ཞིབ་འཇུག་འདིའི་ཁྲོད་ནས། **རྡོ་ལོང་སྒྲུ་ཚོགས་ར་དྲིས་སི་ཁོར་ཟླ་བ་གཅིག་ག་ཐེངས་གཉིས་གི་ཡན་འགྲོ་མཁན། ལུར་ཆེ་ས་ནས་བྱ་བ**

ལས་ནོའི་མྱི། **ཨར་ཅིས་བཀོལ་རས་སྒྱུ་དབྱངས་ང་ཞན་མཁན**་ཐོ་གི་རྣ་གི་དབང་ཚོར་ར་བརྟག་དཔྱད་ཡས། སྒྱུ་ཚོགས་ར་བྱ་བ་ལས་ས་གི་འུར་སྒྲ་རྣ་གི་གོ་ཚོད་ར་ཤན་ཤུགས་ཆེ་ནོ་བསྟན་ཡོད། དེའི་མཉམ་དུ། **མྱི་འདི་རིགས་གི་རྣ་གི་དབང་པོ་ཉམས་ནོའི**་རྒྱུ་རྐྱེན་གཙོ་བོ་ཨར་ཅི་གི་བཀོལ་སྤྱོད་རེད། མྱི་འདི་ཐོའི་སྣན་བཅོས་གི་ལོ་རྒྱུས་དབྱེ་ཞིབ་ཡས་ན། **ཨར་ཅིས་བཀོལ་སྤྱོད་ཡས་ནོའི**་གནོད་པ་ཞ་ཡས་ཡིན་དུས་རྣ་བར་མ་གཉན་ཚད་རྒྱས་སྨྱོང་མ་སྨྱོང་ང་རག་ལས་ཆེ་གཟིག་ཡོད།

སྔོན་ཆད་གི་ཞིབ་འཇུག་མང་ང་གི་ནང་ན། ཨར་ཅིས་བཀོལ་ནོ་ར་བཀོལ་མཁན་ཐོའི་རྣ་གི་དབང་པོ་ཉམས་འགྱུར་ནོ་གཉིས་ཀ་འབྲེལ་བ་ཆེ་ཟེར། རེད་དུ། **མྱི་རྣ་བར་མ་གི་གཉན་ཚད་ཡོད་མཁན**་ཐོའི་ནང་ན། ཨར་ཅིས་གི་བཀོལ་སྤྱོད་རྣ་གི་དབང་པོ་ཉམས་སྐྱེད་ལྷག་ཏུ་ཚབས་ཆེན་ཡིན་ནོ་ཐེངས་ཐོག་མར་བསྟན་ཡོད། ཞིབ་འཇུག་ཚན་ཁག་གིས། མྱི་འདི་རིགས་གི་ནང་ན་ཞན་སྐྱེད་རྣ་གནོད་པ་ཐེབས་ནོ་ཚབས་ཧེ་ཆེ་ཡིན་ཟེར། སྤྱི་སྤྱོམ་**ཁོ་ཐོས་ཡས་ནོའི**་ནང་ན། ཞ་ཡས་དུས་གི་རྣ་གི་ནད་སྔ་སེས་སྣན་བཅོས་ཡས་ཀྱོ་གལ་ཆེ་ཟེར། **རྣ་ཚ་ཡང་ར་ཡང་གིས་རྒྱས་ནོ**་ར་**ཨར་ཅིས་ར་རྒྱུན་དུ་བཀོལ་ནོའི**་གསར་བུ་གསར་མོ་རིགས་གེར་མཆོན་ན། ཨར་ཅིས་རྣ་འོན་སྐྱེད་ཉེན་ཁ་ཅན་གཟིག་ཡིན་གི་ཡོད།

13.6 --Review: ནོ

Nouns implied in adjective clauses		
ལས་ནོ་བཟང་གི ལས་མཁན་སུ་སུ་ཡིན།	The work (that was done) was done well. Who did it?	❶The noun is implied in context. ❷If the verb before ནོ is in PAT, the clause modifies something other than a person. ❸If the verb before ནོ is in PRT, the clause likely modifies a person as well.
དེ་རིང་**ཁྲིད་ནོ**་ངས་ཧམ་གོ་ཐལ། ལས་བྱ་འབྲི་མི་ཤེས་གི	I did not understand what was taught today. Now, I am not able to do the homework.	
རྣ་གི་དབང་པོ་ཉམས་ཡོད་ནོ་མགོན་པོ་གི་ཞི་མོ་རེད། མུར་གེས་ཅང་གོ་གི་མེད།	The person who lost hearing is Mgon bo's daughter; she does not hear very much.	
ལྷ་ནོ་གཉིད་རས་བསྡད་ཡོད། མྱི་འདི་མོ་གཟིག་བུ་ཇྀ་བཅའ་གི་མ་འཇུག	The babysitter is sleeping. Don't let such a person baby-sit.	

As nominalizer or complementizer		
དེ་རིང་སློབ་མ་ཚང་མ་ཐོན་ནོ་ཧྲ་གི ངས་རྒྱུགས་ལེན་ཟེར་གི་ཡོད།	It is good that all the students came today. I am going to give a test.	❶Such clauses can be used as both subject and object. ❷ནོ is used as both complementizer and nominalizer.
གནམ་བབས་ནོ་ཞིང་ལས་ལ་ཧོང་གིས་ཕན། ཁ་རྦད་དེ་རིང་ཐན་པ་ཆེ།	The rain (that rained) is very good for agriculture, it is very dry recently.	
ངས་**མུར་གེ་གང་ན་ཡོད་ནོ**་མི་ཤེས།	I do not know where she is.	
མུར་གེ་གཟུགས་ཆེ་ནོ་ཨ་མར་རིག་སོང་།	She is tall because of her mother.	

Nouns specified in adjective clauses		
བྱ་བ་ཉེན་ཁ་ཆེ་ནོར་གླ་བཅའ་མཐོན་པོ་འབབ་གི	A risky job deserves high remuneration.	ནོ་ is put either after a monosyllabic adjective or a verb to modify a noun.
ཞ་ཡས་རིག་ནོ་དེ་བ་ཚང་གི་རེད།	The child that has been seen is from that family.	
ཞི་མོ་དགའ་ནོ་དེ་བ་ཚང་གི་བུ་མོ་རེད།	The good girl is the daughter of that family.	
མི་བློ་ཕུང་ནོར་བགོད་པ་གཞུག་ན་ཡོད།	A person without foresight does have hindsight.	

Adjective clauses with a latent definite article		
གླེན་པ་འདིས་**ཞ་ཡས་རིག་པ་ཡོད་ནོ་**སློབ་གྲྭར་མ་བཏང་། མེད་ནོ་བཏང་།	This stupid guy did not send the intelligent child to school, but the unintelligent one.	ནོ་ in adjective clause suggests a latent definite article depending on context.
གོན་རྒྱུ་ངས་ཉོས་ནོ་རྒྱ་སྨུག་རེད། མུར་གེས་ཉོས་ནོ་ལྗང་ནག་རེད།	The garment I purchased is the brown one; the one she bought is the dark green one.	
འདྲ་པར་ཁ་རྩང་བླངས་ནོའི་སྟེང་ན་མི་མང་ང་གཟིག་ཡོད།	There are many people in the picture taken yesterday.	

ནོ་ in participle phrases that modify complements		
ཁང་བ་འདི་**ལས་ནོ་**ཧྲ་གི **བདག་ཡས་ནོ་**ར་ཧྲ་གི	This house is well built and well taken care of.	❶A participle case modifies monosyllabic adjectives. ❷Such a participle case tells *in what something is so.*
གླུ་དབྱངས་**བླངས་ནོ་**ཡག་གི འོར་གིས་ཅིག་ལོངས།	The song is well sung. Please sing it again!	
གྱོ་མོག་**བརྩིགས་ནོ་**མཐོ་གི ད་དེའི་སྟེང་ང་མ་རྩིག	The bricks are piled high. Do not put more on!	
ངེད་ཚ་བོ་**སོང་ནོ་**མགྱོགས་གི ད་རེམ་མ་ཐོན་རྒྱུ་རེད།	We walked fast. We will soon arrive.	
སློབ་ཁྲིད་**ཡས་ནོ་**བཟང་གི རེད་དྲ་ཉན་མཁན་མང་ང་མེད།	The class was taught well. However, few people listened to it.	
གོན་རྒྱུ་**ཚད་ནོ་**ཆུང་སོང་། གོན་ས་མི་འགྲོ།	The measurements for the garment were too small so the garment is too small to wear.	
ཞ་ཡས་འདི་**གཟུགས་སྐྱེས་ནོ་**ཆེ་གི ཁུར་གེ་ད་ཨ་ཕ་གི་ཆེ་རེད།	This boy is physically growing big. He is bigger than his father.	

Notes-5

ནོ་, together with a verb in PAT or a monosyllabic adjective, plays the role of gerundial case, telling *in what something is so*, e.g., ཁྱོད་**སོང་ནོ་**ཧྲ་གི དེ་མིན། མེ་གིས་ཚང་མ་ཐལ་གི་བཏང་ཡོད་རྒྱུ་རེད། It is good that you went, or the fire would have burned down everything. / ཡི་གེ་**བྲིས་ནོ་**མི་ཧྲ་གི ངས་ཡིག་ངོ་མི་ཆོད་གི The letter is not well written and so I can't read it. / ཁུར་གེས་**སློབ་ཁྲིད་ཡས་ནོ་**ཧོང་གིས་ཧྲ། He is very good at teaching. / ཁང་བརྩིགས་དྲུས་འགོད་**ཡས་ནོ་**ཡག The building is nicely designed. Such gerundial phrases modify adjective complements such as: མཐོ, འཕྱི, ཡག, ཧྲ, བཟང, ཆུང, ཆེ, དལ, མགྱོགས, སྙན, གཙོག, མཉམ་པོ, etc.

Exercise 16 Create adjective clauses and noun clauses with the phrases and sentences in parentheses. Use function words and the morphemes ནོ and ས.

དཔེར་བརྗོད། ངས་ཁྲིམ་ལས་མང་ང་ལས་ནོ་ཨ་ཕ་གི་བློར་འབབ་གི་མེད། (ངས་ཁྲིམ་ལས་མང་ང་ལས) ཨ་མ་གིས་ཧ་གི་ཟེར། ཞ་ཡས་ལོ་ཆུང་གཟིག་གིས་དེ་མོ་གཟིག་ལས་ཐུབ་ན། ཨ་ཕས་ལས་ཐུབ་ནོ་ཆི་གཟིག་ཡིན་ཟེར། (ཨ་ཕ་ཆི་གཟིག་ལས་ཐུབ)

སྒྲོད་པ ཀྱོད་གཞི་བཤད་ནོ་ཆི་མོ་གཟིག་རེད།

དོན་འགྲུབ དེའི་ལོ་རབས་མ་གླེང་། ________ནས་གྱོ་མ་རྐྱོ་གི་ཡོད། (ས་སྐྱི་མོ་གཟིག་ཡིན) དེད་ཚང་གི་ཞི་མོ་གིས་གནས་ཚང་ནས་ལོ་བརྒྱད་ར་སྡུག་མྱུངས། ད་སྨུར་གི་________གདོན་རྫས་རེད། (དགོས་གི་མེད) སྐར་མ་གང་ར་མེད་ར། ཕྱིར་ར་ཡུའུ་བ་བདའ་བཏང་། བརླན་ད་བོ་སྤྱིའུ་ཕྲུག་གཟིག

སྒྲོད་པ ཁྱོད་ཁྲིམས་ཁང་ང་མ་སོང་ནས།

དོན་འགྲུབ སོང་ང་། སོང་དུས་ཁྲིམས་ཁང་སློ་བརྒྱབ་ཡོད་གི ལས་ཁུངས་གིས་མལ་ཧྲོ་ནོའི་ཉིན་མ་རེད། དེ་ནས་ང་ཞག་འདུག་མ་ཡས་ར་ཕྱིར་ར་བུད་ཡོང་།

སྒྲོད་པ ཡང་ཆི་གཟིག་མ་འགྲིག་ཐལ།

དོན་འགྲུབ ཁྲིམས་མ་གཏུག་ཀྱོ་སྤྱིར་ནས་རྒྱ་གི་འགྲོ་ལུགས་གཟིག་རེད། འུ་ཐོའི་སྐྱེ་བའི་ནང་ན་རང་གི་འགྲོ་ལུགས་གཟིག་ཡོད། མཐར་གཏུགས་ཡོང་ན། ________གཟིག་བཅའ་ན་མི་འདོད་གི (ང་རང་གི་འགྲོ་ལུགས་བསྐྱེ་མཁན་གཟིག་མིན)

སྒྲོད་པ དེ་མོ་གཟིག་ཡིན་ན། གནས་ཚང་ནས________ཁྱོད་རང་གི་རང་དོན་རེད། (གླ་བཅའ་ལེན་ཐུབ་དགོས) དེ་བ་ཚང་གིས________ཤེས་ཡོད་གི (ཁྱོས་དེ་མོ་མི་ལས)

དོན་འགྲུབ དེ་ཡིན་ན་ཐང་། རེད་དྲ________གཞན་ར་ཡོད་རྒྱུ་རེད། (ཁྱེད་ཐབས་གོ་ཆོད་ཡིན) གནས་ཚང་གི་ཤ་ཉེ་ཟོ་བསྐྱལ་ཡས་བར་འདུམ་ཡས་ན་ཆོག་གི ཡིན་གཅིག་མིན་གཉིས་སྐྱུག་པ་སྐམ་པོ་དཀྲུག་མི་དགོས་གི དེ་མིན་ད་ཁོ་ཚང་གི་རྟ་བའི་ཟླ་མ་དཀོན་མཆོག་བཅལ་ན་ར་ཆོག་ཆོག་རེད། གང་ལྟར་ན་ར་གཟུ་བོ་གཟིག་བཅལ་ན། དོན་དག་ཆེ་གི་ཉན་རྒྱུ་མ་རེད། དེའི་ཧྲན་ཆད་ནས། ________ལྟར་ར། (ཁྲིམས་ཐག་གཅོད) ཞི་ལི་བཙོན་ཁང་ང་ཁྲིད་ན། ________ཨ་ཕ་ངས་བཙོན་ཁང་ནང་ང་བཅུག(ཞ་ཡས་གཉིས་ཡོད) ནི་རེད།

སྒྲོད་པ ཁོ་ཚང་གི་ཤ་ཉེ་གི་ནང་ནས________འཐུམ་པ་རེད། ཁྱོས་ཁུར་གི་བཅལ་ན་ཆི་མོ་གཟིག་རེད། (ཁ་ལས་དར)

དོན་འགྲུབ ངས་ཁོ་ཚང་ང་ཁ་པར་ཐེངས་མང་ང་གཟིག་ག་བཏང་ང་། ________ཞི་མོ་གཟིག་རེད། (ཞི་མོ་གཟིག་གིས་ཁ་པར་ར་ཉན) ཁོ་ཚང་ང་ཞི་མོ________ཡིན་རྒྱུ་རེད། (ཞི་མོ་ལོ་ཆུང་གཟིག་ཡིན) འཐུམ་པ་གིས་ཕྱིར་ར་ཁ་པར་བཏང་མ་ཡོང་།

སློབ་པ། གནས་ཚང་ནས་______________________ཁྲུས་ཡིན་ད་མིན་ད་ཡོངས། (དངོས་པོ་མང་ང་ཁྲིད་འབབ) སྐྱིར་གིས་འདི་ཚང་མ་དོན་དག་______________________མ་རེད། (ང་ར་འབྲེལ་བ་ཡོད) རེད་དྲ་ཞི་མོ་གིས་______________________བསམས་ན། (ལོ་བརྒྱད་ར་གཡོག་ཡས) ང་དགོང་མོར་གཉིད་མི་ཡོང་གི

དོན་འགྲུབ། དེ་མོ་གཞིག་ཡིན་ན། ངས་རེ་བ་ཆི་མོ་གཞིག་འདོན་རྒྱུས། ལོ་བརྒྱད་ར་སློར་མོ་ཁྲི་གསུམ་ལོན་ན་ཆི་མོ་གཞིག་རེད།

སློབ་པ། ཚོག་གི དེའི་ཐོག་ག་______________________མ་བརྗེད། (ཞ་ཡས་སློར་རྒྱུར་སློར་མོ་དགོས) ཞ་ཡས་གནས་ཚང་ནས་སྐྱེས་ནི་རེད། ཤི་ན་ཁོ་ཚང་གི་འདྲེ་ར། གསོན་ན་ཁོ་ཚང་གི་མྱི་རེད། ཞ་ཡས་གི་སློར་མོ་མི་སྟེར་རང་སྟེར་ཡིན་ནི་རེད།

དོན་འགྲུབ། གནས་ཚང་གིས། ______________________ཚང་མ་ཕྱིར་ར་མི་སྟེར་ཟེར། (ཁོ་ཚང་གིས་དངོས་པོ་ར་གོན་རྒྱུ་ཉོས) ______________________བདེན་ན། (ངས་ཙ་གེ་ཙི་གེ་གཞིག་གོ) དངོས་པོ་དེ་རིགས་བྱིན་ན། ཁོ་ཚང་གི་སྙིང་ནད་རེད་ཟེར།

སློབ་པ། སྐྱིར་གིས་______________________ཡིན་ནི་རེད། (སྨན་བུ་མོ་གནས་ར་འགྱོ་དགོས)______________ ______________ཞི་ལི་ཟོ་རེད། (ཞི་ལི་ཟོ་ཤུལ་ནས་འདུག) ཁྲིད་ར་ཐད་མོ་གཉིས་ཀ་ར་ཞ་ཡས་མང་ང་གཞིག་མེད། ______________________ཚང་མ་གིས་ཤེས་ནི་རེད། (ཁྲིད་གཉིས་ཀ་རྒྱུ་ཡོད) ཕྱིན་ཆད་ཁྲུས་ཞི་མོ་གནས་ར་འགྱོ་གི་མ་འདུག ______________ ______________གཞིག་ཡིན། (སུར་གེ་ང་འདང་ཡོད) དེ་ཡིན་ན། སུར་གེ་______________________ཉན་རྒྱུ་རེད། (སུར་གེས་ཁྲིད་ཐན་ཐོན་གཉིས་ཀ་གཉེར་རྒྱུ་རེད)

དོན་འགྲུབ། ངེད་གཉིས་ཀར་མཚོན་ན། དེ་ཚོག་གི རེད་དྲ་______________________ཞི་མོ་སུར་གེ་རེད། (ཞི་མོ་སྡུག་རྒྱུ་རེད)

སློབ་པ། ཆི་གཞིག་ག རེད་དྲ་གནས་ཚང་ང་མ་དགོས་ན་བཙའ་རྒྱུ་མེད་ར།

དོན་འགྲུབ། རེད་དྲ་______________________གནས་ཚང་གི་ཐན་ཐོན་གཉིས་ཀ་རེད་ཟེར། (ཞི་མོ་བདའ) ཞི་མོ་ར་ཞི་ལི་གཉིས་ཀ་འབྲེལ་བ་སློག་རེད།

Exercise 17 Rewrite the statements so as to include either an adjective clause or a noun clause, without changing the original meaning.

དཔེར་བརྗོད། བོད་གི་འབྲོག་པ་གིས་ཕྱུགས་ཟོག་རྫ་ཐང་ན་འཚོ་གི་ཡོད། ཕྱུགས་ཟོག་འདི་རིགས་གི་ཤ་ཏོང་གིས་གཙང་མ་ཡིན།
བོད་གི་འབྲོག་པ་གིས་རྫ་ཐང་ནས་འཚོས་ནའི་ཕྱུགས་ཟོག་གི་ཤ་ཏོང་གིས་གཙང་མ་ཡིན།

Original statement	Rewritten statement
1. རྫམ་པ་བོད་གི་ཟ་མ་གཙོ་བོ་གཞིག་ཡིན། མར་ར་ནས་གིས་བཟིས་ནི་རེད།	______________བོད་གི་ཟ་མ་གཙོ་བོ་གཞིག་ཡིན།
2. གློག་ཀླད་ཆི་གཞིག་ཡིན། བོད་མང་ང་གིས་གློག་ཀླད་བཀོལ་ཤེས་གི་མེད།	______________________________།

3. མཚོ་མོ་གིས་རྒྱ་སྐད་སྦྱོང་གི་ཡོད། མི་གཞན་པ་མ་རེད། ______ཡིན།

4. ཚེ་རིང་ལྷ་ས་ནས་སྐྱེས། ཁྱུར་གེ་ད་ཨ་མདོ་ན་འདུག་གི་ཡོད། ______ཡིན།

5. རེབ་གོང་རོང་མ་འབྲོག་གི་ས་ཆ་གཞིག་ཡིན། འདི་ནས་བོད་གི་སྒྲུ་རྩལ་དར། ______གཞིག་ཡིན།

6. དགོན་པ་ན་གྲྭ་བ་ཟོ་འདུག་གི་ཡོད། ཁོ་ཟོས་སློབ་སྦྱོང་ར་ཡས་གི་ཡོད། དགོན་པ______ཡིན།

7. མི་དད་པ་ཅན་གིས་མི་གླུས་ནས་ལུག་བཤའ་གི་ཡོད། ཤ་ཁོ་ཟོས་ཟ་གི་ཡོད། མི་དད་པ་ཅན______ཡིན།

8. དེང་སང་དྲ་རྒྱ་གི་སྟེང་ནས་དངོས་པོ་ཉོ་ཐུབ་གི་ཡོད། དེ་གསར་བརྗེ་རེད་ཟེར། མི་མང་ང་གཞིག་གིས______རེད་ཟེར།

9. ང་ར་ངའི་རྒན་མོ་སེལ་ཏོག་ཉོ་གི་སོང་། སེལ་ཏོག་འཕྲོག་རེས་ཡས་གི་ཡོད། ______འཕྲོག་རེས་ཡས་གི་ཡོད།

10. ངས་དེང་མ་ལུང་བ་གཞིག་ནས་ལུག་འཚོས། ལུང་བ་དེ་ད་དོས་འཛིན་མི་ཐུབ། ______ད་དོས་འཛིན་མི་ཐུབ།

11. ཚོལ་ཁ་གསུམ་གི་ནང་ནས་ཁམས་མི་གྲངས་ཆེ། ས་རྒྱ་ཆེ། ______།

12. སྦྲིན་པ་ར་ཨ་ཁྱུ་གཉིས་པེ་ཅིན་ན་འགྱོ་རྒྱུས་ཟེར། ______ཡིན།

Exercise 18 Complete the sentences using ནོ, ས, and your own words if required.

དཔེར་བརྗོད།

ཀ་བ། བོད་ནས་ཟ་རྒྱོ་འཕྱུང་རྒྱོ་ཚང་མ་ཁྱོད་ཟོ་ར་མི་གཅིག ཁྱོད་བོད་ནས་ཨེ་ཡོབས་གི

ཁ་བ། ང་བོད་ནས་མི་ཡོབས་ནོ་རྒྱུན་དུ་ཤ་ཟ་རྒྱོ་རེད། དེ་མིན་ད་བོད་འདུག་ས་སྐྱིད་པོ་གཞིག་རེད།

1. ཀ་བ། ངས་གོ་ནོ་ཡིན་ན། ཁྱོས་རྡོ་རྗེ་གི་ཁང་བ་ཉོ་གི་ཡོད་ཟེར།

   ཁ་བ། ཡོད། ཁང་བ་ང་ད་ནང་ན______དེ་མོ་གཞིག་མི་ཆེ་གི རྡོ་རྗེ་གི་ཁང་བ་ཧོང་གིས་ཆེ་གི

2. ཀ་བ། ཁྱོའི་ཧྲང་མོ་གསུམ་པོ་ཕྱི་རྒྱལ་ན་ཡོད་ཟེར། ཁོ་ཟོ་སུ་སུ་ཡིན།

   ཁ་བ། ཉིག་ཡོ་ན______ངའི་ཧྲང་མོ་ཆེ་བོ། ཀྲི་ཙ་གི་ན______འབྲིང་བ་ར་ལོ་ཧྲན་ཅི་ན______ཆུང་ངོ་ཡིན།

3. ཀ་བ། ཁྱོས་བོད་ཡིག་སློབ་གྲྭ་གང་ནས་བཏོན་ནས། ནུབ་བྱང་མི་རིགས་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོ་ཨེ་ཡིན།

   ཁ་བ། མིན། ངས་བོད་ཡིག______ནུབ་བྱང་མི་རིགས་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོ་མིན།

4. ཀ་བ། ངའི་འདུག་རོགས་མི་བཤད་ཁ་གཞིག་རེད། དོན་དག་ཆུང་ཆུང་གི་སྟེང་ནས་ར་བཤད་རྒྱུ་ཆེ།

   ཁ་བ། ང་______མཉམ་པས་བབ་གིས་འདུག་མི་ཐུབ།

5. ཀ་བ། ཁྱོའི་ཨ་མ་ན་བ་སྔོན་མ་ནང་ང་ལྷ་ས་བུད་ཐལ་ཟེར། འགྱོ་རོགས་མང་ང་གཞིག་ཡོད་གི་ཟེར། ཨེ་བདེན།

   ཁ་བ། བདེན། སྨུར་གེ་______ཧྲ་གི སྨུར་གེའི་འདོད་པ་གཞིག་གྲུབ་སོང་། མཉམ་པས______མི་དྲུག་རེད།

6. ཀ་བ། ཁྱོས་རྒྱུན་དུ་སློབ་ཁྲིད་གི་སྟེང་ན་བོད་སྐད་བཀོལ་གི་ཡོད་ཟེར། ཁྱོའི་སློབ་མ་ཚང་མ་གིས་གོ་བ་ལོན་གི་ཨེ་ཡོད།

   ཁ་བ། སློབ་ཁྲིད་གི་སྟེང་ནས______བོད་སྐད་ཡིན། ངས______སློབ་མ་ཚང་མ་གིས་ཧ་གོ་གི་མེད།

7. ཀ་བ། རིག་གནས་གསར་བརྗེ་ཆེན་པོ་གི་སྐབས་པ། མའོ་ཙེ་ཏུང་གི་འདྲ་པར་ཞིང་ཁར་འཁྱེར་དགོས་ཟེར། ཁྱོས་ད་བར་ཨེ་དྲན་གི

ཁ་བ། ལོས་དྲན། ______________________ ལོ་ཟླ་ངའི་ན་ཟླ་ཚང་མ་གིས་ཚེ་གང་པོ་བརྗེད་རྒྱུ་མ་རེད།

8. ཀ་བ། གྲུང་ཇོ་གི་འདྲ་པར་འདི་གཉིས་ཀ་ཆི་མོ་གཟིག་ཡག་གི་ནང་། ཁངས་གང་ས་གང་ན་རེད། འདི་ཁྱོའི་ཕ་ཡུལ་ཨེ་རེད།

ཁ་བ། གཡོན་གི་འདྲ་པར་སྟེང་ན་______________ངའི་ཕ་ཡུལ་རེད། ངའི་ཕ་ཡུལ་དགུན་ཁ་སྐྱིད་____________གཟིག་ཡིན།

9. ཀ་བ། ཨ་མ་གི་ཆམ་པ་ཇེ་སྡུག་རེད། སྨན་པ་གིས་སྨན་སྣ་ཁ་གཉིས་ཉོ་དགོས་ཟེར། ཁྱོས་ཨེ་ཉོས།

ཁ་བ། ངས་ཆམ་པ་གི་སྨན་____________________བརྗེད་སོང་། སྒོ་ཁ་གི་ཚོང་ཁང་དེའི་ནང་ན་ཡོད་__________སྨན་རེད།

10. ཀ་བ། དེ་རིང་སྤྲོ་ཚོགས་ཐོག་ན་མྱི་ཆི་མོ་གཟིག་མང་གི ངས་མྱི་མང་ང་གཟིག་ངོ་ར་མི་ཤེས་གི ཁྱོའི་རོགས་པ་ཨེ་ཡིན།

ཁ་བ། ཁྱོས་རིག་____________ཚང་མ་ལབ་གྱིག་ནས་རེད། ཁོ་ཟླ་ང་ར་མཉམ་པས་སློབ་གྲྭ་གཅིག་______________རེད།

11. ཀ་བ། བོད་གི་མྱིང་ཚང་མར་ཕལ་ཆེར་ནང་དོན་ཡོད་གི ལྷ་སྐྱབས་ཟེར་ན་ཆི་གཟིག་རེད།

ཁ་བ། ལྷ་སྐྱབས་ཟེར་ན། ལྷ་གིས་སྐྱབས་སོང་ཟེར་ནི་རེད། རེད་དྲུད་བར་མྱི་________________གཅིག་ར་ངས་ངོ་མི་ཤེས།

12. ཀ་བ། བོད་མི་སྤྱི་གིས་ཕག་ཤ་ཟ་ཟེར། རེད་དྲ། བོད་མི་མང་ང་གཟིག་གིས་ཕག་ཤ་གཏན་ནས་མི་ཟ། དེའི་རྒྱུ་མཚན་ཆི་གཟིག་རེད།

ཁ་བ། བོད་གི་ནང་ན་______________ཡོད་གི བོད་མྱི་ཚང་མ་ཕག་ཤ་མི་ཟ་_______________མ་རེད།

Exercise 19 Translate English statements into Tibetan with gerundial phrases included.

དཔེར་བརྗོད། Tibetan version: རླངས་འཁོར་བསྐོར་ནོ་བདེ་གི ང་མི་སྡུག་གི English version: The car ran smoothly.

Subject	Tibetan Version	English Version
1. ལོ་ཏོག་	______________________________	The crops grow evenly.
2. མ་ཎི་འཁོར་ལོ་	______________________________	The prayer wheel turns very slowly.
3. ཟ་མ་	______________________________	The food was cooked well.
4. གཏམ་བཤད་	______________________________	The speech is very well written.
5. དུས་ཚོད་	______________________________	Time passes by very fast.
6. རྩྭ་ས	______________________________	The rangeland is managed well.
7. མི་རིགས་མང་ང་	______________________________	Many ethnic groups are well integrated.
8. ཁུར་གེ་	______________________________	He lost very badly.
9. གནམ་གྲུ་	______________________________	The plane flies slowly.
10. འཕྲིན་ཡིག	______________________________	The letter soon arrived.

Verb in PRT + ནོ་ It is used with active verbs to derive adjective clauses.

Regular question	Statement with ནོ་	Notes
དེ་རིང་ཉོ་ཆ་ཤུས་བརྒྱབ།	དེ་རིང་**ཉོ་ཆ་རྒྱག་ནོ་**སྒྲོལ་མ་ཡིན།	❶ནོ་ can be replaced with *མཁན*.
སློབ་གྲྭ་འདི་ན་ད་དགེ་རྒན་གང་གིས་སློབ་ཁྲིད་ཡས་གི་མེད།	**སློབ་ཁྲིད་ཡས་གི་མེད་ནོ་**ངེད་ཟློའི་རྩིས་རིག་གི་དགེ་རྒན་ཚོས་ལོ་རེད།	
ཁྲིད་མཚོན་ན་ཆེ་གཟིག་གལ་ཆེ།	**ང་ཁ་རྒྱབ་སྐྱེར་ནོ་**གལ་ཆེ།	❷The verbs in adjective clause are in PRT.
ཚོགས་འདུ་འདི་ཤུས་རྩ་འཛུགས་ཡས་གི་ཡོད།	**ཚོགས་འདུ་རྩ་འཛུགས་ཡས་ནོ་**ང་ཡིན།	
དགོན་མཆོག་ཚང་གི་སྐུ་གནས་ར་འགྲོ་གི་ཡོད།	**གནས་ར་འགྲོ་ནོ་**ཞི་མོ་འབྲིང་བ་རེད།	

Verb in PAT + ནོ་ It is used to convey either a nominalized noun clause or a complementized noun clause.

Regular questions	Statements with ནོ་	Notes
མདང་དགོང་ཁྱོས་སྟོན་ཐོག་ནས་མྱི་སུ་སུ་རིག	**མདང་དགོང་རིག་ནོ་**མྱི་མང་ང་གཟིག་ཡིན། རེད་དྲ་ངོ་ཤེས་ནོ་ སྐྱོད་པ་ར་དོན་འགྲུབ་རེད།	The verbs in the clause are in PAT.
ཚོགས་ཁག་འདིས་གླུ་དབྱངས་ཆེ་གཟིག་བླངས།	**ཚོགས་ཁག་འདིས་བླངས་ནོ་**ཕེ་ཅིན་གི་གསེར་མདོག་ཉི་མ་རེད།	
ངོ་ཞག་ཁྱོས་དོན་དག་ཆེ་གཟིག་གྲུབ་སོང་།	**ངོ་ཞག་ངས་གྲུབ་ནོ་**རྩོམ་ཡིག་གཉིས་ཡིན།	
ཁྱོའི་གློག་ཀླད་འདི་གང་ཡིན།	འདི་**ཁྱོའི་ཨ་མ་གིས་ཉོས་ནོ་**རེད།	
ཕྱུགས་ཟོག་ཞིང་ནང་ང་ཤུས་བརྒྱབ་ནི་རེད།	མ་ཤེས། **ཕྱུགས་ཟོག་ཞིང་ནང་ང་བཏང་ནོ་**བཙོག་གི	

Monosyllabic adjective + ནོ་ It is used to convey an adjective clause with a definite article latent, implying *who or what.*

Regular questions	Statements with ནོ་	Notes
རྒྱ་ལྤྱ་འདི་གཉིས་ཀའི་ནང་ནས་གོང་གང་ཧྲ་གི	ངས་ར་མི་ཤེས་གི རེད་དྲ་**རྒྱུ་བ་ཧྲ་ནོ་**ཁྱོའི་ལག་གི་དེ་ཡིན་ཁ་རེད།	ནོ་ implies a definite article.
སྨྱིང་ཧྲང་གསུམ་པོ་སློབ་སྦྱོང་ང་སུ་ཧྲ།	**རིག་པ་རྣོ་ནོ་**ཚུང་ངོ་རེད། **སློབ་སྦྱོང་ང་ཧྲ་ནོ་**བར་མ་བོ་རེད།	
ཁྱོད་ཀྱུང་གོར་དགའ་གི འཇར་མན་ན་དགའ་གི	བཞད་ཁ་དཀའ་མོ་རེད། རེད་དྲ་**ཤིར་ཡུག་གཙང་ནོ་**འཇར་མན་རེད།	
ཁྱོས་སྐད་རིགས་གང་སྦྱོང་རྒྱུ་ཡིན།	མི་ཤེས། ངས་བལྟས་ན། **རྩ་ནོ་**དབྱིན་ཡིག་རེད།	

ནོ་ in noun clause

Such noun clauses are either nominalized or complementized.

Clause as subject	Clause as object	Notes
འགྲོག་ནས་ནད་བྱུང་ནོ་དོན་དག་ཚབས་ཆེན་རེད།	ང་སེམས་ཁུར་ཆེ་ས་**ངའི་རྒྱ་སྐད་ཞན་ནོ་**རེད།	Such noun clauses do not imply a definite article.
ཉོ་མཁན་ཚང་མ་སྒོར་མོ་ཡོད་ནོ་གིས་དཔལ་འབྱོར་འཕྱུར་ཧྲ་ནོ་མཚོན།	དོན་དག་ཆེ་བོ་**ཁུར་གེ་སྐྱིད་གི་མེད་ནོ་**རེད།	
རླངས་འཁོར་གསར་བ་ཉོས་ནོ་ཡུལ་སྐོར་ར་འགྲོ་རྒྱུའི་ཆེད་ཡིན།	སྨུར་གི་ཁ་མགྲོགས་གི་ བཤད་ནོ་**ངས་ཧ་མི་གོ་ནོ་**རེད།	
རོགས་པ་གི་སྐྱོན་ཆ་ཡིད་ར་མི་འཛིན་ནོ་ཁོ་གི་བཟང་ཆ་གཅིག་རེད།	ངས་**ཁུར་གི་ཆི་གཟིག་དགོས་ནོ་**མ་ཤེས།	
ཁོམ་རྒྱུ་མེད་ནོ་ཁུར་གེའི་གཞིས་ཀ་རེད།	ཨ་ཕ་གིས་ཉིན་གང་ངོར་**དགང་ན་ཡོད་ནོ་**མ་ཤེས།	

Verb / adj. + ནོ་ + polar verb / adj. + ནོ་

This polar-phrase compound is used to confirm one thing and, at the same time, deny another.

Tibetan	English
ཁྱེས་དོན་དག་ངོ་མ་ཤོད། ཁྱེད་མི་ངན་**ཡིན་ནོ་མིན་ནོ་**བཤད་མི་དགོས།	Tell the truth! You do not need to explain if you are a bad person or not.
འདི་བཀའ་ཡིན། ཁྱེས་**ལས་ནོ་མི་ལས་ནོ་**མ་བཤད།	Don't tell if you do or not! It is an order.
ཡག་ནོ་བཙོག་ནོ་དོན་དག་གཟིག་མ་རེད། ཆུང་མོ་གཙོ་བོ་མི་བཟང་དགོས།	A wife should be a nice person; her beauty is not an issue.
བྱ་བ་**ཡང་ནོ་ར་ལྕི་ནོ་**ཚང་མ་ངའི་འགན་འཁུར་ཡིན།	I end up having to do everything, easy or difficult.
སུ་བཟང་ནོ་སུ་ངན་ནོ་བཤད་རྒྱུ་དཀའ་མོ་རེད།	It is difficult to judge who is good and who is bad.

མི + verb in PRT + དགུ + the same verb

It signifies an extreme in a disapproving tone.

Tibetan	English	Notes
ཞ་ཡས་འདི་**མི་འགྲོ་དགུ་འགྲོ།** མདང་དགོང་སྨད་འཚོང་ཁང་ང་ར་ཕྱིན་སོང་གཟིག	This child goes everywhere; he even went to a brothel last night.	This structure is used to make disapproving comments.
ཁྱོད་འདི་**མི་ཤེས་དགུ་ཤེས།** ངའི་གསང་བ་འདི་ཆི་གཟིག་ཤེད་ཤེས་སོང་།	You know everything! How did you know my secret?	
རྒྱུན་དུ་ཁྱེས་**མི་གོ་དགུ་གོ** གནས་ཚུལ་འདི་ཆི་གཟིག་ག་མ་གོ་ནས།	Usually you know everything. Why didn't you know this?	
སློབ་མ་འདིས་**མི་འབྲི་དགུ་འབྲི།** སྟོན་པ་ཐང་ང་ར་བྲིས་ཡོད་གི	This student draws everything. He even drew the Buddha on the floor.	

ཆི་མོ་གཞིག + verb / adjective + ན་ར	This structure was presented in Chapter Twelve. Here is an additional review of an equivalent to the English phrase *no matter how...*

Phrase	Tibetan	English
གང་ཡིན་ན་ར	གྲོང་ཁྱེར་**གང་ཡིན་ན་ར།** ངེད་ཚང་གི་ཨ་ཡིས་སྡུན་ནས་འདུག་ན་མི་འདོད།	Bored, my grandmother does not want to live in a city, no matter which city it is.
ཆི་ཡིན་ན་ར	ང་ལྟོགས་ཡས་མི་བད་གི ཟ་མ་**ཆི་གཞིག་ཡིན་ན་ར།** ད་ངས་ཚང་མ་ཟ་རྒྱུ་རེད།	I cannot stand the hunger; I would eat any food now, no matter what it is.
སུ་ཡིན་ན་ར	ཨ་མདོ་ནས་མྱི་**སུ་ཡིན་ན་ར།** བརྩི་བཀུར་ཡས་རྒྱོའི་ཆེད་ར། ལོ་ཆེ་བོ་གཞིག་ག་ཨ་ཁུ་ཟེར་གི་ཡོད།	All male elders are called "uncle" to show respect in Amdo, no matter who they are.
ཆི་མོ་གཞིག་ཡིན་ན་ར	གོན་རྒྱུ་གི་གོང་**ཆི་མོ་གཞིག་ཡིན་ན་ར།** སྨུར་གེས་བློ་འབབ་ན་ཉོ་ནི་རེད།	She shops for clothes as long as she likes, whatever the price is.
ཆི་མོ་གཞིག་ཡོད་ན་ར	ཁུར་གེ་ནུས་པ་ཆེན་པོ་**ཆི་མོ་གཞིག་ཡོད་ན་ར།** སྨྱི་ཁེར་རོ་གིས་དོན་དག་འདི་སྒྲུབ་མི་ཐུབ།	He alone would not be able to implement this task, no matter how capable he is.
ཆི་མོ་ཡིན་ན་ར	མཚེ་མ་གཉིས་ཀ་རིག་འདྲ་**ཆི་མོ་ཡིན་ན་ར།** ཨ་མ་གིས་དབྱེ་བ་འབྱེད་ཐུབ་གི་ཡོད།	Their mother can distinguish the twins, no matter how identical they are.
དུ་ཡིན་ན་ར	ང་སྨུར་གེར་དགའ་ནོ་དོན་དག་ངོ་མ་ཡིན། སྨུར་གེ་**ལོ་དུ་ཡིན་ན་ར།**	It is true that I love her, no matter how old she is.
ཆི་ཤེད...ན་ར	ངས་ཧྭ་ལ་**ཆི་ཤེད་ཡས་ན་ར།** སློབ་མ་ཚོ་གིས་ཧ་གཅིག་ར་གོ་གི་མེད།	No matter how hard I work, the students do not understand anything.

རེག་གེར	It means either *before* or *until*. If the main clause is negative, it means *until* and, if the main clause is positive, then it means *before*.

རེག་གེར	
before	**until**
ལོ་ཏོག་ཆོས་**རེག་གེར།** ཞིང་བ་ཚོས་ལོ་ཏོག་བྲེགས་བཏང་།	ལོ་ཏོག་ཆོས་**རེག་གེར།** ཞིང་བ་ཚོས་ལོ་ཏོག་མ་བྲེགས།
ངས་བཤད་**རེག་གེར།** ཁོ་གིས་གནས་ཚུལ་གསལ་པོར་ཤེས་ཡོད།	ངས་བཤད་**རེག་གེར།** ཁོ་གིས་གནས་ཚུལ་གསལ་པོར་ཤེས་མེད།
ནམ་ལངས་**རེག་གེར།** ཞ་ཡས་ཐེངས་མ་གསུམ་མ་སད་བཏང་།	ནམ་ལངས་**རེག་གེར།** ཞ་ཡས་ཐེངས་མ་གསུམ་མ་མ་སད།
ང་ནང་ང་ཐོན་**རེག་གེར།** བཟའ་མྱི་ཚོ་སྐོར་ཟ་མ་ཟ་གི་བྱུད་སོང་གཞིག	ང་ནང་ང་ཐོན་**རེག་གེར།** བཟའ་མི་ཚོ་སྐོར་སོང་མེད།
སློབ་གྲྭ་ནས་མཐར་ཕྱིན་**རེག་གེར།** ངས་དཔེ་ཆ་གཉིས་ཕྱུལ་བཏང་།	སློབ་གྲྭ་ནས་མཐར་ཕྱིན་**རེག་གེར།** ངས་དཔེ་ཆ་བྲིས་མ་ཚར།

Verb in PRT+ སྐྱེད

སྐྱེད is a morpheme and, combined with verbs in PRT or with adjectives, expresses the *cause* of or *reason* for an occurrence.

With སྐྱེད	New denotation	Tibetan	English
ཉམས་སྐྱེད	cause of degradation	ཨར་ཅིས་རྣ་ཚོར་**ཉམས་སྐྱེད**་གཞིག་རེད།	Headphones are a cause of hearing loss.
ཤིག་སྐྱེད	reason for being scolded	**ཤིག་སྐྱེད**་ཁོའི་མ་རབས་གི་སྤྱོད་པ་རེད།	The reason for being scolded is his misbehavior.
རྒྱས་སྐྱེད	reason for development	རྒྱལ་ཁབ་འདི་**རྒྱས་སྐྱེད**་ལག་རྩལ་རེད།	The reason for this country's development is technology.
ཧྲང་སྐྱེད	reason for being cocky	ཁོ་**ཧྲང་སྐྱེད**་སྒོར་མོ་ཏག་ཏག་རེད།	The reason for him being cocky is only his money.
ལྷང་ང་འབུད་སྐྱེད	reason for standing out	ཁུར་གེ་**ལྷང་ང་འབུད་སྐྱེད**་མིང་གྲགས་ཆེ་ནོ་རེད།	The reason for him being conspicuous is his fame.
སྐོམ་སྐྱེད	reason for being thirsty	ང་**སྐོམ་སྐྱེད**་དེ་རིང་གི་ཚ་གདུག་རེད།	The reason for me being thirsty is today's heat.
ཤི་སྐྱེད	cause of death	ཇོ་མོ་དེ་**ཤི་སྐྱེད**་སྨན་ཡིན་ཟེར།	The cause of the nun's death is allegedly a medicine.
ཚ་སྐྱེད	cause of being hot	**ཚ་སྐྱེད**་མེ་ར་**གྲང་སྐྱེད**་ཆུ་ཡིན།	The cause of heat is fire and the cause of coldness is water.
ཉེན་ཁ་ཆེ་སྐྱེད	reason for being risky	དོན་དག་འདི་བསྒྲུབས་ན། **ཉེན་ཁ་ཆེ་སྐྱེད**་ཅང་མེད།	We won't risk anything if we do this.
ནམ་ལྷ་ཐང་སྐྱེད	reason for the sky to become clear	ནམ་ལྷ་**ཐང་སྐྱེད**་རླུང་ཆེ་གཞིག་རེད།	A storm is the reason for the clear sky.
ཕུང་པོ་ཧྲ་སྐྱེད	reason of being healthy	ཁུར་གེ་ཕུང་པོ་**ཧྲ་སྐྱེད**་རྩལ་སྦྱོང་ཡིན།	The reason for him being healthy is physical exercise.

ཐ་སྙད་དང་ཚིག་གྲོགས། སློབ་ཚན་བཅུ་གསུམ་པ།

ལམ་པ་དང་སྐྱུ་མི།

སྐྱུ་མི	rider (horse)	འབྲོག་ས་ན་སྐྱུ་མི་སྟོན་ཚད་ཧོང་གིས་མང་།
རྫོང་ཐོག	county seat	རྫོང་ཐོག་ནས་ཅ་ལག་མང་ང་ཉོས།
ལ་ཁ	mountaintop; pass	ཉི་མ་ལ་ཁར་རྒྱབས་འདུག
ནུབ	west; (sun) to set	ནུབ་ན་ཉི་མ་ནུབ་གོ་གི
འདར་སིག་སིག	shaking	ཞ་ཡས་གཟིག་ཅག་ནང་ན་འདར་སིག་སིག
རླུང་འཚུབ	storm	རླུང་འཚུབ་གི་ནང་ནས་མ་འདུག ཁྱོད་གྲང་གི
བཀུག	to bend	ལྕགས་སྒོ་རླུང་གིས་བཀུགས་བཏང་།
ཁངས་སྤུངས	pile of snow	ཁང་ཐོག་ན་ཁངས་སྤུངས་མང་།
གྲང་ཤ་ཟིས	to shake out of a chill	ད་ཅི་ང་གྲང་ཤ་ཟིས་བཏང་།
སྨག	darkness	སྨག་ནང་ནས་ངས་ཚོད་ཅིག་ར་མི་རིག
ལམ་འགྲམ	roadside	ལམ་འགྲམ་ན་སྨྱི་གདུ་གི་ཡོད།
ཤོག་ལྷེ	sheet of paper	རྩོམ་ཡིག་འདི་ཤོག་ལྷེ་གསུམ་གི་སྟེང་མི་ཤོང་།
སྙིང་རྗེ་ཤོར	to feel sympathy	སྨྱི་ལས་སྡུག་དེར་ངས་སྙིང་རྗེ་ཤོར་གི་ཡོད།
འཐུ	to collect	རྩྭ་འཐུ་མཁན་ཟོ་ཞི་མོ་དག་དག་རེད།
གཡོན་གི་གཡོན་གི	staggering; wobbling	རྒན་མོ་གཟིག་གཡོན་གིས་གཡོན་གིས་ཐོན།
ལུས་ཞེང	physical width	ལུས་ཞེང་ཆེ་ན་ཕོ་ཚུགས་ཡོད།
ཤམ་ཤམ་ཤེད	droopy	འབྲོག་པ་ཟིས་བོད་ལྭ་ཤམ་ཤམ་ཤེད་གོན།
ཐུར	down; downward	ཐུར་ར་མ་འགྲོ། གྱེན་ན་སོང་།
གོ་མ་གོ	half heard; half understood	ངས་ཁུར་གེའི་སྐད་ཆ་གོ་མ་གོ་རེད།
བོགས་ག་བཏང	to lease	ཁ་ལོ་པ་གིས་རླངས་འཁོར་བོགས་ག་བཏང་།
མགོ་ནས་ཇ་མ་བར	from beginning to end	ངས་དཔེ་ཆ་འདི་མགོ་ནས་ཇ་མ་བར་མ་བལྟས།
ཟུར་ཁ	corner	ཞི་ལི་དེས་མིག་གི་ཟུར་ཁ་གིས་ཞི་མོར་བལྟས།
གོང་ཁ	collar	བོད་ལྭ་གོང་ཁ་མི་མཐོ།

གྲུ་བཞི་གླིང་བཞི	square	མྱི་ཆེན་པོ་འདི་གྲུ་བཞི་གླིང་བཞི་གཟིག་རེད།
ཚུགས་ཀ	appearance; shape	མྱི་ཆེན་པོ་ཡིན་ན་ཚུགས་ཀ་མི་ཡག
སྤུ་ཅན	hairy	སྤྲོག་ཆགས་འདི་སྤུ་ཅན་གཟིག་མ་རེད།
ཤིང	to become rigid	ང་ཆར་བ་གི་ནང་ནས་ཤིང་ཐལ།
ཀྱི་ལི	turn-around; circle	ངས་བོས་ནི་ར། མྱུར་གེ་ཀྱི་ལི་འཁོར་བཏང་།
འག་བཏབས	to scream	ཞ་ཡས་ཟློས་འག་བཏབས་ན། ང་སྔུན་གི
བསྔངས	to be startled	བོའུ་སྐད་གོ་ནི་ར་ཁྱུར་གེ་བསྔངས་སོང་།
དབུགས་ལོན	to be able to breathe	ངས་ཆུ་ནང་ནས་དབུགས་མི་ལོན།
དྲང་ཤད་སེ	direct; straight	ལམ་དྲང་ཤད་སེ་ཧོང་གིས་བདེ་མོ་རེད།
མཐའ་ཁ	edge	བྲག་གི་མཐའ་ཁར་མ་འགྲོ། མགོ་ཡུ་འཁོར་ར།
པང་ང་བླངས	to put on the lap	ཨ་མ་གིས་ཕྲུའུ་པང་ང་བླངས།
སྟ་རེ	ax	སྡོང་བོ་གཅོད་ན་སྟ་རེ་གཟིག་དགོས་རྒྱུ་རེད།
ཁ	blade	གྲི་ཁ་རྣོན་ཤ་གཅབ་སྟུག་མེད།
ཁྲག་ཐིག	blood drop; bloodstain	རྨས་མ་གི་སྟེང་ནས་ཁྲག་ཐིག་འཛར་གི་ཡོད།
འདར་ར་ར	shaking	དམག་ཟློ་འདར་ར་ར་སྒྲག་གོ་གི
སྨྲེང	to sob	ཨ་མ་ཞི་ལིའི་དོན་ན་སྨྲེང་སོང་།
དོན་མེད	meaningless; useless	ཁྱུར་གེའི་ཁ་ཏ་ཚང་མ་དོན་མེད་ར་བུད་ཐལ།
གཤོབ	lie	གཤོབ་མ་གཏམ། དྲང་གཏམ་ཤོད།
རྒྱ་སྨུག	brown	གོས་རྒྱ་སྨུག་གོན་མཁན་ཨ་མདོ་ན་མང་།
སོ་མ་སོ་རྐྱང	brand new	ཁོ་ཚང་གི་ཁང་པ་སོ་མ་སོ་རྐྱང་རེད།
གོ་ཆོད	to be useful; to be effective	ཁ་ལབ་གིས་གོ་མི་ཆོད། ལག་ལས་དགོས།
རེའུ་མིག	table	རེའུ་མིག་གི་ནང་ང་ཁྱོད་རིང་གི་མྱིང་བྲིས།
ཁ་སྐོང་ཡས	to fill in (blank)	གཤར་སྦྱོང་གི་སྟོང་ཆ་ཁ་སྐོང་བྱོས།
ཁེན	to lean; to depend on	གཞན་ན་མ་ཁེན། རང་མགོ་ཐོན་གི་ཆུགས།
གསང	to keep secret; to conceal	མྱུར་གེས་དོན་དག་ཚང་མ་གསང་གི་ཡོད།
བཟའ་མགོ	the number of people in a family	ངེད་ཚང་ང་བཟའ་མགོ་བདུན་ཡོད།
སྡུག་ག་ཐུག	to face a difficult situation / problem	སྡུག་ག་ཐུག་ན་རང་སེམས་མི་ཤི

དཔེར་འཛོག	example	ཁྱུར་གེའི་དཔེར་འཛོག་ག་གྱི་ཡོད་ཆེ་རིང་རེད།
ཁྲིགས་སེ	exact; exactly	གོན་རྒྱུ་འདི་ངའི་ཨ་ཞང་ང་ཁྲིགས་སེ་རེད།
གཡོབ་རྐྱལ	liar	གཡོབ་རྐྱལ་དེ་སྤྱིར་གིས་གྱི་དགའ་གཞིག་ཡིན།
ཤ་ཚ	concerned; caring	ཁྱུར་གེ་གྱི་གཞན་ན་ཤ་མི་ཚ།
གཏིང་གིས	deeply; completely	དོན་དག་དེ་ངས་གཏིང་གིས་བརྗེད་སོང་།
ངོས་འཛིན	recognition; to recognize	ཨ་ཕས་ཞ་ཡས་ར་ངོས་འཛིན་ཡས་གི་མེད།
ལམ་གྲོན	travel cost	ལམ་གྲོན་ན་སྒོར་མོ་མང་ང་གཞིག་དགོས་རྒྱུ་རེད།
མདོ་མེད	without principle; empty-headed	གྱི་མདོ་མེད་ར་ཁ་མ་གློང་།
གཤིན་རྗེ	King of Hell; cruel person	དགེ་རྒན་ཟེར་ནོ་གཤིན་རྗེ་གཞིག་རེད།
ཡར་འཛོག	management; respect	ཁྲིམ་བདག་མར་ཡར་འཛོག་བ་གིས་མེད།
ཆང་ས་བརྒྱབ	to become betrothed	ཞི་མོ་འདི་ལོ་ཆུང་དུས་ཆང་ས་བརྒྱབ་སོང་།
གཙོ་འཛིན	chief leader	རྒྱལ་ཁབ་འདིའི་གཙོ་འཛིན་ཞི་མོ་གཞིག་ཡིན།
བཤིག	to destroy	ཁང་བ་འདི་ད་བོ་མ་བཤིག
ས་གནས	address; location	ངས་དཀོན་མཆོག་གི་ས་གནས་མི་རྙེད་གི
མིང་བྱང	business card	ཁྲོས་ལྟོས་ར། ས་གནས་མིང་བྱང་ཐོག་ན་ཡོད་གི
བསྐྱུགས	to vomit	ཞ་ཡས་ཁོག་པ་མ་བདེ། ཟ་མ་བསྐྱུགས་སོང་།
ལྷག་མ	remaining	སྒོར་མོ་ལྷག་མ་ཕྱིར་ཨ་ཕར་སྟེར་དགོས།
འཁྲུ	to wash	གོན་རྒྱུ་སྐྱུག་བཙོག་ཟོ་ངས་གྱབས་གིས་འཁྲུད།
གློག་སྒོ	socket; switch	གློག་སྒོ་མ་འབྱེད། དེ་ར་འགྲོ་སྒོ་རེད།
མགོ་མེད་ལུགས་མེད	slip-shod; wayward	ཁྱོད་འདི་མགོ་མེད་ལུགས་མེད། ཡར་ར་ལོངས།
ཤི་པོ	the dead	ཤི་པོ་གི་དོན་ན་ཁྲིམ་ཚང་གིས་བསྐྱིམས་བཏང་།
བྱ་དགའ	reward	བྱ་དགའ་ཐོབ་ནི་ར་མྱུར་གེ་དགའ་བཏང་།
ཞིབ་འབྲི	description	ཞིབ་འབྲི་ཡས་ན་ཉིན་མ་འགོར་རྒྱུ་རེད།
པེ་གིས	completely	སྤྲོ་ཚོགས་གི་སྙིང་ནས་ང་པེ་གིས་བཟི་སོང་།
ཁམས	good for (emotionally / physically)	སྔོ་ཚོད་ང་ལ་མི་ཁམས་གི དམར་ཟས་མིན་ད།
རྐ་འགག	to have constipation	དམར་ཟས་ཏག་ཏག་ཟོས་ན་རྐ་འགག་འགྲོ།
ཇ་སྐལ	meal	ངས་ཉིན་རེར་ཇ་སྐལ་གསུམ་འཐུང་གི་ཡོད།

ཞེན་ལོག	to get tired of	ཤ་བསམས་ན་ང་ཞེན་ལོག
ཞེ་སྡང	hatred	ཞེ་སྡང་གིས་སྐྱི་བདེ་གི་མི་འཇུག
བསྟུད་རས	continuously	བསྟུད་རས་ལོ་གསུམ་མ་ང་ཕྱི་རྒྱལ་ནས་བསྡད།
ཤུན་པགས	skin	སྡོང་པོ་གི་ཤུན་པགས་མ་བཤུ། དེ་མིན་སྡོང་པོ་ཤི་རྒྱུ་རེད།
ཆོག་མཆན་ཡི་གེ	permit	ཆོག་མཆན་ཡི་གེ་མེད་ན་ར་ངས་ལས་རྒྱུ་ཡིན།
ལུང་ཁོག	valley	ལུང་ཁོག་ན་ལུག་ཁྱུ་གཟིག་བགྲམས་ཡོད།
རི་སྒང	mountaintop	རི་སྒང་ན་བྱ་རྒོད་གསུམ་བབས་ཡོད།
ཞད་ཆེ	characterized by; contaminated	གསེར་འདི་སླད་ཞད་ཆེ།
ཟླ་ཕོགས	monthly salary	ངའི་ཟླ་ཕོགས་མི་མཐོ་ན་ར་འདང་གི
སྐོམ་ཆུ	drinks; water	སྐོམ་ཆུ་ཡོད་ན་ཅི་མ་རུང་། ཁ་སྐམ་ཐལ།
བསྣད	to get injured	ལྷམ་གིས་ངའི་རྐང་པ་བསྣད་ཐལ།
ཡིད་དབང་འཚོར	to be engrossed; to be attracted	མཛེས་མ་གན་ན་ངའི་ཡིད་དབང་འཚོར་གི
ཤུག་སྡོང	juniper tree	ཤུག་སྡོང་དྲི་མ་ཞིམ། རེད་དྲ་ཤིང་ཆར་མི་ཧྲ།
གསོན་ཉམས	vividness	གསོན་ཉམས་མེད་ན་རི་མོ་དེ་ངས་མི་ཉོ།
བད་ཆོད་གིས	at one's best	སློབ་མ་ཟོས་བད་ཆོད་གིས་སློབ་སྦྱོང་ཡས།
བློ་གཅིག་སེམས་གཅིག	single-minded	ངས་བློ་གཅིག་སེམས་གཅིག་གིས་ལས།
བཅོས་ཀ	solution	གནད་དོན་ཁྲོས་བསླངས་ན། ང་ལ་བཅོས་ཀ་མེད།
སྡུན་བཅད	to take over; to block one's way	ཀླུང་ནག་གཟིག་གིས་ཟོག་ཁྱུ་གི་སྡུན་བཅད།
འཁང་ར	complaint	འཁང་ར་མ་ཡས། དེ་ཁྲོད་རང་གིས་ལན་གི
རྒྱུན་མི་ཆད་ར	without stop; incessantly	ཁྱུར་གེས་རྒྱུན་མི་ཆད་ར་དུ་བ་རྐང་གསུམ་འཐེན།
རྫུལ་ནག	heavy sweat	ཞ་ཡས་རྫུལ་ནག་ཙ་ར་ར། ཁྱུར་པོ་ཁྲུག་གི་མེད།
ཙ་ར་ར	streaming (of liquid)	ན་ཚ་གི་དབང་གིས། རྫུལ་ཆུ་རོན་ཙ་ར་ར།
ཛ་རྐྱང་གོ་རྐྱང	simple food	ནད་པ་ཁ་འཛིན་མཁན་གིས་ཛ་རྐྱང་གོ་རྐྱང་ཟ།
བརྡིབས	to collapse	ཁང་རྙིང་དེ་ན་ནིང་བརྡིབས་སོང་།
འབྱོར	to get rich	མེད་པོ་ཡར་ཡོང་ཟོ་ཇེ་འབྱོར་ར་ཇེ་སྲིད།
ཉེས་པ་ཆེ	sinful	བཙོན་མ་ཉེས་པ་ཆེ། བཙོན་ཁང་ང་བཙུག
ཁྲིད་གཏུགས	law-suit	ཁྲིམས་ཁང་ང་ཁྲིད་གཏུགས་ཡས་ན་རབ་རེད།

སྒྱུག་མོ	mother-in-law	སྒྱུག་མོའི་ལོགས་ནས་མནའ་མ་སྡུག
སྐྱིད་མོ	sister-in-law	ངའི་སྐྱིད་མོ་ལོ་སུམ་ཅུའི་ཐོག་ནས་གནས་ར་སོང་།
ཁོག་ངན	malevolent	བླ་མ་ཟེར་ནོ་མྱི་ཁོག་ངན་ཨ་ཧྲམ་གཞིག་རེད།
མནར	to suppress; to torture	ཆམ་པ་གིས་ང་ཟླ་བ་གཅིག་ག་མནར་སོང་།
འགལ	to break (regulations)	ཁྱོའི་བྱ་སྤྱོད་ཁྲིམས་མ་འགལ་ཡོད།
ཆད་པ	fine; punishment	ད་རེབ་ཆད་པ་མ་གཙོད། ངས་བཅོས་སྒྱུར་ཡས།
ལས་སྡུག	unlucky	ཤི་བོ་ལས་སྡུག་རེད། གསོན་དུས་སྐྱིད་མ་བརྒྱབ།

རྒྱུན་དུ་ཨར་ཅིས་བཀོལ་ན།

སྤྱི་ཚོགས་ཚན་རིག་ཁང	Academy of Social Science	ངས་སྤྱི་ཚོགས་ཚན་རིག་ཁང་ནས་བྱ་བ་ལས།
སྤེལ	to launch; to issue	ཚན་རིག་པ་འདིས་ན་ཉིང་ཞིབ་འཇུག་སྤེལ།
རྣ་ཅོག	ear	ཁྱུར་གེའི་རྣ་ཅོག་སྦྲིང་ཡོད།
རེད	to get infected	རྨ་ཁ་རེད་སོང་།
ཨར་ཅིས	earphone	ཨར་ཅིས་རྒྱུན་དུ་བཀོལ་ན་མི་ཧྲ།
དབང་པོ	organ; feature	མིག་ར་སྣ་དབང་པོ་ཡིན།
རྣ་བར་མ	middle ear	རྣ་བར་མ་ཟེར་ན་ངས་མི་ཤེས།
གཉན་ཚད	infection	གཉན་ཚད་རྒྱས་ན་རྨ་ཁ་མི་དྲག
དབྱེ་ཞིབ	analysis	དབྱེ་ཞིབ་མེད་ན། གནད་དོན་སེལ་མི་ཐུབ།
ཚན་ཁག	section; unit	ཚན་ཁག་བཞི་བ་ཉིས་ཐོག་ན་ཡོད།
ཐན་པ་ཆེ	dry (drought)	བོད་གི་ས་ཆ་ཟེ་ཐན་པ་ཆེ།
བློ་ཐུང	short-minded	མོ་བློ་ཐུང་ར་ཡོ་གུ་དོག་ཅང་ང་མི་ཉན།
ལོ་རབས	history; chronicle	ཡང་ཁྱུར་གེས་སྡུག་མཐོང་ནོའི་ལོ་རབས་བཤད།
ཁྲིམས་ཁང	court	ཁྲིམས་ཁང་ང་འགྲོ་མ་དགོས་ན་རབ་རེད།
བར་འདུམ	mediation	བར་འདུམ་ཡས་མཁན་གཟུ་བོ་མ་རེད།
ཙ་གེ་ཙིག་གེ	a bit; a few	ཟ་མ་ཙ་གེ་ཙིག་གེས་ང་མི་རྒྱག
བཤད་ཁ	talkative	དོན་འགྲུབ་གི་ཀྲན་མོ་བཤད་ཁ་གཞིག་རེད།
གསར་བརྗེ	revolution	གསར་བརྗེ་མེད་ན་རྙིང་བ་མི་ལད།

སློབ་ཚན་བཅུ་བཞི་པ།

བརྡ་སྤྲོད།

- Comparative
- Superlative
- Superlative Forms
- Comparative Forms
- གི་ཡན; གིས་མི་ཚད; ལྟོས་ན
- ...མཉམ་ཡོད vs. ...མཉམ་མེད
- Similarity
- འདྲ་མ་གཟིག and དེ་མོ་གཟིག
- གཉིས་ཀས...ན...

A *thang kha* featuring Tibetan emperor Srong btsan sgam po and his Chinese wife, Rgya bza' gong jo (Wencheng Gongzhu 文成公主), Reb gong County (2011).

ཟུར་ལྟའི་སློབ་ཚན། འཕྲོག་པ་ཞིག་གི་ཆུང་དུས་དྲན་གཞི།

ཛོ་ཁང་ས་ཆ་ངས་**ཨ་ཏུ་གིས**་བརྗེད་མི་ཐུབ་ནོ་རེད། གཅིག་ནས་དེ་ངས་ཆུང་དུས་ཀྱི་དུས་ཚོད་**མང་ཆེ་ཤོས**་བཏང་ས་རེད། གཉིས་ནས། ཛོ་ཁང་ས་ཆ་གཞན་པ་ཟེ་**ལྟོས་ན**་ལྟག་ཏུ་སྐྱིད་གི་ རྩྭ་ཐང་ཆེ་ནོ། ཁ་ཁོར་ན་ཕྱུགས་ཟོག་མང་ནོ། དེའུ་འབུར་རི་འི་མགོ་ན་ཟོག་རྫི་ལུག་རྫི་ཡོད་ནོ་ད་བོ་ར་ངའི་མིག་ལམ་ན་གསལ་གི གསུམ་ནས་དེད་ཚང་གི་དཀའ་སྡུག་གི་འཚོ་བ་ར་ཛོ་ཁང་གཉིས་ཀ་འབྲལ་ཐབས་མེད། ནང་སྐོར་སུ་བཀྲ་ཤིས་ཚང་ང་འབྲལ་ཐབས་མེད།

ཛོ་ཁང་སྐྱིར་གིས་མདོ་རིགས་རྟ་བོ་འདུར་ས། གཡང་དཀར་ལུག་ཕྲུ་འཕེལ་ས། དྲེད་རིགས་སྲོག་ཆགས་རྒྱུ་ས་གཞིག་ཡིན། ཡིན་ན་ར། གཡང་ས་གོར་མོ་དེ་ནས་ཨ་མ་ར་ངེད་གཉིས་ཀས་སྡུག་གི་འཚོ་བ་མཐུད་ས། འཚོ་བ་དཀའ་སྡུག་ཆེ་ནོ་བཀྲ་ཤིས་གི་དོན་དག་བསམས་ན་**ཧེ་གསལ**་རེད།

བཀྲ་ཤིས་རྒྱུ་གིས་**སྟོབས་ཆེ་ཤོས**། ཁྱི་དཔྱང་གིས་**ཨ་ཏུ་གིས་དང**་ཡོད་ནོ་ཡིན། ཉིན་མ་གཞིག་ག་ཁྱུར་གེའི་བུ་དོམ་གཞིག་གིས་འཚོས་བཏང་། དེ་གི་རས་བཟུང་། བཀྲ་ཤིས་གིས་རི་དྭགས་ཡོད་ཡོད་ཚང་མར་ཞེ་སྡང་བཟུང་། འཁོར་གཡོག་ག་**ཧེ་སྡང**། ཁྱི་སྡིག་ཧོ་ཨ་ཧྲུམ་གཞིག་ག་ཞན་སོང་། ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད་ན་ཁྱུར་གེས་ང་རི་དྭགས་གཞིག་ག་བསམས་ཡོད་ན་ཐང་།

ང་བོ་ཚང་གི་འཁོར་གཡོག་**ལོ་ཨ་ཏུ་གིས་ཆུང་དོ**་ཡིན། ངས་ནག་ཟོག་བརྒྱ་**གིས་མི་ཚད**་འཚོ་དགོས། ལས་ཀ་དེའི་**ཡན་ན**་རྩ་མོ་གཞིག་མེད་ན་ར། རི་མགོ་ནས་རི་དྭགས་ཟོ་ཉེན་ཁ་ཆེ། ནངས་མོ་གཞིག་ག ངའི་ཨ་མ། བཀྲ་ཤིས་གི་གཡོག་མོ་ཚེ་རིང་མཚོ་གིས་རྩམ་ཁྱུག་གཞིག་ར་འོ་ཧ་ཞེལ་དམ་གང་ཁ་རོག་གེར་ངའི་རྨུམ་མ་བཙུངས། ཞོར་ར"དགོང་མོ་འཕྱི་གི་མ་འཇུག"ཟེར། དབྱར་ཁའི་ནངས་མོ་དེར། ངའི་སེམས་**ལྷག་ཏུ་དྲོ**། རི་ཞོལ་ན་འདབ་ཆགས་གང་ས་གང་ན་རེད། རི་མགོ་ན་སྐྱིག་པ་འཕིབས་ཡོད། ཡིན་ན་ར་ཉི་ལྷང་བརྒྱབ་ནི་ར། སྐྱིག་པ་དེ་ངས་སོང་། མཐའ་ཚོན་གཞིག་ཟོག་ཕྲུ་གི་མདུན་ནས་ཤར་སོང་།

སྐབས་དེར་ངའི་ཚེ་ཐོག་ནས་ང་འདང་ཆེ་ས་ཕྲི་རྐན་རྒྱ་བོ་ར་ཨ་མ་ཡིན། ཉིན་གུང་ཕྲི་རྐན་རྒྱ་བོ་ར་ལྟོགས་གི་ཡོད་ཁ་རེད། ངས་རྨུམ་གི་བྲོ་ཁ་ལེན་དུས། དངོས་བོ་ཨ་མ་གིས་ངའི་རྨུམ་དུ་བཙུངས་ནོ་དྲན་སོང་། ཨ་མ་གིས་ཉེན་ཁ་མ་འཛེམས་མ་ཤ་ལོག་གཞིག་བཀྲ་ཤིས་ཚང་ནས་བརྐུས་ཡོད། ཤ་དེ་མོ་གཞིག་གི་དོན་ན། ཨ་མ་གིས་ཉེན་ཁར་མ་འཛེམས། བཀྲ་ཤིས་གིས་ཤེས་སོང་ན། མུར་གེར་ཆད་པ་ལྟི་མོ་གཅོད་རྒྱུ་རེད། དོན་འདི་བསམས་ན་ང་ད་བོ་དུ་རྒྱུ་ཡོང་གི ཕྱི་དྲོའི་བར་མཚམས་གཞིག་ག ཆར་བ་**ཧེ་ཆེ**་ར་**ཧེ་ཆེ**་རེད། ནོར་ཟོག་ཚང་མ་རི་མགོ་གི་སྐྱིག་པ་གི་ནང་ང་ཞོགས་སོང་། འབྲུག་སྒྲ་དི་རི་རི། ང་ལ་ཞེད་སྣང་ཆེ་གཞིག་སྐྱེས་སོང་། ངས་ཕྱུགས་ཟོག་གི་རྗེས་འདེད་བསམས་ན་ར། ལུས་གིས་མ་ལྟོགས། ཆར་ར་གཡོལ་ས་གཞིག་འཚོལ་གི་ཡོད་དུས། ངས་ཁུང་དུ་ཛོ་གིས་ལས་ནོ་གཞིག་རྙེད་ཐལ། ཁུང་དུ་གི་ནང་ནས་གཅིག་ར་མི་རིག་གི རེད་དྲ་སྒོ་ནས་འདུག་ཀྱི་**གཉིས་ཀས**། ཁུང་དུ་གི་ནང་ནས་བསྡད་**ན་བཟང**་གི ངཛོ་གཞིག་ག་ཁེན་ནས་གཉིད་སོང་། སད་དུས། ཛོ་ཆེ་གཞིག་གིས་ཁུང་དུ་ཁ་བཀག་བས་ཡོད། ངས་ཛོ་ཕ་བོང་དེ་སྒྲུལ་ཅིས་ཡས་ན་ར་སྒྲུལ་མ་ཐུབ། སྐབས་དེར། ཁུང་དུ་དེའི་ཀླད་ན་དངོས་བོ་གཞིག་འགུལ་གི་ཡོད། ཉན

ན་རི་དྭགས་གཟིག་ཡིན་ཁ་རེད། ང་ཁྱུང་དུ་དེའི་ནང་གི་བཙོན་མ་ཉན་སོང་།

ང**་རེ་སྐྱག་རེ་སྐྱག་**རེད། སྙིང་ཡེ་རེ་རེ། ང་ཁྱུང་དུ་གི་ནང་ཞེད་ར་འཁྱུར་རས་བསྡད། སྐབས་དེར་ངས་འགྲུམ་ནས་ཀེང་རུས་གཞིག་རིག་ཐལ། ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད་ན་བཀྲ་ཤིས་གི་ཞི་ལི་ཡིན་རྒྱུ་རེད། ངའི་སྙིང་**ལྷག་ཏུ་**ལྡིང་ཐལ། དབུགས་**རེ་འཚང་ས་**རེད། གང་ལྟར་ན་ར་ཐར་ས་མེད་འདོད་རས། རི་དྭགས་དེར་ཕར་གྲོལ་ཡས་རྒྱུའི་ཆོད་སེམས་བཅངས། རི་དྭགས་**རེ་ཉེ་**རེད། ངས་ལྷ་དུག་ཕུད་རས། ལག་ག་ཁྲི་བཟུང་། སྐབས་དེར་ང་ར་རི་དྭགས་གཉིས་གི་བར་ནས་ཁྱུང་དུ་ཆུང་ཆུང་གཞིག་གཞོས་སོང་། ངས་རི་དྭགས་དེ་ལག་པ་ནས་བཟུང་། ཁྲི་གིས་ཐེངས་མང་ང་གཞིག་ག་བསྣུན་ནི་ར། རི་དྭགས་ངའི་ལག་ནས་ཤོར་སོང་། རེད་དྲ་སུག་ཏུ་ངའི་ལག་ན་ཡོད་གི རི་དྭགས་རྐལ་ཞོར་ར་ཐག་རིང་ང་བུད་ཐལ། ང་ར་**བློ་རེ་བདེ་**བུད་ཐལ། རེད་དྲ་ང་སྐོར་མ་བུད་ན། ཨ་མ་སེམས་བདེ་གི་མེད། ཕྱུགས་ནོག་ནོར་ཉེན་ཁ་ཡོད་རྒྱུ་རེད་བསམས།

ངས་ཕྱུགས་ནོག་ནོ་ཕྱིར་ར་འདེད་དུས། ས་རྩ་བ་ནས་རུབ་ཡོད། ཨ་མ་གིས་ཇ་ཚན་དེ་བསྐོལ་རས་སྒོ་ཁ་ན་བསྡད་ཡོད། ངས་དོན་དག་ཚང་མ་མུར་གེར་བཤད་ན། ང**ལྷོས་ན**། མུར་གེ་སྐྱག་གི་ཡོད་ཁ་རེད། ཨ་མ་གིས་དོན་དག་བཀྲ་ཤིས་ལ་བཤད། ཁྱུར་གེས་མི་སྟོབས་ཅན་དྲུག་བླུས་ནས་རི་དྭགས་དེ་བཙལ། ང་ར་མི་དྲུག་པོ་གིས་ཕྱི་ཉིན་གང་བོར་བཙལ། ཁྲག་རྗེས་དེད་རས། དེད་ཚ་བོས་རི་དྭགས་དེ་བྲག་རྫོ་གཞིག་གི་རྒྱབ་ནས་རྙེད་སོང་། དོམ་ཤི་ཡོད་གི སྐབས་དེར་**ངའི་ཡན་ན་**དགའ་མཁན་གཞིག་ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད། བཀྲ་ཤིས་གིས་ཇོ་གཞིག་སྟོན་ནི་རེད་བསམས།

རེད་དྲ། བཀྲ་ཤིས་གི་ཁོག་སྣུག**་རེ་བཙོག་**ག་སོང་། ཉིན་མ་གཞིག་ག་བཀྲ་ཤིས་གིས་ང་བོས་ནས། "ཁྱོད་ར་ངའི་ཞི་ལི་གཉིས་ཀར་ལོ་**ཆེ་ཆུང་མེད**། ཁྱོད་རིག་ན། ངས་ཞི་ལི་དྲན་གི ནངས་ཀ་གི་རས། ཁྱོད་ར་ཁྱོའི་ཨ་མ་གཉིས་ཀ་ས་འདི་ནས་འདྲུག་མི་ཆོག"ཟེར། ང་ར་ངའི་ཨ་མ་གཉིས་དེ་ཞེད་སྐྱེས་སྐྱེས་ཡུལ་བ་ཁ་བྲལ་སོང་། ད་བར་འཚོ་བ་སྟོན་ཆད་**ར་ལྷོས་ན་སྐྱིད་གི** ད་ཕྱིར་ར་འགྲོ་རྒྱུ་ན། ཕ་ཡུལ་གི་གནས་ཚུལ་ཆི་མོ་གཞིག་ཡིན་ནང་།

14.1 --Comparative forms

Comparative conjunction རེ + monosyllabic adjective ≈ more / less		
Comparison	English	Note
ཨ་མ་ལོ་རྒས་གི་རྒས་གི **སེམས་རེ་ཆུང་**རེད།	The older my mother gets, the more concerned she becomes.	རེ is used with monosyllabic adjectives to compare tendency and frequency, but not in a pair.
ཟླ་བ་བཞི་བ་ཐོན་ན་བོད་གི་ས་ཆ**་རེ་སྔོ་**ཡིན།	Tibetan places get greener in April.	
འཛམ་གླིང་གི་གནམ་གཤིས**་རེ་དྲོ་**རེད་ཟེར།	The world climate has allegedly been getting warmer.	
ནད་པ**་རེ་དགའ་**མ་རེད། སྨན་པ་གིས་ཆི་ཡས་རྒྱོ་ཤེས་གི་མེད།	The patient does not get better. His doctor does not know what to do.	
ཞི་མོ་འདི་ཆུང་དུས་ར་ཡག རེད་དྲ་ད**་རེ་ཡག་**རེད།	This girl was beautiful when she was young, but now she has become more beautiful.	

Comparative conjunction ཇེ + verb in PRT≈ more / less		
Comparison	English	Note
ཕྱི་གླིང་བ་ཁ་སྤུ་ཅན་པོ་འདིས་བོད་སྐད་**ཇེ་ཤེས**་རེད།	This bearded foreigner understands more and more Tibetan.	ཇེ is used with verbs in PRT to compare in tendency and frequency, but not in pairs.
ཁོང་གི་**ཇེ་བཤད**་རེད། རེད་དྲ་ངས་ཉན་ན་**ཇེ་མི་འདོད**།	He talks more and more. I want to listen less. (The more he talks, the less I want to listen.)	
ང་ས་འདི་ནས་**ཇེ་སྐྱུན**་རེད། ང་ས་གཞན་གཟིག་ག་སྤོ་རྒྱུ་ཡིན།	I get more bored in this place; I want to move to another place.	
རྟ་འདི་ཆད་ན་**ཇེ་འགྲོ**་ཡིན། ཞེ་ཐག་གིས་འགྲོ་མ་གཟིག་ཡིན།	This horse walks faster when it is tired. It is a real fine horse.	
སྤྲང་པོ་འདི་ཁ་མ་དཀྲུ། དེ་མིན་ཁོ་**ཇེ་ཡོང**་ཡིན།	Don't pay attention to the beggar! or he will come more often.	

Notes-1

ཇེ: ❶It describes a tendency changing in quality, quantity, extent, frequency, etc. ❷It is not used before disyllabic adjectives. An incorrect example is རི་དེ་**ཇེ་མཐོན་པོ**་རེད། A correct example is རི་དེ་**ཇེ་མཐོ**་རེད། / རི་དེ་**མཐོན་པོ་ཇེ**་ཡིན་རེད།. ❸It is not used with verbs in PAT. Incorrect example: རྟ་འདི་**ཇེ་སོང**་རེད། A correct example: རྟ་འདི་**ཇེ་འགྲོ**་རེད. This horse goes ever faster.

Exercise 1 Describes changes in yourself using the phrases and ཇེ.

དཔེར་བརྗོད། ང / ཤ་བརྒྱགས། ང་ཤ་ཇེ་བརྒྱགས་རེད།

1. ཕུང་པོ་ལྗི / ཡང ____________
2. སེམས་ཆེ / སེམས་ཆུང ____________
3. དུ་བ་འཐེན ____________
4. གཟུགས་མཐོ ____________
5. བོད་ཡིག་ཤེས ____________
6. ལས་དབང་ཡོད ____________
7. རེ་བ་མཐོ ____________
8. གཟུགས་རིང / ཐུང ____________
9. ཡག་མ་ཡིན / མིན ____________
10. ནོགས་མོ་ཡིན ____________
11. སློར་མོ་ཞུང ____________
12. རིག་པ་རྟུལ ____________
13. འཚོ་བ་དཀའ / རྫ ____________
14. བོད་ར་སོང་ན་འདོད ____________

Exercise 2 Complete the paragraphs using the phrases and words in parentheses and ཇེ. Add verbs and Ladon case variants if necessary.

དཔེར་བརྗོད། **ཀ་བ།** ན་ཞིང་དོ་ཚིགས་དབྱར་ཁ་ཇེ་དྲོ་ར། (དྲོ) དགུན་ཁ་ཇེ་འཁྱགས་རེད། (འཁྱགས)

ཁ་བ། ད་དེད་ཟོས་ཇོ་སྨུམ་ར་ཇོ་སོལ་ཇེ་བཀོལ། (བཀོལ) སྔོང་བོ་ཇེ་གཙོད་ར་འབྲེལ་བ་ཡོད། (སྔོང་བོ་གཙོད)

སྔོན་ཆད་གཞིག་ག གླིང་ཕྲན་གཞིག་གི་སྟེང་ན་མྱི་སྡོང་གཞིག་ཡོད་ནི་རེད། ལོ་རེར་མྱི་གྲངས་________________། (མང) གྲོན་རྫས་________________། (མང) ཁོ་ཚོ་ཕྱི་རོལ་གི་ཁོར་ཡུག་ག་འགྲོ་འོང་གཅིག་ར་མེད། ཁོ་ཚོས་སྐར་ཕྱིན་ནས་དངོས་པོ་ཉོས་ནི་རེད། རེད་དྲ་སྐར་ཁ་ཡས་ཉོ་མཁན་ན་དགོས་ནོ་མིན་ན་ཐང། དེའི་རྐྱེན་གིས་མྱི་ཚོས་མྱི་ཚང་མ་དཀའ་ནོ་གསེར་དངུལ་གིས་དངོས་པོ་ཉོས། དངོས་པོ་བརྗེ་རེས་________________བྱུད་སོང་། (སྟབས་བདེ) གསེར་དངུལ་ར་________________རེད། (བཀོལ) རེད་དྲ་གསེར་དངུལ་ར་ཟད་རྒྱུ་ཡོད། འཕྱེར་རྐྱོ་ར་སྟབས་མི་བདེ། དངོས་པོ་བརྗེ་རེས་________________ཡིན་ན། (མང) གསེར་དངུལ་ར་________________། (སྟབས་མི་བདེ) གནད་དོན་འདི་ཐག་གཙོད་རྒྱུའི་ཆེད་ར། མྱི་རིགས་གིས་བཀོད་པ་འཐེན། གླིང་ཕྲན་དབང་སྒྱུར་བ་གིས་གསེར་དངུལ་གི་དོད་ར་དངོས་པོ་གཞིག་དཔར་ནི་རེད། དངོས་པོ་དེར་དེང་སང"སྒོར་མོ"ཟེར་གི་ཡོད།

དེང་འགོར། སྒོར་མོ་ཕྱིར་ར་གསེར་དངུལ་ར་བརྗེ་རྒྱུ་རྩ་མོ་རེད། དེའི་སྟབས་གིས། མྱི་རིགས་གིས་སྒོར་མོ་སེམས་བདེ་མོ་ཞེད་བཀོལ་ནི་རེད། རེད་དྲ་གླིང་ཕྲན་སྟེང་གི་ཚོང་ལས་________________ར། (རྒྱས) མྱི་རིགས་________________རེད། (འདོད་པ་ཆེ) སྒོར་མོ་གི་མཁོ་ཚད་________________ཉན་སོང་། (མཐོ) རེད་དྲ། གླིང་ཕྲན་སྟེང་གི་གསེར་དངུལ་གི་གྲངས་ཀ་________________དེ་མོ་གཞིག་འགྲོ་མ་ཐུབ། (མང) དེའི་རྐྱེན་གིས་སྒོར་མོ་གིས་ ______________________________། (མི་འདང) ཚོང་ལས་བརྗེ་རེས་དེ་ཞེད་མཚམས་བཞག་སོང་། དངོས་པོ་བརྗེ་མི་ཐུབ་ན། དངོས་པོ་ཐོན་སྐྱེད་ཡས་མཁན་ར་________________བྱུད་སོང་།(ཉུང) སྐབས་དེར་མྱི་རིགས་གིས་ཡང་བཀོད་པ་དཀའ་གཞིག་འཐེན། སྒོར་མོ་གི་ལྕེ་བ་གཞིག་བཙུགས་སོང་། ལྕེ་བ་སྟེ་བ་གཞུང་ང་དབང་། དེས་སྒོར་མོ་དཔར་ནི་རེད། སྒོར་མོ་བཀོལ་འདོད་མཁན་ཟོས་ལྕེ་བ་ནས་སྒོར་མོ་གཡོར་ཐུབ། ཁོ་ཚོ་སྒོར་མོ་________________ར་སོང་ན། (ཡོད) སྒོར་མོ་གི་སྐྱིན་པ་སྟེར་དགོས། དངུལ་ཁང་འདི་ཞེད་བྱུང་སོང་། དངུལ་ཁང་བྱུང་ནི་ར། ཚོང་ལས་བརྗེ་རེས་ཡས་ཁ་______________། (སླ) མྱི་རིགས་གེ་ར་________________ཉན་སོང་། (ལས་ལ་བརྩོན) གླིང་ཕྲན་སྟེང་གི་དངོས་པོ་________________རེད། (མང) ཚོང་ལས་རྒྱུན་མཐུད་ཡོང་རྒྱུའི་ཆེད་ར། དངུལ་ཁང་གིས་གྲོན་རྫས་གི་གྲངས་ཀ་ལྟར་ར་སྒོར་མོ་________________དཔར་ནི་རེད། (མང)

གཞུག་ནས། ཚོང་ལས་བརྗེ་རེས་_____________ཉན། (ཁྱར) དངུལ་ཁང་གཅིག་གིས་བྱ་བ་ཚང་མ་ལས་མ་ཐུབ། དེ་ནས་དངུལ་ཁང་གི་གྲངས་ཀ་ར་__________སོང་། (མང) དེའི་རྐྱེན་གིས་དངུལ་ཁང་གཞིག་དངུལ་ཁང་གཞན་པ་ཟོ་དོ་དམ་ཡས་མཁན་ན་ཉན་སོང་། དངུལ་ཁང་འདིས་སྒོར་མོ་དཔར། དངུལ་ཁང་གཞན་པ་བརྒྱུད་རས། སྒོར་མོ་དཔར་ནོ་སྒོར་མོ་མཁོ་ནོ་གི་ལག་ག་སྤྲད་ནི་རེད། དངུལ་ཁང་ལྕེ་བ་འདི་ཞེད་བྱུང་ནི་རེད།

14.2 --Superlative forms

Superlative form: **ཨ་ཏུ་གིས** ≈ most		
With adverb: **ཨ་ཏུ་གིས**	English	Note
ངེད་མྱིང་ཧྲང་ཟློའི་ནང་ནས་གཟུགས་**ཨ་ཏུ་གིས་མཐོ**་ནོ་ནུ་བོ་ཡིན།	My younger brother is the tallest among our siblings.	❶This adverb is put before adjectives or verbs. ❷It occasionally means *so much*.
དེ་རིང་ནམ་ཟླ་**ཨ་ཏུ་གིས་དྲོ**་གི ང་ཆུ་རྐྱལ་རྒྱག་གི་འགྲོ།	It is warmest today. I go swimming.	
པིས་ཤེར་ཀེ་ཚི་གྱི་**ཨ་ཏུ་གིས་ཕྱུག་པོ**་རེད།	Bill Gates is the richest man.	
ཀྲུང་གོ་ས་རྒྱ་གི་ཐོག་ནས་རྒྱལ་ཁབ་**ཨ་ཏུ་གིས་ཆེ**་ནོ་མ་རེད།	China is not the biggest country in terms of territory.	
ཁུར་གི་འདོད་པ་ཆེ། རེད་དྲ་**ཨ་ཏུ་གིས་ཆེ**་ནོ་ཁོ་མ་རེད།	He is demanding, but the most demanding one is not him.	
ཁུར་གི་ལྟོ་ཆེ། རེད་དྲ་ཁུར་གིས་ལས་ཀ་ར་**ཨ་ཏུ་གིས་ལས**་གི	He has a big appetite. However, he is also the one who works the most.	
སློབ་ཁྲིད་ར་**ཨ་ཏུ་གིས**་རྒྱུན་དུ་**ཡོང**་ནོ་ཚེ་རིང་མཚོ་རེད།	Tshe ring mtsho is the person who most often comes to class.	
གཏམ་**ཨ་ཏུ་གིས་མི་བཤད**་ནོ་ཁོ་རེད།	He is the one who talks the least.	
Superlative form: ཤོས ≈ most		
With adverb: **ཤོས**	English	Note
འཛམ་གླིང་གི་སྟེང་ནས་སྲོག་ཆགས་**ཆེ་ཤོས**་ཆུ་སྲིན་ཡིན།	The biggest animal in the world is the whale.	It is used with monosyllabic adjectives and *be* verb.
ལུག་འདི་ཁ་མཐོ། རེད་དྲ་ལུག་ཁྱུ་འདིའི་ནང་གི་**ཁ་མཐོ་ཤོས** མིན།	This sheep is old, but is not the oldest in this flock.	
བོད་**མང་ཤོས**་བོད་ལྗོངས་ན་མེད། ཁམས་ར་ཨ་མདོ་ན་ཡོད།	Most Tibetans are not in the TAR but in Khams and Amdo.	
ཁ་ཡས་གཞིག་གིས་བོད་སྐད་གལ་མི་ཆེ་ཟེར། རེད་དྲ་ཟེར་མཁན་ཟོ་**ཉུང་ཤོས**་རེད།	Some say Tibetan is not an important language, but these people are the minority.	
དེ་རིང་གི་སློབ་ཁྲིད་ར་སློབ་མ་**ཉུང་ཤོས**་ཡོང་ཡོད།	Less than half the students came to class today.	

Notes-2

1. **ཨ་ཏུ་གིས**: ❶This adverb signifies a superlative form. ❷It occasionally means *very much* or *so much*, e.g., སྐད་ཆ་བཙོག་ནོ་**ཨ་ཏུ་གིས**་མ་བཤད། Don't make so many harsh statements! / ཁུར་གིས་བྱ་བ་**ཨ་ཏུ་གིས**་ལས་མེད། He has not done very much of the job. ❸It is used with other adverbs to emphasize the degree in superlative form, e.g., རྒྱལ་ཁབ་མང་ང་གཞིག་འཕེལ་རྒྱས་ར་འགྲོ་གི་ཡོད། རེད་དྲ་ཀྲུང་གོ་**ཨ་ཏུ་གིས**་མགྱོགས་མོ་ཞེད་འཕེལ་རྒྱས་ར་འགྲོ་གི་ཡོད། Many countries are developing,

but China is developing fastest.

2. **ཤོས**: ❶It signifies a superlative form if it is used with monosyllabic adjectives, e.g., ཇོ་མོ་གླང་རི་རི་**མཐོ་ཤོས**་རེད། Everest is the highest mountain. ❷It, together with *མང* and *ཉུང*, respectively, means *the majority* and *the minority*, e.g., འཛམ་གླིང་ང་མིའི་གྲངས་དུང་ཕྱུར་ལྔ་བཅུ་ལྷག་ཡོད། **མང་ཤོས**་ཨ་ཤེ་ཡ་ན་ཡོད། The world has over five billion people; the majority are in Asia. / བོད་གི་ས་ཆ་**ཉུང་ཤོས**་རོང་མ་འབྲོག་ཡིན། Less than the 50 percent of Tibetan ethnic areas is agro-pastoral.

3. **ཤས + ཆེ / ཆུང**: These two phrasal adjectives respectively express *likely* and *unlikely*, e.g., ང་ཕྱི་ལོར་ཕྱི་རྒྱལ་ར་འགྲོ་**ཤས་ཆེ**། I will likely go abroad. / ཇོ་མོ་གླང་རི་རི་ཨ་ཏུ་གིས་མཐོན་པོ་ཡིན་**ཤས་ཆེ**། Everest is likely the highest mountain.

Exercise 3 Complete the statements using superlative forms, and the words and phrases in parentheses.

དཔེར་བརྗོད། པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ____________________ (བླ་མ། གོ་ས། མཐོན་པོ།)

པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་བླ་མ་གོ་ས་ཨ་ཏུ་གིས་མཐོན་པོ་མིན།

1. བློ་བཟང་གྲགས་པ་____________________________(དགེ་ལུགས་པ། སྲོལ་གཏོད་མཁན། འགོ་མ།)
2. ཁྲི་སྲོང་ལྡེ་བཙན____________________________(བཙན་པོ། དབང་ཆེ། བོད་གི)
3. ཐང་སྟོང་རྒྱལ་པོ____________________________ (འཛུགས་སྐྲུན་གི་ཐོག་ནས། བྱས་རྗེས་ཆེ།)
4. དགེ་འདུན་ཆོས་འཕེལ____________________________(མཁས་པ། འགྱུར་ལྡོག་ཆེ།)
5. ཨ་ཁུ་སྟོན་པ____________________________(གཏམ་རྒྱུད་ནང་གི གྲགས་ཅན། མི་སྣ།)
6. མི་ལ་རས་པ____________________________(རྣལ་འབྱོར་པ། དཀའ་ལས། སྦྱོང་།)
7. རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ____________________________(བླ་མ། མཐོན་པོ། བརྩི།)
8. ཐོན་མི____________________________(བོད་ཀྱི་ཐོས། གོང་བཀུར་ཡས་ས།)
9. ཚེ་ཏན་ཞབས་དྲུང____________________________ (དུས་རབས་སྔོན་མ། མཁས་པ་གྲགས་ཅན། ཨ་མདོ་ནས།)
10. དོན་འགྲུབ་རྒྱལ____________________________(དེང་རབས་ཀྱི རྩོམ་པ་པོ། ཤན་ཤུགས་ཆེ།)

Exercise 4 Complete the statements with various superlative forms and, the words and phrases in parentheses.

དཔེར་བརྗོད། ཀ་བ། བོད་ནས་ཟ་མ་ཨ་ཏུ་གིས་ཟ་ཝོ་རྩམ་པ་ཡིན་རྒྱུ་རེད། (ཟ་མ། ཟ།)

ཁ་བ། རེད་དྲ་མི་ཁ་ཡས་གིས་ཨ་ཏུ་གིས་མི་ཟ་ཝོ་རྩམ་པ་རེད། (མི་ཁ་ཡས། ཟ།)

1. ཀ་བ། བོད་གི་མི་གིས་________________ཕལ་ཆེར་ནོར་ཤ་ཡིན་རྒྱུ་རེད། ཨ་ཏུ་གིས་མི་ཟ་ཝོ་གང་ཡིན་རྒྱུ་རེད། (ཤ ཟ།)

   ཁ་བ། ངས་བལྟས་ན། བོད་གི་མི་གིས་______________________ཁྱི་ཤ་ཡིན་རྒྱུ་རེད། (ཤ ཟ།)

2. ཀ་བ། བོད་ནས་______________________འབྲོག་པ་རེད། (མི། མང་།)

   ཁ་བ། རེད་དྲ། མི་ངས་______________________འབྲོག་པ་རེད། (རིག ཞུང་།) ངས་ཕལ་ཆེར་རོང་བ་ཏག་ཏག་རེག་ཐལ།

3. ཀ་བ། བོད་གི་ས་ཆ་ནས་རྒྱ་ལ་ ______________________། ལོ་བཅུ་ཐམ་པ་གི་སྔོན་ན་དེ་མོ་གཟིག་མ་རེད། (གོན)

   ཁ་བ། རེད་དྲ་མི་མང་ང་གཟིག་གིས་ ______________________བོད་ལྭ་ཡིན། (གོན)

4. ཀ་བ། བོད་གི་ས་ཆ་______________________གཟི་རྩ་སྡེ་དགུ་རེད། ཁྱོས་བལྟས་ན། (ཡག)

   ཁ་བ། ངས་བལྟས་ན་མ་རེད། གཟི་ཚ་སྡེ་དགུ་______________________མ་རེད།

5. ཀ་བ། བོད་གི་མི་གིས་______________________སྡིག་པ་ཡས་ཀྱོ་རེད། (འཛེམ)

   ཁ་བ། ངས་བལྟས་ན། དེ་མ་རེད། ཁོ་ཟོས་____________སྡིག་པ་ཡས་ཀྱོ་རེད། ཁོ་ཟོས་རྒྱུན་དུ་ལུག་ར་ནོར་བཤའ་གི་ཡོད།

6. ཀ་བ། ཨ་མདོ་ནས་རི་______________________ཨ་མྱེས་རྨ་ཆེན་ཡིན་རྒྱུ་རེད། ཁྱོས་བལྟས་ན། (མཐོན་པོ)

   ཁ་བ། ངས་བལྟས་ན། ______________________ཨ་མྱེས་རྨ་ཆེན་ཡིན་རྒྱུ་མ་རེད། རི་གཞན་པ་གཟིག་ཡིན་རྒྱུ་རེད། (མཐོ)

7. ཀ་བ། ཨ་མདོ་ནས་ས་ཆ་______________________མཚོ་སྔོན་པོ་གི་ཁ་ཁོར་ཡིན་རྒྱུ་རེད། (ཕྱུག)

   ཁ་བ། ཡིན་རྒྱུ་མ་རེད། ངས་བལྟས་ན། ______________________ས་དེ་ཟོ་ཡིན་རྒྱུ་རེད། (མེད་པོ)

8. ཀ་བ། བོད་ནས་ས་ཆ་སློབ་གསོ་______________________ཁམས་གི་ས་ཆ་ཡིན་རྒྱུ་རེད། (ཧྲ)

   ཁ་བ། ངས་བལྟས་ན། ཁམས་ཆོལ་ཁ་གསུམ་གི་ནང་ནས་སློབ་གསོ་______________________རེད། (ངན)

9. ཀ་བ། བོད་ནས་རྒྱུ་ནོར་______________________ཕྱུགས་ཟོག་ཡིན་རྒྱུ་རེད། (མང)

   ཁ་བ། ངས་བལྟས་ན་ར་ཕྱུགས་ཟོག་རྒྱུ་ནོར་______________________། (གལ་ཆེ)

10. ཀ་བ། བོད་ཟོ་______________________གྲོང་ཁྱེར་རེད། (འཚོན་འདོད)

    ཁ་བ། དེ་མ་རེད། བོད་ཟོ་______________________གྲོང་ཁྱེར་ཡིན་རྒྱུ་རེད།

11. ཀ་བ། བོད་ནས་ས་______________________སྟོད་མངའ་རིས་རེད། (འབྲུགས)

    ཁ་བ། ངས་བལྟས་ན་མགོ་ལོག་གི་ས་ཆ་ཁ་ཡས་གཟིག་ལྟག་ཏུ་འབྲུགས་གི

Exercise 5 Make superlative statements with the superlative form ཤོས, ཤས་ཆེ, and the words in parentheses.

དཔེར་བརྗོད། *most*: ཨ་ཤེ་ཡ་ནས་རྒྱལ་ཁབ་ས་ཆེ་ཤོས་ཀྲུང་གོ་རེད། རེད་དྲ་དཔལ་འགྱོར་སྟོབས་ཆེ་ཤོས་མིན། (ས་ཆེ) (སྟོབས་ཆེ)

most likely: ཀྲུང་གོ་ཉམས་ཤས་ཆེ། (ཉམས) དཔལ་འབྱོར་སྒྲིག་གཞི་ཇེ་ལེགས་ག་མ་བཏང་ན།

most

1. འཛིན་གྲྭ་འདིའི་ནང་ནས་མཚོ་མོ་____________(རིག་པ་རྣོ)
2. ས་རྒྱ་གི་ཐོག་ནས་ཨུ་རུ་སུ་____________(རྒྱལ་ཁབ་ཆེ)
3. ཇོ་མོ་གླང་རི་འཛམ་གླིང་སྟེང་གི་____________(མཐོ)
4. དགེ་རྒན་གི་ནང་ནས་ཚེ་བརྟན་____________(བཟང)
5. དུས་ཚིགས་གི་ནང་ནས་དགུན་ཁ་____________(འཁྱགས)
6. ཞ་ཡས་གསུམ་པོའི་ནང་ནས་ཆེ་བོ་____________(འཛིན)
7. ཨ་མདོ་ནས་དགེ་ལུགས་པ་གྲུབ་མཐའ____________(ཆེ)
8. བོད་ནས་མཚོ་____________(ཆེ)་ཀུང་ཧོ་རྫོང་ན་ཡོད།
9. གུང་ཐང་ཚང་བླ་མ་____________(མིང་གྲགས་ཆེ)
10. དམེ་བ་ནས་ཕྱུགས་ཟོག་____________(མང) གནག་ཟོག་རེད།

likely

1. གནམ་ངོ་འཐིབས་ཐལ། ཆར་____________(འབབ)
2. སྐོར་མོ་ཡོད་ན། ངས་གོན་རྒྱུ་དེ་____________(ཉོ)
3. གནས་ཚུལ་འདི་གོ་ན། ཧ་མ་གཉིས་ཀ____________(དགའ)
4. ངོ་ཚིགས་ང་ཕྱི་རྒྱལ་ར་____________(འགྲོ)། གོ་སྐབས་ཡོད་ན།
5. ད་ཐེངས་སློབ་མ་འདིས་____________(རྒྱུགས་འཕྲོད)།
6. མི་འདི་ཆ་ཡོད་ཆ་ཡོད། ངས་རིག་མྱོང་ནོ་གཟིག་____(ཡིན)
7. ད་ང་ཧོང་གིས་ལྷོགས་གི ངས་ཟ་མ་ཚང་མ་____________(ཟ)
8. འདི་དྲེལ་གཟིག་_____། ཧ་གཟིག་ཡིན་ཁ་མ་རེད། (ཡིན)
9. ངོ་ཞག་གནམ་མང་ང་བབས་ཐལ། དབྱར་རྩྭ་མང་ང་___(སྐྱེ)
10. ཞི་ལི་དེ་རྫུན་རྒྱལ་གཟིག་ཡིན། བཤད་ནོ་རྫུན____(ཡིན)

Exercise 6 Write superlative forms, comparative forms, and ཤས་ཆེ in the blanks using the words and phrases in parentheses.

དཔེར་བརྗོད། ཁོ་འཛིན་གྲྭ་ཡོངས་གི་སློབ་མ་ཨ་ཁྲུ་གིས་མི་ཧྲག་ནོ་རེད། (མི་ཧྲ) རེད་དྲ་ཁྲུར་གེ་ཇེ་དགའ་རེད། (དགའ) སློབ་སྐབས་སྟོན་མ་གི་ནང་ང་། ཁྲུར་གེའི་སྐར་འབྲས་ཇེ་ཧྲ་རེད། (ཧྲ) འདི་ཤེད་སོང་ན་ཁྲུར་གེ་ཨ་ཁྲུ་གིས་དགའ་བོ་ཡིན་ཤས་ཆེ། (དགའ་བོ)

དུས་རབས་སྟོན་མ་གི་ལོ་རབས་བརྒྱད་ཅུ་གི་སྟོད་ར། ཀྲུང་གོ་གིས་བཅོས་སྒྱུར་སྒོ་འབྱེད་ཡས་ནི་རེད། དེང་སང་མི་མང་ང་གཟིག་གིས་ཀྲུང་གོ་རེམ་མ་རྒྱལ་ཁབ་____________ཉན་རྒྱུ་རེད་ཟེར། (སྟོབས་ཆེ)

ཕལ་ཆེར་ལོ་སུམ་ཅུ་གི་སྔོན་ན། ཀྲུང་གོ་རྒྱལ་ཁབ་____________གཟིག་རེད། (མེད་པོ) ལོ་ཉི་ཤུ་སུམ་ཅུ་རིང་གི་ཉམས་ཉེས་ར་ཆག་སྒོ་བརྒྱུད་རས། ཀྲུང་གོ་མཐའ་མཇུག་____________། (སྟོབས་ཆེ) ____________གི་ལམ་མ་བུད་སོང་། (རྒྱུ་ཡོད) རྒྱལ་ཁབ་གི་ནོར་སྲིད་གི་____________། (ཡོང་སྒོ་ཆེ) སྤྱི་དམངས་གི་ལག་གི་སྒོར་མོ་____________རེད། (མང) བཅོས་སྒྱུར་སྒོ་འབྱེད་མ་ཡས་གོང་ང་། མི་གཟིག་གི་ཟླ་ཕོགས་སྒོར་མོ་བརྒྱ་ཡས་མས་རེད། རེད་དྲ་དེང་སང་སྒོར་མོ་སྟོང་གསུམ་བཞི་རེད། ཟླ་

བ་རེ་རེ་གི་ཡོང་སྒོ་ལྟབ་སུམ་ཅུ་ལྷག་གིས་________རེད། (མང) རེད་དྲ་སྤྱི་ཚོགས་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་ཁེ་ཕན་ལེན་ཐུབ་ནོ་མི་ཚང་མ་མ་རེད།

ཀྲུང་གོ་ནས་སྤྱི་དམངས་ལུས་ཁམས་བདེ་སྲུང་གི་འགྲོ་སྒོ་སྤྱི་གིས་རྒྱལ་དམངས་ཐོན་སྐྱེད་འབོར་གྲངས་ཀྱི་4.5%ཟིན་ཡོད། འདིའི་ཐོག་ནས་ཀྲུང་གོ་ཕལ་ཆེར་________________རེད། (དམའ་མོ) སྤྱིའི་མི་གྲངས་ཀྱི་70%ཞིང་པ་རེད། རེད་དྲ་ཞིང་པ་གི་སྨན་ཡོན་གིས་རྒྱལ་ཡོངས་སྨན་ཡོན་20%ཏག་ཏག་ཟིན་ཡོད། འདིའི་ཕྱོགས་ནས་ཀྲུང་གོ་འཛམ་གླིང་གི་རྒྱལ་ཁབ་________________བྱའུ་ཀན་ད་ར་མི་དོ། (དབུལ་པོ) ཞིང་པ་དུང་ཕྱུར་དགུ་ལྷག་ག་སྨན་ཡོན་ཁག་ཐེག་ཡོད་ཀྱི་མེད། གནད་དོན་________________ཡོང་སྒོ་གི་བར་ཁྱད་རེད། (ཚབས་ཆེ) ཞིང་པ་གི་ཡོང་སྒོ་ཆེ་གཞིག་________________ཡོང་གི་མེད། (མཐོ) ཀྲུང་གོ་ན་ལོ་གཅིག་རེར་གཞུང་ཟས་ཟ་མཁན་གིས་སྒོར་མོ་དུང་ཕྱུར་སྟོང་ཚོ་གསུམ་ཡས་མས་བཀོལ་གི་ཡོད་ཟེར། གཞུང་ཕྱོགས་ཀྱི་ལྟངས་འབོར་ར་དེའི་འབྲེལ་ཡོད་ཀྱི་འགྲོ་སྒོ་སྒོར་མོ་དུང་ཕྱུར་སྟོང་གཉིས་ཀྱི་ཡན་རེད། གྲངས་ཀ་འདི་གཉིས་ཀས་སྤྱི་དམངས་ཡོངས་ཀྱི་སྨན་ཡོན་ཁེབས་འགྲོ་ཟེར། འདིའི་ཐོག་ནས་བལྟས་ན། ཀྲུང་གོ་སྲིད་གཞུང་གི་ལས་ཚོད་འཛམ་གླིང་གི་ཐོག་ནས་དམའ་མོ་ཡིན________________།

ཀྲུང་གོའི་སྲིད་གཞུང་གིས་ན་ཞིང་དོ་ཚོགས་གནད་དོན་འདི་ཟོ་སེལ་རྒྱུར________ཏ་ཞེན་ཡས་གི་ཡོད། རེད་དྲ་དཔལ་འབྱོར་ཇེ་རྒྱས་ར་འབབས་མི་________ནོའི་སྐབས་འདིར། (ཕྱུག) གནད་དོན་མང་ང་སེལ་རྒྱུ་________རེད། (དཀའ) མི་ལ་ལ་གིས། ལོ་ཉི་ཤུ་གི་གཞུག་ནས་ཀྲུང་གོ་འཛམ་གླིང་གི་རྒྱལ་ཁབ་________ཡིན་རྒྱུ་རེད་ཟེར། (སྟོབས་ཆེ) རེད་དྲ་གནད་དོན་འདི་རིགས་བཏང་བཞག་ཡས་ན། ཀྲུང་གོ་གི་ལས་དབང་འདི་མོ་གཞིག་གི་ཁ་ན་ཨེ་ཡོད། སྤྱི་ཚོགས་ཆ་སྙོམས་གིས་______ (ཕྱུག) ཡོང་རྒྱུ་______(གནད་འགག་ཆེ་པོ) རེད།

Exercise 7 Talk about things that change in frequency, intensity, and quantity.

དཔེར་བརྗོད། སྟེ་བ / མི་གྲངས / ཞུང་། སྟེ་བ་གི་མི་གྲངས་ཇེ་ཞུང་ཇེ་ཞུང་རེད། མི་ཚང་མ་གྲོང་ཁྱེར་ནས་འདུག་འདོད་གི་ཡོད།

1. ངེད་ཟོའི་རྒྱལ་ཁབ་ནས / ཕྱུག / མང་ཚོགས____।
2. སློབ་གསོ / དཀའ / ན་ཞིང་དོ་ཚོགས____།
3. ཁོར་ཡུག་གི་གནད་དོན / ཆེ____།
4. བྱ་བ / དགོས / མི་ཚང་མ____।
5. གྲོང་ཁྱེར་ནས / མི་འདུག / མང____।
6. བཟོ་ལས / གལ་ཆེ ____།
7. དངོས་པོ / རྒྱུ་སྤུས____।
8. ངའི་བྱ་བ་ལྡིད་མོ / ཡོང་འབབ་ཞུང____।

Exercise 8 Make superlative statements with the given words and phrases.

དཔེར་བརྗོད། བྱ་བ་འདི / དཀའ བྱ་བ་འདི་དཀའ་ཤོས་རེད། མི་གཅིག་གིས་ར་ལས་ཤེས་གི་མེད།

1. བྱ་བ / ལས་ན་འདོད ____།
2. ངས་བལྟས་ན / བུ་མོ / ཡག་མ____།
3. བོད་སྐད / དཀའ་མོ / སྦྱོང____།
4. མོག་མོག / ང་དགའ / བོད་གི་ཟ་མ____།
5. ངའི་རོགས་པ / དགའ་པོ / བོད་རིགས་མིན____།
6. ཁྲུར་གེ / མི / གཟུགས་ཆེ____།
7. དགོན་མཆོག / སེམས་བཟང / ངས་རིག་ནོ____།
8. དམེ་བ / བོད་གི་ས་ཆ / སྐྱིད་ས____།
9. ངས་མི་བརྗེད་ནོ / སྒྲོལ་མ་གི་བྱད་གཟུགས____།
10. གྲོང་ཁྱེར་འདི / ཆུང / ཀྲུང་གོ་གི་གྲོང་ཁྱེར____།

Exercise 9 Make a conclusion from each statement with superlative forms.

དཔེར་བརྗོད། དོ་ཚོགས་དབྱར་ཁ་གི་ཆར་འདི་མོ་གཞིག་བབས་མ་མྱོང་། དོ་ཚོགས་དབྱར་ཁ་ཆར་ཨ་ཏུ་གིས་བབས་ནོའི་དུས་ཚོགས་རེད།

1. ཁྲུར་གེ་སོང་ན་དཔལ་གི ངས་ཁྲུར་གེ་འདྲ་མ་གཞིག་རིག་མ་མྱོང་། ______________________________
2. སློབ་མ་གཞན་པ་གིས་སློབ་ཚན་འདོན་འགོ་རྩོམ་གི་ཡོད་དུས། ཆོས་འཕགས་གིས་རྒྱུན་དུ་ཕལ་ཆེར་བཏོན་ཚར་ཡོད། ______________
3. བོད་ནས་གནམ་མཁའ་ཞེ་ཐག་གིས་སྔོན་པོ་རེད། ས་ཆ་གཞན་ན་གནམ་སྔོན་པོ་དེ་མོ་གཞིག་ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད། ______________
4. གཟི་ཚ་སྡེ་དགུ་ས་ཆ་ཡག་གི བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་གི______________________________
5. མཚོ་སྐྱིད་གིས་ང་ཡིད་དབང་དྲངས་ཐལ། ངས་མི་གཞིག་ག་སེམས་དེ་མོ་གཞིག་ཤོར་མ་མྱོང་།______________________________
6. མི་གི་ནང་ན་མི། ཡོན་ཏན་ན་བབ་གིས་ཡིད་ཆེས་མི་ཉན། ______________________________
7. བོད་གིས་ཕྱི་ཤ་ར་རྡ་ཤ་གཏན་ནས་མི་ཟ། བོད་གི་ས་ཆ་གི་རྒྱ་ཁ་ཡས་གིས་ཟ་ན་ར། ______________________________
8. བོད་ན་སྲུང་མ་མང་། རེད་དྲ་དཔལ་ལྡན་ལྷ་མོ་བྱིངས་གིས་བསྟེན། ______________________________
9. ཁྲུར་གེ་བསྟན་པ་ར་ཨ་ན་མ་ན་རེད། བསྟན་པ་གི་སྲུན་ཡིན་རྒྱུ་རེད་པ། ______________________________
10. སུར་གེ་སློབ་སྦྱོང་ང་ཧ་གི སྤྱིང་སྤྲིང་གསུམ་པོའི་ནང་ནས་སུར་གེ་རེ་བ་ཡོད་ནོ་ཡིན་རྒྱུ་རེད། ______________________________

ཟུར་ལྷའི་སློབ་ཚན། རྒད་པོ་ལོ་བརྒྱད་ཅུ་ཅན་ཞིག་གི་དྲན་པ་ཐོར་བུ།

ང་སྐྱེས་དུས་དུས་རབས་ཉི་ཤུ་བ་གི་ལོ་རབས་ཉི་ཤུ་བ་གི་ནང་རེད། སྐབས་དེར་ཨ་མདོ་གི་ས་**མང་ཆེ་ཤོས**་མ་ཕྱུའུ་རྫོང་གི་མཐའའ་རིས་རེད། ང་རོང་ནས་ར་བསྟུད་འབྲོག་ནས་ར་བསྟུད། འཚོ་བ་རྟོག་གོ་ངེས་ངེས་འགྱུར་ལྡོག་ཆེ་གི སྐབས་དེའི་འཚོ་བ་དེང་སང་གི་འཚོ་བ་ར་**བསྡུར་ན**་ཞེ་ཐག་གིས་**སྡུག**་ནི་རེད།

མ་ཕྱུའུ་རྫོང་གི་རིང་ང་། རོང་ནས་ཞིང་བྲལ། འབྲོག་ནས་རྟ་བྲལ་ཤ་བྲལ་པགས་བྲལ་བསྡུས་ནི་རེད། མི་ཚང་མ་གིས་དེ་རིང་གི་འཚོ་བ་དེ་རིང་། ནངས་ཀ་གི་འཚོ་བ་ནངས་ཀ་ཤེད་བསྐྱལ། ཟ་རྒྱུ་གོན་རྒྱུ་ཚང་མ་དེང་སང་གི་**འདི་མོ་གཞིག**་གང་ནས་ཧ་རྒྱུས། ཟ་རྒྱུ་ཤ་ར་ཕྱེ་རེད། སྔོ་ཚལ་ཆེར་ཡོད་ནི་མ་རེད། ཤ་ཁྲིམ་ཚང་**ལུང་ཤོས**་གིས་མིན་ད་ཟ་ཐུབ་ནི་མ་རེད། ཁྲིམས་ར་སྤྱི་ཚོགས་གི་སྒྲིག་ལམ་གཏན་ནས་མེད། དེ་རིང་གི་བཤད་རས། ནངས་ཀ་ས་གཞན་གཟིག་ག་ཐོན་ན་ཁྲིམས་ཆད་འབུར་མི་དགོས། མི་གཞི་རྒྱ་ལག་མེད་ན། མི་གཟིག་སྤྱི་ཚོགས་དེ་མོ་གི་ནང་ནས་འཚོ་རྒྱུ་**ཨ་ཧུ་གིས་དཀའ་མོ**་རེད། རེད་དྲ་ལས་ཀ་ལས་མི་ལས་རང་གི་ལག་ན་ཡོད། ཡར་འགྲོ་མར་འགྲོ་ཡས་རྒྱུའི་ཐོག་ནས་དེང་སང་ང་**ལྷོས་ན་རང་དབང་ཆེ**་གི ལས་མ་བསམས་ན། མ་ལས་ན་ཚོག དེང་སང་མི་ལས་རང་ལས་རེད། དེ་མིན་གཞན་གི་གཞུག་ག་ཚོད་གི་མེད།

མ་ཕྱུའུ་རྫོང་གི་གཞུག་ནས། གུང་ཁྲན་ཏང་ཡོང་ཐལ། ཉིན་མ་གཞིག་ག་ཀླངས་འཁོར་ཆ་ཅིག་ཐོན་ཐལ། དེའི་སྔོན་ན་ཀླངས་འཁོར་རིག་མ་མྱོང་། གཞུག་ནས་མི་གཞིག་གིས། ཅང་མ་འགོར་ར་སྡེ་བ་ནང་གི་འོང་ཡིར་**ལྷོས་ན**་ཀླངས་འཁོར་**མང**་རྒྱུ་རེད་ཟེར། རྒྱུ་ནོར་ཐམས་ཅད། ས་ཞིང་འབྲོག་ལས་ཚང་མ་གཞུང་ང་ཡངས། མི་ར་མི་འདྲ་མཉམ་ཡིན་ཟེར། ཚང་མ་གི་ལག་ན་གཅིག་ར་མེད་སོང་ན། མེད་ནོའི་ཐོག་ནས་ཚང་མ་འདྲ་མཉམ་ཡོང་ཐལ། དེའི་གཞུག་ནས་*བཞི་གཙང*། *ལྔ་བཀྲག*། *མདུན་སྐྱོད་ཆེན་མོ*་གི་ལས་འགུལ་ཐོན་བཏང་། མི་མང་ང་མུ་གེ་གིས་ཤི་སོང་། གནམ་ཀྱན་མ། ལོ་བཅུ་ཁ་གཞིག་ག་མི་རིགས་གེས་རང་ལྟོགས་མ་ཐུབ། དེ་ཤེད་ལོ་བཅུ་ཐམ་པ་**གི་ཡན**་བུད་ཐལ། འཚོ་བ་ཟེ་སྐབས་དེར་**ལྷོས་ན་ལྷག་གིས་དཀའ**་རྒྱུ་ཡོད་མི་དཔེ། ཉིན་མ་སུམ་བརྒྱ་ར་དྲུག་བཅུ། ལས་ཀ་མེད་ནོའི་ཉིན་མ་གཅིག་ར་མེད། ཡིན་ན་ར། སྐབས་དེར་དངོས་པོ་གསར་བ་གཅིག་རེ་གཉིས་རེ་ཐོན་ཐལ། གློག་ར་སིལ་ཧྲོག་ཁ་ཡས། སྒོ་ཚོད་མང་ང་གཞིག་ཐོན་ཐལ།

ལོ་རབས་བརྒྱད་ཅུ་བ་གི་སྟོད་གི་རས། ས་ཞིང་ར་འབྲོག་ས་ཚང་མ་ཕྱིར་ར་བྱིན་ཐལ། རང་དབང་**ཧེ་ཡོད**་ར་འཚོ་བ་**ཧེ་སྐྱིད**་རེད། སྐབས་དེར་ཟ་མ་གི་ཧྲན་ན་གཞན་བསམ་རྒྱུ་མེད། སློབ་མ་སྔོན་ན་**ལྷོས་ན་མང་ང**་སློབ་གྲྭ་ནང་ང་ཆུང་ཐལ། ངའི་ཞི་ལི་ར་འདི་ཤེད་རྒྱལ་ཁབ་གི་ལས་བྱེད་པ་ཉན་སོང་། དེང་སང་ངའི་ཚ་བོ་ཚ་མོ་ཟེར་དེད་ཟེ་མེད་ནོ་ཚང་མ་ཡོད་གི རེད་དྲ་གཅིག་གིས་ར་འདང་གི་མེད། ཡོད་མེད་ཚང་མ་ལོངས་སྤྱོད་ཡས་གི་ཡོད། རེད་དྲ་འཚོ་བ**ཆེ་མོ་གཞིག་སྐྱིད་ན**། ཁོ་ཟེ་**ལེན་པ་དེའི་ཚོད་གིས་ཆེ**་གི ངའི་ཚ་བོ་གཞིག་གིས་ད་པོ་ཡོད་ན་ཡོད་པོ་ངོ་མ་གཞིག མེད་ན་མེད་པོ་ང་**འདྲ་མ་གཞིག**་བཅའ་རྒྱུས་ཟེར། འཚོ་བ་འདིའི་*ཡན་ན*་སྐྱིད་ཐུབ་རྒྱུ་མ་རེད། དེང་སང་གི་མི་ཟེ་དེད་ཟེར་**ལྷོས་ན་བསོད་ནམས་ཆེ**། ང་ར་ལོ་ཆུང་རྒྱུ་ན། ང་ར་**འདོད་པ་ཧེ་ཆེ**་ཡིན་ན་ཐང་།

ལྟོས་ན / བསྡུར་ན...adjective / verb ≈ more / less...than		
ཀྲུང་གོ**ར་ལྟོས་ན**ཨ་མེ་རི་ཁ་སྟོབས་འབྱོར་ཆེ།	The USA is more powerful than China.	❶comparison ❷A Ladon variant precedes the comparative term. ❸ ལྟོས་ན means *if compared to.* ❹ བསྡུར་ན means *if compared.* ❺ ལྟོས་ན and བསྡུར་ན are alternative.
ངའི་ཕ་ཡུལ**་བ་ལྟོས་ན**་འདི་ནས་ས་རུབ་ཀྱོ་སྔ།	It gets dark earlier here than in my home.	
གྲོང་གསེབ་ནས་གྲོང་ཁྱེར་**ར་ལྟོས་ན**་དངོས་པོ་གོང་ཅུ།	Things are cheaper in the countryside than in a city.	
ང་ར་བསྡུར་ན་ཚེ་རིང་གིས་ལས་ཀ་ཧོང་གིས་ལས།	Tshe ring works much more than I do.	
མཚོ་མོ་མུར་གའི་ཨ་མ་**ར་བསྡུར་ན**་བཙན་པོ་རེད།	Mtsho mo is even stricter than her mother.	
རྟ་འདི་རྟ་དཀར་པོ་དེ**ར་ལྟོས་ན**་ར་འགྱོ།	This horse prances even faster than the white one.	
ངའི་སྲིང་མོ་གླུ་མ་ཟེར་ནོ་དེ**ར་ལྟོས་ན**་གླུ་བླངས་ན་ཧྲ།	My sister sings better than the so-called singer.	

ལྷག་གིས / ལྷག་ཏུ...adjective / verb ≈ more		
ཁུར་གེས་ཞོང་གིས་ཆང་འཐུང་། དེང་སང་**ལྷག་གིས**་འཐུང་གི་ཡོད།	He usually drinks alcohol but now drinks more.	ལྷག་གིས and ལྷག་ཏུ are synonyms and both convey the comparative form *more than...*
ཕྱུག་པོ་པོ་**ཇེ་ཕྱུག་ཇེ་ཕྱུག** ལྷག་གིས་ཧང་གི་ཡོད།	The rich man becomes richer and richer, and more arrogant.	
ན་ཉིང་བོད་ནས་ར་ནམ་ཟླ་**ལྷག་གིས**་དྲོ་གི དེ་ཆི་གཟིག་ཡིན་ནང་།	It was even warmer in Tibet last year. Why was it so?	
ང་བྱ་བ་འདིར་**ལྷག་གིས**་མི་དགའ་གི སྤྱིར་གིས་བྱ་བ་ང་དགའ་ནོ་ཉུང་ན་ར།	I don't like this job more (than others), although there are not many jobs that I like.	
ཁུར་གེ་ད་པོ་**ལྷག་གིས**་ཚོན་པོར་ཉན་ན་ནད་འབྱུང་རྒྱུ་རེད།	He will become ill if he gets fatter.	

Genitive case marker གི + ཡན / མན ≈ more than / less than		
འདི་ནས་རས་སློབ་གྲྭའི་ནང་ང་སྤྱི་ལེ་གཉིས་**གི་ཡན**་མེན།	It is not more than two kilometers from here to the school.	❶**Genitive case + ཡན**: It expresses *something is more than...* ❷**Genitive case + མན**: It expresses *something less than...*
ངས་ད་ཐེངས་དུས་ཚོད་གསུམ་**གི་ཡན**་ན་ཁ་པར་བཏང་ཡོད།	This time I made a phone call for more than three hours.	
རྒད་པོ་འདི་ལོ་བདུན་ཅུ**གི་ཡན**་རེད།	This old man is more than seventy years old.	
སྒྲོར་མོ་སུམ་ཅུ**གི་མན**་གིས་གོན་རྒྱུ་འདི་མི་ཁུག	One cannot buy this garment for less than thirty *yuan*	
ཟ་ཁང་ནས་ཟ་མ་ཟོས་ན་འགྱོ་སྒྲོ་སྒྲོར་མོ་བརྒྱ**གི་མན**་མེན།	It wouldn't cost less than 100 *yuan* to have a meal in a restaurant.	
གླ་ཡོགས་མེ་སྒྲོར་སྟོང་**གི་མན**་ཡིན་ན། ངས་བྱ་བ་འདི་མི་ལེན།	If the salary is less than one thousand US dollars, I would not take the job.	

1. A latent Ladon case + **ལྟོས་ན** / བསྡུར་ན+ adjective / verb expresses *something is more compared to something else*, e.g., ང་ཁུར་གིར**ལྟོས་ན**་ལོ་ཆེ། I am older than him. In negative statements, it expresses *something is not more if compared to something else*, e.g., ང་ཁུར་གི་**ལྟོས་ན**་ལོ་མི་ཆེ། I am not older than him. It implies *either same-aged or younger*.
2. **ལྷག་གིས / ལྷག་ཏུ + adjective / verb** expresses *something is more than*, e.g., ཁུར་གི་**ལྷག་གིས**་བསོད་སོང་། He was more delighted. These adverbs mean *in extra* or *in addition* as well. མུར་གི་ཆ་རྐྱེན་ཞན་གི རེད་དྲ་གླ་བཅའ་གླ་བཅའ་རེད། **ལྷག་གིས**་སྤྲེར་མི་ཉན། She is poor. But remuneration is as it is and so extra should not be paid.
3. **Genitive case + ཡན** renders the notion: *more than* or *over*, e.g., སློབ་མ་སུམ་ཅུ་**གི་ཡན**་སློབ་ཁང་ནང་ང་མི་ཤོང་། The classroom cannot hold more than 30 students.
4. **Genitive case + མན** renders the notion: *less than*, e.g., ང་འཇར་མན་ནས་ལོ་གསུམ་**གི་མན**་བསྡད། I have stayed in Germany less than three years.

Exercise 10 Complete the statements using comparative forms *ལྟོས་ན / བསྡུར་ན...adjective / verb.*

དཔེར་བརྗོད། བོད་ནས་རྩམ་པ་ད་བོ་ཟ་མ་གཙོ་བོ་གཞིག་རེད། རེད་དྲ་རྩམ་པ་ཟ་མཁན་སྟོན་ན་ལྟོས་ན་ཉུང་གི

1. ཁམས་གི་ས་ཆ________ཨ་མདོ་ན་གཙང་བོ་________། གཙང་བོ་མང་ང་ཁམས་ན་བཞུར་གི་ཡོད།
2. བོད་གི་མི་གྲངས་དབུས་གཙང་ང________ཁམས་ན་________། ཁམས་ན་བོད་ཞེ་གིས་མང་།
3. བོད་ནས་ཕག་ཤ________ལུག་ཤ________། ལུག་ཤ་ཤ་གི་ཡོང་ཁུངས་གཙོ་བོ་ཡིན།
4. བོད་ནས་ཞིང་ལས________འབྲོག་ལས་________། རེད་དྲ་ཨ་མདོ་ས་ཆ་ནས་ཞིང་ལས་ར་ཧོང་གིས་ཤུགས་ཆེ།
5. དེང་སང་བོད་གི་ས་ཆ་ན་རྒྱ་ར་མང་ང་ཡོད། རེད་དྲ་བོད་གི་མི་གྲངས་རྒྱ་གི་མི་གྲངས་________ད་བོ་________།
6. ཁ་ཡས་གིས་བལྟས་ན། བོད་སྐད་བཤད་མཁན་ཊེ་ཉུང་རེད། རེད་དྲ་བོད་སྐད་བཤད་མཁན་གི་སྤྱིའི་མི་གྲངས་སྟོན་________ད་བར་མང་།
7. དེང་མ་སློབ་གྲྭར་འགྲོ་འདོད་ན་ར་འགྲོ་ས་མེད། དེང་སང་________སློབ་གྲྭ་དེང་མ་________།
8. དགོན་པ་ནས་གྲྭ་བ་བཙའ་འདོད་མཁན་________སློབ་གྲྭར་འགྲོ་འདོད་མཁན་________།
9. བོད་གི་ཏམ་ཟོ་ཞི་མོ་________དཀའ་ནི་རེད། རེད་དྲ། ངས་བལྟས་ན། ཞི་ལི་________ཞི་མོ་ཧྭ་གི
10. མི་མང་ང་གཞིག་གིས་བོད་གི་ས་ཆ་འཕྲུགས་ནི་རེད་ཟེར་གི་ཡོད། རེད་དྲ་ངའི་ཡུལ་དཀྲུན་ཁ་པེ་ཅིན________།
11. སྡེ་བ་གི་ནང་ན་བརྟན་འཕྲིན་ཧེ་མང་ཧེ་མང་རེད། མི་ཟོ་མཉམ་པས་འཛོམ་ཀྱི་དེང་སང་________སྟོན་ཆད་________།
12. སྐྱིར་གིས་རོང་བ་ཟོ་________འབྲོག་པ་ཟོས་ཤ་________ རོང་བ་གི་ནང་ན་ཤ་ཟ་མཁན་མང་ན་ར།

Exercise 11 Make statements with the given phrases using comparative forms གི་ཡན and གི་མན.

དཔེར་བརྗོད། ཐ་མ / ལྤུགས་བྱམས / རེད / མྱི་ཚང་མ / ཁྱུར་གེ

ལྤུགས་བྱམས་མྱི་ཐ་མ་གཟིག་རེད། མྱི་ཚང་མ་ཁྱུར་གེའི་མན་ཡིན་རྒྱུ་མ་རེད།

1. དབྱར་གནང་ཉིན་མ་སུམ་ཅུ / ང / འདུག / ཡུལ་ནས______________________________།
2. ཁང་གླ / སྒོར་མོ / སྟེར / ཡན / ང / མེད་པོ______________________________།
3. ཚགས་གཡིས / རྟེན / སུམ་ཅུ / དེ་མིན / ལྟངས་འཕོར་མི་ཐོན______________________________།
4. ལས་མི་ཞེས་ན / རྩ་མོ / དཀའ་མོ་མེད / ལས་ཀ______________________________།
5. ཏྲ་ཧྲུ / མེད / ཏ / སློབ་གྲྭ་ཚང་མ______________________________།
6. ཞ་ཡས / སློབ་གྲྭ་འདོན / ཨ་མདོ་ནས / ལོ་བརྒྱད______________________________།
7. འདི / ས / ང / ཉིན་མ་གསུམ / སྐྱིད / མི་འདུག______________________________།
8. སློབ་མ / ཚེ་རིང / ལོ་ཆུང / གཟུགས / ཕུ་བོ______________________________།
9. ཚེ་རིང / རིག་པ་གི་ཐོག་ནས / ཕུ་བོ / མ་རེད______________________________།
10. ས་ཆ་ཁ་ཡས / ཁམས / མུས་སྟོང་གཉིས / ས་མགོ / རེད______________________________།

Exercise 12 Make statements with the comparative adverb ལྷག་གིས or ལྷག་ཏུ and the given phrases.

དཔེར་བརྗོད། གོ་ཞི་ར / ཞ་ཡས་གི་ཏུ་སྐད / སྡུག་གི་ཡོད / ཨ་མ ཞ་ཡས་གི་ཏུ་སྐད་གོ་ཞི་ར་ཨ་མ་ལྷག་གིས་སྡུག་གི་ཡོད།

1. ཁང་བརྩེགས་ཐོ / གྲོང་ཁྱེར་ནས / མཐོ / སྟོན་ཚད / དེང་སང______________________________།
2. དཀའ་མོ / རྒྱ་སྐད / བོད་སྐད / རེད______________________________།
3. སའི་གོ་ལ / ཟླ་བ / གི་རས / ཐག་རིང / གཟའ་མིག་དམར______________________________།
4. གློག་བརྙན / ཨ་མེ་རི་ཁའི / ང / དགའ / འཛར་པན་གི______________________________།
5. ལོ་གྲས་ན / འཚོ་བ / ས་མཐའ / མ་རེད / རྩ་མོ______________________________།
6. བཟའ་ཟླ / རོགས་པ / རིང / ཕྱི་ཐག______________________________།
7. བུ་བ་འདི / རེད / ཁྲིགས་སེ / དཀའ་མོ / ངས་མི་ཁྲུག______________________________།
8. ནང་ནས / སྒོ་ནས / མི་འཁྲུགས་གི______________________________།

9. ཟ་མ / སྣོམ་གི / ང / ཚ་ཁུ / ཁ་མོ / རེད / ཟོས་ནི་ར______________________________________|

10. ཨ་མ་རིག / ཞ་ཡས / བསོད་ཐལ______________________________________|

14.4 --Comparative forms

Comparative adverb: འདྲ་མ་གཞིག...verb / adjective ≈ as ...as		
With comparative adverb	**English**	**Note**
རས་ལྷམ་འདི་ཀྲུ་བ་གོ་ལྷམ་**འདྲ་མ་གཞིག**་ཧྲ།	The cloth shoes are as equally good quality as the leather ones.	conveys comparative form: *as..as...*
རྩིས་རིག་ངས་ཁུར་གེ་**འདྲ་མ་གཞིག**་མི་ཤེས།	I do not know mathematics as well as he does.	
མཚེ་མ་འདི་གཉིས་ཀ་རྟོང་གིས་རིག་གི་ རེད་དྲ་ཆུང་ངོ་ཆེ་བོ་ **འདྲ་མ་གཞིག**་མི་ཡག	The twins are very similar, but the younger one is not as lovely as the older one.	
འདི་ནས་རས་ཁོ་ཚང་ང་ངེད་ཚང་**འདྲ་མ་གཞིག**་ཐག་རིང་།	His home and my home are equally far from here.	
ཆོས་མཚོ་གིས་སྔོན་ཆད་**འདྲ་མ་གཞིག**་སློབ་སྦྱོང་མི་ཡས།	Chos mtsho does not study as much as she used to.	
ཁུར་གེས་ལས་ནོ་བཤད་ནོ་**འདྲ་མ་གཞིག**་མ་རེད།	What he did is not the same as what he said.	
Genitive case + དེ་མོ་གཞིག... verb / adjective ≈ as ... as		
ལྕགས་བྱམས་གི་ནུ་བོ་གཟུགས་མཐོ། ལྕགས་བྱམས་ཁུར་གེ**འི་དེ་མོ་གཞིག**་མི་མཐོ།	Lcags byams' younger brother is tall, but Lcags byams is not that tall.	❶*so* or *so much as* ❷an adverbial phrase
ངས་ཉིན་མ་གཞིག་ག་ཁྱོའི་ཉིན་མ་གཉིས་**གི་དེ་མོ་གཞིག**་འབྲི་མི་ཐུབ།	I am unable to write in one day as much as you do in two days.	
ང་ཞོག་ཁོག་ག་སྔོན་ཆད་**གི་དེ་མོ་གཞིག**་མི་དགའ་གི	I do not like potatoes as much as I used to.	
ཁྱོས་བྱ་བ་སྒྲུབ་ནོ**འི་དེ་མོ་གཞིག**་གཞན་གིས་ཡིད་ལ་ར་དྲན་ཐུབ་ཀྱུ་མ་རེད།	The others even cannot imagine doing so much work as you have completed.	
ངས་བཤད་ནོ**འི་དེ་མོ་གཞིག**་སློབ་མ་ཚོས་ཧ་གོ་ཡོད།	The students understood as much as I taught.	

Notes-4

1. **འདྲ་མ་གཞིག...adjective / verb**: ❶English comparative form *as...as* is similar to this structure, e.g., ངས་བྱ་བ་ཁུར་གེས་ལས་ནོ་**འདྲ་མ་གཞིག**་ལས་བཏང་། I did as much work as he did. / ཞ་ཡས་གན་འདི་**འདྲ་མ་གཞིག**་སློར་མི་འབབ། That child is not as adorable as this one. / ང་གོན་ཀྱུ་དམར་རོ་འདི་**འདྲ་མ་གཞིག**་དགོས། I need a garment that is as red as this one. ❷Based on the context, it could also mean *like*, e.g., ང་ངའི་ཨ་ཕ་**འདྲ་མ་གཞིག**་མིན། ང་ངའི་ཨ་མ་**འདྲ་མ་གཞིག**་ཡིན། I am not like my father but like my mother. ❸The adverbial convertor ཤེད is added to this adverbial

phrase to describe *how one does something*, e.g., ཁྱུར་གེར་མི་འགྲོ་ས་མེད། འདྲེ་**འདྲ་མ་གཞིག**་ཤེད། He goes everywhere, just as a ghost goes. / ཨ་བོ་གཞིག་གིས་མན་ནེ་སྨུན་ནེ་གཞིག་ལབ་ཐལ། བླུན་པོ་**འདྲ་མ་གཞིག**་ཤེད། A man murmured, like a moron.

2. **དེ་མོ་གཞིག**: It usually means *so* or *as*...*as*...(with genitive case*)* ❶When it means *so*, it describes *degree*, e.g., སྨུར་གེ་**དེ་མོ་གཞིག**་མི་བཟང་། She is not so good. ❷When it compares, a genitive case is put in front, e.g., སྨུར་གེ་ཆོས་དར་གི་**དེ་མོ་གཞིག**་མི་བཟང་། She is not as nice as Chos dar.
3. **གི་ཡན་ན** + **མེད** vs. **གི་མན་ན** + **མེད**: This structure expresses the idea that *there is not something more / less than something else*, e.g., ཧཱ་རྦྷ་**གི་ཡན་ན**་སློབ་གྲྭ་དཀའ་གཞིག་**མེད**། There is no better school than Harvard University. / སློབ་མ་འདི**འི་མན་ན**་ད་སློབ་མ་**མེད**། There is not a worse student than this one. Refer to the supplementary grammar in this chapter for more information.

Exercise 13 Complete sentences with the various comparative forms we have learned.

དཔེར་བརྗོད། ཨ་པ་ལོ་ཧྲེ་ཆེ་རེད། (ལོ་ཆེ) ཨ་མ་ལྷག་གིས་ལོ་མཐོ། (ལོ་མཐོ) དེའི་ཚོད་གིས་ཁོ་གཉིས་ཀ་སེམས་ལྷག་གིས་རྣས་མེད། (སེམས་རྣས)

1. དགུན་ཁ་བོད་ནས་ཉིན་དཀར་ཅན་ཏ་__________། (རིང) རེད་དྲ་དབྱར་ཁ་བོད་ནས་ཉིན་དཀར་_________། (དུས་ཚོད་ཐུང)
2. ལོ་གཅིག་གི་ནང་ང་ཟླ་བ་དང་པོ་ཟླ་བ་______________(འཁྱགས) བོད་རིགས་གིས་དགུ་གསུམ་པ་གི་ནང་ང་ཕྱུགས་འགད་ཟེར།
3. སྤྱིར་བཏང་གིས་བོད་ནས་འབྲོག་པ་ཟོ་རོང་བ་ཟོ་___________________________། (དད་པ་ཆེ)
4. གྲྭ་བ་གི་མྱི་གྲངས་སྤྱི་ཚོགས་རྙིང་བ་གི་ནང་ང་______________། (ཉུང) དེས་མི་ཚད་ད་བར་______________རེད། (ཉུང)
5. བླ་མ་གི་གོ་ས་གི་ཐོག་ནས། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་______________བླ་མ་མཐོན་པོ་གཞིག་མེད།
6. དེང་སང་འབྲོག་ས་མང་ང་ན་ཞུགས་ཟོག་____________། (མང) རྟ་ས་གིས་མ་ཁྱུག་ག་ས་ནག་གི་རྒྱུ་ཁྱོན་_________རེད། (ཆེ)
7. རྒྱལ་ཁབ་སྤྱི་གི་དཔལ་འབྱོར་འཕེལ་རྒྱས་ར་འགྲོ་གི་ཡོད། རེད་དྲ་མང་ཚོགས་གི་ཡོང་སྒོ་______________། (མི་མཐོ)
8. བོད་གི་འབྲོག་ཁྱི་____________རེད། (སྙིང་ཆེ) བོད་གི་ས་རང་ནས་ད་བར་འབྲོག་ཁྱི་རྙེད་རྒྱུ་____________རེད། (དཀའ་མོ)
9. བོད་ནས་སྲོག་ཆགས་_______________འབྲོང་ཡིན། (ཆེ་པོ) འབྲོང་འདུག་ས་ས་མགོ་_______________རེད། (མཐོན་པོ)
10. ཨ་མདོ་ན་བླ་བྲང་བཀྲ་ཤིས་འཁྱིལ________ཕལ་ཆེར་མེད། (དགོན་པ་ཆེ) སྒོ་ཚང་ཇོ་རྗེ་འཆང་ལོ་རྒྱུས________ན་ར། (རིང)

Exercise 14 Make comparative statements with the words and phrases given, respectively, for comparative forms འདྲ་མ་གཞིག and དེ་མོ་གཞིག.

དཔེར་བརྗོད། **འདྲ་མ་གཞིག:** རྨས་པ / ཆེ དཀོན་མཆོག་ཚེ་བརྟན་འདྲ་མ་གཞིག་རྨས་པ་མི་ཆེ། ཁུར་གི་འདོད་པ་ཆུང་།
དེ་མོ་གཞིག: བདེན་བཤད / རྒྱ་མོ དཀོན་མཆོག་ག་བདེན་བཤད་ཀྱི་ཚེ་བརྟན་ན་བཤད་ཀྱིའི་དེ་མོ་གཞིག་རྒྱ་མོ་མིན།

འདྲ་མ་གཞིག	དེ་མོ་གཞིག
སྐྱིད / སེམས། གཞན་སེམས / ཆེ། ཆེ / འཛོན་ཐང་།	ལ་ཉེ / ཡོད། ཡར་མར་ར / འགྲོ། མགྲོན་རྟེས / ཆེ།
ཚོན་པོ / ཡིན། བསེར / སྔོར་མོ། སློབ་གསོ / ཐོབ།	ཁ་ཡག / ཆེ། ཚིག་ཐོག / ཡིན། ཆེ / འགྱུར་ལྡོག
ཉལ / དགའ། སྐད / ཡག	ཡིད་འཚེངས་ཁ / དཀའ། འབོད་ཀྱི / དཀའ་མོ།

1. ______________________ 1. ______________________
2. ______________________ 2. ______________________
3. ______________________ 3. ______________________
4. ______________________ 4. ______________________
5. ______________________ 5. ______________________
6. ______________________ 6. ______________________
7. ______________________ 7. ______________________
8. ______________________ 8. ______________________

Exercise 15 Make comparative statements with འདྲ་མ་གཞིག and དེ་མོ་གཞིག.

དཔེར་བརྗོད། ཀ་བ། ངས་དངོས་པོ་གོང་དཀའ་མོ་འདི་འདྲ་མ་གཞིག་མི་ཉོ། དེས་ཕོ་བརྒྱགས་ཀྱིའི་གོ་མི་ཚོད།
ཁ་བ། དངོས་པོ་འདི་ཁྲོས་དེང་མ་ཉོས་ནའི་དེ་མོ་གཞིག་གོང་མི་དཀའ་གི དེ་དུས་ཁྲོད་ཕོ་བརྒྱགས་ཡོད་ནི་ཨེ་རེད།

ཚེ་རིང ལྷ་མོ། ཁྲོས་འདི་ན་ཆེ་གཞིག་ཡས་གི་ཡོད།
ལྷ་མོ ང་འདི་ན་གློག་བརྙན་ན་སྒྲུག་གི་ཡོད། གློག་བརྙན་རང་གའི་གློག་བརྙན་______________མིན་ཟེར། ད་ང་འདི་ནས་ཡུན་གཞིག་ག་བསྒྲུགས་བཏང་།
ཚེ་རིང ཁྱོད་སྔོན་ཙད་གློག་བརྙན་གཞིག་ག་དུས་ཚོད་གསུམ་མ་བསྒྲུགས་ནོ་ངས་གོ་མྱོང་། ད་ཐེངས་____________བསྒྲུགས་ཨེ་ཡོད།
ལྷ་མོ ད་ཐེངས་ང་དུས་ཚོད་གསུམ་____________བསྒྲུགས་མེད། རེད་དྲ་ད་དུས་ཚོད་ཚལ་བ་གཞིག་འགོར་ན། དུས་ཚོད་གསུམ་བསྒྲུགས་ཡས་ལོན་རྒྱུ་རེད།

ཚེ་རིང་ ཁྱེད་རང་གི་ཁྱིམ་ནས་སློབ་གྲྭ་བར་རིང་ཚད་ཅི་ཙམ་ཡོད་དམ། ཁྱེད་འདི།

ལྷ་མོ་ ཁྱིམ་ནས་བལྟས་ན་སློབ་གྲྭ་ཁང་______________སྣང་བ་སྐྱིད་པོ་མ་རེད། དེས་མི་ཚད། ཞ་ཡས་གཉིས་ཀས་ར་འདུག་གི་མི་འདུག ངས་པ་སེ་དེང་མ་གཞིག་ནས་ཉོས་ཡོད།

ཚེ་རིང་ སློབ་བརྙན་ན་ལྷ་མཁན་གདུ་ཐུག་ཁྱོད་______________ངས་རིག་མ་མྱོང་། ཁྱོའི་སྟེན་ན་ད་པོ་མྱི་______________མང་གི ད་ཕྱིར་ར་ཁྱིམ་མ་འགྲོ།

ལྷ་མོ་ མིན་མིན་མིན། ངས་པ་སེ་གོང་དཀའ་མོ་______________ཉོས་མ་མྱོང་། ད་འདི་ཚུད་ཟློས་གཏོང་མི་ཉན། ངས་རང་གི་ངོ་བཙོངས་ཡས་ད་པ་སེ་འདི་ལག་ག་ཡོན་ཐལ། མྱི་ལ་ལ་གིས་ད་པོ་གོང་ལྷབ་གཞིག་སྟེར་གི་ཡོད།

ཚེ་རིང་ ངའི་ཐན་མོ་ཁྱོད་______________མིན། ངས་སློར་དུད་ན་ར། མུར་གེ་སློབ་བརྙན་ན་ལྷ་གི་འགྲོ་ཁ་མི་ཉན། རེད་དྲ་སློབ་བརྙན་ན་ལྷ་རྒྱོར་དགའ་མཁན་ཁྱོད་______________ཡིན།

ལྷ་མོ་ མུར་གེས་ངའི་______________སློར་མོ་སྟེམ་མི་ཐུབ་ན། ཡུའུ་ནས་བལྟས་ན་ར་ཚོག་གི རེད་དྲ་དེ་ཤེད་ངས་ཚོར་བ་མི་རྙེད་གི

ཚེ་རིང་ དེས་ན། ཁྱོས་སློབ་བརྙན་ན་ལྟོས། ནངས་ཀ་རྒྱུ་མཚན་ང་གསལ་པོར་ཤོད་དྲ།

Exercise 16 Compare with comparative phrases འདྲ་མ་གཞིག, དེ་མོ་གཞིག, and the given words and phrases.

དཔེར་བརྗོད།	ང / སློབ་ཁྲིད / མུར་གེ / མེད	ང་སློབ་ཁྲིད་མུར་གེའི་དེ་མོ་གཞིག་མེད།
	རོང་ས / འབྲོག་ས / འཕྲུགས་མོ	མིན། རོང་ས་འཕྲུགས་མོ་འབྲོག་ས་འདྲ་མ་གཞིག་མིན།

1. ཁྱིམ་ལས / བོད་གི་སྐྱེས་པ / སྐྱེས་མ / མི་ལས____।
2. བོད་ནས / ཞི་མོ་ཟོ / ཞི་ལི་ཟོ / སློབ་གྲྭར་མི་འགྲོ____།
3. ལུག / བསྲུན་མོ / ར་མ / མིན____།
4. རོང་བ་ཟོ / འབྲོག་པ་ཟོ / ཕྱུགས་ཟོག་མང་ང / མེད ____།
5. བོད་མི་གིས / རྒྱ་མི / སྤོ་ཚོད / ཟ་གི་མེད ____།
6. འབྲོག་ས་ནས / ལྷངས་འཁོར / གྲོང་ཁྱེར / རྒྱུག་མི་ཆེ____།
7. བོད་གི་སྦྲ་ནག / དེང་སང / དེང་མ / རིག་རྒྱུ་མེད ____།
8. ཨ་མདོ་ནས / ནས / ཁམས / ལོངས་སྤྱོད་ཡས ____།
9. ཨ་མདོ / དབུས་གཙང / མཐོ / ས་མགོ____།
10. རྒྱ་མི / བོད་མི / ཤ / མི་ཟ ____།

Exercise 17 Convert into comparative statements by replacing འདྲ་མ་གཞིག with དེ་མོ་གཞིག.

དཔེར་བརྗོད། With འདྲ་མ་གཞིག: ངས་རྒྱ་སྐད་ཁུར་གེ་འདྲ་མ་གཞིག་བཤད་མི་ཤེས།

With དེ་མོ་གཞིག: ངས་རྒྱ་སྐད་ཁུར་གེའི་དེ་མོ་གཞིག་བཤད་མི་ཤེས།

འདྲ་མ་གཞིག--*as much / many as*

1. ང་སློབ་ཆུང་གི་སློབ་གསོ་འདྲ་མ་གཞིག་ཐོབ་ཡོད།
2. ངས་ཉིན་གྲངས་ང་དུས་ཚོད་གསུམ་འདྲ་མ་གཞིག་ག་ལས་ཀ་ལས་གི་ཡོད།
3. ང་གློག་བརྙན་ན་ཆོས་གྲགས་འདྲ་མ་གཞིག་མི་དགའ།
4. ངའི་ཀླད་པ་ངའི་ནུ་བོ་འདྲ་མ་གཞིག་མི་མགྱོགས།
5. ཁུར་གེ་མྱི་སྐྱིད་པོ་གཞིག་རེད། ཁུར་གེའི་ཧྲང་མོ་འདྲ་མ་གཞིག་རེད།
6. ངའི་ལུས་དེང་མ་འདྲ་མ་གཞིག་མི་ཧྲ་གི
7. ངས་བོད་གི་ཟ་མ་དེང་མ་འདྲ་མ་གཞིག་མི་དྲན་གི
8. ངས་བཤད་ནོ་ཁུར་གེས་བཤད་ནོ་འདྲ་མ་གཞིག་མི་ཧྲ་གི

དེ་མོ་གཞིག--*as many as / as much as*

1. ____________________
2. ____________________
3. ____________________
4. ____________________
5. ____________________
6. ____________________
7. ____________________
8. ____________________

Exercise 18 Rewrite the complete statements by replacing ལྟོས་ན with འདྲ་མ་གཞིག or དེ་མོ་གཞིག.

དཔེར་བརྗོད། With **ལྟོས་ན**...adjective / verb: ཨ་མེ་རི་ཁ་ལྟོས་ན་གྲུང་གོ་ནས་དངོས་བོ་གོང་བདེ།

With **དེ་མོ་གཞིག** / **འདྲ་མ་གཞིག**: གྲུང་གོ་ནས་དངོས་བོ་ཨ་མེ་རི་ཁ་འདྲ་མ་གཞིག་གོང་མི་དཀའ། / ཨ་མེ་རི་ཁ་ནས་དངོས་བོ་གྲུང་གོ་གི་དེ་མོ་གཞིག་གོང་མི་བདེ།

ལྟོས་ན...adjective / verb

1. བོད་སྐད་ར་ལྟོས་ན་དབྱིན་སྐད་ཙ་མོ་རེད།
2. ཕྱི་རྒྱལ་གི་ཁང་གླུ་བོད་ར་ལྟོས་ན་རྟོང་གིས་མཐོ།
3. ཕྱི་རྒྱལ་བ་གིས་བོད་མི་ར་ལྟོས་ན་ར་འོ་ཟས་ཟ་གི
4. སྐམས་ཤར་ལྟོས་ན་ལུག་ཤ་ཚོན་པོ་རེད།
5. ཁུར་གེ་རྩིས་རིག་ག་ལྟོས་ན་དབྱིན་ཡིག་སྦྱོང་རྒྱོར་དཀའ།
6. རོང་ནས་དྲིལ་ཧྲ་ལ་ལྟོས་ན་གོ་ཚོད་རེད།
7. ལྷ་ས་གྲོང་ཁྱེར་ན་བོད་ར་ལྟོས་ན་རྒྱ་མང་རྒྱུ་རེད།

དེ་མོ་གཞིག; འདྲ་མ་གཞིག as ...as

1. ____________________
2. ____________________
3. ____________________
4. ____________________
5. ____________________
6. ____________________
7. ____________________

8. ཨ་མདོ་ནས་དཀྲུགས་ཇ་ལ་ལྟོས་ན་རང་གཞིའི་འོ་ཇ་འཐུང་གི་ཡོད། 8. ______________________

Exercise 19 Rewrite the statements into comparative ones by replacing ལྷག་གིས with ལྟོས་ན.

དཔེར་བརྗོད། **ལྷག་གིས**...adjective / verb ནུབ་གི་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་མོ་ཧོང་གིས་ཆེ། ཞི་བདེ་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་མོ་ལྷག་གིས་ཆེ།

ལྟོས་ན...adjective ནུབ་གི་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་མོར་ལྟོས་ན་ཞི་བདེ་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་མོ་ཆེ།

ལྷག་གིས...adjective / verb

1. དབྱིན་ཇི་རྒྱལ་ཁབ་ས་རྒྱ་ཆུང་། ཧོ་ལན་ལྷག་གིས་ཆུང་།
2. ཨ་མེ་རི་ཁ་ཚན་རིག་ལག་རྩལ་མཐོ། ཨུ་རུ་སུ་ལྷག་གིས་མི་མཐོ།
3. ཀྲུང་གོའི་རིག་གནས་ཁྱབ་ཆེ། ཨ་མེ་རི་ཁ་གི་རིག་གནས་ལྷག་གིས་ཁྱབ་ཆེ།
4. ཁྱོད་གང་ང་ལྷག་གིས་དགའ། འདིར་དགའ་གི གཞན་ན་དགའ་གི
5. བོད་གི་ཧྲན་ཚད་ནས་ང་ལྷག་གིས་འགྲོ་འདོད་ས་གཞིག་མེད།
6. སྤྲི་ཧྲུལ་མ་གཞིག་གིས"ལས་ཀྲོ་གལ་ཆེ། འདུག་ཀྲོ་ལྷག་གིས་གལ་ཆེ།"ཟེར།
7. ཞི་མོ་འདིས་ཞ་ཡས་འདོད་གི་ཡོད། བྱ་གཞིག་ལྷག་གིས་འདོད་གི་ཡོད།
8. མི་ལ་ལ་གིས་ཚོ་ཕྱི་མ་ལྷག་གིས་གལ་ཆེ་ཟེར། ཚེ་འདི་གལ་མི་ཆེ་ཟེར།

ལྟོས་ན...adjective / verb

1. ______________________
2. ______________________
3. ______________________
4. ______________________
5. ______________________
6. ______________________
7. ______________________
8. ______________________

14.5 --Comparative forms

Comparative adverbial phrase: གིས་མི་ཚད ≈ more than		
གསུམ་གི་ཐོག་ག་གཉིས་བསྣན་ན་བཞི་**གིས་མི་ཚད།**	Three plus two is more than four.	**གིས་མི་ཚད**: *more than* (in quantity)
ངའི་ཟླ་ཕོགས་སྒོར་མོ་སྟོང་གསུམ་**གིས་མི་ཚད།**	My salary is more than three thousand *yuan*.	
རྒྱ་གར་གི་མི་གྲངས་དུང་ཕྱུར་བཅུ་**གིས་མི་ཚད།**	India's population is more than one billion.	
ང་ཨ་མེ་རི་ཁར་ཐེངས་གསུམ་**གིས་མི་ཚད**་སོང་ཡོད།	I've been to the USA more than three times.	
ང་འདི་ནས་ལོ་སུམ་ཅུ་**གིས་མི་ཚད**་འགོར་སོང་།	I've lived here for more than thirty years.	
རྩོམ་ཡིག་ཡིག་འབྲུ་ལྔ་བརྒྱ་**གིས་མི་ཚད**་བྲིས།	Please write an essay of more than 500 words!	

Comparative adverbial phrase: adjective / verb + མཉམ + མེད ≈ equally		
དེ་བ་ཚང་གཉིས་ཀར་**ཕྱུག་མཉམ་མེད།**	Those two families are equally rich.	The things compared are the subject, therefore, the subject refers to something more than one. *as...as* or *equally...*
སློབ་མ་འདི་གཉིས་ཀར་**སློབ་སྦྱོང་ཡས་མཉམ་མེད།**	These two students study equally hard.	
དཔལ་ལྡན་ར་ཚེ་རིང་ང་**འཛོན་མཉམ་མེད།**	Dpal ldan and Tshe ring are equally capable.	
འདི་གི་རས་ཡུལ་ཤུལ་ར་མཚོ་ལྷོར་**ཐག་རིང་མཉམ་མེད།**	Mtsho lho and Yushu are equally distant from here.	
ཨ་ཅེ་ར་ནུ་མོ་གཉིས་ཀར་**ཡག་མཉམ་མེད།**	Elder and younger sisters are equally beautiful.	

གི + adjective / verb + མཉམ + ཡོད ≈ as...as		
སློབ་གྲྭ་འདིར་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོ་དགའ་གཟིག་**གི་ཧ་མཉམ་ཡོད།**	This school is as good as a good university.	❶གི is a genitive case marker. ❷*as...as...; the same...as...*
ཁུར་གེར་ཁུར་གེའི་སྤུན་**གི་གོ་ཚོད་མཉམ་ཡོད།**	He is as helpful as his brother.	
དེང་མ་གི་སྒོར་མོ་གཅིག་ག་ད་གི་སྒོར་མོ་ཉི་ཤུ་**གི་ཁུག་མཉམ་ཡོད།**	One *yuan* previously had the same purchasing power as twenty *yuan* does now.	
ཞི་མོ་འདིར་འཁྲབ་སྟོན་མ་ཡག་མ་གཟིག་**གི་ཡག་མཉམ་ཡོད།**	This girl is as beautiful as a beautiful actress.	
ཞ་ཡས་འདིའི་ལུས་པོར་སྨི་དར་མ་གཟིག་**གི་ཆེ་མཉམ་ཡོད།**	This young child is as big as an adult.	

གི + adjective / verb + མཉམ + མེད ≈ not as ... as		
གོན་རྒྱུ་འདི**ར**་མདོག་གན་**གི་ཡག་མཉམ་མེད།**	This garment is not as beautiful in color as that.	In this form, a Ladon case follows the subject. *...as...as...; as much...as...;* or *the same...as...*
གཡག་**ག**་གླང་པོ་ཆེ་**གི་ཆེ་མཉམ་མེད།**	A yak is not as big as an elephant.	
སྤྱོད་པ**ར**་དཀོན་མཆོག་**གི་ལས་མཉམ་མེད།**	Spyod pa doesn't do as much work as Dkon mchog does.	
དེང་སང་གི་འཚོ་བ**ར**་གནའ་གི་འཚོ་བ་**གི་སྡུག་མཉམ་མེད།**	Life today is not as hard as life before.	
རྒྱ་སྐད་མུར་གེར་ཁུར་གེ**འི་བཤད་མཉམ་མེད།**	She does not speak Chinese as well as he does.	

Notes-5

1. **གིས་མི་ཚད**: This phrase conveys the comparative form *more than*, comparing number, quality, size, length, etc., e.g., ངའི་ཨ་ཕ་ལོ་བདུན་ཅུ་**གིས་མི་ཚད།** My father is more than seventy years old. / དེ་རིང་ངས་ཤོག་གྲངས་གསུམ་**གིས་མི་ཚད**་བྲིས། I wrote more than three pages today. In this phrase, *གིས* is an instrumental case marker that conveys the notion *by* or *than*, e.g., ཀྲུང་གོ་གི་མི་གྲངས་ཨ་མེ་རི་ཁ་གི་མི་གྲངས་ང་**ལྟོས་ན**་ལྡབ་གསུམ་**གིས**་ཆེ། China's population is three times that of the USA. / ངའི་གླ་ཕོགས་སྒོར་མོ་སྟོང་གཉིས་**གིས་མི་ཚད།** My salary is more than 2,000 *yuan*.
2. **གི + adjective / verb + མཉམ + ཡོད / མེད** expresses *difference* in its negative form,

whereas *similarity* in positive form, e.g., མཚོ་མོ་ར་སྲུར་གེའི་ནུ་མོ་**གི་ཡག་མཉམ་མེད།** Mtsho mo is not as beautiful as her younger sister. / མཚོ་མོ་ར་སྲུར་གེའི་ནུ་མོ་**གི་ཡག་མཉམ་ཡོད།** Mtho mo is as beautiful as her sister.

3. **Adjective / verb + མཉམ + ཡོད / མེད**, in negation, expresses *similarity* and, in affirmation, expresses *difference*, e.g., མཚོ་མོ་ར་སྲུར་གེའི་ནུ་མོར་**ཡག་མཉམ་མེད།** Mtsho mo and her sister are equally beautiful. / མཚོ་མོ་ར་སྲུར་གེའི་ནུ་མོར་**ཡག་མཉམ་ཡོད།** Mtsho mo and her sister are not equally beautiful.

Exercise 20 Convert the statements into comparative ones by replacing གི་ཡན with གིས་མི་ཚད.

དཔེར་བརྗོད། With **གི་ཡན**: ངས་ལས་ནོ་སྲུར་གེས་ལས་ནོ་གི་ཡན་ཡིན། With **གིས་མི་ཚད**: ངས་ལས་ནོ་སྲུར་གེས་ལས་ནོ་གིས་མི་ཚད།

གི་ཡན

1. ཞི་མོ་མོ་སྒྲོ་ཅན་དེ་གཟུགས་མུས་གཉིས་གི་ཡན་རེད།
2. ཞི་ལི་ཕོ་སྒྲོ་ཅན་དེ་ལོ་སུམ་ཅུ་གི་ཡན་རེད།
3. དོ་ཚོགས་ངའི་ཡོང་སྒྲོན་ནི་ཞིང་གི་ཡོང་སྒྲོ་གི་མན་མ་རེད།
4. གླུ་མ་དེའི་སྐད་སྙན་མོ་དེང་མ་གི་ར་ཡན་རེད།
5. ཁོ་ཚང་བཅའ་དག་ཡིན་ནོ་གི་ཡན་རེད། ད་པོ་གཙང་མ་ར་རེད།
6. གནམ་གྲུ་དེའི་གོང་སྒོར་མོ་བྱེ་བ་གཟིག་གི་ཡན་རེད།
7. སྲུར་གེ་ཞི་བཟང་ནོ་སྲུར་གེའི་ཨ་ཅེ་གི་ཡན་རེད།
8. ང་སྐྱག་ནོ་ཕལ་ཆེར་ཟླ་འབྲུམས་ནོ་གི་ཡན་རེད།

གིས་མི་ཚད

1. ______________________
2. ______________________
3. ______________________
4. ______________________
5. ______________________
6. ______________________
7. ______________________
8. ______________________

Exercise 21 Make statements about yourself with comparative form adjectives / verb + *མཉམ* + *ཡོད* / *མེད*, using the given phrases and words.

དཔེར་བརྗོད། གོ་གནས / གལ་ཆེ ང་ར་ཁྱུར་གེར་གོ་གནས་གལ་ཆེ་མཉམ་མེད།

1. སྐྱིད་པོ་ཡས་རྒྱུ / དཔེ་ཆ་འདོན་རྒྱུ / གལ་ཆེ______________________།
2. ཁ་ནང་ང་ཟ་རྒྱུ / ལས་ཀ་ལས་རྒྱུ / དགའ______________________།
3. གོན་རྒྱུ་ཡག་པོ་གོན་རྒྱུ / ཡུལ་སྐོར་ར་འགྲོ་རྒྱུ / སེམས་འཁོར______________________།
4. མགོ་སྐོར་བཏང་ནོ / ངན་བཙོས་ནོ / བཟང______________________།

5. དགུན་ཁ / དབྱར་ཁ / སྔ / སློབ་གྲྭར་འགྲོ ____།

6. ངའི་ཨ་ཁྲུ / ངའི་ཨ་ཕ / ལས་ཀར་དགའ____།

7. ངའི་ནུ་བོ / ངའི་ཧྲང་མོ / གཟུགས་ཆེ ____།

8. ངའི་ཨ་མ / ཨ་ཕ / ལོ་ཆེ ____།

9. ང / ངའི་ཨ་ཇ / ཨུ་ཚུགས་ཆེ____།

10. ངའི་ཨ་ཅེ / ངའི་ནུ་མོ / སློབ་གསོ་ཐོབ་ཡོད____།

Exercise 22 Complete the statements with comparative form *གི* + adjective / verb + *མཉམ* + *ཡོད* / *མེད*, based on the context.

དཔེར་བརྗོད། བཤད་ན། འཁོར་འཁོར་ལས་བཟོར་འགོ་ཁྲིད་ཟེ་གི་མཐོ་མཉམ་ཡོད་ཟེར། ལས་ན། འཁོར་འབབས་ང་འགོ་ཁྲིད་གི་མཐོ་མཉམ་མེད།

1. བོད་ནས་མཚོ་ཨ་ཏུ་གིས་ཆེ་བོ་མཚོ་སྔོན་པོ་ཡིན། མ་ཕམ་གཡུ་མཚོ______________________________། རེད་དྲ་མ་ཕམ་གཡུ་མཚོ་གནས་མཆོག་ཨ་ཏུ་གིས་གཙོ་བོ་གཟིག་ཡིན། འདིའི་ཐོག་ནས་མཚོ་སྔོན་པོ______________________________།

2. གྱི་ཚང་རྡོ་རྗེ་འཆང་ཨ་མདོ་ནས་དགོན་པ་ཨ་ཏུ་གིས་སྔ་མོ་ཡིན། སྐུ་འབུམ་དགོན་པ______________________________། རེད་དྲ་དེང་སང་སྐུ་འབུམ་དགོན་པ་མིང་གྲགས་ཆེ་ཤོས་རེད། འདིའི་ཐོག་ནས______________________________སྐུ་འབུམ་དགོན་པ ____________________།

3. ཨ་མདོ་ས་ཆ་ནས་ཨ་མྱེས་རྨ་ཆེན་རི་ཨ་ཏུ་གིས་མཐོན་པོ་རེད། ཨ་མྱེས་བྱ་ཁྱུང______________________________། གནས་མཆོག་ཡིན་མིན་གི་ཐོག་ནས། རི་འདི་གཉིས་ཀ་གལ་ཆེ་མཉམ་མེད།

4. ཞིང་ལས་ཨ་ཏུ་གིས་དར་ས་གྱི་ཚང་ས་ཆ་རེད། འདིའི་ཐོག་ནས་མགོ་ལོག____________________། ཕྱུགས་ལས་གི་ཐོག་ནས། གྱི་ཚང ____________________།

5. ཨ་མདོ་ནས་ཀན་ལྷོ་ཁུལ་བོད་གི་ཁུལ་གྱི་གྲངས་ཨ་ཏུ་གིས་ཆེ་བོ་རེད། འདིའི་ཐོག་ནས་ཨ་མདོ་གི་བོད་རང་སྐྱོང་ཁུལ་གཞན་པ ______________________________། རེད་དྲ་མྱི་མགོ་གི་ཡོང་སྒོའི་ཐོག་ནས། ཁུལ་ཚང་མ་གཅིག་འདྲ་རེད།

6. དགོན་པ་མང་ཆེ་ཤོས་རོང་ན་ཡོད། དེ་ཟོ་འབྲོག་གི་དགོན་ཟེར ____________________།

7. བོད་གི་སློབ་མ་མང་ཆེ་ཤོས་རོང་ན་ཡོང་གི་ཡོད། འབྲོག་གི་སློབ་མ་གྱི་གྲངས______________________________།

8. དབྱར་གཞུང་ང་རོང་ར་འབྲོག་གཏྲོ་མཉམ་མེད་ན་ར། དགུན་ཁ་འབྲོག་སར་རོང་ས______________________________མེད།

Exercise 23 Complete the travel plan with comparative and superlative forms.

དཔེར་བརྗོད། ང་དེ་རིང་གི་ཡན་དགའ་མ་སྒྲོང་། དེ་རིང་ངའི་གོ་གནས་ཧེ་མཐོར་གཏད་བཏང་། ནངས་ཀ་གི་རས་ངའི་ཉིན་ཕོགས་སྒོར་མོ་བརྒྱ་གིས་ལྷག་གིས་མང་ཟེར། དེས་མི་ཚད། གཞུང་སྨྲུབ་ཁང་ཨ་ཏུ་གིས་དགའ་བོ་ར་ང་བྱིན་བཏང་། ངའི་འགོ་བ་གི་ཡན་ན་སྒྱི་དགའ་གཞིག་ད་ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད།

ཚེ་རིང ང་བོད་ར་འགྲོ་རྒྱུས་ཟེར་གི་ཡོད།

ལྷ་མོ ཁྱོད་བོད་ནས་སྐྱིད་པོ་ཡོང་ཁོ་ཐག་ཡིན། ན་ཞིང་དབྱར་ཁ་ང་ར་སོང་ང་། ང་ལྷ་ས་ར་སོང་ང་། ངས་བལྟས་ན་ལྷ་ས་ ________ སྐྱིད་པོ་རེད།

ཚེ་རིང ལྷ་ས་བོད་གི་གྲོང་ཁྱེར་________གཙོ་བོ་ཨེ་རེད།

ལྷ་མོ ཆབ་སྲིད་གི་ཐོག་ནས་________གཙོ་བོ་རེད། རེད་དྲ་ཕྱོགས་ཁ་ཡས་ནས་བོད་གི་ས་ཆ་གཞན་པ་ལྷ་ས་གི་________ རེད། དཔེར་བཞག་ན་ཧ་བ་ར་དམེ་བ་ས་ཆ་ཟི་ལྷ་ས་ ________ཕྱུག་གི ཡུལ་ལྗོངས་ར་________ཡག་གི

ཚེ་རིང ཁྱོས་བལྟས་ན། ངས་ཆ་གང་གང་ང་སོང་ན་འགྲིག་རྒྱུ་རེད།

ལྷ་མོ ཁྱོད་ཨ་མདོ་གི་ལྷོ་ཕྱོགས་གི་རས་བྱང་ཕྱོགས་ག་སོང་ན་རབ་རེད། ལམ་ཁ་ནས་ནགས། རྟ་ཐང་རིག་རྒྱུ་རེད། གྲུང་གོ་ནས་བསྐྱན་ས་སྒྲིང་ཆེ________ར་ལམ་ཁ་ན་ཡོད། ངས་རྟ་ས་ཆེ་བོ________རིག་མ་སྒྲོང་། ནམ་ཟླ་ཧ་ན། ཁྱོས་ཕྱུགས་ཟོག་གང་ས་གང་ན་ཡོད་ནོ་རིག་ཐུབ། ཉིན་མ་གཉིས་གི་ནང་ང་། ཁྱོད་ཀན་ལྷོ་གི་གྲོང་ཁྱེར་________གཙོ་བོ་གཙོད་ར་ཐོན་འགྲོ། དེ་གི་རས་ཁྱོད་མཚོ་སྔོན་གི་གྲོང་ཁྱེར་གལ་ཆེ་________ཟི་ལིང་ང་སོང་ན་ཆོག

ཚེ་རིང ཁྱོད་འགྲོ་དུས་ནམ་ཟླ་ཆི་མོ་གཞིག་རེད།

ལྷ་མོ ཟླ་བ་ལྔ་བའི་ནང་ཡིན། ནམ་ཟླ་དེ་མོ་གཞིག་མ་རེད། རེད་དྲ་ཁྱོད་ཟླ་བརྒྱད་པའི་ནང་ང་འགྲོ་ན། ནམ་ཟླ་________བཟང་། ཆར་ར་________ཉུང་ཡིན། གང་ལྟར་ན་ར་དེ་དུས་________སྐྱིད་ནོ་ཁོ་ཐག་ཡིན།

ཚེ་རིང ང་ཟླ་བ་བདུན་པའི་ནང་ང་འགྲོ་གི་མེད། ཟླ་བ་བདུན་པ་ངའི་ལས་ཁུངས་ན________མི་ཁོམ་དུས་རེད། ང་འགྲོ་གི་མི་འདུག ཕལ་ཆེར་ང་ཟླ་བ་བརྒྱད་པའི་ནང་ང་འགྲོ་རྒྱུས།

ལྷ་མོ ཨ་ལེ། དེ་ཡིན་ན་རབ་རེད། འབྲོག་ག་མཆོན་ན་ཟླ་བ་བརྒྱད་པ་________ཧ་དུས་རེད། རོང་ནས་མཚམས་མཚམས་མ་ནམ་ཟླ་________ཚ་ན་ར། སྐབས་དེར་རེབ་གོང་ས་ཆ་ན་ཕལ་ཆེར་ཟླ་བ་གཅིག་ག་གླུ་རོལ་ཟེར་ནོའི་དུས་ཆེན་གཞིག་ཡོད།

ཚེ་རིང ཨ་མདོ་ནས་ལམ་བདེ་མོ་ཨེ་ཡིན། སྒྱི་མང་ང་གཞིག་གིས་བོད་ནས་འཁྲིམ་འཁྲུལ་མི་བདེ་ཟེར།

ལྷ་མོ འཁྲིམ་འཁྲུལ་འདི་ནས་________མི་བདེ། རེད་དྲ་གང་ང་སོང་ན་སྐབས་བདེ་རེད། རླངས་འཁོར་མི་ཐོན་ས་ར་རླངས་འཁོར་མེད་ས་ཕལ་ཆེར་མེད།

ཚེ་རིང བོད་ནས་ས་མགོ་མཐོ། མཁའ་དབུགས་གིས་མི་འདང་ཟེར། ཁྱོས་བལྟས་ན་དེ་མོ་གཞིག་ཨེ་རེད།

ལྷ་མོ ________གཏན་ནས་མ་རེད། སྐྱིར་གིས་བོད་གི་ས་ཆ་ས་མགོ་མཐོ་ནོ་བདེན་གི རེད་དྲ་ང་སྐྱོན་གཅིག་ར་མེད་ཐལ། ཨ་མེ་རི་

ཁ་__________ང་ད་བོ་བོད་ནས་ཁམས་དྭངས་ཐལ།

ཚེ་རིང དབྱར་ཁ་དྲོད་གྲང་ཆི་མོ་གཞིག་རེད། ངས་གོན་རྒྱུ་མཐུག་པོ་འཁྱེར་ཨེ་དགོས།

ལྷ་མོ དྲོད་གྲང་ཧྭ་ཧྲི་ཏུའུ་ཉི་ཤུ་གི་__________ཡིན། དགོང་མོ་ར་བཅུ་ཐམ་པ་གི་__________མིན། ས་ཆ་ལ་ལ་ནས་ཏུའུ་སུམ་ཅུ་__________། དེའི་རྐྱེན་གྱིས་གོན་རྒྱུ་མཐུག་པོ་འཁྱེར་མི་དགོས།

ཚེ་རིང ཁྲོམ་བལྟས་ན། ང་ས་ཆ་གང་གང་ང་སོང་ན་འགྲིག

ལྷ་མོ ཁྱོད་ཧ་བ་གི་གཟི་ཚ་སྤེ་དགྱུར་སོང་། ཀྲུང་གོ་ནས་ས་ཆ་ཡག་__________གཞིག་ག་བརྗེ་གི་ཡོད། དེ་ནས་རས་ཁྱོད་རྐ་ཁོག་ར་མཛོད་དགེར་སོང་། ལམ་ཁ་ནས་ཁྱོས་ད་བོ་སྟག་ཚང་ལྷ་མོ་ར་རིག་ཐུབ། ས་ཆ་འདི་ན་དགོན་པོ་གཉིས་ཡོད། གཅིག་དགེ་ལུགས་པ་ར་གཞན་པ་བོ་བོན་གི་དགོན་པ་རེད། ཁྱོད་གཙོད་ར་ཐོན་ན། གཙོད་བསེ་མཁར་དགུ་ཐོག་ག་ཅིག་ལྟོས། བོད་གི་དགོན་པ་གི་ནང་ནས་བང་རིམ་__________མང་ཤོ་རེད།

ཚེ་རིང ས་འདི་རིགས་གེར་གནམ་གྲུ་འཕུར་གི་ཨེ་ཡོད།

ལྷ་མོ གནམ་གྲུ་འཕུར་གི་མེད། རླངས་འཁོར་ར་བསྡད་ན་__________སྐྱིད་པོ་རེད། ཡུལ་ལྗོངས་ར་__________མང་ང་རིག་གི

ཚེ་རིང འདུག་ཁང་གི་གོང་ཆི་མོ་གཞིག་རེད། ས་གནས་གི་མྱི་མགྲོན་རྟེས་ཆེ་གི་མི་ཆེ་གི

ལྷ་མོ འདུག་ཁང་ཀྲུང་གོ་གི་ནང་ནས་__________གོང་བདེ་མོ་རེད། ཞག་མ་གཅིག་ག་སྒོར་མོ་བརྒྱ་__________སྟེར་མི་དགོས། མགྲོན་རྟེས་ཆེ་མི་ཆེ་བཤད་ན། མྱི་སོ་སོ་མི་གཅིག་ན་ར། འབྲོག་པ་ར་རོང་བ་གཉིས་ཀར་མགྲོན་རྟེས་ཆེ་__________། ངས་བལྟས་ན། རོང་བ་ཟེར་འབྲོག་པ་ཟེ་____མགྲོན་རྟེས་ཆེ་__________། དེ་ང་རང་གི་ཕྱོགས་རིས་ཡིན་ན་ར་ཐང་།

ཚེ་རིང བོད་ནས་མཉམ་འཛོག་ཡས་དགོས་ས་ཆི་ཆི་ཡོད།

ལྷ་མོ ཨིན། འབྲོག་ནས་ཀྱི་ཁེར་རོ་སོང་ན་ཉེན་ཁ་ཆེ། འབྲོག་ཁྱི་བཙན་པོ་__________ངས་རིག་མ་མྱོང་། མྱི་ཟེ་འཆའ་ལ་ཁད་ཡས་གི་ དེས་མི་ཚད། ཁྱོད་ར་དགའ་རོགས་གཉིས་ཀ་མཉམ་པས་འགྲོ་ན། བོད་ནས་མྱི་གི་མྱིག་གདོང་ནང་ནས་འོ་བྱེད་མི་ཉན།

ཚེ་རིང འོ། ད་བོ་སྐྱུ་འབྱུམ་དགོན་པ།

ལྷ་མོ སྐྱུ་འབྱུམ་དགོན་པར་ཁྱོད་ཡིན་གཅིག་མིན་གཉིས་སོང་། ད་རྒྱ་མ་བོད་གི་དགོན་པ་གཞིག་ག་ཉན་ཡོད། གྲྭ་བ་ཞུང་ཆེ་__________གིས་རྒྱ་སྐད་ར་བཤད་གི་ཡོད་ན་ར། བོད་གི་ཁྲུད་ཆོས་ད་བོ་ལྷང་ངེ་ཡོད།

Text Three: *comparison* and *similarity*

ཟུར་ལྟའི་སློབ་ཚན།

བོན་ཆོས་དང་ནང་ཆོས་ལུང་ཁོག་གཅིག་ན།

བོན་ཆོས་ར་ནང་ཆོས་གཉིས་ཀ་**གཅིག་འདྲ**མིན་ནོ་རྒྱུན་དུ་གོ་རྒྱུ་ཡོད། གྲུབ་མཐའ་གཉིས་ཀ་ཁྱད་པར་**ཆི་མོ་གཞིག་སླེང་ན་དེ་མོ་གཞིག་ཧ་ཆེ་**ཡིན་ཁ་རེད། དོན་དངོས་གི་ཐོག བར་ཁྱད་ཆེ་གཞིག་ཨེ་ཡོད། ལུང་མཐའ་ར་མྱི་རིགས་གིས་བསམམས་ནོ་**དེ་མོ་གཞིག**བར་ཁྱད་ཆེ་རྒྱུ་མ་རེད། གང་ལྟར་ན་ར། བོན་ཆོས་ར་ནང་ཆོས་གཉིས་ཀ་རྟོད་པ་གི་ཁ་ཡ་ཉན་ཡོད།

ང་བོན་པོ་ར་དགེ་ལུགས་པ་ར་རྙིང་མ་བ་ཚང་མ་ཡོད་ནའི་སྡེ་བ་གཞིག་ནས་སྐྱེས། ངའི་ཨ་ཕ་བོན་པོ་གི་ཁྱིམ་གཞིག་ནས་ངའི་ཨ་མ་ཚང་སྔགས་ཚང་གཞིག་ག་མག་པར་ཡོང་ནི་རེད། དེའི་ཞོར་ར་ཁྱུར་གེ་ར་སྔགས་མ་བོན་གཞིག་ག་ཉན་སོང་། ཆི་གཞིག་རེད་ཞེར་ན། ཁྱུར་གེས་སྔགས་སྡེ་གི་སྡེ་མི་ཟོ་***ལྷུར་ར***འཚོ་བ་རོལ་གི་ཡོད། ཁྱུར་གེས་སྔགས་པ་ཟོའི་འགྲོ་ལུགས་ཚང་མ་བརྗེ་ལེན་ཡས་གི་ཡོད། དེ་ངའི་ཨ་མ་ཚང་སྔགས་ཚང་ཡིན་ནོ་གིས་རེད། ཁྱུར་གེས་བོན་པོ་གི་འགྲོ་ལུགས་ར་བརྗེ། དེ་སྐྱེས་ས་སྐྱེས་ཡུའུ་བོན་གི་སྡེ་བ་ཡིན་ནོ་གིས་རེད། དེ་ཡིན་ན་ར། བར་ཁྱད་གཞིག་ཡོད་རྒྱུ་རེད། དེ་མིན་ད་འདི་ར་གན་ཞེར་སྲོལ་གཞིག་ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད་འདོད་ན་ཐང་། རེད་དྲ་ངས་ཆུང་དུས་གི་རས་ད་རེག་བར་བར་ཁྱད་ཆེ་གཞིག་མ་རིག་ཐལ།

དེང་ཐོག བོན་པོ་གཞིག་ར་རྙིང་མ་བ་གཞིག་གིས་ལས་ནོ་**གཅིག་ར་གཅིག**་རེད། ཁ་བཏོན་གི་ནང་ཅིས་ཅ་གཞིག་མི་གཅིག་ན་ར། གསལ་པོ་ཤེད་བཤུས་ན་ཁ་བཏོན་ནང་གི་ལྷ་གི་མིང་**གཅིག་འདྲ**་མིན་ནོ་རེད། ཚོགས་གི་ཉིན་མ་ར་ཚོགས་ས་**མི་གཅིག** རེད་དྲ་སྙིང་པོ་**རིག་གི** ཞུང་མཐའ་ར་གཉིས་ཀ་ཁྱོན་ནས་**གཅིག་འདྲ**་མ་རེད་ཞེར་མི་ཉན། འཚོ་བ་གི་འགྲོ་སྟངས་ཡང་གཉིས་ཀ་**ཨ་ན་མ་ན**་རེད། བོན་ཚང་ཕན་ཚུན་བར་གི་རྒྱུན་ལྡན་གི་སྤྱི་ཚོགས་འགྲོ་འོང་། དཔལ་འབྱོར་གི་འགྲོ་འོང་། གཉེན་ཉེ་གི་འགྲོ་འོང་ཚང་མ་སྔགས་ཚང་བར་གི་དེ་ཟོ་ར་**གཅིག་ཏག་ཏག**་རེད། དེ་མོ་གཞིག་ཡིན་ན། བར་ཁྱད་རྒྱུན་དུ་གླེང་གི་ཡོད་ནོ་དེ་གང་ན་ཡོད། ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད་ན་གྲུབ་མཐའ་**མི་གཅིག**་ནོའི་དགོན་པ་གི་བར་ན་ཡོད་ན་ཐང་། སྐྱ་ས་ནས་བར་ཁྱད་དེ་མེད་སོང་ན་ཐང་།

ཐོག་མར་ཕྱོགས་གཉིས་ཀ་གི་འཚོ་གནས་གི་ཐོག་ག་ཡིན་ད་མིན་ད་བསམ་བློ་གཏོང་དགོས་གི གྲུབ་མཐའ་འདི་གཉིས་ཀ་སྟོད་གི་བཀོད་པ་སྡེ་བ**གཅིག**་རེད། འགྲོ་སྟངས། འདུ་ཤེས། མི་ཚེའི་ལྟ་སྟངས་འཛིན་ཕྱོགས་ཚང་མ**གཅིག་ར་གཅིག** རེད། ཕྱོགས་གཉིས་གི་བར་ཁྱད། ཡོད་ནོའི་དབང་དུ་བཏང་ན་ར། ལོ་རྒྱུས་གི་ཁྲིད་ནས་མེད་སོང་ན་ཐང་། ལྟ་ཕྱོགས་གཞན་ཞིག་ནས། སྤྱི་ཚོགས་གི་ཆ་རྐྱེན་**རིག་འདྲ** ཡིན་ནོའི་རྨང་གཞི ཐོག བར་ཁྱད་དེ་མོ་ཆེ་གཞིག་ཡོང་སྲོལ་མེད་འདོད་གི

ལ་ཤེས་གིས། གྲུབ་མཐའ་གཉིས་གི་དགོན་པའི་བར་ན་བར་ཁྱད་ཡོད་ཞེར་ན་ཐང་། རེད་དྲ་བར་ཁྱད་དེས་གྲུབ་མཐའ**མི་གཅིག**་ནོའི་སྐྱ་ས་བར་གི་བར་ཁྱད་མི་མཚོན་གི ངས་བཤུས་ན། འཚོ་བ་གི་འདུ་འགོད་གི་ཐོག་ནས། སེར་སྐྱ་གཉིས་ག**མི་གཅིག**་གི དེ་ཡིན་ན་སྐྱ་ས་གི་མང་ཚོགས་ར་དགོན་གི་གྲྭ་སེར་ད**གཅིག**་རྒྱུ་མ་རེད། གྲུབ་མཐའ་གཞན་པ་ར་དེ་དང་དེ་མཚུངས་རེད། གྲུབ་མཐའ་མི་གཅིག་ནོའི་གྲྭ་བ་ར་དགོན་པ་ཕན་ཚུན་ན་མི་**འདྲ**་ན་ཐང་། གྲུབ་མཐའ**གཅིག**་ནོ་གི་སེར་སྐྱ་གཉིས་ཀ་ར་རྒྱུན་དུ**གཅིག་ར་གཅིག**་ཡོང་གི་མེད། རེད་དྲ་གྲུབ་མཐའ་མི་གཅིག་ནོའི་གྲོང་པ་རིགས་གེ་ཧོང་གིས**འདྲ**་གི

དེའི་རྐྱེན་གིས། ལོ་བཅུ་བདུན་ན་འབུད་རེག་བར། ངས་ང་རང་གེར་གྲུབ་མཐའ་གང་ང་གཏོགས་ནོ་གསལ་པོ་ཤེད་མ་ཤེས། རྙིང་མ་བ་ར་དགེ་ལུགས་པ་བར་གི་ཁྱད་ར་མ་ཤེས། རྒྱུ་རྐྱེན་ང་རང་གེ་ལག་ཆགས་ས་གི་སྡེ་བ་ན་གླེང་གཞི་དེ་མོ་རྩ་བ་ནས་མེད། གཞུག་ནས་སློབ་གསོ་ཐོབ། སྤྱི་ཚོགས་འགྲིམས། ཡང་གིས་ཡང་གིས། གྲུབ་མཐའ་གཉིས་ཀ**མི་གཅིག**་ནོ་མྱི་གང་མང་གཞིག་གིས་གླེང་གི་ཡོད། དམངས་ཁྲོད་རིག་གནས། ཡང་ན་དམངས་ཁྲོད་ཆོས་ལུགས་གི་ལུས་གཞི་གཅིག་གི་སྟེང་ན། གྲུབ་མཐའ་ཕྱི་ནས་བར་ཁྱད་ཆེ་ནོ་འདི་གཉིས་ཀ་དོན་གིས་ཕན་ཚུན་འབྲེས་ནས་འབྲེས་ཡག་རེད། ངས་བཤུས་ན།

14.6 --Similarity

གཅིག / གཅིག་འདྲ ≈ the same...as		
Comparative Adj.	English	Note
ཆོས་གྲགས་ཕོ་སྒྲོ་ནུ་བོ་ར་**གཅིག**་རེད།	Chos grags is as handsome as his younger brother.	**གཅིག** and **གཅིག་འདྲ** both mean *the same* in comparison.
ཁུར་གི་སློབ་སྦྱོང་གི་ཐོག་ནས་ང་ར་**གཅིག**་ཡིན།	His studies are as good as mine.	
ངའི་རྒྱན་མོ་ང་ར་**ལོ་གཅིག**་མིན།	My wife is not the same age as I am.	
རས་འདི་ཚོས་ཁ་གན་ར་ཙོས་ཙ་གཟིག་**གཅིག**་རེད།	This cloth's color is somewhat similar to that one's.	
གཅིག་ར་གཅིག / གཅིག་ཏག་ཏག ≈ exactly the same...as		
རྔ་བ་གི་ཨམ་སྐད་རྩེ་ཁོག་གི་ཨམ་སྐད་ར་**གཅིག་ར་གཅིག**་རེད།	Amdo dialect spoken in Rnga ba is exactly the same as the one spoken in Rtse khog.	❶**གཅིག་ར་གཅིག** means *exactly the same...as...*
འདྲ་པར་སྟེང་ན་ཁྱོད་ཁྱོའི་མཚེ་མ་ར་**གཅིག་ཏག་ཏག**་རེད།	You are exactly the same as your twin in the picture.	
ཨ་མདོ་གི་མི་བལྟས་ན་ཁམས་པ་ར་**གཅིག་ཏག་ཏག**་མིན།	People from Amdo do not look exactly the same as people from Khams.	❷**གཅིག་ཏག་ཏག** means *exactly the same.*
བོན་པོ་ར་སྔགས་མ་བ་འདྲ་ན་ར། **གཅིག་ར་གཅིག་མིན།**	Bon followers are not the same as lay tantric specialists, although they are similar.	

Notes-6

1. **གཅིག**: This cardinal number means *the same* in comparison, e.g., པད་མ་ར་སྟག་གཟིག་མེ་ཏོག་གཉིས་ཀ་མདོག་**གཅིག**་མིན། The lotus and lily are not the same in color. / པད་མ་སྟག་གཟིག་མེ་ཏོག་ག་མདོག་**མི་གཅིག** Lotuses are not the same color as lilies.
2. **གཅིག་ར་གཅིག** expresses *something doesn't make any difference*, e.g., སྨན་འདིས་གོ་མི་ཆོད། འཐུངས་ན་མ་འཐུངས་ན་**གཅིག་ར་གཅིག**་རེད། This drug is ineffective. It wouldn't make any difference whether it is taken or not.

Exercise 24 Change the statements with comparative form *the same...as*. Use negative forms if necessary.

དཔེར་བརྗོད། ལུས་རྩལ་པ་འདི་ལྟག་གིས་མགྱོགས། ལུས་རྩལ་པ་འདི་བརྒྱུགས་ན་ལུས་རྩལ་པ་གཞན་པ་ར་མི་གཅིག ཁུར་གི་མགྱོགས།

In other comparative forms	the same...as...
1. དེང་སང་བོད་གི་ས་ཆ་དེང་མ་གི་བོད་གི་ས་ཆར་ལྟོས་ན་འགྱུར་ལྡོག་ཆེ།	1. ______________________
2. ང་ངའི་སྤྱན་ཆུང་ངོར་ལྟོས་ན་འཛིན་གྲྭ་གསུམ་གིས་མཐོ།	2. ______________________

3. དབྱིན་སྐད་སྤྱངས་ན་དཀའ་མོ་རེད། བོད་སྐད་ལྷག་གིས་དཀའ་མོ་རེད། 3. ________________

4. གླུ་མ་འདིའི་སྐད་ཧེ་ཡག་རེད། 4. ________________

5. སློབ་གྲོགས་ཚང་མ་ཁྲུར་གེའི་ཡན་རེད། སློབ་སྦྱོང་གི་ཐོག་ནས། 5. ________________

6. དེང་སང་འཚོ་བ་ཧེ་སྐྱིད་ར། སེམས་ཧེ་དལ་རེད། 6. ________________

7. ཤ་སྣུག་ག་ལྟོས་ན། ཕྱེ་གིས་མྱི་ཧེ་ཚོར་གཏོང་ནི་རེད། 7. ________________

8. ཞིང་ལས་དཀའ་མོ་ཡིན་ནོ་ཕྱུགས་ལས་གི་ཡན་རེད། 8. ________________

Exercise 25 Make true statements about you and your relatives using the given words and comparative forms *the same…as…*

དཔེར་བརྗོད། ངའི་ཞི་ཡི / མཐོ / ངའི་ཞི་མོ ངའི་ཞི་ཡི་ད་ངའི་ཞི་མོ་ར་གཟུགས་མཐོ་མཉམ་གཅིག་རེད། ན་ཞིང་ཁྲུར་གེ་དམའ་ན་ར།

1. རྩིས་རིག / དངོས་ལུགས / དཀའ ________________

2. གྲོང་ཁྱེར་ནས / གྲོང་སྡེ་ནས / འདུག ________________

3. ངར་མཚོན་ན / གལ་ཆེ / རྒྱ་ཡོ / བོད་ཡོ ________________

4. ཏྲམ་གཉིས་ཀས / ངའི་ནུ་བོ / ང / གཅེས________________

5. ངའི་ཨ་ཕ / ཨ་མ / མི་རིགས ________________

6. སློབ་གསོ་ཐོབ / ངའི་རྒན་མོ / ང________________

7. དེད་ཚང / ཁྲིམ་མཆེས / མྱི་མགོ་མང________________

8. ང / ལྷི་ཡང / དེང་མ________________

9. གཟུགས་མཐོ / ལྷང་ལི་རྩེད་མཁན / ང________________

10. དེད་ཚང་གི་ཨ་ཡས / ཨ་མྱེས / རྒས________________

14.7 --Similarity

Comparative adj.: **རིག** ≈ **similar / alike**		
Comparative	English	Note
རྒྱ་ཡིག་ར་འཇར་པན་གི་ཡི་གེ་ཙོས་ཙ་གཟིག་**རིག**་གི	Chinese and Japanese (writing systems) are a bit similar.	It expresses *similarity,* not in characteristics or quality, but in appearance.
ཞ་ཡས་འདི་ར་ཁྲུར་གེའི་ཨ་ཕ་**རིག**་གི	This child and his father are alike.	
ཟ་མ་འདི་གཉིས་ཀ་བལྟས་ན་རིག་གི ཞོས་ན་མི་**འདྲ**།	These two foods look similar, but taste different.	
འདྲ་པར་སྟེང་གི་ཁྱོད་ར་ཁྱོད་ངོ་མ་གཉིས་ཀ་མི་**རིག**་གི	You look different in the picture.	

Comparative adj.: འདྲ ≈ similar / alike		
དེ་རིང་བསླབས་ནོ་ར་ཁ་རྩང་བསླབས་ནོ་**འདྲ**།	What (was studied today) and what (was studied) yesterday are similar.	It expresses *similarity* and *dissimilarity* in appearance, quality, feature, etc.
ལྡེ་གུ་འདི་གསུམ་པོ་དྲི་མ་མི་**འདྲ**་གི	These three perfumes smell different.	
གླུ་མ་འདི་གཉིས་ཀ་སྐད་**འདྲ**། མཉམ་ལེན་ཡས་ན་སྙན་གི	These two singers have similar voices. They sing melodiously together.	
ཁྱི་ར་སྤྱང་ཀི་**འདྲ**་གི རེད་དྲ་རིགས་ཁ་ཁ་རེད།	Dogs and wolves are alike but they are separate in category.	
Comparative adverb: རིག་འདྲ་ཤེད ≈ alike / like		
ངེད་གཉིས་ཀས་**རིག་འདྲ་ཤེད**་འདང་མི་རྒྱག	We two do not think alike.	**རིག་འདྲ་ཤེད**: This phrasal adverb suggests this notion: *in the same way* or *like.*
མུར་གེས་གོན་རྒྱུ་ང་ར་**རིག་འདྲ་ཤེད**་གོན་གི	She always wears clothes like me.	
དགེ་རྒན་འདིས་ཉིན་གྲངས་ང་**རིག་འདྲ་ཤེད**་འཆད་གི	This teacher teaches the same way every day.	
ཞི་ལི། ཨ་ཕ་ར་**རིག་འདྲ་ཤེད**་ཆང་འཐུང་མི་ཉན།	Boy! (You) should not drink like your father!	
Comparative adverb: ལྟར་ར ≈ like		
པེ་ཅིན་ཉིག་ཡོ་གི་**ལྟར་ར**་རྒྱལ་སྤྱིའི་གྲོང་ཁྱེར་གཟིག་ཡིན།	Beijing is an international city like New York.	**ལྟར་ར**: It means *like* or *according to*, preceded by a genitive case.
མུར་གེས་ཁ་ལོ་བ་རྙིང་བ་གཟིག་གི་**ལྟར་ར**་སྐོར་གི	She drives like an old driver.	
ཁྱོད་འཛོན་ན། མྱི་འཛོན་པོ་གཟིག་གི་**ལྟར་ར**་ལས་ར།	If you are capable, please do as a capable person does.	
མེད་པོ་གིས་ཕྱུག་པོ་གི་**ལྟར་ར**་འཚོ་བ་རོལ་ན་ཚེ་མི་ཕྱིད།	Poor men cannot eke out a living if they live like the rich.	

Notes-7

1. **རིག** means *similar* and compares *similarity* in appearance.
2. **འདྲ** compares *similarity* and *equality* in characteristic, quality, function, etc.
3. **རིག་འདྲ** is used to express *similarity* and *dissimilarity* only in appearance, e.g., ཞི་ལི་ར་ཕ་རྒན་གཉིས་ཀ་**རིག་འདྲ**་རེད། The son and his father look alike.
4. **འདྲ་འདྲ** describes appearance, characteristic, function, value, etc., e.g., ཨ་སྒོར་གཅིག་ར་མི་དམངས་ཤོག་སྒོར་དྲུག་རིན་ཐང་**འདྲ་འདྲ**་རེད།
5. **འདྲ་འདྲ་ཤེད**: This phrasal adverb means *equally*, *similarly, evenly*, expressing *similarity* in characteristic, nature, portion, etc., e.g., ཤིལ་ཏོག་**འདྲ་འདྲ་ཤེད**་བགོས་ཡས་ཞ་ཡས་ཟོར་བྱིན། The fruit was divided evenly and given to the children.
6. **རིག་འདྲ་ཤེད**: This phrasal adverb means *like,* and *similarly* in appearance or in manner, e.g., ཧྲང་མོ་གསུམ་པོ་གིས་གོན་རྒྱུ་**རིག་འདྲ་ཤེད**་གོན་གི The three sisters wear clothes similarly.
7. **གི་ལྟར་ར** and **ལྟར་ཤེད** both mean *according to* (regarding regulation, policies, instructions, etc.) or *like* (in comparative concept), e.g., བྱ་བ་ཚི་གཟིག་ཡིན་ན་ར། ཁྲིམས་ལུགས་**གི་ལྟར་ར**་ལས་དགོས།

All work needs to be done according to the law, no matter what it is. / ཁྱུར་གེ་བྲག་**གི་ལྷུར་ར**་ལྷུན་ཆགས་སེ་ཡོད། He is as steadfast as a mountain.

Exercise 26 Complete sentences with འདྲ, འདྲ་འདྲ, རིག, and རིག་འདྲ and the given phrases.

དཔེར་བརྗོད། གཞིས་ཀ / དེད་སྤུན་ཡ་གཉིས་ཀ / ཚུགས་ཀ <u>དེད་སྤུན་ཡ་གཉིས་ཀ་འདྲ་གི རེད་དྲ་ཚུགས་ཀ་རིག་འདྲ་མིན།</u>

འདྲ / འདྲ་འདྲ	
ཀོ་གི་ལྷམ་འདི / རས་གི་ལྷམ་གཞན / ཧ་མོ	1. ________________
དེང་སང་གི་སྤྱི་ཚོགས / དེང་མ་གི་སྤྱི་ཚོགས / ལྷག་གིས་དར་ཡོད	2. ________________
བོད་ཡིག་གི་བརྡ་སྤྲོད / དབྱིན་ཡིག་གི་བརྡ་སྤྲོད / དཀའ་མོ	3. ________________
ངའི་ཨ་ཅེ / ངའི་ནུ་མོ / ངོ་ཆུང	4. ________________
རྒྱལ་ཁབ་དར་རྒྱས་ཅན / རྒྱལ་ཁབ་མེད་པོ / སློབ་གསོ་ཧ	5. ________________
ཕྱི་རྒྱལ་གི་མི / བོད་གི་མི / གཉིས་ཀ་བརྩི་བཀུར་ཆེ	6. ________________
ཀྲུང་གོ་ནས / ཚང་མ་ཨར་འདམ་རེད / གྲོང་ཁྱེར་ཐོ	7. ________________
སྲོག་ཆགས / མི / མཁའ་དབུགས་དགོས།	8. ________________

རིག / རིག་འདྲ	
ངའི་ལྟངས་འཁོར་ར / ཁྱུར་གེའི་ལྟངས་འཁོར / ཆེ་གི	1. ________________
རྒྱལ་ཁབ་སོ་སོའི་རྒྱལ་དར / མདོག / དབྱིབས	2. ________________
གཡག / མཛོ / ཚུགས་ཀ	3. ________________
མཆེ་མ་གཉིས་ཀ / གཅིག་ཆེ / གཅིག་ཆུང	4. ________________
ངའི་དཔེ་ཆ / ཁྱུར་གེའི / མཐུག་གི	5. ________________
འདྲ་པར་འདི་གཉིས་ཀ / ན་ཞིང་གི / དོ་ཚོགས་གི	6. ________________
འཛར་པན་གི་མི / ཀྲུང་གོ་བ / ཨ་ཞེ་ཡ་གི་མི	7. ________________
རྒྱ་མཚོ་གི་མདོག / གནམ་མཁའ་གི་མདོག / སྔོན་པོ	8. ________________

Exercise 27 Fill in words and phrases that express similarity. There may be more than one correct choice.

དཔེར་བརྗོད། སངས་རྒྱས་གི་ཨ་ཕ་སྔགས་པ་གཟིག་ཡིན། རེད་དྲ་སངས་རྒྱས་གིས་ཨ་ཕ་གི་ལྟར་ར་ལས་གི་མེད། ཁྱུང་གི་བོན་པོ་གི་སྐྱེ་བ་གཟིག་ག་མག་པ་བྱུད་སོང་། རྒྱུན་ལྡན་གི་འཚོ་བ་ར། ཡུལ་སྲོལ། གོམས་འདྲིས་གཅིག་ཡིན་བཏང་ན། ཁྱུང་གིས་བོན་པོ་ར་སྔགས་པ་གཉིས་ཀ་རིག་ནོས་མི་ཚད། ད་བོ་ལྟ་ཚུལ་གི་ཐོག་ནས་ར་འདྲ་འདྲ་རེད་ཟེར།

ཡི་དམ ངས་གོ་ནོ་ཡིན་ན། ཁྱོད་ཟོའི་སྐྱེ་བའི་ནང་ན་བོན་པོ་ར་རྙིང་མ་བ་གཉིས་ཀ་ཡོད་ཟེར།

ཨོཾ་རྒྱན ཡོད་ནོ་བདེན། རྟ་སྒོར་གཅིག་བོན་པོ་ཡིན། རྟ་སྒོར་གཞན་པ་དྲུག་པོ་ན་སྔགས་པ་མང་ང་ཡོད།

ཡི་དམ བོན་པོ་ར་རྙིང་མ་བ་____________ཡིན་ནི་ཨེ་རེད།

ཨོཾ་རྒྱན བོན་པོ་ར་རྙིང་མ་བ་____________རྩ་བ་ནས་མིན།

ཡི་དམ རེད་དྲ། ངས་བར་ཁྱད་གཅིག་ར་མི་རིག་གི

ཨོཾ་རྒྱན བོན་པོ་ར་སྔགས་པ་གཉིས་ཀ་གྲུབ་མཐའ་མི་གཅིག འདེ་ཟོ་སྐྱེ་བ་གཅིག་ནས་ཡིན་ན་ར། མི་རིགས་____________ཡིན་ན་ར། སྟོན་པ་____________། དད་པ་ཡས་ས་གི་ལྟ་ར་____________།

ཡི་དམ རེད་དྲ་བོན་པོ་ར་སྔགས་པ་གཉིས་ཀ་བལྟས་ན་ཧོང་གིས་____________རེད། དེ་ཆི་གཟིག་རེད།

ཨོཾ་རྒྱན ____________ཆི་གཟིག་ཤེད་རེད། ཁོ་ཟོས་རལ་བ་གཡས་ཕྱོགས་ག་དཀྱི་གི སྔགས་པ་ཟོས་གཡོན་ཕྱོགས་ག་དཀྱི་གི བོན་པོ་ཟོས་འདོན་ཀྱི་སྔགས་པ་ཟོས་འདོན་ཀྱི་ར་གཏན་ནས་____________། ཁོ་ཟོས་སྟོན་པ་གཤེན་རབ་བ་དད་ནི་རེད། ངེད་ཟོས་ཨོཾ་རྒྱན་ན་དད་གི དད་ས་____________ཁ་ཁ་རེད། ཚུགས་ཀ་____________ཡིན་ནོ་གིས་ཅང་སྟོན་མི་ཐུབ།

ཡི་དམ འཁོར་བ་འཛིན་ནོའི་ཐོག་ནས། གཉིས་ཀ་________རེད། བོན་པོ་ར་སྔགས་པ་གཉིས་ཀས་རྣན་མོ་བླངས་ན་ཚོག་ནི་ཨེ་རེད།

ཨོཾ་རྒྱན ཚོག་རྒྱུ་རེད་པ། ད་རེག་བར། བོན་པོ་ར་སྔགས་པ་གཉིས་ཀ་ཁྱིམ་ཚང་བཅའ་གི་ཡོད། ང་རང་གེ་ར་ཁྱིམ་ཚང་ཡོད་མཁན་གཟིག་ཡིན། དེ་མོ་གཟིག་ཡིན་ན་ར། གྲུབ་མཐའ་འདི་གཉིས་ཀ་བབ་གིས་____________།

ཡི་དམ དེས་ན་ཁྱོས་སྔགས་པ་ཟོའི་ཁྱད་ཆོས་གཟིག་ཤོད་དྲ།

ཨོཾ་རྒྱན སྔགས་པ་གི་བསྟེན་ས་གཙོ་བོ་ཨོཾ་རྒྱན་ཡིན། ཨོཾ་རྒྱན་ར་སྟོན་པ་གཤེན་རབ་གཉིས་ཀ་ལྟ་________མ་རེད། སྔགས་པ་ཟོས་སྲོག་མི་གཅོད། རེད་དྲ་བོན་པོ་ཟོས་དམོད་ཁ་གཏོང་ནི་རེད། སྔགས་པ་ཟོས་རང་གེར་འཇིག་རྟེན་འདིའི་དབང་ང་འགྲོ་གི་མི་འདུག འདིའི་ཐོག་ནས་བོན་པོ་ར་སྔགས་པོ་གཉིས་ཀ་____________།

ཡི་དམ བོན་པོ་ཟོས་ཁྱོའི་དེ་མོ་ཤེད་རང་གི་གྲུབ་མཐའ་ཧ་སྲོལ་བཤད་གི གང་ལྟར་ཀྱང་། ངས་བལྟས་ན་ཁྱོད་ཟོའི་ལས་སྲོལ་ཧོང་གིས་________། དེས་ན་སྐྱེ་བའི་ནང་གི་ལས་འགུལ་གི་ཐོག་ནས། བོན་པོ་ར་སྔགས་པ་གཉིས་ཀ་__________གང་གང་ཡོད།

ཨོཾ་རྒྱན དེ་བཤད་ཁ་དཀའ་མོ་རེད། སྤྱིར་བཏང་གིས། ལབ་ཙེ་གཏོང་དུས། བོན་པོ་གིས་ར་སྔགས་པ་__________ལྷ་ལ་མཆོད་བསྟོད་ཡས་ནི་རེད། དགེ་ལུགས་པ་གི་བླ་མ་གྲུབ་མཐའ་གཉིས་ཀས་བསྟེན་གི འདིའི་ཐོག་ནས་གཉིས་ཀ་____________རེད།

རེད་དྲ་བོན་པོར་རང་གི་རྩ་བའི་བླ་མ་ཁེ་རུ་ཞེད་ཡོད།

ཡི་དམ དེ་ཆི་གཟིག་གིས་རེད།

ཨོཾ་རྒྱན སྔགས་པ་ར་བོན་པོ་གཉིས་ཀས་དེ་འཇིག་རྟེན་པ་གི་བཅའ་སྲོལ་ལས་སྲོལ་རེད་ཟེར་གི་ཡོད།

ཡི་དམ དེ་ཡིན་ན། བོན་པོ་གིས་ར་ཁྱོད་ཟེ་____________འཇིག་རྟེན་གི་དབང་ང་འགྲོ་གི་འཇུག་གི་མེད་གོ

ཨོཾ་རྒྱན སྒྱིར་བཏང་གི་འཚོ་བ་གི་ཐོག་ནས། གྲུབ་མཐའ་གཉིས་ཀ་འགྲོ་ལུགས་འདྲུག་སྣངས་ཚང་མ་____________ཡིན།

ཡི་དམ དེའི་རྐྱེན་གིས། ཁྱོད་རང་གི་ཧྲང་རྣན་མ་བོན་པོ་གི་སྡེ་བར་གནས་བྱིན་ནི་ཨེ་ཡིན།

ཨོཾ་རྒྱན སླན་ཤ་ར་འགྲོ་ས་གནས་ར། སྟག་ཤ་ར་འགྲོ་ས་ཧྲག་ཟེར། སྡེ་བ་གི་ནང་ང་གནས་ལ་སོང་ན་ཧྲ་གི་མོ། ངས་སྨུར་གེ་ཁྱིམ་ནས་བཟུང་ཡས་ཆི་གཟིག་ཡས་རྒྱུས།

ཡི་དམ ད་པོ། རྒྱུ་འཕེན་རྒྱུར་ཁྱོད་སྔགས་པ་ར་གན་བོན་པོ་གཉིས་ཀ་ཆགས་ནོ་____________རེད།

Exercise 28 Complete statements with རིག་འདྲ་ཞེད, འདྲ་འདྲ་ཞེད, and ལྟར་ར. Use the given words and phrases.

དཔེར་བརྗོད། འཆམ / བྲོ་གར / སྟེག དེང་སང་གསར་བུ་ཟོ་འཆམ་ར་བྲོ་གར་རིག་འདྲ་ཞེད་སྟེག་གི་ཡོད།

རིག་འདྲ་ཞེད / འདྲ་འདྲ་ཞེད	
ཨ་ཕ / ཞི་ལི / འགྲོ	1. ____________
སྲོག་ཆགས་ཁ་ཡས / མི / མངལ་ར་ཆགས	2. ____________
ང / ཚུ་རྒྱལ་བཏུག / དོན་འགྲུབ	3. ____________
ཌེད་གཉིས / དུས་ཚོད / སློབ་ཁྲིད་ར་ཐོན	4. ____________
སྤྱན་ཡ་གཉིས་ཀས / དབྱིན་སྐད་ཨ་ཛ་གཟིག / བཤད	5. ____________
ཁྱིམ་འདི་ནས / མི་སོ་སོ / ལས་ཀ་ལས	6. ____________
མཚོ་མ་གཉིས་ཀས / གོན / གོན་རྒྱུ	7. ____________
སྒོར་མོ་ཚང་མ / ལས་ཀ་བ་ཟོ / བགོས་བཏང	8. ____________

ལྟར་ར / ལྟར་ཞེད	
སངས་རྒྱས / ཁྲུར་གེའི་ཨ་ཕ / སྟགས་པ	1. ____________
དབྱིན་ཇི / དབྱིན་སྐད་བཀོལ / ཨ་མེ་རི་ཁ་གིས	2. ____________
ངའི་སྤྱན་ཡ / ང / ལུས་རྩལ་བ / བཅའ་འདོད	3. ____________
སྨུར་གེ / ཧྲང་རྒྱལ / མི་མགོ་སྟོང	4. ____________
ངའི་སྤྱན་ཡ / ངོ་ཆུང / ཁྲུར་གེའི་ན་ཟླ་མང་ང་གཟིག	5. ____________

ཁྱུར་གེ / གཞི་བདག / གང་ས་གང་ང་འགྲོ 6. ____________________

སླན / གསེར / གོང་ཆེ་གི 7. ____________________

མྱི / རྡུས་སྤྲལ / ཚོ་ཐག་མི་རིང 8. ____________________

Exercise 29 Fill in comparative forms and similarity phrases.

དཔེར་བརྗོད། གྲྭ་བ་གཞིག་གིས་གྲོང་བ་གཞིག་གི་ལྟར་ཞེད་དུ་ཆང་ང་རོལ་མི་ཉན།

1. ཆོས་སྐྲོན་ཞི་མོ་ཡག་མ་གཞིག་རེད་ཟེར། རེད་དྲ་མུར་གེའི་ཨ་མ་མུར་གེར་ལྟོས་ན་ར་ཡག ཆོས་སྐྲོན་མུར་གེའི་____________མེད།
2. ང་ཕྱི་རྒྱལ་ནས་ལོ་བདུན་ན་བསྡད་ཡོད། ངའི་རྒན་མོ་ན་ནིང་སོ་མ་ཕྱི་རྒྱལ་ར་ཡོང་ནི་རེད། ང་______________________རིང་།
3. ངའི་ཕྱི་རྒྱལ་གི་རོགས་པ་གི་ཞི་མོར་མྱིག་སྟོན་པོ་ཐོགས་ཡོད། རེད་དྲ་ངའི་ཞི་ལི་གི་མྱིག་ནག་པོ་རེད། ཁོ་གཉིས་ཀ____________།
4. ཁམས་པ་ར་ཨ་མདོ་བ་རྩུགས་ཀ་__________ན་ར། མི་རིགས__________________________________།
5. ངའི་ཨ་ཕ་ལོ་ཚད་རྒྱ་མ་ཉིས་བརྒྱ་ཡིན། ང་རྒྱ་མ་བརྒྱ་ར་དྲུག་ཅུ་ཡིན། ང་ལོ་ཚད་____________________________།
6. སྤུན་ཡ་གཉིས་ཀ་ཨ་ན་མ་ན་རེད། མཚོ་མ་མིན་ན་ར། ཁོ་གཉིས་ཀ་________________________________།
7. ཁྱོའི་རོགས་པ་དཀོན་མཆོག་ཁྲམ་པ་གཞིག་རེད། ཁྱོས་____།
8. བོད་གི་འཚོ་བ་ཉིན་མ་རེ་རེར་འགྱུར་གི་ཡོད། ཁ་ཡས་གིས་དེང་མ་ར་______སྐྱིད་ཟེར། ཁ་ཡས་གིས་དེང་སང་ར་______སྡུག་ཟེར།

Exercise 30 Fill in comparative, superlative, and similarity forms.

དཔེར་བརྗོད། ངས་བོད་ཡིག་སྦྱངས་ཡས་ལོ་གཉིས་གི་ཡན་འགོར་སོང་། ང་བོད་ཡིག་ག་ཇེ་དགའ་རེད། རེད་དྲ། སློབ་གྲོགས་ཁ་ཡས་ལ་བལྟས་ན་ང་དང་པོ་ཆད་གི ཁ་ཡས་གིས་ལོ་མང་གཞིག་ག་སྦྱངས་སོང་ན་ར། སློབ་མ་གསར་བ་གཞིག་གི་ལྟར་ར་གཅིག་ར་ཞེས་གི་མེད།

སྒྲོལ་མ ཁྱོད་ཚེ་ཐོག་འདིར་______________སྐྱིད་དུས་ནམ་རེད།

མཚོ་མོ དེ་བཤད་ཁ་དཀའ་མོ་རེད། རེད་དྲ་ང་ཞ་ཡས་མེད་དུས་ར་བཟའ་ཚང་མེད་དུས་ ______________སྡུག་དུས་རེད།

སྒྲོལ་མ ང་ད་བར་...། རེད་དྲ་ང་རྣམ་གཉིས་གི་རྩིབ་ན་ཡོད་དུས་______________སྐྱིད་ཐལ།

མཚོ་མོ རེད་དྲ། འཚོ་བ་སྡུག་ནོ་བཤད་ན། ངའི་ད་བར་གི་འཚོ་བ་______________ཅང་ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད།

སྒྲོལ་མ དེ་ཆི་གཞིག་རེད། ཁྱོད་དེ་མོ་གཞིག་སྡུག་དོན་ཆི་གཞིག་ཡིན།

མཚོ་མོ ང་ལོ་བཅུ་དྲུག་______________ཡིན་དུས། ང་ཁྲིམ་ཚང་འདིར་གནས་ཡོང་། སྐབས་དེར་ཁྲིམ་ཚང་སྡུག་མོ་དེད་ཚང་གི་ ______________སྡེ་བ་ཡོངས་ན་མེད། གནས་ལ་ཡོང་གི་རས། ང་གཡོག་མོ་ར་______________རེད།

སྒྲོལ་མ བོད་གི་བཤད་སྲོལ་ར། "སྒྱུག་མོ་བཙན་པོ་རྩིབ་གི་མནའ་མ"ཟེར། རེད་དྲ་ཁྱོའི་སྒྱུག་མོ་______དཔོ་ངའི་སྒྱུག་མོ་བཙན་གི

མཚོ་མོ དེ་ངའི་སྙིང་ནད་______________ཆེ་བོ་མ་རེད། ཁྲིམ་ཚང་འདི་ནས་ཕལ་ཆེར་ལོ་ཉི་ཤུ་འགོར་སོང་། ཞ་ཡས་ར་གསུམ་

______ཡོད། ད་འདུག་མི་དགོས་བདའ་བཏང་ནས་ཟེར་ན། དེའི་______སྡུག་གཟིག་གང་ན་ཡོད།

སྒྲོལ་མ ངེད་ཟོ་མནའ་མ་ཟོའི་ལས་དབང་______རེད། ངེད་གཉིས་ཀ་ལས་སྡུག་ནོ་______རེད། རེད་དྲ་ཐད་པོ་ད་བོང་ཧྲ་གི ངེད་དྲ་ཞ་ཡས་མེད་ར་གནས་ནས་བསྡད་ན། ཨ་མྱེས་ར་ཨ་ནེ་གིས་ཚིག་ལོག་རྒྱག་གི མྱི་སར་མི་འཛོག་གི

མཚོ་མོ ཁྱོད་ལ་གནས་ཚུལ་ང་______ཧྲ་གི ངའི་ཐད་པོ་ར་ང་བབ་གིས་ཐུག་གི་མེད། ཐེངས་སྔོན་མ་ར་ལོ་གསུམ་གི་སྔོན་ན་ངོ་ཐུག་ནི་རེད། རེད་དྲ་ཞག་མ་གཅིག་གི་གཞུག་ནས་ཡང་བྱུད་ཐལ། དེ་ནས་ད་རེག་བར་ལོ་གསུམ་______འགོར་ཐལ། གོ་ནོ་ཡིན་ན། ཁྱུར་གེར་ལྷ་སན་ར་ཐན་མོ་གཟིག་ཡོད་ཟེར། ངའི་སེམས་______སྡུག་གི ལས་དབང་______བཙོག་གི སྒྲོལ་མ།

སྒྲོལ་མ ཨོ་ཡོས། འདིའི་ཐོག་ནས་ཁྱོད་ར་ང་ལས་དབང་ར་ཅིས་ཅ་གཟིག་______ ང་སྡུག་གཏམ་བཤད་ས་ཐད་པོ་ཡོད་གི

མཚོ་མོ ཨ་མྱེས་ར་ཨ་ཡས་གིས་ངོ་མི་སྟོན། ཐད་པོ་གིས་རོ་མ་བསྟན་ན། ང་ཁྱིམ་ཚང་དེ་ནས་འདུག་འདོད་______མེད། ཇོ་མོ་གི་འཚོ་བ་ངའི་འཚོ་བ་______ཡིན་རྒྱུ་མ་རེད། རེད་དྲ་ཞ་ཡས་བཞི་བོ་སྡུག་རྒྱུ་རེད། ཞ་ཡས་ཆུང་ངོ་______སྡུག་རྒྱུ་རེད།

སྒྲོལ་མ ཨ་ཏུ་གིས་ཆུང་ངོ་ཆེ་གཟིག་ག་སྡུག་རྒྱུ་རེད། ཁྱོས་བསམ་པ་______མ་འཛིན།

མཚོ་མོ ངའི་ཐད་པོ་གི་ཞ་ཡས་ངོ་མ་མིན་ཟེར་གི་ཡོད། རེད་དྲ། ཞི་ལི་ཨ་ཕ་ར་______རེད། ང་ཞི་མོ་ལས་སྡུག་གཟིག་ག ཞི་ལི་གཞན་པ་ཟོ་ལྷ་རྒྱོའི་ལས་བསོད་གང་ན་ཡོད།

སྒྲོལ་མ མཚོ་མོ། ཨ་མྱེས་ར་ཨ་ཡས་གཉིས་ཀ་སྐྱོར་ནོ་ཁྱོད་རེད། ཁོ་གཉིས་ཀ་ལོ་བདུན་ཅུ་______རེད། མེད་སོང་ན། ཤུལ་ཁ་ཁྱོད་ལ་ཐེམས་ནི་རེད།

མཚོ་མོ ངས་ར་དེ་བསམས་ནས། ཁ་རྩང་དེ་རིང་ཁྱོད་ཆི་མོ་གཟིག་རེད།

སྒྲོལ་མ དུས་ཚོད་དེ་མོ་གཟིག་མེད། རོང་འབྲོག་ལས་གཉིས་ཀ་རྒྱ་བརྒྱབ་ན་སྐྱུས་མི་ཐོག་གི རེད་དྲ་ངའི་ན་ཚ་______ཡང་ང་སོང་ཡོད། ཁྱོའི་ཐད་པོ་གིས་ཞ་ཡས་ཟོར་སྐོར་མོ་སྐྱུར་གི་ཨེ་ཡོད།

མཚོ་མོ སྐྱུར་གི་ཡོད། ཐེངས་གཅིག་ག་སྐོར་མོ་སྐོང་གཉིས་______མི་སྐྱུར། ཞི་ལི་ཆེ་བོ་གིས་ད་རྡུང་ཞོར་ལས་ཡས་ཐུབ་གི

སྒྲོལ་མ ངས་བལྟས་ན། ད་ཁྱོས་ཁྱིམ་ཚང་དེ་ནས་ཧྲ་ལ་བྱོས། ཁྱོད་______འཚོ་བ་གི་ཆ་རྐྱེན་ཧྲ་མཁན་མི་མང་། གཙོ་བོར་ཁྱོས་ཡུགས་ས་གཟིག་གི་______འདང་མ་རྒྱུག ནམ་ཞིག ཁྱོའི་ཐད་པོ་ར་ཁ་ཕྱིར་འཁོར་ནི་རེད།ཞ་ཡས་ཟོར་མི་ཁེན་ན། ཁྱུར་གེ་ར་འགྱོ་ས་ཡོད་ནི་མ་རེད།

མཚོ་མོ ཡ་ཡ་ཡ། ཁྱོད་རང་གིས་ར་རང་མགོ་ཐོན་ཐབས་བྱོས།

གི་ཡན / གི་མན

This phrase conveys the comparative notion: *more than...*

Comparative form	
བོད་གི་ལོ་རྒྱུས་ལ་ལོ་སྟོང་གཅིག་ར་སུམ་བརྒྱ་**གི་ཡན་**ཡོད།	Tibet has a history of more than 1,300 years.
མགོན་པོ་མཚོ་ལོ་སུམ་ཅུ**འི་ཡན་**ཡིན།	Mgon po mtsho is more than thirty years old.
སློབ་མའི་གྲངས་ཀ་ལྔ་བཅུ**འི་ཡན་**མིན།	The number of students is not more than fifty.
ཁྱིམ་ཚང་དེའི་ཆ་རྐྱེན་ངེད་ཚང་**གི་ཡན་**རེད།	That family is better off than my family.
རྩིས་རིག་གི་ཐོག་ནས་ཁོ་ང**འི་ཡན་**ཡིན།	He is better than me in mathematics.
Note: *ཡན* alone means *above* or *over*.	

Comparative form: གི་ཡན vs. གི་མན	
མགོན་པོ་མཚོ་ལོ་སུམ་ཅུ**འི་ཡན་**ཡིན།	མགོན་པོ་སྐྱིད་ལོ་སུམ་ཅུ**འི་མན་**ཡིན།
Mgon po mtsho is more than thirty years old.	Mgon po skyid is less than thirty years old.
སློབ་མའི་གྲངས་ཀ་ལྔ་བཅུ**འི་ཡན་**མིན།	སློབ་མའི་གྲངས་ཀ་ལྔ་བཅུ**འི་མན་**མིན།
The students number less than fifty.	The students number more than fifty.
ཁྱིམ་ཚང་དེ་ཆ་རྐྱེན་ངེད་ཚང་**གི་ཡན་**རེད།	ཁྱིམ་ཚང་དེ་ཆ་རྐྱེན་ངེད་ཚང་**གི་མན་**རེད།
That family is better-off than my family.	That family is less well-off than my family.
རྩིས་རིག་གི་ཐོག་ནས་ཁོ་ང**འི་ཡན་**ཡིན།	རྩིས་རིག་གི་ཐོག་ནས་ཁོ་ང**འི་མན་**མིན།
He is better than me at mathematics.	He is not worse than me at math.
Note: *མན* alone means *below*.	

གི་ཡན་ན་མེད / གི་མན་ན་མེད

This phrase conveys the superlative concept: *nothing is more... than...*

Superlative form: གི་ཡན་ན་...མེད	
དཀོན་མཆོག་**གི་ཡན་ན་**སུ་བཟང་ང་**མེད།**	Nobody is nicer than Dkon mchog.
ཨ་མེ་རི་ཁ**འི་ཡན་ན་**རྒྱལ་ཁབ་སྟོབས་ཅན་**མེད།**	No country is more powerful than the USA.
ལུག་ཤ་**གི་ཡན་ན་**ཟ་མ་ཞིམ་པོ་**མེད།**	No food is tastier than mutton.
ཚེ་གཟུངས་**གི་ཡན་ན་**སུ་གཡེར་མོ་**མེད།**	Nobody is more clever than Tshe gzungs.

Superlative form: གི་ཡན་ན་...མེད vs. གི་མན་ན་...མེད	
དཀོན་མཆོག་**གི་ཡན་ན་**སྤྱི་བཟང་ང་**མེད།**	དཀོན་མཆོག་**གི་མན་ན་**སྤྱི་ངན་**མེད།**
Nobody is nicer than Dkon mchog.	Nobody is worse than Dkon mchog.
ཨ་མེ་རི་ཁ**འི་ཡན་ན་**རྒྱལ་ཁབ་སྟོབས་ཅན་**མེད།**	ཁྲའོ་ཞན་**གི་མན་ན་**རྒྱལ་ཁབ་མེད་པོ་**མེད།**
No country is more powerful than the USA.	No country is poorer than North Korea.
ལུག་ཤ་**གི་ཡན་ན་**ཟ་མ་ཞིམ་པོ་**མེད།**	ལུག་ཤ་**གི་མན་ན་**ཟ་མ་ངན་པ་**མེད།**
No food is tastier than mutton.	No food is worse than mutton.

རེ vs. ལྷག་གིས / ལྷག་ཏུ

ལྷག་གིས is used to compare in pairs while *རེ* is used to express a tendency.

With རེ	With ལྷག་གིས / ལྷག་ཏུ
དེ་བ་ཚང་**རེ་ཕྱུག་**རེད།	དེ་བ་ཚང་**ལྷག་གིས་ཕྱུག**
That family is getting richer.	That family is richer. (compared to another family)
ནམ་ཟླ་ད་བོ་**རེ་འཁྱགས་**མ་རེད།	དེ་རིང་ནམ་ཟླ་**ལྷག་གིས་མི་འཁྱགས་**གི
The weather is not yet getting colder.	The weather is not colder today. (compared to a given day)
ཁངས་**རེ་འབབ་**ཡིན་ན་ཧྣངས་འཁོར་འགྱོ་མི་ཐུབ།	ཁངས་**ལྷག་ཏུ་འབབ་**ན། ཟོག་ལུག་གིས་དཀའ་རྒྱུ་རེད།
If it snows more, the car will not be able to move.	If it snows more (than before), livestock will have a hard time.
ངས་ཞི་ལི་ར་རྒན་མོ་**རེ་དྲན་**རེད།	ངས་ཞི་ལི་ར་རྒན་མོ་**ལྷག་གིས་དྲན་**གི
I miss my son and wife ever more.	I miss my son and wife more (than any other).
དཔྱིད་ཀ་ཉིན་**རེ་རིང་**། ཞག་**རེ་ཐུང་**ཡིན།	ད་ཉིན་མ་**ལྷག་གིས་རིང་**གི དབྱར་ཁ་ཐོན་ན།
Daytime gets longer and nighttime gets shorter in spring.	Now, daytime is longer (than before) when the summer comes.

ཨ་ཛ་བོ

This adjective means *the good one* in non-comparative statements and, in comparison, *the best one.*

ཨ་ཛ་བོ	
དགེ་རྒན་གི་ནང་ནས་ངའི་དགེ་རྒན་**ཨ་ཛ་བོ་**ཡིན།	My teacher is the best one among all the teachers.
རྒྱུ་སྤུས་གི་ཐོག་ནས་བཤད་ན། དངོས་པོ་འདི་**ཨ་ཛ་བོ་**མ་རེད།	Speaking of quality, this thing is not the best one.
ལེགས་སྐྱེས་གསུམ་པོ་གི་ནང་ནས། **ཨ་ཛ་བོ་**གང་རེད།	Which is the best among the three presents?
ལས་སྟངས་**ཨ་ཛ་བོ་**འགོ་བ་གི་འདོད་ར་མ་མཐུན།	The best approach was not in the boss's favor.

Polar-adjective compounds	Polar-adjective compounds are used with E-v to compare.

Two antonymous adjectives		Non-comparative statements	Comparative statements
ཡག + བཅོག	appearance	ཞི་མོ་འདིས་ཡག་བཅོག་ག་འདང་མི་རྒྱུག This girl does not care about how she looks.	ཞི་མོ་ཡག་མ་འདི་གཉིས་ཀར་**ཡག་བཅོག་མེད་**གི These two pretty girls are equally beautiful.
དལ + མགྱོགས	speed	རླངས་འཁོར་གི་བཟང་ངན་དལ་མགྱོགས་གི་ཁ་ན་མེད། If a car is good or not doesn't depend on its speed.	རྟ་སྦྲག་སྦྲག་གི་**དལ་མགྱོགས**ཨེ་**ཡོད**། Does a horse run as fast as a motorcycle?
རིང + ཐུང	length	རྐང་སྣམ་རིང་ཐུང་སྨུས་གཉིས་ཅན་ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད། There wouldn't be pants two meters long.	ང་ལ་ལུས་རྩལ་བ་དེའི་**རིང་ཐུང་མེད**། I am not as tall as the athlete.
ཆེ + ཆུང	size	ངའི་ལྷམ་ཆེ་ཆུང་ཞེ་གསུམ་ཡིན། My shoes are size 43.	གསུམ་གི་ཐོག་ག་གཉིས་བསྣན་ན་ལྔ་ར་**ཆེ་ཆུང་མེད**། Three plus two equals five.
མཐོ + དམའ	height	གོང་གི་མཐོ་དམའ་གིས་དངོས་པོ་གི་རྒྱུ་སྤུས་མཚོན། (The amount of the) price tells the quality of things.	དཔོན་པོ་གཉིས་ཀར་**མཐོ་མཉམ་ཡོད**། གཅིག་རྫོང་དཔོན། གཅིག་ཁུལ་དཔོན་རེད། The two leaders are different in position; one is a county leader and the other is a prefecture leader.

འདི་ཡོད་འདི་མེད vs. གང་ཡོད་གང་མེད	These two alternative phrases express *something available in extremely large quantity* or *variety*.

འདི་ཡོད་འདི་མེད	གང་ཡོད་གང་མེད
མི་ཕྱུག་པོ་འདིར་སྒོར་མོ་རྫོག་གོ་**འདི་ཡོད་འདི་མེད་**ཡིན།	བོད་ན་གྲུབ་མཐའ་**གང་ཡོད་གང་མེད་**རེད།
This rich man is extremely rich.	All Buddhist sects are present in Tibet.
དེང་སང་ཚོང་ར་ན་དངོས་པོ་**འདི་ཡོད་འདི་མེད་**རེད།	པེ་ཅིན་ན་ལྟད་མོ་**གང་ཡོད་གང་མེད་**རེད།
All kinds of things are available in the markets nowadays.	All kinds of entertainment are to be enjoyed in Beijing.
བོད་ན་སྲོག་ཆགས་**འདི་ཡོད་འདི་མེད་**ཡིན།	འདོགས་ཆ་རྫོག་གོ་**གང་ཡོད་གང་མེད་**རེད། ཆི་གཞིག་ཉོ་རྒྱུ་ར་མི་ཤེས་གི
There are all kinds of wildlife in Tibet.	There are so many different ornaments that I do not know what to buy.
འཇར་མན་ན་སྡོང་པོ་**འདི་ཡོད་འདི་མེད་**རེད།	ཁུར་གི་རྒྱུ་ད་**གང་ཡོད་གང་མེད་**ཡིན། རེད་དྲ་མི་སྟོབས་མེད།
There are all kinds of trees in Germany.	He is materially as rich as possible but is short of manpower.

ཙ་ཡ་བོ། This adjective means *the best one*.

ཙ་ཡ་བོ།	
ཁོ་ཞ་ཡས་**ཙ་ཡ་བོ་**ཡིན། ཡ་རབས་ཡིན། གུས་བཀུར་ཆེ།	He is the best child, polite and well-mannered.
བཤད་མཁན་**ཙ་ཡ་བོ་**ཁོ་ཡིན། རེད་དྲ་ཁོང་རྒྱལ་ར་ཆེ།	He is the best speaker, though very arrogant.
ལེགས་སྐྱེས་**ཙ་ཡ་བོ་**གྲི་ཆུང་འདི་རེད། ངའི་བློར་རྔོང་གིས་འབབ་གི	This dagger is the best present. I like it very much.
ཨ་རྷ་ནས་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོ་**ཙ་ཡ་བོ་**ཏྲ་ཧྲུ་ཨེ་ཡིན།	Is Harvard the best university in the USA?

ཤས་ཆེ / ཆུང These phrasal adjectives, with a preceding verb or an adjective, respectively, mean *likely and unlikely*.

ཤས་ཆེ / ཆུང	
ཞི་ལི་འདི་ཚེ་རིང་ཡིན་**ཤས་ཆེ།**	This boy is likely Tshe ring.
དེ་རིང་ཉིན་མ་གསུམ་པ་རེད། ངའི་ཨ་ཕ་ཡོན་**ཤས་ཆེ།**	Today is the third day; my father will likely come.
ཁ་སྔང་ཆར་མང་ང་མ་བབས། དེ་རིང་དབྱར་རྩྭ་མང་ང་**ཡོད་ཤས་ཆུང་།**	It did not rain heavily yesterday. It is unlikely that there will be a lot of caterpillar fungi today.
དགུན་ཁ་བོད་གི་ས་ཆ་མི་དྲོ། ང་དགུན་ཁ་བོད་ར་**འགྲོ་ཤས་ཆུང་།**	Tibetan ethnic territories are not warm in winter. It is unlikely I will go there in winter.

གང +
monosyllabic adj. This structure expresses *much* or *a lot of* in extent, quantity, or quality, often in an extreme.

གང + monosyllabic adj.	
དེ་རིང་གི་སྟོན་ཐོག་ན་མགྲོན་པོ་**གང་མང་རེད།**	There are a lot of guests at the celebration party.
གོན་རྒྱུ་**གང་ཡག་**པོ་འདི་མ་རེད། གན་རེད།	The most beautiful garment is not this, but that.
ཞི་མོ་གསུམ་པོ་ཡག་གི རེད་དྲ་**གང་ཡག་**པོ་ལོ་ཆུང་དེ་རེད།	The three girls are pretty, but the youngest one is the prettiest.
ཟ་མ་གང་བཟང་ཟོ། གོན་རྒྱུ་**གང་ཡག་**ཁོན།	Enjoy the best food and wear the most beautiful clothes!

Comparison in exaggeration The features of things are extolled with metaphors, conveying such comparative notions *as ... as...*

As...as...	
ཞི་མོ་འདི་**ཡག་ལྷ་མོ་**རེད།	This girl is like a goddess in beauty.
གསར་བུ་འདི་**བརྗིད་པོ་བྲག་**ཡིན།	This young man is as majestic as a mountain.
ཁ་སྔང་དེ་རིང་**འཁྱགས་དགུན་ཁ་**རེད།	These days are as cold as winter.
བླ་མ་འདི་**བྱམས་སངས་རྒྱས་**ཡིན།	This lama is as compassionate as Buddha.

རྒྱུ་གཉིས་ཀས This is used to express *rather than*... or *instead of*...

Tibetan	English
ཁྱེད་འདུག་རྒྱུ་གཉིས་ཀས་དགུང་ཟ་བསྐོལ་ན་ཆེ་མོ་གཞིག་རེད།	How about you cook supper rather than fooling around?
ང་པོ་ལིན་ནས་འདུག་རྒྱུ་གཉིས་ཀས་ལོན་ཏུན་ནས་འདུག་འདོད།	I would rather live in London than in Berlin.
ངེད་ཟོ་ཁྲིམས་ཁང་ང་འགྲོ། རྩོད་པ་ལས་རྒྱུ་གཉིས་ཀས།	Rather than arguing, let's just go to court.
ངས་ཇ་འཁྱགས་འཐུང་རྒྱུ་གཉིས་ཀས་ཆུ་ཚན་དེ་འཐུང་རྒྱུས།	I will take the hot water rather than the cold tea.
ཁྱེས་ལག་རོགས་ཆེ་གཞིག་ག་མི་བཙལ་ནས། ཁེར་རོ་གིས་ལས་རྒྱུ་གཉིས་ཀས།	Why didn't you ask for help, rather than doing it on your own?

ཆེ་མོ་གཞིག...ན...དེ་མོ་གཞིག... This structure conveys the comparative notion: *the more...the more*.

With adjective	
Tibetan	**English**
མི་མང་ང་གིས་སྐོར་མོ་ཆེ་མོ་གཞིག་མང་ན་དེ་མོ་གཞིག་སྐྱིད་ཟེར།	Many people think "The more money, the happier."
ཚད་པ་ཆེ་མོ་གཞིག་ཆེ་ན། རྩྭ་དེ་མོ་གཞིག་སྐམ་པོ་རེད།	The hotter the weather gets, the drier grass becomes.
ཧུར་བརྩོན་ཆེ་མོ་གཞིག་ཆེ་ན། ཡར་ཐོན་དེ་མོ་གཞིག་ཆེ།	The more diligent one is, the more he progresses.
ཕ་ཡུལ་བ་ཁ་ཐག་ཆེ་མོ་གཞིག་རིང་ན་ང་དེ་མོ་གཞིག་སུན་གི	The more distant I am from my hometown, the more homesick I become.
མི་ལོ་ཆེ་མོ་གཞིག་ཆེ་ན་དྲན་པ་དེ་མོ་གཞིག་སྡུག་གི	The older people get, the worse (their memory) gets.
ང་ར་གྲན་མོ་ཆེ་མོ་གཞིག་མཐུན་ན་ཁྱིམ་ཚང་ར་དེ་མོ་གཞིག་སྐྱིད་གི	The more harmonious I and my wife are, the happier the whole family becomes.
With verbs	
གླ་བ་རིགས་གིས་ཆེ་མོ་གཞིག་ལས་ན་འགོ་བ་གིས་འཐུད་དེ་མོ་གཞིག་ལེན་གི་ཡོད།	The more the employees work, the more the employer gets.
ངེད་ཟོ་ཆེ་མོ་གཞིག་སོང་ན་ལམ་ཐག་དེ་མོ་གཞིག་ཇེ་ཐུང་རེད།	The further we go, the closer we get.
བཤད་ནོའི་དུས་ཚོད་ཆེ་མོ་གཞིག་འགོར་ན་ཉན་མཁན་ཟོ་དེ་མོ་གཞིག་སུན་གི་ཡོད།	The longer the speech lingers on, the more bored the audience becomes.
ཆང་ཆེ་མོ་གཞིག་འཐུངས་ན་དེ་མོ་གཞིག་བཟི་ནི་རེད།	The more alcohol one drinks, the more drunk one becomes.
ང་ཆེ་མོ་གཞིག་ཉལ་ན་དེ་མོ་གཞིག་ཉལ་ན་འདོད།	The more I sleep, the more I want to sleep.
དུ་བ་ཆེ་མོ་གཞིག་འཐེན་ན་དེ་མོ་གཞིག་འཐེན་ན་འདོད་གི	The more I smoke, the more I want to smoke.

ཐ་སྙད་དང་ཚིག་གྲོགས། སློབ་ཚན་བཅུ་བཞི་པ།

འགྲོག་པ་ཞིག་གི་རྒྱང་དུས་དྲན་གཞི།

དྲན་གཞི	nostalgia; memory	དྲན་གཞི་གཟིག་གིས་ཁོ་ཐག་རིང་ང་ཁྲིད་ཐལ།
དེའུ་འབུར	hill	དེའུ་འབུར་གཟིག་གི་ཐོག་ན་ལུག་རྫི་གཟིག་ཡོད།
འབྲལ་ཐབས་མེད	to be inseparable	གསར་བུ་གསར་མོ་དེ་གཉིས་ལ་འབྲལ་ཐབས་མེད།
རྟ་བོ	horse	རྟ་བོ་དེ་ང་སང་བཀོལ་མཁན་ཞུང་།
འདུར	to prance	རྟ་བོ་འདུར་འདུར་རས་ས་སྒྱི་ཐེར་ར་བཏང་།
སྤྱི་གཞི་རྩ་ལག	relatives	སྤྱི་གཞི་རྩ་ལག་རྒྱུས་ན་རྒྱབ་རྩ་བཀན།
དོམ	bear (animal)	རོང་བ་ཟོས་ཞིང་ཁ་ནས་དོམ་མི་རིག
སྡིག་ཧྲོ	ill-behaved; ill-intentioned	ཞི་ལི་སྡུག་ཧྲོ་ཅན་ན་མ་སེམས་འཁོར།
འཁོར་གཡོག	servant	ང་འཁོར་གཡོག་བླ་སྐྱིད་གི་སློར་མོ་མེད།
གཡོག་མོ	maid	དེང་མ་གི་གཡོག་མོ་དེང་སང་གི་རྒྱལ་མོ་རེད།
ཁ་རོག་གེར	quietly; secretly	ཁྱུར་གེ་སེམས་སྡུག་ཁ་རོག་གེར་བསྡད་བཏང་།
བཙངས	to jostle in; to push	ཁྲིམ་བདག་མ་གིས་ངའི་ལག་ག་བྲོ་ཁ་བཙངས།
ཉི་ལྷང	sunray	ཉིན་གུང་ཉི་ལྷང་གཟིག་བརྒྱབ་བཏང་།
སྨུག་པ	mist	སྨིག་པ་གི་ཁྲོད་ནས་ཕྱུགས་ཟོག་བོར་འགྲོ།
དེངས	to clear up	རི་མགོ་གི་སྨུག་པ་དེངས་སོང་།
རྒྱ་བོ	brown (dog)	ཁྱི་རྒན་རྒྱ་བོ་ཟུག་ཡས། ཉིན་བཟ་བཏང་སོང་།
ཤ་ལོག	a chunk of meat	ཤ་ལོག་དེར་སྤྱི་རྒྱ་བཞི་ཡོད་རྒྱུ་རེད།
འཛེམས	to shy away	ངས་སྔོན་ཚད་ཤ་རྙིང་བར་ཧོང་གིས་འཛེམས།
ཞོགས	to be eager; to be zealous	རྒྱུ་གི་དོན་ན་དེ་མོ་གཟིག་མ་ཞོགས།
འབྲུག་སྒྲ	thunder	འབྲུག་སྒྲ་གོ་ན། སྙིང་འདར་ར་ར།
དི་རི་རི	thunderous	འབྲུག་སྒྲ་དི་རི་རི། ཐང་ཁེབས་ཐལ།
ཞེད་སྣང	fear	ཞེད་སྣང་གི་དབང་གིས་ཁོ་དབང་བོ་ཤོར།
རྗེས་འདེད	to follow	རང་ཚུགས་ཟུངས། གཞན་གི་རྗེས་མ་འདེད།

ལྡོགས	to be able to stand	ངས་ལས་འགན་འདི་མི་ལྡོགས།
གཡོལ	to avoid	དཀའ་སྡུག་མྱོང་དགོས། གཡོལ་མི་ཉན།
བཀབ	to cover	ངས་ཚུ་ཟོ་རས་ལྤེབ་གཟིག་གིས་བཀབས།
སྒུལ	to move	རྡོ་སྣུམ་འབར་རས་ཀླངས་འཁོར་སྒུལ།
དངོས་པོ	things; objects	དངོས་པོ་མང་ང་མ་འཁྱེར། ཁྱེས་མི་ཁྱུག
འགུལ	to move	ནད་པ་དེ་རིང་འགུལ་ཐུབ་གི་ཡོད།
ནང་ཤེད	innermost	ཁང་བ་གི་ནང་ཤེད་ན་ཨ་ཕ་གི་ཉལ་ས་ཡོད།
ཀེང་རུས	skeleton	ཀེང་རུས་འདི་ལོ་སྟོང་གསུམ་འགོར་ཡོད་གི
དབུགས་འཚངས	to pant	ང་རི་མགོར་འགོ་ཞེར་ར་དབུགས་འཚངས།
ཚོད་སེམས	resolution	ཚོད་སེམས་ཡོད་ན་བྱ་བ་འགྲུབ་རྒྱུ་རེད།
ལྭ་དྲུག	ragged clothes	ལྭ་དྲུག་གཟིག་གོན་ནས་ཙག་མི་ཁྱུག
གཞོས	to become eroded	ཆུ་བྲུག་ཡས་ས་སྣང་གཞོས་སོང་།
ཤུག་ཏུ	limb	ཟོག་རིགས་གེར་ཤུག་ཏུ་བཞི་ཡོད།
ཧལ	to wheeze; to pant	ལ་གཟར་མོར་འགོས་ན་གློ་ཧལ་འགྲོ།
ངོ་སྟོན	to give face; to respect one's dignity	ཞི་ལི་བྲ་ཚག་ག་ངས་ངོ་སྟོན་གི་མེད།
སྐྱེས་ས་སྐྱེས་ཡུལ	hometown	སྐྱེས་ས་སྐྱེས་ཡུལ་བརྗེད་ན་ངོ་ཚ་ཡིན་ཟེར།
རིག་པ་རྟུལ	stupid	ངའི་ཨ་མ་རིག་པ་ཧེ་རྟུལ་ར་སེམས་ཧེ་ཆུང་རེད།
རེ་བ་མཐོ	demanding; ambitious	ཁྱུར་གེ་རང་ས་ནས་མི་འདུག རེ་བ་མཐོ།
རྡོ་སྣུམ	petrol	རྡོ་སྣུམ་གོང་ཧེ་མཐོ་ཧེ་མཐོ་རེད།
རྡོ་སོལ	coal	རྡོ་སོལ་ཐོན་ཁུངས་ང་བསྒྱུར་གསོ་མེད།
ཕྱི་རོལ	outside	དྲ་མ་གི་ཕྱི་རོལ་ན་ཁངས་ལུད་གི་ཡོད།
འགྲོ་འོང	exchange; contact	གཞན་ན་འགྲོ་འོང་མེད་ན་ཕྱི་གི་གནས་ཚུལ་མི་གོ
སྐར	goods; cash	ཁང་རིན་སྐོར་མོ་ཁྲི་གསུམ་སྐར་ཤེད་བྱིན།
སྐབས་བདེ	convenient	སྐབས་བདེ་ཡིན་ན། ང་ཁྱོད་སང་ཉིན་ལྷ་གི་ཡོང་།
ཟད	to be worn out	གོན་རྒྱུ་འདི་ལས་ཀ་ལས་ནས་ཟད་ཐལ།
བརྗེ་རེས	exchange	བརྗེ་རེས་མེད་ན་ཉོ་ཚོང་ཡོད་མི་དཔེ།
བཀོད་པ་འཐེན	to make a plan; to plan	དོ་དགོང་གི་དགོང་ཛ་ངས་བཀོད་པ་འཐེན།
དབང་བསྒྱུར་མཁན	ruler	དབང་བསྒྱུར་མཁན་ཟོ་རྒྱ་ཡན་ན་གཏོང་མི་ཉན།

དོད་པོ	substitute	ཁྱུར་གེས་ངའི་དུས་ཚོད་བོར། དོད་པོ་འདི་རེད།
མཁོ	to be needed; to be required	ལས་རོགས་ད་མཁོ། ནངས་ཀ་མི་མཁོ།
གཞུང	public; official	སྡེ་བ་གཞུང་གི་དོན་ན་ཁོ་ཁོམ་གི་མེད།
གཡར	to borrow	ཁྱུར་གེར་ཁ་མལ་མེད། སྒོར་མོ་གཡར་མི་ཉན།
སྐྱིན་པ	compensation	ལོ་ཏོག་གི་སྐྱིན་པར་ངས་སྒོར་མོ་སྟེར་རྒྱུ་ཡིན།
དངུལ་ཁང	bank	དངུལ་ཁང་ནས་སྒོར་མོ་བསྐྱི་རྒྱུ་དཀའ།
གོ་ས	position; rank	དཔོན་པོ་གོ་ས་ཅན་དེ་སྡེ་བ་ནང་ང་སོང་མ་མྱོང་།
སྲོལ་གཏོད་མཁན	founder	དགེ་ལུགས་པ་སྲོལ་གཏོད་མཁན་ཙོང་ཁ་པ་རེད།
འགོ་མ	first; initial	ངེད་ཚང་གི་ཞ་ཡས་འགོ་མ་ཞི་ལི་གཟིག་ཡིན།
རྣལ་འབྱོར་བ	yogi	རྣལ་འབྱོར་བ་གཟིག་ཡིན་ན་གྲོང་ནས་མི་འདུག
ནོར་ཤ	yak meat	སྐམས་ཤ་ཟ་རྒྱུ་མང་ན་འབྱུང་གཞི་མི་བདེ།
ཆོལ་ཁ་གསུམ	three regions of Tibet	ཨ་མདོ་ཆོལ་ཁ་གསུམ་གི་ནང་གི་གཅིག་ཡིན།
གནམ་ངོ་འཕིབས	to become cloudy	གནམ་ངོ་འཕིབས་ཡོད། ད་ཆར་འབབ་རྒྱུ་རེད།
སྟོད	upper	ལུང་སྟོད་ན་སྤྲིན་ནག་འཁྲིག་གི་ཡོད།
ཆག་སྒོ	accident; catastrophe	ཁྱུར་གེ་རྨས་བཏང་ནོ་ཆག་སྒོ་རེད།
སྤྱི་དམངས	civilian; citizen	སྤྱི་དམངས་གཟིག་ཡིན་ན་འདེམ་དབང་ར་ཡོད།
ལྡབ	multiple; times	ང་ཁྱུར་གེར་ལྟོས་ན་ལྡབ་གཟིག་གིས་ལྷི།
ཁེ་ཕན	benefit	ཁེ་ཕན་མེད་ན་ཚོང་གཉེར་དོན་མེད།
ལུས་ཁམས་བདེ་སྲུང	healthcare	ཁྱུར་གེ་ལུས་ཁམས་བདེ་སྲུང་གི་གོ་རྟོགས་མཐོ།
རྒྱལ་དམངས	citizen	རྒྱལ་དམངས་ཡོངས་ཐོབ་ཐང་འདྲ་མཉམ་ཡིན།
འབོར་གྲངས	amount; quantity	རྒྱལ་དམངས་ཐོན་སྐྱེད་འབོར་གྲངས་ཧེ་མཐོ་རེད།
དོ	to be able to compete	ཀྲུང་གོ་ད་བོ་ཨ་མེ་རི་ཁར་དཔུང་མི་དོ།
ཁག་ཐེག	guarantee	ཁྱོའི་བདེ་འཛུགས་ག་ངས་ཁག་ཐེག་ཡས་མི་ཐུབ།
བར་ཁྱད	difference	གསུམ་ར་བཞི་མཚམས་མཚམས་མ་བར་ཁྱད་ཆེ།
ཁེབས	to cover	རས་འདིས་མུས་གྲུ་བཞི་གཟིག་ཁེབས་རྒྱུ་རེད།
ལས་ཆོད	efficiency	ལས་ཆོད་མེད་ན་ཀུང་ཟི་གསོན་མི་ཐུབ།
སེལ	to solve; to card (wool)	འབྲོག་མོ་གིས་བལ་སེལ་གི་ཡོད།
ཡོང་འབབ	income	ཡོང་འབབ་དམའ་ནོ་གིས། ཁྱུར་གེ་སྐྱིད་གི་མེད།

བྱད་གཟུགས	physical appearance; look	བྱད་གཟུགས་ཡག་ན་རང་གི་རྒྱན་ཡིན།

རྒད་པོ་ལོ་བརྒྱད་ཅུ་ཅན་ཞིག་གི་དྲན་པ་གསོར་ཕྱ།

མངའ་རིས	territory	ཨ་མེ་རི་ཁ་མངའ་རིས་ཆེ།
རིང་ང	during	སྐྱེས་བུ་འདིས་རང་གི་རིང་ང་དཔེ་ཆ་བྲིས།
ཁྲལ	tax	ཞིང་ལས་གི་ཁྲལ་མེད་པར་བཏང་ཡོད།
གུང་ཁྲན་ཏང	Communist Party	གུང་ཁྲན་ཏང་ཀྲུང་གོའི་སྲིད་འཛིན་ཏང་ཡིན།
འོང་ལི	donkey	འོང་ལི་མེད་ན་ལས་ཀ་མང་ང་ལས་ཀྱི་དཀའ།
གཞུང་ང་ལངས	to be owned publicly; to confiscate	ཁྲིམ་ཚང་འདིའི་རྒྱུ་ཚང་མ་གཞུང་ང་ལངས།
འདྲ་མཉམ	equal; equality	དཔལ་འབྱོར་གི་ཐོག་ནས་ཚང་མ་འདྲ་མཉམ་མིན།
མདུན་སྐྱོད་ཆེན་མོ	Great Leap Forward	མདུན་སྐྱོད་ཆེན་མོ་འགུལ་སྐྱོད་གཟིག་ག་གོ
ལས་འགུལ	campaign	ལས་འགུལ་གི་ཁྲོད་ནས་མི་མང་ང་ཤི་སོང་།
ཚུད	to be able to get in	མི་བཞི་ཁང་པ་འདིའི་ནང་ང་མ་ཚུད་ཐལ།
ལས་བྱེད་པ	civil servant; cadre	ལས་བྱེད་པ་འདི་བྱ་བ་ལྷ་རྟོག་ཡས་གི་ཡོང་།
རྒྱུ་ན	if only…	ངས་དེ་རིང་ཤ་གཟིག་ཟ་ཐུབ་རྒྱུ་ན།
ཞེ་གིས	really; virtually	དེ་རིང་ང་ཞེ་གིས་སེམས་དགའ་གི
འབྲོང	wild yak	འབྲོང་མངའ་རིས་ན་མང་།
མགྲོན་རྟིས་ཆེ	hospitable	འབྲོག་པ་ཟོ་མགྲོན་རྟིས་ཆེ།
ཡིད་ཚིམ	to be satisfied	བཟོ་བ་ཟོ་གླ་ཕོགས་ག་ཡིད་མ་ཚིམས།
ངོ་བཙོངས	to have a political contact	ངས་ངོ་བཙོངས་ཡས་དངོས་པོ་འདི་ལོན།
ལོངས་སྤྱོད	consumption; enjoyment	ལོངས་སྤྱོད་མ་རྒྱས་ན་ཁེ་ཚོང་མི་རྒྱུག
དྲེལ	mule	དྲེལ་གིས་འོང་ལིའི་ཁལ་ཁྱག་གི
ཁྱབ་ཆེ	widespread	དབྱིན་སྐད་རྒྱ་སྐད་ར་ལྟོས་ན་ཁྱབ་ཆེ།
རྡུལ་མ	spoiled; lazy	མ་རྡུལ་མ་འདིས་ཁྲིམ་ལས་ར་མི་ཁྱག
ཞེ་བཟང	good-natured	སློན་བུ་མོ་ཟེར་ནོ་ཞེ་ཐག་གིས་ཞེ་བཟང་རེད།
བླ་འཁྱམས	without a soul	ཁོ་སྐྱག་ཡས་བླ་འཁྱམས་ཡོད།
ཨུ་ཚུགས་ཆེ	stubborn	ལན་དུས་ཁུར་གོ་ཨུ་ཚུགས་ཆེ།
མི་སེར	common people	མི་སེར་གི་ཐོག་ག་སྡུང་ན་རྡེ་པོ་ངན།

དབྱར་གཞུང	mid-summer	དབྱར་གཞུང་སྟོན་ལས་ལངས་གི་ཡོད།
རབ	best	ཁྱོད་ད་སོང་ན་རབ་རེད།
དྲོད་གྲང	temperature	ས་འདིའི་དྲོད་གྲང་དབྱར་དགུན་གཉིས་ཀ་གཅིག་ཡིན།
བང་རིམ	layer; story	ཁང་བ་བང་རིམ་ཅན་འདི་ན་ཞིང་ལས།
ཞག་མ	night	མགྲོན་པོ་ཞག་མ་གསུམ་མ་བསྡད།
འཆའ	to gnaw; to eat (hard thing)	རུས་པ་མ་འཆའ། སོར་མི་ཧྲ།

བོན་ཆོས་དང་ནང་ཆོས

བོན་ཆོས	Bon	བོན་ཆོས་ཟེར་ན་གྲུབ་མཐའ་གཟིག་རེད།
ནང་ཆོས	Buddhism	ནང་ཆོས་གི་ནང་ན་གྲུབ་མཐའ་མང་།
དོ་ཡ	match	ང་ཁྱུར་གེའི་དོ་ཡ་གཏན་ནས་མི་ཡོང་།
རྙིང་མ་བ	a religious school of Buddhism	འདི་ནས་མང་ཆེ་ཤོས་རྙིང་མ་བ་རེད།
སྔགས་ཁྱིམ	a family of tantric practitioners	ང་སྔགས་ཁྱིམ་གཟིག་ནས་སྐྱེས།
བརྩི་ལེན་ཡས	to respect; to abide by	འགོ་བ་གིས་བསམ་འཆར་བརྩི་ལེན་ཡས་གི
དང་ལེན་ཡས	to accept; to abide by	ངས་བྱ་བ་དཀའ་མོ་དེ་དང་ལེན་མ་ཡས།
ཁ་བཏོན	scripture chanted daily	མྱི་དད་པ་ཅན་ན་ཁ་བཏོན་འདོན་རྒྱུ་ཡོད།
ཚོགས	assembly; meeting	ཚོགས་ཐོག་ནས་སྡེ་དཔོན་གིས་གཏམ་བཤད།
སྙིང་པོ	essence; gist	ཉན་ཉན་ནས་ཁྱུར་གེས་གཏམ་གི་སྙིང་པོ་གོ་སོང་།
སྐྱ་ས	lay-world	གྲྭ་བ་ཨ་ཧྲ་པོ་ན་ཞིང་སྐྱ་སར་བབས་བཏང་།
བསམ་བློ་གཏོང	to think	ཁྱུར་གེ་བསམ་བློ་གཏོང་རྒྱུར་དགའ།
ལྟ་ཕྱོགས	view; discrimination	ཁྱུར་གེས་ས་གཞན་ན་ལྟ་ཕྱོགས་འཛིན་གི
འདུ་འགོད	activity; engagement	ཚོང་ལས་འདུ་འགོད་མེད་ན་སྤྱི་ཚོགས་མི་རྒྱས།
གྲྭ་སེར	monk	གྲྭ་སེར་ཐོ་ལོ་ཆུང་ཏག་ཏག་རེད།
ཁྱད	difference	ཕུ་ནུ་གཉིས་ཀ་གཟུགས་ཁྱད་ཆེ།
སྤྱི་ཚོགས་འགྲིམས	to experience in social life	ཁོ་སྤྱི་ཚོགས་འགྲིམས་མས་བསམ་ཤེས།
དམངས་ཁྲོད	folk	དམངས་ཁྲོད་རྩོམ་ཡིག་རིན་ཐང་ཆེ།
ལུས་གཞི	body	ལུས་གཞི་རྒྱས་ན་ཤེད་ཤུགས་ཡོང་།
འདྲེས	to become mixed	ཨ་མདོ་ན་མི་རིགས་མང་ང་འདྲེས་ཡོད།

ཤ་སྣག	lean meat	ཤ་སྣག་ཟོས་ན་ཚོན་པོར་མི་ཉན།
ཨར་འདམ	cement	གྲོང་ཁྱེར་འདི་ཨར་འདམ་མིན་ན་གཞན་མ་རེད།
དཀྲི	to wrap	སྨན་པ་གིས་རྨ་ཐོག་ག་རས་དཀྲི་གི
དད	to worship	ངས་ཆོས་ལུགས་གཅིག་ག་ར་མི་དད།
དམོད་ཁ	curse	དམོད་ཁ་བཏང་ན་ཞིང་གིས་མི་རུང་།
ལབ་ཙེ	mountain deity altar	སྤི་བ་འདིས་ལབ་ཙེ་ལོ་རེར་བསྐོད་གི་ཡོད།
ཇག	robbery	དཔའ་བོ་ཇག་ག་སོང་ན་ཤེས་ཟེར།
རུས་སྦལ	turtle	རུས་སྦལ་ཚེ་ཐག་རིང་ནོ་ངོ་མ་རེད།
ཚིག་ལོག	offensive words	ཕ་མར་ཚིག་ལོག་རྒྱག་མི་ཉན།
སྡུག་གཏམ	complaint	སྡུག་གཏམ་བཏོན་ནས་གོ་མི་ཚོད།
ཡུགས་ས	widower	ཡུགས་ས་དེས་འོར་གིས་བཟའ་ཚང་མ་བཙོས།
ཁྲམ་པ	hooligan; rogue	ཁྲམ་པ་ཟོས་ས་ཆ་འདི་སྡུག་ག་བསྐྱལ་ཡོད།
སྐྱུས་ཐོག	to be able to manage / maintain	སློབ་ཁྲིད་ལེན་མང་ན་སྐྱུས་མི་ཐོག

སློབ་ཚན་བཅོ་ལྔ་བ།

བརྗོད།

- Passive Voice vs. Active Voice
- Passive Voice in FUT
- Passive Voice in PRT
- ནས in Passive Sentences

A *thang kha* featuring the Kalachakra deity, Reb gong County, Rma lho Prefecture, Mtsho sngon Province (2011).

ཟུར་ལྟའི་སློབ་ཚན།

ཕྲག་དོག

མི་གཞན་ན་སེམས་ཤོར་མྱོང་མཁན་གཞིག་གིས་ཕྲག་དོག་ཤེས་ནི་རེད། ཕྲག་དོག་ཟེར་ནོ་**རིག་མི་ཐུབ**་ན་ར། **ཤེས་ཐུབ།** དེ་སེམས་འཚིག་ར། ཡི་མུག། ཁོང་ཁྲོ། གདེང་མེད་ནོ་འདྲེས་མ་གཞིག་རེད། ཕྲག་དོག་གིས་མགོ་ནག་མི་**སྡུག་ག་སྐྱུལ**་གི་ཡོད། ཕྲག་དོག་གི་སྡུག་ག་ཆེ་ཤེད་གཡོལ་ཀྱི་རིག་གནས་ག་རག་ལས་གི་ཡོད། ཕྲག་དོག་ཟེར་ན་ཞི་ལི་ར་ཞི་མོའི་བར་གི་འབྲེལ་བ་ཏག་ཏག་བསྟན་ནི་གཞིག་བབ་གིས་མ་རེད། ནུ་བོ་ར་ནུ་མོ་གཙོ་བོར་**བཞག**་ན། ཞ་ཡས་གཞིག་གིས་ར་སྡུག་གི་ཚོར་བ་དེ་ཤེས་འགྱོ། ཐ་ན་སྡུག་སྐྱིད་མཁན་དེ་སེམས་ཅན་གཞིག་ར་ཡིན་མི་དགོས། ཧླངས་འཁོར་འདུག་རོགས་གིས་ཉིན་གྱངས་ང་གཅེས་སྲུས་ཡས་ན། ཡང་མིན་ད་གློག་ཀླད་གི་རྩེད་མོ་ཐོག་ག་འདུག་རོགས་གིས་ཁོམ་པ་ཡོད་ཚད་གཏོང་ས་གཞིག་ར་ཕྲག་དོག་གི་རྒྱུ་ར་ཉན་ན་ཐང།

མི་སུ་ཡིན་ན་ར་ཚེ་ཐོག་ག་དམིགས་ཡུལ་མང་ང་གྲུབ་ན་འདོད་ནི་རེད། དམིགས་ཡུལ་འདི་ཟོ་མི་གཞིག་ག་མཚོན་ན་ཡུན་རིང་གི་ལས་འགན་ཡིན་ན་ར་ཐང། འདུག་རོགས་གི་དུས་ཡུན་ཐུང་ཐུང་གཞིག་གི་མཉམ་འཛོག་ཐོབ་ཀྱི་ཡིན་ན་ར་ཐང། དམིགས་པ་འདི་དག་གི་ཐོག་ནས་འགྲུན་རྩོད་**བསླངས**་ན། ངེད་ཟོའི་ནྟ་ཙོག་**བསྐྱེངས་འགྱོ།** ཕྲག་དོག་ཟེར་ནོ་སེམས་འཚིག་ར་ཡང་མིན་ན་ཚ་གི་ལྟར་ར་ཉེན་བརྡ་གཞིག་ར་རེད། མི་རིགས་གིར་**ཉེན་བརྡ་བརྒྱབ**་ན། ཁོ་ཟོས་ནུས་ཤུགས་ཅི་ཡོད་གིས་རྩོད་པ་བསྐྱེད་རས། རང་གི་དམིགས་འབེན་འགྲུབ་གང་ཐུབ་ཡས་ནི་རེད། བརྩེ་དུངས་གི་འབྲེལ་བ་གི་ཐོག་ནས། རང་གི་དགའ་རོགས་ལུས་སེམས་གཉིས་གིས་རང་གིར་ཁེར་རོ་གཏོགས་ཀྱི་མི་བུ་གཞིག་གི་དམིགས་པ་རེད།

རྒྱུ་རྐྱེན་འདིའི་འོག་ནས། ཞ་ཡས་ཟོའི་ཨ་མ་རང་ཡིན་ནོ་ཞི་མོ་རིགས་གིས་དོགས་པ་ཟ་དགོས་གི་མེད། ཞི་ལི་རིགས་གེ་འདིའི་ཐོག་ནས་ཐག་ཆོད་ཡིན་གི་མེད། ཞི་ལི་ལས་མེད་གཞིག་གིས་ལོ་དུ་མང་ང་ཞི་ལི་གཞན་པ་གཞིག་གི་ཞ་ཡས་གི་སྙིང་ང་ལུས་ར་སེམས་གི་འགྱོ་སློ་གཏོང་འགྱོ་ན་ཐང། ཕྲག་དོག་ཟེར་ནོ། སྐྱི་ཁམས་གི་བཀོད་པ་ཁྲིལ་ལོག་གཡོལ་ཐབས་གཞིག་རེད། བཀོད་པ་འདིས་སྐྱེས་ཕོ་མོ་གཉིས་ཀར་གོ་ཆོད་གི་ཡོད། གདོད་མ་གི་ཚོར་བ་འདི་དེང་སང་ར་ངེད་ཟོའི་སེམས་སྙིང་ན་ཞ་ཡོད་ནོས་མི་ཚད། ཁྲིལ་ལོག་ག་དོགས་པ་**བསླངས**་ཡས་ངེད་ཟོ་ངར་ལངས་གི་**འཛུག་གི་ཡོད།** ངེད་ཟོའི་ཕ་མེས་ཁེར་རོ་སེམས་ཁམས་གི་ཉེན་བརྡ་འདིར་བརྟེན་ནས་འཚར་ལོངས་ཐུབ་ནི་བབ་གིས་མ་རེད། དེང་སང་ཡིན་ན་ར། ཕྲག་དོག་གིས་ངེད་ཟོའི་ཁེ་ཕན་སྲུང་སྐྱོར་རོགས་ཡས་ཐུབ་གི་ཡོད། ཕྲག་དོག་གིས་རྒྱུན་དུ་མགོ་མནན་ན། དོ་བདག་ར་རང་གི་ཚེ་རོགས་གཉིས་ཀ་སྡུག་སྐྱོང་ང་གཏོང་ནོས་མི་ཚད། འབྲེལ་བ་ར་**གཏོར་འགྱོ།** རང་སྡུག་རང་ཉོ་འདི་རང་རང་ང་ཕྱིས་ཐང་མེད་ནོ་ནས་ཐོན་ནི་རེད།

རིག་གནས་མི་འདྲ་ནོའི་ཁོར་ཡུག་མང་ང་ན། ཁྲིལ་མེད་གི་རྐྱན་མོ་བཤད་ན་ལག་དམར་ར་ཁྲིམས་ཐག་མནན་མོ་**གཙོད་གི་མེད།** ཨ་མེ་རི་ཁའི་རྒྱལ་ཕྲན་ལ་ལ་ནས་དུས་རབས་སྔོན་མ་གི་ལོ་རབས་བདུན་ཅུའི་མགོ་བར་རེག་ག དམེ་བོ་ད་བོ་བདེན་སྐྱོང་མཁན་གཞིག་ག་**བརྩིས་ནི་རེད།** ཕྲག་དོག་གི་སྡུག་སྦྱོང་ཐེབས་མཁན་གཞིག་གིས་སེམས་ནས་སྡུག་མྱོང་ནོས་མི་ཚད། རང་གི་ལུས་ཐང་ར་ཞན་འགྱོ། ཕྲག་དོག་གིས་སྐྱི་བགས་གི་ནད་འཇེན་ཐུབ་ནོར་དེང་སང་**ཡིད་ཆེས་ཡས་གི་ཡོད།** ཕྲག་དོག་ནད་གི་ཐུར་འཇེན་ཡིན་ན་ར། ནད་གང་གང་འཇེན་ནོ་**ངོས་ལེན་ཡས་ཐུབ**་གི་

མེད། རེད་དྲ། ཕྲག་དོག་གི་མནར་གཅོད་ཡང་ར་ཡང་གིས་མྱོང་མཁན་གཞིག་གིས་རང་གི་སེམས་མ་བདག་བྱེད་རྒྱུ་གལ་ཆེ།

ཕྲག་དོག་ཟེར་ནོ་གིས། གནས་ཚུལ་ཆི་མོ་གཞིག་གི་འོག་ནས་ར། ན་ཟུག་ཧེ་སྡུག་ཧེ་ཆེར་ཉན་ཐུབ་གི་མེད། ཞིབ་འཇུག་གི་ནང་ན། ཞི་ལི་ར་ཞི་མོ་གཉིས་ཀ་ཕྲག་དོག་ཡོད་མེད་གི་ཐོག་ནས་གཅིག་འདྲ་ཡིན་ནོ་**བསྟན་ཡོད**། ཨ་མེ་རི་ཁ་གི་ཞིབ་འཇུག་པ་གཞིག་གིས། ཞི་ལི་ར་ཞི་མོ་གཉིས་ཀར་ཕྲག་དོག་ཆེ་མཉམ་ཡོད་ནོ་ཤེས་ཡོད། དེས་མི་ཚད། ཕྲག་དོག་མེད་ན་བརྩེ་དུངས་མེད་ནོ་ཡང་ཤེས་ཡོད། གལ་ཏེ་ཤག་མོ་སྟོན་ཚད་གི་ཤག་པོ་ར་ཡང་སྐབ་མཐུན་བྱུང་ན། ཡང་མིན་ད། ཤག་པོ་སྟོན་མ་གི་ཐོག་ག་ད་པོ་བརྩེ་སེམས་ཟབ་མོ་གཞིག་བཅངས་ན། མི་བུ་གཞིག་གིས་ཁ་ཡ་ཆི་མོ་གཞིག་ཡས་རྒྱུ་རེད། འདྲི་ཚིག་འདི་རྒྱལ་ཁབ་གང་མང་གི་མྱི་སྐོར་གཞིག་**གཏྲིས**། ཞི་ལི་གི་ནང་གི་བརྒྱ་ཆའི་རེ་བདུན་ན་མཆོན་ན། སྐབ་མཐུན་ཡོང་ན་སྐྱོ་སྡུག་ལྟག་གིས་སྐྱེ་གི་ཡོད། ཞི་མོའི་ནང་ནས་བརྒྱ་ཆའི་ཞེ་བཞི་འདྲ་མ་གཞིག་ལྟག་གིས་སྐྱོ་གི་ཡོད། དེ་ནས་ཚོད་ལྟ་དང་ལེན་ཡས་མཁན་ཟོ་ཁང་བ་གཞིག་གི་ནང་ང་**བཙུག**་ནས་སྐྱེས་ཕོ་མོ་གཉིས་གི་ཁྲིལ་མེད་གི་བྱ་སྤྱོད་**རིག་གི་བཙུག** ཚོད་ལྟའི་སྐབས་བ། ཁོ་ཟོས་ངོ་གཉེར་ནོ། གདོང་ནས་ཧྲུལ་རྒྱ་འཛར་ནོ་བདེན་ན་མཐོང་། ལུས་ཐོག་ནས་རླིད་ནོ་འདིས་གོང་གི་སྟོམ་ཚིག་དེ་ར་སྤྲོད་ཡས་སོང་།

15.1 --Passive voice

Passive voice vs. active voice		
In passive voice	In active voice	Note
ནད་པ་སྨན་བཅོས་ཡས་ན་ར། དྲག་རྒྱུ་མེད་སོང་།	སྨན་པ་གིས་ནད་པ་སྨན་བཅོས་ཡས།	❶In passive voice, the main verb is active. ❷The subject is patientive.
The patient did not recover although he was treated.	The doctor treated the patient.	
ཤེལ་སྒོ་ཕྱིས་ནས་ཧེ་གསལ་རེད།	ངས་ཤེལ་སྒོ་ཕྱིས་ནས་ཧེ་གསལ་ར་བཏང་།	
The glasses were cleaned and thus became brighter.	I cleaned the glass and made it brighter.	
སློབ་གྲྭ་འདི་ལོ་བདུན་གི་སྔོན་ན་**བཙུགས**།	སྦྱིན་བདག་གིས་ལོ་བདུན་གི་སྔོན་ན་སློབ་གྲྭ་འདི་བཙུགས།	
This school was built seven years ago.	A donor built this school seven years ago.	
ལོ་མང་ང་གི་སྡུག་རྡུས་བརྒྱུད་རས་**གྲུབ་འབྲས་ཆེ་ཡོན**།	ངས་སྡུག་རྡུས་བརྒྱུད་རས་གྲུབ་འབྲས་ཡོན།	
A great achievement was made after many years' hardship.	I have achieved success after many years' hardship.	
བཙོན་མ་བཀྱིགས། གཙར་རྡུང་ཡས།	དམག་གིས་བཙོན་མར་གཙར་རྡུང་ཡས།	
The prisoner was tied up and beaten.	The soldiers beat the prisoner	

Notes-1

1. In passive voice, the main verb is active and no ergative case marker is needed, e.g., རྩོམ་ཡིག་བྲིས། The essay was written. Such a passive sentence is put in an active sentence by adding an ergative case indicating the agent, e.g., རྩོམ་པ་པོ་གིས་རྩོམ་ཡིག་བྲིས། The author wrote an essay.

2. Inactive or spontaneous verbs are not able to form the passive voice since they do not imply an agent, e.g., མ་ཎི་འཁོར་ལོ་དེ་རིང་འཁོར་གི་མེད། The prayer wheel does not rotate today. If the prayer wheel is turned by someone, then the main verb should be active, e.g., མ་ཎི་འཁོར་ལོ་དེ་རིང་བསྐོར་གི་མེད། The prayer wheel is not being turned today (by anyone). The first example is not in passive voice since the main verb is spontaneous. In the second example, the main active verb implies an agent.

Exercise 1 Convert into passive statements.

དཔེར་བརྗོད། Active voice: ཨ་མེ་རི་ཁ་གིས་ལོ་གྲངས་ང་གནམ་གྲུ་མང་ང་ཐོན་སྐྱེད་ཡས་གི་ཡོད།

Passive voice: གནམ་གྲུ་མང་ང་ལོ་གྲངས་ང་ཨ་མེ་རི་ཁ་ན་ཐོན་སྐྱེད་ཡས་གི་ཡོད།

In active voice	In passive voice
1. དུས་ཚོད་བདུན་པ་གི་སྙིང་ངས་སློབ་ཁྲིད་ཡས་གི་ཡོད།	1. ______________________
2. ངས་དངོས་པོ་རྫ་ཆེན་འདི་མི་ཉོ།	2. ______________________
3. སློབ་མ་གསུམ་པོ་གིས་རྒྱུགས་སྤྲོད་ཚར་གི་ཡོད།	3. ______________________
4. མིའི་རིགས་གིས་དེང་སང་དངོས་པོ་ཡ་མཚར་མང་ང་ལས་གི་ཡོད།	4. ______________________
5. ཁྱོས་གོན་རྒྱུ་མཐུག་པོ་འཁྱེར་དགོས་རྒྱུ་རེད།	5. ______________________
6. ཁྱོས་བཤད་ནོ་ངས་མི་གོ་གི འདི་ནས་ཞུར་སྒྲ་ཆེ་གི	6. ______________________
7. ངས་དཔེ་ཆ་འདི་དཔར་གི་འཁྱེར་གི་ཡོད།	7. ______________________
8. འཛར་མན་གིས་དངོས་པོ་རྒྱུ་སྤུས་ཅན་ལས་གི་ཡོད།	8. ______________________

Exercise 2 Read the statements and check if they are passive. If they are not in passive voice, explain why.

དཔེར་བརྗོད། མི་འཁོར་དུས་ཚོད་གསུམ་འགོར་ཐལ། Not in passive voice because the verb is not active.

མྱི་བཙོག་གཟིག་ངའི་མཉམ་པས་བཞག་ཐལ། √

1. ཞ་ཡས་ལོ་ཆུང་འདི་ཉིན་གྲངས་ང་སློབ་གྲྭ་ནང་ང་ཁྲིད་དགོས། ______________________
2. བྱུ་གཤོག་ཐོགས་ཚང་མ་འཕུར་མི་ཐུབ། ______________________
3. དཔེ་ཆ་འདི་ཕྱི་རྒྱལ་ནས་དཔར་ནི་རེད། རྒྱུ་སྤུས་ཧོང་གིས་དག་གི ______________________
4. ང་སྐད་རིགས་གི་སློབ་གྲྭ་གཟིག་ན་ཡོད། ང་སྐད་རིགས་སྦྱོང་མཁན་གཟིག་ཡིན། ______________________
5. ཁ་རོག་གེར་སྡོད། ཞ་ཡས་ཚང་མ་གཉིད་ཡོད། ______________________

6. གཏམ་བཤད། གླུ་བླངས། བྲོ་རྩེས། མི་ཚང་མ་སྐྱིད་པོར་བཏང་ཡོད།______________________________

7. ང་ཀྲུང་གོ་གི་ནུབ་ཕྱོགས་ནས་འདུག་ན་མི་འདོད། དབྱར་ཁ་ཚད་པ་ཆེ།______________________________

8. དགོང་ཚོགས་ག་འགྲུལ་བ་མང་ང་ཡོང་གི་ཡོད། ______________________________

9. ང་ལ་ཐུག་པ་དཀར་ཡོལ་གང་དགོས། དེ་མིན་ད་ཅང་མི་དགོས། ______________________________

10. ཕེའོ་གཉིས་ཁྲུར་གེའི་ལག་ན་བཟུང་ཡོད། ______________________________

15.2 --Passive voice vs. active voice

Tense	Passive	Active	Note
Simple present	དེ་རིང་ཁང་བ་གསར་བ་གཞིག་**རྩིང་གི་ཡོད།**	ཁྲིམ་མཆོས་གིས་ཁང་བ་གཞིག་རྩིང་གི་ཡོད།	Active verbs are in PRT.
	ས་འདི་ནས་ཕྱི་བར་**སྲུང་སྐྱོབ་མི་ཡས།**	ས་འདིས་ཕྱི་བར་སྲུང་སྐྱོབ་མི་ཡས།	
	ལས་བྱ་ཚང་མ་དེ་རིང་**འབྲི།**	ངས་ལས་བྱ་ཚང་མ་དེ་རིང་འབྲི།	
Past tense	ན་ཞིང་ངའི་ཧྲང་མོ་**གནས་ལ་བསྐྱལ།**	ན་ཞིང་ངས་ཧྲང་མོ་གནས་ལ་བསྐྱལ།	❶Active verbs are in PAT. ❷ An auxiliary verb can be used to indicate the tense.
	མེ་ཏོག་ཚང་མ་**བཙེམས་བཏང་།**	སད་གིས་མེ་ཏོག་ཚང་མ་བཙེམས་བཏང་།	
	དངོས་པོ་ཚང་མ་**འཕྲོགས་སོང་།**	ཇག་པ་གིས་དངོས་པོ་ཚང་མ་འཕྲོགས་སོང་།	
Future tense	ས་ཆ་འདི་དར་རྒྱས་སུ་**གཏོང་རྒྱུ་རེད།**	སྲིད་གཞུང་གིས་ས་འདི་དར་རྒྱས་སུ་གཏོང་རྒྱུ་རེད།	Active verbs are in FUT.
	གཉེར་ཁ་ཚང་མ་**བསྐྱོག་རྒྱུས་ཟེར།**	ཀུང་ཟེས་གཉེར་ཁ་ཚང་མ་བསྐྱོག་རྒྱུས་ཟེར།	
	བོད་ནས་དབྱིན་ཡིག་**སྦྱོང་རྒྱུ་རེད།**	བོད་པ་ཟོས་དབྱིན་སྐད་སྦྱོང་རྒྱུ་རེད།	
Present perfect	ཞིང་ང་ས་བོན་**བཏབས་ཡོད།**	ཞིང་བ་ཟོས་ཞིང་ང་ས་བོན་བཏབས་ཡོད།	Active verbs are in PAT and followed by the auxiliary ཡོད.
	གྲ་སྒྲིག་གི་བྱ་བ་ཚང་མ་**ལས་ཡོད།**	འགྲུལ་བ་ཟོས་གྲ་སྒྲིག་གི་བྱ་བ་ཚང་མ་ལས་ཡོད།	
	ཞི་ལི་དེ་འགོ་བར་**བདམས་ཡོད།**	སྡེ་མི་གིས་ཞི་ལི་དེ་འགོ་བར་བདམས་ཡོད།	
With **རྒྱུ་རེད**	གཞུག་ནས་དངོས་པོ་གསར་བ་**རིག་རྒྱུ་རེད།**	ངས་གཞུག་ནས་དངོས་པོ་གསར་བ་རིག་རྒྱུ་རེད།	Active verbs are in FUT.
	ཚོགས་ཐོག་ག་མི་མང་ང་**འབོད་རྒྱུ་རེད།**	རྩ་འཛུགས་གིས་ཚོགས་ག་མི་མང་འབོད་རྒྱུ་རེད།	
	གྲོང་ཁྱེར་འདི་ཧེ་ཆེར་**གཏོང་རྒྱུ་རེད།**	སྲིད་གཞུང་གིས་གྲོང་ཁྱེར་ཧེ་ཆེར་གཏོང་རྒྱུ་རེད།	
With modals: **དགོས**; **ཐུབ**	ནད་པ་ལྷི་མོ་འདི་**གསོ་མི་ཐུབ།**	སྨན་པ་གིས་ནད་པ་ལྷི་མོ་འདི་གསོ་མ་ཐུབ།	Active verbs are in PRT if they appear with modals.
	ཕྱུགས་ཟོག་ཚང་མ་ཁྲིམ་མ་**འདེད་དགོས།**	ཚོང་པ་གིས་ཕྱུགས་ཟོག་ཁྲིམ་མ་འདེད་དགོས།	
	གསང་གཏམ་ཆེ་གཞིག་**གསང་མ་ཐུབ།**	ངས་གསང་གཏམ་ཆེ་གཞིག་གསང་མ་ཐུབ།	

1. One puts what is emphasized before the subject, e.g., **དཔེ་ཆ་འདོན་རྒྱུར**ཁུར་གི་བབ་གིས་མི་དགའ། He does not like reading books at all. / **ལམ་ནས**དཔེ་ཆ་ལྟ་མི་ཐུབ། One cannot read on the way. *Reading* and *on the way* are emphasized.
2. With such modals as ཐུབ and དགོས, auxiliaries are added to clarify the tense if necessary, e.g., དམག་མི་ཚོ་འཐབ་འཁྲུག་ག་གཏོང་**དགོས་སོང**། The soldiers had to be sent to war. / དམག་མི་ཚོ་འཐབ་འཁྲུག་ག་གཏོང་**དགོས་ཐལ**། The soldiers had to be sent to war.

Exercise 3 Convert active sentences into passive ones. Pay attention to tense forms.

དཔེར་བརྗོད། Active voice: ངས་ཁྱོའི་གསང་བ་གཞན་ན་མི་བཤད་རྒྱུ་ཁས་ལེན།

Passive voice: ཁྱོའི་གསང་བ་གཞན་ན་མི་བཤད་རྒྱུ་ཁས་ལེན།

Active voice

1. སློབ་ཁྲིད་གི་གཞུག་ནས་ངས་གློག་བརྙན་ན་བལྟ་རྒྱུ་ཡིན།
2. ང་ལྟ་ས་ན་ཡོད་དུས། ངས་ཁྱོའི་རོགས་པ་ཁ་པར་བཏང་ང་།
3. འུ་ཚོས་དཔལ་འཁོར་ཁེར་རོ་བསམས་ནས། ཁོར་ཡུག་བརྗེད་བཏང་།
4. དབྱར་གནང་གི་སྐབས་བ་ངས་ཆི་གཞིག་ལས་རྒྱོ་མི་ཤེས།
5. ངས་བལྟས་ན། ཁོས་ཁུར་གེར་མ་བཤད་ན། ཁུར་གི་ཧ་མི་ཐང་།
6. ཨ་མ་གིས་ཟ་མ་བསྐོལ་ཡོད། རེད་དྲ་ཨ་ཕ་ད་བོ་མི་ཐོན་གི
7. ཁྱོས་མྱི་ངན་པ་དེ་ཁ་མ་དཀྲུ། ཁུར་གིའི་མཉམ་པས་འགྲོ་ར་མ་འགྲོ།
8. སྨུར་གེ་སྐྱིད་གི་མེད། སྨུར་གིས་བྱ་བ་འཕེན་རྒྱུ་རེད།

Passive voice

1. ______________________
2. ______________________
3. ______________________
4. ______________________
5. ______________________
6. ______________________
7. ______________________
8. ______________________

Exercise 4 Convert the active sentences into passive sentences.

དཔེར་བརྗོད། Active voice: སྨི་གཅིག་གིས་ར་ཟླ་མ་དེ་བབ་གིས་ཁས་མི་ལེན། ཁུར་གི་ཚོང་བ་མགོ་ནག་གཞིག་ཡིན།

Passive voice: ཟླ་མ་དེ་བབ་གིས་ཁས་མི་ལེན། ཁུར་གི་ཚོང་བ་མགོ་ནག་གཞིག་ཡིན།

Active voice

1. ཞིང་པ་ཚོས་ཟླ་བ་བདུན་པ་གི་ནང་ང་ལོ་ཏོག་འབྲེག་རྒྱུ་རེད།
2. ངས་ཁྱོད་ལ་དོན་དག་ཚང་མ་གཞུག་ནས་བཤད། ད་བཤད་ན་སྟེ་སོང་།
3. ངས་ཁུར་གེར་སྐོར་མོ་ཁྱིན་ཁྱིན་བཏང་། ད་བོ་མགོ་མི་ཐོན་ན་བཀོད་པ་མེད།

Passive voice

1. ______________________
2. ______________________
3. ______________________

4. ཟ་མ་ཚང་མ་ངས་ཉོས་ཡོད། ད་ང་དངོས་པོ་གཞན་པ་ཅང་མི་དགོས། 4. ____________________

5. སྒྲོལ་མ་གིས་བཤད་ན། ལྷངས་འཁོར་གྱི་པ་སེ་ཚང་མ་མྱུར་གྱིས་ཉོ་རྒྱུ་རེད། 5. ____________________

6. ནངས་ཀ་ཞུ་ཆའོ་ཡུལ་སྐོར་ར་སོང་ན་འགྲིག་གི ནམ་ཟླ་བཟང་ན། 6. ____________________

7. ངས་ཞ་ཡས་ཟོ་ཡུལ་སྐོར་ར་མི་ཁྱིད། ཁོ་ཟོ་སྡུག་ཏག་ཏག་རེད། 7. ____________________

8. ང་ཁྱོའི་སྔོན་ན་ཁྱིམ་མ་ཐོན་ན། ཟ་མ་ངས་བསྐོལ་ཡ། 8. ____________________

Exercise 5 Put in appropriate tense forms of the verbs in parentheses using modals and, if necessary, auxiliaries.

དཔེར་བརྗོད། ན་ཉིང་དོ་ཚོགས་འཁྲུག་ས་ཁངས་ཚག་གིས་གནོད་ཐལ། ན་ཉིང་ཟ་མ་མང་ང་བསྐྱལ་ནི་རེད། (སྐྱེལ) དོ་ཚོགས་དེས་མི་ཚད་འཁྲུག་པ་ཟེར་སྐོར་མོ་ར་སྐྱེར་རྒྱུ་རེད། (སྐྱེར)

ཚེ་རིང་སྐྱིད ཁྱུ་བ་ཚར་ནི་ར། ལམ་ནས་སྔོ་ཚོད་ར་ཤ་______ན་ཆི་མོ་གཟིག་རེད། (ཉོ) དེ་མིན་ད། དོ་དགོང་ཟ་རྒྱུ་ཆེ་གཟིག་མེད།

དོན་འགྲུབ་རྒྱལ ཟ་མ་སྐོལ་ན། ཟ་རྒྱུ་__________། (ཉོ) རེད་དྲ་ང་རེམ་མ་ཁྱིམ་མ་མི་ཐོན། ལམ་ཁ་ནས་ད་པོ་དངོས་པོ་ཆ་རེ་__________། (ལེན)

ཚེ་རིང་སྐྱིད ཚོག་གི རེད་དྲ་དུས་ཚོད་བདུན་པ་གི་སྔོན་ན་ཐོན་གི་རྒྱུགས། ཁྱོད་ཕ་བུ་གཉིས་ཀ་________དུས་ཚོད་མང་ང་______རེད། (ཟ་མ་སྐོལ) (དགོས)

སྒྲོན་པ ངེད་གཉིས་ཀ་ཚོང་རར་ཐོན་དུས། ཚོང་ཁང་ཚང་མ་____________། (སྒོ་རྒྱག)

དོན་འགྲུབ་རྒྱལ སེམས་ཁུར་མ་ཡས། ངའི་ཧྲང་མོ་ཟ་མ་ཉོ་གི་____________། (འཛུག) ཁྱོད་ཁྱིམ་མ་ཐོན་དུས། དངོས་པོ་ཚང་མ་འཚག་ཡོད་ནི་རེད། དེས་མི་ཚད་ཁྱོད་གཉིས་ཀ་དགའ་ནོ་ལུག་ཤ་ར་____________། (ཉོ)

སྒྲོན་པ ཁྱོའི་ཧྲང་མོ་____________དགའ་གི(རྙེད) ཁོ་མོ་ཚང་ང་འགྲོ་སྲོལ་__________། (བཤད)

དོན་འགྲུབ་རྒྱལ ལོས་ཚོག ཁྱོད་མ་བྲེལ། རེད་དྲ་མྱུར་གོ་ཁྱོད་ལེན་གི་ཡོང་གི་____________ན་ཚོག (འཛུག)

ཨ་ཕ དགུན་ཤ་____________། (གྲ་སྒྲིག་ཡས) དོན་དག་གཞན་པ་མེད་ན། ནངས་ཀ་དགུན་ཤ་__________། (ཉོ)

ཞི་ལི ཚག་ཤ་མང་ང་____________། (ཉོ) རེད་དྲ་ད་པོ་ཙོས་ཅ་གཟིག་ཉོ་དགོས། རེད་དྲ་ཁ་རྒྱང་དེ་རིང་གོང་མི་བདེ།

ཨ་ཕ ནངས་ཀ་གོང་བདེ་ན། ནངས་ཀ་ཤ་དགོས་ནོ་ཚང་མ་__________། (ལེན) གོང་མི་བདེ་ན་ར། ལུག་ཤ་ཙོས་ཅ་གཟིག་__________། (ཉོ)

ཞི་ལི རེད་དྲ། གཞུག་ནས་གོང་ཧེ་བདེར་ཡོང་ན། ཁྱོད་འགྱོད་པ་མ་སྐྱེ།

John དབྱར་གནང་གི་སྐབས་བ་ཁྱོད་གང་ང་འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན།

Donald མགོ་ལོག་ནས་འཚོ་བ་______། (ཉམས་ལེན་ཡས) ཁྱོད་ར་ངའི་མཉམ་པས་འགྲོ་རས།

John ང་ འགྲོ་ མི་ ཐུབ། ངའི་ དཀའ་ རོགས་ ཨ་ མེ་ རི་ ཁ་ ནས་ ཡོང་ གི་ ཡོད། སྨུར་ གེ་ བོད་ ནས་ ཡར་ མར་ ར་ ཁྲིད་______། (དགོས) ཟླ་བ་དགུ་བའི་ནང་ང་སྨུར་གེ་ཕྱིར་ར་______། (འགྲོ)

Donald ཟླ་བ་བརྒྱད་པ་ར་དགུ་བའི་ནང་ངང་ངད་བོ་མགོ་ལོག་ན་ཡོད་རྒྱུ་རེད། ངས་ཁྱོའི་དཀའ་རོགས་______། (རིག)

John ངས་རིག་ཐུབ་གི་འདུག རེད་དྲ་ཁྱོད་བློ་འཁྱུལ་མི་ཉན། ཡག་མ་རིག་ན།

ཀུན་མོ ད་ཐེངས་ཁྱོད་ཕྱི་རྒྱལ་ར་སོང་ན་ཁྱོད་______། (དྲན)

ཀུན་པོ ཐོན་ རྡུང་ གིས་ ཁྱོད་ ______། (ཁ་ པར་ གཏོང) ཉིན་ གྲུངས་ ང་______། (ཡི་ གེ་ གཏོང) ང་ སོང་ ཤུལ་ནས། ཕ་མ་གཉིས་ཀ་ཨ་ཇ་ཤེད་______། (ལྟ་སྐྱོང་ཡས)

ཀུན་མོ ཡ། རེད་དྲ་ཁྱོད་རང་གིས་ཁས་བླངས་ཡོད་ནོ་མ་བརྗེད། ལོ་གཉིས་གི་ཧྲན་ན་ཕྱི་རྒྱལ་ནས་བསྡད་ན་མི་ཆོག

ཀུན་པོ དེའི་ཐོག་ནས་བཤད་རྒྱུ་མེད། ཕོ་རབ་ཚིག་ཐོག་ར་འཕར་བ་རྗེས་ཐོག་ཡིན།

15.3 --ནས in passive sentence

ནས			
Infinitive case: (so...as to)	འབྲོག་**བཙོངས་ནས**འབྲུ་རིགས་ཉོ།	Livestock are sold to buy wheat.	❶The active verb before ནས is in PAT, telling *how one does*. ❷ནས can be treated as causative conjunction *and*, revealing the *reason*.
	འདྲི་ཚིག་**དྲིས་ནས**ལན་ལེན།	Questions are raised to get the answers.	
	དཔེ་ཆ་**བཏོན་ནས**ཡོན་ཏན་སྦྱོང་།	Books are read to get knowledge.	
Conjunction: and (causative)	གོན་རྒྱུ་**ཉོས་ནས**སྒོར་མོ་ཚར་ཐལ།	The clothes were bought and (thus the) money ran out.	
	མེ་བུས་ནསཁང་བ་ཧེ་དྲོར་བྱུད་སོང་།	Fire was made and (thus) the house became warmer.	
	ཟ་མ་**ཟོས་ནས**ཕོ་བ་བཀྲུགས་སོང་།	(One) had food and felt full.	

Notes-3

ནས: It is dealt with here as a causative conjunction, which expresses either the *reason for a result* or *the method of doing something*, e.g., ❶*Reason:* **ཁྱུར་གེ་ཕྱི་ངན་ནས**ཚེ་གང་བོར་དོན་དག་གཅིག་ར་མ་གྲུབ། He is a bad person and (thus) did not achieve anything in his whole life. / **རླངས་འཁོར་མགྱོགས་ནས**ཆག་སྐྱོ་བྱུང་། An accident happened because the car went fast. ❷*Method*: **མེ་བསྒྲོངས་ནས**ཁང་བ་ཧེ་དྲོར་གཏོང་། The fire is made to make the room warmer. / ཞི་ལི་གིས་**ལས་བྱ་བྲིས་ནས**ཧམ་དཀའ་གི་འདུག The son pleases his parents by doing his homework. The verbs preceding the conjunction are always in PAT regardless of the whole statement's tense mood. Refer to Notes 3 and 4, Chapter Seven for more.

Exercise 6 Convert the active sentences into passive sentences using correct tense forms of the verbs and ནས to suggest purpose.

དཔེར་བརྗོད། Active voice: རོགས་པ་བློས་གླུ་ལེན། བློ་རྟེ། དགའ་དགའ་སྐྱིད་སྐྱིད་ཡས་རྒྱུ་རེད།

Passive voice with **ནས**: གླུ་བླངས། བློ་རྟེས་ནས་དགའ་དགའ་སྐྱིད་སྐྱིད་ཡས་རྒྱུ་རེད།

In active voice	In passive voice
1. ངས་སྤྱིན་ཐག་གཞིག་ག་ཉན་གི་ཡོད། ངས་དབྱིན་སྐད་སྦྱོང་དགོས།	1. ____________________
2. ནད་པ་གིས་སྨན་ཁ་མོ་མི་འཐུང་རང་འཐུང་རེད། ནད་བཅའ་དགོས་ན།	2. ____________________
3. སྒྲོལ་མ་གིས་སྒྲོར་མོ་གསོག་དགོས། མུར་གེའི་ཨ་མ་སྨན་པར་སྟོན་དགོས།	3. ____________________
4. ངས་འགྲུལ་བ་ཟློ་ཆང་མང་ང་ལྷུད། ངས་ཁོ་ཚོ་བཟི་གི་བཙུག་ན་འདོད།	4. ____________________
5. ངས་ཡི་གེ་བསྐུར་དགོས། ངའི་ཨ་མར་ངའི་གནས་ཚུལ་བཤད་རྒྱུས།	5. ____________________
6. ངའི་ཞི་མོ་གིས་ཁ་ཡག་བཤད་གི མུར་གེར་སྒྲོར་མོ་དགོས་དུས།	6. ____________________
7. སྤྲིན་བདག་གིས་སྒྲོར་མོ་སྟེར་རྒྱུ་རེད། སློབ་གྲྭ་ལས་རན་ཡོད།	7. ____________________
8. ཞིང་པ་ཟློ་གིས་ཞིང་ང་རྩུ་གཏོང་གི་ཡོད། དེ་མིན་ད་ལོ་ཏོག་སྐམ་གི་ཡོད།	8. ____________________

Exercise 7 Convert the active sentences into passive sentences using ནས to express reason.

དཔེར་བརྗོད། Active voice: ཞ་ཡས་ལོ་རྩུང་གཉིས་གིས་སྨྱི་ངན་གི་ཁར་བརྒྱུགས། ཁོ་གཉིས་ཀ་ངན་པ་ལང་ཤོར་ར་ཉན་ཡོད།

Passive voice with **ནས**: སྨྱི་ངན་གི་ཁར་བརྒྱུགས་ནས་ཞ་ཡས་ལོ་རྩུང་གཉིས་ཀ་ངན་པ་ལང་ཤོར་ར་ཉན་ཡོད།

In active voice	In passive voice
1. བཟློ་གྲྭ་གིས་གཏེར་ཁ་བརྐོས། ཁོར་ཡུག་ཧེ་བཙོག་རེད།	1. ____________________
2. ངས་ཆང་འཐུངས་འཐུངས་བཏང་། ཕྱི་ཉིན་དོན་དག་ཟློ་མ་དྲན།	2. ____________________
3. ངས་ལོ་རྒྱུས་བཤད། མཐའ་མར་མུར་གེས་སློབ་གྲྭར་འགྲོ་རྒྱོ་ཁས་བླངས།	3. ____________________
4. ཁྱུར་གེ་སྨྱི་ངན་པ་གིས་མགོ་སྐོར་བཏང་། ཁྱུར་གེར་ངར་ལངས་གི་ཡོད།	4. ____________________
5. ཁྲིམ་བདག་གིས་སྤྲུང་པོ་ཁ་དཀྲུས། ད་སྤྲུང་པོ་འགྲོ་ཁ་མི་ཉན།	5. ____________________
6. ཨ་མ་གིས་ཞ་ཡས་གཤེ་གཤེ་བཏང་། ཞ་ཡས་སྨྱི་སྣ་ཐུང་གཞིག་ག་ཉན་ཡོད།	6. ____________________
7. ནད་པ་གིས་སྨན་ཁ་མོ་འཐུངས། སྨན་དེར་ཁྱུར་གེ་ཁ་མཛེད་གི་ཡོད།	7. ____________________
8. ཁྱུར་གེས་སྨྱི་ཁ་ཏག་ཏག་གཏོང་། ཁ་ལས་དགེ་གི་མེད།	8. ____________________

Exercise 8 Put in appropriate tense forms of the verbs in parentheses to express passive voice.

དཔེར་བརྗོད།

Present tense: ཟོག་ཤ་ཚང་མ་ནག་ཆུར་སྐྱེལ་གྱི་ཡོད། (སྐྱེལ) དེའི་ནང་ནས་མང་ཆེ་ཤོས་འཚོང་གི་ཡོད། (འཚོང)

Past tense: སློར་མོ་བརྐུས། རྡུང་རེས་བརྒྱབ། གནོད་འཚེ་བཏང་། (གཏོང) མཐའ་འཛུག་གཏེ་རན་དེ་བཙོན་ན་བཅུག(འཛུག)

Present tense

1. སློབ་ཆུང་གི་དཔེ་ཆ་ཚང་མ་རང་རང་གི་སར་______(སྐྱུར)།
2. ཞ་ཡས་ལོ་བདུན་ན་མ་བུད་ན་སློབ་གྲྭར་_______(སྐྱེལ)།
3. གྲྭ་བ་གསུམ་འབྲོག་ཕྱོགས་ག་གྲོང་ཚོག་ག______(གཏོང)
4. ཁྲི་ཤ་བོད་ན་______(ཟ)། རྟ་ཤ་ར་དེ་དང་དེ་བཞིན་རེད།
5. དགུན་ཤའི་དོན་ན་ལུག་མང་ང་དགུན་ཁར་______(བཤའ)
6. གཞི་བདག་ག་__ (དད་པ་བྱེད)། དེ་གྲོང་གི་འགྲོ་སྲོལ་རེད།
7. ད་ཤ་___________(དགའ)། དེང་མ་གཏན་ནས་མི་ཟ།
8. དེ་རིང་སྟེ་དཔོན་____(འདེམ)། དེའི་ཐོག་ནས་རྩོད་པ་ཆེ།

Past tense

1. ___________(ཁ་པར་གཏོང)། རེད་དྲ་ཁ་པར་མ་སོང་ཐལ།
2. དེང་མ་ངའི་མྱིང་ང་ཚེ་རིང་____(ཟེར)། གཞུག་ནས་__(བཛེ)།
3. ཉིན་རྟི་གསར་བ་གཟིག________(ཚེ)ནི་ར། གོང་ཚག་ཐལ།
4. དཀའ་སྡུག__རྒྱག)། མནར་གཅོད__(མྱོང)། དེ་འཚོ་བ་རེད།
5. གོན་རྒྱུ___________(བཀྲུ) ནས་མདོག་ག་ཡལ་སོང་།
6. ཨ་ཕ་གི__________ (ཁ་སྐོང) ནས་ལས་ཀ་ཡོད་མེད་དྲིས།
7. ང་འདྲི་ཚིག་མང་ང____(འདྲི)། རེད་དྲ་ལན་______(ཞེས)།
8. དངོས་པོ་དགོས་ནོ་____(སྟེར)། མི་དགོས་ནོ______(ལེན)།

Exercise 9 Mark spontaneous verbs with "×" and active verbs in passive voice with "√".

ཚེ་རིང་སྐྱིད ཁྱོས་སློར་ཁུག་རྙེད་ནོ་གིས་ཆི་གཟིག་ཡས་བཏང་ནས།

དོན་འགྲུབ་རྒྱལ རྙེད་རུང་གིས་ངས་བདག་པོ་བཙལ་ར། རེད་དྲ་སློར་ཁུག་ངོས་ལེན་ཡས་ནོ་མྱི་གཅིག་ར་མེད་གི

ཚེ་རིང་སྐྱིད གཞན་གི་རྒྱུ་རྫས་བདག་འཛིན་ཡས་ན་ཞི་ཐག་གིས་ལས་ལམ་མ་འགྱོ་རྒྱུ་མ་རེད། སློར་ཁུག་ཕྱིར་ར་བྱིན་ན་འགྲིག་གི

དོན་འགྲུབ་རྒྱལ སུ་ར་སྟེར་རྒྱུས། ཉེན་རྟོག་པ། ཉེན་རྟོག་པ་གིས་ར་རང་གིས་འཛིན་རྒྱུ་རེད། དེར་ལྟོས་ན་ངས་བཟུང་ན་འགྲིག་གི

ཚེ་རིང་སྐྱིད རང་གིས་འཛིན་ན་ར། ཞ་ཡས་གཉིས་ཀ་ཤེས་གི་མ་འཛུག ནང་ན་སློར་མོ་ཆི་མོ་གཟིག་ཡོད་གི

དོན་འགྲུབ་རྒྱལ སྟོང་གསུམ་ར་ཅིག་ཡོད་གི ཁྱོས་བལྟས་ན། སློར་མོ་གང་ང་གཏོང་རྒྱུས། ཁྱིམ་ཚང་ང་དངོས་པོ་རེ་ནོ་རྒྱུ་ན།

ཚེ་རིང་སྐྱིད སློར་མོ་ད་དད་བཀོལ་དགོས་ནི་མ་རེད། ད་ཕྱིར་ར་ཁྱིམ་མ་འགྱོ། དོ་དགོང་ངད་པོ་ནད་པ་གཟིག་ག་ལྷ་གི་འགྱོ་དགོས།

དོན་འགྲུབ་རྒྱལ ཨོ། རེད། ཨ་ཁུ་ལོ་བ། སློར་མོ་ཁུར་གེ་བྱིན་ན་འགྲིག་གི ཁོ་ཚང་སྤྱིར་གིས་མེད་པོ་རེད། དེས་མི་ཚད། ད་རེབ་སྔན་ཁང་ནང་ནས་སློར་མོ་མང་ང་གཟིག་བཀོལ་བཏང་ཟེར། དེ་ཡིན་ན། ང་ར་སེམས་གནོད་རྒྱུ་མ་རེད།

ཚེ་རིང་སྐྱིད ངས་ཁུར་གེར་སྟེར་ན་མི་འདོད། སྟོན་ཚད་སློར་མོ་མང་ང་བྱིན་ན། རེད་དྲ་ངོ་མེད་གི དེང་མ་ཁུར་གེས་ཚོགས་སྐོལ་གི་ཡོད་དུས། འུ་གཉིས་ཀས་སློར་མོ་སྟོང་གཉིས་བྱིན་ན། གཞུག་ནས་གོ་ནོ་ཡིན་ན། ཨ་ཁུ་ལོ་བ་ད་བོ་དགའ་གི་མེད་ཟེར།

དེས་མི་ཚད། སྔོར་མོ་སྟོང་གཉིས་ཀས་ཕན་ཐོགས་ན། དགེ་བའི་བྱིན་རླབས་གིས་ལུ་གཉིས་ཀར་ཕན་ཐོགས་ནི་རེད། ཁྱུར་གེར་འབྲེལ་བ་མེད་ཨེར་གི་ཡོད། ཞི་ཐག་གིས་སྙིང་ལངས་གི

དོན་འགྲུབ་རྒྱལ དེས་ན་ད་ལྟ་གི་ར་མ་འགྲོ། དེ་མོ་གཟིག་མི་དགའ་ན། བཙན་པོ་ཤེད་ལྟ་གི་འགྲོ་དགོས་ནི་མ་རེད།

ཚེ་རིང་སྐྱིད ལོ་བ་ཁྱོའི་ཨ་ཁུ་ཡིན་ནོ་བདེན་གི ངས་ངོ་སྟོན་དགོས་ནི་རེད། རེད་དྲ་ཁྱུར་གེར་ཆེ་གཟིག་འབབ་ནོ་ངས་ཤེས་ནི་རེད།

དོན་འགྲུབ་རྒྱལ དེས་ན་ན་ཉིང་ཁྱོའི་མྱིང་པོ་སླན་ཁང་ནང་ན་ཡོད་དུས། ཁྱུར་གེ་བླ་མ་གི་ལྟར་རབསྐོར་ར། དེའི་ཐོག་ག སྔོར་མོ་ཁྲི་གཟིག་གི་སླན་ཡོན་ཁས་བླངས་ང་། དོན་དག་འདི་མོ་གི་ཐོག་ནས། ཁྱོས་ཁྱོད་རང་ངཟེར་ན་མི་འགྲིག་གི

ཚེ་རིང་སྐྱིད ད་འགྲིག་སོང་། དེད་གཉིས་ཀས་ད་པོ་སྔོར་མོ་སྟོང་གསུམ་ཚད་ཡོད། སྔོར་མོ་སྟོང་གསུམ་པོ་ཁན་ན་བཞག་ན་ད་ཁྲི་གཟིག་ལོངས་འགྲོ།

Exercise 11 Select an active or inactive verb to complete each statement using auxiliaries if necessary.

དཔེར་བརྗོད། With spontaneous verbs: ངའི་དུས་ཚོད་ལོ་གསུམ་གི་གཞུག་ནས་ཆག་ཐལ།

With active verbs: ཞི་ལི། དུས་ཚོད་གི་སྙིང་ང་ཤེད་གིས་མ་རྒྱུག ཁྱོས་དེ་གཅོག་རྒྱུ་རེད། (འཆག / གཅོག)

Active	Inactive	Verbs to select
1. མ་ཏི་འཁོར་ལོ་དེ་ཆག་ཡོད། མ་______།	1. མ་ཏི་འཁོར་ལོ་དེ་ཆག་ཡོད། _______།	སྐོར / འཁོར
2. ཨ་མ་གིས་ད་བོ་ནངས་ཇ་__________།	2. ཇ་མ་གི་ནངས་ཇ་ད་བོ་___________།	ཁོལ / སྐོལ
3. ནང་དམེ་གི་ནང་ནས་མྱི་མང་ང་གཟིག་___།	3. ནང་དམེ་གི་ནང་ནས་མྱི་མང་ང་གཟིག་___།	ཤི / གསོད
4. གླུ་བ་གིས་རི་མགོ་ནས་___________།	4. རི་མགོ་ནས་_________________།	གླུ་ལེན / གླུ་གྲགས
5. ངའི་ནུ་བོ་དུས་ཚོད་བརྒྱད་གི་སྙེང་ན་____།	5. ངའི་ནུ་བོ་དུས་ཚོད་བརྒྱད་གི་སྙེང་ན་____།	ཉལ / སྙལ
6. ངས་བོད་ནས་ལོ་གསུམ་__________།	6. ང་བོད་ནས་ལོ་གསུམ་___________།	འགོར / གཏོང
7. སྲིད་གཞུང་གིས་སྒྲིག་སྲོལ་མང་ང་ཤེད་ _།	7. སྤྱི་ཚོགས་གི་སྒྲིག་སྲོལ་མང་ང་ཤེད་____།	སྒྱུར / འགྱུར
8. ཁྱུར་གེ་ཐང་ང་_______རྨས་ན་གི་ཡོད།	8. ཁྱུར་གེ་ཐང་ང་_______རྨས་ན་གི་ཡོད།	སྒྲིལ / འགྲིལ

ལུགས / སྒྲོལ They are used with verbs in PRT to express *the way*, *how*, or *why something is so*.

With verbs	With adjectives
ངས་སྡུག་**མཐོང་ལུགས**་བཤད་ན། ཁྱོའི་རྣར་འགྲོ་རྒྱུ་མ་རེད།	ཁོ་**ངན་སྒྲོལ**་མ་བཤད། **བཟང་སྒྲོལ**་ཤོད།
If how I suffered is mentioned, you would not believe it.	Don't talk about how he is bad but how he is nice!
སྲིད་པ་ཆེ་ནོ་མྱུར་གི་སྒྲོལ་མ་**ཡིན་ལུགས**་རེད།	བོད་གི་ས་ཆ་**མཐོ་སྒྲོལ**་སུས་ར་ཤེས་ནི་རེད།
She would not be Sgrol ma if she weren't greedy.	Everyone knows how Tibet is high (in elevation).
སྲིད་གཞུང་འདེམ་སྒྲོལ་འཇར་མན་དམངས་གཙོ་**ཡིན་ལུགས**་རེད།	བྱ་སྤྱོད་དེ་ར་ལྟོས་ན་**ངན་སྒྲོལ**་ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད།
How the government is elected tells how Germany is democratic.	There are no ways to behave worse than that.
ཞེ་ནག་ནོ་ཁོ་མི་ནག་**ཡིན་ལུགས**་རེད།	ཞི་མོ་དེ་**ཡག་སྒྲོལ**་བཤད་ན་མེ་ཏོག་འདྲ་མོ་རེད།
Being evil-minded is why he is a bad person.	Speaking of how beautiful she is, she is like a flower.

དོན This noun combined with a verb or an adjective conveys *the reason for* or *purpose of doing something*.

Tibetan	English
སློབ་གྲྭར་**འགྲོ་དོན**་བྱ་བ་འཚོལ་རྒྱུའི་ཆེད་དུ་ཡིན།	One goes to school to find a job.
ངས་ཡི་གེ་འདི་**འབྲི་དོན**་སངས་རྒྱས་མགྲོན་ན་འབོད་རྒྱུ་ཡིན།	I write this letter to invite Sang rgyas.
འབྲི་མོ་འདི་**ཚེ་ཐར་ར་གཏོང་དོན**་ཟོག་འདི་དྲིན་ཆེ་ནོ་གིས་རེད།	This female yak is freed from slaughter because it has benefited (the owner) very much.
ང་ལ་**གཤེ་གཤེ་གཏོང་དོན**་ངས་བྱ་བ་མ་གྲུབ་ནོའི་རྐྱེན་རེད།	I was scolded for having failed to finish my work.
ཞིང་ང་**ཆུ་གཏོང་དོན**་ལོ་ཏོག་སྐྱེ་རྒྱུའི་ཆེད་རེད།	The field is irrigated so as to foster the growth of crops.

སྡུག This noun, compounded with verbs in PRT or with monosyllabic adjectives, conveys *something is easy to do*, together with the negative adverb མེད.

Tibetan	English
དེང་སང་ཕྱི་རྒྱལ་ར་**འགྲོ་སྡུག་མེད**།	It is easy to go abroad nowadays.
བོད་ཡིག་**སློབ་སྡུག**་དེ་མོ་མི་ཆེ།	Tibetan is not so difficult to study.
དུ་བ་འཐེན་ན་ལུས་ཐང་ང་**ཉམས་སྡུག་མེད**།	Smoking can easily deteriorate one's health.
ཁངས་ཆག་ཡོང་ན་ཁྱུགས་ཟོག་ག་**ཤི་སྡུག་མེད**།	Livestock can easily die in the wake of snow storms.
ཐུབ་མང་ང་འཐུངས་ན་ཚོན་པོར་**ཉན་སྡུག་མེད**།	One gets fat easily if one eats a lot of noodles.

འདོད This word is combined with verbs in PRT or with monosyllabic adjectives to derive nouns. Such nouns denote *desire / want to do something*.

With verbs	With adjectives
མི་མང་ང་གཟིག་**ལེན་འདོད་**ཆེ། རེད་དྲ་**ལས་འདོད་**མེད།	སྡུག་མཐོང་ན། ང་**སྐྱིད་འདོད་**ཆེ།
Many people want to take but not to contribute.	I want to be happy when I suffer.
དོན་དག་འདི་ང་མི་གཞན་ན་**བཤད་འདོད་**མེད།	**ཕྱུ་འདོད་**ཆེ་ན་བྱུར་སྣ་ཡིན་ན་ཐང་།
I do not want to tell this thing to other people.	The ambition to be rich might be a source of ruin.
ལོ་འགོར་ན་ཁོ་ཕྱིར་ར་ཕ་ཡུལ་བ་**ལོག་འདོད་**ཇེ་ཆེ་རེད།	**ཡག་འདོད་**མེད་ན། མུར་གོས་གོན་རྒྱུ་གོང་དཀའ་མོ་དེ་མོ་ཉོ་རྒྱུ་མ་རེད།
As time passes, he wants more strongly to return home.	She would not buy such expensive clothes if she did not want to be beautiful.
ཟ་འདོད་མེད་ན། ནད་པ་ཇེ་སྡུག་ཡིན་རྒྱུ་རེད།	བྱ་བ་ལས་ན་**མགྱོགས་འདོད་**མ་ཆེ། ཞིབ་མོ་ཞིད་ལས་དགོས།
The patient will get worse if he does not want to eat.	Don't be so hasty doing (one's) job! One should do it carefully.

ཐབས This noun combined with verbs in PRT conveys *the way* or *method of doing something*.

Tibetan	English
བོད་མང་ང་གཟིག་གིས་ལས་དབང་ང་**གཡོལ་ཐབས་**མེད་འདོད།	Many Tibetans think there is no way to avoid karma.
དུས་ཚོད་མེད་ནོ་གིས། ངས་བྱ་བ་འདི་**ལས་ཐབས་**མེད།	There is no way for me to do this work because I have no time.
དཔེ་ཆ་འདི་དེ་རིང་**འདོན་ཚར་ཐབས་**མེད།	There is no way to read the whole book today.
དེང་སང་ནད་གང་མང་གཟིག་ག་**བཅོས་ཐབས་**ཡོད།	There are now treatments for many diseases.
ཞ་ཡས་འདིས་དངོས་པོ་ལྗིད་མོ་དེ་**ཁྱག་ཐབས་**མེད།	There is no way for this child to carry this heavy thing.

རྩིས This noun is used with E-v to express *someone plans to do something*.

Tibetan	English
གློག་བརྙན་གསར་བ་གཟིག་ཉིན་མ་གཉིས་གི་གཤུག་ནས་**སྟོན་རྩིས་**ཡོད།	A new film is going to be shown in two days.
རྒྱལ་ཁབ་འདིར་ལས་གཞི་ཆེ་གཟིག་**སློང་རྩིས་**ཡོད།	This country is going to launch a big project.
བོད་ར་**འགྲོ་རྩིས་**མེད་ན། ཁྱུར་གེས་བོད་སྐད་སྦྱངས་ཡས་ཆི་གཟིག་ཡས་རྒྱུས།	What would he do by learning Tibetan if not go to Tibet?
མདང་དགོང་ང་ལ་ཆང་**འཐུང་རྩིས་**མེད། རེད་དྲ་མ་འཐུངས་ཀ་མེད་རེད།	I had no plan to drink last night, but I had no choice.
ངས་ཨ་མ་སྨན་པར་**སྟོན་རྩིས་**ཡོད། མུར་གེ་ཧོང་གིས་བདེ་གི་མེད།	I am going to take my mother to a doctor. She is not so well.

ཁོམ / ལོང	They are alternatively combined with verbs in PRT to express *there is / is not time to do something*.

Tibetan	English
ཁྲུར་གེ་ཉིན་གང་ངོ་བསྐྱོད་བསྐྱོད་ཐལ། རེད་དྲ་**ཟ་མ་སྐོལ་ཁོམ་**མེད་ཟེར།	He was fooling around all day and said he had no time to cook.
འགྲོ་ཁོམ་འདུག་ཁོམ་མེད་ར། ཉིན་མ་གཅིག་ཡང་བྱུད་ཐལ།	Another day went by without time to rest.
ད་དགུན་ཁ་ཐོན་བཏང་། ལྷ་ཁང་དེ་**ཉམས་གསོ་ཡས་ལོང་**མེད།	The winter has come; there is no time to rehabilitate the temple.
དེང་སང་འཚོ་བ་སྐྱིད་གི རེད་དྲ་མྱི་རིགས་གེར་**འདུག་ལོང་**བབ་གིས་མེད།	Life is good today, but people do not have free time.
ནད་པ་འདིར་**འདུག་ཁོམ་**ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད། ཁྲུར་གེ་ཉམས་ཡོད་གི	This patient is very weak; his days are numbered.

ཐ་སྙད་དང་ཚིག་གྲོགས། སློབ་ཚན་བཅོ་ལྔ་བ།

ཕྲག་དོག

སེམས་ཤོར	to fall in love; to be concerned	ཨ་མ་བུ་ཆུང་ང་སེམས་གཉིང་ནས་ཤོར་ཡོད།
རེག	to touch	ལྕགས་ཐབ་དང་མོ་དེར་མ་རེག
སེམས་འཚིག	to get anxious	དེ་རིང་ང་རྒྱུ་མཚན་མེད་ར་སེམས་འཚིག་གི
ཁོང་ཁྲོ	anger	ཁོང་ཁྲོ་གིས་མྱི་བདེ་གི་མི་འདུག
གདེང	confidence	གདེང་མེད་ན་ངས་བྱ་བ་དེ་ལས་རྒྱུ་མ་རེད།
བསྟན	to show; to indicate	ངས་རང་གི་འདྲ་པར་དགའ་བོ་མུར་གེར་བསྟན།
འདུག་རོགས	companion	ངའི་འདུག་རོགས་ནངས་ག་ཕྱིར་ཡོང་རྒྱུ་རེད།
གཅེས་སྲུས	care	གཞུང་གི་རྒྱུ་རྫས་གཅེས་སྲུས་ཨ་རྫ་ཡས་དགོས།
རྒྱུ	cause; property	དོན་རྐྱེན་དེའི་རྒྱུ་ཁོ་རེད།
ཚེ་ཐོག་ག	in one's life	ཚེ་ཐོག་ག་བྱས་རྗེས་འཇོག་རྒྱོ་ངའི་བསམ་པ་ཡིན།
དམིགས་ཡུལ	target; purpose	དམིགས་ཡུལ་མེད་ན་དོན་དག་མ་སྒྲུབ།
མཉམ་འཇོག	attention	བྱ་བ་ཆི་གཟིག་ཡིན་ན་ར་མཉམ་འཇོག་བྱོས།
འགྲན་རྩོད	competition	འགྲན་རྩོད་ཆེ་ན་སྒྲུལ་ཤུགས་ར་ཆེ།
བརྩེངས	to be erected	སྒོ་ཧར་སེ་ཕྱེས་ནི་ར་ཁྲུར་གེས་རྣ་ཅོག་བརྩེངས་སོང་།
ཉེན་བརྡ	alarm	ཉེན་བརྡ་བཏང་ན་ར་ཁྲུར་གེས་མ་ཉན།
ཅི་ཡོད་གིས	at one's best	དགྲ་བོས་སྟོབས་ཤུགས་ཅི་ཡོད་གིས་འཐབ།
རྩོད་པ	argument; endeavor	རྩོད་པ་བསྐྱེད་ན་གྲུབ་འབྲས་ཡང་གིས་ཐོན་ཡོང་།
ཐག་ཆོད	sure; to be able to solve	སློབ་མ་ཟེའི་གནད་དོན་ངས་ཐག་མི་ཆོད།
ཁྲེལ་ལོག	shamelessness; ingratitude	ཉེ་བོར་ཁྲེལ་ལོག་ཡས་མི་ཉན།
སྐྱེ་ཁམས	ecology; ecological environment	སྐྱེ་ཁམས་གི་བདེ་ཐང་ང་དོ་སྣང་ཡས་དགོས།
བཀོད་པ	arrangement	ཅ་ལག་བཞག་ནོ་ཁྲུར་གེའི་བཀོད་པ་ཡིན།
གདོད་མ	primitive	ཕྲག་དོག་མགོ་ནག་མྱིའི་གདོད་མ་གི་ཚོར་བ་རེད།
ཞ	to be latent	རྐུ་འདོད་རྐུན་མ་གི་རྒྱུད་ན་ཞ་ཡོད།

དོགས་པ་བསླངས	to cause suspicion	ཞི་ལི་དེས་ང་ལ་དོགས་པ་ཆེ་གཟིག་བསླངས་སོང་།
དོ་བདག	person or party concerned	ང་དོན་རྐྱེན་འདིའི་དོ་བདག་མིན།
ཚེ་གྲོགས	companion in one's life span	ཚེ་གྲོགས་ཟེར་ནོ་བཟའ་བ་འདི་གཉིས་ཀ་རེད།
སྡུག་སྦྱོང	hardship; torture	སྡུག་སྦྱོང་ཐོབ་བས་ཁུར་གེས་བསམ་ཤེས་ཡོད།
རྩིས་ཐང	value; respect	མྱི་གཞན་གི་རྩིས་ཐང་ང་མཐོང་ཆེན་བྱོས།
ཁྲེལ་མེད	ungrateful; shameless	མྱི་ཁྲེལ་མེད་ར་རོགས་པ་མ་བཅའ།
ནག་ཉེས	crime; sin	མྱི་ནག་ཉེས་ཅན་ན་ཁྲིམས་ཆད་གཅོད།
བདེན་སྐྱོང	to uphold justice	བདེན་སྐྱོང་ན་གཟུ་བོ་ཡིན་དགོས།
ལུས་ཐང	health condition	ལུས་ཐང་བདེ་ན་ཕྱུག་པོ་ཡིན་ཟེར།
ཞན	worse	ཁྱིམ་ཚང་འདིའི་ཆ་རྐྱེན་དེ་ཞན་རེད།
སྐྱི་པགས	skin	སྐྱི་པགས་དཀར་རོ་ཡིན་ན་ངས་ཧ་གི་མི་འདོད།
བྱུར་འདྲེན	culprit	ད་ཐེངས་དོན་རྐྱེན་གི་བྱུར་འདྲེན་མྱི་ཁ་ནག་གན་རེད།
སེམས་མ་བདག་ཡས	to control one's mind	སྐྱིད་དགོས་ན་སེམས་མ་བདག་ཡས་དགོས།
སྐབ་མཐུན	sexual intercourse	ཁོ་ཡོ་བཅུ་བདུན་སྟེང་ཐོག་མར་སྐབ་མཐུན་བྱུང་།
བརྩེ་སེམས	love; affection	ཞ་ཡས་བརྩེ་སེམས་གིས་སྐྱོང་དགོས།
ཟབ་མོ	deep	དཔེ་ཆ་འདིའི་སྙིང་དོན་ཟབ་མོ་རེད།
ཁ་ཡ	response	ངས་ཁ་ཡ་མ་ཡས་ན་ཁོ་དགའ་གི་མེད།
སྐྱོ་སྡུག	sadness	སྐྱོ་སྡུག་གི་འཚོ་བ་དེ་ནས་མཇུག་གྲིལ་སོང་།
ལྷག་གིས	even more; more	མྱི་ལས་མེད་གིས་སྐྱིད་ན་སྐྱིད་སྣ་མི་ཁྱག
ཚོད་ལྟ	test; experiment	བྱ་བ་འདི་དཀའ་ན་ར་ངས་ཚོད་ལྟ་ཡས་རྒྱུས།
ངོ་གཉེར	to grimace; wry face	རྐུན་མ་ངོ་ཚ་ཡས་ངོ་གཉེར་གི་ཡོད།
སྡོམ་ཚིག	conclusion	དཔེ་ཆ་གི་སྡོམ་ཚིག་བྲིས་ནོ་རྟོང་གིས་མི་ཧ།
ར་སྦྲོད་ཡས	to prove	མཐའ་མར་ང་འགྲིག་ནོ་ར་སྦྲོད་ཡས་སོང་།
ཤེལ་སྒོ	glass	ཤེལ་སྒོ་ཕྱིས་ན་ར་ད་བོ་གཙང་མ་མ་རེད།
ཕྱིས	to wipe	ཐང་རྐྱན་མོ་གིས་ཕྱིས་ནས་འོད་ཀྱིག་སེ།
བཀྱིགས	to tie up	བཙོན་པ་གི་ལག་པ་རྒྱབ་ན་བཀྱིགས་ཡོད།
གཅར་རྡུང་ཡས	to beat; to lash	གཅར་རྡུང་ཡས་རྒྱོ་མྱི་ནག་འདིའི་ལས་ཀ་རེད།

ཕུར་སྒྲ་ཆེ	noisy	གློག་བརྙན་ཁང་འདི་ནས་ཕུར་སྒྲ་ཆེ།
མི་བཙོག	bad person	མི་བཙོག་གན་ན་དགའ་མཁན་ཞུང་།
གཤོག་ཐོགས	having feathers / wings	བྱ་ཚང་མ་གཤོག་ཐོགས་ཏག་ཏག་ཡིན།
དག	pure; good	དེང་སང་ཐོན་རྫས་ཟོ་རྒྱུ་སྤུས་དག་གི
བཙོམ	to destroy	སད་གིས་མེ་ཏོག་ཚང་མ་བཙོམས་སོང་།
འཕྲོགས	to rob; to snatch	ཇག་པ་གིས་ཟོག་ལུག་ཚང་མ་འཕྲོགས་སོང་།
བསྡོག	to exploit	གཉེར་ཁྲུངས་བསྡོག་ན་འཕྲུལ་ཆས་ཉོ་དགོས།
ཁྲོམ	market	ཁྲོམ་ན་དངོས་རྫས་གོང་ཇེ་དམའ་མ་རེད།
ཤིང་ཏོག	fruit	སྟོང་མགོ་ན་ཤིང་ཏོག་ཅང་ཐོགས་མེད་གི
ཁོར་ཡུག	environment	ཁོར་ཡུག་བཟང་ན་ངས་ཁང་བ་ཉོ་རྒྱུ་ཡིན།
བཙྫད	to contaminate; to pollute	ནག་ཐིག་གིས་གོན་རྒྱུ་སོ་མ་ཡང་བཙྫད་བཏང་།
ཁ་དཀྲུ	to entice	མི་ཁྲེལ་མེད་ཁ་མ་དཀྲུ།
བྱ་བ་འཕེན	to quit one's job	མི་མང་གིས་སྲིད་གཞུང་གི་བྱ་བ་འཕེན་འདོད།
ཁངས་ཆག	snow disaster	ཁངས་ཆག་གི་ཁྲོད་ནས་མི་མང་ང་ཤི་སོང་།
གནོད	to hurt; to get injured	ལས་ཀ་ལས་ན་ལུས་ར་མི་གནོད། ལུས་ར་ཕན།
སྒོ་རྒྱག	to close a door	ང་ཐོན་དུས་ཚོང་ཁང་གི་སྒོ་རྒྱག་གི་ཡོད།
འཚག	to have all together	ད་བོ་སླུགས་ར། མི་ཚང་མ་འཚག་མེད།
ཉམས་ལེན་ཡས	to experience	ང་བོད་ར་འཚོ་བ་ཉམས་ལེན་ཡས་གི་འགྲོ།
རྫུང་གིས	no sooner than; as soon as	འཁྲུལ་བ་ཐོན་རྫུང་གིས་ཟ་མ་ཟ་འགོ་རྩོམ།
ལྟ་སྐྱོང	care; supervision	ཞ་ཡས་ཟོར་ལྟ་སྐྱོང་དགའ་བཟང་བྱོས།
ཕོ་རབ	virtuous man	ཕོ་རབ་གཟིག་ཡིན་ན་མི་ཁར་མ་རྒྱུག
འཕར་བ	jackal	འཕར་བ་ར་སྤྱང་གི་འགྲོགས་འདྲིས་ཆེ།
མེ་བསྒོངས	to make a fire	མེ་བསྒོངས་ཞེ་ར་ཁང་བ་དྲོད་གིས་བཀང་།
ཡིད་ར་འཛིན	to keep in mind	མི་ཁོག་རྒྱ་ཅན་གིས་ཞེ་སྡང་ཡིད་ར་མི་འཛིན།
ལྟུད	to feed	ལྟོ་ལྟུད་དུས་ཁྱི་གིས་ལྟོ་སྟེར་མཁན་ན་སོ་བཏབས།
ཁ་ཡག	sweet talk; honeyed tongue	ཁ་ཡག་ངོ་དགའ་ཡས་ན་ང་ར་དགའ་གི
མགོ་སྐོར་བཏང	to cheat	མགོ་སྐོར་བཏང་ན་ཁོ་བློ་རིག་རྐོད།

སྡང	to hate	དོན་དེ་ང་མི་ལན། ང་ལ་མ་སྡང་།
ཁ་མོ	bitter	སྨན་ཁ་མོ་ནད་པ་གིས་འཐུང་ན་མི་འདོད།
ཁ་ལས་དགེ	to have a good reputation	ཞི་ལི་ཡ་རབས་དེ་ཁ་ལས་དགེ
གཉེ་ངན	mastermind	གཉེ་ངན་དེས་མྱི་ནག་མང་ང་གླུས་ཡོད།
ཁ་ཀློང	to solicit	ཁ་བཀླངས་གིས་བཀླངས་གིས་གནས་ཚུལ་ཤེས།
བདག་འཛིན	ownership; to control	མྱི་བདག་འཛིན་ཅན་ན་རྒྱུ་ཁ་ལྷ།
ད་རེབ	this time	ད་རེབ་ཚོང་རྒྱུག་གི་འགྲོ་ནོ་ངའི་ནུ་བོ་ཡིན།
གནོང་བ	hesitation; guilt	རང་སེམས་ན་གནོང་བ་མེད་ན་སྐྲག་དོན་ར་མེད།
ངོ་མེད	without appreciation	ངས་ལས་ནོ་ཚང་མ་ངོ་མེད་ར་ཤན་སོང་།
ཚོགས་སྒྲོལ	to host a religious ritual	ཚོགས་བསྒྲོལ་ན་འགྲོ་སྒྲོ་ཨ་ཧྲ་གཞིག་ཆེ།
ཁ་གསབ	add	སྒྲོར་མོ་གི་ཁ་གསབ་བ་ཧྲ་གཞིག་བྱིན།
ལོངས	to reach a certain number / amount	འགྲུལ་བ་སུམ་ཅུད་བོ་ལོངས་གི་མེད།

སློབ་ཚན་བཅུ་དྲུག་པ།

བརྡ་སྤྲོད།

- གཞན་པ་བོ; གཞན་གཟིག; གཅིག་གོ
- གན; དེ; འདི
- གན་རིགས་གེ / གན་ཟོ; འདི་རིགས་གེ / འདི་ཟོ; དེ་རིགས་གེ / དེ་ཟོ
- གན་རྟོག་གོ; འདི་རྟོག་གོ; དེ་རྟོག་གོ
- Definite Articles
- ཆ་རེ; ཁ་ཡས; ལ་ལ; ཅང; གཟིག; གཅིག
- ཚང་མ; ཉུང་ཉུང་གཟིག; མང་ཆེ་ཤོས; ཉུང་ཤོས

A *thang kha* featuring the Buddhas of the three eras - past, present, and future - Reb gong County, Rma lho Prefecture, Mtsho sngon Province (2011).

ཟུར་ལྟའི་སློབ་ཚན།

གོས་བཟོ་ཨ་ཅེ་དབྱངས་ཅན།

A ངས་བཟོ་ཁང་འདི་ལོ་གསུམ་གྱི་སྔོན་གཅིག་དགུ་གོ་དགུ་ལོ་གི་ཟླ་བ་གཉིས་པ་གི་ཚེས་གསུམ་པ་གི་ཉིན་སྒོ་ཕྱེས་ནི་ཡིན། དེང་ཐོག་ཚོང་ཧྲང་གིས་མ་བརྒྱུགས་ཐལ། ཟླ་བ་གཉིས་གསུམ་**གཞིག**་ག འདིར་ཡོང་མཁན་ཧྲང་གིས་དཀོན་གི ཡོད་ན་ར་གོན་རྒྱུ་བཟོ་གི་འཛུག་མཁན་ལྷག་གིས་ཞུང་། ངགོས་བཟོ་གི་འཛུག་མཁན་**འགོ་མ་པོ**་ཨ་ཁྲུ་ཚེ་བརྟན་རེད། དེང་སང་བལྟས་ན་ཁྲུར་གེ་ཡོང་དོན་གོས་བཟོ་རྒྱུ་མ་རེད། ཁྲུར་གེས་ང་དགའ་གི་འཛུག་འདོད་ནི་རེད། ཡང་མིན་ད་ཁྲུར་གེས་ང་སྙིང་མ་རྗེ་འདོད་ནི་རེད། ཡིན་ན་ར་ངས་ཁྲུར་གེར་གོན་རྒྱུ་བཤད་རྒྱུ་མེད་ནོ་**གཞིག**་བཟོས། ཚོང་ཐོག་མ་གི་ནང་ན་ཧྲ་གཞིག་ཡོད་ཟེར། གཞུག་ནས་གོན་རྒྱུ་བཟོ་གི་ཡོང་མཁན་ཧེ་མང་ར་ཧེ་མང་རེད།

དེ་རིང་གོན་རྒྱུ་བཟོ་གི་འཛུག་འདོད་མཁན་གསུམ་ཐོན་ཐལ། **གཅིག**་ག་བོད་ལྭ་དགོས་གི་ཡོད། **གཅིག**་ག་རྒྱ་ལྭ་གཅིག་དགོས་གི་ཡོད། **གཞན་པ་པོ**་དེ་གིས་ཀྲང་སྟུམ་གཞིག་བཟོ་གི་བཅུག་ཐལ། སྔོན་ཆད་གི་འཁྲུལ་བ་**རིགས་གི**་ཡིད་ཚིམས་སོང་ནོ་གིས། ངའི་གོན་རྒྱུ་ཧྲ་སྒྲོལ་ར་བཟང་སྒྲོལ་ཡར་མར་ར་བཤད་ནི་རེད། ད་ང་ལག་རོགས་བཞི་ཡོད། རེད་དྲ་མི་ཁེམ་མ་མཚམས་མཚམས་མ་ང་ཟ་མ་ཟ་ཁེམ་ར་མེད་གི མྱི་**ལ་ལ**་གིས་ངའི་གོན་རྒྱུ་གོང་ཧྲང་གིས་གོང་དཀའ་ཟེར། **དེ**་བདེན་གི རེད་དྲ་ངའི་གོན་རྒྱུ་ལུས་ཐོག་ག་འབབ་ནོ། བཟོས་ནོ་ཧྲ་ནོ་ར་ངོམ་རེད། ངས་ད་པོ་དགོན་པ་མང་ང་གི་གྲྭ་བ་ཟོའི་གྲྭ་ལྭ་ར་བཟོ་གི་ཡོད། ཟླ་བ་སྔོན་མ་གི་ནང་ང་སྐྱབས་མགོན་ཚང་ང་མནབས་བཟའ་**གཞིག**་ར་བཟོས་སོང་།

B ཨ་ཅེ་དབྱངས་ཅན་ར་འཁྲུལ་བ་གཞིག་གིས་ཁ་བརྡ་བྱེད་གི་ཡོད།

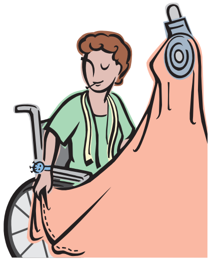

དབྱངས་ཅན ཁྱོས་གོན་རྒྱུ་ཆེ་མོ་གཞིག་བཟོ་གི་བཅུག་ན་འདོད།

འཁྲུལ་བ ང་དགོས་**རྒྱུ་པོ**་རས་ལྭ་གཞིག་ཡིན། རས་**འདི་རིགས་གི**་མིན་ད་གཞན་པ་ཨེ་ཡོད།

དབྱངས་ཅན རས་ད་པོ་ཁང་བ་གི་ནང་ན་མང་ང་ཡོད། མདོག་ར་གང་མང་ཡོད་གི

འཁྲུལ་བ རས་**འདི་རིགས་གི**་བོད་ལྭ་བཟོས་ན་མི་ཧྲ་གི ངས་བལྟས་ན་མདོག་ཁ་བཙན་སོང་།

དབྱངས་ཅན **འདི་ཧོག་གོ**་ཆེ་མོ་གཞིག་རེད། དེང་སང་བོད་ལྭ་མདོག་རྒྱ་སྨུག་གོན་མཁན་ཧེ་མང་རེད། གསར་བུ་ཁྱིད་འདྲ་མ་གཞིག་གིས་གོན་ན་མདོག་ཁ་ན་ཡག་རྒྱུ་རེད།

འཁྲུལ་བ རེད་དྲ་**དེའི**་རྒྱུ་བ་ཆེ་མོ་གཞིག་ཡིན་ནང་། **གན་ཧོག་གོ**་ར་**འདི་ཧོག་གོ**་གཉིས་ཀའི་ནང་ནས་གོང་དཀའ་མོ་གང་རེད།

དབྱངས་ཅན འདི་གོང་དཀའ་མོ་**པོ**་རེད། རེད་དྲ་རྒྱུ་བ་ཧྲ་**ནོ**་ར་རེད། གོང་གི་ཚོད་གི་རས། མྱི་གི་ཚོད་གི་གོས། **འདི་རིགས་གི**འི་ནང་ནས་ཨ་ཏུ་གིས་དགའ་པོ་**འདི**་རེད།

འཁྲུལ་བ ངས་གོན་རྒྱུ་དེ་མོ་གཞིག་གོན་ན་ཧ་མ་གཉིས་ཀ་ངོ་ཚ་རྒྱུ་རེད། **དེ**་བླ་མ་གཞིག་གི་གོན་རྒྱུ་རེད་མི་ཟེར་ནས།

དབྱངས་ཅན **དེ**་ཡིན་ན་ཆེ་རེད། ཁྱོད་རང་གེ་དགའ་ན། **གཞན་པ**་གི་ཁ་མ་སྣྲག

འཁྲུལ་བ ཁྲོས་ནམ་ཚོད་གཞིག་ག་འཁྲུབ་རྒྱུ་རེད།

དབྱངས་ཅན བཟོ་གླ་སྒོར་མོ་ལྔ་བཅུ་ཡིན་ན། ཉིན་མ་ལྔ་ར། བཟོ་གླ་སྒོར་མོ་བདུན་ཅུ་ཡིན་ན། ཉིན་མ་གཅིག་གི་ནང་ང་འཁྲུབ་བ།

འཁྲུལ་བ དེས་ན་ད་ཉིན་མ་ལྔ་གི་ནང་ང་འཁྲུབ་གི་ཆུགས།

དབྱངས་ཅན བསྡོམས་པས་སྒོར་མོ་ཉིས་བརྒྱ་ར་བརྒྱད་ཅུ་རེད། སྒོར་མོ་ཉི་ཤུ་**པོ**་འཕྲོ་མ་རེད།

16.1 --Review: definite articles

Definite articles	Tibetan	English	Notes
པོ	ཞ་ཡས་གཉིས་གི་ནང་ནས་**ལོ་ཆེ་པོ**་ཁོ་རེད།	He is the old one among the two children.	❶after adjectives ❷not used after a noun
	གོ་རེ་**སྲ་མོ་པོ**་དེ་ནས་ཉིན་མ་གསུམ་འགོར་ཐལ།	The hard bread has already been there for three days.	
	ལས་ཀ་**སླ་མོ་པོ**་ལས་ཚར་སོང་། དཀའ་མོ་**པོ**་ལས་མ་ཚར།	The easy work has been done but the difficult work has not.	
	དངོས་པོ་**ཡང་མོ་པོ**་འདི་རེད། བལྟས་ན་ཆེ་ན་ར།	This is the light one although it looks big.	
	ང་ཞི་མོ་**ཡག་མ་པོ**ར་དགའ་གི	I like the beautiful girl.	

ནོ vs. པོ			
ནོ		པོ	
ཟ་མ་**མི་ཞིམ་ནོར**་དགའ་མཁན་ཉུང་།	Few people like foods that are not tasty.	ཟ་མ་**ཞིམ་པོ་པོ**་ཨ་མ་གིས་བསྐོལ།	Mother cooked the tasty food.
ཡག་ན་**མི་འདོད་ནོ**་སུ་རེད།	Who does not want to be beautiful? (Who is the person who does not want to be beautiful?)	སློབ་མ་**ཡག་མ་པོ**་ཁམས་ནས་ཡིན།	The good-looking student is from Khams.
སྡུག་ནོ་ཞིང་པ་རེད། **སྐྱིད་ནོ**་ལས་བྱེད་པ་རེད།	Farmers are the people who suffer; civil servants are the people who enjoy.	**སྐྱིད་པོ་པོ**་ལས་བྱེད་པ་རེད། ཞིང་པ་མ་རེད།	The happy ones are civil servants, not farmers.
ལོ་**ཆེ་ནོ**་རེ་ར་**ཆུང་ནོ**་རྣོ་རེད།	The old one is not capable but the younger one is capable.	ལོ་**ཆེ་པོ**་ཅང་ང་ར་མི་ཉན།	The elder one is good for nothing.
ནམ་ཟླ་**དྲོ་ནོ**་བོད་མིན། རྒྱ་གར་རེད།	The warm place is not Tibet but India.	ནམ་ཟླ་**དྲོན་པོ་པོ**་ཟླ་བ་འདིའི་ནང་རེད།	The warm weather is in this month.

Notes-1

1. པོ / པོ / ངོ: These particles are discussed in Chapter Three and are only reviewed here.

❶With a definite article implied, something is singled out, e.g., ལུས་རྩལ་བ་**མགྱོགས་མ་པོ**་ཨ་རྫེ་རི་ཁ

ལྷོ་མ་ནས་རེད། The fast athlete is from South Africa or (or, the fastest athlete is from South Africa). In this sentence, a man is singled out from a group of athletes. / སྐལ་**མཐོན་པོ་པོ་**སྐལ་བཟང་མ་རེད། Skal bzang is not the tall one (or the tallest one). ❷They are used with verbs in PAT as definite articles (inclusive), e.g., ཁུར་གྱིས་**ཉོས་ཉོས་པོ་**གློག་ཆས་རེད། All the things he bought are electronic. ❸ངོ་, as a definite article, is put after a syllable ending with the suffix ང, e.g., ལས་ཁུངས་འདིའི་ནང་ནས་ཟླ་ཕོགས་**ཆུང་ངོ་**སྒོར་མོ་སྟོང་གཞིག་ཡིན། The lowest salary is 1,000 *yuan* in this work unit. / སྡེ་བ་**ཆུང་ངོ་**རྒྱ་གི་སྡེ་བ་གཞིག་ཡིན། སྡེ་བ་**ཆེ་པོ་**བོད་གི་སྡེ་བ་གཞིག་ཡིན། The small village is a Chinese village and the bigger one is Tibetan.

2. Statements with the foregoing particles may form both comparative and superlative forms depending on context, for example:དཀོན་མཆོག་**ཨ་ཛ་པོ་**རེད། ཁྱོད་རོགས་པ་དགོས་ན། Dkon mchog is better if you need an assistant. (If there are only two people, one may take it as comparative.) / ཁོ་གསུམ་པོའི་ནང་ནས་ཁོ་**མཐོན་པོ་པོ་**རེད། He is the tallest among those three.

Exercise 1 A waitress offers several food and drink choices. Use པོ, བོ , ངོ , and ནོ to single out what you like. If necessary, add adjectives and verbs.

དཔེར་བརྗོད། **ཞབས་ཞུ་བ།** ཁྱོས་ཇ་ཆེ་གཞིག་འཐུང་རྒྱུ་ཡིན། ངའི་འདི་ན་དཀྱུག་ཇ་ར་རྒྱ་གི་ཇ་གཉིས་ཀ་ཡོད།
ཁྱོད། ངར་ལྷང་ཁུ་བོ་དགོས། དཀྱུག་ཇ་གི་ནང་ན་ཀ་ར་ཡོད་གི

ཞབས་ཞུ་བ ཁང་བ་འདིའི་ནང་ན་ཅོག་ཙེ་གསུམ་ཡོད། གཅིག་དྲ་མ་གི་རྩ་ན་ཡོད། གཅིག་ཁང་བ་གི་ནང་ཤེད་ན་ཡོད། གཞན་པ་_____སྒོ་འགྲམ་ན་ཡོད། ཁྱོད་ཅོག་ཙེ་གང་དགོས།
ཁྱོད ཅོག་ཙེ་_____གང་རེད། ངེད་ཚང་གི་བཟའ་སྒྱི་ཚང་མ་ངའི་གཞུག་ན་ཡོང་གི་ཡོད། ཅོག་ཙེ་འདི་ཕལ་ཆེར་རྒྱུ་རེད།
ཞབས་ཞུ་བ _____ནང་ཤེད་གི་དེ་རེད། རེད་དྲ་དེ་ན་གསལ་ཡངས་ཆེ་གཞིག་མེད། ཡང་གཅིག་བཤད་ན། ཅོག་ཙེ་གསལ་ཡངས་ཆེ_____དྲ་མ་གི་རྩ་གི་དེ་རེད།
ཁྱོད སྐྱོན་མེད། ཅོག་ཙེ་_____དགོས། ཅོག་ཙེ་ཆེ་ན་བཟང་གི
ཞབས་ཞུ་བ ཟ་མ་གི་རིགས་མང་ང་གཞིག་ཡོད། རྒྱུན་ལྡན་གི་ཐུག་པ་ར་མོག་མོག་ཡོད། ཐུག་པ་གི་ནང་ན་ཤ་ར་སྔོ་གཉིས་ཀ་ཡོད། མོག་མོག་ཁ་ཡས་གི་ནང་ན་ཤ་མེད། ཁ་ཡས་ཤ་ཏག་ཏག་ཡིན། ཁྱོད་ལ་གང་དགོས།
ཁྱོད ང་མོག་མོག་ཤ་ཅན_______དགོས། རེད་དྲ་ངའི་ཧྲང་མོ་ར་ཨ་མ་གིས་ཤ་མི་ཟ། མོག་མོག་ཤ་མེད་______ར་དགོས་རྒྱུ་རེད། དེ་མིན་ད་ཕུབ་རིང་ཤ་ཅན་_______དཀར་ཡོལ་བཞི་དགོས། ཁྱོའི་འདི་ན་འཐུང་རྒྱུ་ཆི་གཞིག་ཡོད།
ཞབས་ཞུ་བ འདི་ན་འཐུང་རྒྱུ་རིགས་གི་འདྲ་པར་མང་ང་གཞིག་ཡོད། ཁྱོས་བདམས་ན་ཆི་མོ་རེད།
ཁྱོད སེར་རོ་_____ཆི་གཞིག་རེད། ཞིམ་མདོག་ཆེ་གི

ཞབས་ཞུ། ________སིལ་གི་ཁུ་བ་རེད། སྐྱུར་སྐྱུར། མངར་མོ་ར་ཡིན། དེའི་སྣོད་ར་ཆེ་ཆུང་ཡོད།

ཕྱོད། དེས་ན་ང་སིལ་གི་ཁུ་བ་སེར་པོ་སྣོད་ཆེ་_____གཅིག་དགོས།

ཞབས་ཞུ། གཞན་པ་_____ར་སིལ་གི་ཁུ་བ་རེད། ཕྱོས་སྐྱི་གཞན་པ་རིགས་གེར་འཐུང་རྒྱུ་མི་ལེན་ནས།

ཕྱོད། ཁོ་ཟྲོ་རང་རང་ཐོན་ན་ད་ལྟ།

16.2 --Review: indefinite articles

Indefinite articles	Tibetan	English
གཞིག	ཆོས་རྒྱལ་ནོར་བཟང་བོད་གི་སྒྲུང་གཏམ་**གཞིག**་ཡིན།	*Chos rgyal nor bzang* is a Tibetan epic.
	སྒྲོལ་མ་སྤྱིར་བཏང་གིས་ཞི་མོ་གི་མྱིང་**གཞིག**་ཡིན།	Sgrol ma is usually a name for women.
	ངའི་འགོ་བ་མྱི་ལ་ཉེ་ཅན་**གཞིག**་ཡིན།	My boss is a capable person.
	དགོན་པ་མྱི་མང་ང་འགྲོ་ས་**གཞིག**་ཡིན།	A monastery is a place where many people go.
	ཁུར་གེ་ཟ་མཁན་**གཞིག**་ར་རེད། ལས་མཁན་**གཞིག**་ར་རེད།	He is a voracious eater as well as a real doer.

Numeral adverbs and pronouns				
	ལ་ལ	**ཁ་ཡས**	**ཆ་རེ / ཆ་ཅིག**	**ཅང**
Negative	སློབ་མ་**ལ་ལ**་དེ་རིང་མ་ཡོང་།	སློབ་མ་**ཁ་ཡས**་མ་སོང་།	སློབ་མ་**ཆ་ཅིག**་མ་ཡོང་།	དེ་རིང་སློབ་མ་**ཅང**་མ་ཡོང་།
	Some students did not come today.	Some students did not come.	A few of the students did not come.	Not many students came today.
	ལུག་**ལ་ལ**་རི་མགོ་ན་མེད།	ལུག་**ཁ་ཡས**་ར་ནང་ན་མེད།	ལུག་**ཆ་ཅིག**་ཕྱིར་ར་མ་ཡོང་།	ང་ལུག་**ཅང**་མེད།
	Some sheep are not on the mountain.	Some sheep are not in the shed.	Several sheep did not return.	I do not have many sheep.

Numeral adverbs and pronouns				
	ལ་ལ	**ཁ་ཡས**	**ཆ་རེ / ཆ་ཅིག**	**ཅང**
Affirmative	ས་ཆ་**ལ་ལ**་སྔོན་ཐོན་མ་རེད།	ས་ཆ་**ཁ་ཡས**་མི་འཁྱགས།	ས་ཆ་**ཆ་རེ**་ཆ་མེད་རེད།	ས་ཆ་**ཅང**་ང་མ་འགྲོ།
	Some places are not developed.	Some places are not cold.	Several places are not familiar.	Do not go anywhere!
	སྔོན་ཐོན་ཅན་ས་ཆ་**ལ་ལ**་རེད།	ས་ཆ་**ཁ་ཡས**་རྗེས་ལུས་རེད།	ས་ཆ་**ཆ་ཅིག**་ངས་རིག་མྱོང་།	
	Only some places are developed.	Some places are underdeveloped.	I have seen several places.	

Numeral adverbs and pronouns				
	ལ་ལ	**ཁ་ཡས**	**ཆ་རེ / ཆ་ཅིག**	**ཅང**
Affirmative	མྱི་ཡོང་ནོ་སློབ་མ་**ལ་ལ**་རེད།	སློབ་མ་**ཁ་ཡས**་བུད་ཐལ།	སློབ་མ་**ཆ་རེ**་འདི་ན་ཡོད་གི	It is not used in positive statements.
	Only some students came.	Some students have gone.	Several students are here.	
	ས་ཆ་**ལ་ལ**་སྔོན་ཐོན་རེད།	ས་ཆ་**ཁ་ཡས**་འཁྱགས།	ས་ཆ་**ཆ་རེ**་ཆ་མེད་རེད།	ས་ཆ་**ཅང**་ང་མ་འགྲོ།
	Some places are developed.	Some places are cold.	Several places are not familiar.	Do not go anywhere!
	མྱི་ཡོང་ནོ་སློབ་མ་**ལ་ལ**་རེད།	སློབ་མ་**ཁ་ཡས**་བུད་ཐལ།	སློབ་མ་**ཆ་རེ**་འདི་ན་ཡོད་གི	It is not used in positive statements.
	Only some students came.	Some students have gone.	Several students are here.	
	ལུག་ར་ན་ལུག་**ལ་ལ**་ཡོད།	ལུག་**ཁ་ཡས**་ད་བཀྲུགས་ཡོད།	ཟོག་**ཆ་ཅིག**་ཤེད་ཇེ་བཟང་རེད།	
	Some sheep are in the shed.	Some sheep are now full.	A few of the animals are getting stronger.	
Question	སློབ་མ་**ལ་ལ**་དེ་རིང་ཨེ་ཡོང་།	སློབ་མ་**ཁ་ཡས**་དེ་རིང་ཨེ་ཡོང་།	སློབ་མ་**ཆ་ཅིག**་དེ་རིང་ཨེ་ཡོང་།	It refers to inanimate things in question.
	Didn't some students come today?	Didn't some students come today?	Did a few of the students come today?	
	ལུག་**ལ་ལ**་རི་མགོ་ན་ཡོད་ནས།	ལུག་**ཁ་ཡས**་རི་མགོ་ན་མེད་ནས།	སློབ་མ་**ཆ་ཅིག**་སློབ་ཁང་ན་མེད་ནས།	
	Are some sheep on the mountain?	Aren't some sheep on the mountain?	Aren’t there a few students in the classroom?	
	དངོས་པོ་**ལ་ལ**་མ་བསྐྱེལ་ནས།	དངོས་པོ་**ཁ་ཡས**་མ་བསྐྱེལ་ནས།	དངོས་པོ་**ཆ་ཅིག**་ཨེ་བསྐུར།	དངོས་པོ་**ཅང**་ཨེ་བསྐུར།
	Have some goods not been transported?	Have some goods not been sent?	Have a few of the things been sent?	Has anything been sent?

Exercise 2 Tell which one you do / do not like to do and why. Use indefinite articles.

དཔེར་བརྗོད། **ཁྲག་རྒྱུ།** ཁྲག་རྒྱུ་ང་དགའ་ས་གཞིག་མིན། ཁྲག་རྒྱུ་བལྟས་ན་འཇིགས་ཆེ་གི

List of things	Statements with indefinite articles	Reasons
ལྷ་ས	1. ______________________	______________________
བོད་གི་མར	2. ______________________	______________________
རྩམ་པ	3. ______________________	______________________

རེབ་གོང་གི་གོ་རེ	4. ______________	______________
ཨ་མདོ་གི་ཐུག་པ	5. ______________	______________
སིལ་ཏོག	6. ______________	______________
ལུག་ཤ	7. ______________	______________
སྐམས་ཤ	8. ______________	______________
ངའི་དགེ་རྒན	9. ______________	______________

Exercise 3 Describe these places and what Tibetans do at such places.

དཔེར་བརྗོད། **སེར་དགོན་པ།** སེ་ར་དགོན་པ་ལྷ་ས་གི་དགོན་པ་ཆེ་གཟིག་ཡིན། བོད་མང་ང་ལོ་གྱུངས་ང་འཛལ་གི་འགྲོ་ས་གཟིག་ཡིན།

List of places	Statements with indefinite article	Type of place
གངས་རིན་པོ་ཆེ	1. ______________	______________
ཇོ་མོ་གླང་རི	2. ______________	______________
མཚོ་སྔོན་པོ	3. ______________	______________
གནམ་མཚོ	4. ______________	______________
པོ་ཏ་ལ	5. ______________	______________
གཞི་ཙ་སྟེ་དགུ	6. ______________	______________
གླ་བྲང་བཀྲ་ཤིས་འཁྱིལ	7. ______________	______________
ཇོ་ཁང	8. ______________	______________
ཨ་མྱེས་རྨ་ཆེན	9. ______________	______________

Exercise 4 Complete the dialogue in pairs using ལ་ལ, ཁ་ཡས, ཆ་ཅིག, ཆ་རེ, ཅང, དེ, གཟིག, and ཆེ་བོ.

དཔེར་བརྗོད། **སློབ་མ་ཀ་བ།** ཁྱོད་སློབ་མ་གསར་བ་གཟིག་ཨེ་ཡིན། ང་སློབ་གྲྭ་འདི་ནས་ལོ་ཆ་ཅིག་འགོར་སོང་།
སློབ་མ་ཁ་བ། ང་སློབ་མ་གསར་བ་གཟིག་མིན། ང་ར་འདི་ནས་ལོ་ཆ་རེ་འགོར་ཡོད།

དཀོན་མཆོག ཚེ་རིང་། ཁྱོད་ཁྱུག་མ་ཆེ་________ཨེ་ཡོད། ངས་དངོས་བོ་________སློབ་ཁང་ནང་ང་འཁྱེར་དགོས་གི
ཚེ་རིང ཡོད་ཀྱི་ཡོད། རེད་དྲ་ལ་ཉེ་ཅན་________མིན།

སྒྲོལ་མ སྤྲང་པོ་འདི་སྙིང་མ་རྗེ། ཁྱོའི་ལག་ན་སྐོར་མོ་_______ཨེ་ཡོད།

དཀོན་མཆོག ངའི་ལག་ན་སྐོར་མོ་_______མེད། རེད་དྲ་དངུལ་ཁང་ན་སྐོར་མོ་_______ལེན་རྒྱུ་ཡོད།

ཨ་ཕ ཞི་ལི། ནངས་ཀ་སྔ་མོས་ལུག་_______འཚོ་གི་མ་འདེད། ལུག་མ་བཙོངས་ན་སྐོར་མོ་_______མེད་གི

ཞི་ལི རེད་དྲ། ལུག་_______བཙོངས་ན། ད་ལུག་ཁྱུ་འཚོ་རིན་ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད།

ཕྱི་རྒྱལ་བ འདི་ཆི་གཞིག་རེད། མི་ཁ་ཡས་འདིའི་དོན་ན་ཁོམ་གི་མེད་གི

མཚོ་མོ འདི་དབྱར་རྟ་དགུན་འབུ་རེད། ཁྱོས་_______ཤེས་གི་མེད། འདི་དངོས་པོ་རྩ་ཆེན་_______རེད།

དཀོན་མཆོག སློབ་མ་_______གིས་སློབ་ཁང་བཅའ་དག་བཅའ། སློབ་མ་_______གིས་ཁོར་ཡུག་བཅའ་དག་བཅའ། དགེ་རྒན་གིས་བལྟས་ན་ཆི་མོ་རེད།

དགེ་རྒན ང་བཤད་རྒྱུ་_______མེད། རེད་དྲ་སློབ་མ་_______ད་པོ་ཐོན་མེད།

ལམ་པ ས་འདིའི་ཚོང་ཁང་ཨ་ཏུ་གིས་_______གང་ན་ཡོད། ངས་དངོས་པོ་མང་ང་ཉོ་དགོས།

ས་གནས་པ འདི་ནས་ཏར་ར་སོང་ན། དཀྱིལ་དང་པོ་གི་གཡས་ཕྱོགས་ན་ཡོད། ཁྱོད་ལམ་ཐག་རིང་ང་_______འགྲོ་མི་དགོས།

16.3 --དེ; གན; འདི

Demonstrative pronouns			
	དེ	གན	འདི
As pronoun	ཡུལ་སྐོར་**དེ**་ངོ་མས་སྐྱིད་ཐལ།	མི་**གན**་བཙན་པོ་གཞིག་ཡིན།	མི་**འདི**་གཉོམ་ཆུང་ཨ་ཧྲམ་གཞིག་ཡིན།
	The trip was real fun.	That person is very strict.	This person is extremely humble.
	མདང་དགོང་གི་མི་**དེ**་ཆ་མེད་གཞིག་རེད།	ལྭ་**གན**་ང་རང་གིས་བཟོས།	ལྭ་**འདི**་བཟོས་མ་གཞིག་མིན།
	The man (seen) last night is a stranger.	I made that garment.	This garment is not tailored.
	རླངས་འཁོར་**དེ**་ཆག་ཡོད་གི	རྟ་**གན**་ན་ཉིང་ཨང་དང་པོ་ལེན་མཁན་རེད།	རྟ་**འདི**་དོ་ཚོགས་རྟ་རྒྱུག་ག་ཞུགས་རྒྱུ་རེད།
	The car was broken.	That horse won the championship last year.	This horse will take part in the horse-race this year.

Demonstrative pronouns			
With postposition ནས	ས་**དེ་ནས**་ངས་དཀའ་སྡུག་མྱོང་སོང་།	ཁུང་དུ་**གན་ནས**་འབུ་གཞིག་བུད་བཏང་།	རྒྱལ་ཁབ་**འདི་ནས**་མྱི་ཚང་མ་ཕྱུག་པོ་རེད།
	I had a difficult time in that place.	A worm came out of that hole.	Everyone is rich in this country.
	ཁུར་གི་ས་**དེ་ནས**་ཡང་གནས་སྤོར་བཏང་།	ཁྱིམ་ཚང་**གན་ནས**་བླ་མ་གཞིག་སྐྱེས།	**འདི་ནས**་གན་ན་ཐག་མི་རིང་།
	He moved from that place again.	A lama was born in that family.	It is not far from here to there.
	དེ་ནས་མ་འདུག འཁྱགས་གི	རྩྭ་ས་**གན་ནས**་ཕྱུགས་ཁ་མི་དར།	**འདི་ནས**་མ་འགྲོ། གན་ནས་སོང་།
	Do not stay there! It is cold.	Animal husbandry does not thrive on that grassland.	Do not go from here but from there!
With postposition ན	**དེ་ན**་མྱི་སྐོར་གཞིག་ཡོད་གི	**གན་ན**་མྱི་སྐོར་གཞིག་ཡོང་གི་ཡོད།	**འདི་ན**་མྱི་མང་ང་འཚོག་གི་ཡོད།
	A group of people is there.	A group of people are coming over there.	Many people are gathering here.
	མཚོ་ཁ་**དེ་ན**་བྱ་རིགས་འཛོམས་གི	མཚོ་ཁ་**གན་ན**་མྱི་འདུ་གི	མཚོ་ཁ་**འདི་ན**་འདབ་ཆགས་ཡོད།
	Various birds come to that beach.	Many people come to gather on that beach.	Birds are on this beach.
	བྲག་ལྷེབས་**དེ་ན**་མཆོད་རྟེན་གཞིག་ཡོད།	བྲག་ལྷེབས་**གན་ན**་མཆོད་རྟེན་ཡོད།	བྲག་ལྷེབས་**འདི་ན**་མཆོད་རྟེན་མེད།
	There is a stupa on the rocky platform.	A stupa is on the rocky platform over there.	A stupa is not on this rocky platform.

Notes-2

1. **དེ**: It is used as both a definite article and demonstrative pronoun, e.g., ཁུར་གེར་ལས་ཀ་དཀའ་མོ་གཞིག་ཐོབ་ཡོད། ངའི་**དེ**་མི་དཀའ། He got a difficult work task; mine is easy. / མྱི་ནག་པོ་**དེ**་ས་འདི་ནས་མིན། The dark person is not from this region.
2. **དེ** vs. **གན**: The former points out something, no matter visible or invisible, while the latter indicates something *over there* (in the commentator's view), e.g., ཤོག་བུ་**དེ**་མ་གཤག ང་**དེ**་དགོས། Don't tear the paper! I need it. ཤོག་བུ་**གན**་མ་གཤག ང་གན་དགོས། Do not tear the paper (over there)! I need it. In the first example, the paper might be in the person's hand or, in contrast, not in view at all. In the second example, however, the paper might be a little far-off, but still in view. Therefore, *གན* specifies something that is present while *དེ* may not, e.g., ཁང་བ་**གན**་རེས་རེས་ཡག་གི That house is really beautiful. / ཁང་བ་**དེ**་རེས་རེས་ཡག་གི The house is really beautiful. In the first example, the speaker might be near the house; in the second example, the speaker talks about a house he has already seen.

Exercise 5 Use གཟིག, བོ, དེ, གན, ལ་ལ, ཆ་ཅིག, ཁ་ཡས, and ཅང to complete the dialogue.

དགོན་མཆོག གནའ་ཤི་པོ། ངའི་སྐོར་མོ་སུམ་ཅུ་_______གང་ན་ཡོད་ནས། འོ། ད་པོ་ངའི་ལྡེ་མིག

ཁ་བ ངས་མ་ཤེས། ངའི་ལག་ན་ར་སྐོར་མོ་_______ཡོད། ཁྱོས་ཆི་གཟིག་ལས་རྒྱུ་ཡིན། ཁྱོས་བཤད་ན། ངས་སྐོར་མོ་ཚང་མ་ཁྱོད་ལ་བྱིན་ན་ཆོག

དགོན་མཆོག ངས་ཞི་མོ་_______ག་དུས་ཚད་ཡས་ཡོད། དེད་གཉིས་ཀ་མཉམ་པས་ཞབས་བྲོ་རྒྱག་གི་འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན།

ཁ་བ ཞི་མོ་_______སུ་ཡིན། འོ། ཁྱོའི་ལྡེ་མིག་_______གན་ན་ཡོད་གི ཅོག་ཙེ་_______གི་ཐོག་ན།

དགོན་མཆོག ད་ཧ་སོང་། ལྡེ་མིག་ར་རྙེད་ཐལ། སྐོར་མོ་ར་ཡོད་ཐལ། ད་ང་འགྲོ་རྒྱུས།

ཁ་བ སྡོད་དྲ། ཁྱོས་ཞི་མོ་_______སུ་ཡིན་མི་བཤད་ན། ངས་སྐོར་མོ་མི་སྟེར།

དགོན་མཆོག ངས་བཤད་ན། ཁྱོད་ར་སེམས་འགྲུལ་རྒྱུ་རེད། སྨུར་གེ་སྒྲོལ་མ་རེད། འཛིན་གྲྭའི་ནང་གི་ཞི་མོ་ཡག་མ་_______།

ཁ་བ སློབ་མ་_____ར་སྨུར་གེའི་ཐོག་ག་སེམས་འཚེར་གི་ཡོད། ང་ར་ཁོ་ཟློའི་ནང་ནས་གཅིག་ཡིན། དེད་གཉིས་ཀ་མཉམ་པས་སོང་ན་ཆི་མོ་རེད།

དགོན་མཆོག དེ་མི་ཆོག ངའི་ཁ་ནང་ནས་ཁོས་ཁྱེར་སྤྲོལ་གང་ན་ཡོད།

ཁ་བ ཁྱོའི་ལག་ན་སྐོར་མོ་_______མེད། དེས་མི་ཚད། སྒྲོལ་མ་གིས་སྨུར་གེ་ངའི་ཐོག་ག་དགའ་གི་ཟེར། ཁྱོས་བལྟས་ན་ཆི་མི་གཟིག་རེད།

གཞུག་ནས

ཁ་བ ཨ་རོ། སྒྲོལ་མ། ཁྱོས་ཆི་གཟིག་ཟོས་ན་འདོད་གི

སྒྲོལ་མ ང་ད་བོ་མི་ལྗོགས་གི འདི་ན་ཁུ་ལུ་ཡོད་ན། ངས་ཁུ་ལུ་_______འཁྱུངས་ན་འདོད་གི ང་སྙོམ་ཡས་ཤི་ཐལ།

ཁ་བ ཁྱོད་ར་ཁུ་ལུ་འཁྱུང་མཁན་_______ཡིན་ནས། དེང་སང་མི་_______གིས་ཁུ་ལུ་འཁྱུང་གི་མེད། ཁུ་ལུ་འཁྱུངས་ན་ལུས་ཕྱང་ང་མི་ཧ་ཟེར།

སྒྲོལ་མ ངས་རྒྱུན་དུ་ཁུ་ལུ་འཁྱུང་གི་ཡོད། རེད་དྲ་ངའི་ལུས་ཕྱང་ང་_______མ་གནོད་ཐལ། ཟ་རྒྱུ་མང་ན། མི་རིགས་གེར་བཤད་རྒྱུ་མང་གི _______མི་ཧྲ། _______མི་ཧ་ཟེར།

ཁ་བ ངས་ཧྲབ་_______འཁྱུང་རྒྱུ་ཡིན། སྤོ་ཚོད་སྟེར་མ་_______བླངས་ན་ཆི་མོ་རེད།

སྒྲོལ་མ ཆོག་གི དགོན་མཆོག་ཡོང་གི་མེད་ནི་ཨེ་རེད། ཉིན་མ་_______གི་སྔོན་ན་དེད་གཉིས་ཀ་རྡོ་ཐུག་རྒྱུ་ཡས་ཡོད།

ཁ་བ འོ། ཁུར་གེ་ཡོང་རྒྱུ་མ་རེད། འདིའི་གཞུག་ནས་དེད་གཉིས་ཀ་གང་ང་འགྲོ།

16.4 --Review: ནོ་ in adjective clause

ནོ་ in adjective clause vs. demonstrative pronoun དེ		
As subject	དངོས་པོ་**ངས་ཉོ་དགོས་ནོ་**མང་ང་གཞིག་མིན། The things I need to buy are not many.	**དུས་ཚོད་འཁོར་ལོ་དེ་**རོས་ཧྲི་ནས་རེད། The watch is made in Switzerland.
	སྐོར་མོ་**ཁྱོས་བསྐུར་ནོ་**ད་པོ་མ་ཐོན་གཞིག The money you sent has not yet been received.	**ཡི་གེ་དེ་**ངའི་རོགས་པ་གཞིག་གིས་བྲིས་ནོ་རེད། That letter is the one written by a friend of mine.
	དངོས་པོ་**ཁུག་མ་ནང་ན་ཡོད་ནོ་**ཚང་མ་ངའི་ཡིན། The things in the bag are all mine.	**གློག་བརྙན་དེ་**རྒྱ་མི་ཚང་གཞིག་གི་སྐོར་རེད། The movie is about a Chinese family.
In complement	འདི་ཚོ་དངོས་པོ་**ངས་ཉོས་ནོ་**རེད། These are the things I bought.	རོས་ཧྲི་ནས་ཡིན་ནོ་**དུས་ཚོད་འཁོར་ལོ་དེ་**རེད། What is from Switzerland is the watch.
	ཁྱོའི་ལག་ག་འབྱོད་ནོ་**སྐོར་མོ་ངས་བསྐུར་ནོ་**ཡིན། What you received is the money I sent.	རོགས་པ་གིས་བྲིས་ནོ་**ཡི་གེ་དེ་**རེད། What (my) friend wrote is that letter.
	ལྕགས་སྣམ་འདི་**ཁུག་མ་དེའི་ནང་ན་ཡོད་ནོ་**མ་རེད། This metal container is not the one which is in that bag.	རྒྱ་མི་ཚང་གཞིག་གི་སྐོར་**གློག་བརྙན་དེ་**རེད། That is the movie about a Chinese family.

Notes-3

1. **ནོ་** suggests a latent definite article in adjective clause, modifying a specific noun, while དེ can be treated as the pronouns *that* and *it* as well as a definite article, e.g., ལམ་**ན་ནིང་ལས་ནོ་**ད་འོར་གིས་ལས་གི་ཡོད། The road built last year is now under construction again. / **ལམ་དེ་**ན་ནིང་ལས་བཏང་། དེ་ད་འོར་གིས་ལས་གི་ཡོད། That road was built last year and now it is under construction again.
2. The indefinite article *གཞིག* may follow *ནོ་*, e.g., དབྱིན་ཇི་ངས་སྔོན་ཚད་སྦྱངས་མྱོང་**ནོ་གཞིག**་ཡིན། ད་ངས་རྩ་བ་ནས་བརྗེད་སོང་ན་ར། English is something that I once learned although I have entirely forgotten it now. In this case, the article means *something*.

Exercise 6 Complete the dialogue with གཞིག, ནོ་, དེ, པོ་, ཚ་རེ, and ཅང.

ཀ་བ ང་ཁྱི་_____དགོས་གི ཁྱོས་བཀོད་པ་_____འཛིན་ཤེ་ཐུབ། ཁྱིམ་ན་ཁྱི་མེད་ན། རྐུན་མ་རིགས་གིས་འདུག་གི་མི་འཇུག་གི

ཁ་བ རྐུན་མ་འགོག་ན་ཁྱི་གིས་གོ་ཆོད་རྒྱུ་མ་རེད། ངས་བལྟས་ན། ཁྱོད་དགོས་____ར་སྐོར་མཐོན་པོ་____ར་སྒོ་བཙན་པོ་____རེད།

ཀ་བ ཁྱོས་བཤད་ནོ་བདེན་ན་ཡང་། རེད་དྲ་ཁྱི་_____གིས་_____གནོད་རྒྱུ་མ་རེད། _____གཅོར་ཀྱི་དཀའ་མོ་ར་མ་རེད།

ཁ་བ དེས་ན། ངས་ཁྱོད་ལ་འགྲོག་ནས་ཁྱི་ཕྲུག་_____འཁྱེར་ཡོང་།

ཀ་བ ཁྱི་ང་དགོས་_____བཙན་པོ་གཟིག་ཡིན་དགོས། བོད་གི་འབྲོག་ཁྱི་ངོ་མ་_____མི་དགོས། _____ངས་ཁྱུག་རྒྱུ་ར་མ་རེད།

ཁ་བ ཁྱི་དེ་མོ་གཟིག་ག་སྐོར་མོ་འབུམ་_____དགོས་ཟེར། ངས་གོ་_____ཡིན་ན། ཁྱི་དེ་མོ་ངས་ལག་ག་ར་ཡོང་རྒྱུ་མ་རེད།

ཀ་བ ཁྱི་ཕྲུག་ངས་ན་ཞིང་ཉོས་_____གཉོམ་སོང་གཟིག ཁྱོས་དེ་མོ་གཟིག་འོར་གིས་འཁྱེར་མ་ཡོང་།

ཁ་བ ཁྱི་ཕྲུག་__འཚོང་ནོ་གཞུག་ནས་འགྲོད་པ་སྐྱེ་གོ་གི གོང་ངས་བྱིན་_____དམའ་སོང་ཟེར། ད་ཐེངས་ཁྱོས་ཆེ་མོ་གཟིག་སྟེར་རྒྱུས།

ཀ་བ ཁྱི་ཕྲུག་ལ་སྐོར་མོ་སྟེར་མི་དགོས་_____འཁྱིད་ཤོག ཁྱོས་ངའི་ཐོག་ནས་ཁེ་བཟང་ལེན་རྒྱུའི་བསམ་པ་མ་འཛིན།

16.5 --གན་རིགས་གེ; འདི་རིགས་གེ; དེ་རིགས་གེ

Demonstrative pronouns--plural			
	དེ་རིགས་གེ / དེ་ཐོ	**གན་རིགས་གེ / གན་ཐོ**	**འདི་རིགས་གེ / འདི་ཐོ**
As subject	ཕྱི་གླིང་པ་**དེ་རིགས་གེ**ཁ་རྩང་ར་ཡོང་ཐལ། Those foreigners came here yesterday as well.	འབུ་སྲིན་**གན་རིགས་གེ**་དམེ་པོ་རེད། Those worms are disgusting.	སྒོར་མོ་**འདི་རིགས་གེ**་ངའི་མིན། These coins and bills are not mine.
	དཔེ་ཆ་**དེ་ཐོ**་དེ་རིང་མི་དགོས། Those books are not needed today.	མེ་ཏོག་**གན་ཐོ**་ཡག་གི་ནང་། How beautiful those flowers are!	མི་**འདི་རིགས་གེ**་ཁྱིམ་ཚང་གཅིག་གི་ཡིན། These people are from one family.
	དངོས་པོ་**དེ་ཐོ**་འདི་ནས་མ་འཇོག Do not leave those things here!	མཇལ་བ་**གན་ཐོ**་ཐག་རིང་ནས་རེད། Those pilgrims are from a far-off place.	ཚོང་ཟོག་**འདི་ཐོ**་རྒྱ་ནག་ནས་མ་རེད། These products are not from China.
In complement	ངའི་ཨ་མ་གིས་སྔོ་**དེ་རིགས་གེ**་ཉོས། My mother bought those vegetables.	ཉ་ཤ་མི་ཟ་ནོ་འབྲོག་པ་**གན་ཐོ**་རེད། People who do not eat fish are those herders.	ངས་ཡི་གེ་**འདི་རིགས་གེ**་ངོ་མི་ཤེས་གི I do not recognize those letters.
	ང་ས་ཆ་**དེ་རིགས་གེ**ར་སོང་མ་མྱོང་། I have never been to those places.	ཡི་གེ་**གན་རིགས་གེ**་མ་འདོན། Do not read those letters!	ཁྱུར་གེས་བྱ་བ་**འདི་རིགས་གེ**་མ་གྲུབ། He did not finish those tasks.
	ལས་བྱེད་པ་**དེ་ཐོ**་ཞང་ཐོག་ནས་རེད། The cadres come from the township government.	ཁྱུར་གེའི་ལེགས་སྐྱེས་**གན་ཐོ**་རེད། His presents are those.	ཁ་རྩང་གི་འགྲུལ་བ་ལོ་ཆུང་**འདི་ཐོ**་རེད། Yesterday's guests are these young people.

Notes-4

1. These plural pronouns describes something or people at least more than two in quantity.
2. **རེ** means *some*, e.g., ཚྭ་**རེ**་ཡོད་ན། ཇ་ཇེ་ཞིམ་ཡིན། Tea tastes better with some salt.
3. **རིགས་གེ** is an inclusive plural pronoun categorizing variety, ethnicity, etc., e.g., མི་སྣ་**རིགས་གེ**་ཚོགས་ཐོག་ག་ཐོན། All participants came to the meeting.
4. **དེ་རིགས་གེ** and **གན་རིགས་གེ** are different in the same way as *དེ* and *གན* described above.

Exercise 7 Complete the dialogue with ལ་ལ, ཆ་ཅིག, ཁ་ཡས, ཅང , དེ, བོ, and དེ་རིགས་གི.

དཔེར་བརྗོད། **ཞི་ལི།** ཨ་མ། ནངས་ཀ་ང་ར་སྒྲི་ཆ་ཅིག་མཚོ་སྔོན་པོ་ཁར་རྩེ་གི་འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན། ཨེ་ཆོག

ཨ་མ། ཆོག་གི ཁྱོའི་འགྲོ་རོགས་དེ་རིགས་གེ་སུ་སུ་ཡིན།

1. **ཚེ་སྐྱིད།** ང་ད་ཁྲོམ་མ་འགྲོ་རྒྱུས་ཟེར་གི་ཡོད། ཁྱོད་ཉོ་རྒྱུ་________ཨེ་ཡོད།

   ཆོས་དཔལ། ཉོ་རྒྱུ་________མེད། ངའི་འདི་ན་སྣམ་ཆུང་གཉིས་ཡོད། ཞོར་ར་ཁྱོས་________བསྐུར་ཐུབ་རྒྱུ་ཨེ་རེད།

2. **ཚེ་སྐྱིད།** ཆོས་དཔལ། ཁྱོད་ར་ངའི་མཉམ་པས་འགྲོ། ངས་ཁེར་རོ་གིས་དངོས་པོ་________མི་ཁྱུག་གི

   ཆོས་དཔལ། དངོས་པོ་________སུའི་ཡིན། གླ་བཅའ་སྐོར་མོ་______བྱིན་ན། ངས་བལྟས་ན། ཞི་ལི་འགྲོ་ཁ་ཉན་རྒྱུ་རེད།

3. **ཆོས་དཔལ།** ཚེ་སྐྱིད། ནང་གི་དངོས་པོ་________ཆེ་གཟིག་ཡིན་ནས། འདི་མོ་ལྷིད་མོ་ཏག་ཏག

   ཚེ་སྐྱིད། དེ་བཞི་________གི་ནང་གི་________བསྐུར་རྒྱུའི་དཔེ་ཆ་ཡིན། མང་ཆེ་ཤོས་བོད་ཡིག་གི་ར། ________རྒྱ་ཡིག་གི་རེད།

4. **ཚེ་སྐྱིད།** ང་ལས་ཀ་འདི་མོ་མང་ང་གཟིག་ལས་རྒྱུ་ཡོད། ཁྱོས་________མི་ལས་ན། ང་ངེས་ངེས་གིས་འཚིག་པ་ཟ་གི

   ཆོས་དཔལ། ལས་ཀ་________ཁྱོའི་ལས་ཀ་རེད། ནང་གི་ལས་ཀ་ཁྱོའི་ར། ཕྱི་གི་ལས་ཀ་ངའི་མིན་ནས།

5. **ཚེ་སྐྱིད།** ཞི་ལི་སློབ་སྦྱོང་གི་ཐོག་ནས་ཡར་ཡོང་________མེད། ཁྱོས་ཁུར་གེ་རོགས་ཡས་ན་ལོས་ཆོག

   ཆོས་དཔལ། དེ་ཆོག་གི ཁུར་གེའི་འགྲོ་རོགས་______མ་རབས་རེད། ཁུར་གེ་ཞ་ཡས་______འགྲོགས་གི་མ་བཏུག་ན་རེད།

6. **ཆོས་དཔལ།** དེད་གཉིས་ཀ་ལོ་བཅུ་ཐམ་གི་སྔོན་ན་བཟའ་ཚང་བཙོས། ལོ་______གི་ནང་ང་ངས་ཁྱོའི་སྡུག་གཏམ་མ་ཉན།

   ཚེ་སྐྱིད། ཁྱོས་ཡང་དེང་མ་གི་དགའ་རོགས་དྲན་གི་ཡོད་གི་པ། དེ་མོ་ཡིན་ན། ཞི་མོ་________ད་བོ་ར་མོ་རྐྱང་རེད་ཟེར།

Exercise 8 Complete the dialogue with དེ, གཟིག, ཆ་ཅིག, and རིགས་གི.

ཀ་བ ཨ་ཁུ་དཔོན། ཁྱོས་དགོང་ཛ་ཆེ་གཟིག་འཁྱུངས་ན་འདོད་གི ད་ནུབ་ཚ་བཅའ་རན་རེད།

ཁ་བ ཁ་རྩང་དེ་རིང་གི་ཟ་མ་________སྣུམ་ཏག་ཏག་རེད། དེའི་ཐོག་ག མདང་དགོང་གི་ཟ་མ་________གིས་གནོད་བཏང་། དོ་དགོང་། ཤ་མེད་ར་ཟ་མ་བསྐོལ་ན་ཆེ་མོ་རེད།

ཀ་བ ཤ་མེད་ན། ང་འབྲོག་མོ་________གིས་ཟ་མ་གཟིག་སྐོལ་ཤེས་རྒྱུ་མ་རེད། ཨ་ཁུ་དཔོན། ད་ཆེ་གཟིག་ཡས་ནང་། ཙོང་________ར་སྒོ་གཅིག་གཉིས་བཀོལ་ན་ཨེ་ཆོག

ཁ་བ དེ་ཆོག་གི རེད་དྲ། མདང་དགོང་གི་ཟ་མ་གི་ནང་གི་དངོས་པོ་གཅིག་ར་མ་བཀོལ། ཝེ། ཚོད་དཀར་______མ་བཀོལ། ང་______ར་དོགས་པ་ཟ་གི་ཡོད།

ཅོ་གུར་གཟིག་གི་གཞུག་ནས།

ཀ་བ ཨ་ཁུ་དཔོན། ད་ཁྱོའི་དགོང་ཛ་བྲ་སྦྲིག་ཡས་ཡོད།

ཁ་བ ཡ། ཅོ་གུར་གཟིག་ག་སྨུགས། ངས་ད་བོ་འདོན་པ་________བཏོན་ཚར་མེད། ད་བོ་གཏོར་མ་གཟིག་ར་ལས་དགོས།

ཀ་བ སྐྱོན་མེད་གི ཐུག་པ་གི་ནང་ང་ཅང་ཡིག་བླུགས་ན་ཆེ་མོ་རེད།

ཁ་བ ཚོག་གི ཚོག་གི ཡང་མིན། ཁྱོའི་རྣད་པ་ར་ཞ་ཡས ________ གྲོན་ན། ངེད་ཚ་བོས་ཟ་མ་མཉམ་པས་ཟ།

16.6 --Quantity words

General			
ཚང་མ	ཉུང་ཉུང་གཟིག	མང་ཆེ་ཤོས / མང་ཤོས	ཉུང་ཤོས
ཉམས་མྱོང་**ཚང་མ**་ཤེས་བྱ་ཡིན།	**ཉུང་ཉུང་གཟིག**་བོད་ཡིག་གི་རེད།	ལུག་**མང་ཆེ་ཤོས**་དཀར་པོ་ཡིན།	མི་**ཉུང་ཤོས**་གིས་རྒྱ་སྐད་བཤད།
All experiences are knowledge.	A few (books) are in Tibetan.	Most sheep are white.	A minority of people speaks Chinese.
བོད་མི་**ཚང་མ**་ནང་བསྟན་པ་རེད།	རྒྱ་**ཉུང་ཉུང་གཟིག**་གིས་བོད་སྐད་ཤེས།	བོད་གི་ས་ཆ་**མང་ཆེ་ཤོས**་ས་མཐོ་མཐོ།	ཁང་པ་**ཉུང་ཤོས**་གསར་པ་རེད།
All Tibetans are Buddhist.	A few Chinese speak Tibetan.	Most places are high in altitude in Tibet.	Less than fifty percent of the houses are new.
དབྱིན་ཇི་གི་མི་**ཚང་མ**་དབྱིན་ཇི་བ་མིན།	སྒོར་མོ་སྟོང་གསུམ་**ཉུང་ཉུང་གཟིག**་མ་རེད།	ཀྲུང་གོའི་ཆུ་**མང་ཆེ་ཤོས**་བོད་ནས་ཐོན།	རྒྱལ་ཁབ་**ཉུང་ཤོས**་དམངས་གཙོ་རེད།
All the people in Britain are not British.	3,000 RMB is not a small amount.	Most rivers in China originate from Tibet.	The democratic countries are in a minority.

Specific			
ཚང་མ	ཉུང་ཉུང་གཟིག	མང་ཆེ་ཤོས / མང་ཤོས	ཉུང་ཤོས
འདབ་ཆགས་འདི་**ཚང་མ**་ངའི་ཡུལ་ཕྱོགས་ན་མེད།	སྡེ་བ་འདིའི་མི་**ཉུང་ཉུང་གཟིག**་ཞིང་པ་ཡིན།	དེ་བ་ཚང་གི་མི་**མང་ཆེ་ཤོས**་ཞེ་ཡི་རེད།	ཚོགས་ཐོག་ནས་གྲོས་གཞིར་ཉུང་ཤོས་མ་འཐད།
None of these birds are seen in my hometown.	A few people in this village are farmers.	Most people in that family are male.	Less than half the participants didn't agree on the proposal.
ཁུར་གིས་སྒོར་མོ་**ཚང་མ**་བརྫིམས་བཏང་།	ཅོག་ཙེ་ཐོན་ནོ་**ཉུང་ཉུང་གཟིག**་ཤིང་གིས་ལས།	ཁུར་གིས་བཤད་ནོ་**མང་ཆེ་ཤོས**་ལ་རྒྱུ་མཚན་མེད།	འདིའི་**ཉུང་ཤོས**་ཁྱོའི་ཡིན། མང་ཤོས་ཆོས་དར་ར་བྱིན།
He squandered all the money.	A few of the tables that have arrived are made of wood.	What he said is mostly groundless.	Give most of this to Chos dar and you take the rest!
ང་ཡོད་ནོ་**ཚང་མ**་ཨ་མ་གིས་བྱིན།	རྩོམ་ཡིག་**ཉུང་ཉུང་གཟིག**་བྲིས་ནོ་ཧ་གི	སྨུར་གེའི་རྒྱུ་**མང་ཆེ་ཤོས**་ཟོག་ཡིན།	སིལ་རིགས་བོད་ན་**ཉུང་ཤོས**་ཡོད།
Everything I have is from my mother.	A few of the articles are well written.	Most of her property is livestock.	A few varieties of fruits are available in Tibet.

1. Quantity words are put after nouns.
2. *མང་ཆེ་ཤོས*, the antonym of *ཉུང་ཆེ་ཤོས*, means *the most*, *the majority*, or *more than a half*, e.g., སུམ་ཅུ་ངའི་སློབ་མའི་གྲངས་ཀ་**མང་ཆེ་ཤོས**་ཡིན། Thirty is the largest number of my students. / ད་ཐེངས་ཚོགས་འདུ་ལ་ཞུགས་མཁན་**ཉུང་ཤོས**་རེད། Less than half of the people participated in the meeting. / སློབ་མ་**མང་ཆེ་ཤོས**་འཇར་མན་ནས་རེད། Most of the students are from Germany.

Exercise 9 Make true statements about Amdo and Amdo people with ཚང་མ, ཉུང་ཉུང, མང་ཆེ་ཤོས, ཉུང་ཤོས, and ཅང.

དཔེར་བརྗོད། ཨ་མདོ་ན་རླངས་འཁོར་ཅང་མེད།

1. ཁྱིམ་ཚང་________ཞིང་ཁང་གི་ནང་ན་བསྡད་ཡོད།
2. ཞ་ཡས་________ཡིན་ན་མིན་ད་སློབ་གྲྭར་འགྲོ་དགོས།
3. གསར་བུ་________དེང་སང་བུ་བ་ཡོད་གི་མེད།
4. རྒན་རྒོན་________ཞ་ཡས་ཐོའི་ལོགས་ན་བསྡད་ཡོད།
5. དེད་ཐོའི་སྡེ་བ་ན་ཞིང་ལས་________མེད། ས་ཆ་________ནགས་ཡིན།
6. བོད་སྐད་བཤད་མཁན་________ཡིན། ________གིས་རྒྱ་སྐད་བཤད་གི་ཡོད།
7. ཨ་མདོ་ནས་ཟ་རྒྱུ་________ཁ་མཆེ་གི་ཟ་མ་ཡིན།
8. འབྲོག་པ་________འབྲོག་ན་ཡོད། འབྲོག་པ་_______གཟིག་ར་གྲོང་ཁྱེར་ན་མེད།
9. མྱི་______གིས་ཁང་བ་ཉོས་ན་འདོད། རེད་དྲ་______ཁུག་གི་མེད།
10. ཟླ་བ་________ནམ་ཟླ་ངོ། ནམ་ཟླ་འཁྱགས་དུས་ཟླ་བ་དང་པོ་ར་གཉིས་པ་རེད།
11. མྱི་_______ལས་བྱེད་པ་མིན། ________ལས་བྱེད་པ་ཡིན།
12. ཤ་མི་ཟ་མཁན་________མེད། ________ཤ་གཟན་ཡིན།

Exercise 10 Make the statements complete with quantity words.

དཔེར་བརྗོད། ངའི་འཚོ་བ་ཅང་མིན། ཁྱུར་གེའི་འཚོ་བར་ལྟོས་ན།

1. ངའི་རོགས་པ་_________ཕྱི་གླིང་པ་མིན། ངབོད་གི་རོགས་པ_________ཡོད།
2. ད་ང་ལོ་_________མིན། རེད་དྲ་ངས་སློབ་གྲྭ་ནས་ལོ་_________མ་བཏང་།
3. ངའི་སློབ་གྲོགས་_________གིས་དབྱིན་སྐད་བཤད་གི་ཡོད། ཨ་མདོའི་སྐད་བཤད་མཁན_________རེད།

4. ངས་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དཔེ་ཆ་མང་ང་གཟིག་ག་བལྟས་མྱོང་། ________རྒྱ་གི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་སྐོར་རེད།

5. ངའི་ཉེ་བོ་________རྒྱལ་ཁབ་འདི་ན་________ཡོད། ཁོ་ཚོ་________རྒྱལ་ཁབ་འདི་ནས་མིན།

6. ང་ར་ཨ་ཕ་གཉིས་ཀ་མཐུན་ས________མེད། མི་མཐུན་ས་_______རང་དབང་གི་སྐོར་རེད།

7. ངའི་ཨ་མ་གིས་དུས་ཚོད་________ང་དྲན་གི་ཡོད། རེད་དྲ་ངས་མུར་གེ་________དྲན་གི་མེད།

8. ངའི་འཛིན་གྲྭའི་ནང་ནས་སློབ་མ་_______འཛར་མན་ནས་ཡིན། ________ཕྱི་རྒྱལ་ནས་རེད།

9. སློབ་གྲྭ་འདིའི་དགེ་རྒན་________བོད་ནས་རེད། དོན་དངོས་ཐོག ཁུར་གེ་མ་གཏོགས་ཕྱི་གླིང་བ་སུ་མེད།

Text Two: *the other*, *another*, *that one*, *this one*, *which one*, and *indefinite pronouns*

ཟུར་ལྟའི་སློབ་ཚན། **དཔེ་ཆ་གསེར་བྲིས་དང་དངུལ་བྲིས།**

བོད་ན་གསེར་དངུལ་གིས་དཔེ་ཆ་འབྲི་སྲོལ་ཡོད། གོང་གི་དཔེ་ཆ**གང་ཛོག་གོ**་གསེར་བྲིས་ར**གང་ཛོག་གོ**་དངུལ་བྲིས་རེད་ཟེར་ན། གཡོན་གི**་དེ་**ངས་བལྟས་ན་གསེར་བྲིས་ཡིན་རྒྱུ་རེད། **གཅིག་གོ་ཛོག་གོ**་དངུལ་བྲིས་ཡིན་རྒྱུ་རེད། སྔོན་ཆད་བོད་གི་ཆོས་གི་དཔེ་ཆ་སྲིར་བཏང་གིས་འདི་མོ་སྣ་རིང་ཏག་ཏག་ཡིན། རེད་དྲ་བཅིངས་འགྲོལ་གི་གཞུག་ནས། འབྲི་སྲོལ**་དེ་རིགས་གེ**་འགྱུར་གི་ཡོད། དཔེ་ཆ་གསེར་ར་དངུལ་གིས་བྲིས་ནོ་ཛེ་ཞུང་ར། དཔེ་ཆ་ལུགས་པར་གིས་དཔར་ནོ་ཛེ་མང་རེད།

དེང་མ་དཔེ་ཆ་སྣ་རིང་ཟོ་བོད་ས་ཆ་རང་གིས་བཟོས་ནོའི་ཤོག་བུའི་སྟེང་ང་ཡང་མིན་ན་དཔར། ཡང་མིན་ན་བྲིས་ནི་རེད། གསེར་བྲིས་ར་དངུལ་བྲིས་ཡིན་ན། ཤོག་བོ་གི་མདོག་སྤྱིར་བཏང་གིས་ནག་པོ། སྔོན་པོ་ར་ལྗང་ཁུ་རེད། དེའི་ནང་ནས་རྒྱུག་ཆེ་བོ་ནག་པོ་རེད། དཔེ་ཆ་ཤིང་དཔར་ཡིན་ན། ཤོག་བོ་དཀར་རོ་ཡིན། དཔེ་ཆ་རྩ་ཆེན**་རིགས་གེ**་ཡང་མིན་ད་དངུལ་བྲིས། ཡང་མིན་ད་གསེར་བྲིས་རེད། རང་གའི་དཔེ་ཆ**་གཟིག**་ཚར་གཅིག**་རེ་**དགོས་ན། རྒྱུན་ལྡན་གིས་སྣག་ཚ་གིས་བྲིས་ཡོད། དེང་མ་གི་དཔེ་ཆ**་མང་ཆེ་ཤོས**་ཆོས་ལུགས་གི་སྐོར་ཡིན་ནོ་གིས། ཤོག་གྲངས་རེ་རེའི་འགྲམ་གཉིས་ན་ལྷ་སྐུ་ཡོད་ནོ་ཧོང་གིས་མང་། མཚལ་དཔེ་ཆ་འབྲི་སྐྱུད་གི་ཁ་མདོག**་གཞན་གཟིག**་རེད། དཔེར་བཞག་ན། གོང་གི་དཔེ་ཆ་གཡོན་མ་གི་སྟེང་ནས། དམར་རོ་མཚལ། ནག་པོ་སྣག་ཚ་ར་སེར་རོ་གསེར་རེད།

ཁམས་གི་ས་ཆ་ཡུས་ཧྲུའུ་གི་ཁྲིམ་རྒྱུད**་གཟིག**་གིས་བཀའ་བསྟན་འགྱུར་གཟིག་ཉར་ཚགས་ཡས་ཡོད་ཟེར། དཔེ་ཆ**་དེ་ཛོག་གོ**་གསེར་དངུལ་མཚལ་སྣག་ཚ་སོགས་གིས་ཀོ་བ་ར་སྔོང་ཤུན་ར་ཤོག་བོ་སྟེང་ང་བྲིས་ཡོད། དེའི་ནང་ན་གསེར་དངུལ་བྲིས་མ་བམ་པོ་ཉིས་བརྒྱ་གིས་མི་ཚད་ཡོད་ཟེར། གླེགས་ཤིང་གི་སྟེང་ན་སྐུ་བརྙན**་མང་ང་**བཀོས་ཡོད། ནང་དོན་གི་ཆ་ནས་དོན་ཆེ། འབོར་གྲངས་གི་ཆ་ནས་ཁུག་མ་བརྒྱ་ར་དྲུག་ཅུ་ལྷག་

ལོངས་ཞེར། ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ཆ་ནས་དོན་ཆེ་ནོས་མི་ཚད། བོད་ཀྱི་རིགས་གཞུང་ཀུན་འདུས་མ་གཞིག་རེད་ཞེར་གི་ཡོད། ཆེད་མཁས་པ་གིས་བལྟས་ན། དཔེ་ཆ་**དེ་རིགས་གེ**་བོད་ར་པར་ལས་མ་བྱུང་གོང་ང་བྱུང་ནོ་གིས། ལོ་ངོ་སྟོང་གཅིག་གིས་མི་ཚད་འགོར་ཡོད་ཞེར།

བོད་ཀྱི་སྔོན་བྱུང་གི་ལོ་རྒྱུས་དཔེ་ཆ་**འདི་རིགས་གེས**་བཤད་གི་ཡོད། དེང་སང་ར་མ་འོངས་བ་གི་ལོ་རྒྱུས་བཤད་ཀྱི་ཕལ་ཆེར་ལུགས་དབར་གི་ཕྲག་ག་འབབ་གི་ཡོད། ཡང་གཅིག་བཤད་ན། འདི་གཉིས་བར་གྱི་འགྱུར་ལྡོག་རང་གེ་ར་སྤྱི་ཚོགས་གི་ལོ་རྒྱུས་ར་འགྱུར་ལྡོག་རེད།

16.7 --གཞན་པ་བོ; གཞན་གཞིག; གཞན་པ་ཐོ

གཞན་པ་བོ--definite	**གཞན་གཞིག**--indefinite	**གཞན་པ་ཐོ**--definite plural
འདི་སྒྲོལ་མ་རེད། ཞི་མོ་**གཞན་པ་བོ**་ངའི་ཞི་མོ་ཡིན།	འདི་ཆོས་སྒྲོན་མ་རེད། ཧྲུར་གེ་མི་**གཞན་གཞིག**་རེད།	དོན་དག་**གཞན་པ་ཐོ**་ནངས་ཀ་ལས་རྒྱུ་རེད།
This is Sgrol ma and the other girl is my daughter.	This is not Chos sgron. She is another person.	The other things will be done tomorrow.
ངས་ཀ་ར་འདི་ཟ། **གཞན་པ་བོ**་ཁྱོའི་སྐལ་ཡིན།	ང་འདི་ནས་མི་འདུག ས་ཆ་**གཞན་གཞིག**་ག་འགྱོ།	སློབ་མ་**གཞན་པ་ཐོ**་རྒྱུན་དུ་ཡོང་གི་མེད།
I'll take this candy. The other one is yours.	I am not going to stay here. I will move to another place.	The other students do not come very often.
དངོས་བོ་འདི་ར་**གཞན་པ་བོའི**་ཧ་མཉམ་མེད།	ངས་ཁང་བ་**གཞན་གཞིག**་ཉོ་རྒྱུས། འདི་ཆུང་སོང་།	ཁྱུར་གེ་བོད་རེད། **གཞན་པ་ཐོ**་རྒྱ་རེད།
This thing is not as good as the other one.	I will buy another apartment. This is too small.	He is Tibetan; the others are Han Chinese.

Notes-6

1. **གཞན་པ་བོ** means *the other one*, e.g., ཁྱིམ་ཚང་**གཞན་པ་བོ**་འདི་བ་ཚང་ང་ལྟོས་ན་ཕྱུག་ཁ་རེད། The other family seems richer than this one. དེ is commonly added to this phrasal pronoun without changing the meaning, e.g., མི་**གཞན་པ་བོ**་དེ་ངའི་ཕུ་བོ་ཡིན། The other person is my brother.
2. **གཅིག་གོ** is equivalent to *གཞན་པ་བོ*, e.g., རས་གཅིག་གོ་གོན་རྒྱུ་བཟོས་ན་ཆི་མོ་གཞིག་རེད། / རས་**གཞན་པ་བོ**་གོན་རྒྱུ་བཟོས་ན་ཆི་མོ་གཞིག་རེད། What about using the other cloth to make clothes?
3. **གཞན་པ་ཐོ** means *the others*, pointing out all the remaining ones. འདི་མིན་ད། གོན་རྒྱུ་**གཞན་པ་ཐོ**་འཁྲུད་མི་དགོས། All the other clothes do not need to be washed except for this.
4. **གཞན་གཞིག** means *another*. ང་དཀར་ཡོལ་**གཞན་གཞིག**་ཁྱིན། འདི་གཙང་མ་མ་རེད། Give me another cup! This one is not clean.

Exercise 11 Complete the dialogue with གཅིག་གོ, གཞན་པ་ཟོ, བོ, པོ, དེ་རིགས་གེ, གཟིག, འདི་རིགས་གེ, and ཙང. They may be used more than once.

དཔེར་བརྗོད། ཨ་ཁྲུ་དཀོན་མཆོག་ཚང་གིས་སློ་ལེན་མ་ཡས། ཁྱིམ་ཚང་གཅིག་གོ་མགྲོན་རྟེས་ཆེ་གི

ཀྐན་མོ ཁྱོའི་ལག་གི་______ཆེ་གཟིག་ཡིན་ནས། ཞ་ཡས་ཟོའི་ལོ་སར་གི་ལེགས་སྐྱེས་མིན་ན།

ཀྐད་པོ འདི་མིན་ད། ______ལེགས་སྐྱེས་ཡིན། ལེགས་སྐྱེས་གི་ནང་ནས______ང་རང་གེར་ཉོས་ནི་ཡིན།

ཀྐན་མོ ཁྱོས་རང་གི་ཞི་ལི་གཅེས་པ་______ལེགས་སྐྱེས་ཉོས་ཡོད་ཁོ་ཐག་ཡིན་རྒྱུ་རེད། ཞ་ཡས་______ཁྱོས་མ་བརྗེད་ར།

ཀྐད་པོ ཞ་ཡས་གཅིག་ར་བརྗེད་མེད། རེད་དྲ་ངས་ངའི་སྤྱི་ཨ་ཏུ་གིས་འདང་ཙན་______བརྗེད་སོང་གཟིག

ཀྐན་མོ ཁྱོའི་འདང་ཙན་པོ་སུ་གཟིག་ཡིན་ནས། ཁྱོད་སྤྱི______ག་འདང་ཆེ་ཞེ་ཐུབ།

ཀྐད་པོ ངས་ཁྱོད་བརྗེད་སོང་། ཁྱོད་______ཉོས་མེད། དོན་ཐོག་ནས་བཤད་ན། ཆེ་གཟིག་ཉོ་རྒྱོ་མི་ཤེས་གི སྔོན་ཆད་ངས་ཉོས་ཉོས་______ཁྱོད་མི་དགའ་གི

ཀྐན་མོ ཁྱོས་ཉོ་འདོད་གི་མེད་ནོ་མི་བཤད་ར། ད་བོ་རྒྱ་མཚན་མང་ང་གཟིག་བཤད་གི ཁྱོའི་ལག་པ་______ནང་གི་དེ་ཆེ་གཟིག་ཡིན།

ཀྐད་པོ དེ་ཚང་གི་ཤེལ་དམ་______རེད། ལོ་སར་གི་སྐབས་བ་ཚང་འཐུང་རྒྱུ་མེད་ན། ལོ་སར་གི་རྟགས་གང་ན་ཡོད་ནས།

ཀྐན་མོ ཁྱོའི་ཁ་ནང་ང་གཅིན་རྒྱོབས།

ཀྐད་པོ ཁྱོད་ཐུགས་བརྒྱལ་མ་བཞེངས། ཀུ་རེ་ཡིན། ཁྱོད་ད་ངས་གང་ནས་བརྗེད་རྒྱུས། ངས་ཁྱོད་ཆེ་ཏུའུ་ཧྲོན་པོ་______ཉོས་ཡོད།

ཀྐན་མོ ཨ་ཨ་ཨ། ང་ཆེ་མོ་གཟིག་སྐྱིད་གི

16.8 --གན་རྫོག་གོ; འདི་རྫོག་གོ; དེ་རྫོག་གོ

གན་རྫོག་གོ	དེ་རྫོག་གོ	འདི་རྫོག་གོ
གན་རྫོག་གོ་ས་ཆ་འདི་གི་མྱི་གཟིག་མ་རེད།	རྨ་ཆུ་ས་ཁྲ་གི་སྟེང་ནས་**དེ་རྫོག་གོ**་རེད།	**འདི་རྫོག་གོ**་དཔེ་ཆ་ཁུར་གེས་བྱིན་ནོ་རེད།
That one is not a person from this area.	The Yellow River is that one on the map.	This one is the book he gave me.
དངོས་པོ་**གན་རྫོག་གོ**་མདོག་ཆེ་གཟིག་རེད།	མྱི་**དེ་རྫོག་གོ**་ཧང་ཡོད་གི མྱི་མིག་ནང་ང་མི་འཛོག	ས་ཆ་**འདི་རྫོག་གོ**་ཆེ་མོ་གཟིག་ཡག་གི
What color is that thing?	That person is really arrogant. He just looks down upon others.	How beautiful this one (place) is!
མྱི་**གན་རྫོག་གོ**་རྒྱ་གཟིག་རེད་པ།	**དེ་རྫོག་གོ**་མ་ཉོ། འདི་རྫོག་གོ་ཉོས།	**འདི་རྫོག་གོ**་བོད་གི་གཡག་ཨེ་རེད།
That person is a Chinese, I guess.	Do not buy that one but this one!	Is this one a Tibetan yak?

Notes-7

1. **ཧོག་གོ** may be translated as *so-called*, e.g., ཨ་མེ་རི་ཁ་**ཧོག་གོ་**ཨ་མེ་རི་ཁ་བྱང་མའི་རྒྱལ་ཁབ་གཞིག་རེད། So-called America is a country in North America.
2. **དེ་ཧོག་གོ** means *that one*, e.g., ཟ་ཁང་མདང་དགོང་འུ་ཚོས་ནང་ནས་དགོང་ཟ་འཐུངས་ས་དེ་**ཧོག་གོ་**ཞེ་ཐག་གིས་ཧ་གི The restaurant where we had supper last night is really good. / ཁྱེའི་ལག་གི་འདྲ་པར་དེ་**ཧོག་གོ་**སུའི་རེད། Who is in the picture you have in your hand?
3. **གན་ཧོག་གོ** means *that one*, referring to something visible.
4. **གན་ཧོག་གོ** and **དེ་ཧོག་གོ** are different in the same way as *དེ* and *གན*.
5. **འདི་ཧོག་གོ** means *this one*.

Exercise 12 Complete the dialogue with གན་ཧོག་གོ་ འདི་ཧོག་གོ་ གཅིག་གོ, དེ་ཧོག་གོ, གཞན་པ་ཟོ, གཞན་པ་གཞིག, ཆ་ཅིག, འདི་རིགས་གེ, དེ་རིགས་གེ, གན་རིགས་གེ, འདི་ཟོ, པོ, and ཅང.

དཔེར་བརྗོད།

ཀ་བ། ཚོད་མ་འདི་ཟོ་གང་ནས་ཉོས། འདི་རིགས་གེ་གསར་པ་གསར་རྐྱང་རེད།

ཁ་བ། དེ་རིགས་གེ་ཉོས་ནི་མིན། ངས་ཞིང་ནང་ནས་བྲེགས་ནི་ཡིན།

1. **ཀ་བ།** ངའི་ལག་གི་འདི་ཐེར་མ་དགའ་གཞིག་ཡིན། ཚོང་ཁང་འདིའི་ནང་ནས་ངས་ཨ་ཏུ་གིས་ཙ་ཡ་_______རེད།
   ཁ་བ། _______མདོག་མི་ཧ་གི ཁྱོའི་འདི་ན་མདོག་_______ཨེ་ཡོད།
2. **ཀ་བ།** ཞི་ལི་_______སུ་རེད། ཁྱུར་གེ་ངོ་མ་གིས་ཕོ་སྐྲ་ཅན་གཞིག་རེད།
   ཁ་བ། རེད་དྲ་ང་ཞི་ལི་_______དགའ་གི ཞི་ལི་ཕོ་སྐྲ་ཅན་པོ་བལྟས་ན་གཟུགས་ཆུང་གི
3. **ཀ་བ།** དེ་བ་ཚང་གི་ཞི་ལི་ཆེ་པོ་གྲབ་རྒྱུགས་ལ་ཏུམ་གཞིག་རེད། _______ཁྱི་ཚང་མ་གི་ཁ་འབྱུད་གི་ཡོད།
   ཁ་བ། ཁྱུར་གེ་ཁེར་རོ་དེ་མོ་གཞིག་མ་རེད། དེ་བ་ཚང་གི་ཞི་ལི་_______ར་དེ་མོ་རེད།
4. **ཀ་བ།** ད་ངའི་ལག་ན་སྐོར་མོ་_______མེད། ཁྱོས་ང་སྐོར་མོ་ཆ་ཅིག་བསྐྱིས་ན་ཆེ་མོ་གཞིག་རེད།
   ཁ་བ། ཁྱོས་ང་དོམ་ཆད་ཡོད། དེའི་ཐོག་ག ང་ལ་སྐོར་མོ་བསྐྱི་རྒྱུ་_______མེད།
5. **ཀ་བ།** ཞི་ལི་_______སུ་རེད། ངས་སྔོན་ཆད་ཁྱུར་གེ་རིག་མ་མྱོང་གཞིག
   ཁ་བ། ཁོ་ཞི་ལི་_______མ་རེད། ཁྱུར་གེ་དེང་མ་གི་རྒྱལ་སྤྱོང་ཆོས་གྲགས་རེད། ཁྱོད་གཉིས་ཀ་རོགས་པ་མིན་ནས།
6. **ཀ་བ།** ཨ་ཅོ། ལུག་_______མི་ཚང་གི དེ་ཟོ་གང་ན་ཡོད་ནང།
   ཁ་བ། གཅིག་ཆོས་འཕགས་ཚང་གི་ལུག་ཁྱུ་ན་ཡོད་གི _______ངེད་ཚང་གི་ལུག་ཁྱུ་ན་ཡོད་གི
7. **ཀ་བ།** ཆུ་འགྲམ་གི་_______ཁི་གཞིག་རེད། ནག་ཟོག་ཏག་ཏག་ཨེ་རེད།
   ཁ་བ། ཟོག་ཁྱུ་_______ནག་ཟོག་ཏག་ཏག་རེད། རེད་དྲ་ངེད་ཚང་གི་མ་རེད།

8. ཀ་བ། ཁྱོའི་ལག་གི་_______ཆི་གཞིག་ཡིན་ནས། ངས་ཚོད་ལྟ་ཡས་ན་ཨེ་ཆོག

ཁ་བ། འདི་ཟོ་ཟ་རྒྱུ་དག་དག་ཡིན། འདི་མིན་ན་_______ཟོས་ན་ཆོག

9. ཀ་བ། ཁྱོས་ལྟ་ས་ནས་ལེགས་སྐྱེས་_______ཉོ་རྒྱུ་ཨེ་ཡིན། ངས་ཆི་གཞིག་ཉོ་རྒྱུ་མི་ཤེས་གི

ཁ་བ། ངས་_____མི་ཉོ། ངས་མང་ང་གཞིག་ཉོས་བཏང་། ཁྱོད་ཕོག་དང་པོ་རེད། རབ་ཡིན་ན་ལེགས་སྐྱེས་_____ཉོས་ན་རེད།

16.9 --Review: ཅང vs. གཅིག

Indefinite pronoun		
	ཅང	**གཅིག**
In negative statements	ངས་ཁྱིམ་ནས་**ཅང**་མི་ལས། ཁྱིམ་ལས་ཟྙད་མོ་གི་རེད། I do not do any chores at home but my wife does.	ང་མུར་གེའི་འདྲ་པར་གཞིག་ཡོད། ཁུར་གེར་**གཅིག**་མེད། I have a picture of her, but he does not.
Indefinite pronoun		
	ཅང་ར	**གཅིག་ར**
Anything; nothing	ཁུར་གེ་མཁས་པ་ཡིན་ཟེར། རེད་དྲ་ཁུར་གེས་**ཅང**་ར་མི་ཤེས་གི He is supposed to be a scholar, but he does not know anything.	རྒྱ་གར་ན་ཙན་དན་གི་སྡོང་པོ་ཡོད། འཇར་མན་ན་**གཅིག**་ར་མེད། There are sandalwoods in India but not in Germany.
	ལག་ན་**ཅང་ར**་མེད་ན། ང་ནད་པར་ལྟ་གི་མི་འགྱོ། I'll not visit the patient without any presents.	ང་འབྲི་དེབ་འདི་དགོས། རེད་དྲ་ཁུར་གེ་**གཅིག**་ར་མི་དགོས། I need this notebook. But he doesn't need one.
Any; something; much; one (without ར)	ཁ་རོག་གེར་སྡོད། ཁྱོས་**ཅང**་ཨེ་གོ་ཐལ། Quiet! Did you hear anything?	ང་དགེ་བཤེས་*ཆོས་གྲགས*་གཞིག་ཡོད། ཁྱོད་**གཅིག**་ཨེ་ཡོད། I have a Dge bshes chos grags' dictionary. Do you have one?
	ཁྱོས་**ཅང**་མི་བཤད་ནས། རྒྱུན་དུ་ཁྱོད་བཤད་སྐྱོར་དགའ། Will you say anything? Usually you like to talk.	ངས་དོན་དག་མང་ང་གཞིག་གླེང་བཏང་། ཁྱོས་**གཅིག**་ཨེ་གླེང་། Did you mention any? I talked about many things.
	དེ་རིང་ཁྱོས་**ཅང**་ཤེས་ཨེ་ཐལ། Have you learned anything today?	མུར་གེར་ཡི་གེ་གཞིག་འབྲི་ན། ཁུར་གེར་**གཅིག**་ཨེ་འབྲི། If we write her a letter, shall we write him a letter as well?

1. **ཅང**: ❶In negation, it means *any*, *few*, *much*, or *many*, e.g., ང་ལེགས་སྐྱེས་**ཅང**་མི་དགོས། I do not need any presents. / མུར་གེ་ཞ་ཡས་**ཅང**་མེད། སྐྱིད་གི་མེད། She has few children and so she is not happy. / དེ་**ཅང**་མ་རེད། འདིར་ལྟོས་ར། འདི་**ཇོག་གོ**་ཆེ་མོ་གཞིག་ཧྲ་གི་ནང་། That is nothing. Look at this one! This one is so good. / ངས་ཆང་**ཅང**་མ་འཐུངས། རེད་དྲ་ངའི་སྤུན་ཡ་གིས་མང་ང་འཐུངས་ཐལ། I did not drink very much alcohol but my brother did. ❷It is not used in a positive statement. ❸It is used in negative imperatives, e.g., ཉལ་སའི་ནང་ནས་**ཅང**་མ་ཟ། Do not eat anything in bed!
2. **ཅང་ར** is used in a negative statement, corresponding to *anything*. ངས་དེ་རིང་**ཅང་ར**་མ་སྦྱངས་། I did not study anything today.
3. **གཅིག** is used to avoid repeating a singular noun, equivalent to the English pronoun *one*, e.g., ཁུར་གེར་གློག་ཀླད་གཞིག་ཡོད། ང་ར་**གཅིག**་དགོས། He has a computer. I also need one.
4. **གཅིག་ར** either means *even one* or *anything* in negative statements and questions. གཟའ་འཁོར་འདིའི་ནང་བོད་ཡིག་གི་སློབ་ཁྲིད་**གཅིག་ར**་མེད། There is not even a single Tibetan class this week. / ནད་པ་འདི་སྒོ་ཁར་ཐེངས་**གཅིག་ར**་མ་སོང་། This patient did not go out even one single time.

Exercise 13 Two children boast about what they have. Use ཅང, གཅིག, གཅིག་ར, གཞིག, and the demonstrative pronouns དེ, ཙ་ཅིག, and དེ་ཚོ.

དཔེར་བརྗོད། ཀ་བ། ཁྱོད་ངའི་འབྲི་དེབ་འདི་མོ་ཅང་མེད་མོ། ཁ་བ། ད་ང་མེད་ན་ར། ནངས་ཀ་ངས་གཅིག་ཉོ་རྒྱུས། ཁྱེས་ཉོས་ན་འདོད་ན་ར་སྐྱོར་མོ་མེད་མོ།

ཞ་ཡས་ཀ་བ ཨ། སྤང་པོ་ཁྱོད། ཁྱོད་ཆེ་གཞིག་ཡོད་ནས། ཁྱོད་ཚང་ང་མཐོ་ཐོ་ཡོད་ནས།

ཞ་ཡས་ཁ་བ ངེད་ཚང་ང་མེད་ན་ར། ངའི་ཨ་ཁུ་________ཡོད། ཨ། ཅང་མེད་ཚང་། ཁྱོད་འདུ་མོ་གཞིག་གིས་ངེད་ཚང་ང་ངོ་མཚང་འབྲུ་ནས། དེང་མ་ཁྱོད་ཚང་ང________མེད་དུས། ངའི་ཨ་ཕ་གིས་རོགས་ཡས་ནོ་བརྗེད་ཨེ་སོང་།

ཞ་ཡས་ཀ་བ དེང་མ་དེང་མ་རེད། དེང་སང་ངེད་ཚང་ང་ལྷུངས་འཁོར་ར་ཡོད། ཁྱོད་ཚང་ང________མེད་མོ།

ཞ་ཡས་ཁ་བ ངེད་ཚང་ང་ལྷུངས་འཁོར________མེད་ན་ར། ________སྐོར་མོ་མེད་ནོ་གིས་མིན། ཁྱེས་ལྟོས་ར། འདི་ཚང་མ་ངེད་ཚང་གི་ཕྱུགས་ཟོག་རེད།

ཞ་ཡས་ཀ་བ ཁྱོད་ཚང་ང་རྒྱུ་ཡོད་ན་ར། ཁྱོད་ར་ཁྱོའི་སྤུན་ཡ་རིགས་གི་དཀྱུན་ཁ་ལྷམ་གོན་རྒྱུ________མེད་མོ། ངའི་རྐང་གི་ལྷམ________ཆེ་མོ་རེད།

ཞ་ཡས་ཁ་བ དེར་མཐོན་རྒྱུ་ཆེ་གཞིག་ཡོད་གི ངའི་ཨ་མ་གིས་ང་རྒྱུ་ལུ་སོ་མ________ཉོས་ཡོད།

ཞ་ཡས་ཀ་བ ངད་པོ་རྟེད་སྤྱད་མང་ང་ཡོད། ཁྱོད________མེད་མོ།

ཞ་ལས་ཁ་བ ངས་ཨ་ཕར་ལྟ་གས་བྱ་གཞིག་ཉོ་གི་འདུག་ཀྱུས། ཁྱོའི་ཧ་མ་གིས་________གང་ནས་ཉོ་ཐུབ་ཀྱུས།

ཞ་ལས་ཀ་བ ཁྱོས་ངའི་ལག་ནས་དངོས་པོ་________འཁྱེར་སོང་། ཁྱོས་________ང་ད་ཕྱིར་ར་བྱིན།

ཞ་ལས་ཁ་བ ངས་________མི་སྟེར། ཁྱོད་ར་ང་གཉིས་ཀ་གཏོང་ལེན་ན་གཅིག་ར་གཅིག་ཡིན། ཞི་ལི།

Exercise 14 Infer a conclusion from each statement and say it using ཅང, ཅང་ར, གཞིག, གཅིག, and གཅིག་ར.

དཔེར་བརྗོད། སློབ་མ་གིས་ནམ་ཡིན་ན་ར་སློབ་སྦྱོང་ཡས། <u>སློབ་མ་བརྩོན་འགྲུས་ཆེ་མཁན་གཞིག་ཡིན།</u>

Statements | Conclusion

1. དེ་བ་ཚང་གི་ཕྱུགས་ཟོག་ཚང་མ་ཁ་དག་ཐལ། ________
2. ནད་པ་སྨན་ཁང་ནང་ནས་འགོར་འགོར་རས་ཁྱིམ་ཚང་སྟོང་བར་ཉན་ཐལ། ________
3. ཁུར་གེས་མང་ང་མ་བཤད། ངོ་མ་གིས་ཁུར་གེ་ཁ་རོག་གེར་བསྡད་ཐལ། ________
4. ང་ཐེར་མ་ཡུག་གཞིག་དགོས་གི་ཡོད། ________
5. ཚུ་ཀ་གི་ནང་ན་ཚུ་སྐམ་ཡོད། ________
6. ཁུར་གེ་ཉིན་གང་ངོ་བསྡད་བཏང་། ལས་ཀ་ཚང་མ་ད་བོ་བཞག་ཡོད། ________
7. སྨན་པ་གིས་ནད་པ་དེར་བལྟས་བཏང་གཞིག ནད་པ་དེ་བདེ་ཐང་རེད་ཟེར། ________
8. ངའི་ཞི་ལི་གྲོང་ཁྱེར་ནས་བསྡད་ནས། ཁུར་གེས་ཧ་ར་ངོ་ཤེས་གི་མེད། ________
9. ཨ་མདོ་གི་མཛལ་བ་འདིས་ད་ཐེངས་ཉོ་ཆ་མི་ཀྱག་ཟེར། ________

Exercise 15 Complete the conversation between a Tibetan father and his son using ཆ་རེ, ཅང, གཅིག་ར, སུ, གཞིག, དེ་ཟོ, ཚང་མ, and དེ. More than one correct choice is possible.

ཞི་ལི ཨ་ཕ། ང་སྐོར་མོ་________དགོས་གི ཁྱོས་སྐོར་མོ་གིས་དཀའ་གི་ཡོད་ན་ར།

ཨ་ཕ ཡང་སྐོར་མོ། ཁྱོས་ ________གིས་ཆེ་གཞིག་ཡས་ཀྱུས། ཡང་གློག་ཀླད་རྩེ་ཨེ་འདོད།

ཞི་ལི ངས་རྩེས་རིག་གི་དཔེ་ཆ་________ཉོ་དགོས། དགེ་རྒན་གིས་གཟའ་འཁོར་རྗེས་མ་གི་རས་________བགོལ་རྒྱུ་ཡིན་ཟེར།

ཨ་ཕ ཨ་ཞང་གིས་ཁྱོད་སྐོར་མོ་མང་ང་བྱིན་ཐལ། ཁྱོས་ ________གང་ང་བགོལ་བཏང་ནས།

ཞི་ལི སྐོར་མོ་________ངས་ཨ་མར་བྱིན་བཏང་། མུར་གེས་ཉིན་གྱངས་ང་སྐོར་མོ་________གི་དོན་ན་ཞོར་ལས་ཡས་ན། ང་སེམས་ན་གི

ཨ་ཕ ངོ་ཚིགས་གི་རེས། ལོ་དགུ་གི་རིང་ང་། སློབ་ཡོན་ར་དཔེ་རིན་______སྟེར་མི་དགོས་ཟེར་གི རེད་དྲ་ཁྱོད་ཟེའི་སློབ་གྲྭར་ཆེ་གཟིག་བྱུང་བཏང་།

ཞི་ལི སྲིད་ཇུས་གི་ཐོག་ནས་དེ་མོ་རེད། རེད་དྲ་དོན་དངོས་གི་ཐོག་ནས་དེ་མོ་གཟིག་མ་རེད། ཨ་ཕ། ད་ཁྱོས་ང་ལ་སྒོར་མོ་________བྱིན་ན་ཆེ་མོ་རེད།

ཨ་ཕ ཞི་ལི། ཁྱོད་སློབ་སྦྱོང་གི་ཐོག་ནས་________ཉན་རྒྱུ་མ་རེད། ཁྱོས་ལྟོས་ར། ད་ཁྱོད་སློབ་གྲྭར་མ་སོང་ན་ཆེ་མོ་གཟིག་རེད། གང་ལྟར་ན་ར། སློབ་གྲྭར་འགྲིམས་ཚར་ནི་ར། བྱ་བ་________རྙེད་རྒྱུ་མ་རེད།

ཞི་ལི ངས་སྔོན་ཆད་རེ་བ་________བརྟེན་མ་མྱོང་། རེད་དྲ་སློབ་གྲྭར་འགྲོ་རྒྱུའི་ཧྲབ་ཆད་ནས། ང་སྙོན་པ་________མེད།

ཨ་ཕ ཁྱོའི་སྤུན་ཡ་ཆེ་བོ་གིས་ཁྱིམ་ཚང་གི་རྒྱུ་ནོར་________བཙོངས་བཏང་། སྒོར་མོ་ཚང་མ་ཁུར་གེས་འཁྱེར་སོང་། ཁྱིམ་ཚང་ང་________བཞག་མེད། དེའི་ཐོག་ག ཁྱོའི་སྤུན་ཡ་ཆུང་ངོ་གིས་དེད་ཟན་རྐོན་གཉིས་ཀ་________མ་བཅམས། ཁོ་རང་གིས་ཐབ་བཟུང་། ཁྱོའི་ཨ་མ་ར་དེད་གཉིས་ཀས་དཀའ་གི

ཞི་ལི ཨ་ཕ། ཁྱོས་ད་སྡུག་གཏམ་མ་བཤད། ངས་________ལོས་ཤེས། ཁྱོད་ལོ་དྲུག་ཅུ་ར་ཨ་མ་ལོ་རེ་གསུམ་རེད། ཁྱོད་གཉིས་ཀས་ད་བོ་ལོ་བཅུ་གཉིས་ཅན་གི་ལས་ཀ་ལས་གི་ཡོད། ཁྱོད་གཉིས་ཀས་སྐྱིད་________བརྒྱབ་མ་མྱོང་། རེད་དྲ…།

ཨ་ཕ ངའི་ལག་ན་སྒོར་མོ་________མེད། ད་ང་སྒོར་མོ་________བསྐྱི་གི་འགྲོ། རེད་དྲ་ཟླ་བ་བཞི་བའི་ནང་ང་སྒོར་མོ་བསྐྱི་རྒྱུ་ངེས་ངེས་དཀའ་ནི་རེད། སྟེ་མྱི་སྲུ་ཡིན་ན་ར་ལག་དཔུལ་ཞུང་ནི་རེད།

ཞི་ལི ཨ་ཕ། དེས་ན་ངས་ད་ཐེངས་སྒོར་མོ་མི་འཁྱེར། མཚམས་མཚམས་མ་སློབ་གྲྭ་གི་ནང་ན་དཔེ་ཆ་རྙིང་ང་སྟེར་རྒྱུ་ཡོད། དཔེ་ཆ་རྙིང་ང་________མེད་བཏང་ན་ད་གཟའ་འཁོར་རྗེས་མ་ངས་སྒོར་མོ་འཁྱེར། ཁྱོས་བལྟས་ན། ______ཆེ་མོ་རེད།

ཨ་ཕ སློབ་མ་མེད་པོའི་ནང་ན་དཔེ་ཆ་རྙིང་ང་མི་དགོས་ནོ་________ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད། ཁྱོད་བསམ་པ་དེ་མོ་ཡོད་ན་ཧ་གི

ཞི་ལི ཡང་མིན། ཁྱིམ་མཚེས་ཚང་གིས་དེ་རིང་ལས་རོགས་གླ་གི་ཡོད། ང་ལོ་ཆུང་ན་ར། ལས་ཀ་ཆུང་ཆུང་______ལས་ཐུབ་རྒྱུ་རེད་པ།

ཨ་ཕ ཨོ། ________ངའི་ཡིད་ལ་མ་ཤར། ཉིན་གླ་སྒོར་མོ་སུམ་ཅུ་རེད། ཁྱོའི་ལག་ག་ལས་ཀ་______ཡོང་ན། ད་ངས་ཡང་སྒོར་མོ་བསྐྱི་མ་དགོས་ནི་རེད།

Exercise 16 A student makes his plan. Put in pronouns and indefinite articles learned in this chapter.

འཛིན་གྲྭ་འདིའི་ནང་སློབ་མ་མི་རིགས་སོ་སོ་ཡོད། ________ནང་ཉུང་ཉུང་གཟིག་རྒྱུ་ཡིན་ན་ར། ________བོད་རེད། རྒྱ་གི་སློབ་གྲོགས་________གིས་བོད་སྐད་གྲལ་དག་གཟིག་བཤད་གི་ཡོད། ངས་བལྟས་ན་ཁོ་ཟེ་བོད་གི་སྟེ་བ་ནས་ལག་ཆགས་གཟིག ནངས་ཀ་འཛིན་གྲྭ་འདི་ཚང་མ་སྤྲོ་གསེང་ང་འགྲོ་ཟེར་གི་ཡོད། རྒྱ་རིགས་སློབ་མ་________སྤོ་ཚོད་འཁྱེར་ཡོང་དགོས། དགེ་རྒན་གིས་སློབ་མ་________ཚད་ན་མི་ཆོག་ཟེར། ཟ་རྒྱུ་ར་འཐུང་རྒྱུ་གཞུང་ན་ཡོད། དེད་ཟེས་________ཉོ་མི་དགོས།

ངེད་ཚོ་ནངས་ཀ་སྔ་ཚ་ཐག་རིང་__________ན་ཡོད་རྒྱུ་རེད། དགེ་རྒན་གྱིས་ད་བོ་ང་ཛ་མ་ཡིན་ཟེར། འཛིན་གྲྭའི་ནང་ནས་ལོ་ཆེ་______ང་རེད་ཟེར། ངས་སློབ་མ་__________ལས་རོགས་ག་བདམས་བཏང་ང་། རེད་དྲ་__________གཞུག་ནས་ཁོ་ཡོང་ཐུབ་རྒྱུ་མ་རེད་ཟེར། སློབ་གྲོགས་ཞི་མོ་__________གིས་མུར་གེ་ངའི་ལས་རོགས་བཅའ་ཟེར། སློབ་གྲོགས་__________ངེས་ངེས་སྙིང་རྗེ་གཟིག་རེད། ངཛ་མ་བཅའ་རྐྱོ་རྒྱུན་དུ་མི་དགའ་ན་ར། ད་ངས་བྱ་བ་__________ལས་ན་འདོད་གི་ཡོད། སྐད་ཆ་མུར་གེས་བཤད་བཤད་__________ད་བོའི་ནྭ་ལམ་ན་ཡོད་གི ད་ངས་________བསམ་གི་མེད། ཞི་མོ་__________མིན་ད། ནངས་ཀ་རེམ་མ་ཐོན་རྒྱུ་ན།

ངས་གོན་རྒྱུ་__________་གོན་ནང་__________གོན་ནང་། ང་གོན་རྒྱུ་དཀར་རོ་__________གོན་རྐྱོར་མི་དགའ། རེད་དྲ་མུར་གེས་རྒྱུན་དུ་དཀར་རོ་གོན་གི་ཡོད། ཨོ། ང་ན་ཉིང་འཛིན་གྲྭ་འདིའི་ནང་ན་ཡོད་གི ད་བོ་ར་འཛིན་གྲྭ་འདིའི་ནང་ན་ཡོད་གི མུར་གེས་དེ་ཤེད་བཤད་ན། ངས་ཆི་གཟིག་ཟེར། འོ། ངས"འཛིན་གྲྭ་ནང་ནས་ལོ་ཆེ་__________ང་རེད། དེའི་རྐྱེན་གིས། ང་གཞུག་ག་བསྡད་ནི་ཡིན།"ཟེར་རྒྱུ་ཡིན།

Noun / adjective / verb + མ + Noun / adjective / verb

This structure commonly expresses such notions as *semi-*, *hybrid* and *almost*.

Between nouns	Between adjectives	Between verbs
རྫོང་འདི་**རོང་མ་འབྲོག**་གི་ས་ཆ་གཞིག་རེད།	ཆུ་འདི་**དྲོ་མ་འཇམ**་རེད། འཐུངས་ན་ཁྲིགས་སེ་རེད།	**འགྲོ་མ་འདུག**་མ་ཡས། ད་དགོང་ཁྱོད་འདི་ནས་སྡོད།
This county is an agro-pastoral area.	This water is not hot or cold. It is perfect to drink.	Stay here tonight! Don't dither on leaving or staying!
རྒྱ་ནང་ནས་ལོ་མང་ང་འགོར་ནི་ར། ཁུར་གི་**རྒྱ་མ་བོད**་གཞིག་ག་ཉན་ཡོད།	ངེད་ཚོས་**དལ་མ་མགྱོགས**་ཤེད་རང་རང་གི་བྱ་བ་ལས།	ཨ་མ་**དགའ་མ་དགའ**་ཤེད་ཉལ་གི་སྦུད་ཐལ།
He became half Chinese after several years in China.	We did our work not quickly, not slowly.	The mother went to bed not so happily.
ར་མ་ར་ལུག་གཉིས་གི་རྒྱུད་པ་**ར་མ་ལུག**་ཟེར་གི་ཡོད།	ཐུག་པ་**ཚ་མ་འཁྱགས**་ཤེད་འཐུངས་ན་ཞིམ།	ཞི་མོ་དེས་**འཐད་མ་འཐད**་ཤེད་བཟའ་ཚང་བསྒྲིགས།
The cross between a goat and a sheep is called *ra ma lug*.	Noodles taste good if one eats them when they are neither hot nor cold.	The girl got married not so willingly.
དེང་སང་ཁང་བ་མང་ང་གཞིག་**ས་མ་རྡོ**་གིས་ལས་ཡོད།	ཞི་ཤི་ཨ་ཕ་ར་**མཉམ་མ་མཉམ**་རེད།	ཁྱིམ་མ་**ཐོན་མ་ཐོན**་ན། ཁུར་གེར་ཆག་སྒོ་བྱུང་བཏང་།
Nowadays many houses are built partly with stone and partly with dirt.	The boy and his father are almost equally tall.	He had an accident just before he arrived home.

རིན

It means *value* or *price*. When it is combined with a verb in PRT, it expresses *worth doing something*.

Tibetan	English
ཧྲང་ཧེ་རྫོང་གོ་གྲོང་ཁྱེར་ཆེ་གཞིག་རེད། དེར་**འགྲོ་རིན**་མེད་གི	Shanghai is a big city. It is not worth going there.
རོགས་དེ་མོར་**གླེང་རིན**་མེད། ཁྱོད་ངའི་དྲིན་ཆེན་ཡིན།	Such a favor is not worth mentioning. I am grateful to you.
དོན་དག་ཆུང་ཆུང་འདི་མོ་གཞིག་གི་དོན་ན་**ཁ་རྗོད་རིན**་མེད།	It is not worth asking for a favor regarding such a small thing.
ལུག་བཞི་བཅུར་**འཚོ་རིན**་མེད། ཡོང་སྒོ་ཅང་མེད།	Herding a flock of forty sheep is not worth the profit.
ཞི་མོ་ཡག་མ་དེར་**དགའ་རིན**་མེད། སྨུར་གི་དོན་དམ་པས་ཞི་གནག་གཞིག་རེད།	The beautiful girl is not worth loving. She is a truly wicked person.

ཆེ + verb + འདི + the same verb + མེད	This compound is used to express, in a disapproving tone, *an extreme* (someone does something / something happens).

Tibetan	English
ཞི་ལི་མགོ་སྟོང་འདིར་**ཆེ་ལས་འདི་ལས་མེད**།	The empty-headed man does whatever he likes.
དེང་སང་**ཆེ་གོ་འདི་གོ་མེད**། ཞི་མོ་ར་ཞི་མོ་ཁྱིམ་ཚང་བཅའ་གི་ཡོད་ཟེར།	One hears all kinds of things: it is said that women marry women.
ངའི་ཀྲན་མོར་**ཆེ་བཤད་འདི་བཤད་མེད**། དོན་འདི་ཁོང་གེར་མ་བཤད།	My wife shoots her mouth off. Don't tell anything to her!
དེ་བ་ཚང་ང་**ཆེ་ཡོད་འདི་ཡོད་མེད**། ཁྱིམ་ན་སྤྱང་ཀི་ར་གསོ་གི་ཡོད།	That family has everything; even a wolf is raised in their home.
ལྷ་བ་དེར་**ཆེ་རིག་འདི་རིག་མེད**། འདྲེ་ར་རིག་ཟེར།	The spirit medium sees everything. It is said that he can even see ghosts.

ལ་ཁད	It expresses *something is about to take place soon* when it is used with verbs in PRT, similar to the English word *about*.

Tibetan	English
རེམ། ཀླངས་འཁོར་**འགྲོ་ལ་ཁད**་ཡོད།	Hurry! The bus is about to leave.
འགྲུལ་བ་ཟོ་**ཐོན་ལ་ཁད**་རེད། ཟ་མ་གྲ་སྒྲིག་ཡས་དགོས་རྒྱུ་རེད།	The guests will come soon. We must prepare food.
ང་ཕྱིར་ར་ཕྱི་རྒྱལ་ར་**འགྲོ་ལ་ཁད**་ཡོད།	Now I am about to go back abroad.
གློག་བརྙན་**སྟོན་ལ་ཁད**་ཡོད། ད་ནང་ང་འགྲོ།	The movie will be shown soon. Let's go in now!
ཞིང་བ་ཟོ་མི་**ཁོམ་ལ་ཁད**་ཡོད། སྟོན་ལས་གིས་གཏུགས་བཏང་།	The farmers are about to get busy, with the impending harvest.

ཡག	It means *completely*, *entirely*, or *perfectly* when compounded with verbs.

Tibetan	English
ཨ་མེ་རི་ཁ་ནས་མི་རིགས་མང་ང་སྐད་རིགས་གི་ཐོག་ནས་**འདྲེས་ཡག**་རེད།	Many ethnic groups are linguistically completely integrated in the USA.
ཚིག་འདི་བསྒྱུར་ནོ་**འཁྱུགས་ཡག**་རེད།	This sentence is translated completely wrong.
དེ་རིང་གི་བྱ་བ་ཚང་མ་**གྲུབ་ཡག**་ཡིན།	All tasks have been completely finished today.
མྱི་ཚང་མ་ལྟོགས་ཡོད་གི ཟ་མ་ཚང་མ་**ཟོས་ཡག**་རེད།	All people are hungry. All the food is completely gone.
མུར་གེས་གསང་གཏམ་ཚང་མ་ང་ལ་**བཤད་ཡག**་ཡིན།	She told me all (her) secrets entirely.
ལས་ཀ་ཚང་མ་དེ་རིང་**སྒྲུབ་ཡག**་བྱོས།	Please finish all the work today!
ལོ་གཅིག་ག་སྐད་རིགས་གཞིག་**ཤེས་ཡག**་ཡས་མི་ཐུབ།	One cannot become fluent in a language in one year.

མ	This morpheme, compounded with verbs in PAT, derives adjectives. The underlined English adjectives are derived approximately in the same way: a <u>copied</u> document; the <u>selected</u> president.

Tibetan	English
དཔེ་ཆ་**ལག་བྲིས་མ**་འདིར་ལོ་སུམ་བརྒྱ་གི་ལོ་རྒྱུས་ཡོད།	This hand-written book has a history of 300 years.
ཚིག་མཛོད་འདི་སྐད་ལྔ་**ཤན་སྦྱར་མ**་གཅིག་རེད།	This dictionary contains five different languages in contrast.
རྒྱལ་ཁབ་འདིའི་འགོ་བ་**དམངས་བསྐོས་མ**་གཅིག་མ་རེད།	The leader of this country is not publicly selected.
ཡི་གེ་**འཁྱུག་བྲིས་མ**་འདི་བོད་ཡིག་གི་འབྲི་སྦྲོལ་གཅིག་རེད།	The scribbled letters are a kind of Tibetan calligraphy.
ཟངས་སྐུ་**བླུགས་མ**་གཅིག་ངས་རིག་མ་མྱོང་།	I have never seen a molded brass statue.

རན	It is compounded with verbs in PRT to express *the time comes for doing something*.

Tibetan	English
སློབ་གྲྭ་གྲོལ་སོང་། ཞེ་ལི་ད་ཁྱིམ་མ་**ཕྱིན་རན**་རེད།	School is over. It is the time for my son to be at home.
ང་ད་བོ་གཉེན་**སྒྲིག་རན**་མེད། ང་ལོ་བཅུ་བདུན་ཡིན།	I am seventeen years old. It is not the time for me to marry.
དུས་ཚོད་ད་བོ་གསུམ་ཡོད་གི གནམ་གྲུ་ཐང་ང་**འགྲོ་རན**་མེད།	There are still three hours. It is premature for us to go to the airport.
ཁྱེད་ད་བོ་**ཡིད་ཆད་རན**་མེད། ཧུར་རྡུས་ཡས་ན་རེ་བ་ཡོད་རྒྱུ་རེད།	It is too early for you to be disappointed. There is still hope if you try hard.
དུས་ཚོད་གསུམ་གི་གཞུག་ནས། ཁོ་**ཉལ་རན**་འགྲོ།	It will be the time for him to go to bed in three hours.

ཐ་སྙད་དང་ཚིག་གྲོགས། སློབ་ཚན་བཅུ་དྲུག་པ།

གོས་བཟོ་ཨ་ཅེ་དབྱངས་ཅན།

བཟོ་ཁང	tailor shop	བཟོ་ཁང་འདིའི་བདག་མོ་སྨུར་གེ་རེད།
འགོ་མ	first; initial	ཟོག་གི་འགོ་མ་ལ་ཁར་ཐོན་ཡོད།
བཟོ	to make; to tailor	གར་མཁན་དེས་བྲོ་ལྭ་གཟིག་བཟོ་གི་བཙུག
ཐོག་མ	first one	མིོ་གི་ཐོག་མ་ཨ་ཧྥི་རི་ཁ་ནས་ཡོང་ཟེར།
རྒྱ་ལྭ	Chinese (style) clothes	དེང་སང་བོད་གིས་ར་རྒྱ་ལྭ་གོན་གི་ཡོད།
རྐང་སྣམ	trousers	རྐང་སྣམ་འདི་ངས་གོན་ན་འཁོབས་ཆེ་སོང་།
ལག་རོགས	assistant	ལག་རོགས་གཟིག་མེད་ན་ངས་དཀའ་རྒྱུ་རེད།
ལུས་ཐོག་ག་འབབ	to fit well (clothes)	སྟོད་ལྭ་འདི་ལུས་ཐོག་ག་མི་འབབ་གི
གྲྭ་ལྭ	monk's clothing	གྲྭ་ལྭ་ཟོ་སྒྲིར་བཏང་གིས་དམར་སྨུག་ཡིན།
མནབས་བཟའ	high-rank lama's clothing	མནབས་བཟའ་སྙིང་ང་འགོམ་ཡུག་གཏོང་མི་ཉན།
མདོག་ཁ་མོ	bright; colorful	བོད་པ་ལོ་ལོན་ཟོས་གྱོན་རྒྱུ་མདོག་ཁ་མོ་མི་གོན།
ཡག	nice; beautiful	ཡག་ན་མིོ་གི་རྒྱན་རེད།
གློག་ཆས	electronic products	གློག་ཆས་ཟོ་གོང་བདེ་མོ་རེད།
ལྗང་ཁུ	green	རྩྭ་གི་མདོག་ལྗང་ཁུ་ཡིན་ནང་སྔོན་པོ་རེད།
དཀྲུགས་ཇ	Tibetan butter tea	ཨ་མདོ་ན་དཀྲུགས་ཇ་འཐུང་མཁན་ཉུང་།
དྲ་མ	window	དྲ་མ་ཤེལ་སྒོ་ཡིན་ན་གསལ་མོ་ཡིན།
གསལ་ཡངས	space and brightness	ཁང་བ་གསལ་ཡངས་ཆེ་ན་ཁམས་དྭངས་གི
རྩ་ན	next to; near	བྲག་རྩ་ན་གསོམ་སྟོམ་གཟིག་སྐྱེས་ཡོད།
ཐུག་པ	noodle	ཤ་མེད་ན་ངས་ཐུག་པ་མི་སྐོལ།
སེར་རོ	yellow	བོད་པ་ཟོས་གོན་རྒྱུ་སེར་རོ་མི་གོན།
ཞིམ་མདོག་ཆེ	seemingly tasty	ཟ་མ་ཞིམ་མདོག་ཆེ། རེད་དྲ་ངས་ཟ་མི་ཉན།
ཁུ་བ	soup	ཁུ་བ་མེད་ནོའི་ཐུག་པ་ང་མི་དགའ།
སྐྱུར	sour	སེལ་ཏོག་འདི་སྐྱུར་གི མངར་མོ་གན་ཟོ་རེད།

ལ་ཉེ་ཅན	capable	མྱི་ལ་ཉེ་ཅན་བཏུལ་རྒྱུ་མེད།
སྔོན་ཐོན	developed; active; keen	འགྲོ་བ་འདི་བསམ་པ་སྔོན་ཐོན་རེད།
ཆ་རེ	several	ངས་ཉིན་རེར་ཐ་མག་ཆ་རེ་འཐེན།
ཧར་ར	over there	ཧར་ར་མ་འགྲོ། འདི་ནས་སྡོད།
གནས་སྤར	to move	ང་ཁང་རྙིང་དེའི་ནང་ནས་གནས་སྤར་བཏང་།
འདབ་ཆགས	birds	འདབ་ཆགས་ཀྱི་རིགས་ག་སྲུང་སྐྱོབ་བྱོས།
ལྡེབས	platform	བྲག་གི་ལྡེབས་ན་མཆོད་རྟེན་གཞིག་ཡོད།
དུས་ཚད	appointment	རོགས་པ་གཞིག་གིས་ང་ར་དུས་ཚད་ཡས་ཡོད།
ཞབས་བྲོ་རྒྱག	to dance; to perform	ཞབས་བྲོ་རྒྱག་རྒྱོ་སྨུར་གེའི་ལས་ཀ་རེད།
ལྡེ་མིག	key	ལྡེ་མིག་བོར་སོང་ན་སྒོ་འབྱེད་མི་ཐུབ།
ཁུ་ལུ	soda; soft drink	ཁུ་ལུ་གིས་ང་གཉིད་ཡོང་གི་མི་འདུག
རོས་ཧྲི	Switzerland	རོས་ཧྲི་རྒྱལ་ཁབ་ཆུང་། ཕྱུག་པོ་ཡིན།
གཉོམ	weak; humble	ཞ་ཡས་འདི་གཉོམ། གན་བཙན།
ཁེ་བཟང	benefit	ཁེ་བཟང་མེད་ན་ཁུར་གེས་ཚོང་མི་རྒྱག
འབུ་སྲིན	worm and insect	ངའི་ཨ་མ་གིས་འབུ་སྲིན་མི་ཟ།
དམེ་པོ	disgusting	སྐད་ཆ་དམེ་པོ་དེ་མོ་གཏན་ནས་བཤད་མི་ཉན།
ངོ་མི་ཚོད	not dare to refuse	ཁུར་གེས་རྒན་མོ་གི་ངོ་མི་ཚོད།
ཞོར་ར	while	སློབ་སྦྱོང་ཡས་ཞོར་ར། སྨུར་གེས་སྒོར་མོ་བཙལ།
དྲན	to miss	ཞ་ཡས་དྲན་དྲན་ནས་ཨ་མ་སྐྱིད་གི་མེད།
མོ་རྐྱང	single woman	ཁུར་གེའི་ནུ་མོ་ད་པོ་ར་མོ་རྐྱང་རེད།
གཅིག་གཉིས	a couple of	ད་པོ་འཁྲུལ་བ་གཅིག་གཉིས་གཞིག་སོང་མེད།
དོགས་པ་ཟ	to suspect	ཁུར་གེར་ངས་དོགས་པ་ཟ་གི་མེད།
ཙོ་གུར་གཞིག་ག	for a while	ཙོ་གུར་གཞིག་ག་ངའི་ཡིད་ར་ཅང་མ་དྲན།
འདོན་པ	something to chant; scripture	དེ་རིང་གི་ཚོགས་ཐོག་ན་འདོན་པ་མང་།
གཏོར་མ	a religious offering	གཏོར་མ་ལས་རྒྱོར་རིམ་གྲོ་བ་སྲུན་གི་ཡོད།
ཅང་ཡིག	soy sauce	ཅང་ཡིག་མེད་ན་རྒྱུ་གི་ཟམ་ལས་སྲོལ་མེད།
མཐུན་ས	consensus; accord	སྤུན་གཉིས་གི་བར་ན་མཐུན་ས་ཅང་མེད།

རང་དབང	freedom	རང་དབང་མེད་ན་བཙོན་མ་རེད།
མ་གཏོགས	except	མྱི་གཅིག་མ་གཏོགས་ཚང་མ་ཡོང་ཡོད།

དཔེ་ཆ་གསེར་བྲིས་མ་དང་དངུལ་བྲིས་མ།

བྲིས་མ	written	དཔེ་ཆ་འདི་བྲིས་མ་གཞིག་རེད།
གཡོན་མ	left one	དཔེ་ཆ་གཡོན་མ་གསེར་བྲིས་རེད།
གཅིག་གོ་ཇོག་གོ	the other one	འདི་མི་དགོས། གཅིག་གོ་ཇོག་གོ་དགོས།
སྣ་རིང	long horizontally	དཔེ་ཆ་མང་ཆེ་ཤོས་སྣ་རིང་མིན།
ཉར་ཚགས	maintenance	ཡིག་ཆ་མང་ན་ཉར་ཚགས་ལས་ཀྱི་དཀའ།
མཚལ	cinnabar	མཚལ་གིས་དཔེ་ཆ་བྲིས་ན་ཡག
སྣག་ཚ	ink	སྣག་ཚ་གིས་ཁྲུར་གེའི་གོན་རྒྱུ་བརྫད་བཏང་།
སྟོང་ཤུན	bark	སྟོང་ཤུན་གིས་ཤོག་གུ་བཟོ་ཐུབ།
བམ་པོ	volume	རྩོམ་པ་པོ་འདིས་དཔེ་ཆ་བམ་པོ་བདུན་བརྩམས།
གླེགས་ཤིང	wood cover plates	དཔེ་ཆ་སྣ་རིང་ང་གླེགས་ཤིང་དགོས།
ཆ་ནས	in respect to; with regard to	རྒྱུ་སྤུས་གི་ཆ་ནས་པར་ཆས་འདི་ཧྲ།
དོན་ཆེ	meaning; significant	དེ་རིང་བྱ་བ་གྲུབ་ནོ་དོན་ཆེ།
འབོར་གྲངས	amount; number	འབོར་གྲངས་གལ་མི་ཆེ། རྒྱུ་སྤུས་གལ་ཆེ།
རིག་གཞུང་ཀུན་འདུས་མ	encyclopedia	CD འདི་རིག་གཞུང་ཀུན་འདུས་མ་གཞིག་རེད།
དཔར་ལས	publishing	རིག་གནས་རྒྱས་ན་དཔར་ལས་ཤོར་ར་དར།
སྣེ་ལེན་ཡས	to treat; to host	སྣེ་ལེན་ཡས་མཁན་ད་པོ་ཐོན་མེད།
གཅེས་པ	beloved; favorite	ཞི་མོ་འདི་ཁོ་ཚང་གི་ཞ་ཡས་གཅེས་པ་ཡིན།
འདང་ཅན	beloved	སློབ་མ་འདང་ཅན་པོ་དེ་རིང་མ་ཐོན་ཐལ།
རབ་ཡིན་ན	as the best	རབ་ཡིན་ན་ངེད་ཚོ་མཉམ་པས་འགྲོ།
ཙན་དན	sandalwood	ཙན་དན་ཤིང་དྲི་མ་ཞིམ་པོ་ཡིན།
མོ་ཐོ	motorcycle	མོ་ཐོ་ཞོན་ན་ཉེན་ཁ་ཧོང་གིས་ཆེ།
ངོ་མཚང་འབྲུ	to insult; to taunt	མྱི་གཉོམ་ཆུང་ང་ངོ་མཚང་མ་འབྲུ།
ཐེར་མ	cloth made of wool	བླ་མ་དེས་རྒྱུན་དུ་ཐེར་མ་གོན་གི་ཡོད།

ཨ་ཞང	father-in-law; maternal uncle	ཨ་ཞང་གིས་ང་དུས་ཚོད་གཟིག་ཉོས།
ཐབ་བཟུང	to set up a family	ཞི་ལི་ཆུང་ངོ་གིས་ར་ཐབ་བཟུང་ཡོད།
སྡུག་གཏམ	one's woes; grievances	སྡུག་གཏམ་མ་བཤད། ངས་ཉན་ན་མི་འདོད།
ལག་དངུལ	cash	ལག་དངུལ་མེད་ན་འདི་ན་ཚོང་མེད།
བཅའ་དག	fluent; neat	རྒྱ་མོ་འདིས་བོད་སྐད་བཅའ་དག་བཤད་གི་ཡོད།
གཞུང་ན་ཡོད	to be publicly owned	ཀྲུང་གོ་ནས་ས་ཞིང་ད་བོ་གཞུང་ན་ཡོད།

སློབ་ཚན་བཅུ་བདུན་པ།

བརྡ་སྤྲོད།

- Cases of Conditional Words: ན
- Adverbial Contrast Clauses: ན་ར; ཡིན་ན་ར; རེད་དྲ; ན་གི་ར
- Adverbial Clauses (reason and purposive): ནོ་གིས; རྐྱེན་གིས; ཆེད་ར; དོན་ན
- Adverbial Time Clauses: དུས;
- Conjunctions: གང་ལྟར་ན་ར; དེ་མིན་ན; དེས་མི་ཚད ; ནོས་མི་ཚད...ར; ཡང་མིན་ད; ཡང་མིན་ད...ཡང་མིན་ད ; ར...ར; དེའི་ཐོག་ག་གི་རས; གི་བརྒྱུང; གི་རིང་ང; སྐབས་བ; ཞོར་ར; རེག་གེར; སྔོན་ན; སྔོན་ནས; ནི་ར

Two characters of the religious drama *Mgon po rdo rje*, Bla brang Monastery, Bsang chu County, Gan lho Prefecture, Gansu Province (2011).

ཟུར་ལྟའི་སློབ་ཚན།

གླིང་གེ་སར་རྒྱལ་པོའི་སྒྲུང་ཇོ་སྒྲོད།

གླིང་གེ་སར་རྒྱལ་པོའི་སྒྲུང་ཟེར་ནི་སྔོན་དུས་གི་དགེ་བོག་དཔའ་བོའི་ལོ་རྒྱུས་གཞིག་རེད། དཔའ་བོའི་ལོ་རྒྱུས་འདིར་ལོ་ངོ་སྟོང་གི་ཡན་ཡོད་འདོད་གི་ཡོད། དེང་སང་ཡིན་**ན་ར།** སྒྲུང་མཁན་བརྒྱ་ལྷག་གཞིག་གིས་གེ་སར་རྒྱལ་པོ་གི་སྒྲུང་བཤད་གི་ཡོད་**ནི་གིས།** སྔོན་དུས་གི་དཔའ་བོའི་ལོ་རྒྱུས་གསོན་པོ་གཞིག་ག་བརྩི་གི་ཡོད། དགུ་རྒྱུན་གི་དཔའ་བོའི་ལོ་རྒྱུས་འདི་ཚང་མ་འཚམ་**ན།** བམ་པོ་བརྒྱ་ར་ཉི་ཤུ་ལོངས་གི་ཡོད། ལོ་རྒྱུས་འདིས་གཙོ་བོར་གླིང་གི་རྒྱལ་པོ་དཔའ་རྒོད་གེ་སར་གི་གནས་ཚུལ་བཀོད་ཡོད།

གེ་སར་རྒྱལ་པོའི་སྒྲུང་བྱུང་**གི་རས**་མ་ཉམས་གོང་འཕེལ་ཡོང་ནི་སྒྲུང་མཁན་རིགས་གེའི་**དབང་གིས**་རེད། བཤད་སྲོལ་ལྟར་ན། རྨི་ལམ་ཡ་མཚན་གཞིག་གི་**གཞུག་ནས།** སྒྲུང་མཁན་རིགས་གེ་སྒྲུང་བཤད་མཁན་ན་ཉན་འགྱོ་ཟེར། གཉིད་སད་ནི་ར། ཁོ་ཟོ་གེ་སར་རྒྱལ་པོ་གི་སྒྲུང་བཤད་རྒྱོའི་དྲན་པ་འཐོབ་འགྱོ་ཟེར། ཁོ་ཟོས་དུས་ཚོད་ཆ་རེ་གི་ནང་ང་མགོ་ནས་མཇུག་**བར་ར**་གེ་སར་གི་སྒྲུང་ཆ་ཚང་ང་བཤད་ཐུབ། སྒྲུང་མཁན་མང་ཆེ་ཤོས་འཚོ་བ་གི་ཆ་རྐྱེན་ཞན་ས་འབྲོག་ས་ནས་རེད།༡༩༥༩ལོར་ཀྲུང་ཧྭ་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་**མ་བཙུགས་གོང་།** ཁོ་ཟོས་སྒྲུང་བཤད་རས་མགོ་ཐོན་ཐབས་ཡས། ལ་ལུང་འགྲིམས། མཚམས་མཚམས་མ་བོད་གི་མཇལ་བ་ཟོའི་མཉམ་པས་མཇལ་སྐོར་ར་འགྱོ་**ཞོར**་སྒྲུང་བཤད་ནི་རེད། སྒྲུང་མཁན་ཡིག་ངོ་མི་ཤེས་ནོ་འདི་རིགས་གིས་ཡིག་འབྲུ་ས་ཡ་བྲེ་བ་ཤེད་ཡིད་ར་ཆི་གཞིག་ཤེད་བཟུང་ནང་། ལོ་རྒྱུས་དགེ་བོག་ནས་འཛིན་སྲོལ་འདི་ནང་སློས་སུ་གནའ་བོའི་བོད་གི་ས་ཆ་ནས་དར་ཁྱབ་ཆེ་**ནི་གིས།** གེ་སར་རྒྱལ་པོའི་སྒྲུང་འདིར་བོད་ཆོས་གི་བག་ཆགས་གཏིང་ཟབ་མོ་གཞིག་ཐེབས་ཡོད་འདོད་གི་ཡོད།

དགུ་རྒྱུན་གཞིག་ཡིན་**ནི་གིས།** གེ་སར་གི་སྒྲུང་རེ་རེ་བཤད་སྲོལ་ར་མི་འདྲ། ལོ་ཆི་མོ་གཞིག་འགོར་**ན་ར།** གནའ་དེང་མ་གི་བཤད་སྲོལ་ར་དེང་སང་གི་བཤད་སྲོལ་གཉིས་ཀ་ཨ་ན་མ་ན་མིན་**ན་ར།** ཕན་ཚུན་གི་བར་ན་འདྲ་ས་ཆེ་གཞིག་ཡོད། སྒྲུང་དཔེ་ཤིང་དཔར་མ་ཨ་ཏུ་གིས་སྤྱི་མ་པོ་སྤྱི་ལོ་༡༧༡༨ལོར་ཆིན་རྒྱལ་རབས་གི་གོང་མ་ཁང་ཞི་གིས་ཞལ་འདེབས་བརྒྱབ་བས་བཏོན། ད་ཡོད་གི་སྒྲུང་རྩོམ་རིགས་གེས་སྒྲུང་རྩོམ་སྟོན་ན་ཡོད་ནོ་གཞིར་བཟུང་ཡོད་ན་ཐང་**ན་ར།** དེ་རིགས་གེ་ཚང་མ་དུས་རབས་བཅོ་བརྒྱད་པ་གི་**གཞུག་ནས**་རེད། དུས་རབས་བཅུ་དགུ་བའི་**མཇུག་ནས**་ཉི་ཤུ་བའི་**སྟོད་ར**་ཤིང་དཔར་འདེབས་རྒྱོ་རྒྱུ་ཆེ་ཤེད་དར་སོང་།

གེ་སར་གི་སྒྲུང་བོད་ནས་**མིན་དུ**་ད་པོ་སོག་པོ་ན་ར་དར་ཁྱབ་ཆེ། ནུབ་ནས་རྒྱ་མཚོ་ནང་མ་ (Caspian Sea)གི་ཁ་ཁོར་ར་ཁྱབ་ཡོད། འབྲུག་གི་རྒྱལ་པོ་གཉིས་པ་གིས་ར་གེ་སར་སྒྲུང་བཤད་མཁན་གཞིག་རྒྱུན་དུ་གླུས་ཡོད་ཟེར། སྒྲུང་བཤད་སྟངས་མི་འདྲ་ནོ་ཚང་མ་ཕྱོགས་གཅིག་ག་བསྡུས་**ན།** སྒྲུང་འདི་འཇིག་རྟེན་འདིའི་ཐོག་གི་བརྩམས་སྒྲུང་ཨ་ཏུ་གིས་རིང་པོ་ཡིན་ན་ཐང་ཟེར་གི་ཡོད།

ཡིན་ན་ར། སྒྲུང་གི་ནང་ནས་སྒྲུང་བྱུང་ས་ར་བྱུང་དུས་ཤེས་རྒྱོ་དཀའ་མོ་རེད། གནའ་དེང་མ་གི་གླིང་གི་ས་ཆ་ཡིན་ཟེར་ས་ཆ་ཅིག་ཡོད་གི དེ་ཟོའི་ནང་ནས། བོད་གི་མཁས་པ་མང་ང་གཞིག་གིས་སྡེ་དགེ་གེ་སར་རྒྱལ་པོ་འཁྲུངས་ས་ཡིན་ཤས་ཆེ་བསམ་གི་ཡོད། ས་ཆ་འདི་དགུ་རྒྱུན་གི་རྒྱལ

ཕྲན་གླིང་ཚང་གི་ས་ཁོངས་ན་ཡོད་**ནོས་མི་ཚད**། དུས་རབས་བཅོ་ལྔ་བའི་ནང་ང་མདོ་ཁམས་ཀྱི་རྒྱལ་ཕྲན་ཆེ་གཞིག་ར་ཡིན། ཞོར་གིས་ཅིག་བཤད་ན། གེ་སར་རྒྱལ་པོ་གི་བླ་རི་མགོ་ལོག་ཁུལ་གི་ཨ་མྱེས་རྨ་ཆེན་ཡིན་ཟེར།

17.1 --Adverbial clauses

Adverbial Conjunction	Tibetan	English	Type of clause
ན	ཆ་རྐྱེན་ཡོད་**ན**། བོད་ར་ལྷ་སྐོར་ར་འགྲོ་རྒྱུས།	(I) will travel to Tibet if I have the financial wherewithal.	Conditional
	ངའི་ཀྲན་མོ་ར་ཞི་ལི་ངའི་མཉམ་པས་ཡོད་**རྒྱུ་ན**།	If only my wife and son were with me!	
	སྡུག་མ་རིག་**ན**་སྐྱིད་མི་ཤེས།	One would not feel happy if he has not experienced hardship.	
ནོ་གིས	ཁྱུར་གེ་ལོ་ཆུང་**ནོ་གིས**། ཆང་འཐུང་མི་ཉན།	He should not drink because he is young.	reason
	ལོ་དུ་མང་ང་ཤ་མ་ཟོས་**ནོ་གིས**། ཁྱུར་གེས་ཤ་དྲན་གི་མེད།	He does not miss meat any more since he has not eaten meat for many years.	
	མུར་གེ་དྲང་**ནོ་གིས**། མུར་གེར་གསང་བ་མེད།	She has no secrets because she is so straight-forward.	
མ...གོང	ངས་བྱ་བ་**མ**་ལས་**གོང**་ཚགས་པར་ཀློག་གི་ཡོད།	I read the newspaper before starting work.	Temporal
	འདང་**མ**་བརྒྱབ་**གོང**་ཐག་གཅོད་མ་ཡས།	Do not make decisions before thinking it over!	
	ང་འདིར་**མ**་ཡོང་**གོང**་ཕྱི་རྒྱལ་ར་ཡོང་མ་སྲོང།	I had never been abroad before I came here.	
genitive case + ཆེད་ར	སྨན་བཅོས་ཡས་**ཀྱིའི་ཆེད་ར་ཁོ**་སྨན་ཁང་ང་བསྐྱལ།	He was sent to a hospital to get treated.	Purposive
	བྱུ་**གི་ཆེད་ར**། མུར་གེས་གཏམ་སྙན་མང་ང་བཤད།	She said a lot of good things about her son.	
	ང་རེམ་མ་ཐོན་**ཀྱིའི་ཆེད་ར**་འཕུར་རས་སོང།	I flew so as to arrive quickly.	
ན་ར	ཁྱུར་གེ་བོད་ཡིན་**ན་ར**་རྒྱ་སྐད་བཤད་གི་ཡོད།	He speaks Chinese although he is Tibetan.	contrast
	བྱ་བ་ཚོགས་ཆེ་**ན་ར**། ཁྱུར་གེ་དཔའ་ཞུམ་གི་མེད།	He is not foiled although his job is very difficult.	
	ཕན་ཚུན་ན་ཐག་**ཉེ་ན་ར**། ཁོ་ཟོ་བབ་གིས་ཐུག་གི་མེད།	They live close to each other, but they do not see each other at all.	

Notes-1

1. An adverbial clause is usually put before a main clause. An adverbial clause is put after the main clause only when one wants to emphasize it, e.g., ཁྱུར་གེ་སྙིང་མ་རྗེ། **སྨི་ངན་གཞིག་ཡིན་ན་ར**། Be kind to him even though he is a bad person.
2. Pronouns may be omitted in main clauses if they are already mentioned in the adverbial clause, e.g., **ཁྱུར་གེ་བོད་གཞིག་ཡིན་ནོ་གིས**་ནང་བསྟན་པ་གཞིག་ར་ཡིན། He is a Tibetan and thus a Buddhist as well.

Exercise 1 Rewrite each statement with an adverbial clause.

དཔེར་བརྗོད། རྒྱལ་ནང་ཚད་པ་ཆེ། ང་མི་འགྲོ། རྒྱལ་ནང་ཚད་པ་ཆེ་ནོ་གིས་ང་མི་འགྲོ།

Conditional clause

1. ཆར་པ་འབབ་རྒྱུ་རེད། ངེད་གཉིས་ཀ་དུས་ཐོག་ག་ཁྱིམ་མ་ཐོན་རྒྱུ་མ་རེད། ________________
2. ངས་ལག་ཁྱེར་ཁ་པར་དེ་ད་བོ་མི་ཁུག ངས་སྒོར་མོ་གསོག་དགོས། ________________
3. ཁྱོད་རྩེ་གི་མ་འགྲོ། དེ་མིན་ད་ངས་ཁྱོད་ཀ་ར་མི་ཉོ། ________________

Contrast clause

1. སྨུར་གེ་བོད་ཡིན། སྨུར་གེའི་སྐད་པོ་རྒྱ་གཞིག་ཡིན། ________________
2. སྒྲོལ་མ་ཆ་རྐྱེན་གིས་མི་འདང་། སྨུར་གེའི་ཧྲང་མོ་ཆ་རྐྱེན་གིས་འདང་ཐལ། ________________
3. སྤུན་ཡ་གཉིས་ཀ་རྟོང་གིས་རིག་གི ཁོ་གཉིས་ཀ་ཨ་ན་མ་ན་མ་རེད། ________________

Purposive clause

1. ཀན་མོ་ལོ་བརྒྱད་ཙུ་ཙན་པོ་འདི་ཕྱི་རྒྱལ་ར་ཚ་བོར་ལྟ་གི་སོང་སྨྱོང་། ________________
2. ཆོས་སྒྲོན་གིས་ཧུབ་ཉོས་ཐལ། སྨུར་གེས་དགོང་ཇ་བསྐོལ་རྒྱུ་རེད། ________________
3. ང་འགྲུལ་བ་གཞིག་ལེན་གི་གནམ་གྲུ་ཐང་ང་འགྲོ་དགོས། ________________

Reason clause

1. སྨུར་གེས་བྱ་བ་བསྐྱུར་བཏང་། བྱ་བ་དཀའ་སོང་གཞིག ________________
2. ངས་བཟའ་མི་ཟོ་དྲན་གི གཟའ་འཁོར་གཞུག་མ་ང་ལྟ་གི་འགྲོ་རྒྱུས། ________________
3. སྟོད་ཉི་མ་ལྟ་ས་གནས་མཆོག་ཡིན། བོད་ཚང་མ་མཇལ་གི་འགྲོ། ________________

Temporal clause

1. སློབ་ཁྲིད་གྲོལ་ཐལ། རེད་དྲད་བོ་དུས་ཚོད་ཐོན་མེད། ________________
2. ཁྱོས་འདང་ཞིབ་མོ་ཤེད་རྒྱོབས། ཐག་གཅོད་རྒྱོར་མ་བྲེལ། ________________
3. ངས་དགོང་གྲངས་ང་ཁ་ནང་འབྲུད། དེ་ནས་ཉལ་གི་འགྲོ། ________________

17.2 --Temporal clause

Temporal terms	Tibetan	English	Equi-valent
དུས	གེ་སར་སྐྱེས་**དུས**། ཁོ་ཚང་ཁྱིམ་ཚང་མེད་པོ་གཞིག་ཡིན།	When he was born, Gesar's family was poor.	when
	ང་ཐོན་དུས། མེ་འཁོར་བུད་སོང་གཞིག	The train had left when I arrived.	
Genitive case + **རས / ནས་བཟུང**	ངས་ལོ་བཅོ་ལྔ་གི་ཐོག་**གི་རས**་དབྱིན་ཡིག་སྦྱངས།	I have studied English since I was fifteen years old.	since
	དུས་རབས་དགུ་པ་ནས་བཙན་བོད་ཉམས་སོང་།	The Tibetan Empire began falling after the 8th century.	

མ ... གོང	ང་དགེ་རྒན་གཟིག་**མ**་ཡིན་**གོང**་ཞིང་པ་གཟིག་ཡིན། ཞི་ལི། ལས་བྱ་**མ**་ཚར་**གོང**་རྩེ་གི་མ་འགྲོ།	I was a farmer before becoming a teacher. Son! Don't go playing before you finish your homework!	before
Genitive case + **རིང་ང**	ཀེ་སར་**གི་རིང་ང**། ཁུར་གེས་དམག་འཁྲུག་བརྒྱབ། མྱི་ཐོག་གཉིས་**གི་རིང་ང**། ཁྱིམ་ཚང་གཉིས་ཀ་མ་འཁྲིག	Gesar was at war his entire life. The two families had a dispute for two generations.	in; during; for
Genitive case + **སྐབས་བ**	སློབ་ཁྲིད་**གི་སྐབས་བ**་ཁ་བརྡ་མ་ཡས། གནམ་འབབ་ནོ**འི་སྐབས་བ**་སྒོར་མ་འགྲོ།	Do not talk during class! Do not go out when it is raining!	during; when
ཞོར་ར	ཟ་མ་ཟ་**ཞོར་ར**། ངས་ཁ་བརྡ་ཡས་མི་ཉན། ཁྱོད་འགྲོ་**ཞོར་ར**། ཁྱིམ་ཕྱུགས་འདི་འཁྱེར་པ།	I'm not allowed to talk while having food. Please take away this garbage while leaving!	while
རེག་གེར	ངས་ལོ་གསུམ་མ་འབྱུད་**རེག་གེར**་སྐད་ཆ་མི་ཤེས་ཟེར། ཟ་མ་མང་**རེག་གེར**་མ་ཟ།	It is said that I did not speak until I was three. Do not continue to eat until becoming too full!	until
Genitive case +**སྔོན་ན**; Genitive case + **སྔོན་ནས**	ལོ་སུམ་ཅུ་**གི་སྔོན་ན**་ཕ་ཡུལ་ན་གློག་མེད། ཁུར་གི་དུས་ཚོད་གསུམ་**གི་སྔོན་ནས**་བུད་ཐལ།	There was no electricity in my hometown thirty years ago. He left three hours ago.	ago
Genitive case + **གཞུག་ནས**	དུས་ཚོད་བདུན་པ་**གི་གཞུག་ནས**་ང་ལས་ཤག་ནས་་མི་འདུག ཉིན་མ་གསུམ་**གི་གཞུག་ནས**་ང་ཡུལ་སྐོར་ར་འགྲོ།	I do not stay in my office after seven o'clock. I will go traveling in three days.	after; in
ནི་ར / ཟུང་གིས	ང་ཐོན་**ནི་ར**་ཁ་པར་གཟིག་ཐོན་བཏང་། ཞི་ལི་གིས་ཁྱིམ་མ་ཐོན་**ཟུང་གིས**་ཟ་མ་ཟ་འགོ་བརྩམས།	Someone phoned me as soon as I arrived. My son started to eat as soon as he came back home.	as soon as

Notes-2

1. **གི་རས** / **ནས་བཟུང**: They both mean *since* or *from* (ablative), e.g., ད་ནངས་གི་རས་ / ད་ནངས་ནས་བཟུང་ངས་ཅང་ར་མ་ཟོས། I have eaten nothing since this morning. / འདི་གི་རས / འདི་ནས་བཟུང་ང་འདུག་ས་ཐག་རིང་། My place is far from here.
2. **མ**...**གོང**: In such temporal clauses, the verb is always in PAT.
3. Genitive case + **སྐབས་བ**: A genitive case marker is put before the temporal term, e.g., ཁྱོད་ཡོང་ནོའི་སྐབས་བ་ང་བོད་ན་ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད། I won't be in Tibet when you come.
4. **Genitive case + རིང་ང**: It indicates a lingering period of time, e.g., ངས་དུས་ཚོད་འཁོར་ལོ་འདི་ལོ་བརྒྱད་གི་རིང་ང་བཀོལ་བཏང་། I have used this watch for ten years.

Exercise 2 Complete the paragraphs with temporal conjunctions and, if necessary, genitive case markers.

ད་ང་བོད་གི་ས་ཆ་ནས་ལོ་བཅུ་ཐམ་པ་འགོར་གི་ཡོད། ང་བོད་ར་ཡོང་__________བོད་སྐད་ཧ་ལ་ཤེད་སྦྱངས། ཕྱི་རྒྱལ་གི་མི་མང་ང་གཞིག་གིས། ཁྱོད་བོད་ནས་ད་__________ལོ་ཆི་མོ་གཞིག་ག་འདུག་རྒྱུ་ཡིན་ཟེར། ང་རང་གིས་ལོ་བདུན་ཅུར་འབུད་__________ཕྱིར་ར་འགྲོ་རྒྱུ་མིན་འདོད་གི་ཡོད།

ལོ་ཉི་ཤུ་གི་__________། ང་ར་ངའི་ཨ་ཕ་གཉིས་ཀ་བོད་གི་ས་ཆར་ལྷ་སྐོར་ར་ཡོང་ཡས་ཟླ་བ་གསུམ་མ་བསྡད། དེའི་__________། རེད་གཉིས་ཀ་ས་ཆ་མང་ང་གཞིག་ག་སོང་། མི་མང་ང་ཐུག སྐབས་དེར་ང་བོད་ར་ཡོང་__________། བོད་གི་ས་ཆ་མང་ང་ནས་ཡུལ་སྐོར་ཡས། ང་བོད་ར་__________ཡོང་__________། ངས་བོད་གི་སྐོར་ནས་གོ་ནོ་ཤེས་ནོ་ཚང་མ་གློག་བརྙན་ར་དཔེ་ཆ་བརྒྱུད་རས་ཤེས་ནི་རེད། ངའི་སློབ་འབྲིང་གི་སློབ་གྲོགས་གཞིག་བོད་ནས་ཡོང་__________། ཁུར་གེ་ད་བོ་ལོ་གཅིག་རེ་གཉིས་རེ་གི་ནང་ང་བོད་ར་ཐེངས་གཅིག་རེ་འགྲོ་གི་ཡོད། ཁུར་གེས་ང་བོད་གི་རྒྱུ་མཚན་མང་ང་བཤད་མྱོང་། དེ་__________། ཁྱོད་བོད་ར་འགྲོ་འདོད་ཆེ་ཐལ། རེད་དྲ་ངའི་ཧ་མ་གཉིས་ཀས་ང་འགྲོ་གི་མ་བཅུག ཁོ་གཉིས་ཀས་བལྟས་ན། མགོ་འབྲིང་མཐར་__________ཕྱིན་__________། ང་བོད་ར་སོང་ན་མི་འགྲིག་ཟེར། རེད་དྲ་ང་བོད་ར་འགྲོ་འདོད་བབ་གིས་འགོག་མ་ཐུབ། ཉིན་མ་གཞིག་ག་ངའི་ཨ་ཕ་གིས་དབྱར་གནང་__________བོད་ར་འགྲོ་ཟེར། བོད་ར་ཐོན་__________། ངས་བོད་རྫོག་གོ་ཆི་མོ་གཞིག་ཡིན་ནང་བསམས། ཡུལ་སྐོར་ཐེངས་དེའི་__________། ང་ཡང་ཕྱིར་ར་ཨ་མེ་རི་ཁར་རེམ་མ་ཕྱིར་ར་འགྲོ་འདོད་སྐྱེས། ཟླ་བ་གསུམ་__________། ངས་བོད་ནས་ཨ་མེ་རི་ཁ་གི་དངོས་པོ་ར། ཟ་མ། རང་གི་རོགས་པ་མང་ང་གཞིག་དྲན་སོང་།

དེ་ཡིན་ན་ར། ལོ་བཅུ་ཐམ་གི་__________ང་ཕྱིར་ར་བོད་ར་རིག་གནས་ཞིབ་འཇུག་ཡས་གི་ཡོང་། ངས་ཞིབ་འཇུག་ཡས་__________ཨ་མདོའི་བོད་སྐད་ར་རྒྱ་སྐད་ཧ་ཤེན་གིས་སྦྱངས། དེང་ཐོག་གི་ལོ་གསུམ་བཞི་གཞིག་__________། ང་ཕྱི་གླིང་བ་གཅིག་ག་ར་ཐུག་མ་མྱོང་། གཞུག་ནས་ང་རང་གི་སློབ་མ་གང་མང་གཞིག་ངའི་ཤག་པོར་ཉན་སོང་། ཞིབ་འཇུག་གི་ཞོར་ར། ངས་སྤྱི་ཚོགས་ཡར་རྒྱས་གི་ལས་གཞི་མང་ང་གཞིག་ག་རྩ་འཛུགས་མང་ང་གཞིག་ནས་སྐོར་མོ་བསླངས། ལོ་དྲུག་__________། དབྱིན་ཡིག་སློབ་སྦྱོང་གི་དངོས་གཞིའི་འཛིན་གྲྭ་བཙུགས། ད་__________ངས་བོད་གི་སློབ་མ་ལྔ་བརྒྱ་དྲུག་བརྒྱ་གཞིག་གསོ་སྐྱོང་ཡས་ཡོད། ངས་ཨ་མེ་རི་ཁ་གི་འཚོ་བར་རོལ་གི་མེད་ན་ར། འཚོ་བ་དོན་སྙིང་ཅན་གཞིག་ག་རོལ་གི་ཡོད་འདོད་གི་ཡོད།

ངས་ཨ་མེ་རི་ཁ་གི་ཟ་མ་དྲན་__________། ང་ད་བར་གི་འདུག་ས་ཟི་ལིང་ན་ཨ་མེ་རི་ཁ་གི་ཟ་མ་ར་ཟ་རྒྱུ་ཡོད། ཨ་མེ་རི་ཁ་ན་ཡོད་ནོ་ད་ཟི་ལིང་ནས་ར་ཉོ་ཐུབ་གི་ཟེར་ན་ཚོག་ཚོག་རེད། ང་ཀྲུང་གོ་གི་བོད་གི་ས་ཆ་ར་རྒྱ་གི་ས་ཆ་ནས་བསྡད་ནོའི་__________། ང་རང་གེ་ར་བོད་གཞིག་ག་ཉན་གི་ཡོད། མཚམས་མཚམས་མ་ང་འདི་ནས་ཤི་__________བསྡད་ན་འདོད་གི་ཡོད།

Exercise 3 Complete the statements with temporal conjunctions. There may be more than one correct answers.

དཔེར་བརྗོད། ང་ཕྱི་རྒྱལ་ར་ཡོང་རེག་གེར་དབྱིན་སྐད་སྦྱངས་མ་སྦྱོང་།

1. དུས་རབས་བཅུ་དགུ་པ་________མིའི་རིགས་གིས་ད་བོ་ལྷུགས་བྱ་མི་ཤེས།
2. ཨ་མེ་རི་ཁ་རྒྱལ་ཁབ་ཨ་ཏུ་གིས་སྟོབས་འབྱོར་ཅན་པོ་མིན། འཛམ་གླིང་འཁྲུག་ཆེན་གཉིས་པ་________།
3. སུའུ་ལེན་________ཐོར་________། ཨ་མེ་རི་ཁ་ར་སུའུ་ལེན་གཉིས་ཀ་དམག་དོན་གྱི་ཐོག་ནས་ཕན་ཚུན་གྱི་དོ་ཡ་རེད།
4. དུས་རབས་བདུན་པ་________། ཡར་ཀླུང་གཙང་པོའི་འགྲམ་བརྒྱུད་ནས་བོད་ཆེན་པོ་དར་འགོ་བཙུགས།
5. ཐང་རྒྱལ་རབས་སྟོབས་འབྱོར་ཆེ་____། བོད་སྟོབས་ཤུགས་ར་ཆེ་ཤེད་རྒྱས་ཡོད། རྒྱལ་ཁབ་གཉིས་ཀ་འཁྲིག་ཞོར་ར་འཁྲུག་ཞོར་རེད།
6. སྲོང་བཙན་སྒམ་པོ་བོད་ཆེན་པོ་གི་བཙན་པོ་གཟིག་ཡིན། ཁུར་གེའི་________། བོད་ཆེན་པོ་གཅིག་གྱུར་ཡོང་།
7. རྒྱ་གར་ནས་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་ཉམས་གི་ཡོད་________། བོད་ནས་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་ཀ་རྩ་བ་རྒྱས།
8. རྒྱལ་པོ་གླང་དར་མ་______བོད་གི་ས་ཆ་ཚང་མ་སིལ་བུར་ཐོར་སོང་། དུས་རབས་མང་ང་________ར་འོར་གིས་གཅིག་གྱུར་མ་ཡོང་།
9. ཨ་མདོ་ནས་ཙོང་ཁ་རྒྱལ་པོ་དར་________། བོད་གི་ས་ཆ་གཞན་པ་ད་བོ་རང་རང་གི་ས་ན་ཁེར་ཆད་ར་ཡོད།
10. བོད་ཆེན་པོ་________། བོད་ར་སླུན་ར་ཡི་གེ་དར་འགོ་བཙུགས། བོད་ཡིག་གི་སྲོལ་གཏོད་མཁན་ཐོན་མི་ཡིན་ཟེར་གི་ཡོད།

Exercise 4 Rewrite each statement with temporal conjunctions. There may be more than one correct choice.

དཔེར་བརྗོད། ཁུར་གེས་དམར་ཟས་ཟ་གི་མེད། ཁུར་གེས་ལོ་བདུན་ན་དམར་ཟས་མ་ཟོས།
ཁུར་གེས་ལོ་བདུན་གི་སྔོན་གི་རས་དམར་ཟས་ཟ་གི་མེད།

Original sentences	With temporal conjunctions
1. སྨུར་གེས་ལོ་གསུམ་གི་སྔོན་ན་བོད་ཡིག་སྦྱངས། ད་བོ་ར་སྦྱོང་གི་ཡོད།	________
2. ང་རྒྱལ་ཁབ་འདི་ནས་ལོ་གསུམ་འགོར་སོང་། ངས་ལོ་གསུམ་མ་ལུག་ཤ་མ་ཟོས།	________
3. ངས་རྒྱལ་ཁབ་གི་བྱ་བ་ར་ལས་གི་ཡོད། ཞོར་ལས་ར་ཡས་གི་ཡོད།	________
4. ཁོ་ཟློ་ས་ཆ་འདི་ནས་འདུག་འདོད་གི་མེད། ད་ལོ་གཅིག་ཏག་ཏག་འདུག་རྒྱུ་རེད།	________
5. ཁུར་གེའི་ཨ་ཕ་མ་བདེ། སྟུག་གཏམ་འདི་ཁུར་གེས་ཐོན་ནི་ར་ད་ཤེས།	________
6. ཞི་ལི་འདི་ཕྱི་རྒྱལ་ནས་སྐྱེས། སྐབས་དེར་ཁུར་གེའི་ཨ་ཕ་ཕྱི་རྒྱལ་ན་ཡོད།	________
7. ཁང་བ་འདི་གཙང་མ་མ་རེད། ཉིན་མ་བདུན་ན་བཙའ་དག་མ་བཅོས།	________
8. དོན་གྲུབ་རྒྱལ་ལོ་ཆུང་ཤེད་ཤི་སོང་།	________
9. སྨུར་གེ་རྒྱུན་དུ་སྦྲུ་སུད་ཐུང་། ཐད་པོ་གིས་དུ་སྐད་འཚོར་གི་ཡོད།	________

10. ངས་རླངས་འཁོར་འདི་ལོ་བདུན་ན་བཀོལ་སོང་། ད་བོ་ར་སྐྱོན་གཅིག་ར་མེད། ______________________

11. དངོས་པོ་ཨ་ཛ་པོ་ནམ་ཡིན་ན་ར་ཧ་གི འཆག་རྒྱུ་འཛིག་རྒྱུ་མེད། ______________________

12. ཁྱོད་ཕ་ཡུལ་བ་ནམ་འགྲོ། ཁྱོད་འགྲོ་ན་ང་ཁ་པར་གཞིག་ཐོངས། ______________________

Text Two: *adverbial clause*

ཟུར་ལྟའི་སློབ་ཚན། **གེ་སར་སྒྲུང་གི་ནང་དོན་སྤྱི་ཁོག**

གེ་སར་རྒྱལ་པོ་གི་སྒྲུང་གླེང་ན། སྤྱིར་བཏང་གིས་འཁྲུངས་སྐོར་འགོ་མ་རེད། དེའི་ནང་འཛིག་རྟེན་ཆགས་སྲོལ་ར་བོད་གི་ལོ་རྒྱུས་མདོར་བསྡུས་གཞིག་བཤད་**ནི་ར**། ཆོས་རྒྱལ་གསུམ་**གི་རིང་ང**(དུས་རབས་བདུན་པ་**གི་རབས**བརྒྱད་པ་**གི་བར**)། བོད་གི་མགོ་ནག་མི་ཀླ་ཀློ་གི་རས་ནང་བསྟན་ཆོས་ལུགས་ག་བཀུགས་སྲོལ། ནང་སློབ་སུ་ཨོ་རྒྱན་པད་མ་འབྱུང་གནས་གིས་བསྟན་མ་བཅུ་གཉིས་དམ་མ་བཏགས་སྲོལ་གླེང་ཡོད། དེ་ནས་ད་བོད་གི་བདུད་ཚང་མ་ཆམ་མ་ཕབ་ནོ། བོད་གི་ས་ཆ་སིལ་བུར་ཐོར་ནོ་གླེང་ཡོད།

འགྲོ་བ་མི་བདེ་ལ་འགོད་རྐྱེའི་**ཆེད་ར**བདུད་རིགས་གི་ཡུལ་ཁམས་ཚང་མ་དབང་ང་སྡུད་རྐྱེའི་**ཆེད་ར**། ལྷའི་དབང་པོ་བརྒྱ་བྱིན་ར་ཚངས་པ་དཀར་པོ། མཁའ་འགྲོ་ཆོས་སྐྱོང་སྲུང་མ། ཀླུ་ར་ཀླུ་མོ་མང་ང་། ཨ་ནེ་གོང་མ་རྒྱལ་མོ། སློབ་དཔོན་པད་མ་འབྱུང་གནས་རིགས་གི་སེམས་མཐུན་ནས། ལྷ་ཡུལ་ནས་དཔའ་པོ་གཞིག་མི་ཡུལ་ར་མངགས་རྒྱུ་ཐག་གཅོད་ཡས། ལྷ་ཆེན་ཚངས་པ་དཀར་པོ་གི་བུ་ཐ་ཆུང་དོན་འགྲུབ་བདམས་**ནི་ར**། ཁུར་གི་དེང་ཐོག་མི་ཡུལ་ར་ཡོང་རྐྱེར་མ་འཐད། རེད་དྲ། གཞུག་ནས་འཐད་པ་བྱུང་སོང་ཟེར། འདི་ཤེད། བུ་ཐ་ཆུང་དོན་འགྲུབ་ཨ་མ་འཁྲིག་བཟའ་གི་ཁྲིམ་ནས་གླིང་ནས་སྐྱེས། ལྷ་ར་ལྷ་མོ་རིགས་གིས་ཁུར་གི་བར་སྣང་ནས་སྐྱེལ་མ་ཡས། ཁུར་གི་སྐྱེས་ས་སྒྲུང་མང་ང་གཞིག་གི་ནང་ནས་བལྟས་ན་མདོ་ཁམས་གི་ས་ཆ་གཞིག་རེད། དཔའ་པོ་འདིར་ད་བོ་ཕུ་བོ་རྒྱ་ཚ་ཟེར་ནོ་གཞིག་ཡོད། རྒྱ་ཚ་དཔལ་རྟུལ་གཞིག་ཡིན་**ནོས་མི་ཚད**། གེ་སར་སྒྲུང་གི་ནང་ནས་མི་སྣ་གཙོ་བོ་གཞིག་ར་ཡིན། ཁུར་གི་མཚམས་མཚམས་མ་རྒྱ་གི་གོང་མ་གི་ཚ་བོ་ར་ཡིན་ཟེར་གི་ཡོད། རྒྱ་ཚ་ཧོར་གླིང་གཡུལ་འགྱེད--གེ་སར་སྒྲུང་གི་གྲུབ་ཆ་ཨ་ཧུ་གིས་གལ་ཆེ་པོ--གི་ནང་ནས་བཀྲོངས་སོང་ནི་རེད།

བུ་ཆུང་དོན་འགྲུབ་བ་ཨ་ཁུ་གཉིས་ཡོད། གཅིག་སྤྱི་དཔོན་རོང་ཚ་ཁྲ་རྒན་ར་གཞན་པ་པོ་ཁྲོ་ཐུང་རེད། རང་གི་ཚ་བོ་སྤྱི་གལ་ཆེན་ཡིན་ནོའི་ལུང་བསྟན་ཐོབ་སོང་**ནོ་གིས**། སྤྱི་དཔོན་གིས་རྒྱུན་དུ་ཚ་བོར་རྒྱབ་སྐྱོར་ཡས། ཨ་ཁུ་ཁྲོ་ཐུང་སྙིང་ཆུང་སེར་སྣ་ཆེ། རང་གི་ཚ་བོ་ཉེན་ཁ་གཞིག་ག་བསམ་ནོའི་**སྐབས་གིས**། ཁུར་གིས་བད་ཚོད་གིས་ངན་བཙོས། **གང་ལྟར་ན་ར**། འཐབ་འཛིང་མང་ང་གི་སྣ་འདྲེན་ར་ཁུར་གི་ཡིན་ནོའི་**སྐབས་གིས**། གེ་སར་རྒྱལ་པོའི་སྒྲུང་གི་ནང་ནས་ཁྲོ་ཐུང་མི་སྣ་གལ་ཆེན་གཞིག་ཡིན།

དཔའ་པོ་ལོ་ཆུང་འདི་རང་གཞིའི་སྤྱི་གཞིག་མིན་ནོ་ཤེད་ལག་ཆགས། ཁུར་གིས་ཆུང་དུས**ནས་བཟུང**དགྲ་མང་ང་བཏུལ། ཞེ་ཁྲོད་འཛིག་རྒྱུ་མེད**ནོ་གིས**། ཁུར་གི་ར་ཨ་མ་གཉིས་ཀ་གླིང་གི་རས་མཐར་སྐྲོད་བཏང་། ཁོ་གཉིས་ཀ་རྨ་ཆུའི་སྟོད་རྒྱུད་གི་ས་ཆ་གཞིག་ག་སོང་ཡས་འཚོ་བ་རོལ། ཞི་ལི་འདི་ལོ་བཅུ་གཉིས་བྱུང་**དུས**། གླིང་གི་ས་ཆ་ན་རྟ་རྒྱུག་འགྲན་སྟུར་འཚོགས་ཡས་གླིང་གི་རྒྱལ་པོར་སུ་འཛུགས་ཐག་གཅོད་ཡས་གི་ཡོད། རྟ་རྒྱུག་གི་ཐོག་ནས་བརྒྱལ་སོང་**ན**། གླིང་གི་བུ་མོ་ཡག་མ་འབྲུག་མོ་ར་བཟའ་ཚང་བཅའ་ཐུབ། ཁུར་གི་རྟ་རྒྱུག་གི་ཐོག་ནས་བརྒྱལ་སོང་ནོའི་**རྐྱེན་གིས**། འབྲུག་མོ་བག་མར་བླངས། གླིང་གི་ཁྲི་ཐོག་ག་བཞུགས། དེ་གི་**རས་བཟུང**། ཁུར་གིའི་མིང་ང"གེ་སར"གྲགས་སོང་།

རྒྱལ་བོར་ཉན་**ནི་ར**། ཁྲུང་གེའི་འཕྲིན་ལས་གཙོ་བོ་བྱང་གི་ཀླུ་བཙན་ཆམ་མ་འབེབ་རྒྱུ་རེད། དེའི་ལོ་རྒྱུས་བདུད་འདུལ་གྱི་ནང་ན་བཀོད་ཡོད། བདུད་ཡུལ་ར་སོང་**ཤུལ་ནས**། ཁྲུང་གེའི་བཙུན་མོ་འབྲུག་མོ་ཧོར་གྱི་རྒྱལ་པོ་གུར་དཀར་གྱིས་འཕྲོགས་སོང་། ཀླུ་བཙན་ཆམ་མ་ཕབ་**ནི་ར**། འབྲུག་མོ་སྐྱོབ་རྒྱུ**འི་ཆེད་ར**་གེ་སར་ཧོར་ར་སོང་། གུར་དཀར་བཀྲོངས། ཧོར་ཡུལ་ཆམ་མ་ཕབ། འདི་ཚང་མ་ཧོར་གླིང་གཡུལ་འགྱེད་ཀྱི་ནང་ན་བཀོད་ཡོད།

གོང་གི་སྒྲུང་གཉིས་ཀྱི་རྟན་ཆད་ནས། འཇང་གླིང་གཡུལ་འགྱེད་ར་མོན་གླིང་གཡུལ་འགྱེད་གཉིས་སྒྲུང་གཙོ་བོ་གཞན་པ་གཉིས་རེད། འཇང་གླིང་གཡུལ་འགྱེད་བྱུང་ས་མཚམས་མཚམས་མ་ད་གི་ཡུན་ནན་ས་ཆ་རེད་ཟེར་གི་ཡོད། མོན་གླིང་གཡུལ་འགྱེད་བྱུང་ས་ཧི་མ་ལ་ཡ་གི་ལྷོ་ཁ་ཡིན་ཁ་རེད། གེ་སར་རྒྱལ་བོའི་**རིང་ང**། བསྡོམས་པས་རྫོང་ཁག་བཅོ་བརྒྱད་དབང་ང་བསྡུས། ལ་ལ་གིས་རྫོང་བཞི་བཅུ་ཡིན་ར་ཟེར་གི་ཡོད། སྤྱིར་གིས་རྫོང་ཁག་བཅོ་བརྒྱད་ཟེར་**ན་ར**།

གེ་སར་རྒྱལ་བོ་ལོ་བརྒྱད་ཅུ་ལོན་**དུས**། མི་གྲངས་མེད་བདེ་བ་ཅན་ན་འདྲེན་རྒྱུ**འི་དོན་ན**། ཁྲུང་གེ་ད་བོ་དམྱལ་ཁམས་མ་སོང་ནི་རེད། འདི་ཁྲུང་གེ་ལྷ་ཡུལ་ར་**མ**་གཤེགས་**གོང**་གི་འཕྲིན་ལས་རེད། གེ་སར་རྒྱལ་བོའི་སྒྲུང་ཨ་ཏུ་གིས་གཞུག་མ་གི་ནང་ན་གསལ་བོ་ཤེད་བཀོད་ཡོད།

17.3 --Adverbial clause: reason and purposive

Conjunction	Tibetan	English	Equivalent
ནོ་གིས	ཞ་ཡས་ངུས་**ནོ་གིས**་ང་ར་གཉིད་མ་ཐུབ།	I could not sleep because the child cried.	because; due to
	ང་ཁོམ་པ་མེད་སོང་**ནོ་གིས**་ཡོང་མ་ཐུབ།	I failed to come because I had no time.	
genitive case + **སྐབས་གིས**	ཨ་པ་སྨན་ཁང་ང་བསྡད་ནོ**འི་སྐབས་གིས**་ང་ཡུལ་སྐོར་ར་འགྲོ་མ་ཐུབ།	I could not go traveling since my father was hospitalized.	due to; since
	ཁོར་དགའ་མཁན་མེད། ཁོ་ངན་ནོ**འི་སྐབས་གིས**་རེད།	Nobody likes him. It is because he is a bad person.	
genitive case + **རྐྱེན་གིས**	དུས་ཚོད་འཕྱི་ནོ**འི་རྐྱེན་གིས**་ངེད་ཟེར་རེམ་མ་ལས་ན་འགྲིག་གི	Since it is late, we should do it quickly.	due to; since
	འདི་བ་ཚང་ཆ་རྐྱེན་ཞན་ནོ་སྙིད་ལུག་**གི་རྐྱེན་གིས**་རེད།	This family is poor because of laziness.	
genitive case + **ཆེད་ར**	ཨ་རིར་འགྲོ་རྒྱུ**འི་ཆེད་ར**་ངས་དབྱིན་ཡིག་སྦྱངས།	I studied English in order to go to the USA.	in order; so as; because of
	ཞ་ཡས་གཟིག་སྐྱོབ་རྒྱུ**འི་ཆེད་ར**་ཁྲུར་གེ་མེད་སོང་།	He died in order to save a child.	
genitive case + **དོན་ན**	**ངའི་དོན་ན**་སྒོར་མོ་མ་གསོག ཨ་ཕ་ར་ཨ་མ།	Father and Mother, do not save money for me!	in order; for; so as; because of
	འཛིན་ཡིག་འདི**འི་དོན་ན**་ང་སློབ་གྲྭ་འདི་ནས་ལོ་བཞི་བསྡད།	I've stayed in this school for four years in order to get this diploma.	

Notes-3

1. **ནོ་གིས**: The first syllable of this phrase complementizes a sentence; the second syllable is a conjunction *because* or *due to,* e.g. (in main clauses), ❶སྨུར་གེར་ཆམ་པ་མ་བྱུང་། དེ་སྨུར་གེས་རྩལ་སྦྱོང་རྟོང་གིས་ཡས་**ནོ་གིས**་རེད། She did not get a cold since she was very athletic. ❷(in sub-clause) རྩལ་སྦྱོང་རྟོང་གིས་ཡས་**ནོ་གིས**། སྨུར་གེར་ཆམ་པ་མ་བྱུང་། She did not get a cold since she was very athletic.
2. **Genitive case +** **སྐབས་གིས**and **genitive case +** **རྐྱེན་གིས** are alternative.
3. **Genitive case +** **ཆེད་ར** and **genitive case +** **དོན་ན** are alternatively used to express the notions *for the sake of, in order to, so as to*, etc., e.g., སྤུན་ཆུང་ངོ**འི་ཆེད་ར**། ཨ་ཅེ་གཉིས་པ་མོ་སློབ་གྲྭར་འགྲོ་མ་ཐུབ། The second elder sister failed to go to school because of the younger brother.

Exercise 5 Rewrite each statement with reason or purpose conjunctions. You may find more than one correct choice.

དཔེར་བརྗོད། ངོ་ཞག་ཚད་པ་ཆེ་གི རྩི་ཤིང་ཚང་མ་སྐམ་ཐལ། ངོ་ཞག་ཚད་པ་ཆེ་ནོ་གིས་རྩི་ཤིང་ཚང་མ་སྐམ་ཐལ།

Without reason or purposive conjunctions	With reason or purposive conjunctions
1. ཁྱུར་གེའི་ཞི་ལི་པེ་ཅིན་ན་ཡོད། ཁྱུར་གེ་ལྷ་གི་ཡོང་།	______________
2. ཞི་མོ་འདི་རིག་པ་མི་རྣོ། རྩིས་རིག་གཅིག་ར་མི་ཤེས།	______________
3. ཚེ་ཕྱི་མ་བསམས་མས། བོད་མང་ང་གིས་རི་དྭགས་མི་གསོད།	______________
4. ང་སྙོམ་གི ངས་ཆུ་ར་ཆུ་དྲན་གི	______________
5. ཁྲོས་དུ་བ་མ་འཐེན་ན། གློ་འདི་མོ་གཟིག་བཅོག་རྒྱུ་མ་རེད།	______________
6. ཁྲོད་རེམ་མ་སོང་། དེ་མིན་ད་ཁྲོད་སློབ་ཁྲིད་གི་གཞུག་ག་ལུས་རྒྱུ་རེད།	______________
7. ཞི་ལི་སློབ་གྲྭར་འགྲོ་མ་ཐུབ་ན། ཨ་ཕ་གིས་ཞོར་ལས་ཡས་གི་ཡོད།	______________
8. བཙོན་མ་འདིས་དངོས་པོ་བརྐུས་ནི་རེད། ད་ཁྱུར་གེ་བཙོན་ཁང་ནང་ན་ཡོད།	______________
9. ཟ་མ་མང་སོང་། ང་མི་བདེ་གི ཕོ་བ་ལྟག་ཏུ་མི་བདེ་གི	______________
10. ངས་ཞི་མོ་ཡག་མ་དེ་རིག་ན་འདོད། ངས་མོ་ཚང་འདུག་ས་ཤེས་ན་འདོད།	______________
11. ཆོས་དཔལ་ཕོ་ཡག་གཟིག་ཡིན། ཞི་མོ་མང་ང་གིས་ཁྱུར་གེར་སེམས་འཚོར་གི་ཡོད།	______________
12. སྣོར་མོ་བོར་སོང་ན། སེམས་ཁྱུར་མ་ཡས།	______________

Exercise 6 Write appropriate reason conjunctions in the blanks.

དཔེར་བརྗོད། བཀོད་པ་འདིའི་ཡན་ན་ཙང་མེད། འུ་ཐོས་བཀོད་པ་འདི་ལྟར་ར་སྒྲུབ་ཡ།

བཀོད་པ་འདིའི་ཡན་ན་ཙང་མེད་ནོ་གིས། འུ་ཐོས་བཀོད་པ་དེ་ལྟར་ར་སྒྲུབ་ཡ།

1. གེ་སར་རྒྱལ་པོ་བདུད་ར་སོང་། བདུད་ཀླུ་བཙན་ཟེར་ནོ་འདུལ་__________།
2. ཨ་སྟག་ལྷ་མོ་དམུལ་བ་ན་ཡོད། མུར་གེ་སྐྱོབ __________། གེ་སར་རྒྱལ་པོ་དམྱལ་ཁམས་འགྲིམས།
3. གླིང་སེང་ལྕམ་འབྲུག་མོ་ཧོར་གུར་དཀར་གིས་འཕྲོགས་སོང་__________། ཧོར་གླིང་གཡུལ་འགྱེད་བྱུང་།
4. འབྲུག་མོ་ཧོར་ན་ཡོད་དུས་བུ་ཁྲིང་ཁྲིང་གཟིག་གེ་སར་འབོད་__________མངགས།
5. བདུད་ཀི་ཡུའུ་ནས་གེ་སར་གིས་སེམས་གཡེང་__________། དེ་ནས་ལོ་མང་ང་འགོར་སོང་།
6. གནམ་ཨ་ནེ་གོང་མ་རྒྱལ་མོ་གིས་གེ་སར་ར་རོགས་ཡས་རྒྱུའི་__________ལུང་བསྟན་གནང་།
7. སེང་ལྕམ་འབྲུག་མོ་གེ་སར་ར་སེམས་ཞེན་ཡོད་__________། མུར་གེ་གུར་དཀར་རྒྱལ་པོར་སེམས་མ་འཁོར།
8. གེ་སར་ཡོང་ནོ་འཕྱི། ཧོར་སྟོབས་ཤུགས་ཆེ__________། སེང་ལྕམ་འབྲུག་མོ་ལོ་མང་ང་གཟིག་ག་ཕྱིར་ལེན་མ་ཐུབ།

Exercise 7 Fill the blanks below with purposive or reason conjunctions listed in the table contents above.

ཕུ་བོ ངས་གོ་ནོ་ཡིན་ན། ཁྱོས་དགའ་རོགས་གཟིག་བཙལ་ཡོད་ཟེར།

ནུ་བོ ངས་བཙལ་ཡོད། མུར་གེ་ད་སྟེ་བ་གཟིག་གི་ནང་ན་ཡོད། ང་ཐུག་__________། མུར་གེ་ནངས་ཀ་འདིར་ཡོང་རྒྱུས་ཟེར།

ཕུ་བོ ཧ་གི ད་ཁྱོད་ལོ་སུམ་ཅུ་རེད། ཁྱོད་ཁྱིམ་ཚང་གཟིག་མེད་______ངས་རྒྱུན་དུ་སེམས་ཁུར་ཡས་གི་ཡོད། མོ་མྱི་ཆི་མོ་གཟིག་ཡིན།

ནུ་བོ མྱི་དགའ་གཟིག་རེད། རེད་དྲ་གཞུག་ན་ཞ་ཡས་གཟིག་ཡོད་གི ཞ་ཡས་དེ__________མུར་གེ་ད་རེག་གེར་མོ་ཧྲེང་ང་ལུས་སོང་།

ཕུ་བོ མུར་གེར་ཞ་ཡས་གཟིག་ཡོད་ནོ་མི་ཧ་གི རེད་དྲ་གཙོ་བོ་ཁྱོད་གཉིས་ཀ་ཞེ་མཐུན་དགོས་གི ཁྱོད་གཉིས་ཀ་ནམ་གཉེན་བསྒྲིག་རྒྱུས།

ནུ་བོ ང་ཚོགས་གཉེན་བསྒྲིགས་ན་ཚོག་གི རེད་དྲ་སྟོན་མོ་ཡས་ཐུབ་རྒྱུ་མ་རེད། ཨ་མ་གི་དུས་རན་ད་པོ་ཐོན་མེད་__________།

ཕུ་བོ ཞོང་གིས་བཤད་ན། སྟུན་ཆེ་བོ་ཡིན་ནོ__________། ངས་ཁྱོའི__________ཁང་བ་གཟིག་ལས་དགོས་ནི་རེད། རེད་དྲ་ངས་ཁྱོད་གཞུག་ཕྱོགས་སྟེ་བ་ནས་འདུག་མི་འདུག་མི་ཤེས། ཁྱོའི་འཆར་གཞི་ཆི་གཟིག་ཡིན།

ནུ་བོ སྟེ་བ་ནང་ན་ཁང་བ་གཟིག་ཡོད་ན་ལོས་ཧྲ། རེད་དྲ་ཁྱོས་རང་མགོ་ཐོན་གི་མེད་དུས་ཁང་བ་ལས་ན་དཀའ་རྒྱུ་རེད། དེའི་ཐོག་ག ང་ར་མུར་གེ་སྐབས་ཐོག་གིས་གྲོང་ཁྱེར་ནས་འདུག་རྒྱུ་ཡིན་__________། སྟེ་བ་ནང་ནས་ཁང་བ་གཟིག་ཡིན་ད་མིན་ད་མ་རེད།

ཕུ་བོ གཙོ་བོར་རང་གིས་ལྟོས། བཟའ་ཚང་ཡོད་ན་མགོ་གཏོང་ས་གཟིག་ལོས་དགོས། ཚང་ས་རྒྱག་__________སུ་སོང་ན་ཧ་རྒྱུ་རེད།

ནུ་བོ ཁྱིམ་ཁ་ཡ་གི་མྱི་གཅིག་ར་ཁྱོད་སོང་ན་ལོས་ཚོག་ཞ་ཡས་ཁེར་རོ་ཡིན་ན་ར། ངས་བལྟས་ན། མུར་གེའི་ཨ་ཕ་འཐད་རྒྱུ་རེད།

ཕུ་བོ མུར་གེ་ཞ་ཡས་ཁེར་རོ་ཡིན་______ཁྱོད་མག་པར་འགྲོ་དགོས་བདུང་ན། ཁྱོད་རང་གི་སེམས་ནས་གྲ་སྒྲིག་ཡས་དགོས་རྒྱུ་རེད།

ནུ་བོ ང་མག་པར་མི་འགྲོ་ཁོ་ཐག་ཡིན།

ཕུ་བོ། རེད་དྲ་ཁྲོས་ཞི་མོ་དགོས། ཨ་ཕ་མི་དགོས་ཟེར་ཨེ་ཐུབ། མི་ཐུབ་ན་ཞི་མོ་སྨུར་གི___________། ཁྲོས་འདང་བརྒྱབ་ན་རེད།

ནུ་བོ། ཆང་ས་མ་བརྒྱབ་གོང་། དེད་གཉིས་ཀས་དོན་དག་མང་ང་གཞིག་ག་འདང་རྒྱུག་གི་ཡོད།

ཕུ་བོ། ཁྲོད་གཉིས་ཀས་གྲོང་ཁྱེར་ནས་ཆི་གཞིག་ལས་རྒྱུས། སྨུར་གེས་རྒྱ་སྐད་མི་ཤེས་___________རྒྱ་ཟིག་ནས་དཀའ་རྒྱུ་རེད།

ནུ་བོ། སྨུར་གེས་ཡང་གིས་ཡང་གིས་ཤེས་འགྲོ་ནི་རེད། ང་རང་དེ་ཤེད་ལག་ཆགས། འཚོ་བ་_____སྨུར་གེས་ར་ཁག་འཁྱུར་དགོས་རྒྱུ་རེད།

17.4 --Contrast conjunction and so / such … that

Conjun-ction	Tibetan	English	Equiv-alent
ན་ར	ཞ་ཡས་འདི་གཉིས་ཀ་ལོ་ན་ཆེ་ཆུང་མེད་**ན་ར་**གོ་རྒྱུ་མི་གཅིག	Although they are same-aged, these two children are not equally experienced.	although; even though
	ཁྱུར་གི་གཉོམ་ཆུང་ཡིན་**ན་ར་**གཞན་གིས་གང་འདོད་ར་བརྙས་བཙོས་བྱེད་མི་ཉན།	Even though he is weak, he should not be bullied at will.	
	སྤྱི་གིས་ཆི་གཞིག་བཤད་**ན་ར་**ངས་རང་འདོད་ལས་རྒྱུ་ཡིན།	Although people make comments, I will do what interests me.	
	ང་ལྟོགས་ལྟོགས་ཐལ། ཆི་མོ་གཞིག་ཟོས་**ན་ར་**མི་བརྒྱགས།	I am very hungry. I don't feel full, no matter how much (food) I have eaten.	
ཡིན་ན་ར	ལས་ཀ་དེ་དཀའ་མོ་རེད། **ཡིན་ན་ར།** ངས་ལས་རྒྱུ་ཡིན།	The work is difficult, even so, I will take it.	even so
	ཁྱུར་གི་ཕྱུག་པོ་ཡིན། **ཡིན་ན་ར།** ཁྱུར་གི་སེམས་སྐྱིད་གི་མེད།	He is rich. Even so, he is not happy.	
	རྩོམ་འདིའི་ནང་ན་ཡིག་ནོར་མང་ང་ཡོད། **ཡིན་ན་ར།** རྩོམ་དགའ་གཞིག་རེད།	There are many misspellings in this essay, even so, it is still a good essay.	
	གནམ་ངོ་འཁྲུགས་ཐལ། **ཡིན་ན་ར།** ཆར་མ་བབས་ཐལ།	It was very cloudy, even so, it did not rain.	
ན་གི་ར	ངར་ལས་བྱ་མང་**ན་གི་ར་**བྲིས་ཚར་ས་མི་འགྲོ།	I've so much homework that I cannot possibly finish it.	so…that such…that
	སྤུན་ཡ་གཉིས་ཀ་མི་རིག་**ན་གི་ར་**ཏམ་གཅིག་གི་ཞ་ཡས་མིན་ཁ་རེད།	The two brothers are so different that they seem the children of different parents.	
	བོད་ནས་བྱུ་རུ་རྩ་ཆེ་**ན་གི་ར་**ཉོ་སྒྲོལ་མེད།	Corals are so expensive in Tibet that there is no way to buy them.	
	ཁྱུར་གི་སེར་སྣ་ཆེ་**ན་གི་ར་**སྒོར་མོ་བབ་གིས་མི་བཀོལ།	He is so stingy that he never spends money.	

1. **ན་ར** means *although*, *even though*, and *in spite of*, e.g., སྨུར་གེ་མྱི་དགའ་གཞིག་ཡིན་ན་ཐང་**ན་ར**། ང་སྨུར་གེར་མི་དགའ། Although she might be a nice person, I do not like her.
2. **རེད་དྲ** means *but*, e.g., སྨུར་གེ་མྱི་དགའ་གཞིག་ཡིན་ན་ཐང་། **རེད་དྲ**་ང་སྨུར་གེར་མི་དགའ། She might be a nice person, but I do not like her.
3. **ཡིན་ན་ར** means *even though* or *even so*. དཔོན་པོ་འདི་བལྟས་ན་འཇིགས་ཆེན་**ཡིན་ན་ར**། དོན་ངོ་མ་གིས་མྱི་ཞེ་བཟང་གཞིག་རེད། The leader is actually a nice person even though he looks terrifying. / ངས་གཏམ་བཟང་གོ་སོང་། **ཡིན་ན་ར**། ང་དགའ་མ་སོང་། I heard the good news. Even so, I didn't become happy.
4. **ན་གི་ར**: This phrasal conjunction is used to pass on, in a somewhat exaggerated tone, the notion *so*...*that*.., e.g., ཁམས་ས་ཆ་ཆེ**ན་གི་ར**་རྒྱལ་ཁབ་རེད། The Khams area is as big as a country. (Khams area is so big that it could be a country.) / ཁུར་གེ་གྲིམ་པོ་ཡིན**ན་གི་ར**་སྤྲེའུ་འདྲ་མ་གཞིག་རེད། He is as nimble as a monkey. / ཁམས་ས་ཆ་ཆེ**ན་གི་ར**་ནླངས་འཁོར་མེད་ན་མྱི་གཞིག་འགྲིམ་ཐུབ་རྒྱུ་མ་རེད། The Khams area is so big that one cannot travel across it without a car.

Exercise 8 Rewrite the statements with contrast conjunctions. You may use རེད་དྲ to replace ན་ར.

དཔེར་བརྗོད། གོན་རྒྱུ་རྒྱུ་བ་ཧྲ་གི རེད་དྲ་གོང་ར་མཐོ་གི རྒྱུ་བ་ཧྲན་ར། སྒོར་མོ་དེ་མོ་གཞིག་མི་འབབ་གི

Without contrast conjunction	With contrast conjunction
1. སློབ་མ་དེས་ཧ་ཞེན་ཡས་གི ཁུར་གེས་རྒྱུགས་ལོ་གྱངས་ང་མི་འཕྲོད།	______
2. དགུན་ཁ་འབྲོག་ནས་འཚོ་བ་དཀའ་གི འབྲོག་པ་ཟོར་ས་ཆ་གཞན་ན་འགྲོ་ས་མེད།	______
3. ཁུར་གེ་ཞིང་བ་གཞིག་ཡིན། ཁུར་གེས་ཞིང་བ་ཟོ་མྱིག་ནང་ང་མི་འཇོག	______
4. ང་ལྟོགས་གི ཁྲིམ་ན་ཟ་རྒྱུ་གཅིག་ར་མེད།	______
5. ས་ཆ་འདི་ཐག་རིང་གིས་རིང་། འཚོ་བ་རོལ་ས་སྐྱིད་པོ་གཞིག་རེད།	______
6. ཁུར་གེ་སྟེ་བ་འདིའི་འགོ་བ་རེད། ཁུར་གེ་ཁ་རྗེ་མི་དར།	______
7. གླུ་ཕོགས་མཐོ་ནོ་འགོ་བ་རེད། ལས་ཀ་ལས་ནོ་ཁུར་གེའི་ལག་རོགས་རེད།	______
8. ཚོགས་ཐོག་ནས་དོན་དག་མང་ང་གཞིག་གླེང་ཐལ། འབྲས་བུ་གཅིག་ར་མ་ཡོང་།	______
9. ཡུལ་གྲུ་འདི་ས་མགོ་མཐོ། ནམ་ཟླ་དེའི་ཚོད་གིས་མི་འཁྲུགས།	______
10. ཞི་ལི་མགོ་སྟོང་དེ་ཁ་དཔངས་མཐོ། རང་མགོ་ར་ཐོན་གི་མེད།	______
11. གླུ་བ་འདི་གྱུགས་ཅན་གཞིག་ཡིན། ཁུར་གེ་སྐད་ཅན་དེ་མོ་གཞིག་མ་རེད།	______

12. སྔངས་འཁོར་མགྱོགས་མོ་ཞིག་མ་སྙོར། དེ་མོ་དལ་མོ་ར་མ་ཡས། ____________________

Exercise 9 Complete each statement with the conjunctions ན་ར, ཡིན་ན་ར, and རེད་དྲ.

དཔེར་བརྗོད། བོད་གི་སྒྱི་ཚང་མ་དད་པ་ཆེ། ཡིན་ན་ར། ངའི་རོགས་པ་དགའ་བོ་ཚོས་ཡྲགས་གིས་དད་པ་བབ་གིས་མི་ཡས།

1. བོད་རིགས་གེས་སྔོ་མང་ང་མི་ཟ། ____________________།
2. སྒྱིང་རྫིང་གི་བར་ནས་ཞི་ལི་ར་ཞི་མོ་གི་དོན་དག་བབ་གིས་མི་གླིང་____________________།
3. བླ་མ་ར་དཔོན་པོ་གི་མདུན་ནས་མྱི་མང་ང་སྐྱིད་པ་ཞ་ཞ་ཡིན ____________________།
4. བོད་ནས་ལྷ་ཁང་མང་ང་གི་ནང་ང་ཞི་མོ་ཟོ་འགྲོ་མི་ཉན____________________།
5. དགོན་པ་མང་ཆེ་ཤོས་སྟེ་བ་ར་ཐག་རིང་____________________།
6. སྤྱིར་བཏང་གིས་ཞི་ལི་ཟོས་ཁྱིམ་ལས་ཆེ་གཟིག་མི་ལས____________________།
7. བོད་མང་ཆེ་ཤོས་གིས་རྒྱ་སྐད་མི་བཤད____________________།
8. འབྲོག་ག་ལྟོས་ན་རོང་ན་སློབ་གསོ་ཐོབ་མཁན་མང་____________________།

Exercise 10 The statements are in comparative form. Rewrite them to include so…that… or such…that… structure using the adverbial phrase ན་གི་ར.

དཔེར་བརྗོད། ས་ཆ་འདི་སྐྱིད་པོ་བདེ་བ་ཅན་འདྲ་མ་གཟིག་རེད། ས་ཆ་འདི་སྐྱིད་པོ་ཡིན་ན་གི་ར་བདེ་བ་ཅན་རེད།

In comparative form	With so / such …that included
1. ཞི་མོ་དེ་ཡག་ལྷ་མོ་འདྲ་མ་གཟིག་རེད།	____________________
2. བོད་ར་ཞི་པོ་ལི་ཡར་འཁྱུགས་མཉམ་མེད།	____________________
3. སློབ་མ་འདི་ཡོན་ཏན་པ་དགེ་བཤེས་འདྲ་མ་གཟིག་ཡིན།	____________________
4. ཞ་ཡས་འདི་ལྟོ་ཆེ་ནོ་སྤྱང་ཀི་ར་ཨ་མ་མ་ན་རེད།	____________________
5. ས་འདི་ཐག་རིང་དབུས་འདྲ་མ་གཟིག་རེད།	____________________
6. ཨ་ཕ་བཙན་པོ་རྒྱལ་བོ་འདྲ་མ་གཟིག་ཡིན།	____________________
7. རྩལ་སྦྱོང་བ་གན་མགྱོགས་ནོ་གློག་འདྲ་མ་གཟིག་རེད།	____________________
8. ཨ་མ་རྒན་མོ་གི་འཚོ་བ་སྡུག་གི་དམྱལ་བ་རེད།	____________________
9. ང་དགའ་སོང་། ངའི་སྣང་བ་ཞ་ཡས་འདྲ་མ་གཟིག་རེད།	____________________
10. ཨ་མ་གི་གཞེ་གཞེ་རྣོན་པོ་ཆེར་མ་འདྲ་མ་རེད།	____________________

Exercise 11 Each line consists of two sentences. Combine them with ན་གི་ར into a single sentence.

དཔེར་བརྗོད། ཁྲུར་གེ་ངའི་ཐོག་ག་ཞེ་སྣང་ཆེ། ང་ཁྲུར་གེའི་དགྲ་བོ་ཡིན་ཁ་རེད།

ཁྲུར་གེ་ངའི་ཐོག་ག་ཞེ་སྣང་ཆེ་ན་གི་ར་ང་ཁྲུར་གེའི་དགྲ་བོ་ཡིན་ཁ་རེད།

Original statements	With so / such ...that included
1. ཕྱི་རྒྱལ་ནས་ཟམ་གོང་དཀའ་གི ངས་གོང་དེ་མོ་གཟིག་ཡིན་ནོ་ཡིད་ར་མ་དྲན།	______
2. བོད་གི་ཁ་སྐད་གསུམ་པོ་མི་འདྲ། དེ་གསུམ་པོ་སྐད་རིགས་མི་གཅིག་ནོ་མ་རེད།	______
3. ཁྲུར་གེ་རྩལ་སྦྱོང་ང་ཧྲ། ང་ཁྲུར་གེ་འདྲ་མ་གཟིག་ཡིན།	______
4. ས་ཆ་འདི་ཚད་པ་ཆེ། ཚད་པ་རྟོག་གོ་མེ་རེད།	______
5. ལྷམ་འདི་རྒྱུ་བ་ཞེ་ཐག་གིས་ཧྲ་གི ངས་འདི་ལོ་བཞིར་གོན་བཏང་གཟིག	______
6. དགུང་ཨ་སྟོན་སྟོ་ཐིང་ངེ། གནམ་ན་སྤྲིན་བྲེའུ་མགོ་གཟིག་ར་མེད་གི	______
7. རྩིས་རིག་དཀའ་མོ་རེད། ངས་རྩིས་རིག་བབ་གིས་སྦྱོང་ན་མི་འདོད།	______
8. མུར་གེ་སྙིང་རྗེ་ཆེ། མི་རིགས་གེས་མུར་གེ་བྱམས་སེམས་སྤྲོལ་མ་རེད་ཟེར།	______
9. ངའི་སྤྱན་ཡ་དབྱིན་སྐད་ར་བྱང་ཡོད། དབྱིན་སྐད་ཁྲུར་གེའི་ཕ་སྐད་ཡིན་ཁ་ཡིན།	______
10. ཨ་ཕ་གིས་རྟོག་གཏམ་མང་ང་གཟིག་བཤད་ཐལ། ངས་ཉན་ན་ར་མི་འདོད་གི	______

Exercise 12 Fill in ན་གི་ར, ཡིན་ན་ར, ན་ར, and དེའི་སྐབས་གིས.

ཨ་ཕ ཁྲོས་ཟ་མ་ཆེ་མོ་གཟིག་ཟ་གི་ནང་། ཁྲོས་ཟོས་______ང་ངོ་ཚ་བཏང་ཐལ།

ཞི་ལི ངས་ཟ་མ་དེ་མོ་ཞིམ་པོ་ཡུད་གཟིག་ག་མ་ཟོས།______ངས་ར་ཟ་ཚོད་མ་ཟིན་ཐལ། ཟ་མ་དེ་ཟོས་ན་སྒོར་མོ་སྟེར་མི་དགོས། མ་ཟོས་ན་རང་གི་སྟུག་གྱོང་རེད།

ཨ་ཕ མི་དེ་མོ་མང་ང་གཟིག་གི་ནང་ནས། ཟ་མཁན་ཁྲོད་ཁེར་རོ་རེད། ཁྲོད་ཟ་མ་གི་ཐོག་ག་འཁོར་______སྤྱང་ལྟོགས་རེད། ཚོགས་ཐོག་གི་ཟ་མ་ཟ་སྤྲོལ་དེ་མོ་གཟིག་གང་ན་ཡོད།

ཞི་ལི ཨ་ཕ། ཁྲོད་ངོ་མ་ཚ། འགོ་བ་ཁྲོད་འདྲ་མ་རིགས་གེ་རྒྱུན་དུ་ཕོ་གཞུང་ཐོག་རེད། ཁྲོད་ཟོ་སྙིད་______སྙིད་ཤེས་གི་མེད། དེད་ཟོ་མེད་པོ་རིགས་གེས་ཟས་དེ་མོ་དགོན་______ཡོ་ཆ་རེ་རིག་གི་མེད།

ཨ་ཕ ཁྲོས་ཟོས་______མི་གཞན་གཟིག་ག་བཤད་སྤྲོལ་མེད།

ཞི་ལི ཁྲོས་མི་གཞན་ན་བཤད་______། ང་ངོ་མི་ཚ། འཚོ་བ་ཟེར་ན་ཁ་རྒྱབ་གི་དོན་དག་རེད། ངོ་ཚ་ན། ངོ་ཚ་དགོས་ནོ་མི་ཁྲོད་འདྲ་མ་རིགས་གེ་རེད། ཁྲོད་འདྲ་མ་རིགས་གེས་ཟོས་______། འབྱུངས་______མི་ང་འདྲ་མ

རིགས་གེ་སྐྱག་རྒྱུ་རེད། ན་ཞིང་གཞུང་ཕྱོགས་གིས་ཟམ་གི་ཐོག་ག་སྒོར་མོ་དུང་ཕྱུར་སྟོང་གཉིས་གི་ཡན་བཀོལ་བཏང་གཞིག

ཨ་ཕ ཁྱོས་དེ་ཟེར་ན་ངོ་མ་གིས་བདེན་གི ____________དེ་སྤྱི་ཚོགས་སྤྱི་གི་གནད་དོན་གཞིག་རེད། ཁྱོའི་རང་གི་མཛད་པ་གིས་རང་མདོག་སྟོན་གི་ཡོད། གཞུག་ཕྱོགས་དེའི་ཐོག་ནས་མཉམ་འཛོག་ཡས་ན་རེད།

ཞི་ལི ཡང་སློབ་གསོ་གཏོང་རྒྱུ་ནས། ངས་ར་ཁྱོད་སློབ་གསོ་བཏང་ན་འདོད་གི སྒོར་མོ་དུང་ཕྱུར་སྟོང་གཉིས་པོ་ཚ་སློམས་གིས་བགོས་ན། གྲུང་གོ་རྒྱལ་ཁབ་གི་མི་མགོ་རེར་སྒོར་མོ་དྲུག་བརྒྱ་གིས་མི་ཚད་ཐེམས་གི གྲངས་ཀ་འདི་ཆེ་____________རང་གཞི་སྤྱི་གཞིག་གི་ཟླ་བ་གཅིག་གི་ཟླ་ཕོགས་རེད།

ཨ་ཕ གྲངས་ཀ་ཆེ་____________ངའི་སྐྱོན་མ་རེད། དེ་ལམ་ལུགས་གི་སྐྱོན་རེད། ངས་འདི་ན་ཁྱོའི་མཛད་པ་གི་སྐྱོན་གླེང་གི་ཡོད།

ཞི་ལི ____________། ཁྱོས་གྲངས་ཀ་དེའི་ནང་ང་བྱས་རྩིས་བཞག་ཡོད་ར།

ཨ་ཕ དེ་ཤེད་བཤད་ན་ཁྱོས་ར་བྱས་རྩིས་བཞག་ཡོད་མོ། ཁྱོས་ཐེངས་སྟོན་མ་ཟོས་ནོ་ཚང་མ་གཞུང་ཐོག་གི་ཟ་མ་རེད། ཁྱོད་ངོ་ཚ་རྒྱུ་མེད་ ____________ཅང་མ་ཟོས་ཟེར་ན་ཐང་།

ཞི་ལི ངས་ར་ཟོས་བཏང་། རེད་དྲ་ཟླ་གྲངས་ངབྲལ་སྒོར་མོ་སྟོང་གསུམ་འབུལ་ནོ་ཁྱོད་ཟོས་ཟ་མ་དེ་མོ་གི་ཐོག་ག་གཏོང་གི་ཡོད། ____________། འགོ་བ་ཁྱོད་འདྲ་མ་རིགས་གེར་ལྷོས་ན། ངས་ཟོས་ན་ཚོག་ཚོག་རེད།

ཨ་ཕ ཡ་ཞི་ལི། ཁྱོད་སྤྱི་སེམས་ཆེ་____________ཟླ་མ་རེད། ____________ངས་དེ་རིང་དོན་དག་ཆུང་ཆུང་གཞིག་ཆེ་གི་གཏོང་ན་མི་འདོད། ད་ང་དོན་དག་འདི་གླེང་ནོ་འགྱོད་པ་སྐྱེས་གི

ཞི་ལི ང་ར་འགྱོད་པ་སྐྱེ་གི་ཡོད། ཁྱོའི་མཉམ་པས་ཟ་མ་དེ་ཟོས་བཏང་ནོར། ང་འགྱོད་པ་སྐྱེ་____________གཞུག་ཕྱོགས་ཁྱོའི་ནང་ནས་ཟ་མ་ཟ་རྒྱོར་འདང་རྒྱུག་དགོས་རྒྱུ་རེད།

17.5 --Conditional conjunctions

	Tibetan	English	Note
ན	བོད་གི་མི་གྲངས་འདི་ཤེད་འཕེལ་**ན**་ཧེ་ཆེ་རེད།	The Tibetan population will get bigger if it grows in this way.	if
	ནད་པ་ལུས་དབོས་**ན**་སྨན་པ་བོས།	Please call the doctor if the patient's body becomes swollen.	
	ཆང་འཐུངས་ནོ་མགྱོགས་**ན**་ཁྱོད་རེམ་མ་བཟི་རྒྱུ་རེད།	You will be drunk if you drink alcohol quickly.	
	ཁྱོད་ལ་དཀའ་ངལ་ཡོད་**ན**། ངར་ཁ་པར་ཐོངས།	Please phone me if you have any problems!	
ནར	ཏམ་གིས་སྒོར་མོ་བསྡིམས་**ནར**། ཞི་ལི་མགོ་སྟོང་ངོ་ལམ་མ་འཛུག་ཐུབ་རྒྱུ་མ་རེད།	The parents will not be able to put their empty-headed son on the right track even if they spend all their money.	even if
	ངས་ཧ་ལ་ཡས་རྒྱུ་**ནར**་བྱ་བ་ཚང་མ་དེ་རིང་འགྲུབ་རྒྱུ་དཀའ།	It would be difficult to finish all the tasks today even if I make an all-out effort.	
	ཁྱོས་དྲང་གཏམ་བཤད་**ནར**། ཁུར་གེས་ཡིད་ཆེས་ནི་མ་རེད།	He won't trust you even if you tell him the truth.	
	ངས་འདུག་ཁོམ་མེད་ར་ལས་**ནར**། ཁུར་གེ་འདོད་པ་ཚིམ་རྒྱུ་མ་རེད།	He will not be satisfied even if I work without a break.	

རྒྱུ་ན་ར	ང་ལོ་གསུམ་གྱིས་ཆེ་**རྒྱུ་ན་ར།** ཆང་འཐུང་རྒྱུའི་ལོ་རན་མེད།	I would not be old enough to drink even if I were three years older.	even if
	ཁུར་གེར་ཡར་གཏོག་བརྒྱབ་ཡོད་**རྒྱུ་ན་ར**་གོ་ཆོད་ནི་མ་རེད།	It will not work even if he is encouraged.	
	ངས་སྟོད་ལྭ་འདི་ཉོ་**རྒྱུ་ན་ར།** ཨ་ཕ་གིས་གོན་ཁ་ཉན་རྒྱུ་མ་རེད།	My father will not wear it even if I buy the jacket.	
	རྒྱལ་ཁབ་འདི་ཕྱུག་པོ་ཡིན་**རྒྱུ་ན་ར།** མང་ཚོགས་གི་ལག་ག་ཅང་ཐོབ་རྒྱུ་མ་རེད།	Ordinary people would not get much even if this country were rich.	
ན་མ་གཏོགས	ང་དགོང་ཚོགས་ག་མི་འགྲོ། ཁྱོད་ར་འགྲོ་**ན་མ་གཏོགས།**	I will not go to the party unless you also go.	unless
	སྤྱི་ཚོགས་ཡར་རྒྱས་འགྲོ་རྒྱུ་མ་རེད། ཚན་རིག་དར་**ན་མ་གཏོགས།**	A society will not progress unless science is developed.	
	ཞི་མོ་འདི་ཅང་ང་ར་མི་ཉན། མུར་གེར་འགྱུར་ལྡོག་བྱུང་**ན་མ་གཏོགས།**	This girl will be good for nothing unless she changes.	

Notes-5

1. **ན་ར** means *even though* or *even if*, e.g., ཁུར་གེ་མེད་པོ་ཡིན་**ན་ར**་སེམས་དྲོ་གི་ཡོད། He is happy even though he is poor. / མུར་གེ་མི་འགྲོ་**ན་ར**་ང་འགྲོ་ཁོ་ཐག་ཡིན། I will certainly go even if she does not.
2. **རྒྱུ་ན་ར** is used in the unreal condition. See more in Chapter 19.
3. **ན་མ་གཏོགས** signifies *unless* or *apart from*.

Exercise 13 Combine each line with ན and make an 'if' clause.

དཔེར་བརྗོད། ཞི་ལི་འདི་ངོ་མ་གིས་ལས་ཅན་རེད། ཁུར་གེའི་སྐྱེས་བ་སྟོན་མ་སྤྱི་ཚོགས་བསགས་ཅན་གཞིག་ཡིན་རྒྱུ་རེད།
སྐྱེས་བ་སྟོན་མ་ཚོགས་བསགས་ཅན་གཞིག་མིན་ན། ཁུར་གེ་སྤྱི་ལས་ཅན་ཡིན་རྒྱུ་མ་རེད།

Statements without ན	Statements with ན
1. འབྲོག་པ་ཆུང་ཆུང་འདི་སློབ་གྲྭར་མ་སོང་། ཁོ་ཚང་གི་རྟ་ནང་ན་སློབ་གྲྭ་མེད།	______________
2. བོད་ན་འབྲི་ར་གླང་སྟེབ་གི་ཡོད། དེའི་རྒྱུད་པ་མཛོ་ཡིན།	______________
3. ཞ་ཡས་ཁ་ཡས་སློབ་གྲྭར་མི་སྐྱེལ། སྲིད་གཞུང་གིས་བཙན་པོ་ཡས་གི་ཡོད།	______________
4. མུར་གེས་ཆེ་བརྟན་བློར་འབབ་གི་མེད། ཁོ་གཉིས་ཀ་དགའ་རོགས་མ་ཉན།	______________
5. རི་དེ་མཐོ་གི ང་དེའི་སྟེང་ང་འགོས་ན་འདོད།	______________
6. ཨ་མ་གི་མདུན་ནས་སྡུག་གཏམ་མ་བཤད། མུར་གེ་སེམས་སྡུག་འགྲོ།	______________
7. ངས་རྩིས་རིག་མི་སྦྱོང་། རྩིས་རིག་མགོ་ན་སྐྱིད་གཞིག་རེད།	______________
8. ཁུར་གེ་ཆང་ཡོད་ནོ་ཤེས་གི་མ་འཇུག ཁུར་གེ་ཆང་རྒྱལ་གཞིག་ཡིན།	______________

9. ཚུ་རྟོག་འདི་མ་འབྱུང་། དེ་མིན་ད་ཁྱོད་ཕོ་བ་ན་རྒྱུ་རེད། ________________

Exercise 14 Fill the blanks with ན and other necessary phrases based on the context.

དཔེར་བརྗོད། དེ་རིང་གནམ་ཐང་ཡོད། ནངས་ཀ་ར་གནམ་ཐང་ན། ངེད་ཐོ་མཚོ་སྔོན་པོའི་ཁར་རྩེ་གི་འགྲོ།

1. ཁྱུར་གེ་རླངས་འཁོར་ར་དགའ་མཁན་གཟིག་ཡིན། ________________ཁྱུར་གེས་རླངས་འཁོར་གཟིག་ཉོ་རྒྱུ་རེད།
2. བོད་མང་ང་གཟིག་གི་རྒྱུ་ནོར་ཕྱུགས་ཟོག་རེད། ________________ཁོ་ཟོས་ཚོ་ཕྱིད་སོང་ནི་རེད།
3. མི་གཟིག་ཤི་ན། དེའི་ཉེ་པོ་རིགས་གེས་ཤིད་ལས་ཡས་ནི་རེད། ཁོ་ཐོ་རྒྱུ་སྟོབས་ཆེ________། བླ་མ་གདན་ཞུ་ཡས་ནི་རེད།
4. ཞི་ལི་གིས"ཨ་མ། ཁྱོད་སྐྱིད་པོ་ཡིན________སྐྱིད་མདོག་དགོས་ནི་རེད། ཁྱོས་གོན་རྒྱུ་ཆད་པོ་གོན་ནས་སྤྲང་པོ་མ་བཅའ། ཁྱོས་གོན་རྒྱུ་དེ་མོ་གོན་________ང་ངོ་ཚ་གི"ཟེར།
5. ངེད་ཚང་གི་ཞི་ལི་གིས་ཟ་མ་གཞན་པ་ཡོད________གཏན་ནས་མི་ཟ། གོ་རེ་________ཁྱུར་གེ་ཡིད་ཆོམ་འགྲོ།
6. ད་ཉིན་མ་ཆ་རེ་འགོར________ཉི་མ་ཇེ་དྲོར་འགྲོ་རྒྱུ་རེད། ངས་དབྱར་ལྭ་ཆ་ཅིག________གོན་རྒྱུ་ཚང་མ་དགུན་ལྭ་ཡིན།
7. ངས་སྦྱོང་བ་ཨ་ཛ________ངས་རྒྱུགས་འཕྲོད་རྒྱུ་མ་རེད། རྒྱུགས________ང་ལོ་རིམ་འཕར་མི་ཐུབ།
8. ཁྱོས་ཁྱུར་གེའི་ནོར་འཕྲུག་ཚང་མ་སེམས་མ་མ་འཛིན། ཁྱུར་གེས་གཟས་ནས་འཕྲུག་གི་བཙུག________ཁྱོས་ཆད་པ་བཅད་ན་ཚོག་གི

Exercise 15 Combine each line with ན་ར to create *even if* clauses.

དཔེར་བརྗོད། གོ་ལྷམ་འདི་ཕྱི་རྒྱལ་ནས་རེད། རྒྱུ་བ་ཧྲ་གི གོང་དམའ་གི གོ་ལྷམ་དེ་ལྷ་ཡུལ་ནས་ཡིན་ན་ར་ངས་མི་ཉོ།

Original statements	With ན་ར
1. ཁྱུར་གེ་མི་སེར་སྣ་ཅན་གཟིག་མིན། རེད་དྲ་ཁྱུར་གེས་ཁྱོད་སྐོར་མོ་མི་བསྐྱི།	________________
2. ཁྱོད་ཁ་དམ་གི རེད་དྲ་གསང་གཏམ་འདི་ཤེས་མི་ཉན།	________________
3. དོན་འདིའི་ཐོག་ནས་ང་བློ་ཕྱ་བརྟན། ཐན་མོ་མི་འཐད་ན་ཐང་།	________________
4. ཁང་བ་གྲོང་ཁྱེར་ནས་གོང་མཐོ་རྒྱུ་རེད། རེད་དྲ་ཁྱུར་གེ་ཉོ་ཤ་སྟག་རེད།	________________
5. ངས་རོགས་པ་གི་ལས་སླལ་ལས། རེད་དྲ་ཁྱུར་གེས་དྲིན་མི་ཤེས།	________________
6. ཞི་མོ་འདི་ར་འགྲོགས་ཐུབ་ན་ངས་སྲོག་ར་གཏོང་ཐུབ།	________________
7. འཇིག་རྟེན་འཁོར་བ་འགེང་རྒྱུ་མེད། རྒྱལ་པོའི་མཛོད་གིས་ར་མི་འགེང་།	________________
8. ཁྱོས་ལོ་གསུམ་མ་རྩམ་པ་ཟོས་རྗེས་དངོས་པོ་འདི་ད་པོ་མི་ཁྱག	________________
9. ཁྱུར་གེ་མི་བཟང་གཟིག་རེད། རེད་དྲ་ངས་ཁྱུར་གེ་ཁས་མི་ལེན།	________________
10. ང་ཕྱི་རྒྱལ་ར་དུངས་ཁ་ཡོད། རེད་དྲ་ཕྱི་རྒྱལ་ར་དེ་ཤེད་འགྲོ་མི་ཐུབ།	________________

Exercise 16 Fill the blanks below with ནར, and other appropriate terms and phrases.

དཔེར་བརྗོད། བོད་གི་ས་ཆ་ནས་ཟ་མ་མི་དགོས་ན་ར་འཕེན་མི་ཉན། དེ་མོ་བསོད་ནམས་གིས་མི་རུང་འདོད་གི་ཡོད།

1. ངས་དགོང་མོར་གླུ་རྒྱག་ན་མི་འདོད། གླུ་བཙའ__________________ངས་དགོང་མོ་གི་ལས་ཀ་ལས་རྒྱུ་མིན།
2. ང་སློམ་ནས་ཤི་ཐལ། ཆུ་ཟོ་གང་________________ངའི་སློམ་སེལ་ཐུབ་རྒྱུ་མ་རེད།
3. ནངས་ཀ་ང་ཕལ་ཆེར་ཡོང་རྒྱུ་མ་རེད། ________________ང་ཙོས་ཙ་གཟིག་གཞུག་ག་ལུས་རྒྱུ་རེད།
4. "དགེ་རྒན། སློབ་སྐབས་འདིའི་ནང་ང་སློབ་ཁྲིད་མང་ང་གཟིག་ག་ཞུགས་མ་ཐུབ། ད་ཐེངས་ངས་རྒྱུགས་མི་སྤྲོད། ______འཕྲོད་རྒྱུ་མ་རེད།"
5. "ཁྱི་འདི་བལྟས་ན་ཆི་མོ་གཟིག་དམེ་གི ཁྱོས་ད་བོ་སྐོར་མོ་ཁྱེན་ནི་རེད། སྐོར་མོ་སྟེར་________________ང་མི་དགོས།"
6. ང་གྲོང་ཁྱེར་གི་ནང་ནས་སྐྱོ་རྒྱུ་རེད། གྲོང་གསེབ་ནས་འཚོ་བ________________། ང་གྲོང་གསེབ་བ་འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན།
7. འདོད་ཆུང་ཚོག་ཤེས་མེད་ན། ལོངས་སྤྱོད་རྒྱས________________ང་ཟོ་སེམས་སྐྱིད་པོ་ཡོང་ཐུབ་རྒྱུ་མ་རེད།
8. ན་ཕོགས་སྐོར་མོ་སྟོང་གཉིས། དེའི་ཡན་________མི་དགོས། ཉིན་རེར་ཆུ་ཚོད་བརྒྱད་གི་ཡན་ལས་དགོས་______མི་ལས།

Exercise 17 Convert each statement from an if-clause to unless-clause using ན་མ་གཏོགས

དཔེར་བརྗོད། ཆར་བབས་ན་ངས་རླངས་འཁོར་བཀོལ་གི་ཡོད། དེ་མིན་ང་ལུགས་རྟར་ཞོན་གི་ཡོད།
ང་ལུགས་རྟར་ཞོན་གི་ཡོད། ཆར་བབས་ན་མ་གཏོགས་ངས་རླངས་འཁོར་བཀོལ་གི་མེད།

With if clause	With unless clause
1. སློབ་ཡོན་མ་ཁྱེན་ན་ངའི་སློབ་ཁྲིད་ར་ཞུགས་མི་ཆོག	________________
2. ཆོག་མཆན་མེད་ན་ཞིང་བ་ཟོ་གྲོང་ཁྱེར་གི་ནང་ང་སྡུར་གི་མི་འཇུག	________________
3. གཉེན་སྒྲིག་གི་ཡི་གེ་མེད་ན། མགྲོན་ཁང་ལ་ལ་གིས་ཞག་སྡོད་ཡས་གི་མི་འཇུག	________________
4. ངའི་ཞ་ཡས་གཉིས་ཀ་སྐོར་མོ་དགོས་ན་ད་ང་ཡོད་སར་ཡོང་གི་ཡོད།	________________
5. ཟ་མ་གཙང་མ་ཤེད་ཟོས་ན་ད་ཧ།	________________
6. ལག་ཁྱེར་མེད་ན་རྒྱལ་ཁབ་གཞན་པར་ཕྱ་བ་ནས་འགྲོ་མི་ཐུབ།	________________
7. སྐྱི་ཚོགས་བདེ། དཔལ་འབྱོར་རྒྱས་ན་ད་མང་ཚོགས་སྐྱིད།	________________
8. དུས་ཚོད་འདི་གོང་དཀའ་མོ་རེད། དེའི་རྐྱེན་གིས་ཁྱུར་གེས་ཉོས་བཏང་།	________________
9. ངོ་དགོང་གི་གློག་བརྙན་ཡག་ན་ལྟ་གི་འགྲོ། མི་ཡག་ན་མི་འགྲོ།	________________
10. ངས་འདི་ནས་སྐྱིད་གི དེ་མིན་ད་ང་ཕྱིར་ར་སོང་ཡོད་རྒྱུ་རེད།	________________

Exercise 18 Complete each statement with ནམ་གཏོགས and other appropriate phrases.

དཔེར་བརྗོད། ང་བབ་གིས་ཕེ་མི་འདེབས། སྙིང་བཀྲུགས་ན་མ་གཏོགས།

1. ང______________________________། ངས་ལས་བྱ་རྒྱུན་དུ་འབྲི་གི་ཡོད།
2. ང______________________________། ངས་ཉིན་གྱུངས་ང་ཟ་མ་སྐྱོལ་གི་ཡོད།
3. ང______________________________། ངའི་རང་གི་ཕ་ཡུལ་དྲན་གི་མེད།
4. སློབ་མ་འདི་སློབ་ཁྲིད་ར་ཆད་གི་འདུག ཕྱིན་ཆད་ཁོ་____________________། ངས་ཁོ་སློབ་ཁྲིད་ར་ཞུགས་གི་འཇུག་རྒྱུ་མིན།
5. ཁྲིམས་ཁང་གིས་མི་དོན་མེད་ར་ཁྲིམས་ཐག་མི་གཅོད། མི་དེས་ནག་ཉེས______________________________།
6. མི་ཚང་མ་གིས་ཁྱུར་གེ་མི་དགའ་གཟིག་རེད་འདོད་གི་མེད། དེ་ཤེད་ཁྱུར་གེ་ལམ་ཅང་ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད། ཁྱུར་གེ______________།
7. ཁྱོད་ཨ་ཕ་གི་ཐོག་ག་མ་སྡད། ཁྱུར་གེས་ཁྱོད་རྒྱུན་དུ་གླེང་གི་ཡོད། ཁྱུར་གེ་ཁྱོདའི་ཐོག་ག______________། ཁྱོད་གླེང་དོན་མེད།
8. "ཞི་ལི། ཁྱོས་ཟ་མ་ཚང་མ་ཟ་དགོས། ཁྱོད་རྩེ་གི་སོང་ན་མི་ཆོག ཁྱོས་________________________།"

Exercise 19 Write ན and དུས in the blanks.

དཔེར་བརྗོད། གུང་གསེང་རེ་ཡོད་ན། ང་རྒྱ་མཚོའི་ཁར་ལྷ་སྐོར་ར་འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན། གུང་གསེང་ཡོད་དུས། རྒྱ་མཚོའི་ཁར་ལྷ་སྐོར་ར་འགྲོ་གི་ཡོད།

1. ང་བྱ་བ་ལས་གི་ཡོང་འཕྱི་_______། ངའི་འགོ་བ་ངར་ལངས་གི་ཡོད། དེའི་རྐྱེན་གིས་ང་རྒྱུན་དུ་དུས་ཚོད་ལྷར་ར་ཡོང་གི་ཡོད།
2. ལས་ཀ་གྲོལ་_______། ང་ལུས་རྩལ་སྦྱོང་བརྡར་ར་འགྲོ་གི་ཡོད། ངས་ལས་རྩལ་སྦྱོང་བརྡར་མ་ཡས་ _______ངའི་ཕུང་པོ་རེམ་མ་རྒྱུགས་པ་ཉན་འགྲོ།
3. ཁྱུར་གེས་ཟ་མ་ཉོ་_______། ཤ་ར་སྣུམ་གི་རིགས་ཚེ་གཟིག་མི་ཉོ། ཁྱུར་གེས་དེ་ཟོ་ཕུང་པོར་མི་ཧྲ་འདོད་གི་ཡོད།
4. སྔོན་ཆད་ཁྱུར་གེར་དཀའ་ངལ་ཡོད་_______། ཁྱུར་གེས་ཏམ་གཉིས་ཀའི་ལག་ནས་སྒོར་མོ་ལེན་གི་ཡོད། ད་ཁྱུར་གེར་སྒོར་མོ་དགོས་_______། ཏམ་གཉིས་ཀས་སྟེར་གི་མེད།
5. སྒྲོལ་མར་ཁོམ་པ་རེ་ཡོད་______། སྨུར་གེས་རྒྱུན་དུ་ཁྱིམ་མཚེས་ཨ་མ་ཀྲན་མོར་རོགས་ཡས་གི་ཡོད། སྒྲོལ་མ་མེད་___། ཀྲད་མོ་གིས་སྨུར་གེ་དྲན་གི་ཡོད།
6. དཔལ་ཆེན་གི་ཡན་ན་ངལ་རྩོལ་ཡས་མཁན་གཟིག་མེད། སྨུར་གེ་ཁྱིམ་ན་མེད་_______། སྨུར་གེའི་སྙིང་པོ་གིས་གཅིག་ར་ལས་གི་མེད།
7. ངས་ལུག་ཤ་རྒྱུན་དུ་མི་ཟ། ངས་ལུག་ཤ་ཟོས་བཏང་_______། ཤ་སྣག་ཁེར་རོ་གིས་མི་ཆོག ཚོལ་ར་མང་ང་ཟ་དགོས།
8. ངས་རྒྱུན་དུ་རོགས་པ་ཚོར་ཡི་གེ་སྐུར་གི་ཡོད། ཡི་གེ་གཟིག་ཡོང་_______། ངས་རེམ་མ་ཡིག་ལན་འབྲི། ངས་འདི་ཤེད་རོགས་པ་བར་གི་འབྲེལ་བ་རྒྱུན་འཁྱོངས་ཡས་གི་ཡོད།

Exercise 20 Write ན, ནར, and ནམ་གཏོགས in the blanks and complete the dialogue.

རོགས་པ་ཀ་བ ཨ་རོ། དོ་ཚིགས་ཁྲོས་ཆེ་གཞིག་ཡས་རྒྱུས་ཟེར་གི་ཡོད། དབྱར་རྩྭ་རྒོ་གི་འགྲོ་ནང་ཡུའུ་ནས་ཞོར་ལས་ཡས་རྒྱུ་ཡིན།

རོགས་པ་ཁ་བ དབྱར་རྩྭ་གི་གོང་བཟང་________འགྲོ་རྒྱུས། སྤྱིར་གིས་དབྱར་རྩྭ་ཧྲ་གི རེད་དྲ...

རོགས་པ་ཀ་བ ང་རར་རྒན་མོ་གཉིས་ཀ་གོང་མི་ཡོང་________འགྲོ་རྒྱུས་ཟེར་གི་ཡོད།

རོགས་པ་ཁ་བ ང་ད་བོ་ཐག་ཚོད་མིན། དེའི་ཕོག་ག་ངས་ད་བོ་འགྲོ་ས་གཞིག་ར་བཙལ་མེད། ཁང་བ་ལས་རྒྱུ་ལག་ག་ཕོན་________། ང་ཕལ་ཆེར་མི་འགྲོ་ན་ཐང་།

རོགས་པ་ཀ་བ ཁང་བ་ལས་རྒྱོ་ལག་ག་ཡོང་________། དབྱར་རྩྭ་བརྐོས་ནོ་འདྲ་མ་གཞིག་ཡོང་སྒོ་མི་ཆེ། ངས་བལྟས་ན་ངེད་ཁ་གཉིས་ཀ་མཉམ་པས་སོང་ན་རེད།

རོགས་པ་ཁ་བ ང་ལ་མཚོན་ན། དབྱར་རྩྭ་ར་ཆེ་གཞིག་ཧྲ་རྒྱུ་མེད། ངས་མང་ང་གཞིག་རྙེད་____། ན་ཞིང་ངས་བབ་གིས་མ་རྙེད་ཐལ།

རོགས་པ་ཀ་བ དེ་རེད། དབྱར་རྩྭ་རྒོ་________ཉམས་མྱོང་དགོས་གི ང་ར་ངའི་རྒད་མོ་ད་ཟེ་ཧྲ་རེད། ན་ཞིང་གི་དེ་མོ་གཞིག་ཧྲ་________། ངེད་གཉིས་ཀས་སྒོར་མོ་ཁྲི་གསུམ་གི་དབྱར་རྩྭ་རྙེད་རྒྱུ་རེད།

རོགས་པ་ཁ་བ དེ་སྲུས་ཞེས་ནས། དབྱར་རྩྭ་གོང་ཧྲ་________དེ་མོ་རེད། ངས་ན་ཞིང་གི་དབྱར་རྩྭ་ད་བོ་ར་བཟུང་ཡོད། གོང་ཧྲ་དུས་མ་བཙོངས། ད་ངས་འཚོང་བསམས་________། གོང་ཆེ་སྟེར་མཁན་མེད་གི

རོགས་པ་ཀ་བ དེས་ན་ལས་ཀ་ལས་རྒྱོ་གང་ནས་འཚོལ་རྒྱུ་ནས། ཁྲོས་ལས་ཀ་རྙེད་________། ཁྲོས་ལས་རོགས་རྙེད་རྒྱུ་མ་རེད། ཁྲི་ཚང་མ་དབྱར་རྩྭ་རྒོ་གི་བུད་འགྲོ། ཁྲོས་ཉིན་གླ་མཐོན་པོ་བྱིན་________།

རོགས་པ་ཁ་བ རེད་ཡ། ད་ཆི་གཞིག་ཡས་ནང་། ངས་ཆི་ལས་འདི་ལས་ད་བོ་མི་ཤེས་གི འཛིག་རྟེན་འཚོ་བ་རྗོག་གོ་རྩ་མོ་གཞིག་མ་རེད།

Text Three: *adverbial phrases* and *conjunctions*

ཟུར་ལྟའི་སློབ་ཚན།

དེང་གི་གེ་སར་རྒྱལ་པོའི་སྒྲུང་།

དེང་སང་བོད་མང་ང་གཞིག་གེ་སར་རྒྱལ་པོ་གི་སྒྲུང་ང་ཉན་རྒྱུར་དགའ། **རེད་དྲ** བོད་ཚང་མ་དགའ་ཟེར་རྒྱུ་དཀའ་མོ་རེད། དགའ་མཁན་ཟོ་མྱི་རབས་གི་ཕོག་ནས་བར་ཁྱད་ཆེ**ནོས་མི་ཚད**ས་ཕྱོགས་གི་ཕོག་ནས**ར**ཁྱད་པར་ཆེ། སྒྲུང་མཁན་མང་ཆེ་ཤོས་འབྲོག་ནས་རེད།དེ་འབྲོག་ནས་གེ་སར་གི་སྒྲུང་དར་**ནོ་གིས**་རེད། **དེ་མིན་ན།** སྒྲུང་མཁན་ཟོས་འབྲོག་ནས་སྒྲུང་དར་གི་བཙུག་ནོ་གིས་རེད། **གང་ལྟར་ན་ར།** འབྲོག་ན་གེ་སར་རྒྱལ་པོ་སྒྲུང་གི་ས་བོན་ཆེ་གཞིག་ཡོད་གི སྒྲུང་ང་ཉན་མཁན་ཟོ་མྱི་ཕོག་ནས་ཁྱད་པར་ཆེ་ཟེར་དོན། ཉན་མཁན་ཟོ་སྤྱིར་བཏང་གིས་མྱི་དར་མ་ཟོ་རེད། **ངས་བལྟས་ན།** སྒྲུང་བཤད་མཁན་ལོ་ཉི་ཤུ་གི་མན་ཧོང་གིས་ཤུང་།

ཡིན་ན་ར། དེང་སང་སྒྲུང་བཤད་མཁན་མགོ་ནག་མྱི་ཁེར་རོ་མ་རེད། དུས་རབས་སྔོན་མ་གི་ལོ་རབས་བདུན་ཅུ་བརྒྱད་ཅུ་བ**ནས་བཟུང་།** གེ་སར་རྒྱལ་པོའི་སྒྲུང་སྤྲིན་ཐག་གི་སྟེང་ང་ཕབ་ནི་རེད། རྒྱང་སྒྲོག་ལས་ཁུངས་གིས་ལེ་ཚན་བསྒྲིགས། བོད་གི་ས་ཆ་སོ་སོར་ཁྱབ་གི་བཙུག **དེའི**

ཐོག་ག ད་བར་བརྟན་འཕྲིན་གི་སྟེང་ནས་ར་སྒྲུང་འདི་བཤད་གི་ཡོད། **དེས་མི་ཚད།** ཡི་གེ་བ་ཇེ་མང་ང་སོང་གིས་སོང་གིས། སྒྲུང་གི་དཔེ་ཆ་ར་ལྟག་ཏུ་རྒྱུག་གི་ཡོད། འདི་ཚང་མ་གིས་གེ་སར་རྒྱལ་པོའི་སྒྲུང་དམངས་ཁྲོད་ནས་ལྟག་ཏུ་དར་ཁྱབ་བ་བཏང་ནི་རེད།

མི་ལ་ལ་གཟིག་གིས། གེ་སར་རྒྱལ་པོ་བོད་གི་རིག་གནས་གཏེར་མཛོད་གཟིག་ཡིན་ཟེར། **རེད་དྲ།** སྒྲུང་འདི་ཉན་མཁན་བོད་**ཁེར་རོ་མིན་ན།** སོག་པ་ར་ཧོར། ས་ཆ་ལ་ལ་ནས་ཁ་མཆེ་རིགས་**ར་**རེད། **དེའི་རྐྱེན་གིས།** ཉན་མཁན་ཟོའི་ཐོག་ནས་བཤད་ན། གེ་སར་རྒྱལ་པོའི་སྒྲུང་བོད་རྐྱང་རྐྱང་གི་རེད་ཟེར་**ན**་ཨེ་འགྲིག་བསམ།

17.6 --Adverbial conjunctions

	Tibetan	English	Equivalent
རེད་དྲ	ངས་ཞ་ཡས་གཉིས་ཡོད་ན་འདོད། **རེད་དྲ**རྣན་མོ་གིས་འདོད་གི་མེད།	I want to have two children. However, my wife does not.	however; nevertheless; but
	འཆར་གཞི་ཧྲ་གི **རེད་དྲ**ལག་བསྟར་ཡས་རྒྱོ་དཀའ་རྒྱུ་རེད།	The plan is good but difficult to implement.	
དེ་མིན་ན	ང་གླ་བཙལ་བྱིན། **དེ་མིན་ན**ང་ཚོང་རྒྱག་གི་མི་འགྲོ།	"Give me a stipend! Or I won't go shopping."	or; otherwise
	ཁྲོས་ལས་བྱ་ཕྲིས། **དེ་མིན་ན**ཁྱོད་རྩེ་གི་མི་ཁྲིད།	"Do your homework! Otherwise, I won't take you to play."	
གང་ལྟར་ན་ར	**གང་ལྟར་ན་ར**ངས་བྱ་བ་འདི་མི་ལས་རང་ལས་རེད།	Anyway, I have no choice but to do this job.	anyway; in any case
	ངས་སྐྲོར་མོ་མི་སྟེར། **གང་ལྟར་ན་ར**ཁུར་གེས་ངོ་མི་ཤེས།	I will not give any money. Anyway, he wouldn't feel gratitude for it.	
དེས་མི་ཚད	ཁུར་གེ་གཞོབ་རྐུལ་གཟིག་ཡིན། **དེས་མི་ཚད**རྐུན་མ་ར་ཡིན།	He is a liar. Furthermore, he is also a thief.	Furthermore; in addition
	ས་དེ་ཐག་རིང་། **དེས་མི་ཚད**ནམ་ཟླ་ར་འཁྱུགས།	That place is far-off. In addition, it is cold there.	
ནོས་མི་ཚད...ར	མུར་གེ་གླུ་མ་གཟིག་ཡིན**ནོས་མི་ཚད**རྩོམ་པ་པོ་གཟིག་**ར**ཡིན།	She is not only a singer but also a writer.	not only...but also...
	ཁུར་གེས་བྱ་བ་ལས**ནོས་མི་ཚད**གྲུབ་**ར**ཐལ།	He not only did his job but also finished it.	
ཡང་མིན་ད	ཚོང་བ་འདི་ཁམས་པ་གཟིག་རེད། **ཡང་མིན་ད**གཙང་བ་གཟིག་རེད།	This businessman is from Khams, or from Gtsang.	or; otherwise
	ངས་དེ་རིང་རྒྱ་ཡིག་སྦྱོང་རྒྱུས། **ཡང་མིན་ད**བོད་ཡིག་སྦྱོང་རྒྱུས།	I will study Chinese or Tibetan today.	

	Tibetan	English	Equivalent
ཡང་མིན་ན… ཡང་མིན་ན	**ཡང་མིན་ན**་ཁྱོད་སོང་། **ཡང་མིན་ན**་ང་འགྲོ།	Either you go or I go.	either…or…
	འདི་**ཡང་མིན་ན**་ཤེལ་སྒོ་རེད། **ཡང་མིན་ན**་ཆུ་ཤེལ་རེད།	This is either glass or crystal.	
ཁེར་རོ་མིན་ ན…ར	ཁུར་གི་རིག་པ་རྣོ་ནོ་**ཁེར་རོ་མིན་ན**་བརྩོན་འགྲུས་**ར**་ཆེ།	He is not only intelligent but also diligent.	not only…but also…
	ངའི་ཨ་ཕ་ཞིང་བ་**ཁེར་རོ་མིན་ན**་འབྲོག་པ་**ར**་ཡིན།	My father is not only a farmer but also a herder.	
ར…ར	ཁྱིམ་ཚང་འདི་ཕྱུག་པོ་**ར**་ཡིན། སྐྱིད་པོ་**ར**་ཡིན།	This family is both rich and happy.	both…and…; as well
	ངས་འཆར་གཞི་བཟོས་**ར**་བཟོས། འཆར་གཞི་གྲུབ་**ར**་གྲུབ།	I made the plan and achieved it as well.	
དེའི་ཐོག་ག	ངས་སྐོར་མོ་སུམ་ཙུ་སྒླ་བཅའ་ལ་བྱིན། **དེའི་ཐོག་ག**་སྐོར་མོ་བཅུ་ཐམ་པ་དགའ་རྟགས་ག་བྱིན།	I gave thirty *yuan* as remuneration. In addition, I added ten *yuan* as a reward.	in addition; on top of
	ཁྱོའི་གཏམ་རིང་ཐལ། **དེའི་ཐོག་ག**་ནང་དོན་མེད་གི	Your speech is too long. In addition, it is pointless.	

Exercise 21 Write conjunctions listed in the table above in the blanks.

དཔེར་བརྗོད། ང་བོད་ར་ར་མི་འགྲོ། རྒྱ་ནག་ག་ར་མི་འགྲོ། ང་འཛར་མན་ནས་འདུག་རྒྱུས། དབྱར་ཁ་འཛར་མན་གི་ཡན་ན་སྐྱིད་ས་གཟིག་རྙེད་རྒྱུ་དཀའ།

1. བཟའ་བ་འདི་གཉིས་ཀ་སྟོན་ཚད་འགྲིག་ན་གི་ར་ཆུ་ར་ཉ་མོ་ཡིན། ______དེང་སང་སྨེ་ར་ཆུ་གི་འབྲེལ་བ་རེད།
2. བཟའ་བ་འདི་གཉིས་ཀ་ད་བབ་གིས་མི་འགྲིག ཁོ་གཉིས་ཀས་རྒྱུན་དུ་ཁ་རྩོད་ཡས་ནི་རེད། ______ཕན་ཚུན་ན་ཁ་མི་ཁུགས།
3. བཟའ་བ་འདི་གཉིས་ཀ་མཉམ་པས་འདུག་ཁུལ་བཙའ་གི་ཡོད། ______ཉིན་མ་གཟིག་ག་ཁོ་གཉིས་ཀ་འཐོར་རྒྱུ་རེད།
4. བཟའ་བ་འདི་གཉིས་ཀ་མི་འགྲིག་ནོ་ཁོ་གཉིས་ཀ་སྨུ་སྨུད་ཐུང་ནོ་______། གཉིས་ཀ་ཨོང་ཤ་ཡང་མོ་ཡིན་ནོ་གིས་______རེད།
5. རྒད་མོ་གིས་ཁྱིམ་ན་ཟ་མ་ར་སྐོལ་གི་མེད། ______རྒྱུན་དུ་ཤོ་རྒྱག དགོང་མོར་ཁྱིམ་མ་ར་ཡོང་གི་མེད།
6. སྨུར་གེའི་རྒད་པོ་ཞི་ལི་རྒོད་པོ་གཟིག་ཡིན་______། མཚམས་མཚམས་མ་སྨུར་གེར་གཅར་རྡུང་______ཡས་གི་ཡོད།
7. ཁོ་གཉིས་ཀ་བཟའ་ཚང་འཐོར་ཁོ་ཐག་རེད། ______ཁོ་གཉིས་ཀ་ཁྱིམ་ཚང་གཅིག་ནས་འདུག་སྲོལ་མེད།
8. ཁོ་གཉིས་ཀའི་ཞི་ལི་______ཨ་མ་གིས་གཉེར་རྒྱུ་རེད། ______ཨ་ཕ་གིས་གཉེར་རྒྱུ་རེད། ཁོ་གཉིས་ཀ་ཞི་ལི་གི་ཐོག་ག་འདང་ཆེ།
9. སྨུར་གེ་རྒན་མོ་ངན་པ་གཟིག______རོགས་པ་ངན་པ་གཟིག་______རེད། སྨུར་གེས་ད་པོ་རང་གི་རོགས་པ་ཟློའི་རྒད་པོ་ར་ལེན་གི་ཡོད།
10. རྒད་པོ་གིས་ཕྲག་དོག་______ཡས་གི་མེད། སེམས་མ་______འཛིན་གི་མེད། ཁུར་གི་ར་ཁུར་གིའི་རྒན་མོ་ཨ་ན་མ་ན་རེད།

11. ________སྐུར་གེ་ནད་པོ་གི་ནོམ་པ་གི་ཐོག་ཞེན་ཆགས་གི་ཡོད། སྐོར་མོ་མེད་ན་སྐུར་གེའི་འཚོ་བ་དཀའ་རྒྱུ་རེད། _______ སྐུར་གེ་རང་གེར་སྐོར་མོ་ཅང་མེད།

12. ནད་པོ་གིས་ཕྱིན་ཚད་སྐུར་གེ་ཁྲིམ་མ་ཡོང་མི་དགོས་ཟེར། __________སྐུར་གེ་ད་བོ་ཡོང་གི་ཡོད། ___________། ཁྲིམ་མ་གཏོགས་སྐུར་གེར་འགྲོ་ས་མེད།

13. ___________ཁོ་གཉིས་ཀའི་ཞི་ལི་པ་སྤྲོ་བོ་སྤྲོ་མོ་གིས་བསྐོར་རྒྱུ་རེད། སྤྲོ་བོ་སྤྲོ་མོ་གིས་ཞི་ལི་སྙིང་མ་རྗེ་ཟེར།

14. ___________། ལོ་བཅུ་ཐམ་པ་རིང་གི་འཚོ་བ་གི་སྐབས་གིས། གཉེན་གི་འབྲེལ་བ་གཙོད་རྒྱུ་ད་ད་དམ་རེད། ཁོ་གཉིས་ཀས་གཅིག་གིས་གཅིག་ག་ལྟ་གི་ཡོད།

Exercise 22 Complete the text using conjunctions and adverbial phrases learned in this chapter.

ཆེ་གཟིག་གནའ་གི་ལོ་རྒྱུས་ཡིན་ནོ་ར་ཆེ་གཟིག་ཁྱུངས་མེད་གི་ངག་རྒྱུན་ཡིན་ནོ་བཤད་རྒྱུ་ནམ་ཡིན་ན་ར་རྒྱ་མོ་གཟིག་མ་རེད། བོད་གི་ཐོག་ནས་ར་གནས་ཚུལ་དེ་དང་དེ་བཞིན་རེད། ངག་རྒྱུན་ན། སྤྲེའུ་བྱང་ཆུང་སེམས་དཔའ་ར་མ་བྲག་སྲིན་མོ་གཉིས __________བོད་གི་ལོ་རྒྱུས་འགོ་བརྩམས་ནི་རེད། བྲག་སྲིན་མོ་གིས། སྤྲེའུ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སྐུར་གེ་ར་བཟའ་ཚང་བཅའ་དགོས་ཟེར་ནི་རེད། __________། སྐུར་གེས་མྱི་མང་ང་འཆའ་རྒྱུ་ཡིན་ཟེར་ནི་རེད། ཁོ་གཉིས་ཀར་ཞ་ཡས་དྲུག་བྱུང་ནོ་བོད་གི་མེས་པོ་ཡ་ཐོག་ཟེ་ཡིན་འདོད་གི་ཡོད།

གནའ་རྫས་རིག་པ་རར་གཞིས་རིག་པ་བ་གིས་"དངོས་རྫས་རྙེད་ནོར་བལྟས་ན། མི་རིགས་གོམས་སྲོལ་ཞིབ་འཇུག་པ་རིགས་གེས། བོད་རིགས་གནའ་དེང་མ་ཡུལ་མི་ཚང་རིགས་ཟེར་ནོའི་རྒྱུད་པ་རེད་འདོད་གི་ཡོད། གནའ་རྫས་རིག་པ་བ་ཟོའི་ལྟ་བ་ལྟར་ན། བོད་གི་ལོ་རྒྱུས་ད __________ལོ་སྟོང་ཚོ་བཞི་གི་སྔོན་ན་འདེད་ཐུབ། སྐབས་དེར། འཚོ་བ་ཐབས་རྟགས་ཡིན་__________དེང་སང་གི་མྱི་སྨྱུག་འགྲོ་ནི་རེད། ལོ་རྒྱུས་གི་ཡིག་ཆ་གི་ནང་ན། དུས་རབས་བརྒྱད་པ་ཐོན་__________། བོད་མི་རིགས་གཟིག་ག་ངོས་འཛིན་གི་མེད། ཡར་ཀླུང་རྒྱལ་ཁམས་གིས་བོད་དབང་དུ་བསྡུས་__________། བོད་འདི་ར་སྟོབས་ཤུགས་ཕར་རྒྱལ་ཅན་གཟིག་ག་ཉན་སོང་། བོད་གི་ཕོ་བྲང་ཐོག་མ་ཡུམ་བུ་བླ་སྒང་བོད་གི་རྒྱལ་བོ་ཐོག་མ་གཉའ་ཁྲི་བཙན་པོ་__________ལས། བོད་གི་རྒྱལ་བོ་ཨ་ཏུ་གིས་དབང་འདུལ་ཅན་པོ་སྲོང་བཙན་སྒམ་པོ་གིས་བོད་གི་རྒྱལ་རབས་ཐོག་མ་བཙུགས་ནོ་__________། བོད་གི་ལོ་རྒྱུས། དཔལ་འབྱོར། ལག་རྩལ་ར་རིག་གནས་གི་སྙིང་ང __________བྱུས་རྗེས་ཆེ་བཞག བཙན་པོ་འདིས་བལ་བཟའ་ཁྲི་བཙུན་ར་ཐང་རྒྱལ་རབས(ལོ་ངོ་༧)‹གྱི་རས་ལོ་ངོ་༩༠༧རིག་གེར) གི་རྒྱ་བཟའ་ཀོང་ཇོ་བཙུན་མོར་བླངས་ནི་རེད། བོད་ཡིག་ར་ཁུར་གེའི་__________གསར་གཏོད་ཡས།

སྲོང་བཙན་སྒམ་པོ་གིས་ནང་བསྟན་ཆོས་ལུགས་ག་རྒྱབ་སྐྱོར་ཡས། བོད་ཁམས་མ་ནང་བསྟན་ཆོས་ལུགས་དར་གི་བཙུག ཆོས་ལུགས་དར་གི་འཇུག་__________། སྲོང་བཙན་སྒམ་པོ་གིས་ཇོ་ཁང་ར་ར་མོ་ཆེ་བཞེངས། ཁུར་གེ་བྱུས་རྗེས་ཆེ་__________ད་བར་ར་བོད་ཚང་མ་གིས་གཙུག་ག་འཛིན་གི་ཡོད། ཁུར་གེའི་__________། རྗེས་སྐྱོང་བ་གིས་ར་ནང་བསྟན་ཆོས་ལུགས་སྤེལ་ནི་རེད། སྤྱི་ལོ་༧༧༩ལོར་ཐོན་__________། ཁྲི་སྲོང་ལྡེ་བཙན་གིས་བོད་གི་ནང་བསྟན་ཆོས་ལུགས་གི་དགོན་པ་ཐོག་མ་བསམ་ཡས་བཞེངས། བོད་གི་སྟོབས་ཤུགས་ཇེ་ཆེ་ར་ས་རྒྱ་ཇེ་ཆེ་སོང་__________། ནང་བསྟན་ཆོས་ཤུགས་གི་ཤན་ཤུགས་ར་ཇེ་ཆེར་ཇེ་ཆེར་སོང་།

ནང་བསྟན་ཆོས་ལུགས་བོད་ར་________དར________། བོན་ཆོས་བོད་ས་གནས་རང་གི་གདོད་མའི་ཆོས་ལུགས་ཡིན། ________། སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་དར་________། དེའི་སྟོབས་ཤུགས་ཉམས་སོང་། ________། བོན་ཆོས་སྐྱོང་མཁན་ཚོ་མ་རེངས། ༨༣༦ལོར་ཁྲི་རལ་པ་ཅན་བཀྲོངས་________། གླང་དར་མ་རྒྱལ་པོར་བསྐོས་སོང་། རྒྱུ་རྐྱེན་གང་མང་གི་________། ཁོང་གིས་བོན་ཆོས་ར་དད། ནང་བསྟན་ཆོས་ལུགས་ག་གཏོར་བརླག་བཏང་། སྤྱི་ལོ༨༤༢གི་ལོར། རྒྱལ་པོ་གླང་དར་མ་ར་ནང་བསྟན་ཆོས་ལུགས་པ་གཞིག་གིས་བཀྲོངས་སོང་། ཁོང་གི་འདས་________། བོད་བཙན་པོ་ཐོར་སོང་། ས་གནས་རང་རང་གི་ཁེ་ཕན་________། གཞུག་གི་ལོ་༤༠༠་________དབང་ཆ་ལེན་རྒྱུའི་ཆེད་ར་འཁྲུག་རྩོད་མང་ང་བྱུང་། ________བོད་གི་རྒྱལ་ཁམས་གཞིག་འོར་གིས་འཆག་མ་ཐུབ།

17.7 --Special cases of ན

	Tibetan	English	Notes
With the function of a linking verb	གླུ་དབྱངས་འདི་**ཉན་ན**་སྙན་གི རེད་དྲ་ནང་དོན་མི་ཆེ།	This music sounds very nice. However, it is meaningless.	In this context, ན can be translated as *if*.
	ཟ་མ་**ཞིམ་ན**་ཞིམ་པོ་རེད། ཇ་མ་སུ་ཡིན།	The food tastes good. Who is the cook?	
	མི་དེ་**བལྟས་ན**་འཇམ་པོ་གཞིག་རེད།	That person looks gentle.	
	ཁུར་གི་**སོང་ན**་མགྱོགས། **བཤད་ན**་ར་མགྱོགས།	He walks fast and speaks fast.	
In if clause	ཁྱོས་ངའི་གོན་རྒྱུ་འདི་གོན་**ན**་ཆོག ཁྱོད་འཁྱགས་ན།	If you feel cold, you can put on this garment of mine.	What appears before ན is a clause subject.
	ཞིང་པ་ཟོའི་ཡོང་སྒོ་ད་པོ་མཐོ་**ན**་རེད།	Farmers' income should be higher.	
	ཁྱོས་རྒྱུན་དུ་རྩལ་སྦྱོང་ཡས་**ན**་འགྲིག་གི	It is proper that you often do exercises.	
	སྒྲིན་ཐག་འདི་ཉོས་**ན**་ཆེ་མོ་གཞིག་རེད།	How about buying this cassette tape?	
In adverbial phrase	ངས་**བལྟས་ན**། དེ་རིང་ཉི་མ་འཆར་རྒྱུ་མ་རེད།	In my opinion, it will not be sunny.	meaning depends on context
	སྨན་**གི་ཕྱོགས་ནས་བཤད་ན**། ནད་སྔོན་འགོག་གལ་ཆེ།	From the medical point of view, it is very important to prevent sickness.	
	དེ་ཡིན་ན། ང་འགྲོ་དགོས་དོན་ཞིང་གིས་མེད།	In that case, there is no reason for me to go at all.	
	སངས་རྒྱས་**གླེང་ན**། ཁུར་གི་ལས་ན་ཧྲ།	Speaking of Sang rgyas, he works hard.	
Between two identical monosyllabic adjectives	ཕྱི་རྒྱལ་**ཧྲ་ན་ཧྲ**། ང་མི་འགྲོ།	It is fine if foreign countries are good. I will not go (there).	Something is dismissed dis-regarding its assets.
	ཁུར་གི་**ཕྱུག་ན་ཕྱུག** དེ་ང་ར་འབྲེལ་བ་མེད།	It is fine if he is rich. It has nothing to do with me.	
	ས་དེ་ཐག་**རིང་ན་རིང**། ང་རླངས་འཁོར་ཡོད།	It is fine if that place is far. I have a car.	
	རྩེད་མོ་**ཡག་ན་ཡག** ངས་ལྟ་མི་བསམ།	It is fine if the performance is good. But I don't want to see it.	

	Tibetan	English	Notes
Between two identical verbs	མུར་གེ་**འགྲོ་ན་འགྲོ།** རེད་དྲ་འགྲོ་སྒྲོ་ཚང་མ་མོ་རང་གི་ཁ་ན་ཡོད།	It is OK if she goes. But all expenses depend on herself.	Something is accepted under a certain condition.
	ཞ་ཡས་ཟློས་**ཨུར་རྒྱུག་ན་རྒྱུག** ཁོ་ཟློས་རྡུང་རེས་མི་རྒྱུག་ན།	It is OK if children make noise as long as they do not fight.	
	ཆང་**འཐུང་ན་འཐུང་།** རེད་དྲ་མང་གི་མ་འཐུག	It is OK to drink as long as (you) don't drink too much.	
	སྒོར་མོ་**བཀོལ་ན་བཀོལ།** དུ་ནག་མ་འཐེན་ན།	It is OK if one spends money as long as he does not use opium.	
Verb / adjective + ན + verb / adjective's antonym + ན	ཁྱོས་བརྩི་བཀུར་ཡས་ན་རེད། **བཟང་ན་ངན་ན**་ཁོ་ཁྱོའི་ཨ་ཕ་རེད།	You should respect him. He is your father, good or bad.	It signifies such notions as *regardless*, *no matter*, *disregard*, etc.
	ཡག་ན་བཙོག་ན། ངའི་ལག་ག་རྒན་མོ་འདི་མོ་གཟིག་ཡོང་ནི་རེད།	That's the way my wife is, despite her beauty.	
	མི་ཚང་མ་འདྲ་མཉམ་ཡིན། ཕྱུག་པོ་**ཡིན་ན་མིན་ན།**	All people are equal, rich or poor.	
	ང་**དགའ་ན་མི་དགའ་ན།** ཁྱུར་གེས་ང་མ་གཅེས།	He did not respect me no matter how I felt.	

Exercise 23 The bolded phrases are incorrect. Replace them with correct conjunctions or sentence connectors in parentheses.

དཔེར་བརྗོད། ངས་ལས་ཀ་གཅིག་རམ་ལས་ན་ར། སྒོར་མོ་འདི་ཟོ་ཚར་**ཞོར་ར**་ང་དཀའ་ངལ་ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད། (རེག་གེར། དུས།)

ངས་ལས་ཀ་གཅིག་རམ་ལས་ན་ར། སྒོར་མོ་འདི་ཟོ་ཚར་<u>རེག་གེར</u>་ང་དཀའ་ངལ་ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད།

1. ཁྱུར་གེ་སློབ་མ་གཟིག་**ཡིན་ན་ར།** ཁྱུར་གེས་རྒྱ་ཡིག་ཧ་ལ་ཤེད་སྦྱོང་གི་ཡོད། (ཡིན་གི་རས། དེའི་རྐྱེན་གིས)
2. མུར་གེ་སློབ་སྦྱོང་ཡས་**ན་གིས།** མུར་གེས་ཟ་ཁང་གཟིག་གི་ནང་ནས་ཞོར་ལས་ཡས་ནི་རེད། (ཞོར་ར། མ...གོང)
3. ཁྱུར་གེ་ལུས་པོད་ན་ཡོད་**ན་མ་གཏོགས།** སེམས་རང་གི་རྒྱལ་ཁབ་ན་ཡོད་གི (དུས། ན་ར)
4. མུར་གེ་དབྱིན་སྐད་ར་ཧ་**ན་མ་གཏོགས་**དབྱིན་ཇི་བ་གཟིག་ར་ཨ་ན་མ་ན་རེད། (ན་གི་ར། ཡང་མིན་ད)
5. བོད་ཡིག་སློབ་ཁྲིད་གི་སྟེང་ནས་སྐད་རིགས་གཞན་པ་བཤད་**ན་ར**་མི་ཆོག (ན། ཞོར་ར)
6. ནམ་ཟླ་བོད་ནས་དྲོ་ན་ཧ་གི **ཡང་མིན་ད**་དགོང་མོ་ཐོན་ན་འཁྱུགས་གི(དེ་མིན་ད། དེའི་རྐྱེན་གིས)
7. ཁྱུར་གེ་ནངས་ཀ་ཡུལ་སྐོར་ར་འགྲོ་ཤ་སྟག་རེད། ཁྱོད་ཟེ་**འགྲོ་རྒྱུས་མི་འགྲོ་རྒྱུས།** (འགྲོ་ན་མི་འགྲོ་ན། སོང་ན་མ་སོང་ན)
8. གོན་རྒྱུ་དེ་བལྟས་ན་མི་ཡག དེ་**མི་ཡག་ན་ར།** ངར་མཆོན་ན་གོན་རྒྱུ་དྲོན་པོ་ཡིན་དགོས།(གོན་ན་མི་གོན་ན། བཙོག་པོ་ཡིན་ན་ཡིན)
9. ང་ལོ་སུམ་ཅུ་ཐམ་པ་ལོན་**ན།** ངས་ད་པོ་བུ་བ་གཟིག་ག་དགའ་གཟིག་རྙེད་མེད། (གི་རས། དུས)

10. ཁྲུར་གེ་གླིན་པ་ཡིན་**ན་ར**། ཁྱོས་ཁྲུར་གེའི་ཐོག་ག་འཚོག་པ་ཟ་མི་ཉན། (ན་གི་ར། ནོ་གིས)

11. ཁྲུར་གེ་རྩོམ་པ་པོ་གཞིག་ཡིན་**ནོའི་རིང་ང**ད་པོ་རི་མོ་བ་གཞིག་ར་བཅའ་རྒྱུས་ཟེར་གི་ཡོད། (ར...ར། ནོས་མི་ཚད...ར)

12. ཁྲུར་གེས་རྒྱུགས་ག་གྲ་སྒྲིག་ཡས་**རྒྱོའི་ནི་ར**་དཔེ་ཆ་མང་ང་གཞིག་ཉོས་ཐལ། རེད་དྲ་ཁྲུར་གེར་ལྷ་ཁེམ་ཡོད་གི་མེད། (དུས། རྒྱོའི་ཆེད་ར)

13. ཨ་མ་ལོ་གཅིག་ག་མ་རིག **ཡང་མིན་ད**་ཞ་ཡས་གིས་མུར་གེ་དྲན་གི་མེད། (ཞི་ར། ཡིན་ན་ར)

14. ང་ལོ་གསུམ་གི་སྔོན་ན་རྒྱལ་ཁབ་འདིར་ཡོང་ནི་ཡིན། དེ་**གི་རིང་ང**་ངས་དབྱིན་ཡིག་སྦྱངས་མ་མྱོང་། (མ...གོང་། དེའི་སྔོན་ན)

15. ཁྱོས་རང་སྡོང་ང་མྱི་གི་ལག་ནས་དངོས་པོ་ལེན་མི་ཉན། ཁྱོས་མྱི་དེ་**མ་ཤེས་ན་ར**། (དེའི་ཐོག་ག ན་མ་གཏོགས)

16. ང་ཕྱི་རྒྱལ་ན་ཡོད་**ནོའི་དུས**་རྒྱ་སྐད་བཤད་གྲོགས་གཅིག་ར་མེད། ང་རྒྱ་སྐད་བཤད་ན་ཧ་བཅོག་རེད། (ནོའི་རིང་ང། ནོའི་སྐབས་བ)

17. ཆི་གཞིག་ཟ་ནང་། གྲུང་གོའི་ཟ་མ་**ཡང་མིན་ད**་ཟོས་ན་འདོད། ཕྱི་རྒྱལ་གི་ཟ་མ་**ཡང་མིན་ད**་ཟ་འདོད། (ར...ར། ཁེར་རོ་མིན་...ར)

18. ཨ་ཞི་ལི། གནམ་ངོ་ར་བ་**གི་རིང་ང**་ཁྱོའི་གོན་རྒྱུ་དེ་ཐབ་སོང་། ཁྱོས་དགུན་ལ་ལྭ་འཁྱེར་དགོས་རྒྱུ་རེད། (དུས། ན)

19. ངེད་ཟོའི་འགོ་བ་དུས་ཚོད་བརྒྱད་པ་གི་སྔོན་ན་གཞུང་སྒྲུབ་ཁང་ན་མེད། དུས་ཚོད་བརྒྱད་པ་**གི་རིང་ང**་ཤོག (གི་སྐབས་བ། གཞུག་ནས)

20. རྒྱལ་ཁབ་འདི་ནས་དཔོན་པོ་གོ་གནས་མཐོ་**གི་རས**། རང་གའི་མྱི་རིགས་གེས་ཁེ་ཟོ་མགོར་འཁྱུར་གི་མེད། (ན་གི་ར། ན་ར)

21. ཞི་ལི་འདི་ཁྲུར་གེའི་ཨ་ཕ་ར་ཨ་ན་མ་ན་རེད། གཟུགས་མཐོ་**གི་རས**་ཧ་མོང་རེད། (དེའི་ཐོག་ག ན་གི་ར)

22. དབྱིན་ཇི་རྒྱལ་ཁབ་ཆི་མོ་གཞིག་ཡིན་ནང་། ཕྱི་རྒྱལ་ར་**ཡོང་གི་རིང་ང**་ངས་རྒྱུན་དུ་དེ་བསམས་གཞིག (མ་ཡོང་...གོང་། མ་ཡོང་...སྔོན་ན)

23. ལོ་བཅོ་ལྔ་**གི་སྐབས་བ**་ངས་དང་ལག་རིག་མ་མྱོང་། ངའི་མྱིང་སྲིང་རིགས་གེས་ར་ངའི་མཉམ་པས་རིག་ནི་རེད། (གི་རིང་ང། རེག་གེར།)

24. རོགས་པ་གཞིག་དགའ་གི་འཛུག་**ན**་ངས་སྐོར་མོ་སྟེར། མགྲོན་ན་འབོད། རེད་དྲ་ཚང་མ་གིས་གོ་མ་ཆོད། (རྒྱོའི་དོན་ན། ན་གི་ར)

25. དགོང་མོར་འཁྲུལ་བ་གཉིས་ག་ངེད་ཚང་ནས་བསྡད། **དེའི་ཐོག་ག**་མེ་འཁོར་གི་གཞུག་ག་ཁེ་གཉིས་ག་མ་ཆོད། (རེད་དྲ། གང་ལྟར་ན་ར)

26. ཙུའུ་ཆིག་ཙ་ཁག་འདིས་མཐུན་སྒྲིལ་ཡས་དགོས། **དེས་མི་ཚད**་འགྲན་སྟུར་ཐེངས་གཞུག་མ་ཁེ་ཟོ་ཕམ་རྒྱུ་རེད། (གང་ལྟར་ན་ར། དེ་མིན་ད)

Exercise 24 Complete the narration with proper temporal words.

ང་ཨ་མདོ་གི་བོད་གཞིག་ཡིན། ང་ཨ་མེ་རི་ཁ་ནས་ལོ་བཅུ་ཐམ་པ་གིས་མི་ཚད་འགོར་སོང་། དེ______ངས་རང་གི་ཏ་མ་ར་ཉེ་དུ་ཟོ་དྲན་ཐལ། ངས་ཁེ་ཟོ་དྲན་______། མྱིག་ཆུ་ཐ་ར་ར། ང་ཕྱི་རྒྱལ་ར་ཡོང་______། ངས་ཏ་མ་གཉིས་ག་ཐེངས་གཅིག་ར་མ་རིག ཁེ་གཉིས་ག་ལོ་དྲུག་ཅུ་གི་ནང་རེད། ཁེ་གཉིས་ག་ལོ་བདུན་ཅུར་______བུད་______། ང་ཁེ་གཉིས་ག་ར་ལྟ་གི་འགྲོ་རྒྱུས། ང་འདིར་______ཡོང་______། ཨ་མེ་རི་ཁ་གི་འཚོ་བ་སྐྱིད་རྒྱུ་རེད་འདོད་གཞིག

ང་ཨ་མེ་རི་ཁ་ནས་བསྡད་______། རྒྱུ་ལོངས་སྤྱོད་གི་ཐོག་ནས་སྐྱིད་པོ་རེད། རེད་དྲ་ངས་འདིར་ཐོན་______། ངས་དེང་མགོར་ཕ་ཡུལ་གི་ཟ་མ་དྲན་གི ______། ཤ་ཉེ་ར་ཏ་མ་དྲན་གི དེའི་______ཆུང་བྱིས་པའི་སྐབས་གི་རྩེད་ས་རྩེད་རོགས་ཟོ་དྲན་གི ས་ཆ་འདིར་ཐོན་______ཡུལ་གདུང་ཧྲོག་གོ་མ་ཤེས་གཞིག མཚམས་མཚམས་མ་རོགས་པ་ཁ་ཡས་ཕ་ཡུལ་ནས་ཡོང་ན། ཕ་ཡུལ་འདི་མོ་རེད་གན་མོ་རེད་ཟེར། དེ་མོ་གཞིག་ཡིན་ན། ངས་ཕྱིན་ཆད་ཡུལ་མི་དྲན་རྒྱོ་ཐག་གིས་བཅད་ར། དེ་འདོད་ ______ཡུལ་གདུང་ཧྲོག་གོ་ཧྲོ་གོར་མོ་རེད། ད་______། ངས་སྐོར་མོ་གསོག་རྒྱུ་ཡིན། སློབ་གྲྭ་ནས་མཐར་ཕྱིན་______ང་ཕྱིར་ར་ཡུལ་བ་འགྲོ་རྒྱུས། ཡུལ་བ་མི་འགྲོ་རྒྱོའི་ཐོག་ནས

རོགས་པ་ཟློས་ང་ར་བདེན་མ་བཤད།

Exercise 25 Complete the narration with reason- or purpose- conjunctions learned in this chapter.

ཨ་མེ་རི་ཁ་གི་རོགས་པ་མང་ང་གཞིག་གིས་ང་ཡུལ་གདུང་དེ་མོ་གཞིག་ཆི་གཞིག་ཤེད་ཆེ་ནས་ཟེར། ཁོ་ཟློ་ཁྲིམ་མི་ར་ཁ་ཐག་མི་རིང་________ ཤེས་གི་མེད། དེའི་ཧྲན་ཆད་ནས་ཁོ་ཟློ་དཔལ་འབྱོར་ར་སྐྱི་ཚོགས་གི་ཆ་རྐྱེན་ཧ་________། ངའི་གནས་ཚུལ་རྟོགས་ཐུབ་གི་མེད།

ང་རེད་ཚང་གི་ཞི་ལི་ཆེ་བོ་ཡིན། ངའི་ཧྲང་མོ་གཉིས་ཀ་གནས་ལ་བྱུད་སོང་________། ད་ཧ་མ་གཉིས་ཀའི་ལོགས་ན་ལས་རོགས་མེད། ཞི་ལི་ཆེ་བོ་གིས་ཧ་མ་གཉེར་དགོས་ནོ་ལུགས་སྲོལ་ཡིན་________རེད། ང་ཕྱི་རྒྱལ་ར་________། ཧ་མ་གཉིས་ཀས་ཡོད་ཡོད་ཚང་མ་བཏོན་ནི་རེད། ད་ང་ཕྱིར་ར་འགྲོ་དགོས། དེ་ང་འགྲོ་འདོད་________མ་རེད། ང་མི་འགྲོ་རང་འགྲོ་ར་ཡིན།

ངས་ང་འགྲོ་དགོས་སྲོལ་ངའི་ཨ་མེ་རི་ཁའི་རོགས་པ་ཟློར་བཤད་ན། ཁོ་ཟློས་གོ་བ་ལོན་གི་མེད། གཅིག་ནས་ངའི་ཕ་ཡུལ་ན་ཕྱི་རྒྱལ་གི་རྒན་གསོ་ཁང་ཟེར་ནོ་དེ་མེད་____། ཧ་མ་ཟློ་རྒས་ན་ཞ་ཡས་ཟློས་གཉེར་དགོས་ནི་རེད། ནང་སློས་སུ་སྲོལ་རྒྱུན་གི་ཁྲིམ་ཚང་གཞིག་ནས་ཡོང་ན། ཞི་ལི་ཆེ་འགོར་ལྷག་ཧུ་འཁག་ཁུར་ཡོད། ངའི་རོགས་པ་ཟློས་བལྟས་ན། ངས་ཧ་མ་གཉིས་ཀ____ང་རང་གི་ཚེ་གཅིག་གི་བདེ་སྐྱིད་བསམ་གི་མེད་ཟེར། རེད་ད་ཧ་མ་གཉིས་ཀ་མ་སྐྱིད་ན། ང་སྐྱིད་སྲོལ་མེད་______ རོགས་པོ་ཟློའི་མིག་ནང་གི་བདེ་སྐྱིད་ཟེར་ནོ་ངས་བསམ་ས་མི་འགྲོ་གི

Exercise 26 Complete statements with contrast conjunctions and so / such...that.

དཔེར་བརྗོད། རླངས་འཁོར་འདི་མགྱོགས་ན་གི་ར་རླུང་རེད། དེའི་རིན་གོང་ཆེ་མོ་གཞིག་རེད།

1. ང་སྨུར་གེར་འདྲང་ཆེན་ར། སྨུར་གེས་ངར་རྟོམ་ཐུབ་གི་མེད། སྨུར་གེས་བལྟས་ན། ང་འཁྱོག་པོ་ཡིན་______སྨུར་གེས་རྟོམ་མི་ཐུབ་ཟེར།
2. ངས་ཧ་ལ་ཤེད་སྨུར་གེ་དགའ་གི་འཛུག་གི་ཡོད། ________ང་མགོ་ནས་མཇུག་བར་ར་སྨུར་གེའི་བློར་འབབ་གི་མེད།
3. རེད་ཚང་གཉིས་ཀ་གི་བར་ས་ཁ་ཐག་ཐུང་________། ང་སྨུར་གེར་ཐུག་རྒྱུ་ཞེ་ཐག་གིས་དཀའ་གི
4. དེ་རིང་ངས་སྨུར་གེར་ཁ་པར་ཐེངས་མ་བརྒྱ་ར་བཏང་ཡོད། ________ཁ་པར་ལེན་མཁན་མེད་གི སྨུར་གེའི་རྟེབ་ན་ཞི་ལི་གཞན་པ་གཞིག་མེད་པ།
5. ང་སྨུར་གེའི་སྟེང་ང་སེམས་འཁོར་________སྨོན་པ་གཞིག་ར་ཨ་ན་མ་ན་རེད། ________སྨུར་གེ་ཆི་གཞིག་ག་ང་དགའ་གི་མེད་ནང།
6. ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད་ན་ང་སེམས་ཤི་དགོས་རྒྱུ་རེད། ________། སྐབས་དེར་ཐོན་ན། སྨུར་གེས་མཚམས་མཚམས་མ་ཡང་ང་དགའ་མདོག་སྟོན་གི་ཡོད།
7. སྨུར་གེ་ཡག་________ལྷ་མོ་རེད། རེད་དྲ་ལྷ་མོ་གཞིག་ལེན་རྒྱུ་དཀའ། ཨ་མ་གིས་བཤད་གི་ར།

Exercise 27 Complete each statement with appropriate conditional conjunctions.

དཔེར་བརྗོད། ཁྱོད་འགྲོ་ན་ད་སོང་། དེ་མིན་ད་ཙང་མི་འགོར་ར་གནམ་འབབ་རྒྱུ་རེད།

1. ཨྱི་ཟོས་སྤྱིར་གྱིས་དམར་ཟས་མི་ཟ་________། བོད་ན་སྔོ་ཚོད་མང་ང་མེད་ནོ་གིས་ཁོ་ཟོས་བོད་ནས་མི་ཟ་རང་ཟ་རེད།
2. ཨྱི་གཟིག་འབྲུག་ག་འགྲོ________། གྱོན་རྒྱུ་མཐུག་པོ་འཁྱེར་དགོས། འབྲུག་ནས་ནམ་ཟླ་རོང་ས་གི་ནམ་ཟླ་འདྲ་མོ་མིན།
3. ཁྱོད་བོད་ར་འགྲོ་སྐབས་དངོས་པོ་མང་ང་ཕྱི་རྒྱལ་ནས་འཁྱེར་མི་དགོས། ཁྱོད་རང་གིས་འཁྱེར་འདོད་________།
4. འབྲོག་ན་ཁྱི་བཙན་པོ་ཡོད་ཟེར། ཁྱི་གཟིག་ག་ཐུག་________ངས་ཆེ་གཟིག་ཡས་ནང་།
5. ཁྱི་བཙན་པོ་གཟིག་ཡིན________། གན་རྒྱལ་ཡོག________ཁྱི་གིས་མི་འཆའ་ཟེར། རེད་དྲ་དེ་མོ་ཡས་རྒྱོ་དཀའ་མོ་ཡིན་རྒྱུ་རེད།
6. བོད་གི་ས་ཆ་ནས་རྒྱ་རིགས་ལོ་ཙྪ་བ་གཟིག་གིས་གོ་མི་ཚོད། ལོ་ཙྪ་བ་དེས་བོད་སྐད་ཤེས ________།

Exercise 28 Combine each line with adverbial phrases, sentence connectors, and conjunctions.

དཔེར་བརྗོད། འདི་ཞེད་མ་འགྲོ། ཉིན་གཟིག་ག་ཁྱོད་འགྱོད་པ་སྐྱེ་རྒྱུ་རེད། འདི་ཞེད་སོང་ན། ཉིན་གཟིག་ག་ཁྱོད་འགྱོད་པ་སྐྱེ་རྒྱུ་རེད།

Original statement	Rewritten statement
1. ང་ལོ་ཉི་ཤུ་གི་སྔོན་ན་འདིར་ཡོང་། དེ་དུས་ང་ལོ་བཅོ་ལྔ་ཡིན།	________
2. ང་བོད་ར་ཡོང་། ཡོང་དོན་བོད་སྐད་སློབ་རྒྱུ་ཡིན།	________
3. ངས་ཟ་མ་མང་ང་ཟོས་སོང་། ད་ངའི་ཁོག་པ་བདེ་གི་མེད།	________
4. ཨ་ཕ་ཁང་པ་ལས་ཕྱོར་འཐད་གི་མེད། ངས་ཁང་པ་ལས་བཏང་།	________
5. ངས་ཆང་མི་འཐུང་། མཚམས་མཚམས་མ་མི་འཐུང་ཀ་མེད་རེད།	________
6. ཨ་མ་གིས་ཁྱིམ་ལས་ལས། ཞ་ཡས་གཉེར། སྨུར་གི་བབ་གིས་ཁོམ་གི་མེད།	________
7. ང་བོད་ར་ལོ་གསུམ་གི་སྔོན་ན་ཐོན། དེ་ནས་ད་ངས་བོད་སྐད་ཤེས་ནི་ཡིན།	________
8. གོན་རྒྱུ་འདི་ང་ལ་ཆུང་སོང་། ཁྱོད་ཨེ་དགོས།	________
9. ང་ལྟོགས་ཡས་འདར་གི་ཡོད། ད་ཟ་མ་མེད་ན་ངས་ལས་ཀ་ལས་མི་ཐུབ།	________
10. སློར་མོ་རྒྱ་མཁན་སངས་རྒྱས་ར་དཀོན་མཆོག་གཉིས་གི་གཅིག་རེད།	________
11. དགེ་རྒན་གིས་ལས་བྱ་མང་ང་བྱིན། ངས་དུས་ཚོད་གསུམ་མ་བྲིས་བཏང་།	________
12. ངའི་ཚ་བོ་གི་བུ་བ་དཀའ་མོ་རེད། ཁྱུར་གི་ཟ་མ་ཟ་ཁོམ་ར་མེད།	________
13. སློབ་མ་འདི་ཟོ་སློབ་སྦྱོང་ཡས་གི་ཡོང་། ཀྲང་ཐང་ང་སྤྱི་ལེ་ཉི་ཤུར་ཡོང་།	________
14. ང་སློབ་གྲྭ་འགྲིམས། མཚམས་མཚམས་མ་ཞོར་ལས་ཡས་རས་སློར་མོ་བཙལ།	________

15. ལོ་བཞི་གི་སྔོན་ན་ང་མཐར་ཕྱིན། ང་ཕྱིར་ར་སློབ་གྲྭའི་ནང་ང་སོང་མ་མྱོང་།

16. ངའི་ཧྲང་མོ་གཞིག་སློབ་གྲྭར་མ་སོང་། སྨུར་གེས་ངའི་ནུ་བོ་གཉེར་དགོས་སོང་།

17. ངའི་ཨ་ཁུ་ཁ་བཙོག ཁོག་འཛམ། སྨི་ངན་པ་གཞིག་བབ་གིས་མིན།

18. རྟ་མགྱོགས་མ་འདིར་རླངས་འཁོར་གི་མགྱོགས་མཉམ་མེད།

19. ས་འདི་གང་རེད། ཁོ་ཚང་མིན་ན་ཁྱོད་ཚང་ཡིན་དགོས་རྒྱུ་རེད།

Verb / adj. + ན + the same verb / adj.

It is used to express *something is fine under a reserved condition.*

Between verbs (reserved)	Between adjectives
དུས་ཚོད་གཞིག་**ཉོ་ན་ཉོ**། གོང་མི་མཐོ་ན།	ལྷ་ས་**ཐག་རིང་ན་རིང་**། ང་མཇལ་ལ་གི་འགྲོ་རྒྱུས།
It's OK to buy a watch as long as the price is not high.	It does not matter if Lhasa is far-off. I will make a pilgrimage.
ཡུལ་སྐོར་ར་**འགྲོ་ན་འགྲོ**། གང་ལྟར་ན་ར་ང་ཁོམ་ཡོད།	བོད་ནས་ང་**མི་སྐྱིད་ན་མི་སྐྱིད**། ང་ཕྱིར་ར་བོད་ར་འགྲོ་རྒྱུས།
It is OK to travel. Anyway, I have much free time.	It does not matter if I am unhappy in Tibet. I will return to Tibet (anyway).
ཁྱུར་གི་རྒྱ་**ཡིན་ན་ཡིན**། ཁྱུར་གིས་བོད་སྐད་ཤེས་ན།	རླངས་འཁོར་བསྐོར་ནོ་**དལ་ན་དལ**། མ་གཞི་བདེ་འཇགས་རེད།
It does not matter if he is Chinese as long as he knows Tibetan.	It does not matter if the car runs slowly. The key point is safety.
གླུ་ལེན་ན་ལེན། གོ་སྐབས་ཡང་ར་ཡང་གིས་མེད།	ཚེ་གཅིག་གི་རྒྱ་ཡ་**མི་ཡག་ན་མི་ཡག** སྨུར་གེར་ཁྲེལ་ཡོད་བདྲང་ན།
It's OK to sing a song. Such a chance is rare.	It is fine if my life-long partner is not pretty as long as she is loyal.

Verb + ཁ

ཁ is attached to a verb in PRT to convey a temporal notion, with a Ladon case marker latent: the very moment when something happens.

Tibetan	English
ཁོ་ཨ་མེ་རི་ཁར་**ཡོང་ཁ**་ལེགས་སྐྱེས་མང་ང་གཞིག་ཉོས།	He bought a lot of presents shortly before coming to the USA.
ཟ་མ་**ཟ་ཁ**་ཞ་ཡས་ཟོ་རྩེ་གི་འགྲོ་མི་དགོས།	The children must not go play right before the meal.
ལས་ཀ་ལས་**ཚར་ཁ**་འགོ་བ་གིས་ཡང་ལས་ཀ་གཞན་པ་གཞིག་བྱིན་ཐལ།	My boss gave me another job when I was about to finish one.
ཁྱོད་**འགྲོ་ཁ**་ངའི་དངོས་པོ་འཁྱེར་རྒྱུ་མ་བརྗེད།	Do not forget to take my stuff when you leave!
ཉི་མ་**འཆར་ཁ**་ང་རྒྱུན་དུ་ཡར་ར་ལངས་གི་ཡོད།	I always get up when the sun rises.

ན་ད

Meaning depends on the contexts: *only when* or *if...then...*

Only when	If...then
ང་ལྟོགས་**ན་ད**་སྤྲུ་སྣད་རེ་ཐུང་ཡིན།	དཔོན་པོ་དེ་ཡོང་**ན་ད**་ཆི་གཞིག་ཡས་རྒྱུས།
I get short-tempered only when I am hungry.	If the high officer comes, then what shall we do?
བུ་རྫི་གཞིག་རྙེད་**ན་ད**་སྨུར་གེ་དགོང་ཚོགས་ག་ཡོང་ཐུབ་རྒྱུ་རེད།	དེ་རིང་ཕྱི་དྲོར་བྱ་བ་མེད་**ན་ད**་གང་ང་འགྲོ།
She can come to the party only when she finds a babysitter.	Where should I go then if there is no work this afternoon?
སྨུར་གེ་ཁེར་རོ་ཡིན་**ན་ད**་སྣུན་གི་ཡོད།	ཁྱུར་གི་མཚོ་སྔོན་ན་ཡོང་**ན་ད**་ངས་ཁོ་མཚོ་སྔོན་པོར་འཁྲིད་རྒྱུས།
She feels lonely only when she is alone.	If he comes to Qinghai, then I will take him to Koknor (Qinghai Lake).

ར…ར… In negative sentences, it expresses *neither…nor…* and, in positive sentences, *both…and…*

neither…nor…	both…and…
ང་ལྟོགས་**ར**་མི་ལྟོགས། སྐོམ་**ར**་མི་སྐོམ།	ཁུར་གི་སྔགས་པ་**ར**་ཡིན་ཞིང་པ་**ར**་ཡིན།
I am neither hungry nor thirsty.	He is both a lay tantric specialist and a farmer.
ཁུར་གི་ཡོང་**ར**་མ་ཡོང་། མི་ཡོང་**ར**་མ་ཟེར།	སྡེ་བ་འདི་ཞིང་སྡེ་གཞིག་**ར**་ཡིན། འབྲོག་སྡེ་གཞིག་**ར**་ཡིན།
He neither came nor said that he would not come.	This village is both agricultural and herding (agro-pastoral).
གནའ་རྫས་འདི་གོང་བདེ་**ར**་མི་བདེ་གི ལོ་རིང་**ར**་མི་རིང་གི	ཞི་མོ་འདི་ཡག་མ་གཞིག་**ར**་ཡིན། དགའ་བཟང་མ་གཞིག་**ར**་ཡིན།
This antique is neither cheap nor so old.	This girl is both beautiful and kind.

མིན་ད It means *except*.

Tibetan	English
མེ་ཏོག་འདི་**མིན་ད**་གཞན་པ་ཟྣོ་བོད་ན་ར་ཡོད་ཁ་རེད།	All other flowers can be found in Tibet except this one.
ངའི་མྱིང་ཧྲིང་ཆ་བོ་ང་**མིན་ད**་ཚང་མ་སྐད་ཅན་ཡིན།	All my siblings have a nice voice except me.
ཁུར་གིས་སྐོམ་དུས་ཕྱུ་ཆང་**མིན་ད**་མི་འཐུང་།	He drinks nothing but beer when he is thirsty.
ངས་བོད་སྐད་**མིན་ད**་སྐད་རིགས་གཞན་པ་མི་བཤད།	I speak no language other than Tibetan.

མ་དགོས + ད་བོ / ར It expresses *let alone* or *do not mention*.

Tibetan	English
ཞི་མོ་འདི་ངར་དགའ་**མ་དགོས་ད་བོ**་སྡང་གི་ཡོད།	This girl hates me, let alone likes me.
ང་ཕྱི་རྒྱལ་ར་ཐོན་**མ་དགོས**་པེ་ཅིན་ན་**ར**་སོང་མ་མྱོང་།	I have never been to Beijing, do not mention going abroad.
ངས་དབྱིན་ཡིག་ཤེས་**མ་དགོས་ད་བོ**་བོད་ཡིག་**ར**་མི་ཤེས།	I do not even know how to read Tibetan, let alone English.
འགྲུལ་པ་ཟྣོ་ཐོན་**མ་དགོས་ད་བོ**་ལམ་མ་**ར**་ལངས་མེད་ཟེར།	The guests are not even on the road, let alone having arrived.

Instrumental case གིས It is used with nouns to express *because of* or *due to*.

Tibetan	English
མྱི་ཕྱུག་པོ་དེ་ནོམ་པ་**གིས**་འདུག་ཐུབ་གི་མེད།	The rich person cannot stay quiet because of his wealth.
དེ་རིང་ངས་ཚད་པ་**གིས**་ལས་ཀ་ལས་མི་ཐུབ།	I cannot work today because of the heat.
ནད་པ་འདིས་ནད་**གིས**་དཀའ་ལས་མྱོང་གོ་གི	This patient is suffering because of illness.
གླུ་མ་འདི་སྐད་**གིས**་གྲགས་སོང་།	This singer became famous due to her voice.

ར...ད...in negative statements	This structure is used to express ... *even..., do not mention...*

Tibetan	English
བཙོན་མ་གིས་ཤི་རྒྱུ་**ར**་བསམ་གི་མེད། མགོ་**ད**་སྒུར་ཁ་ཞན་ནང་།	The prisoner is ready to die, don't mention he will surrender.
ཁུར་གེས་དོན་དག་ཆུང་ཆུང་**ར**་སྒྲུབ་མི་ཐུབ། དོན་དག་ཆེ་བོ་**ད**་སྒྲུབ་མི་ཐུབ།	He cannot get even small things done, let alone big ones.
ཞི་ལི་དེས་ཨ་ཕ་**ར**་གཤེ་གཤེ་གཏོང་གི ཁྱོད་**ད**་ཅང་ང་བཀྱི་རྒྱུ་མ་རེད།	The boy criticizes even his father, do not mention that he would respect you.
རྒད་པོ་གིས་**ར**་རྒན་མོ་མི་གཙོ་ན། གཞན་གིས་**ད**་གཙོ་ནས།	Even the husband does not respect his wife, do not mention the others.
ཡུལ་གྲུ་འདི་ནས་**ར**་དངོས་པོ་དཀའ་གི གྲོང་ཁྱེར་ཆེ་ནས་**ད**་བཤད་མི་དགོས།	Things are expensive even in this community, let alone in big cities.

ར between repeated nouns	This emphasizes certain aspects usually in a disapproving tone, implying *too much*.

Tibetan	English
ལས་ཀ་ར་ལས་ཀ རྒད་པོ་འདིས་སྐྱིད་རྒྱག་མི་ཤེས།	Work and work! This old man does not know how to enjoy life.
འོ་ཇ་འདི་**ཆུ་ར་ཆུ**་རེད། ནང་ན་འོ་མ་ཅང་མེད།	This milk tea is just water, there is no milk in it.
ཁུར་གེའི་ཞི་ལི་**ཁུར་གེ་ར་ཁུར་གེ**་རེད།	His son is just like him.
ཚད་པ་ར་ཚད་པ། དོ་ཚིགས་དབྱར་ཁ་ཉིན་གྲངས་ང་ཚད་པ་ཆེ།	Hot and hot! Every day is hot this summer.
ཁྱེས་**ལབ་ར་ལབ**་རྒྱབས། ཁོག་ན་གཅིག་ར་མེད་ར།	You just boast, being empty-headed.

Genitive case marker + ཆ་ནས	It expresses *from the point of view*, *from this angle*, *in respect of*, and the like.

Tibetan	English
སློབ་མ་གཟིག་ཡིན་པ**འི་ཆ་ནས**། ངའི་ཞི་མོ་གིས་འཚོ་བ་གི་སྐྱིད་སྡུག་མི་ཤེས།	My daughter, as a student, still does not know what life is.
སློབ་གྲྭ་གི་འགོ་གཙོ་ཡིན་པ**འི་ཆ་ནས**། ཁུར་གེ་གོང་བཀུར་ཡས་ན་རེད།	As the headmaster, he deserves respect.
ཏྲ་མོ་ཡིན་པ**འི་ཆ་ནས**། ཤ་འཁྲང་མོར་བོད་སྐད་གིས་ཤ་རྡོ་ཟེར།	Muscle is called "meat stone" in Tibetan for being hard.
རྒྱལ་ཁབ་འདིའི་སྤྱི་དམངས་ཡིན་པ**འི་ཆ་ནས**་ང་སྣང་བ་མཐོ།	I am proud of being a citizen of this country.
ཁོ་ལོ་ཆུང་རེད། རེད་དྲ། དེ**འི་ཆ་ནས**་ཁོ་གྱུ་ཡངས་ང་བཏང་ན་མི་འགྲིག	He is young. But it is not right to forgive him just because of his age.

ཐ་སྙད་དང་ཚིག་གྲོགས། སློབ་ཚན་བཅུ་བདུན་པ།

གེ་སར་རྒྱལ་པོའི་སྒྲུང་།

གེ་སར	Gesar (mythical figure)	གེ་སར་ཟེར་ན་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་གི་མི་སྣ་གཟིག་མིན།
རྒྱལ་པོ	king	རྒྱལ་པོ་གིས་བཙུན་མོ་གསར་པ་གཟིག་ལངས།
སྒྲུང	story	ཞ་ཡས་ལོ་ཆུང་སྒྲུང་ང་དགའ།
སྙན་ངག	poem	ང་སྙན་ངག་འབྲི་ཀྱོར་སྲུན་གི
ངག་ཐོག	oral	ངག་ཐོག་གི་གྲོས་མཐུན་གིས་ཕྱུགས་མི་ཕེར།
དཔའ་བོ	hero	དཔའ་བོ་ཟེར་ནོ་དེ་སྟེར་མ་གཟིག་ར་རེད།
སྒྲུང་མཁན	storyteller	སྒྲུང་སྒྲུང་མཁན་གི་བློ་ངོ་ན་ཡོད།
མ་ཉམས་གོང་འཕེལ	development; improvement	དཔལ་འབྱོར་མ་ཉམས་གོང་འཕེལ་རེད།
ཡོན་ཏན་ཅན	intellectual	མྱི་ཡོན་ཏན་ཅན་སྤྱིར་གིས་ཁོག་མི་དོག
གཉིད་སད	to wake up	གཉིད་མ་སད་ན་རྣམ་རིག་མི་གསལ།
སྤྱི་མཐུན	republic	ཧྥ་རན་སེ་སྤྱི་མཐུན་གི་རྒྱལ་ཁབ་གཟིག་ཡིན།
མགོ་ཐོན་ཐབས་ཡས	to eke out a living	ཚང་རྒྱལ་དེས་མགོ་ཐོན་ཐབས་ཡས་གི་ཡོད།
ལ་དྭགས	Ladakh	ལ་དྭགས་ན་ཁ་མཆེ་ར་བོད་གཉིས་ཀ་ཡོད།
རིག་འདྲ	similarity	རིག་འདྲ་ཟེར་ན་ཨ་ན་མ་ན་མིན།
སྔ་མ་བོ	the former one	ལན་སྔ་མ་བོ་འགྲིག་གི ཕྱི་མ་བོ་མི་འགྲིག
སྤྱི་ལོ	Christian era; AD	ད་ལོ་སྤྱི་ལོ་སྟོང་གཉིས་ར་བརྒྱད་ཡིན།
རྒྱལ་རབས	dynasty	ཆིན་རྒྱལ་རབས་མངའ་ཐང་ཆེ།
གོང་མ	king; emperor	ཁོ་གོང་མ་ཡིན་ན་ར་དབང་མེད།
ཞལ་འདེབས	donation; alms	ཁྲུར་གེས་སྒོར་མོ་ཉི་ཤུ་གི་ཞལ་འདེབས་བརྒྱབ།
དར་ཁྱབ་ཆེ	widely spread	དབྱིན་ཡིག་འཛམ་གླིང་ན་དར་ཁྱབ་ཆེ།
ཁ་ཁོར་ན	around	མཚོ་སྔོན་པོའི་ཁ་ཁོར་ན་འབྲོག་པ་ཡོད།
འབྲུག	dragon	འབྲུག་རྫོག་གོ་ངོ་མ་གིས་ཨེ་ཡོད།
གནའ	ancient	གནའ་མི་ཟེས་གློག་རིག་སྤྱོང་མེད།
ངག་རྒྱུན	oral tradition	ངག་རྒྱུན་ན་སྡེ་བ་འདི་མགོ་ལོག་ནས་ཆད།

བླ་རི	soul mountain	ཨ་མྱེས་རྨ་ཆེན་གེ་སར་གྱི་བླ་རིར་གོ
དཔའ་ཞུམ	to be intimidated	དཔའ་མ་ཞུམ། སྤོབས་པ་སྐྱེད།
ཐུག	noodle	ཐུག་ར་ཐུག་པ་དཀོས་པོ་གཅིག་རེད།
གནམ་གྲུ་ཐང	airport	གནམ་གྲུ་ཐང་ནས་ཆུ་ཚོད་འཁོར་རྒྱུག་མི་ཆོག
ཁྲིམ་ཕྱུགས	garbage	ཁྲིམ་ཕྱུགས་གི་ནང་ནས་གསེར་མི་རྙེད།
འགོག	to block; to stop	ཉེན་རྟོག་པ་གིས་ཆུ་ཚོད་འཁོར་ཚང་མ་འགོག་གི
དབྱར་གནང	summer holidays	དབྱར་གནང་ང་ངར་ལས་རྒྱུ་མང་།
ཧ་ཞེན་གིས	hardly; diligently	ཧ་ཞེན་གིས་བསླབས་ན་དོན་དག་འགྲུབ།
དོན་སྙིང་ཅན	meaningful; significant	སྐད་ཆ་དོན་སྙིང་ཅན་ཧག་ཧག་བཤད་ཀྱི་དཀའ།
ལྕགས་བྱ	airplane	ལྕགས་བྱ་གཡིས་མེད་ན་འཕུར་མི་ཐུབ།
འཁྲུག་ཆེན	big war	འཁྲུག་ཆེན་གི་ནང་ནས་དམག་ཁྲི་བདུན་ཤི་སོང་།
སུའུ་ལེན	Soviet Union	སུའུ་ལེན་ད་སིལ་བུར་ཐོར་ཡོད།
འགྲམ་བརྒྱུད	river basin	རྨ་ཆུའི་འགྲམ་བརྒྱུད་ན་གྲོང་ཁྱེར་མང་།
ཐང་རྒྱལ་རབས	Tang Dynasty	ཐང་རྒྱལ་རབས་གནའ་གཞིག་གི་ཡིན།
བཙན་པོ	emperor; king	བཙན་པོ་དེའི་རིང་ང་བོད་རྒྱལ་ཁབ་བཙུགས།
གཅིག་གྱུར	unification	རྒྱལ་ཁབ་ད་བོ་གཅིག་གྱུར་ཡོང་མེད།
རྩ་བ་རྒྱས	to take / to strike root	མ་རྩ་མཁན་འདི་གླིག་ཀླད་ལས་ནས་རྩ་བ་རྒྱས།
སིལ་བུར་ཐོར	to fall to pieces; to collapse	བོད་ཆེན་པོ་སིལ་བུར་ཐོར་རས་ལོ་མང་ང་འགོར།
ཁེར་ཆད	stray	ལུག་ཁེར་ཆད་དེ་དེད་ཚང་གི་མིན།
སྲོལ་གཏོད་མཁན	founder	གྲུབ་མཐའ་འདི་སྲོལ་གཏོད་མཁན་སུ་རེད།

གེ་སར་སྒྲུང་གི་ནང་དོན་སྤྱི་ཁོག

སྤྱི་ཁོག	general	ནང་དོན་སྤྱི་ཁོག་གཞིག་ངས་ར་གོ་ཐལ།
འཁྲུངས	to be born	ཏྲ་ལའི་བླ་མ་སྐུ་ཕྲེང་གསུམ་པ་ནམ་གི་ལོར་འཁྲུངས།
ཆོས་རྒྱལ་གསུམ	three Tibetan emperors	ཆོས་རྒྱལ་གསུམ་པོ་ངས་བརྗེ་མི་ཐུབ།
ཀླ་཈ློ	barbarian	ཀླ་཈ློའི་དུས་སྐབས་བ་མྱི་ལ་རྩིས་ཐང་མེད།
དམ་མ་བཏགས	to conquer	སྐྱེས་ཆེན་གཞིག་གིས་གདོན་འདྲེ་དམ་མ་བཏགས།

བདུད	demon	བདུད་གི་གཉེན་པོ་ག་སར་ཡིན།
ཆམ་མ་ཕབ	to destroy; to conquer	བདུད་ཁམས་ག་སར་གིས་ཆམ་མ་ཕབ།
བདེ་ལ་འཁོད	to set free; to bring peace	དེང་སང་མགོ་ནག་མི་བདེ་ར་འཁོད་ཡོད།
དབང་ང་སྡུད	to bring under control	ཚོ་བ་འདིས་ཚོ་ཆུང་གཉིས་དབང་ང་སྡུད་རྒྱུ་རེད།
མཁའ་འགྲོ་མ	dakini	ངས་མཁའ་འགྲོ་མ་གཏན་ནས་རིག་མ་མྱོང་།
ཆོས་སྐྱོང	dharma protector	དགོན་པ་སོ་སོ་ན་ཆོས་སྐྱོང་ཡོད།
སྲུང་མ	guardian deity	ཁྱིམ་ཚང་འདིའི་སྲུང་མ་གང་ཡིན།
རྐྱ་འཐབ	to become stranded; to collude	དོན་དག་མང་ང་གཞིག་རྐྱ་འཐབ་སོང་།
ཐ་ཆུང	youngest	ཞི་ལི་ཐ་ཆུང་ད་པོ་ལོ་གསུམ་མ་ལོན་མེད།
བར་སྣང	space	བར་སྣང་ན་སྲུང་སྐར་ཇེ་མང་རེད།
སྐྱེལ་མ་ཡས	to escort	ངས་འགྲུལ་བ་གཞིག་སྐྱེལ་མ་ཡས་དགོས།
སྤྱི་དཔོན	general commander	སྤྱི་དཔོན་གཞིག་ག་འཛོན་ཐང་དགོས།
སེར་སྣ་ཅན	stingy	མི་སེར་སྣ་ཅན་ན་རྒྱུ་མི་འཁོར།
ངན་བཙོས	to harm; to cause trouble	གཞན་ན་ངན་བཙོས་ནས་རང་ཕུང་།
སྣ་འདྲེན	troublemaker; culprit	ཁྲོ་ཐུང་གྱོད་གི་སྣ་འདྲེན་ཡིན།
མི་སྣ	figure	མི་སྣ་སུམ་ཅུ་ཚོགས་ཐོག་ན་ཡོད།
ཞེ་རྒོད	violent	མི་ཞེ་རྒོད་ར་ཁ་མ་གློང་།
མཐར་སྐྲོད་བཏང	to cast someone out	མྱུལ་མ་རྒྱལ་ཁབ་དེ་ནས་མཐར་སྐྲོད་བཏང་།
སྟོད་རྒྱུད	upper reaches (of a river)	འབྲི་ཆུའི་སྟོད་རྒྱུད་ཁམས་ན་ཡོད།
ཁྲི	throne	གོང་མའི་ཁྲི་མ་བདེ་ན། སྤྱང་པོའི་ཉལ་ས་མི་བདེ།
འཕྲིན་ལས	commitment; task	བླ་མ་འདི་འཕྲིན་ལས་རྒྱས་གི་ཡོད།
དམྱལ་ཁམས	hell	དམྱལ་ཁམས་ན་མི་གང་རིགས་ཡོད་རྒྱུ་ནང་།
ཆ་རྐྱེན་ཞན	poor	ཆ་རྐྱེན་ཞན་ན་ར་ཁོ་ཚང་སྐྱིད་པོ་རེད།
སྐྱོབ	to protect; to save one's life	བཙོན་མ་སྐྱོབ་ཆེད་ངས་ཁ་བརྫུད།
རི་དྭགས	wildlife	རི་དྭགས་ཟོ་ཧོན་པ་གི་ལག་ག་ཤོར་སོང་།
ཕོ་ཡག	handsome	ཕོ་ཡག་དེར་ཆུང་མ་མོ་བཙོག་གཞིག་ཡོད།
ཁྲུང་ཁྲུང	wild goose	ཁྲུང་ཁྲུང་པོད་ན་མི་མང་།
སེམས་གཡེང	to get relaxed	ནད་པ་གིས་སེམས་གཡེངས་ན་འགྲིག

ཆང་ས	marital engagement	ཞི་མོ་འདི་ལོ་ཆུང་དུས་ཆང་ས་བརྒྱབ་ཡོད།
རྒྱ་ཁོག	inland China	རྒྱ་ཁོག་དབྱར་ཁ་ཚད་པ་ཆེ།
ཁག་འཁུར	to take responsibility	ང་མི་ལན། ངས་ཁག་མི་འཁུར།
གོ་རྒྱུ	hearing; information	གོ་རྒྱུ་མེད་ན་ཁོག་རྒྱུ་མི་ཡོང་།
ཡིག་འཕྱུག	misspelling	ཡིག་ནོར་ཡོད་ན་ར་དཔེ་ཆ་ནང་དོན་ཆེ།
གནམ་ངོ་འཁྲུགས	to get clouded	གནམ་ངོ་འཁྲུགས་ན་སྣང་ནས་མ་འདུག
ཁ་རྗེ་དར	to be influential	སྡེ་དཔོན་ཁ་རྗེ་དར་གི་མེད།
ཁ་སྐད	oral language	ཁ་སྐད་ར་ཡིག་སྐད་ཨ་ན་མ་ན་མིན།
སྔོ་ཐིང་ངེ	bright blue	དེ་རིང་གནམ་ངོ་སྔོ་ཐིང་ངེ་།
བྱང	to be versed; to be fluent	ཞི་ལི་འདི་རྒྱ་སྐད་ར་བྱང་ཡོད།
རྙོག་གཏམ	nonsense	རྙོག་གཏམ་བཤད་ན་ཁོ་ངར།
སྡུག་གྲོང	retribution	རང་སྡུག་རང་ཉོས་ཡིན་ན་སྡུག་གྲོང་རེད།
འཁོང	to become gluttonous	ཞ་ཡས་ཟ་མ་གི་སྙིང་ང་འཁོང་གི་ཡོད།
ཁ་རྒྱབ	food and clothes	ཁ་རྒྱབ་ཁེབས་ན་ཁུར་གེར་འདང་རྒྱུག་མེད།
མཛད་པ	deed; contribution	སྐྱེས་ཆེན་འདིས་མཛད་པ་ཆེ་བསྐྱངས།
ཆ་སྙོམས	average	ཆ་སྙོམས་གིས་མྱི་རེར་ཀུ་ཤུ་གཉིས་རེ་ཐེམས།
ལམ་ལུགས	social system	ལམ་ལུགས་མེད་ན་སྒྲིག་ལམ་ཉོག་འགྲོ།
འབུལ	to offer	སྡེ་མི་ཟོས་གཞི་བདག་ག་མཆོད་པ་འབུལ།
སྤྱི་སེམས	social mind	སྤྱི་སེམས་མེད་ན་སྒེར་དོན་ར་མི་འགྲུབ།
ཚན་རིག	science	ཚན་རིག་དེང་ཐོག་ཕྱི་རྒྱལ་ནས་རྩ་བ་ཚུགས།
གནམ་ཐང	(it) gets sunny	དེ་རིང་གནམ་ཐང་ཡོད།
ཚེ་ཕྱིད	to be able to eke out a living	ངའི་ཨ་ཁུ་སྡུག་མོ་ཤིད་ཚེ་ཕྱིད་སོང་།
ཤིད་ལས	post-death tasks; funeral	བོད་ནས་ཤིད་ལས་ཡས་ན་འགྲོ་སྒོ་ཆེ།
ཆད་པོ	worn-out; threadbare	གོན་རྒྱུ་ཆད་པོ་སུས་ར་གོན་ན་མི་འདོད།
བསོད་ནམས་གིས་མི་རུང	to be forbidden by moral virtue	ངན་བཙོས་ན་བསོད་ནམས་གིས་མི་རུང་།
དམེ	to feel disgusted	ང་མྱི་ངན་དེར་དམེ་གི
སྤུར	to move	བླ་གཞུག་མར་ངས་ཁང་བ་སྤུར་རྒྱུ་ཡིན།
ཞག་སྡོད	staying overnight	ཞག་སྡོད་གི་འགྲོ་སོང་སྔོར་དྲུག་ཅུ་ཡིན།

བརྒྱགས་པ	fat; large (person)	མི་བརྒྱགས་པ་གཞིག་འགོ་བར་བསྐོས་སོང་།

ད་བར་གི་གེ་སར་རྒྱལ་པོའི་སྒྲུང་།

བར་ཁྱད་ཆེ	different	མིང་ཧྲང་གཉིས་ཀ་རྣམ་རིག་གི་ཐོག་ནས་བར་ཁྱད་ཆེ།
སྒྲིན་ཐག	tape	སྒྲིན་ཐག་གི་སྟེང་སྒྲ་ཕབ་དགོས།
ཕབ	to download; to record	ངས་མཉེན་ཆས་གཞིག་ཕབ་གི་ཡོད།
ཡི་གེ་བ	calligrapher; intellectual	ཡི་གེ་འདི་ཡི་གེ་བ་གཞིག་གིས་མ་བྲིས།
གཏེར་མཛོད	trove; storehouse	གེ་སར་སྒྲུང་རྩོམ་རིག་གཏེར་མཛོད་གཞིག་ཡིན།
ཤོང་ཞ	buttocks	སྨུར་གེ་ཤོང་ཞ་ཆེན་པོ་ཡིན།
ཤོང་ཞ་ཡང་མོ	philandering; lustful	ཁྱུར་གེའི་རྒན་མོ་ཤོང་ཞ་ཡང་མོ་ཡིན།
ཞེ་ཐོགས	to get sentimentally attached	ཨ་མ་ཞེ་ཡས་གི་ཐོག་ག་ཞེ་ཐོགས།
པ་པོ / སྤོ་པོ	grandfather	པ་པོ་ང་ར་མཉམ་པས་འདུག་གི་ཡོད།
པ་མོ / སྤོ་མོ	grandmother	པ་མོ་གནའ་གཞིག་ནས་མེད་སོང་།
ཕར་རྒོལ	attack	ཕར་རྒོལ་ར་རྒྱལ་ཁ་མ་ཐོབ།
དབང་འདུལ་ཅན	powerful; charismatic	མི་དབང་འདུལ་ཅན་གིས་མི་སེམས་འདུལ།
གཙུག་ག་འཛིན	to prioritize	ཁྲིམས་དོན་དག་འདི་གཙུག་ག་འཛིན།
ཡི་རང	to be interested; to admire	ང་རྟེས་རིག་སྦྱོང་རྒྱུར་ཡི་མི་རང་།
མགོ་འཁུར	to be haughty	ཕ་དབང་ཆེ་ན། བུ་མགོར་འཁུར་གི་ཡོད།
མཐུན་སྒྲིལ	unity	ཕན་ཚུན་བར་ནས་མཐུན་སྒྲིལ་ཡོང་རྒྱུ་གལ་ཆེ།
ཡུལ་གདུང	homesickness	ང་ཡུལ་གདུང་ཆེ། ཕ་ཡུལ་རྒྱུན་དུ་དྲན།
རྒན་གསོ་ཁང	home for the old	བོད་ན་རྒན་གསོ་ཁང་ཟེར་ནོ་མེད།
འཁྱོག་མོ	curve; indirect; dishonest	ཁྱུར་གེའི་རྒན་མོ་མི་འཁྱོག་མོ་ཡ་མེད་གཞིག་ཡིན།
གན་རྐྱལ	lying on one's back	འགྲུལ་བ་ཆད་རས་གན་རྐྱལ་ར་ལོག་བཏང་།
ཁ་བཙོག	verbally rough	ཁོ་ཁ་བཙོག རེད་དྲ་ཁོག་མི་བཙོག
ཁོག་འཛམ	gentle; well-intentioned	ཁྱུར་གེ་ཁོག་འཛམ། ཁ་བཙོག་ན་ར།

སློབ་ཚན་བཅོ་བརྒྱད་པ།

བརྗོད།

- Noun Clauses with ནི
- Included-questions
- Noun Clauses with རྒྱུ
- ནི vs. རྒྱུ in clauses
- ཟེར vs. བཤད

Lanscape, Nyi ma (Nima 尼玛) County, Mnga' ris Administrative Region, TAR (2003).

ཟུར་ལྟའི་སློབ་ཚན། **ལས་ངན་རིན་ཆེན་དང་སྒྲོལ་མ། (1)**

རྡོ་རྗེ་ཡི་གེ་གཟིག་བཟུང་ཡས་ངེད་ཚང་ང་ཐོན་ཐལ། ལག་པ་འདར་ཞོར་ར། ཡི་གེ་དེ་ཐོན་ཟེར། **ཁྲུར་གེ་ཡོང་རྒྱུ་**ངའི་ཡིད་ར་མ་ཤར། **ཡི་གེ་དེ་ཚེ་གཟིག་གི་སྐོར་ཡིན་ནོ་**ངས་མ་ཤེས། རྡོ་རྗེ་གིས་ཡི་གེ་དེའི་ལོ་རྒྱུས་གསལ་པོ་གཟིག་བཤད་ཐལ། ཁོའི་རྒན་མོ་མཚོ་མོ་སེམས་ཁྲུར་གིས་ཉལ་ས་ནང་ན་ཡོད་ཟེར།

རྡོ་རྗེ་གིས"ངའི་ཞི་ལི་རིན་ཆེན། ཁྲོས་ཤེས་རྒྱུ་རེད།"ཟེར། "ལོ་གསུམ་གི་སྔོན་ན། རིན་ཆེན་མེ་ཏོག་གི་སྙིང་ང་སེམས་ཤོར་སོང་། མཚོ་མོ་ར་ངེད་གཉིས་ཀས། **ཁྲུར་གེས་འབྲེལ་བ་དེ་གཅོད་དགོས་ནོ་**ཐེངས་མང་ང་གཟིག་ག་གླེང་། མེ་ཏོག་ཚང་ཁྲོས་ཤེས་རྒྱུ་རེད། སྨུར་གེ་ཚང་བབ་གིས་གཙང་མ་མ་རེད། ངའི་ཨ་ཕ་གིས། **མོ་ཚང་ང་གྱི་རབས་གཉིས་གི་སྔོན་གི་རས་མཛེ་ནད་བྱུང་ཡོད་ནོ་**ང་བཤད་སྐྱོང་། དེས་མི་ཚད། ནད་འདིས་ཁོ་ཚང་ང་ད་བར་ར་གནོད་གོ་གི ན་ཞིང་མེ་ཏོག་གི་ཨ་ཕ་ད་པོ་ནད་དེས་འཁྱེར་ལ་ཁད་གཟིག་ཡས་ཐལ།"

"**རིན་ཆེན་གྱི་བཟང་ཚེ་མོ་གཟིག་ཡིན་ནོ་**སུ་མི་ཚང་མ་གིས་ཤེས་ནི་རེད། དེའི་སྐབས་གིས། མེ་ཏོག་ཚང་གིས་གོ་སྐབས་ཡོད་ཡོད་པོ་སྤྱད་རས་རིན་ཆེན་ཁ་དཀྲུས། ང་ར་མཚོ་མོ་གཉིས་ཀས**མེ་ཏོག་ཚང་མི་གཙང་ནོ་**བཤད་གྱུངས་ང་། རིན་ཆེན་སྙིང་བཀྲུགས་ནི་རེད། ཉིན་མ་ཆ་རེ་ཁྲིམ་མ་མ་ཡོང་། ཟ་མ་མ་ཟོས། ཁ་མ་གྲུགས་ན། ངེད་རྒན་རྒོན་གཉིས་ཀ་ར་འདུག་སྡོལ་གཟིག་མེད་གི ང་མ་འཐད་ན། རིན་ཆེན་གིས་རང་སྲོག་ར་གཅོད་ན་ཐང་། དགོང་མོ་གཟིག་ག་མཚོ་མོ་ར་ངེད་གཉིས་ཀས**གཉེན་དེར་འཐད་མི་འཐད་ར**གྲོས་ཡས། སྨུར་གེ་ར་སྙིང་གི་ཞི་ལི་ལག་ནས་ཤོར་རྒྱུར་སྐྲག་གི་ཡོད། ཤོར་སོང་ན། མོ་གསོན་རྒྱུར་གཉིས་ཀས་ཤེ་ན་དགའ་ཟེར། དེའི་རྐྱེན་གིས་ངེད་གཉིས་ཀས་ཞི་ལི་གི་འདོད་པ་སྐོང་རྒྱུ་ཡས་བཏང་། ད**ཁོ་གཉིས་ཀ་འདུག་ས་གཟིག་འཚོལ་དགོས་ནོ་**གཙོ་བོ་ནང་གི་ཡང་གཙོ་རེད། མེ་ཏོག་གི་ཏ་མ་གཉིས་ཀས། རིན་ཆེན་ཁོ་ཚང་ནས་འདུག་དགོས་ཟེར། **ཞི་ལི་གྱི་གཞན་གི་ལག་འོག་ནས་འདུག་རྒྱུར**མཚོ་མོ་བབ་གིས་མི་འཐད། ངས་རིན་ཆེན་གིས**ཚེ་གཟིག་བསམས་ནོ་**དྲིས། ཁྲུར་གེས་ར་རང་གི་ཏ་མ་གཉིས་ཀའི་མཉམ་པས་འདུག་རྒྱུས་ཟེར། རེད་དྲ། **རིན་ཆེན་གིས་འདོད་ནོ་**ངས་སྒྲུབ་ཁ་ཉན་གི་མེད། ནད་རེད་ཚང་ནས་ཡར་མར་ར་འགོས་ན་ཚེ་གཟིག་ཡས་རྒྱུས། ངས་རང་གི་རྒྱུད་པ་གཙང་མ་དེ་ཤེད་བཀྲུག་ན་མི་འདོད་གི **ངས་འདོད་ནོ་**ཁོ་གཉིས་ཀས་ཁོ་ཟོ་རང་གི་ཁྲིམ་ཐབ་འཛིན་རྒྱུ་རེད། རྒན་མོར་དེ་ཤེད་བཤད་བཤད་ནི་ར། སྨུར་གེ་ར་འཐད་རྒྱུ་འཐད་སོང་།"

"ང་མེ་ཏོག་ཚང་ང་གཉེན་སློང་གི་སོང་ང་། མེ་ཏོག་གི་ཏ་མ་གཉིས་ཀས། 'མེ་ཏོག་གི་ནུ་མོ་གནས་གཟིག་ག་བྱིན་བཞག ད་མེ་ཏོག་སྟེར་མི་ཉན། དེ་མིན་ན་ངེད་རྒན་རྒོན་གཉིས་ཀ་གཞུག་ནས་སྲུར་ཁེན་རྒྱུ་ཡིན། རིན་ཆེན་ངེད་ཚང་གི་མག་པ་ཡིན་དགོས། དེ་ཡིན་ན། ཁྲིམ་ཚང་གི་རྒྱུ་ནོར་ཚང་མ་གཞུག་ནས་ཞ་ཡས་གཉིས་ཀའི་ཡིན།'ཟེར། དེ་ཤེད་ཡས་རྒྱུར་ང་ར་མཚོ་མོ་མི་འཐད་གི ངས**ཞ་ཡས་གཉིས་ཀ་སྙེར་ཚུགས་ག་འབྱུད་རྒྱུ**གླེང་ང་།"

མེ་ཏོག་གི་ཏ་མ་གཉིས་ཀས"དེ་མི་ཆོག"ཟེར། "མེ་ཏོག་ཞི་མོ་གསུམ་པོའི་ནང་ནས**ཨ་ཏུ་གིས་དགའ་པོ། ཁ་ཉན་ནོ་**ཡིན། ངེད་ཚང་གི་གཞི་འཛིན་མཁན་མོ་ཡིན།"

"ངེད་ཐོ་ཚང་མ་ཞ་ཡས་ཐོའི་ཧ་མ་རེད། **ངེད་ཐོ་ནམ་ཚོད་ཆེ་མོ་གཞིག་ཡོད་འདུག**་བཤད་རྒྱུ་དཀའ་མོ་རེད། རེད་དྲ་ཧ་མ་གིས་ཞ་ཡས་གི་སྙིད་སྡུག་བསམམས་ན་རེད། རིན་ཆེན་ངེད་ཚང་ནས་ཞི་ལི་གཉེན་བསྒྲིགས་མེད་ནོ་ཁེར་རོ་ཡིན་ན་ར། ངེད་གཉིས་ཀས་ཁུར་གེ་ར་མེ་ཏོག་གཉིས་ཀ་ཁ་གཏོར་ན་མི་འདོད་གི ང་**མེ་ཏོག་ངེད་ཚང་ནས་འདུག་རྒྱུར**་ར་མི་འཐད། **རིན་ཆེན་ཁྱོད་ཚང་ང་ཡོང་རྒྱུར**་ར་མི་འཐད། ངའི་རེ་བ་ཡིན་ན། ཁྲིམ་ཚང་གཉིས་ཀས། ཁོ་གཉིས་ཀས་རང་གི་ཁྲིམ་ཐབ་འཛིན་རྒྱུར་རྒྱབ་སྐྱོར་ཡས་ན། ངས་དེ་ཤེད་རྣ་ཆ་གཏམས།" མེ་ཏོག་གིས་ཧ་མ་གཉིས་ཀས། ཁོ་གཉིས་ཀས་འདང་རྒྱུག་དགོས། ང་ཕྱིའི་ཉིན་མ་ཕྱིར་ཤོག་ཟེར།

"ཕྱི་ཉིན་ཡུལ་བཟང་རེད། ཉི་མ་ནམ་མཁའི་མཐོངས་ན་ཚ་ལམ་མེ། བྱ་རྒོད་གསུམ་གིས་དབྱིངས་བསྐོད་གིངས་འདི་ཚང་མ་ལྟས་བཟང་གཞིག་ག་བརྩིས། ངས་རང་གི་གོན་རྒྱུ་ཨ་ཛ་པོ་གོན། ཁ་ནས་གཡང་འབོད་ཞོར་ར་མེ་ཏོག་ཚང་ང་སོང་། ང་ཐོན་དུས། མེ་ཏོག་གིས་ཧ་མ་གཉིས་བསྒུགས་ནས་བསྡད་ཡོད། མ་བསམམས་ས་ནས། ཁོ་གཉིས་ཀ གཅིག་ངོ་རོད་རོ་ཤེད། གཅིག་ངོ་ལྷུང་ཡས་ཡོད།"

"མེ་ཏོག་གི་ཨ་ཕ་གིས། 'མདང་དགོང་། ངེད་ཐོས་གྱོས་ཡས་བཏང་། མེ་ཏོག་གིས་ཞི་ལི་ངེད་ཚང་ང་ཁྲིད་ཡོང་ན་ཆོག རེད་དྲ། ཁོ་གཉིས་ཀས་རང་ཐབ་འཛིན་ན། ངེད་ཚང་ནས་ཁོ་གཉིས་ཀར་གཅིག་ར་མི་ཐོབ། 'ཟེར། **མེ་ཏོག་གི་ཧ་མ་གཉིས་ཀ་བློ་ཐག་ཐད་ཆོད་ཡིན་ནོ**་ངས་ཤེས་ཐལ།"

"ང་ཕྱིར་ར་ཐོན་དུས། ཞི་ལི་ར་རྒན་མོ་གཉིས་ཀས**དོན་དག་ཆེ་མོ་གཞིག་ཡིན་ནོ**་དྲིས་ཐལ། ཁོ་ཚང་མི་འཐད་གི རིན་ཆེན་ཁོ་ཚང་ང་སོང་ན་མ་གཏོགས། **དེའི་ཐོག་ནས་མཚོ་མོ་མི་འཐད་ནོ**་ཁོ་ཐག་རེད། རིན་ཆེན་གིས་ཁོ་ར་མེ་ཏོག་ཚང་ང་མི་འགྲོ་ཟེར། གཞུག་ནས། སུས་ར་གཉེན་སློང་རྒྱོ་འོར་གིས་མ་གླེང་། རེད་དྲ་རིན་ཆེན་ར་མེ་ཏོག་གཉིས་ཀས་ད་རུང་འགྲོ་འོང་ཡས་གི་ཡོད།"

"ནངས་མོ་གཞིག་ག **རིན་ཆེན་ར་མེ་ཏོག་ར་ཕྱུགས་རྫི་གཞན་པ་ཆ་ཅིག་གིས་ཕྱུགས་ཟོག་ཁ་གཅིག་ག་འདེད་གི་ཡོད་ནོ**་ངས་རིག་ཐལ། ངས་མྱིག་རྒྱང་ཆད་རེག་གེར་ཁོ་ཐོའི་ཕྱུགས་ཟོག་དེད་སར་ཐེངས་གང་མང་ང་བལྟས། ཕྱི་དྲོ་འཕྱི་དུས་གཞིག་ག མྱི་གཞིག་ཕྱུགས་ཟོག་ངེད་ཚང་གི་ཕྱོགས་ག་དེད་རས་ཡོང་གི་ཡོད། ཕྱུགས་ཁྱུ་ཉེ་སར་ཐོན་ནི་ར། ངས**ཕྱུགས་ཟོག་ཐོ་ངེད་ཚང་གི་ཡིན་ནོ་ར་རྫི་བོ་མགྱུ་རྟུ་ཡིན་ནོ**་ཤེས་ཐལ། མགྱུ་རྟུ་རིན་ཆེན་གི་རོགས་པ་ནང་མ་གཞིག་ཡིན། ངས་རིན་ཆེན་གང་ང་བྱུད་སོང་། ཁོ་ཆི་གཞིག་བྱུང་བཏང་བསམམས་ཐལ། གཞུག་ནས། ངས**མེ་ཏོག་གི་ཕྱུགས་ཟོག་ར་ནང་ན་ཡོད་ནོ**་ཤེས་ཐལ། ངས་ལྟག་ཏུ་སེམས་ཁུར་ཡས་སོང་།"

"ངས**རིན་ཆེན་གང་ན་ཡོད་ནོ**་དྲིས། རིན་ཆེན་གིས་མགྱུ་རྟུར་ཡི་གེ་འདི་ཁྱེན་བཏང་གཞིག མགྱུ་རྟུ་གིས། མེ་ཏོག་ར་རིན་ཆེན་མཉམ་པས་ཡོད། **ཁོ་གཉིས་ཀ་གང་ང་འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན་ནོ**་མ་བཤད་ཐལ། ད་པོ་ངེད་ཚང་གི་ཕྱུགས་ཟོག་མགྱུ་རྟུ་ཁུར་གེས་འཚོ་ཟེར། **རིན་ཆེན་གིས་རེ་བ་བརྟན་ནོ**་དེ་ཡིན་ཟེར།"

"ངས་ཡིག་ངོ་མི་ཆོད། **རིན་ཆེན་ལྷོམ་སོང་ནོ**་ཤེས་ནི་ར། མཚོ་མོ་ངུས་ཐལ། དེ་ནས་བརྒྱལ་ཐལ། མཐའ་མཇུག་ན་ཡས་ཉལ་སར་ལྷུང་ཐལ། སྨུར་གེའི་ནད་དྲག་དགོས་ན། **སྨུར་གེར་དགོས་ནོ**་རིན་ཆེན་གི་སྐོར་གི་གནས་ཚུལ་རེ་གོ་རྒྱུ་རེད།"

18.1 --Noun clause with ནོ

Comple-mentizer	Tibetan	English	Use
ནོ	ཁྱོས་འདི་བྲིས་ནོ་ངས་མ་ཤེས།	I did not know that you wrote it.	with verbs in PAT
	མུར་གེས་ཨ་མ་ཕྱིར་ར་ཡོན་ནོ་ཤེས་མེད།	She does not know that her mother has returned.	
	ཁུར་གེས་སྐོར་མོ་བརྐུས་ཡས་ནོ་ད་བོ་གསང་ཡོད།	That he has stolen money is still kept secret.	
	ཁྱོས་བོད་ཡིག་འབྲི་ནོ་སུས་ར་ཤེས།	Everyone knows that you write Tibetan.	with verbs in PRT
	ངས་ལུག་ཤ་མི་དྲན་ནོ་རྫུན་ཡིན།	It is a lie that I don't miss mutton.	
	མྱི་རིགས་གེ་མངར་མོར་དགའ་ནོ་དཔེ་རེད།	It is natural that all people like sweetness.	
	བོད་པ་མང་ཆེ་ཤོས་ནང་བསྟན་པ་ཡིན་ནོ་ངས་ར་ཤེས།	I also know that most Tibetans are Buddhist.	with ཡིན, tense mood depending on context
	མུར་གེ་སྔོན་ཆད་ཡག་མ་ཡིན་ནོ་ད་བོ་ར་ཤེས་ཐུབ་གི	One can even now tell that she used to be beautiful.	
	ལས་ཀ་དཀའ་མོ་ཡིན་ནོ་ལས་ན་ཤེས།	One knows that physical labor is difficult when he experiences it.	
	ཁྱོད་གཉེན་བསྒྲིག་རྒྱུ་ཡིན་ནོ་དོན་དག་ཆེ་གཟིག་རེད།	It is a big thing that you will marry.	with ཡིན, in future tense mood
	ངས་རྒྱ་ཡིག་སྦྱོང་རྒྱུ་ཡིན་ནོ་ད་བོ་དྲན་སྙོ་ཡིན།	It is just a thought that I will study Chinese.	
	ཁྱོད་འདིར་དགའ་རྒྱུ་མིན་ནོ་ངས་ཚོར་ཡོད།	I realized that you would not like it.	

Notes-1

1. ནོ: It has already been learned in connection with adjective clauses and as a personalizer. Refer to Notes 1, 2, and 3, Chapter Thirteen. Its functions are compared here.

In adj. clause	ཡི་གེ་ཁྱོས་བྲིས་ནོ་ངའི་ལག་ག་འབྱོར་ཐལ།	I have already received the letter you wrote.
	སྐད་བཏང་ནོ་གསལ་བོ་མ་རེད།	The message that was sent was not clear.
In noun clause	ཁྱོས་ཡི་གེ་བྲིས་ནོ་ངས་མ་ཤེས།	I do not know that you wrote the letter.
	ཁྱོས་སྐད་བཏང་ནོ་གསལ་བོ་རེད།	It is very clear that you have sent the message.
As personalizer	ཡི་གེ་འབྲི་ནོ་ཁྱོད་རེད།	You are the person who wrote the letter.
	སྐད་གཏོང་ནོ་ཁྱོད་མིན་སུ་ཡིན།	Who is the messenger if not you?

2. ནོ is used either as a complementizer or as nominalizer in noun clauses, e.g., (as a complementizer) ངས་ཁུར་གེ་སོང་ནོ་མ་ཤེས། I didn't know that he had gone. / (as a nominalizer) ཁུར་གེས་བྲིས་ནོ་གསལ་བོ་རེད། What he wrote is very clear.

3. Complementized noun clauses are often put in front. **ཨ་ཕ་འདི་མོ་གཞིག་རྒས་ཡོད་ནོ་**ངས་མ་བསམས། I have not thought about Father being so old.
4. Nominalized noun clauses are usually modified by such complements as ཤེས, ཡིད་ཆེས, གསལ་པོ, ཁོ་ཐག་ཆོད, ཡ་མཚར, བློ་ཕམ, ཡིད་ཚད, དགའ་ཡོད, འདོད, འདྲི, ཡིད་ར་དྲན, སྐྱུག་སྙིད་རེད, ཧ་གོ, རེད, ཡིན, etc.

Exercise 1 Rewrite each statement with noun clauses, either as subjects or objects.

དཔེར་བརྗོད། ངས་ནམ་ཡིན་ན་ར་བོད་ཚང་མ་འཁྱོག་པ་ཡིན་འདོད། རེད་དྲ་འཁྱོག་པ་ཞིང་བར་ལྟོས་ན་མི་གྲངས་ཉུང་།
འཁྱོག་པ་ཞིང་བར་ལྟོས་ན་ན་མི་གྲངས་ཉུང་ནོ་ངའི་ཡིད་ར་མ་ཤར།

1. བོད་ནས་ཕལ་ཆེར་ཚང་མ་སྤྱི་དད་པ་ཅན་ཏག་ཏག་རེད། འདི་ངའི་ཡིད་ར་མ་ཤར།

___

2. ཁམས་ར་ཨ་མདོ་གི་སྤྱི་གྲངས་བསྡོམས་ན་བོད་ལྗོངས་གི་ཡན་རེད། ངས་དེ་མ་ཤེས།

___

3. མཚོ་བོད་མཐོ་སྒང་གིས་ཀྲུང་གོ་རྒྱལ་ཁབ་གི་ས་རྒྱ་གི་བརྒྱ་ཆའི་ཉི་ཤུ་རྩ་ལྔ་ཟིན་ཡོད། མཚོ་བོད་མཐོ་སྒང་ཆེ་གི་ནང་།

___

4. བོད་གི་སྤྱི་གྲངས་ཀྲུང་གོའི་སྤྱིའི་སྤྱི་གྲངས་གི་བརྒྱ་ཆའི་ཐིག་ལེ་གྲངས་ཚུང་གསུམ་བརྒྱད་ཡིན། དེ་མོ་གཞིག་ཚུང་རྒྱུ་མ་རེད།

___

5. མཚོ་བོད་མཐོ་སྒང་གི་ས་མགོ་ཆ་སྙོམས་མ་མཚོ་ངོས་གི་རས་མུས་སྟོང་ཚོ་བཞི་རེད། མི་མང་ང་གཞིག་གིས་དེ་ཤེས་གི་མེད།

___

6. བོད་གི་ས་ཆ་སྤྱི་གི་བརྒྱ་ཆ་གི་དྲུག་ཅུ་རེ་བརྒྱད་གི་སྟེང་ན་ཕྱུགས་ཟོག་འཚོ་གི་ཡོད།

___

7. རོང་མ་འབྲོག་གི་བོད་པ་བོད་ལྗོངས་ནས་སྤྱི་གྲངས་སྤྱི་གི་བརྒྱ་ཆའི་བདུན་ཅུ་ལྷག་རེད།

___

8. བོད་ལྗོངས་ནས་འབྲོག་ནག་རོང་མ་འབྲོག་འདྲ་མ་གཞིག་མི་མང་།

___

9. བོད་གི་འབྲོག་པ་ཟོར་དགུན་ས་ར་དབྱར་ས་ཡོད་ནི་རེད། ཁོ་ཟོ་ནམ་ཡིན་ན་ར་ས་ཆ་གཅིག་ན་འདུག་གི་མེད།

___

10. བོད་གི་ས་ཆ་ན་ཞིང་ས་ཅང་མེད། ས་རྒྱ་སྤྱི་གི་བརྒྱ་ཆའི་གཅིག་ཡོད་མེད་ཡིན།

___

Exercise 2 Convert each sentence into a statement that includes a noun clause or an adjective clause.

དཔེར་བརྗོད།

Noun clause included: ཞི་མོ་ཐོས་ལྷངས་འཁོར་ཆེ་གཞིག་མི་སྐྱོར། ཕལ་ཆེར་བོད་ཀྱི་ས་ཆ་ཡོངས་ནས་དེ་མོ་རེད།

ཞི་མོ་ཐོས་ལྷངས་འཁོར་ཆེ་གཞིག་མི་སྐྱོར་ནི་བོད་སགི་གནས་སྐུལ་གཞིག་རེད།

Adj. clause included: མདང་དགོང་ངས་ཆང་འཐུངས། ཆང་ཧྲོང་གིས་ཞིམ་གི

ཆང་ངས་མདང་དགོང་འཐུངས་ནི་ཧྲོང་གིས་ཞིམ་གི

Noun clause included

1. ཁྱུར་གེ་ཕྱི་དགའ་གཞིག་ཡོང་རྒྱུ་རེད། དེ་གནའ་གཞིག་ནས་ངས་ཤེས་ཡོད། ________________
2. ཨ་ལེ། ཁྲོས་རྒྱུ་ཡིག་འདི་མོ་ཨ་ཛ་གཞིག་ཤེས་ནས། ________________
3. ངས་ལེགས་སྐྱེས་བསྐུར་མཁན་ད་བོ་ཁྱོད་ཡིན་བསམས་ཐལ། ________________
4. དོ་ཚོགས་ཐན་པ་ཆེ། ཞིང་བ་ཐོ་གནམ་འཛོ་ཆེ་དགོས་གི་ཡོད། ________________
5. ངར་སྒོར་མོ་གཡོར་རྒྱུ་མེད། ངས་ཁྱོད་ཐེངས་མང་ང་བཤད་བཏང་། ________________
6. ཁྱོད་བདེ་མོ། ཁྱོད་དེ་རིང་ཐོན་བཏང་ན་ཞེ་ཐག་གིས་ཧ་གི ________________

Adjective clause included

1. ཁ་རྟང་སྟ་མོས་ཆར་བ་བབས་ཐལ། བབས་ནི་ཆེ་གི ________________
2. ངས་ལྷངས་འཁོར་གཞིག་ཉོས་བཏང་། ངས་སྒོར་མོ་འབུམ་གཉིས་ཐྲིན་བཏང་། ________________
3. ངའི་ཚ་མོ་གིས་དཔེ་ཆ་གཞིག་འདོན་གི་ཡོད། དེ་འབྲི་མཁན་ཆོས་གྲགས་རེད། ________________
4. འདྲ་པར་འདི་བླ་མ་གཞིག་གི་རེད། བླངས་ནི་ཧྲོང་གིས་ཧ་གི ________________
5. ཁང་བ་འདི་ལོ་སུམ་བརྒྱ་གི་སྔོན་ན་ལས། ད་བོ་ར་བཀན་མོ་རེད། ________________
6. འདི་མཚོ་མ་གཉིས་ཀའི་ནང་ནས་ཆེ་བོ་རེད། ཁྱུར་གེ་ཕྱི་རྒྱལ་ན་བསྡད་ཡོད། ________________

Exercise 3 Combine the two sentences so as to include a noun clause and / or the personalizer ནི.

དཔེར་བརྗོད།

Noun clause included: ལག་ཆ་འདི་གོ་ཆོད་རེད། ངས་རྒྱུན་དུ་བཀོལ་གི་ཡོད།

ངས་རྒྱུན་དུ་བཀོལ་གི་ཡོད་ནི་ལག་ཆ་གོ་ཆོད་འདི་ཡིན།

Personalizer included: ང་ཉལ་གི་འགྲོ། རེད་དྲ་ངའི་སྤྱན་ཡ་མི་ཉལ་ཟེར།

ཉལ་གི་འགྲོ་ནི་ང་ཡིན། མི་ཉལ་ནི་ངའི་སྤྱན་ཡ་ཡིན།

Noun clause included

1. ཞི་ལི་འདི་དྲང་མོ་རེད། དེར་ང་དགའ་གི ______________________
2. ཚོང་པ་འདི་རྒྱུ་ཅན་ཡིན། རེད་དྲ་དེ་དོན་དག་འདིར་འབྲེལ་བ་མེད། ______________________
3. ང་ནང་བསྟན་པ་གཞིག་ཡིན། དེ་ང་བོད་གཞིག་ཡིན་ནོ་གིས་མ་རེད། ______________________
4. དཔེ་ཆ་འདིས་ཁོ་འཁྲོག་ནས་ལག་ཆགས་སྤྲོལ་གླིང་ཡོད། ______________________
5. ཁྱུར་གེ་སངས་རྒྱས་གི་ཨ་ཕ་ཡིན་ནས། དེ་ཟེར་ན་སངས་རྒྱས་ཁོ་ར་ཁོ་རེད། ______________________
6. ཁྱོད་མིག་ཤེལ་གཞིག་དགོས་ནས། ངས་གཞུག་ནས་ཅིག་ཉོ། ______________________

Personalizer included

1. ང་ཚད་གི ལྟངས་འཁོར་ཚོས་དར་གིས་སྐོར། ______________________
2. དགེ་བཤེས་ཆེན་མོ་དེ་རིང་གི་རས་མེད། བྱ་བ་ཐམས་ཅད་ངའི་ལག་ན་ཡོད། ______________________
3. དེ་རིང་དགེ་རྒན་ཚོས་མཚོན་བཏང་། བོད་ཡིག་གི་སློབ་ཁྲིད་ཡས་མི་ཐུབ། ______________________
4. དོ་དགོང་ཁྱོས་ནད་པ་སྲུང་། ང་ཡུལུ་བ་འགྲོ། ______________________
5. ཞིང་པ་ཟོ་སྐྱོམ་གི་ཡོད། རེད་དྲ་དྲོས་ཛ་སློལ་མཁན་ད་བོ་ཐོན་གི་མེད། ______________________
6. རི་མོ་འདི་རབ་འབྱོར་གིས་བྲིས། རི་མོ་འདི་ཡག་གི་ནང་། ______________________

18.2 --Included-question noun clause

Noun clause that include question words		
Tibetan	English	Question words
ངས་གང་ནས་རྩལ་སྦྱོང་ཡས་དགོས་ནོ་མི་ཤེས།	I do not know where I should exercise.	where
ང་གང་ང་འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན་ནོ་ཁྱོའི་དོན་དག་མ་རེད།	Where I will go is not your business.	where to
སློབ་མ་ཐོ་གང་ན་ཡོད་ནོ་དགེ་རྒན་གིས་གསལ་པོར་ཤེས་ནི་རེད།	The teacher should know clearly where the students are.	where
རྡོ་རྗེ་གིས་ཆེ་གཞིག་བཟུང་ཡོད་ནོ་ངས་གཞན་ན་མ་བཤད།	I did not tell anybody what Dorji had in his hand.	what
ཡི་གེ་དེ་ཆེ་གཞིག་གི་སྐོར་ཡིན་ནོ་ངས་མ་ཤེས།	I did not know what the letter was about.	what about
རྡོ་རྗེ་གིས་ཆེ་གཞིག་ཤེད་ཡི་གེ་གཞིག་འབྱོར་ནོར་འདང་བརྒྱབ།	Dorji tried to remember how he got the letter.	how
ཡི་གེ་དེ་བྲིས་ནོ་ཆེ་མོ་གཞིག་ཡིན་ནོ་རྡོ་རྗེ་གིས་ལྷ་མི་ཤེས།	Dorji cannot tell how well the letter is written.	how
རིན་ཆེན་མེ་ཏོག་ག་ཆེ་མོ་གཞིག་དགའ་གི་ཡོད་ནོ་གསལ་པོ་རེད།	It is very clear how much Rin chen loves Me tog.	how much
རིན་ཆེན་གིས་ཡི་གེ་དེ་སུ་གཞིག་ག་བྱིན་ནོ་ངས་ར་མི་ཤེས།	I also don't know to whom Rin chen gave the letter.	to whom
རིན་ཆེན་ར་མེ་ཏོག་ཆེ་གཞིག་ག་བྲོས་སོང་ནོ་ཤེས་རྒྱུ་གལ་ཆེ།	It is very important to know why Rin chen and Me tog eloped.	why
ཨ་མ་གིས་རིན་ཆེན་ནམ་ཕྱིར་ར་ཡོང་རྒྱུ་ཡིན་ནོ་ཤེས་ན་འདོད།	Mother wants to know when Rin chen will return.	when

རིན་ཆེན་མི་བཟང་གཞིག་ཡིན་མིན་བཤད་རྒྱ་དཀའ།	It is difficult to tell if Rin chen is a good person or not.	*be* verb with its antonym
ཡི་གེ་དེ་རིན་ཆེན་གི་ཡིན་མིན་ངས་དྲིས།	I asked if the letter is for Rin chen or not.	
མཚོ་མོ་ནད་པ་གཞིག་ཡིན་མིན་ཁྱོད་གསལ་པོ་ཡིན།	You know well whether Mtsho mo is a patient or not.	
མེ་ཏོག་ག་མཛེ་ནད་ཡོད་མེད་རིན་ཆེན་གི་ཨ་ཕས་མི་ཤེས།	Rin chen's father does not know if Me tog has leprosy or not.	E-v with its antonym
རིན་ཆེན་གིས་ཡི་གེ་གཞིག་བྲིས་ཡོད་མེད་མགུ་རུ་གིས་མ་བཤད།	Mgu ru didn't tell whether Rin chen had written a letter or not.	
མེ་ཏོག་གི་ནུ་མོ་གནས་གཞིག་ག་བྱིན་ཡོད་མེད་གླེང་སོང་།	Whether Me tog's sister has already been betrothed or not is mentioned.	
རིན་ཆེན་མེ་ཏོག་ཚང་ནས་འདུག་འདོད་མི་འདོད་དྲིས།	Rin chen is asked if he wants to stay in Me tog's family or not.	present tense: མི between two of the same verbs in PRT
རིན་ཆེན་གི་ཕ་མ་གིས་**གཉེན་སློང་མི་སློང་**འོར་གིས་ཁ་མ་གྲགས།	Rin chen's parents did not mention again if they (would) ask for the marital engagement or not.	
མེ་ཏོག་གི་ཕ་མ་འཐད་མི་འཐད་རིན་ཆེན་ཁོ་ཚང་ང་**ཡོང་མི་ཡོང་**ང་ཐུག།	Whether Me tog's parents agree or not depends on whether Rin chen lives with them or not.	
རིན་ཆེན་གིས་ཕ་མ་འཐད་མ་འཐད་ར་འདང་མ་བརྒྱབ།	Rin chen didn't think about whether his parents agreed or not.	མ between two same verbs in PAT
ཁོ་གཉིས་ཀ་བྲོས་མ་བྲོས་མཚོ་མོར་མ་བཤད།	Mtsho mo was not told whether they had run away or not.	
མེ་ཏོག་སེམས་སྐྱུག་མ་སྐྱུག་ཁྱོས་ཨེ་ཤེས།	Do you know if Me tog was happy or not?	
ངས་དཀོན་མཆོག་ཚང་ཐག་རིང་མིན་མི་ཤེས།	I do not know if Dkon mchog's family is far or not (from here).	མིན follows a verb or an adjective.
ངའི་དགའ་རོགས་གིས་ལེགས་སྐྱེས་འདི་ལེན་མིན་ང་གདེང་མེད།	I am not sure if my girlfriend will accept this present or not.	
རྒྱལ་ཁབ་འཁྲིག་མཐུན་ཡོང་མིན་མང་ཚོགས་གི་ལྟ་བར་ཐུག་ཡོད།	Whether the countries are peaceful depends on public opinion.	

Notes-2

1. *འདུག* and *མིན* are alternatively used to express included-questions mentioned previously.

Present tense	**ཁུར་གེ་འགྲོ་མིན་**མ་བཤད། **གནམ་གྲུ་འཕུར་འདུག་**ད་བོ་མི་ཤེས།	Don't tell if he is going or not! It is still unknown if the plane will take off or not.
Past tense	**ཁུར་གེ་སོང་མིན་**མ་བཤད། **གནམ་གྲུ་འཕུར་སོང་འདུག་**ད་བོ་མི་ཤེས།	Don't tell if he went or not! It is not clear if the plane has taken off or not.
With adjective	**དཔེ་ཆ་འདི་ཧྲ་མིན་**ཁྱོས་བལྟས་ན་ཤེས། **རི་གན་མཐོ་འདུག་**འགོས་ན་ཤེས།	You (would) know if it is a good book or not if you read it. One can tell if that mountain is high or not if he climbs it.
With *be* verb	**འདི་མདོག་སྔོན་པོ་ཡིན་མིན་**བཤད་མི་དགོས། **དུས་ཚོད་འདི་གསར་པ་ཡིན་འདུག་**བཤད་དཀའ།	It's needless to say if this is blue or not. It is hard to tell if this watch is new or not.

With E-v	ཁྱོས་སློབ་མ་ཚོ་སློབ་ཁང་ནང་ཡོད་འདུག་ཨེ་ཤེས། ང་པ་སེ་ཊོ་རྒྱུ་ཡོད་འདུག་ག་སེམས་ཁྲལ་ཆེ།	Do you know whether the students are in the classroom or not? I am worried if tickets are available or not.

2. Included-question noun clauses are modified by such complement phrases as གསལ་པོ་རེད, འདྲི, མི་དགོས , སུས་ར་ཤེས , ཡིད་ར་མ་ཤར, ངས་དྲན་གྱི, ཐག་གཅོད, གལ་ཆེ, དཀའ, སེམས་ཁྲལ་ཆེ, བཤད, ཁ་ན་ཡོད, ཤེས་ན་འདོད, དོགས་པ་མི་ཟ, etc. For example: སང་ཉིན་ཆར་པ་འབབ་མི་འབབ་པ་ང་སེམས་ཁྲལ་ཆེ། I am worried about whether it will rain or not tomorrow.

Exercise 4 For each statement, write a question that contains an included-question and that the corresponding statement answers.

དཔེར་བརྗོད། Statement: བོད་གི་ལོ་སར་སྤྱི་ལོའི་ཟླ་བ་གཉིས་པ་གི་ནང་རེད།

Included question: བོད་གི་ལོ་སར་དུས་ནམ་གཟིག་ཡིན་མིན་ཁྱོས་ང་བཤད་ན་ཆེ་མོ་རེད།

Original statements	With included question
1. ཇེད་ཟོ་དབྱར་གནང་གི་སྐབས་བ་བོད་ར་ཡུལ་སྐོར་ར་འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན།	1. ________________བཤད་ན་ཨེ་ཆོག
2. དཔེ་ཆ་བྲིས་ནོ་ཧོང་གིས་ཧྲ་གི རྩོམ་པ་པོ་ཆོས་གྲགས་རེད།	2. ________________ཁྱོས་ཨེ་ཤེས།
3. སློབ་ཁྲིད་སྟོན་མ་གི་སྟེང་ནས་བསྟན་པ་ཕྱི་དར་གི་སྐོར་བཤད་ཐལ།	3. ________________ང་ཤོད་པ།
4. མདང་དགོང་གི་སྒྲོ་ཚོགས་སྟེང་ན་མི་སུམ་ཅུ་གཟིག་ཡོད་གི	4. ________________ངས་ཤེས་ན་འདོད།
5. ཁ་རྩང་དངོས་ལུགས་གི་དགེ་རྒན་ཕྱི་གླིང་བ་གཟིག་རེད།	5. ________________ཁྱོས་ཤེས་རྒྱུ་རེད་པ།
6. དོ་ཚིགས་གི་སློན་ལམ་ཆེན་མོ་བླ་བྲང་དགོན་པ་ནས་འཚོག་རྒྱུ་རེད།	6. ________________ཁྱོས་ཨེ་གོ
7. ཁྱོས་སྙི་རྒྱུན་འདི་རྒྱལ་ནང་གི་གྲོང་ཁྱེར་ཆེ་གཟིག་ནས་ཉོས།	7. ________ང་བཤད་ན་ཆེ་མོ་གཟིག་རེད།
8. གློག་བརྙན་ན་ལྔ་སྒྲོར་སྐོར་མོ་ལྔ་བཅུ་བྱིན།	8. ____________ངའི་ཡིད་ར་མི་འཆར་གི
9. ཁྱོད་ཞི་ལི་གཟུགས་ཐུང་ངོ་དཀའ། གཟུགས་རིང་བོར་ཞི་ལི་གི་ཚུགས་ཀ་མེད།	9. ________________ང་ཤོད་པ།

Exercise 5 Comment on these statements using included-questions.

དཔེར་བརྗོད། Original statement: ལོ་ཉི་ཤུ་གི་སྔོན་ན་ད་གཟོད་ཨ་མདོའི་ས་ཆ་ན་ཚ་ལུ་མ་ཡོད་སོང་།

Comment with included-question: ཨ་ལེ། ཚ་ལུ་མ་ནམ་གཟིག་ག་ཨ་མདོར་ཐོན་འདུག་ངས་མ་ཤེས།

Original statements	With included question
1. ཚོང་པ་འདི་ཚེ་དཔལ་ཡིན། ངས་དེ་མ་ཤེས།	1. ______________________________
2. སློབ་སྐབས་གཞུག་མ་ཟླ་བ་དགུ་བ་གི་སྟོད་ར་འཚོག་རྒྱུ་རེད།	2. ______________________________

3. ང་སློབ་གྲྭ་འདིའི་ནང་ནས་ལོ་དྲུག་འགོར་གི་ཡོད།	3. ______________
4. ངའི་སློབ་མ་ཚོ་བོད་གི་ས་ཆ་ཁག་སོ་སོ་ནས་ཡོང་།	4. ______________
5. དེང་སང་བོད་ན་ར་ལག་ཁྱེར་ཁ་པར་བཀོལ་མཁན་མང་།	5. ______________
6. ཞི་མོ་ཟོས་ཟ་མ་ཁ་ཚ་ཧྲོང་གིས་ཟ་མི་ཐུབ། ང་སྐྱིར་གིས་དགའ་ན་ར།	6. ______________
7. དེང་ཕྱིན་ཆད་ད་ང་ཕྱི་རྒྱལ་ར་འགྲོ་མི་དགོས།	7. ______________
8. ལོ་དྲུག་གི་སྔོན་ན་ཁོ་ཨ་མེ་རི་ཁ་ན་ཡོད།	8. ______________
9. སྔོན་ཆད་ངའི་སྲིང་མོ་དགེ་རྒན་བཅོས་མྱོང་།	9. ______________

Exercise 6 Complete the dialogue with included-question noun clauses.

རོགས་པ་ཀ་བ ད་སྟོན་ལས་ཐོན་ལ་ཁད་ཡོད། ཁྱོས་ང______________ཞོད་པ།

རོགས་པ་ཁ་བ དོ་ཚོགས་ནམ་ཟླ་བཟང་གི གནམ་འཛོ་ཆེ་ནོ་གིས། འགོ་རིལ་ཧྲོང་གིས་ཧྲ་གི

རོགས་པ་ཀ་བ ཁྱོད་ཟོའི་ས་ཆ་ནས་ལོ་ཧྲོག______________ཁྱོས་ཨེ་ཤེས།

རོགས་པ་ཁ་བ ལོས་ཤེས། སྤྱིར་བཏང་གིས་ཟླ་བ་བདུན་པའི་སྟོད་ར་འབྲེག་གི་ཡོད།

རོགས་པ་ཀ་བ ཁོ་ཟོས་ལོ་ཧྲོག་ཆི་གཟིག་ཤེད་འབྲེག་གི་ཡོད།

རོགས་པ་ཁ་བ ______________ངས་ར་མ་ཤེས། ད་ང་ཡུལ་བ་ལོ་བདུན་ན་མ་སོང་།

རོགས་པ་ཀ་བ རེད་དྲ། སྐྱེ་བའི་ནང་ན་ཁྱོའི་ཤ་ཉེ་ཞིང་འདེབས་མཁན་ཡོད་རྒྱུ་རེད་པ།

རོགས་པ་ཁ་བ རྫོགས་མེད་གཟིག་ཡོད། རེད་དྲ______________ངས་མི་ཤེས།

རོགས་པ་ཀ་བ ངེད་གཉིས་ཀ་སྟོན་ལས་གི་སྐབས་བ་ཁྱོད་ཚོའི་སྐྱེ་བར་སོང་ན་ཆི་མོ་གཟིག་རེད།

རོགས་པ་ཁ་བ དེ་ཚོག་གི རེད་དྲ། ཁྱོས______________ང་ཞོད་དྲ།

རོགས་པ་ཀ་བ ངས་ཁོ་ཟོས་འཚོ་བ་ཆི་གཟིག་ཤེད་རོལ་གི་ཡོད་ནོ་རིག་ན་འདོད། དེས་མི་ཚད། ཞིང་ལས་གི་ཕྱོགས་གི་སྒྲོལ་རྒྱུན་
______________ཁྱད་པར་བ་ཤེས་ན་འདོད།

རོགས་པ་ཁ་བ སྒྲོལ་རྒྱུན་ཁྱད་པར་བ་མང་ང་གཟིག་ཡོད། དཔེར་བཞག་ན། དྲུག་པའི་ཟླ་རོལ། དེ་མོ་གཟིག་ཡིན་ན། ངེད་གཉིས་ཀ་ཟླ་བ་དྲུག་པའི་ནང་ང་འགྲོ་དགོས།

རོགས་པ་ཀ་བ ཟླ་རོལ་______________ཁྱོས་ཨེ་ཤེས།

རོགས་པ་ཁ་བ སྐྱེ་བ་རེ་རེ་ནས་ཟླ་རོལ་ཕལ་ཆེར་ཉིན་མ་གསུམ་ཡིན། ཧྲག་ཧྲག་ནམ་ཡིན་ནོ་ངས་ར་མི་ཤེས།

རོགས་པ་ཀ་བ ཁྱོས་ཟླ་རོལ་______________དྲིས་ན་ཆི་མོ་གཟིག་རེད།

རོགས་པ་ཁ་བ ཚོག་གི ངས་དོ་དགོང་ཨ་ཁྱུར་ཁ་པར་གཟིག་གཏོང་། ཁྱུར་གིས་ཚང་མ་ཤེས་ནི་རེད།

Exercise 7 Ask questions with whether-question noun clauses included, which the original statements answer.

དཔེར་བརྗོད། Original statement: ཆོས་གྲགས་གིས་བྱ་བ་གསར་པ་དེ་ལས་ན་འདོད་གི་མེད།

Included-question: *ཆོས་གྲགས་གིས་བྱ་བ་གསར་པ་ལས་ན་འདོད་གི་ཡོད་མེད་*བཤད་ན་ཆེ་མོ་གཞིག་རེད།

Original statements — With whether-question

1. ངའི་རྒད་པོ་མི་བཟང་གཞིག་ཡིན། → ______________________བཤད་ན་ཨེ་ཚོག
2. ཁྱུར་གེའི་ཞ་ཡས་གཉིས་ཀ་སློབ་གྲྭར་འགྲོ་གི་ཡོད། → ______________________ཁྱོས་ཨེ་ཤེས།
3. ཁོ་གཉིས་ཀ་སློབ་སྦྱོང་ང་རྫོང་གིས་ཧྲ་གི → ______________________ང་ཤོད་པ།
4. སློབ་གྲྭ་ནང་ན་ཟ་མ་ཡོད་ནོ་གིས་ཟ་མ་འཁྱེར་མི་དགོས། → ______________________ངས་ཤེས་ན་འདོད།
5. སློབ་གྲྭ་དེའི་ནང་ནས་དགེ་རྒན་ཟོ་ཞོང་གིས་འགན་སེམས་ཡོད་གི → ______________________ཁྱོས་ཤེས་རྒྱུ་རེད་པ།
6. སློབ་གྲྭ་གི་སློབ་ཁྲིད་ར་ཁོར་ཡུག་གི་ཆ་རྐྱེན་ན་བཤད་རྒྱུ་མེད་གི → ______________________ཁྱོས་ཨེ་གོ
7. སློབ་མ་ཚོས་དཔེ་ཆར་རིན་སྟེར་མི་དགོས། → ______________________ང་བཤད་ན་ཆེ་མོ་གཞིག་རེད།
8. སློབ་གྲྭ་དེར་ཞ་ཡས་ཟོ་སོང་ན་ཞེ་ཐག་གིས་བདེ་མོ་རེད། → ______________________ཤོད་དྲ།
9. ང་ར་ངའི་རྒན་མོ་གཉིས་ཀ་སློབ་གྲྭ་དེའི་དགེ་རྒན་ཡིན། → ______________________ང་ཤོད་པ།

Exercise 8 Answer questions with if- or whether-question noun clauses using འདུག and མིན.

དཔེར་བརྗོད། Question: ངས་སྙམ་པ་མི་བཟོད་གི དམ་བི་དེའི་ནང་ན་ཆུ་ཨེ་ཡོད།

Answer with included-question noun clauses: *དམ་བུ་དེའི་ནང་ན་ཆུ་ཡོད་འདུག་*ངས་མ་ཤེས།

1. ཞི་ཡི། ཁྱོད་དབྱར་གནང་གི་སྐབས་བ་གང་ང་འགྲོ་ན་འདོད།

______________________________ད་བོ་མ་ཤེས། ང་ར་ཨ་ཕ་གིས་ད་བོ་ཐག་གིས་བཅད་མེད།

2. ཞི་མོ། ཁྱོས་དེ་རིང་གོན་རྒྱུ་ཉོ་ན་འདོད་ནས། འདོད་ན་དེད་ཆ་བོ་མཉམ་པས་འགྲོ།

______________________________ང་སྒོར་མོ་ཡོད་མེད་གི་ཁ་ན་ཡོད།

3. ཨ་ཅེ། ཁྱོའི་ལྷམ་གི་ཆེ་ཆུང་སོ་བདུན་ཨེ་ཡིན། དེ་མ་ཤེས་ན་དེད་གཉིས་ཀས་ཁྱོའི་ལྷམ་ཉོ་ཐུབ་རྒྱུ་མ་རེད།

______________________________ངས་ར་མི་དྲན་གི ཨང་ཀི་སོ་བདུན་ཡང་མིན་ད་ཆུང་རྒྱུ་རེད།

4. ཨ་ཕ། ངས་ལྷམ་གཞིག་ཉོ་འདོད། ངས་ཉོས་ན་ཨེ་ཚོག

______________________________ཁྱོའི་ཨ་མར་འདྲི་གི་སོང་། ངས་མི་ཤེས།

5. ཨ་ཁྱུ། ཨ་ཕ་གིས་ང་ལྷམ་ཉོ་ཁ་མི་ཉན། ཁྱོས་ཁྱུར་གེར་བདེན་བཤད་ན་ཆེ་མོ་གཞིག་རེད།

______________________________གིས་གོ་མི་ཆོད། གནད་དོན་ལྷམ་གསར་པ་གཟིག་དགོས་མི་དགོས་རེད།

6. ཨ་མ། ཨ་ཕ་ར་ཨ་ཁུ་གཉིས་ཀ་སང་ལྷམ་གཟིག་ཉོ་ན་འདོད་གི་མེད། ཁྱོད་རང་གིས་ཉོ་རྒྱུ་ཨེ་ཡིན།

____ད་ཨ་མ་ང་དགའ་མི་དགའ་གི་དོན་དག་རེད།

7. སྤུན་ཡ། ཁྱོའི་ཞི་མོར་ཟླ་བ་གཅིག་རེ་ལྷམ་གསར་པ་རེ་དགོས་ནས།

________________________________ངས་ར་མི་ཤེས། རེད་དྲ་ཨ་མ་གིས་མུར་གེའི་འདོད་པ་སྒྲུབ་གི་ཡོད།

8. ཨ་མ། ཨ་ཅེར་ལྷམ་ཉོ་ན། ངས་ར་འདོད་པ་གཟིག་བཏོན་ན་ཨེ་ཆོག

____ཁྱོའི་ལག་ན་མེད། ངའི་སེམས་ཁམས་ན་ཡོད།

Exercise9 Below is a list of questions that a father asked his son, who wants to marry. Convert the questions into included-question statements.

དཔེར་བརྗོད། Question: ཁྱོས་མཚོ་མོ་ཤེས་གི་རས་ཆི་མོ་གཟིག་འགོར་ཡོད།

With included-question: ཁྱོས་མཚོ་མོ་ཤེས་གི་རས་ཆི་མོ་གཟིག་འགོར་ཡོད་མེད་ཤོད།

1. མཚོ་མོ་མྱི་ཆི་མོ་གཟིག་རེད།

__________________________ཤོད།

2. ཁྱོད་གཉིས་ཀ་ཆི་གཟིག་ཤེད་ངོ་ཐུག

__________________________ཤོད།

3. ཁྱོད་གཉིས་ཀ་ནམ་གཟིག་ག་ངོ་ཤེས་ཉན་ནས།

__________________________ཤོད།

4. མུར་གེ་སྟོན་ཆད་གནས་ལ་སོང་ཨེ་མྱོང་།

__________________________ཤོད།

5. མུར་གེ་ཞི་མོ་གཞན་སེམས་ཅན་གཟིག་ཨེ་ཡིན།

__________________________ཤོད།

6. མུར་གེ་ལས་ཀ་ལས་ན་ལག་འཁོབས་ཨེ་ཆེ།

__________________________ཤོད།

7. མུར་གེར་སྲིད་གཞུང་གི་བྱ་བ་འདྲ་ཨེ་ཡོད།

__________________________ཤོད།

8. མུར་གེ་ཡག་མོ་སྣ་ཆི་མོ་གཟིག་རེད།

__________________________ཤོད།

9. མུར་གེ་སྟོན་ཆད་སློབ་གྲྭ་སོང་ཨེ་མྱོང་།

__________________________ཤོད།

10. མུར་གེ་ཞི་མོ་ངག་འཇམ་རྒྱུད་བཟང་གཟིག་ཨེ་ཡིན།

__________________________ཤོད།

11. མུར་གེས་རྒན་རྒོན་ན་བརྩེ་བཀུར་ཨེ་ཡས།

__________________________ཤོད།

12. མུར་གེ་ཞོང་གིས་ཁ་ལས་དགེ་མཁན་གཟིག་ཨེ་ཡིན།

__________________________ཤོད།

13. མུར་གེ་ཁྱིམ་ཚང་ཡ་རབས་གཟིག་ནས་ཨེ་རེད།

__________________________ཤོད།

14. མུར་གེ་ཁྱིམ་ལས་ལས་ན་ཆི་མོ་གཟིག་རེད།

__________________________ཤོད།

15. མུར་གེ་ཞིང་ལས་ར་ཕྱུགས་ལས་ལ་ཆ་རྒྱུས་ཨེ་ཡོད།

__________________________ཤོད།

16. མུར་གེ་བོད་གཙང་མ་གཟིག་ཨེ་ཡིན།

__________________________ཤོད།

17. མུར་གེ་ཚང་ཅང་མེད་གཟིག་མིན་ནས།

__________________________ཤོད།

18. ཁྱོད་མུར་གེའི་སྙིང་ང་སེམས་འཚོར་གི་ཡོད་ར།

____________________________ཤོད།

19. མུར་གེར་གཉེན་བསྒྲིགས་ན་ཁྱོད་འགྱོད་པ་མེད་ནས།

____________________________ཤོད།

20. མུར་གེར་གཉེན་སྒྲིག་རྒྱུ་ཁྱོད་རང་གི་སེམས་ཨེ་ཡིན།

____________________________ཤོད།

21. མུར་གེ་ཁྱོའི་ཐོག་ག་ཞེ་ཐག་གིས་དྲུངས་གི་ཨེ་ཡོད།

____________________________ཤོད།

22. མུར་གེའི་ཧ་མ་ཟོ་ཚང་ས་རྒྱག་རྒྱུར་ཨེ་འཐད།

____________________________ཤོད།

23. མུར་གེ་ངེད་ཚང་གི་མནའ་མ་བཅའ་ཁ་ཨེ་ཉན།

____________________________ཤོད།

24. མུར་གེ་ཞི་མོ་འདོད་པ་ཅན་གཟིག་མིན་ནས།

____________________________ཤོད།

Text Two: *noun clauses*

ཟུར་ལྷའི་སློབ་ཚན།

ཕ་མ་ལ་སྤྲིངས་པའི་ཡི་གེ

དྲིན་ཆེན་ཕ་མ་གཉིས་ཀ་ལགས།

ཡི་གེ་འདི་ལག་ག་འཁྱོད་དུས། **ང་ཉིན་མ་གཅིག་གི་རིང་ང་གྲོས་སོང་ནོ་**ཁྱོད་གཉིས་ཀས་ཤེས་རྒྱུ་རེད། ཨ་ཕ་ར་ཨ་མ། **ང་ཁ་བྲལ་སོང་ནོར་**སེམས་སྡུག་མ་ཡས། ངའི་གཞུག་ག་ར་མ་ཡོང་། ང་རང་གི་དགའ་རོགས་གི་མཉམ་པས་ས་ཁ་ཐག་རིང་ས་གཟིག་ག་འགྱོ་རྒྱུས། **འདི་ཤེད་འགྱོ་དགོས་ནོ་**ངེད་གཉིས་ཀ་གི་ལས་དབང་རེད། ཤག་མོ་གི་མཉམ་པས་འདུག་ཐུབ་ན་ད་ང་སྐྱིད་སོང་ནི་རེད།

དྲིན་ཆེན་གི་ཧ་མ་གཉིས་ཀ ངཁྱོད་གཉིས་ཀའི་ཐོག་ག་འདང་མི་ཆེ། སེམས་འཁོར་གི་མེད་ཕྲ་བ་ནས་འདོད་མི་ཉན། དེ་མོ་གཟིག་གང་ནས་ཡིན་རྒྱུས། ངཁྱོད་གཉིས་ཀའི་ཐོག་ག་འདང་ལོས་ཡོད། **ངའི་དོན་ན་ཁྱོད་གཉིས་ཀས་བད་ཚོད་གིས་ཧ་ཞེན་ཡས་ནོ་**སེམས་ན་ལྷང་ངེ་ཡོད། དྲིན་ཆེན་ཧ་མ་གཉིས་ཀ་ཞེ་ཐག་གིས་བཀའ་དྲིན་ཆེ། རེད་དྲ། ཁྱོད་གཉིས་ཀས་དོན་འདིའི་ཐོག་ནས་ངའི་ཐོག་ག་འདང་དཔོག་གི་ཚུགས། ང་མེད་ཤུལ་ནས། **ངེད་ཚང་གི་ཕྱུགས་ཟོག་འཚོ་རྒྱུ་**ངས་གུ་རུར་བཙོལ་ཡོད། ཁྱུར་གེས་ཁས་ར་བླངས་བཏང་།

ཡི་གེ་འདི་འབྲི་ཞོར་ར། ངའི་ངོ་ན་མྱིག་ཆུ་ཐ་ར་ར། ཡ་ཁོག་ན་སྡུག་མེར་གི་ཡོད། **ང་ཕེ་བཏྭབས་ནོ་**ཞ་ཡས་གཟིག་ར་ཨ་ན་མ་ན་རེད། ཉིན་མ་གཟིག་ག་ངཁྱོད་གཉིས་ཀ་ལྟ་གི་ཕྱིར་ར་ཡོང་ཁོ་ཐག་ཡིན། **ངའི་དོན་ན་ཁྱོད་གཉིས་ཀས་ཁོག་སྡུག་མི་ཡས་རྒྱུ། བློ་མི་ཕམ་རྒྱུ་**ངའི་རེ་བ་ཡིན། ཁ་ནས་མ་ཆེ་རེ་ཐོན། ང་མེད་ཤུལ་ནས། ཁྱོད་གཉིས་ཀས་རང་རང་ང་བདག་ཨ་ཧྲ་བྱོས།

བུ་ཆུང་རིན་ཆེན་ནས།

18.3 --རྒྱུ in noun and infinitive clauses

	Tibetan	English	Notes
རྒྱུ	འཆར་གཞི་བཟོ་རྒྱུ་ངའི་མགོར་ཞ།	Making the plan became my job. / To make the plan is my job.	Clauses with རྒྱུ can be treated either as noun clauses or as infinitive clauses. Such noun clauses are nominalized in prospect, the actions pending are yet to happen. རྒྱུ is simply put after a verb in PRT, to render either a gerundial case or an infinitive case.
	སྨུར་གེ་འདུག་རྒྱུ་ཡས་ཡོད། ང་འགྲོ་རྒྱུ་ཡས་ཡོད།	It is decided: she stays and I go.	
	མགྲོན་འབོད་ཡས་རྒྱུ་འཆར་གཞིའི་ནང་ན་མེད།	It is not in the plan to invite the guests.	
	ངས་ལས་རྒྱུ་ར་ཁྱུར་གིས་ལས་རྒྱུ་མི་གཅིག	What I will do and what he will do are different.	
	སྨུར་གེས་ཉོ་རྒྱུ་འདྲ་དཔར་འདི་རེད།	What she will buy is this picture.	
	ཨ་ཕ་གིས་བཤད་རྒྱུ་ངའི་སྐོར་ཡིན་གྱུ་རེད།	What (my) father is going to talk about would be me.	
	ཟ་རྒྱུ་ཚུ་མོ་རེད། ལས་རྒྱུ་དཀའ་མོ་རེད།	Eating / To eat is easy. Working / To work is difficult.	
	ཉལ་རྒྱུར་དགའ། ལས་རྒྱུར་སྡུག	Someone likes to sleep / sleeping but dislikes to work / working.	
	འདོན་རྒྱུ་ལྟོས་ན་འདང་རྒྱུག་རྒྱུ་གལ་ཆེ།	Thinking / To think is more important than reading / to read.	

Notes-3

རྒྱུ: This function word was discussed earlier in connection with infinitive and adjective clauses. This review focuses on its function as a prospective nominalizer. ❶Applied with a verb in PRT, it renders a noun clause, which implies actions yet to happen, either imminently or in prospect. Given its prospective feature, the statements with such a clause are not in past tense. ངས་འབྲི་དགོས་རྒྱུ་དཔྱད་རྩོམ་གཞིག་ཡིན། What I need to write is an essay. / ངས་འབྲི་རྒྱུ་དཔྱད་རྩོམ་གཞིག་ཡིན། What I (will) write is an essay. In both examples, something is yet to take place. ❷It is never used with verbs in PAT to form this prospective noun clause, e.g., an incorrect example: ངས་བྲིས་རྒྱུ་འཁྱུགས་སོང་། A correct example: ངས་འབྲི་རྒྱུ་འཁྱུག་གྱུ་མ་རེད། What I need to write wouldn't be mistaken. (in prospect). To express in PAT, the verb is transformed in tense form and the function word becomes ནོ, e.g., ངས་བྲིས་ནོ་འཁྱུགས་སོང་། What I wrote was mistaken. (The action in the clause has already happened.)

Exercise 10 A teacher assigns tasks to each student. Complete each statement with the appropriate tense form of the verbs and རྒྱུ.

དཔེར་བརྗོད། དངོས་པོ་འཚག་གི་འཇུག་རྒྱུ་ང་དགེ་རྒན་གིས་དང་ང་ལེན།

1. ཚེ་བརྟན་རི་མོ་བྲིས་ན་ཧྲ། དཔེ་ཆ་འདིའི་རི་མོ་______________________ལས་འགན་ཡིན་ཟེར།
2. དབྱངས་ཅན་གླུ་དབྱངས་བླངས་ན་ཧྲ་གི______________________སྨུར་གེ་ར་གླུ་མ་ཚོས་མཆོར་བཙོལ་ནི་ཡིན།
3. རྒྱུན་དུ་རྩ་འཛུགས་ཡས་ནོ་དགོན་མཆོག་སྐྱབས་ཡིན། ________དགོན་མཆོག་སྐྱབས་གིས་ལས་ན་མི་འདོད་ན་ར་ལས་དགོས།
4. ཆོས་འཕགས་གི་ཨ་ཕར་ཀླངས་འཁོར་ཆེ་གཟིག་ཡོད། ______________________ཆོས་འཕགས་གིས་འགན་ཁུར།
5. ཐེངས་སྟོན་མ་ཚེ་ལོ་གིས་ཉོ་ཆ་བརྒྱབ་ནོ་ངའི་བློར་འབབ་གི ད་རེབ་ར______________________ཁུར་གེས་ཕྲུག་ག་ལོངས།
6. འཛིན་གྲྭ་འདིའི་ནང་ནས་ཟ་མ་བསྐོལ་ན་སུ་ཧྲ། ______________________མྱི་དེའི་ལས་འགན་ཡིན།
7. མྱི་སོ་སོ་གིས་སྐོར་མོ་བཟུང་ན་དཀའ་མོ་རེད། ______________________པན་ཀྲང་གི་འགན་ཡིན།
8. སློབ་མ་ཚང་མ་ནངས་ཀ་དུས་ཚོད་བརྒྱད་གི་སྔོན་ན་ཐོན་དགོས། ______________________སློབ་མ་རང་རང་གི་སེམས་མ་ཟུངས།

Exercise 11 The statements are either past or present in tense. Rewrite each statement with རྒྱུ or ནོ without changing the meaning.

དཔེར་བརྗོད། Statement: རྒད་པོ། ང་ཁྲོས་ཕྱིན་ཆད་ཁྲིམ་ནས་དུ་བ་མ་འཐེན། ཞ་ཡས་ཟོ་ར་གནོད་རྒྱུ་རེད།

Rewritten: རྒད་པོ། ཁྲོས་ཕྱིན་ཆད་ཁྲིམ་ནས་དུ་བ་མི་འཐེན་རྒྱུ་ངའི་རེ་བ་ཡིན། འཐེན་ན་ཞ་ཡས་ཟོ་ར་གནོད་གི

Original statement	Rewritten statement
1. ངས་ཁུག་མ་གཟིག་ཉོས། དེའི་མདོག་སྔོན་པོ་ཡིན།	1. ______________
2. ཁྱོད་སློབ་གྲྭ་གང་ང་སོང་། སློབ་འབྲིང་གསུམ་པ་ཨེ་ཡིན།	2. ______________
3. ད་ནངས་སྐན་ངག་འདི་བློར་འཛིན་དགོས།	3. ______________
4. ཞི་ལི་དེས་སྐད་ཆ་བཙན་པོ་ཤེད་བཤད་ཐལ། དེ་བཤད་སྒྲོལ་གཟིག་མ་རེད།	4. ______________
5. ངའི་ཚ་མོ་གིས་རྒྱ་ཡིག་སྦྱོང་རྒྱུ་རེད། སྨུར་གེར་ཀྲུང་གོར་སོང་ན་འདོད།	5. ______________
6. ངས་བསླབ་བྱ་གང་ལེན་ནང་། འདི་ཐག་གཅོད་རྩ་མོ་གཟིག་མ་རེད།	6. ______________
7. ཁ་རྩང་སློབ་གསོ་གི་སྐོར་བཤད་ཐལ། དེ་རིང་རིག་གནས་གི་སྐོར་བཤད་རྒྱུས།	7. ______________
8. སློབ་མ་ཚོས་ལས་བྱ་ཨ་ཧྲ་ཤེད་བྲིས་ཡོད། གཞུག་ནས་ར་དེ་ཤེད་ཕྲིས།	8. ______________
9. ད་ཁྲོས་ཆང་མ་འཐུང་། འདི་ངའི་རེ་བ་ཡིན།	9. ______________

18.4 --Noun clause with question words

	Tibetan	English	Notes
ནོ	མི་སུ་འདེམ་ཚོག་ནོ་ངའི་ལག་ན་མེད།	Who is allowed to be selected is not my decision.	with modal verb
	ངས་གནམ་གྲུ་ནམ་འཕུར་ནོ་མ་ཤེས།	I did not know when the plane had taken off.	in past tense
	མི་གཞན་པ་སུ་ཡོང་དགོས་ནོ་ང་མ་བཤད།	I was not told who else should come.	with modal verb
ནོ	སློབ་ཁྲིད་གི་སྐིང་ནས་ཆེ་བཤད་ནོ་རྒྱ་སྐད་རེད།	What was spoken during the class was Chinese.	in past tense mood with *what* included
	ཁང་པར་སུས་ཅག་ག་ཡས་ནོ་ད་བོ་གསང་བ་གཞིག་རེད།	Who made the room tidy still remains a secret.	past tense with *who* included
	ཁུར་གིའི་བོད་སྐད་ཆེ་མོ་གཞིག་ཧ་ནོ་བཤད་མི་དགོས།	It is needless to say how good his Tibetan is.	general statement with *how* included
རྒྱུ	མི་སུ་འདེམ་རྒྱུ་ད་པོ་ཐག་བཅད་མེད།	It is undecided who would be selected.	infinitive clause: yet to be selected
	གནམ་གྲུ་ཕྱི་དྲོར་འཕུར་རྒྱུ་ཐག་བཅད་ཡོད།	It is decided that the plane will take off in the afternoon	infinitive clause: yet to take off
	ངའི་རྒན་མོ་སེམས་ཕྱིད་རྒྱུ་ཞ་ཡས་གི་དོན་ན་རེད།	What makes my wife depressed is the children.	noun clause in future tense mood
	སློབ་ཁྲིད་གི་སྐིང་ནས་ཆེ་ཆེ་བཤད་རྒྱུ་ངའི་བཀོད་པ་མིན།	What will be talked about during the class is not my idea.	noun clause in future tense mood
	ཁང་པར་སུས་ཅག་ག་ཡས་རྒྱུ་ངས་མི་ཤེས།	I do not know who will make the room tidy.	noun clause in future tense mood
	ཁུར་གིའི་བོད་སྐད་ཆེ་གཞིག་ཤེད་ཧ་ཐུབ་རྒྱུ་དོན་དག་ཆེ།	How his Tibetan could be improved remains a big issue.	in prospect

Notes-4

ནོ: ❶A noun clause that is put forward in past tense mood, e.g., ཁུར་གི་ཕྱུག་པོར་ཤར་ནོ་ཁུར་གི་ཧ་ཤེན་ཆེ་ནོ་གིས་རེད། It was because he worked hard that he became rich. ❷In a noun clause that is put forward with modal verbs or O-*be*, e.g., བཟའ་ཚང་འཕྲོར་དགོས་ནོ་བཟའ་བ་གཉིས་གི་ལས་རེད། It is fate that this couple has to divorce. ❸In a noun clause that is expressed in general tone, e.g., ཁུར་གི་གཟུགས་མཐོ་ནོ་རྒྱུད་གིས་རེད། His being tall is genetic.

Exercise 12 Express the statements again with ནོ- or རྒྱུ- included clauses.

དཔེར་བརྗོད། Statement: ན་ཞིང་དོ་ཚོགས་གནམ་འཛོ་མེད་གི་ དེ་ཆེ་གཞིག་གི་རྐྱེན་ཡིན་ནེ་རེད།

Rewritten: ན་ཞིང་དོ་ཚོགས་གནམ་འཛོ་མེད་ནོ་ཆེ་གཞིག་གི་རྐྱེན་ཡིན་ནེ་རེད།

1. དོ་ཞག་ཁྱོད་རིག་རྒྱུ་མེད། ཁྱོད་གང་ང་སོང་།

________________________________ ཅིག་ཤོད་ཨ།

2. ང་དབྱར་གནང་གི་སྐབས་བ་མཚོ་ཁར་རྒྱ་གི་འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན། ཁྱོས་ཆི་གཟིག་ལས་རྒྱུ་ཡིན།

______________________________ཐག་གིས་བཅད་མེད།

3. ང་ཞེ་གིས་ལྟོགས་གི ངའི་རྒྱད་མོ་གིས་ཟ་མ་ཆི་གཟིག་བསྐོལ་རྒྱུ་ནང་།

______________________________ད་བོ་མི་བཤད་གི

4. འགོ་བ། ངས་བྱ་བ་ཚང་མ་ལས་ཚར་སོང་། བྱ་བ་ད་ཆི་གཟིག་ལས་དགོས།

______________________________གང་གང་ཡོད།

5. བྱ་བ་གང་གང་ཁྱོས་ལས་ཐུབ། བྱ་བ་གང་གང་ཁྱོས་ལས་མི་ཐུབ།

______________________________ད་ཤོད། གཞུག་ནས་ཁྱོས་གན་དཀའ་གི འདི་དཀའ་གི་མ་ཟེར།

6. བོད་སྐད་ར་དབྱིན་སྐད་སྦྱངས་ན་མི་འདྲ་གི བོད་སྐད་ཆི་གཟིག་ཤེད་སྦྱངས་ན་ཧ་ནང་།

______________________________ང་མ་འདྲི། ངས་ར་བོད་སྐད་སྦྱངས་མ་མྱོང་།

7. ང་ལས་རོགས་གཟིག་དགོས་གི སུ་ལག་འཁོབས་ཆེ།

______________________________ང་ཤོད་དྲ། ང་ལག་རོགས་གཟིག་དགོས་གི

8. ཁྱིམ་གི་ལས་ཀ་ཁྱོས་ལས་དགོས། ངའི་ལས་ཀ་མིན་ན།

______________________________ཁྱོའི་འགན་ཁུར་མིན་ནས། ངས་མི་ལས་ཁོ་ཐག་ཡིན།

9. ལོ་བཅུ་ཐམ་པ་གི་གཞུག་ནས་ངས་ཆི་གཟིག་ལས་རྒྱུས། དེ་ད་ངས་ར་མི་ཤེས།

______________________________ངས་ར་མི་ཤེས། འདང་རྒྱུག་གི་ར་མེད།

10. ཁྱོས་གློག་བརྙན་གང་གང་ང་བལྟས་བཏང་།

______________________________ཡིད་ར་ཨེ་འཆར།

Exercise 13 Complete the travel plan using ནོ་ and རྒྱུ.

རྣད་པོ ཨ་རོ། ཁྱོས་དངོས་པོ་ཆི་ཆི་__________ང་ཅིག་ཤོད་དྲ།

ནག་མོ ངས་ཟ་རྒྱུ་འགའ་རེ། ཡུལ་སྐོར་གི་ལམ་ཡིག་དཔེ་ཆ་གཟིག་ཉོས་ཡོད། དེ་མིན་ད་__________ད་བོ་ཡུལ་སྐོར་གི་ལྷམ་ཆ་གཉིས་ར་ཡོད། དེའི་ཧྲན་ཆད་ནས་ད་ངས་ཆི་གཟིག་ཉོ་དགོས __________མི་ཤེས་གི

རྣད་པོ དེང་སང་ཡུལ་སྐོར་ར་འགྲོ______དེང་མ་འདྲ་མ་གཟིག་དཀའ་མོ་མིན། ཟ་རྒྱུ་ས་གང་ཡིན་ན་ར་ཉོ་རྒྱུ་ཡོད། ཁྱོད་གནམ་གྲུ་གི་པ་སེ་ལེན་གི་ནམ་འགྲོ།

ནག་མོ པ་སེ་གི་ཐོག་ནས། ངས་ད་བོ་ཅང་བཤད་མེད། པ་སེ་ནམ་ཉོས་ན་གོང་བདེ་མོ་ཡིན__________ཁྱོས་ཨེ་ཤེས།

རྣད་པོ ད་ངེད་གཉིས་ཀ་འགྲོ་རེག་གེར་གཟའ་འཁོར་གཉིས་ཏག་ཏག་ཡོད་གི གནམ་གྲུའི་པ་སེ་ཉོ་__________དཀའ་མོ་མ་རེད། རེད་དྲ་ཉོ་______འཕྱི་ན། གོང་ཇེ་དཀའ་ཡིན།

ནག་མོ གོང་ཇེ་དཀའ་ཡིན་ ________ཁྲུས་མ་བཤད་ན། ངས་ར་ཤེས་གི ཁྲུས་ནམ་ཉོས་ན་ཧ་ ________ཤོད་དྲ། ཉོ་གི་འགྲོ་
________ངས་ཁས་ལེན།

སྐྱིད་པོ ཁྱོད་ད་སོང་ན་རེད། དེ་མིན་ད་ནངས་ཀ་གཟའ་མཇུག་རེད། པ་སེ་འཚོང་མཁན་ཟོས་སློ་རྒྱུག________ཁོ་ཐག་ཡིན་ནི་རེད།

ནག་མོ དེས་ན། དེ་རིང་ཁོ་ཟོས་ནམ་རེག་གེར་སློ་འཁྱེད་__________ཁྲུས་ཤེས་ནས།

སྐྱིད་པོ ངས་དེ་ར་མི་ཤེས། རེད་དྲ་པ་སེ་སྤྱ་སེས་ཤེད་ཉོ་______________གལ་ཆེན་ནང་གི་ཡང་ཆེན་རེད། ཐེངས་སྔོན་མ་ར་ངེད་
གཉིས་ཀས་གོང་དཀའ་མོ་ཁྲིན་____________ཁྲུས་ཕལ་ཆེར་བརྗེད་སོང་གཟིག་པ།

ནག་མོ ཁྲུས་དེ་ཤེད་མ་བཤད། དེ་ང་ཁེར་རོ་གི་སྐྱོན་མ་རེད། དེའི་ཐོག་ག ངས་ལས་________ཚང་མ་ཁྲུས་སྐྱོན་ན་མ་མཐོང་།

སྐྱིད་པོ ངས་དེ་ཟེར་གི་མེད། པ་སེ་དེ་རིང་ཉོ་__________ངའི་ལས་འགན་ཡིན། ཁྲུས་ཁྲིམ་ནས་དགོང་ཇ་སློལ་__________ཡས།

ནག་མོ ཁྲུས་པ་སེ་ཉོ་ཞོར་ར། ལྷམ་ཉོ་__________ཡས་ན་ཆི་མོ་གཟིག་རེད། ནངས་ཀ་ར་གནངས་ཉིན་ང་ཁོམ་རྒྱུ་མ་རེད།

སྐྱིད་པོ ངས་ཉོས་ན་ཆོག་གི རེད་དྲ། ལྷམ་ཉོ་ན། ཁྱོད་ར་མཉམ་པས་ཡོད་ན་རབ་ཡིན་རྒྱུ་རེད། ཐེངས་སྔོན་མ་ངས་ཉོས་
________ཁྲུའི་བློར་མ་བབས་ཐལ།

ནག་མོ ཆོག་གི ཞ་ཡས་གཉིས་ཀར་ཆི་གཟིག་དགོས__________ཁྲུས་ཨེ་དྲིས།

སྐྱིད་པོ ངས་མ་དྲིས། ཁོ་གཉིས་ཀ་ཡོད་ __________ཡུལ་སྐོར་གི་ཕྱོགས་གི་དངོས་པོ་རེད། ངས་བལྟས་ན། ཁོ་གཉིས་ཀ་ཅང་དགོས
རྒྱུ་མ་རེད།

ནག་མོ བསམས་_________ར་དྲན________ཁྱོད་རང་གེ་ཁེར་རོ་རེད། ཁྱོད་མིན་ད། ཁོ་གཉིས་ཀ་ར་འདོད་པ་ཡོད་ ________
ཁོ་ཐག་ཡིན་ནི་རེད།

སྐྱིད་པོ ད་ང་མགོ་ན་གི དེ་མོ་གཟིག་ཡིན་ན། ང་དེ་རིང་མི་འགྲོ་________ཡས། ནངས་ཀ་དེད་བཞི་བོས་ཉོ་ཚ་རྒྱུག་________ཡས།

ནག་མོ ཨེ། ནངས་ཀ་ཉོ་ཚ་རྒྱུག་གི་འགྲོ། རེད་དྲ་ངའི་འདོད་__________ནངས་ཀ་ངལ་གསོ་__________རེད། ད་ང་ངོ་མ་གིས་
ཚད་གི

སྐྱིད་པོ སྐྱིད་མོ། ཁྲུས་དེ་མ་ཟེར། ཡུལ་སྐོར་ར་འགྲོ་__________དེང་ཐོག་ཁྲུས་གླིང་ནི་ཡིན། ངས་ལེ་འདེད་ཡས་ནི་མིན། རེད་དྲ་
འགྲོ་རེག་གེར། བྱ་བ་ཚང་མ་ཚགས་ག་ཚུད་__________དོན་ཆེན་རེད།

ནག་མོ ངེད་གཉིས་ཀ་མི་མཐུན་ __________ཇེ་མང་རེད།

སྐྱིད་པོ ངས་བལྟས་ན། ངེད་གཉིས་ཀ་མཐུན་ __________ར་ཇེ་མང་རེད། བཅའ་__________ར་ལས་__________མང་ན།
མི་མཐུན་ས་ར་ཡོད་རྒྱུ་རེད། བཟའ་ཚང་གཟིག་ཡིན་ན། བྱ་བ་ཞོར་གིས་ཇེ་མང་ཡིན་__________བཤད་དགོས་ནས།

ནག་མོ ཡང་ཁྲུས་བདེན་བཤད་བཏང་། ཆོག་གི ཁྱོད་ད་པ་སེ་ཉོ་གི་སོང་། ང་ཁྲིམ་ནས་འདུག

སྐྱིད་པོ། ཁྲུས་ར་ཐུག་པ་ཞིམ་པོ་གཟིག་སློལ་__________མ་བརྗེད།

ཟུར་ལྟའི་སློབ་ཚན། **ལས་ངན་རིན་ཆེན་དང་སྒྲོལ་མ** (2)

ལོ་གཅིག་གི་གཞུག་ནས། **ངས་རིན་ཆེན་ར་མེ་ཏོག་ཕྱིར་ར་ཐོན་ཡོད་ནོ**་གོ་ཐལ། ལོ་ཆ་ཅིག་འགོར་ཐལ། ངས་རྫོང་ཐོག་གི་ཟ་ཁང་ཆུང་ཆུང་གཞིག་གི་ནང་ནས་ཟ་གི་ཡོད་དུས། རྫོང་ཐོག་གི་བཞི་མདོ་ཆེ་བོ་གི་གྲུ་ག་ནས་སྐྱེས་བཟི་ཆ་ཡོད་གཞིག་རིག་ཐལ། བལྟས་ཚོད་ར་ཁྱུར་གེས་ཚོང་བརྒྱབ་རུང་རེད། **ཉོས་ནོ**་ཚང་མ་ལག་ན་ཡོད། ངས་**ཁོ་སུ་ཡིན་ནོ**་གསལ་བོ་གཞིག་མི་ཤེས་གི རེད་དྲ་**ཁྱུར་གེ་ངས་གང་གཞིག་ནས་རིག་མྱོང་ནོ**་ཁོ་ཐག་རེད། ངས་བལྟས་བལྟས་བཏང་། རེད་དྲ་ཡིད་ར་གཅིག་ར་མ་ཡོང་ཐལ།

ང་འགྱོ་ཁར། སྐྱེས་བཟི་དེ་ཁ་ཚུ་ར་འཁོར་ཐལ། ཁྱུར་གེས་ང་ལྟ་ཞོར་ར་དགོད་ཞོར་ཡས་ཐལ། **ཁྱུར་གེས་ང་སུ་ཡིན་ཤེས་ཡོད་ནོ**་ཁོ་ཐག་རེད། ཁྱུར་གེ་སུ་ཡིན་ནང་། དེ་ནས་**ངས་རིན་ཆེན་གིས་ཡི་གེ་བྲིས་ནོ**་དྲན་ཐལ། ཁྱུར་གེ་ཐག་ཉེར་གཏུགས་ནི་ར། ད་ངས་**ཁོ་སུ་ཡིན་ནོ**་གསལ་བོར་ཤེས་ཐལ། ཁྱུར་གེ་དེར་མར་ལྟོས་ན་ཀྲས་ཡོད་ན་ར།

"རིན་ཆེན། ཁྱོད་བདེ་མོ། **ཁྱོད་ས་འདི་ནས་ཐུག་རྒྱུ**་ངའི་ཡིད་ར་མ་ཤར།"ངས་ཁྱུར་གེར་བདེ་མོ་ཡས། **རིན་ཆེན་ང་ཐུག་ནོ་གིས་དགའ་ཡོད་ནོ**་ཁོ་ཐག་རེད། ཡིན་ན་ར་དེང་ཐོག་ཁྱུར་གེས་**ཚིག་གཞིག་བཤད་རྒྱུ**་ཤེས་གི་མེད། **ཁྱུར་གེ་ཀྲས་ཀྲས་ནས་དེང་མ་གི་རིན་ཆེན་རེད་ཟེར་རྒྱུ**་དཀའ་མོ་རེད།

"ངའི་ལག་ག་ཡི་གེ་དེ་འཕྲོད་གི་རས། ལོ་དྲུག་འགོར་སོང་གཞིག དུས་ཚོད་ཆེ་མོ་གཞིག་མགྱོགས་གི་ནང་།"ངས་དེ་ཤེད་བཤད། "མེ་ཏོག་ཆེ་མོ་རེད། ཁྱོད་ར་མེ་ཏོག་གཉིས་ཀར་ཞ་ཡས་ཨེ་ཡོད།" ཁྱུར་གེས་རེམ་མ་ལན་མ་བཏབ། རེད་དྲ་**ངའི་འདྲི་ཚིག་དེར་ལན་འདེབས་རྒྱུ་དཀའ་མོ་ཡིན་ནོ**་ཁོའི་ངོ་ན་ལྟང་དེ་རེད།

རིན་ཆེན་གིས"ང་ར་མེ་ཏོག་གཉིས་ཀ་ཕྱི་ནས་ལོ་གཅིག་ག་བསྡད་བཏང་། སྐབས་དེར་ཐོན་ནི་ར། དེད་གཉིས་ཀ་ཕྱིར་མ་ཡོང་རང་ཡོང་རེད། **ཕྱི་ནས་མགོ་ཐོན་རྒྱུ**་དཀའ་མོ་རེད། ཉིན་མ་གཞིག་ག་མེ་ཏོག་གིས་ང་སེམས་གཏམ་བཤད་ཐལ།"ཟེར།

མེ་ཏོག་གིས"རིན་ཆེན། ཨ་ཕ་གིས་ང་མག་པ་གཞིག་བསླངས་བཏང་། ངས་ད་ཨ་ཕ་ཡིད་ཚད་གི་འཛུག་ཉན་རྒྱུ་མ་རེད།"ཟེར།

"**ང་ཁྱོའི་སྙིང་ང་ཆེ་མོ་གཞིག་ཡིན་འདུག**་ཁྱོས་ཤེས་ཡོད། རེད་དྲ་**ཁྱོད་གནོད་ནོ**་ངས་ར་མི་ཡས། མེ་ཏོག"རིན་ཆེན་གིས་དེ་ཤེད་ལན་བཏབ་ས།

མེ་ཏོག་གིས"ཁྱོད་སྙོ་མ་ལངས"ཟེར།

"མེ་ཏོག ཁྱོས་དེ་ཤེད་ལབ་ན་སྡུག་གི་ཁ་སྡུག་རེད། རེད་དྲ་ངས་བད་ཚོད་གིས་ཁྱོད་ལེ་ལན་མི་འདེད།"

"རིན་ཆེན། གང་ལྟར་ན་ར་དེད་གཉིས་ཀ་ཚེ་གཅིག་གི་རོགས་པ་བཅའ་ཐུབ།"

"མེ་ཏོག ཐུབ་ནི་མ་རེད། བཟའ་ཚང་མི་ཉན་ན། **རོགས་པ་བཅའ་རྒྱུ**་ངའི་འདོད་མིན།"

མེ་ཏོག་གིས"དེས་ན། ད་ངས་ཆི་གཞིག་ལས་རྒྱུས།"ཟེར།

"ཁྱོས་ཅང་ར་ལས་མི་དགོས།" "ངས་ལག་པ་གིས་བྲང་ཁ་མནན། **ངའི་སྙིང་ལྡིང་ནོ**་ཧེ་མགྱོགས་ཧེ་མགྱོགས་རེད། སྙིང་ཕལ་ཆེར་ཁ་ནང་ན་ཡོད་ཁ་རེད། ངས་མུར་གེ་རྒྱབ་བསྟན་བཏང་། དེད་གཉིས་ཀ་ངམ་ངམ་ཤུགས་གིས་རང་རང་སར་བུད་སོང་།" རིན་ཆེན་ད་བོ་སེམས་བྲིང་ཡོད་གི

གཞུག་གཞུག་ནས་**ངས་གོ་ནི་**ཡིན་ན། **མེ་ཏོག་གིས་རིན་ཆེན་ན་ཡབ་ནི་**རྫུན་རེད། མུར་ཀེ་དགོན་པ་གཞིག་གི་ནང་ན་ཇོ་མོ་བཙོས་ཡོད་གི་ རེད་ ད། **རིན་ཆེན་གིས་གནས་ཚུལ་དེ་ཤེས་ཡོད་མེད་**ངས་ར་མ་ཤེས།

18.5 --Citational word ཟེར: reported speech and exact quotations

	Tibetan	English	Notes
		Reported Speech	
	གཞུག་ནས་རིན་ཆེན་ཕྱིར་ར་ཡོང་ཡོད་ཟེར།	It was said that Rin chen came back afterwards.	ཟེར: *say* or *call.*
	ཁུར་གེས་མེ་ཏོག་བརྗེད་མི་ཐུབ་ཟེར།	He said he could not forget Me tog.	
ཟེར	མེ་ཏོག་གིས་མུར་གེས་ཨ་ཕ་ཡིད་ཚད་གི་མི་འཇུག་ཟེར།	Me tog said she would not let her father down.	
	རིན་ཆེན་གིས་ཁོ་ཕྱི་ནས་ལོ་གཅིག་ག་བསྡད་བཏང་ཟེར།	Rin chen said he had stayed for one year far from home.	
	རིན་ཆེན་གིས་སྣོ་ནས་མགོ་ཐོན་རྒྱུ་དཀའ་གི་ཟེར།	Rin chen said it was difficult to make a living outside.	
	མེ་ཏོག་གིས་རིན་ཆེན་ར་རོགས་པ་བཅའ་འདོད་ཟེར།	Me tog said she wanted to become Rin chen's friend.	
		Quotation	
	རིན་ཆེན་གིས་"**ང་ཕྱིར་ར་ཐོན་བཏང་**"ཟེར།	Rin chen said, "I came back."	Direct quotation and reported speech are often mixed in oral Amdo.
	ཁུར་གེས"**ངས་མེ་ཏོག་བརྗེད་མི་ཐུབ**"ཟེར།	He said, "I cannot forget Me tog."	
	མེ་ཏོག་གིས་"**ངས་ཨ་ཕ་ཡིད་ཚད་གི་མི་འཇུག**"ཟེར།	Me tog said, "I will not let my father down."	
ཟེར	རིན་ཆེན་གིས་"**སྣོ་ནས་མགོ་ཐོན་རྒྱུ་དཀའ་གི**"ཟེར།	Rin chen said, "It is difficult to make a living outside."	
	རིན་ ཆེན་གིས་ "**ང་ མེ་ ཏོག་ གི་ རོགས་ པ་ བཅའ་ ན་ མི་ འདོད།**"ཟེར།	Rin chen said, "I don't want to be Me tog's friend."	
	ངས་"**རིན་ཆེན། ཁྱོད་ཞ་ཡས་ཨེ་ཡོད།**"ཟེར།	I said, "Rin chen, do you have children?"	

Notes-5

1. **ཟེར** is a polysemy: *call* (with Ladon case), *mean* (with ན), and *say* (with ergative case), e.g., དགེ་རྒན་གིས་ཉིན་དེ་ར་ཁོ་སློབ་ཁྲིད་ར་ཡོང་མི་ཐུབ་**ཟེར།** Teacher said he cannot come to class that day. / དཔེ་ཆ་ཟེར་ན་འདོན་རྒྱུ་གཞིག་ཡིན། Books mean something to read. / རྒྱལ་ཁབ་དེ**ར་**འཇར་མན་**ཟེར།** That country is called Germany.
2. **ཟེར**: It is used to cite both reported speech and give an exact quote, e.g., ཚེ་རིང་གིས་ཉིན་དེ་ར་ཁོ་ཚོགས་ཐོག་ག་མི་ཡོང་**ཟེར།** Tshe ring said that he will not join the meeting that day. ཚེ་རིང་གིས་"ང་དེ་རིང་ཚོགས་ཐོག་ག་མི་ཡོང་། "**ཟེར།** "I won't join the meeting today," said Tshe ring.
3. Reported speech and exact quotes are not as clearly distinguished in oral Amdo as in

English, reported speech being dominant. Quotation indicative characters ཅེས, ཞེས, and ཤེས are used (but exclusively in print), e.g., མགྲོན་པོ་གིས"ང་ལམ་སང་འགྲོ།"ཞེས་ལབ་ནས། ལག་ཏུ་ཞྭ་མོ་བཟུང་སྟེ་བུད་སོང་། "I go immediately," said the guest and, with his hat in hand, departed.

Exercise 14 Convert the following reported speech to exact quotes using ཟེར.

དཔེར་བརྗོད། Reported Speech: མགྲོན་ཁང་བདག་པོ་གིས་ངས་ཁང་བ་གི་ནང་ནས་ཆང་འཐུང་མི་ཆོག་ཟེར།

Quotation: མགྲོན་ཁང་གི་བདག་པོ་གིས"ཁྱོས་ཁང་བ་གི་ནང་ནས་ཆང་འཐུང་མི་ཆོག"ཟེར།

Reported speech	Quotation
1. ཨ་ཕ་གིས་བཤད་ན། དེང་སང་གི་ཞ་ཡས་ཟོ་སྐྱིད་གི	1. ______
2. ཨ་མ་གིས་མྱུར་གེའི་རིང་ང་སྡུག་ཏག་ཏག་མཐོང་ཟེར།	2. ______
3. ཨ་མ་གིས་ངའི་རྒད་མོ་གིས་མྱུར་གེ་ཧོང་གིས་མི་གཅེས་གི་ཟེར།	3. ______
4. ངའི་ཤ་ཉེ་གཞིག་གིས་ངས་ཁྱུར་གེར་གོ་མི་ཚོད་གི་ཟེར།	4. ______
5. སྨྱི་རིགས་གེས་བཤད་ན། ང་ཆུང་དུས་ཞ་ཡས་པྲ་ཚག་གཞིག་ཡིན།	5. ______
6. ངའི་རྒད་མོ་གིས་ང་མི་དྲན་གི ཞ་ཡས་དྲན་གི་ཟེར།	6. ______
7. ཨ་ཁྱུ་གིས་ཁྱུར་གེ་སྟོན་ཚད་དཔའ་བོ་ཐོང་འཛིན་གཞིག་ཡིན་ཟེར།	7. ______
8. ཨ་ཅེ་གིས་ང་སྒོར་མ་འགྲོ། དེ་མིན་ད་འཁྲུག་རྒྱུ་རེད་ཟེར།	8. ______
9. སྤྱོ་བོ་གིས་ཆང་རྒྱལ་ཁྲོད། ཕྱིན་ཚད་མ་འཐུང་ཟེར།	9. ______

18.6 --ཟེར vs. བཤད

Tibetan	English	Notes
ཟེར		
འཛར་མན་ནས་རི་དྭགས་བསད་ན་ཁྲིམས་འགལ་ཡིན་**ཟེར**།	It is said that killing animals is illegal in Germany.	❶reportive
མྱུར་གེས་བརྩམས་སྒྲུང་དེས་ཡིད་འདྲེན་གི་**ཟེར**།	She said the novel is very interesting.	❷*say*
ནངས་ཀ་འགྲུལ་བ་ཚང་མ་ཐོན་རྒྱུ་རེད་**ཟེར**།	It is said that guests will come tomorrow.	❸expresses sometimes as a matter of fact
སང་ཉིན་ཆར་འབབ་རྒྱུ་རེད་**ཟེར**།	It will reportedly rain tomorrow.	
སློབ་མ་གཞིག་གིས་མྱུར་གེ་ཉིན་མ་ཆ་རེ་ཡོང་མི་ཐུབ་**ཟེར**།	A student said that she will not be able to come for several days.	
ཞི་ལི་དེས་ནམ་ཡིན་ན་ར་མི་བབ་གི་མི་**ཟེར**།	The boy never says that he cannot do something.	

Tibetan	English	Notes
	བཤད	
འཇར་མན་ནས་རི་དྭགས་བསད་ན་ཁྲིམས་འགལ་ཡིན་ནོ་**བཤད**།	(One) explained that it is illegal to kill animals in Germany.	❶*speak, narrate, talk, tell*
སྨུར་གེས་བརྩམས་སྒྲུང་དེ་ཆེ་ཤེད་ནང་དོན་ཆེ་ནོ་**བཤད**།	She talked about how the novel is interesting.	
ནངས་ཀ་འགྲུལ་བ་ཟོ་ཐོན་རྒྱུ་ཡིན་ནོ་མ་**བཤད**།	Don't tell that guests will come tomorrow!	❷not used to incite quotations
གནམ་གཤིས་ཁང་གིས་ཆར་འབབ་རྒྱུ་ཡིན་ནོ་**བཤད**་གི	The weather forecast said that it will rain.	
སློབ་མ་གཞིག་གིས་སྨུར་གེ་ཡོང་མི་ཐུབ་ནོ་**བཤད**།	A student mentioned that she will not be able to come.	❸someone speaks with intention
ཞི་ལི་དེས་ནམ་ཡིན་ར་མི་བད་ནོ་མི་**བཤད**།	The boy never says that he cannot do (something).	

Notes-6

ཟེར vs. **བཤད**: The former is used to cite while the latter is the primary verb in a sentence. Without ཟེར, sentences are grammatically complete, e.g., དེ་རིང་ཉི་མ་འཆར་རྒྱུ་མ་རེད་**ཟེར**། It is said that it will not be sunny. However, བཤད does not quote and, without it, a sentence is incomplete, e.g., དེ་རིང་ཉིན་གང་ངོ་ངས་རྒྱ་སྐད་**བཤད**། I spoke in Chinese all day today.

Exercise 15 Complete each statement with ཟེར or བཤད.

དཔེར་བརྗོད། ཁྱུར་གེས་ང་ཧྲ་ནོ་མི་བཤད། ཁྱུར་གེས་ང་ངན་པ་ཡིན་ཟེར།

1. ཁྱུར་གེ་ལྷ་ས་ནས་སླེབ་གི______________།
2. ཨ་མ་གིས་སྨུར་གེས་ཆུང་དུས་སྡུག་མཐོང་ནོ____།
3. སྨན་པ་གིས་སྨན་དེ་སྙིང་ནད་ར་ཕན་པ་མི་ཆེ____།
4. ཞི་ལི་དེས་ཁྱུར་གེ་སེམས་སྐྱོ་ནོ___________།
5. དགེ་རྒན་གིས་སློབ་མ་མང་ཆེ་ཤོས་ཧྲ་གི______།
6. པར་ལེན་ནོ་གཞིག་གིས་ར་ཤེལ་གཞིག་དགོས་__།
7. གླུ་བ་གཞིག་གིས་ཡོང་འབབ་དམའ་ནོ་_______།
8. དེང་སང་གྱི་ཚང་མ་བབ་གིས་ཁོམ་གི་མེད་______།
9. ཞི་ལི་འདྲ་མེད་གཞིག་ག་ཞི་མོ་_____________།
10. བླ་མ་འདིའི་རྟོགས་པ་མཐོ་ནོ་ཡ་མཚར་ཡིན_____།
11. ཞ་ཡས་དེ་ཡ་མཚར་ཡིན་______________།
12. ཞིང་འདེབས་སྒྲོལ་འབྲོག་པ་དེས་མི་ཤེས______།
13. བོད་གི་ས་མགོ་མཐོ་ནོ་ཧ་ནེས་ཤེས་ཡོད་______།
14. ཐ་མག་འཐེན་ན་བདེ་ཐང་ང་མི་ཧྲ་__________།
15. ཐ་མག་མ་འཐེན་ན་བདེ་ཐང་ང་ཧྲ་སྲོལ་______།
16. རྩལ་སྦྱོང་ཡས་ན་ནད་འགོག་རྒྱོར་ཕན་______།
17. ང་ཐོན་ཡོད་ནོ་ཨ་མ་གིས་ཤེས་མེད_________།
18. ངས་ཆི་གཞིག་ཤེད་ཡོང་ནོ་གསལ་པོ་ཤེད་_____།
19. ཨ་མ་གིས་ང་སྔི་ངན་གི་མཉམ་པས་མ་འགྲོ་_____།
20. ངས་ང་སྔི་ངན་གི་མཉམ་པས་འགྲོ་རྒྱུ་མིན་ནོ་____།

Exercise 16 Convert these quotations into included-questions.

དཔེར་བརྗོད། ཨ་མ་གིས"རིན་ཆེན། ཁྱོས་གོན་རྒྱུ་གང་གོན་རྒྱུས།"ཟེར། ཨ་མ་གིས་རིན་ཆེན་ན་གོན་རྒྱུ་གང་གོན་རྒྱུ་ཡིན་ནོ་དྲིས།

1. ཆོར་དར་གིས"སློབ་མ་ཟོས་གཟའ་མཇུག་ག་ཚེ་གཞིག་ལས"ཟེར། ཆོས་དར་གིས________________།
2. ཨ་ནེ་རྒན་མོ་གཞིག་གིས"ཨ་རོ། ཁྱོད་ཆོས་དར་ཨེ་ཡིན"དྲིས་ཐལ། ཨ་ནེ་རྒན་མོ་དེས________________།
3. ངའི་ཚ་མོ་གིས"ཨ་བོ། ཁྱོད་ཕྱི་རྒྱལ་ར་སོང་ཨེ་མྱོང"ཟེར། ངའི་ཚ་མོ་གིས________________།
4. ཨ་མ་གིས"ཞི་ལི། ཁྱོའི་ཟླ་ཡོགས་ག་སྙོར་མོ་དུ་ཡོད"ཟེར། ངའི་ཨ་མ་གིས་________________།
5. ཚོང་བ་གིས"ཁྲུག་མ་འདི་མྱིང་གྲགས་གཞིག་ཡིན།"ཟེར། ཚོང་བ་གིས་________________།
6. ལམ་པ་གཞིག་གིས་ང"ད་དུས་ཚོད་དུ་ཡིན།"དྲིས། ལམ་པ་གཞིག་གིས་ང________________།
7. ཕྱི་གླིང་པ་གཞིག་གིས"ད་བོད་ན་ལྷུགས་རྟ་ཞོན་རྒྱུ་ཨེ་ཡོད།"ཟེར། ཕྱི་གླིང་པ་གཞིག་གིས________________།
8. དགེ་རྒན་གིས"རྩོམ་ཡིག་ཨ་ཛྫ་པོ་འདི་སུས་བྲིས།"ཟེར། དགེ་རྒན་གིས་རྩོམ་ཡིག་ཨ་ཛྫ་པོ་དེ________________།
9. ཨ་ཅེ་གིས"ཨ་རོ། ལྷུགས་བྱམས་ཁྱོད་ཡང་གང་ང་འགྲོ་གི་ཡོད"ཟེར། ཨ་ཅེ་གིས་ལྷུགས་བྱམས་________________།
10. "ངའི་མྱིག་ཤེལ་སུས་གོན་སོང་།" ཚེ་དཔལ་གིས་འདང་དཔོག་གི་མེད། ཚེ་དཔལ་གིས________________།
11. "གྲོང་ཁྱེར་ཉིག་ཡོ་ཆེ་ནང་། ཡོན་ཏུན་ཆེ།" འདྲི་ཚིག་འདི་ཞ་ཡས་གཞིག་གིས་དྲིས། ཞ་ཡས་གཞིག་གིས________________།
12. ཆོས་འཕགས་གིས"ངའི་རྒན་མོ་ཆེ་ཐུང་གཞིག་ཡིན། ངས་དེ་མ་ཤེས།"ཟེར། ཆོས་འཕགས་གིས________________།

Exercise 17 Complete this text about a large *ma ni* stone pile in Khams in connection with what has been learned in this chapter.

སེང་ཟེ་མ་ཎི་ཟེར་ནོ་ཡུལ་ཤུལ་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ་སྐྱེ་རྒུའི་ཤར་ཕྱོགས་གི་ལེ་བར་ལྷ་གི་མཚམས་ན་ཡོད། སེང་ཟེ་འཇིག་རྟེན་འདིའི་ཐོག་ནས་མ་ཎི་རྡོ་སྤུངས་ཨ་ཏུ་གིས་ཆེ་བོ་ཡིན་བཤད་________དཀའ། རེད་དྲ་དེ་ཟོའི་ནང་ནས་གཅིག་ཡིན་________ཁོ་ཐག་རེད། རྡོ་ཨ་ཏུ་གིས་ཆུང་ངོ་འབར་ཞུན་གི་སྨམ་ཆུང་འདྲ་མ་ཡིན་________། རྡོ་ཁ་ཡས་དཔེ་ཆ་སྣ་རིང་གི་ཆེ་ཆུང་ཡོད་________། རྡོ་སྤུངས་འདིའི་མྱིང་ང་རྒྱ་ནག་མ་ཎི་________། མྱིང་དེ་འདོགས་དོན་མ་ཎི་རྡོ་སྤུང་གི་སྲོལ་གཏོད་མཁན་རྒྱ་ནག་ག་སོང་མྱོང་ནོ་གིས་ཁྱུར་གེའི་མྱིང་ང་རྒྱ་ནག་ཐོགས། ཁྱུར་གེ་དུས་རབས་གསུམ་གི་སྔོན་ན་ཆབ་མདོ་ནས་སྐྱེས་ཟེར། བསྟན་པ་སྤེལ་________རང་གི་འགན་ཁུར་ར་བཀྱིས་ནས། ཁྱུར་གེས་སེང་ཟེ་ནས་མ་ཎི་རྡོ་སྤུངས་གི་དཔེ་བཙུགས་________།

མ་ཎི་རྡོ་སྤུངས་བཞེངས་མཁན། རྒྱ་ནག་གི་སྐུ་ཕྲེང་དང་པོ་རྟོགས་ལྡན་གི་སྐོར་ན་གཏམ་རྒྱུད་མང་ང་བཤད་རྒྱུ་ཡོད། ❶རྟོགས་ལྡན་འབྲི་ཆུ་གི་ཁར་ཐོན་སོང་________། ཁྱུར་གེས་མཉན་པ་གཞིག་ག་ཁོ་ཚུའི་ཕར་ཁ་འདྲེན་ཐུབ་________དྲིས། རེད་དྲ་མཉན་པ་གིས་ཞིང་བྲིགས་ཡས་ཁོམ་གི་མེད་________། བསྐུགས་ན་མ་འདོད་ནོ་གིས། རྟོགས་ལྡན་རང་གི་གཟན་བརྒྱངས་ནས་གཙང་བོའི་ཕར་ལ་འཕུར་སོང་________།

མཉན་པ་གིས་རྟོགས་ལྡན་གྱི་དཀྲུམ་མ་གཞིག་མིན་________ཡར་མར་ར་________། རྟོགས་ལྡན་གིས་མཉན་པ་ཟློར་འགྲུལ་བ་ཟློའི་ལག་ནས་གླ་བཙའ་ལེན་མི་ཉན་________བཤད། དེའི་རྐྱེན་གིས་དེང་སང་ར་འབྲི་ཚུའི་ཁ་གི་མཉན་པ་ཟློས་གྲུ་གླ་མི་ལེན་________། ❷རྟོགས་ལྡན་ཟེ་ཁྲོན་ན་འགྲོ་དུས། ཁྱུར་གེས་སྐྱེས་བཞི་གཞིག་རང་གི་ཞོན་ཧྲ་ཤི་སོང་ནོའི་དོན་ན་ཕེ་འདེབས་གི་ཡོད་________རེག རྟོགས་ལྡན་གིས་སྙིང་རྗེ་བཙངས། ལག་གི་མ་ཆི་འཁོར་ལོ་ཧྲ་དེའི་མགོར་གཏུགས་________། ཞོན་ཧྲར་ཡང་གིས་དབུགས་རྒྱུས་སོང་________། དེའི་རྐྱེན་གིས། ཁྱུར་གེའི་མ་ཆི་འཁོར་ལོར་འདོ་བ་ར་བརྩེངས་འཁོར་ལོ་འབོད་གི་ཡོད། ❸རྟོགས་ལྡན་ཟེ་ཁྲོན་གི་གླིང་ཆེན་འགྱིང་རིར་ཕེབས་________། ཁྱུར་གེས་ལྟུགས་ལ་རྒྱལ་པོ་གི་ཕོ་བྲང་གི་སྟེང་ནས་དར་ལྷོག་གཞིག་བརྩེངས་________། ལྟུག་ལ་གིས་དར་ལྷོག་སུས་བརྩེངས་________རྩད་གཅོད་དུ་བཙུག ཉེད་ན་ཁྲིམས་མ་འཛུག་དགོས་________། གྲྭ་བ་གཞིག་གིས་རྟོགས་ལྡན་དར་ལྷོག་བརྩེངས་མཁན་ཡིན་________ཤེས་སོང་། ལྟུགས་ལ་གི་འཁོར་འབབས་ཚང་མ་གིས་རྟོགས་ལྡན་ན་ལག་ལྟུགས་བརྒྱབ། རེད་དྲ་ལག་ལྟུགས་གིས་རྟོགས་ལྡན་གི་ལག་པ་མ་ཟིན། ལག་ལྟུགས་གཉིས་ཀ་གློ་རྒྱུག་ག་མེད་སོང་________། ལྟུགས་ལ་གིས་རྟོགས་ལྡན་གི་ཚོད་བླངས་ན་འདོད་སོང་། རྟོགས་ལྡན་ན་ཇ་བག་བཙོ་བརྒྱུད་མཉམ་པས་ཕོ་བྲང་གི་ཀླད་ར་འཕེན་གི་བཙུག རེད་དྲ་རྟོགས་ལྡན་གིས་ཇ་བག་ཚོ་ཧྲ་གི་ཉིན་ལམ་མ་འཕངས་________། ཇ་བག་ཟོ་འཚོལ་________དཀའ་མོ་ཉན་སོང་ཟེར།

མ་ཆི་རྡོ་སྤྲུངས་གི་ཚོག མ་ཆི་རྡོ་སྤྲུངས་ང་ཁ་སྟོན་རྒྱུག་དུས། ཞབས་བྲོ་གཞིག་འཁྲབ་རྒྱུ་ཡོད། ཞབས་བྲོ་དེ་འཁྲབ་________ཞི་ལི་ཟློའི་ལས་ཀ་རེད། ཞབས་བྲོ་འཁྲབ་ཞོར་ར་གླུ་གཞས་ལེན་གི་ཡོད། གླུ་དབྱངས་ཧྲ་རིང་། གར་ཉམས་འགྱུར་ཆེ།

བོད་ཟླ་དང་པོ་ར་བཅུ་གཉིས་བ་གཉིས་ཀའི་ཚེས་བ་བཅོ་ལྔ་གི་ཉིན་ན། བོད་རིགས་མང་ང་ཡུལ་ཤུལ། སེར་ཤུལ། རྨ་སྟོད། ཆབ་མདོ་ནས་སེང་ཟེ་སྡེ་བར་ཡོང་གི་ཡོད་________། ཁོ་ཟློས་མ་ཆི་རྡོ་སྤྲུངས་ང་སྐོར་ར་རྒྱུག་གི་ཡོད། རྡོ་མ་ཆི་སེང་ཟེ་སྡེ་མི་གིས་བཀོས་________བོད་རིགས་འདི་རིགས་གིས་ཉོས་ནས་མ་ཆི་རྡོ་སྤྲུངས་གི་ཐོག་ག་འཇོག ཚེས་བ་བཅོ་ལྔ་གི་ཉིན། དགོན་པ་གིས་མྱི་མང་ང་དབང་གནང་གི་ཡོད________།

སེང་ཟེ་སྡེ་བ་གི་མ་ཆི་རྡོ་སྤྲུང་གི་སྐོར་གི་འཚོབ། མ་ཆི་རྡོ་སྤྲུངས་དུས་ཆེན་གི་སྐབས་གིས། བོད་རིགས་སྟོང་ཕྲག་མང་ང་སེང་ཟེ་སྡེ་བར་ཡོང་གི་ཡོད་________། སེང་ཟེ་སྡེ་མིས་མཇལ་བ་ཟློར་གནས་ཚང་གཡོར་________འགན་ཁུར་གཞིག་ཡིན། མཇལ་བ་ཟློ་གིས་སེང་ཟེ་སྡེ་མི་གི་ལག་ནས་རྡོ་མ་ཆི་ཉོ་________ར་སྡེ་མི་ཟློས་འདོད་________ཡིན། མཇལ་བ་མང་ང་གིས་ད་པོ་སྡེ་བའི་འདབས་གི་ཚུ་ཁ་ནས་སྐར་རྒྱུག་གི་ཡོད་ཟེར། འབྲོག་པ་མང་ང་གཞིག་གིས་ཕྱུགས་ལས་ཐོན་རྫས་གིས་རྡོ་མ་ཆི་ཉོ་གི་ཡོད་________།

མཇལ་བ་འདི་ཟློ་དད་པ་ཅན་ཏག་ཏག་ཡིན་________བཤད་མི་དགོས། ཁོ་ཟློས་མ་ཆི་རྡོ་སྤྲུང་གི་སྐོར་ལམ་ནས་མ་ཆི་འདོན། ཟང་ཟིང་གི་ཁྲིམ་ར་ནས་མྱི་མང་གིས་དངོས་པོའི་གོང་གཏམས་གི་ཡོད་________གོ་ཐུབ། རྒྱ་གར་ར་ལྷ་ས་ནས་ཐོན་________འཛུར་ཏ་ར། རས། སྦྱོས། སིལ་ཏོག་རེད། ཟེ་ཁྲོན་ནས་ཐོན་________ཇ་ར་འབྲས་རེད། ཡུལ་ཤུལ་ས་གནས་ནས་ཐོན་________ཤིང་ཟློ་ར། གྲི། སྒ། རྔ་ཁྱུ་ལ་སོགས་ཡིན། དུས་ཆེན་འདི་ད་པོ་གསར་བུ་ར་གསར་མོ་ཚོ་གི་དུས་ཆེན་གཞིག་ཡིན་________ཚང་མ་གི་སེམས་ན་ཡོད།

ཇོ་ཕ་བོང་གི་སྙིང་ང་མ་ཆེ་ཤོ་________ཤི་བོ་གཞིག་གི་ཉེ་བོ་ཟློའི་འགན་ཁུར་ཡིན། ངའི་ཨ་ཕ་གི་ཨ་ཕ་འདས་ནི་ར། ངའི་ཏ་མ་གཉིས་ཀས་ཐག་ཉེ་གི་བྲག་ངོར་མ་ཆེ་མང་ང་བཀོས་________ངས་ད་བོ་བཟེད་མི་ཐུབ། ཁོ་གཉིས་ཀས་དབྱར་གང་ངོར་འཕྲང་དོག་གཞིག་ནས་སྐར་བཙུགས། མ་ཆེ་བཀོས། སྟུག་ག་བཟེད་རྒྱུ་མེད་ན་ར་རྙིང་རྒྱུ་ཡོད་________། ངའི་ཏ་མ་གཉིས་ཀའི་སྟུག་ར་ཡང་གིས་རྙིང་སོང་། རེད་དྲ། བྲག་གཟར་མོའི་སྙིང་གི་མ་ཆེ་ནམ་ཡིན་ར་རིག་རྒྱུ་ཡོད། ཏ་མ་གཉིས་ཀས་ཇོ་ཐག་ཐག་གཏག་གི་ཡོད་________ད་བོ་ངའི་རྣ་ལམ་ན་ཡོད་གི

འདུག It is used with verbs and monosyllabic adjectives to introduce included-question noun clauses.

With verb	With adjective
མདང་དགོང་མགྲོན་ཁང་ན་འགྲུལ་པ་ཡོད་འདུག་སུས་ཤེས།	སློབ་མ་ཚོ་གིས་**རྒྱུགས་གཞི་དཀའ་འདུག**་གླེང་།
Who knows if there were guests in the hotel last night?	The students talked about whether the exam was difficult or not.
ལྟད་མོ་བ་ཡོང་འདུག་ལྟད་མོ་ཡག་མི་ཡག་གི་ཁ་ན་ཡོད།	**རླངས་འཁོར་འདི་ཤེད་ཆེ་འདུག**་མ་བསྐོར་ན་མི་ཤེས།
Whether an audience will come or not depends on whether the performance is appealing or not.	One would know whether the car is powerful or not only when he drives.
ཁང་པ་འདི་འགྲུབ་ཐུབ་འདུག་ངའི་ལག་ན་མེད།	**ཞི་ལི་འདི་སེམས་ཡག་འདུག**་བཤད་རྒྱུ་དཀའ།
Whether this house (construction) can be finished or not is not under my control.	It is hard to judge if this boy is kind or not.
སློབ་མ་ཚོ་དགེ་རྒན་ན་དགའ་འདུག་དྲིས་ན་ཤེས།	**དཔེ་ཆ་འདི་གོང་དཀའ་འདུག**་ངས་ཚོང་བར་འདྲི་རྒྱུས།
One will know if the students like their teacher or not if he asks.	I will ask the salesperson if this book is expensive or not.
རྐུན་མ་གིས་སྒོར་མོ་བརྐུས་འདུག་རྩད་གཅོད་གི་ཡོད།	**དངོས་པོ་འདི་ཡང་འདུག**་ལག་ག་བླངས་ན་ཤེས་གི
Whether the thief has stolen money or not is under investigation.	By lifting, one can tell if this thing is light or not.

Verb + རོགས + ཚོད This compound is used to express *one could* or *could not bear to do something*.

Tibetan	English
ཨ་མ་གིས་ཞ་ཡས་ཁེར་རོ་**འཇོག་རོགས་ཚོད**་གི་མེད།	The mother does not dare leave her child alone.
ངས་དངོས་པོ་འདི་མོ་གཞིག་ག་སྒོར་མོ་མང་ང་**སྤྲོད་རོགས་མི་ཚོད**།	I don't dare pay much money for such a thing.
ངའི་ཨ་ཅེ་དགོང་མོ་ཁེར་རོ་སྒོ་ཁར་**འགྲོ་རོགས་མི་ཚོད**།	My elder sister does not dare go out alone at night.
ཞ་ཡས་ལོ་ཆུང་འདི་མོ་གཞིག་ཁེར་རོ་འགྲོ་གི་**འཇུག་རོགས**་ཆེ་ཤེད་**ཚོད**།	How dare one allow such a young boy to travel alone!
ད་ངས་བྱ་བ་དཀའ་མོ་**ལས་རོགས་མི་ཚོད**།	Now, I don't dare take difficult work.
ཀྲད་མོ་མ་འཐད་ན། ཀྲད་པོ་གིས་སྒོར་མོ་**བསྐྱི་རོགས་མི་ཚོད**།	The husband would not dare to lend money if his wife did not agree.

Duplicated verb in PAT + བོ / པོ

This compound expresses an inclusive tone in past tense mood.

Tibetan	English
སློབ་མ་ཚོས་**སྦྱངས་སྦྱངས་བོ་**ལོ་རྒྱུས་གི་སྐོར་རེད།	What the students have learned is all about history.
གོ་གོ་བོ་གནས་ཚུལ་ངན་པ་ཏག་ཏག་རེད།	What has been heard is all bad information.
བཤད་བཤད་པོར་རློམ་མི་ཉན།	What has been told shouldn't be entirely believed.
བྱིན་བྱིན་པོ་ཟ་མི་ཉན་ཟེར།	It is said that one should not eat all that is given.
སེར་པོ་**ཡིན་ཡིན་པོ་**ཁྱུར་གེས་གསེར་རེད་ཟེར།	He said all yellow things are gold.
ཉོས་ཉོས་བོ་ཚང་མ་ཁྱུར་གེའི་རེད།	All (the items) purchased are his.

Duplicated verb in PRT + བོ / པོ

This compound expresses an inclusive tone, referring to something specific in present tense mood.

Tibetan	English
སློབ་ཁང་ནང་ན་**ཡོད་ཡོད་པོ་**སློབ་མ་རེད།	All the people in the classroom are students.
འཛུམ་**སྟོན་སྟོན་པོ་**མི་བཟང་རེད་མ་འདོད།	Don't think all who smile are good people.
དཀར་དཀར་**ཡིན་ཡིན་པོ་**ལུག་མིན།	All white things are not sheep.
ཨ་མདོ་ནས་**ཡིན་ཡིན་པོ་**བོད་རིགས་མ་རེད།	Not all who are from Amdo are Tibetan.
ལྷ་སར་**འགྲོ་འགྲོ་བོ་**མཇལ་བ་ཏག་ཏག་རེད།	All who go to Lhasa are pilgrims.
དེ་རིང་**ཡོང་ཡོང་བོ་**ཕ་ཡུལ་ནས་རེད།	All who came today are from my hometown.

Duplication of *verb in PAT* + གིས

This compound stresses a duration in past tense. It can be treated either as participle case or be translated *while*.

Tibetan	English
གླུ་བ་**གླུ་བླངས་གིས་བླངས་གིས་**ངར་ལངས།	The singer, singing and singing, was excited.
བཟའ་བ་གཉིས་ཀ་**འགྲོགས་གིས་འགྲོགས་གིས་**ཕན་ཚུན་ན་སུན་སོང་།	The couple, being in companionship, were tired of each other.
ང་**སོང་གིས་སོང་གིས་**ཆུ་མགོ་གཞིག་ག་ཐོན།	Marching and marching, I came to a river.
སྐོར་མོ་**བཀོལ་གིས་བཀོལ་གིས་**ཚང་མ་ཚར་ཐལ།	All the money, being spent, ran out.
ཞི་ལི་བྲ་ཚག་དེ་**བཤད་གིས་བཤད་གིས་**ཇེ་བཙོག་རེད།	The naughty child, while being scolded, gets worse.
བསམས་གིས་བསམས་གིས་མྱུར་གི་ཡང་སེམས་སྐྱུག་ཐལ།	She, thinking and thinking, became sad again.

Duplication of *verb in PRT* + གིས	This compound expresses *how one does something*, often taken as participle case in present tense.

Tibetan	**English**
ལུ་གུ་གཞིག་**ལྡིང་གིས་ལྡིང་གིས**་མ་མོའི་སླད་ན་ཡོད།	A lamb is next to the ewe, frolicking.
རྒད་པོ་གཞིག་མ་ཎི་**འདོན་གིས་འདོན་གིས**་ངེད་ཚང་ང་ཐོན།	An old man came to my home, reciting a mantra.
ངེད་གཉིས་ཀ་ལྟད་མོར་**ལྟ་གིས་ལྟ་གིས**་ཡུལ་སྐོར་ར་འགྲོ།	We both went traveling, enjoying all the scenes.
ང་རྟར་**ཞོན་གིས་ཞོན་གིས**་རྐང་པ་ན།	My leg gets painful while riding a horse (for a long time).
སྐྱོན་མེད། ལམ་མི་འཁྱུག ང་ས་ཁྲར་**ལྟ་གིས་ལྟ་གིས**་འགྲོ།	It's OK. I wouldn't get lost. I go following the map.

Verb in PRT + ས + འགྲོ	It expresses a sense of feasibility: *there is a way to do something* and, in its negative form, *there is no way to do something*

Tibetan	**English**
མི་ཨུ་ཚུགས་ཅན་འདི་ར་**བདེན་བཤད་ས་མི་འགྲོ**།	There is no way to reason with this stubborn person.
སུ་ལན་ནོ་**རྩད་གཅོད་ས་མི་འགྲོ**།	There is no way to investigate who is guilty.
དངོས་པོ་འདི་**གོང་གཏམས་ས་འགྲོ**།	It's OK to bargain over the price for this thing.
ཁང་མིག་འདིའི་ནང་ནས་**བྱ་བ་ལས་ས་མི་འགྲོ**།	It's not possible to work in this small room.
བྱ་བ་འདི་དེ་རིང་**འགྲུབ་ས་མི་འགྲོ**།	There is no way to finish this work today.

ཐ་སྙད་དང་ཚིག་གྲོགས། སློབ་ཚན་བཅོ་བརྒྱད་པ།

ལས་ངན་རིན་ཆེན་དང་སྒྲོལ་མ། (1)

ལས་ངན	unlucky	བུ་མོ་ལས་ངན་དེར་སྐྱེས་པ་ངན་པ་གཟིག་ཡོད།
འདར	to shake	སློ་ནས་ཅག་ཆེ། མྱི་ཟོ་འདར་གི་ཡོད།
འབྲེལ་བ་གཅོད	to cut off a relationship	རྒྱལ་ཁབ་གཉིས་ཀས་འབྲེལ་བ་གཅོད་མ་ཐུབ།
གཙང་མ	clean	ཟ་མ་གཙང་མ་མིན་ན་ངས་མི་ཟ།
མཛེ་ནད	leprosy	མྱི་མཛེ་ནད་ཅན་ན་འཛེམ་དགོས།
སེམས་བཀུགས	to entice; to get attracted	མྱུར་གེས་ངའི་སེམས་བཀུགས་མ་མྱོང་།
རང་སྲོག་གཅོད	to commit suicide	རང་སྲོག་གཅོད་ན་མི་སྐྱུགས་མི་དགོས།
གཉེན	relatives; marriage	གཉེན་གི་ཆེད་རང་ཁྱིམ་གི་མེད།
ལག་ནས་ཤོར	to lose; to get out of control	བྱུ་བ་ཨ་ཛྫ་བོ་ངའི་ལག་ནས་ཤོར་ཐལ།
འདོད་པ་སྐོང	to satisfy; to meet one's demand	མྱི་ཚང་མ་གི་འདོད་པ་སྐོང་རྒྱོ་དཀའ།
ལག་འོག་ནས	under one's leadership / control	མྱི་ངན་དེའི་ལག་འོག་ནས་མོ་འདུག་མ་འདོད།
གནས་གཟིག་ག་བྱིན	to get betrothed	མྱུར་གེ་ཆུང་དུས་ནས་གནས་གཟིག་ག་བྱིན་བཏང་།
གཉེར་མཁན	caretaker	ཞ་ཡས་འདི་གཉེར་མཁན་སུ་རེད།
སྐྱེར་ཚུགས	independent	རྒྱལ་ཁབ་གཟིག་ཡིན་ན་སྐྱེར་ཚུགས་ཡིན་རྒྱུ་རེད།
གཞི་འཛིན་མཁན	heir	བོད་ནས་གཞི་འཛིན་མཁན་ཞི་ལི་ཟོ་ཡིན།
ཟུ་ཆ་གཏམས	to propose; to imply	མྱུར་གེས་ཆང་འཐུང་རྒྱོའི་ཟུ་ཆ་གཏམས་གི
ཁྱིམ་ཐབ་འཛིན	to have a family	ངས་སང་ལོར་རང་གིས་ཁྱིམ་ཐབ་འཛིན་རྒྱུ་ཡིན།
ནམ་མཁའི་མཐོངས	high sky	ནམ་མཁའི་མཐོངས་ན་མེ་ཏོག་ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད།
ཚ་ལམ་མེ	hot and sunny	ཉི་མ་བར་སྣང་ན་ཚ་ལམ་མེ།
གཡང་འབོད	call for good fortune	གཡང་འབོད་ཡས་རྒྱོ་བོད་གི་དཔེ་ཡིན།
དབྱིངས་གཅོད	to soar	དབྱིངས་གཅོད་ནོ་འདབ་ཆགས་གང་གང་རེད།
ངོ་རོད་རོ	serious facial expression	མྱི་གན་སུ་རེད། ངོ་རོད་རོ་ཤེད་བསྟད་ཡོད།
ངོ་ལྷུང	to become disheartened	དེ་རིང་ཚོང་མི་ཧྲ། ཚོང་བ་ངོ་ལྷུང་ཡོད།

བློ་ཐག་ཐད་ཆོད	resolute	དོན་དེའི་ཐོག་ནས་ཁྱུར་གེ་བློ་ཐག་ཐད་ཆོད་མིན།
གཉེན་སློང	to propose (marriage)	ང་ནུ་བོ་གི་ཆེད་ར་གཉེན་སློང་གི་འགྲོ།
འགྲོ་འོང	contact; exchange	འགྲོ་འོང་མེད་ན་ཕྱི་རྒྱལ་གི་གནས་ཚུལ་མི་གོ
ཁ་གཅིག་ག	together	ངོ་དགོང་ངེད་ཚོས་ཁ་གཅིག་ག་ཟ་མ་ཟ།
མྱིག་རྒྱང	eye-sight	ཤུ་རུབ་ཐལ། མིག་རྒྱང་ཆད་ཐལ།
རོགས་པ་ནང་མ	intimate friend	ངས་རོགས་པ་ནང་མ་ར་གསང་གཏམ་མི་བཤད།
བརྒྱལ	to faint	བཙོན་མ་སྐྱག་ཡས་བརྒྱལ་སོང་།
ཉལ་སར་ལྷུང	to become bed-ridden	ནད་པ་དེ་ད་ཉལ་སར་ལྷུང་ཡོད།
བསྡོམས	to total; to add together	མྱི་ཚང་མ་བསྡོམས་ན་འདི་ན་དྲུག་ཡོད།
ཐིག་ལེ	zero	ཐིག་ལེ་མེད་ན་གཅིག་ར་མེད།
བཀན་མོ	sturdy; strong	ཞི་ལི་དེ་མྱི་བཀན་མོ་གཟིག་ཡིན།
ཕྱིར་འདང་རྒྱག	to think back; to recall	ཕྱིར་འདང་མ་རྒྱག སྔུན་འདང་རྒྱོབས།
འགྲིག་མཐུན	concord; harmony	བཟའ་བ་འགྲིག་མཐུན་མི་ཡོང་ན་ཐོར་ན་ཧ།
ལྟ་བ	view; idea	རྩོམ་པ་པོ་འདི་མྱི་ལྟ་བ་ཅན་གཟིག་རེད།
བསྟན་པ་ཕྱི་དར	the later spread of the doctrine	བསྟན་པ་ཕྱི་དར་ཟེར་ན་དུས་གཟིག་རེད།
ཚ་ལུ་མ	orange	ཚ་ལུ་མ་ཨ་མདོ་ནས་མི་སྐྱེ།

ཕ་མ་ལ་སྤྲིངས་པའི་ཡི་གེ

ལག་ག་འཕྲོད	to receive	དེ་རིང་ཡི་གེ་གཟིག་ངའི་ལག་ག་འཕྲོད།
ཁ་ཐག་རིང	distant	ངེད་གཉིས་ཀ་ཕན་ཚུན་ན་ཁ་ཐག་རིང་།
སེམས་འཁོར	to concern; to think about	ང་ཡང་ཞི་ལི་གི་སྙིང་ང་སེམས་འཁོར་གི་ཡོད།
བད་ཚོད་གིས	at one's best	ཤིང་བཟོ་གིས་བད་ཚོད་གིས་ལས་གི་མེད།
འདང་དབོག	to be able to understand	ཞི་མོ་གིས་གནད་དོན་ན་འདང་དབོག་གི་མེད།
ཤུལ་ནས	post-death	ཨ་ཕ་གི་ཤུལ་ནས་ཞི་ལི་གིས་ཁྲིམ་བསྐྱངས།
སྡུག་མེར	to be full of sadness	ཁྱུར་གེའི་སེམས་ན་སྡུག་མེར། ངོ་ན་མིག་ཆུ་ཐ་ར་ར།
ཁོག་སྡུག	sadness; depression	ཁོག་སྡུག་ཡས་ན་ལུས་ར་གནོད།
བློ་ཕམ	to be disappointed; to be depressed	རྒྱུགས་མ་འཕྲོད་ནོ་གིས་ཁོ་བློ་ཕམ།

དང་ང་ལེན	to accept; to take seriously	ངས་བཤད་ནོ་ཁྱེར་གེས་དང་ང་མི་ལེན།
ཁྲག་ག་ཡོངས	to take (blame / responsibility)	བྱ་བ་བྱིན་ནོ་ཁྲག་ག་ཡོངས།
པན་ཀྲང	monitor (of a class)	པན་ཀྲང་ཟེར་ནོ་མྱི་ངན་ཨ་ཧྲམ་གཟིག་རེད།
གནོད	to hurt; to infect	སྔོར་མོ་ཁྲི་གཟིག་གིས་ཕྱུག་པོ་དེར་མི་གནོད།
བསླབ་བྱ	lesson	བསླབ་བྱ་བླངས་ན་གཞུག་ནས་ཕན།
ལམ་ཡིག	passport	ལམ་ཡིག་མེད་ན་རྒྱ་གར་ར་འགྲོ་གི་མི་འདུག
ཆ་གཉིས	two pairs	ལྷམ་ཆ་གཉིས་གོང་དམའ་མོ་ཞེད་བཙོངས་ཐལ།

ལསངན་རིན་ཆེན་དང་སྒྲོལ་མ། (2)

ཚུར	here; back	ཚུར་ཡོང་མཁན་ལྷ་མོ་ར་ཕར་འགྲོ་མཁན་ང་ཡིན།
ལག་འཇུ་ཡས	to shake hands; hand in hand	མྱི་ཆ་མེད་ར་ལག་འཇུ་མ་ཡས།
ལྷང་དེ	conspicuous; clear	མྱི་གཟུགས་ཅན་གན་སྲང་ན་ལྷང་དེ་ཡོད།
ལེ་ལན་འདེད	to blame	བྱ་བ་བསྒྲུབས་ནོ་མི་ཧྲན་ར་ལེ་ལན་མ་འདེད།
སྙིང་ལྡིང	to beat (heart)	བསམས་གིས་བསམས་གིས་ངའི་སྙིང་ཧེ་ལྡིང་རེད།
རྒྱབ་བསྙན	to betray; to be disloyal to	ཁྱེར་གེས་གཞུག་ནས་མྱི་དྲིན་ཆེན་ན་རྒྱབ་བསྙན།
ངམ་ངམ་ཤུགས་གིས	naturally; without external force	ངའི་སེམས་ངམ་ངམ་ཤུགས་གིས་སྙི་མོར་ཉན།
འདེམ	to select	བོད་ན་འགོ་བ་འདེམ་རྒྱུ་མེད།
གཅེས	to take care of; to mind	ཧྲམ་ཞ་ཡས་མི་གཅེས་ནོ་ཞུང་།
བྲོང	chest	སྟག་བྲོང་ནས་འཛིན་མཁན་རང་གའི་མྱི་མིན།
ཕྱིན་ཆད	henceforth	ཕྱིན་ཆད་ཁྱེར་གེ་ཨ་རྫུར་མི་འགྲོ་ཟེར།
ཁྲིམས་འགལ	illegal	ཁྲིམས་འགལ་གི་བྱ་བ་གཏན་ནས་ལས་མི་རུང་།
བརྩམས་སྒྲུང	story	བརྩམས་སྒྲུང་ཞིང་གིས་ར་དོན་ངོ་མ་མིན།
སྙིང་ནད	heart disease	ཁྱེར་གེའི་ཨ་མ་སྙིང་ནད་གིས་ཁྲེར་སོང་།
ཕན་པ་ཆེ	useful; good for	སྨན་འདི་ཆམ་པར་ཕན་པ་ཆེ།
པར་ལེན་ནོ	photographer	པར་ལེན་ནོ་རྒྱ་མ་བོད་གཟིག་རེད།
གླ་ཡས་མཁན	worker; employee	འབྲོག་ནས་གླ་ཡས་མཁན་ཐོ་རོང་ནས་རེད།
ཡོང་འབབ	income	ཡོང་འབབ་མེད་ན་འགྲོ་སྒོ་མི་ཁེབས།

རྟོགས་པ་མཐོ་	knowledgeable; erudite	བླ་མ་འདི་རྟོགས་པ་མཐོ་ཟེར།
མིག་ཤེལ	eyeglasses	ཁྱོད་མིག་ཤེལ་གོན་ན་བཟོ་ལྟ་ཚ།
ཚི་ཐུང	short-tempered	མི་ཚི་ཐུང་གི་ཁ་མ་གློང་།
ལེ་བར	a half kilometer	སྤྱི་ལེ་གཅིག་ག་ལེ་བར་གཉིས་ཡོད།
རྡོ་སྤུངས	stone pile	རྡོ་སྤུངས་ཚང་མ་མ་ཎི་རྡོ་སྤུངས་མིན།
འབར་ཞུན	matches	འབར་ཞུན་ནགས་ནང་ནས་ཉེན་ཁ་ཆེ།
དཔེ་བཙུགས	to set an example	ཁྱེར་གེས་རྒན་མོ་གཉིས་བླངས་ཡས་དཔེ་བཙུགས།
ཐུགས་ཐག་བཅད	to recognize a new lama	སྤྲུལ་སྐུ་འདི་རིམ་མ་ཐུགས་ཐག་གཅོད་རྒྱུ་རེད།
གཟན	monk's clothing	གཟན་ཐོག་ག་འགོམ་ཡུག་མ་གཏོང་།
བརྒྱངས	to open widely; to unbutton	སྣམ་ཐུང་ཁ་བརྒྱངས་ནས་ཡོད།
དཀྱུས་མ	normal; ordinary	དངོས་པོ་འདི་རྒྱུ་སྤུས་དཀྱུས་མ་རེད།
དབུགས་རྒྱས	to revive; to get strong	ད་མི་ཐོག་ཚང་མ་དབུགས་རྒྱས་ཡོད།
དབྱངས་ཧྲ	melody	དབྱངས་ཧྲ་མེད་ན་གླུ་མི་ཟེར།
ཉམས་འགྱུར་ཆེ	graceful	གར་མཁན་མ་དེ་ཉམས་འགྱུར་ཆེ།
གོང་གཏམས	to bargain	ངས་དཔེ་ཆ་འདིའི་གོང་མ་གཏམས།
འཇུར་ཧྲ	boot	ཧྲར་ཞོན་དུས་འཇུར་ཧྲ་གོན་ན་ཤོམ།
སྤོས	incense	སྤོས་བསྔོན་ན་ངའི་མགོ་ན།
སྒ	saddle	སྒ་འདི་གསེར་གིས་ཤན་ཡོད།
ཚྭ་ཁུ	salt	ཚྭ་ཁུ་མང་ན་དུག་ཡིན།
གང་རོར	whole; entire	ཁྱེར་གེ་ཚེ་གང་རོར་ཞིང་པ་བཙོས།
སྒར་བཙུགས	to camp	ན་ཞིང་ངེད་ཚང་གིས་འདི་ནས་སྒར་བཙུགས།
གཟར་མོ	steep	རི་གཟར་མོ་དེའི་སྟེང་ང་ཡུག་མ་འདེད།
གཏག	to type; to engrave	མྱུར་གེས་ཉིན་གང་རོར་ཡི་གེ་གཏག་གི་ཡོད།

སློབ་ཚན་བཅུ་དགུ་བ།

བརྗོད།

- Unreal Condition
- Wish: ན་ཆེད
- Past Unreal Condition
- Wish: རྒྱུ་ན
- Suggestion: རྒྱུ་ན
- Present Unreal Condition

Sras mkhar dgu thog གཙོས་སྲས་མཁར་དགུ་ཐོག in Gtsos (Hezuo 合作) City, the nine-storied main hall of Gtshos Monastery, Gan lho Prefecture, Gansu Province (2011).

ཟུར་ལྟའི་སློབ་ཚན། **ཚོང་བ་ཞིག་གི་ཉིས་འགལ།**

ཚོང་བ ང་བྱ་བའི་སྙིང་ནས་དཀའ་ངལ་མང་ང་ཡོད་གི ཁྱོད་བཀོད་པ་རེ་འཕེན་རྒྱུ་ཨེ་ཡོད།

རོགས་པ ཁྱོས་ཤོད་དྲ། ངས་ཁྱོད་རོགས་ཡས་ཐུབ་ན་ཐང་།

ཚོང་བ ལག་ཁྱེར་ཁ་པར་འཚོང་རྒྱུ་དཀའ་ནོ་ངས་བསམས་ནོའི་ཡན་རེད། ཁ་པར་ཉོ་མཁན་གཞིག་ཡོང་**ན**། ཁ་པར་གང་གཞིག་ཉོས་ན་ཏྲ་ནོ་ང་**འདྲི་གི་ཡོད**། དྲིས་**ན**་ངས་རྒྱུན་ལྡན་གྱིས་དྲང་མོ་ཤེད་**བཤད་གི་ཡོད**། ལག་ཁྱེར་ཁ་པར་ཉོ་མཁན་མང་ཆེ་ཤོས་བོད་རིགས་རེད། ལག་ཁྱེར་ཁ་པར་ཆེ་མོ་གཞིག་ཉོ་དགོས་ནོ་རྒྱ་ཡིག་མ་ཤེས་ན་ཁོ་ཟོས་ཤེས་གི་མེད། སྤྱིར་བཏང་གིས་ཁོ་ཟོར་དགོས་ནོ་རང་གཞི་ཁ་པར་གཞིག་རེད། ལག་ཁྱེར་ཁ་པར་ནང་གི་ཡི་གེ་ཚང་མ་རྒྱ་ཡིག་ཡིན་ནོ་གིས། ཁ་པར་ར་བྱེད་སྒྲོ་མང་**ན**་ལྷག་གིས་**གོ་ཆོད་གི་མེད**། ཡང་བཤད་ན། ང་ཚོང་ར་གི་ནང་ནས་བོད་པ་ཚོང་བ་ཁེར་རོ་ཡིན། དྲང་མོ་མ་བཤད་**ན**་ང་**སེམས་མི་བདེ**། རེད་དྲ་དྲང་མོ་ཤེད་བཤད། ཁ་པར་གོང་བདེ་མོ་གཞིག་བཙོངས་**ན**། ངའི་འགོ་བ་**སྐྱིད་ལངས་གི་ཡོད**། ཁུར་གེས་རྒྱུན་དུ་བཤད་རྒྱུ། ཚོང་བ་དཀའ་གཞིག་ཡིན་**ན**། ཉོ་མཁན་ན་བདེན་བཤད་རས་དངོས་བོ་ཨ་ཏུ་གིས་དཀའ་མོ་ཉོ་གི་**འདུག་དགོས**་ཟེར། དེ་མོ་ལས་**ན**་ང་ངེས་ངེས་**མི་བདེ་གི** ཁྱེས་བལྟས་ན་ངས་ཆེ་གཞིག་ཡས་**ན་ཏྲ**་གི དངོས་བོ་ཁོ་ཟོ་མི་དགོས་ནོ་ཉོ་གི་བཙུག་**ན**་ཨེ་**འགྲིག**

རོགས་པ ང་ཁྱོད་ཡིན་**རྒྱུ་ན**། ངས་ཉོ་མཁན་ན་གནས་ལུགས་**བཤད་རྒྱུ་རེད**། གདམ་ཀ་ཨ་ཛ་གཞིག་ཁོ་ཟོ་རང་རང་གིས་ཆེ་གཞིག་ཤེད་ཡས་རྒྱུ་**བཤད་རྒྱུ་རེད**། ངས་རང་གིས་**ཐག་གཅོད་ཡས་རྒྱུ་མ་རེད**། ཉོ་མཁན་གིས་འདྲི་ཚིག་འདྲི་**ན**། ངས་ཡན་དྲང་མོ་ཤེད་**འདེབ**་ར། དེ་ཤེད་ཡས་**ན**། ཁྱེས་རྫུན་ར་**བཤད་མི་དགོས**། ཁོ་ཟོའི་དོན་ན་**ཐག་གཅོད་ར་ཡས་མི་དགོས**།

ཚོང་བ ངས་ལག་ཁྱེར་ཁ་པར་གོང་བདེ་མོ་གཞིག་བཙོངས་**ན**། ངའི་འགོ་བ་གིས"ཁྱེས་ངས་ཏྲ་ཞེན་ཡས་གི་མེད"**ཟེར**། ཁྱོད་ཡིན་**རྒྱུ་ན**། ཁྱེས་ཁུར་གེ་ཆེ་གཞིག་བཤད་**རྒྱུ་རེད**།

རོགས་པ ང་ཁྱོའི་ཁ་མལ་ན་ཡོད་**རྒྱུ་ན**། ངས་འདི་ཤེད་**བཤད་རྒྱུ་རེད**། "འགོ་བ། དངོས་བོ་མི་དགོས་ནོ་གཞིག་ཉོ་མཁན་ན་**ཉོ་གི་བཙུག་ན**་ང་**མི་བདེ**་གི ངས་ཞབས་ཞུ་དགའ་གཞིག་བསྒྲུབས་ན་འདོད་གི ཞབས་ཞུ་དགའ་གཞིག་ཐོབ་**ན**། ཉོ་མཁན་ཟོ་ཕྱིར་**ཁ་འཁོར་ནི་རེད**།"

ཚོང་བ ངས་བལྟས་ན་དེ་ཐབས་བཀོད་དགའ་གཞིག་རེད། ངས་དེ་ཤེད་བཤད་**ན**། ཁུར་གེ་སེམས་འགྱུར་ན་ཐང་། ཞབས་ཞུ་དགའ་གཞིག་ཐོབ་རྒྱུ་ཉོ་མཁན་ཟོར་མཚོན་ན་ཨ་ཏུ་གིས་གལ་ཆེན་པོ་ཡིན་ནོ་ཁུར་གེས་ངོས་ཟིན་ན་ཐང་། དེས་མི་ཚད། ཀྱི་དྲང་མོ་གཞིག་བཙའ་ཐུབ་**ན**། ང་རང་གེ་ར་**སེམས་བདེ་གི**

19.1 --Unreal condition

Unreal condition--present tense			
དཔེ	རི་འདི་མཐོ་**རྒྱུ་ན**་ང་འགོ་**མོ**།	If the mountain were high, I would climb.	This unreal condition is expressed in present tense mood.
	ཁོ་ཚང་ཐག་ཉེ་**རྒྱུ་ན**་ང་ར་འགྲོ་**མོ**།	If his home were near, I also would want to go.	
	སྨན་པ་ལག་རྩལ་ཧ་**རྒྱུ་ན**་ནད་པ་འདི་མོ་གཟིག་མིན་**མོ**།	If the doctor were skillful, the patient would not be like this.	
དཔེ	ང་སྒོར་མོ་ཡོད་**རྒྱུ་ན**་ཡུལ་སྐོར་ར་**འགྲོ་རྒྱུ་རེད**།	If I had money, I would go traveling.	❶Verbs in *if clause* are in PRT. ❷Verbs in main clause are in PRT. ❸*རྒྱུ་རེད*conveys the notion *would*.
	ཁྱེད་འདི་ན་མེད་**རྒྱུ་ན**། ངས་ཆི་གཟིག་**ལས་རྒྱུས**།	What would I do if you were not here?	
	ཁྱེད་ཡོང་**རྒྱུ་ན**། ངས་པེན་ཧྲི་བཅལ་**རྒྱུ་རེད**།	If you came, I would make dumplings.	
	མུར་གེས་བྱ་བ་སྔ་སེས་ལས་**རྒྱུ་ན**་སྔ་སེས་འགྲུབ་**རྒྱུ་རེད**།	She would finish the work earlier if she did it earlier.	
	ངས་བོད་སྐད་ཤེས་**རྒྱུ་ན**་ལམ་སང་བོད་ར་**འགྲོ་རྒྱུ་རེད**།	I would go to Tibet immediately if I knew Tibetan.	
	ང་ཁྱེད་ཡིན་**རྒྱུ་ན**་ངས་སྐད་ཆ་མང་ང་བཤད་**རྒྱུ་མ་རེད**།	If I were you, I would not talk much.	

Notes-1

1. *རྒྱུ་ན* is put in sub-clause and *མོ* in the main clause to express a wish (the speaker's).
2. **རྒྱུ་ན...རྒྱུ་རེད**: It is used to express a likelihood in an unreal condition.
3. The verbs, both in sub-clause and in main clause, are in PRT in present tense unreal condition.

Exercise 1 Write proper verbs and phrases in the blanks to make an unreal condition.

དཔེར་བརྗོད། ངོ་དགོང་ང་འགྲུལ་བ་ཆ་ཆིག་ཡོད། དེ་མིན་རྒྱུ་ན་ང་ར་ཁོའི་སྟོན་ཐོག་ག་ཡོང་མོ།

1. ང་སློབ་གྲྭར་འགྲོ་གི་མེད། ང་______________ངའི་དབྱིན་སྐད་ད་གི་ཡག་______________།
2. ངའི་ཞི་ལི་ར་རྣན་མོ་གཉིས་ཀ་འདི་ན་______________། མཚམས་མཚམས་མ་ཞི་ལི་དཀའ་ལས་ཡིན་ན་ར།
3. ངས་བརྟན་འཕྲིན་ན་འདི་མོ་རྒྱུན་དུ་______________། ངས་ད་དཔེ་ཆ་འདི་གསུམ་པོ་རེམ་མ་ལྟ་ཚར་______________།
4. ལུགས་མོ་གིས་བྱ་བ་གཞིག་______________། པེ་ཅིན་ནས་མི་འདྲུག་ག་ཟི་ལིང་ང་ཡོང་______________།
5. ནད་པ་དེ་རེམ་མ་སྨན་ཁང་ང་______________སྡུག་འདི་མོ་ཆི་གཞིག་མྱོང་______________།
6. གཏམ་བཟང་ཁྱོས་མི་བཤད་________། ངས་ཁྱུར་གེར་གློ་རྒྱུག་ག་བཤད་ན་འདོད་གི་ཡོད། དེ་ཡིན་ན་ཁྱུར་གེ་ཧོང་གིས་དགའ་རྒྱུ་རེད།
7. ད་ཨ་མ་རེམ་མ་ཕྱིར་ར་______________ཞ་ཡས་ལྷོགས་______________། ད་ངས་ཆི་གཞིག་སྙེར་ནང་།
8. ཁྱོས་སྐད་ཆ་དེ་མོ་མ་བཤད། ཁྱོད་ང་ད་པོ་འདྲང་ཆེ་______________། ངའི་ངན་དེ་མོ་བཤད་______________།

9. ངས་ཚོ་ལེན་གཞིག་ཉོས་བཏང་། ཚོ་ལེན་ཞེ་ཐག་གིས་ཧ་གི མི་ཧ་______། ངས་རེམ་མ་ཕྱིར་ར་སྟེར་______།

10. ང་སྐོམ་མས་ཤི་ཐལ། ད་འདི་ན་ཚུ་དམ་པི་གང་______ངས་སྒོར་མོ་ཆི་མོ་གཞིག་དགོས་ན་ར་______།

11. ཨ་ཅེ་ལོ་ལོན་འདི་ཀྱལ་སྟོང་ཆི་མོ་གཞིག་རེད་ནང་། སྨུར་གེ་ལོ་ཞུང་གཞིག་ཡིན______སྨུར་གེ་ཆི་མོ་གཞིག་______།

12. **ཀ་བ།** ཁྱོད་བོད་ར་འགྲོ______བོད་གི་ས་ཆ་གང་ང______། **ཁ་བ།** མི་ཤེས། གང་ལྷུར་ན་ར་ལྷ་སར་འགྲོ་______།

13. **ཀ་བ།** ཁྱོའི་སྒོར་མོ་མེད______ངས་དཀའ་______། **ཁ་བ།** དེ་མ་ཟེར། ངའི་སྒོར་མོ་གིས་གོ་ཆོད་ན།

14. ཁྱིམ་མཚེས་ར་ངེད་གཉིས་ཀ་བབ་གིས་མི་འགྲིག དེ་མོ་གཞིག______ངས་ཁྱུར་གི་སྟུག་ག་སྐྱུལ་______།

15. ཁྱུར་གེ་མྱི་ལག་ཤོགས་ཅན་གཞིག་ཡིན། ཁྱུར་གེར་སྒོར་མོ་ཡོད་______། ཁྱུར་གེས་ཁྱོད་སྒོར་མོ་མང་ང་སྟེར་______།

Exercise 2 Complete the statements to reflect unreal conditions using negative forms if necessary.

དཔེར་བརྗོད། ཀ་བ། ཞི་ལི་བྲ་ཚག་དེ་ད་སློབ་མ་ཨ་རྫ་གཞིག་ག་ཉན་ཡོད།

ཁ་བ། ཁྱུར་གེར་དགེ་རྒན་དཀའ་གཞིག་ཡོད། མེད་རྒྱུ་ན་ཁྱུར་གེ་ཙང་ང་ར་ཉན་རྒྱུ་མ་རེད།

1. **ཀ་བ།** ཁྱོས་ང་བྱིན་ནོ་ལྷམ་ཨ་རྫ་གཞིག་རེད། ཁྱོད་ཞེ་ཐག་གིས་བཀའ་དྲིན་ཆེ།

   ཁ་བ། འོ་ལོས། དེ་ལྷམ་ཨ་རྫ་______། ངས་ཁྱོད་ལྷམ་______། (*be* verb) (སྟེར)

2. **ཀ་བ།** ད་རེབ་ཁྱོའི་སྐར་འབྲས་ཧོང་གིས་མཐོ་གི ངས་ཉོས་ནའི་དཔེ་ཆ་གིས་གོ་ཨེ་ཆོད།

   ཁ་བ། གོ་ཆོད་ཐལ། ང་ཁྱོའི་དཔེ་ཆ་______། ངས་ར་སྐར་འབྲས་དེ་མོ་མཐོན་པོ་གཞིག་ལེན་______། (ཡོད) (ཐུབ)

3. **ཀ་བ།** ཨ་ལ་ལ། ས་ཆ་འདི་ཆི་མོ་གཞིག་སྐྱིད་གི་ནང་། ཁྱོས་ས་འདི་མོ་གཞིག་ཡོད་ནོ་ཆི་གཞིག་ཤེད་ཤེས་ནས།

   ཁ་བ། ངས་གོ་ནི་ཡིན། ངས་______ཁྱོད་ར་ངེད་གཉིས་ཀ་དེར་______། (གོ) (ཡོང)

4. **ཀ་བ།** ཁྱོས་ང་སྒོར་མོ་བསྐྱིས་ནོ་བཀའ་དྲིན་ཆེ། རེད་དྲ་ངས་སྐྱིན་པ་རེམ་མ་སྟེར།

   ཁ་བ། སྐྱིན་པ་ཁྱོས་རེམ་མ་སྟེར་རྒྱུ་རེད་______ངས་ར་______། (འདོད) (བསྐྱི)

5. **ཀ་བ།** ཁྱོད་བོད་ནས་ཨེ་ཡིན། ཁྱོའི་བོད་སྐད་ངེས་ངེས་ཅིག་ཧ་གི

   ཁ་བ། ང་བོད་ནས་ཡིན། ང་བོད་ནས་______ངས་བོད་སྐད་དེ་མོ་ཨ་རྫ་གཞིག་བཤད་______། (མིན) (ཤེས)

6. **ཀ་བ།** དེ་རིང་ནམ་ཟླ་ཆི་མོ་གཞིག་དྲོ་གི

   ཁ་བ། འོ་ལོས། ནམ་ཟླ་______ཁྱོད་ར་སྐོར་______། (དྲོ) (འགྲོ་ཁ་ཉན)

7. **ཀ་བ།** ཁྱོད་ལས་དབང་ཆི་མོ་གཞིག་ཧ་གི ད་ཁྱོད་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོ་གི་དགེ་རྒན་གཞིག་རེད། རེད་དྲ་ངང་དབོ་ཞིང་བ་གཞིག་ཡིན།

   ཁ་བ། ཁྱོད་ར་སློབ་གྲྭ་དར་______། ཁྱོད་ར་རེམ་མ་ཞིང་བ་______། (འགྲོ་གི་ཡོད) (བཙའ)

8. **ཀ་བ།** ཁྱོའི་ཁང་བ་འདི་ཧ་གི་ནང་། ངས་ཁང་བ་འདི་མོ་གཞིག་ཞོང་གིས་ཉོ་ཐུབ་རྒྱུ་མ་རེད།

   ཁ་བ། ངས་ཟླ་ཕོགས་མཐོན་པོ་གཞིག་ལོན་གི་ཡོད། ______ངས་ར་ཁང་བ་འདི་མོ་གཞིག་ཉོ་______། (ལོན་གི་མེད) (ཐུབ)

9. ཀ་བ། ཁྱོད་ས་ཆ་འདི་ནས་ཨ་ཧྲ་གཟིག་སྲུན་གྱི་ཡོད།

ཁ་བ། རེད་ཡ། ང་སྲུན་གྱི་__________ང་ས་ཆ་འདིར་__________། (ཤེས) (ཡོང)

10. ཀ་བ། ཁྱོས་སྐད་ཆ་རྒྱུ་བ་པོ་བཤད་ནོ་གིས། ཨ་མ་སེམས་སྡུག་གོ་གི

ཁ་བ། འོ་ལོས། སྐུར་གི་སྡུག་གྱི་__________ངས་ར་སྐད་ཆ་ཧྲགས་མོ་དེ་མོ་__________། (ཤེས) (བཤད)

Exercise 3 Complete the text with present tense unreal conditions using the words in parentheses and, if necessary, ན.

ངས་ ཁྲིམ་ མཆོས་ གིས་ རྒྱན་ བླངས་ ཡས་ སློར་ མོ་ ས་ ཡ་ གཟིག་ ལོན་ སོང་ ཟེར། སློར་ མོ་ དེ་ ང་__________། (ཐོབ) ངས་ __________། (འཆར་གཞི་མང་ང་འཕེན) ང་དེའི་ཕྱིའི་ཉིན་མ་ལས་ཁུངས་ནང་ནས་__________། (འབུད) ང་འཛམ་གླིང་ཡོངས་ང་ཡུལ་སློར་ར་__________། (འགྲོ) ང་མགྲོན་ཁང་ཨ་ཧྲུ་གིས་དཀའ་མོ་གི་ནང་ནས་__________། (འདུག) ང་ཆེ་ གཟིག་ དགོས་ ན་ ངས་ དེ་ __________། (ཉོ) ངས་ རླངས་ འཁོར་ ཨ་ རྫ་ང་ དགའ་ ནོ་ རིག་ __________ ངས་ དེ་ ལམ་ སང་ __________། (ཉོ) མགྲོན་ཁང་གོང་དཀའ་མོ་ཟོ་འགྲུལ་བ་གིས་འགོང་__________། ངས་དེའི་ནང་ནས་འདུག་ས་ཡོད་ཐབས་ __________། (བཅའ) ང་ སློར་ མོ་ དེ་ མོ་ མང་ ང་ གཟིག་ ཡོད་ ན་ ངས་ ཆེ་ གཟིག་ ཡིན་ ན་ ར་ ལས་ __________། (ཐུབ) __________། (འགྲུབ) ཨ་མ་མ། ང་ཡང་འཁོར་བ་གཏིང་མེད་གྱི་ནང་ང་ལྷུང་ཐལ། ངས་གཞན་ཕན་གྱི་བྱ་བ་ར་__________། (ལས) ངས་མེད་པོ་ཟོ་སློར་མོ་གིས་__________། (རོགས་ཡས) ངས་དགེ་རྒྱ་གི་ལས་དོན་ན་__________། (རྒྱབ་སྐྱོར་ཡས) ངས་དགོན་པ་སློར་མོ་གི་__________། (ཞལ་འདེབས་རྒྱག) ངས་སློར་མོ་དེ་མོ་མང་ང་གཟིག་__________། (ལོན) ངས་ སློར་ མོ་ ཚང་ མ་__________། (བདག་ག་འཛིན) ངས་ སློར་ མོ་ དེ་ གིས་ སྐྱིག་ང་ མང་ ་ང་འཚོ་ བ་ གི་ ཐོག་ ནས་ __________། (རོགས་ཡས)

19.2 --Real condition and unreal condition

Real condition			Note
ན…རྒྱུ་ཡིན / རྒྱུ་རེད	དུས་ཚོད་ཡོད་ན་ང་རྩལ་སྦྱོང་ང་འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན།	I will do sports if I have time.	These tell what may happen under certain circumstances.
	སློར་མོ་གིས་འདང་ན་ངས་བྱ་བ་ལས་རྒྱུ་མིན།	I will not work if I have enough money.	
	དུས་ཚོད་ད་པོ་སྔ་ན་ངེད་ཆ་པོ་ཉལ་རྒྱུ་མིན།	We will not go to bed if it is still early.	
	གཏམ་འདི་གོ་ན་ཁུར་གེ་ངུ་རྒྱུ་རེད།	He will cry if he hears the news.	
	ཆུ་འཁྱགས་འཐུངས་ན་ཁྱོད་ཕོ་ན་རྒྱུ་རེད།	You will have a stomachache if you drink cold water.	
	ཞ་ཡས་འདི་ཁྱོད་ར་རིག་ན་རྒོད་པོ་གཟིག་ཡོང་རྒྱུ་རེད།	This child will become naughty if he is like you.	

	Real condition		Note
ན + མི... verb	ཁྱོད་འགྲོ་ན་ང་མི་འགྲོ།	I will not go if you go.	A precondition is given before something happens.
	ཁྱོས་སྨན་སྦྱོང་ན་ངས་མི་སྦྱོང་།	I will not study medicine if you study it.	
	དེ་རིང་ར་རྒྱ་ཁོག་ལེན་ན་ངས་མི་ཟ།	I will not eat hot pot if it is ordered again today.	

	Unreal condition		Note
རྒྱུན...རྒྱུ་རེད	དུས་ཚོད་ཡོད་རྒྱུན་ང་རྩལ་སྦྱོང་ང་འགྲོ་རྒྱུ་རེད།	I would play sports if I had time.	These tell what may happen in a hypothetical situation.
	སྒོར་མོ་གིས་འདང་རྒྱུན་ངས་བྱ་བ་ལས་རྒྱུ་མ་རེད།	I wouldn't work if I had enough money.	
	གཏམ་འདི་གོ་རྒྱུན་ཁུར་གི་ངུ་རྒྱུ་རེད།	He would cry if he heard the news.	

Notes-2

1. **ན...རྒྱུ་ཡིན** structure is used, in real conditions, to express First Person and First Person Plural intentions.
2. **ན**...**རྒྱུ་རེད** structure is used to express *what would be done* (conjecturally) in real conditions.
3. There are two forms of negative real condition: མི + a verb in PRT and verb in PRT + རྒྱུ་མིན, e.g., བདམས་ན་ཆོག་ན་ང་ས་འདི་ནས་**མི་འདུག** I will not stay in this place if I have the choice. / བདམས་ན་ཆོག་ན་ངེད་ཟོ་འདུག་རྒྱུ་མིན། We will not stay here if we have the choice.
4. **ན**...**རྒྱུ་མ་རེད**: This negative form is used to form negative conjectural real conditions, e.g., བདམས་ན་ཆོག་**ན་**ཁོ་ཟོ་འདུག་**རྒྱུ་མ་རེད།** They will not stay if they have the choice.

Exercise 4 Put in proper tense forms of the verbs in parentheses and phrases so as to form unreal or real condition. Use negative forms if necessary.

དཔེར་བརྗོད། ངའི་ཚོང་ཧུན་སང་ལོ་ངས་ནྡངས་འཁོར་ཙ་ཡ་གཟིག་ཉོ་རྒྱུ་ཡིན། (ཧུ) (ཉོ)
ངས་རྒྱུགས་མི་འཕྲོད་གི ངས་རྒྱུགས་འཕྲོད་རྒྱུན་ཨ་ཕ་གིས་སྒོར་མོ་གི་དགའ་རྟགས་སྟེར་རྒྱུ་རེད། (རྒྱུགས་འཕྲོད) (སྟེར)

1. ང་ཨ་ཞེ་ཡ་ནས་སྐྱིད་པོ་__________ཡོ་རོབ་གླིང་ང་__________། (*be* verb) (ཡོང)
2. ངའི་རོགས་པ་ཚང་ང་ཟ་མ་ཟ་གི་__________ངས་ལེགས་སྐྱེས་ཅང་__________། (འགྲོ) (འཁྱེར)
3. སྨུར་གིས་རྒྱ་སྐད་བཤད་__________གྲུང་གོ་ནས་____________། (ཤེས) (ཕྱིར་ར་ཡོང)
4. སྨུར་གིས་བརྙན་འཕྲིན་དེ་མོ་མང་ང་གཟིག་མི་__________དཔེ་ཆ་ལྟག་ཏུ་__________། (ལྟ) (ལྟ)
5. མཚོ་སྐྱིད་ར་ཉིན་མ་གཅིག་གི་གནང་ང་__________དགོན་པའི་ནང་ང་__________། (ཡོད) (འགྲོ)
6. ཁོ་ཟོས་ལས་ཀ་མང་ང་__________འཚོ་བ་གི་ཆ་རྐྱེན་ཪེ་ཧྲ་__________། (ལས) (ཡིན)

7. གནམ་ཐང་__________། ངའི་ཨ་ཅེ་ལས་ཀར་__________། (རྐང་ཐང་ང་འགྲོ)

8. **ཀ་བ།** འབྲོག་པ་ཟོ་ཆ་རྐྱེན་ད་བར་གི་འཚོ་བ་གི་ཡན་ཡིན་________། ཁོ་ཟོས་ཆེ་གཞིག་_______།(ཡས)

ཁ་བ། ཁོ་ཟོ་འདུག་ཁང་________། (ལས)

9. སྡེ་བའི་ནང་ན་ཁྱིམ་ཚང་གཞིག་ག་ལས་ཀ་གི་དཀའ་ངལ་__________སྡེ་མྱི་གཞན་པོ་ཟོ་གིས་________། (ཡོད) (རོགས་ཡས)

10. **ཀ་བ།** ཁྱོས་བོད་གི་ས་ཆ་གང་ནས་འཚོ་བ་རོལ་ན་_______། གོ་སྐབས་ཡོད་ན།

ཁ་བ། མི་ཤེས། གང་ལྟར་ན་ར་ཨ་མདོ་ནས་_______། (འདོད) (འདུག)

11. **ཞ་ཡས་གི་ཨ་མ།** ཞ་ཡས་གློ་རྒྱུག་ག་_________སྨན་པ་ཁྱོས་ཆེ་གཞིག་________། (ན) (ཡས)

སྨན་པ། ངས་ཁུར་གི་བབ་གིས་ན་གི་འཇུག་རྒྱུ་མ་རེད།

12. **ཀ་བ།** ཁྱོད་པེ་ཅིན་ན་_______གང་ནས་_______། (འགྲོ) (འདུག)

ཁ་བ། དེ་ད་ངས་ར་ཤེས་གི་མེད། ཐལ་ཆེར་མགྲོན་ཁང་ནང་ནས་________།

13. གློག་ཀླད་འདི་གོང་ཅེས་ཙ་གཞིག་__________ངས་གཅིག་__________། (བདེ) (ཉོ)

Text Two: *unreal* and *real conditions*

ཟུར་ལྟའི་སློབ་ཚན། སྲིད་ཧུས་དང་འབྲོག་པའི་འཚོ་བ།

དུས་རབས་སྔོན་མ་གི་ལོ་རབས་དགུ་བཅུ་བ་གི་ནང་། བོད་གི་འབྲོག་པ་ཟོ་གཏན་སྡོད་ཡས་གི་བཙུག དེ་གི་རས་བཟུང་། རྟ་ས་སྐྱེར་ར་བྱིན། ཟོག་ལུག་ཁ་ཁ་ཤེད་འཚོས། དེང་སང་ཁོ་ཟོས་རྟ་ཟ་མྱི་གཞན་ན་གཡོར་འདོད་ན་གཡར་ན་ཚོག་གི གཞན་ན་བཙོངས་ན་ཚོག་གི འཚོ་བ་གི་ཐོག་ནས་སྐབས་བདེ་ཧོང་གིས་རེད། སྲིད་ཧུས་འདི་མོ་གཞིག་སྔོན་ཚད་ལག་བསྟར་**ཡས་མེད་རྒྱུན་**འབྲོག་པ་ཟོ་ད་བོ་ར་གཏན་སྡོད་གི་ཁང་བ་གི་ནང་ན་འདུག་**ཐུབ་ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད།** རེད་དྲ། སྲིད་ཧུས་འདིའི་ཤོར་ར་གླེང་གཞི་མང་ང་གཞིག་ར་འཕེལ་གི་ཡོད།

ཕྱུགས་ཟོག་གི་རྒྱུད་ཨ་ཧ་ཤེད་སྤེལ་རྒྱུ་གླེང་གཞི་གཞིག་རེད། སྔོན་ཚད་འབྲོག་པ་ཟོས་རུ་ཤེད་ཟོག་ལུག་འཚོས་ནི་རེད། ཕྱུགས་ཟོག་གི་གྲངས་ཀ་མང་ནོའི་སྐབས་གིས། རྒྱུད་གི་ཐོག་ནས་ཕོ་ཟོག་མོ་ཟོག་ཤ་ཁྲག་ཉེ་ནོ་གནད་དོན་གཞིག་མ་རེད། རེད་དྲ་དེང་སང་ཁྱིམ་ཚང་གཞིག་གི་ཟོག་གི་གྲངས་ཁ་རུ་གཞིག་ག་ལྷོས་ན་ཧོང་གིས་ཆུང་གི དེའི་ཕན་ཆད་ནས་རྟ་སར་ལུགས་ར་བརྒྱབ་ཡོད་ནོ་གིས། ཁྱིམ་མཚེས་སོ་སོ་གི་ཕྱུགས་ཟོག་ཕན་ཚུན་ན་སྡེབ་རྒྱུ་ར་དཀའ་མོ་རེད། རང་ཟོག་རང་སྦྱིག་ཡས་ན་ཕྱུགས་ཟོག་གི་རྒྱུད་ལད་འགྲོ་ནོ་ཁོ་ཐག་རེད།

འབྲོག་པ་ཟོའི་སྔོན་ཚད་གི་འཚོ་སྲོལ་དེ་བོད་མིའི་འགྲོ་ལུགས་རེད། འགྲོ་ལུགས་དེ་ཆགས་**མེད་རྒྱུན་**འབྲོག་པ་མང་ཚོགས་གི་མཉམ་ལས་གི་རྨང་གཞི་**ཡོང་ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད་**ཟེར། འབྲོག་དམངས་ཟོ་སྤྱི་གི་རྒྱུ་ནོར་ཕྱུགས་ཟོག་ར་རྟ་ས་ཡོད་ནོ་གིས། ཁོ་ཟོ་ཞི་མཐུན་ར་མཉམ་ལས་མཉམ་འཚོ་གི་འཚོ་བ་སྐྱིད་པོ་ཐོབ་སོང་ནི་རེད། དེ་མོ་ཡིན་**མེད་རྒྱུན།** རྟ་ས་གི་དོན་ན་འཐབ་རྩོད་**ཐུང་ཡོད་རྒྱུ་**མ་རེད། འཚོ་བའི་ཐོག་ནས་དཀའ་ངལ་ར་ཐུག་**ན་**ལྟ་ས་ར་བསྟེན་ས་**ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད་**ཟེར། རེད་དྲ་དེང་སང་དབུལ་ཕྱུག་ཆ་སྙོམས་ཡོང་རྒྱུ་མ་རེད་ཟེར། ཡང་གིས་ཡང་གིས་འབྲོག་ཁྱིམ

ལ་ལ་ཧེ་ཡོད་ར་ལ་ལ་ཧེ་མེད་ཡིན་རྒྱུ་རེད། གནས་ཚུལ་ཚབས་ཆེན་ཡིན་**ན**། མེད་པོ་རིགས་གིས་རྩ་ས་འཚོང་དགོས་**རྒྱུ་རེད**། ཡོད་པོ་རིགས་གི་རྩ་ས་ཉོས་གིས་ཉོས་གིས་ཧེ་ཆེ་**ཡིན་རྒྱུ་རེད**། ཧེ་ཕྱུག་ཡིན་**ན**་སྐྱོན་**མ་རེད**། རེད་དྲ་འབྲོག་པ་མེད་པོ་ལག་ནས་རྩ་ས་ཉོར་སོང་མཁན་ཟོ་གང་ང་འགྲོ་ཟེར་གི་ཡོད།

གང་ལྟར་ཀྱང་སྲིད་ཇུས་འདི་ལོ་བཅུ་ལྷག་གཞིག་ག་ལག་བསྟར་ཡས་བཏང་། འབྲོག་པ་གཏན་སྡོད་ཁང་བ་ཡོད་མཁན་ཧེ་མང་རེད། འབྲོག་པ་མང་ང་གཞིག་གིས་ད་པོ་རྫོང་ཐོག་ར་གྲོང་བརྡལ་ན་ཁང་བ་ཉོས་ཡོད། གསར་བུ་གསར་མོ་རིགས་གིས་རྡ་ནང་ན་ཕྱུགས་ཟོག་འཚོ། རྒན་པོ་རྒན་མོ། ཞ་ཡས་ལོ་ཆུང་གྲོང་ན་འཚོ་བ་རོལ་མཁན་ར་ཧེ་མང་རེད། འདི་འཚོ་བ་ཡར་རྒྱས་གི་རྟགས་རེད། རེད་དྲ་སྲིད་ཇུས་འདི་དུས་ཐུང་ཐུང་གི་ནང་ངེས་ངེས་ཧྲ་གི་ཟེར་ཀྱི་དཀའ་མོ་ཡིན་གི་ཡོད།

རྩ་ས་ཧེ་བྱུ་ཡིན་ནོ་ཚང་མ་གིས་ཤེས་ནོ་རེད། དེ་རྩ་ས་ལྷོས་ས་ལྷོས་འཛོག་གིས་ཆུང་སོང་། ཕྱུགས་ཟོག་ཡང་ལྷོས་ས་ལྷོས་འཛོག་གིས་མང་སོང་ནོ་གིས་རེད་ཟེར། ཁྱོད་དེང་མ་སྲིད་ཇུས་འདོན་མཁན་**ཡིན་ཡོད་རྒྱུ་ན**། ཁྱོས་ཆི་གཞིག་**ཡས་ཡོད་རྒྱུ་རེད**།

19.3 --Past tense unreal condition

Past tense unreal condition			
	Tibetan	English	Notes
ཡོད་རྒྱུ་ན + ཡོད་རྒྱུ་རེད	མུར་གེ་མེད་ནོ་**ཤེས་ཡོད་རྒྱུ་ན**། ང་ར་ཡོང་**མེད་རྒྱུ་རེད**།	I wouldn't have come if I knew she was not there.	❶Verbs in *If* clause are in PAT. ❷Verbs in main clause are in PAT.
	སྲིད་ཇུས་འདི་**ཧྲ་ཡོད་རྒྱུ་ན**་འཚོ་བ་ཧེ་ལེགས་ག་**ཡོང་ཡོད་རྒྱུ་རེད**།	Life would have been improved if the policy was good.	
	རི་འདི་**མཐོ་ཡོད་ན་ང་འགོས་ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད**།	If the mountain were high, I wouldn't have climbed it.	
	མུར་གེས་དབྱིན་ཡིག་**སྦྱངས་ཡོད་ན**་སྣེ་ཤན་པ་གཞིག་**འཁྱོངས་ཡོད་རྒྱུ་རེད**།	She would have become a tourist guide if she had studied English.	
Past tense auxiliary + ན + ཡོད་རྒྱུ་རེད	ངས་གནས་ཚུལ་དེ་**ཤེས་སོང་ན**་ལམ་སང་ཁྱོད་**བཤད་ཡོད་རྒྱུ་རེད**།	I would have told you right away if I had known the situation.	❶In *if* clauses, auxiliaries indicate past tense. ❷Verbs in main clauses are in PAT.
	ཚོང་**ཧྲ་སོང་ན**་ཁུར་གེ་ཁང་བ་དེའི་ནང་ན་**བསྡད་ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད**།	He wouldn't have remained in that house if his business were good.	
	ཁུར་གེ་གཟུགས་**མཐོ་ཡོད་ན**་ལྷང་ལི་རྩེད་མཁན་གཞིག་ག་**ཉན་ཡོད་རྒྱུ་རེད**།	If he were tall, he would have become a basketball player.	
	འགོ་བ་དགའ་**མ་སོང་ན**་ཁྱོའི་གླ་ཕོགས་**གཏད་ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད**།	You wouldn't have gotten a raise if your boss were unhappy.	

Past tense unreal condition			
ན + ཡོད་རྒྱུ་རེད /ན+ མེད་རྒྱུ་རེད	རི་**མ་མཐོ་ན་**ང་**འགོས་ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད།**	If the mountain were not high, I wouldn't have climbed it.	Both clauses are negative. In *if* clauses, auxiliaries or verbs indicate past tense.
	ཁོང་གིས་ཁྱེད་**མ་རིག་ན་**རིག་སོང་**ཟེར་ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད།**	If he had not seen you, he wouldn't have said that he had seen you.	
	དཔེ་ཆ་**མ་བཀློགས་ན་**ཁོང་གིས་དེའི་ནང་དོན་བཤད་**ཐུབ་ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད།**	He wouldn't have been able to tell the book's contents if he had not read it.	
	ཁྱོས་ངའི་**ཁ་མ་བླངས་ན་**དོན་དག་གྲུབ་**ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད།**	If you had not listened to me, you wouldn't have achieved it.	

Notes-3

Past tense unreal condition: ❶Perfective adverb ཡོད is put before རྒྱུ་རེད, following the verb in PAT in main clauses. Verbs are always in PAT both in *if*- and main clauses. ❷Verbs unchangeable in tense form require auxiliaries to communicate past tense, e.g., ཁོང་གི་བཙན་པོ་གཞིག་**ཡིན་ཡོད་ན།** ཞ་ཡས་ལོ་ཆུང་དེས་བརྙས་བཅོས་ལས་ཐུབ་**ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད།** If he were strong, the young boy wouldn't have been able to bully him. ❸Monosyllabic adjectives require an auxiliary to indicate past tense, e.g., ཁོང་གི་ལོ་**མ་ཆེན་**བལྟས་ན་དེ་མོ་གཞིག་**རྒས་ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད།** He wouldn't have looked so old if he were not old.

Exercise 5 Write verbs in proper tense form and proper phrases in the blanks. Use the past tense unreal condition.

སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོ་ནས་མཐར་ཕྱིན་ནི་ར། ངས་བོད་གི་ས་ཆ་ནས་དབྱིན་ཡིག་དགེ་རྒན་གི་བྱ་བ་བཙལ། དབྱིན་སྐད་གི་དགེ་རྒན་གིས་བོད་སྐད་ར་ཤེས་དགོས་ནོ་གིས། ང་དགོས་མཁན་མེད་གི ང་ཕྱི་རྒྱལ་ན་ཡོད་དུས་བོད་སྐད་གི་སློབ་ཁྲིད་__________། ངས་__________ __________། (བཀོད་སྒྲིག་ཡས) (སྦྱོང) ངས་བོད་སྐད་__________། (སྦྱོང) ངའི་བོད་སྐད་ཞེ་གིས་__________། (རྤ) དམུ་དགེ་རྗོང་གི་དམའ་འཁྱིང་གི་ནང་ནས་བྱ་བ་གཞིག་__________། (རྙེད) ཁྱོས་འདང་གཞིག་རྐྱབས་དྲ། ངས་བྱ་བ་དེ་__________། ང་ཕྱིར་ར་__________། (ལོན) (ཡོང) ངའི་ཚེ་གང་གི་འཚོ་བ་ར་ཁ་ཕྱོགས་གཞན་པ་གཞིག་ག་__________། (འགྱོ) ང་ད་བོ་ཨ་མདོ་__________། (འདུག) ང་དམུ་དགེ་གི་འབྲོག་མོ་གཞིག་ག་__________ __________། (ཐུག) ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད་ན། མུར་གེ་ར་__________། (གཉེན་སྒྲིག) དེ་མོ་གཞིག་__________། ང་ཕལ་ཆེར་བོད་ནས་__________། (ཡིན) (ལུས) ང་ཞ་ཡས་ར་ཆ་ཅིག་ཡོད་ན་ཐང་། ལས་དབང་ངན་གི ངས་བྱ་བ་དེ་མ་ལོན། ང་བོད་ནས་ར་འདུག་མ་ཐུབ། ད་ངས་བྱ་བ་སྲུན་སྐྱེད་གཞིག་ལས་གི་ཡོད། ཚེ་གཅིག་གི་རྒྱ་ཡ་གཞིག་ར་མེད། ངའི་བོད་སྐད་__________ __________། ངའི་འཚོ་བ་ངོ་མ་གིས་__________། (རྤ) (བྲོ་བ་ལྡན)

Exercise 6 Write verbs in proper tense form in the blanks using both unreal and real conditions and, if necessary, negative adverbs and auxiliaries.

མགོན་པོ། ཚེ་ལོ། ཁྱེད་རང་གི་འཚོ་བ་ཁ་ཕྱོགས་བསྒྱུར་མཁན་གཞིག་ག་ཐུག་ཤེ་མྱོང་།

ཚེ་ལོ། མྱོང་ང་། རེད་དྲ་མྱི་དེས་ངའི་འཚོ་བ་ངན་པ་ཤེད་བསྒྱུར་ནི་རེད། དེང་མ་ངས་རྒྱ་ཡིག་སྦྱངས་དུས་དཀའ་ལས་མང་ང་མྱངས་བཏང་། དེ་གཙོ་བོར་ངའི་སློབ་འཁྲིད་གི་རྒྱ་ཡིག་དགེ་རྒན་གི་སྐབས་གིས་རེད། ཁྱུར་གིས་བོད་གི་སློབ་མ་རིགས་གིས་སྐད་རིགས་མི་ཤེས་འདོད་གི་ཡོད། བོད་གི་སློབ་མ་གཞིག་ག་འདྲི་ཚིག་གཞིག་________། (འདྲི) ཁྱུར་གིས་རྒྱུན་དུ་________ ____། (ཇན་པ་འཐེན) "བོད་གི་ཞ་ཡས་རིགས་གེ་ཆི་གཞིག་མ་ཉན། སྐད་རིགས་________(སྦྱོང) གཅིག་ར་________"ཟེར། (ཤེས) རྒྱ་གི་སློབ་མ་གཞིག་ག་________། (འདྲི) ཁྱུར་གིས་དགའ་ལྷང་ཤེད་ལན་ན་________། (སླུག)

མགོན་པོ། དེ་ངོ་མ་གིས་འཇིགས་གི། དགེ་རྒན་གིས་ཁྱེད་དེ་མོ་ལབ་ནི་ཤེ་རེད།

ཚེ་ལོ། དེ་ད་ལོས་ཡིན། ཁྱུར་གིས་འདྲི་ཚིག་གཞིག་དྲིས། ངས་ལན་བཏབས་ནོ་________། (འགྲིག) ཁྱུར་གིས་ངས་ཡིད་ཚོད་ཡས་བཏང་________། (ཟེར)

མགོན་པོ། ང་ཁྱེའི་ཧ་མ་གཉིས་ཀ་________། (ཡིན) ངས་ཁྱུར་གེར་དེ་ཤེད་དོན་མེད་ར་________། (འཇོག) ཁོ་གཉིས་ཀ་སློབ་གྲྭའི་འབྲེལ་ཡོད་གི་འགོ་བ་ཟེར་གཏུགས་ཡོད་ན་རེད། ཁྱུར་གི་བོད་ར་རྒྱུར་ཉེ་རིང་ཡོད་ནོ་བཤད་ན་རེད། ཁྱེད་ངའི་ཞ་ཡས་________། (ཡིན) ངས་དགེ་རྒན་ཐ་ཤལ་དེ་ལས་ཀ་ཤོར་གི་________། (འཛུག)

ཚེ་ལོ། ཁྱོས་བསམས་ནོ་རེད། མྱི་གཞིག་གིས་ཁྱུར་གེ་ཕྱོགས་རྟུས་མེད་མཁན་གཞིག་ག་________། (གཏོང) ང་ར་རྒྱ་སྐད་གི་ཐོག་ནས་གདེང་ཇེ་ཡོད་________། (ཡིན) ཁྱུར་གེའི་ལྟ་བ་གིས་འཛིན་གྲྭའི་ནང་གི་བོད་གི་སློབ་མ་ཚང་མར་________། (ཤན་ཤུགས་ངན་པ་ཐེབས)

མགོན་པོ། ངའི་ཞ་ཡས་གསུམ་པོར་དགེ་རྒན་དེ་མོ་ངན་པ་མེད། ཁོ་ཟེ་ལས་དབང་བཟང་གི

Exercise 7 Write the proper tense forms of the given verbs and phrases in the blanks using unreal and real conditions.

དཔེར་བརྗོད། མུར་གེ་དུས་ཚོད་འཁོར་ལོར་འདང་ཆེ། སྐོར་མོ་ཆི་མོ་གཞིག་སྐྱེར་རྒྱུ་ན་ར། མུར་གེས་འཚོང་རྒྱུ་མ་རེད། (སྐྱེར) (འཚོང)
ངས་དཔེ་ཆ་འདིར་ཟླ་བ་གཅིག་ག་མ་ཐུག ངས་ཐུག་ཡོད་རྒྱུ་ན་ད་ངས་བརྩམས་ཚར་ཡོད་རྒྱུ་རེད། (ཐུག) (རྩོམ)

1. ང་ཆུང་དུས་སྐོར་མོ་གིས་________། ང་ཤའི་གོ་ལ་________། ང་ལས་མེད་རེད། ངའི་མ་ཕ་ཚང་མ་སྟོང་སོང་། (འདང) (སྐོར་བ་རྒྱག)
2. ད་ང་སྐོར་མོ་________། ང་ཤའི་གོ་ལར་སྐོར་བ་རྒྱག་གི་________། རེད་དྲ་སྐོར་མོ་མེད་ན་འགྲོ་སྲོལ་གང་ན་ཡོད། (ཡོད) (འགྲོ)
3. མུར་གེ་ཧླངས་འཁོར་གི་________ཁྲིམ་མ་སྣ་སེས་________། (གཞུག་ག་ཆོད) (ཐོན)
4. ཁྱོས་ངར་བཤད་ནོ་ངོ་མ་གིས་ཧ་ཐལ། ཁྱོས་ང་གནས་ཚུལ་དེ་________ངས་རྩ་བ་ནས་________། (བཤད) (ཤེས)

5. ངས་རྒྱུན་དུ་________། ང་འདི་མོ་ཆེན་པོ་________། ལུས་ཐང་ར་འདི་མོ་གཟིག་______། (རྩལ་སྦྱོང་ཡས) (ཡིན) (ཞན)

6. དེ་རིང་ཡུལ་ངན་བསྟན་བཏང་། ཡུལ་ངན་______________ང་དེ་རིང་པེ་ཅིན་ན་འགྲོ་________________། (སྟོན) (ཐུབ)

7. ཁྱོད་དེ་ངམ་བདེན་ནོ་ངར་མ་བཤད། ཁྱོས་________________ངས་ཁྱོད་________________། (བཤད) (རློམ)

8. ཞ་ མོ་ འདི་ གཅིག་ མིན་ ད་ མེད་ སོང་ ། ཆོང་ ཁང་གི་ ནང་ ན་ གཅིག་ གིས་ མི་ ཚད་ ________________ ངས་ གཉིས་ ________________། གཅིག་ཁྱེའི་ར་གཅིག་ངའི། (ཡོད) (ཉོ)

9. གཟའ་འཁོར་སྔོན་མ་ངས་ཁྱོས་སླུང་གནས་སྲུང་ཡོད་ནོ་མ་ཤེས། ངས་____________ངས་ཟ་མ་གཞན་པ་མིན་ད་__________། (ཤེས) (དམར་ཟས་སྐོལ)

10. དེད་ཚོའི་སྡེ་བ་ན་མཚེ་མ་གསུམ་ཡོད་ནོ་ཁྱོས་གོ་ཞེ་སྦྱོང་། ཧ་མ་གཉིས་ཀས་ཁོ་གསུམ་པོ་གྲྭ་བ་བཅའ་གི་བཙུག་བཏང་ཟེར། ང་ཁོ་ཟོའི་ཧ་མ་གཉིས་ཀ་______________། ཁོ་གསུམ་པོ་གྲྭ་བ་བཅའ་གི་______________། དེ་ཡིན་ཡོད་རྒྱུ་ན། ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད་ན། ཁོ་གསུམ་པོ... (ཡིན) (འཛུག)

11. སྨུར་གེ་ཅིས་ཙ་གཟིག་གིས་གཞུག་ག་མ་ཚོད། སྨུར་གེ་__________། སྨུར་གེས་བྱ་བ་དེ་___________། (གཞུག་ག་ལུས) (རེག)

12. དེད་ཚང་གི་བ་མོ་གིས་ཐུག་པ་རློམ་པ་མང་ང་གཟིག་ཟོས་བཏང་གཟིག ཐུག་པ་ཚང་མ་_________། སྨུར་གེ་___________། (ཟ) (འགད)

Exercise 8 Write the proper tense forms of the given verbs and phrases and put the statements in the blanks. Use unreal and real conditions.

འབུམ་པ ཨོ། ཚེ་རིང་། དོན་དག་ཆི་གཟིག་ཡོད་ནས།

ཚེ་རིང དོན་དག་ཅང་མེད། ཨིན...། རེད་དྲ། ང་ཞི་མོ་དེར་ངེས་ངེས་ཅིག་དགའ་གི ངས་སྨུར་གེ་སྐོར་པོས་ན་འདོད་གི

འབུམ་པ དེར་སྐྱོན་ཅང་མེད་གི འབོད་འདོད་ན་པོས་མོ།

ཚེ་རིང རེད་དྲ། ངས་སྨུར་གེ་པོས་ན་ར། སྨུར་གེས་མི་ཡོང་________། (ཟེར)

འབུམ་པ སྨུར་གེས་མི་ཡོང་ཆི་གཟིག་ག་ཟེར་རྒྱུས།

ཚེ་རིང ལྟོས་ར། ངགླུ་གར་ཚོགས་པ་གཟིག་གི་ནང་ན་______________། (ཡོད) སྨུར་གེ་ངའི་མཉམ་པས་སྐོར་མཉམ་པས་______________། (འགྲོ) ཁྱོས་གླུ་གར་ཚོགས་པ་གཟིག་འཛུག་རྒྱུ་ཞེ་ཡིན།

འབུམ་པ ངས་མི་འཛུག རེད་དྲ་ཁྱོས་རོལ་ཆས་གཅིག་ར་རྟུང་མི་ཤེས། ཁྱོས་དེ་གང་གཟིག་ནས་དྲན་ནས།

ཚེ་རིང བདེན་གི སྨུར་གེའི་དགའ་རོགས་སྔོན་མར་རླངས་འཁོར་ཡ་མེད་གཟིག་ཡོད་གི ངའི་རླངས་འཁོར་དེའི་ཡན་______________། (ཡིན) སྨུར་གེས་ཡ་______________། (ཟེར)

འབུམ་པ རེད་དྲ། རླངས་འཁོར་གཟིག་ཡོད་ནོ་ཁྱོད་ལས་དབང་ཧྲ་གི

ཚེ་རིང ད་ངས་ར་མི་ཤེས་གི སྨུར་གེ་ངེས་ངེས་ཅིག་ཡག་གི ང་ཕོ་སྐོ་____________། (ཡོད) ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད་ན་སྨུར་གེས

ཡ་__________། (ཟེར)

འབུམ་པ ཁྱོད་ར་ཕོ་སྨོ་སྨུག་ཐུག་མ་རེད། ཁྱོས་དེའི་ཐོག་ག་སེམས་ཁུར་ཡས་ས་མི་འགྲོ།

ཚེ་རིང ང་རྒྱུ་གིས་__________། (ཉོགས) ངས་སྨུར་གེ་ཟ་ཁང་ཨ་རྫ་གི་ནང་ང་ཁྱིད་__________། (ཐུབ) ཁྱོས་ ང་སྨོར་མོ་__________ཆེ་མོ་གཞིག་རེད། (བསྐྱི)

འབུམ་པ དེ་ཡས་མི་ཉན། དེ་ཡས་ན་སྨུར་གེས་ཁྱོས་ནམ་ཡིན་ན་ར་སྨུར་གེ་ཟ་ཁང་ཨ་རྫ་གི་ནང་ང་ཁྱིད་འདོད་རྒྱུ་རེད།

ཚེ་རིང ཁྱོས་བཤད་ནོ་བདེན་གི

འབུམ་པ ཁྱོས་ཉོན་དྲ། ཚེ་རིང་། ཁྱོད་འདི་མོ་གཞིག་འཚབ་བེ་འཚུབ་བེ་__________། (མིན) སྨུར་གེས་ཡ་ཟེར་ན་ཐང་། རང་ཚུགས་ཡོད་ནོ་ཤེད་སྨུར་གེ་__________། (སྨོར་འབོད) སྨུར་གེས་ཁྱོད་__________། (བློར་འབབ) སྨུར་གེ་ཁྱོའི་མཉམ་པས་འགྲོ་ནི་རེད།

ཚེ་རིང ཁྱོས་བཤད་ནོ་བདེན་གི ངས་སྨུར་གེར་ད་ཁ་པར་གཏོང་རྒྱུས།

འབུམ་པ ཏྲ་གི གཞུག་ནས་ཐུག དོན་དག་ཆེ་མོ་གཞིག་ཡིན་འདུག་ངར་བཤད་རྒྱོ་མ་བརྗེད།

ཚེ་རིང འབུམ་པ། ཙེ་གུར་གཞིག་སྡོད་དྲ། འབུམ་པ། འབུམ་པ། སྨུར་གེས་ཡ་ཟེར། རེད་དྲ་ང་སྨུར་གེའི་__________ཆེ་ གཞིག་ཡས་རྒྱུས། (བློར་མི་འབབ) འབུམ་པ། འབུམ་པ།

19.4 --Wish and suggestion

རྒྱུན			
Present tense	ད་སྨུར་གེ་ལམ་ན་**ཡོང་གི་ཡོད་རྒྱུན**། དེ་མིན་ད་ངས་སྒུག་མི་ཐུབ་གི	I cannot wait. I wish she were on the way!	**རྒྱུན** is put at the end of sentence to express a wish.
	སློབ་མ་རིག་ཡག་འདི་**བརྩོན་འགྲུས་ཆེ་རྒྱུན**།	If only this intelligent student were diligent!	
	ང་ར་གཉེན་སྟོན་དེའི་ཐོག་ག་**འགྲོ་ཐུབ་རྒྱུན**།	I wish I also could take part in the wedding!	
	ཞི་མོ་དེས་ཡ་**ཟེར་རྒྱུན**།	If only the girl said *yes*!	
Past tense	ང་ཞི་མོ་དེར་**ཐུག་ཡོད་རྒྱུན**། ངས་ར་སྨུར་གེ་བློར་འབབ་གི	I wish I had met the girl, too! I love her as well.	A verb in PAT + E-v + **རྒྱུན** is used to express a wish in past tense mood.
	དེ་རིང་**གནམ་བབས་མེད་རྒྱུན**། ངས་ལས་ཀ་གཅིག་ར་ལས་མ་ཐུབ།	I wish it had not rained. I couldn't do anything!	
	སློབ་མ་འདི་**བརྩོན་འགྲུས་ཆེ་ཡོད་རྒྱུན**། ཁུར་གེས་རྒྱུགས་འཕྲོད་མེད།	This student failed the exam. If only he were diligent!	
	ཞི་མོ་དེས་ཡ་**ཟེར་ཡོད་རྒྱུན**། ཞི་ལི་སེམས་སྡུག་གིས་ཤི་ཐལ།	I wish the girl had said *yes*. The boy is dying of sadness.	

རྒྱུ་ན			
Suggestion	འདི་ན་ཁྱོའི་རོགས་པ་གཟིག་ཡོད། ཁྱོད་ར་ཡོང་རྒྱུ་ན།	A friend of yours is here. Will you come?	རྒྱུ་ན is always put at the end of a sentence.
	ཨ་མ་ཁོམ་གི་མེད། ཁྱོས་ཟ་མ་སྐོལ་རྒྱུ་ན།	Your mother is busy. How would it be if you cooked?	
	ཨ་ཁུ་སྨན་ཁང་ང་བསྡད་ཡོད། ངེད་གཉིས་ཀ་ལྟ་གི་འགྲོ་རྒྱུ་ན།	My uncle is hospitalized. How is it if we visit him?	
	ཁྱོད་རྒྱ་ཡིག་ག་མི་ཧྲ། ཁྱོས་རྒྱ་ཡིག་གི་སློབ་ཁྲིད་གཟིག་ལེན་རྒྱུ་ན།	You are not good at Chinese. How would it be if you take a Chinese course?	

Notes-4

1. **རྒྱུ་ན** conveys **a**) a suggestion or proposal **b**) a hypothetical situation, **a**) e.g., ཁྱོད་རེམ་མ་འགྲོ་**རྒྱུ་ན**། ཆར་པ་འབབ་ལ་ཁད་ཡོད། I suggest you go right now; it is about to rain. **b**) ཟ་མ་ཕེ་ལེན་ཡས་ཡོད་**རྒྱུ་ན**། If only the food were ready! / སློབ་སྐབས་རེམ་མ་ཅིག་གྲོལ་**རྒྱུ་ན**། If only the semester would end soon!
2. **མོ** is often put after *རྒྱུ་ན* to stress a wish, usually in past tense mood, e.g., ཁྱོད་ངའི་གཉེན་སྟོན་གི་ཐོག་ག་ཡོང་ཡོད་**རྒྱུ་ན་མོ**། I wish you had come to my wedding. / ཁྱོད་ངའི་གཉེན་སྟོན་གི་ཐོག་ག་ཡོང་ཐུབ་ཡོད་**རྒྱུ་ན་མོ**། I wish you could have come to my wedding. *རྒྱུ་ན་མོ* can be contracted to *རྒྱུས་མོ*, e.g., ཁྱོད་ངའི་སྟོན་ཐོག་ག་ཡོང་**རྒྱུས་མོ**།

Exercise 9 Write appropriate verbs and phrases in the blanks to express either a wish or a suggestion.

དཔེར་བརྗོད། Wish: ང་ཡོན་ཏན་པ་ཡ་མེད་གཟིག་ཡིན་རྒྱུ་ན། ད་གིས་རས་ངས་ཧྲ་ལ་ཤེད་སློབ་སྦྱོང་ཡས་རྒྱུས།

Suggestion: སྙོར་མོ་ར་སྙོར་མོ། ཤི་ན་སྙོར་མོ་གིས་གོ་མི་ཚོད། ཁྱོས་མ་ཏི་རེ་འདོན་རྒྱུ་ན།

1. ནངས་ཀ་སྐུ་མེས་ང་དུས་ཚོད་དྲུག་གི་སྔེང་ཡར་ར་ལངས་དགོས། ང་དེ་མོ་སྐུ་སེས་ཤེད__________། ཡར་ར་ལངས་རྒྱུ་ཙ་མོ་མ་རེད།
2. ངའི་བོད་སྐད་ད་པོ་ར་ཨ་ལ་པ་ལ་རེད། ང་བོད་སྐད་ར་བྱང་མ__________། སློབ་གྲོགས་རིགས་ག་བོད་སྐད་ར་ཧོང་གིས་ཧྲ་གི
3. ཞི་མོ་གན་ཆི་མོ་གཟིག་ཡག་གི་ནང་། མྱུར་གེ་ངའི་དགའ་རོགས__________། མྱུར་གེར་ད་བར་དགའ་རོགས་ཨེ་ཡོད།
4. བླ་བྲང་དགོན་པ་ཡུལ་སྐོར་ར་འགྲོ་ས་སྐྱིད་པོ་གཟིག་ཡིན། ངེད་གཉིས་ཀ__________། རེད་དྲ་དོ་ཚོགས་རེ་བ་མེད་གི
5. ངས་ལྟོགས་མི་བཟོད་གི ད་ནངས་ངས་བྲོ་ཁ__________། ངས་ཨ་མ་གི་ལག་ནས་བྲོ་ཁ་ལེན་ཁ་མ་ཉན།
6. ད་གནམ་རུབ་གི་ཡོད། ཆར་པ་རེམ་མ་འབབ་རྒྱུ་རེད། ཁྱོད་ཟོ་རེམ་མ__________། དེ་མིན་ན་གནམ་ནང་ང་ལུས་རྒྱུ་རེད།
7. ངས་ཡོང་སྐོ་གིས་མགོ་ཐོན་དཀའ་གི ངའི་ཟླ་ཕོགས__________། འགོ་བ་གིས་ཟླ་ཕོགས་གཏོང་ཁ་མི་ཉན་གི
8. སློབ་གྲྭ་ནས་མཐར་ཕྱིན་ན་ཟླ་ཕོགས་མཐོ་ཞེར། ཁྱོད་སློབ་གྲྭར__________། ཁྱོད་ད་པོ་ལོ་ར་ཆུང་གི

9. ད་ང་ལོ་ཆེ། དྲན་པ་ར་ཇེ་སྡུག་རེད། ལུས་སྟོབས་ར་ཞན་ཐལ། ང་འདི་མོ་གཅིག་______________། ང་མི་འགོར་ར་ཤི་ན་མི་འདོད་གི

10. རླངས་འཁོར་བསྐྱོད་ན་ལམ་མི་བདེ། ཁྱོད་གནམ་གྲུ་ར་འདུག་________________། རླངས་འཁོར་ར་ལྷོས་ན་མགྱོགས་མོ་ར་རེད།

11. ས་རྡུབ་ཐལ། ཞ་ཡས་གཉིས་ཀ་ད་པོ་མ་ཐོན། ཁོ་གཉིས་ཀ་རེ་མ་མ__________________། ངས་སེམས་སྡུག་གིས་ཤི་ཐལ།

12. ཁྱོད་དེད་ཚང་ང__________________། ཕྲུ་གཞན་པ་ཟེ་མེད་ནོ་གིས་ཁྱོད་ཉལ་ས་ལྷག་མ་གཅིག་ཡོད།

Exercise 10 Write the given verbs in proper tense form in the blanks using real and unreal conditions to make a wish or a suggestion.

སྐལ་བཟང ཁྱོད་བདེ་མོ། ཁྱོད་བྱ་བ་ཆེ་གཅིག་ཡོད་ནས།

ཚེ་སྐྱིད ཟླ་བ་གཞུག་མའི་ནང་ངས་བཟའ་མགོ་བསྒྲིགས་ནོའི་ལོ་འཁོར་རན་གི་ཡོད། ངས་གྲུང་གསེང་གི་འཆར་གཞི་དགའ་གཅིག་གིས་ཐད་པོ་དགའ་གི་འདུག་བསམ་གི་ཡོད། ཁྱོས་ང་ས་ཆ་མྱིང་གྲུགས་ཆ་རེ་________________། (ངོ་སྤྲོད་ཡས)

སྐལ་བཟང ཡ་ཡ་ཡ། ཁྱོད་རྒྱ་ཁོག་ག________________། (འགྲོ) ཁྱོད་ཞེ་ཐག་གིས་སྐྱིད་པོ________________། (ཡོང) ཁྱོད་ཁྲིན་ཏུའུ་བ་སོང་ན། ལམ་ཁ་ནས་བོད་གི་ས་ཆ་མང་ང། དཔེར་བཞག་ན་གཟི་ཚ་སྡེ་དགུར________________། (འགྲོ་ཐུབ) རྒྱལ་མོ་ཚལ་བ་རོང་ནས་བོད་གི་ཁང་བ་ཁྱད་པར་ཅན______________། (རིག) རེད་དྲ་རྒྱ་མཚོའི་ཁར་རྩེ་གི་འགྲོ་ན། ཁྱོད་གནམ་གྲུ་ར་འདུག་དགོས་ནོ་གིས། ཡུལ་ལྗོངས་མང་ང____________། (རིག) རེད་དྲ་རྒྱ་མཚོ་ཁར་ཐོན་ན། ཡང་སྣང་བ་གཞན་པ་གཅིག__________། (ཡིན)

ཚེ་སྐྱིད རེད་དྲ་དེ་ཚང་མ་བོད་གི་རིག་གནས་གི་ས་ཆ་མ་རེད།

སྐལ་བཟང ཨོ། ཁྱོད་བོད་གི་ས་ཆ་ནས་འདུག་བསམས་ནས། ཁྱོད་གཉིས་ཀ་མཚོ་སྔོན་པོར________________། (འགྲོ)

ཚེ་སྐྱིད མཚོ་སྔོན་པོ། ངེད་གཉིས་ཀ་མཚོ་སྔོན་པོར________________། (འགྲོ) ལྷ་རྒྱུ་ར་རིག་རྒྱུ་ཆེ་གཅིག་ཡོད།

སྐལ་བཟང ཟོག་ལུག་ར། མཚོ། ཡུལ་སྐོར་བ་མང་ང། ཐང་ཆེན་རིག་རྒྱུ་རེད།

ཚེ་སྐྱིད རེད་དྲ་ཡུལ་སྐོར་བ________________(མང) ང་སྐྱིད་པོ་ཡོང________________།

སྐལ་བཟང དེས་ན་ཁྱོད་སྟོད་མངའ་རིས________________། (འགྲོ) དེ་ན་སྨི་མ་དགོས་རི་དྭགས་ར་རིག་རྒྱུ་དཀའ་མོ་ཡིན།

ཚེ་སྐྱིད དེ་ཉན་ན་ཧ་གི རེད་དྲ...

སྐལ་བཟང ཁོམ་པ་ཡོད་དུས། ཁྱོས་དེ་ནས་ཆེ་གཅིག་ལས་རྒྱུ་ནས།

ཚེ་སྐྱིད ང་ཆུ་རྐྱལ་བརྟག་རྒྱུར་དགའ། ང་རི་མགོར་འགོ་རྒྱུར་དགའ།

སྐལ་བཟང ཁྱོད་རི་མགོར་འགོ་རྒྱུར་དགའ་ན་ཚོག་གི རེད་དྲ____________སྟོད་མངའ་རིས་ཁྱོད་འགྲོ་ས་གཅིག་མ་རེད། (ཆུ་རྐྱལ)

ཚེ་སྐྱིད ངའི་ཐད་པོ་རི་མགོར་འགོ་རྒྱུར་དགའ། ཉ་འཛིན་རྒྱུ་མིན་དྭ།

སྐལ་བཟང དེ་མོ་གཅིག__________________། (ཡིན) སྟོད་མངའ་རིས་ར་འགྲོ་ས་དགའ་གཅིག་ཡིན་རྒྱུ་མ་རེད། མཚོ་སྔོན་པོ་འགྲོ་ས་ཨ་ཧྲ་པོ་ཡིན་རྒྱུ་རེད།

ཚེ་སྐྱིད། ངས་ར་དེ་འདོད་གི་ཡོད། ཁྱུར་གེ་རི་མགོ་འགོ་རྒྱུར་________________། (དགའ) སྟོད་མཐའ་རིས་འགྲོ་ས་གཞིག་________________། (ཡིན) ས་མགོ་དེ་མོ་གཞིག་མཐོ། ཐག་རིང་། ངེད་གཉིས་ཀ་ཕྱི་ར་ཐོན་ཐུབ་མིན་སུས་ཤེས་རྒྱུ་རེད།

སྐལ་བཟང་། མཚོ་སྔོན་པོ་གི་སྐོར་ནས། འདི་ན་གནས་ཚུལ་མང་ང་གཞིག་མེད། ང་མཚོ་སྔོན་པོར་________________ངས་ཁྱོད་གནས་ཚུལ་རེ་____________། (འགྲོ) (བཤད) ང་རང་གེ་ར་རེམ་མ་________________། (འགྲོ་ཐུབ) འགྲོ་འདོད་ཞོར་ར་ལོ་གསུམ་འགོར་ཐལ།

ཚེ་སྐྱིད། རེད་དུ་ངས་མཚོ་སྔོན་པོ་ཁ་ནས་ཆི་གཞིག་ལས་རྒྱུས། ང་ཉུ་འཛིན་རྒྱུར་མི་དགའ། ཡུལ་སྐོར་བ་__________ང་སྐྱིད་པོ་________། (མང) (ཡོང)

སྐལ་བཟང་། དེས་ན་ཁྱོད་གཉིས་ཀ་ཕ་ཡུལ་གང་ནས་ཡིན།

ཚེ་སྐྱིད། ཕ་ཡུའུ་ཇ་བ་ཇོང་ཐོག་ནས།

སྐལ་བཟང་། རེད། ཁྱོད་གཉིས་ཀ་ཇ་བ་________________། (འགྲོ) ཟླ་བ་བརྒྱད་པའི་ནང་ང་ཇ་བ་ཞེ་ཐག་གེས་སྐྱིད་པོ་རེད། མྱི་མང་ང་མེད། གང་ས་གང་ན་གསེར་ཆེན་མེ་ཏོག ལུག་ཤ་ཞིམ་པོ། སྔོ་རྩྭ་གི་དྲི་མ། ད་པོ...།

ཚེ་སྐྱིད། ཇ་བ་ཆི་མོ་གཞིག་ཡིན་ནོ་ཁྱོས་བཤད་དགོས་ནས།

ན་ཆེད It is the short form of ན...ཅི་མ་རུང and is used to make an unreal wish, similar to *if only...*

After adjective	After verb
ངའི་ཞ་ཡས་འདི་རིག་པ་རྣོ་**ན་ཆེད**།	ལས་ཀ་སྔ་སེས་ལས་ཡོད་**ན་ཆེད**། དེ་རིང་འགྲུབ་རྒྱུ་མ་རེད།
If only this child of mine were clever!	If only the work had been done earlier! Now we cannot finish it today.
ངའི་ཁང་བ་ད་བོ་ཙོས་ཙ་གཞིག་ཆེ་**ན་ཆེད**།	ངས་བསྐུད་རས་དཔེ་ཆ་བཏོན་ཡོད་རྒྱུ་**ན་ཆེད**།
If only my apartment were a little bit bigger!	I wish I had continuously studied!
ཨ་ཧོ། ང་ཙོས་ཙ་གཞིག་སྔ་**ན་ཆེད**། དེ་ཡིན་ཡོད་རྒྱུ་ན་ང་གཞུག་ག་ཚོད་ཡོད་རྒྱུ་རེད།	ངས་རླངས་འཁོར་དལ་མོ་ཤེད་བསྐོར་**ན་ཆེད**། ད་ཆག་སྒོ་བྱུང་བཏང་།
Oh, if only I were a bit earlier! If it were so, I would have managed to catch it.	I wish I had driven slowly! Now an accident has taken place.
འབྲོག་ཁྱིམ་དེ་ཐག་ཉེ་**ན་ཆེད**། ད་ང་མི་ཐོན་གི	ངས་སྐད་ཆ་དེ་མ་བཤད་**ན་ཆེད**། ངའི་འགོ་བ་ད་དགའ་གི་མེད།
If only the nomad household were near! I cannot walk now.	I wish I had not said that! My boss is now unhappy.
གནམ་ངོ་དེ་རིང་ཐང་**ན་ཆེད**། ད་ང་ཆུར་རྐྱལ་ཐུབ་རྒྱུ་མ་རེད།	ངས་དངོས་པོ་འདི་མ་ཉོས་**ན་ཆེད**། དེ་རྒྱུ་བ་མི་ཧྲ་གི
If only the sky were clear! Now I won't be able to swim.	I wish I had not bought this thing! Its quality is poor.

Verb / adjective + ན + the same verb / adjective This compound is used to dismiss something under certain conditions, conveying the notion *no matter if something is done...*; *no matter someone does...*

Tibetan	English
ཁྱོའི་རོགས་པ་སློབ་གྲྭར་**མི་འགྲོ་ན་མི་འགྲོ**། ཁྱོད་ཡིན་ད་མིན་ད་སོང་།	You must go to school! It doesn't matter if your friends go or not.
ཞི་ལི་ངན་པ་དེས་**དུ་བ་འཐེན་ན་འཐེན**། ཁྱོད་རང་གིས་མ་འཐེན།	You, yourself, should not smoke! It does not matter if the bad boy smokes or not.
ཁྱོད་ཟ་མ་ཟ་གི་**མི་ཡོང་ན་མི་ཡོང**། ངེད་ཚ་བོ་སྒུག་རྒྱུ་མིན།	We will not wait to eat. It is fine that you don't come.
ཁྱུར་གིས་**མ་ཉོས་ན་མ་ཉོས**། དངོས་པོ་འདི་ཉོ་མཁན་མང་གི	There are many buyers for this stuff. It is fine that he didn't buy it.
འུར་ཆེ་ན་ཆེ། གཙོ་བོ་ཁང་བ་ཡོད་ས་ཧྲ་དགོས། གཙང་མ་ཡིན་དགོས།	Being noisy is not important as long as the house is located in a nice and clean area.
མནའ་མ་**ངོ་བཙོག་ན་བཙོག** མི་བཟང་གཞིག་ཡིན་དགོས།	The daughter-in-law should be a nice person. Her being unattractive doesn't matter.

དབང་དུ་བཏང་ན This phrase is used to make the hypothetical notion a*ssumed*; *suppose*.

Tibetan	English
ང་འཛར་མན་ན་ཡོད་ནོ**འི་དབང་དུ་བཏང་ན།** ངས་འཛར་མན་གི་སྐད་སྦྱོང་རྒྱུ་རེད།	I would study German, supposing that I were in Germany.
ཡོང་སྒོ་ཧེ་མཐོ་ཡིན་རྒྱུ**འི་དབང་དུ་བཏང་ན།** ངས་ཁང་བ་གཞིག་ཉོ་རྒྱུ་རེད།	Assuming my income were higher, I would buy a house.
ཁྱེད་ད་འགྲོ་རྒྱུ**འི་དབང་དུ་བཏང་ན།** ཁྱེད་བོད་ར་ནམ་ཐོན་རྒྱུ་རེད།	Suppose you were going to Tibet now, when would you arrive?
བིས་ཟ་ལོན་རྒྱུ**འི་དབང་དུ་བཏང་ན་**ར། ངས་ལག་ཁྱེར་མི་ལོན།	I wouldn't get a passport even if I supposedly could get the visa.
གློག་བརྙན་ཡག་ནོ**འི་དབང་དུ་བཏང་ན**་ར་མུར་གེ་མི་འགྲོ་ཁོ་ཐག་ཡིན།	She certainly wouldn't go even if the film was supposed to be good.

རྒྱུ་མེད This compound denotes *something happens very slowly* or *takes time*, or *something is not so* much or *very much*. Such statements are always negative, with མེད at the end.

	Tibetan	English
With Ladon case	དགེ་རྒན་འདི**ར་ཁྲིད་རྒྱུ་མེད།** ནམ་ཡིན་ན་ར་དལ་མོ་ཞེད།	The teacher does not start to teach, being always slow.
	ཁྱེད་**ལ་ཟ་མ་སྐོལ་རྒྱུ་མེད།** ང་ལྟོགས་ཡས་ཤི་ཐལ།	I am dying of hunger. You are so slow to cook.
	ཁྱེད་**ལ་ཉོ་རྒྱུ་**མེད། རྒྱུན་དུ་འདི་ཉོ་གན་ཉོ་ཟེར་ན་ར།	For all your promises to buy this and that, you just do not buy anything.
	མེ་ཏོག་ཚང་མ་སྐམ་ཐལ། ཁྱེད་**ལ་**ཆུ་**ལྟུག་རྒྱུ་**མེད།	You never water; all the flowers dried up.
Without Ladon case	གཙང་པོ་འདི**ར་**མི་དལ་ན་**མགྱོགས་རྒྱུ་**མེད།	This river is not fast, if not slow.
	སློབ་མ་འདི**ར་**རིག་པ་**ཡག་རྒྱུ་**མེད།	This student is not so intelligent.
	ཕྱུག་པོ་ཚང་ཟེར་ནོ**ར་ནོགས་རྒྱུ་**མེད་གི	The so-called rich family is not so rich.
	སྡེ་བ་དེ**ར་**འདི་ནས་རས་**ཐག་རིང་རྒྱུ་**མེད།	The village is not so far from here.
With Ladon case	སློབ་མ་ཟེ**ར་**ཡོན་ཏན་**མང་རྒྱུ་**མེད།	Knowledge would never be too much for the students.
	སྡུག་ངས་མཐོང་ནོ**ར་**ར་**ཉུང་རྒྱུ་**མེད།	The hardship I experienced is not insignificant.
	ཁྱེའི་གཏམ་**མ་མང་རྒྱུ་**གཏན་ནས་མེད།	Your talking would never be too much.
	ཚོགས་ས་འདི་མོ་གཞིག་གི་ནང་ནས་མི་བརྒྱ**ར་མང་རྒྱུ་**མེད།	Even one hundred people are not too much in such a meeting hall.

Genitive case + སྐོར་ནས / ཐོག་ནས / ཐད་ནས	This compound expresses the notion of *from the point view of*, *regarding something*, *in terms of*, etc.

	Tibetan	English
གི་སྐོར་ནས	**གློག་ཀླད་གི་སྐོར་ནས**ང་ཅང་བཤད་རྒྱུ་མེད།	I have nothing to say about computers.
	མ་རྐང་ཚོང་ར་གི་སྐོར་ནསང་ཤེས་བ་དམན།	I am poorly informed about the stock market.
	དཔེ་ཆ་མང་ང་གཞིག་**གསོ་བ་རིག་པ་གི་སྐོར་ནས**རེད།	Many books are about medicine.
	ནོར་བུ་གི་སྐོར་ནསདོ་ཞག་ངས་ཅང་མ་གོ	I have not heard anything about Norbu lately.
གི་ཐོག་ནས	**རྩིས་རིག་གི་ཐོག་ནས**ཁོ་ངའི་ཡན་ཡིན།	He is better than I in mathematics.
	ལོ་རྒྱུས་གི་ཐོག་ནསབཤད་ན། རྔ་བ་ཞི་ཁྲོན་གི་མངའ་ཁོངས་མིན།	From a historical point of view, Rnga ba is not a part of Sichuan.
	མི་རིགས་གོམས་སྲོལ་གི་ཐོག་ནསཁུར་གེ་ཤེས་རྒྱུ་ཆེ།	He is knowledgeable about ethnic customs.
	མི་ཡིན་པའི་ཐོག་ནསཚང་མ་གཅིག་རེད། རེད་དྲ...	As human beings, everyone is equal, but...
གི་ཐད་ནས	**གནད་དོན་འདིའི་ཐད་ནས**ང་ཅང་བཤད་རྒྱུ་མེད།	I have nothing to say as far as this problem is concerned.
	རྒྱ་ཡིག་གི་ཐད་ནསསློབ་མ་འདི་དགའ་གཞིག་ཡིན།	This student is good at Chinese.
	ཞ་ཡས་བྲ་ཚག་འདི་**བསམ་པ་གི་ཐད་ནས**ཐ་ཤལ་གཞིག་མིན།	As far as his intention is concerned, this naughty child is not bad.
	བཟོ་ལས་གི་ཐད་ནསབོད་རྗེས་ལུས་ཡིན།	Tibet is undeveloped regarding industry.

ཐ་སྙད་དང་ཚིག་གྲོགས། སློབ་ཚན་བཅུ་དགུ་བ།

ཚོང་པ་ཞིག་གི་ཉིས་འགལ།

ལག་ཁྱེར་ཁ་པར	cell phone	ལག་ཁྱེར་ཁ་པར་གོང་ཆེ་བདེ་ཆེ་བདེ་རེད།
རྒྱ་ཡིག	Chinese characters	རྒྱ་ཡིག་གིས་ཨ་མེ་རི་ཁ་ནས་གོ་མི་ཚོད།
སྙིང་ལངས	to get angry	གཏམ་འདི་གོ་ན་ཨ་མ་སྙིང་ལངས་རྒྱུ་རེད།
བདེན་བཤད	to reason with; to convince	བདེན་བཤད་མཁན་སངས་རྒྱས་རེད།
གནས་ལུགས	reasons	གནས་ལུགས་མེད་ན་རྩོད་པ་མ་ཡས།
གདམ་ཀ	choice	དཔེ་ཆ་གང་དགོས་གདམ་ཀ་ཁྱོས་བྱོས།
ལན་འདེབ	to answer	འདྲི་ཚིག་དེ་ར་ངས་ལན་འདེབ་མི་ཐུབ།
ཧ་ཞེན	diligence	ཧ་ཞེན་ཡས་ན་གྲུབ་འབྲས་ཐོན་ཡོང་།
ཁ་མ	position; principle	ཁྱོའི་ཁ་མ་ན་ང་ཡོད་རྒྱུ་ན་ཆེད།
ཞབས་ཞུ	service	ཞབས་ཞུ་ཧ་ན་མགྲོན་ཁང་འདི་ནས་འདུག
སེམས་འགྱུར	to change one's mind	ཞི་མོ་སེམས་འགྱུར་རས་མྱི་གཞན་ན་འགྲོགས།
དྲང་མོ	direct	མྱི་དྲང་མོ་ཚང་མ་རྒྱུད་བཟང་མིན།
སེམས་བདེ	carefree	ངའི་དོན་ན་ཨ་ཕ་སེམས་བདེ་གི་མེད།
འགོ	to climb	རི་མགོར་འགོ་རྒྱོ་རྩལ་སྦྱོང་སྐྱིད་པོ་རེད།
པེན་ཧྲི	boiled dumpling	པེན་ཧྲི་བསམས་བཏང་ན་ཁྱུར་གེ་སེམས་དྲོ་གི་ཡོད།
དཀའ་ལས	hard work	དཀའ་ལས་མ་མྱངས་ན་སྐྱིད་སྡུག་མི་ཤེས།
སྐྱིན་པ	compensation	ལུག་གི་སྐྱིན་པ་སྒོར་མོ་དྲུག་བརྒྱ་རེད།
ཧྲགས་མོ	rough (in language, material)	གོན་རྒྱུ་ཧྲགས་མོ་གོན་ན་ལུས་མི་བདེ།
རྒྱན་བླངས	to buy a lottery (ticket)	ལས་ཅན་དེས་རྒྱན་བླངས་ཡས་འབགས་ཐལ།
དགེ་རྩ	charity	དགེ་རྩ་སྐྱོང་ན་ཡར་སེམས་འཛིན་དགོས།
ལས་དོན	cause; business	མྱི་ཅ་ཡ་ཟོས་ལས་དོན་གཙོགས་ག་འཛིན།
ཞལ་འདེབས	donation	ཞལ་འདེབས་རྒྱག་མཁན་མྱི་སེར་སྣ་ཅན་དེ་རེད།
ངུ	to weep	ན་ཡས་ངུ་གི་མ་འདུག

ཇེ་ཧ	better	དེང་སང་ཨ་མདོ་ནས་ཆ་རྐྱེན་ཇེ་ཧ་རེད།
གོང་བདེ	fairly priced	གོ་ལྭ་འདི་གོང་བདེ་རྒྱུ་མེད།

སྲིད་ཇུས་དང་འབྲོག་པའི་འཚོ་བ།

གཏན་སྡོད	sedentary	འབྲོག་པ་གཏན་སྡོད་ཟེས་སྒྲ་དྲན་གི་ཡོད།
སྒེར་ར་ཕྱིན	to be privatized	རྒྱ་ནོར་ཚང་མ་སྒེར་ར་ཕྱིན་སོང་།
ཁ་ཁ་ཤེད	separately	ང་ར་ངའི་སྤུན་ཡ་ད་ཁ་ཁ་ཤེད་ཡོད།
གཡོར	to borrow; to lend	དངོས་པོ་རྩ་ཆེན་གཞན་ན་གཡོར་མི་ཉན།
ཕེར	to be able to match	ཞི་ལི་དེས་སྐྱེས་བཞི་གཟིག་གི་དོ་ཡ་ཕེར།
སྲིད་ཇུས	policy	སྲིད་ཇུས་བཟང་ན་མང་ཚོགས་སྐྱིད།
ལྕགས་ར	fence	དེང་སང་རྩྭ་ཐང་ཡོངས་ང་ལྕགས་ར་བརྒྱབ་ཡོད།
སྤྲིག	to mate; to be in heat (animal)	མཛོ་མོ་སྤྲིག་དུས་སྟེབ་དགོས།
འགྲོ་ལུགས	the way something works	ཁ་མི་གྲུགས་ནོ་ཁྲུར་གེའི་འགྲོ་ལུགས་རེད།
མཉམ་ལས	cooperation	བྱ་བ་འདི་མཉམ་ལས་གིས་ལས་གི་ཡོད།
རྨང་གཞི	foundation; basis	རྨང་གཞི་བརྟན་ན་བྱ་བ་གི་ཕྱུགས་ར་བརྟན།
ཞི་མཐུན	peace	ཞི་མཐུན་གི་འཚོ་བར་ང་སེམས་སྐྱིག་གི
འཐབ་རྩོད	fight	འཐབ་རྩོད་གི་ནང་ནས་དམག་མང་ང་ཤི་སོང་།
འབྱུང	to originate; to take place	དཀྲོགས་འདི་ཆག་སྒོ་འབྱུང་ས་ཞིག་ཡིན།
ལྟ་ས	someone to depend on	ཧ་མ་གི་ཕན་ནས་མོར་ལྟ་ས་མེད།
བརྟེན་ས	someone to rely on	ཇོ་མོ་འདི་གི་བརྟེན་ས་ཆོས་གྲགས་ཚང་རེད།
དབུལ་ཕྱུག	poverty and wealth	དབུལ་ཕྱུག་སྣང་གཤོང་འཚོར་མི་ཉན།
ཆ་མཉམ	even; equal	ས་ཆ་མེད་པོ་འདི་ནས་དབུལ་ཕྱུག་ཆ་མཉམ་ཡིན།
ཡང་གིས་ཡང་གིས	step by step; gradually	མདང་དགོང་ང་ཡང་གིས་ཡང་གིས་བཟི་སོང་།
ཇེ་ཡོད	to get better-off	ཡོད་པོ་ཇེ་ཡོད་ར་མེད་པོ་ཇེ་མེད་རེད།
ཇེ་མེད	to get worse-off	སྤྲང་པོར་ཇེ་མེད་ཉན་སྲོལ་མེད།
ཡོད་པོ	the rich	ཡོད་པོ་ཚང་མ་ཁང་བ་ཨ་ཧྲ་གི་ནང་ན་འདུག
ཇེ་ཕྱུག	to be richer	ཇེ་ཕྱུག་ཡིན་ན་སེམས་ཇེ་སྐྱིད་ཨེ་ཡིན།

སྐྱོན	disadvantage; problem	ཁྱུར་གེ་སྐྱོན་གིས་བརྫད་མེད།
ལས་བསྟར་ཡས	to implement	སྲིད་ཇུས་ཟྭོ་ལམ་སང་ལག་བསྟར་ཡས་དགོས།
རྫོང་ཐོག	county seat	རྫོང་ཐོག་ན་ཁང་བ་མཐོན་པོ་མང་།
གྲོང་བརྡལ	town	གྲོང་བརྡལ་ནས་མགྲོན་ཁང་གི་གོང་བདེ།
ཡར་རྒྱས	development	འཚོ་བ་ཡར་རྒྱས་གི་རྟགས་ཀུན་སྤྱོད་བཟང་ནོ་རེད།
རྟགས	symbol	ཁ་བདེ་ནོ་རིག་པ་ཡོད་ནོའི་རྟགས་རེད།
ལྟོས་ས་ལྟོས་འཛོག་གིས	relatively	མུར་གེ་ཡག་ནོ་ལྟོས་ས་ལྟོས་འཛོག་གིས་རེད།
སྲིད་ཇུས་འདོན་མཁན	policy maker	སྲིད་ཇུས་འདོན་མཁན་གིས་སྲིད་ཇུས་ཤེས་དགོས།
བརྙས་བཅོས	bullying	མྱི་ཐ་ཤལ་གིས་གཞན་ན་བརྙས་བཅོས་ཡས་གི
རྒས	to get old	མྱི་རྒས་ན་རིག་པ་འཕྱོར།
མཐར་ཕྱིན	to graduate	ང་མཐར་ཕྱིན་ནས་ལོ་གསུམ་འགོར་སོང་།
ཚེ་གང	whole life	ཁྱུར་གེ་ཚེ་གང་ང་གྲོང་ཁྱེར་ར་སོང་མ་མྱོང་།
སུན་སྙིད	boring; troublesome	རྩེད་སྤྱད་སུན་སྙིད་འདི་རིགས་འདི་ནས་མ་འཛོག
ཀྲུ་ཡ	spouse	ཀྲུ་ཡ་འདས་ནི་ར་ཁྱུར་གེས་དཀའ་གི་ཡོད།
བྲོ་བ་ལྡན	interesting; humorous; tasty	གཏམ་རྒྱུད་འདིར་ཧོང་གིས་བྲོ་བ་ལྡན།
ཁ་ཕྱོགས	trend; direction	ཁ་ཕྱོགས་འདི་ན་རོང་མིན་འབྲོག་མེད།
ཧན་པ་འཐེན	to sigh	སེམས་སྡུག་ནོ་གིས་ངས་ཧན་པ་འཐེན།
དགའ་ལྷང་ཤེད	delightedly	ཁྱུར་གེས་གོན་རྒྱུ་དགའ་ལྷང་ཤེད་བགྲུས་བཏང་།
འཛིགས	to be astonishing	ཁྲོས་བཤད་ནོ་ར་ཧོང་གིས་འཛིགས་གི
ཡིད་ཚོད	estimation; guess	གྲངས་ཀ་དེ་ཡིད་ཚོད་གིས་བཤད་མི་ཐུབ།
ཕྱོགས་རིས	discrimination	ཕྱོགས་རིས་བཟུང་ན་བདེན་སྐྱོང་ས་མི་འགྱོ།
མ་རྩ་སྟོང	to become insolvent; to go bankrupt	ཚོང་བ་འདི་རེམ་མ་མ་རྩ་སྟོང་སོང་།
ལུས་ཐང	physical condition	ལུས་ཐང་ཉམས་ན་ནད་ཡོག་སླ།
སྨྱུང་གནས	fast	ངས་སྨྱུང་གནས་གཏན་ནས་བསྨྱུངས་མ་མྱོང་།
བཀད	to explode	འབར་རྫས་མྱེ་གི་ནང་ནས་བཀད་སོང་།
གཞུག་ག་མ་ཚོད	to be too late	སློབ་སྦྱོང་གི་ཐོག་ནས་མུར་གེ་གཞུག་ག་མ་ཚོད།
གླུ་གར་ཚོགས་པ	troupe	གླུ་གར་ཚོགས་པ་ན་གསར་བུ་གསར་མོ་མང་།

ཡ་མེད	super; matchless	སློན་པ་འདི་སློན་པ་ཡ་མེད་གཞིག་ཡིན།
ཡ	yes	ཡ་ཞེར་མཁན་དེ་ཞ་ཡས་ལོ་ཆུང་གཞིག་རེད།
འཚབ་བེ་འཚུབ་བེ	hurriedly	ཨ་མ་འཚབ་བེ་འཚུབ་བེ་ནང་ང་ཐོན།
རང་མདོག་ཡོད	to have self-confidence / principles	ཕོ་རབ་གཞིག་ཡིན་ན་རང་མདོག་ཡོད་དགོས།
ཨ་ལ་པ་ལ	so-so	གློག་བརྙན་འདི་ཨ་ལ་པ་ལ་རེད།
བྱང་མ	fluent; versed; skillful	རྒྱ་མི་འདི་བོད་སྐད་ར་བྱང་མ་རེད།
གཏོད	to raise	འགོ་བ་གིས་གླ་ཕོགས་གཏོད་ཁ་ཉན་ཐལ།
དྲན་པ	memory	ལོ་རྒས་གི་རྒས་གི་དྲན་པ་ར་ཉམས་ཐལ།
ལོ་འཁོར	anniversary	སློབ་གྲྭ་ནས་ངས་ལོ་འཁོར་གསུམ་མ་བསླབས།
སྙིང་གྲགས	famous	དངོས་པོ་སྙིང་གྲགས་གོང་དཀའ།
སྣང་བ	feeling; sense	ངས་བཤད་བཤད་པོར་ཁུར་གེས་སྣང་བ་མི་འཛིན།
ཉ་འཛིན	to fish	ཉ་འཛིན་མཁན་ཞོ་ཁ་རོག་གེར་ཆུ་ཁ་ན་ཡོད།

Appendix I: Oral Verb Conjugations

Note: Verbs are conjugated in the order of their sequential appearance in the texts, not in Tibetan alphabetical order. The verbs, if their conjugate forms vary in written Tibetan from the oral ones, are juxtaposed in written forms in parentheses. In the case of phrasal verbs, the stem verbs are put in written forms in parentheses, with the remaining phrasal particles presented with "_". *n / a* indicates that this verb has no imperative form.

English	Future	Present	Past	Imperative
be verb	ཡིན	ཡིན	ཡིན	ཡིན
be verb	རེད	རེད	རེད	རེད
to do; to make	ཡས (བྱ)	ཡས (བྱེད)	ཡས (བྱས)	བྱོས
to call; to say	ཟེར	ཟེར	ཟེར	ཟེར
to come	ཡོང (འོང)	ཡོང (འོང)	ཡོང (འོངས)	ཤོག
to step; to get aboard	འཛུད	འཛུད	ཛུད	ཛུད
to meet; to touch	ཐུག	ཐུག	ཐུག	ཐུག
to stay	འདུག (སྡོད)	འདུག (སྡོད)	བསྡད	སྡོད
to tell; to speak	བཤད	བཤད(འཆད)	བཤད	ཤོད
to flourish; to develop	དར	དར	དར	n / a
to get together	འཛོམ	འཛོམ	འཛོམས	n / a
to have free time	ཁོམ	ཁོམ	ཁོམ	n / a
to do	ལས	ལས	ལས	ལས
to sleep	གཉིད	གཉིད	གཉིད	གཉིད
to play	རྩེ	རྩེ	རྩེས	རྩེས
to have a holiday	བར་གསེང་གཏོང (_གཏང)	བར་གསེང་གཏོང	བར་གསེང་བཏང	བར་གསེང་ཐོངས
to cook; to sway	གཡོ	གཡོ	གཡོས	གཡོས
to be satisfied	ཡིད་ཚིམ	ཡིད་ཚིམ	ཡིད་ཚིམས	n / a
to have a break	མལ་ཧྲོ (_གསོ)	མལ་ཧྲོ (_གསོ)	མལ་ཧྲོས (_གསོས)	མལ་གསོས
to meet with	ངོ་ཐུག	ངོ་ཐུག	ངོ་ཐུག	ངོ་ཐུག
to form; to be located	འཆག	འཆག	འཆགས / ཆགས	n / a
to rotate; to surround	བསྐོར	སྐོར	བསྐོར	སྐོར

to see; to visit	མཇལ	མཇལ	མཇལ	མཇོལ
to look	བལྟ	ལྟ	བལྟས	ལྟོས
to want; to desire	འདོད	འདོད	འདོད	n / a
to show	བསྟན	སྟོན	བསྟན	སྟོན
to see	རིག	རིག	རིག	n / a
to hire	གླ	གླ	གླས	གླས
to give	སྟེར	སྟེར	བྱིན	བྱིན
to need	དགོས	དགོས	དགོས	n / a
to use	བཀོལ	བཀོལ	བཀོལ	ཁོལ
to be full of	བཀང (དགང)	བཀང (འགེང)	བཀང	n / a
to cook; to boil	བསྐོལ	སྐོལ	བསྐོལ	སྐོལ
to eat	ཟ (བཟའ)	ཟ	ཟོས	ཟོ
to last (time)	འགོར	འགོར	འགོར	n / a
to lead; to guide	འཁྱིད (འཁྲིད)	འཁྱིད (འཁྲིད)	ཁྱིད (ཁྲིད)	ཁྱིད (ཁྲིད)
to reap; to cut	བྲེག	འབྲེག	བྲེགས	བྲོགས
to pull; to transport	འདྲུད	འདྲུད	དྲུད	དྲུད
to increase	འཕེལ	འཕེལ	འཕེལ	n / a
to run	བརྒྱུག	རྒྱུག	བརྒྱུགས	རྒྱུགས
to carry	འཁུར	འཁུར	ཁུར	ཁུར
to manage	གཉེར	གཉེར	གཉེར	གཉེར
to herd	འཚོ	འཚོ	འཚོས	འཚོས
to convert; to let	གཏོང (གཏང)	གཏོང	བཏང	ཐོངས
to agree	འཐད	འཐད	འཐད	n / a
to be completed	འགྲུབ	འགྲུབ	གྲུབ	n / a
to circumambulate	སྐོར་ར་རྒྱག	སྐོར་ར་རྒྱག	སྐོར་ར་བརྒྱབ	སྐོར་ར་རྒྱོབས
to fit	འཕྲོད	འཕྲོད	འཕྲོད	n / a
to depart	ཐུད་འགྲོ	ཐུད་འགྲོ	ཐུད་སོང	n / a
to study	སློབ་སྦྱོང་ཡས (_བྱ)	སློབ་སྦྱོང་ཡས (_བྱེད)	སློབ་སྦྱོང་ཡས (_བྱས)	སློབ་སྦྱོང་བྱོས

to be born	སྐྱེ	སྐྱེ	སྐྱེས	n / a
to see off; to send off	ཕར་སྐྱེལ	ཕར་སྐྱེལ	ཕར་བསྐྱལ	ཕར་སྐྱེལ
to welcome	བསུ	བསུ	བསུས	སུས
to count	བརྩི	བརྩི	བརྩིས	རྩིས
to be finished	ཚར	ཚར	ཚར	n / a
to mention	གླེང	གླེང	གླེངས	གླེངས
to listen	ཉན	ཉན	ཉན	ཉོན
to prepare	གྲ་སྒྲིག་ཡས (_བྱ)	གྲ་སྒྲིག་ཡས (_བྱེད)	གྲ་སྒྲིག་ཡས (_བྱས)	གྲ་སྒྲིག་ཡས་བྱོས
to offer *bsang*	བསང་ཕུལ(_དབུལ)	བསང་འབུལ	བསང་ཕུལ	བསང་ཕུལ
to smoke	དུ་བ་འཐེན	དུ་བ་འཐེན	དུ་བ་འཐེན	དུ་བ་འཐེན
to sing	གླུ་ལེན	གླུ་ལེན	གླུ་བླངས	གླུ་ལོངས
to remember	དྲན	དྲན	དྲན	n / a
to be bored / lonely	སུན	སུན	སུན	n / a
to make / create	བཅའ	བཅའ (འཆའ)	བཅོས	ཆོས
to take care of	གཉེར	གཉེར	གཉེར	གཉེར
to get angry	ཁྲོ་ལང	ཁྲོ་ལང	ཁྲོ་ལངས	ཁྲོ་ལོངས
to erect	བརྩེང	རྩེང	བརྩེངས	རྩེངས
to shoot arrows	མདའ་འཕེན(_འཕང)	མདའ་འཕེན	མདའ་འཕངས	མདའ་ཕོངས
to move	འགུལ	འགུལ	འགུལ	n / a
to suffer	སྡུག་མྱང	སྡུག་མྱོང	སྡུག་མྱངས	སྡུག་མྱོངས
to drive	འདེད	འདེད	དེད	ཐེད
to lend	གཡར	གཡོར	གཡར	གཡོར
to copy	པར་རྒྱག	པར་རྒྱག	པར་བརྒྱབ	པར་རྒྱོབས
to make a decision	ཐག་གཅོད་ཡས (_བྱ)	ཐག་གཅོད་ཡས (_བྱེད)	ཐག་གཅོད་ཡས (_བྱས)	ཐག་གཅོད་བྱོས
to clean	གཙང་མ་ཡས (_བྱ)	གཙང་མ་ཡས (_བྱེད)	གཙང་མ་ཡས (_བྱས)	གཙང་མ་བྱོས
to wash	བཀྲུ	འཁྲུད	བཀྲུས	ཁྲུས
to give	གནང	གནང	གནངས	གནོངས
to divide	བགོ	བགོད	བགོས	བགོས

to protect	བསྲུང	སྲུང	བསྲུངས	སྲུངས
to sow	འདེབས (གདབ)	འདེབས	བཏབ	ཐོབས
to maintain	རྒྱུན་འཛིན	རྒྱུན་འཛིན	རྒྱུན་བཟུང	རྒྱུན་ཟུངས
to get thin (hair)	ཏྲི (འཏྲི)	ཏྲི(འཏྲི)	ཏྲི	n / a
to be enough	འདང	འདང	འདང	n / a
to use	བཀོལ (དགོལ)	བཀོལ (འཁོལ)	བཀོལ	ཁོལ
to think	འདང་རྒྱག	འདང་རྒྱག	འདང་བརྒྱབ	འདང་རྒྱོབས
to scold	གཤེ་གཤེ་གཏོང (_གཏང)	གཤེ་གཤེ་གཏོང	གཤེ་གཤེ་བཏང	གཤེ་གཤེ་ཐོངས
to teach	ཙོད	ཙོད	བཙད	ཙོད
to cause trouble	སྡུག་ག་བསྐྱུར	སྡུག་ག་སྐྱུར	སྡུག་ག་བསྐྱུར	སྡུག་ག་སྐྱུར
to receive; to reach	འབྱོར	འབྱོར	འབྱོར	n / a
to exchange	བརྗེ	བརྗེ	བརྗེས	རྗེས
to give birth	བཙའ	བཙའ	བཙས	n / a
to give a name	མྱིང་འདོག (_གདགས)	མྱིང་འདོགས	མྱིང་བཏགས	མྱིང་ཐོགས
to beseech	བསྟེན	སྟེན	བསྟེན	སྟེན
to have sex	མཁྲིག་པ་སྤྱད	མཁྲིག་པ་སྤྱོད	མཁྲིག་པ་སྤྱད	མཁྲིག་པ་སྤྱོད
to fly	འཕུར	འཕུར	འཕུར	འཕུར
to escort; to transport	བསྐྱལ	སྐྱེལ	བསྐྱལ	སྐྱེལ
to squander	བསྟིམ	སྟིམ	བསྟིམས	སྟིམས
to go shopping	ཉོ་ཚ་རྒྱག	ཉོ་ཚ་རྒྱག	ཉོ་ཚ་བརྒྱབ	ཉོ་ཚ་རྒྱོབས
to hate; to be hostile	སྡང	སྡང	སྡང	n / a
to save; to accumulate	བསོག	གསོག	བསོགས	གསོགས
to lie down	ཉལ	ཉལ	ཉལ	ཉོལ
to wake up	སད	སད	སད	སོད
to sing	གཞས་གཏོང (_གཏང)	གཞས་གཏོང	གཞས་བཏང	གཞས་ཐོངས
to feed	བསྟོད	སྟོད	བསྟོད	སྟོད
to find	རྙེད	རྙེད	རྙེད	n / a
to get mad	སྨྱོ	སྨྱོ	སྨྱོས	n / a

to enjoy; to consume	རོལ	རོལ	རོལ	རོལ
to be broken	ཆད	ཆད	ཆད	n / a
to get fed up	མཇེད	མཇེད	མཇེད	n / a
to originate	འབྱུང	འབྱུང	བྱུང	n / a
to cry	ངུ	ངུ	ངུས	ངུས
to be delighted	བསོད	བསོད	བསོད	n / a
to be blocked	འགག	འགག	འགགས	n / a
to get curly	འཁྱིལ	འཁྱིལ	འཁྱིལ	n / a
to call; to invite	འབོད	འབོད	བོས	བོས
to be late	འཕྱི	འཕྱི	འཕྱི	n / a
to ask	འདྲི (དྲི)	འདྲི	དྲིས	དྲིས
to take; to accept	ལེན (བླང)	ལེན	བླངས	ལོངས
to broil	བཙོ	འཚོད	བཙོས	ཚོས
to look for	འཚོལ	འཚོལ	བཙལ	ཚོལ
to get used to	ལོབས	ལོབས	ལོབས	ལོབས
to stop smoking	དུ་བ་གཅོད (_གཅད)	དུ་བ་གཅོད	དུ་བ་བཅད	དུ་བ་ཆོད
to scold	བསྡིག	སྡིག	བསྡིགས	སྡིགས
to get rich	འབག	འབག	འབགས	n / a
to grow up	ལག་འཆག	ལག་འཆག	ལག་ཆགས	n / a
to satisfy; to suffice	བད	བད	བད	n / a
to trust; to believe in	སློམ	སློམ	སློམ	n / a
to dig	བརྐོ	རྐོ	བརྐོས	རྐོས
to be able to get	ལོན	ལོན	ལོན	n / a
to survive	ཐར	ཐར	ཐར	n / a
to stumble over	ཐོགས	ཐོགས	ཐོགས	n / a
to beat	གཉོག	གཉོག	གཉོག	གཉོག
to wilt	སྙིད	སྙིད	སྙིད	n / a
to promise	ཁས་ལེན	ཁས་ལེན	ཁས་ལངས	ཁས་ལོངས

to ignore; to discard	བསྐྱུར	སྐྱུར	བསྐྱུར	སྐྱུར
to take a vow	དམ་བཅའ་འཇོག	དམ་བཅའ་འཇོག	དམ་བཅའ་བཞག	དམ་བཅའ་ཞོག
to destroy	འཇིག (གཞིག)	འཇིག	བཤིག	ཤིགས
to be exterminated	འཇིག	འཇིག	འཇིག	n / a
to benefit	ཕན་པ་འདོན	ཕན་པ་འདོན	ཕན་པ་བཏོན	ཕན་པ་ཐོན
to use	བེད་སྤྱོད་ཡས(_བྱ)	བེད་སྤྱོད་ཡས (_བྱེད)	བེད་སྤྱོད་ཡས (_བྱས)	བེད་སྤྱོད་བྱོས
to convert	བསྒྱུར	སྒྱུར	བསྒྱུར	སྒྱུར
to grab	གཟུང	འཛིན	བཟུང	ཟུངས
to offer	མཆོད	མཆོད	མཆོད	n / a
to irrigate	ཆུ་གཏང	ཆུ་གཏོང	ཆུ་བཏང	ཆུ་ཐོངས
to mimic	ལད་མོ་ཡས(_བྱ)	ལད་མོ་ཡས(_བྱེད)	ལད་མོ་ཡས (_བྱས)	ལད་མོ་བྱོས
to become; to collapse	ལོག	ལོག	ལོག	n / a
to climb	འགོ	འགོ	འགོས	འགོས
to be needed	མཁོ	མཁོ	མཁོ	n / a
to channel water	ཆུ་དྲང	ཆུ་འདྲེན	ཆུ་དྲངས	ཆུ་དྲོངས
to belong to	གཏོགས	གཏོགས	གཏོགས	n / a
to sell	བཙོང	འཚོང	བཙོངས	ཚོངས
to travel	འགྲིམ	འགྲིམ	འགྲིམས	འགྲིམས
to listen to	ཁ་ལེན (_བླང)	ཁ་ལེན	ཁ་བླངས	ཁ་ལོངས
to turn	བསྐྱོག	སྐྱོག	བསྐྱོགས	སྐྱོགས
to move; to migrate	སྤར	སྤོར	སྤར	སྤོར
to mix	སྦྲུ	སྦྲུ	སྦྲུས	སྦྲུས
to knead	བསྡོ	སྡོ	བསྡོས	སྡོས
to pour; to mould	བླུག	ལྡུག	བླུགས	བླུགས
to get boiled	འཁོལ	འཁོལ	འཁོལ	n / a
to seethe	གདུ	གདུ	གདུས	n / a
to be able to digest	ལྕིགས	ལྕིགས	ལྕིགས	n / a
to use up; to wear out	ཟད	ཟད	ཟད	n / a

to grab	འཛུ	འཛུ	འཛུས	འཛུས
to issue	འཕྱུད	འཕྱུད	ཕྱུད	ཕྱུད
to make neat	ཅག་ག་ཡས (_བྱ)	ཅག་ག་ཡས(_བྱེད)	ཅག་ག་ཡས (_བྱས)	ཅག་ག་བྱོས
to be plenty; to gather	འཛོམ	འཛོམ	འཛོམས	n / a
to cut; to raze	འབྲེག	འབྲེག	བྲེགས	བྲོགས
to ruin; to destroy	བཤིག (གཤིག)	བཤིག (འཇིག)	བཤིག	ཤིགས
to entrust with	བཅོལ	བཅོལ (འཚོལ)	བཅོལ	འཚོལ
to cause trouble	སྡུག་ག་གཏོང	སྡུག་ག་གཏོང	སྡུག་ག་གཏང	སྡུག་ག་གཏོང
to become downcast	གནམ་ངོ་རུབ	གནམ་ངོ་རུབ	གནམ་ངོ་རུབ	n / a
to get betrothed	གཉེན་རྟགས་རྒྱག	གཉེན་རྟགས་རྒྱག	གཉེན་རྟགས་བརྒྱབ	གཉེན་རྟགས་རྒྱོབས
to promise	བྲང་ཁར་རྒྱག	བྲང་ཁར་རྒྱག	བྲང་ཁར་བརྒྱབ	བྲང་ཁར་རྒྱོབས
to combine	བསྡེབ	སྡེབ	བསྡེབས	སྡེབས
to become blind	ཞར	ཞར	ཞར	n / a
to be threadbare	ཟག	ཟག	ཟག	n / a
to be able to control	ཐིག	ཐིག	ཐིག	ཐིག
to lose weight	ཤ་ཞུད	ཤ་ཞུད	ཤ་ཞུད	n / a
to push; to force	ནན་ཡས (_བྱ)	ནན་ཡས (_བྱེད)	ནན་ཡས	ནན་བྱོས
to be enough to buy	ཁུག	ཁུག	ཁུག	n / a
to step	གོམ་པ་སྤོ	གོམ་པ་སྤོ	གོམ་པ་སྤོས	གོམ་པ་སྤོས
to find enough room	ཤོང	ཤོང	ཤོང	n / a
to get; to obtain	ཐེམས	ཐེམས	ཐེམས	n / a
to be able to compete	དོ	དོ	དོ	n / a
to suffer a loss	ཁིས་ཟ (_བཟའ)	ཁིས་ཟ	ཁིས་ཟོས	ཁིས་ཟོ
to become independent	མགོ་ཐོན	མགོ་ཐོན	མགོ་ཐོན	n / a
to get by	ཉིན་མ་འཁྱོལ	ཉིན་མ་འཁྱོལ	ཉིན་མ་འཁྱོལ	n / a
to become subject	དབང་ང་འགྲོ	དབང་ང་འགྲོ	དབང་ང་སོང	n / a
to slaughter	བཤའ	བཤའ	བཤས	ཤོས
to save face	ངོ་ལོན	ངོ་ལོན	ངོ་ལོན	n / a

to show affection	དུངས	དུངས	དུངས	n / a
to retire	ལས་འཁྱུར་ཡས (_བྱ)	ལས་འཁྱུར་ཡས (_བྱེད)	ལས་འཁྱུར་ཡས (_བྱས)	ལས་འཁྱུར་བྱོས
to be voracious	སྡབ	སྡབ	སྡབ	སྡབ
to create	འདེབས (གདབ)	འདེབས	བཏབ	ཐོབས
to divorce	འཐོར	འཐོར	ཐོར	n / a
to explode	དགད	འགད	བཀད	ཁོད
to close (door)	སྒོ་རྒྱག	སྒོ་རྒྱག	སྒོ་བརྒྱབ	སྒོ་རྒྱོབས
to go bankrupt	ཚོང་བརྡིབ	ཚོང་རྡིབ	ཚོང་བརྡིབས	n / a
to burn	བསྲེག	སྲེག	བསྲེགས	སྲེགས
to fit well	འཕལ་ག་འཕྲོད	འཕལ་ག་འཕྲོད	འཕལ་ག་འཕྲོད	n / a
to blame for	ལེ་ལན་འདེད	ལེ་ལན་འདེད	ལེ་ལན་དེད	ལེ་ལན་ཐེད
to belittle	སྣང་ཆུང་ཡས (_བྱ)	སྣང་ཆུང་ཡས (_བྱེད)	སྣང་ཆུང་ཡས (_བྱས)	སྣང་ཆུང་བྱོས
to think of; to miss	སེམས་འཁོར	སེམས་འཁོར	སེམས་འཁོར	n / a
to fire	བདའ	འདེད	བདའ (བདས)	དེད
to hesitate	འཛེམ	འཛེམ	འཛེམས	འཛེམས
to type; to input	ཡི་གེ་གཏགས	ཡི་གེ་གཏག	ཡི་གེ་གཏགས	ཡི་གེ་གཏག
to be engrossed	ཡིད་དབང་འཕྲོག	ཡིད་དབང་འཕྲོག	ཡིད་དབང་ཕྲོགས	ཡིད་དབང་ཕྲོགས
to contact	འབྲེལ་གཏུགས་ཡས (_བྱ)	འབྲེལ་གཏུགས་ཡས (_བྱེད)	འབྲེལ་གཏུགས་བྱས	འབྲེལ་གཏུགས་བྱོས
to stare	གཅེར	གཅེར	གཅེར	གཅེར
to gobble up	སྲན	སྲན	སྲན	སྲོན
to add	བསྣན	སྣོན	བསྣན	སྣོན
to decline	ཉམས	ཉམས	ཉམས	n / a
to end a relationship	འབྲེལ་བ་ཆད	འབྲེལ་བ་ཆད	འབྲེལ་བ་ཆད	n / a
to creep	ནུར	ནུར	ནུར	n / a
to be disappointed	ཡི་ཆད	ཡི་ཆད	ཡི་ཆད	n / a
to send	བསྐུར	སྐུར	བསྐུར	སྐུར
to lend; to borrow	བསྐྱི	སྐྱི	བསྐྱིས	སྐྱིས
to relax	སེམས་གཡེལ	སེམས་གཡེལ	སེམས་གཡེལ	སེམས་གཡེལ

to become paralyzed	ཞ	ཞ	ཞ	n / a
to make a living	འཚོ་བ་བསྐྱལ	འཚོ་བ་སྐྱེལ	འཚོ་བ་བསྐྱལ	འཚོ་བ་སྐྱེལ
to feel the pulse	རྩ་བརྟག	རྩ་ཏོག	རྩ་བརྟགས	རྩ་ཏོགས
to diagnose	ནད་བརྟག	ནད་ཏོག	ནད་བརྟགས	ནད་ཏོགས
to be able to tolerate	བཟོད	བཟོད	བཟོད	n / a
to take refuge from	སྐྱབས་བཙོལ	སྐྱབས་བཙོལ (འཚོལ)	སྐྱབས་བཙོལ	སྐྱབས་འཚོལ
to provoke	ཁ་གློང	ཁ་གློང	ཁ་གློངས	ཁ་གློངས
to make gossip	ཀླ་བསྐྲུལ	ཀླ་སྐྲུལ	ཀླ་བསྐྲུལ	ཀླ་སྐྲུལ
to deserve	འབབ	འབབ	འབབ	n / a
to be startled	འདྲོག	འདྲོག	འདྲོགས	n / a
to gobble	འགམ	འགམ	འགམས	འགོམས
to destroy	གཏོར	གཏོར	གཏོར	གཏོར
to be able to sustain	མཐའ་འཁྱོལ	མཐའ་འཁྱོལ	མཐའ་འཁྱོལ	n / a
to lose a job	བྱ་བ་འཚོར	བྱ་བ་འཚོར	བྱ་བ་ཤོར	n / a
to relax; to compromise	གློད	གློད	ལྷོད	ལྷོད
to go across	བརྒལ	རྒལ	བརྒལ	རྒོལ
to be unsatisfied	ཡིད་མ་ཚིམ	ཡིད་མ་ཚིམ	ཡིད་མ་ཚིམ	n / a
to keep in mind	ཡིད་ར་འཛིན	ཡིད་ར་འཛིན	ཡིད་ར་བཟུང	ཡིད་ར་ཟུངས
to get lost	བོར	འབོར	བོར	n / a
to divide	བགོ་བྱ་ཡས (_བྱ)	བགོ་བྱ་ཡས(_བྱེད)	བགོ་བྱ་ཡས (_བྱས)	བགོ་བྱ་བྱོས
to sew	བཙེམ	ཚེམ	བཙེམས	ཚེམས
to get rich	ཕྱུ་ཕོག་ག་རྒྱག	ཕྱུ་ཕོག་ག་རྒྱག	ཕྱུ་ཕོག་ག་བརྒྱབ	ཕྱུ་ཕོག་ག་རྒྱོབས
to cooperate	མཉམ་ལས་ཡས (_བྱ)	མཉམ་ལས་ཡས (_བྱེད)	མཉམ་ལས་ཡས (_བྱས)	མཉམ་ལས་བྱོས
to set (the sun)	ནུབ	ནུབ	ནུབ	n / a
to bend	འགུག (དགུག)	འགུགས	བཀུག	ཁུག
to lease	བོགས་ག་གཏོང (_གཏང)	བོགས་ག་གཏོང	བོགས་ག་བཏང	བོགས་ག་ཐོངས
to scream	འག་འདེབས (གདབ)	འག་འདེབས	འག་བཏབ	འག་ཐོབས
to be startled	བསྡུང	སྡུངས	བསྡུངས	n / a

to be able to breathe	དབུགས་ཡོན	དབུགས་ཡོན	དབུགས་ཡོན	n / a
to put on the lap	པང་ང་བླང	པང་ང་ལེན	པང་ང་ལངས	པང་ང་ལོངས
to sob	སླིང	སླིང	སླིང	n / a
to recognize	ངོས་འཛིན (_གཟུང)	ངོས་འཛིན	ངོས་བཟུང	ངོས་ཟུངས
to fill in (blank)	ཁ་སྐོང་ཡས (_བྱ)	ཁ་སྐོང་ཡས (_བྱེད)	ཁ་སྐོང་ཡས (_བྱས)	ཁ་སྐོང་བྱོས
to conceal	གསང	གསང (གསོང)	གསང	གསོངས
to get betrothed	ཆང་ས་རྒྱག	ཆང་ས་རྒྱག	ཆང་ས་བརྒྱབ	ཆང་ས་རྒྱོབས
to vomit	བསྐྱུག	སྐྱུག	བསྐྱུགས	སྐྱུགས
to have constipation	རྩ་འགག	རྩ་འགག	རྩ་འགགས	n / a
to become fed up	ཞེན་ལོག	ཞེན་ལོག	ཞེན་ལོག	n / a
to be engrossed	ཡིད་དབང་འཆོར	ཡིད་དབང་འཆོར	ཡིད་དབང་ཤོར	n / a
to take over	སྡུན་གཅད	སྡུན་གཅོད	སྡུན་བཅད	སྡུན་ཆོད
to get injured	སྣད	སྣད	བསྣད	སྣོད
to nag	མནར	མནར	མནར	n / a
to break (rule)	འགལ	འགལ	འགལ	n / a
to get infected	ཟེད	ཟེད	ཟེད	n / a
to prance	འདུར	འདུར	འདུར	n / a
to push in	བཙང	འཚང	བཙངས	ཚོངས
to clear up	དེངས	དེངས	དེངས	n / a
to shy away	འཛེམ (གཟེམ)	འཛེམ	འཛེམས	འཛེམས
to follow	རྗེས་འདེད	རྗེས་འདེད	རྗེས་དེད	རྗེས་ཐེད
to be able to stand	ལྷོགས	ལྷོགས	ལྷོགས	n / a
to avoid	གཡོལ	གཡོལ	གཡོལ	n / a
to cover	འགེབས(དགབ)	འགེབས	བཀབ	ཁོབས
to move	བསྒུལ	སྒུལ	བསྒུལ	སྒུལ
to move	འགུལ	འགུལ	འགུལ	n / a
to become eroded	གཞོས (གཞོ)	གཞོས (གཞོ)	གཞོས	n / a
to pant; to wheeze	ཧལ	ཧལ	ཧལ	n / a

to borrow	གཡར	གཡོར	གཡར	གཡོར
to cover	ཁེབས	ཁེབས	ཁེབས	n / a
to solve; to card (wool)	བསལ	སེལ	བསལ	སེལ
to confiscate	གཞུང་ད་བླང	གཞུང་ད་ལེན	གཞུང་ད་བླངས	གཞུང་ད་ལོངས
to be able to get in	ཤུད	ཤུད	ཤུད	n / a
to be satisfied	ཡིད་ཚིམ	ཡིད་ཚིམ	ཡིད་ཚིམས	n / a
to use a political contact	ངོ་བཙོང	ངོ་འཚོང	ངོ་བཙོངས	ངོ་ཚོངས
to respect	བརྩི་ལེན་ཡས(_བྱ)	བརྩི་ལེན་ཡས (_བྱེད)	བརྩི་ལེན་ཡས (_བྱས)	བརྩི་ལེན་བྱོས
to accept; to abide by	དང་ལེན་ཡས (_བྱ)	དང་ལེན་ཡས (_བྱེད)	དང་ལེན་ཡས་(__བྱས)	དང་ལེན་བྱོས
to gnaw; to eat	འཆའ	འཆའ	འཆོས	འཆོ
to think of	བསལ་བློ་གཏོང (_གཏང)	བསམ་བློ་གཏོང	བསམ་བློ་བཏང	བསམ་བློ་ཐོངས
to become mixed	འདྲེ	འདྲེ	འདྲེས	n / a
to wrap	དགྲི	དགྲི	དགྲིས	དགྲིས
to worship	དད	དད	དད	n / a
to touch	རེག	རེག	རེག	n / a
to erect	བརྩེང	རྩེང	བརྩེངས	རྩེངས
to be latent	ཉ	ཉ	ཉ	n / a
to prove	ར་སྤྲོད་ཡས (_བྱ)	ར་སྤྲོད་ཡས(_བྱེད)	ར་སྤྲོད་ཡས (_བྱས)	ར་སྤྲོད་བྱོས
to wipe	ཕྱིས (དབྱི)	ཕྱིས (འབྱིད)	ཕྱིས	ཕྱིས
to tie up	བཀྲིག	འཁྲིག	བཀྲིགས	ཁྲིགས
to beat; to lash	གཅར་རྡུང་ཡས (_བྱ)	གཅར་རྡུང་ཡས (_བྱེད)	གཅར་རྡུང་བྱས	གཅར་རྡུང་བྱོས
to destroy	གཞོམ	འཇོམས	བཅོམ	ཆོམས
to rob; to snatch	འཕྲོག (དབྲོག)	འཕྲོག	ཕྲོགས	ཕྲོགས
to exploit	བསྡོག	སྡོག	བསྡོགས	སྡོགས
to contaminate	བརྫད	རྫོད	བརྫད	རྫོད
to entice; to seduce	ཁ་དཀྲུ	ཁ་དཀྲུ	ཁ་དཀྲུས	ཁ་དཀྲུས
to quit one's job	བྱ་བ་འཕང	བྱ་བ་འཕེན	བྱ་བ་འཕངས	བྱ་བ་ཕོངས
to hurt	གནོད	གནོད	གནོད	n / a

to have all together	འཚོག	འཚོག	འཚོག	n / a
to make fire	མེ་སྒྲོང	མེ་སྒྲོང	མེ་བསྒྲོངས	མེ་སྒྲོངས
to feed	ལྡུད	ལྡུད	བླུད	བླུད
to cheat	མགོ་སྐོར་གཏོང (_གཏང)	མགོ་སྐོར་གཏོང	མགོ་སྐོར་བཏང	མགོ་སྐོར་ཐོངས
to solicit	ཁ་བསྣང	ཁ་སྣོང	ཁ་བསྣོངས	ཁ་སྣོངས
to host an assembly	ཚོགས་བསྐོལ	ཚོགས་སྐོལ	ཚོགས་བསྐོལ	ཚོགས་སྐོལ
to reach (a number)	ཡོངས	ཡོངས	ཡོངས	n / a
to make; to tailor	བཟོ	བཟོ	བཟོས	བཟོས
to fit well	ལས་ཐོག་ག་འབབ	ལུས་ཐོག་ག་འབབ	ལུས་ཐོག་ག་བབས	n / a
to dance	ཞབས་བྲོ་རྒྱག	ཞབས་བྲོ་རྒྱག	ཞབས་བྲོ་བརྒྱབ	ཞབས་བྲོ་རྒྱོབས
to establish a family	ཐབ་གཟུང	ཐབ་འཛིན	ཐབ་བཟུང	ཐབ་ཟུངས
to strike root	རྩ་བ་རྒྱས	རྩ་བ་རྒྱས	རྩ་བ་རྒྱས	n / a
to fall into pieces	སིལ་བུར་ཐོར	སིལ་བུར་ཐོར	སིལ་བུར་ཐོར	n / a
to be born	འཁྲུང	འཁྲུང	འཁྲུངས	n / a
to conquer	དམ་མ་འདོག (_གདགས)	དམ་མ་འདོགས	དམ་མ་བཏགས	དམ་མ་ཐོགས
to destroy / conquer	ཆམ་མ་འབེབ (_དབབ)	ཆམ་མ་འབེབ	ཆམ་མ་ཕབ	ཆམ་མ་ཕོབས
to bring peace	བདེ་ལ་འཁོད	བདེ་ལ་འགོད	བདེ་ལ་འཁོད	n / a
to get tumbled	ཀྱུ་འཐབ	ཀྱུ་འཐབ	ཀྱུ་འཐབ	
to escort	སྐྱེལ་མ་ཡས(_བྱ)	སྐྱེལ་མ་ཡས (_བྱེད)	སྐྱེལ་མ་ཡས (_བྱས)	སྐྱེལ་མ་བྱོས
to block; to stop	འགོག (དགག)	འགོག	བཀག	ཁོགས
to cause trouble	ངན་བཅའ	ངན་བཅའ (_འཆའ)	ངན་བཅོས	ངན་ཆོས
to save; to protect	སྲོག་སྐྱོབ (_བསྐྱབ)	སྲོག་སྐྱོབ	སྲོག་བསྐྱབས	སྲོག་སྐྱོབས
to cast out	མཐར་སྐྲོད་གཏོང (_གཏང)	མཐར་སྐྲོད་གཏོང	མཐར་སྐྲོད་བཏང	མཐར་སྐྲོད་ཐོངས
to get relaxed	སེམས་གཡེང	སེམས་གཡེང	སེམས་གཡེངས	སེམས་གཡེངས
to take responsibility	ཁག་འཁུར	ཁག་འཁུར	ཁག་ཁུར	ཁག་ཁུར
to churn (dark cloud)	གནམ་ངོ་འཁྲུག	གནམ་ངོ་འཁྲུག	གནམ་ངོ་འཁྲུགས	n / a
to be influential	ཁ་རྗེ་དར	ཁ་རྗེ་དར	ཁ་རྗེ་དར	n / a
to be versed	བྱང	བྱང	བྱང	n / a

to offer; to donate	འབུལ (དབུལ)	འབུལ	ཕུལ	ཕུལ
to be to one's liking	བློར་འབབ (དབབ)	བློར་འབབ	བློར་བབས	n / a
to be able to eke out	ཚེ་ཕྱིད	ཚེ་ཕྱིད	ཚེ་ཕྱིད	n / a
to clear up (sky)	གནམ་ཐང	གནམ་ཐང	གནམ་ཐང	n / a
to enter the next grade	ལོ་རིམ་འཕར	ལོ་རིམ་འཕར	ལོ་རིམ་འཕར	n / a
to feel disgusted	དམེ	དམེ	དམེ	n / a
to move	བསྣུར	སྣུར	བསྣུར	སྣུར
to download; to record	ཕབ (དབབ)	འབེབ	ཕབ	ཕོབས
to prioritize	གཙུག་ག་འཛིན(_གཟུང)	གཙུག་ག་འཛིན	གཙུག་ག་བཟུང	གཙུག་ག་ཟུངས
to admire	ཡི་རང	ཡི་རང	ཡི་རང	n / a
to be haughty	མགོ་འཁྱུར	མགོ་འཁྱུར	མགོ་ཁྱུར	མགོ་ཁྱུར
to shake	འདར	འདར	འདར	n / a
to end a relationship	འབྲེལ་བ་གཅོད(_གཅད)	འབྲེལ་བ་གཅོད	འབྲེལ་བ་བཅད	འབྲེལ་བ་ཆོད
to commit suicide	རང་སྲོག་གཅོད (_གཅད)	རང་སྲོག་གཅོད	རང་སྲོག་བཅད	རང་སྲོག་ཆོད
to lose	ལག་ནས་འཚོར	ལག་ནས་འཚོར	ལག་ནས་ཤོར	n / a
to meet one's demand	འདོད་བ་བསྐང	འདོད་པ་སྐོང	འདོད་པ་བསྐངས	འདོད་པ་སྐོངས
to get betrothed	གནས་གཞིག་ག་སྒྲིར	གནས་གཞིག་ག་སྒྲིར	གནས་གཞིག་ག་བྲིན	གནས་གཞིག་ག་བྲིན
to propose; to imply	ནུ་ཚ་གཏམ	ནུ་ཚ་གཏམ	ནུ་ཚ་གཏམས	ནུ་ཚ་གཏོམས
to have a family	ཁྱིམ་ཐབ་གཟུང	ཁྱིམ་ཐབ་འཛིན	ཁྱིམ་ཐབ་བཟུང	_ཟུངས
to soar	དབྱིངས་གཅོད (_གཅད)	དབྱིངས་གཅོད	དབྱིངས་བཅད	དབྱིངས་ཆོད
to become sad	ངོ་ལྷུང (_ལྷུང)	ངོ་ལྷུང (_ལྷུང)	ངོ་ལྷུང	n / a
to propose (marriage)	གཉེན་བསློང	གཉེན་སློང	གཉེན་བསླངས	གཉེན་སློངས
to faint	བརྒྱལ	བརྒྱལ	བརྒྱལ	n / a
to become bed-ridden	ཉལ་སར་ལྷུང (_ལྷུང)	ཉལ་སར་ལྷུང (_ལྷུང)	ཉལ་སར་ལྷུང	n / a
to add together	བསྡོམ	སྡོམ	བསྡོམས	སྡོམས
to think back	ཕྱིར་འདང་རྒྱག	ཕྱིར་འདང་རྒྱག	ཕྱིར་འདང་བརྒྱབ	ཕྱིར་འདང་རྒྱོབས
to receive	ལག་ག་འཕྲོད	ལག་ག་འཕྲོད	ལག་ག་འཕྲོད	n / a
to concern	སེམས་འཁོར	སེམས་འཁོར	སེམས་འཁོར	n / a

to understand	འདང་དཔོག (_དཔག)	འདང་དཔོག	འདང་དཔགས	འདང་དཔོགས
to be disappointed	བློ་ཕམ	བློ་ཕམ	བློ་ཕམ	n / a
to take seriously	དང་ང་བླང	དང་ང་ལེན	དང་ང་བླངས	དང་ང་ལོངས
to take (responsibility)	ཁྲག་ག་བླང	ཁྲག་ག་ལེན	ཁྲག་ག་བླངས	ཁྲག་ག་ལོངས
to hurt; to infect	གནོད	གནོད	གནོད	n / a
to shake hands	ལག་འཇུ་ཡས (_བྱ)	ལག་འཇུ་ཡས (_བྱེད)	ལག་འཇུ་ཡས(_བྱས)	ལག་འཇུ་བྱོས
to blame for	ལེ་ལན་འདེད	ལེ་ལན་འདེད	ལེ་ལན་དེད	ལེ་ལན་ཐེད
to beat (heart)	སྙིང་ལྡིང	སྙིང་ལྡིང	སྙིང་ལྡིང	n / a
to betray	རྒྱབ་བསྟན	རྒྱབ་སྟོན	རྒྱབ་བསྟན	རྒྱབ་སྟོན
to select; to elect	གདམ	འདེམ(_འདམ)	བདམས	འདེམས
to take care of	གཅེས	གཅེས	གཅེས	n / a
to set an example	དཔེ་འཛུགས(_གཟུག)	དཔེ་འཛུགས	དཔེ་བཙུགས	དཔེ་ཚུགས
to make up one's mind	ཐུགས་ཐག་གཅོད (_གཅད)	ཐུགས་ཐག་གཅོད	ཐུགས་ཐག་བཅད	ཐུགས་ཐག་ཆོད
to camp	སྒར་འཛུགས (_གཟུག)	སྒར་འཛུགས	སྒར་བཙུགས	སྒར་ཚུགས
to open widely	བརྒྱུང	རྒྱོང	བརྒྱུངས	རྒྱོངས
to revive; to get strong	དབུགས་རྒྱས	དབུགས་རྒྱས	དབུགས་རྒྱས	n / a
to type; to engrave	གཏགས	གཏག	གཏགས	གཏག
to get angry	སྙིང་ལང	སྙིང་ལང	སྙིང་ལངས	སྙིང་ལོངས
to reason with	བདེན་འཆད	བདེན་བཤད (_འཆད)	བདེན་བཤད	བདེན་ཤོད
to answer	ལན་འདེབ(_གདབ)	ལན་འདེབ	ལན་བཏབ	ལན་ཐོབས
to change mentally	བློ་འགྱུར	བློ་འགྱུར	བློ་འགྱུར	n / a
to climb	འགོ	འགོ	འགོས	འགོས
to select by chance	རྒྱན་བླང	རྒྱན་ལེན	རྒྱན་བླངས	རྒྱན་ལོངས
to be privatized	སྒེར་ར་སྟེར	སྒེར་ར་སྟེར	སྒེར་ར་བྱིན	སྒེར་ར་བྱིན
to have potential	ཕེར	ཕེར	ཕེར	n / a
to originate; to happen	འབྱུང	འབྱུང	བྱུང	n / a
to get old	རྒས(_རྒ)	རྒས(_རྒ)	རྒས	n / a
to graduate	མཐར་ཕྱིན	མཐར་ཕྱིན	མཐར་ཕྱིན	n / a

to sigh	ཧན་པ་འཐེན	ཧན་པ་འཐེན	ཧན་པ་འཐེན	ཧན་པ་འཐེན
to become insolvent	མ་རྒྱ་སྟོང	མ་རྒྱ་སྟོང	མ་རྒྱ་སྟོངས	n / a
to raise	གཏོད	གཏོད	གཏད	གཏོད
to fish	ཉ་འཛིན (_གཟུང)	ཉ་འཛིན	ཉ་བཟུང	ཉ་ཟུངས

Appendix II: Grammar Index

Tibetan Section

སྡུག: *difficulty* / *easy to do* (15. S. grammar) 460

ཁ: *seem* and in infinitive case (6. S. grammar) 190

ཁེར་རོ་མིན་ན...ར: *not only...but also* (17.6) 520

ཁོམ / ལོང: *have time to do* (15. S. grammar) 462

གང་འདོད (11. S. grammar) 337

གང་ཡོད (11. S. grammar) 337

གང་མང (11. S. grammar) 337

གང་ལྟར་ན་ར: *anyway; in any case* (17.6) 520

གཅིག་གོ: *the other one* (16.N-6) 483

གཅིག་ར: *not even one* (5. S. grammar) 153

ག, ང, ན, བ, མ and ར: subjective markers (6. S. grammar) 188

གན་རིགས་གེ; འདི་རིགས་གེ; དེ་རིགས་གེ: *those*; *these*; *those* (16.5; 16. N-4) 478

གན་ཇོག་གོ; འདི་ཇོག་གོ; དེ་ཇོག་གོ: *that one*; *this one*; *that one* (16.8; 16. N-8) 484

གཞུག་ན / གཞུག་ནས: *after* / *behind* (11.2) 318; (17.2) 502

གཞན་པ་བོ; གཞན་གཟིག; གཞན་པ་ཟོ: *the other*; *another*; *the others* (16.7; 16. N-8) 483

གཟིག: reportive mood vs. temporal concept (9. S. grammar) 283

གི་རས: *since* (17.2) 502

གི: in infinitive case (8.4) 237

གི: postposition vs. noun-adj. converter (3. S. grammar) 91

གིས: *due to; because* (17. S. grammar) 529

ཅང་ར vs. གཅིག་ར (16. N-8) 487

ཅང་ར: *anything* (5. S. grammar) 153

ཅང vs. གཅིག: indefinite pronouns (16.9; 16. N-9) 486

ཅང: *any* in negation and question (4. N-5) 117

ཅན: noun-adj. converter (4. S. grammar) 118

ཚ་ནས: *from the point of view; in respect of* (17. S. grammar) 529

ཚ་རེ: *several* ཚ་ཅིག: *several* ཅང: *not many* / *any* (16.2) 471

ཚ་རེ; ཚ་ཅིག; ལ་ལ; གཟིག; ཅང; ཁ་ཡས (9.4) 275

ཆེ + verb + འདི + the same verb + མེད: *excessive extreme* (16. S. grammar) 491

ཆེ་མོ་གཞིག + verb / adjective + ན་ར: *no matter how much*...(12. S. grammar) 362

ཆེད་ར: *so as; because* (17.3; 17. N-3) 508

ཉུང་ཉུང་གཞིག: *a few* (16.6) 480

ཉུང་ཤོས: *less than a half* (16.6) 480

ཉུང: *few* ཉུང་ཉུང་གཞིག: *a few* ཙོས་ཙ་གཞིག: *a little bit* (9.3) 272

སྒྱུད: vehicle-indicative morpheme (10.3) 295

ཐལ and སོང with monosyllabic adj.: *too*; *too much* (9.5) 278

ཐུབ: *can / could* (8.9) 244

ཐབས: *the way / method* (15. S. grammar) 460

དགོས: *should / need* (8. N-9; 8.11) 250; 251

དུས: *when* (11.1) 316; (17.2) 502

དབང་དུ་བཏང་ན: *assumed*; *suppose* (19. S. grammar) 584

དེ་མིན་ན: *otherwise* (17.6) 520

དེ: definite article vs. demonstrative pronoun (4. N-3) 111

དེའི་ཐོག་ག: *in addition* (17.6) 520

དེས་མི་ཚད: *furthermore; in addition* (17.6) 520

དེ; གན; འདི: *that / the*; *that*; *this* (16.3; 16. N-2) 474

དོན་ན: *for; in order to* (17.3; 17. N-3) 507

དོན: *reason / purpose* (15. S. grammar) 460

ན་གི་ར: *so...that...*; *such...that...* (17.4; 17. N-4) 510

ན་ཆེད: *if only*...(19. S. grammar) 584

ན་ར: *although; even though* (17.4; 17. N-4) 510

ན་ར: *even if* (17.5) 514

ན...ཆོག: *can / something is allowed to do* (8.13); (8. N-10) 253

ན...ཐང: *might* (8.13); (8. N-10) 252

ན...ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད: *might* (8.14); (8. N-11) 255

ན་མ་གཏོགས: *unless*(17.5) 514

ན as postposition and conditional adverb (3. S. grammar) 91

ནང་ང: *within / during* (11.3) 317

ནང vs. གཞིག: exclamation vs. reportive mood (8. S. grammar) 259

ན: conditional aspect vs. infinitive case (7. S. grammar) 210

ན: *if* (17.5) 514

ནས་བཟུང་: *since* (11. S. grammar) 343; (17.2) 502

ནས...བར / གི་རས...བར་ར: *from...to.../ in between* (11.1) 313

ནས: causative conjunction (15.3; 15. N-3) 456

ནས: conjunction, participle, interrogative, and emphatic (3. S. grammar) 91

ན...ཉན: *may* / *something is OK to do* (8.13); (8. N-10) 253

ན...འདོད: Conditional wish (8.3) 236

ན...དྲགས: *something is too much to do* (10. N-5) 303

ནི་ཡིན vs. ནི་རེད (2. N-5) 50; (2.S. grammar) 62

ནི་ར: *as soon as* (11.3) 274; (17.2) 502

ནོ་གིས: *because* (17.3; 17. N-3) 507, 508

ནོ in adjective clause vs. demonstrative pronoun དེ (16.4; 16. N-3) 477

ནོ in adjective clause (13. N-1) 374; (13.6) 388

ནོ: clausal nominal vs. personalizer (13.2; 13. N-2) 375

ནོ: complementizer and nominalizer (18. N-1) 540

ནོས་མི་ཚད...ར : *not only...but also* (17.6) 520

འཇུག: *let/ make* (8.15) 257

འཇུག: with spontaneous verbs vs. with active verbs (8. S. grammar) 259

འདུག in included-question noun clause (18. S. grammar) 562

འདོད: *desire* / *want* (15. S. grammar) 460

འགྱོ vs. ཡོང as particles (8. S. grammar) 259

འགྱོ: tendency in future tense aspect (6.7; 6. N-7) 176

ཡག: *completely*; *entirely* (16. S. grammar) 491

ཡང་མིན་ད: *otherwise; or* (17.6) 520

ཡང་མིན་ད ...ཡང་མིན་ད: *either...or* (17.6) 520

ཡིན་ད་མིན་ད / ཡིན་གཅིག་མིན་གཅིག / ངེས་པར་དུ. . .དགོས: *must* / *should in any case* (8.11) 248

ཡིན་ན་ར: *even so* (17.4; 17. N-4) 510

ཡོང / འགྱོ vs. བཏང / སོང: future tense aspect vs. past tense aspect (7. S. grammar) 220

སུ་ར: *anyone* in negative sentences (5. S. grammar) 152

ས and ནོ in adjective clause (13.5) 384

སུ: *anyone* in negation and question (4. N-5) 117

སྐབས་བ: *during* (11.3) 317; (17.2) 502

སྔོན་ན / སྔོན་ནས: *before* / *ago* (11.2) 314; (17.2) 502

སྔོན་ན vs. སྔོན་ནས(11. S. grammar) 537

ར ...ར: *both...and; as well* (17.6) 520

རྲུང་གིས: *no sooner than* (11.3) 317; (17.2) 502

རན: *It is time to do / to be / The time comes to do / to be* (16. S. grammar) 491

རས and པ: suggestion (7. S. grammar) 220

ར...ད... in negative statements: *even ...; do not mention* (17. S. grammar) 529

ར...ར: negative *neither...nor...*; positive *both...and...* (17. S. grammar) 530

རིང་ང: *during* (11.3) 317

རིན: *worth doing something* (16. S. grammar) 491

རིག་བར / རིག་གེར: *until* (11.1) 313; (17.2) 502

རིད་དུ: *however* (17.6) 520

རེ: *each* and *some* (6. S. grammar) 198

རོགས + ཆོད: *dare* or *strong enough to do* (18. S. grammar) 562

ལ་ལ: *some* ཁ་ཡས: *some* (16.2) 471

ལུགས / སྲོལ: *the way* / *custom* (15. S. grammar) 460

ལ་ཁད: temporal *about* (16. S. grammar) 491

ཤུལ་ནས: *after* (11. S. grammar) 337

ཤིད: adverb of manner (10.4) 297

ཤིད: clause adverbializer (10.6) 303

པ / རས: polite suggestion (8.1) 228; (8.2) 232

པ and བ: cardinal numbers converted to ordinal numbers (5. S. grammar) 152

པོ / བོ / རོ: implied definite articles (16. N-1) 469

པོ / བོ: gerund-noun converter (4. S. grammar) 118

པོ/བོ: cardinal numbers that single out or include holistically (5. S. grammar) 152

བཤད་གི་ར: *according to* or *based on one's statement* (9. S. grammar) 284

བཤད་ན: *according to* vs. *with respect to* (9. S. grammar) 284

བཞག: perfective adverb *already* (11. S. grammar) 337

ལྟོས་ན: *in comparison / in one's opinion*(6. S. grammar) 189

མ་དགོས + ད་བོ / ར: *let along; do not mention* (17. S. grammar) 529

མང་ཆེ་ཤོས / མང་ཤོས *most* (16.6) 480

མང; མང་ང; མང་ང་གཞིག; དེ་མོ; དེ་མོ་གཞིག (9.2) 272

མ: *adj. converter* (16. S. grammar) 491

མ: verb-adj. converter (4. S. grammar) 118

མ + verb in PAT + རང + the same verb: *had no choice but to do…* (12. S. grammar) 362

མ…གོང་ང: *before* (11.2) 315; (17.2) 502

མིན་ད: *except* (17. S. grammar) 529

མི + verb in PRT + དགུ + the same verb: *one does something in an extreme* (13. S. grammar) 394

མི + verb in PRT + རང + the same verb: *has no choice but to do…*(12. S. grammar) 362

མོ: a sensational word used to refute (7. S. grammar) 220

ཚང་མ: *all* (16.6) 480

ཚར vs. ཡག: *finish* vs. *complete* (9. S. grammar) 283

ཞོར་ར: *while* (11.1) 313; (17.2) 502

ཟེར vs. བཤད (18.6; 18. N-6) 557; 558

རྩིས: *plan* / *going to* (15. S. grammar) 460

ཀྲུང vs. གཙིགས: *fully ready* and *resolute* (9. S. grammar) 283

རྐྱེན་གིས: *due to; because* (17.3; 17. N-3) 507; 508

རྒྱུ་ན་ར: *even if* (17.5) 514

རྒྱུ་ན: auxiliary to express *unreal conditions* (19.1; 19. N-1) 571

རྒྱུ་རེད: auxiliary to express *unreal conditions* (19.2; 19. N-2) 573; 574

རྒྱུ…ཡོད: infinitive case *have something to do* (8.5) 239

རྒྱུ་མེད: *emphatic durative temporal process* (19. S. grammar) 584

རྒྱོ between duplicated words (6. S. grammar) 188

རྒྱོ vs. ནོ in noun clauses (18.3; 18. N-3; 18.4; 18. N-4) 550; 552

དྲགས vs. ཧོང་གིས: *too* vs. *very much* (10.5) 301

དྲ: *polite request* (8.1) 229

ལྡན: noun-adj. converter (4. S. grammar) 118

English Section

Adjective clause (13.1) 371

Adjective clause: temporal and locative (13.4) 381

Adjective phrase with གང: (6. S. grammar) 188

Adjective phrase with ཅི: (6. S. grammar) 188

Adjectives (10.1) 291

Adverbial clause (17.1) 501

Adverbial conjunctions (17.6) 520

Classifiers (9.1) 271

Conditional conjunctions (17.5) 514

Contrast conjunctions (17.4) 510

Demonstrative pronouns with postpositions (2. S. grammar) 62

Conditional wish (3.4) 81; (8.3) 236

Duplicated plural pronouns (4.N-4) 115

Duplicated verb in PAT + བོ / པོ ...ར...: *inclusive tone* (18. S. grammar) 563

Duplicated verb in PRT + བོ / པོ: *inclusive tone* (18. S. grammar) 563

Duplication of *verb in PAT* + གྱིས: *durative process* (18. S. grammar) 563

Duplication of *verb in PAT* + གྱིས: *participle aspect* (12. 4 S. grammar) 362

Duplication of *verb in PRT* + གྱི : *participle aspect* (12. 4 S. grammar) 362

Duplication of *verb in PRT* + གྱིས : *durative process* in participle aspect (18. S. grammar) 563

Duplication of *verb* + ཞོར (11. S. grammar) 339

Emphatic duplicated verbs in past tense form (7. N-5) 212

Emphatic duplications: adverbs, verbs, and adjectives (10. S. grammar) 305

Ergative case markers (1. N-7) 16; (1. S. grammar) 27; (2.1) 42

E-v with intransitive verbs (2. N-5) 50

Existential verb ཡོད (1.3) 6

Experiential perfect tense (11.5) 324

Experiential perfective adverb མྱོང (11. N-5) 325

Frequency words (3.1) 74

Future tense auxiliary: རྒྱུ་ཡིན / རྒྱུས (6.1) 165

Future tense auxiliary: རྒྱུ་རེད (6.2) 165

Future tense in clauses (6.7) 175

Genitive case + སྐོར་ནས / ཕོག་ནས / ཐད་ནས: *from the point of view*; *regarding* (19. S. grammar) 586

Genitive case markers: གི and འི(1. N-4) 8

Participle case (12.1; 12. N-1) 349

Negative participle variants (12.4; 12. N-3) 355

Imminent future tense aspects: ཟེར་གི་ཡོད / ཟེར་གོ་གི (6.4) 167

Imperative (8.1) 228

Implied definite articles and indefinite articles (3.5) 82; (4. S. grammar) 118; (16.1) 469

Included-question noun clause (18.2; 18. N-2) 542

Inclusive plurality marker རིགས་གེ (4. N-3) 111

Infinitive case རྒྱོ vs. conditional ན (8.7) 241

Infinitive case review (12.5) 356

Infinitive clause: རྒྱོ (8.6) 240

Infinitive clause: རྒྱོ vs. རྒྱུ (8. N-5) 240

Infinitive clause: རྒྱོར vs. རྒྱོའི (8.7; 8. N-6) 241

Interrogative adverb ནང (2. S. grammar) 62

Interrogative adverb ནས (1.N-9) 22

Interrogative adverb ཨེ (1. N-6) 12

Interrogative adverbs and pronouns (1.8) 17

Interrogative adverbs: ཨེ, ནས, and ན (2.7) 57

Instrumental case marker གིས: *with what* or *out of what one does* (10. S. grammar) 305

Ladon case markers (1. S. grammar) 27; (2.2) 44

Monosyllabic adjectives (1. N-5) 10

Morpheme ས (4. N-1) 106

Negative adverbs (1.6) 10

Negative adverbs: མི, མིན, and མ (2. N 3) 46

Negative continuous tense (5.8) 149

Negative forms of future tense: རྒྱུ་མིན / རྒྱུ་མ་རེད(6.6; 6. N-5) 174

Negative participle case (12.3; 12. N-2) 353

Negative imperative (8.2) 232

Negative past tense forms (7.5) 207

Negative present tense forms (2.5) 52

Noun / adjective / verb + མ + Noun / adjective / verb: *semi-, hybrid, almost* (16. S. grammar) 491

Noun and verb modifiers (10. 3) 295

Noun clause with ནི (18.1) 540

Numbers above one hundred (2. Text five)55

Numbers less than one hundred (1.N-10) 25

Numeral adverbs / pronouns (16.2) 471

Passive voice (15.1; 15. N-1) 451 (15.2) 453

Past tense indicative auxiliaries: ཐལ, སོང, བཏང (7. N-2) 201

Past tense unreal condition (19.3; 19. N-3) 576

Perfective adverb ཡོད (11. N-4) 322

Personalizing nominal group: པོ, བོ, མཁན, བ, མ (4. S. grammar) 118

Plural demonstrative pronouns (16.5; 16. N-4) 478

Plurality markers ཚོ, རིགས་གི, and ཚའོ (4. N-3) 111

Positive participle variants (12.2) 351

Possessive adjectives (4.1) 104

Possessive pronouns (4.4) 114

Postpositions (5.4) 140

Present continuous tense (5.1) 131

Present perfect continuous aspect vs. past continuous aspect (11.7; 11. N-6) 329

Present perfect tense and past perfect tense (11.4) 322

Present perfect tense vs. experiential perfect tense (11.6) 326

Subject pronouns and possessive pronouns (1.1) 2

Purposive infinitive case (7. S. grammar) 223 (8.4) 237

Quantity words (16.6) 480

Questions in past tense aspect (7.6) 210

Regular action: verb in PRT + གི་ཡོད (1. N-6-7) 12; 16

Reportive auxiliary: གི (2. N-4) 48

Self-reportive in continuous aspect: གོ་ནས / གི་ཡོད་ནས (5.7) 147

Sensational interrogative markers (3. S. grammar) 91

Sensational particles: ཏ and ར *polite suggestion* (8.1) 228

Simple past tense (7.1) 200

Singular demonstrative pronouns (16.3; 16. N-2) 474; 475

Special cases with ན (17.1) 501

Subjective expression vs. reportive expression: ནེ་རེད vs. གི (3.6) 85

Temporal clause (11.1) 316 (17.2) 502

Temporal postpositions (5.5) 142

Tibetan versions of modal verbs (8.8) 242

too (much): ཐལ; སོང; ཡོད; and ཏགས with adj. (9.5) 278

Types of adjectives (10.2) 293

Unreal condition (19.1) 571

V. / adj. + ནོ + polar V. / adj. + ནོ: *one thing confirmed while another denied* (13. S. grammar) 394

Verb / adjective + ན + the same verb / adjective: *no matter…if…* (19. S. grammar) 584

Be verb ཡིན (1.2) 5

Be verb རེད (1.3) 6

Verb in PAT + རྟང:…*shortly before* (12. S. grammar) 362

Verb in PRT + ས + འགྲོ: *feasibility* (18. S. grammar) 564

Verb བྱེད, ལས and ཡས (2. N-6) 54

Past tense unreal condition (19.3; 19. N-3) 576; 577

Appendix III: Answer Key

༄སློབ་ཚན་དང་པོ།

Exercise 1

1. བདེ་མོ
2. གང་ནས
3. སུ
4. ཡིན
5. གང་ནས
6. གང་ང
7. གང་ང
8. བདེ་མོ

Exercise 2

1. ཡིན
2. x
3. ཡིན
4. x
5. x
6. ཡིན
7. x
8. x

Exercise 3

1. ཡིན / རེད; ཡིན / རེད
2. ཡིན; ཡིན / རེད
3. ཡིན / རེད
4. ཡིན / རེད
5. x; ཡིན / རེད
6. ཡིན
7. ཡིན / རེད
8. ཡིན / རེད
9. ཡིན / རེད
10. x

Exercise 4

1. ལྷ་ས་ཡག
2. འཇར་མན་མྱི་གྲངས་ཆེ
3. སྲོག་ཆགས་ཨ་ཧྥི་རི་ན་ཡོད།
4. དེ་རིང་ནམ་ཟླ་དྲོན་པོ་རེད།
5. གཞུང་སྒྲུབ་ཁང་གི་ནང་ན་དགེ་རྒན་ཡོད།
6. ཤོག་གུ་གསུམ་པོ་ཅོག་ཙེའི་སྟེང་ན་ཡོད།
7. རྒྱ་གར་ཚད་པ་ཆེ།
8. རྒྱལ་ཁབ་མང་པོ་ནུབ་ཕྱོགས་ན་ཡོད།
9. རྒྱ་གར་ཨ་ཤེ་ཡ་ན་ཡོད།
10. སྒྲོལ་མ་མཚོ་ཁྲོད་ར་དའི་བར་ན་ཡོད།

Exercise 5

1. ཡིན / རེད; ན་ཡོད
2. ཡིན; ན་ཡོད
3. ན་ཡོད; ཡིན / རེད
4. ནས; ཡིན / རེད
5. x; ནས་རེད
6. ན...ཡོད; ནས...ཡིན
7. ན...ཡོད; ནས; ནས
8. ན་ཡོད; ནས...མིན / མ་རེད
9. ནས...རེད; མིན / མ་རེད
10. x; ཡིན / རེད

Exercise 6

1. མིན / མ་རེད; མིན / མ་རེད
2. ཁོ་གསུམ་པོ; མེད
3. སྨུར་གེ; མིན / མ་རེད
4. ཁོ་ཚོ; མིན / མ་རེད
5. མི; མི
6. ངེད་གཉིས་ཀ / མེད

Exercise 7

In order: ཡིན; ནས་ཡིན; ཡིན; ན; ཡོད;མི; ན; ཡོད; མི; ན; རེད; མིན

Exercise 8
(Example)

1. མེད། ངའི་ཕ་ཡུལ་ན་ཁྱི་མང་ང་མེད།
2. མིན། ངའི་ཕ་སྐད་བོད་སྐད་མིན།
3. ཡིན། ང་ཨུ་རུ་སུ་ནས་ཡིན།
4. མིན། ང་ཨུ་རུ་སུ་ནས་མིན།
5. རེད། བོད་སྐད་དཀའ་མོ་རེད།
6. དཀའ། དེ་རིང་འདྲི་ཚིག་དཀའ།
7. མ་རེད། ཁྱོའི་སྒྲ་སྦྱོལ་གསལ་པོ་མ་རེད།
8. རེད། ཁྱོད་དགེ་རྒན་བཙན་པོ་གཞིག་རེད།
9. ཡིན། སློབ་ཁང་འདི་གཙང་མ་ཡིན།
10. མ་རེད། ད་དུས་ཚོད་བརྒྱད་ར་ཚལ་བ་མ་རེད།

Exercise 9
(Example)

1. Q: ངེད་ཆ་བོ་སློབ་ཁང་གི་སྒོ་ན་ཨེ་ཡོད། A: ཡོད། ངེད་ཆ་བོ་སློབ་ཁང་གི་སྒོ་ན་ཡོད།
2. Q: ནང་ན་སློབ་མ་མང་ང་ཨེ་ཡོད། A: མེད། ནང་ན་སློབ་མ་མང་ང་མེད།
3. Q: ཁྱོའི་ཁྱིམ་ནས་སློབ་གྲྭར་ཐག་རིང་ཨེ་ཡིན། A: ཡིན། ཐག་རིང་ཡིན།
4. Q: སློབ་གྲྭའི་ནང་ན་ཟ་ཁང་ཨེ་ཡོད། A: མེད། སློབ་གྲྭའི་ནང་ན་ཟ་ཁང་མེད།
5. Q: སློབ་གྲྭ་ནས་དཔེ་ཆ་གོང་དཀའ་མོ་ཨེ་ཡིན། A: མིན། སློབ་གྲྭ་ནས་གོང་དཀའ་མོ་མིན།
6. Q: གྱང་ངོ་ན་སྒོ་སམ་གཉིས་ཨེ་ཡོད། A: ཡོད། གྱང་ངོ་ན་སྒོ་སམ་གཉིས་ཡོད།
7. Q: སློབ་གྲྭ་འདིའི་ཁ་མ་ཨེ་ཧྲ། A: མི་ཧྲ། ཁ་མ་མི་ཧྲ།
8. Q: འཛིན་གྲྭ་འདི་ན་སློབ་མ་ཨེ་མང་། A: མི་མང་། འཛིན་གྲྭ་འདི་ན་སློབ་མ་མི་མང་།
9. Q: དེ་རིང་སློབ་ཚན་དཀའ་མོ་ཨེ་རེད། A: རེད། དཀའ་མོ་རེད།
10. Q: འདི་ན་ཁྱོའི་ན་བླ་ཨེ་ཡོད། A: ཡོད། འདི་ན་ངའི་ན་བླ་ཡོད།

Exercise 10
(Example)

1. Q: མགོན་པོ་མཚོ་བོད་ནས་ཨེ་སྐྱིད། A: སྨུར་གེ་བོད་ནས་སྐྱིད།
2. Q: སྨུར་གེས་དངོས་པོ་གོང་དཀའ་མོ་ཨེ་ཉོ། A: མི་ཉོ། སྨུར་གེས་དངོས་པོ་གོང་དཀའ་མོ་མི་ཉོ།
3. Q: ཁང་བ་གི་ནང་ན་ཉལ་ཁང་གཅིག་ཨེ་ཡོད། A: ཡོད། ཁང་བ་གི་ནང་ན་ཉལ་ཁང་གཅིག་ཡོད།
4. Q: སློབ་གྲྭ་སློབ་ཡོན་དཀའ་མོ་ཨེ་རེད། A: མ་རེད། སློབ་གྲྭ་སློབ་ཡོན་དཀའ་མོ་མ་རེད།
5. Q: སློབ་སྐབས་གཅིག་གི་སློབ་ཡོན་སྒོར་མོ་ལྔ་བརྒྱ་ཨེ་རེད། A: རེད། སློབ་སྐབས་གཅིག་གི་སློབ་ཡོན་སྒོར་མོ་ལྔ་བརྒྱ་རེད།
6. Q: བོད་ནས་སྨན་གི་འགྲོ་སྒོ་ཁྱི་རང་གི་ཨེ་ཡིན། A: ཡིན། བོད་ནས་སྨན་གི་འགྲོ་སྒོ་ཁྱི་རང་གི་ཡིན།
7. Q: མགོན་པོ་མཚོ་ལོ་ཨེ་ཆུང་། A: མི་ཆུང་། སྨུར་གེ་ལོ་མི་ཆུང་།
8. Q: སློབ་གྲོགས་ཚང་མ་ལོ་ཨེ་ཆེ། A: མི་ཆེ། སློབ་གྲོགས་ཚང་མ་ལོ་མི་ཆེ།
9. Q: བོད་ནས་དགེ་རྒན་ཨེ་བཟང་། A: མི་བཟང་། བོད་ནས་དགེ་རྒན་མི་བཟང་།
10. Q: བོད་ནས་སློབ་གསོ་བཟང་ངན་འདྲེས་མ་ཨེ་རེད། A: རེད། བོད་ནས་སློབ་གསོ་བཟང་ངན་འདྲེས་མ་རེད།

Exercise 11
(Example)

1. ཡིན; ཡིན
2. ཡོད
3. ཡིན; ཡིན
4. རེད / ཡིན; རེད / ཡིན
5. ཡིན; རེད
6. རེད / ཡིན; ཡོད

Exercise 12

1. དཀོན་མཆོག་མཚོ་སྔོན་པོ་ནས་ཡོད།
2. དཀོན་མཆོག་གཉིད་གི་ཡོད།
3. ཆོས་མོ་མཚོ་ར་སྐལ་བཟང་གཉིས་ཀ་ཁྲིན་ཏུའུ་ན་འདུག་གི་ཡོད།
4. ཆོས་མོ་མཚོ་ར་སྐལ་བཟང་གིས་རྒྱ་སྐད་བཤད་ཤེས།
5. དཀོན་མཆོག་ར་གཡང་སྐྱིད་ར་བཙན་དེ་ཨ་མདོར་འགྲོ་གི་ཡོད།
6. གཡང་སྐྱིད་ར་བཙན་དེ་ཤོག་ཕེ་རྩེ་གི་ཡོད།
7. ཆོས་མོ་མཚོ་ར་སྐལ་བཟང་གིས་རྒྱ་སྐད་སྦྱོང་གི་ཡོད།

Exercise 13

1. གང་ཙ
2. ནམ
3. སུ
4. ཆི་མོ་གཞིག
5. ཆི་གཞིག་ག
6. ཆི་མོ
7. གང་ཙ
8. ནམ
9. ཆི་གཞིག་ག
10. ཆི་མོ་གཞིག
11. ཆི་གཞིག
12. གང་ནས
13. ཆི་ཤེད
14. སུ་སུ

Exercise 14
(Example)

1. Q: གཞིས་ཀ་རྩེ་གང་ན་ཡོད། A: གཞིས་ཀ་རྩེ་བོད་ལྗོངས་ན་ཡོད།
2. Q: ཨ་མདོ་གི་གྲོང་ཁྱེར་གཙོ་བོ་གང་ཡིན། A: ཨ་མདོ་གི་གྲོང་ཁྱེར་གཙོ་བོ་ཟི་ལིང་ཡིན།
3. Q: མཚོ་སྔོན་ཆི་གཞིག་ཡིན། A: མཚོ་སྔོན་ཞིང་ཆེན་གཞིག་ཡིན།
4. Q: འཇར་མན་གི་རྒྱལ་དར་ཆི་མོ་གཞིག་རེད། A: འཇར་མན་གི་རྒྱལ་དར་དཀར་ནག་སེར་འདྲེས་མ་རེད།
5. Q: སངས་རྒྱས་སྒྲོལ་མ་ལོ་དུ་རེད། A: སྨུར་གེ་ལོ་ཉེར་གཉིས་རེད།
6. Q: ངོ་ཚིགས་པོ་ལིན་ན་ལྷུད་མོ་བ་ཨེ་མད། A: མི་མད། པོ་ལིན་ན་ལྷུད་མོ་བ་མི་མད།
7. Q: གངས་རིན་པོ་ཆེ་མཐོ་ཆི་མོ་གཞིག་རེད། A: གངས་རིན་པོ་ཆེ་མཐོ་སྨུས་དྲུག་སྟོང་རེད།
8. Q: དེ་ནས་དུས་ཚོད་དུ་བ་རེད། A: འདི་ནས་དུས་ཚོད་དྲུག་པ་རེད།
9. Q: དོན་འགྲུབ་རྒྱལ་གིས་དཔེ་ཆ་གང་ཀློག་གི་ཡོད། A: ཁུར་གེས་བོད་ཡིག་གི་དཔེ་ཆ་གཞིག་ཀློག་གི་ཡོད།
10. Q: འདི་ནས་དབྱིན་ཇིར་ཐག་ཨེ་རིད། A: མི་རིད། འདི་ནས་དབྱིན་ཇིར་ཐག་མི་རིད།

Exercise 15
In order: ཆི་མོ་གཞིག; ཡིན; ཡིན; ཁུར་གེ; སུ; ཡིན; སྨུར་གེ; སྨུར་གེ; ཨེ; མི; ཡིན; རེད; དུ; རེད; ཆི་མོ་གཞིག; ཨེ; ནས; ཁྱོའི་འཛིན་གྲྭ་ཁོང་གིས; ཆེ; ནས; ནས; ནས་རེད; ཡོད; རེད; ཡོད; ཨེ; མི་ཆེ; ཡོད; གང་གང; ནས; མ་རེད; སུ; ཨེ

Exercises 16-20 Do by yourself.

Exercise 21
In order: ཁ་པར་གང་ན་གཏོང་གི་ཡོད། ཁྱོད་སྐྱིད་པོ་ཨེ་ཡིན། སྐུ་འབུམ་དགོན་པ་ཆི་མོ་གཞིག་རེད། དེ་ནས་ནམ་ཟླ་ཆི་མོ་གཞིག་རེད། ཨེ་ཡིན། ཁྱོའི་ཞི་མོ་ལོ་དུ་ཡིན། དེ་ནས་ད་དུས་ཚོད་དུ་བ་རེད། ཆི་གཞིག ཁྱོད་ཕྱིར་ར་ནམ་ཡོང་།

༼སློབ་ཚན་གཉིས་པ༽

Exercise 1

1. བ; ཡོད
2. ན; ཡོད
3. ནས; ལ་དགའ
4. ནས; (ར)འགྲོ
5. ན; མེད
6. མེད
7. ན; འདུག་གི་ཡོད
8. ར་འགྲོ; མི་འགྲོ
9. ན་མི་མང; ན
10. ན; ཡོད

Exercise 2

1. ཉལ་གི་ཡོད; ཉལ་གི་མེད
2. སྦྱོང་གི་ཡོད; མི་སྦྱོང
3. བརྩོན་འགྲུས་ཆེ; བརྩོན་འགྲུས་མི་ཆེ
4. ཡིན; མིན
5. མིན; ཡིན
6. ཁོམ་གི་མེད; ཁོམ་གི་ཡོད
7. ར; ཡོད
8. ང; མི་དགའ
9. འགྲོ་གི་ཡོད; འགྲོ་གི་མེད
10. རྙེ; མི་རྙེ

Exercise 3

1. ར; མེད
2. ན; མེད
3. ར; འགྲོ་གི་མེད
4. གིས; མི་འདོན
5. ར; མི་བཀོལ
6. ས; ས
7. གིས; སྦྱོང་གི་མེད
8. རྨུགས; མི་རྨུགས
9. དགའ; མི་དགའ
10. ངོ་མི་ཤེས

Exercise 4

1. མེད
2. གིས; གི་ཡོད
3. ས; གི་མེད
4. ར; མེད
5. ང; གི་མེད
6. ར; མེད
7. གིས; གི་མེད
8. མེད
9. ར; མེད
10. གི་མེད

Exercise 5

1. འདུག་གི་མེད
2. ལས་གི་མེད
3. མི་དགོས
4. ཟ་གི་མེད
5. མི་ཤེས
6. ཆགས་མེད
7. མེད
8. མཇལ་གི་མི་འགྲོ
9. འགྲོ་ན་མི་འདོད
10. མི་དར

Exercise 6 Do by yourself.

Exercise 7

1. ...ཡང་མིན་ཡོ་རོབ་ནས་ཡང་མིན་ཨ་མེ་རི་ཁ་ནས་རེད།
2. ...ལམ་གི་སྟེང་ན་མེད།
3. ...སྟོན་ན་ཆུ་གཟིག་ཡོད།
4. ...གཡས་གཡོན་ན་དཔེ་ཆ་མང་ང་ཡོད།
5. ...སྐྱི་གྲངས་ར་མང་།
6. ...ནང་ན་ཅང་མེད།
7. ...བོད་ན་སྐྱིད་པོ་རེད།
8. ...མཐའ་སྐོར་ན་དངོས་པོ་མང་ང་ཡོད།
9. ...རྙིང་བ་ར་རེད།
10. ...སྤུན་ར་སྲིང་མོ་གཉིས་ཀ་ཡོད།
11. ...ནམ་ཡིན་ན་ར་མི་ཁོམ།

Exercise 8

1. ...མེད།
2. ...མི་མང་།
3. ...ཐག་མི་རིང་།
4. ...མིན།
5. ...མི་འགྲོ།
6. ...འགྲོ་ན་མ་འདོད།
7. ...མེད།
8. ...སྦྱོང་གི་མེད།
9. ...གལ་མི་ཆེ།
10. ...མི་རིག་གི

Exercise 9

In order: དགའ་གི; ཡོད; རེད; ཨེ་བཤད; མ་རེད; བཤད་གི་ཡོད; གི; གི་ཡོད; གི; གི; ཨེ; གི; གི; མི; གི; ཨེ; ཡིན; ཡིན; མིན; མི

Exercise 10

1. Q: ཁྱོད་དོ་ཚིགས་ཨ་མདོར་ཨེ་འགྲོ། A: མི་འགྲོ། ང་ཨ་མདོར་མི་འགྲོ།
2. Q: ཁྱོད་ཁྱིམ་ཚང་ཨེ་ཡོད། A: ཡོད། ང་ཁྱིམ་ཚང་ཡོད།
3. Q: ཁྱོས་སྐད་རིགས་མང་ང་ཨེ་བཤད། A: བཤད། ངས་སྐད་རིགས་མང་ང་བཤད།
4. Q: ཁྱོད་ར་ཁྱོའི་སྲིང་མོ་ཨེ་རིག A: མི་རིག ང་ར་ངའི་སྲིང་མོ་མི་རིག
5. Q: ཁྱོས་སློབ་མ་གི་ལས་བྱ་ལྟ་ཨེ་འདོད། A: འདོད། ངས་ལས་བྱ་ལྟ་འདོད།
6. Q: ཁྱོད་འདུག་ས་ཐག་ཨེ་རིང་། A: མི་རིང་། ང་འདུག་ས་ཐག་མི་རིང་།
7. Q: ཁྱོའི་ཨ་མ་གཟུགས་ཨེ་རིང་། A: རིང་། ངའི་ཨ་མ་གཟུགས་རིང་།
8. Q: ཁྱོད་མིང་སྲིང་བཞི་ཨེ་ཡོད། A: ཡོད། ང་མིང་སྲིང་བཞི་ཡོད།
9. Q: འཇར་མན་སྐད་དཀའ་མོ་ཨེ་རེད། A: རེད། འཇར་མན་སྐད་དཀའ་མོ་རེད།
10. Q: དེ་ཁྱོའི་ཨེ་ཡིན། A: ཡིན། དེ་ངའི་ཡིན།

Exercise: 11 Do by yourself.

Exercise 12

1. Q: བོད་མི་ཚང་མ་དད་པ་ཨེ་ཆེ། A: དད་པ་ཆེ། བོད་མི་ཚང་མ་དད་པ་ཆེ།
2. Q: རོང་ས་ན་ཞིང་བ་ཟོས་ཕྱུགས་ཨེ་འཚོ། A: མི་འཚོ། རོང་ས་ན་ཞིང་བ་ཟོས་ཕྱུགས་མི་འཚོ།
3. Q: སྤི་བ་ནང་ནས་གློག་བརྙན་ན་ལྟ་ཨེ་ཐུབ། A: ཐུབ་གི སྤི་བ་ནང་ནས་གློག་བརྙན་ན་ལྟ་ཐུབ།
4. Q: ཞི་མོ་མང་ང་ཇོ་མོ་བཙའ་གི་ཨེ་ཡོད། A: མེད། ཞི་མོ་མང་ང་ཇོ་མོ་བཙའ་གི་མེད།
5. Q: མྱི་ཀྲན་པ་གོན་རྒྱུ་ཡ་མཚར་ར་ཨེ་དགའ། A: མི་དགའ། ཁོ་བོ་མི་དགའ།
6. Q: ཕྱི་རྒྱལ་ནས་ཚོས་སྤྱེལ་མཁན་ཟོར་ཁྱིམ་ཚང་ཨེ་ཡོད། A: ཡོད། ཁོ་བོར་ཁྱིམ་ཚང་ཡོད།
7. Q: ཁམས་ནས་ཕྱེ་མང་ང་ཨེ་ཟ། A: ཟ། ཁམས་ནས་ར་ཕྱེ་མང་ང་ཟ།
8. Q: སྐད་རིགས་འདི་གཉིས་ཀ་རིག་འདྲ་ཨེ་ཡིན། A: མིན། སྐད་རིགས་འདི་གཉིས་ཀ་རིག་འདྲ་མིན།
9. Q: ཧྲང་མོ་གིས་ཨེ་གོ A: མི་གོ སྨུར་གེས་ར་མི་གོ
10. Q: རྫམ་པ་སོག་པོ་ནས་རྒྱུག་ཨེ་ཆེ། A: མི་ཆེ། རྫམ་པ་སོག་པོ་ནས་རྒྱུག་མི་ཆེ།

Exercise 13

1. Q: ཁྱོས་གོན་རྒྱུ་ཉོ་ཨེ་འདོད། — A: འདོད། ངས་གོན་རྒྱུ་ཉོ་འདོད།
   Q: ཁྱོས་གོན་རྒྱུ་ཆི་མོ་གཞིག་ཉོ་འདོད། — A: ངས་གོན་རྒྱུ་གོང་ཆེན་གཞིག་ཉོ་འདོད།
2. Q: བོད་ན་གཡག་ར་ལུག་མང་ང་ཨེ་ཡོད། — A: ཡོད། བོད་ན་གཡག་ར་ལུག་མང་ང་ཡོད།
   Q: ཆི་གཞིག་ག — A: བོད་ན་རྟ་ས་མང་།
3. Q: བོད་ནས་ཞི་མོ་ནོ་སློབ་གྲྭར་ཨེ་འགྲོ། — A: འགྲོ། ཁོ་མོ་ནོ་སློབ་གྲྭར་འགྲོ།
   Q: ཁོ་མོ་ནོ་ནམ་འགྲོ། — A: ལོ་བརྒྱད་གི་སྟེང་།
4. Q: ཞིང་པ་ནོ་རྒྱལ་ནང་ང་སྐྱུག་གི་ཨེ་འགྲོ། — A: འགྲོ། ཞིང་པ་ནོ་རྒྱལ་ནང་ང་སྐྱུག་གི་འགྲོ།
   Q: ཁོ་ནོ་ཆི་གཞིག་ཤེད་འགྲོ། — A: ཁོ་ནོ་རླངས་འཁོར་ར་འདུག་གི་ཡོད།
5. Q: བོད་ནས་ཟླ་གྲུངས་ང་ཁང་གླ་སྟེར་ཨེ་དགོས། — A: སྟེར་དགོས།
   Q: སྒོར་མོ་དུ་སྟེར་དགོས། — A: ཟླ་གྲུངས་ང་སྒོར་མོ་སྟོང་གཅིག་སྟེར་དགོས།
6. Q: བོད་པ་གིས་གྲོང་ཁྱེར་ན་ལུག་ཨེ་འཚོ། — A: མི་འཚོ། ཁོ་ནོས་གྲོང་ཁྱེར་ན་ལུག་མི་འཚོ།
   Q: ཁོ་ནོས་གང་ན་འཚོ་གི་ཡོད། — A: ཁོ་ནོས་རོང་ན་འཚོ་གི་ཡོད།
7. Q: འདི་ནས་ཁྱིམ་མ་ཁྱོད་ཀང་ཐང་ང་ཨེ་འགྲོ། — A: འགྲོ། འདི་ནས་ཁྱིམ་མ་ང་ཀང་ཐང་ང་འགྲོ།
   Q: དུས་ཚོད་ཆི་མོ་གཞིག་ག་འགྲོ། — A: དུས་ཚོད་གཅིག་ག་འགྲོ་གི་ཡོད།
8. Q: ཁྱོའི་རོགས་པ་གིས་བོད་སྐད་རྣམ་དག་གཞིག་ཨེ་བཤད། — A: བཤད་གི་ཡོད། ཁྱུར་གེས་བོད་སྐད་རྣམ་དག་གཞིག་བཤད་གི་ཡོད།
   Q: ཁྱུར་གེས་བོད་སྐད་ཆི་གཞིག་ཤེད་སྦྱོང་གི་ཡོད། — A: ཁྱུར་གེས་ཉིན་གྲུངས་ང་ཆུར་དུས་ཤེད་སྦྱོང་གི་ཡོད།
9. Q: སྨུར་གེ་ལོ་ཨེ་ཆེ། — A: མི་ཆེ། སྨུར་གེ་ལོ་མི་ཆེ།
   Q: སྨུར་གེ་ལོ་དུ་ཡིན། — A: སྨུར་གེ་ལོ་ཉེར་གསུམ་རེད།
10. Q: སྨྲི་ཆ་མེད་འདི་ནོ་དགོན་པའི་ནང་ང་ཨེ་འགྲོ། — A: མི་འགྲོ། ཁོ་ནོ་མི་འགྲོ།
    Q: ཁོ་ནོ་གང་ང་འགྲོ། — A: ངས་ར་མི་ཤེས།

Exercise 14

In order: སུ་ཡིན། ལོ་དུ་ཡིན། བཟའ་ཚང་ཨེ་ཡོད། གཉེན་སྒྲིག་སྟེས་ཨེ་ཡོད། འདུག་གི་ཨེ་ཡོད། གང་ན་ཡོད། ཆི་གཞིག་ག ཆི་གཞིག་ག ནམ་འགྲོ། ཆི་གཞིག་ག ཆི་གཞིག བྲེལ་བ་ཨེ་ཆེ། ཐག་ཨེ་རིང་། ཟླ་བ་གཅིག་ག་སྒོར་མོ་དུ། སྨྲི་ནོ་ཆི་གཞིག་ཤེད་འགྲོ་གི་ཡོད། ཆི་གཞིག་ཤེད་འགྲོ་གི་ཡོད།

Exercise 15

In order: ན། ན། ཡིན། ནས། ན། ན། ན། ན། ཡོད། ནང་གི ར། གི་ཡོད། རེད།

Exercise 16

1. Q: ཟི་ཁྲོན་ནས་མཚོ་སྔོན་ན་ཐག་ཆི་མོ་གཞིག་རིང་། — A: སྤྱི་ལེ་༡༢༠༠གིས་ཐག་རིང་།
2. Q: བདེ་ཆེན་ནས་བྱང་ཕྱོགས་ག་རླངས་འཁོར་ཆི་མོ་གཞིག་འགྲོ་གི་ཡོད། — A: རླངས་འཁོར་༤༧༠འགྲོ་གི་ཡོད།
3. Q: ཀྱི་ཚང་སྡེ་བ་ན་རླངས་འཁོར་ཆི་མོ་གཞིག་ཡོད། — A: ཀྱི་ཚང་སྡེ་བ་ན་རླངས་འཁོར་མང་ང་མེད་གི
4. Q: ཀྱི་ཚང་སྡེ་བའི་དཀྱིལ་ན་ཆི་ཆི་ཡོད། — A: ཀྱི་ཚང་སྡེ་བའི་དཀྱིལ་ན་ཟ་ཁང་ར་མཚོན་ཁང་ཡོད།
5. Q: ཀྱི་ཚང་སྡེ་བ་ན་གང་གང་ཡོད། — A: ཀྱི་ཚང་སྡེ་བ་ན་ཟ་ཁང་ཆུང་ཆུང་ལ་སོགས་ཡོད།
6. Q: རོང་བོ་དགོན་པ་ལོ་དུ་འཁོར་ཡོད། — A: རོང་བོ་དགོན་པ་ལོ་༥༤༠འཁོར་ཡོད།

7. Q: རོང་པོ་དགོན་པ་གི་རྒྱབ་གི་རི་དེ་མཐོ་ཚད་ཆི་མོ་གཟིག་ཡིན། A: མཐོ་ཚད་སྨུས་༧༧༠༠ཡིན།

8. Q: རོང་པོ་ན་སྨི་ཆི་མོ་གཟིག་ཡོད། A: རོང་པོ་ན་སྨི་ཁྲི་གཉིས་ལྷག་ཡོད།

སློབ་ཚན་གསུམ་པ།

Exercise 1 Do by yourself. **Exercise 2** Do by yourself.

Exercise 3
In order: མ་ཡིན་ན་ར་ལས་བུ་མང་ང་། རྒྱུན་དུ། མི་འཛུག རྒྱུན་དུ། གཟབ་འཁོར་རེབ་གྱུངས་ང་། གི་ཡོད། དེ་མོ་གཟིག་རྒྱུན་དུ། ནམ་ཡིན་ན་ར་དྲན་གི་ཡོད། མི་འགྱོ། མཚམས་མཚམས་མ་འབྱུད་གི་ཡོད། གཏན་ནས། འབྲལ་གི་མེད། ཞོང་གིས་སྐོར་ཨེ་འགྱོ། བར་བར་ར་འགྱོ་གི་ཡོད། རྒྱུན་དུ་ནང་ན། འདུག་གི་ཡོད། མཚམས་མཚམས་མ། ལྷ་གི་ཨེ་ཡོང་། རེད་དྲ་རེད་གཉིས་ཀ་བར་བར་ར་མི་འགྲིག་གི ནམ་ཡིན་ན་ར་ཡིད་ཆེམས་ཡོད་རྒྱུ་རེད། མཚམས་མཚམས་མ། ནམ་ཡིན་ན་ར་རྩ་མོ་མ་རེད། ཕལ་ཆེར་རིག་གི་མེད།

Exercise 4 Do with your partner.

Exercise 5
In order: གང་ནས་ཡོང་། སུ་ཡིན། མཚམས་མཚམས་མ། ཨེ། ཨེ། གོན་གི་ཨེ་ཡོད། རྒྱུན་དུ་ཨེ་གོན། ཁྱུར་བེ་ལོ་ཆི་མོ་གཟིག་རེད། རྒྱ་སྐད་བཤད་གི་ཨེ་ཡོད། ཁྱོའི་འགོ་བ་གིས་སྐད་རིགས་དུ་བཤད་ཤེས། བཟོ་གྲྭའི་ནང་ན་སྐད་རིགས་གང་རྒྱུན་དུ་བཤད་གི་ཡོད། གཏན་ནས་མི་བཤད། གཏན་ནས་མི་གོན། རྒྱུན་དུ། རྒྱུན་དུ། བཤད་གི་ཡོད། ཆི་མོ་གཟིག སྨུར་གེ་ལས་ཀར་ཡོང་གི་ཨེ་ཡོད། ཆི་གཟིག་ག གཏན་ནས་མི་བཤད། གཏན་ནས་མི་གོན། ཆི་ཤེད་ལས་གི་ཡོད། ནམ་ཡིན་ན་ར། གཏན་ནས་མི་བཤད། གཏན་ནས་བཤད་མི།

Exercise 6

1. གཟིག་གིས / ཟོ་གིས
2. n / a
3. ཟོ
4. དེ / གཟིག
5. གཟིག
6. n / a
7. དེ / གཟིག
8. n / a
9. གཟིག...གཟིག / ཟོ...ཟོ
10. དེ

Exercise 7
In order: ཟོ། གཟིག་ག གཟིག གཟིག དུ། པོ། པོ། བོ། གཟིག ཟོ། གཟིག གཟིག གཟིག ཟོ། པོ། བོ། གང་ང་། པོ། ཨེ། ཆི་མོ་གཟིག གཟིག དེ། and the total price

Exercise 8
In order: དེ། དེ། ཨེ། དེ། དེ...གང་ན། ཆི་ཤེད། གཟིག དེ།

Exercise 9
Do by yourself.

Exercise 10
Do by yourself.

Exercise 11

1. མགོན་པོ་སྐྱིད་གིས་ཆི་གཟིག་ལས་འདོད་གི་ཡོད།
2. ཆོས་མཚོ་གིས་ཆི་གཟིག་ཟེར།
3. སུ་སུ་གིས་ཁ་བརྡ་ཡས་གི་ཡོད།
4. མགོན་པོ་སྐྱིད་གིས་གསར་བ་ཆི་གཟིག་རྙེད་གི་ཡོད།
5. སུ་སྔོན་ཆད་ལས་བྱེད་པ་གཟིག་ཡིན།
6. ཆོས་མཚོ་གིས་གནས་ཚུལ་ཆི་གཟིག་བཤད་གི

Exercise 12 Do with your partner. **Exercise 13** Do by yourself.

Exercise 14

1. Q: ཨ་ཁུ་སྒྲོལ་མ་སྐྱབས་བ་བོད་ཡིག་གི་སློབ་ཁྲིད་ནམ་ཡོད།
   A: གཟའ་ཟླ་བ་གི་ཉིན་ཁུར་གེར་བོད་ཡིག་གི་སློབ་ཁྲིད་ཡོད།
   Q: དུས་ཚོད་དུ་བ་གི་སྟེང་བོད་ཡིག་གི་སློབ་ཁྲིད་ཡོད།
   A: ཕྱི་དྲོའི་དུས་ཚོད་གཉིས་པ་གི་སྟེང་བོད་ཡིག་གི་སློབ་ཁྲིད་ཡོད།
2. Q: ཨ་ཁུ་སྒྲོལ་མ་སྐྱབས་གིས་ཉིན་མ་ནམ་ཁ་བཟ་ལས་གི་ཡོད།
   A: ཁུར་གེས་གཟའ་མིག་དམར་ར་ཁ་བཟ་ལས་གི་ཡོད།
   Q: དུས་ཚོད་དུ་བ་གི་སྟེང་ཁ་བཟ་ལས་གི་ཡོད།
   A: སྔ་དྲོའི་དུས་ཚོད་བཅུ་གཅིག་པ་གི་སྟེང་ཁ་བཟ་ལས་གི་ཡོད།
3. Q: ཨ་ཁུ་སྒྲོལ་མ་སྐྱབས་གཟའ་མིག་དམར་ར་ནམ་ཉལ་གི་ཡོད།
   A: དགོང་མོ་དུས་ཚོད་བདུན་པ་གི་སྟེང་།
4. Q: ཨ་ཁུ་སྒྲོལ་མ་སྐྱབས་གིས་ཉིན་མ་ནམ་ཉི་ཆ་རྒྱག་གི་ཡོད།
   A: གཟའ་ལྷག་པ་གི་ཉིན།
   Q: དུས་ཚོད་དུ་བ་གི་སྟེང་ཉི་ཆ་རྒྱག་གི་ཡོད།
   A: ཕྱི་དྲོའི་དུས་ཚོད་བཞི་བ་གི་སྟེང་རྒྱག་གི་ཡོད།
5. Q: ཨ་ཁུ་སྒྲོལ་མ་སྐྱབས་ཉིན་མ་ནམ་དུས་ཚོད་དགུ་བ་གི་སྟེང་ཡར་ར་ལངས་གི་ཡོད།
   A: གཟའ་ཕུར་བུ་གི་ཉིན།
   Q: ཉིན་མ་དེར་ཨ་ཁུ་སྒྲོལ་མ་སྐྱབས་གིས་གུང་ཇ་ནམ་འཐུང་གི་ཡོད།
   A: དུས་ཚོད་དང་པོ་གི་སྟེང་འཐུང་གི་ཡོད།
6. Q: ཨ་ཁུ་སྒྲོལ་མ་སྐྱབས་ནམ་དགོང་ཚོགས་ག་འགྲོ་དགོས།
   A: ཁུར་གེ་གཟའ་པ་སངས་ང་དགོང་ཚོགས་ག་འགྲོ་དགོས།
   Q: ཁུར་གེ་དུས་ཚོད་དུ་བ་གི་སྟེང་དགོང་ཚོགས་ག་འགྲོ་དགོས།
   A: དུས་ཚོད་དྲུག་པ་གི་སྟེང་།
7. Q: ཨ་ཁུ་སྒྲོལ་མ་སྐྱབས་གིས་གཟའ་སྤེན་པ་ཆི་གཞིག་ལས་གི་ཡོད།
   A: ཁུར་གེ་སྨང་ལི་རྩེ་གི་ཡོད། གློག་བརྙན་ཁང་ང་འགྲོ་གི་ཡོད།
   Q: དུས་ཚོད་དུ་བ་གི་ཐོག
   A: སྨང་ལི་དུས་ཚོད་བཅུ་བ་ར་གློག་བརྙན་ཁང་ང་དུས་ཚོད་ལྔ་བ།
8. Q: ཨ་ཁུ་སྒྲོལ་མ་སྐྱབས་གིས་ནམ་གུང་གསེང་ཡས་གི་ཡོད།
   A: གཟའ་ཉི་མ་གི་ཉིན།
   Q: དུས་ཚོད་ནམ་གུང་གསེང་ཡས་གི་ཡོད།
   A: ཉིན་གུང་དུས་ཚོད་དང་པོ་གི་སྟེང་།

Exercise 15 Do by yourself.

༼སློབ་ཚན་བཞི་བ༽

Exercise 1

1. གི...གི
2. གི / འི... གི / འི
3. གི ... གི / འི
4. གི
5. གི / འི
6. གི / འི...གི
7. གི
8. གི / འི...གི / འི
9. གི ...གི / འི
10. གི
11. གི...གི
12. གི / འི

Exercise 2

1. གི / འི
2. གི
3. གི / འི
4. གི / འི
5. གི
6. གི / འི
7. གི
8. གི
9. གི / འི...གི / འི
10. གི / འི...གི / འི
11. གི / འི
12. གི / འི...གི

Exercise 3

1. གི / འི ...གི / འི
2. གི...གི...གི
3. གི / འི...གི / འི
4. གི
5. གི...གི / འི
6. གི...གི / འི
7. གི / འི...གི
8. གི... གི

Exercise 4

1. གི / འི
2. ཁོ་ཚོ
3. གི / འི...ཁོར
4. གི / འི...གི / འི...དེ
5. གི...དེ་ཚོ
6. གི...ཁོ་ཚོས
7. ཚོ...ཁོ་ཚོ
8. གི / འི...དེ་ཚོ
9. གི / འི...གི / འི
10. གི / འི...ཁུར་གེར

Exercise 5

In order: གི གི / འི། གི / འི། གི / འི། གི / འི། དེ། གི / འི། དེ། གི / འི། ཁུར་གེའི། དེ། གི གི དེ། གི / འི། ཁུར་གེ ཁུར་གེ གི / འི། གི / འི། སྐུར་གེ ཁྱེད་གིས། གཉིས་ཀ ཁོ་གཉིས་ཀ གཉིས་ཀ

Exercise 6

1. གི / འི...ང
2. གི / འི...ཁོ་མོ་གཉིས་ཀ...ཁོ་མོ་གཉིས་ཀ
3. གི
4. གི / འི...ཁུར་གེས
5. ཁུར་གེས...གི / འི...ཚོས...ཁུར་གེས
6. ཁུར་གེ...ཁུར་གེ
7. གིས...ཁུར་གེ
8. ངེད་གཉིས་ཀ
9. སྐུར་གེས
10. དེ་གཉིས་ཀ...ངའི
11. སྐུར་གེར
12. སྐུར་གེར...སྐུར་གེའི
13. ཁོ་གཉིས་ཀ...ཁོ་གཉིས་ཀ...ཁོ་གཉིས་ཀར
14. ཁོ་གཉིས་གི
15. ཁོ་ཚོ...ཁོ་ཚོས
16. ཁོ་ཚོ...ཁོ་གསུམ་པོར
17. དེ...ཁྱེད་གི་དེ
18. དེ...དེའི
19. དེ...དེ...དེའི...དེ...དེ
20. དེ
21. དེ
22. ཁུར་གེས
23. འདི...གན...ངེད་གཉིས་ཀས
24. ངེད་ཚོ
25. ཁྱེད
26. གི / འི...གི
27. དེ་ཚོ
28. ཁྱེད་གི་དེ...དེ

Exercise 7

In order: གི དེའི། གི གི / འི། གི / འི། གི / འི། ང་གི / ངའི། གི / འི། གི / འི། ཁྱེད་གི ཁྱེད་གི ངེད་ཚོའི། དེ། དེའི། གི ངའི། དེའི། དེའི། གི / འི། གི གི / འི། དེ། དེ། དེ། གཉིས་ཀ དེ་གཉིས་ཀ དེ།

Exercise 8

In order: སུ་སུ། གང་གང་ང་། གང་གང་། ཆི་མོ་གཞིག་ག རང་རང་གི ཆི་མོ་གཞིག དེས། རང་རང་། རང་རང་། སུ་སུ། སུ་སུ། ངེད་ཚོ། ཨི། རང་རང་། གང་གང་ང་། ཆི་ཆི། གང་གང་། གང་གང་ང་། རང་རང་། དེ། རང་རང་།

Exercise 9

In order: སུའི། དེའི། ཁུར་གེས། སུ། ཁོ་གཉིས་ཀ ཁོ་གཉིས་ཀ སུས། ངེད་ཚོའི། སུ་སུ། ཁོ་ཚོ། ཆི་གཞིག རང་རང་། ངས། ཅང་།

སློབ་ཚན་ལྔ་བ།

Exercise 1

1. གིས...གོ་གི / གི་ཡོད་གི
2. ན...གི་ཡོད།
3. ན...གོ་གི / གི་ཡོད་གི
4. ན...གི་ཡོད།
5. ན...གི་ཡོད།
6. གི་ཡོད།
7. ན...གི་ཡོད།
8. ན...གི་ཡོད།
9. ན...གི...ན...གོ་གི / གི་ཡོད་གི
10. ན...གི་ཡོད / གི་ཡོད་གི

Exercise 2

1. R. གི་ཡོད། P. གི་ཡོད།
2. R. གི་ཡོད། P. གོ་གི / གི་ཡོད།
3. R. གི་ཡོད། P. གོ་གི / གི་ཡོད།
4. R. གི་ཡོད། P. གི་ཡོད།
5. R. གི་ཡོད། P. གོ་གི / གི་ཡོད།
6. R. གི་ཡོད། P. གི་ཡོད།
7. R. གི་ཡོད། P. གི་ཡོད།
8. R. གི་ཡོད། P. གོ་གི / གི་ཡོད།
9. R. གི་ཡོད། P. གོ་གི / གི་ཡོད

Exercise 3
Do by yourself.

Exercise 4
Do by yourself.

Exercise 5
Do with a partner.

Exercise 6
Do with a partner

Exercise 7
Do with a partner.

Exercise 8
In order: གཏོང་གི་ཡོད། ལས་གི་ཡོད། གཉེར་གི་ཡོད། འདོད་གི སྐྱོལ་གི་ཡོད། དགོས་གི་ཡོད། འདོད་གི་ཡོད / འདོད་གོ་གི ཁྱུར་བེ་གང་ན་འདུག་གི་ཡོད། འདུག་གི་ཡོད། དགོས། དགའ་གི་ཡོད / དགའ་གོ་གི འདོད་གོ་གི / འདོད་གི་ཡོད། ཨེ་སྐྱིད། ལས་གི་ཡོད། ཚོང་རྒྱག་གི་ཡོད། ལས་གི་ཡོད། འདུག་གོ་གི / འདུག་གི་ཡོད། འདོད་གི་ཡོད། ལས་གི་ཡོད། བཅའ་གི་ཡོད། ཤོར་གོ་གི / ཤོར་གི་ཡོད། འཚོལ་གི་ཡོད། འདོད་གི་ཡོད། ཤེས་གི་མེད། འགྱུར་ཡོད་གི འདོད་གོ་གི / འདོད་གི་ཡོད།

Exercise 9

1. PFK: ལས་གི་ཡོད PFA: སློབ་གྲྭ་ན...སློབ་སྦྱོང་ཡས་གི་ཡོད།
2. PFK: སློབ་གྲྭ་ན PFA: སྦྱོང་གི་ཡོད།
3. PFK: PFA: བཀོལ་གི་ཡོད།
4. PFK: གང་ན PFA: སྔོ་ན
5. PFK: ཉལ་ཁང་གི་ནང་ན PFA: ཨ་མདོ་ན
6. PFK: ཕ་ཡུལ་ན PFA: ཕ་ཡུལ་ན
7. PFK: ཨ་མདོ་ན PFA: གི་ནང་ན
8. PFK: ཁམས་ན PFA: ཨ་མདོ་ན་ར
9. PFK: ཨ་མདོ་ན...ཨེ་ཡོད PFA: སློབ་གྲྭ་ན...ལག་ན
10. PFK: གི་ལག་ན PFA: རྒྱུན་ལྡན་གིས་འདོན་གི་ཨེ་ཡོད།
11. PFK: སློབ་ཁང་གི་ནང་ན་ར PFA: སློབ་ཁང་གི་ནང་ན...ཕྱང་ན
12. PFK: གི་ནང་ན PFA:
13. PFK: གང་ན PFA: འདི་ན

Exercise 10
Do with a partner

Exercise 11
1. (ཀ) ར
2. ནས...ནང
3. གི
4. (མོ) ར
5. (ཁ)ར...ན
6. (མོ) ར
7. ན...(ཁ) ར
8. ནས...གི་བར་ར
9. གི...གི་སྟེང
10. གི་ནང
11. ང
12. གི་ནང་
13. གི་སྟེང
14. གི་སྟེང

Exercise 12
1. དུས་ཚོད་བརྒྱད་པ་ར་སྐར་མ་བཞི་རེད།
2. དུས་ཚོད་བཅུ་གཅིག་ར་སྐར་མ་བཅུ་གསུམ་རེད།
3. ད་དུས་ཚོད་བཅུ་བ་ར་སྐར་མ་ལྔ་བཅུ་ང་བཞི་རེད།
4. དུས་ཚོད་གཉིས་པར་སྐར་མ་བདུན་ཆད་གི
5. དུས་ཚོད་བཅུག་གཅིག་ག་སྐར་མ་བཅུ་དགུ་ཆད་གི
6. ད་དུས་ཚོད་གཉིས་པ་བརྒལ་ཡོད་གི

Exercise 13 Do by yourself.

Exercise 14
In order: ལས་གོ་ནས། སྒུག་གི་ཡོད་ནས། ཡོང་གི་ཡོད། འདི་ན། ཆི་གཞིག གི་མེད། ན་འདོད་གི གང་ནས། གང་ང...འགྱོ་གི་ཡོད། གཡས་གི འགྲམ་གི འདོད་གི སྒུ། དེ་མོ། གསུམ་པོ། སུས། གི་ཡོད་གི སྐྱིད་གི་ཡོད། འདོད་གི་ཡོད། ཅང་། ཐོན་གི་ཡོད། ལམ་ན། གི་ཐོག་ག དེའི་ཐོག་ག ཐོན་གི་ཡོད།

Exercise 15
1. ཕེ་འདེབས་གི་མེད།
2. ཡོང་གི་མེད།
3. ཤེས་གི་མེད།
4. འགྲིག་གི་མེད།
5. ཡོང་གི་མེད།
6. འགྱོ་གི་མེད།
7. གཉེར་གི་མེད།
8. ཁ་རྫོད་ཡས་གི་མེད།
9. བསོད་གི་མེད།

Exercise 16
1. སུ་གཞིག་གི་ཆེད་ར་ཁྱོས་དོ་ཞག་དཀའ་ལས་མང་ང་སྤྱོད་གི་ཡོད།
2. ཨ་མ་ར་ཨ་ཕ་གིས་སུ་གཞིག་ག་གོན་རྒྱུ་གོན་གི་ཡོད།
3. རྫི་པོ་རྫི་མོ་རིགས་གེས་གང་ན་ཕྱུགས་ཟོག་འཚོ་གི་ཡོད།
4. ཞི་ལི་ཆི་མོ་གཞིག་གིས་ལུག་འདེད་གོ་གི
5. སུ་སུ་གིས་ངོ་ལྔ་གི་སྟུན་ན་ཡག་ལས་ཡས་གོ་གི
6. བོད་ནས་ཆི་གཞིག་ག་ཞི་ལི་ཞི་མོ་གིས་སྙོ་ནས་ལག་འཛུ་ཡས་གི་མེད།
7. སུས་ཕྱི་ཚོད་མང་ང་ཟ་གི་མེད།
8. ཁྱིའི་ཡུའུ་བ་ཕྱི་གླིང་བ་ལོ་གྲངས་ང་ཆི་མོ་གཞིག་ཡོང་གི་ཡོད།
9. ཁྱོད་པོ་ལེན་ནས་ལོ་ཆི་མོ་གཞིག་འགོར་གི་ཡོད།
10. ཕ་ཡུའུ་གི་སྐོར་ནས་ཁྱོས་ཅི་གཞིག་དྲན་གི་ཡོད།

Exercise 17
In order: ལས་གི་ཡོད། འཚོལ་གི་ཡོད། ལས་གི་མེད། འཐུང་གི་ཡོད། ཡོང་གི་ཡོད། སྒུག་གི་ཡོད། རྟོགས་གི་ཡོད། ཡོང་གི་ཡོད། རོགས་ཡས་གི གོན་གི་ཡོད། ནང་ན། ཆད་པ་གཙོད་གི གི་ནང་ན། སུས་ཅན་གི་ཡོད། སུས་ཅན་གི་མེད། ནས། མི་བཞག་ད། ཁྱིད་གི སྟེར་གི མི་ཁོམ། ལྔ་གི་ཡོད། འདོད་གི་ཡོད། སྤྱོད་གི་ཡོད། ནང་ནས་འདུག་ན་མི་འདོད། འདོད་གི་ཡོད། ཡོང་གོ་གི

༼སློབ་ཚན་དྲུག་པ༽

Exercise 1

1. བཅའ་རྒྱུ་ཡིན།
2. ཡོང་རྒྱུ་ཡིན།
3. འདུག་རྒྱུ་ཡིན།
4. འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན།
5. ཉོ་རྒྱུ་ཡིན།
6. འཛོམ་རྒྱུ་ཡིན།
7. འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན།
8. སློག་རྒྱུ་ཡིན།

Exercise 2

1. འགྲོ་རྒྱུ་རེད།
2. དགའ་རྒྱུ་རེད།
3. འབོད་རྒྱུ་རེད།
4. འབབ་རྒྱུ་རེད།
5. གཉེན་བསྒྲིག་རྒྱུ་རེད།
6. ཉན་རྒྱུ་རེད།
7. ཉོ་རྒྱུ་རེད།
8. འཐུང་རྒྱུ་རེད།

Exercise 3

1. ཁྱོས་ལེགས་སྐྱེས་གཟིག་ནམ་ཉོ་རྒྱུ་ཡིན།
2. ཁུར་གེ་མཚོ་སྔོན་ན་ནམ་འགྲོ་རྒྱུ་རེད།
3. ཁྱོད་ཟོ་དེ་རིང་ལྷང་ལི་རྩེ་རྒྱུ་ཨེ་ཡིན།
4. ཁྱོའི་ཕ་མ་གཉིས་ཀ་གང་ནས་འདུག་རྒྱུ་རེད།
5. ཁྱོད་སང་ལོ་ཞ་ཡས་གཟིག་ཡོད་རྒྱུ་ཨེ་རེད།
6. ཁྱོད་དགོན་མཆོག་ག་ཕྱིན་ཆད་ཡིད་ཆེས་རྒྱུ་ཨེ་རེད།
7. ཁྱོད་གཞུག་ཕྱོགས་འདི་ནས་འདུག་རྒྱུ་ཨེ་རེད།
8. ཁྱོས་བྱ་བ་དེ་ལས་རྒྱུ་ཨེ་ཡིན།
9. ཁྱོད་གང་ང་འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན།
10. ཚེ་གཟུངས་ནམ་འགྲོ་རྒྱུ་རེད།

Exercise 4

1. ཉོ་རྒྱུས་ཟེར་གི་ཡོད།
2. བསྡུ་ཟེར་གི་ཡོད།
3. ཞུགས་རྒྱུས།
4. འཐུང་རྒྱུ་རེད།
5. འཚོང་རྒྱུ་རེད།
6. སྟེར་རྒྱུས་ཟེར་གི་ཡོད།
7. ཟེར་གི་ཡོད།
8. འཚོལ་རྒྱུ་རེད།

Exercise 5

1. ཆར་གི་གཞུག་ནས་ངས་ལུག་འཚོ་རྒྱུས།
2. གཞུག་ཕྱོགས་ང་གྲུང་པོ་ནས་འདུག་རྒྱུ་ཡིན།
3. ངོ་དགོང་ངས་སློབ་སྦྱོང་ཡས་ཟེར་གི་ཡོད།
4. ངས་ཁྱིམ་ནས་ཞ་ཡས་གཏོར་རྒྱུ་མིན་ཟེར་གི་ཡོད།
5. ངས་ཁང་པ་སོ་མ་གཟིག་ཉོ་རྒྱུ་མིན། སྙིང་པ་གཟིག་ཉོ་ཟེར་གི་ཡོད།
6. ངོ་ཚིགས་ཞི་ལི་སློབ་གྲྭར་སྐྱེལ་རྒྱུ་མིན།
7. ནངས་ཀ་ང་དུས་ཚོད་བདུན་པ་གི་སྟེང་ལངས་རྒྱུ་ཡིན།
8. ང་ཕྱི་དྲོར་ནད་པ་གཟིག་ག་ལྟ་གི་འགྲོ་ཟེར་གི་ཡོད།

Exercise 6

1. other: སློབ་ཚན་འདི་དཀའ་རྒྱུ་རེད། first person: ངས་སློབ་ཁྲིད་འདིར་ཞུགས་རྒྱུ་མིན།
2. other: མཚོ་མོ་དེ་རིང་ཡོང་རྒྱུ་རེད། first person: ཕྱི་དྲོར་ངས་ཇ་འཐུང་རྒྱུ་ཡིན།
3. other: དགེ་རྒན་གི་ཞི་མོ་གཟུགས་མཐོ་རྒྱུ་རེད། first person: ང་གྲང་གི འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན།
4. other: ངའི་བོད་སྐད་ཇེ་དགའ་ཡིན་རྒྱུ་མ་རེད། first person: ངེད་ཆ་བོ་རོགས་པ་ཉན་རྒྱུ་རེད།
5. other: ནངས་ཀ་ནམ་ཟླ་ཐང་རྒྱུ་རེད། first person: ངོ་དགོང་ངེད་གཉིས་ཀས་ཟ་མ་བསྐོལ་རྒྱུ་ཡིན།
6. other: ཨ་མ་གི་ཟ་མ་ཞིམ་རྒྱུ་མ་རེད། first person: ངས་རྒན་མོར་ཁ་པར་གཏོང་རྒྱུས་ཟེར་གི་མེད།
7. other: སློབ་གྲོགས་ཟོ་བོད་ར་འགྲོ་རྒྱུ་རེད། first person: ངས་གོན་རྒྱུ་གསར་པ་གཟིག་མི་ཉོ་ཟེར་གི་ཡོད།
8. other: ཁོ་གཉིས་ཀ་ཨ་ཤེ་ཡ་ནས་ཡིན་རྒྱུ་མ་རེད། first person: ངས་དཔེ་ཆ་འདི་རེམ་མ་འབྲི་ཚར་རྒྱུ་ཡིན།
9. other: དཔེ་ཆ་འདི་དེ་རིང་དགོས་རྒྱུ་མ་རེད། first person: ངེད་ཆ་བོས་དགོང་ཚོགས་གཏོང་རྒྱུ་ཡིན།

Exercise 7

1. ང་སློབ་གྲྭར་འགྲོ་རན་སོང་། ང་སློབ་མར་ཉན་རྒྱུ་རེད།
2. ཐ་མག་མི་ཧྲ། ངས་འཐེན་རྒྱུ་མིན།
3. ངེད་ཆ་པོ་ན་རྒྱུ་རེད། སྒོ་ནས་ནམ་ཟླ་འཁྱགས་ན།
4. སྟོན་ཐོག་ནས་ངེད་གཉིས་ཀས་གླུ་དབྱངས་ལེན་རྒྱུ་ཡིན།
5. ང་སྐྱོ་ཚོགས་ག་འཐོད་རྒྱུ་མ་རེད། ཞུར་གེ་མ་དགའ་ན།
6. ངས་ར་ཞུར་གེ་སྟོན་ཐོག་ག་འཐོད་རྒྱུ་མིན།
7. རེམ་མ་འགྲོ། དེ་མིན་ང་འཁྱུག་རྒྱུས་ཟེར་གོ་གི
8. ཨ་ཕ་ཡོང་གི་ཡོད། ངེད་ཆ་པོ་ད་གསོད་རྒྱུ་རེད།
9. ང་ར་རྒན་མོ་ལོ་ལོན་རྒྱུ་རེད། འཚོ་བ་མི་སྐྱིད་ན།
10. ང་ལོ་གིས་འཁྱེར་གི་ཡོད། ངའི་སྐྱིད་པ་ར་བསྐྱུར་རྒྱུ་རེད།

Exercise 8

1. རྒྱུ་ཡིན།
2. འདུག་རྒྱུ་མ་རེད།
3. རྒྱུ་མ་རེད།
4. རྒྱུ་རེད།
5. རྒྱུ་རེད།
6. རྒྱུས་ཟེར་གི་ཡོད།
7. རྒྱུ་རེད། རྒྱུ་རེད།
8. རྒྱུས་ཟེར་གི་ཡོད།
   རྒྱུས་ཟེར་གི་མེད།
9. རྒྱུ་རེད།
10. རྒྱུ་ཡིན། རྒྱུ་རེད།

Exercise 9

1. སྤྱི་དན་འདི་སྐྱེས་པ་གཞུག་མ་སྤྱི་གཞིག་ཡིན་རྒྱུ་མ་རེད།
2. རྒད་པོ་འདི་ལུས་ཕུང་ཧྲ། ཚེ་ཐག་རིང་རྒྱུ་རེད།
3. ཐན་པ་གི་སྐབས་གིས། ངེད་ཆ་པོའི་འཚོ་བ་ཧེ་སྡུག་ཡིན་རྒྱུ་རེད།
4. ཕྱུགས་ནོར་མང་ཡོད། རྩྭ་ས་ཉུང་ཡོད། རྩྭ་ས་ཧེ་བཙོག་ཡིན་རྒྱུ་རེད།
5. བོད་མང་ང་གིས་བོད་སྐད་མི་ཤེས། བོད་གི་རིག་གནས་ཉམས་རྒྱུ་རེད།
6. ངོ་ཚིགས་གནམ་འཛོ་བཟང་གི རྩྭ་ས་བཟང་རྒྱུ་རེད།
7. རིན་ཆེན་གྲོང་ཁྱེར་ར་ལོབས་ཡོད། རི་ནང་ང་འགྲོ་རྒྱུ་མ་རེད།
8. ཚན་རིག་ལག་རྩལ་ཧེ་དར་རེད། ངེད་ཉོ་བདེ་བ་ཅན་ན་ཐོན་རྒྱུ་རེད།

Exercise 10

In order: རྒྱུ་ཡིན། རྒྱུ་ཡིན། རྒྱུ་མིན། རྒྱུ་མིན། རྒྱུ་མིན། རྒྱུ་མིན། རྒྱུ་ཡིན། རྒྱུ་མིན། རྒྱུ་ཡིན། རྒྱུ་ཡིན། རྒྱུ་ཡིན། རྒྱུ་མ་རེད། རྒྱུ་མ་རེད། རྒྱུ་རེད། རྒྱུ་རེད།

Exercise 11

1. ཁྲིམས་གཙོད་ཐུབ་རྒྱུ་རེད།
2. ཉོ་རྒྱུ་ཡིན།
3. ཡོང་རྒྱུ་མ་རེད།
4. རྒྱུ་མ་རེད།
5. ཉོ་རྒྱུ་ཡིན། རྒྱུ་རེད།
6. འཚོལ་རྒྱུ་ཡིན།
7. རྒྱུ་རེད།
8. རྒྱུ་མ་རེད། རྒྱུ་ཡིན།
9. རྒྱུ་རེད། རྒྱུ་རེད།

Exercise 12 Do with a partner.

Exercise 13

1. འཚོང་རྒྱུ་ཡིན། ཟླ་རྒྱུ་ཡིན།
2. ལས་ན། དགོས་རྒྱུ་མ་རེད།
3. ཡོད་ན། འབབ་རྒྱུ་རེད།
   སྐྱིད་རྒྱུག་རྒྱུ་རེད།
4. ཡོད་ན། ལག་ག་ལོན་རྒྱུ་རེད།
5. ཡོད་ན། འགྲོ་རྒྱུ་རེད། ཡོད་རྒྱུ་རེད།
6. འཛོམས་ན། ཡས་ན་ཚོག་རྒྱུ་རེད།
7. ཡོད་ན། བསྐོལ་རྒྱུ་རེད།
8. ཡོད་ན། ལས་རྒྱུ་རེད།
9. ལག་ཆགས་ན། གཉེར་རྒྱུ་རེད།
10. ཡོད་ན། ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད།

Exercise 14

1. ང་བོད་ཡིག་གི་ཐོག་ནས་ཇེ་དྭ་ཡིན་རྒྱུ་རེད།
2. ཏ་མ་གིས་ག་ཤེ་ག་ཤེ་གཏོང་རྒྱུ་རེད།
3. ནངས་ཀ་དུས་ཚོད་འཕྱི་འགྲོ།
4. ང་ཆམ་པ་ཕོག་འགྲོ།
5. ཡང་འདི་ནས་ཉིན་མ་གཅིག་འདུག་དགོས་རྒྱུ་རེད།
6. ང་ལས་ཁུངས་ང་སྐར་མ་བཅུ་གིས་ཐོན་འགྲོ།
7. སློབ་མ་ཚོ་དགའ་རྒྱུ་རེད།
8. ཁོ་ཚོ་འཚམ་འཚམ་མ་འགྲོ་རྒྱུ་རེད།

Exercise 15

In order: ཁྲིད་རྒྱུ་ཡིན། དགོས་རྒྱུ་རེད། ཞུགས་རྒྱུ་རེད། མང་རྒྱུ་རེད། ཞུགས་རྒྱུས། འགྲོ་རྒྱུ་རེད། སྟེར་རྒྱུ་ཡིན། འབྱུང་རྒྱུ་རེད། ཡས་རྒྱུ་ཡིན། སྟེར་རྒྱུ་ཡིན། ཁ་གསབ་རྒྱག་རྒྱུ་ཡིན། ལུ་གུ་གཏོང་རྒྱུ་རེད། ལམ་མ་འགྲོ་རྒྱུ་མ་རེད། ཚར་རྒྱུ་ཨེ་རེད། ཚར་རྒྱུ་རེད། སློབ་ཁྲིད་ཡས་རྒྱུ་རེད། ཕྱུས་བསྒྱུར་ཡས་རྒྱུ་རེད། ལྷ་སྐོར་ར་འགྲོ་རྒྱུ་རེད། ཉིན་མ་ཉི་ཤུ་གིས་འདང་རྒྱུ་རེད། གོ་བརྡ་འཕྲོད་རྒྱུ་མ་རེད། དགའ་རྒྱུ་རེད། སླ་རྒྱུ་ཡིན། གྲོལ་རྒྱུ་ཡིན། ཚོག་རྒྱུ་རེད། གྲོལ་རྒྱུ་ཡིན། སྟེར་རྒྱུ་ཡིན། འགོ་རྩོམ་རྒྱུ་ཡིན།

Exercise 16

In order: ཉོ་རྒྱུ་ཡིན། ཉོ་རྒྱུས། བཟང་རྒྱུ་རེད། ཉོ་རྒྱུ་ཡིན། དཀའ་རྒྱུ་མ་རེད། དགོས་རྒྱུ་རེད། བཟའ་ཚང་བཅའ་རྒྱུས་ཟེར་གི་ཡོད། འཚོལ་རྒྱུ་ཡིན། གཉེན་བསྒྲིག་རྒྱུ་ཡིན། བསྒྲིག་རྒྱུས་ཟེར་གི་ཡོད། ཡས་རྒྱུས་ཟེར་གི་ཨེ་ཡོད། འབོད་རྒྱུ་ཨེ་ཡིན། དགོས་རྒྱུ་རེད་པ། དགོས་རྒྱུ་རེད། ཞཤམ་རྒྱུ་ཡིན། འགྲོ་རྒྱུས། འགྲོ་རྒྱུས། འགྲོ་རྒྱུ་མིན། ཞཤམ་རྒྱུ་ཡིན། ཞཤད་རྒྱུ་ཨེ་ཡིན། ཡིན་རྒྱུ་རེད། ཡིན་རྒྱུ་རེད། ཤེས་འགྲོ། འདོག་རྒྱུ་ཡིན། འདོག་རྒྱུ་ཡིན། ཡོང་རྒྱུ་ཨེ་ཡིན། ཡིན་རྒྱུ་རེད། ཐུབ་རྒྱུ་མ་རེད། དགོས་རྒྱུ་རེད། ཡོང་རྒྱུ་ཡིན། འདུག་རྒྱུ་རེད། འདུག་རྒྱུ་ཨེ་ཡིན། དགོས་རྒྱུ་རེད། རོགས་ཡས་རྒྱུ་རེད། གཉེན་བསྒྲིག་རྒྱུ་ཡིན།

Exercise 17

1. ཁོམ་རྒྱུ་མ་རེད།
2. རྒྱག་རྒྱུ་རེད།
3. ཉོ་དགོས་རྒྱུ་མ་རེད།
4. འགྲོ་རྒྱུ་རེད།
5. ཡོད་རྒྱུ་རེད།
6. དགའ་རྒྱུ་རེད།
7. ཡིན་རྒྱུ་མ་རེད།
8. ཆེ་རྒྱུ་རེད
9. འགྲོ་རྒྱུ་མ་རེད།
10. ཡིན་རྒྱུ་རེད།

Exercise 18

1. ཡོང་རྒྱུ་མ་རེད།
2. ཡོད་རྒྱུ་མིན།
3. མ་རེད།
4. ལྟ་གི་མེད།
5. འགྲོ་རྒྱུ་མ་རེད།
6. རྒྱུ་མིན།
7. ཉོ་ནི་མ་རེད།
8. ཁོམ་རྒྱུ་མ་རེད།
9. མི་འགྲོ་ཟེར་གི་ཡོད།
10. ལྟ་གི་མེད།
11. མེད་རྒྱུ་རེད།
12. མི་ཉོ།

Exercise 19

1. Q: ཁྱུར་གེ་དབུས་གཙང་ང་འཁོར་གི་འགྲོ་རྒྱུས་ཟེར་གི་ཨེ་ཡོད། A: འགྲོ་རྒྱུས་ཟེར་གི་མེད།
2. Q: ཁྱོས་ཁང་བ་སོ་མ་གཞིག་ཉོ་རྒྱུ་མིན་ནས། A: མིན། ཁང་བ་གསར་བ་གཞིག་ཉོ་རྒྱུ་མིན།
3. Q: ཨ་མ་གིས་གཉོག་རྒྱུས་ཟེར་གི་ཨེ་ཡོད། A: མེད། ཨ་མ་གིས་གཉོག་རྒྱུས་ཟེར་གི་མེད།
4. Q: སྨུར་གེས་དངོས་ལུགས་སྦྱོང་རྒྱུ་ཨེ་རེད། A: མེད། སྨུར་གེས་དངོས་ལུགས་སྦྱོང་རྒྱུ་མ་རེད།
5. Q: རྡོ་ཤིང་ཚང་མ་རྙིད་རྒྱུ་ཨེ་རེད། A: མ་རེད། རྙིད་རྒྱུ་མ་རེད།
6. Q: ཁྱོད་ཆ་པོ་ཆུར་ཀྱལ་གི་འགྲོ་རྒྱུས་ཟེར་གི་ཨེ་ཡོད། A: མེད། ངེད་ཆ་པོ་ཆུར་ཀྱལ་གི་འགྲོ་རྒྱུས་ཟེར་གི་མེད།

Exercise 20

1. འགྱོ། ཨེ།
2. རྒྱུ་མ་རེད།
3. འཐོད་རྒྱུས་ཟེར་གོ་གི
4. རྒྱུ་རེད། རྒྱུ་མ་རེད།
5. འཁྲུད་རྒྱུས། རྒྱུ་རེད།
6. རྒྱུ་ཡིན།
7. རྒྱུ་ཡིན།
8. གཏོང་ཡོད།
9. རྒྱུ་རེད།
10. རྒྱུ་མིན།

Exercise 21

1. ཉོ་རྒྱུ་མིན།
2. བཀོལ་རྒྱུ་མ་རེད།
3. ཟེར་གི་མེད།
4. མི་དགའ།
5. མི་བསྐོལ།
6. རིག་རྒྱུ་མ་རེད།
7. ཟེར་གི་མེད་གི

Exercise 22

1. གི་མེད། གི་ཡོད། རྒྱུ་རེད། རྒྱུ་རེད།
2. གི་ཡོད། རྒྱུ་ཡིན། རྒྱུ་མ་རེད།
3. གི་ཡོད། རྒྱུ་ཡིན།
4. གི་ཡོད། རྒྱུ་རེད། རྒྱུ་ཡིན། རྒྱུ་རེད།
5. རྒྱུ་རེད། རྒྱུ་ཡིན། ཟེར་གི་མེད། རྒྱུ་རེད། ཨེ།
6. རྒྱུ་ཨེ་རེད། རྒྱུ་ཨེ་རེད། རྒྱུ་རེད། རྒྱུ་རེད།
7. རྒྱུ་རེད། ཉོ་རྒྱུ་ཡིན།

Exercise 23

1. Q: ཁྱེར་གེས་ཆི་གཞིག་ག་ལས་རྒྱུ་འཚོལ་གི་ཡོད། A: ལས་རྒྱུ་ཡོད་ན་ཁྱེར་གེ་སུན་གི་མེད།
2. Q: ཁྱེར་གེས་ལམ་རོགས་སུ་འཚོལ་རྒྱུ་རེད། A: ཁྱེར་གེས་ལམ་རོགས་རྒྱ་སྐད་ཤེས་མཁན་གཞིག་ཡིན་ན་ཧྲ་ཟེར།
3. Q: ཁྱོད་རྒྱལ་ཁབ་གང་གང་ང་འགྱོ་རྒྱུས། A: ཨ་མེ་རི་ཁ་ར་ཀྲུང་གོར་འགྱོ་རྒྱུས།
4. Q: ཆི་ཤེད་སོང་ན་ཁྱོད་གཉིས་ཀ་ཐོན་རྒྱུ་རེད། A: ཧླངས་འཁོར་མགྱོགས་མོ་ཤེད་སོང་ན་ཐོན་རྒྱུ་རེད།
5. Q: ཆི་གཞིག་ག་རོགས་པ་ཟོ་ར་མགོ་ན་གི་ཡོད་རྒྱུ་རེད། A: དེད་ཟོ་གིས་མདང་དགོང་མཉམ་པས་ཆང་འཐུངས།
6. Q: ཆི་ཆི་མི་ལས་ཟེར། A: ཁང་བ་བཅའ་དག་མི་ཡས་ཟེར། གོན་རྒྱུ་མི་འཁྲུད་ཟེར།
7. Q: ཁྱོས་དགའ་སྐྱིད་ཆི་གཞིག་ཉོ་རྒྱུ་ཡིན། A: དེ་ངས་ད་པོ་ཐག་གིས་བཅད་མེད།

༼སློབ་ཚན་བདུན་པ༽

Exercise 1

1. Q: ཁྱོས་ཧླངས་འཁོར་ནམ་བསྐོར། A:… བསྐོར།
2. Q: སུས་དངོས་པོ་ལྗི་མོ་དེ་ཁྱེར་སོང་། A: …ཁྱེར་སོང་།
3. Q: སུར་ཁྱོས་ལེགས་སྐྱེས་གསེར་གི་རྣ་ལུང་གཞིག་ཉོས་བཏང་། A: …ཉོས་བཏང་།
4. Q: མདང་དགོང་ཁྱོའི་ཧྲང་མོ་གིས་གོན་རྒྱུ་ཆི་གཞིག་གོན་ཐལ། A: …གོན་ཐལ།
5. Q: …སློབ་སྦྱོང་ཡས། A: … སློབ་སྦྱོང་ཡས།
6. Q: འདི་ནས་ཕྱི་རིགས་གིས་གླུ་ཆི་གཞིག་ག་ཉན་བཏང་། A: … ཉན་བཏང་།
7. Q: སྨུར་གེ་དུས་ཚོད་དུ་བ་གི་ཧྲིང་ཉལ་ཐལ། A: … ཉལ་ཐལ།

Exercise 2 Do by yourself.

Exercise 3

1. …འདོད་སོང་།   ཁྱུར་གེས་ཟམ་པ་ལས་འདོད་སོང་།
2. …སུས་བསྐྱལ་བཏང་།   ཁྱུར་གེ་ཕ་མ་གཉིས་ཀས་དགོན་པའི་ནང་ང་བསྐྱལ་བཏང་།
3. …ཉན་ཨེ་སོང་།   ཁྱུར་གེའི་དགེ་རྒན་ན་ཉན་སོང་།
4. …བསྡད།   ཁྱུར་གེ་ལོ་བཅོ་བརྒྱད་ར་རྒྱ་གར་ནས་བསྡད།
5. …ལས་ཉི་རེད།   ཁྱུར་གེའི་སློབ་མ་ཟོ་གིས།
6. …འཛུགས་སྐྲུན་བྱས།   ལྷ་ས་སྤྱིད་ཤོད་གི་ཟམ་པ་ཁྱུར་གེས་མཐའ་མཇུག་འཛུགས་སྐྲུན་བྱས།
7. …བརྩམས།   ཁྱུར་གེས་ད་པོ་ལྷ་མོ་ཟློས་གར་ར་བརྩམས།
8. …སོང་།   ཁྱུར་གེ་ཁམས་དབུས་གཙང་ལ་སོགས་ག་སོང་།
9. …བརྩེངས་སོང་།   ཁྱུར་གེས་བསྒོམས་པས་བརྒྱ་ར་བཅུ་གཉིས་བརྩེངས།
10. …བསྒྲུབས།   ཁྱུར་གེས་སེམས་ཅན་གི་དོན་ན་དགེ་དོན་བསྒྲུབས།

Exercise 4

1. ཨ་ལ་སྐྱེས་ས་རྫོད་གཟིག་གི་སྟེང་ནས་གཞི་ཆགས།
2. ཁོ་ཟོས་རྨོ་ཞིང་ཆི་གཟིག་ཤེད་རྟེན་ཉི་རེད།
3. ས་རྫོད་གཟིག་ཁོ་ཟོའི་འཚོ་རྟེན་ན་ཉན་སོང་།
4. ཨ་ལ་སྐྱེས་སྐྱི་ཆི་མོ་གཟིག་ཡིན།
5. ཞིང་ང་ཆུ་གཏོང་ཆེད།
6. སུ་སུ་ཆི་གཟིག་རྩེས་སོང་།
7. ཆུ་ཀ་རྐོ་མཁན་གི་སྤྱི་གྲངས་ཧེ་མང་ང་བྱུད་སོང་།

Exercise 5 Do with a partner. **Exercise 6** Do by yourself.

Exercise 7

1. ཡོད་སོང་།
2. ཟེར / ཟེར་ཐལ།
3. གཞི་ཆགས / གཞི་ཆགས་སོང་།
4. བརྐོས།
5. ཆུ་བཏང་།
6. རྩེས།
7. བསྟན།
8. སོང་།
9. ཉན་སོང་།
10. དགའ་སོང…ཞུགས་སོང་།

Exercise 8

1. རིག་སོང་།
2. བཞག
3. སོང་།
4. བསོད་ཐལ།
5. དགའ་སོང་།
6. ཡིན།
7. གཡར་བཏང་།
8. ཟོས།
9. བྲིས་བཏང་།
10. བཏོན་བཏང་།

Exercise 9

1. བསློགས་ཉི་མ་རེད།
2. འདོད་ཉི་མ་རེད།
3. མིན།
4. ཐོབ་མ་སོང་ཉི་རེད།
5. མ་ཡོང་།
6. རིག་མ་སོང་།
7. སོང་ཉི་མ་རེད།
8. ཞུགས་མ་སོང་།
9. མེད།
10. མ་དྲངས།
11. མ་ཐོན།
12. རྩེས་ཉི་མ་རེད།
13. ཟེར་གི་མེད།
14. མིན།

Exercise 10

1. ཐུག་སོང་།
2. མ་བསླབས།
3. མ་བཀོལ།
4. མ་སོ།
5. སྦྱངས།
6. འདོད་ཐལ།
7. མ་ཤེས།
8. མ་རིག
9. མ་ཡོང་།
10. དྲན་ཐལ།

Exercises 11 and **12** Do with a partner.

Exercise 13

1. ས་རྐོད་གི་ཐོག་ནས་ཆི་གཟིག་ག་ལོ་དུ་མང་ང་ལོ་ལེགས་མ་ཡོང་།
2. ཨ་ལ་སྐྱེས་སྐྱི་ཆི་མོ་གཟིག་རེད།
3. སུ་རྩ་འཛུགས་ཡས་རས་ཆུ་ཀ་གཟིག་བཀོས་སོང་།
4. ཁུར་གེར་གཞུག་ནས་ཆི་གཟིག་ཤེད་ལོ་ལེགས་ཐོབ་སོང་།
5. ཁུར་གེས་གང་ནས་གླུ་མང་ང་རིག་སོང་།
6. ཁུར་གེས་ཆུ་མིག་གི་ཁ་ནས་ཟ་མ་ཆི་གཟིག་ག་མཆོད་ནི་རེད།
7. ཁུར་གེས་སུ་སུ་ཁྲིད་རས་ཕྱིར་ར་ཆུ་མིག་གི་ཁར་སོང་ནི་རེད།
8. ཆུ་གི་ནང་ནས་ཆི་གཟིག་འཛུར་ཡོང་།
9. ཆུ་ཀ་ཀོ་མཁན་ནོ་རྒྱུ་བག་ཆི་མོ་གཟིག་ག་བགོས་ཐལ།
10. སྤེ་བ་དུ་གིས་དུས་ཆེན་རྩ་འཛུགས་གི་འགན་ཁུར་ནི་རེད།
11. ཆི་གཟིག་རིམ་བཞིན་དུས་ཆེན་གཟིག་ག་ཉན་སོང་།
12. གླུ་རོལ་གནའ་ནས་སུ་གཟིག་ག་ཁེར་རོམ་གཏོགས།

Exercise 14 Do with a partner.

Exercise 15

In order: སྐྱེས། ཡོང་། གནས་སྟུར། གནས་སྟུར། ཉན་སོང་། ཕོ་བ་མ་རྒྱུག ཡོད། ཁེན་སོང་། བྱུང་། མེད་སོང་། བསྡད། བུད། སོང་། བཤད་ཐལ། བརྗེད་སོང་།
མེད་སོང་། འགྲིམས་སོང་། རྙེད་སོང་། བསྐྱལ། ཤོར་སོང་། ཉོས་བཏང་། གཞི་ཆགས་བཏང་།

Exercise 16

1. present ང་ཕྱི་དྲོར་འདི་ནས་འདུག་རྐྱོར་མ་དགའ།
2. present ངས་དཔེ་ཆ་མང་ང་བྲིས་སོང་།
3. past དེང་སང་དཔེ་ཆ་བྲིས་ན་ལས་ཚོགས་མི་ཆེ།
4. past ང་སྔོན་ཆད་རྒྱུན་དུ་མ་ཁོམ།
5. present ངས་ཆང་ར་ཐ་མག་མ་བཙོངས།
6. past ཏ་མ་གཉིས་ཀས་བཟོ་གྲྭ་གཞིག་འབྱེད་གི་མེད།
7. past ངས་གློག་བརྙན་ན་ལྷ་མི་ཐུབ།
8. past ཁྱོད་ས་ཆ་འདིར་ཡོང་གི་ཨེ་ཡོད།
9. present དེང་མ་ར་འཚོ་བ་དཀའ་མོ་རེད།
10. past ང་གཅོད་ནས་ལོ་ཆ་ཅིག་ག་འདུག

Exercise 17 Do with a partner.

༼སློབ་ཚན་བརྒྱད་པ།༽

Exercise 1

1. ཤོག
2. སྐྱིད་པོ་བྱུས།
3. ཉོས་པ།
4. ཁ་པར་ཐོངས།
5. ཞོག་དྲ།
6. ཤོད།
7. ཐོན་གི་ཆུགས།
8. སྐྱུགས།

Exercise 2

1. ཤོག
2. རོགས་བྱུས་པ།
3. འཁྱེར་པ།
4. ཁ་པར་ཐོངས་པ།
5. སྟོས་རས།
6. ཐུངས་རས།
7. སྟོན་པ།
8. སྒྲོལ་པ།

Exercise 3
In order: བླུགས། སྡོམས། གཙོབས། གཙོབས། སྲོས། ཐོབས། སྤེབས། ཚོས། གདོལ། ཞོག ཀྲོབས། ཐུས། བླུགས། ཞོག ཚུགས།

Exercise 4
In order: ན་གི མི་དྲག་གི ལྷ་པ། ཤོད་དྲ། ན། སློན་ན། ཁ་གདོངས། གསལ་པོ། ཟོས་སོང་། དགོས་རྒྱུ་མ་རེད། སྙེན། ཐུངས། མ་འཐུང་། མ་བྱེད། མ་ཟ། ཐུངས། ཐོངས།

Exercise 5
In order: འགྲོ་པ། འདུག་ནང་། ཉོས་པ། ཉོས་པ། འགྱོ་པ། ཁ་བརྡ་ཡས། དུ་བ་གི་སྟེང་ན་ཡོད། ཨེ་འདུག བསྡོམས་པས་སྐོར་མོ་དུ་རེད། ཨེ་ཚོག

Exercise 6
1. ...རིག་ན་མི་འདོད།
2. ...སོང་ན་འདོད་གི་ཡོད།
3. ...བཤད་ན་འདོད་གི་ཡོད།
4. ...བརྒྱལ་ན་འདོད་གི་ཡོད།
5. ...ངན་བཅའ་ན་མི་འདོད
6. ...བསྐོར་ན་འདོད་གི
7. ...ན་འདོད།
8. ...ཡོད་ན་འདོད་གི་ཡོད།

Exercise 7
1. ངས་ཤ་ཚོན་པོ་ཟོས་ན་འདོད། རེད་དུ་ངས་ཉུང་ཉུང་ཟ་རྒྱུ་ཡིན།
2. ངས་ཁང་པ་གསར་པ་གཞིག་ཉོས་ན་འདོད། ང་སྐོར་མོ་མང་ང་འཚོལ་གི་འགྲོ།
3. ངས་བཟའ་ཚང་གཞིག་ཡོད་ན་འདོད། ངས་ཞི་མི་དགའ་གཞིག་འཚོལ་རྒྱུ་ཡིན།
4. ངས་གློག་ཀླད་བཀོལ་སྟངས་ཤེས་ན་འདོད། ངས་དེའི་སྐོར་གྱི་གསོ་སྦྱོང་གཞིག་ལེན་རྒྱུ་ཡིན།
5. ང་ཕྱི་རྒྱལ་ར་སྒྱུག་གི་སོང་ན་འདོད། རེད་དུ་སྐོར་མོ་མེད་ན་ངས་ཆི་གཞིག་ལས།
6. ངས་རོགས་པ་ཚང་མ་འདི་ན་ཡོད་ན་འདོད། དེ་ཡིན་ན་ང་སུན་རྒྱུ་མ་རེད།
7. ངས་བྱ་བ་ཉུང་ན་འདོད། རེད་དུ་གླ་བཙའ་མང་ན་འདོད།
8. ངས་ལས་རོགས་གཞིག་ར་ཡོད་ན་འདོད། ཡོད་ན་ང་ཁོམ་རྒྱུ་རེད།
9. འདི་ཚང་མ་སྒྲུབ་ཐུབ་རྒྱུ་ན། དེ་ཡིན་ན་ད་ང་སྐྱིད་རྒྱུ་རེད།

Exercise 8 Do with a partner.

Exercise 9 In order: ཆི་གཞིག་ལས་ན་འདོད། གི་ཨེ་འགྲོ། གི་ཨེ་འགྲོ། ན་འདོད། ལས་རྒྱུ་ཡོད། གི་ཡོང་། གི་འགྲོ།

Exercise 10 Do with a partner.

Exercise 11
1. རྒྱུར...རྒྱུར
2. རྒྱུར
3. རྒྱུར
4. རྒྱུ
5. རྒྱུ
6. རྒྱུ
7. རྒྱུ...རྒྱུར
8. རྒྱུ
9. རྒྱུ
10. རྒྱུར
11. རྒྱུ
12. རྒྱུའི
13. རྒྱུར
14. རྒྱུའི

Exercise 12
1. ...རྒྱུ་གལ་ཆེ།
2. ...རྒྱུ་དཀའ་མོ་རེད།
3. ...རྒྱུ་ཟ་གི
4. ...རྒྱུ་གཙོ་བོ་རེད།
5. ...རྒྱུ་དཀའ་གི
6. ...རྒྱུ་དགོས་མཁོ་རེད།
7. ...རྒྱུ་སྐྱིད་གི་འགོ་མ་ཡིན།
8. ...རྒྱུ་ཚང་མ་གི་འདུན་པ་རེད།

Exercise 13

1. ཁྱེད་བོའི་རྒྱལ་ཁབ་ནས་རྒྱ་སྐད་ཤེས་རྒྱུ་གལ་ཨེ་ཆེ།
2. ཁྱོད་བོད་སྐད་བཤད་ན་ནོར་འཁྲུལ་འབྱུང་རྒྱུར་ཨེ་སྲིད།
3. ཁྱོད་བོའི་རྒྱལ་ཁབ་ནས་རྒྱ་སྐད་མ་ཤེས་ན་བྱ་བ་རྙེད་རྒྱུ་དཀའ་མོ་ཨེ་ཡིན།
4. ཁྱོད་བོའི་རྒྱལ་ཁབ་ནས་ལྷངས་འཁོར་ནང་ནས་སྐྱེ་རིགས་འཚེང་རྒྱུ་ཡིན་ད་མིན་ད་ཨེ་ཡིན།
5. གློག་ཀླད་གཞིག་ཉོས་ན་ཆེ་མོ་གཞིག་རེད།
6. ཁྱོད་བོད་ནས་བསྡད་ན་ཆེ་མོ་རེད།

Exercise 14

1. རྒྱུར...ན
2. རྒྱུ...རྒྱུ
3. རྒྱུར
4. རྒྱུ
5. རྒྱུར
6. རྒྱུའི...ན
7. ན...རྒྱུར
8. རྒྱུར
9. རྒྱུའི
10. རྒྱུར...རྒྱུ
11. རྒྱུ...ན
12. རྒྱུ

Exercise 15

1. མི་ཐུབ།
2. མི་ཉན།
3. མི་ཐུབ།
4. མི་ཐུབ།
5. ཐུབ།
6. མི་ཉན།
7. ཐུབ།
8. མི་ཐུབ།
9. མི་ཐུབ།
10. མི་ཐུབ།

Exercises 16, 18, 19 Do by yourself.

Exercise 17

1. དགོས...ཐུབ...དགོས།
2. མི་ཐུབ...ཐུབ།
3. ཐུབ...ཉན།
4. ཉན...དགོས།
5. ཉན...མི་ཉན།
6. ཐུབ...དགོས་གི
7. མི་ཉན...ཐུབ།
8. མི་དགོས...དགོས།

Exercise 20

1. ...ཡིན་ད་མིན་ད་འདུག་དགོས།
2. ...དྲང་མོར་འགྲོ་མི་ཉན།
3. ...ནང་ང་འགྲོ་མི་ཆོག
4. ...ངེས་པར་དུ་འདུག་དགོས།
5. ...ཡིན་གཅིག་མིན་གཉིས་དལ་མོ་ཤེད་འགྲོ་དགོས།
6. ...ཡིན་ད་མིན་ད་དལ་མོ་བྱོས།
7. ...དུ་བ་འཐེན་མི་ཆོག
8. ...འགྲོ་མི་ཉན།

Exercise 21 Do by yourself.

Exercise 22

In order: འགྲོ་ཨེ་དགོས། ན་ཆོག ཡིན་གཅིག་མིན་གཉིས། དགོས། ན་ཨེ་ཆོག ཆོག དགོས། ན་ཆོག མི་ཉན། དགོས། དགོས། མི་དགོས། ཡིན་ད་མིན་ད། དགོས། དགོས། དགོས།

Exercise 23

1. དགོས།
2. དགོས།
3. མི་ཉན།
4. མི་ཉན།
5. མི་ཉན།
6. མི་ཉན། དགོས།
7. དགོས།
8. དགོས།

Exercise 24

1. ན་ཐང...ན་ཐང་།
2. ན་ཐང...ན་ཐང་།
3. ན་ཐང།
4. ན་ཐང...མི་ཐུབ...ན་ཐང་།
5. མི་ཉན...ན་ཐང་།
6. ན་ཐང...ན་ཐང...ན་ཐང་།

Exercise 25

1. མི་ཉན…ན་ཆོག
2. མི་ཉན…ཉན།
3. ན་མི་ཆོག
4. མི་ཉན…མི་ཆོག…ཉན…ན་ཆོག
5. ཨེ་ཆོག…ན་ཆོག…ཉན།
6. མི་ཉན…མི་ཉན།
7. མི་ཉན…མི་ཉན།
8. ཉན…ཉན།

Exercise 26

1. ཁྱོའི་ལག་གི་ཟ་མ་དེ་ཞིམ་ན་ཐང་གི ངས་ཟོས་ན་ཨེ་ཆོག
2. ནམ་མཁའ་ནས་མེ་ཏོག་བཀད་ཨེ་ཐུབ།
3. སློག་བརྙན་ན་ལྟ་ན་ཆི་གཞིག་ཡིན་གཅིག་མིན་གཅིག་ཉོ་དགོས།
4. ཁྱོད་ཆི་གཞིག་ཡིན་ད་མིན་ད་དགོས་གི་ཡོད།
5. ནངས་ཀ་ཁྱོད་ཆི་གཞིག་ག་འགྲོ་དགོས།
6. ཆང་མང་ང་འཐུངས་ན་ཆི་གཞིག་ག་མི་ཉན།
7. སྨན་པ་གིས་ཞ་ཡས་གིས་ཆི་གཞིག་ཟ་མི་ཉན་ཟེར།
8. སུ་སྨན་ཁང་ང་རེམ་མ་ཡིན་ད་མིན་ད་ཁྲིད་དགོས།
9. ཆི་གཞིག་ག་གནམ་འབབ་ན་ཐང་།
10. ཆི་གཞིག་ག་ཁྱོད་"ཁེར་རོ་ཡིན་ན་ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད།
11. ཡུལ་སྐོར་བ་ཟོ་ལྷ་ཁང་གི་ནང་ང་སོང་ན་ཨེ་ཆོག
12. ཆང་འཐུངས་ན་སུས་ཤེས་ན་ཐང་།
13. ཁྱོད་ནངས་ཀ་སློབ་གྲྭར་ཆི་གཞིག་ག་ཆད་མི་ཉན།
14. ཆི་གཞིག་ག་ཁུར་གེ་མི་ཡོང་ན་ཁྲིགས་ཁྲིགས་མེད།

Exercise 27

1. P: …དགོས། N: …མ་ཐུབ།
2. P: …མིན་ད་མིན་ད…དགོས། N: …མི་དགོས།
3. P: … ཉན། N: …མི་ཉན།
4. P: …ཐུབ། N: …མི་ཐུབ།
5. P: …རྒྱུར N: …འདུག་མི་ཐུབ།
6. P: …རྒྱུར N: རྒྱུ…མགྱོགས་མི་ཉན།
7. P: …ཉན། N: …འཐུང་མི་ཉན།
8. P: …རྒྱུ N: …རྒྱུ…མི་ཐུབ།
9. P: …ཐུབ། N: …མ་ཐུབ།
10. P: …དགོས། N: …འགྲོ་མ་དགོས།
11. P: …དགོས། N: …མི་དགོས།
12. P: …དགོས། N: …དགོས།

Exercise 28

In order: རྒྱུ། ན་ཆོག མི་དགོས། མི་ཉན། དགོས། ཆོག ན་ཐང་། ན་ཨེ་ཆོག ཆོག ཐུབ་རྒྱུ་མ་རེད། ཉན། དགོས།

Exercise 29

1. ཁོ་ཟོས་ང་དེ་ལས་གི་བཅུག
2. ང་འགྲོ་གི་མ་བཅུག
3. ཁོ་ཟོས་མྱི་གཅིག་ར་དེར་འགྲོ་གི་མ་བཅུག
4. ཨ་མ། ཨ་ཕ་ང་འགྲོ་གི་ཆུགས་པ།
5. ཁྱོད་འདི་ནས་ཐ་མག་འཐེན་གི་མི་འདུག
6. ཁོ་ཟོས་ང་འགྲོ་གི་ཨེ་འདུག
7. ང་ཡུལ་སྐོར་གཞིག་ག་འགྲོ་གི་བཅུག་ཐལ།
8. སུ་གཞིག་གིས་ཁོ་ཟོ་ནང་ང་ཡོང་གི་བཅུག
9. ཁུར་གེ་གོ་གི་འདུག་རྒྱུ་ཁུར་གེས་དཀའ་གི་འདོད།
10. ང་ཁྱོའི་སྨྱུ་གུ་བཀོལ་གི་ཆུགས་པ།

Exercise 30

1. ན་མི་ཆོག
2. བཤད་མི་ཆོག
3. མི་ཉན།
4. གི་འདུག
5. མི་ཉན།
6. འདུག…གི་མི་འདུག
7. མི་ཉན།
8. མི་ཉན།
9. མི་ཉན།
10. མི་ཉན།
11. ན་མི་ཆོག

༼སློབ་ཚན་དགུ་བ༽

Exercise 1

1. དེ་མོ་གཞིག
2. ཞུང་ཞུང་...ཅིས་ཙ་གཞིག
3. མང་ང
4. མགོ་གསུམ
5. ཅིས་ཙ་གཞིག
6. ཁེམ་བུ་གང
7. བག་ཆ་གཉིས
8. ཁྲུ

Exercise 2

1. F: དེ་མོ་གཞིག...དེ་མོ་གཞིག་མི་དགའ།
2. F: དེ་མོ...དེ་མོ་གཞིག་མི་ཆེ།
3. F: དེ་མོ་གཞིག...དེ་མོ་གཞིག་མེད།
4. F: མང་ང...དེ་མོ་མ་བབས།
5. F: མང་ང...S: དེ་མོ་གཞིག་མེད།
6. F: དེ་མོ་གཞིག...S: དེ་མོ་གཞིག་ཟ་གི་མེད།
7. F: མང་ང... S: དེ་མོ།
8. F: མང་ང... S: དེ་མོ།
9. F: དེ་མོ་གཞིག... S: དེ་མོ་གཞིག
10. F: དེ་མོ་གཞིག... S: དེ་མོ།
11. F: མང་ང... S: དེ་མོ་གཞིག

Exercise 3

1. ཞུང་ཞུང་གཞིག་...ཞུང
2. ཞུང་ཞུང་གཞིག...ཞུང་ཞུང་གཞིག
3. ཞུང...ཞུང་ཞུང
4. ཞུང་ཞུང་གཞིག...ཅིས་ཙ་གཞིག
5. ཅིས་ཙ་གཞིག...ཅིས་ཙ་གཞིག
6. ཅིས་ཙ་གཞིག...ཞུང་ཞུང་
7. ཞུང་...ཅིས་ཙ་གཞིག
8. ཞུང་...ཞུང
9. ཞུང་ཞུང་གཞིག...ཅིས་ཙ་གཞིག
10. ཞུང་ཞུང་...ཅིས་ཙ

Exercise 4

1. ཆ་ཅིག
2. ཆ་རེ
3. ཆ་ཅིག
4. ལ་ལ
5. གཞིག
6. ཙང
7. ལ་ལ
8. གཞིག
9. ལ་ལ
10. ཆ་ཅིག

Exercise 5

1. F: ཞུང་ཞུང་གཞིག...S: གཞིག
2. F: ཅིས་ཙ་གཞིག... S: མང་ང
3. F: ཆ་ཅིག... S: ཅིས་ཙ་གཞིག
4. F: མང་ང་གཞིག... S: དེ་མོ་གཞིག
5. F: དེ་མོ་གཞིག... S: དེ་མོ་གཞིག
6. F: ཞུང... S: མང་
7. F: དམ་པི་ཆ་ཅིག...S: ཅིས་ཙ་གཞིག
8. F: མང་ང... S: དེ་མོ་གཞིག
9. F: མང་... S: མང་ང
10. F: ཅིས་ཙ་གཞིག... S: དེ་མོ
11. F: མང་ང... S: དེ་མོ་གཞིག
12. F: དེ་མོ་གཞིག... S: དེ་མོ་གཞིག
13. F: དེ་མོ་གཞིག... S: དེ་མོ་གཞིག
14. F: ཆ་རེ... S: མང་ང
15. F: མང་ང... S: ཆ་རེ
16. F: དེ་མོ་གཞིག... S: དེ་མོ
17. F: སྨྱི་མགོ་ཆ་རེ... S: གཅིག་ར

Exercise 6

In order: ཆ་རེ། མང་ང། ཆ་རེ། ཤ་ཁོག ཁྱུག་མ་ཆ་ཅིག དེ་མོ་གཞིག ཅིས་ཙ་གཞིག རྒྱུ་མ་མང་ང། ཅིས་ཙ་གཞིག བག་ཆ་ཆ་རེ། དེ་མོ་གཞིག མང་ང། ཁྱུག་མ། གཞིག དེ་མོ་གཞིག ལ་ལ། དེ་མོ་གཞིག ཆ་རེ། མང་ང། དེ་མོ་གཞིག

Exercise 7

1. དེ་མོ...ཞུང་སོང
2. ཆུང་སོང...དེ་མོ་གཞིག
3. རིང་སོང...དེ་མོ་གཞིག
4. དེ་མོ...དེ་མོ་གཞིག...མང་སོང་།
5. དེ་མོ་གཞིག་ག...དེ་མོ...རིང་སོང་།
6. ཞུང་ཐལ...ཞུང་ཞུང
7. ཅིས་ཙ་གཞིག...དེ་མོ་གཞིག
8. དེ་མོ...དཀའ་སོང་།

Exercise 8

1. ཉུང་སོང་།
2. བཙན་སོང་།
3. ཉེ་སོང་།
4. ཆུང་ཡོད།
5. ཐུང་ཡོད།
6. ཡང་ཡོད།
7. མང་ཐལ།
8. ཐུང་ཡོད།
9. ཆེ་སོང་།
10. ཡོད་ཐལ།

Exercise 9

In order: མཐོ་སོང་། སོང་། དེ་མོ་གཞིག ཉུང་ཉུང་། ཅིས་ཙ་གཞིག མང་ང་། ཉུང་ཉུང་། མང་ང་། མང་ང་། སོང་། མང་ང་། ཙང་། དེ་མོ། ཉུང་ཉུང་། མང་ང་། མང་སོང་། མང་སོང་། ཙང་། དེ་མོ་གཞིག དེ་མོ་གཞིག མང་ང་། ཙང་། ཙང་། དཀར་ཡོལ་གང་། ཅིས་ཙ་གཞིག ཉུང་ཉུང་། མང་ང་། ཙང་། ཅིས་ཙ་གཞིག ཉུང་ཉུང་། མང་སོང་། དཀར་ཡོལ་གང་། མང་སོང་། དཀར་ཡོལ་གང་། ཙང་།

སློབ་ཚན་བཅུ་བ།

Exercise 1

1. ...ང་སེམས་སྡུག་གི
2. ...དགོང་མོ་ང་ཡི་ག་ཆུང་ཆུང་རེད།
3. ...རྒྱ་མི་གིས་བོད་སྐད་སྦྱངས་ན་དགའ་མོ་ཡིན།
4. ཞི་མོ་མོ་རྩོག་དེ་སེམས་བཟང་ན་ར། སྨུར་གེར་དགའ་མཁན་མེད།
5. གྱེན་ན་འགོ་སྐྱོ་ཙ་མོ་རེད། ཐུར་ར་ཡོང་ན་རྐང་བ་སྣད་འགྲོ
6. ...བལྟས་ན་པོ་སླན་ནེ་སླེན་ནེ་ཡིན་ན་ར།
7. ...ཁ་ཆུང་ར་ཁ་མཐོ་གཉིས་ཀ
8. ...ཁྱུར་གེ་རིག་ཡག་ར་ཡིན་རྒྱུ་རེད།

Exercise 2

In order: ལོ་ལོ་ཅན། སྙིང་རྗེ་ཅན། གཞོབ་ཆེ། སྨྱིང་ཆེ། གཞིག དྲིན་ཆེན། སྡུག དགའ་མོ། བྱིན་རླབས་ཆེ། ཉུང་ཉུང་མིན། དགའ། སྡུག་ཆེ། ཡག གཞིག གཞིག

Exercise 3

1. Prt.: ལྷི་སོང…མི་ཁྱག Pat.: ལྷི་སོང་…མ་ཁྱག Fut.: ལྷི་སོང…ཁྱག་རྒྱུ་མ་རེད།
2. Prt.: མི་ཆེ…མི་ཤོད། Pat.: ཆུང་སོང་…མ་ཤོད། Fut.: ཤོད་རྒྱུ་མ་རེད།
3. Prt.: འགྲོ་སྣ་ཆེ་གི…མི་འདད་། Pat.: འགྲོ་སྣ་ཆེ་གི…མ་འདད། Fut.: འགྲོ་སྣ་ཆེ་གི…འདད་རྒྱུ་མ་རེད།
4. Prt.: ཡག་གི…ཡག་མ་རེད། Pat.: ཡག་ཐལ…འགྱུར་མེད། Fut.: ཡག་གི…ཡག་རྒྱུ་རེད།
5. Prt.: སྡུག་ཆེ…མི་མང་། Pat.: སྡུག་ཆེ་སོང…མ་མང་། Fut.: སྡུག་ཆེ་གི…མང་རྒྱུ་མ་རེད།
6. Prt.: མི་ཚོགས…ཙང་མེད་རེད། Pat.: ཙང་མེད་ཡིན…ཚོགས། Fut.: རྗེ་ཚོགས་ཡིན་རྒྱུ་རེད…ལས་ཆེ་ན།

Exercise 4

With ས

1. སྡེ་དཔོན་གིས་བཤད་ས་ས་མགོ་མཐོ།
2. འཕྱུར་ས་པེ་ཅིན་ད་པོ་ཐག་རིང་།
3. ཕྲུས་ལེགས་སྐྱེས་ཉོས་ས་དེ་གང་རེད།
4. ཁྱུར་གེས་བྱ་བ་ལས་ས་བདེ་འཇགས་མ་རེད།
5. ངས་དཔེ་ཆ་དེ་རིག་ས་པོ་ཡིན་རེད།
6. ལས་ཁྱུངས་ཟ་མ་སློལ་ས་མ་རེད།
7. གཏེར་འདོན་ས་ཁ་ཐག་རིང་།

With སྐྱིད

1. སྡེ་དཔོན་གིས་བཤད་སྐྱིད་ཁུར་གེའི་ཁ་བདེ་མོ་དེ་རེད།
2. ང་འཕུར་སྐྱིད་གནམ་གྲུ་ཆུང་ཆུང་གཟིག་རེད།
3. ལེགས་སྐྱེས་ཉོ་སྐྱིད་སྒོར་མོ་བཞི་བཅུ་ཡིན།
4. ལས་ཀ་ལས་སྐྱིད་ར་གོན་རྒྱུ་སོ་མ་མ་གོན།
5. ཞར་བ་ཡིན་ན་མིག་ཤེལ་རིག་སྐྱིད་ར་མི་ཉམ།
6. ཆུ་སྒྲོལ་སྐྱིད་ར་དེམ་ཉོ།
7. གཏེར་འདོན་སྐྱིད་ལ་འཕྲུལ་ཆས་ཉོ།

Exercise 5

1. ...སྙིང་རྗེ་ཆེ་ཤེད
2. ...བརྩི་ལེན་ཆེ
3. ...གསལ་པོ་ཤེད
4. ...ལྷེམ་པོ་ཤེད
5. ...རྩུབ་མོ་ཤེད
6. ...ཁ་རོག་ཤེད
7. ...སྲབ་མོ་ཤེད
8. ...ངག་འཇམ་པོ་ཤེད

Exercise 6

1. ...དྲང་མོ་ཤེད
2. ...ཐག་རིང་ཤེད
3. ...གོར་རོ་རོ་ཤེད
4. ...སྙན་མོ་ཤེད
5. ...འཆམས་པོ་ཤེད
6. ...དལ་མོ་ཤེད
7. ...སྡུག་མོ་ཤེད
8. ...ཚད་པ་ཆེ་ཤེད
9. ...འོད་ཀྱུག་སེ
10. ...ཏན་ནེ་ཏོན་ནེ་ཤེད

Exercise 7

With adverb

1. ངས་བོད་སྐད་མགྱོགས་མོ་ཤེད་མི་བཤད།
2. ངས་ཆང་མང་ང་ཤེད་འཐུང་གི་མེད།
3. ངས་ལས་བྱ་དལ་མོ་ཤེད་འབྲི་གི་ཡོད།
4. ང་གོན་རྒྱུ་སོ་མ་ཤེད་ཉོ་རྒྱུར་དགའ།
5. ངས་བྱ་བ་ནུས་པ་ཆེ་ཤེད་ལས་གི་ཡོད།
6. ངས་རྫུན་མངོན་སུམ་ཤེད་མི་བཤད།
7. ངས་རླངས་འཁོར་སེམས་ཆུང་ཤེད་སྐོར།
8. ངས་བུ་ལོན་དུས་ཐོག་ག་མཇལ་ན་འདོད།

With adjective

1. ང་བོད་སྐད་བཤད་ན་མི་མགྱོགས།
2. ངས་ཆང་མང་ང་མི་འཐུང་།
3. ང་ལས་བྱ་བྲིས་ན་དལ།
4. ང་གོན་རྒྱུ་སོ་མ་ཉོ་རྒྱུར་དགའ།
5. ང་བྱ་བ་གི་ཐོག་ནས་ནུས་པ་ཆེ།
6. ང་རྫུན་བཤད་ན་མངོན་སུམ་མིན།
7. ང་རླངས་འཁོར་བསྐོར་ན་སེམས་ཆུང་ཡིན།
8. ང་བུ་ལོན་མཇལ་ན་དུས་ཐོག་ཡིན།

Exercise 8

In order: དཀའ་གི རང་མགོ་རང་རྒྱལ་རེད། དགའ་མོ་ཤེད། བརྩི་བཀུར་མི་ཆེ་གི འཕྱི་མོ་ཤེད། འོན་པ་རེད། སྐྱིད་པོ་གཞིག དཀའ་མོ་ཤེད། དཀའ་གི གང་མང་མང་རེད། གང་ཤུང་ཤུང་རེད། སྡུག་མོ་ཤེད། གཙང་མ་མ་རེད། གཙང་མ་ཤེད། དཀའ་མོ། དཀའ་མོ་རེད། མང་ང་། ལོ་ཤུང་གཞིག་ག ཆེན་པོ། ཕོ་ལྷང་སེ་ཡོད། སེར་ལམ་མེ་ཡོད། སྐྱིད་པོ་རེད། དལ་མོ་ཤེད། མགྱོགས་མོ་ཤེད། སྤོབས་པ་ཆེ་གི ཚད་པ་ཆེ། འཕྱི་མོ་ཤེད། བཙན་པོ་རེད། སྤོབས་པ་ཆེ་ཤེད། འཇིགས་ཆེ་གི བཙན་པོ་ཤེད། སྤོབས་པ་ཆེ་ཤེད། མགྱོགས་མོ་ཤེད། གླན་གི མགྱོགས་མོ་ཤེད།

Exercise 9

1. ...དྲགས
2. ...དྲགས
3. ...ཏོང་གིས...ཏོང་གིས
4. ...ཏོང་གིས
5. ...དྲགས
6. ...དྲགས
7. ...དྲགས
8. ...དྲགས...ཏོང་གིས
9. ...ཏོང་གིས
10. ...ཏོང་གིས
11. ...དྲགས
12. ...དྲགས...ཏོང་གིས
13. ...དྲགས...ཏོང་གིས
14. ...ཏོང་གིས
15. ...དྲགས
16. ...ཏོང་གིས...དྲགས

Exercise 10

1. ལྕུགས་ཏར་ཞོན་ན་པེ་ཅིན་ཐག་རིང་དྲགས།
2. དེ་རིང་ཚད་པ་ཆེ་གི གོན་རྒྱུ་འདི་གོན་ན་མཐུག་དྲགས།
3. ཆང་འདི་འཐུངས་ན་བཙན་དྲགས།
4. དཔེ་ཆ་འདི་སྒོར་མོ་སུམ་ཅུ་ཡིན་ན་གོང་ཆེ་དྲགས།
5. ཟ་མ་འདི་ཟོས་ན་སྐྱུག་བཙོག་ཡིན་དྲགས།
6. ད་པོ་ཕྱི་དྲོ་རེད། དགོང་ཇ་འཐུངས་ན་ཕྱ་དྲགས།
7. ཁོ་ལས་འགྱུར་ཡས་ན་ལོ་ཆུང་དྲགས།
8. དངོས་པོ་འདི་ངས་འཁྱེར་ན་ལྕི་དྲགས།

Exercise 11

1. འཁྲུགས་གི དལ་མོ་ཤེད། མགྱོགས་མོ་ཤེད།
2. ངག་འཛམ། སྐད་འགྲུགས་ཆེ་ཤེད།
3. རིག་ཡག བྱང་མ་ཤེད།
4. རྡོ་གི དྲན་པོ་ཤེད། འཁྲུགས་གི
5. ཞིབ་མོ། ཚག་མོ་ཤེད།
6. རེམ་མ། ཡང་དག་ཤེད།
7. པྲ་ཚག ལྷོད་པོ། ཡར་སེམས་ཆེ།
8. སེམས་ཆུང་ཤེད། གང་འདོད་ཤེད།
9. གོང་མཐོ། གོན་མཐོན་པོ་ཤེད། གོང་དམའ་མོ་ཤེད།
10. དུས་ཐོག་ཤེད། འཕྱི་མོ་ཤེད།

༼སློབ་ཚན་བཅུ་གཅིག་པ༽

Exercise 1

1. ...ངས་བོད་སྐད་ཏོང་གིས་དཀའ་གི་འདོད་སོང་།
2. ...ངས་རྫོ་ཀ་ར་མ་རེག
3. ...ང་ལོ་བཅུ་བདུན་ན་བུད་མེད།
4. ...ངས་གློག་བརྙན་ནང་གི་སྒྱི་ཟོ་རྡོ་མ་ཡིན་འདོད།
5. ...གྲོང་ཁྱེར་གི་འཚོ་བ་སྐྱིད་པོ་བདེ་སྐྱིད་ཁམས་རེད་འདོད།
6. ...ངས་འཛར་མན་གི་གོ་རེ་དྲན་ཐལ།

Exercise 2

1. ང་སེམས་ན་མི་དྲན་དགུ་དྲན་རེད།
2. སྨུར་གེ་ཡང་མིག་ལམ་མ་ལྷང་སེ་ཤར་ཐལ།
3. རྒྱ་སྐད་ཇེ་སྟུག་ཇེ་སྟུག་རེད།
4. ང་ལམ་སང་ཁྲིམ་མ་འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན།
5. བྱ་བ་གཞན་པ་གཟིག་ར་བཙལ་ན་འདོད་གི་ཡོད།
6. ངས་ཚོང་ལས་གཉེར་རྒྱུ་མིན། ལས་བྱེད་པ་བཅའ་རྒྱུ་ཡིན།

Exercise 3

In order: དུས། སྔོན་ན། རེག་གེར། དུས། ཞོར་ར། དུས། གཞུག་ནས། དུས། དུས། གཞུག་ནས། དུས། དུས། རེག་གེར། གཞུག་ནས། དུས། གི་གཞུག་ནས། རེག་གེར།

Exercise 4

1. ...སྔོན་ན
2. ...སྔོན་ན
3. ...མ...གོང
4. ...སྔོན་ན
5. ...སྔོན་ནས
6. ...སྔོན་ན
7. ...མ...གོང
8. ...གོང
9. ...སྔོན་ན
10. ...མ...གོང
11. ...སྔོན་ན
12. ...སྔོན་ནས

Exercise 5

1. སྔོན་ན། གཞུག་ནས།
2. སྔོན་ནས། གཞུག་ནས།
3. སྔོན་ན། གཞུག་ན།
4. སྔོན་ན། གཞུག་ནས།
5. སྔོན་ནས། གཞུག་ནས།
6. སྔོན་ན། གཞུག་ནས།
7. སྔོན་ནས། གཞུག་ནས།
8. སྔོན་ན། གཞུག་ནས།
9. སྔོན་ན། གཞུག་ནས།
10. སྔོན་ན། གཞུག་ན།

Exercise 6

1. ...རེག་གེར...དུས
2. ...དུས...གི་རིང་ང...རིང་ང
3. ...ཉི་ར...གཞུག་ནས
4. ...ཞོར་ར...དུས
5. ...སྔོན་ན...
6. ...གོང...རིང་ང...གཞུག་ནས
7. ...རིང་ང
8. ...ཞོར་ར...སྐབས་བ
9. ...གི་རིང་ང
10. ...དུས
11. ...རིང་ང
12. ...དུས...དུས
13. ...གི་རིང་ང...གཞུག་ནས
14. ...གི་རིང་ང...དུས...རིང་ང
15. ...ར...དུས...ནང་ང
16. ...གཞུག་ནས
17. ...སྔོན་ན
18. ...གོང
19. ...གཞུག་ནས
20. ...གཞུག་ནས
21. ...སྔོན་ན
22. ...གོང
23. ...ག...ག
24. ...གཞུག་ནས...གཞུག་ནས
25. ...མ...གོང
26. ...དུས...ཞོར་ར
27. ...སྔོན་ནས...སྔོན་ན
28. ...གོང
29. ...རིང་ང
30. ...སྔོན་ན...སྐབས་བ

Exercise 7

In order: ཨེ་འཐུངས། བསྐོལ་མེད། ལས་གི་ཡོད། ཐུབ་མེད། ཡས་བཏང་། འཁོར་ཡོད། འགྲོ་རྒྱུས། བླངས་ཡོད། ལས་གི་ཡོད། འགོ་བཙུམས་ཡོད། གསོ་གི་ཡོད། འབྲི་གི་ཡོད། མཐོང་ཡོད། བྲིས་ཡོད། མ། གླིང་ཡོད། བཟུང་ཡོད། ངོ་མ་ཐུག / ངོ་ཐུག་མེད། རིག་མེད།

Exercise 8

In order: ག་བཤད། བཤད་ཡོད། གི གོང་། ཨེ། ཡོད། སོང་མེད། མེད། ཡོད། གི་ཡོད། གི་ཡོད། རྒྱུ་རེད། གི་ཡོད། རྒྱུ་རེད། ཡོད།

Exercise 9

In order: གི་ཡོད། ཐོས་ཨེ་མྱོང་། རྒྱུ་ཡིན། མ་མྱོང་། ཡོད། ཚར་མེད། རྒྱུ་ཡིན། མ་མྱོང་། མེད། མ་མྱོང་། ཐལ། ཡོད། གི་ཡོད། མྱོང་། མ་མྱོང་། མྱོང་། མྱོང་། གི་ཡོད་གི། མེད།

Exercise 10

1. ...བསྒུགས་ཡོད།
2. ...བཤད་ཡོད།
3. ...ལས་མྱོང་...བསྒྲུབས་མྱོང་།
4. ...རིག་མྱོང་།
5. ...འགོས་མྱོང་...བརྒྱབ་མྱོང...སོང་མྱོང...སྨྱུངས་ཡོད།
6. ...སྐམ་མེད...ཕེ་བཏབས་གཟིག

Exercise 11

1. ...རྡུབ་ཡོད...བཟོས་ཡོད།
2. ...གྲུབ་ཡོད...བྲིས་བཏང...ཉོས་བཏང...འདུག་གི་མེད།
3. ...འགོ་བཙམས་ཡོད།
4. ...གོ་ཐལ...མ་གོ...དྲན་ཐལ།
5. ...ཐུག་སོང...ངོ་མ་ཐུག...བྱུང་ཡོད...བོས་བཏང།
6. ...མ་ཤེས...ཤ་ཞུད་ཡོད...སྐྱེས་ཡོད།
7. ...བསྐྲུན་སོང...འཛིགས་ཡོད།
8. ...སོང...གོ་མ་མྱོང།

Exercise 12 Do by yourself.

Exercise 13 Do by yourself.

Exercise 14

In order: སྦྱོང་གི་ཡོད། ཡོང་གི་ཡོད། སྦྱངས་ཡོད། མ་ཤེས། ཏ་ཞིན་ལས། མ་ཐོགས། ཐག་གིས་བཅད། རྙེད་སོང། གནས་ཚང་བཅས། མེད་ཐལ། མེད་གི མ་ཐུབ། ལོག་སོང། འཕྲད་སོང། བཤད། ཡར་གཏོག་བརྒྱབ་ཐལ། ཐག་གིས་བཅད། རྙེད་སོང། སློབ་སྦྱོང་ལས་ཡོད། འཚོ་བ་རོལ་ཡོད། འདུག་རྒྱུས། ཡིན་རྒྱུ་རེད།

Exercise 15 In order:

Q: གི་ཨེ་ཡོད། འཚོས་ནས་ཆེ་མོ་གཞིག་འགོར་ཡོད། སྐྱིད་པོ་ཨེ་རེད། ཨེ་ཡོད། ནས། མ་ཟོས། གི་ཨེ་ཡོད། ཆེ་མོ་གཞིག་ག ཨེ། ནམ་གི་རས། གི་ཨེ་ཡོད། བྲིས་ཡོད་ཟེར...ཡོད་ནས། ཞིབ་འཇུག་ལས་གི་ཡོད། རིག་ཨེ་མྱོང།

N: གི་ཡོད། འགོར་ཡོད། གི་ཡོད། ག་ཤ་ཟ་གི་མེད། མ། འཕོར་གི་ཡོད། གི་མེད། མང་ང་དགོས་གི མེད། གི་ཡོད། རེད་ཟ།

Exercise 16 Do with a partner.

Exercise 17 Do by yourself.

Exercise 18

1. ...བཅའ་དག་ལས་དུས...ཐོན་བཏང།
2. ...ཡོང་དུས...འགོ་བཙམས།
3. ...ཀུ་དུས...ལྟ་གི་ཡོད།
4. ...ཐོན་དུས...འཛོག་གི་ཡོད།
5. ...ཤི་དུས...འབུད་གི་ཡོད...ཁྱིམ་ཚང་མ་བཅས།
6. ...ཐོན་དུས...སྐྲག་ཐལ།
7. ...ཐོན་དུས...འབྲིག་གི་ཡོད།
8. ...ཁ་པར་གཏོང་དུས...ཉལ་གི་ཡོད།
9. ...གཅེར་དུས...ཁ་འཕོར་བཏང།
10. ...གཉེན་སྒྲིག་ལས་དུས...བྱ་བ་ལས་གི་ཡོད།
11. ...བསྒྲུབས་ཚར་དུས...བསྟན་སོང...མེ་འབར་གི་ཡོད།
12. ...སྐྱེར་དུས...སེམས་འཁྱུལ་བཏང།
13. ...ཡོང་དུས...སྨན་གི་ཡོད།
14. ...བྱུང་དུས...ཁ་པར་གཏོང་གི་ཡོད...སྐོར་ཞོར་ར།
15. ...ཡོད་དུས...སློབ་སྦྱོང་ལས་གི་ཡོད...ཐོན་དུས...མཐར་ཕྱིན་གི་ཡོད།
16. ...ཤར་དུས...འཚོ་གི་ཡོད
17. ...ཡོང་དུས...བཤད་གི་ཡོད...རིག་དུས...ཏོན་ལོག་ཡོད།
18. ...འདྲི་དུས...སྐྲག་གི་མེད...ལན་འདེབས་དུས...སྣོམ་གི་མེད།
19. ...གནས་ལ་ཡོང་དུས...སྐྱེས་ཡོད།
20. ...དྲན་དུས...ལག་ག་འཁྱོད་སོང།

Exercise 19

1. **...**གི་གཞུག་ནས།
2. **...**དུས།
3. **...**དུས**...**དུས།
4. **...**མ**...**གོང**...**སྔོན་ན།
5. ...གི་གཞུག་ནས...གི་ནང་ང།
6. ...ཡིན་དུས།
7. ...གཞུག་ནས།
8. ...ཞོར་ར...གཞུག་ནས།
9. ...སྔོན་ན...རྗེས།
10. ...སྐབས་བ
11. ...རྗེས་ནས...དུས།
12. ...མ

Exercise 20 In order:

(First dialogue) བརྗེད་སོང་། བསྒུགས་ཡོད། མི་ལྟ་གི་ སོང་། འདོད་སོང་། མ་འགོར། ཐོན་ཡོད། ཤེས་མེད་གི་ འགོར་ཐལ། མཉམ་འཛོམ་མ་ཡས། རྒྱུག་གི་ཡོད། མ་བལྟས།

(Second dialogue) ག་སློབ་སྦྱོང་ཡས་ཡོད། འགོར་ཡོད། འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན། འཁྲིག་གི་མེད། ཐུག་ཡོད་གི་ ཡོང་ཡོད། གཉེར་གི་ཡོད། རྒྱབ་སྐྱོར་ཡས་ཐལ། ཉེད་ཡོད། འདོད་གི་ཡོད། ཉན་རྒྱུ་མ་རེད། བསྡད།

༼སློབ་ཚན་བཅུ་གཉིས་པ༽

Exercise 1

1. ...འགྲོ་རྒྱེར།
2. ...ལྟ་གི
3. ...བཤད་རྒྱེ།
4. ...ལྟ་རྒྱེ།
5. ...སྐྱེལ་རྒྱེ།
6. ...བསྡད་རས།
7. ...ཁྲིད་རས།
8. ...ཐོས་ནས...ལས་ནས།
9. ...ཁྱེར་ཡོང་རྒྱེ།
10. ...རྩིས་ནས།
11. ...སྤྲུག་མཐོང་ཡས།
12. ...ཁྱེར་ཡོང་རྒྱེ།
13. ...འགྲོགས་ཡས...ང་ ཐུག་རྒྱེའི།
14. ...བཤད་རྒྱུ།
15. ...བསམས་མས།

Exercise 2

1. ...ལྟ་རྒྱུ་...ཟ་རྒྱུ།
2. ...འདུག་ན...གཉེར་རྒྱུ།
3. ...འཚོ་བ་རོལ་ན...རྒྱེ
4. ...འདུག་ན...འཚོ་བ་སྐྱེལ་རྒྱེར།
5. ...འདང་རྒྱག་རྒྱུ།
6. ...ཚེ་ཐག་ཟད་རྒྱེར།
7. ...གི་འགྲོ།
8. ...འགྲོ་རྒྱུ...བསྒུགས་ཡས།
9. ...གཙོགས་ཡས།
10. ...ཟ་རྒྱུ་...འདུག་རྒྱུའི།
11. ...སློབ་རྒྱེའི...ཁོམ་རྒྱུ་མེད།
12. ...ཉོ་རྒྱེར...བཙན་པོ་ཡས་རས...ཉོ་གི
13. ...ཡོང་རྒྱེ།
14. ...ཆད་རས།
15. ...གཟིམ་རྒྱེ...གི་འགྲོ།
16. ...ཟ་རྒྱུ...ལས་རྒྱུ།
17. ...ཡོང་རྒྱེར།
18. ...ཡོང་ན...ཡོང་རྒྱེ།

Exercise 3

1. ...འཕེལ་རྒྱས་སུ་གཏོང་རྒྱེའི...མི་འཛིན་ན།
2. ...རྒྱེ...ཁྱེར་གི་མེད་ར...ཟ་རྒྱུ...གོན་རྒྱུ།
3. ...བསོགས་ཡས...མི་བཀོལ་ར།
4. ...འགྲོ་གི...སྤྱི་ལངས་ཡས།
5. ...བཀོལ་རྒྱེ...ཤེས་རྒྱེ...ཤེས་རྒྱུ...ཁྲིད་རྒྱེར...མི་འདྲི་འེ...འདུག་རྒྱེ།
6. ...ལས་རྒྱུ...ཉལ་རྒྱུ།
7. ...མི་གཏོང...ཉོ་ན...ཉོ་ཁ་མི་ཉན་ན།

Exercise 4

1. ...འཁང་ར་མི་ཡས་ར...བྱིན་ནས།
2. ...འགྲོ་རྒྱེའི།
3. ...མ་བསྡད་ར།
4. ...འཚོང་རྒྱུ།
5. ...འགོ་རྒྱེ...སློབ་རྒྱུ།
6. ...འབྱུངས་ཡས...བསྡད་རས...བསྡད་རས...མི་རིག་ག་...འདུག་རྒྱེ།
7. ...འདྲི་རྒྱེ...ལྟ་རྒྱེ...སྙིང་རྗེ་མེད་ར།
8. ...མི་འཕེན་ན...ལས་རྒྱེ...གཉེར་རྒྱེ།
9. ...ལོ་སོན་ནས...རིག་རྒྱུ...ཤིང་ཡས།

Exercise 5

1. …བཙལ་རས…ཐུག་གྱོ།
2. …ཉོ་གྱོ…འཛིན་གྱོ།
3. …སློབ་རྒྱུ…ཡིད་ལ་འཛིན་གྱོ།
4. …བོར་གི…བཤད་རྒྱུ།
5. …འདྲི་རྒྱུ…ལས་རྒྱུ…ལན་འདེབས་གྱོར།
6. …གླུ་དབྱངས་བླངས་ཡས།
7. …སྦྱངས་ཡས…གོ་རྒྱུ…འགྲོ་རྒྱུ།
8. …འགོ་རྒྱུ།
9. …ཡོད་གྱོ།
10. …བསྡད་རས…ཐོན་གྱོར…སྡུག་གྱོ།
11. …ཤོག་ཡས།
12. …ཧ་གོ་རྒྱུ།
13. …ལྟ་རྒྱུ…ཁྲིད་རས།
14. …འགྲོ་གྱོའི།
15. …འགྲོ་གྱོར།
16. …དགོས་རྒྱུ…སྟེར་རྒྱུ།
17. …ཐོན་གྱོ…འདུག་གྱོ།
18. …བགོ་བྱ་ཡས་གྱོའི…བཅའ་དག་ཡས་གྱོ…བཅའ་དག་ཡས་གྱོ…ཡར་འཛོག་ཡས་གྱོ།
19. …ཉོ་གྱོའི།
20. …བཤད་གྱོ…ལས་གྱོ།
21. …འགྲོ་གྱོའི།
22. …མི་ཟ་གྱོའི།

Exercise 6

ཀ་བ (in order): གོན་རྒྱུ། སྐྱག་ཡས། བརྒྱུགས་ཡས། སྐྱག་ཡས། མེ་འབར་རས། རྩེབས་གྱོ། འཚོལ་གི རེག་རྒྱུ། བསྐྱངས་ཡས།

ཁ་བ (in order): འཁྱག་གྱོ། ཉོ་གི འབུད་རྒྱུ། ན་འདོད་གི་མེད། མ་ཡོང་ང་། འདུག་གྱོའི། སྐྱིད་པོ་ཡས་གི

Exercise 7 Do by yourself.

Exercise 8

In order: མི་ཁོམ་མ། ལས་ནས། ཞུགས་གི མེད་ར། ཁོམ་རྒྱུ། ཆོས་སློལ་གྱོ། ཆོས་སློལ་གྱོའི། མིག་ལྟ་ཡས་རས། ལས་ན། འཕེན་གྱོ། ལག་ག་ཡོང་གྱོ། འདོད་པ་ཚིམ་རྒྱུ། ལས་ནས། འདུག་ན། ཀོ་རྒྱུ། ཀོ་གི ཀོ་གི ལག་སྟོང་ང་། ཀོ་གི ཀོ་གྱོ། འགོག་གྱོར། རིག་གི་མི་འཛུག་ག ཀོ་གྱོའི། ཕྱུགས་འཚོ་གྱོའི། རྒྱུ་ཐོག་གི་རྒྱུག་གྱོའི། སྤུང་སྤྱོང་ཡས་གྱོ། བཀག་ཡས། འབུ་ཀོ་གྱོར། གླུས་ནས། ཤེས་གྱོ། ཀོ་གི ཇེ་ལེགས་ས་གཏོང་གྱོར། འཚོལ་གྱོར། འཚོལ་གྱོའི། འཚོལ་གྱོ། ཉོ་གྱོར། བཤད་རྒྱུ། བྱ་བ་གཡུགས་ཡས། བརྟེན་ནས། མཉམ་ལས་ཡས་རས། རོགས་ཡས་གྱོ། ཡོད་གྱོ། ཁ་ཐུག་ཡས། འགྲོ་གྱོར། ཐུག་གྱོ།

༄སློབ་ཚན་བཅུ་གསུམ་པ༅

Exercise 1

1. ལྷངས་འཁོར་མཚོ་སྐྱིད་གིས་ཉོས་ནོ་ཆེ་མོ་གཞིག་རེད།
2. ཨ་ཡས་རྒན་མོ་ནང་ང་བུད་ནོ་ལོ་ཆེ་མོ་གཞིག་རེད།
3. ཞི་མོ་ལྷངས་འཁོར་བསྐོར་ནོ་ཤུ་རེད།
4. ཨ་ཡས་གིས་སྒྲི་མཚོ་སྐྱིད་གི་རོགས་པོ་ཡིན་ནོ་མང་ང་ཇེ་ཤེས།
5. ཨ་ཡས་གིས་གོན་ཡོད་ནོའི་གོན་རྒྱུ་ཆེ་གཞིག་རེད།
6. ལམ་པ་གིས་ལྷངས་འཁོར་གི་ནང་ང་བཞག་ནོ་ཆེ་གཞིག་རེད།

Exercise 2

In order: ཐབ་ནོ། བསྐུར་ནོའི། ཡོད་ནོ། ཐོན་ཡོད་ནོ། སྐྱལ་མ་གཏོང་ནོ། འབྲི་ནོ། བྱིན་ནོ། ཤེས་ནོ། ཡོད་ནོའི། དབང་ནོའི། ཡོད་ནོའི། ཐབ་ནོ། ཡོད་ནོའི། ལོན་ནོ།

Exercise 3

1. ཁ་ཙང་ཞ་ཡས་ཟོར་གོན་རྒྱུ་ཉོ་ནོ་ང་ཡིན། ཁྲིམ་ནས་འདུག་ནོ་ཐན་མོ་ཡིན།
2. གླུ་ལེན་ནོ་ལུག་རྫི་གཞིག་རེད། ལམ་ནས་སེམས་འཚོར་མཁན་ལམ་པ་རེད།
3. ཚོང་རྒྱག་གི་འགྲོ་མཁན་ཨ་ཅེ་ར་སྨུ་མོ་གཉིས་ཀ་རེད། ང་ནང་ནས་འདུག་ནོ་ཡིན།
4. ཡག་ནོ་དཀོན་མཆོག་མཚོ་མོ་ར་དེ་མོ་མིན་ནོ་སྨུར་གེའི་སྨིང་སྲིང་ཟོ་རེད།
5. དངོས་པོ་ཉོ་ནོ་ཨ་ཁུ་ར་སྨོར་མོ་སྐྱེར་ནོ་ང་ཡིན།
6. བྲིས་ན་མགྱོགས་ནོ་སྨུར་གེ་ཡིན། ཚེ་རིང་དཔལ་ནོ་རེད།
7. བློ་ལྡན་བོད་ཡིག་ཁྲིད་ནོ་ར་སློབ་མ་གསུམ་བོད་ཡིག་སྦྱོང་ནོ་རེད།

Exercise 4

1. …ལས་ནོ…ལས་ནོ།
2. …མེད་ནོ…ཡོད་ནོ།
3. …བརྩོན་འགྲུས་ཆེ་ནོ…བརྩོན་འགྲུས་ཆུང་ནོ…ཧུར་བརྩོན་ཡས་ནོ་གི
4. …བཀད་ནོ།
5. …ཉོས་ནོ…བཀོལ་ནོ།
6. …ཟེར་ནོ…འཐུངས་ནོ།
7. …གཤོབ་གཏམ་ནོ…ཡིད་ཆེས་ནོ།
8. …འགྲོ་ནོ…ཟ་ནོ།
9. …ཐུབ་ནོ…ང་རྒྱལ་ཆེ།
10. …བདམས་ནོ།

Exercise 5

1. ཁྲིམ་ཚང་ཞི་ལི་གཉིས་ཡོད་ནོ་གཞིག་གིས…
2. བོད་པ་རྒྱུན་དུ་ཤ་ཟ་མཁན་གཞིག་གིས…
3. རོང་ས་ན་འདུག་ནོའི་ཞིང་བ་གཞིག་གིས…
4. རྒྱུན་དུ་ལྷ་ས་འགྲོ་ནོའི་ཚོང་བ་གཞིག་གིས…
5. འབྲོག་པ་རྒྱ་ཡིག་མི་ཤེས་ནོ་གཞིག་གིས…
6. སློབ་གྲྭར་འགྲོ་མི་དགའ་ནོའི་ཞ་ཡས་གཞིག…
7. བོད་པ་རྒྱུན་དུ་རྩམ་པ་ཟ་ནོ་གིས…
8. ཁྲིམ་ཚང་ཕྱུགས་ཟོག་མང་ནོ་གིས…
9. ཞིང་བ་སྤོ་འཚོང་ནོ་དེས…
10. མཇལ་བ་བལྟས་ན་ཐང་ཆད་ཡོད་ནོ…

Exercise 6

1. …སྲུང་ནོ
2. …འཚོང་ནོ
3. …ཐུག་ནོ
4. …ཤེས་ནོ
5. …ཉོས་ནོ
6. …ཡོད་ནོ
7. …སེམས་ཐོགས
8. …རིག་ནོ
9. …སྒྲིག་ལམ་མ་འགལ་ནོ
10. …འདང་ཆེ་ནོ

Exercise 7

1. …སྨུར་གེའི་ནད་པོ་སྨུར་གེ་མགོ་གཡོགས་ནོར…
2. …དངོས་པོ་ང་རེམ་མ་དགོས་ནོ…
3. …ཁོ་གཉིས་ཀས་ཤེས་ནོའི་སྨྱི…
4. …སྨྱི་དྲང་མོ་ཡིན་ནོར…
5. …ངས་ལས་ན་འདོད་ནོ་གཞིག་ཡིན…
6. …དགེ་ཐན་གསལ་པོ་ཤེད་བཤད་ནོ་དེར…
7. …སྨྱི་ཁ་ཡག་ཡིན་ནོར…
8. …ཁ་ཙང་སྦྱངས་ནོ་ཚང་མ…
9. …ཁུར་གེ་སེམས་ཁུར་ཆེ་ནོའི་དོན་དག…
10. …ངས་ལས་ན་མི་འདོད་ནོའི་ལས་ཀ་གཞིག…
11. …སྨྱི་ཡག་ནོ…
12. …སྨྱི་རྒྱུད་བཟང་ནོ…
13. …སྨྱི་བློ་འཕེལ་ཐུབ་ས་ང་དགའ་ནོ…
14. …ངས་ལས་ན་འདོད་ནོ་གཞིག…

Exercise 8

1. ...བྱིན་ནོའི།
2. ...འདོད་ནོ།
3. ...འབྱེད་ནོ།
4. ...འཛོག་ནོ...ཡོང་ནོ།
5. ...འབྲི་ནོ།
6. ...ཐོབ་ནོ།
7. ...ཧ་ནོ...ལོན་ནོ།
8. ...དགོས་ནོ།
9. ...འགོ་ནོ།
10. ...ཡོད་ནོ།
11. ...གཉོག་ནོའི
12. ...འཛིན་བཟུང་ཡས་བཏང་ནོ...ཚོང་རྒྱག་ནོ་གཞིག

Exercise 9

In order: ལམ་ཁྲིད་ནོ། གླས་ནོ། ནྡངས་འཁོར་སྐོར་ནོ། ཟས་ནོ། ཟོས་ནོ། རིག་ནོ། གོ་ནོ། སྐྱོང་ནོ། སོང་ནོའི། འདོད་ནོ། ཡིན་ནོ། པར་བླངས་ནོ། སྦྲུངས་ནོའི། བཤད་ནོ། འཁྱེར་ནོ། ཡོད་ནོ། མཁོ་ནོའི། ཤེས་ནོའི།

Exercise 10

1. ...འདོན་ས་ན
2. ...འདུག་ས...སྦྱོང་ས
3. ...ཡོད་ས
4. ...བསྡད་ནོའི
5. ...འབབ་ས་...ཡོད་ས
6. ...ཁ་པར་གཏོང་ས
7. ...སོང་ས་གི...འབྲི་གི་ཡོད་ནོ།
8. ...འདུག་སར...བྲོ་རྩེ་ས
9. ...ཉོ་ས...གོང་བདེ་ནོ་

Exercise 11

Do by yourself.

Exercise 12

In order: འགོས་ནོའི། འགྱོ་ས། སྐྱིད་ས། ཡིད་དབང་འཚོར་ས། སྐྱིད་ནོའི། ཡོད་ས། ཡལ་གི་ཡོད་ནོའི། འདུག་ས་གི སྦྱོང་ས། སྦྱོང་བ་ཡས་བཏང་ནོའི། ཁྲིད་ནོ། ཡོད་ས། ཡོང་ནོའི། འགོ་ནོ། ཡོད་སར། ཡས་རྐྱེའི། བཀང་ཡོད་ནོ། འཐུང་རྐྱེའི། ཡོང་ས། རིག་སོང་ནོ།

Exercise 13

1. ...སྐྱེས་ས...སྐྱེས་ས།
2. ...ཡོད་ས...མེད་ནོའི།
3. ...མང་ས།
4. ...འཛོམ་ནོར།
5. ...རྒྱག་གི་ཡོད་ས།
6. ...སྐྱེས་སར།
7. ...རིག་ནོ།
8. ...འདུག་གི་ཡོད་ནོའི...བླུར་འབབ་ནོ།
9. ...སྐྱིད་ནོའི...སྦྲོ་འབབ་ནོའི།
10. ...གནས་ར་འགྱོ་ནོའི།
11. ...འཛེམ་ནོའི།
12. ...གཉེན་སྟོན་ཡས་ནོའི...སྐྱིད་ནོའི།
13. ...བཀོལ་གི་ཡོད་ནོའི...བཀོལ་གི་ཡོད་ནོའི།
14. ...སྣང་བ་སྐྱིད་ནོ...འདང་རྒྱུག་མེད་ནོའི...རྐྱེའི་ཁོམ་པ།
15. ...རྐྱེའི་ཁོམ་པ

Exercise 14

1. ...ཡུལ་ཕྱོགས་ནས་འགྲུལ་བ་གཞིག་ཐོན་ནོའི་སྐབས་བ...
2. ...སྐོར་ཁྱུག་ངས་རྟེད་ནོ་སྐོར་མོ་གིས་བཀང་ཡོད་ནོ...
3. ...ངའི་ལས་རོགས་ན་གི་ཡོད་ནོ...
4. སངས་རྒྱས་མཚོ་མལ་ཁང་གི་ནང་ན་བཅལ་གི་ཡོད་ནོའི་ཞི་ལི...
5. ཁ་རྩང་བརྟན་འཕྱིན་ན་ལྷ་ནོ་སྨུར་གེ་རེད...
6. ངས་དགོང་ཇ་གི་གཞུག་ནས་ཁ་པར་བཏང་ནོ...
7. ...ལས་ཀ་གི་གཞུག་ག་ལུས་ན་ནམ་ཡིན་ན་ར་ག་ཤེ་ག་ཤེ་གཏོང་ནོ་གཞིག་རེད།
8. ...རེའུ་མིག་སྨུར་གེས་བཅལ་བཅལ་བཏང་ནོ...ངས་ཁ་སྐོང་ཡས་དགོས་ནོ...

9. ...གློག་བརྙན་སྐྱིད་པོ་ང་བལྟས་ནོ་དེའི་...
10. ...ཞ་ཡས་གཞིག་གིས་མེར་བཏང་ནོའི་...
11. ངས་གོ་དགོས་ནོ་ཁྱོའི་སྐད་རེད...
12. ...ཡུལ་སྐོར་བ་ས་གནས་གི་ཐོན་རྫས་ཁྱད་པར་ཅན་ཉོས་ན་འདོད་ནོ...
13. ...ཚོང་ཁང་ནང་ན་གོང་གཏམ་གི་ཡོད་ནོའི་སྐྱེས་པ་དེ་...
14. ...སྲང་ན་སིལ་ཏོག་བཙོང་གི་ཡོད་ནོའི་སྐྱེས་པ་...
15. དའི་ཁྲིམ་མཆོས་གི་ན་ཉིང་གནས་ཐག་རིང་གཞིག་ག་བྱུད་སོང་ནོའི་ཞི་མོ...
16. ...དཀར་ཡོལ་སླུག་བཙོག་ཡིན་ནོ...

Exercise 15

In order: ཟོས་ནོའི། ཁ་པར་གཏོང་ས། འཁྲུགས་ནོའི། གཙོད་ནོ། ཐག་རིང་ན་ཡོད་ནོའི། ཡོད་ས། འཚོང་ས། རང་མགོ་མི་ཐོན་ནོ། ཆད་པ་བཅད་ནོའི། སློབ་ཁྲིད་ཡས་རྒྱའི། གཉིད་ནོ། ཉན་ནོ། གཉིད་སོང་ནོའི། བྲིས་ནོའི། བྱིན་ནོའི། གྲགས་པ་དགའ་ནོ། སྙིང་རྗེ་ང་ནོ།

Exercise 16

In order: ས་སྙི་མོ་ཡིན་ས། དགོས་གི་མེད་ནོའི། ང་རང་གི་འགྲོ་ལུགས་བརྩི་མཁན་མིན་ནོ་གཞིག གླ་བཙའ་ལེན་ཐུབ་དགོས་ནོ། ཁྱོས་དེ་མོ་མི་ལས་ནོ། བྱེད་ཐབས་གོ་ཆོད་ཡིན་ནོ། ཁྲིམས་ཐག་བཅད་ནོ། ཞ་ཡས་གཉིས་ཡོད་ནོའི། ཁ་ལས་དར་ནོ། ཁ་པར་ར་ཉན་ནོ། ལོ་ཆུང་གཞིག་ཡོད་ནོ། དངོས་པོ་མང་ང་ཁྱོད་འབབ་ནོ། ང་ར་འབྲེལ་བ་ཡོད་ནོ། ལོ་བརྒྱད་ར་གཡོག་ཡས་བཏང་ནོ། ཞ་ཡས་གཉེར་རྒྱའི་སྐོར་མོ་དགོས་ནོ། ཁོ་ཚང་གིས་ཉོས་ནོའི་དངོས་པོ་ར་གོན་རྒྱུ། ངས་ཙ་གི་ཙི་གི་གཞིག་གོ་ནོ། གནས་ར་འགྲོ་དགོས་ནོ་ཞི་མོ། ཤུལ་ནས་འདུག་ནོ། ཁྱོད་གཉིས་ཀ་རྒྱུ་ཡོད་ནོ། སྨུར་གི་ང་འདང་ཡོད་ས། ཁྱོད་ནན་ནོན་གཉིས་ཀ་གཉེར་ནོ། སྡུག་རྒྱུ་ཡིན་ནོ། ཞི་མོ་བདའ་ནོ།

Exercise 17

1. ...གྲོ་ར་ནས་གིས་གྲུབ་ནོའི་རྩམ་པ...
2. ...གློག་ཀླད་ཆེ་གཞིག་ཡིན་ནོ་བོད་མང་ང་གིས་ཤེས་གི་མེད།
3. ...རྒྱ་སྐད་སྦྱོང་ནོ་གཞན་པ་མིན་མཚོ་མོ...
4. ...ཨ་མདོ་ན་འདུག་གི་ཡོད་ནོའི་ཚེ་རིང་ལྷ་ས་ནས...
5. ...སྤྱི་རྩལ་དར་ས་རེབ་གོང་རོང་མ་འགྲོག་གི་ས་ཆ...
6. ...གྲྭ་བ་ཟོ་འདུག་ས་ར་སློབ་སྦྱོང་ཡས་ས...
7. ...ལུག་སྒྱི་གཞན་པ་གིས་བཤས་ནོའི་ཤ་ཟ་ནོ...
8. ...དེང་སང་དུ་རྒྱ་གི་སྙིང་ནས་དངོས་པོ་ཉོ་ཐུབ་ནོ་གསར་བརྗེ...
9. ...ང་ར་དའི་ནན་མོ་སིལ་ཏོག་ཉོ་གི་སོང་ས་ན་སིལ་ཏོག...
10. ...ངས་དེང་མ་ལུག་འཚོས་སའི་ལུང་བ...
11. ...ཆོལ་ཁ་གསུམ་གི་ནང་ནས་སྤྱི་གྲངས་ཆེ་ནོ་ས་རྒྱ་ཆེ་ནོ་ཁམས་རེད།
12. པ་ཅིན་ན་འགྲོ་རྒྱུས་ཟེར་ནོ་སྲིན་པ་ར་ཨ་ཁུ་གཉིས...

Exercise 18

1. ...འདུག་གི་ཡོད་ནོ།
2. ...ཡོད་ནོ...ཡོད་ནོ...ཡོད་ནོ།
3. ...བཏོན་ས།
4. ...སྤྱི་བཤད་རྒྱུ་ཆེ་ནོའི།
5. ...ལྷ་སར་སོང་ནོ...སོང་ནོ།
6. ...བཀོལ་གི་ཡོད་ནོ...བཤད་ས།
7. ...ཁོ་ཚང་གི་འདྲ་པར་ཞིང་ཁ་ཁྱེར་དགོས་ནོའི།
8. ...ཡོད་ནོ...ས།
9. ...ཉོ་དགོས་ནོ...ཡོད་ནོ།
10. ...ནོ...བཏོན་ནོ།
11. ...ལྷ་གིས་སྐྱབས་བཏང་ནོ།
12. ...ཕག་ཤ་མི་ཟ་ནོ...ནོ།

Exercise 19

1. ...སྐྱེས་ནོ་མཉམ།
2. ...འཁོར་ནོ་དལ་མོ་རེད།
3. ...བསྐོལ་ནོ་ཞིམ་པོ་རེད།
4. ...བྲིས་ནོ་བཟང་གི
5. ...སོང་ནོ་དལ་མོ་རེད།
6. ...བདག་སྐྱོང་ཡས་ནོ་ཧྲ།
7. ...འདྲིས་ནོ་བརྟན་པོ་རེད།
8. ...ཕམ་ནོ་ཐུ།
9. ...འཕུར་ནོ་དལ་མོ་རེད།
10. འཁྲིན་ཡིག་འཕྲོད་ནོ་མགྱོགས།

༼སློབ་ཚན་བཅུ་བཞི་པ༽

Exercise 1
Do by yourself.

Exercise 2
In order: ཇེ་མང་། ཇེ་མང་ང་སོང་། སྐབས་ཇེ་བདེར། ཇེ་བཀོལ་ར། ཇེ་མང་། སྐབས་ཇེ་མི་བདེ་རེད། ཇེ་རྒྱས། འདོད་པ་ཇེ་ཆེ། ཇེ་མཐོར། ཇེ་མང་ང་།
ཇེ་མི་འདང་རེད། ཇེ་ཉུང་ང་བྱུང་སོང་། ཇེ་ཡོད་ར། ཇེ་སླ་རེད། ལས་ལ་ཇེ་བརྩོན་རེད། ཇེ་མང་རེད། ཇེ་མང་ང་། ཇེ་ཧུར་ར། ཇེ་མང་ང་།

Exercise 3
1. …དགེ་ལུགས་པ་གི་སྲོལ་གཏོད་མཁན་ཨ་ཏུ་གིས་འགོ་མ་རེད།
2. …བོད་གི་བཙན་པོ་དབང་ཆེ་ཤོས་རེད།
3. …འཛུགས་སྐྲུན་གི་ཐོག་ནས་སྤྱི་བྱུས་རྗེས་ཆེ་ཤོས་རེད།
4. …མཁས་པ་འགྱུར་ལྡོག་ཨ་ཏུ་གིས་ཆེ་ཉོ་རེད།
5. …གཏམ་རྒྱུད་ནང་གི་མི་སྣ་ཨ་ཏུ་གིས་གྲགས་ཅན་རེད།
6. …རྣལ་འབྱོར་བ་དཀའ་ལས་ཨ་ཏུ་གིས་སྦྱོང་ཉོ་རེད།
7. …བླ་མ་ཨ་ཏུ་གིས་མཐོན་པོར་བརྩི་ཉོ་ཡིན།
8. …བོད་སྤྱི་ཚོས་སོང་བཀུར་ཨ་ཏུ་གིས་ཡས་ས་གཞིག་ཡིན།
9. …དུས་རབས་སྔོན་མ་ཨ་མདོ་ནས་མཁས་པ་ཨ་ཏུ་གིས་གྲགས་ཅན་གཞིག་ཡིན།
10. …དེང་རབས་གི་རྩོམ་པ་པོ་ཤན་ཤུགས་ཆེ་ཤོས་ཡིན།

Exercise 4
1. …ཤ་ཨ་ཏུ་གིས་ཟ་ཉོ…། …ཤ་ཨ་ཏུ་གིས་མི་ཟ་ཉོ…
2. …སྤྱི་མང་ཤོས…། …རིག་ཉོ་ཉུང་ཤོས…
3. …ཨ་ཏུ་གིས་གོན་གི་ཡོད…། …ཨ་ཏུ་གིས་གོན་ཉོ…
4. …ཡག་ཤོས…། …ཡག་ཤོས་…།
5. …ཨ་ཏུ་གིས་འཛེམ་ཉོ…། ཨ་ཏུ་གིས་མི་འཛེམ་ཉོ…
6. …ཨ་ཏུ་གིས་མཐོན་པོ…། …རི་མཐོ་ཤོས་…
7. …ཨ་ཏུ་གིས་ཕྱུག་ཤོས…། …ས་ཆ་ཨ་ཏུ་གིས་མེད་པོ་…
8. …རྒྱ་ཤོས…། …ངན་ཤོས…།
9. …མང་ཤོས…། …གལ་ཆེ་ཤོས…
10. …འཚོན་ཨ་ཏུ་གིས་འདོད་ས…། ཨ་ཏུ་གིས་འཚོན་མི་འདོད་ས…
11. …འབྲུགས་ཤོས…

Exercise 5
1. …རིག་པ་རྩེ་ཤེས་རེད། …འབབ་ཤས་ཆེ།
2. …རྒྱལ་ཁབ་ཆེ་ཤོས་རེད། …ཉེ་ཤས་ཆེ།
3. …རི་མཐོ་ཤོས་ཡིན། …དགའ་ཤས་ཆེ།
4. …བཟང་ཤོས་ཡིན། …འགྲོ་ཤས་ཆེ…།
5. …འབྲུགས་ཤོས་རེད། …རྒྱུགས་འཕྲོད་ཤས་ཆེ།
6. …འཛོན་ཤོས་རེད། …ཡིན་ཤས་ཆེ།
7. …ཆེ་ཤོས་ཡིན། …ཟ་ཤས་ཆེ།
8. …ཆེ་ཤོས…། …ཡིན་ཤས་ཆེ།
9. …སྤྱིར་གྲགས་ཆེ་ཤོས་རེད། …སྐྱེ་ཤས་ཆེ།
10. …མང་ཤོས…། …ཡིན་ཤས་ཆེ།

Exercise 6
In order: སྟོབས་ཆེ་ཤོས་ར། ཨ་ཏུ་གིས་མེད་པོ། སྟོབས་ཇེ་ཆེ། རྒྱུ་ཇེ་ཡོད། ཡོང་སྒོ་ཇེ་ཆེ། ཇེ་མང་། ཇེ་མང་རེད། ཨ་ཏུ་གིས་དམའ་མོ། ཨ་ཏུ་གིས་དབུལ་པོ།
ཚབས་ཆེ་ཤོས། ཇེ་མཐོར། ཤས་ཆེ། ཨ་ཏུ་གིས། ཇེ་ཕྱུག ཇེ་དཀའ་རེད། སྟོབས་ཆེ་ཤོས། ཇེ་ཕྱུག་ག གནད་འགག་ཨ་ཏུ་གིས་ཆེ་བོ་རེད།

Exercise 7
Do by yourself.

Exercise 8

1. ངས་ལས་ན་འདོད་ཤོས་བྱ་བ་དོན་སྙིང་ཅན་རེད།
2. ངས་བལྟས་ན་བུ་མོ་ཨ་ཏུ་གིས་ཡག་མ་ཚེ་རིང་གི་སྲིང་མོ་རེད།
3. བོད་སྐད་སྦྱོང་རྒྱུ་ཨ་ཏུ་གིས་དཀའ་མོ་མ་རེད།
4. མོག་མོག་བོད་གི་ཟ་མ་ང་དགའ་ཤོས་ཡིན།
5. ངའི་རོགས་པ་ཨ་ཏུ་གིས་དགའ་པོ་བོད་རིགས་མིན།
6. སྤྱི་གཟུགས་ཆེ་ཤོས་ཁྲུར་གེ་མ་རེད།
7. དཀོན་མཆོག་སྤྱི་ངས་རིག་ནོའི་ནང་ནས་སེམས་བཟང་ཤོས་རེད།
8. དམེ་བ་བོད་གི་ས་ཆ་ཨ་ཏུ་གིས་སྐྱིད་ས་མ་རེད།
9. སྒྲོལ་མ་གི་བྱད་གཟུགས་ངས་ཨ་ཏུ་གིས་མི་བརྗེད་ནོ་རེད།
10. གྲུང་གོ་གི་གྲོང་ཁྱེར་ནང་ནས་གྲོང་ཁྱེར་འདི་ཆུང་ཤོས་རེད།

Exercise 9

1. ...ཁྲུར་གེ་སོང་ན་དལ་ཤོས་རེད།
2. ...ཆོས་འཕགས་བརྟན་ན་ཨ་ཏུ་གིས་མགྱོགས་ནོ་རེད།
3. ...ནམ་མཁའ་ཨ་ཏུ་གིས་སྔོན་པོ་བོད་ན་ཡོད།
4. ...གཟི་ཚ་སྡེ་དགུ་ས་ཆ་ཡག་ཤོས་གཟིག་རེད།
5. ...མཚོ་སྐྱིད་ང་ཨ་ཏུ་གིས་སེམས་འཚོར་ས་རེད།
6. ...ཡོན་ཏན་སྤྱི་ཨ་ཏུ་གིས་ཡིད་མི་ཆེས་ནོ་རེད།
7. ...ཤ་ཨ་ཏུ་གིས་མི་ཟ་ནོ་བོད་སྤྱིར་མཚོན་ན་ཁྲི་ཤ་རེད།
8. ...དཔལ་ལྡན་ལྷ་མོ་སྒྲུང་མ་བོད་སྤྱི་གིས་ཨ་ཏུ་གིས་བརྙེན་ནོ་རེད།
9. ...ཁྲུར་གེ་བསྟན་པ་གི་སྤྲུན་ཡ་ཡིན་ཤས་ཆེ།
10. ...སྤྱིང་སྲིང་གསུམ་པོའི་ནང་ནས་རེ་བ་ཅན་པོ་སྤུར་གེ་རེད།

Exercise 10

1. ...ལྟོས་ན...ཆུང་།
2. ...བསྡུར་ན...མང་།
3. ...ལྟོས་ན...གཙོ་ཆེ།
4. ...འི་ལྟོས་ན...ཆེ།
5. ...བསྡུར་ན ...ཆེ།
6. ...ན་ལྟོས་ན...།
7. ...ང་བསྡུར་ན ...ཆུང་།
8. ...ན་ལྟོས་ན...མང་།
9. ...ལྟོས་ན་ཞི་ལིར...ཞི་ལིར་ལྟོས་ན...།
10. ...ན་བསྡུར་ན་རྙོན་པོ་ཡིན།
11. ...ང་བསྡུར་ན...མང་།
12. ...ལྟོས་ན...ཟ།

Exercise 11

1. ང་དབྱར་གནང་ང་ཡུལ་ནས་ཉིན་མ་སུམ་ཅུ་གི་ཡན་འདུག་གི་ཡོད།
2. ང་མེད་པོ་ཡིན། ཁང་གླ་སྒོར་མོ་སུམ་བརྒྱ་གི་ཡན་སྟེར་མི་ཐུབ།
3. ཆགས་གཡིས་ཧྲིན་སུམ་ཅུ་གི་མན་གིས་ལྡངས་འཁོར་མི་ཐོན།
4. ལས་མི་ཤེས་ན་ལས་ཀ་རྩ་མོ་གི་ཡན་དཀའ་མོ་མེད།
5. སློབ་གྲྭ་ཧ་ཐྭ་གི་ཡན་ན་སློབ་གྲྭ་མེད། སློབ་གྲྭ་ཚང་མ་ཧྲ་ན་ཐང་ར།
6. ཨ་མདོ་ནས་ཞ་ཡས་རིགས་གིས་ལོ་བརྒྱད་གི་ཡན་ན་སློབ་གྲྭ་འདོན་དགོས།
7. ས་འདི་སྐྱིད། ང་འདི་ནས་ཉིན་མ་གསུམ་གི་མན་མི་འདུག
8. སློབ་མ་ཚེ་རིང་ལོ་ཆུང་ན་ར་གཟུགས་ཕུ་བོ་གི་མན་མ་རེད།
9. ཚེ་རིང་རིག་པ་གི་ཐོག་ནས་ཕུ་བོ་གི་ཡན་མ་རེད།
10. ཁམས་ནས་ས་ཆ་ཁ་ཡས་ས་མགོ་སྨུས་སྟོང་གཉིས་གི་ཡན་རེད།

Exercise 12

1. གྲོང་ཁྱེར་ནས་ཁང་བརྩེགས་ཟོ་སྔོན་ཚད་ར་མཐོ། དེང་སང་ལྷག་གིས་མཐོ།
2. བོད་སྐད་དཀའ་མོ་རེད། རྒྱ་སྐད་ལྷག་ཏུ་དཀའ་མོ་རེད།
3. ཟླ་བ་སའི་གོ་ལ་གི་རས་ཐག་རིང་། གཟའ་མིག་དམར་ལྷག་གིས་ཐག་རིང་།
4. ང་འཛར་པན་གི་གློག་བརྙན་ན་དགའ། ཨ་མེ་རི་ཁའི་གློག་བརྙན་ན་ལྷག་ཏུ་དགའ།
5. ས་མཐའ་ནས་འཚོ་བ་རྩ་མོ་མ་རེད། ལོ་རྒྱས་ན་ལྷག་ཏུ་མ་རེད།
6. རོགས་པ་ཡིན་ན་ཕྱི་ཐག་རིང་དགོས། བཟའ་ཟླ་ཡིན་ན་ལྷག་ཏུ་རིང་དགོས།
7. བྱ་བ་འདི་ཁྲིགས་སེ་རེད། ལྷག་གིས་དཀའ་མོ་ངས་མི་ཁྲུག
8. སྒོ་ནས་མི་འཁྲུགས་གི་ནང་ནས་ལྷག་ཏུ་མི་འཁྲུགས།

9. ཟ་མ་ཚུ་ཁྲུ་ཁ་མོ་རེད། ནོས་ཉི་ར་ང་ལྷག་གིས་སྐོམ་གི

10. ཨ་མ་རིག་ཉི་ར་ཞ་ཡས་ལྷག་ཏུ་བསོད་ཐལ།

Exercise 13

1. …སྟོས་ན…། དུས་ཚོད་ཐུང་།
2. …ཨ་ཏུ་གིས་འཁྲུགས།
3. …སྟོས་ན་དད་པ་ཆེ།
4. …ལྷག་ཏུ་ཞུང…ཇེ་ཞུང…།
5. …ཨ་ཏུ་གིས་…།
6. …ཇེ་མང་རེད…ཇེ་ཆེ…།
7. …ལྷག་གིས་མི་མཐོ།
8. …སྙིང་ཇེ་ཆེ་…ལྷག་ཏུ་དཀའ་མོ…།
9. …ཨ་ཏུ་གིས་ཆེ་པོ…ཨ་ཏུ་གིས…།
10. …གི་ཡན་ན་དགོན་པ་ཆེ…ལྷག་ཏུ་རིང་…།

Exercise 14

1. སྨི་ཕྱུག་པོ་སེམས་སྐྱིད་ནོ་སྨི་མེད་པོ་འདྲ་མ་གཞིག་མིན་ན་ཐང་། སྨི་ཉམས་ཆུང་འདི་ལ་ཉེ་ཁྱོའི་དེ་མོ་གཞིག་ཡོད།
2. ཞ་ཡས་འདི་གཞན་སེམས་ཆེ་ནོ་ཁྲུར་གེའི་ཨ་པ་འདྲ་མ་གཞིག་རེད། ཡུལ་སྐོར་བ་འདི་གཞི་བདག་གི་དེ་མོ་གཞིག་ཡར་མར་ར་འགྲོ།
3. ནུ་པོ་ཆུང་ངོ་འཛོན་ཐང་ཕུ་པོ་འདྲ་མ་གཞིག་རེད། རོང་བ་ནོར་འབྲོག་པ་ནོ་གི་དེ་མོ་གཞིག་མགྲོན་སྟེས་ཆེ།
4. ང་ཁྲུར་གེ་འདྲ་མ་གཞིག་ཆོན་པོ་ཡིན། ཞི་ལི་ར་ཨ་པ་གི་དེ་མོ་གཞིག་ཁ་ཡག་ཆེ།
5. ཁྱོད་ཁྲུར་གེ་འདྲ་མ་གཞིག་སྐོར་མོར་མི་བསེར། སྨི་དོན་པོ་ཟེར་ནོ་ཆིག་ཐོག་ཁྱོའི་དེ་མོ་གཞིག་མིན།
6. ཞ་ཡས་འདི་གཉིས་ཀ་སློབ་གསོ་ཐོབ་ནོ་ཁྱོའི་ཞ་ཡས་འདྲ་མ་གཞིག་མིན། རྒྱལ་ཁབ་འདི་འགྱུར་ལྡོག་ཀུང་སོ་གི་དེ་མོ་གཞིག་མི་ཆེ།
7. ངའི་ཨ་པ་ཉལ་རྐྱོར་དགའ་ནོ་ཁྱོད་འདྲ་མ་གཞིག་ཡིན། མེད་པོ་ཕྱུག་པོ་གི་དེ་མོ་གཞིག་ཡིད་ཆོམ་ཁ་མི་དཀའ།
8. སྨུར་གེ་སྨུར་གེའི་ཨ་མ་འདྲ་མ་གཞིག་སྐད་ཡག སྨི་གྲགས་ཅན་སྙིང་གིས་འབོད་རྒྱི་སྨི་སྙིང་མེད་འབོད་རྒྱིའི་དེ་མོ་གཞིག་རྩ་མོ་མིན།

Exercise 15

In order: འདྲ་མ་གཞིག དེ་མོ་གཞིག འདྲ་མ་གཞིག འདྲ་མ་གཞིག འདྲ་མ་གཞིག དེ་མོ་གཞིག དེ་མོ་གཞིག འདྲ་མ་གཞིག འདྲ་མ་གཞིག དེ་མི་གཞིག

Exercise 16

1. བོད་གི་སྐྱེས་པ་གིས་ཁྱིམ་ལས་སྐྱེས་མ་གི་དེ་མོ་གཞིག་མི་ལས།
2. བོད་ནས་ཞི་མོ་ནོ་སློབ་གྲྭར་ཞི་ལི་ནོ་འདྲ་མ་གཞིག་མི་འགྲོ།
3. ར་མ་བསྲུན་མོ་ལུག་འདྲ་མ་གཞིག་མིན།
4. རོང་བ་ནོར་འབྲོག་པ་ནོ་གི་ཕྱུགས་ནོག་དེ་མོ་གཞིག་མང་ང་མེད།
5. བོད་མི་གིས་སྤོ་ཚོད་རྒྱ་མི་གི་དེ་མོ་གཞིག་མི་ཟ།
6. འབྲོག་ས་ནས་ལྷ་ངས་འཁོར་གྲོང་ཁྱེར་འདྲ་མ་གཞིག་རྒྱུག་མི་ཆེ།
7. བོད་གི་སྣ་ནག་དེང་སང་རས་གུར་འདྲ་མ་གཞིག་རིག་རྒྱུ་མེད།
8. ཨ་མདོ་ནས་ནས་ཁམས་གི་དེ་མོ་གཞིག་ལོངས་སྤྱོད་ཡས།
9. ཨ་མདོ་ས་མགོ་དབུས་གཙང་འདྲ་མ་གཞིག་མི་མཐོ།
10. རྒྱ་མི་གིས་ཤ་བོད་མི་གི་དེ་མོ་གཞིག་མི་ཟ།

Exercise 17

1. ང་སློབ་གསོ་སློབ་ཆུང་གི་དེ་མོ་གཞིག་ཐོབ་ཡོད།
2. ངས་ཉིན་གྲངས་ང་ལས་ཀ་དུས་ཚོད་གསུམ་གི་དེ་མོ་གཞིག་ལས་གི་ཡོད།
3. ང་གློག་བརྙན་ན་ཆོས་གྲགས་གི་དེ་མོ་གཞིག་མི་དགའ།
4. ངའི་ཀླད་པ་ངའི་ནུ་པོ་གི་དེ་མོ་གཞིག་མི་མགྱོགས།
5. ཁྲུར་གེ་སྨི་སྐྱིད་པོ་ཁྲུར་གེའི་ཕྲང་མོ་གི་དེ་མོ་གཞིག་རེད།
6. ངའི་ལུས་དེང་མ་གི་དེ་མོ་གཞིག་མ་རེད།
7. ངས་བོད་གི་ཟ་མ་དེང་མ་གི་དེ་མོ་གཞིག་མི་དྲན་གི
8. ངས་བཤད་ནོ་ཁྲུར་གེས་བཤད་ནོ་གི་དེ་མོ་གཞིག་མི་ཧྭ་གི

Exercise 18

1. བོད་སྐད་དབྱིན་སྐད་འདྲ་མ་གཟིག་དཀའ་མོ་མ་རེད།
2. ཕྱི་རྒྱལ་གི་ཁང་གླ་བོད་གི་དེ་མོ་གཟིག་མི་དམའ།
3. ཕྱི་རྒྱལ་བ་གིས་འོ་ཟས་ཟོས་ན་བོད་ཀྱི་འདྲ་མ་གཟིག་མ་རེད། ལྷག་ཏུ་ཟ།
4. སྐམས་ཤ་ལུག་ཤ་གི་དེ་མོ་གཟིག་ཚོན་པོ་མ་རེད།
5. ཁྱུར་གེ་རྩིས་རིག་དབྱིན་ཡིག་གི་དེ་མོ་གཟིག་སྦྱོང་སྐྱོར་མི་དགའ།
6. རོང་ནས་རྟ་དྲེལ་འདྲ་མ་གཟིག་གོ་ཚོད་མིན།
7. ལྷ་ས་གྲོང་ཁྱེར་ན་བོད་མི་རྒྱ་མི་འདྲ་མ་གཟིག་མང་རྒྱུ་མ་རེད།
8. ཨ་མདོ་ན་དཀྲུགས་ཇ་རང་གའི་འོ་ཇ་གི་དེ་མོ་གཟིག་འཐུང་གི་མེད།

Exercise 19

1. དབྱིན་ཇི་ས་རྒྱ་ཆུང་ན་ར་ཧོ་ལན་ན་ལྟོས་ན་ཆེ།
2. ཨུ་རུ་སུ་ཨ་མེ་རི་ཁར་ལྟོས་ན་ཚན་རིག་ལག་རྩལ་ལྷག་གིས་མི་མཐོ།
3. ཀྲུང་གོའི་རིག་གནས་ཨ་མེ་རི་ཁ་གི་རིག་གནས་ལྟོས་ན་ཁྱབ་མི་ཆེ།
4. འདི་གཉིས་ཀར་ལྟོས་ན་ཁྱོད་གང་དགོས།
5. བོད་ར་ལྟོས་ན་ང་ལྷག་གིས་སོང་ན་འདོད་ས་མེད།
6. སྤྱི་རྟུལ་མ་གཟིག་གིས"ལས་སྐྱོར་ལྟོས་ན་འདུག་སྐྱོ་གལ་ཆེ།"ཟེར།
7. ཞི་མོ་འདིས་ཞ་ཡས་ཞི་མོར་ལྟོས་ན་ཞི་ལི་འདོད་གི་ཡོད།
8. སྤྱི་ལ་ལ་གིས་ཚེ་འདིར་ལྟོས་ན་ཚེ་ཕྱི་མ་གལ་ཆེ་ཟེར།

Exercise 20

1. ཞི་མོ་གཟུགས་ཅན་དེ་གཟུགས་སྐུས་གཉིས་གིས་མི་ཚད།
2. ཞི་ལི་ཕོ་སྐྱ་ཅན་དེ་ལོ་སུམ་ཅུ་གིས་མི་ཚད།
3. དོ་ཚིགས་ངའི་ཡོང་སྒོ་ན་ཉིང་གི་ཡོང་སྒོ་གིས་མི་ཚད།
4. གླུ་མ་དེའི་སྐད་སྙན་མོ་དིང་མ་གིས་ར་མི་ཚད།
5. ཁོ་ཚང་བཅའ་དག་ཡིན་ནོ་གིས་མི་ཚད། ད་པོ་གཙང་མ་ར་རེད།
6. གནམ་གྲུ་དེའི་གོང་སྐོར་མོ་བྲེ་བ་གཟིག་གིས་མི་ཚད།
7. སྨུར་གེ་ཞེ་བཟང་ནོ་སྨུར་གེའི་ཨ་ཅེ་གིས་མི་ཚད།
8. ང་སྐྱུག་ནོ་བླ་འཁྲུམས་ནོ་གིས་མི་ཚད།

Exercise 21

Do by yourself.

Exercise 22

1. ...མཚོ་སྔོན་པོ་གི་ཆེ་མཉམ་མེད...མ་ཕམ་གཡུ་མཚོ་གི་གལ་ཆེ་མཉམ་མེད།
2. ...དེའི་སྤུ་མཉམ་མེད...ཀྱི་ཚང་རྡོ་རྗེ་འཆང...གི་སྙིང་གྲགས་ཆེ་མཉམ་མེད།
3. ...དེའི་མཐོ་མཉམ་མེད།
4. ...ཀྱི་ཚང་གི་དར་མཉམ་མེད...མགོ་ལོག་གི་དར་མཉམ་མེད།
5. ...དེའི་ཆེ་མཉམ་མེད།
6. ...རོང་གི་དགོན་པ་གི་མང་མཉམ་མེད།
7. ...རོང་གི་སློབ་མ་གི་ཆེ་མཉམ་མེད།
8. ...གི་དྲོ་མཉམ་མེད།

Exercise 23

In order: ཨ་ཏུ་གིས། ཨ་ཏུ་གིས། ཨ་ཏུ་གིས། ཡན། ལྟོས་ན། ལྷག་ཏུ། ཤོས། དེ་མོ་གཟིག ཨ་ཏུ་གིས། ཤོས། ཇེ། ཇེ། ཨ་ཏུ་གིས། ཨ་ཏུ་གིས། ཨ་ཏུ་གིས། ལྷག་གིས། དེ་མོ་གཟིག དེ་མོ་གཟིག ལྟོས་ན། ཡན། མན། གིས་མི་ཚད། ཤོས། ཨ་ཏུ་གིས། ཨ་ཏུ་གིས། ལྷག་ཏུ། ཨ་ཏུ་གིས། གི་ཡན། མཉམ་ཡོད། གི མཉམ་མེད། དེ་མོ་གཟིག ཤོས།

Exercise 24

1. དེང་སང་བོད་གི་ས་ཆ་དེང་མ་ར་མི་གཅིག
2. ང་ར་ངའི་སྤུན་ཡ་འཛིན་གྲྭ་མི་གཅིག
3. དབྱིན་སྐད་ར་བོད་སྐད་སྦྱངས་ན་དཀའ་མོ་གཅིག་འདྲ་མིན།
4. གླུ་མ་འདིའི་སྐད་དེང་མ་ར་གཅིག་ར་གཅིག་མ་རེད། ཇེ་ཡག་རེད།
5. སློབ་སྦྱོང་གི་ཐོག་ནས་ཁོ་སློབ་གྲོགས་གཞན་པ་ར་གཅིག་ར་གཅིག་མ་རེད།
6. དེང་སང་འཚོ་བ་སྐྱིད་ནོ་ར་སེམས་དལ་ནོ་དེང་མ་ར་མི་གཅིག
7. མྱི་ཇེ་ཚོར་གཏོང་ནོའི་ཐོག་ནས་ཤ་སྟག་ར་ཕྱེ་གཅིག་མིན།
8. ཕྱུགས་ལས་ར་ཞིང་ལས་དཀའ་མོ་ཡིན་ནོ་གཅིག་ར་གཅིག་མིན།

Exercise 25 Do by yourself.

Exercise 26

འདྲ / འདྲ་འདྲ

1. ཀོ་གི་ལྷམ་འདི་ར་རས་གི་ལྷམ་གན་ཧྲ་མོ་ཡིན་ནོ་འདྲ་འདྲ་རེད།
2. དེང་སང་གི་སྤྱི་ཚོགས་ར་དེང་མ་གི་སྤྱི་ཚོགས་མི་འདྲ། དེང་སང་སྤྱི་ཚོགས་ཧོང་གིས་དར།
3. བོད་ཡིག་ར་དབྱིན་ཡིག་བརྡ་སྤྲོད་དཀའ་མོ་ཡིན་ནོ་འདྲ་གི
4. ངའི་ཨ་ཅེ་ར་ནུ་མོ་ངོ་ཆུང་ཡིན་ནོ་འདྲ་འདྲ་མ་རེད།
5. རྒྱལ་ཁབ་དར་རྒྱས་ཅན་ར་རྒྱལ་ཁབ་མེད་པོ་སློབ་གསོ་ཧྲ་ནོ་མི་འདྲ།
6. ཕྱི་རྒྱལ་གི་མྱི་ར་བོད་གི་མྱི་གཉིས་ཀ་བརྩི་བཀུར་ཆེ་ནོ་འདྲ་གི
7. གྲུང་གོ་ནས་གྲོང་ཁྱེར་ཚང་མ་འདྲ་གི ཚང་མ་ཨར་འདམ་རེད།
8. སྒྲོག་ཆགས་ར་མྱི་མཁའ་དབུགས་དགོས་ནོ་འདྲ་འདྲ་རེད།

རིག / རིག་འདྲ

1. ངའི་ཧླངས་འཁོར་ར་ཁྱུར་གེའི་ཧླངས་འཁོར་ཆེ་ནོ་རིག་གི
2. རྒྱལ་ཁབ་སོ་སོའི་རྒྱལ་དར་མདོག་ར་དབྱིབས་མི་རིག་གི
3. གཡག་ར་མཛོ་ཚུགས་ཀ་རིག་འདྲ་མ་རེད།
4. མཚེ་མ་གཉིས་ཀ་རིག་འདྲ་མ་རེད། གཅིག་ཆེ། གཅིག་ཆུང་།
5. ངའི་དཔེ་ཆ་ར་ཁྱུར་གེའི་དེ་མི་རིག་གི ངའི་དེ་མཐུག་གི
6. འདྲ་པར་འདི་གཉིས་མི་རིག་གི གཅིག་ན་ཉིང་གི གཅིག་དེ་ཚོགས་གི་རེད།
7. འཇར་པན་པ་ར་གྲུང་གོ་བ་རིག་འདྲ་རེད། གཉིས་ཀ་ཨ་ཤེ་ཡ་གི་མི་རེད།
8. རྒྱ་མཚོ་གི་མདོག་ར་གནམ་མཁའ་གི་མདོག་རིག་གི སྔོན་པོ་རེད།

Exercise 27

In order: གཅིག་འདྲ། གཅིག་འདྲ། གཅིག མི་གཅིག མི་གཅིག འདྲ་འདྲ། རིག་འདྲ། མི་གཅིག་གི མི་གཅིག རིག་འདྲ། གཅིག་ར་གཅིག གཅིག་ནི་མ་རེད། གཅིག གཅིག་ར་གཅིག་མ་རེད། འདྲ་གི མི་གཅིག་ས། གཅིག་འདྲ་ཤེད། གཅིག་ར་གཅིག གཅིག་འདྲ་ཤེད། གཅིག་ར་གཅིག གཅིག་ཏག་ཏག

Exercise 28

རིག་འདྲ་ཤེད / འདྲ་འདྲ་ཤེད

1. ཨ་ཕ་ར་ཞི་ལི་རིག་འདྲ་ཤེད་འགྲོ་གི
2. སྒྲོག་ཆགས་ཁ་ཡས་ར་མྱི་འདྲ་འདྲ་ཤེད་མངལ་ར་ཆགས་གི་ཡོད།
3. ང་དོན་འགྲུབ་ར་རིག་འདྲ་ཤེད་ཆུར་རྐྱལ།
4. ངེད་གཉིས་དུས་ཚོད་འདྲ་འདྲ་ཤེད་སློབ་ཁྲིད་ར་ཐོན།
5. སྤུན་ཡ་གཉིས་ཀས་དབྱིན་སྐད་ཨ་རྫ་འདྲ་འདྲ་ཤེད་བཤད་གི་ཡོད།
6. ཁྱིམ་འདི་ནས་མྱི་སོ་སོ་གིས་ལས་ཀ་འདྲ་འདྲ་ཤེད་ལས་གི་ཡོད།
7. མཚེ་མ་གཉིས་ཀས་གོན་རྒྱུ་རིག་འདྲ་ཤེད་གོན།
8. སློར་མོ་ཚང་མ་ལས་ཀ་བ་ཟོར་འདྲ་འདྲ་ཤེད་བགོས་བཏང་།

ལྟར་ར / ལྟར་ཤེད

1. སངས་རྒྱས་ཁྱུར་གེའི་ཨ་ཕ་གི་ལྟར་ར་སྨུགས་པ་བཅའ་གི་ཡོད།
2. ཨ་མེ་རི་ཁ་གིས་དབྱིན་ཇི་གི་ལྟར་ར་དབྱིན་སྐད་བཀོལ་གི་ཡོད།
3. ངའི་སྤུན་ཡ་གིས་ང་ལྟར་ཤེད་ལུས་རྩལ་བ་ཡས་ན་འདོད།
4. སྦུར་གེ་མྱི་མགོ་སྟོང་གཟིག་གི་ལྟར་ཤེད་ཧང་རྒྱལ་རེད།
5. ངའི་སྤུན་ཡ་ཁྱུར་གེའི་ན་ཟླ་མང་ང་གཟིག་གི་ལྟར་ཤེད་ངོ་ཆུང་།
6. ཁྱུར་གེ་གཞི་བདག་གཟིག་གི་ལྟར་ཤེད་གང་ས་གང་ང་འགྲོ།
7. སྨན་གསེར་གི་ལྟར་ར་གོང་ཆེ་གི
8. མྱི་རུས་སྦལ་གི་ལྟར་ཤེད་ཚེ་ཐག་མི་རིང་།

Exercise 29

1. …སྨུར་གེའི་ཨ་མ་གི་ཡག་མཉམ་…།
2. …སྨུར་གེར་ཧྲོས་ན་བསྡད་ནོ་…།
3. …རིག་འདྲ་མ་རེད།
4. …མི་འདྲ…གཅིག་རེད།
5. …ཁྱུར་གེ་ར་གཅིག་མིན།
6. …གཅིག་ར་གཅིག་རེད།
7. …ཁྱུར་གེའི་ལྷར་ར་ལས་མི་ཉན།
8. …གཅིག་འདྲ་ཤེད…གཅིག་འདྲ་ཤེད…།

Exercise 30

In order: ཨ་ཏུ་གིས། ཨ་ཏུ་གིས། ལྷག་ཏུ། གི་ཡན་ན། ལྷག ཡན་ན། འདྲ་འདྲ། ཧྲོས་ན། ཨ་ཏུ་གིས། ལྷག ཡན་ན། གཅིག་ར་གཅིག གཅིག་འདྲ་རེད། ཧྲོས་ན། གི་ཡན། ལྷག་ཏུ། ལྷག་གིས། མི་གཅིག་གི ལྷག་གིས། གི་མན། ལྷག་ཏུ། དེ་མོ་གཞིག གཅིག་ར་གཅིག གི་ལྷག ཟེ། གི་མན། གི་ལྷར་ར། ལྷར་ཤེད།

༼སློབ་ཚན་བཅོ་ལྔ་བ༽

Exercise 1

1. དུས་ཚོད་བདུན་པ་གི་སྟེང་སློབ་ཁྲིད་ཡས་གི་ཡོད།
2. དངོས་པོ་རྩ་ཆེན་འདི་མི་ཉོ།
3. རྒྱུགས་སྤྲོད་ཚར་གི་ཡོད།
4. དེང་སང་དངོས་པོ་ཡ་མཚར་མང་ང་ལས་གི་ཡོད།
5. གོན་རྒྱུ་མཐུག་པོ་འཁྱེར་དགོས་རྒྱུ་རེད།
6. ཁྱོས་བཤད་ནོ་མི་གོ་གི འདི་ནས་འུར་སྒྲ་ཆེ་གི
7. དཔེ་ཆ་འདི་དཔར་གི་འཁྱེར་གི་ཡོད།
8. དངོས་པོ་རྒྱུ་སྐྱུས་ཅན་འཛར་མན་ན་ལས་གི་ཡོད།

Exercise 2

Do by yourself.

Exercise 3

1. གློག་བརྙན་ན་སློབ་ཁྲིད་གི་གཞུག་ནས་བལྟ་རྒྱུ་ཡིན།
2. ང་ལྷ་ས་ན་ཡོད་དུས། ཁྱོའི་རོགས་པར་ཁ་པར་བཏང་ང་།
3. དཔལ་འབྱོར་ཁེར་རོ་བསམས་མས་ཁོར་ཡུག་བརྗེད་བཏང་།
4. དབྱར་གནང་གི་སྐབས་བ་ཚི་གཞིག་ལས་རྐྱོ་མི་ཤེས།
5. ཁྱུར་གེར་མ་བཤད་ན་ཏྭ་མི་ཐང་།
6. ཟ་མ་བསྐོལ་ཡོད། རེད་དྲ་ཨ་པ་མི་ཐོན་གི
7. སྐྱི་དན་པ་དེ་ཁ་མ་དཀྲུ། ཁྱུར་གེའི་མཉམ་པས་འགྲོ་ར་མ་འགྲོ།
8. སྨུར་གེ་སྐྱིད་གི་མེད། བྱ་བ་འཕེན་རྒྱུ་རེད།

Exercise 4

1. ལོ་ཏོག་ཟླ་བ་བདུན་པ་གི་ནང་ང་འབྲེག་རྒྱུ་རེད།
2. དོན་དག་ད་བཤད་ན་སྤྱ་སོང་། གཞུག་ནས་བཤད།
3. ཁྱུར་གེར་སྐོར་མོ་བྱིན་བྱིན་བཏང་། ད་པོ་མགོ་མི་ཐོན་ན་བཀོད་པ་མེད།
4. ཟ་མ་ཚང་མ་ཉོས་ཡོད། དངོས་པོ་གཞན་པ་ཅང་མི་དགོས།
5. སྒྲོལ་མ་གིས་བཤད་ན། རླངས་འཁོར་གི་པ་སེ་ཚང་མ་ཉོ་རྒྱུས་ཟེར།
6. ནངས་ཀ་ཡུལ་སྐོར་ཡས་ན་འགྲིག་གི ནམ་ཟླ་བཟང་ན།
7. ཞ་ཟས་ཟོ་ཡུལ་སྐོར་ར་མི་ཁྲིད། ཁོ་ཟོ་སྡུག་ཏག་ཏག་རེད།
8. ང་ཁྱོའི་སྤྱོད་ན་ཁྱིམ་མ་ཐོན་ན་ཟ་མ་བསྐོལ་ཡ།

Exercise 5

In order: ཉོས། ཉོ་དགོས་རྒྱུ་རེད། ལེན་དགོས། ཟ་མ་སྐོལ་རྒྱུར། དགོས་གི སྒོ་བརྒྱབ་ཡོད་གི བཙུག་ཡོད། ཉོས་ཡོད། རྙིད་རྒྱུ། བཤད་ན་ཨེ་ཆོག བཙུག གྲ་སྒྲིག་ཡས་མེད། ཉོ། ཉོས་ཡོད། ལེན་དགོས། ཉོ་དགོས། ཉམས་ལེན་ཡས་རྒྱུ་ཡིན། དགོས་རྒྱུ་རེད། འགྲོ་དགོས། རིག་ཨེ་ཐུབ། དྲན་རྒྱུ་རེད། ཁ་པར་གཏོང་། ཡི་གེ་གཏོང་། ལྟ་སྐྱོང་ཡས་དགོས།

Exercise 6

1. སྦྱིན་ཐག་ག་ཉན་ནས་དབྱིན་སྐད་སྦྱོང་དགོས།
2. སྨན་ཁ་མོ་ཡིན་ད་མིན་ད་འཐུངས་ནས་ནད་བཅའ་དགོས།
3. སྒོར་མོ་བསགས་ནས་ཨ་མ་སྨན་པར་སྟོན་དགོས།
4. འགྲུལ་བ་ཟོ་ཚང་མང་ང་བླུད་ནས་བཞི་གི་འཇུག
5. ཡི་གེ་བསྐུར་ནས་ངའི་ཕ་མ་གཉིས་ཀ་རྒྱུ་མཚན་བཤད་དགོས།
6. ཁ་ཡག་བཤད་ནས་སྒོར་མོ་ལེན་གི་ཡོད།
7. སྒོར་མོ་དུས་ཐོག་གཏིན་ནས་སློབ་གྲྭ་ལས་གི་འཇུག་རྒྱུ་རེད།
8. ཞིང་ང་ཆུ་བཏང་ནས་ལོ་ཏོག་སྐམ་གི་འཇུག་གི་མེད།

Exercise 7

1. གཏེར་ཁ་བསྐོས་ནས་ཁོར་ཡུག་ཇེ་བཙོག་རེད།
2. ཚང་འཐུངས་འཐུངས་ནས་ཕྱི་ཉིན་དོན་དག་ཟོ་མི་དྲན་གི
3. ལོ་རྒྱུས་བཤད་ནས་མཐའ་མར་མྱུར་གེས་སློབ་གྲྭར་འགྲོ་རྒྱུ་ཁས་བླངས།
4. ཁུར་གེ་མགོ་སྐོར་བཏང་ནས་ད་དར་ལངས་གི་ཡོད།
5. སྐྲང་བོ་ཁ་དཀྲུས་ནས་ད་འགྲོ་ཁ་ཉན་གི་མེད།
6. ཞ་ཡས་གཤེ་གཤེ་བཏང་ནས་སྨི་སྨ་ཐུང་གཞིག་ག་ཉན་ཡོད།
7. སྨན་ཁ་མོ་འཐུངས་འཐུངས་ནས་ནད་པ་ཞི་མཛེད་གི་ཡོད།
8. སྨྲི་གི་ངན་ཏག་ཏག་ལབ་ནས་ད་ཁོ་རང་གེ་ཁ་ལས་དགེ་གི་མེད།

Exercise 8

1. …སྐུར་གི་ཡོད། …ཁ་པར་བཏང་བཏང་།
2. …མི་སྐྱོལ། …ཟེར…བརྗེས་བཏང་།
3. …གཏོང་གི་ཡོད།…ཉོས།
4. …ཟ་གི་མེད། …བརྒྱབ…སྦྱངས།
5. …བཤའ་གི་ཡོད། …བཀྲུས།
6. …དད་པ་བྱེད། …ཁ་བརྟངས།
7. …དགའ་གི་ཡོད། …དྲིས…མ་ཤེས།
8. …འདེམ་གི་ཡོད།…མ་བྱིན…མ་བླངས།

Exercise 9 Do by yourself.

Exercise 10

1. …སྐོར། …མི་འཁོར།
2. …སྐོལ་གི་མེད། …ཁོལ་གི་མེད།
3. …ཤི་སོང་། …བསད་བཏང་།
4. …གླུ་ལེན …གླུ་གྲགས་གི
5. …སྙོལ་གི་ཡོད། …ཉལ་གི་ཡོད།
6. …བཏང་། …འགོར་གི་ཡོད།
7. …བསྒྱུར་ཡོད། …འགྱུར་ཡོད།
8. …བསྒྲེལ། …འགྲེལ…།

༼སློབ་ཚན་བཅུ་དྲུག་པ༽

Exercise 1

In order: བོ། ཆེ་བོ། ཆེ་བོ། ཚོ། ཆེ་བོ། པོ། ཚོ། པོ། བོ། སེར་རོ་བོ། བོ། བོ།

Exercise 2

1.	ལྷ་ས་ང་སོང་་ན་འདོད་ས་གཟིག་རེད།	reason:	ལྷ་ས་གནས་མཆོག་རེད།
2.	བོད་གི་མར་ང་དགའ་ཚོ་གཟིག་མིན།		བོད་གི་མར་དྲི་མ་ཁ་མོ་རེད།
3.	རྩམ་པ་ང་དགའ་ས་གཟིག་ཡིན།		དེ་ཞིམ་ར་ཞིམ། ལྟོགས་གསོད་ར་ཆེ།
4.	རེབ་གོང་གི་གོ་རེ་ང་དགའ་ཚོ་གཟིག་མིན།		རེབ་གོང་གི་གོ་རེ་ཆེ་སོང་།
5.	ཨ་མདོ་གི་ཐུག་པ་ང་དགའ་ས་གཟིག་ཡིན།		དེ་ཞིམ་ཚོ་ཁྱད་པར་བ་གཟིག་རེད།
6.	སིལ་ཏོག་ང་དགའ་ས་གཟིག་མ་རེད།		སིལ་ཏོག་ག་བྲོ་བ་མེད་གི
7.	ལུག་ཤ་ར་ང་མི་དགའ་ས་གཟིག་ཡིན།		ལུག་ཤ་ཟོས་ཟོས་ནས་ད་ཟ་ན་མི་འདོད་གི
8.	སྐམས་ཤ་ང་མི་དགའ་ས་གཟིག་མིན།		སྐམས་ཤ་མི་ཞིམ་རྒྱུ་མེད།
9.	ངའི་དགེ་རྒན་ང་དགའ་ས་ཡིན།		ཁྲུར་གེ་མྱི་བཟང་གསེར་ཡིན།

Exercise 3

1.	…གངས་རི་གཟིག་ཡིན།	type of place:	དེ་གནས་མཆོག་རེད།
2.	…རི་ཨ་ཧུ་གིས་མཐོན་པོ་བོ་རེད།		མྱི་མང་ང་འགོས་ན་འདོད་ས་གཟིག་ཡིན།
3.	…བོད་གི་ས་ཆ་གི་མཚོ་ཆེ་བོ་རེད།		དེ་ཡུལ་སྐོར་ར་འགྱོ་ས་གཟིག་ཡིན།
4.	…མཚོ་གཟིག་རེད།		བོད་མྱི་མཇལ་སྐོར་ར་འགྱོ་ས་གཟིག་ཡིན།
5.	…ཕོ་བྲང་གཟིག་ཡིན།		དེང་མ་བོད་གི་བཙན་པོ་ཟོ་བཞུགས་ས་རེད།
6.	…ཡུལ་ལྗོངས་ཡག་ས་གཟིག་རེད།		རྒྱ་མང་ང་ལྷ་སྐོར་ར་ཡོང་ས་གཟིག་ཡིན།
7.	…ཨ་མདོ་གི་དགོན་པ་ཆེ་བོ་རེད།		གྲྭ་བ་བཅའ་ས་དགའ་གཟིག་ཡིན།
8.	…རྟེན་ཁང་ལྷ་ས་ན་ཡོད་ཚོ་གཟིག་ཡིན།		སྨོན་ལམ་རྒྱག་ས་དགའ་གཟིག་རེད།
9.	…ཨ་མདོ་གི་རི་གྲུགས་ཅན་པོ་རེད།		དེ་གཞི་བདག་གཟིག་འདུག་ས་རེད།

Exercise 4 In order: གཟིག ཆ་ཅིག གཟིག ཆ་རེ། ཅང་། ཆ་ཅིག ཁ་ཤས། ཅད། ཁ་ཤས། དེ། གཟིག ལ་ལ། ལ་ལ། ཅང་། ཁ་ཤས། ཆེ་བོ། གཟིག

Exercise 5

In order: བོ། ཆ་ཅིག གཟིག དེ། དེ། གནམ། དེ། བོ། ཁ་ཤས། ཅང་། གཟིག གཟིག ལ་ལ། ཅད། དེ། གནམ། གཟིག གནམ། གཟིག

Exercise 6 In order: གཟིག གཟིག ཚོ། གཟིག གཟིག གཟིག ཅད། དེ། གཟིག ཚོ། གཟིག དེ། ཆ་རེ། ཚོ། ཚོ། དེ། ཚོ། ཚོ།

Exercise 7

In order: ཅང་། ཅང་། དེ་རིགས་གེ ཆ་ཅིག ཁ་ཤས། ཆ་ཅིག ཁ་ཤས། བོ། ལ་ལ། ཁ་ཤས། ཅང་། དེ་རིགས་གེ ཅང་། ལ་ལ། དེ་རིགས་གེ དེ་རིགས་གེ དེ།

Exercise 8

In order: རིགས་གེ གཟིག གཟིག ཆ་ཅིག དེ། དེ། རིགས་གེ རིགས་གེ

Exercise 9

1. ...མང་ཆེ་ཤོས།
2. ...ཚང་མ།
3. ...ཉུང་ཤོས།
4. ...མང་ཆེ་ཤོས།
5. ...ཅང...མང་ཆེ་ཤོས།
6. ...མང་ཆེ་ཤོས...ཉུང་ཤོས།
7. ...མང་ཆེ་ཤོས།
8. ...ཚང་མ...ཉུང་ཉུང་།
9. ...མང་ཆེ་ཤོས...ཚང་མ་གིས།
10. ...མང་ཆེ་ཤོས།
11. ...ཚང་མ...ཉུང་ཤོས།
12. ...ཅང་...ཚང་མ།

Exercise 10

1. ...ཚང་མ...ཉུང་ཉུང་གཟིག
2. ...ཉུང་ཉུང་གཟིག...མང་ཆེ་ཤོས།
3. ...མང་ཆེ་ཤོས...ཉུང་ཉུང་།
4. ...མང་ཆེ་ཤོས།
5. ...ཉུང་ཤོས...ཚང་མ།
6. ...ཅང་...མང་ཤོས།
7. ...མང་ཆེ་ཤོས...ཉུང་ཉུང་གཟིག
8. ...ཉུང་ཤོས...མང་ཆེ་ཤོས།
9. ...ཉུང་ཤོས།

Exercise 11

In order: དེ་རིགས་གེ འདི་རིགས་གེ འདི་རིགས་གེ པོ། གཞན་པ་ཟོ། པོ། གཟིག ཅང་། པོ། གཅིག་གོ གཟིག གཟིག

Exercise 12

1. ...པོ...འདི་རྟོག་གོ...གཞན་པ་གཟིག...།
2. ...གན་རྟོག་གོ...གཅིག་གོ...།
3. ...དེ་རྟོག་གོ...གཞན་པ་ཟོ...།
4. ...ཅང་...ཅང་...།
5. ...གན་རྟོག་གོ...གཞན་པ་གཟིག
6. ...ཆ་ཅིག...གཞན་པ་ཟོ།
7. ...གན་རིགས་གེ...དེ་རིགས་གེ
8. ...འདི་རིགས་གེ...གཞན་པ་ཟོ།
9. ...ཆ་ཅིག...ཅང...ཆ་ཅིག

Exercise 13

In order: གཅིག ཅང། གཅིག་ར། གཅིག་ར། དེ། གཅིག་ར། འདི། གཟིག གཅིག་ར། དེ། ཆ་ཅིག དེ་ཟོ། གཅིག་ར།

Exercise 14

1. དེ་བ་ཚང་གི་ཕྱུགས་ཟོག་གཅིག་ར་མ་ལུས།
2. ཁྲིམ་ཚང་དེར་ཅང་ར་མེད་སོང་།
3. དོན་ངོ་མ་གིས་ཁྱུར་གེས་ཅང་ར་མ་བཤད།
4. ཁྱུར་གེ་ཐེར་མ་ཡུག་གཅིག་དགོས། གཉིས་མི་དགོས།
5. རྒྱ་ཀ་གི་ནང་ན་རྒྱུ་ཅང་ར་མེད།
6. ཁྱུར་གེས་ལས་ཀ་གཅིག་ར་མ་ལས།
7. ནད་པ་སྨྲོན་ཅང་མེད་ཟེར།
8. ཁྱུར་གེས་གཅིག་ར་ཤེས་གི་མེད་གི
9. ཁྱུར་གེས་ད་ཐེངས་གཅིག་ར་མི་ཉོ་ཟེར།

Exercise 15

In order: ཆ་རེ། དེ། གཟིག དེ། དེ་ཟོ། ཚང་མ། ཆ་རེ། གཅིག་ར། ཆ་རེ། ཅང་། གཟིག གཅིག་ར། ཅང། ཚང་མ། གཅིག་ར། ཅང་། དེ། གཟིག གཅིག་ར། ཆ་རེ། གཟིག དེ། སུ། དེ་ཟོ། དེ། དེ།

Exercise 16

In order: དེ་རིགས་གེའི། མང་ཆེ་ཤོས། དེ་རིགས་གིས། རིགས་གེས། གཅིག་ར། ཅང་། གཟིག པོ། གཟིག དེ་རྟོག་གོ གཟིག དེ་རྟོག་གོ དེ། པོ། ཅང་། དེ་རྟོག་གོ འདི་རྟོག་གོ གན་རྟོག་གོ ཅང་། པོ།

༼སློབ་ཚན་བཅུ་བདུན་པ༽

Exercise 1

Condition:

1. ཆར་པ་བབས་ན་ངེད་གཉིས་ཀ་དུས་ཐོག་ག་ཁྱིམ་མ་ཐོན་རྒྱུ་མ་རེད།
2. ངས་སློར་མོ་མ་བསགས་ན་ལག་ཁྱེར་ཁ་པར་དེ་ད་པོ་ལུག་རྒྱུ་མ་རེད།
3. ཁྱོད་རྩེ་གི་འགྲོ་ན་ངས་ཁྱོད་ཀ་ར་མི་ཉོ།

Contrast:

1. རྒད་པོ་རྒྱ་གཞིག་ཡིན་ན་ར་སྨུར་གེ་རང་བོད་རེད།
2. སྒྲོལ་མ་ཆ་རྐྱེན་གིས་མི་འདང་། སྨུར་གེའི་ཕྲང་མོ་འདང་ན་ར།
3. སྤུན་ཡ་གཉིས་ཀ་རིག་ན་ར་ཨ་ན་མ་ན་མ་རེད།

Purpose:

1. རྒན་མོ་འདི་ཚ་བོར་ལྷ་རྐྱོའི་ཆེད་ར་ཕྱི་རྒྱལ་ར་སོང་།
2. ཆོས་སྒྲོན་གིས་དགོང་ཇ་བསྐོལ་རྒྱུའི་ཆེད་ར་ཏུབ་ཉིས་ཐལ།
3. ང་འགྲུལ་བ་གཞིག་ལེན་རྐྱོའི་ཆེད་ར་གནམ་གྲུ་ཐང་ང་འགྲོ་དགོས།

Reason:

1. སྨུར་གེས་བྱ་བ་དཀའ་སོང་ཙོ་གིས་བསྐྱུར་བཏང་།
2. ངས་བཟའ་མི་ཟོ་དྲན་ཙོ་གིས་གཟའ་འཁོར་གཞུག་མ་ལྷ་གི་འགྲོ་རྒྱུས།
3. སྔོད་ཉི་མ་ལྷ་ས་གནས་མཆོག་ཡིན་ཙོ་གིས་བོད་ཚང་མ་མཇལ་གི་འགྲོ

Temporal:

1. དུས་ཚོད་མ་ཐོན་གོང་སློབ་ཁྲིད་གྲོལ་ཐལ།
2. ཐག་གཅོད་མ་ཡས་གོང་འདང་ཞིབ་མོ་ཤེད་རྐྱོབས།
3. ངས་དགོང་གྲུངས་ང་མ་ཉལ་གོང་ཁ་ནང་འབྲུད།

Exercise 2

In order: གི་རས། གི་རས། རེག་གེར། སྔོན་ན། རིང་ང་། དུས། མ། གོང་། ཙོ་གིས། ནས་བཟུང་། མ། གོང་། གི་སྐབས་བ། དུས། གཞུག་ནས། གི་གཞུག་ནས། གཞུག་ནས། ཞོར་ར། གི་རིང་ང་། གི་སྔོན་ན། རེག་གེར། དུས། རིང་ང་། རེག་གེར།

Exercise 3

1. …གི་སྔོན་ན།
2. …གི་སྔོན་ན།
3. …མ…གོང་།
4. …གི་སྐབས་བ།
5. …དུས།
6. …རིང་ང་།
7. …དུས།
8. …སྐབས་བ…གི་གཞུག་ནས།
9. …དུས།
10. …གི་སྐབས་བ།

Exercise 4

1. སྨུར་གེས་ལོ་གསུམ་གི་སྔོན་གི་རས་བོད་ཡིག་སྦྱོང་གི་ཡོད།
2. ང་རྒྱལ་ཁབ་འདིར་ཡོང་ནས་བཟུང་ལོ་གསུམ་མ་ཤ་མ་ཟོས།
3. ངས་རྒྱལ་ཁབ་གི་བྱ་བ་ལས་ཞོར་ར་ཞོར་ལས་ར་ཡས་གི་ཡོད།
4. ད་ལོ་གཅིག་འཁོར་རྫུང་གིས་ཁོ་ཟོ་ས་འདི་ནས་འགྲོ་རྒྱུ་རེད།
5. ཁྲུར་གེས་ཨ་ཕ་མེད་ཙོ་ཐོན་རེག་གེར་མ་ཤེས།
6. ཞི་ལི་འདི་ཁྲུར་གེའི་ཨ་ཕ་ཕྱི་རྒྱལ་ན་ཡོད་དུས་སྐྱེས།
7. ཁང་བ་སྐྱུག་བཙོག་འདི་ཉིན་མ་བདུན་གི་རིང་ང་བཅའ་དག་མ་བཅས།
8. དགེ་འདུན་ཆོས་འཕེལ་ཤི་དུས་ལོ་ཆུང་།
9. སྨུར་གེ་སྤུ་སུད་ཐུང་ཙོ་གིས་རྒད་པོ་གིས་དུ་སྐད་ཤོར་གི་ཡོད།
10. ངས་ནྡངས་འཁོར་དེ་བཀོལ་གི་རས་སྐྱོན་གཅིག་ར་མ་བྱུང་།
11. དངོས་པོ་ཨ་རྫ་ཡིན་ན་ནམ་ཡིན་ན་ར་ཆག་རྒྱུ་འཇིག་རྒྱུ་མེད།
12. ཁྱོད་པ་ཡུའུ་བ་འགྲོ་དུས་ང་ཁ་པར་གཞིག་ཐོངས།

Exercise 5

1. ཞི་ལི་པེ་ཅིན་ན་ཡོད་ནོ་གིས་ཁྲུར་གེ་པེ་ཅིན་ན་ཡོང་།
2. ཞི་མོ་འདི་རིག་པ་མི་རྣོ་ནོ་གིས་རྩིས་རིག་གཅིག་ར་མི་ཤེས།
3. ཚེ་ཕྱི་མ་གི་དོན་ན་བོད་མང་ང་གིས་རི་དྭགས་མི་གསོད།
4. སྐོམ་ནོའི་རྐྱེན་གིས་ ངས་ ཆུ་ར་ཆུ་དྲན་གི
5. ཁྱོས་དུ་བ་འཐེན་ནོའི་སྐབས་གིས་གློ་འདི་མོ་གཟིག་བཙོག་གི
6. ཁྱོད་སློབ་ཁྲིད་གི་གཞུག་ག་ལུས་གི་ཡོད་ནོ་གིས་རེམ་མ་སོང་།
7. ཞི་ལི་སློབ་གྲྭར་འགྲོ་ཐུབ་རྒྱུའི་དོན་ན་ཨ་པ་གིས་ཞོར་ལས་ལས་གི་ཡོད།
8. བཙོན་མ་འདི་སྐོར་མོ་བརྐུས་ནོའི་རྐྱེན་གིས་བཙོན་ན་བཙུག་ནི་རེད།
9. ཟ་མ་མང་སོང་ནོ་གིས་ང་ཕོ་བ་མི་བདེ་གི
10. ངས་ཞི་མོ་ཡག་མ་དེ་རིག་ན་འདོད་ནོའི་སྐབས་གིས་མོ་ཚང་ཡོད་ས་ཤེས་ན་འདོད།
11. ཁྲུར་གེ་ ཕོ་ཡག་ཡིན་ནོའི་རྐྱེན་གིས་ཆོས་དཔལ་ར་སེམས་འཚོར་མཁན་མང་།
12. སྐོར་མོ་བོར་སོང་ནོའི་དོན་ན་སེམས་ཁྲུར་མ་ཡས།

Exercise 6

1. ...རྒྱུའི་ཆེད་ར།
2. ...རྒྱུའི་དོན་ན།
3. ...ནོ་གིས།
4. ...རྒྱུའི་དོན་ན།
5. ...ནོ་གིས།
6. ...ཆེད་ར།
7. ...ནོ་གིས།
8. ...ནོའི་རྐྱེན་གིས།

Exercise 7

In order: རྒྱུའི་དོན་ན། ནོ་གིས། གི་རྐྱེན་གིས། ནོའི་རྐྱེན་གིས། གིས། དོན་ན། ནོའི་སྐབས་གིས། རྒྱུའི་ཆེད་ར། ནོ་གིས། གི་ཆེད་ར། ནོ་གིས། གི་དོན་ན།

Exercise 8

1. ...ཡས་ན་ར་རྒྱུགས་ལོ་གྲུངས་ང་མི་འཕྲོད།
2. ...དཀའ་ན་ར་འཁྲོག་པ་ཟོས་ཆ་གཞན་ན་འགྲོ་ས་མེད།
3. ...ཡིན། ཡིན་ན་ར། ཁྲུར་གེས་ཞིང་བ་ཟོ་ཕྱིག་ནང་ང་མི་འཇོག
4. ང་ལྟོགས་གི ཡིན་ན་ར། ཁྱིམ་ན་ཟ་རྒྱུ་གཅིག་ར་མེད།
5. ...རིང་ན་ར་འཚོ་བ་རོལ་ས་སྐྱིད་པོ་གཟིག་རེད།
6. ...འགོ་བ་ཡིན་ན་ར་ཁ་རྗེ་མི་དར།
7. ...ཡིན་ན་ར་ལས་ཀ་ལས་ནོ་ཁྲུར་གེའི་ལག་རོགས་རེད།
8. ...གླིང་ཐལ་ན་ར་འབྲས་བུ་གཅིག་ར་མི་ཡོང་།
9. ...མཐོ། ཡིན་ན་ར། ས་མགོ་དེའི་ཚོད་གིས་མི་འཁྲུགས།
10. ...མཐོ། ཡིན་ན་ར་རང་མགོ་ཐོན་གི་མེད།
11. ...ཡིན་ན་ར་སྐད་ཅན་དེ་མོ་གཟིག་མ་རེད།
12. ...ཤེད་མི་སྐོར་ན་ར་དལ་གི་མ་འཇུག

Exercise 9

1. ...རེད་དྲ་ཚང་མ་དེ་མོ་མ་རེད།
2. ...མི་གླིང་ན་ར་དེང་སང་ཅིས་ཙ་གཟིག་འགྱུར་གི་ཡོད།
3. ...ཡིན། ཡིན་ན་ར་ཁོ་ཟོས་ལས་ན་འདོད་ནོ་ཡིན་རྒྱུ་མ་རེད།
4. ...ཉན། རེད་དྲ། དེ་ཕོ་མོ་འདྲ་མཉམ་ཡིན་མིན་གི་དོན་དག་གཟིག་མ་རེད།
5. ...རིང་། ཡིན་ན་ར་དེ་བཟང་གི་འདོད་མཁན་དེང་སང་ཧེ་ཞུང་རེད།
6. ...མི་ལས། རེད་དྲ་ཕྱི་ལོགས་ནས་ལས་མཁན་ཁོ་ཟོ་རེད།
7. ...བཤད། ཡིན་ན་ར་བཤད་མཁན་ཧེ་མང་ཧེ་མང་རེད།
8. ...མང་ན་ར། སློབ་གསོ་ཐོབ་མཁན་ཟོས་ར་བྱ་བ་རྙེད་གི་མེད།

Exercise 10

1. ཞི་མོ་དེ་ཡག་ན་གི་ར་ལྷ་མོ་རེད།
2. བོད་འཁྲུགས་ན་གི་ར་ཞི་པོ་ལི་ཡ་རེད།
3. སློབ་མ་འདི་ཡོན་ཏན་ཡོད་ན་གི་ར་དགེ་བཤེས་རེད།
4. ཞ་ཡས་འདི་གིས་ཟ་ན་གི་ར་སྐྱུང་ཀི་རེད།
5. ས་འདི་ཐག་རིང་ན་གི་ར་དབུས་ར་དབུས་རེད།
6. ཨ་ཕ་བཙན་ན་གི་ར་རྒྱལ་པོ་རེད།
7. རྩལ་སྦྱོང་བ་དེ་མགྱོགས་ན་གི་ར་གློག་རེད།
8. ཨ་མ་རྒན་མོ་འཚོ་བ་སྡུག་ན་གི་ར་དམྱལ་བ་ན་ཡོད་གི
9. ང་དགའ་སོང་ན་གི་ར་སྣང་བ་ཞ་ཡས་རེད།
10. ཨ་མ་གི་གཤེ་གཤེ་རྫོ་ན་གི་ར་ཚེར་མ་རེད།

Exercise 11

1. ...དཀའ་ན་གི་ར་དེ་མོ་གཞིག་དཀའ་རྐྱོ་ཡིད་ར་མ་ཤར།
2. ...མི་འདྲ་ན་གི་ར་སྐད་རིགས་མི་གཅིག་ཙོ་མ་རེད།
3. ...ན་གི་ར་ང་འདྲ་མ་གཞིག་ཡིན།
4. ...ཆེ་ན་གི་ར་མེ་འདྲ་མ་གཞིག་རེད།
5. ...རྒྱུ་བ་ཏྲ་ན་གི་ར་ངས་ལོ་བཞིར་གོན་བཏང་གཞིག
6. ...སྤོ་ཐིང་སེ་ཡོད་ན་གི་ར་སྤྲིན་བྱེའུ་མགོ་གཞིག་ར་མི་རིག་གི
7. ...ཅིས་རིག་དཀའ་ན་གི་ར་ངས་བབ་གིས་སྦྱོང་ན་མི་འདོད།
8. ...ཆེ་ན་གི་ར་སྤྱི་རིགས་གིས་སྨུར་གེ་བྱམས་སེམས་སྦྱོལ་མ་རེད་ཟེར།
9. ...ངའི་སྤུན་ཡ་དབྱིན་སྐད་ར་ཏྲ་ན་གི་ར་དབྱིན་སྐད་ཁུར་གེའི་ཕ་སྐད་འདྲ་མ་གཞིག་ཡིན།
10. ...བཤད་ན་གི་ར་ངས་ཉན་ན་ར་མི་འདོད་གི

Exercise 12

In order: ན་གི་ར། དེའི་སྟབས་གིས། ན་གི་ར། ན་ར། ན་གི་ར། ན་གི་ར། ན་ར། ན་གི་ར། ན་གི་ར། ཡིན་ན་ར། ན་གི་ར། ན་ར། ཡིན་ན་ར། ན་གི་ར། དེའི་སྟབས་གིས། ན་གི་ར། ཡིན་ན་ར། ན་གི་ར།

Exercise 13

1. ཁོ་ཚང་གི་རུ་ནང་ན་སློབ་གྲྭ་ཡོད་ན། འགྲིག་པ་ཚུང་ཚུང་འདི་སློབ་གྲྭར་འགྲོ་རྒྱུ་རེད།
2. འབྲི་ར་གླང་བསྐྱེབས་ན་རྒྱུད་པ་མཛོ་ཡིན།
3. ཞ་ཡས་སློབ་གྲྭར་མི་སྐྱོལ་ན་སྲིད་གཞུང་གིས་བཙན་པོ་ཡས་གི་ཡོད།
4. སྨུར་གེས་ཚེ་བརྟན་བློར་བབས་ན། ཁོ་གཉིས་ཀ་དགའ་རོགས་ག་ཉན་ཡོད་རྒྱུ་རེད།
5. རི་དེ་མཐོ་ན་ང་འགོ་རྒྱུ་ཡིན།
6. སྨུར་གེའི་མདུན་ནས་སྤུག་གཏམ་བཤད་ན་ཨ་མ་སེམས་སྤུག་རྒྱུ་རེད།
7. ཅིས་རིག་སྦྲུངས་ན་ང་མགོ་ན་གི
8. ཁུར་གེས་ཚང་ཡོད་ཙོ་ཤེས་ན་འཐུང་རྒྱུ་རེད།
9. ཚུ་རྟོག་དེ་འཐུངས་ན་ཁྲོད་པོ་བ་ན་རྒྱུ་རེད།

Exercise 14

1. ...སྐོར་མོ་ཡོད་ན...།
2. ...ཕྱུགས་ཟོག་ཡོད་ན...།
3. ...ན...།
4. ...ན...། ...ན...།
5. ...ན་ར...།...ཡོད་ན...།
6. ...ན...།...མ་ཉོས་ན...།
7. ...མ་ཡས་ན...། ...མ་འཕྲོད་ན...།
8. ...ན...།

Exercise 15

1. ཁུར་གེས་སྐོར་མོ་ཡོད་ན་ར་ཁྲོད་མི་བསྐྱི།
2. ཁྲོད་ཁ་དམ་ན་ར་གསང་གཏམ་འདི་ཤེས་མི་ཉན།
3. ཀན་མོ་མི་འཐད་ན་ར། དོན་འདིའི་ཐོག་ནས་ང་བློ་རྩ་བརྟན།
4. ཁང་བ་གི་གོང་གྲོང་ཁྱེར་ནས་རྟོང་གིས་མཐོ་ན་ར་ཁུར་གེས་ཉོ་ཤ་སྟག་རེད།
5. ངས་རོགས་པ་གི་ལས་སྐལ་ལས་ན་ར། ཁུར་གེས་དྲིན་མི་ཤེས།
6. ངས་སྲོག་གཏོང་དགོས་ན་ར་ཞི་མོ་འདི་ར་འཕྲོག་རྒྱུ་ཡིན།
7. རྒྱུ་ནོར་རྒྱལ་པོའི་མཛོད་ཡིན་ན་ར་འཛིག་རྟེན་འཁོར་བ་མི་འགེང་གི
8. དངོས་པོ་འདི་ཁྲུས་ལོ་གསུམ་མ་རྩམ་པ་ཟོས་ན་ར་མི་ཁྲུག
9. ཁུར་གེ་སྤྱི་བཟང་གཞིག་ཡིན་ན་ར་ངས་ཁུར་གེ་ཁས་མི་ལེན།
10. ཕྱི་རྒྱལ་ར་དུངས་ཁ་ཡོད་ན་ར་ང་དེ་ཤེད་འགྲོ་མི་ཐུབ།

Exercise 16

1. …མཐོ་ན་ར…།
2. …ཡོད་ན་ར…།
3. …ཡོང་ཐུབ་ན་ར…།
4. …རྒྱུགས་སྤྲོད་ན་ར…།
5. …མི་དགོས་ན་ར…།
6. …དཀའ་མོ་ཡིན་ན་ར…།
7. …ན་ར…།
8. …ཡིན་ན་ར…།…ན་ར…།

Exercise 17

1. སློབ་ཡོན་བྱིན་ན་མ་གཏོགས་ངའི་…།
2. ཚོག་མཚན་ཡོད་ན་མ་གཏོགས་ཞིང་པ…།
3. གཉེན་སྒྲིག་གི་ཡི་གེ་ཡོད་ན་མ་གཏོགས་མགྲོན་ཁང་…།
4. ངའི་ཞ་ཡས་སློར་མོ་དགོས་ན་མ་གཏོགས་ང་ཡོད་སར་མི་ཡོང་།
5. ཟ་མ་གཙང་མ་ཤེད་ཟོས་ན་མ་གཏོགས་མི་ཕྲ།
6. ལག་ཁྱེར་ཡོད་ན་མ་གཏོགས་རྒྱལ་ཁབ…།
7. སྤྱི་ཚོགས་བདེ། དཔལ་འབྱོར་རྒྱས་ན་མ་གཏོགས་མང་ཚོགས་མི་སྐྱིད།
8. དུས་ཚོད་འདི་ཁུར་གེས་མི་ཉོ། གོང་དཀའ་ན་མ་གཏོགས།
9. ངོ་ དགོང་གི་གློག་བརྙན་ཡག་ན་མ་གཏོགས་ལྟ་གི་མི་འགྲོ།
10. ངས་འདི་ནས་སྐྱིད་ན་མ་གཏོགས། ང་ཕྱིར་ར་སོང་ཡོད་རྒྱུ་རེད།

Exercise 18

1. …མི་ཁོམ་ན་མ་གཏོགས།
2. …མི་ལྟོགས་ན་མ་གཏོགས།
3. …ཁེར་རོ་ཡིན་ན་མ་གཏོགས།
4. …མི་ཆད་ན་མ་གཏོགས།
5. …ལས་ན་མ་གཏོགས།
6. …བཙོས་སྒྱུར་ལས་ན་མ་གཏོགས།
7. …དངུས་གི་ཡོད་ན་མ་གཏོགས།
8. …ཟ་མ་ཚང་མ་ཟོས་ན་མ་གཏོགས།

Exercise 19

1. ན
2. ན…ན
3. དུས
4. དུས…ན
5. དུས…ན
6. ན / དུས
7. ན
8. ན

Exercise 20

In order: ན། ན་ར། ན། ན་ར། ན་མ་གཏོགས། ན་ར། ན། ན། ན་ར། ན་ར། ན་མ་གཏོགས།

Exercise 21

1. རེད་"དྲ
2. དེའི་མི་ཚད
3. གང་ལྟར་ན་ར
4. གི་མི་ཚད…ར
5. དེའི་མི་ཚད
6. ནོའི་མི་ཚད…ར
7. དེ་མིན་ད
8. ཡང་མིན་ད…ཡང་མིན་ད
9. ཁེར་རོ་མིན་ན…ར
10. ར…ར
11. གང་ལྟར་ན་ར…དེའི་ཐོག་ག
12. རེད་དྲ…གང་ལྟར་ན་ར
13. གང་ལྟར་ན་ར
14. རེད་དྲ

Exercise 22

In order: གི་རིང་ང། དེ་མིན་ན། གི་རས། ན་གི་ར། རེག་གེར། གི་རས། གི་སྐབས་བ། གི་མི་ཚད། ར། རིང་ང། ཆེད་ར། ནོ་གིས། གཞུག་ནས། དུས།
ནོའི་སྐབས་གིས། མ། གོང་། གཞུག་ནས། ནོ་གིས། དེའི་རྐྱེན་གིས། ནོའི་གཞུག་ནས། རྐྱེན་གིས། ནོའི་གཞུག་ནས། གི་དོན་ན། གི་རིང་ང། རེད་དྲ།

Exercise 23

1. ཡིན་གི་རས
2. ཞོར་ར
3. ན་ར
4. ན་གི་ར
5. ན
6. དེ་མིན་ད
7. འགྲོ་ན་མི་འགྲོ་ན
8. བཙོག་པོ་ཡིན་ན་ཡིན
9. དུས
10. ནོ་གིས
11. ནོའི་མི་ཚད་...ར
12. རྒྱུའི་ཆེད་ར
13. ཡིན་ན་ར
14. དེའི་སྔོན་ན
15. ན་མ་གཏོགས
16. ནོའི་རིང་ང
17. ར...ར
18. ན
19. གཞུག་ནས
20. ན་ར
21. ན་གི་ར
22. མ་ཡོང་གོང
23. གི་རིང་ང
24. རྒྱུའི་དོན་ན
25. གང་ལྟར་ན་ར
26. དེ་མིན་ད

Exercise 24

In order: གི་རིང་ང། དུས། གི་རས། མ། གོད། མ། གོད། ནོའི་རིང་ང། ནས་བཟུང་། དེའི་མི་ཚད། གཞུག་ནས། རེག་གེར། ཞོར་ར། ནས་བཟུང་། ན།

Exercise 25

In order: ནོ་གིས། ནོའི་རྐྱེན་གིས། ནོ་གིས། ནོ་གིས། རྒྱུའི་ཆེད་ར། ནོ་གིས། ནོ་གིས། གི་དོན་ན། ནོ་གིས།

Exercise 26

1. ...ན་གི་ར...།
2. ...ཡིན་ན་ར...།
3. ...ན་ར...།
4. ...རེད་དྲ...།
5. ...ན་གི་ར...། རེད་དྲ...།
6. ...རེད་དྲ།
7. ...ན་གི་ར...།

Exercise 27

1. ...ན་ར།
2. ...ན།
3. ...ན་མ་གཏོགས།
4. ...ན...།
5. ...ན་ར། ...ན།
6. ...ན་མ་གཏོགས།

Exercise 28

1. ང་ལོ་ཉི་ཤུ་གི་སྔོན་ན་འདིར་ཡོང་དུས་ལོ་བཅོ་ལྔ་ཡིན།
2. ང་བོད་སྐད་སློབ་རྒྱུའི་ཆེད་ར་བོད་ར་ཡོང་།
3. ...ཟོས་ནོ་གིས་ཁོག་པ་བདེ་གི་མེད།
4. ...མེད་ན་ར་ངས་ལས་བཏང་།
5. ...འཐུང་ན་ར་མཚམས་མཚམས་མ་མི་འཐུང་ཀ་མེད་རེད།
6. ...ལས་ཞོར། ཞ་ཡས་གཉེར་ཞོར། སྨུར་གེ་བབ་གིས་ཁོམ་གི་མེད།
7. ...ཐོན་དུས་ང་བོད་སྐད་ཤེས་ནི་ཡིན།
8. ...སོང་། རེད་དྲ་ཁྱོད་ཨེ་དགོས།
9. ...ཡོད་ནོ་གིས་ཟ་མ་མེད་ན་ལས་ཀ་ལས་ཐུབ་རྒྱུ་མ་རེད།
10. ...མཁན་ཡང་མིན་སངས་རྒྱས་ར་ཡང་མིན་དཀོན་མཆོག་རེད།
11. ...བྱིན་ནོ་གིས། ངས་དུས་ཚོད་གསུམ་མ་བྲིས་བཏང་།
12. ...དཀའ་མོ་ཡིན་ན་གི་ར་ཁུར་གེར་ཟ་མ་ཟ་ཁོམ་ར་མེད།
13. ...ཡས་རྒྱུའི་ཆེད་ར་རྐང་ཐང་ང་སྤྱི་ལེ་ཉི་ཤུ་ཡོང་།
14. ...འགྲིམས་ཞོར་ར་ཞོར་ལས་ཡས་རས་སྐོར་མོ་བཙལ།
15. ...ཕྱིན་གི་རས་ཕྱིར་ར་སློབ་གྲྭའི་ནང་ང་མ་སོང་།
16. ...གཞིག་ཙུ་པོ་གཉེར་རྒྱུའི་དོན་ན་སློབ་གྲྭར་མ་སོང་།
17. ...བཙོག་ན་ར། ཁོག་འཛམ...།
18. ...འདི་མགྱོགས་ན་གི་ར་ལྷངས་འཕོར་མ་རེད།
19. ...རེད། ཡང་མིན་ད་ཁོ་ཚང་ར་ཡང་མིན་ད་ཁྱོད་ཚང་རེད།

༼སློབ་ཚན་བཅོ་བརྒྱད་པ༽

Exercise 1

1. …ཏག་ཏག་ཡིན་ནོ་ངའི་ཡིད་ར་མ་ཤར།
2. …ཡིན་ནོ་ངས་མ་ཤེས།
3. …ཡོད་ནོ་སྤྱི་མང་ང་གཟིག་གིས་ཤེས་གི་མེད།
4. …ཡིན་ནོར་ངས་ཡིད་མི་ཆེས་གི
5. …བཞི་ཡིན་ནོ་སྤྱི་མང་ང་གཟིག་གིས་མི་ཤེས་ནོ་རེད།
6. …ཡོད་ནོ་དོན་དག་ངོ་མ་རེད།
7. …བདུན་ཙུ་ལྷག་ཡིན་ནོ་ཞིབ་འཇུག་གི་ནང་ན་བསྟན་ཡོད།
8. …མི་མང་ནོ་ཚང་མ་གིས་ཤེས་རྒྱུ་རེད།
9. …ངས་བོད་གི་འབྲོག་པ་ཟོ་དབྱར་ས་ར་དགུན་ས་གཉིས་ཀ་ཡོད་ནོ་མ་ཤེས།
10. …བོད་གི་ས་ཆ་ན་ཞིང་ས་ས་རྒྱ་སྤྱི་གི་བརྒྱ་ཆའི་གཅིག་ཡས་མས་ཡིན་ནོ་དགེ་རྒན་གིས་བཤད་ཐལ།

Exercise 2

Noun clause included

1. ཁོ་སྨྱི་དགའ་གཟིག་ཡོང་རྒྱུ་ཡིན་ནོ་ངས་གཞན་གཟིག་ནས་ཤེས་ཡོད།
2. ཁྱོས་རྒྱ་ཡིག་འདི་མོ་ཨ་ཛ་གཟིག་ཤེས་ནོ་ཡ་མཚར་རེད།
3. ལེགས་སྐྱེས་བསྐུར་མཁན་ཁྱོད་ཡིན་ནོར་ང་དོགས་པ་མ་སྐྱེས།
4. ཞིང་བ་ཟོ་གནམ་འཇོ་ཆེ་དགོས་ནོ་དོ་ཚིགས་ཐན་པ་ཆེ་ནོ་གིས་རེད།
5. ང་སྒོར་མོ་གཡོར་རྒྱུ་མེད་ནོ་ཁྱོད་ཐེངས་མང་ང་བཤད་བཏང་།
6. ཁྱོད་དེ་རིང་ཐོན་བཏང་ནོ་ཞེ་ཐག་གིས་ཧྲ་གི

Adjective clause included

1. ཆར་བ་ཁ་རྡུང་བབས་ནོ་ཆེ་གི
2. རླངས་འཁོར་ངས་ཉོས་ནོར་སྒོར་མོ་འབུམ་གཉིས་བྱིན་བཏང་།
3. དཔེ་ཆ་ངའི་ཚ་ མོ་ གིས་འདོན་གི་ཡོད་ནོ་ཆོས་གྲགས་གིས་བྲིས།
4. འདྲ་པར་བླངས་ནོ་ཧྲ་ནོ་བླ་མ་གཟིག་གི་འདྲ་པར་རེད།
5. ཁང་བ་ལོ་སུམ་བརྒྱ་གི་སྔོན་ན་ལས་ནོ་དུ་པོ་ར་ཧྲ་མོ་རེད།
6. མཚོ་མ་ཕྱི་རྒྱལ་ན་འདུག་གི་ཡོད་ནོ་མཚོ་མ་གཉིས་ཀའི་ནང་ནས་ཆེ་བོ་རེད།

Exercise 3

Noun clause included

1. ཞི་མོ་འདི་དྲང་མོ་ཡིན་ནོར་ང་དགའ་གི
2. ཚོང་བ་འདི་རྒྱུ་ཅན་ཡིན་ནོ་དོན་དག་འདིར་འབྲེལ་བ་མེད།
3. ང་ནང་བསྟན་པ་གཟིག་ཡིན་ནོ་ང་བོད་གཟིག་ཡིན་ནོ་གིས་མ་རེད།
4. དཔེ་ཆ་འདིས་གླིང་ཡོད་ནོ་ཁོ་འཁྲོག་ནས་ལག་ཆགས་སྐྱོལ་རེད།
5. ཁྱུར་གི་སངས་རྒྱས་གི་ཨ་ཕ་ཡིན་ནོ་ཁ་ཐག་རེད།
6. ངས་གཞུག་ནས་ཉོ་རྒྱུ་ཡིན་ནོ་ཁྱོའི་མིག་ཤེལ་ཡིན།

Personalized clause included

1. ང་ཚང་གི་ རླངས་འཁོར་སྔོར་ནོ་ཆོས་དར་ཡིན།
2. དགེ་བཤེས་ཆེན་མོ་དེ་རིང་གི་རས་མེད། བྱ་བ་ཚང་མ་ལས་ནོ་ང་ཡིན།
3. དེ་རིང་ན་བཏང་ནོ་དགེ་རྒན་ཆོས་མཚོ་རེད། སྐུར་གེས་བོད་ཡིག་གི་སློབ་ཁྲིད་ཡས་མི་ཐུབ།
4. ངོ་དགོང་ནད་པ་སྲུང་ནོ་ཁྱོད་ཡིན། ཡུད་བ་འགྱོ་ནོ་ང་ཡིན།
5. ཐོས་ཇ་སྐོལ་ནོ་ད་བོ་ཐོན་གི་མེད། ཞིང་བ་ཟོ་སྐོམ་གི་ཡོད།
6. རི་མོ་འདི་འབྲི་ནོ་རབ་འབྱོར་ཡིན། བྲིས་ནོ་ཡག་གི་ནང་།

Exercise 4

1. …ནམ་འགྱོ་རྒྱུ་ཡིན་ནོ…།
2. …སུ་ཡིན་ནོ…།
3. …སྔེང་ནས་ཆི་གཟིག་གི་སྐོར་བཤད་ནོ…།
4. …ན་སྤྱི་ཆི་མོ་གཟིག་ཡོད་ནོ…།
5. …དགེ་རྒན་སུ་ཡིན་འདུག…།
6. …ཆེན་མོ་དགོན་པ་གང་ནས་འཚོག་རྒྱུ་ཡིན་ནོ…།
7. …ནང་གི་གང་ནས་ཉོས་འདུག…།
8. …སྒོར་མོ་ཆི་མོ་གཟིག་བྱིན་ནོ…།
9. …ཁྱོད་ཞི་ལི་གང་ང་དགའ་ནོ…།

Exercise 5

1. ཚོང་པ་འདི་ཚེ་དཔལ་ཡིན་འདུག་ངས་མ་ཤེས།
2. …འཚོག་རྒྱུ་ཡིན་མིན་ཐག་ཆོད་རེད།
3. …ཡོད་མེད་ཀྱི་ཚང་མ་གིས་ཤེས།
4. …ཡོང་མ་ཡོང་དྲིས་ན་ཤེས།
5. …མང་མི་མང་བཤད་མི་དགོས།
6. …ཟ་ཐུབ་མི་ཐུབ་ཁོ་ཐག་རེད།
7. …དགོས་འདུག་སྐོར་མོ་གི་ཁ་ན་ཡོད།
8. …ན་ཡོད་མེད་ཀྱི་གཞན་ན་དྲིས།
9. …སྐྱོང་མ་སྐྱོང་དོགས་པ་གཞིག་མིན།

Exercise 6

In order: ནམ་ཟླ་ཆེ་མོ་གཞིག་ཡིན་འདུག ནམ་འཁྱིག་གི་ཡོད་དོ། ཆེ་གཞིག་ཤེད་འཁྱིག་གི་ཡོད་འདུག ཁོ་ཟོར་ཁ་པར་ཡོད་མེད།
ཆེ་གཞིག་ཤེས་ན་འདོད་གི་ཡོད་དོ། ཆེ་གཞིག་ཡོད་དོ། ནམ་ཡིན་འདུག ནམ་ཡིན་མིན།

Exercise 7

1. ཁྱོའི་ནད་པོ་ཀྱི་ཆེ་མོ་གཞིག་ཡིན་འདུག…།
2. …འགྲོ་གི་ཡོད་མེད…།
3. …ཧ་མི་ཧ…།
4. …འཁྱེར་དགོས་མི་དགོས…།
5. …འགན་སེམས་ཡོད་མེད…།
6. …ཆ་རྐྱེན་ཆེ་མོ་གཞིག…།
7. …སྤྱིར་དགོས་མིན…།
8. …སོང་ན་ཆེ་མོ་གཞིག་ཡིན་མིན…།
9. …སློབ་གྲྭ་གང་གི་དགེ་རྒན་ཡིན་འདུག…།

Exercise 8

1. ང་གང་ང་འགྲོ་གི་ཡོད་ན་འདོད་མེད…།
2. ངས་གོན་རྒྱུ་ཉོས་ན་འདོད་མི་འདོད…།
3. ཆེ་ཆུང་སོ་བདུན་ཡིན་མིན…།
4. ཁྱོས་ཉོས་ན་ཆོག་མིན…།
5. ངས་བདེ་ན་བཤད་མིན…།
6. ངས་ཉོ་མི་ཉོ…།
7. དགོས་མི་དགོས…།
8. ཁྱོས་འདོད་པ་བཏོན་ཆོག་མིན…།

Exercise 9

1. མཚོ་མོ་ཀྱི་ཆེ་མོ་གཞིག་ཡིན་འདུག…།
2. …ཐུག་ཇོ…།
3. …ཉན་ཇོ…།
4. …སོང་སྐྱོང་མིན…།
5. …གཞིག་ཡིན་མིན…།
6. …ལག་འཁོབས་ཆེ་མིན…།
7. …འདྲ་ཡོད་མེད…།
8. …ཆེ་མོ་གཞིག་ཡིན་འདུག…།
9. …སོང་སྐྱོང་མ་སྐྱོང…།
10. …གཞིག་ཡིན་མིན…།
11. …བརྩི་བཀུར་ཡས་མིན…།
12. …མཁན་གཞིག་ཡིན་མིན…།
13. …གཞིག་ནས་ཡིན་མིན…།
14. …ཆེ་མོ་གཞིག་ཡིན་འདུག…།
15. …ཆ་རྒྱུས་ཡོད་མེད…།
16. …གཙང་མ་གཞིག་ཡིན་འདུག…།
17. …ཙང་མེད་གཞིག་ཡིན་མིན…།
18. …སེམས་འཚོར་གི་ཡོད་འདུག…།
19. …འགྲུད་པ་ཡོད་མེད…།
20. …སེམས་ཡིན་མིན…།
21. …དྭངས་གི་ཡོད་མེད…།
22. …རྒྱག་རྒྱོར་འཐད་མི་འཐད…།
23. …བཅའ་ཁ་ཉན་མི་ཉན…།
24. …གཞིག་ཡིན་མིན…།

Exercise 10

1. འབྲི་རྒྱོ་ཁྲུར་སེའི…།
2. གླུ་དབྱངས་ལེན་རྒྱོ…།
3. རྩ་འཛུགས་ཡས་རྒྱོ…།
4. རླངས་འཁོར་གཡོར་རྒྱོ…།
5. ཉོ་ཆ་རྒྱག་རྒྱོ…།
6. ཟ་མ་སྐོལ་རྒྱོ…།
7. སྐོར་མོ་འཛིན་རྒྱོ…།
8. དུས་ཚོད་བརྒྱད་གི་སྔོང་ང་ཐོན་རྒྱོ…།

Exercise 11

1. ངས་ཁུག་མ་ཉོས་ནོ་མདོག་ནག་པོ་རེད།
2. སློབ་གྲྭ་ཁྱོད་སོང་ནོ་མཐོ་འབྲིང་གསུམ་པ་ཨེ་ཡིན།
3. ད་ནངས་ངས་བློར་འཛིན་རྒྱུ་སྙན་དག་འདི་ཡིན།
4. ཞི་ལི་དེས་སྐད་ཆ་བཙན་པོ་ཤེད་བཤད་ནོ་བཤད་སྟོལ་གཞིག་མ་རེད།
5. ངའི་ཚ་མོ་གིས་སྦྱོང་རྒྱུ་རྒྱ་ཡིག་ཡིན། སྨར་གེ་ཀྲུང་གོར་སོང་ན་འདོད།
6. ངས་བསླབ་བྱ་གང་ལེན་རྒྱུ་ཐག་གཅོད་རྩ་མོ་གཞིག་མ་རེད།
7. ཁ་རྩང་བཤད་ནོ་སློབ་གསོ་གི་སྐོར་རེད། དེ་རིང་བཤད་རྒྱུ་རིག་གནས་གི་སྐོར་རེད།
8. སློབ་མ་ཐོས་ལས་བྱ་བྲིས་ནོ་ཨ་ཛ་རེད། གཞུག་ནས་ར་དེ་ཤེད་ཕྱིས།
9. ད་ཁྱོས་ཆང་མི་འཐུང་རྒྱུ་ངའི་རེ་བ་ཡིན།

Exercise 12

1. ཁྱོད་གང་ང་སོང་ནོ...།
2. ངས་ཆི་གཞིག་ལས་རྒྱུ་ཡིན་ནོ...།
3. ངའི་རྒན་མོ་གིས་ཟ་མ་ཆི་གཞིག་བསྐོལ་རྒྱུ...།
4. ད་བྱ་བ་ལས་དགོས་རྒྱུ...།
5. ཁྱོས་ཆི་གཞིག་ལས་ཐུབ་ནོ་ར་ཆི་གཞིག་ལས་མི་ཐུབ་ནོ...།
6. བོད་སྐད་ཆི་གཞིག་ཤེད་སྦྱངས་ན་ཧྲ་རྒྱུ...།
7. སུ་ལག་འཁོབས་ཆེ་ནོ...།
8. ཁྱིམ་གི་ལས་ཀ་ལས་རྒྱུ...།
9. ལོ་བཅུ་ཐམ་གི་གཞུག་ནས་ཆི་གཞིག་ལས་རྒྱུ...།
10. ངས་གློག་བརྙན་གང་གང་ང་བལྟས་ནོ...།

Exercise 13

In order: ཉོས་ནོ། ཉོས་ནོ། ནོ། རྒྱུ། ནོ། རྒྱུ། རྒྱུ། རྒྱུ་/ ནོ། ནོ། རྒྱུ། རྒྱུ་/ ནོ། རྒྱུ་/ ནོ། རྒྱུ། ནོ། ནོ། རྒྱུ། རྒྱུ། རྒྱུ། ནོ། ནོ། ནོ། ནོ། ནོ། རྒྱུ་/ ནོ། རྒྱུ། རྒྱུ། ནོ། རྒྱུ། རྒྱུ། རྒྱུ། ནོ། ནོ། རྒྱུ། རྒྱུ། ནོ། རྒྱུ།

Exercise 14

1. ཨ་ཕ་གིས"དིང་སང་གི་ཞ་ཡས་ནོ་སྐྱིད་གི"ཟེར།
2. ཨ་མ་གིས"ངའི་རིང་ང་སྤྱུག་ཏག་ཏག་མཐོང་།"ཟེར།
3. ཨ་མ་གིས"ཁྱོའི་རྒན་མོ་གིས་ང་མི་གཅེས།"ཟེར།
4. ངའི་ཤ་ཉེ་གཞིག་གིས"ཁྱོས་ང་གོ་མི་ཚོད།"ཟེར།
5. སྨི་རིགས་གེས"ཁྱོད་ཆུང་དུས་ཞ་ཡས་པྲ་ཚག་གཞིག་ཡིན།"ཟེར།
6. ངའི་རྒན་མོ་གིས"ཁྱོད་མི་དྲན་གི ཞ་ཡས་དྲན་གི"ཟེར།
7. ཨ་ཁུ་གིས"སྔོན་ཆད་ང་དཔའ་བོ་ཐོང་འཛིན་གཞིག་ཡིན།"ཟེར།
8. ཨ་ཅེ་གིས"ཁྱོད་སྐོར་མ་འགྱོ། དེ་མིན་འཁྱག་རྒྱུ་རེད།"ཟེར།
9. སྤོ་བོ་གིས"ཆང་རྒྱལ་ཁྱོད། ཕྱིན་ཆད་མ་འཐུང་།"ཟེར།

Exercise 15

In order: ཟེར། བཤད། ཟེར། བཤད། ཟེར། ཟེར། བཤད། ཟེར། ཟེར། ཟེར། ཟེར། ཟེར། ཟེར། ཟེར། བཤད། ཟེར། ཟེར། བཤད། ཟེར། བཤད།

Exercise 16

1. ...སློབ་མ་ཐོས་གཞན་མཇུག་ག་ཆི་གཞིག་ལས་མི་ལས་དྲིས།
2. ...ཁུར་གེ་ཆོས་དར་ཡིན་མིན་དྲིས།
3. ...ང་ཕྱི་རྒྱལ་སོང་སྦྱོང་མིན་དྲིས།
4. ...ང་བླ་ཕོགས་ག་སྐོར་མོ་དུ་ཡོད་འདུག་དྲིས།
5. ...ཁུག་མ་དེ་སྙིང་གྲགས་ཡིན་མིན་བཤད།
6. ...དེ་དུས་དུས་ཚོད་དུ་ཡིན་ཟེར།
7. ...དིང་སང་བོད་ན་ལྷུགས་ཧྲ་ཐོན་རྒྱུ་ཡོད་མེད་གླེང་།
8. ...སུས་བྲིས་འདུག་དྲིས།
9. ...ཁུར་གེ་ཡང་གང་ང་འགྱོ་གི་ཡོད་འདུག་དྲིས།
10. ...ཁུར་གེའི་མིག་ཤེལ་སུས་གོན་སོང་མིན་ན་འདང་དཔོག་གི་མེད།
11. ...གྲོང་ཁྱེར་གང་ཆེ་འདུག་དྲིས། ཉིག་ཡོ་ཆེ། ལོན་ཏུན་ཆེ།
12. ...ཁུར་གེས་མ་ཤེས་ནོ་ཁུར་གེའི་རྒན་མོ་ཆི་ཐུང་ཡིན་མིན་ཡིན་ཟེར།

Exercise 17

In order: ཀྱི། ཀོ། ཞེར། ཞེར། ཞེར། ཀྱི། ཞེར། ཞེར། ཀོ། ཞེར། ཞེར། ཀོ། ཆ་ཤད། ཀོ། ཞེར། ཞེར། ཞེར། ཞེར། ཞེར། ཀོ། ཞེར། ཀོ། ཞེར། ཞེར། ཀྱི། ཀྱི། ཞེར། ཀོ། ཞེར། ཞེར། ཀོ། ཀྱི། ཀོ། ཞེར། ཀོ། ཀོ། ཀོ། ཀོ། ཀོ། ཀོ། ཀྱི། ཀོ། ཞེར། ཀོ།

༼སློབ་ཚན་བཅུ་དགུ་བ༽

Exercise 1

1. ...འགྲོ་གི་ཡོད་རྒྱུ་ན...ཡིན་རྒྱུ་རེད།
2. ...ཡོད་རྒྱུ་ན།
3. ...མི་ལྟ་རྒྱུ་ན། ...ཡོད་རྒྱུ་རེད།
4. ...ཉེད་རྒྱུ་ན། ...རྒྱུ་རེད།
5. ...ཁྱིད་རྒྱུ་ན། ...རྒྱུ་མ་རེད།
6. ...རྒྱུ་ན།
7. ...ཡོང་རྒྱུ་ན...རྒྱུ་མ་རེད།
8. ...རྒྱུ་ན། ...རྒྱུ་མ་རེད།
9. ...རྒྱུ་ན། ...རྒྱུ་རེད།
10. ...ཡོད་རྒྱུ་ན། ...སྟེར་རྒྱུ་རེད།
11. ...རྒྱུ་ན། ...ཡིན་རྒྱུ་རེད།
12. ...རྒྱུ་ན...འགྲོ་རྒྱུ་རེད། ...འགྲོ་རྒྱུ་རེད།
13. ...མེད་རྒྱུ་ན...རྒྱུ་རེད།
14. ...མིན་རྒྱུ་ན...རྒྱུ་མ་རེད།
15. ...རྒྱུ་ན། ...རྒྱུ་རེད།

Exercise 2

1. ...མིན་རྒྱུ་ན། ...སྟེར་རྒྱུ་མ་རེད།
2. ...མེད་རྒྱུ་ན། ...ཐུབ་རྒྱུ་མ་རེད།
3. ...མི་གོ་རྒྱུ་ན། ...ཡོང་རྒྱུ་མ་རེད།
4. ...མི་འདོད་རྒྱུ་ན། ...བསྐྱི་རྒྱུ་མ་རེད།
5. ...མིན་རྒྱུ་ན། ...ཤེས་རྒྱུ་མ་རེད།
6. ...མི་དྲོ་རྒྱུ་ན། ...འགྲོ་ཁ་ཉན་རྒྱུ་མ་རེད།
7. ...འགྲོ་གི་ཡོད་རྒྱུ་ན། ...བཅའ་དགོས་རྒྱུ་མ་རེད།
8. ...ཡོན་གི་མེད་རྒྱུ་ན། ...ཐུབ་རྒྱུ་མ་རེད།
9. ...ཤེས་རྒྱུ་ན། ...ཡོང་རྒྱུ་མ་རེད།
10. ...ཤེས་རྒྱུ་ན། ...ཆ་ཤད་རྒྱུ་མ་རེད།

Exercise 3

In order: ཐོབ་རྒྱུ་ན། འཚར་གཞི་མང་ང་འཕེན་རྒྱུ་རེད། འབུད་རྒྱུ་རེད། འགྲོ་རྒྱུ་རེད། འདུག་རྒྱུ་རེད། ཉོ་རྒྱུ་རེད། ན། ཉོ་རྒྱུ་རེད། ན། བཅའ་རྒྱུ་རེད། ཐུབ་རྒྱུ་རེད། འགྲུབ་རྒྱུ་རེད། ལས་རྒྱུ་རེད། རོགས་ཡས་རྒྱུ་རེད། རྒྱབ་སྐྱོར་ཡས་རྒྱུ་རེད། ཞལ་འདེབས་རྒྱག་རྒྱུ་རེད། ཡོན་རྒྱུ་ན། བདག་ག་འཛིན་རྒྱུ་མ་རེད། རོགས་ཡས་རྒྱུ་རེད།

Exercise 4

1. ...ཡིན་རྒྱུ་ན...ཡོང་རྒྱུ་མ་རེད།
2. ...འགྲོ་ན...འཁྱེར་རྒྱུ་རེད།
3. ...ཤེས་རྒྱུ་ན...ཕྱིར་ར་ཡོང་རྒྱུ་མ་རེད།
4. ...ལྟ་རྒྱུ་ན...ལྟ་རྒྱུ་རེད།
5. ...ཡོད་ན...འགྲོ་རྒྱུ་རེད།
6. ...ལས་ན...ཡིན་རྒྱུ་རེད།
7. ...ན...རྐང་ཐང་ང་འགྲོ་རྒྱུ་རེད།
8. ...རྒྱུ་ན...ཡས་རྒྱུ་རེད། ...ལས་རྒྱུ་རེད།
9. ...ཡོད་ན...རོགས་ཡས་རྒྱུ་རེད།
10. ...འདོད་རྒྱུ་རེད། ...འདུག་རྒྱུ་མ་རེད།
11. ...རྒྱུ་ན...ཡས་རྒྱུ་རེད།
12. ...འགྲོ་ན...འདུག་རྒྱུ་རེད། ...འདུག་རྒྱུ་རེད།
13. ...བདེ་རྒྱུ་ན...ཉོ་རྒྱུ་རེད།

Exercise 5

In order: བཀོད་སྒྲིག་ཡས་ཡོད་རྒྱུ་ན། སྦྲངས་ཡོད་རྒྱུ་རེད། སྦྲངས་ཡོད་རྒྱུ་ན། ཁ་ཡོད་རྒྱུ་རེད། ཉེད་ཡོད་རྒྱུ་རེད། ཡོན་ཡོད་རྒྱུ་ན། ཡོང་ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད། སོང་ཡོད་རྒྱུ་རེད། བསྡད་ཡོད་རྒྱུ་རེད། ཐུག་ཡོད་རྒྱུ་རེད། གཉེན་བསྒྲིགས་ཡོད་རྒྱུ་རེད། ཡིན་ཡོད་རྒྱུ་ན། ལུས་ཡོད་རྒྱུ་རེད། ཁ་རྒྱུ་ན། བྲོ་བ་ལྡན་རྒྱུ་རེད།

Exercise 6

In order: དྲིས་ན། ཧན་པ་འཕེན་ནི་རེད། སྦྲངས་ན། མི་ཤེས། དྲིས་ན། བསྐུགས་ནི་རེད། འཁྲིག་ན། ཞེར། ཡིན་ཡོད་རྒྱུ་ན། བཞག་ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད། ཡིན་ཡོད་རྒྱུ་ན། བཅུག་ཡོད་རྒྱུ་རེད། བཏང་ཡོད་རྒྱུ་ན། ཡིན་ཡོད་རྒྱུ་རེད། ཤན་ཤུགས་ཐེབས་ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད།

Exercise 7

1. ...འདང་ཡོད་རྒྱུ་ན། ...སྐོར་བ་བརྒྱབ་ཡོད་རྒྱུ་རེད།
2. ...ཡོད་རྒྱུ་ན། ...འགྲོ་རྒྱུ་རེད།
3. ...གཞུག་ག་ཚོད་ན...ཐོན་རྒྱུ་རེད།
4. ...བཤད་མེད་རྒྱུ་ན...ཤེས་ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད།
5. ...རྩལ་སྦྱོང་ཡས་ཡོད་རྒྱུ་ན། ...ཡིན་ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད། ...ཞན་ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད།
6. ...བསྟན་མེད་རྒྱུ་ན། ...ཐུབ་ཡོད་རྒྱུ་རེད།
7. ...བཤད་ཡོད་རྒྱུ་ན...རློམ་ཡོད་རྒྱུ་རེད།
8. ...ཡོད་ཡོད་རྒྱུ་ན...ཉོས་ཡོད་རྒྱུ་རེད།
9. ...ཤེས་ཡོད་རྒྱུ་ན་...དམར་ཟས་བསྐོལ་ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད།
10. ...ཡིན་ཡོད་རྒྱུ་ན...བཙུག་ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད།
11. ...གཞུག་ག་ལུས་མེད་རྒྱུ་ན་...རེག་ཡོད་རྒྱུ་རེད།
12. ...ཟོས་མེད་རྒྱུ་ན་...བཀད་ཡོད་རྒྱུ་མ་རེད།

Exercise 8

In order: ཟེར་རྒྱུ་རེད། ཡོད་རྒྱུ་ན། འགྲོ་རྒྱུ་རེད། ཡིན་རྒྱུ་ན། ཟེར་རྒྱུ་རེད། ཡོད་རྒྱུ་ན། ཟེར་རྒྱུ་རེད། ཚོགས་རྒྱུ་ན། ཐུབ་རྒྱུ་རེད། བསྐྱིས་ན། མིན་རྒྱུ་ན། སྐོར་བོས་ན། སློར་འབབ་རྒྱུ་རེད། སློར་མ་བབས་ན།

Exercise 9

1. ལངས་མི་དགོས་རྒྱུ་ན
2. ཡིན་རྒྱུ་ན
3. ཡིན་རྒྱུ་ན
4. འགྲོ་རྒྱུ་ན
5. འཁྱེར་ཡོང་ཡོད་རྒྱུ་ན
6. ཡོང་རྒྱུ་ན
7. གཏང་ཡོད་རྒྱུ་ན
8. འགྲོ་རྒྱུ་ན
9. མིན་རྒྱུ་ན
10. རྒྱུ་ན
11. ཐོན་རྒྱུ་ན
12. ཡོང་རྒྱུ་ན

Exercise 10

In order: ངོ་སྤྲོད་"ཡས་རྒྱུ་ན། སོང་ན། ཡོང་རྒྱུ་རེད། འགྲོ་ཐུབ་རྒྱུ་རེད། རེག་རྒྱུ་རེད། རེག་རྒྱུ་མ་རེད། ཡིན་རྒྱུ་རེད། འགྲོ་རྒྱུ་ན། སོང་ན། མང་ན། རྒྱུ་མ་རེད། འགྲོ་རྒྱུ་ན། ཚུར་བརྒྱལ་ན། ཡིན་ན། དགའ་ན། ཡིན་རྒྱུ་མ་རེད། སོང་ཡོད་ན། བཤད་རྒྱུ་རེད། འགྲོ་ཐུབ་རྒྱུ་ན། མང་ན། མི་ཡོང་། འགྲོ་རྒྱུ་ན།

BIBLIOGRAPHY

Agha, Asif. 1993. *Structural Form and Utterance Context in Lhasa Tibetan, Grammar and Indexicality in a Non-Configurational Language*. New York: Peter Lang Publishing, Inc.

Bartee, Ellen and Nyima Droma. 2000. *A Beginning Textbook of Lhasa Tibetan*. Beijing: China's Tibetology *Press*.

____. 1998. *Beginning Lhasa Tibetan Textbook*. Dallas, Texas: Summer Institute of Linguistics.

Beer, Robert. 1999. *The Encyclopedia of Tibetan Symbols and Motifs*. Boston, MA: Shambhala Publications, Inc.

Bell, Sir Charles. 1977. *Grammar of Colloquial Tibetan* (2nd edition). New York: Dover Publishers Inc.

Bailey, Geoff, *Pema* Gyatso, and Christopher E Walker. 2004. *Lha sa'i kha skad kyi bya tshig spyod thabs nyer mkho'i dper brjod* ལྷ་སའི་ཁ་སྐད་ཀྱི་བྱ་ཚིག་སྤྱོད་ཐབས་ཉེར་མཁོའི་དཔེར་བརྗོད། *[Lhasa Verbs: A Practical Introduction]*. Lha sa ལྷ་ས། Bod ljongs spyi tshogs tshan rig khang. བོད་ལྗོངས་སྤྱི་ཚོགས་ཚན་རིག་ཁང་། [Tibet Academy of Social Science].

Bloomfield, Andrew and Yanki tshering. 1998. *Learning Practical Tibetan*. India: Snow Lion Publications.

Coulmas, Florian. 1996. *The Blackwell Encyclopedia of Writing Systems*. Cambridge Massachusetts: Blackwell Publishers Inc.

Danzhu Angben 丹珠昂奔. 2001. *Zangzu wenhua fazhan shi 藏族文化发展史 [The History of Tibetan Culture]*. Lanzhou 兰州: Jiaoyu chubanshe 教育出版社 [Education Press].

____ et al. 2003. *Zangzu da cidian 藏族大辞典 [Encyclopedic Tibetan Dictionary]*. Lanzhou 兰州: Renmin chubanshe 人民出版社 [People's Press].

Delancey, Scott. 2001. The Mirative and Evidentiality. *Journal of Pragmatics* 33:369-382.

Dmu dge bsam btan དམུ་དགེ་བསམ་གཏན། 1979. *Bod kyi yi ge'i spyi rnam blo gsal 'jug ngogs* བོད་ཀྱི་ཡི་གེའི་སྤྱི་རྣམ་བློ་གསལ་འཇུག་ངོགས། *[A General Introduction to Tibetan Grammar]*. Khreng tu'u [Chengdu] ཁྲིང་ཏུའུ: Si khron Mi rigs dpe skrun khang སི་ཁྲོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། [Sichuan Nationalities Press].

Gesang Jumian 格桑居冕 and Gesang Yangjin 格桑央金. 2002. *Zangyu fangyan gailun 藏语方言概论 [An Introduction to Tibetan Dialects]*. Beijing 北京: Minzu chubanshe 民族出版社 [Nationalities Press].

Haller, Felix. 2004. *Dialekt und Erzählungen von Themchen: Sprachwissenschaftliche Beschreibung eines Nomadendialektes aus Nord-Amdo (Beiträge zur tibetischen Erzählforschung, herausgegeben von Dieter Schuh). [Dialect and Narratives in Themchen: Linguistic Description of the Nomad Dialect in North Amdo] (Contributions to Tibetan Narrative Research*. Bonn: VGH Wissenschaftsverlag [VGH Science Press].

Hannah, Herbert Bruce. 1912. *A Grammar of the Tibetan Language, Literary and Colloquial*: *With Copious Illustrations, and Treating Fully of Spelling, Pronunciation, and the Construction of the Verb, and Including Appendices of the Various Forms of the Verb*. Calcutta: Baptist Mission Press.

Knud Larsen, 2001. *The Lhasa Atlas*. London: Serindia Publications.

Hu Tan 胡坦. 2002. *Zangyu yanjiu wenlun 藏语研究文论 [Topics on the Tibetan Language]*. Beijing 北京: Zhongguo zangxue chubanshe 中国藏学出版社 [China's Tibetology Press].

____, Suonan Zhuoga索南卓玛, and Luo Bingfen 罗秉芬. 1999. *Lasa kouyu duben 拉萨口语读本 [Textbook for Spoken Lhasa Tibetan]* (2nd edition). Beijing 北京: Minzu chubanshe 民族出版社 [Nationalities Press].

Hua Kan 华侃 and Klu 'bum rgyal ཀླུ་འབུམ་རྒྱལ། 1993. *Anduo Zangyu Kouyu Cidian 安多藏语口语词典[Dictionary of Oral Amdo Tibetan]*. Lanzhou 兰州: Gansu minzu chubanshe 甘肃民族出版社[Gansu Nationalities Press].

Huang Mingxin 黄明信. 1994. *Zangli zantan 藏历漫谈 [Topics on the Tibetan Calendar]*. Beijing 北京: Zhongguo zangxue chubanshe 中国藏学出版社 [China's Tibetology Press].

Jiang Di 江荻. 2000. *Zangyu yuyin shi yanjiu 藏语语音史研究 [Research of Tibetan Historical Phonology]*. Beijing 北京: Minzu chubanshe 民族出版社 [Nationalities Press].

____. 2002. *Han-Zang tuyan yanhua de lishi yinbian moxing 汉藏语言演化的历史音变模型 [Model of Historical Sound Changes in the Evolution of Sino-Tibetan Languages]*. Beijing 北京: Minzu chubanshe 民族出版社 [Nationalities Press].

Jin Peng 金鹏. 1983. *Zangyu jianzhi 藏语简志 [A Brief Introduction to the Tibetan Language]*. Beijing 北京: Minzu chubanshe 民族出版社 [Nationalities Press].

Kalsang Norbu, Karl A Peet, Dpal ldan bkra shis, and Kevin Stuart. 2000. *Modern Oral Amdo Tibetan: A Language Primer*. Lewiston: The Edwin Mellen Press.

Min Shengzhi 敏生智 and Geng Xianzong 耿显宗. 1989. *Anduo zangyu huihua xuanbian 安多藏语会话选编 [Collection of Amdo Tibetan Conversations]*. Xining 西宁: Qinghai minzu chubanshe 青海民族出版社 [Qinghai Nationalities Press].

Min Shengzhi 敏生智. 1990. *Anduo zangyu changyong xuci shili 安多藏语常用虚词实例 [Examples of Usage of Common Amdo Tibetan Function Words]*. Xining 西宁: Qinghai minzu chubanshe 青海民族出版社 [Qinghai Nationalities Press].

Qinghai minzu xueyuan shaoyu xi 青海民族学院少语系 [Minority Language and Literature Department, Qinghai Nationalities Institute Institute]. 1987. *Zangwen jianyi pinyin duben 藏文简易拼音读本 [A Concise Reader in Tibetan Spelling]*. Xining 西宁: Qinghai minzu chubanshe 青海民族出版社 [Qinghai Nationalities Press].

Qu Aitang 瞿霭堂. 1996. *Zangzu de yuyuan he wenzi 藏族的语言和文字 [The Written and Spoken Languages of the Tibetan People]*. Beijing 北京: Zhongguo zangxue chubanshe 中国藏学出版社 [China's Tibetology Press].

____ and Jin Song 劲松. 2000. *Han-Zang yuyan yanjiu de lilun he fangfa 汉藏语言研究的理论和方法 [Sino-Tibetan Language Research Theory and Methodology]*. Beijing 北京: Zhongguo zangxue chubanshe 中国藏学出版社 [China's Tibetology Press].

Qunpei Duojie [Chos 'phel rdo rje] ཆོས་འཕེལ་རྡོ་རྗེ། 1981. *Bod yig gi rmang gzhi'i shes bya བོད་ཡིག་གི་རྨང་གཞིའི་ཤེས་བྱ། [Basic Knowledge of the Tibetan Language]*. Lha sa ལྷ་ས: Bod ljongs mi dmangs dpe skrun khang བོད་ལྗོངས་མི་དམངས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། [Tibet People's Press].

Ramsey, S Robert. 1997. *The Language of China*. Princeton, New Jersey: Princeton University Press.

Sun, Jackson T-S. 1993. *Evidentials in Amdo Tibetan*. Taipei: *The Bulletin of the Institute of History and Philology, Academia Sinica* LXIII (IV):945-1001.

Kuo-ming Sung [Skal bzang nyi ma] སྐལ་བཟང་ཉི་མ། and Lha byams rgyal ལྷ་བྱམས་རྒྱལ། 2005. *Amdo'i kha skad ཨ་མདོའི་ཁ་སྐད། [Colloquial Amdo Tibetan: A Complete Course for Adult English Speaker]*. Pe cin པེ་ཅིན: Krung ko'u bod rig pa dpe skrun khang ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། [China's Tibetology Press].

Thub bstan dbang po ཐུབ་བསྟན་དབང་པོ། 1995. *Lha sa'i kha skad spyod deb ལྷ་སའི་ཁ་སྐད་སྤྱོད་དེབ། [A Handbook of Conversations in Lhasa Dialect]*. Beijing པེ་ཅིན: Zhongyang Minzu Daxue Chubanshe 中央民族大学出版社 [Central University for Nationalities Press].

Tournadre, Nicolas and Sangda dorji. 2003. *Manual of Standard Tibetan*. Ithaca, NY: Snow Lion Publications.

Tsetan Chonjore with Andrea Abinanti. 2003. *Colloquial Tibetan: A Textbook of the Lhasa Dialect*. Dharamsala: Library of Tibetan Works and Archives.

Wang Qingshan 王青山. 1996. *A Grammar of Spoken Amdo Tibetan*. Chengdu 成都: Sichuan minzu chubanshe 四川民族出版社 [Sichuan Nationalities Press].

Wang Zhijing 王志敬. 1994. *Zangyu lasa kouyu yufa 藏语拉萨口语语法 [Grammar of Oral Lhasa Tibetan]*. Beijing 北京: Zhongyang minzu daxue chubanshe 中央民族大学出版社 [Central University Nationalities Press].

Zhang Jichuan. 1996. A Sketch of Tibetan Dialectology in China: Classifications of Tibetan Dialects. *Cahiers de linguistique - Asie orientale* 25(1):115-133.

Zhoumaocuo 周毛措. 2003. *Maqu zangyu yanjiu 玛曲藏语研究 [Studies of Dialects Spoken in Maqu]*. Beijing 北京: Minzu chubanshe 民族出版社 [Nationalities Press].